דיסקונט

דין וחשבון שנתי 2007

תוכן עניינים

דוח דירקטוריון	רשימת חברי הדירקטוריון וההנהלה	4
לאסיפה הכללית של	קבוצת דיסקונט - רקע כללי ומבנה הקבוצה	7
בעלי המניות	התוכנית האסטרטגית	13
	רווח ורווחיות	15
	התפתחות ההכנסות וההוצאות	17
	התפתחות הנכסים וההתחייבויות	25
	רכוש קבוע ומתקנים	33
	מיסוי	36
	קווי התפתחות עיקריים של המשק הישראלי בשנת 2007	37
	האמצעים ההוניים	41
	מצב הנזילות וגיוס מקורות בבנק	45
	החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם	46
	פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעילות עיקריים	71
	פרטים נוספים אודות הפעילות במוצרים מסוימים	118
	הפעילות הבינלאומית	152
	מבנה הקבוצה הבנקאית	157
	חברות מוחזקות עיקריות	157
	משאבי אנוש	170
	השליטה בבנק	180
	חקיקה ופיקוח	195
	מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים ואומדנים חשבונאיים קריטיים	206
	הליכים משפטיים	210
	הסכמים מהותיים	212
	הביקורת הפנימית בקבוצה	215
	מעורבות ותרומה לקהילה	218
	שכר רואי החשבון המבקרים	223
	שכר יו"ר הדירקטוריון ונושאי משרה בכירה	224
	שונות	225
	הדירקטוריון וההנהלה	228
סקירת הנהלה	תוספת א' - מאזן מאוחד - מידע רב תקופתי	239
	תוספת ב' - דוח רווח והפסד מאוחד - מידע רב תקופתי	240
	תוספת ג' - שיעורי הכנסה והוצאה מימוניים של הבנק והחברות המאוחדות שלו	242
	תוספת ד' - חשיפה של הבנק והחברות המאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית	246

סקירת הנהלה המשך

תוספת ה' - סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק על בסיס מאוחד 248

תוספת ו' - סיכון האשראי על בסיס מאוחד לפי אזור גיאוגרפי של סיכון סופי של ארצות מתפתחות (LCD) 250

תוספת ז' - תמצית מאזן מאוחד לסוף רבעון - מידע רב רבעוני 251

תוספת ח' - תמצית דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון - מידע רב רבעוני 252

הצהרת המנהל הכללי 254

הצהרת החשבונאי הראשי 255

דוח הדירקטוריון וההנהלה על אחריותם לדוח השנתי 256

דוחות כספיים לשנת 2007

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות 259

מאזן מאוחד והבנק 261

דוח רווח והפסד מאוחד 262

דוח רווח והפסד בנק 263

דוח על שינויים בהון העצמי 264

דוח על תזרימי מזומנים 266

ביאורים לדוחות הכספיים 269

חברי הדירקטוריון

שלמה זהר יו"ר דירקטוריון: הבנק, בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ, כרטיסי אשראי לישראל בע"מ, דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ. דירקטור וסגן יו"ר הדירקטוריון ב- Israel Discount Bank of New York. דירקטור: ב- Discount Bancorp Inc. ובש. זהר יעוץ וניהול בע"מ.

בצלאל איגר יו"ר דירקטוריון ומנכ"ל דוראה השקעות ופיתוח בע"מ, יו"ר דירקטוריון ומנכ"ל ליברטי פרופרטיס בע"מ. דירקטור בקומסק בע"מ ובאורתם סהר הנדסה בע"מ.

איתמר גבתון מנכ"ל קבוצת מכשירי תנועה. דירקטור: במכשירי תנועה בע"מ, במוטו-פרטס בע"מ, בחברה ישראלית לאוטומובילים בע"מ, במכשירי תנועה ומכוניות (2004) בע"מ, במתיב בע"מ, בתעשיות רכב בע"מ, בכלי רכב מתקדמים כ.ר.מ בע"מ, במ.ס.י מכוניות ספורט ישראל בע"מ, במטרופולין תחבורה ציבורית בע"מ, במטרודן באר שבע בע"מ. חבר מועצת המנהלים של קרן בוקסנבאום - נטע (קרן פרטית). חבר הנהלה בקרן שיבא (הקדש).

בן ציון גרניט יועץ ניהולי. חבר בהנהלת עמותת איל"ן (איגוד ישראלי לילדים נפגעים).

פרופ' בן ציון זילברפרב פרופ' לכלכלה באוניברסיטת בר-אילן. מופקד על הקתדרה לניהול נכסים גלובליים ע"ש הברון אדמונד דה רוטשילד בבית הספר לבנקאות ושוק ההון במכללה האקדמית נתניה. דירקטור חיצוני בברימאג דיגיטל אייג' בע"מ, בדירקט קפיטל אינווסטמנטס בע"מ, בקבוצת דלק בע"מ וב- Perrigo Company (חברה אמריקאית). דירקטור בחברת פרופ' בן ציון זילברפרב יעוץ כלכלי וניהול בע"מ.

יוסף זינגר (דח"צ) דירקטור ושותף מנהל בגיזה זינגר אבן בע"מ. דירקטור עצמאי בפועלים אי.בי.אי - חיתום והנפקות בע"מ. דירקטור: בזינגר את אבן בע"מ, במידרוג בע"מ, בהחזקות מידרוג בע"מ, בגיזה זינגר אבן מימון בע"מ, בזינגר את אבן את קריזברג החזקות בע"מ, בגיזה זינגר אבן נדל"ן בע"מ, בגיזה זינגר אבן השקעות 2007 בע"מ.

ציפי סמט (דח"צ) דירקטורית חיצונית במנורה מבטחים פנסיה בע"מ, במנורה מבטחים גמל בע"מ, בסיני החזקות ביטוח (1993) בע"מ ובאופיר אופטרוניקה בע"מ. יו"ר ועדת ההשקעות של אבנר - איגוד לביטוח נפגעי רכב בע"מ. נשיאת מכללת עדיף-ללימודי ביטוח פנסיה ופיננסים. דירקטורית בחברת מירב-יניב יעוץ פיננסי בע"מ.

חורחה ספרן דירקטור ומנכ"ל, ב- Power Phone Marketing Ltd., ב- Power Dialing Ltd., ב- Inter American Marketing Services Ltd., ב- Cadillac Properties and Building Company Ltd. וב- Israel Learning Systems Ltd., דירקטור ומנכ"ל משותף ב- T.M. Intertrom Ltd.

יצחק פורר יו"ר דירקטוריון, K&G Properties Inc., שיר טל החזקות וניהול בע"מ, פ.ח.י החזקות בע"מ וי.פ.צ.ר. שירותי ניהול בע"מ. דירקטור ב- Conference on Jewish Material Claims Against Germany Inc. ובביומאס בע"מ. חבר ועדה מייעצת בתמיר פישמן השקעות בע"מ.

ד"ר דפנה שורץ יועצת כלכלית עסקית, חברת סגל, מרצה בכירה, ראש המגמה ליזמות וניהול היי-טק, המחלקה למינהל עסקים, ומנהלת מרכז בנג'יס ליזמות וניהול היי-טק, בית הספר לניהול, אוניברסיטת בן גוריון. דירקטורית חיצונית בבתי זיקוק לנפט בע"מ ובגירון פיתוח ובניה בע"מ. דירקטורית ברותם תעשיות בע"מ.

צבי שטרייגולד עורך דין. דירקטור בצבי שטרייגולד-חברת עורכי דין ובכלל פיננסים נאמנויות 2007 בע"מ.

טידה שמיר עורכת דין. דירקטורית בחברת טידה שמיר ושות' - עורכי דין. דירקטורית חיצונית בגזית-גלוב בע"מ ובאלרון תעשיה אלקטרונית בע"מ. דירקטורית בדקלה חברה לביטוח בע"מ ובג'י.אם.אס.אל. בע"מ.

ד"ר יצחק שריר פעילות בעסקים והשקעות פרטיות. דירקטור חיצוני בצור שמיר אחזקות בע"מ, יו"ר דירקטוריון רבולושנרי בע"מ.

פרופ' איתן ששינסקי פרופסור לכלכלה ציבורית באוניברסיטה העברית בירושלים. דירקטור בפסגות קרנות נאמנות בע"מ.

חברי הנהלה

גיורא עופר מנהל כללי. **יוסף ברסי** סגן מנהל כללי בכיר / חשב/חשבונאי ראשי / מערך החשבות. **ישראל דוד** סגן מנהל כללי בכיר / חטיבה קמעונאית. **נעם הנגבי** סגן מנהל כללי בכיר / חטיבת תפעול ומידע. **אלי חוטר** סגן מנהל כללי בכיר / חטיבת שיווק ותכנון אסטרטגי. **אהוד ארנון** סגן מנהל כללי / חטיבה עסקית. **דורית בן סימון** סגנית מנהל כללי / חטיבה פיננסית / מנהלת הסיכונים. **אמנון גדעון** סגן מנהל כללי / מערך משאבי אנוש. **אסתר דויטש** סגנית מנהל כללי/ יועצת משפטית / מערך הייעוץ המשפטי.

שלמה פיטשון סגן מנהל כללי בכיר / מבקר פנימי.
רות מושקוביץ מזכירת הבנק.

2007

דוח הדירקטוריון לאסיפה הכללית של בעלי מניות

קבוצת דיסקונט - רקע כללי ומבנה הקבוצה 7
התוכנית האסטרטגית 13
רווח ורווחיות 15
התפתחות ההכנסות וההוצאות 17
התפתחות נכסים והתחייבויות 25
רכוש קבוע ומתקנים 33
מיסוי 36
קווי התפתחות עיקריים של המשק הישראלי בשנת 2007 37
האמצעים ההוניים 41
מצב הנזילות וגיוס מקורות בבנק 45
החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם 46
פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעילות עיקריים 71
פרטים נוספים אודות הפעילות במוצרים מסוימים 118
הפעילות הבינלאומית 152
מבנה הקבוצה הבנקאית 157
חברות מוחזקות עיקריות 157
משאבי אנוש 170
השליטה בבנק 180
חקיקה ופיקוח 195
מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים ואומדנים חשבונאיים קריטיים 206
הליכים משפטיים 210
הסכמים מהותיים 212
הביקורת הפנימית בקבוצה 215
מעורבות ותרומה לקהילה 217
שכר רואי החשבון המבקרים 223
שכר יו"ר הדירקטוריון ונושאי משרה בכירה 224
שונות 225
הדירקטוריון וההנהלה 228

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 31 במרס 2008 הוחלט לאשר ולפרסם את הדוחות הכספיים השנתיים המאוחדים של הבנק והחברות המאוחדות שלו לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007.

קבוצת דיסקונט – רקע כללי ומבנה הקבוצה

בנק דיסקונט לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") התאגד בארץ ישראל בשנת 1935, כחברה ציבורית לפי פקודת החברות. הבנק נוסד על ידי מר ליאון רקנאטי ז"ל. הבנק הוא תאגיד בנקאי בעל רשיון "בנק" לפי הוראות חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 (להלן: "חוק הבנקאות (רישוי)").
ב-72 שנות קיומו פיתח הבנק רשת סניפים ופעילות בנקאית מסחרית ענפה בכל תחומי הבנקאות. קבוצת דיסקונט הינה הקבוצה הבנקאית השלישית בגודלה בישראל.

הפעילות בארץ

הבנק הוא בנק אוניברסלי אשר מעמיד ללקוחותיו שירותים בנקאיים מקיפים בכל תחומי הפעילות הפיננסית באמצעות רשת של כ-129 סניפים בישראל. הבנק מעמיד לרשות לקוחותיו גם מגוון שירותי בנקאות ישירה, בנקאות מקוונת ואינטרנט.
לבנק שתי חברות בת בנקאיות בישראל - בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ, שהינו בנק מסחרי המשרת את לקוחותיו בכל תחומי הפעילות הפיננסית באמצעות 70 סניפים, ובנק דיסקונט למשכנתאות בע"מ, אשר מהווה את הזרוע העיקרית של הקבוצה בתחום המשכנתאות. בנוסף, הבנק מחזיק בחברה כלולה - הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, אף היא מחמשת הקבוצות הבנקאיות הגדולות בישראל.
הפעילות בארץ פרוסה על פני תחומים נוספים, שהעיקריים בהם הם:

- כרטיסי אשראי - הבנק שולט בחברות "כרטיסי אשראי לישראל בע"מ" (כאל) ו"דיינרס קלוב ישראל בע"מ" אשר מנפיקות ומשווקות כרטיסי אשראי מסוג "ויזה", "דיינרס" ו-"MasterCard" לשימוש בארץ ובחו"ל.
- ניהול תיקים - חברת הבת "תכלית בית השקעות בע"מ" עוסקת בניהול תיקי השקעות בניירות ערך עבור לקוחות פרטיים, חברות, מלכ"רים וגופים מוסדיים.
- השקעות בקרנות השקעה פרטיות וקרנות הון סיכון וחיתום - חברת הבת "דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ", עוסקת בתחום הבנקאות להשקעות, בהשקעות בקרנות השקעה פרטיות וקרנות הון סיכון ובתחום חיתום להנפקות וניהולן.
- קופות גמל - חברת הבת "דיסקונט גמל בע"מ" מספקת שירותי תפעול לקופות גמל.

פעילות הבנק בארץ עברה שינויים מהותיים בשנים 2006-2007 כתוצאה מיישום החקיקה שהתקבלה בעקבות המלצות ועדת בכר, ובכלל זה מכירת מניות אילנות דיסקונט בע"מ, מכירת פעילות דיסקונט ניהול קופות גמל בע"מ, ירידה בהחזקות בהראל השקעות בביטוח בע"מ, מכירת האחזקות בקרנות ההשתלמות (קה"ל) והיערכות לכניסה לתחום הייעוץ הפנסיוני. לפרטים ר' להלן "פעילות בשוק ההון" בסעיף "פרטים נוספים אודות הפעילות במוצרים מסויימים", "חקיקה ופיקוח" וביאורים 6 ה' ו-33 לדוחות הכספיים.
בשנת 2007 המשיך הבנק לחזק את מעמדו בבנקאות הקמעונאית באמצעות מספר מהלכים מרכזיים:

- זכיה במכרז החשב הכללי לעובדי מדינה, והשלמת היערכות הבנק לגיוס ושירות עובדי המדינה באמצעות הקמת סניפים יעודיים והקמת מערך אחורי תומך ומערך שיווק יעודי;
- זכיה במכרז החשב הכללי לעובדי הוראה;
- קמפיין שיווק משכנתאות יחד עם חברת הבת בנק דיסקונט למשכנתאות;
- השלמת ההיערכות לקבלת רשיון לייעוץ פנסיוני.

במקביל נמשכה פתיחת סניפים במודל השירות הקמעונאי הייחודי לבנק דיסקונט: עשרות סניפים בפריסה ארצית הפתוחים 10-12 שעות ביום, מדי יום, ומציעים נורמות שירות חדשות בישראל.
בחודש מאי 2007 השלים הבנק את רכישת מניות בנק דיסקונט למשכנתאות שבידי הציבור. לפרטים ר' "בנק דיסקונט למשכנתאות בע"מ" בסעיף "חברות מוחזקות עיקריות" להלן.

שלוחות בחו"ל

עיקר פעילות הבנק בחו"ל מתבצעת באמצעות אי די בי ניו יורק, שהינו הגדול מבין הבנקים הישראלים הפועלים בחו"ל. כמו כן מחזיק הבנק בבנק מסחרי במונטבידאו, אורוגוואי ובבנק בשוויץ, שמקום מושבו בז'נווה, ואשר מתמקד בבנקאות פרטית. הבנק מפעיל סניף בלונדון, אשר מעניק שירותי בנקאות מסחרית ופרטית.
לבנק יש בנוסף נציגויות בפריז, ברלין, בואנוס איירס וסנטיאגו.

נתח שוק

בהתבסס על נתוני המערכת הבנקאית ליום 30 בספטמבר 2007, כפי שפורסמו על ידי בנק ישראל, חלקה של קבוצת דיסקונט בחמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות בישראל היה כלהלן:

	30 בספטמבר 2007	31 בדצמבר 2006	31 בדצמבר 2005
	באחוזים		
סך כל המאזן	17.6	17.8	18.1
אשראי לציבור	15.6	15.5	15.3
פקדונות הציבור	18.0	18.0	18.6
רווח מפעולות מימון	17.0	17.0	17.2
הפרשה לחובות מסופקים	28.1	18.9	17.5
הכנסות תפעוליות	18.4	17.2	18.7
הוצאות תפעוליות	20.6	21.0	22.3

תרשים מבנה האחזקות של בנק דיסקונט

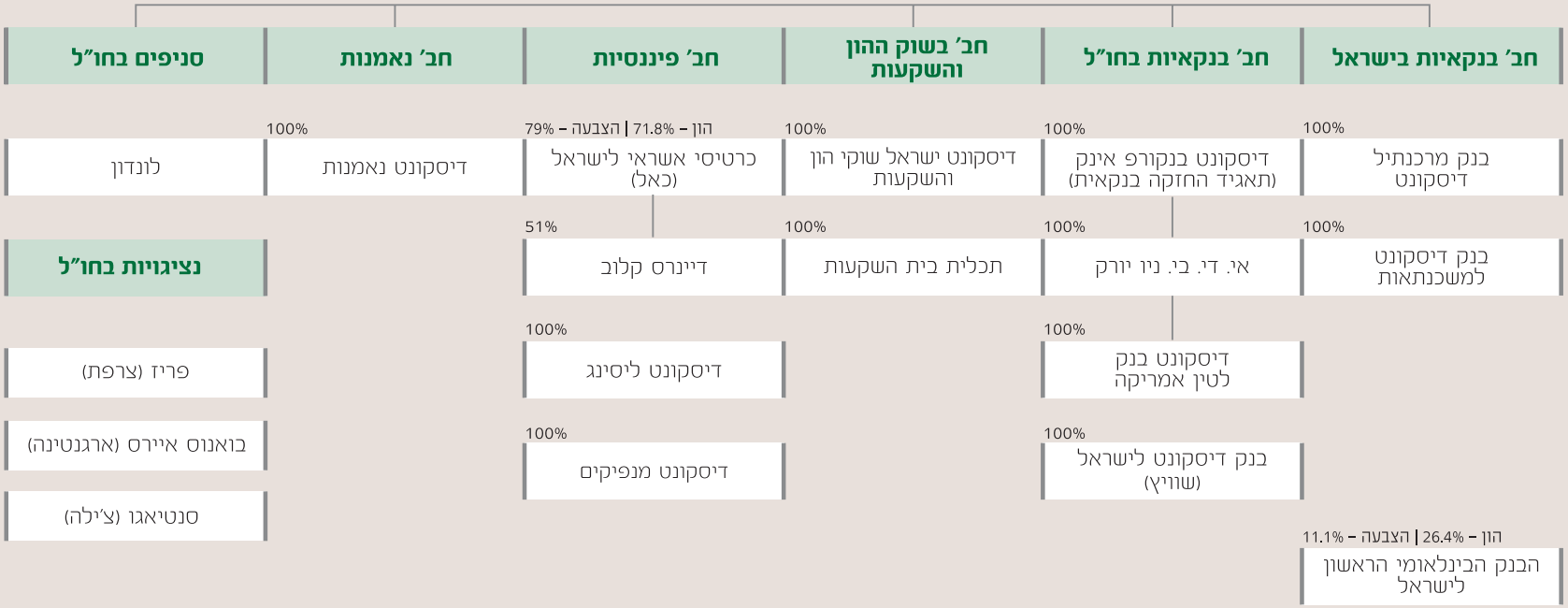

מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוח הדירקטוריון, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968.

תוצאות פעולותיו של הבנק בפועל, עשויות להיות שונות באופן מהותי מאלה שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד, כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים מאקרו-כלכליים, שינויים במצב הגיאו-פוליטי, שינויים רגולטוריים ושינויים אחרים שאינם בשליטת הבנק ואשר עשויים להביא לאי-התממשות ההערכות ו/או לשינויים בתכניות העסקיות של הבנק.

מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים, כגון: "מאמין", "צופה", "מעריך", "מתכוון", "נערך ל...", "יכול ש...", "יתכן" וביטויים דומים להם, בנוסף לשמות עצם כגון: "רצון", "צפי", "כוונה", "צפיה", "הערכה", "תחזית" וכיו"ב. ביטויים צופי פני עתיד אלה, כרוכים בסיכונים ובחוסר וודאות משום שהם מבוססים על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים, אשר כוללים בין היתר הערכות לגבי מצב המשק, טעמי הציבור, שיעורי ריבית בארץ ובחו"ל, שיעורי האינפלציה וכיו"ב, וכן ביחס להשפעת הוראות חקיקה ורגולציה חדשות בתחום הבנקאות ושוק ההון ובתחומים אחרים שיש להם השפעה על פעילות הבנק ועל הסביבה בה הוא פועל, ואשר מטבע הדברים התממשותם אינה ודאית.

המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר, על מידע המצוי בידיעת הבנק והמבוסס בין היתר על פרסומים של גורמים שונים דוגמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר, בנק ישראל, משרד השיכון וגורמים אחרים המפרסמים נתונים והערכות לגבי שוקי ההון והכספים בארץ ובעולם.

האמור משקף את נקודת המבט של הבנק והחברות הבנות שלו במועד עריכת הדוחות הכספיים בנוגע לאירועים עתידיים, המבוססת על הערכות שאינן ודאיות. מנתונים והערכות אלה נגזרות הערכות הבנק והחברות הבנות שלו והתכניות העסקיות שלהם. כאמור לעיל התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי ולהשליך על התממשות התכניות העסקיות או להביא לשינוי בתכניות אלה.

מגזרי הפעילות של קבוצת דיסקונט - תיאור תמציתי

הבנק מדווח על פעילותו, בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, בששה מגזרי פעילות כלהלן:

- **בנקאות קמעונאית (Retail) - מגזר משקי הבית:** במסגרת מגזר זה נכללים לקוחות החטיבה הקמעונאית של הבנק בזירת הלקוחות הפרטיים המוגדרים כפרטיים מקבלי משכורת, צמיחה ואח"מ (להוציא לקוחות המרכזים לבנקאות פרטית). כן כולל המגזר את לקוחות בנק מרכנתיל דיסקונט במגזר משקי הבית - לקוחות פרטיים של בנק מרכנתיל דיסקונט, שסממני פעילותם אופיניים לאלו של משקי הבית, לרבות אשראי בהיקף שאינו עולה על 200 אלף ש"ח ופקדונות בהיקף שאינו עולה על 500 אלף ש"ח.
- **בנקאות קמעונאית (Retail) - מגזר עסקים קטנים:** במסגרת מגזר זה נכללים לקוחות החטיבה הקמעונאית של הבנק ולקוחות של בנק מרכנתיל דיסקונט, המוגדרים כחברות קטנות ועסקים קטנים עם חבות של עד 10 מיליון ש"ח. עד ליום 31 בדצמבר 2006 כלל המגזר את לקוחות בנק מרכנתיל דיסקונט במגזר עסקים קטנים - לקוחות עסקיים (יחידים ותאגידים) שהיקף האשראי שניתן להם אינו עולה, בדרך כלל, על 1 מיליון ש"ח.
- **בנקאות עסקית (Corporate):** מגזר זה כולל בעיקר חברות בעלות מחזור מכירות שנתי העולה על 150 מיליון ש"ח ו/או חבות כוללת העולה על סך של 50 מיליון ש"ח, שהן לקוחות הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט. עד ליום 31 בדצמבר 2006 כלל המגזר את לקוחות מגזר הבנקאות העסקית בבנק מרכנתיל דיסקונט - תאגידים שמחזור העסקאות השנתי שלהם עולה, בדרך כלל, על 100 מיליון ש"ח וחברות ציבוריות, המטופלים על ידי החטיבה העסקית של בנק מרכנתיל דיסקונט ולקוחות שמחזור העסקאות שלהם נמוך מ-150 מיליון ש"ח והיקף האשראי שניתן להם עולה על 15 מיליון ש"ח.

- **בנקאות מסחרית (Middle Market):** מגזר זה כולל בעיקר חברות בעלות מחזור מכירות שנתי הגבוה מ-30 מיליון ש"ח ו/או חבות כוללת בסך של 10-50 מיליון ש"ח שהן לקוחות הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט. עד ליום 31 בדצמבר 2006 כלל המגזר את לקוחות הבנקאות המסחרית של בנק מרכנתיל דיסקונט - לקוחות עסקיים (יחידים ותאגידים) בעלי היקף פעילות בינוני, שהיקף האשראי שניתן להם עולה על 1 מיליון ש"ח ואינם משתייכים למגזר הבנקאות העסקית של בנק מרכנתיל דיסקונט.
- **בנקאות פרטית (Private Banking):** במסגרת מגזר זה, בתחום הפעילות המקומית של הבנק, נכללים לקוחות החטיבה הקמעונאית של הבנק (יחידים ותאגידים) המנהלים את חשבונותיהם במרכזים לבנקאות פרטית. לקוחות אלה הינם, בדרך כלל, לקוחות ישראליים בעלי פסיבה של 2 מיליון ש"ח ומעלה ולקוחות תושבי חוץ. כן כולל המגזר לקוחות בעלי עושר פיננסי בינוני וגבוה בבנק מרכנתיל דיסקונט, כל פעילות חברת הבת בז'נבה ופעילות לקוחות הבנקאות הפרטית באי די בי ניו יורק.
- **מגזר הניהול הפיננסי:** מגזר זה כולל פעילויות המאופיינות כפעילות בנקאית שאינה נעשית מול לקוחות הקבוצה (פרט לחדר עסקות), אשר כוללות בעיקר את פעילות הנוסטרו של הבנק ושל בנק מרכנתיל דיסקונט בניירות ערך ועם בנקים אחרים, ניהול החשיפות של סיכוני שוק ונזילות, ופעילות חדר עסקות, לרבות בנגזרים פיננסיים. כמו כן, כולל המגזר את חלקו של הבנק ברווחי הבנק הבינלאומי וברווחי חברות כלולות שהן תאגידי עזר. בנוסף כולל המגזר את תת מגזר חברות ריאליות, אשר כולל את פעילות קבוצת דיסקונט בהשקעות ריאליות.

מגזרים אלה כוללים, החל משנת 2006, גם את החלק המתייחס בפעילות הבינלאומית של קבוצת דיסקונט. בדוח זה מובא גם פרק המתאר את הפעילות הבינלאומית של קבוצת דיסקונט.

מגזרים אלה כוללים גם את החלק המתייחס בפעילות של מגזרי המוצרים: כרטיסי אשראי, פעילות בשוק ההון, בניה נדל"ן ומשכנתאות.

- **הפעילות בתחום כרטיסי אשראי:** פעילות הבנק בתחום כרטיסי האשראי מתבצעת הן באמצעות כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (להלן: "כאל"), חברת כרטיסי אשראי, המוחזקת על ידי הבנק בשיעור של 71.8% בהון ו-79% בהצבעה, והן בהנפקת כרטיסי אשראי של כאל ללקוחות הבנק כמנפיקים משותפים, כחלק מסל השירותים והמוצרים המוצע על ידי הבנק.

הכנסות הבנק מהפעילות בכרטיסי אשראי כוללת, בראש ובראשונה, עמלות שונות הקשורות לפעילות כאל בכרטיסי אשראי (הן כמנפיקה של כרטיסי אשראי והן כסולקת של כרטיסי אשראי), וכן את הכנסות המימון מאשראי בעסקאות המבוצעות בכרטיסי אשראי חוץ בנקאיים. בנוסף, לבנק הכנסות הנובעות מתשלומים המועברים לו בגין כרטיסי אשראי שהונפקו על ידי כאל ביוזמת הבנק, עבור לקוחותיו.

- **פעילות בשוק ההון:** הפעילות בשוק ההון כוללת פעילות בתחום ניירות ערך (למעט נוסטרו), ניהול תיקים, קרנות נאמנות. בהתאם לתוכנית האסטרטגית, מערך הייעוץ בהשקעות מצוי בתהליך של הרחבה וחיזוק, במטרה לתת מענה זמין ומקצועי לצרכים המשתנים של הלקוחות. הפעילות כוללת את פעילות אגף ניירות ערך של הבנק, את פעילותה של חברת הבת המתמחה תכלית בית השקעות ואת הפעילות בשוק ההון של בנק מרכנתיל דיסקונט. עד ליום 30 ביוני 2007 כללה הפעילות את פעילות ניהול קופות הגמל וקופות לפיצויים, שנמכרה. עד ליום 30 ביוני 2006 כללה הפעילות את חברת הבת המתמחה אילנות דיסקונט, שנמכרה.
- **פעילות בניה ונדל"ן:** בפעילות זו נכללים לקוחות החטיבות השונות בבנק אשר סיווגם הענפי הינו בתחומי הבניה והנדל"ן. כן כוללת הפעילות את פעילות מגזר בניה ונדל"ן בבנק מרכנתיל דיסקונט, את מגזר הלוואות לרכישת או לבניית נכס מסחרי בבנק דיסקונט למשכנתאות ואת מגזר לווי פיננסי לפרויקטי בניה בבנק דיסקונט למשכנתאות.
- **פעילות המשכנתאות - הלוואות לדיור:** מגזר זה כולל את פעילות המשכנתאות בקבוצת דיסקונט בארץ (בנק מרכנתיל דיסקונט ובנק דיסקונט למשכנתאות). במסגרת מגזר זה נכללת פעילות מתן הלוואות לדיור (רכישה, בניה וכיו"ב) ומתן הלוואות עסקיות ולכל מטרה המובטחות במשכון דירת מגורים/נכס.

לפרטים נוספים, ר' "פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעילות עיקריים", "פרטים נוספים אודות הפעילות במוצרים מסוימים" וה"פעילות הבינלאומית", להלן.

לפרטים בדבר עיקרי ההנחות, האומדנים ועקרונות הדיווח אשר שימשו בהכנת הנתונים, ר' ביאור 31 דוחות הכספיים.

נתונים עיקריים מהדוחות הכספיים המאוחדים

רווחיות

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			שינוי באחוזים	
	2007	2006	2005	2007 לעומת 2006	2006 לעומת 2005
	במיליוני ש"ח				
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים	4,225	3,790	3,697	11.5	2.5
הפרשה לחובות מסופקים	447	570	691	(21.6)	(17.5)
רווח מפעולות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים	3,778	3,220	3,006	17.3	7.1
הכנסות תפעוליות ואחרות	2,572	2,359	2,406	9.0	(2.0)
הוצאות תפעוליות ואחרות	5,066	5,020	4,729	0.9	6.2
רווח מפעולות רגילות לפני מסים	1,284	559	683	129.7	(18.2)
רווח מפעולות רגילות לאחר מסים	718	209	359	243.5	(41.8)
רווח נקי	1,265	836	458	51.3	82.5
רווח נקי בניטרול רכיבים מסויימים*	924	672	693	37.5	(3.0)
הרווח הנקי למניה אחת בת 0.1 ש"ח ע.נ.	1.29	0.85	0.47		
תשואה נטו להון, ב-%	14.7	11.7	7.2		
תשואה נטו להון, ב-%, בניטרול רכיבים מסויימים*	10.7	9.4	10.9		

* לפרטים בדבר הרכיבים שנוטרלו, ר' סעיף "רווח ורווחיות" להלן.

מאזן

	ליום 31 בדצמבר		
	2007	2006	שינוי באחוזים
	במיליוני ש"ח		
סך כל הנכסים	168,810	162,523	3.9
אשראי לציבור	101,899	90,097	13.1
ניירות ערך	37,278	38,977	(4.4)
פקדונות הציבור[1]	136,413	130,517	4.5
אמצעים הוניים, לרבות זכויות בעלי מניות חיצוניים	9,351	8,367	11.8
הון עצמי	9,204	7,965	15.6

(1) כולל ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר. לפרטים בדבר שינוי במתכונת הצגת פקדונות הציבור, ר' סעיף "פקדונות" הציבור בפרק "התפתחות הנכסים וההתחייבויות".

יחסים פיננסיים

	ליום 31 בדצמבר	
	2007	2006
	באחוזים	
אמצעים הוניים ביחס לסך כל הנכסים	5.5	5.1
יחס הון לרכיבי סיכון	10.9	10.5
ההפרשה לחובות מסופקים ביחס לאשראי לציבור	0.41	0.59
אשראי לציבור ביחס לסך כל הנכסים	60.4	55.4
אשראי לציבור ביחס לפקדונות הציבור[1]	74.7	69.0
פקדונות הציבור[1] ביחס לסך כל הנכסים	80.8	80.3
הכנסות תפעוליות ביחס להוצאות התפעוליות	50.8	47.0
ההוצאות התפעוליות ביחס לסך כל ההכנסות	74.5	81.6

(1) כולל ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת בהסכמי רכש חוזר. לפרטים בדבר שינוי במתכונת הצגת פקדונות הציבור, ר' סעיף "פקדונות" הציבור בפרק "התפתחות הנכסים וההתחייבויות".

מחיר מניית בנק דיסקונט בהשוואה למדד הבנקים TASE

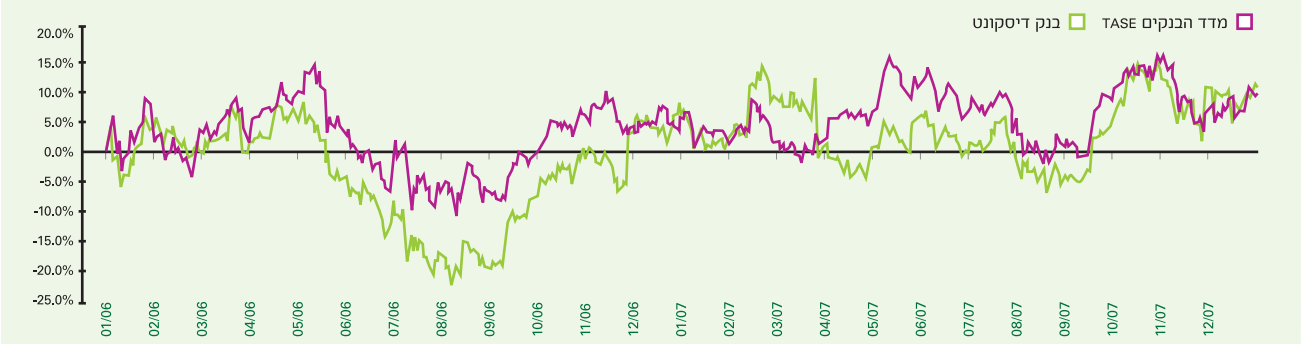

התכנית האסטרטגית

רקע - תוכניות אסטרטגיות קודמות

בחודש מרס 2007 אימץ הבנק תוכנית אסטרטגית רב שנתית שמטרתה להביא את הבנק למסלול של צמיחה מואצת.

התוכנית האסטרטגית לשנים 2007-2011 מהווה המשך ישיר לשתי התוכניות האסטרטגיות הקודמות:

תוכנית ההבראה (2001) אשר השיגה את מרבית יעדיה והחזירה את הבנק למסלול של רווחיות. בתקופת תוכנית זו גוייסו לבנק 100 אלף לקוחות חדשים.

תוכנית בידול ומובילות (2004) קבעה את חזון הבנקאות האנושית ואת עמוד השדרה האסטרטגי של הבנק, אשר מנחים את פעילות הבנק ומהווים בסיס לתוכניותיו האסטרטגיות:

- **השליחות:** בנקאות אנושית;
- **הייעוד:** לשלב אנושיות עם מקצוענות;
- **המשימה:** להוביל את חוויית השירות האישי והאנושי;
- **ערכי היסוד:** אהבת אדם, מקצוענות, יושרה, יוזמה, מחויבות;
- **הזהות בשוק:** בנק דיסקונט מוביל את חוויית השירות האישי והאנושי, המבוססת על הקשבה והבנה של צרכי הלקוח, יוצרת פתרונות בהירים וחדשניים ונבחנת לפי שביעות רצון הלקוח;

- **ההבטחה האסטרטגית:** לוקחים אותך אישית;
- **הפוקוס האסטרטגי:** כל לקוח יוצא מרוצה, פנימי כחיצוני.

התוכנית האסטרטגית לשנים 2007-2011

התוכנית האסטרטגית לשנים 2007-2011 - תוכנית הצמיחה המואצת - קובעת מסגרת אסטרטגית להגדלת ערך הבנק ונשענת על מנועי צמיחה בנוסף לגידול בפעילות השוטפת של הבנק. התוכנית האסטרטגית מקיפה את כל תחומי העשיה בבנק והיא בת מדידה ובקרה.

יעדי התוכנית האסטרטגית

- גידול בשיעור דו סיפרתי ברווח הנקי מפעולות רגילות;
- תשואה להון של 13% לפחות החל משנת 2010;
- שיפור עקבי במדדים התפעוליים.

יצוין כי תשואת המינימום האמורה מניחה חלוקת דיבידנד, החל משנת 2009 מרווחי שנת 2008, אף כי דירקטוריון הבנק טרם קבע מדיניות דיבידנד וטרם החליט על חלוקת דיבידנד כלשהו.

בנקאות אנושית

הבנק ימשיך לפעול ברוח חזון הבנקאות האנושית, מול לקוחותיו ועובדיו, מתוך מעורבות ואחריות חברתית.

מגזר הבנקאות הקמעונאית

בתוכנית האסטרטגית נקבע שהעמקת הפעילות עם לקוחות הבנק תושג באמצעות שיפור היכולת להתאים לכל לקוח את חבילת המוצרים העדיפה לו. זאת, במקביל לשיפור מערכות המידע הניהולי של הבנק, ובכלל זה מדידת רווחיות לקוח.

מגזר הבנקאות העסקית והמסחרית

בשנת 2007 הושלם איחוד החטיבות העסקית והמסחרית, בהתאם לתוכנית האסטרטגית. מיזוג החטיבות יביא לשיפור ההיערכות והמיקוד בתחום ניהול הסיכונים, ייעול המערכת ותהליך קבלת ההחלטות, תוך היערכות מחודשת של המערך העסקי בבנק.

מגזר הניהול הפיננסי

בשנים הבאות ישמש המגזר הפיננסי מנוע לגידול ברווחים עם הקמת מערך global treasury (חדר עסקות וניהול נכסים והתחייבויות קבוצתיים), אשר יפעל למימוש יתרונות הפריסה הבינלאומית של קבוצת דיסקונט. חדרי העסקות, ניהול הסיכונים וניהול הנכסים וההתחייבויות יעברו בהדרגה לניהול קבוצתי.
השיפור בהלימות ההון של הבנק הביא לעליה ביכולתו לקחת סיכונים. לאור זאת, בכוונת הבנק להגדיל באופן מבוקר את רמת הסיכון בהשקעות הנוסטרו, במטרה להשיג שיעורי תשואה גבוהים יותר.

השקעות ריאליות

בהתאם לתוכנית האסטרטגית, ההשקעות הריאליות עברו לניהול מרכזי באמצעות חברת הבת דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ, אשר תחזק ותהפוך לזרוע ההשקעות הריאליות של הבנק.

מכירת מוצרים פיננסיים והיערכות לייעוץ פנסיוני

בהתאם לתוכנית האסטרטגית, מערך הייעוץ בהשקעות מצוי בתהליך של הרחבה וחיזוק, במטרה לתת מענה זמין ומקצועי לצרכים המשתנים של הלקוחות. הרחבה זו תתרום לשיפור השירות המקצועי ללקוחות ולהגדלת ההכנסות לבנק ממכירת מוצרי שוק הון.
הוקם מערך ייעוץ פנסיוני אשר ירחיב את מעגל מקבלי הייעוץ ואת מגוון השירותים ללקוחות, יחזק את הקשר עם הלקוחות ויגדיל את הכנסות הבנק מהפצת מוצרים פנסיוניים.

ראיה תאגידית

בשנים הקרובות הבנק יפעל לחיזוק הראיה התאגידית ולשיפור הסינרגיה בקבוצה באמצעות העמקת שיתוף הפעולה בין החברות בקבוצה.

התיעלות ושיפור אפקטיביות

בשנת 2008 תושק תוכנית "ארגון רזה" לשיפור אפקטיביות מערך הסניפים. בנוסף, ימשך המאמץ בתחום פיתוח מערכות המידע בבנק, במטרה להגדיל את תפוקותיו, במקביל להסטת מרכז הכובד של הפעילות מפרויקט אופק לתמיכה ביחידות העסקיות וביישום האסטרטגיה.

הרחבת הפעילות הבנקאית בחו"ל

בהתאם לתוכנית האסטרטגית הושלם השלב הראשון של התוכנית להרחבת הפעילות הבנקאית בחו"ל. במסגרת זו נחתמה העסקה לרכישת בנק מקומי בשוויץ.
במקביל, מתוכננת הרחבת הפעילות וגידול בהכנסות מפעילות אי די בי ניו יורק וסניף הבנק בלונדון.

ממשל תאגידי

הבנק ייערך לאימוץ קוד ממשל תאגידי, במטרה לקיים, ברמת הקבוצה, מדיניות של Best Practice בתחום הממשל התאגידי. הקוד ייערך, בין היתר, לאור הדינים והכללים החלים על הבנק בהיותו תאגיד בנקאי ולאור המלצות ועדת גושן והנהוג במדינות אחרות בעולם, תוך התאמתו למאפיינים ולצרכים הייחודיים של קבוצת דיסקונט.
הקוד יכלול מדיניות ניהול סיכונים (לרבות באזל II), מדיניות ציות ומענה לדרישות הנובעות מיישום SOX 404.

מידע צופה פני עתיד

עיקרי התוכנית האסטרטגית המובאים לעיל כוללים הערכות שהן בבחינת מידע צופה עתיד, כדוגמת הערכת התשואה להון, הרווח, יעדים שהוצבו ועוד. הערכות אלה מבוססות על המידע והאומדנים העדכניים שבידי הבנק במועד פרסום הדוחות.
התוכנית האסטרטגית מבוססת על הנחות בדבר המשך צמיחת המשק, יציבות בסביבה הרגולטורית, ויציבות המערכת הבנקאית. שינויים מהותיים במצב המשק וציבור הלקוחות, שינויי רגולציה בעלי השפעה מהותית או שינויים מהותיים במבנה התחרות עשויים להשפיע על מידת העמידה ביעדי התוכנית האסטרטגית. גורם חוסר ודאות נוסף נובע מיכולת דיוק מוגבלת בחיזוי ההשלכות של חלק מהתהליכים העתידיים והשפעתם על הרווחיות.

רווח ורווחיות

הרווח הנקי של קבוצת דיסקונט בשנת 2007 הסתכם ב-1,265 מיליון ש"ח, לעומת סך של 836 מיליון ש"ח בשנה הקודמת, עליה בשיעור של 51.3%.
הרווח הנקי בניטרול רכיבים מסויימים, כמפורט להלן, היה מסתכם בשנת 2007 בסך של 924 מיליון ש"ח, לעומת 672 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עליה בשיעור של 37.5%.

להלן ניתוח ההשפעות של רכיבים מסויימים על הרווח הנקי (במיליוני ש"ח):

	ביאור	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
		2007	2006
רווח נקי מדווח		1,265	836
המענק ששולם לעובדים בגין מכירת גרעין השליטה בבנק	32	–	221
הוצאות בגין עידוד פרישה מוקדמת		56	128
עלות ביצוע שיפורים ובדיקות באי די בי ניו יורק	6 ד'	30	20
רווח ממכירת מניות אילנות דיסקונט	6 ה'	–	(256)
רווח ממכירת מניות הראל השקעות בביטוח	6 ח'	–	(104)
ביטול הפרשה לירידת ערך בגין השקעה בבנק הבינלאומי הראשון שנרשמה בשנת 2003	6 ו'	–	(173)
רווח ממכירת פעילות קופות הגמל*	6 ה'	(483)	–
רווח ממכירת קה"ל	19 ג' 20	(74)	–
הפרשה למס בגין ההשקעה בבנק הבינלאומי הראשון	6 ז'	130	–
רווח נקי בניטרול רכיבים מסויימים		924	672
תשואה על ההון בניטרול רכיבים מסויימים		10.7	9.4

*** כולל רווח בסך של 49 מיליון ש"ח ממכירת השליטה (51%) בפעילות קופות הגמל של בנק מרכנתיל דיסקונט וכולל את חלקו של הבנק ברווח של הבנק הבינלאומי הראשון ממכירת פעולות קופות הגמל שלו, בסך של 41 מיליון ש"ח.**

התשואה להון העצמי בשנת 2007, הגיעה לשיעור של 14.7%, לעומת שיעור של 11.7% בשנה הקודמת. (לפרטים בדבר תיקון בהוראת הדיווח לציבור, בעניין "חישוב תשואת הרווח הנקי על ההון" והשפעתו על הנתונים המדווחים, ר' להלן בסעיף "שונות").

התשואה להון העצמי בניטרול רכיבים מסויימים, כמפורט לעיל, הייתה מגיעה בשנת 2007 לשיעור של 10.7%, לעומת שיעור של 9.4% בשנת 2006.

הרווח הנקי למניה אחת בת 0.1 ש"ח ע.נ. הסתכם בשנת 2007 ב-1.29 ש"ח, לעומת סך של 0.85 ש"ח בשנה הקודמת.

הרווח הנקי למניה אחת בת 0.1 ש"ח ע.נ. בניטרול רכיבים מסויימים, כמפורט לעיל, היה מסתכם בשנת 2007 ב-0.94 ש"ח, לעומת 0.69 ש"ח בשנת 2006.

הגורמים העיקריים שהשפיעו על התוצאות העסקיות של הקבוצה בשנת 2007, בהשוואה לשנת 2006:

א. עליה בשיעור של 11.5% ברווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים.

ב. ירידה בשיעור של 21.6% בהפרשה לחובות מסופקים.

ג. עליה בהכנסות התפעוליות והאחרות, בשיעור של 9.0%, שהושפעה מעליה בעמלות תפעוליות, בשיעור של 16.0%, שקוזזו בחלקן מירידה בשיעור של 22.2% בהכנסות אחרות.

ד. עליה בהוצאות התפעוליות והאחרות, בשיעור של 0.9%, שהושפעה בעיקר מעליה בשיעור של 6.8% בהוצאות אחרות ועליה בשיעור של 20.6% בהוצאות אחזקה ופחת בניינים וציוד, שקוזזה חלקית מירידה בשיעור של 5.4% בהוצאות משכורות והוצאות נלוות (בעיקר עקב ירידה בסך של 232 מיליון ש"ח, בגין מענק הפרטה ששולם בתקופה המקבילה אשתקד).

ה. חלקו של הבנק ברווחים מפעולות רגילות של חברות כלולות הסתכם בשנת 2007 בסך של 45 מיליון ש"ח לעומת 188 מיליון ש"ח בשנת 2006, ירידה בשיעור של 76.1%, בעיקר כתוצאה מרישום הפרשה למס בסך של 130 מיליון ש"ח, בגין חלקו של הבנק ברווחי הבנק הבינלאומי (ר' ביאור 6 ז' לדוחות הכספיים) וכתוצאה ממכירת ההשקעה בחברת הראל השקעות בביטוח בע"מ.

ו. רווח, נטו, ממכירת פעילות קופות הגמל, בסך של 483 מיליון ש"ח ורווח, נטו, ממכירת קה"ל, בסך של 74 מיליון ש"ח (בשנת 2006 נכלל רווח בסך של 173 מיליון ש"ח, בגין ביטול הפרשה לירידת ערך של השקעת הבנק בבנק הבינלאומי, רווח, נטו, ממכירת מניות אילנות דיסקונט, בסך של 256 מיליון ש"ח ורווח, נטו, וממכירת מניות הראל השקעות בביטוח בסך של 104 מיליון ש"ח).

רווח (הפסד) נקי - במיליוני ש"ח

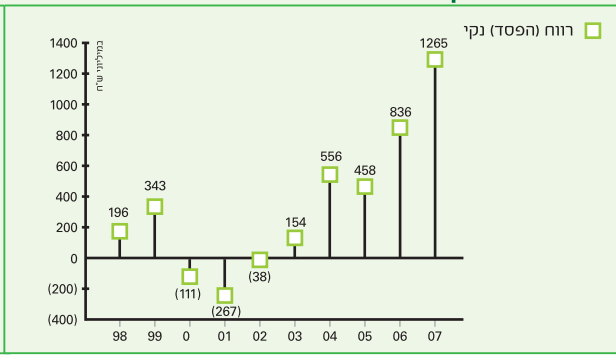

התשואה להון העצמי - ב%

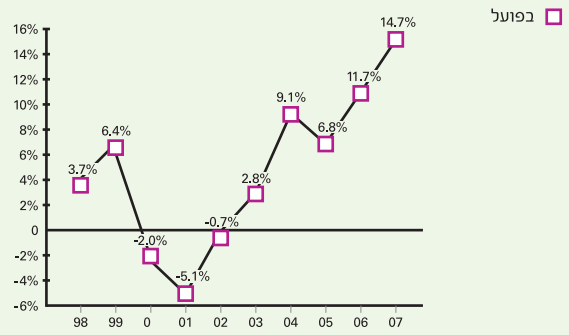

התפתחות ההכנסות וההוצאות

הרווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים הסתכם בשנת 2007 ב-4,225 מיליון ש"ח, לעומת סך של 3,790 מיליון ש"ח בשנה הקודמת, עליה בשיעור של 11.5%.

הגורמים העיקריים אשר השפיעו על הרווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים בשנת 2007, בהשוואה לשנת 2006:

א. גידול ביתרה הממוצעת של הנכסים הפיננסיים המניבים בשיעור של כ-17.2%, מסך של 193,305 מיליון ש"ח לסך של 226,551 מיליון ש"ח, בעיקר בשל גידול בפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים.

ב. קיטון בפער הריבית הכולל בשיעור של 0.1%, משיעור של 1.81% לשיעור של 1.71%, בעיקר בשל הגידול שחל בנפח הפעילות במגזר השקלי הלא צמוד, במכשירים פיננסיים נגזרים במרווחים נמוכים יחסית.

ג. גידול בתרומת ההון הפעיל, בכל מגזרי ההצמדה.

ד. גידול במימון אחר, נטו, בסך של 54 מיליון ש"ח.

ה. פעולת חיסוי שהבנק מבצע במטרה לנטרל את התנודתיות בהפרשה למס הנובעת משינויים בערך ההשקעה בחברות מאוחדות בחו"ל, כתוצאה מפיחות או ייסוף של שערי החליפין, גרמה לעליה של 66 מיליון ש"ח ברווח מפעולות מימון בשנת 2007. השפעת פעולת חיסוי זו קוזזה במלואה כנגד סעיף המסים על ההכנסה. (פעולת החיסוי החלה לאחר שהבנק מיצה את יתרת ההפסדים לצרכי מס שלא נרשמו בגינם מסים נדחים לקבל).

הרווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים הסתכם ברבעון הרביעי של שנת 2007 ב-1,075 מיליון ש"ח לעומת סך של 1,004 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עליה בשיעור של 7.1%.

הגורמים העיקריים אשר השפיעו על הרווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים ברבעון הרביעי של שנת 2007, בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד:

א. גידול ביתרה הממוצעת של הנכסים הפיננסיים המניבים בשיעור של כ-21.1%, מסך של 202,380 מיליון ש"ח לסך של 245,130 מיליון ש"ח, בעיקר בשל גידול בפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים.

ב. קיטון בפער הריבית הכולל בשיעור של 0.14%, משיעור של 1.77% לשיעור של 1.63%, בעיקר בשל הגידול שחל בנפח הפעילות במגזר השקלי הלא צמוד, במכשירים פיננסיים נגזרים במרווחים נמוכים יחסית.

ג. גידול בתרומת ההון הפעיל, בכל מגזרי ההצמדה.

ד. פעולת חיסוי שהבנק מבצע במטרה לנטרל את התנודתיות בהפרשה למס הנובעת משינויים בערך ההשקעה בחברות מאוחדות בחו"ל, כתוצאה מפיחות או ייסוף של שערי החליפין, גרמה לעליה של 58 מיליון ש"ח ברווח מפעולות מימון ברבעון האחרון של שנת 2007. השפעת פעולת חיסוי זו קוזזה במלואה כנגד סעיף המסים על ההכנסה. (פעולת החיסוי החלה לאחר שהבנק מיצה את יתרת ההפסדים לצרכי מס שלא נרשמו בגינם מסים נדחים לקבל).

בהשוואה לרבעון השלישי של שנת 2007 חלה ירידה בהכנסות המימון בסך של 137 מיליון ש"ח. הירידה הושפעה בעיקר בשל פער בסך של כ-85 מיליון ש"ח מהתאמות לשווי הוגן במכשירים פיננסיים נגזרים וירידה בתרומת ההון הפעיל במגזר הצמוד למדד בסך של כ-64 מיליון ש"ח, כתוצאה מהעדר שינוי במדד ברבעון הרביעי לעומת עליה של 2.5% במדד ברבעון השלישי.

הרווח מפעילות מימון לפי מגזרי הצמדה

להלן הרכב הרווח מפעילות מימון לפי מגזרי הצמדה (כולל השפעת מכשירים פיננסים נגזרים שניתן ליחסם למגזרי הפעילות – ALM):

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר						
	2007			2006			
	תרומה לרווח			תרומה לרווח			שינוי
	היקף פעילות*	במיליוני	שינוי	היקף פעילות*	במיליוני	שינוי	בתרומה במיליוני
	ב-%	ש"ח	ב-%	ב-%	ש"ח	ב-%	ש"ח
מטבע ישראלי לא צמוד	39.7	1,995	47.2	32.7	1,692	44.6	303
מטבע ישראלי צמוד למדד	9.8	362	8.6	11.1	347	9.2	15
מטבע חוץ	50.5	1,519	35.9	56.2	1,456	38.4	63
	100.0	3,876	91.7	100.0	3,495	92.2	381
בגין אופציות		(75)	(1.8)		108	2.9	(183)
בגין מכשירים פיננסים נגזרים אחרים (לא כולל נגזרים בגידור וב-ALM)		89	2.1		(4)	(0.1)	93
עמלות מימון		125	3.0		123	3.2	2
הכנסות מימון אחרות, נטו		210	5.0		68	1.8	142
סך-הכל		4,225	100.0		3,790	100.0	435

* על פי היתרה הממוצעת של הנכסים.

לפרטים נוספים אודות הרווח מפעולות מימון לפי מגזרי הצמדה, ר' "שיעורי הכנסה והוצאה מימוניים" תוספת ג' בסקירת ההנהלה להלן.

הכנסות ריבית נטו לפי מגזרי הצמדה (כולל ALM)

במגזר השקלי הלא צמוד הסתכמו הכנסות ריבית נטו בשנת 2007 ב-1,995 מיליון ש"ח לעומת סך של 1,692 מיליון ש"ח בשנת 2006, עליה בשיעור של 17.9%, ומשקלן מסך כל הכנסות ריבית נטו עמד בשנת 2007 על 47.2% לעומת 44.6% בשנת 2006.

בשנת 2007 הסתכם עודף הנכסים על ההתחייבויות ב-3,750 מיליון ש"ח, לעומת עודף בסך של כ-1,890 מיליון ש"ח בשנת 2006, דבר אשר תרם לגידול ברווח המימוני במגזר.

היתרה הממוצעת של הנכסים במגזר זה עלתה, בשנת 2007, בשיעור של 42.0% לעומת השנה הקודמת.

פער הריבית במגזר ירד משיעור של 2.58% בשנת 2006, לשיעור של 2.10% בשנת 2007.

הגידול ברווח במגזר נובע בעיקר מהעליה בהיקף הפעילות ומהעליה בתרומת ההון הפעיל, כתוצאה מהגידול בהון שהושקע במגזר. הגידול האמור קוזז בשל ירידה בפער הריבית, בעיקר בשל הגידול שחל בנפח הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים במרווחים נמוכים יחסית ובשל הוצאה בסך של כ-28 מיליון ש"ח בגין התאמות לשווי הוגן במכשירים פיננסיים נגזרים בשנת 2007, לעומת הכנסה של 17 מיליון בשנת 2006.

במגזר השקלי הצמוד למדד הסתכמו הכנסות ריבית נטו בשנת 2007 ב-362 מיליון ש"ח, לעומת סך של 347 מיליון ש"ח בשנת 2006, עליה בשיעור של 4.3%, ומשקלן מכלל הכנסות הריבית נטו עמד בשנת 2007 על 8.6% לעומת 9.2% בשנת 2006.

היתרה הממוצעת של הנכסים במגזר זה, בשנת 2007, עלתה בשיעור של 3.3% לעומת השנה הקודמת.

פער הריבית במגזר ירד משיעור של 1.32%, לשיעור של 1.05% בשנת 2007.

הגידול ברווח במגזר נובע בעיקר מהעליה בתרומת ההון הפעיל, בעיקר כתוצאה מעליה של 2.8% במדד המחירים לצרכן בשנת 2007 לעומת ירידה של 0.3% בשנת 2006. הגידול האמור קוזז כתוצאה מירידה בפער הריבית, בין היתר בגין הפסד, נטו, בפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים.

במגזר מטבע חוץ, הכולל את הפעילות במגזר השקלי הצמוד למטבע חוץ, הסתכמו הכנסות ריבית נטו בשנת 2007 ב-1,519 מיליון ש"ח לעומת סך של 1,456 מיליון ש"ח בשנת 2006, עליה בשיעור של 4.3%, ומשקלן מכלל הכנסות ריבית נטו עמד בשנת 2007 על 35.9% לעומת 38.4% בשנת 2006.

במגזר זה חלה עליה בשיעור של 5.5% ביתרה הממוצעת של הנכסים בשנת 2007 לעומת השנה הקודמת.

פער הריבית במגזר ירד משיעור של 1.42% בשנת 2006, לשיעור של 1.31% בשנת 2007.

הגידול ברווח במגזר נובע בעיקר מהעליה בהיקף הפעילות ומהעליה בתרומת ההון הפעיל, כתוצאה מהירידה בהון שהושקע במגזר וכתוצאה מפעולת החיסוי שבצע הבנק לצורך נטרול תנודתיות בהפרשה למס הנובעת משינויים בערך ההשקעה בחברות מאוחדות בחו"ל, כתוצאה מפיחות או ייסוף של שערי החליפין. הגידול האמור קוזז בשל ירידה בפער הריבית, בעיקר בשל הגידול שחל בנפח הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים במרווחים נמוכים יחסית, אשר מותנה בשל הכנסה בסך של כ-47 מיליון ש"ח בגין התאמות לשווי הוגן במכשירים פיננסיים נגזרים בשנת 2007, לעומת הכנסה של 27 מיליון בשנת 2006.

הכנסות מימון אחר, נטו, אשר כוללות פעולות באופציות, תוצאות הפעולות נטו, בגין מכשירים פיננסים נגזרים, אשר לא הוגדרו כפעולות גידור או ALM, עמלות מימון והכנסות מימון אחרות, נטו, גדלו נטו בסך של 54 מיליון ש"ח, מסך של 295 מיליון ש"ח בשנת 2006, לסך של 349 מיליון ש"ח בשנת 2007, עליה של 18.3%.

פער הריבית הכולל בשנת 2007 הגיע לשיעור של 2.64%, לעומת שיעור של 2.33% בשנה הקודמת (ללא השפעת נגזרים).

פער הריבית כולל השפעת נגזרים (בגידור וב-ALM) הגיע לשיעור של 1.71% בשנת 2007, לעומת שיעור של 1.81% בשנה הקודמת.

להלן נתונים על התפתחות הרווח המימוני לפני הפרשה לחובות מסופקים, לפי מגזרי פעילות:

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2007	2006	שינוי
	מיליוני ש"ח		ב-%
קמעונאי – מגזר משקי בית	1,208	1,075	12.4
קמעונאי – מגזר עסקים קטנים	735	536	37.1
מגזר בנקאות עסקית	928	899	3.2
מגזר בנקאות מסחרית	720	670	7.5
מגזר בנקאות פרטית	314	302	4.0
מגזר פיננסי	320	308	3.9
סך-הכל	4,225	3,790	11.5

ההפרשה לחובות מסופקים הסתכמה בשנת 2007 בסך של 447 מיליון ש"ח, לעומת הפרשה בסך של 570 מיליון ש"ח בשנה הקודמת, ירידה בשיעור של 21.6%. בשנת 2007 היוותה ההפרשה 10.6% מהרווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים, לעומת 15.0% בשנה הקודמת.

שיעורה השנתי של ההפרשה לחובות מסופקים ביחס לאשראי לציבור, לא כולל סיכון אשראי חוץ מאזני, הגיע בשנת 2007 ל-0.41% (0.24% כולל סיכון אשראי חוץ מאזני), לעומת 0.59% (0.36% כולל סיכון אשראי חוץ מאזני) בשנת 2006.

יתרת ההפרשה לחובות מסופקים, הכוללת הפרשה ספציפית, הפרשה כללית והפרשה נוספת, לא כולל הפרשה בגין סיכון אשראי חוץ מאזני, הגיעה בסוף שנת 2007 ל-5,781 מיליון ש"ח (5,975 מיליון ש"ח כולל הפרשה בגין סיכון אשראי חוץ מאזני). יתרת הפרשה זו מהווה 5.37% מהאשראי לציבור (3.19% כולל סיכון אשראי חוץ מאזני), לעומת יתרת הפרשה בסך של 5,979 מיליון ש"ח, לא כולל הפרשה בגין סיכון אשראי חוץ מאזני, (6,114 מיליון ש"ח כולל הפרשה בגין סיכון אשראי חוץ מאזני), שהיוותה 6.22% מהאשראי לציבור (3.82% כולל סיכון אשראי חוץ מאזני) בסוף השנה הקודמת.

ההפרשה הספציפית לחובות מסופקים הסתכמה בשנת 2007 ב-459 מיליון ש"ח, לעומת 643 מיליון ש"ח בשנה הקודמת, ירידה בשיעור של 28.6%.

ההפרשה הספציפית נעשתה בצורה שמרנית, לפי הערכת ההנהלה לגבי הפסדים הצפויים בתיק האשראי, על בסיס בדיקה ומעקב של מצב החייבים ופעילותם העסקית, הערכת הסיכונים הקשורים במצבם הפיננסי ובהתייחס לסוגי הבטחונות ולשוויים.

עיקר ההוצאה בגין ההפרשה הספציפית לחובות מסופקים של הבנק בשנת 2007, מתייחסת לענפים הבאים: ענף הבינוי והנדל"ן 11.4% בשנת 2007, לעומת 22.1% בשנת 2006; ענף בתי המלון 10.8% בשנת 2007, לעומת 1.4% בשנת 2006; ענף התקשורת ושירותי המחשב 2.9% בשנת 2007, לעומת 2.2% בשנת 2006; ענף המסחר 14.1% בשנת 2007, לעומת 7.6% בשנת 2006; ענפי התעשיה השונים 24.5% בשנת 2007, לעומת 29.5% בשנת 2006.

ההפרשה הספציפית בבנק בגין ענפים עיקריים. שיעור ההפרשה הספציפית בבנק בגין ענף הבינוי והנדל"ן, ביחס לאשראי לציבור לענף זה, היה 0.2% בשנת 2007, בהשוואה ל-0.5% בשנת 2006.

שיעור ההפרשה הספציפית בבנק בגין ענף בתי המלון ביחס לאשראי לציבור היה 0.7% בשנת 2007, בהשוואה ל-0.2% בשנת 2006.

שיעור ההפרשה הספציפית בבנק בגין ענף המסחר ביחס לאשראי לציבור היה 0.5% בשנת 2007, בהשוואה ל-0.4% בשנת 2006.

שיעור ההפרשה הספציפית בבנק בגין ענפי התעשיה השונים היה 0.5% בשנת 2007, בבהשוואה ל-0.9% בשנת 2006. שיעור ההפרשה הספציפית בבנק בגין ענף תקשורת ושירותי מחשב היה 0.3% בשנת 2007, בדומה לשנת 2006. שיעור ההפרשה הספציפית בבנק בגין שאר ענפי המשק, ביחס לאשראי לציבור לענפים אלה, היה 0.3% בשנת 2007, בהשוואה ל-0.6% בשנת 2006.

ההפרשה הנוספת לחובות מסופקים. בשנת 2007 נרשם ביטול של הפרשה נוספת לחובות מסופקים של הבנק ושל חברות הבת הבנקאיות בארץ, בסך של 22.0 מיליון ש"ח, לעומת הוצאה בסך של 5.7 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. ההפרשה הנוספת לחובות מסופקים מחושבת על בסיס איכות תיק החבויות לפי מאפייני סיכון, כפי שנקבע בהוראות ניהול בנקאי תקין.

להלן ההתפתחות הרבעונית של ההפרשה לחובות מסופקים (במיליוני ש"ח):

	2007				2006			
	רבעון רביעי	רבעון שלישי	רבעון שני	רבעון ראשון	רבעון רביעי	רבעון שלישי	רבעון שני	רבעון ראשון
הפרשה ספציפית	94	110	162	93	217	158	130	138
הפרשה נוספת	(9)	(2)	(4)	3	(40)	(16)	(21)	4
סך-הכל	85	108	158	96	177	142	109	142
שיעור ההפרשה הספציפית מהאשראי לציבור:								
מאזני*	0.34%	0.43%	0.65%	0.39%	0.91%	0.66%	0.55%	0.59%
חוץ מאזני*	0.46%	0.58%	0.93%	0.56%	1.37%	1.07%	0.89%	0.01%

* על בסיס שנתי.

הרווח מפעילות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים הסתכם בשנת 2007 ב-3,778 מיליון ש"ח, לעומת סך של 3,220 מיליון ש"ח בשנה הקודמת, עליה בשיעור של 17.3%.

ההכנסות התפעוליות והאחרות הסתכמו בשנת 2007 ב-2,572 מיליון ש"ח, לעומת סך של 2,359 מיליון ש"ח בשנה הקודמת, עליה בשיעור של 9.0%.

ההכנסות מפעילות בשוק ההון בשנת 2007 הסתכמו בסך של 484 מיליון ש"ח, לעומת 541 מיליון ש"ח בשנת 2006, ירידה בשיעור של 10.5%.

בכלל זה: ההכנסות מדמי ניהול והחזר הוצאות מקופות גמל בשנת 2007 הסתכמו בסך של 119 מיליון ש"ח, לעומת 189 מיליון ש"ח בשנת 2006, ירידה בשיעור של 37.0% (לפרטים בדבר מכירת פעילות קופות הגמל, ר' ביאור 6 ה' לדוחות הכספיים). נוכח מכירת אילנות דיסקונט, הסתכמו ההכנסות מדמי ניהול קרנות נאמנות בסך של 6 מיליון ש"ח, וזאת לעומת 100 מיליון ש"ח בשנת 2006. הירידה הכוללת בהכנסות מדמי ניהול והחזר הוצאות מקופות גמל וקרנות ונאמנות הסתכמה איפוא בשנת 2007 בסך של 164 מיליון ש"ח. יודגש כי נוכח העובדה שמכירת פעילות קופות הגמל התבצעה במחצית השניה של שנת 2007, צפויה בשנת 2008 ירידה נוספת בהכנסות מתחום עמלות זה. ההכנסות מדמי הפצה שנגבו ממנהלי קרנות נאמנות הסתכמו בשנת 2007 בסך של 52 מיליון ש"ח, לעומת 24 מיליון ש"ח בשנת 2006.

העמלות התפעוליות הסתכמו בשנת 2007 ב-2,216 מיליון ש"ח, לעומת סך של 1,911 מיליון ש"ח בשנה הקודמת, עליה בשיעור של 16.0%. העליה נובעת, בעיקר, מגידול בהכנסות מכרטיסי אשראי, עמלות מפעילות בניירות ערך, שירותי מערך התשלומים, טיפול באשראי ובעריכת חוזים ודמי ניהול חשבון. (לפרטים בדבר חקיקה בנושא העמלות הבנקאיות והשלכותיה, ר' ביאור 36 לדוחות הכספיים).

הכנסות קבוצת הבנק מפעילות בכרטיסי אשראי נובעות מפעילות תפעולית ומפעילות מימונית.
ההכנסות התפעוליות מכרטיסי אשראי הסתכמו בשנת 2007 ב-760 מיליון ש"ח, לעומת סך של 640 מיליון ש"ח בשנת 2006, עליה בשיעור של 18.8%. הכנסות ריבית בגין אשראי ללקוחות באמצעות כרטיסי אשראי הסתכמו בשנת 2007 בסך של 95 מיליון ש"ח, לעומת 82 מיליון ש"ח בשנת 2006, עליה בשיעור של 15.9%.
הרווחים מהשקעות במניות, נטו, הסתכמו בשנת 2007 ב-58 מיליון ש"ח, לעומת סך של 65 מיליון ש"ח בשנת 2006. (לפרטים בדבר הפרשה לירידת ערך בגין נייר ערך מסוים, בסך של 44 מיליון ש"ח, ר' "מגזר הניהול הפיננסי" להלן). הרווחים האמורים כוללים, בין היתר, דיבידנד בסך של כ-70 מיליון ש"ח שקיבלו הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט מחברה שמניות שלה שימשו כבטוחה להלוואה שקיבל לווה מסוים, לעומת סך של 39 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. (לפרטים בדבר הוראה של המפקח על הבנקים לסווג את יתרת החוב של הלווה האמור כ"נייר ערך" במסגרת "התיק הזמין למכירה", ר' ביאור 3 ג' לדוחות הכספיים).
ההכנסות האחרות הסתכמו בשנת 2007 ב-298 מיליון ש"ח לעומת סך של 383 מיליון ש"ח בשנה הקודמת, ירידה בשיעור של 22.2%. עיקר הירידה נובעת מירידה בהכנסות מקרנות נאמנות וקופות הגמל והכנסות חברה מאוחדת שנמכרה ברבעון השני של שנת 2006 שקוזזו חלקית מעליה ברווחים מקופת הפיצויים של הבנק.

להלן התפלגות המרכיבים של סעיפי ההכנסות התפעוליות והאחרות:

	2007	2006	2005
	%	%	%
הכנסות מדמי ניהול	9.8	9.6	11.2
שירותי מערך התשלומים	18.5	18.0	18.3
הכנסות מכרטיסי אשראי	29.5	27.1	23.7
הכנסות מפעילויות הקשורות בשוק ההון	21.1	25.5	23.9
רווחי הקופה לפיצויים	3.5	2.1	6.7
פעילות סחר חוץ	3.1	3.9	3.3
עמלות אחרות	14.5	13.8	12.9
סך–הכל	100.0	100.0	100.0

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו בשנת 2007 ב-5,066 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך של 5,020 מיליון ש"ח בשנה הקודמת, עליה של 0.9%.
הוצאות משכורות והוצאות נלוות הסתכמו בשנת 2007 ב-3,030 מיליון ש"ח, לעומת סך של 3,202 מיליון ש"ח בשנה הקודמת, ירידה בשיעור של 5.4%.
הוצאות השכר בשנת 2006 כוללות מענק ששולם לעובדים בגין מכירת גרעין השליטה בבנק בסך של 232 מיליון ש"ח. בשנת 2007 המשיך הבנק לעודד פרישה מוקדמת של עובדים, תוך פניה לאוכלוסית עובדים בעלת מאפיינים שהוגדרו, אשר לגביה נערך מאמץ ממוקד לעידוד פרישתם המוקדמת בתנאים משופרים. בדוחות הכספיים לשנת 2007, נכללה הוצאה בסך של 91 מיליון ש"ח בגין פרישה מוקדמת (בשנת 2006: 174 מיליון ש"ח). לפרטים נוספים, ובכלל זה אודות היקפי הפרישה מהבנק בשנים 2005-2007, ר' סעיף "משאבי אנוש" להלן.
הוצאות משכורות והוצאות נלוות בניטרול הוצאות בגין עידוד פרישה מוקדמת (2006: בניטרול הוצאות המענק בגין מכירת גרעין השליטה בבנק והוצאות בגין עידוד פרישה מוקדמת) הסתכמו בשנת 2007 ב-2,939 מיליון ש"ח, לעומת 2,796 מיליון ש"ח בשנת 2006, עליה בשיעור של 5.1%, הנובעת בעיקר מהסכם השכר שנחתם בבנק לשנת 2007.

הוצאות משכורות ללא הוצאות נלוות הסתכמו בשנת 2007 בסך של 2,144 מיליון ש"ח, לעומת סך של 2,209 מיליון ש"ח בשנת 2006, ירידה בשיעור של 2.9%. הוצאות משכורות ללא הוצאות נלוות ובניטרול המענק בגין מכירת גרעין השליטה בבנק, הסתכמו בשנת 2007 בסך של 2,144 מיליון ש"ח, לעומת סך של 1,977 מיליון ש"ח בשנת 2006, עליה בשיעור של 8.4%.

הוצאות אחזקה ופחת בניינים וציוד הסתכמו בשנת 2007 ב-819 מיליון ש"ח, לעומת סך של 679 מיליון ש"ח בשנה הקודמת, עליה בשיעור של 20.6%. עיקר העליה נבע מגידול בהוצאות פחת בבנק, עקב הפחתה של עלויות תוכנה לשימוש עצמי שהושלם פיתוחה.

הוצאות אחרות הסתכמו בשנת 2007 ב-1,217 מיליון ש"ח לעומת סך של 1,139 מיליון ש"ח בשנה הקודמת, עליה בשיעור של 6.8%. העליה הושפעה בעיקר מגידול בהוצאות פרסום, הפחתת מוניטין והוצאות אחרות שקוזזו בחלקן מירידה בהוצאות מחשב ועמלות.

שיעור הכיסוי של ההוצאות התפעוליות והאחרות על ידי ההכנסות התפעוליות והאחרות הגיע בשנת 2007 ל-50.8%, לעומת 47.0% בשנה הקודמת.

שיעור הכיסוי של ההוצאות התפעוליות והאחרות על ידי ההכנסות התפעוליות והאחרות, בניטרול ההוצאות שפורטו לעיל, היה מגיע בשנת 2007 לשיעור של 52.2%, לעומת שיעור של 51.5% בשנת 2006.

סך ההוצאות התפעוליות ביחס לסך כל ההכנסות ירד משיעור של 81.6% בשנת 2006 לשיעור של 74.5% בשנת 2007.

סך ההוצאות התפעוליות ביחס לסך כל ההכנסות, בניטרול ההוצאות שפורטו לעיל, ירד משיעור של 74.5% בשנת 2006 לשיעור של 72.4% בשנת 2007.

הרווח מפעולות רגילות לפני מסים הסתכם בשנת 2007 ב-1,284 מיליון ש"ח לעומת סך של 559 מיליון ש"ח בשנה הקודמת, עליה בשיעור של 129.7%.

ההפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות הסתכמה בשנת 2007 ב-566 מיליון ש"ח, לעומת סך של 350 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. בשנת 2006 לא נרשמו בבנק הוצאות מסים בגין רווחים לצרכי מס, בסך של 191 מיליון ש"ח, עקב ניצול הפסדים מועברים לצרכי מס שלא נרשמו בגינם בעבר מסים נדחים לקבל. יצויין כי במהלך שנת 2006 מיצה הבנק את יתרת ההפסדים המועברים לצרכי מס שלא נרשמו בגינם בעבר מסים נדחים לקבל.

הרווח מפעולות רגילות לאחר מסים הסתכם בשנת 2007 ב-718 מיליון ש"ח, לעומת סך של 209 מיליון ש"ח בשנה הקודמת, עליה של 243.5%.

חלקו של הבנק ברווחים מפעולות רגילות של חברות כלולות בשנת 2007 לאחר השפעת המס, הסתכם בסך של 45 מיליון ש"ח, לעומת סך של 188 מיליון ש"ח בשנה הקודמת, ירידה בשיעור של 76.1%, בעיקר כתוצאה מרישום הפרשה למס בסך של 130 מיליון ש"ח, בגין חלקו של הבנק ברווחי הבנק הבינלאומי (ר' ביאור 6 ז' לדוחות הכספיים) וכתוצאה ממכירת אחזקות בהראל השקעות בביטוח בע"מ.

הרווח מפעולות רגילות הסתכם בשנת 2007 ב-707 מיליון ש"ח, לעומת סך של 315 מיליון ש"ח בשנה הקודמת, עליה של 124.4%.

שיעור הרווח מפעולות רגילות לפני ההפרשה למסים ביחס להון העצמי, לרבות זכויות בעלי מניות חיצוניים, הגיע בשנת 2007 לשיעור של 16.4%, לעומת שיעור של 9.4% בשנה הקודמת.

שיעור הרווח מפעולות רגילות לאחר הפרשה למסים ביחס להון העצמי, לרבות זכויות בעלי מניות חיצוניים, הגיע בשנת 2007 לשיעור של 9.6%, לעומת שיעור של 3.5% בשנה הקודמת.

הרווח נטו מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים הסתכם בשנת 2007 בסך של 558 מיליון ש"ח, והוא כולל סך של 483 מיליון ש"ח רווח, נטו, ממכירת פעילות קופות הגמל (ר' ביאור 6 ה' לדוחות הכספים) וסך של 74 מיליון ש"ח רווח, נטו, ממכירת קה"ל (ר' ביאור 19 ג' 20 לדוחות הכספים). זאת, לעומת רווח בסך של 521 מיליון ש"ח

בשנת 2006, אשר כולל סך של 173 מיליון ש"ח מביטול הפרשה לירידת ערך השקעת הבנק בבנק הבינלאומי הראשון, שנרשמה בשנת 2003 בהתאם להוראה של הפיקוח על הבנקים (ר' ביאור 6 ו' לדוחות הכספיים), סך של 256 מיליון ש"ח רווח, נטו, ממכירת מניות אילנות דיסקונט (ר' ביאור 6 ה' לדוחות הכספיים) וסך של 104 מיליון ש"ח רווח, נטו, ממכירת מניות הראל השקעות בביטוח (ר' ביאור 6 ח' לדוחות הכספיים).

הרווח הנקי הסתכם בשנת 2007 ב-1,265 מיליון ש"ח, לעומת סך של 836 מיליון ש"ח בשנה הקודמת, עליה של 51.3%.

הרווח הנקי בניטרול רכיבים מסויימים, כמפורט לעיל, היה מסתכם בשנת 2007 בסך של 924 מיליון ש"ח, לעומת 672 מיליון ש"ח בשנת 2006, עליה בשיעור של 37.5%.

התשואה להון העצמי בשנת 2007 הגיעה לשיעור של 14.7% לעומת שיעור של 11.7% בשנת 2006.

התשואה להון העצמי בניטרול רכיבים מסויימים, כמפורט לעיל, הייתה מגיעה בשנת 2007 לשיעור של 10.7%, לעומת 9.4% בשנת 2006.

הרווח הנקי למניה אחת בת 0.1 ש"ח ע.נ. בשנת 2007 הסתכם ב-1.29 ש"ח, לעומת רווח למניה של 0.85 ש"ח בשנה הקודמת.

הרווח הנקי למניה אחת בת 0.1 ש"ח ע.נ. בניטרול רכיבים מסויימים, כמפורט לעיל, היה מסתכם בשנת 2007 ב-0.94 ש"ח, לעומת 0.69 ש"ח בשנת 2006.

הרווח הנקי ברבעון הרביעי של שנת 2007 הסתכם בסך של 41 מיליון ש"ח, לעומת 392 מיליון ש"ח ברבעון השלישי של שנת 2007, ולעומת סך של 148 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

הרווח הנקי ברבעון הרביעי של שנת 2007 בניטרול רכיבים מסויימים, היה מסתכם בסך של 126 מיליון ש"ח, לעומת 306 מיליון ש"ח ברבעון השלישי של שנת 2007, ולעומת 123 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

התשואה להון העצמי ברבעון הרביעי של שנת 2007 הגיעה לשיעור של 1.8% על בסיס שנתי, לעומת שיעור של 18.9% ברבעון השלישי של שנת 2007, ולעומת שיעור של 8.1% ברבעון המקביל אשתקד.

התשואה להון העצמי ברבעון הרביעי של שנת 2007 בניטרול רכיבים מסויימים, הייתה מגיעה לשיעור של 5.5% על בסיס שנתי, לעומת שיעור של 14.6% ברבעון השלישי של שנת 2007, ולעומת שיעור של 6.5% ברבעון המקביל אשתקד.

אומדן ההשפעה של הסכמי השכר בבנק על התוצאות העסקיות ברבעון הראשון של שנת 2008. הסכם השכר שנחתם לשנת 2008 יגדיל את בסיס השכר לחישוב ההפרשות בגין פיצויים, חופשה ומענק יובלות, בשיעור של 5%. בהתאם, הבנק יכלול בדוחות הכספיים לרבעון הראשון של שנת 2008 את מלוא הגידול בהתחייבויות בגין הפרשות לנלוות בשכר, בסכום הנאמד כיום ב-117 מיליון ש"ח.

התפתחות שיעור הכיסוי של ההוצאות התפעוליות ע"י ההכנסות התפעוליות - מאוחד

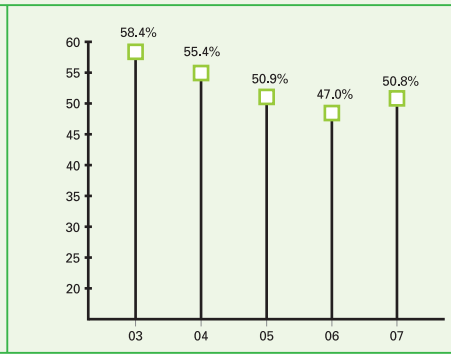

רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים הבנק - מאוחד

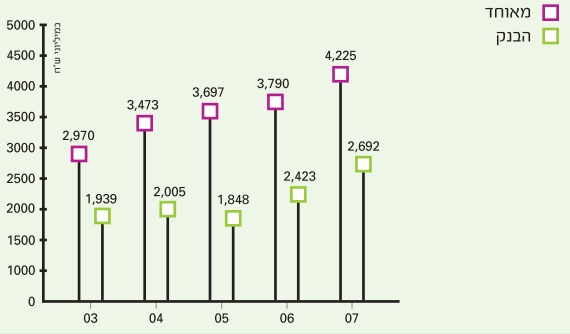

התפתחות הנכסים וההתחייבויות

סך כל המאזן הסתכם ביום 31 בדצמבר 2007 ב-168,810 מיליון ש"ח לעומת סך של 162,523 מיליון ש"ח בסוף השנה הקודמת, עליה בשיעור של 3.9%.

להלן ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים:

	31 בדצמבר		שיעור השינוי
	2007	2006	
	במיליוני ש"ח		ב-%
נכסים			
מזומנים ופקדונות בבנקים	19,850	25,100	(20.9)
ניירות ערך	37,278	38,977	(4.4)
אשראי לציבור	101,899	90,097	13.1
התחייבויות			
פקדונות הציבור וניירות ערך שהושאלו	136,413	130,517	4.5
פקדונות מבנקים	5,072	8,099	(37.4)
איגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים	7,437	6,302	18.0
הון עצמי	9,204	7,965	15.6

האשראי לציבור

כללי. האשראי לציבור הסתכם ביום 31 בדצמבר 2007 ב-101,899 מיליון ש"ח, לעומת סך של 90,097 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2006, עליה בשיעור של 13.1%. חלקו של האשראי לציבור מסך כל המאזן הגיע בסוף שנת 2007 לשיעור של 60.4%, לעומת 55.4% בסוף שנת 2006.

מדיניות האשראי בבנק. מדיניות הבנק במתן אשראי לציבור נועדה, בין היתר, להביא לשיפור איכות תיק האשראי ופיזור הסיכונים הגלומים בו.

דיון במדיניות האשראי נערך פעם בשנה, תוך קביעת מדיניות אשראי לשנה הבאה. המדיניות מאושרת על ידי הנהלת הבנק ועל ידי הדירקטוריון. מדיניות האשראי מתייחסת לאסטרטגית הבנק לגבי גידול/קיטון בתיק האשראי, כיווני פעילות, שיפור ניהול תיק האשראי ואיכותו ותמחור האשראי.

לבנק מדיניות אשראי מפורטת לענפי המשק, לקבוצות לווים, למגזרי הצמדה ולמגזרי פעילות. מדיניות פיזור הסיכון בין ענפי משק, מושתתת על הערכת התפתחויות צפויות במגזרי המשק השונים, במטרה להעריך את רמת הסיכון ואת הפוטנציאל העסקי בפעילות במגזרי המשק השונים. במסגרת קביעת מדיניות האשראי נקבעת מגבלה פנימית של הבנק לגבי החשיפה לענפי משק.

מדיניות האשראי ללווים גדולים/קבוצות לווים כוללת מגבלות פנימיות של הבנק וכן מתכונת לדיון תקופתי בכל קבוצת לווים.

בנוסף, נקבעת מדיניות מפורטת לתחומים נוספים כגון: רכישת אמצעי שליטה, וענפי יהלומים ונדל"ן.

היעדים העסקיים של הבנק נקבעים על פי הקווים הכלליים שמתווה מדיניות האשראי.

כאשר מתגלה סיכון אשראי בענף מסוים/קבוצת לווים מסוימת, נקטים צעדים להפחתת הסיכון בענף/קבוצה באמצעות גיבוש מדיניות להפחתת החשיפה לענף/קבוצה, מעקב אחר הפעילות בענף/קבוצה וקביעת מגבלות על הפעילות.

בנוסף, פותחו תוכנות מחשב במטרה לשפר ולייעל את תהליך קבלת ההחלטות וקיום בקרה נאותה.

הבנק נותן אשראי ללקוחותיו כנגד בטחונות מסוגים שונים, ובהם: נכסים נזילים, נכסים קבועים, שעבודים וערבויות לסוגיהם. מרווחי הביטחון לצורך ההסתמכות על הבטחונות מעוגנים בנהלים ומאושרים על ידי הדירקטוריון כחלק ממדיניות האשראי.

הרכב האשראי לציבור לפי מגזרי הצמדה

להלן נתונים על הרכב האשראי לציבור לפי מגזרי הצמדה:

	31 בדצמבר 2007		31 בדצמבר 2006		
	במיליוני ש"ח	% מסך האשראי לציבור	במיליוני ש"ח	% מסך האשראי לציבור	שיעור השינוי ב-%
מטבע ישראלי לא צמוד	48,074	47.2	40,457	44.9	18.8
מטבע ישראלי צמוד מדד	18,642	18.3	17,778	19.7	4.8
מטבע חוץ ומטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ	35,183	34.5	31,862	35.4	10.4
סך-הכל	101,899	100.0	90,097	100.0	13.1

האשראי לציבור במטבע חוץ ומטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ עלה בשיעור של 10.4%. במונחים דולרים גדל האשראי לציבור בסך של 1,607 מיליון דולר לעומת 31 בדצמבר 2006, עליה של 21.3%.

התפתחות ההפרשות לחובות מסופקים והאשראי ללווים בעייתיים בקבוצה. שיעורה השנתי של ההפרשה לחובות מסופקים ביחס לאשראי לציבור (לא כולל סיכון אשראי חוץ מאזני) הגיע בשנת 2007 ל-5.37% לעומת 6.22% בשנת 2006 ומצביע על שיפור באיכות תיק האשראי של הבנק.

להלן נתונים על סיכון אשראי כולל, שבאחריות הקבוצה, בגין לווים בעייתיים, בניכוי ההפרשה לחובות מסופקים[1]

(במיליוני ש"ח):

	31 בדצמבר	
	2007	2006
שאינם נושאים הכנסה	2,230	2,529
שאורגנו מחדש[2]	278	290*
מיועדים לארגון מחדש[3]	33	143
בפיגור זמני	387	327
בהשגחה מיוחדת[4]	3,520	3,767*
סך-הכל אשראי מאזני ללווים בעייתיים	6,448	7,056
סיכון אשראי חוץ מאזני בגין לווים בעייתיים[5]	978	928
איגרות חוב של לווים בעייתיים	1	1
נכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים של לווים בעייתיים	22	10
סך-הכל סיכון אשראי כולל בגין חובות בעייתיים	7,449	7,995

* סווג מחדש.

הערות:

(1) לא כולל חובות בעייתיים שבגינם קיימים בטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים (הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 313).

(2) אשראי שאורגן מחדש במהלך השנה השוטפת וכן אשראי שאורגן מחדש בשנים קודמות עם ויתור על הכנסות.

(3) אשראי ללווים אשר לגביו קיימת החלטה של הנהלת התאגיד הבנקאי על ארגון מחדש, אך הארגון מחדש טרם בוצע בפועל.

(4) מזה: חובות בסך של 925 מיליון ש"ח שנכללו לאחר שנערכה בגינם הפרשה ספציפית ואשראי לדיור שבגינו קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור בסך של 188 מיליון ש"ח (31.12.06: 893 מיליון ש"ח ו-209 מיליון ש"ח בהתאמה).

(5) כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים, למעט בגין ערבויות שנתן לווה להבטחת חבות של צד שלישי.

עיקר סיכון האשראי הכולל בגין חובות בעייתיים הוא בענף בינוי ונדל"ן, בענף בתי המלון, בענף התקשורת ושירותי מחשב ובענף התעשיה.

הסדר הנושים של קבוצת "תבל". ביום 31 בדצמבר 2006 הושלמה עסקת מיזוג חברות הכבלים, כחלק מהסדר הנושים של קבוצת תבל. במועד השלמת המיזוג הקצתה הוט מערכות תקשורת בכבלים בע"מ (בשמה הקודם: מת"ב; להלן: "הוט") 45,649,567 מניות לבעלי מניות בחברות הכבלים שפעילותן ונכסיהן הועברו להוט. כחלק מההקצאה של המניות קיבלו הבנקים (כבעלי מניות של תבל) כ-28.1% ממניות הוט (מזה חלקו של הבנק כ-2.7%). המניות מוחזקות על ידי כל בנק בנפרד. עסקת המיזוג שהתבצעה משקפת שווי ברוטו של 6,277.5 ש"ח למנוי.

יצויין כי מניות הוט נסחרות בבורסה. בהסכם המיזוג מפורטות מגבלות בדבר היקף המימוש המקסימלי במסגרת המסחר בבורסה. כן כולל ההסכם זכות סירוב ראשון במכירת המניות.

במקביל להשלמת המיזוג נכנס לתוקפו הסכם אשראי בין הוט לבין קונסורציום של בנקים (ובכללם הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט).

המניות שהתקבלו מוצגות בסעיף "ניירות ערך זמינים למכירה" (לפרטים נוספים ר' ביאור 3 ד' לדוחות הכספיים).

הוראה בגין הלוואה מסוימת. הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט העמידו הלוואה, כחלק מקונסורציום של מספר בנקים. לאחר שהלווה לא עמד בתנאי ההלוואה ולא שילם את הריבית התקופתית, מינה בית המשפט לבקשת קונסורציום הבנקים, כונס נכסים למימוש מניות "בזק" ששועבדו להבטחת החוב.

ביום 15 ביולי 2003, הוציא המפקח על הבנקים הנחיה, לפיה יש לסווג את יתרת החוב האמורה, בתוקף מיום 30 ביוני 2003, כ"נייר ערך", במסגרת "התיק הזמין למכירה", על פי שווי השוק של חלקם היחסי של הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט בבטוחה. הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט ערכו את הסיווג על פי ההנחיה, והחל מיום 30 ביוני 2003, שינויים בשווי השוק נזקפים לקרן הון מהתאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן. לפרטים בדבר דיבידנדים שהתקבלו בגין המניות האמורות, ר' לעיל "רווחים מהשקעות במניות". לפרטים נוספים, ר' ביאור 3 לדוחות הכספים.

הוראה בנושא: "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי". ביום 31 בדצמבר 2007 פירסם המפקח על הבנקים הוראה בנושא "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי" (להלן: "ההוראה"). ההוראה מתאימה את כללי הדיווח החלים על התאגידים הבנקאים בישראל בנושא זה לאלו החלים על בנקים בארצות הברית והיא מבוססת, בין היתר, על תקני חשבונאות בארה"ב ועל הוראות רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב וה-SEC. העקרונות שבבסיס ההוראה, מהווים שינוי מרחיק לכת ביחס להוראות הנוכחיות בנושא סיווג חובות בעייתיים ומדידת הפרשות להפסדי אשראי בגין חובות אלו.

לפרטים נוספים אודות ההוראה והשינויים העיקרים שנכללו בה ביחס להוראות הקיימות, ר' ביאור 1 כד' לדוחות הכספיים.

ההוראה תיושם בדוחות הכספיים של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי, החל מהדוחות ליום 1 בינואר 2010 ואילך. בעת יישום ההוראה לראשונה יידרשו התאגידים הבנקאיים למחוק חשבונאית את יתרות החובות הבעייתיים, העומדים באמות המידה שנקבעו בהוראה למחיקה חשבונאית, ולבטל את כל ההכנסות הריבית שייצברו עד ליום 1 בינואר 2010 ולא ייגבו בפועל עד אותו מועד, בגין חובות פגומים שהוגדרו בהוראה.

ההוראה לא תיושם למפרע בדוחות כספיים לתקופות קודמות. התאמות של יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור ובגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים ליום 1 בינואר 2010 בהתאם לדרישות ההוראה יכללו ישירות בסעיף העודפים בהון העצמי.

יישום ההוראה מחייב היערכות ושינויים מהותיים במערכות המידע הקיימות, שאינן מותאמות, בשלב זה, לדיווח על פי הכללים החדשים. כמו כן, הכללים החדשים דורשים מכל בנק לגבש מתודולוגיה בנושאים שונים. בכלל זה, לדוגמא, הערכת ההשפעה על יתרת האשראי במסלול הקבוצתי לא ניתנת לביצוע ללא זיהוי וקביעת המודלים

והפרמטרים המובילים לבניית קבוצות הומוגניות בעלות מאפייני סיכון דומים ואיסוף נתונים מספקים לצורך חישוב אומדן שיעור הפסדי העבר בכל קבוצת חובות.

לאור האמור לעיל לא ניתן לכמת בשלב זה את ההשפעה הצפויה של יישום ההוראה בדוחות לשנת 2010 ואילך על תוצאות הפעילות של הבנק, לרבות ההשפעה של יישום ההוראה לראשונה על ההון העצמי ליום 1 בינואר 2010. עם זאת, צפוי כי יישום ההוראה ישפיע לרעה על תוצאות הפעילות של הבנק ועל מצבו הכספי.

הנהלת הבנק נערכת ליישום ההוראה במסגרת פרוייקט שיתנהל באחריות החטיבה העסקית של הבנק. צוות הפרוייקט כולל, בין היתר, נציגים של חלק מחברות הבת.

במסגרת הפרוייקט תרוענן פעילותם של צוותי העבודה שהוקמו בשעתו במספר תחומים (מתודולוגיה בפן ההפרשה הקבוצתי, מתודולוגיה בפן ההפרשה הפרטני, דיווח כספי, תפעול, נהלים והדרכה), תוך תיאום והתממשקות מול העבודה בתחומים החופפים בחלקם, אשר מתבצעת כבר בבנק בכל הקשור לבאזל II ודירוג אשראי.

המשימות הנדרשות לשם יישום ההוראה כוללות, בתמצית, אפיון תהליכי עבודה רלבנטיים שונים, אפיון השינויים הנדרשים במערכות המידע השונות בבנק, גזירת נתונים נדרשים לבניית תשתית נתונים לחישוב הפרשה קבוצתית ופרטנית, פיתוח מודל סטטיסטי לחישוב הפרשה קבוצתית, פיתוח מערכת, בסיסי נתונים וממשק משתמש לצורך הזנת תחזית תזרימי מזומנים וריבית להיוון, פיתוח מערכי דוחות תומכי החלטה בתהליך ההפרשה הפרטנית, ביצוע שינויים בתהליכי עבודה ארגונים על בסיסי מסמך אפיון הדרישות, ניהול פרוייקטלי שוטף ועוד. הבנק שוקל להיעזר בביצוע הפרוייקט בשירותיהן של חברות חיצוניות. לא ניתן להעריך בשלב זה את עלות ההיערכות ליישום ההוראה והטמעתה בבנק ובחברות הקבוצה.

מאפייני סיכון של תיק האשראי לציבור. השיפור באיכות התיק באה לידי ביטוי גם בירידה בשיעור החוב הבעייתי המאזני מתוך סך האשראי המאזני לציבור בקבוצה, מ-7.8% בסוף שנת 2006 ל-6.3% בסוף שנת 2007. החל מהמחצית השניה של שנת 2003 חל שיפור מתמשך בהיקף הפעילות ובכושר ההחזר של הלווים במרבית ענפי המשק.

ההפרשה לחובות מסופקים בקבוצה הסתכמה בשנת 2007 ב-447 מיליון ש"ח, לעומת הפרשה בסך 570 מיליון ש"ח בשנת 2006.

ההפרשה הספציפית לחובות מסופקים בקבוצה הסתכמה בשנת 2007 ב-459 מיליון ש"ח, לעומת הפרשה בסך של 643 מיליון ש"ח בשנת 2006.

כתוצאה מהשיפור חלה ירידה מהותית בשיעור ההפרשה הספציפית ביחס לאשראי לציבור בכל הענפים בקבוצה. שיפור איכות תיק האשראי נובע מירידה בחובות המיועדים לארגון מחדש, כתוצאה משיפור שולי הרווח התפעולי, תזרימי המזומנים וכושר ההחזר של הלווים בכל ענפי המשק.

הירידה בחוב שאינו נושא הכנסה נבעה מהעמקת הסדרי הגביה ו/או ההסדרים לפרעון החוב עם לקוחות שרשמו שיפור במצבם הכספי או גידול בשווי הבטחונות שמבטיחים את חובם לבנק.

השיפור במצבם של הלווים בענפים השונים נבע מההתפתחויות הבאות:

ענף המסחר - נרשם שיפור בהכנסות ובשיעורי הרווח התפעולי כתוצאה מגידול ניכר בצריכה הפרטית ורמת הביקושים המקומיים.

ענף בינוי ונדל"ן - נרשמה עליה בשיעורי התפוסה ודמי השכירות של נכסים מניבים (מסחר ומשרדים באזורי ביקוש), וכן גידול בהכנסות מבניה למגורים כתוצאה מעליית מחירים וגידול במספר היחידות שנמכרו.

ענפי התעשיה - חל שיפור בביצועי החברות כתוצאה מגידול בביקושים המקומיים והחיצוניים על רקע הרחבת הסחר העולמי.

ענף התקשורת - כתוצאה מתהליך מיזוגים ורכישות חלה התייעלות ושיפור בשולי הרווח.

להלן שיעור ההפרשה הספציפית לחובות מסופקים בענפים מסויימים ביחס לאשראי המאזני לציבור באותם ענפים (מאוחד) בשנים 2006–2007:

ענף	2007	2006
בינוי ונדל"ן	0.5%	0.9%
בתי מלון	1.0%	0.2%
ענף המסחר	0.3%	0.7%
ענפי התעשיה	0.5%	1.2%
ענף התקשורת	0.3%	0.4%

השיפור במצבם של הלווים בקבוצה תרם גם לירידה במשקלם מתוך סך ההפרשה הספציפית הכוללת של ענפי משק מסוימים בקבוצה, המאופיינים ברגישות רבה יחסית להשפעות של האטה כלכלית בשוק המקומי ובשווקים בחו"ל, כמפורט להלן.

	משקל הענף בהפרשה בשנת	
ענף	2007	2006
בינוי ונדל"ן	20.9%	23.8%
בתי מלון	6.1%	0.9%
ענף המסחר	8.9%	13.1%
ענפי התעשיה	19.2%	28.0%
ענף התקשורת	1.7%	1.4%

מהנתונים שהובאו לעיל עולה כי ניכרת ירידה בשיעורי ההפרשה לחובות מסופקים ביחס לאשראי לציבור בענפי המשק העיקריים בבנק, לרבות ירידה במשקלם בהפרשה הכוללת. ירידות אלה משקפות שיפור ניכר בפרופיל הסיכון הכולל של הבנק.

הערכה זו נתמכת גם בשיפור דירוגי החוב של הלווים הספציפים בבנק: שיעור האשראי המדורג ברמות סיכון נמוכות (איתן, טוב וסביר) היווה 56.0% מסך החוב ליום 31 בדצמבר 2007, לעומת 53.4% בסוף שנת 2006; שיעור החוב המדורג בינוני היווה 9.6% מסך החוב, לעומת 10.2% בסוף השנה הקודמת ושיעור החוב הבעייתי היווה 28.6% מסך החוב, לעומת 36.4% בסוף השנה הקודמת. (יצוין כי השיעורים שהובאו לעיל נמדדו מיתרת החוב לפני הפרשה לחובות מסופקים. עוד יצוין כי כ-4% מיתרת האשראי אינו מדורג).

התפתחות האשראי לציבור לפי ענפי משק. סיכון האשראי המאזני לענף בינוי ונדל"ן הסתכם בכ-19.4 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2007, לעומת סך של כ-16.1 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2006, גידול בשיעור של 20.5%, והוא היווה כ-18.3% מסך סיכון האשראי המאזני לציבור לעומת 17.2% ביום 31 בדצמבר 2006. סיכון האשראי החוץ מאזני לענף בינוי ונדל"ן (ברובו ערבויות מכר ומסגרות אשראי שלא נוצלו), הסתכם בכ-13.4 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2007, לעומת סך של כ-11.9 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2006, והוא היווה כ-16.9% מסיכון האשראי החוץ מאזני לעומת 18.8% ביום 31 בדצמבר 2006.

סיכון האשראי הכולל לענף בינוי ונדל"ן היווה כ-17.7% מסך סיכון האשראי הכולל לציבור ליום 31 בדצמבר 2007, לעומת כ-17.8% ביום 31 בדצמבר 2006.

סיכון האשראי הכולל לענפי התעשיה הסתכם בכ-33.0 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2007, לעומת סך של כ- 29.0 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2006, גידול בשיעור של כ-13.8%, והוא היווה כ-17.9% מסך סיכון

האשראי הכולל לציבור באחריות הקבוצה לעומת כ-18.4% ביום 31 בדצמבר 2006. האשראי לתעשיה ניתן למספר רב של לקוחות בענפי התעשיה השונים.

במסגרת האשראי לתעשיה נכלל האשראי לענף היהלומים שהפיזור בו אינו רחב. סיכון האשראי הכולל לענף היהלומים בבנק, ליום 31 בדצמבר 2007, הסתכם בכ-3.6 מיליארד ש"ח, לעומת סך של כ-3.9 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2006.

סיכון האשראי הכולל לענף המסחר הסתכם בכ-22.8 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2007, לעומת סך של כ-21.1 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2006, עליה של 8.1%, והוא היווה כ-12.3% מסך סיכון האשראי הכולל לציבור, לעומת כ-13.4% בשנה הקודמת.

סיכון האשראי הכולל לאנשים פרטיים הסתכם בכ-37.2 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2007, לעומת כ-34.7 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2006, עליה בשיעור של 7.2%, והוא היווה 20.0% מסך סיכון האשראי הכולל לציבור, לעומת 22.0% ביום 31 בדצמבר 2006.

להלן נתונים אודות התפתחות היתרות של האשראי לציבור לפי מגזרי פעילות:

	ליום 31 בדצמבר				
	2007		2006		
	במיליוני ש"ח	% מסך האשראי לציבור	במיליוני ש"ח	% מסך האשראי לציבור	שיעור השינוי ב-%
קמעונאי – מגזר משקי בית	25,113	24.6	21,759	24.2	15.4
קמעונאי – מגזר עסקים קטנים	12,245	12.0	9,680	10.7	26.5
מגזר בנקאות עסקית	39,925	39.2	35,785	39.7	11.6
מגזר בנקאות מסחרית	22,360	22.0	20,748	23.0	7.8
מגזר בנקאות פרטית	2,256	2.2	2,125	2.4	6.2
סך–הכל	101,899	100.0	90,097	100.0	13.1

התפתחות האשראי לציבור, כולל סיכון אשראי חוץ מאזני, לפי גודל לווה. כ-99% מהלווים קיבלו אשראי שאינו עולה על 1.2 מיליון ש"ח. האשראי שהועמד לקבוצה זו מהווה 24.2% מסך כל האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2007, לעומת 26.8% ביום 31 בדצמבר 2006.

מדרגת האשראי שבין 1.2 מיליון ש"ח עד 200 מיליון ש"ח מהווה כ-51.8% מסך כל האשראי ליום 31 בדצמבר 2007, לעומת 55.2% ביום 31 בדצמבר 2006.

ל-94 הלווים הגדולים ביותר, במדרגות האשראי שבין 200 מיליון ש"ח לבין 2,800 מיליון ש"ח, ניתן אשראי המהווה כ-22.8% מסך כל האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2007, לעומת 71 לווים שהאשראי שניתן להם היווה 16.6% מסך האשראי ליום 31 בדצמבר 2006.

האשראי לממשלות הסתכם ב-374 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2007, לעומת סך של 324 מיליון ש"ח בסוף שנת 2006, עליה בשיעור של 15.4%.

היתרה ליום 31 בדצמבר 2007 כוללת הפקדת כספים בפקדון החשב הכללי, במסגרת זכיית הבנק במכרז עובדי הוראה (ר' "בנקאות קמעונאית - מגזר משקי הבית" בפרק "פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעילות עיקריים" להלן). בתחילת שנת 2008 הפקיד הבנק בפקדון החשב הכללי סכום נוסף של 1,036 מיליון ש"ח, במסגרת זכיית הבנק במכרז עובדי המדינה.

ניירות ערך הסתכמו ב-37,278 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2007, לעומת סך של 38,977 מיליון ש"ח בסוף שנת 2006, ירידה בשיעור של 4.4%.

להלן הרכב תיק ניירות הערך לפי מגזרי הצמדה:

	31 בדצמבר		שיעור השינוי
	2007	2006	
	במיליוני שקלים חדשים		ב-%
מטבע ישראלי לא צמוד	13,580	13,732	(1.1)
מטבע ישראלי צמוד למדד	2,685	1,946	38.0
מטבע חוץ ומטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ	19,240	22,092	(12.9)
מניות – פריטים שאינם כספיים	1,773	1,207	46.9
סך-הכל	37,278	38,977	(4.4)

לפרטים בדבר המדיניות ביחס להרכב ההשקעות בתיק הנוסטרו, ר' להלן "מגזר הניהול הפיננסי" בפרק "פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעולות עיקריים".

לפרטים בדבר השקעות הבנק בניירות ערך מגובי נכסים, ר' להלן: "מגזר הניהול הפיננסי" וביאור 3 לדוחות הכספיים.

בהתאם להוראות המפקח על הבנקים מסווגים ניירות הערך לשלושה תיקים: תיק איגרות חוב מוחזקים לפדיון, תיק ניירות ערך זמינים למכירה ותיק ניירות ערך למסחר.

להלן הרכב ההשקעות בניירות ערך על פי הסיווג האמור:

	31 בדצמבר 2007			31 בדצמבר 2006		
	עלות מופחתת	שווי הוגן	הערך במאזן	עלות מופחתת	שווי הוגן	הערך במאזן
	במיליוני שקלים חדשים					
איגרות חוב						
מוחזקות לפדיון	3,345	3,354	3,345	4,824	4,790	4,824
זמינות למכירה	29,222	29,134	29,134	29,872	29,895	29,895
למסחר	3,021	3,026	3,026	2,917	3,051	3,051
מניות						
זמינות למכירה	1,476	1,760	1,760	941	1,193	1,193
למסחר	13	13	13	13	14	14
סך-הכל ניירות ערך	37,077	37,287	37,278	38,567	38,943	38,977

לפרטים נוספים ר' ביאור 3 לדוחות הכספיים.

פקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2007 הסתכמו ב-130,518 מיליון ש"ח, לעומת סך של 130,517 מיליון ש"ח בסוף השנה הקודמת.

שינוי במתכונת הצגת פקדונות הציבור. לפי הוראות הדיווח לציבור, בתוקף מיום 1 בינואר 2007, ניירות ערך שהושאלו או שנמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר מוצגים בשורה נפרדת. עד ליום 31 בדצמבר 2006 הוצגו ניירות ערך כאמור במסגרת פקדונות הציבור. בהוראה הרלבנטית נקבע כי מספרי ההשוואה לתקופות קודמות לא יתוקנו. כתוצאה מהאמור, נפגמה ההשוואתיות של נתוני הפקדונות לשנת 2007, לעומת נתוני שנה קודמת. כדי לאפשר השוואה, במספר מקומות בדוח הדירקטוריון הוצגו הנתונים במתכונת ה"ישנה".

פקדונות הציבור, כולל ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר, הסתכמו ליום 31 בדצמבר 2007 ב-136,413 מיליון ש"ח, לעומת 130,517 מיליון ש"ח בסוף השנה הקודמת, עליה בשיעור של 4.5%.

להלן נתונים על הרכב פקדונות הציבור לפי מגזרי הצמדה:

	31 בדצמבר 2007		31 בדצמבר 2006		
	במיליוני ש"ח	% מסך פקדונות הציבור	במיליוני ש"ח	% מסך פקדונות הציבור	שיעור השינוי ב-%
מטבע ישראלי לא צמוד	55,066	42.2	49,722	38.1	10.7
מטבע ישראלי צמוד מדד	11,578	8.9	12,095	9.3	(4.3)
מטבע חוץ ומטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ	63,874	48.9	68,700	52.6	(7.0)
סך-הכל	130,518[1]	100.0	130,517	100.0	–

(1) בשנת 2007 מוצגים ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר, בנפרד מפקדונות הציבור. לפרטים בדבר שינוי במתכונת הצגת פקדונות הציבור, ר' בפרק זה לעיל.

פקדונות הציבור במטבע חוץ ומטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ ירדו בשיעור של 7.0%. במונחים דולרים גדלו פקדונות הציבור בסך של 348 מיליון דולר לעומת 31 בדצמבר 2006, עליה של 2.1%.

להלן נתונים אודות התפתחות היתרות של פקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות:

	ליום 31 בדצמבר				
	2007		2006		
	במיליוני ש"ח	% מסך פקדונות הציבור	במיליוני ש"ח	% מסך פקדונות הציבור	שיעור השינוי ב-%
קמעונאי – מגזר משקי בית	53,151	39.0	52,738	40.4	0.8
קמעונאי – מגזר עסקים קטנים	10,511	7.7	8,057	6.2	30.5
מגזר בנקאות עסקית	16,342	12.0	13,414	10.3	21.8
מגזר בנקאות מסחרית	12,572	9.2	12,627	9.6	(0.4)
מגזר בנקאות פרטית	37,942	27.8	41,607	1.6	(8.8)
ניירות ערך שנמכרו בהסכמי רכש חוזר	5,895[1]	4.3	2,074	1.6	184.2
סך-הכל	136,413	100.0	130,517	100.0	4.5

(1) לפרטים בדבר שינוי במתכונת הצגת פקדונות הציבור, ר' בפרק זה לעיל.

סך כל האשראי לציבור ביחס לפקדונות הציבור היווה בסוף שנת 2007 כ-78.1%, לעומת 69.0% בסוף השנה הקודמת.

התפתחות האשראי לציבור ופקדונות הציבור - מאוחד

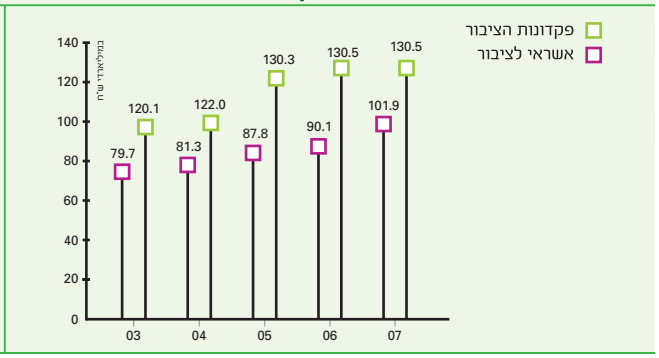

התפתחות סך הנכסים - מאוחד

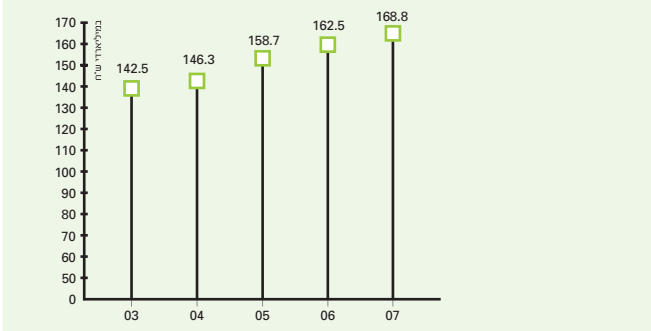

רכוש קבוע ומתקנים בניינים וציוד

ההשקעה בבניינים ובציוד הסתכמה בסוף שנת 2007 בסך של 2,780 מיליון ש"ח, לעומת סך של 2,614 מיליון ש"ח בסוף שנת 2006, עליה בשיעור של 6.4%.

מרבית המתקנים בהם מתנהלים עסקי הבנק בישראל הם בבעלות הבנק או בבעלות תאגידי עזר שלו.

בסך הכל עמדו לרשות הבנק ביום 31 בדצמבר 2007 שטחים בהיקף של כ-164 אלף מ"ר, לעומת כ-163 אלף מ"ר ביום 31 בדצמבר 2006. מזה כ-100 אלף מ"ר שטחים בבעלות וכ-64 אלף מ"ר שטחים בשכירות (2006: כ-104 אלף מ"ר בבעלות וכ-59 אלף מ"ר בשכירות). בסוף שנת 2007 כ-74 אלף מ"ר שימשו את סניפי הבנק והיתרה את המטה, לעומת כ-72 אלף מ"ר בשנת 2006.

לפרטים בדבר השקעות הבנק בבניינים וציוד, ר' ביאור 7 לדוחות הכספיים.

מערכות מידע ומחשוב כללי

מערכות המידע והבקרה מצויות בליבת הפעילות של הבנק ומהוות את עמוד השדרה עליו מתבססת פעילות הבנק. מערכת עיבוד הנתונים של הבנק, הינה מערכת מרכזית ממוחשבת המורכבת ממחשבי Main Frame במרכז המחשבים של הבנק ותחנות עבודה בסניפים וביחידות המטה. המערכת המרכזית מבוססת כיום על מחשבי IBM אשר עובדים במשולב עם מחשבי Unisys.

בסניפי הבנק וביחידות המטה, מותקנים כ-6,000 תחנות עבודה (PC'S) וכ-400 שרתים, אשר באמצעותם ניתן השירות הן ללקוחות הפנימיים והן ללקוחות החיצוניים.

שירותי בנקאות ישירה, ניתנים על ידי הבנק במגוון אמצעים: אינטרנט, משובים (קיוסקי מידע), כספומטים, מענה קולי ממוחשב ועוד. שירותים אלה מתממשקים למחשב המרכזי, לצורך קבלה ועדכון נתונים, על ידי שירותים ייעודיים ובטכנולוגיות מתקדמות של אבטחת מידע.

לשירות קהל לקוחות הבנק עומדים קיוסקי מידע ופעולות להפעלה עצמית - "משובי דיסקונט", למעלה מ-400 במספר, המספקים מגוון רחב של שירותים.

מערכות המחשב השונות משרתות ברובן הן את הבנק והן את בנק מרכנתיל דיסקונט.

במשך שנים בנה הבנק פתרונות מחשוב אפקטיביים, יעילים ויציבים לכל תחומי העסקים בהם הוא פועל. הפתרונות שפותחו הם מהמתקדמים ביותר הקיימים כיום בבנקים בישראל. מערכות אלו יכולות להמשיך לשרת את הבנק שנים רבות, בכפוף לביצוע פעולות תחזוקה ברמה נאותה.

לפרטים בדבר עלות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב, ר' ביאור 7ה' לדוחות הכספיים.

פרוייקט "אופק"

רקע. בתחילת שנות השבעים החליט הבנק לבסס את פעילותו העסקית על מחשבי Unisys. עם התפתחות הטכנולוגיה והעסקים בארץ ובעולם, נוספו על פני השנים למערכות הבסיסיות, המהוות את "גרעין המערכת", מאות מערכות ותת מערכות נוספות, אשר קשורות למערכת המרכזית וזו לזו בקשרים של העברת נתונים. בנוסף, במהלך השנים ביססה IBM את מעמדה כספקית העיקרית בעולם למחשבי ענק התומכים בארגונים גדולים. בשל הערכת הבנק כי יוותר הלקוח היחיד של מערכות מרכזיות מתוצרת Unisys בארץ, דבר המהווה סיכון בפני עצמו, ועל מנת למנוע תלות במערכת של ספק שחדל להתמקד במערכות מרכזיות לארגונים גדולים, החליט דירקטוריון הבנק, עוד בשנת 1998 על הסבת מערכות המחשוב ל-IBM.

פרוייקט אופק. עיקרו של פרוייקט אופק הוא חידוש תשתית המחשוב המרכזית של הבנק, תוך החלפת מערכות ההפעלה של Unisys במערכות הפעלה של IBM, הסבת נתונים ותוכנות מחשב ממחשבי Unisys למחשבי IBM וכן החלפת מרבית התוכנות בהן משתמש הבנק על מנת שיתאימו למערכות IBM. לאחר בחינת מספר חלופות בחר הבנק לבסס את המעבר לסביבת IBM על המוצר AltaMira, אשר עבד באותה תקופה בכ-80 בנקים ברחבי העולם, תוך הישענות על חברת הייעוץ Accenture שהתמחתה בפרויקטים מסוג זה, לביצוע הפרויקט עצמו. הבנק התקשר בשנת 2001 עם שתי חברות מקבוצת Accenture העולמית, Accenture Ltd. ו-Technologies Corporations S.L., Alnova, לשם

רכישת מערכות תוכנה של Core Banking, להתאמת המערכות האמורות לצרכי הבנק ולהטמעתן בבנק. בשל מורכבות הפרוייקט והיקפו, חולק הפרוייקט בתחילה למספר שלבי ביצוע המכונים "Roll Out" או "גל הפצה". בכל שלב ביצוע השתחררו לשימוש מספר מערכות. בשל השחרור ההדרגתי של המערכות, מכיל הפרויקט מרכיב מהותי של דו קיום בין המערכות החדשות למערכות הישנות. יצוין כי למיטב ידיעת הבנק, לא בוצע בארץ פרוייקט תוכנה כה גדול ומורכב.
פרט לחברת Accenture, אשר הובילה את הפרוייקט ביחד עם הבנק, השתתפו בפרוייקט מספר חברות תוכנה ישראליות מובילות.
גל ההפצה הראשון, הושק במחצית השניה של שנת 2003. במהלך שנת 2006 השלים הבנק בהצלחה את השקת מערכות גל הפצה 3.
המודולים העיקריים של המערכת הפועלים בבנק לאחר השלמת גל הפצה 3 הם: תשתיות IBM, לקוחות, עובר ושב, פקדונות, סליקה, מיסוי, ספר עזר ראשי, טבלאות מערכת לרבות טבלת עמלות מרכזית, מערכת מפעל מוצרים, דואר מרכזי, ניהול סניף, ניהול מלאי המזומנים ועוד.

סיום פרויקט אופק

עם השלמת הפיתוח וההטמעה של מערכות גל הפצה 3, הושלמו בהצלחה מלאה עיקר משימות הטמעת מערכת ה-Core Banking שנרכשה מ-Accenture, אשר פועלת בבנק כמערכת המרכזית. המערכות אשר פותחו במסגרת פרוייקט אופק מהוות, כאמור, את לב ליבה של הפעילות הבנקאית. מערכות אלו הינן מהמתקדמות בישראל, והן מבוססות על טכנולוגיה עדכנית. עם השלמת גל הפצה 3 מיצה הבנק את מירב הפוטנציאל הגלום במערכות הגרעין שנרכשו מחברת Accenture, תוך שהוא משלים כ-70% מפרוייקט חידוש תשתיות המחשב. לאור זאת הסתיים למעשה פרויקט אופק. השלמת ההסבה של מערכות מסביבת Unisys לסביבת IBM, והשלמת הפיתוח של מערכות שהחל במסגרת פרויקט אופק, תתבצע במסגרת פעילות הפיתוח השוטפת בבנק, במסגרת תקציב הפיתוח הרגיל ותוך תיעדופן מול מכלול משימות הפיתוח של הבנק.
הוצאות פיתוח מערכות הליבה ("פרוייקט אופק") מופחתות על פני 7 שנים. הבנק בוחן את תקופת ההפחתה של מערכות הליבה, בהתייחס לתקופת ההנאה הכלכלית הצפויה ממערכות מסוג זה, והוא עשוי להגדיל את תקופת ההפחתה בעתיד.
השלמת הפרוייקט מאפשרת לקבוצת הבנק שימוש בטווח הארוך במערכת מחשוב מתקדמת, המהווה תשתית ליישום בנקאות מודרנית, משולבת, מוכוונת לקוח המספקת גמישות עסקית ותפעולית.

אתרי הפעילות

מערכות ה-Main Frame של הבנק מותקנות (בכפילות) בשני אתרים שונים, המערכת הראשית בתל-אביב והמערכת המשנית בראשון לציון. העובדה ששתי המערכות מרוחקות פיזית זו מזו מוסיפה לשרידות מערכות המידע של הבנק.
שני אתרי המחשוב של הבנק, בתל אביב ובראשון לציון, מחוברים ביניהם באמצעות סיבים אופטיים בשני מסלולים נפרדים.
באתרים אלה, מצויות גם מערכות דיסקים של חברת EMC, רובוטי קלטות, מדפסות מרכזיות וציוד פריפריאלי, הנדרש לעבודת הבנק. למותר לציין, שגם ציוד זה מגובה בשני האתרים.
הסניפים ויחידות המטה, מחוברים למרכז המחשבים בשני קווי תקשורת. שני הקווים פעילים בו זמנית ומספקים רוחב פס של 3MB לכל אתר. בעת תקלה, מגבה קו אחד את היישומים הפעילים בקו השני, ולהיפך.

גיבוי והתאוששות מאסון

הבנק עובד בשיטת "הגיבוי החם". המשמעות היא שהמחשבים בשני האתרים מתעדכנים בו זמנית בתנועות המבוצעות בסניפי הבנק ולפיכך, במקרה של תקלה באתר המחשב המרכזי בתל אביב, האתר המשני בראשון לציון נכנס לפעולה מבלי לאבד אף תנועה.

אבטחת מידע

מערך טכנולוגיית המידע של הבנק מהווה מרכיב מרכזי בתפעול ובניהול השוטף והתקין של הבנק ובתוך כך חולש על כל תחומי הפעילות של הבנק. חשיבותו של מערך זה הולכת וגוברת נוכח ההתפתחות הטכנולוגית בשנים האחרונות והשלכותיה על הבנק. אשר על כן, הבנק רואה בשמירה על המידע ואבטחתו אינטרס מרכזי ומשקיע משאבים רבים על מנת להבטיח את המידע שברשותו.

עיקר הסיכונים הכרוכים בפגיעה באבטחת המידע הם: שימוש לא נאות במידע על ידי משתמשי המערכת ושינוי הנתונים המצויים במערכת; פגיעה בסביבת המערכת, פעילות המערכת והשלכותיה על עסקי הבנק; רגישות המידע ופגיעה בפרטיות ובסודיות המידע ובבעלי המידע (לקוחות הבנק).

אבטחת המידע בבנק מוסדרת בעיקרה בהתאם להוראות דין שונות ובהן חוק המחשבים, חוק הגנת הפרטיות והוראות נוהל בנקאי תקין של הפיקוח על הבנקים. הנוהל המרכזי ביחס לניהול מערכות מידע בתאגידים בנקאיים הינו הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 357 ופעילות הבנק בנושא אבטחת מידע נעשית בהתאם למותווה בהוראה זו.

באשר לקישוריות הבנק לאינטרנט, לאור חשיבות המידע ועל מנת למזער סיכונים, מנוהלת המערכת המספקת נתונים ללקוחות באמצעות האינטרנט בנפרד מהמערכת הבנקאית המרכזית המספקת נתונים לעובדי הבנק המבצעים פעולות בנקאיות באופן שוטף. באופן זה החשיפה לסיכון של שינוי נתוני האמת בבנק מצומצמת.

בבנק פועל מוקד אבטחת מידע ("מוא"ב") שמטרתו היא איתור סיכונים ומפגעים במערכת אבטחת המידע. כמו כן, במסגרת הביקורת הפנימית פועל ענף לתחום מערכות המידע (ענ"א) אשר עורך ביקורות שוטפות בנושאים אלה.

פרויקטים מתוכננים עיקריים

1. המערכות העיקריות שמופעלות עדיין על מחשב Unisys הן מערכת אשראי ומערכת ניירות ערך. על מנת להשלים את המהלך של העברת המערכות העיקריות למחשבי IBM החל הבנק בהסבת התוכנות והנתונים בתחומים אלה למחשבי IBM.
2. לאור ההוראות הרגולטוריות בנושאי אשראי וניהול סיכונים (באזל II) ובנושאי ניירות ערך ושוק ההון, צפוי הבנק להידרש לבצע בשנים הקרובות פרוייקטים נוספים בתחום מערכות המחשוב.

הבנק החל בפרוייקט הכנה לבאזל II. לוח הזמנים שנקבע להשלמת הפרוייקט הינו במסגרת לוחות הזמנים שהתווה בנק ישראל.

תקציב ההשקעות של הבנק במערכות מידע ומחשוב לשנת 2008, ובכלל זה בפרוייקטים של פיתוח מערכות מידע, הינו בסך של כ-350 מיליון ש"ח. לאור הדרישות הרגולטוריות הקיימות והצפויות, התפתחויות עסקיות ותכניותיו של הבנק לשנים הבאות, הבנק מעריך כי הוצאות המחשוב הכוללות שלו אינן צפויות לרדת באופן משמעותי בשנים הקרובות.

האמור בפסקה זו, הינו מידע צופה פני עתיד המתבסס על נסיון העבר בכל הקשור להתפתחות המערכות והיכולות הטכנולוגיות, וההשקעה הנדרשת לשם פיתוח מערכות חדשות והתאמת מערכות קיימות, כך שתענינה לדרישות הרגולטוריות ולצרכים העסקים של הבנק. כן מתבסס האמור על הוראות הרגולציה הקיימות במועד פרסום הדוחות (אף אם טרם נכנסו לתוקף) וכאלה שהבנק צופה, בין היתר על סמך טיוטות שפורסמו על ידי הרגולטורים השונים, שיפורסמו בעתיד. עוד מתבסס האמור על תכניות הפיתוח הקיימות של הבנק במועד פרסום הדוחות, ועל כוונות עסקיות שמימושן יחייב פיתוח מערכות מחשב תומכות.

שינויי חקיקה ורגולציה שאינם ידועים במועד פרסום הדוחות, לרבות שינוי הפרטים של יוזמות וטיוטות קיימות, התפתחויות טכנולוגיות ו/או פעולות של המתחרים שיביאו לשינוי בדרישות ובציפיות הלקוחות, וכן התפתחויות מאקרו בארץ ובעולם, עשויים להביא לשינוי בהערכות או ביכולת להוציא לפועל את תכניות הבנק הקיימות במועד פרסום הדוחות.

ספקים עיקריים

הבנק נעזר במגוון רחב של ספקים מהארץ ומהעולם בהתאם לנושאים השונים בתחום מערכות המידע ופיתוחן. לבנק אין תלות מהותית בספקים, פרט ל-IBM ו-Unisys. IBM התקשרה עם הבנק באמצעות IBM (ישראל). Unisys התקשרה עם הבנק באמצעות חברת מל"ם. בידי הבנק מכתב הצהרה מחברת Unisys באנגליה, המהווה נספח להסכם עם מל"ם, ולפיו מתחייבת Unisys אנגליה לתחזק את המערכות במידה ומל"ם לא תעמוד בהתחייבויותיה.

נכסים לא מוחשיים

הבנק הוא בעל זכויות קניין רוחני בלעדי בסימנים הבאים, הרשומים כדין אצל רשם סימני המסחר, ובלוגו הנלווה לכל אחד מהם: "בנק דיסקונט לישראל בע"מ", "בנק דיסקונט" ו-"דיסקונט". כן רושם הבנק מעת לעת, לצורך פעילותו העסקית והשיווקית, שמות של שירותים ומוצרים כגון "דרייב, יש לך דרייב לחיות" וסיסמאות כגון "בדיסקונט לוקחים אותך אישית", "בנקאות מהלב" ועוד.

לבנק זכויות קניין רוחני במערכות תוכנה ייעודיות ומודולים שונים בתחומי עיסוקו, אותם מפתח הבנק במהלך פעילותו השוטפת לשימושו העצמי ו/או לשימוש חברות בנות וחברות קשורות. הפיתוח מבוצע הן באמצעות עובדי הבנק והן באמצעות בתי תוכנה שאת שירותיהם שוכר הבנק לשם כך.

מיסוי כללי

על הבנק ועל חברות הבת שלו בישראל חלות הוראות חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה), התשמ"ה-1985, עד וכולל שנת המס 2007 (לפרטים בדבר ביטול חוק התיאומים, ר' בפרק "חקיקה ופיקוח" להלן וביאור 29 ט' לדוחות הכספיים).

הבנק ומרבית חברות הבת שלו בישראל הוגדרו כמוסד כספי לעניין חוק מס ערך מוסף, התשל"ה-1975 ומשכך, מוטלים על פעילותם מס שכר ומס רווח בשיעור של 15.5% מהשכר ששולם ומהרווח, בהתאמה (עד ליום 30 ביוני 2006 - שיעור של 17%).

בשנים האחרונות הבנק לא רשם הוצאות מסים בגין רווחים לצרכי מס והפרשי עיתוי נטו עקב ניצול הפסדים וניכויים מועברים לצרכי מס והפרשי עיתוי נטו (כולל בגין רווחים או הפסדים, לפי העניין בהתאמה, שנכללו בקרן ההון בגין ניירות ערך זמינים למכירה), שלא נרשמו בגינם מסים נדחים לקבל. במהלך שנת 2006 מיצה הבנק את ההפסדים והניכויים המועברים לצרכי מס והפרשי העיתוי נטו שלא נרשמו בגינם מסים נדחים לקבל.

לבנק הוצאו שומות סופיות עד וכולל שנת המס 2002.

הפחתת שיעורי מס חברות

בחודש אוגוסט 2005 פורסם תיקון פקודת מס הכנסה (מס' 147), התשס"ה-2005 (להלן "התיקון"). התיקון קובע הפחתה הדרגתית נוספת של שיעור מס חברות באופן הבא: בשנת המס 2006 חל שיעור מס של 31%, בשנת 2007 חל שיעור מס של 29%, בשנת 2008 יחול שיעור מס של 27%, בשנת 2009 יחול שיעור מס של 26% ומשנת 2010 ואילך, יחול שיעור מס של 25%.

הפחתת שיעורי מס שכר ומס רווח

ביום 29 ביוני 2006 פורסם צו מס ערך מוסף (שיעור המס של מלכ"רים ומוסדות כספיים) (תיקון), התשס"ו-2006, על פיו הופחתו שיעורי "מס רווח" ו-"מס שכר" המוטלים על תאגידים בנקאיים, החל מיום 1 ביולי 2006, משיעור של 17% לשיעור של 15.5%. בעקבות תיקון זה פחת גם המס הסטטוטורי החל על תאגידים בנקאיים והוא עמד על 40.65% בשנת 2006 ו-38.53% בשנת 2007. שיעור המס הסטטוטורי יעמוד על 36.80% בשנת 2008; 35.93% בשנת 2009; ו-35.06% בשנת 2010 ואילך.

לפרטים בדבר שומות מס שהבנק קיבל לשנת המס 2003, והשגה שהבנק הגיש על השומה, ר' ביאור 29 ד' לדוחות הכספיים.

לפרטים נוספים בדבר ההפרשות למס של הבנק, שומות סופיות, פירוט ההפרשים שבין המס הסטטוטורי החל על הבנק לבין שיעור המס האפקטיבי, ר' ביאור 29 לדוחות הכספיים. לפרטים בדבר ביטול "חוק התיאומים", ר' בפרק "חקיקה ופיקוח" להלן וביאור 29 ט' לדוחות הכספיים.

קווי התפתחות עיקריים של המשק הישראלי בשנת 2007 כללי

המשק הישראלי המשיך וצמח בשנת 2007 בקצב מהיר של 5.3%, בדומה לקצבי הצמיחה בשנים 2004-2006. גם בתוצר העסקי נרשמה עליה נאה של 6.1%, אם כי נמוכה בהשוואה לשנים 2004-2006 (בין 6.5% ל-7.2%). ההאצה בקצב הגידול אפיינה את כל השימושים, למעט בניה למגורים, זאת לצד האצה ניכרת ביבוא (12.3% בשנת 2007 לעומת 3.3% בשנת 2006). האצה חדה במיוחד נרשמה בהשקעה בנכסים קבועים בענפי המשק (18% בשנת 2007 לעומת 11.6% בשנת 2006), כאשר גם יצוא הסחורות והשירותים גדל בקצב מהיר (8.4%) וכך גם הצריכה הפרטית (6.0%).

לקראת סוף השנה העלתה סוכנות הדירוג הבינלאומית Standard & Poor's את דירוג החוב של ישראל במטבע חוץ לטווח ארוך מרמה של -A לרמה של A, והותירה את התחזית "חיובי". סוכנות הדירוג העלתה גם את דירוג החוב במטבע מקומי לטווח ארוך מרמה של +A לרמה של -AA, ותחזית הדירוג באפיק זה "יציב". הגורמים המרכזיים להעלאת הדירוג היו הצמיחה הכלכלית, היציבות הפיסקאלית וצבירת הנכסים בחו"ל בארבע השנים האחרונות.

הצמיחה המהירה, שנה רביעית ברציפות, נתנה את אותותיה על שוק העבודה, ובמהלך השנה ירד שיעור האבטלה והתייצב ברבעון האחרון על רמה של 6.7%.

המדד המשולב למצב המשק רשם בשנת 2007 עליה נאה של 7.1%, לאחר עליה של 7.8% בשנת 2006. עליה זו מעידה על המשך ההתרחבות המואצת בפעילות הכלכלית בשנת 2007.

הייצור התעשייתי גדל בשנת 2007 בשיעור של 4.4%, האטה בקצב הגידול ביחס לשנת 2006 (9.8%). עליה בשיעור חד נרשמה בתעשיות הטכנולוגיה המעורבת עילית, ועליה מתונה נרשמה בתעשיות הטכנולוגיה המסורתית.

בשנת 2007 נרשם מספר שיא של 20.5 מיליון לינות (של ישראלים ותיירים), עליה של 6% בהשוואה לשנת 2006. את העליה בשנת 2007 יש לבחון על רקע הפגיעה בתיירות בשנת 2006 (בעיקר בחודשים יולי-אוקטובר), עקב המלחמה בצפון, שהביאה לירידה חדה בתיירות הנכנסת. יש לציין, כי בעוד שבמספר לינות התיירים חלה בשנת 2007 עליה חדה (22.6%), הרי שבמספר לינות הישראלים נרשמה ירידה (3%).

השקעות תושבי חוץ בישראל הסתכמו בשנת 2007 ב-13.6 מיליארד דולר. רמה זו נמוכה אמנם בקרוב ל-50% מרמת השיא שנרשמה בשנת 2006, אך גבוהה מהשנים שקדמו לה. ההשקעות הישירות שמרו על רמה גבוהה של 10.3 מיליארד דולר, מתוכן השקעות בנדל"ן בהיקף של 1.6 מיליארד דולר. בניגוד להשקעות הישירות, השקעות זרים בתיק ניירות ערך למסחר נפגעו מאוד מהזעזועים הפיננסים במהלך השנה, והסתכמו בכ-300 מיליון דולר, לעומת 8.5 מיליארד דולר ב-2006. התפנית בהשקעות הפיננסיות החלה ברבעון השלישי של השנה, עם פרוץ משבר ה-Subprime. גם השקעות תושבי ישראל בחו"ל רשמו בשנת 2007 ירידה של כ-50%, והסתכמו ב-16.2 מיליארד דולר, רמה הנמוכה אך במעט בהשוואה לשנת 2005. עם זאת, שלא כמו השקעות זרים בישראל, השקעות ישירות של ישראלים בחו"ל ירדו באופן חד (בכ-50%), והסתכמו ב-7.1 מיליארד דולר.

התפתחויות בכלכלת העולם

בחודש יולי 2007 פרץ משבר האשראי, משהתברר ההפסדים הצפויים משוק ה-Subprime, אשר הביאו לקריסתן של מספר קרנות גידור והעלו חשש לרווחיהם של גופים פיננסיים גדולים רבים וליציבותם. כתוצאה מכך, סירבו בנקים להעניק אשראי בינבנקאי וגרמו למחנק במערכת הפיננסית העולמית. תופעה זו לוותה במעבר של כספים מנכסים מסוכנים לנכסים בטוחים (flight to safety), בראשם איגרות חוב של ממשלת ארה"ב. כתוצאה מכך, ירדה התשואה על איגרות חוב של ממשלת ארה"ב, ומרווחי התשואה בינן לבין איגרות חוב חברות ואיגרות חוב של השווקים המתעוררים גדלו, ומחירי המניות ירדו בחדות.

עם החרפת המשבר בשוק הדירות למגורים בארה"ב, ועימו החשש לעתיד הצמיחה, הוריד הבנק המרכזי בארה"ב את הריבית בחודשים ספטמבר-דצמבר 2007 בשיעור מצטבר חד של 1%, מרמה של 5.25% לרמה של 4.25%,

זאת לאחר שבשמונת החודשים הראשונים של השנה נותרה ריבית הבנק המרכזי בארה"ב ללא שינוי, ברמה של 5.25%. לעומת זאת, הבנק המרכזי בגוש היורו (ECB) בחר שלא להוריד את הריבית.
המשבר נתן את אותותיו על הכלכלה הריאלית לקראת סוף השנה, דבר שהתבטא בארה"ב בקצב צמיחה נמוך של 0.6% ברבעון האחרון של שנת 2007. בראיה שנתית, על פי הערכות קרן המטבע הבינלאומית (IMF), צמחה כלכלת העולם בשנת 2007 ב-4.9%, בהמשך לצמיחה דומה בשנת 2006, זאת במידה רבה בזכות המשך הצמיחה במשקים המתעוררים. בשנת 2007 נרשמה בארה"ב צמיחה של 2.2%, ועל פי קרן המטבע הבינלאומית חלה צמיחה של 2.6% בגוש היורו ו-1.9% ביפן.

התפתחויות שערי חליפין ואינפלציה

במהלך שנת 2007 יוסף השקל מול הדולר בשיעור של 9%, בהמשך לייסוף בשיעור של 8.2% בשנת 2006. מול האירו פוחת השקל בשיעור של 1.7%, בהמשך לפיחות של 2.2% בשנת 2006. הייסוף מול הדולר אירע על רקע היחלשותו של הדולר מול המטבעות העיקריים בעולם, העודף הגדול של ישראל בחשבון השוטף והמשך צמצום פער הריביות השלילי בין השקל לדולר במחצית השניה של השנה כתוצאה מעליה בריבית השקלית, ירידה בריבית הדולרית, והשיפור המתמשך באינדיקטורים הכלכליים של המשק הישראלי. בין אלה ניתן למנות את הצמיחה המתמשכת והמשך כניסת השקעות למשק הישראלי.
מדד המחירים לצרכן עלה במהלך שנת 2007 בשיעור של 3.4%, (לעומת ירידה של 0.1% בשנת 2006). שיעור זה גבוה ב-0.4% מהגבול העליון של יעד האינפלציה של הממשלה, העומד על 1%-3% לשנה. עליית המדד הושפעה בשנת 2007 באופן בולט מהעליה החדה במחירי האנרגיה והסחורות בעולם. והמדד ללא דיור וללא ירקות ופירות עלה בשנת 2007 ב-3.7% לעומת עליה של 0.9% בשנת 2006. מדד המחירים הסיטוניים של תפוקת התעשיה ליעדים מקומיים עלה בשנת 2007 בשיעור חד של 11.4%, בהשוואה לעליה של 2.1% בשנת 2006.
עליות המחירים הקיפו את כל סעיפי הצריכה העיקריים, פרט לסעיף ההלבשה וההנעלה אשר ירד ב-0.7%. עליות בולטות נרשמו בסעיפי המזון (6.3%), הירקות והפירות (7%), אחזקת הדירה (6.1%) ותחבורה ותקשורת (4.2%). סעיף הדיור עלה בשנת 2007 בשיעור מתון יחסית (1.9%), זאת למרות היחלשותו הניכרת של הדולר מול השקל במשך השנה.

מדיניות פיסקלית ומוניטרית

מדיניות פיסקלית. נתוני הביצוע של תקציב המדינה בשנת 2007 מצביעים על גרעון נמוך מאוד של 126 מיליון ש"ח, (ללא מתן אשראי), לעומת גרעון של 5.5 מיליארד ש"ח בשנת 2006 (המהווה 0.9% מהתוצר הלאומי הגולמי). הגרעון הנמוך בשנת 2007 מקורו בצד ההכנסות אשר היו גבוהות ב-7% בהשוואה לשנת 2006. זאת, כתוצאה מהגידול הניכר בפעילות הריאלית. הגרעון בפועל בשנת 2007 נמוך משמעותית מהיעד (2.9% מהתוצר).
בשנת 2007 חלה ירידה בחוב הממשלתי לכ-80% מהתוצר, בהמשך למגמת הירידה של השנים האחרונות.
מדיניות מוניטרית. במחצית הראשונה של שנת 2007 הוריד בנק ישראל במצטבר את הריבית באחוד, מרמה של 4.5% ל-3.5%, זאת כדי להגביר את הסיכויים לחזרת האינפלציה לתוך תחום היעד. מחודש אוגוסט, עם המשך הצמיחה המהירה וצמצום פער התוצר, העליה בציפיות בקצב האינפלציה העולמית ופער הריביות החיובי בין מדינות העולם לבין ישראל, החל בנק ישראל במגמה של העלאת ריבית, כך שמחודש אוגוסט ועד לחודש דצמבר עלתה הריבית במצטבר ב-0.5% לשיעור של 4%.

שוק ההון

לאחר עליות מתונות בשנת 2006, חלו עליות שערים חדות בשנת 2007 ומדד המניות הכללי עלה ב-22.9%. מחזור המסחר היומי הממוצע עמד על 2.08 מיליארד ש"ח, לעומת מחזור ממוצע יומי של 1.45 מיליארד ש"ח בשנת 2006. העליות במחירי המניות בשנת 2007 הקיפו את כל הענפים, פרט לענפי הביטוח, אשר ירדו בשיעור של 1.7%. עליות חדות נרשמו בחברות התעשיה (33.9%), בחברות להשקעה (31.5%) ובמסחר ושירותים (20.6%). בשנת 2007

עלה מדד "ת"א 25" בשיעור של 31.4%, מדד "ת"א 100" עלה בשיעור של 25.3% ומדד ה"תל טק" ירד ב-3.5%.
שווי השוק של המניות וההמירים הגיע בסוף שנת 2007 ל-904.7 מיליארד ש"ח, לעומת 681.9 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2006. בקרנות הנאמנות נרשמו במהלך שנת 2007 גיוסים בהיקף של 5.06 מיליארד ש"ח, לעומת פדיונות גדולים בהיקף של 18.37 מיליארד ש"ח בשנת 2006. הגיוסים בשנת 2007 מקורם בקרנות איגרות החוב, שגייסו 12.29 מיליארד ש"ח, זאת לעומת פדיונות בכל הקרנות האחרות: המנייתיות, השיקליות וקרנות חו"ל.
במסחר באופציות על מדד "ת"א-25" נמשכה בשנת 2007 הפעילות הערה, ומחזור המסחר היומי הממוצע הסתכם בכ-385 אלף חוזים, לעומת 305 אלף בשנת 2006.
המדד הכללי של איגרות החוב על כל סוגיהן עלה במהלך שנת 2007 ב-4%, בהשוואה לעליה של 4.6% בשנת 2006. עליות שערים נרשמו באפיקים הלא-צמודים וצמודי המדד ואילו באפיקים צמודי המט"ח נרשמו ירידות שערים. מדד איגרות החוב הממשלתיות הצמודות למדד המחירים לצרכן עלה בשנת 2007 ב-6.7%, ומדד איגרות החוב הממשלתיות הלא צמודות עלה ב-3.1%.
בבורסה של ת"א גדלו מחזורי המסחר היומיים באיגרות חוב מ-1.7 מיליארד ש"ח בשנת 2006 ל-3.3 מיליארד ש"ח בשנת 2007. בהמשך למגמה של שנת 2006, חלה עליה בולטת במחזורי המסחר בבורסה באיגרות חוב הממשלתיות הלא-צמודות.

התפתחויות כלכליות עיקריות בחודשים ינואר - מרס 2008

עקב החשש לעתיד הצמיחה ביצע הבנק המרכזי בארה"ב בחודש ינואר שתי הורדות ריבית, כך שבמצטבר ירדה הריבית ב-1.25% לרמה של 3%. למרות הורדות ריבית אלו חלה בחודשים ינואר-פברואר הרעה במשק האמריקאי, שהתבטאה בחולשה של שוק העבודה ובהמשך התמתנות בשוק הנדל"ן. כמו כן, בשווקים הפיננסיים החריף משבר האשראי דבר שהתבטא, בין היתר, בחודש מרס באובדן נזילות של אחד מהבנקים להשקעות המובילים בארה"ב. החשש מהתפשטות המשבר לבנקים נוספים הביא להתערבות ה-FED בהזרימו נזילות לבנק, דבר שאיפשר את רכישתו על ידי בנק אחר. יתירה מכך, חולשת המשק האמריקאי והציפייה להמשך הפחתת הריבית הביאו להמשך היחלשות הדולר ביחס לרוב המטבעות העיקריים בעולם. בחודש מרס הורדה ריבית ה-FED ב-0.75% לרמה של 2.25%.
בישראל, בחודש ינואר לא חל שינוי במדד המחירים לצרכן, ובחודש פברואר הוא ירד ב-0.2%.
ריבית בנק ישראל לחודש ינואר הועלתה ב-0.25% ל-4.25% והורדה לחודש מרס ב-0.5% ל-3.75%.
כתוצאה מההתנהגות החריגה של שער החליפין של השקל, שהתבטאה בהיחלשות הדולר ביחס לשקל מעבר להיחלשותו ביחס למטבעות העיקריים בעולם (מתחילת שנת 2008 עד לאמצע חודש מרס חל ייסוף של 11.4% בשקל ביחס לדולר, זאת בהשוואה לייסוף של 6.4% באירו ביחס לדולר) רכש בנק ישראל מטבע חוץ במהלך המסחר באמצע חודש מרס.
בחודש פברואר העלתה סוכנות הדירוג הבינלאומית Fitch את דירוג החוב של ישראל מרמה של A- לרמה של A.
בחודשים הראשונים של השנה הסתכם העודף המצטבר בתקציב המדינה ב-3.6 מיליארד ש"ח (ללא מתן אשראי).
שוק ההון המקומי אופיין מתחילת שנת 2008 במגמה של ירידות שערים חדות, וזאת במקביל למגמה דומה בשווקי העולם. מדד ת"א 25 ירד מתחילת השנה בשיעור מצטבר של כ-18%.
בשוק האג"ח הממשלתי, לעומת זאת, נרשמה מגמה של עליית שערים.

הצמיחה במשק הישראלי

מגמות בשוק העבודה

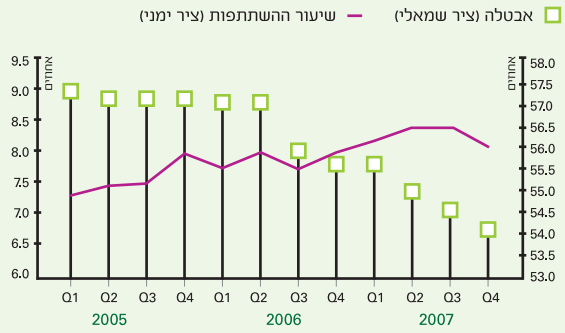

השקעות ישירות ובתיק ני"ע למסחר

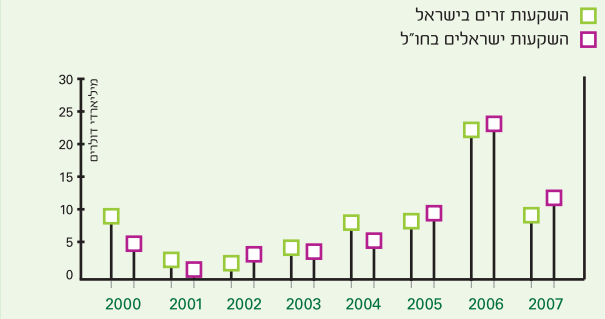

התפתחות הגירעון והחוב הממשלתי

התפתחויות מוניטריות

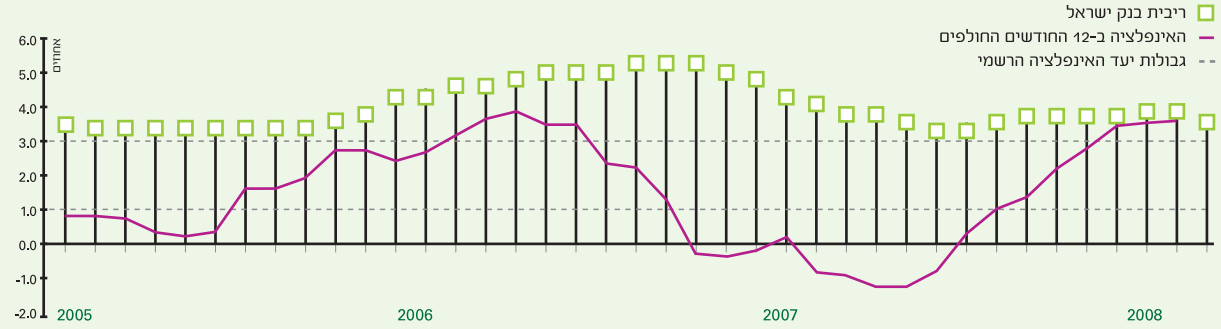

תשואות אגרות החוב הלא צמודות של ממשלות ישראל וארה"ב לטווח של 10 שנים והפער ביניהן

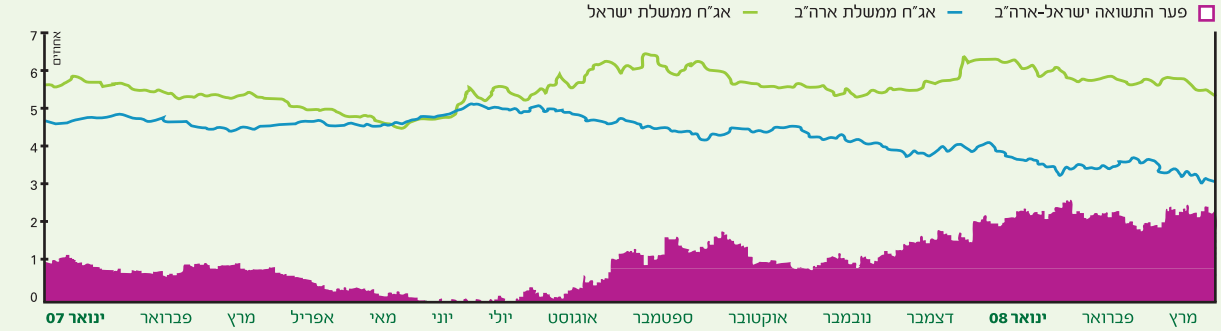

האמצעים ההוניים מרכיבי ההון

האמצעים ההוניים של הבנק ליום 31 בדצמבר 2007, לרבות זכויות בעלי מניות חיצוניים, הסתכמו ב-9,351 מיליון ש"ח, לעומת סך של 8,367 מיליון ש"ח בסוף השנה הקודמת, עליה בשיעור של 11.8%.

ההון העצמי ליום 31 בדצמבר 2007, הסתכם ב-9,204 מיליון ש"ח, לעומת סך של 7,965 מיליון ש"ח בסוף השנה הקודמת, עליה בשיעור של 15.6%.

השינוי בהון העצמי בשנת 2007 הושפע, בעיקרו, מהרווח.

יחס ההון העצמי, לרבות זכויות בעלי מניות חיצוניים, לסך כל הנכסים ליום 31 בדצמבר 2007, הגיע לשיעור של 5.5% לעומת שיעור של 5.1% בסוף השנה הקודמת.

יחס ההון הראשוני לרכיבי סיכון ליום 31 בדצמבר 2007, הגיע לשיעור של 8.15%, לעומת 7.91% בסוף השנה הקודמת.

יחס ההון הראשוני המקורי לרכיבי סיכון, דהיינו היחס כאמור בניטרול הון ראשוני מורכב (ר' להלן) הגיע ביום 31 בדצמבר 2007 לשיעור של 7.29%, לעומת 7.22% בסוף השנה הקודמת.

יצויין כי דירקטוריון הבנק החליט, בקשר עם הנפקת שטרי ההון הנדחים, לאמץ מדיניות הלימות הון אשר על פיה ישמור הבנק על יחס הלימות הון ראשוני מקורי (ללא הון ראשוני מורכב) של 6.5% לפחות בכל עת.

יחס ההון לרכיבי סיכון הגיע ביום 31 בדצמבר 2007 ל-10.9%, לעומת 10.5% בסוף שנת 2006.

הון ראשוני מורכב הינו שטרי הון המוכרים כחלק מההון הראשוני (ר' ביאור 14 לדוחות הכספיים). ההון הראשוני המורכב של הבנק ליום 31 בדצמבר 2007 הסתכם בסך של 1,044 מיליון ש"ח, לעומת 750 מיליון ש"ח בסוף שנת 2006. היקף ההון הראשוני המורכב מוגבל ל-15% מההון הראשוני הכולל (סך ההון הראשוני כמשמעותו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 311, כולל ההון הראשוני המורכב). ליום 31 בדצמבר 2007, היווה ההון הראשוני המורכב 10.49% מההון הראשוני הכולל (31.12.06: 8.7%). יתרת ההון הראשוני המורכב אותה נותר לבנק לגייס עד למיצוי המגבלה היתה ביום 31 בדצמבר 2007 כ-528 מיליון ש"ח. הבנק בוחן בימים אלה מהלך של הנפקה נוספת של הון ראשוני מורכב. יצויין כי גיוס הון ראשוני מורכב נוסף יחייב הגדלת ההון הרשום של הבנק.

הון משני. לפי הוראות בנק ישראל, משמש ההון המשני כחלק מרכיבי ההון לעניין חישוב יחס הון לנכסי סיכון. ההון המשני כולל, בין השאר, כתבי התחייבות נדחים והפרשה כללית לחובות מסופקים.

ההון המשני של הבנק ליום 31 בדצמבר 2007 הסתכם בסך של 4,819 מיליון ש"ח, והוא כולל סך של 4,562 מיליון ש"ח בגין כתבי התחייבות נדחים, וסך של 257 מיליון ש"ח בגין הפרשה כללית לחובות מסופקים.

היקף כתבי ההתחייבות הנדחים מוגבל ל-50% מההון הראשוני. ליום 31 בדצמבר 2007 עמד היחס האמור על שיעור של 45.84%. יתרת כתבי ההתחייבות אותה נותר לבנק לגייס עד למיצוי המגבלה הייתה ביום 31 בדצמבר 2007 כ-414 מיליון ש"ח. לפרטים בדבר הנפקה בהיקף של 1,021 מיליון ש"ח שבוצעה בחודש מרס 2008, ר' להלן.

מדיניות בדבר יחס ההון לרכיבי סיכון. ביום 24 במרס 2008 החליט הדירקטוריון לקבוע כמדיניות כי הבנק יפעל לכך שיחס ההון לרכיבי סיכון בסוף שנת 2009 לא יפחת מ-12%. במסגרת המדיניות האמורה נקבע יעד ביניים ולפיו יפעל הבנק לכך שיחס ההון לרכיבי סיכון בסוף שנת 2008 יהיה בשיעור של 11.25%-11.5%.

המדיניות האמורה, לפיה יפעל הבנק להרחבת שולי הביטחון של יחס הלימות ההון, מעבר ליחס ההון המזערי הקבוע כיום ברגולציה, נקבעה כחלק מההערכות הכללית ליישום כללי באזל II ובהתחשב ברגישות הון הבנק לשינויים בשער החליפין.

להלן נתונים לגבי מרכיבי ההון ברובד העליון:

	31 בדצמבר 2007	31 בדצמבר 2006
	במיליוני ש"ח	
הון מניות	3,597	3,597
הון ראשוני מורכב	1,044	750
קרנות הון	12	(14)
עודפים	5,398	4,133
זכויות מיעוט	147	402
עודף עלות השקעה בחברות מוחזקות שלא יוחס לנכסים מוחשיים	(246)	(231)
סך–הכל הון ראשוני	9,952	8,637
השקעות שנוכו מההון:		
הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ	1,451	1,254
שרותי בנק אוטומטיים בע"מ	9	9
מרכז סליקה בנקאי בע"מ	6	6
אחרים	–	2
סך–הכל השקעות שנוכו מההון	1,466	1,271

הקצאת הון הנדרשת בגין סיכוני האשראי בבנק ליום 31 בדצמבר 2007, הינה כלהלן:

	יתרות	יתרות סיכון	דרישות הון
		במיליוני ש"ח	
נכסים			
מזומנים ופקדונות בבנקים	19,850	3,493	314
ניירות ערך	37,278	7,692	692
ניירות ערך שנשאלו	346	–	–
אשראי לציבור	102,188	86,132	7,752
אשראי לממשלה	374	2	–
השקעה בחברות כלולות	1,930	457	41
בניינים וציוד	2,780	2,780	250
נכסים אחרים	4,275	2,957	266
סך–הכל נכסים	169,021	103,513	9,315
מכשירים חוץ מאזניים			
עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי	13,922	12,599	1,134
מכשירים נגזרים	10,959	3,844	346
אחרים	56	56	5
סך–הכל מכשירים חוץ מאזניים	24,937	16,499	1,485
סך–הכל נכסי סיכון אשראי	193,958	120,012	10,800
סה"כ נכסים כדלעיל	169,021		
הפרשה כללית	(211)		
סך–הכל נכסים לפי הדוח הכספי	168,810		

להלן התפלגות נכסי סיכון האשראי בבנק ליום 31 בדצמבר 2007 בהתאם לדרגות הסיכון השונות שנקבעו בהוראה:

	0%	20%	50%	100%	סך–הכל
			מיליוני ש"ח		
מזומנים ופקדונות בבנקים	3,197	16,449	–	204	19,850
ניירות ערך	16,987	15,748	–	4,543	37,278
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	346	–	–	–	346
אשראי לציבור	11,447	2,800	4,738	83,203	102,188
אשראי לממשלה	372	–	–	2	374
השקעה בחברות כלולות	1,473*	–	–	457	1,930
בניינים וציוד	–	–	–	2,780	2,780
נכסים אחרים	500	1,024	–	2,751	4,275
עסקאות שבהן היתרה מייצגת סיכון אשראי	496	741	469	12,216	13,922
מכשירים פיננסיים נגזרים	145	8,657	89	2,068	10,959
אחרים	–	–	–	56	56
סך–הכל נכסי סיכון אשראי	33,963	45,419	5,296	108,280	193,958
גורמי הפחתה שנכללו בשעורי סיכוני האשראי דלעיל:					
ניירות ערך:					
אג"ח ופקדונות	59				
ערבויות שהתקבלו	310	241			
אשראי לציבור:					
אג"ח ופקדונות	11,132				
ערבויות שהתקבלו	315	2,535			
עסקאות שבהן היתרה מייצגת סיכון אשראי:					
אג"ח ופקדונות	496				
ערבויות שהתקבלו	–	741			
מכשירים פיננסיים נגזרים:					
אג"ח ופקדונות	145				

* השקעות בחברות כלולות שסווגו כנ"ל קוזזו מהון.

הנפקת כתבי התחייבות נדחים

גיוס כתבי התחייבות נדחים בשנת 2007. במהלך שנת 2007 גייס הבנק כתבי התחייבות נדחים בהיקף של כ-1,196 מיליון ש"ח, מזה כ-1,148 מיליון גויסו באמצעות מכירת כתבי התחייבות סחירים. זאת לעומת 672 מיליון ש"ח בשנת 2006, מזה כ-624 מיליון באמצעות מכירת כתבי התחייבות סחירים. בכלל האמור, ביום 29 באוקטובר 2007, הנפיק הבנק 800 מיליון ש"ח כתבי התחייבות נדחים (ר' להלן).

פרסום תשקיף מדף (2006). ביום 28 בספטמבר 2006 פרסמה חברת הבת דיסקונט מנפיקים תשקיף מדף להנפקה של עד 4 מיליארד ש"ח ע.נ. כתבי התחייבות נדחים (סדרות ג'-ו'), ורישום למסחר של 300 מיליון ש"ח ע.נ. כתבי התחייבות (סדרה ב').

בתחילת חודש מרס 2007 הנפיקה דיסקונט מנפיקים 350 מיליון ש"ח ע.נ. כתבי התחייבות נדחים (סדרה ה') בהתאם לדוח הצעת מדף מיום 5 במרס 2007.

ביום 29 באוקטובר 2007 הנפיקה דיסקונט מנפיקים 400 מיליון ש"ח ע.נ. כתבי התחייבות נדחים (סדרה ד') ו-400 מיליון ש"ח ע.נ. כתבי התחייבות נדחים (סדרה ה'), בהתאם לדוח הצעת מדף מיום 24 באוקטובר 2007.
ביום 27 בפברואר 2008 הודיעה דיסקונט מנפיקים, בהמשך לפרסום תשקיף מדף באותו יום (ר' להלן), כי בהתאם להחלטת דירקטוריון דיסקונט מנפיקים, עם פרסום תשקיף המדף האמור, דיסקונט מנפיקים לא תנפיק כתבי התחייבות נדחים על פי תשקיף המדף מיום 28 בספטמבר 2006.
פרסום תשקיף מדף (2008). ביום 27 בפברואר 2008 פרסמה דיסקונט מנפיקים תשקיף מדף להנפקה של עד 2 מיליארד ש"ח ע.נ. כתבי התחייבות נדחים (לכל אחת מהסדרות ז' עד יח') והנפקה בדרך של הרחבת סדרה של עד 2 מיליארד ש"ח ע.נ. כתבי התחייבות נדחים (לכל אחת מהסדרות ב', ד' ו-ה').
בתחילת חודש מרס 2008 הנפיקה דיסקונט מנפיקים 665 מיליון ש"ח ע.נ. כתבי התחייבות (סדרה ז') ו-356 מיליון ש"ח ע.נ. כתבי התחייבות נדחים (סדרה ח'), בהתאם לדוח הצעת מדף מיום 5 במרס 2008.
גיוס כתבי התחייבות בשנת 2008. במהלך שנת 2008 ייגרעו מההון המשני של הבנק המשמש בחישוב יחס ההון לרכיבי סיכון כתבי התחייבות שהונפקו בעבר בהיקף של כ-520 מיליון ש"ח. כאמור, בחודש מרס 2008 גייס הבנק כתבי התחייבות בסך של 1,021 מיליון ש"ח.

דירוג התחייבויות הבנק

Standard & Poor's, Ma'alot (לשעבר "מעלות - החברה הישראלית לדירוג ניירות ערך בע"מ"; להלן: "מעלות") קבעה בחודש ספטמבר 2003 דירוג של "AA-" לפקדונות שהופקדו בבנק ולכתבי ההתחייבות הנדחים שהנפיק הבנק, ישירות ובאמצעות דיסקונט מנפיקים בע"מ. בחודש דצמבר 2007 העלתה מעלות את הדירוג ל-"AA" לאור הערכתה שחלה ירידה ברמת הסיכון בפעילות הבנק (מסמך השיקולים העיקריים להעלאת דירוג הבנק עומד לעיון באתר של הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ ובאתר של מעלות).
מידרוג בע"מ (להלן: "מידרוג") קבעה דירוג של "Aa2" לפקדונות שהופקדו בבנק ולכתבי ההתחייבות הנדחים שהנפיק הבנק, ישירות ובאמצעות דיסקונט מנפיקים בע"מ.
סוכנות הדירוג הבינלאומית S&P דירגה בעבר את הבנק, על סמך מידע גלוי, בדירוג "BBpi" לטווח ארוך במטבע מקומי. בחודש פברואר 2008 הודיעה S&P על קביעת דירוג לבנק: "A-2" לטווח הקצר ו-"BBB" לטווח הארוך. בנוסף קבעה S&P תחזית "stable" (יציב) לבנק דיסקונט. הדירוג האמור נקבע לאחר ש-S&P קיימה בבנק תהליך דירוג.
סוכנות הדירוג הבינלאומית Moody's דירגה את הבנק, על סמך מידע גלוי, בדירוג "A2" לגבי פקדונות לטווח ארוך, ו-"P1-" לגבי פקדונות לטווח קצר. כמו כן דירגה Moody's את הבנק בדירוג "C-" בפרמטר החוסן הפיננסי.
מעלות קבעה דירוג "A" לשטרי ההון הנדחים (סדרה א'), המהווים הון ראשוני מורכב. מידרוג קבעה דירוג "A1" לשטרי ההון הנדחים האמורים. מעלות ומידרוג הדגישו כי דירוג זה התבסס, בין היתר, על החלטת דירקטוריון הבנק, שנתקבלה בקשר עם הנפקת שטרי ההון הנדחים, לפיה אימץ מדיניות הלימות הון אשר על פיה ישמור הבנק על יחס הלימות הון ראשוני מקורי (ללא הון ראשוני מורכב) של 6.5% לפחות בכל עת. מידרוג הוסיפה והדגישה כי הדירוג שנקבע נסמך על יחס הלימות ההון הכולל אשר מציג הבנק.
מעלות קבעה דירוג של "AA-" לכתבי ההתחייבות הנדחים (סדרה א'), שהנפיק בנק מרכנתיל דיסקונט.

חלוקת דיבידנדים

הבנק לא חילק דיבידנד לבעלי מניותיו בשנים האחרונות, למעט הדיבידנד על מניות הבכורה הצוברות של הבנק, בסכום של כ-24 אלף לירות סטרלינג לשנה (ר' ביאור 13ב' לדוחות הכספיים), אותו הבנק מחלק מדי שנה. ביום 11 בנובמבר 2007 החליט דירקטוריון הבנק לשלם ביום 27 בדצמבר 2007, לבעלים של 40,000 מניות בכורה 6% צוברות בנות 0.00504 ש"ח ע.נ. כל אחת, דיבידנד ביניים בשיעור של 6% ולהמליץ בפני האסיפה השנתית של הבנק שתתכנס בשנת 2008 להכריז על דיבידנד זה כדיבידנד סופי.
המגבלה העיקרית שהשפיעה על יכולת הבנק לחלק דיבידנד בשנים האחרונות הייתה מגבלת בסיס ההון.

לפרטים בדבר מגבלה על חלוקת דיבידנד ממכירה עתידית של השליטה באי די בי ניו יורק, אם תהיה כזו, ר' "הסכם העובדים" בסעיף "השליטה בבנק" להלן. לפרטים בדבר מגבלה שקבע נגיד בנק ישראל בהיתר שנתן לקבוצת ברונפמן-שראן לרכישה והחזקה של אמצעי שליטה בבנק, ר' "היתר נגיד בנק ישראל לשליטה והחזקת אמצעי שליטה בבנק" בסעיף "השליטה בבנק" להלן ובביאור 32 ב' לדוחות הכספיים.

ביום 30 במאי 2007 הודיע הבנק לפיקוח על הבנקים, בהמשך לבקשת הבנק להכיר בשטרי ההון הנדחים שהוקצו בחודש מאי 2007 כהון ראשוני מורכב, כי אם תובא לדיון בדירקטוריון הבנק החלטה שעניינה חלוקת דיבידנדים, בתקופה שעד 31 בדצמבר 2009, תינתן למפקח על הבנקים הודעה על כך, לפחות 30 יום לפני קבלת ההחלטה.

חלוקת דיבידנד. בהמשך לתוכנית האסטרטגית ועל רקע ההתקדמות משביעות הרצון בהשגת יעדיה, ובכלל זה ברווחיות הבנק ובהלימות ההון שלו, החליטה הנהלת הבנק כלהלן:

א. להמליץ לדירקטוריון על חלוקת דיבידנד בשנת 2008, בהיקף שיהווה תשואת דיבידנד של כ-3.0%. ההמלצה תגובש סופית במועד סמוך להנחתה על שולחן הדירקטוריון במהלך שנת 2008 כאשר השיעור שיוצע ייקבע, בין היתר, בשים לב לשמירה על הלימות הון ברמה נאותה וליכולת הבנק להמשיך בפיתוח מואץ של עסקיו והיא תובא מבעוד מועד לידיעת המפקח על הבנקים, כנדרש.

ב. להביא בפני הדירקטוריון, ברבעון הראשון של שנת 2009, הצעה למדיניות דיבידנד לשנים הבאות.

האמור לעיל הינו בגדר מידע צופה פני עתיד, אשר מבוסס על הערכות הבנק למועד הדוחות. המידע עלול שלא להתממש במידה ותחול התמתנות ברמת הפעילות במשק כתוצאה מהרעה במצב הביטחוני, או כתוצאה ממשברים בשווקים בינלאומים וכן במידה ויחולו התפתחויות שיפגעו בהלימות ההון של הבנק וברווחיותו.

מצב הנזילות וגיוס מקורות בבנק כללי

במהלך שנת 2007, הזרים בנק ישראל נזילות למערכת הבנקאית באמצעות מכרזי ההלוואות המונטריות, אשר היקפם היה גדול יחסית, ובאמצעות ביטול מכרזי הפקדונות המונטריים. עיקר ההזרמה התרחשה במחצית הראשונה של השנה, במקביל להורדת הריבית מרמה של 4.50% בחודש ינואר ל-3.50% בחודש יוני. עם העליה בקצב האינפלציה במחצית השניה של 2007, העלה בנק ישראל את הריבית לשיעור של 4.0%, צמצם את היקף ההלוואות המונטריות וחזר לקיים מכרזי פקדונות, גם אם בהיקף מצומצם בהשוואה לשנים קודמות.

במהלך הרבעון השלישי של שנת 2007 החלה לפעול במערכת הבנקאית מערכת סליקה חדשה של תשלומים בזמן אמת - מערכת זה"ב (RTGS). מערכת זו מחייבת את המערכת הבנקאית לנהל שוק נזילות תוך יומי. (לפרטים בדבר הרפורמה במערכת התשלומים והסליקה הבנקאית, ר' בסעיף "שונות" להלן).

במסגרת העמקה ושכלול של שוק הנזילות בישראל, החל בנק ישראל בחודש אוקטובר 2007 לבצע עסקאות מכר חוזר - רכישה ומכירה בחזרה של איגרות חוב ממשלתיות ומק"מ ("ריפו") - מול גופים מוסדיים ותאגידים בנקאיים.

תיק הנכסים שבידי הציבור

מבנה תיק הנכסים שבידי הציבור בשנת 2007 שיקף את העוצמה המרשימה אשר הפגינו השווקים הפיננסים בישראל למרות חוסר היציבות במישור הפוליטי ובמישור הבטחוני. להלן גורמי ההשפעה העיקריים:

1. תנודתיות גבוהה בשער החליפין של השקל מול הדולר - שער הדולר, אשר עמד בתחילת שנת 2007 על רמה של 4.20, ירד בסוף חודש מאי 2007 לרמה של 3.97, עלה בחודש אוגוסט לרמה של 4.32 ושוב ירד בסוף השנה לרמה של 3.89 ובכך השלים ייסוף שנתי בשיעור של כ-7.5%.
2. ריבית בנק ישראל: ריבית בנק ישראל ירדה מרמה של 4.5% בתחילת שנת 2007 לרמה של 3.5% בחודשים יוני ויולי, עלתה לרמה של 4.0% בחודש ספטמבר ונשארה ברמה זו עד סוף השנה. פער הריביות קצרות הטווח בין ישראל לארה"ב, אשר התהפך בסוף שנת 2006, שמר על רמה שלילית במהלך רוב שנת 2007, והגיע לשיא של 1.75% בחודש יוני 2007.

3. היקף הגיוסים: ירידה בהיקף הגיוסים של הממשלה בשוק איגרות החוב המקומיות ומנגד, גידול בהנפקות של איגרות החוב הקונצרניות.
4. שוק המניות הישראלי: למרות תנודתיות גבוהה, מדדי המניות העיקריים בבורסה בת"א הגיעו במהלך שנת 2007 לשיא היסטורי. מדד המעו"ף רשם עליה של כ-31% במהלך השנה.

להלן השינויים אשר נרשמו בהרכב התיק במהלך שנת 2007:

1. עליה במשקל המניות, משיעור של 25.6% בסוף שנת 2006 לשיעור של 28.0% בסוף שנת 2007. העליה נבעה ממרכיב המניות בארץ.
2. ירידה במשקל הנכסים הלא-צמודים, משיעור של 29.3% בסוף שנת 2006 לשיעור של 27.5% בסוף שנת 2007.
3. ירידה קלה במשקל הנכסים הצמודים למדד, משיעור של 29.9% בסוף שנת 2006 לשיעור של 29.8% בסוף שנת 2007.
4. ירידה קלה במשקל הנכסים הצמודים למט"ח, משיעור של 15.1% בסוף שנת 2006 לשיעור של 14.7% בסוף שנת 2007.

הבנק

הבנק שמר לכל אורך השנה על נכסים נזילים בהיקף גדול מסך ההתחייבויות הנזילות. להלן השינויים בהרכב הפקדונות של הבנק בשנת 2007:

המגזר הלא צמוד. היקף הפקדונות הלא צמודים של הציבור בבנק הגיע בסוף שנת 2007 לסך של 45.3 מיליארד ש"ח, לעומת סך של 40.5 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2006, עליה בשיעור של 11.9%.

המגזר צמוד המדד. היקף הפקדונות הצמודים למדד בבנק הגיע בסוף שנת 2007 לסך של 9.8 מיליארד ש"ח, לעומת סך של 9.7 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2006, עליה בשיעור של 1.0%.

מגזר מט"ח וצמוד מט"ח. היקף פקדונות הציבור במט"ח והצמודים למט"ח בבנק הגיע בסוף שנת 2007 לסך של 9.7 מיליארד דולר לעומת סך של 8.2 מיליארד דולר בסוף שנת 2006, עליה בשיעור של 18.3%.

גיוס הון. לפרטים בדבר גיוס הון משני והון ראשוני מורכב בשנת 2007, ר' "האמצעים ההוניים" לעיל.

התפלגות תיק הנכסים שבידי הציבור על פי סוג הנכס

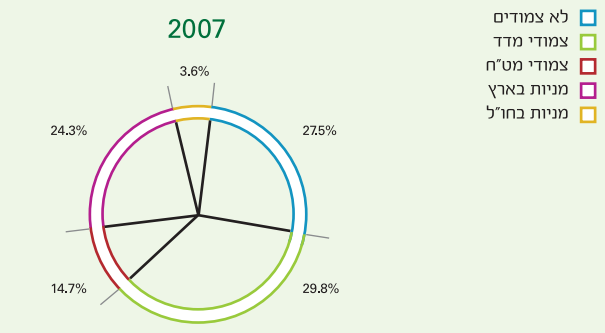

התפלגות תיק הנכסים שבידי הציבור על פי סוג הנכס

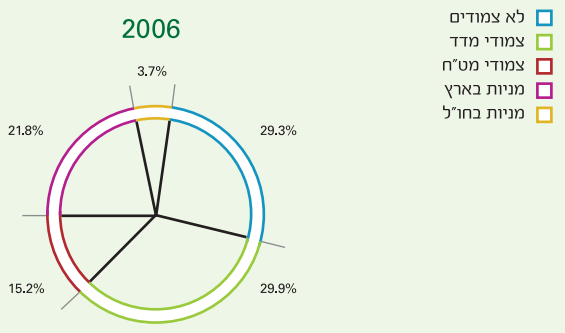

החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם

כללי

פעילות הבנק כמתווך פיננסי כרוכה בנטילת סיכונים, שהעיקריים שבהם: סיכוני אשראי, סיכוני שוק וסיכוני נזילות. לסיכונים אלה נלווים סיכונים תפעוליים וסיכונים משפטיים.

מדיניות ניהול הסיכונים מכוונת להגדלת תוחלת הרווח כחלק מהאמצעים להשגת היעדים העסקיים שקבע הבנק לעצמו, תוך שמירה על רמת סיכון מאושרת ומבוקרת.

כדי להתמודד עם מכלול הסיכונים קבע הבנק מדיניות לניהול הסיכונים. מדיניות זו מגדירה את סוגי הסיכון להם יהיה הבנק חשוף, את הגורמים הרשאים ליצור את החשיפות לסיכונים או לגדר אותם, ואת סמכויותיהם. כמו-כן הוגדרו כלים ומנגנונים לניהול, מדידה, בקרה ודיווח על החשיפה לסיכונים. מדיניות זו עונה, בין היתר, על הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 339 - "ניהול סיכונים", שפרסם המפקח על הבנקים, שעניינה ניהול הסיכונים הפיננסיים ובקרתם.

המדיניות מתבססת על תחזיות והערכות שונות באשר להתפתחויות מדדים שונים במשק ובשוקי הכספים וההון.

בבנק פועלת ועדת מנהלי סיכונים, בראשות מנהלת הסיכונים של הבנק, בה חברים:

גב' דורית בן-סימון, סמנכ"ל - מנהלת הסיכונים של הבנק, מנהלת סיכוני השוק והנזילות ויו"ר הוועדה;
מר אהוד ארנון, סמנכ"ל - מנהל סיכוני האשראי של הבנק;
גב' אסתר דויטש, סמנכ"ל - מנהלת הסיכונים המשפטיים;
מר נועם הנגבי, סמנכ"ל בכיר - ראש חטיבת תפעול ומידע;
מר אמיר רוזין - מנהל האגף לניהול סיכונים;

מנהלי הסיכונים אחראים לניהול הסיכונים, איש איש בתחומו.

הוועדה עוסקת בגיבוש מדיניות ניהול הסיכונים של הבנק בתחומים השונים, בזיהוי תחומי סיכון חדשים ומוקדי סיכון ובייזום שינויים מתחייבים במדיניות ניהול הסיכונים. הוועדה משמשת גם כוועדת ההיגוי העליונה של הבנק לנושא היערכות הבנק ליישום כללי באזל II.

על ניהול הסיכונים הכולל בבנק ובקבוצה אחראי האגף לניהול סיכונים בחטיבה הפיננסית (ר' להלן) אשר כפוף למנהלת הסיכונים של הבנק.

הקמת אגף ניהול סיכונים

במסגרת היערכות הבנק לטיפול במכלול הסיכונים בבנק ובקבוצה, ובכלל זה ליישום הנחיות באזל II, ולאור החשיבות האסטרטגית שהבנק מייחס לנושא ניהול הסיכונים והממשל התאגידי (ERM), הוקם בבנק אגף ניהול סיכונים במסגרת החטיבה הפיננסית.

האגף החדש פועל להטמעת תרבות ניהול סיכונים, לגיבוש מדיניות ומתודולוגיה וכן ליישום תהליכי ניהול סיכונים מתקדמים בבנק ובקבוצה. האגף עוסק בניהול סיכוני השוק, ניהול סיכוני האשראי וניהול הסיכונים התפעוליים, (למעט סיכונים משפטים, סיכוני ציות ורגולציה אשר מטופלים במערך הייעוץ המשפטי וסיכוני דיווח כספי אשר מטופלים במערך החשבות), ומרכז את הפעילויות הנדרשות לקראת יישום הנחיות באזל II ודרישות הפיקוח על הבנקים בנושא.

במקביל הבנק נמצא בתהליך של הקמת פונקציות ארגוניות לניהול סיכונים בחטיבות השונות, אשר תתמוכנה בניהול הסיכונים החטיבתי במסגרת פעילותן העסקית. פונקציות אלה תקבלנה תמיכה מקצועית, מתודולוגית, וכלים ליישום המתודולוגיות מהאגף לניהול סיכונים.

תיאור סיכוני השוק אליהם חשוף הבנק ומדיניות ניהולם

כללי. בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 339 נדרש הבנק לנהל את סיכוני השוק על בסיס קבוצתי. בשלב זה, ניהול סיכוני השוק בבנק מתבצע על בסיס בנק בלבד. התיאבון לסיכון ובכלל זה סיכוני השוק בפועל של החברות הבנות הבנקאיות נבחנים בתדירות רבעונית לפחות. הדירקטוריונים של חברות הבת הבנקאיות קבעו אף הם מדיניות לגבי החשיפות המירביות לסיכוני שוק וחברות הבת מנהלות את סיכוני השוק, בכפוף למדיניות זו. דירקטוריון הבנק מדווח מדי רבעון על החשיפות של חברות הבת העיקריות בקבוצה. הבנק נוקט בצעדים הדרושים כדי למדוד ולהעריך את החשיפה הכוללת לסיכונים בקבוצה כולה. בחודשים האחרונים משקיע הבנק מאמץ מרוכז בנושא זה. בחודש דצמבר 2007 קבע הדירקטוריון את תיאבון סיכון השוק של הקבוצה כמכלול, במונחי VaR ובמונחי החשיפה לסיכון ריבית.

בסקירה זו מוצגים סיכוני השוק והנזילות של הבנק בלבד.
הבנק מבחין בין חשיפות הנוצרות במהלך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק לבין החשיפות למסחר. החשיפות למסחר הן תוצאה של פעילות הבנק כ"עושה שוק" ושל השקעת הנוסטרו בנכסים פיננסיים למסחר.
הדירקטוריון קבע מערכת מגבלות נפרדת לפעילות המסחר ולפעילות ניהול נכסים והתחייבויות.
סיכוני שוק. סיכון שוק הוא הסיכון לפגיעה בהון הבנק הנובע משינויים בשווקים הפיננסיים המשפיעים על ערך נכסי הבנק או התחייבויותיו: שיעורי הריבית, שערי חליפין, אינפלציה, מחירי ניירות ערך, מחירי מוצרים, התנודתיות של פרמטרים אלה ומדדים כלכליים אחרים.

(1) חשיפת בסיס

החשיפה לסיכון הבסיס מתבטאת בהפסד שעלול להתרחש כתוצאה משינויים בשערי החליפין או במדד המחירים לצרכן, עקב ההפרש שבין שווי הנכסים לבין שווי ההתחייבויות, כולל השפעת העסקאות העתידיות והשפעתן של האופציות הגלומות על החשיפה בבסיס. החשיפה לסיכון בסיס נמדדת בכל אחד ממגזרי ההצמדה: המגזר הצמוד למדד המחירים, המגזר במטבע חוץ ובשקלים צמודים למטבע חוץ.

להלן תמצית מאזני ההצמדה בבנק, נטו (במיליוני ש"ח)[1]:

	ליום 31 בדצמבר 2007				
	מטבע ישראלי לא צמוד	צמוד מדד	מטבע חוץ כולל צמוד למטבע חוץ[2]	נכסים לא כספיים	סך הכל
נכסים	53,661	16,801	33,632	10,622	114,716
התחייבויות	51,542	13,822	40,061	87	105,512
הפרש מאזני	2,119	2,979	(6,429)	10,535	9,204
מכשירים נגזרים	230	(2,713)	2,483	–	–
אופציות	379	2	(381)	–	–
הפרש כולל	2,728	268	(4,327)	10,535	9,204

	ליום 31 בדצמבר 2006				
	מטבע ישראלי לא צמוד	צמוד מדד	מטבע חוץ כולל צמוד למטבע חוץ[2]	נכסים לא כספיים	סך הכל
נכסים	45,955	14,604	37,013	9,383	106,955
התחייבויות	47,947	13,681	37,184	178	98,990
הפרש מאזני	(1,992)	923	(171)	9,205	7,965
מכשירים נגזרים	2,374	(407)	(1,967)	–	–
אופציות	586	60	(646)	–	–
הפרש כולל	968	576	(2,784)	9,205	7,965

הערות:
(1) הנתונים המוצגים לעיל מייצגים את הפוזיציות החשבונאיות, השונות מהפוזיציות הכלכליות במגזרי ההצמדה השונים, שעל בסיסן מבוצע ניהול החשיפות היומיומי בפועל (ר' להלן).
(2) חשיפת הבסיס מחושבת בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים, כמוצג בביאור 17 לדוחות הכספיים. לצורך הניהול השוטף מבוצעים שינוים מסוימים, אשר מביאים בחשבון את הגישה הכלכלית של הבנק לסיכוני בסיס. החשיפה למטבעות החוץ השונים מותרת במגבלות שאושרו על ידי דירקטוריון הבנק.

החשיפה לסיכוני בסיס נמדדת כאחוז מההון הפנוי של הבנק. ההון הפנוי של הבנק מוגדר כהון העצמי, בניכוי ההשקעות בחברות מוחזקות ובתוספת השקעות בחברות בנות בחו"ל אשר ממומנות מפקדונות במטבע חוץ ובתוספת ההתאמות הנדרשות לצורך ההצגה הכלכלית של החשיפה לסיכוני בסיס. ההון הפנוי מוגדר בבנק כמקור שקלי לא צמוד.

תמהיל ההשקעה של ההון הפנוי במגזרי ההצמדה השונים נקבע באופן שוטף במסגרת המגבלות המוצגות להלן ועל בסיס תחזיות לגבי משתני השוק הרלבנטים.

להלן התפלגות השקעת ההון הפנוי ברמת הבנק (לא מאוחד) בפועל, בהשוואה למגבלות שקבע הדירקטוריון (הנתונים מוצגים ביחס להון הפנוי):

מגזר		2007				2006			
הפעילות	מגבלות	סוף שנה	ממוצע	מקסימום	מינימום	סוף שנה	ממוצע	מקסימום	מינימום
שקל לא צמוד	140%–(30%)	123%	88%	123%	44%	106%	113%	159%	61%
שקל צמוד מדד	120%–(40%)	(23%)	10%	33%	0%	(6%)	(13%)	(59%)	0%
מט"ח	50%–(50%)	0%	2%	45%	0%	0%	0%	4%	0%

במהלך שנת 2007 לא נרשמו חריגות מהמגבלות.

הדירקטוריונים של חברות הבת הבנקאיות קבעו אף הם, כל אחד לעצמו, מדיניות לגבי חשיפת הבסיס המירבית שלהם.

רגישות הון הבנק לשינויים בשער החליפין. רגישות הון הבנק לשינויים בשערי חליפין מוצגת בטבלה שלהלן, המפרטת את ההשפעה של שינויים בשערי החליפין במטבעות העיקריים על ההון של הבנק ליום 31 בדצמבר 2007.

רגישות הון הבנק[1] לשינויים בשערי חליפין (במיליוני ש"ח)				
מגזר[2]	10%	5%	−5%	−10%
דולר	(24)	(1)	(24)	(54)
יורו	23	9	9	1
לירה שטרלינג	11	6	(6)	(11)
פרנק שוויצרי	14	7	(7)	(14)
יין יפני	3	2	(2)	(3)

הערות:
(1) השינוי התיאורטי בשווי הכלכלי של הבנק כתוצאה מהתרחיש (כולל פעילויות המסחר).
(2) בחינת שינויים יומיים מקסימליים במהלך 10 השנים האחרונות: יין – עליה של 14% בחודש אוקטובר 1998. תרחיש זה היה משפיע על הון הבנק בכ-1 מיליון ש"ח.

השפעה זו חושבה על פי השינוי הצפוי בפוזיציות הכלכליות של הבנק במטבעות השונים, בהינתן התרחיש שנקבע על ידי המפקח על הבנקים. הפוזיציות הכלכליות של הבנק מבוססות על הפער שבין הנכסים להתחייבויות, בתוספת פריטים חוץ מאזניים ותיקונים כלכליים.

(2) החשיפה לסיכון ריבית

סיכון הריבית הוא הסיכון לפגיעה ברווחי הבנק ובהונו כתוצאה משינוי של שיעורי הריבית בשווקים. הסיכון נובע מהחשיפה לשינויים עתידיים בשיעורי הריבית והשפעתם האפשרית על הערך הנוכחי של הנכסים וההתחייבויות של הבנק. ניהול חשיפת הריבית מבוצע בנפרד בכל אחד ממגזרי ההצמדה.

נתוני החשיפה לסיכוני ריבית מביאים בחשבון פרעונות מוקדמים ומשיכות ב"נקודות היציאה" בתוכניות חסכון לפי מודל, וכן את ההנחה בדבר הפריסה של שיעור מסוים מיתרות העו"ש. לפרטים ר' "הנחות התנהגותיות המיושמות בעמידת סיכוני השוק והנזילות" להלן.

המגבלות שקבע הדירקטוריון לגבי החשיפה לסיכוני ריבית במגזרי ההצמדה השונים מבוטאות במונחי הפגיעה המקסימלית בהון הכלכלי כתוצאה מתזוזה מקבילה של עקום התשואה ב-1% בכל אחד מהמגזרים.

מדידת הסיכון נעשית בתדירות שבועית. תוצאות המדידה מדווחות מדי שבוע בפורום הפיננסי, ומדי חודש בוועדה לניהול נכסים והתחייבויות.

להלן החשיפה בפועל של הבנק (לא מאוחד) לסיכוני ריבית, בהשוואה למגבלות שקבע הדירקטוריון (ללא פעילויות המסחר; במיליוני ש"ח):

מגזר	2007					2006				
הפעילות	מגבלות	סוף שנה	ממוצע	מקסימום	מינימום	סוף שנה	ממוצע	מקסימום	מינימום
שקל לא צמוד	180	125	87	126	63	96	102	121	79
שקל צמוד מדד	180	17	32	101	4	58	20	58	3
מט"ח	100	6	5	16	0	4	3	7	0
סך המגזרים	320	148	127	207	71	158	121	158	93

במהלך שנת 2007 עמד הבנק במגבלות החשיפה לריבית שקבע הדירקטוריון.

מניתוח חשיפות הריבית הכלכליות של הבנק (לא מאוחד) עולים הממצאים הבאים:

במגזר הצמוד למדד - במהלך השנה חל גידול זמני ברמות החשיפה כתוצאה ממבצע שיווק משכנתאות - במסגרת "מתווה דיסקונט" (ר' "פעילות המשכנתאות - הלוואות לדיור" בפרק "פרטים נוספים אודות הפעילות במוצרים מסויימים" להלן). לקראת סוף השנה צומצמה החשיפה.

במגזר השקלי הלא צמוד - במהלך השנה חלה עליה בחשיפה לסיכון הריבית.

לצורך קביעת חשיפת הריבית, מדיניות הבנק היא להתייחס לחלק מיתרות פקדונות העו"ש בשקלים כהתחייבות לתקופה ארוכה יותר, על פי מודל המשמש את הבנק (ר' להלן). לעומת זאת, בתוספת ד' להלן מוצגות יתרות העו"ש לפי הוראות בנק ישראל, במסגרת פקדונות עם דרישה עד חודש.

במגזר מטבע החוץ (כולל צמוד מט"ח) - עיקר הפעילות היא על בסיס ריבית משתנה, וקיומם של מכשירים פיננסיים מגוונים בשווקים הבינלאומיים מאפשר הקטנת החשיפה במגזר זה. הבנק החליט להימצא בחשיפות ריבית מצומצמות במגזר זה.

להלן ריכוז נתוני החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו, ובכלל זה שיעור התשואה הפנימי (שת"פ) ומשך החיים הממוצע (מח"מ), בהתאם למגזרי ההצמדה השונים (במיליוני ש"ח), כולל הנחות לגבי פרעונות מוקדמים[1]:

	ליום 31 בדצמבר 2007			ליום 31 בדצמבר 2006		
	מטבע ישראלי		מטבע חוץ ושקלים צמודים למטבע חוץ	מטבע ישראלי		מטבע חוץ ושקלים צמודים למטבע חוץ
	לא צמוד	צמוד מדד		לא צמוד	צמוד מדד	
סך-כל הנכסים	64,690	22,853	70,053	54,712	21,018	76,900
סך-כל התחייבויות	61,454	18,882	74,618	55,740	19,082	74,856
משך חיים ממוצע (מח"מ) (בשנים):						
נכסים	0.71	4.61	1.35	0.62	4.16	1.26
התחייבויות	0.41	4.11	0.23	0.30	4.03	0.51
פער המח"מ	0.30	0.50	1.12	0.32	0.13	0.75
הפרש שת"פ (באחוזים)	2.99	0.78	1.74	2.97	0.93	0.99

(1) לפרטים ר' "הנחות התנהגותיות המיושמות באמידת סיכוני השוק והנזילות".

מנתוני דוח החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית, של הבנק והחברות המאוחדות שלו, עולה כי:

- במגזר השקלי הלא צמוד, קיים פער בין מח"מ ההתחייבויות לבין מח"מ הנכסים והוא הגיע ביום 31 בדצמבר 2007 ל-0.30 שנים, לעומת פער מח"מ של 0.32 שנים ביום 31 בדצמבר 2006.
- במגזר השקלי הצמוד למדד, פער המח"מ בין הנכסים להתחייבויות ביום 31 בדצמבר 2007 הוא 0.5 שנים (כ-6 חודשים), לעומת 0.13 שנים (כ-2 חודשים) ביום 31 בדצמבר 2006. חישוב פער המח"מ כולל את ההשפעה של פרעונות מוקדמים ומשיכות בתחנות יציאה של תוכניות חסכון, על פי מודל המשמש את הבנק (ר' להלן).
- במגזר מטבע החוץ, הכולל את הפעילות במגזר השקלי הצמוד למטבע חוץ, הפער בין המח"מ של ההתחייבויות לבין המח"מ של הנכסים ביום 31 בדצמבר 2007 הוא 1.12 שנים, לעומת פער של 0.75 שנים ביום 31 בדצמבר 2006. החשיפה לריבית במגזר זה מושפעת גם מאופן מימון ההשקעות בחו"ל ממקורות הבנק במט"ח.

רגישות הון הבנק לשינוים בשיעורי הריבית. רגישות הון הבנק לשינוים בשיעורי הריבית מוצגת בטבלה שלהלן, המפרטת את ההשפעה של שינויים בשערי הריבית על ההון של הבנק ליום 31 בדצמבר 2007. השפעה זו חושבה על פי השינוי הצפוי בשווי הכלכלי של הבנק בהינתן תרחישי ריבית שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים.

רווח והפסד[1] כתוצאה משינויים בעקום הריבית (במיליוני ש"ח):

מגזר[2]	עליה מקסימלית בגורמי השוק[3]	10%	5%	-5%	-10%	ירידה מקסימלית בגורמי השוק[3]
שקל לא צמוד	(190)*	(99)	(50)	52	106	244
שקל צמוד מדד[4]	(7)	(5)	(2)	2	5	7
דולר	(4)	(4)	(2)	2	4	6

הערות:
(1) בשווי הכלכלי של הבנק.
(2) החישוב התיאורטי שנערך בהתייחס למטבעות יורו, לירה שטרלינג, פרנק שוויצרי ויין יפני הצביע על שינויים זניחים בשווי הכלכלי ולכן מטבעות אלה אינם מוצגים בטבלה.
(3) בתרחישי השינויים היומיים המקסימליים במהלך 10 השנים האחרונות.
(4) במהלך השנה נרשמה חשיפה גבוהה יותר במגזר המדדי מזו שנרשמה בסוף השנה, ורגישותה לשינויים בשערי הריבית נאמדה ב-33 מיליון ש"ח (בתרחיש עליה של 10%).

להלן פרטים אודות תרחישי השינויים היומיים המקסימליים במהלך 10 השנים האחרונות:

	תרחיש עליה מקסימלית			תרחיש ירידה מקסימלית		
מגזר	התאריך	השינוי ב-%	השפעה במיליוני ש"ח	התאריך	השינוי ב-%	השפעה במיליוני ש"ח
שקל לא צמוד	6/2002	20%	(190)	12/2001	(22%)	244
שקל צמוד מדד	2/2002	15%	(7)	12/2001	(15%)	7
דולר	6/2003	12%	(4)	9/2001	(16%)	6

(3) ניהול פוזיציות מסחר

הפוזיציות למסחר הינן תוצאה של פעילות הבנק כ"עושה שוק" ושל ניהול דינמי של תיק הנכסים הפיננסיים הנזילים. פעילות המסחר מכוונת ליצירת הכנסות תוך לקיחת חשיפות בטווח הסיכון המותר לפעילות ותוך קיום מעקב ובקרה יומיים ותוך-יומיים.

המגבלות על פעילות המסחר נקבעו על ידי דירקטוריון הבנק במונחים של היקף הפעילות, של הרגישות לגורמי סיכון, ושל ההפסד התיאורטי בתרחישים, לרבות תרחישי קיצון ובמונחים של הערך בסיכון (VaR).

(4) סיכוני אופציות

סיכוני אופציות מתייחסים לאפשרות להפסד הנובע משינויים בפרמטרים המשפיעים על שווין של אופציות, לרבות סטיות התקן.

דירקטוריון הבנק קבע הנחיות לפעילות המותרת באופציות, הן במונחי נפח כולל והן במונחי הפסד מקסימלי בתרחישי קיצון ובתרחיש מתון. התרחישים מתייחסים לשינוים סימולטניים בשער החליפין ובתנודתיות (Volatility) של נכסי הבסיס. כמו כן נקבעו בנהלי חדר עסקות מגבלות על השינויים המקסימליים בערכו של תיק האופציות, במונחים של מדדי רגישות (GREEKS).

(5) הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים

דירקטוריון הבנק קבע את אופן הפעילות של הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים, היקפי הפעילות המקסימליים ומגוון המכשירים הפיננסיים שלבנק מותר לפעול בהם (בין אם עבור לקוחותיו ובין אם עבור עצמו). במהלך השנה אישר הדירקטוריון הרחבה משמעותית של מסגרות הפעילות לחלק מהמכשירים הפיננסיים הנגזרים. היקף הפעילות לכל מכשיר פיננסי נגזר נקבע בנוסף למגבלות אחרות וזאת, בין היתר, על מנת לתחום את הסיכון התפעולי הכרוך בפעילות זו.

עסקאות הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים מבוצעות בחלקן עם תאגידים בנקאיים או חברי הבורסה לניירות ערך, המחויבים לעמידה בדרישות של הלימות הון או לעמידה ברמת בטחונות מול הבורסה לניירות ערך, ובחלקן עם לקוחות הבנק האחרים, המחויבים בבטחונות בהתאם לנוהלי הבנק.

עסקאות אלו מבוצעות הן עבור לקוחות הבנק והן עבור הבנק עצמו, גם למטרות גידור סיכונים וגם למטרות אחרות. חדר עסקות מבצע פעולות מסחר עם לקוחות וכן פעולות לגידור סיכונים במסגרת ניהול סיכוני השוק. בכפוף למגבלות שקבע הדירקטוריון, נקבעו לחדר העסקות מגבלות פנימיות בתחום פעילות זה.

הבנק פעיל במגוון רחב של מכשירים פיננסיים נגזרים בשקלים ובמט"ח, ומשמש "עושה שוק" בחלקם, ובכלל זה באופציות רגילות ובאופציות "אקזוטיות" מסוגים מסויימים. חלק ניכר מהעסקאות מבוצעות "מעבר לדלפק" (OTC) לפי צרכי הלקוחות וצרכי הבנק. קביעת המחירים לעסקאות אלו מבוצעת על בסיס תשואות ומחירי נכסי הבסיס, בהתבסס על מודלים מקובלים לתמחור ובהתחשב בתנאי התחרות בענף.

החשיפה הנוצרת כתוצאה מפעילות זו, הן בבסיס והן בריבית, נכללת במסגרת מגבלות הדירקטוריון לחשיפות הבסיס, הריבית והאופציות. החשיפה נמדדת ומבוקרת באופן שוטף על ידי ה-Middle Office.

להלן נתונים אודות היקפי הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים, של הבנק והחברות המאוחדות שלו (במיליוני ש"ח):

	ליום 31 בדצמבר	
	2007	2006
נגזרים מגדרים	1,109	981*
נגזרים ALM	87,531	50,244*
נגזרים אחרים	46,826	45,158*
נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט	6,929	4,879

* סווג מחדש.

היבטים חשבונאים. המדיניות החשבונאית לגבי מדידת ערכם של המכשירים הפיננסיים הנגזרים והתוצאות הנובעות מהם, סוגי העסקאות והמכשירים הפיננסיים הנגזרים, בהתאם להוראת המפקח על הבנקים, מפורטת בביאורים 1 יג' ו-20 לדוחות הכספיים.

על פי הנחיות המפקח על הבנקים כאמור, הוגדרו רוב העסקאות שמבצע הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים במסגרת ניהול סיכוני השוק הנובעים מנכסי הבסיס הפיננסיים שלו (ALM) כ"עסקאות אחרות" ולא "עסקאות גידור", מאחר שלפי הנחיות אלו נדרשים קריטריונים מחמירים על מנת שעסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים יוכרו כ"עסקאות גידור".

רוב נכסי הבסיס שחשיפתם לסיכוני שוק כאמור כוסתה על ידי עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים - אינם סחירים. ההכנסות וההוצאות הנובעות מנכסים אלה נזקפות לדוח הרווח והפסד על בסיס צבירה, בעוד שתוצאות העסקאות במכשירים פיננסים נגזרים שהוגדרו כ"עסקאות אחרות" מחושבות, בהעדר שוק, לפי ה"שווי ההוגן". לפיכך, לא מתקיימת הקבלה בין עקרונות הרישום החשבונאי של נכסי הבסיס והתוצאות הנובעות מהם, לבין העסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים בגין אותם נכסי בסיס שנכללו ב"עסקאות אחרות". השפעת האמור לעיל בבנק הייתה הגדלת הרווח מפעולות מימון בסך של 11 מיליון ש"ח בשנת 2007, בהשוואה להגדלת הרווח מפעולות מימון בסך של 33 מיליון ש"ח בשנת 2006.

הכנסות המימון ממכשירים פיננסיים נגזרים מפורטות בביאור 23 לדוחות הכספיים.

פעילות בשוק המעו"ף. הבנק פועל בשוק המעו"ף על מדד המניות עבור לקוחותיו בלבד, תוך שמירת בטחונות בהתאם להנחיות הבורסה לניירות ערך. באופציות על שערי החליפין של הדולר, פועל הבנק בשוק המעו"ף הן עבור לקוחות והן עבור עצמו. ללקוחות נבחרים מאפשר הבנק לפעול באשראי בשוק המעו"ף תוך מעקב שוטף וצמוד על סיכון התיק מול הבטחונות.

סיכוני האשראי במכשירים פיננסיים. פעילות הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים כרוכה בגורמי סיכון מיוחדים ובהם סיכוני אשראי. סיכון האשראי בעסקאות אלו נובע מכך שהסכום הנקוב של העסקה אינו משקף בהכרח את סיכון האשראי שלה. סיכון זה נמדד על פי סכום ההפסד המירבי שעלול להיגרם לבנק אם הצד הנגדי לעסקה לא יעמוד בתנאיה, וזאת בניכוי הסכמי קיזוז הניתנים לאכיפה.

סיכון האשראי במהלך תקופת ההתקשרות נאמד על פי עלות ההתקשרות בעסקה דומה, לו הוקמה במועד הדיווח עם אותו לקוח ולתקופה שנותרה עד למועד פקיעתה. מדיניות הבנק לגבי הבטחונות הנדרשים בגין פעילות הלקוח במכשירים פיננסיים נגזרים, דומה למדיניותו לגבי אשראי אחר, למעט בפעילות הלקוחות במסגרת המעו"ף. הבטחונות הם מסוגים שונים. כמו כן יכול הבנק להעניק ללקוח מסגרת ללא בטחונות, לפי העניין. גורם סיכון נוסף הנובע מפעילות הבנק במכשירים פיננסיים הוא סיכון נזילות שוק הנובע מכך שלא תמיד ניתן לסגור את החשיפה במהירות, בעיקר בשווקים שסחירותם נמוכה.

הבנק מבצע מעקב יומי אחר סיכון האשראי הגלום בפעילותם של לקוחות גדולים הפעילים במכשירים פיננסיים נגזרים.

בשנת 2007 הטמיע הבנק מערכת למעקב אחר חשיפות האשראי של לקוחות גדולים בפעילותם במכשירים פיננסיים נגזרים בתחום המט"ח.
בהתחשב בכך שבפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים יש גם סיכון תפעולי, מאשר דירקטוריון הבנק מסגרת כספית לכל אחד מהמכשירים הללו בנוסף למגבלות אחרות (דוגמת ה-Stress tests) המוטלות על פעילות הבנק במכשירים ספציפיים.

(6) פוזיציות במניות בתיק הבנקאי

במסגרת מדיניות גיוון ההשקעות פועל הבנק בשני תחומים עיקריים:
- קרנות השקעה פרטיות, קרנות הון סיכון וקרן של קרנות גידור;
- השקעה ישירה בחברות שההשקעה בהן נחשבת השקעה ריאלית.

לפרטים בדבר מדיניות ההשקעות ובדבר הישויות בהן משקיע הבנק, ר' "תת מגזר חברות ריאליות" בפרק "פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעילות עיקריים".

להלן הרכב תיק המניות הזמינות למכירה – מאוחד:

	ליום 31 בדצמבר 2007		
	במיליוני ש"ח		
	סחיר	לא סחיר	סה"כ
עלות	571	905*	1,476
התאמה לשווי הוגן	284	–	284
שווי הוגן	855	905	1,760
שווי שוק	875	–	

*** כולל השקעה בקרן של קרנות גידור בסכום מקורי של 407 מיליון ש"ח. מאז רכישת הקרן ירד השווי ההוגן של ההשקעה בה, ירידה שאינה בעלת אופי זמני, בסך של 44 מיליון ש"ח, אשר נזקפה לדוח רווח והפסד.**

(7) סיכון הנזילות

נזילות מוגדרת כמצב בו מתקיימת יכולתו של הבנק לעמוד בהתחייבויותיו במצב עסקים סביר - לממן גידול בנכסים או לפרוע התחייבויות, מבלי להיקלע לקשיים ומבלי שייגרם לו הפסד.
סיכון הנזילות הוא הסיכון שהבנק יתקשה לעמוד בהתחייבויותיו בשל התפתחות בלתי צפויה, וייאלץ לגייס מקורות באופן שיגרום לו הפסד מהותי.
כיוון שמדובר במצב של אי-וודאות, שבו סיכון הנזילות קיים תמיד, הבנק קבע לעצמו את החשיפה המקסימלית לסיכון נזילות שהוא מוכן ליטול. המדידה השוטפת של החשיפה לסיכוני נזילות מיועדת לספק למקבלי ההחלטות אינדיקטורים המתריעים על התגברות סיכון זה, וזאת תוך הותרת פרק זמן שיאפשר להם לנקוט בצעדים לטיפול בסיכון ומבלי שייגרמו הפסדים מהותיים.
ניהול סיכוני הנזילות. הבנק מנהל את סיכוני הנזילות שלו על פי מודל פנימי לאומדן סיכון הנזילות, אשר בוחן את השפעתם של תרחישים שונים לגבי התפתחויות בתחום הנכסים ובתחום ההתחייבויות על נזילותו של הבנק, כנדרש בנוהל בנקאי תקין 342. מודל זה אושר בדירקטוריון ומעודכן מעת לעת.
המודל מבוסס, בין היתר, על העקרונות הבאים:
- הפרדה בין נזילות לטווח קצר לנזילות לטווח ארוך;
- ניהול נפרד של סיכוני הנזילות במגזר השקלי (כולל צמוד מדד וצמוד מט"ח) ובמגזר המט"ח;
- הבחנה בין מפקידים הנבדלים זה מזה בדפוסי התנהגותם.

חברות הבת הבנקאיות בישראל מנהלות אף הן את סיכון הנזילות שלהן בהתאם לנדרש בהוראות ניהול בנקאי תקין 342.

במודל הפנימי, הבנק מסווג את הנכסים וההתחייבויות על פי תקופות לפרעון על בסיס כלכלי תוך התאמת הנכסים וההתחייבויות כדלקמן:

- נכסים המהווים מקור אמין לתקבול מזומן יתווספו ליתרת הנכסים בתקופת הפרעון.
- ליתרת ההתחייבויות יתווספו או ייגרעו, לפי העניין, תשלומים שיעמידו את יתרת ההתחייבויות על גובה היתרה שצפוי שתיפרע, לפי הערכת הבנק.

הפרמטרים לסיווג הנכסים מבוססים על הערכות הבנק בהתאם לאיכות הלווים, מדיניות הבנק ומגמות בשווקים הפיננסים וסיווג ההתחייבויות על שיעורי המיחזור על סמך סדרות היסטוריות. בקביעת הפרמטרים הבנק מתחשב בהשלכות אפשריות של סיכונים אחרים על הנזילות, לרבות סיכוני אשראי, סיכוני שוק וסיכונים תפעוליים. כמו כן, הבנק מביא בחשבון גם את מוניטין הבנק ודירוגו, היקף התיק הסחיר ומידת פיזורו, גודל השוק ותנודתיות המחירים, מבנה ופיזור הפקדונות והשפעת תזרימים שאינם נלקחים בחישוב הנזילות.

מגבלת החשיפה לסיכוני נזילות. המגבלה שקבע המפקח על הבנקים היא שסך מקורות הנזילות, לטווח של חודש, לא יקטנו מהצורך האפשרי בנזילות (בתרחיש קיצון). במהלך שנת 2007 עמד הבנק במגבלה.

לאחרונה קבע הבנק מגבלה על פערי הנזילות בחלוקה לתקופות משנה כמוגדר בהוראת בנק ישראל.

במסגרת ההיערכות לקראת מצב קיצון וכחלק מהדרישה בהוראת ניהול בנקאי תקין 342, גובשה בבנק תוכנית מגירה אשר מגדירה את האסטרטגיה לניהול משבר נזילות, את הצוות הניהולי האחראי לטיפול במשבר כזה, ואת התהליכים והצעדים שבהם ינקוט הבנק להתמודדות עם המשבר. בנוסף הוגדרו מספר אינדיקטורים המשמשים להתרעה על גידול חריג בסיכון הנזילות (KRI's).

(8) שינויים עיקריים במדיניות החשיפה ובתהליכי ניהול הסיכונים

השינויים העיקריים שחלו בשנת 2007 במדיניות החשיפה של הבנק ובתהליכי ניהול הסיכונים שלו:

- דירקטוריון הבנק אישר הגדלה משמעותית במגבלות על היקפי הפעילות במכשירים פיננסים נגזרים. זאת, בהמשך לגידול המשמעותי של פעילות הבנק במכשירים אלה, בעיקר מכשירי ריבית. במקביל, הבנק אישר התאמה של מערכות התפעול והבקרה כהיערכות לגידול האמור בפעילות.
- הבנק החליט לגוון את השקעות הנוסטרו ולהסיט בהדרגה חלק מהשקעתו באיגרות חוב ממשלתיות לאיגרות חוב קונצרניות ולהשקעות באמצעות ניהול חיצוני.

אמצעי פיקוח ומימוש המדיניות

(1) מטרות ומדיניות של ניהול הסיכונים

מדיניות ניהול הסיכונים מכוונת להגדלת תוחלת הרווח כחלק מהאמצעים להשגת היעדים העסקיים שקבע לעצמו הבנק, תוך שמירה על רמת סיכון מאושרת ומבוקרת.

נושאי ניהול סיכוני השוק, כוללים בין היתר את המדיניות, החשיפות, הסמכויות שנקבעו לניהולן ואופי המעקב והבקרה עליהן. נושאים אלה מובאים לדיון ולאישור הדירקטוריון מדי רבעון, במסגרת מסמך החשיפות. מסמך זה מתייחס גם לסוגי סיכונים נוספים בבנק ובחברות הבנות העיקריות. כמו כן, ועדת הדירקטוריון "לניהול סיכונים" מפקחת, בין היתר, אחר ניהול סיכוני השוק וסיכוני הנזילות בבנק, לרבות בחינת נושאים שונים המתעוררים מעת לעת, כגון: יישום הוראות ניהול בנקאי תקין חדשות שמפרסם בנק ישראל, קביעת מגבלות חדשות, וכיוצ"ב. במהלך השנה דנו דירקטוריון הבנק, וועדת ניהול הסיכונים של הדירקטוריון בנושאים שונים בתחום ניהול הסיכונים.

(2) מבנה וארגון פונקציית ניהול הסיכונים

בבנק פועלת ועדת מנהלי סיכונים, בראשות מנהל הסיכונים של הבנק. בשנת 2007 הוקם בבנק אגף לניהול סיכונים במסגרת החטיבה הפיננסית.

במסגרת עבודת הדירקטוריון פועלת ועדת דירקטוריון לניהול סיכונים.

בבנק קיים מדרג סמכות ואחריות בנושא ניהול הסיכונים. הפורום העליון בבנק לניהול סיכוני השוק הוא הוועדה לניהול נכסים והתחייבויות, בראשות מנכ"ל הבנק, המתכנסת אחת לחודש. מדיניות ניהול סיכוני השוק והנזילות נדונה, מדווחת ומבוקרת במסגרת פעילות הוועדה, בכפוף למגבלות ולקווים המנחים שקבע הדירקטוריון.

האחריות לניהול הסיכונים השוטף מוטלת על הפורום הפיננסי, בראשות ראש החטיבה הפיננסית, המתכנס מדי שבוע. מצב החשיפות של הבנק לסיכוני השוק נבחן ונידון בישיבות הפורום. בפורום זה מתקבלות החלטות באשר לחשיפות בהן יימצא הבנק בטווח הקצר, בכפוף להנחיות הוועדה לניהול נכסים והתחייבויות.

(3) מדיניות גידור ותהליכי מעקב אחר אפקטיביות המדיניות

מדיניות הבנק בנושא ניהול סיכוני שוק מבוססת על ניהול החשיפות לסיכוני שוק, במסגרת מגבלות כמותיות שנקבעו על חשיפות אלו.
האמצעים בהם נעשה שימוש לצורך העמידה במגבלות שנקבעו, כוללים:
- רכישת ומכירת מכשירים סחירים בכל מגזרי ההצמדה (בעיקר ניירות ערך לטווחים שונים);
- השקעה וגיוס מכשירים פיננסיים לא סחירים (בעיקר פקדונות של בנקים ולקוחות גדולים);
- פעילות במכשירים פיננסיים נגזרים עם בנקים ולקוחות גדולים.

(4) מנגנוני הבקרה הפנימיים למניעת סטיות ממדיניות החשיפה לסיכוני שוק ונזילות וניהולם

הבנק מפעיל מנגנוני בקרה למניעת סטיות ממדיניות ניהול סיכוני השוק והנזילות. נהלי הבנק מחייבים את נוטלי הסיכון ואת גורמי הבקרה לדווח לראש החטיבה הפיננסית על אירועים חריגים, כדוגמת הפסד שעולה על סף שנקבע, חריגה ממגבלות וכו'.
האגף לניהול סיכונים בחטיבה הפיננסית מדווח מדי שבוע למנהלת הסיכונים ולפורומים השונים לניהול סיכוני השוק והנזילות על מצב החשיפה של הבנק לסיכוני השוק ועל העמידה במגבלות.
יחידת ה-MIDDLE OFFICE בחטיבה הפיננסית מבצעת בקרה כלכלית על פעילותו של חדר עסקות, כולל מדידה ודווח עצמאי של הכנסות ובקרת העמידה במגבלות הסיכון שנקבעו.
כל חריגה מהמגבלות מדווחת מיידית למנהלת סיכוני השוק והנזילות, אשר קובעת את אופן הטיפול בחריגות ואת התגובות להתפתחויות חריגות בשווקים השונים. החריגות, במידה וישנן, מובאות גם לידיעת הדירקטוריון.
בקר הסיכונים והמבקר הפנימי מקיימים מעקב עצמאי אחר תהליך ניהול הסיכונים כדי לאתר ולהתריע על כשלים בניהול וסטיות מהמדיניות שנקבעה, אם יתרחשו.
בשנת 2007 לא נרשמו חריגות ביישום המדיניות שנקבעה, פרט למספר חריגות נקודתיות של חדר עסקות, לפרקי זמן קצרים.

(5) ניהול פוזיציות מסחר

מגבלות על פעילות המסחר מוגדרות במסגרת נהלי הדירקטוריון. המגבלות מתייחסות להיקף התיקים, סוגי הסיכון שהבנק יכול להיות חשוף אליהם, המכשירים המותרים, גורמי הניהול והבקרה, ועוד.
פעילות המסחר מבוצעת תוך מדידה יומית של העמידה במגבלות על ידי הגורם המנהל את התיק ובקרה יומית של העמידה במגבלות ושל הרווחיות על ידי גורם בקרה.

מדידת סיכוני השוק והנזילות

(1) הערך הנתון לסיכון (VAR) VALUE AT RISK

כללי. הבנק מנהל את החשיפה לסיכוני השוק באמצעים שונים, כמפורט לעיל, וכן על ידי מודל סטטיסטי - מודל ה-VaR. מודל זה תואם את הוראות המפקח על הבנקים בעניין ניהול הסיכונים. ה-VaR מהווה אינדיקטור מרכזי למידת חשיפתו של הבנק לסיכוני שוק. ניתוח של תוצאותיו ובחינת השתנותו על פני הזמן מאפשרים להנהלה לקבל מידע על רמת סיכון השוק הגלומה בכלל פעילויותיו של הבנק.
הבנק נדרש לנהל את החשיפה לסיכוני שוק באמצעות מערכת מידע המבוססת על מודל פנימי, שמאפשרת מדידה שוטפת של החשיפה הכוללת של הבנק לסיכוני שוק באמצעות אומדן VaR. ה-VaR אומד את הנזק המקסימלי הצפוי לבנק בשל התממשות סיכוני השוק בתקופת זמן נתונה וברמת ביטחון סטטיסטית מוגדרת. נזק זה מתבטא בשחיקה בערך הבנק (במונחי שווי הוגן).

אופי והיקף מערכות הדיווח ומדידת הסיכון. חישוב ה-VaR (ברמת הבנק) מבוצע בתדירות שבועית, באמצעות מערכת Iris/Riskpro. מערכת Riskpro משמשת כבסיס נתונים פיננסיים בו מרוכז המידע הפיננסי הנדרש לניהול סיכונים והמתייחס למגוון המכשירים הפיננסיים בהם פועל הבנק, כולל אופציות גלומות, לנתוני השוק (דוגמת מדדים, שערי חליפין ושיעורי ריבית) מידת התנודתיות שלהם והמתאמים הסטטיסטיים שביניהם, וכן מודלים מימוניים והתנהגותיים. באמצעות המערכת מחושב VaR על כלל פעילות הבנק ועל פעילויות/ תיקים וכן מחושבים מדדי סיכון נוספים וסימולציות ונמדדות מגבלות חשיפת הריבית.

ה-VaR מחושב על פי מודל פרמטרי המבוסס על התנהגות היסטורית של גורמי הסיכון השונים של השוק בתקופה הקודמת לחישוב (שנה) ובהנחה שהשינויים בפרמטרים מתפלגים נורמלית. החישוב על כלל הבנק מבוצע בתדירות שבועית ועל פעילות המסחר בתדירות יומית.

דירקטוריון הבנק קבע מגבלה לפיה ה-VaR של תיק הבנק (בשיטה פרמטרית, לאופק של 10 ימים וברמת מובהקות של 99%) לא יעלה על 3% מההון העצמי של הבנק.

	שנת 2007				שנת 2006			
	בסוף השנה	ממוצע שנתי	מקסימום	מינימום	בסוף השנה	ממוצע שנתי	מקסימום	מינימום
אומדן סכום ה-VaR במיליוני ש"ח	98	77[1]	171	33	44	66	89	34

(1) **אומדן ה-VaR לסוף שנת 2007, לאופק של יום אחד – 30 מיליון ש"ח.**

במהלך השנה חלה עליה משמעותית באומדן ה-VaR שנבעה מעליה בתנודתיות גורמי הסיכון השונים. לקראת סוף השנה נקט הבנק בפעולות לצמצום החשיפה לסיכוני שוק.

מתוצאות המדידה של ה-VaR עולה כי רוב החשיפה לסיכוני שוק מקורה בחשיפה לסיכוני ריבית המצויה במגזרי השקל הצמוד למדד והשקל הלא צמוד. משקלו של ה-VaR ביחס להון העצמי של הבנק ליום 31 בדצמבר 2007 עומד על 1.06%, לעומת כ-0.6% בסוף שנת 2006.

בנוסף למדידה השבועית, הנעשית בשיטה הפרמטרית, נאמד ה-VaR מידי חודש גם בשיטת הסימולציה ההיסטורית, ונבחן הפער שבין שתי שיטות המדידה. סימולציה היסטורית מאפשרת מדידת סיכון ללא הסתמכות על מבנה סטטיסטי מסויים של נתוני השוק.

ה-VaR על תיק האופציות נבחן הן במודל הפרמטרי והן באמצעות סימולציית "מונטה קרלו" (על מנת להביא לידי ביטוי את מרכיבי הסיכון הלא לינאריים). הפרש החישוב בין שתי השיטות אינו מהותי.

Back Testing. בהיות מודל ה-VaR מודל סטטיסטי, עולה הצורך לבחון את טיב החיזוי שהוא מספק. מקובל לבחון את איכות החיזוי של המודל על-ידי מדידה בדיעבד (Back Testing). בבחינה זו מחושב השינוי בפועל של השווי הכלכלי של הבנק. תקפותו של המודל נבחנת על פי מספר הפעמים בהן אירעו חריגות של ההפסד מאומדן ה-VaR. הבחינות שבוצעו עד כה מאששות את תקפות המודל.

מגבלות מודל ה-VaR. כאמור, ה-VaR הוא כלי סטטיסטי המבסס את אומדן הערך הנתון בסיכון על התנהגות השווקים בעבר ועל הנחות לגבי התנהגות התזרימים השונים בעתיד. מגבלות המודל נעוצות בנקודות הבאות:

- המודל מניח כי השינויים בגורמי הסיכון מתפלגים נורמלית. הנחה זו נדרשת אמנם לצורך קירוב, אבל אינה משקפת בהכרח את התנהגות השווקים;
- חישוב ה-VaR לתקופת אחזקה של 10 ימים מניח כי הפוזיציות ניתנות למימוש או סגירה תוך 10 ימים. בתנאי שוק מסוימים, יתכן שהדבר לא יהיה אפשרי, וההפסד יהיה גדול יותר;

- השימוש ברמת מובהקות של 99% מתעלם מהפסדים שעלולים להתממש מעבר לרמת מובהקות זו (זנב ההתפלגות);
- השימוש בנתונים היסטוריים עשוי שלא לכלול במדגם אירועים קיצוניים.

מסיבות אלה זו ה-VaR אינו אומד הפסד שיכול להיגרם במצבים אלו ואין להתייחס לתוצאותיו כאל חסם ממשי להפסד אשר עלול להיגרם לבנק בתרחישים קיצוניים. המענה יכול להינתן על ידי בחינה של ההפסד הפוטנציאלי בתרחיש קיצון (כמפורט להלן).

(2) ניתוח הפסדים בתרחישי קיצון (STRESS TESTS)

השווקים העולמיים והמקומיים נתונים מעת לעת לזעזועים הנובעים מאירועים קיצוניים. אירועים אלה עשויים להיות קשורים למשבר כללי (כגון: מלחמה, זעזוע פוליטי, אסון טבע וכיו"ב) או לזעזוע בשווקים הפיננסיים, ולהתבטא בשינויים מהותיים בריביות, שערי חליפין, או בתנודתיות גדולה במיוחד של גורמים אלה, החורגת מהתנהגות היסטורית נורמלית. אחת ממטרותיו של תהליך ניהול הסיכונים היא להגן על הבנק מפני הפסד קיצוני שעלול לנבוע מזעזועים מעין אלה. על אף שה-VaR הינו אמצעי המדידה המתאים ביותר לאמידת החשיפה הכוללת לסיכוני השוק, אין הוא מספק מידע על הפסדים שעלולים להתרחש בתנאי שוק חריגים ומעבר לרמת המובהקות שנקבעה.

מבחני קיצון (Stress tests) מאפשרים לבחון את השפעתם האפשרית של אירועים קיצוניים מעין אלה.

בבנק פועל פורום Stress tests שבו נבחנים, לפחות אחת רבעון, תרחישי קיצון. יו"ר הפורום היא מנהלת סיכוני שוק ונזילות ומשתתפים בו הכלכלן הראשי, נציגי מחלקות ה-ALM, הערכת סיכונים וחדר עסקות. בישיבות הפורום נסקרות תוצאות התרחישים שהוגדרו ונבחנת מידת השפעתם על תיק הבנק. כן נקבעים בו תרחישי קיצון נוספים אותם ראוי לבחון.

המגבלה על ההפסד הכלכלי המירבי במקרה של התממשות תרחישי קיצון שהוגדרו קובעת כי הירידה בשווי הכלכלי של ההון העצמי לא תעלה על 12.5% מההון העצמי של הבנק.

במהלך שנת 2007 עמד הבנק במגבלה זו.

(3) מודל ה-NII (NET INTEREST INCOME) וה-EAR (EARNING AT RISK)

בנוסף לבחינת רגישות השווי הכלכלי של ההון העצמי, הבנק בוחן את ההשפעה של שינויים מוגדרים בריבית על ההכנסות מריבית. בחינה זו מבוצעת באמצעות סימולציה דינאמית על הכנסות הריבית נטו לשנה הקרובה, כדי לבחון את השפעתן של אסטרטגיות שונות בניהול הנכסים וההתחייבויות על הכנסותיו העתידיות של הבנק מריבית. מדד ה-EaR מודד את רגישותן של ההכנסות מריבית לשינויים בתשואות השוק.

(4) הנחות התנהגותיות המיושמות באמידת סיכוני השוק והנזילות

מודל משיכות מוקדמות מתוכניות חסכון. בהערכת החשיפה לסיכוני ריבית ונזילות מתייחס הבנק לאפשרות של משיכות מוקדמות של כספי מפקידים מתוכניות חסכון ("שבירות"). הערכת הבנק נעשית בהתבסס על נתונים היסטוריים שברשותו. לצורך המודל חולקו תוכניות החסכון של הבנק למספר קבוצות, בעלות מאפייני התנהגות דומים, ונבנה מודל חיזוי על ידי הפעלת מקדם שיכוך הנותן משקל גבוה יותר לתצפיות מאוחרות (Decay Factor). שיעורי המשיכה מחושבים החל מתום שנתיים לחיי התוכנית ובכל "תחנת יציאה" עד לתום חיי התוכנית.

הנחות יסוד עליהן מבוסס המודל:

- קיים קשר בין גיל חשבון החסכון לבין שיעור המשיכות ממנו;
- ניתן לחזות את שיעורי המשיכות הצפויים בעתיד על ידי בחינת המשיכות שבוצעו בשנים האחרונות;
- קיים מנגנון פיצוי לבנק במקרה של משיכה שלא בתחנת יציאה ("שבירה").

מח"מ ההתחייבויות במגזר הצמוד למדד בהתחשב בהנחות אלה מגיע ל-4.32 שנים, נמוך יותר מהמח"מ על פי התזרים המקורי של תוכניות החסכון אשר מגיע ל-4.43 שנים.

פער שיעור התשואה הפנימי (להלן: "השת"פ") במגזר הצמוד למדד בהתחשב בהנחות אלו מגיע ל-0.63% לעומת פער שת"פ של 0.52% על פי התזרים המקורי.

השת"פ והמח"מ ללא הנחת משיכות מוקדמות מתוכניות חסכון:

	31 בדצמבר 2007			31 בדצמבר 2006		
	לא צמוד	צמוד למדד	מט"ח וצמוד מט"ח	לא צמוד	צמוד למדד	מט"ח וצמוד מט"ח
שת"פ (באחוזים)						
נכסים	5.97	4.91	4.99	5.06	5.11	5.09
התחייבויות	2.98	4.39	3.29	2.10	4.49	3.48
מח"מ (בשנים)						
נכסים	0.84	4.15	0.24	0.68	3.82	0.28
התחייבויות	0.45	4.43	0.21	0.28	4.39	0.23

מודל פריסת יתרות העו"ש הזכותיות. בתוספת ד' להלן מוצגות יתרות העו"ש לפי הוראות בנק ישראל בפקדונות עם דרישה עד חודש. לעומת זאת, לצורך החשיפה לסיכוני ריבית הבנק מניח כי שיעור משמעותי של יתרות העו"ש הזכותיות אינו צפוי לפרעון מיידי ונפרס לתקופות של שנה עד שבע שנים. זאת בהתאם להנחות התנהגותיות אשר מתעדכנות מעת לעת.

בהנחות אלה מח"מ ההתחייבויות במגזר הלא צמוד הינו גבוה יותר ומגיע ל-0.67 שנים, בהשוואה ל-0.45 שנים בתזרים המקורי. פער השת"פ יגיע ל-3.90%, לעומת פער שת"פ של 2.99% בתזרים המקורי.

(5) הגישה הסטנדרטית להקצאת הון לסיכוני שוק

הבנק מחשב את הקצאת ההון הנדרשת בגין החשיפה לסיכוני שוק בהתאם לגישה הסטנדרטית, כקבוע בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 341.

הקצאת ההון לסיכוני שוק נעשית כלהלן:

- סיכון ריבית ומניות - הקצאה בגין התיקים המנוהלים בבנק למטרות מסחר, ובכלל זה כלל פעולות חדר עסקות;
- סיכון שער חליפין ואינפלציה - הקצאה בגין כלל פעילות הבנק;
- סיכון אופציות - הקצאה בגין כלל פעילות הבנק, לרבות אופציות גלומות.

להלן פירוט הקצאת ההון לסיכוני השוק לפי הגישה הסטנדרטית:

	הקצאת הון ליום	
	31 בדצמבר 2007	31 בדצמבר 2006
	במיליוני שקלים חדשים	
הבנק: סיכון ריבית	109	60
סיכון שער חליפין ואינפלציה	17	44
סיכון מניות	–	–
סיכון אופציות	44	7
סך-הכל הבנק	170	110
סך-הכל חברות בנות	21	38
סך-הכל הקבוצה הבנקאית	191	148
הקצאה במונחי נכסי סיכון	2,126	1,649

ההקצאה לסיכוני שוק במונחי נכסי סיכון מהווה כ-1.7% מסך נכסי הסיכון ליום 31 בדצמבר 2007.

מדיניות ניהול סיכוני אשראי כללי

מדיניות ניהול האשראי בבנק כוללת את מדיניות האשראי וכן נהלים ותהליכי עבודה המגדירים את כללי החיתום בבנק ואת ניהול תיק האשראי הקיים ובקרתו. הנהלים מגדירים סמכויות אשראי, תחומי אחריות, מדרג ועדות אשראי, תהליכי אישור ובקרה, בטחונות נדרשים ומעקב אחר תיקי אשראי.

תפקידם של כל אלה הינו להבטיח ניהול תקין של תיק האשראי בבנק תוך הפחתה, ככל הניתן, של סיכון האשראי. הנהלים לטיפול באשראי ובטחונות ומערכות המידע הרלוונטיות נמצאים בתהליכי עדכון שוטפים במטרה לשפר את ניהול האשראי.

הבנק עושה שימוש שוטף בכלי ניתוח ובקרה במטרה לזהות לווים איכותיים ולאתר, מוקדם ככל שניתן, לווים העלולים להתגלות כבעיתיים.

לפרטים בדבר מדיניות האשראי של הבנק ר' ה"אשראי לציבור" בפרק "התפתחות נכסים והתחייבויות".

תהליכי חיתום אשראי. בבנק נקבע מדרג סמכויות אשראי למנהלים ולועדות האשראי השונות, עד למליאת הדירקטוריון. על פי נהלי הדירקטוריון בקשות האשראי של לקוחות הבנק מנותבות אל ועדות האשראי על פי היקף המסגרת של הלקוח או של קבוצת הלווים אליה הוא משתייך.

ועדות האשראי של הבנק דנות ומקבלות החלטות בנושאי אשראי הן בבקשות אשראי חדשות והן בחבויות קיימות וזאת באמצעות דיונים שגרתיים תקופתיים.

השיקולים למתן אשראי ללקוח עסקי מתבססים בעיקר על טיב הלקוח, ניסיון העבר עם הלקוח, כושר פרעון, חוסן פיננסי, מיצוב עסקי, יכולת ניהולית וכן על טיב הבטחונות.

האשראי הצרכני בבנק מאופיין בסכומים קטנים יחסית ובפיזור גבוה. המתודולוגיה והנהלים לבדיקת בקשות אשראי של לקוחות פרטיים מכוונת להתמקד יותר בהכרת הלקוח, בפרמטרים סוציואקונומים ובאיתנות פיננסית בנוסף לבחינת בטחונות.

קיים תהליך מובנה של אישור בקשות אשראי. לאחר פניית הלקוח אל הבנק בבקשה לקבלת אשראי, מתחיל תהליך אישור בקשת האשראי הכולל הפניה לועדת האשראי המתאימה על פי היקף המסגרת של הלקוח או של קבוצת הלווים אליה הוא משתייך.

תהליך טיפול ואישור אשראי בנוי ממספר שלבים וכולל:

- פניית הלקוח אל הבנק לקבלת אשראי;
- הגדרת צרכי הלקוח ובחינת מהות הפעילות העתידית של הלקוח;
- דיונים עם הלקוח לקבלת אינדיקציה לתנאי האשראי וכושר ההחזר של הלקוח;
- בדיקת סבירות הבקשה על ידי גורמים בעלי סמכות וניסיון בבנק כחלק מתהליך הטיפול בבקשה;
- ניתוח כלכלי ועסקי של הלקוח לצורך איתור והערכת סיכוני אשראי בפעילות לווה;
- דיון בועדת האשראי. הועדה שוקלת האם אישור האשראי משקף נטילת סיכון סביר מבחינת הבנק במקביל לרווחיות ותשואה הולמת.

מושם דגש על תהליך בחינה מהיר של בקשת האשראי ומתן מענה מהיר ללקוח. כמו כן הבנק מציע חבילת מימון כוללת ומשתדל להתאימה לצרכי הלקוח.

הדיון השוטף בועדות האשראי נערך בתדירות שהוגדרה בנהלי העבודה. לקראת הדיון נערכת הכנה ועדכון של תיקי המעקב. במסגרת הדיון נסקרים התפתחויות ושינויים עיקריים במצבו העסקי של הלווה, לרבות עמידת הלווה בתנאי האשראי, שינויים ברווחיות האשראי, מצבו הכספי של הלקוח ודירוג החבות שלו.

שינוי ארגוני של פונקצית ניהול סיכוני האשראי. הבנק נערך ליישום הנחיות באזל II, תהליך המצריך שינויים ארגונים ותשתיתים:

- הקמת אגף לניהול סיכונים בחטיבה הפיננסית (ERM) הכולל, בין היתר, את תחום ניהול סיכון האשראי. היחידה תעסוק, בין השאר, בפיתוח מודלים להערכת סיכוני אשראי, גיבוש מדיניות כללית לניהול סיכוני אשראי ופיתוח מאגרי מידע בתחום ניהול סיכונים;

- כחלק מיישום הנחיות באזל ו בתחום ניהול סיכוני האשראי נקבע בהנחיות, בין היתר, כי יש להפריד בין הגורם נוטל הסיכון לבין הגורם המנהל את הסיכון. במהלך שנת 2007 בשיתוף עם חברת ייעוץ בינלאומית, עוצבו קווים ראשונים המתווים את תהליך ניהול סיכוני האשראי בחטיבה העסקית. במסגרת זו תוקם בחטיבה העסקית יחידה האחראית על יישום באזל II, יחידה המתוכננת להפוך ליחידה תומכת אשראי. יחידה זו תהיה אחראית, בין היתר, על תיקוף ומתן אשרור לאשראים החורגים מהמדיניות השוטפת, בהתאם לקריטריונים שיוגדרו כגון: אופי העסקה, היקפה, מחירה וכד'. בנוסף היחידה תהיה אחראית על היבטי מדיניות האשראי, התאמת תהליכי אשראי, השתתפות בפיתוח מודלים, הגדרת דרישות למערכות מידע וכיוצ"ב.

הפחתת סיכון האשראי

תהליכים וכלים להפחתת סיכון אשראי:

- קיימים מתודולוגיה ונהלים המתייחסים לאופן עריכת בקשות אשראי וניתוח פיננסי של מצב הלווה. קיימות שיטות שונות שפותחו בבנק להערכת כושר החזר של הלווה ולהערכת סבירות האשראי. השיטות מותאמות לסוג הלקוח ומבנה העסקה;
- נערך ניתוח כלכלי ועסקי של בקשות אשראי, אשר מתמקד באיתור והערכת סיכוני אשראי בפעילות הלווה;
- מתבצע ניתוח שוטף של דוחות כספיים עדכניים של הלקוחות העסקיים של הבנק ונערך מעקב שוטף אחר מצבם העסקי;
- דירוג פיננסי ודירוג החוב של הלווה ללקוחות העסקיים - פותח בבנק מודל דירוג פיננסי סטטיסטי המבוסס על הדוחות הכספיים ועל יחסים פיננסיים המתקבלים בדוחות.

בנוסף בבנק פותח מודל לדירוג חבות המעריך את איכות החוב באמצעות קריטריונים אחידים המותאמים למגזרים השונים ומתייחסים לסיכון ענף, פעילות, סביבה עסקית, סיכונים מבניים-ניהוליים, מידת העמידה בתנאי האשראי, היקף וטיב הבטחונות ומדדים פיננסיים שונים.

הדירוג משמש להערכת רמת הסיכון הנובעת מלווה ספציפי, השוואתו ללווים אחרים בענף וכן מעקב בחתכים שונים אחר התפתחות רמת סיכון האשראי בבנק על פני זמן.

לקוחות הבנק מדורגים באופן תקופתי בדירוג פיננסי ובדירוג החבות.

בהתאם לנהלי הבנק, כל הלקוחות עם חבות מעל 400 אלף ש"ח מדורגים לפחות פעמיים בשנה על ידי מודל דירוג החבות. ליום 31 בדצמבר 2007 דורגו כ-94% מסך החבות (לפני הפרשה לחובות מסופקים) שיש לדרג על פי הוראת בנק ישראל.

מודל דירוג פיננסי חדש התואם לדרישות באזל II נמצא בשלבי פיתוח ראשוניים;

- עובדים בתחום האשראי בכל הדרגים עוברים השתלמויות והדרכות במטרה לשמר ולעדכן את הידע הקיים ואת הרמה המקצועית של העובדים.

ניהול בטחונות ושיערוכם - מדיניות ותהליכים. הבנק נותן אשראי ללקוחותיו כנגד בטחונות מסוגים שונים, ובהם: נכסים נזילים, נכסים קבועים, שעבודים וערבויות לסוגיהם.

היקף ואיכות הבטחונות נגזרים מרמת סיכון האשראי, כך שבמקרים מסוימים, כגון: לווה בעל דירוג חבות גבוה, לווה אמין, ניתן להעמיד אשראי ללא בטחונות ו/או התניות על הלווה.

הבטוחות מותאמות, במידת האפשר, לאשראי אותו הן מבטיחות, מבחינת תקופת האשראי, מטבע ההלוואה, אשראי נפרע או מתחדש.

מדיניות ניהול הבטחונות וקביעת שוויים לבטחון נסמכת על עקרונות וכללים שנקבעו במסגרת נהלי הבנק למתן אשראי. קיימים נהלים מפורטים לניהול הביטחונות וקביעת השווי לביטחון של נכסים שונים בהתאם לאופי הנכס. שיעור כיסוי החוב בבטחונות מותאם לאופי הלקוח, מצבו הפיננסי, מגזר הפעילות וענף המשק בו הוא פועל.

כתנאי להסתמכות על בטוחה מטריאלית, דורש הבנק פוליסת ביטוח כנגדה.

קביעת שווי לביטחון של סוגי הביטחונות השונים נגזרת מאופיים, איכותם ומהירות יכולת המימוש שלהם, לרבות שינויים בערכם כתוצאה ממצבי האטה או מצמיחה בסביבה העסקית של הלווים.
כמו כן, נקבעו שיעורי הסתמכות מקסימליים לביטחון בהתאם לסוג הנכס לצורך הפחתת הסיכון בעת מימוש הנכס.
הערכת שווי הבטחונות נערכת באופן תקופתי על ידי כלכלני הבנק. השווי לבטחון מוערך על ידי הכלכלנים תוך קביעת שווי הנכס ושיעור ההסתמכות המתאים, שלא יעלה על השיעור המקסימלי הקבוע בנוהל.
הבטחונות העיקריים בבנק כוללים:

- משכנתאות או שעבוד זכויות על נדל"ן;
- שעבוד קבוע על רכוש קבוע הכולל רכבים, מכונות וציוד;
- שעבוד פקדונות ותוכניות חיסכון;
- ממסרים סחירים הכוללים - שוברי כרטיסי אשראי, אשראי דוקומנטרי, שעבוד קבוע על נירות ערך - מניות, אג"ח;
- שעבוד שוטף על נכסי הלווה;
- ערבויות מסוגים שונים: ערבות אישית של בעלי מניות או בעלי עניין אחרים, או ערבות של תאגיד; ערבות בעלים או ערבות של צד ג'; ערבות מבנקים שונים בארץ או בחו"ל; ערבות מדינה; ערבות ביטוח לסיכוני סחר חוץ;

הערכת שווי של נדל"ן כבטוחה לאשראי מתבצעת על ידי מחלקת השמאות של הבנק ו/או על פי הערכת שמאים מוסמכים, כאשר נדרשת הערכת שמאי עדכנית בהתאם לתקופת ההסתמכות שנקבעה בנהלי הבנק.
נהלי הבנק קובעים הנחיות להערכת שעבוד על רכוש קבוע. בנהלים מפורטת תדירות עדכון השעבוד ושיעורי ההסתמכות על הנכסים השונים בהתחשב באופי הנכס, גילו, מידת הסחירות ויכולת המימוש.
בכלל זה, שווים של כלי תחבורה נקבע לפי מחירון חיצוני מתאים המתעדכן באופן שוטף.
שווים של מכונות וציוד נקבע בהתבסס על מחיר רכישה או לפי הערכת שמאי.
נהלי הבנק קובעים גם הנחיות להערכת השעבוד השוטף, תדירות עדכון ההערכה, שיעורי ההסתמכות על הנכסים השונים הכלולים בשעבוד וחישוב חלק הבנק בשעבוד. עריכת השעבוד השוטף מבוססת על מידע עדכני, היכרות של פעילות הלקוח, אופי הנכסים הפעילים ויכולת מימושם. במידה והמידע לצורך הערכת השעבוד השוטף אינו מספק מפחית הבנק את שיעורי ההסתמכות בהתאם.
שוויים של נירות ערך סחירים נקבע על פי שווי שוק, כאשר שיעור ההסתמכות לבטחון נקבע על ידי אגף נירות ערך של הבנק.
בעסקאות לרכישת אמצעי שליטה מתבצעת הערכת שווי של המניות הנרכשות במסגרת העסקה על פי שווי העסקה, שווי שוק או הערכת שווי.
בחלק מהמקרים נקבעות התניות פיננסיות להבטחת החוב. העמידה בהתניות נבדקת באופן תקופתי כאשר הפרתן מהווה עילה לפרעון מיידי של האשראי או דרישה להשלמת בטחונות.
הפחתת הסיכון בגין ריכוזיות. פיזור סיכוני האשראי מושג, בין היתר, על ידי פיזור תיק האשראי למספר רב של לווים/קבוצות לווים, בענפי משק ומגזרים שונים.
לצורך הפחתת סיכון האשראי עוקב הבנק אחר ריכוזיות תיק האשראי באופן שוטף ופועל להקטנת הריכוזיות. במסגרת זו הבנק מעריך את רמת הסיכון בתחומים השונים.
על פי הוראות בנק ישראל עורך הבנק מדי רבעון מסמך חשיפות הדן בחשיפות הקיימות בתאגיד הבנקאי. המסמך מתאר, בין השאר, את מכלול סיכוני האשראי להם חשוף הבנק, עמידה במגבלות בנק ישראל ובמגבלות פנימיות בנוגעות לחשיפה ודיווחים לצרכי מעקב ובקרה. מסמך החשיפות מוצג להנהלה ולדירקטוריון של הבנק.
מסמך חשיפות האשראי מתייחס לחשיפות הבאות: חשיפה למגזרי הצמדה, חשיפה למגזרי פעילות, חשיפה לענפי משק, חשיפה ללווים גדולים/ קבוצות לווים גדולות.

בנוסף נבדקת איכותו של תיק האשראי על פי התפלגות דירוגי החבות של הלווים, היקף החוב הבעייתי וההוצאה להפרשה לחומ"ס.

הפחתת סיכון האשראי בגין ריכוזיות לווים/ קבוצות לווים - הבנק מקיים מעקב שוטף אחר מצב הלווים הגדולים/ ששת קבוצות הלווים הגדולות והעמידה במגבלות בנק ישראל.

בנוסף הבנק עורך דיון תקופתי בכל קבוצת לווים ונקבעת מגבלה פנימית לקבוצת לווים.

הבנק עומד במגבלות בנק ישראל ובמגבלות הפנימיות לגבי לווה בודד ולגבי ששת קבוצות הלווים הגדולות.

בבנק נערכים סקרים על קבוצות לווים כדי להעריך את סיכוני האשראי ברמת הקבוצה.

הגדלת משקלם בתיק האשראי של לווים בינוניים וקטנים, לרבות אשראי ללקוחות פרטיים, תורמת לפיזור והפחתת הריכוזיות של תיק האשראי.

הפחתת סיכון האשראי בגין ריכוזיות ענפי משק - בבנק נערכים סקרים ענפיים על ענפי משק שונים וכן סקירות שוטפות על מצב ענפי המשק בישראל כדי להעריך את סיכוני האשראי ברמת הענף. בהתאם לכך נקבעת מדיניות אשראי לחשיפה לענפי המשק השונים ונערך מעקב אחר חשיפה זו במסמך חשיפות האשראי.

במסגרת בקשת האשראי הפרטנית נערך ניתוח ענף המשק של הלווה ונבדק האם הבקשה עומדת במדיניות האשראי לענפי משק.

הבנק עומד במגבלות בנק ישראל ובמגבלות הפנימיות לגבי ענפי משק, ובכלל זה במגבלות הספציפיות לגבי ענף הנדל"ן.

הפחתת חשיפה לסיכוני שער חליפין - הבנק נערך למזעור שינויים אפשריים בשער חליפין של השקל לעומת מט"ח, בין היתר, באמצעות בדיקת רגישות של לווים במט"ח לשינויים בשער החליפין. לגבי לווים המוגדרים כבעלי חשיפה גבוהה, נוקט הבנק בצעדים להקטנת החשיפה, באמצעות חיזוק בטחונות ודרישה לביצוע עסקאות חיסוי.

בבנק קיים מודל ממוחשב המאפשר הפקת דוח אגרגטיבי של הלקוחות הרגישים לשינויים בשער חליפין.

מערכות דיווח ומדידה לסיכון האשראי. בבנק קיימות מערכת ממוחשבת לניהול מסגרות אשראי ולניהול חוב הלקוח, המאפשרת בנוסף מעקב אחר היקף תיק האשראי על פי התפלגויות שונות. המערכת כוללת את כל לקוחות הבנק בעלי חוב מעל 400 אלף ש"ח.

בנוסף קיימת מערכת ממוחשבת לניתוח דוחות כספיים. המערכת כוללת דוחות כספיים של לקוחות הבנק עם חבות מעל 1 מיליון ש"ח. המערכת מאפשרת לקלוט ולנתח דוחות כספיים של חברות עם נתוני השוואה לשנים קודמות. המערכת מפיקה תמהיל רחב של יחסים פיננסיים על בסיס רב שנתי. מתוך נתוני הדוח הכספי והיחסים הפיננסיים מתקבל דירוג פיננסי של הלווה.

הבנק נמצא בעיצומו של תהליך הטמעת מערכת ממוחשבת לניהול סיכונים בהתאם לדרישות באזל II.

מערכות בקרה לאשראי. מעת לעת נערכת סריקה שוטפת של תיקי האשראי, הכוללת בדיקת יישום ההחלטות שנתקבלו בועדות האשראי לרבות מסמכים המלווים את עסקות אשראי (חוזי אשראי, מסמכי שעבוד, עמידה בהתניות, זמינות דיווחים שוטפים מהלקוח וכו').

היחידה לבקרה עסקית בחטיבה העסקית עוסקת במעקב יומי אחר חריגות מתנאי האשראי והתפתחות סממנים לחוב בעייתי.

יחידת בקרת אשראי בחטיבה הקמעונאית עוסקת במעקב אחר אופן התנהלות החשבונות של הלקוחות העסקיים בחטיבה ושל כלל לקוחות החטיבה שסווגו כבעייתיים.

מהלכי הבקרה מבוצעים תוך שימוש בדוחות חריגים ודוחות חייבים בחתכים שונים. מטרת הבקרה, לאתר מוקדם ככל האפשר כשלים בחשבונות הלקוחות ולהסב את תשומת לב הגורמים העסקיים לצורך לפעול בדחיפות להסדרת החבויות.

בבנק פועלת יחידה לבקרת אשראי, הכפופה ליו"ר הדירקטוריון, המבצעת מעקב והערכה תקופתית על תקינות ניהול האשראי, על רמת סיכון האשראי הניתן ללקוחות, הערכת מהימנות דירוג החבות והערכת טיב הביטחונות.

בקרת האשראי מכסה 45% מכלל האשראי לציבור בתוכנית עבודה תלת שנתית.

בנוסף מתבצעות בדיקות מדגמיות של תיקי אשראי באמצעות אגף ביקורת פנימית. בדיקות אלו מקיפות כ-10% מתיק האשראי בבנק. הביקורת הפנימית בודקת את תהליכי אישור מתן אשראי וניהול אשראי ובדיקת תיקי לקוחות ובוחנת האם תהליכי העבודה עולים בקנה אחד עם נהלי הבנק. בנוסף עורכת הביקורת הפנימית ביקורות רוחב בנושאי אשראי.

טיפול בחובות בעיתיים. בבנק פועלת יחידה לטיפול בחובות הבעיתיים של לקוחות עסקיים. היחידה מפעילה צוותים של מנהלי עסקים האחראים לבקרה, מעקב וטיפול שוטף בלווים שהוגדרו כבעיתיים וזאת במגמה להגיע להסדרי גביה ופרעון חוב משופרים ו/או לממש את הבטחונות לרוכשים פוטנציאליים בתמורה מירבית לבנק.

הבנק פועל לצמצום החוב הבעייתי והאשראי שאינו נושא הכנסה, תוך המשך פעילות אינטנסיבית להשבחת תיק האשראי, מיקוד ושיפור הפעילות בגביית חובות והסדרי חוב. נקבעים בבנק יעדים לצמצום החוב שאינו נושא הכנסה ולהקטנת ההפרשה לחומ"ס.

בבנק פועל גם אגף הגבייה אשר מרכז את הטיפול בחובות בעייתיים שהועברו לטיפול על ידי הגורמים העיסקיים בחטיבה הקמעונאית. הטיפול מתבצע באמצעות עורכי דין חיצוניים, שהבנק שוכר לשם כך את שירותיהם. הפעילות מפוקחת ומבוקרת על ידי האגף במטרה למקסם ככל שניתן את גביית החובות מהלקוחות הבעייתיים.

סיכוני אשראי במכשירים פיננסיים נגזרים. לבקרת סיכוני האשראי במכשירים פיננסיים נגזרים מופעלות בבנק מערכות ממוחשבות למדידת החשיפה ברמת העסקה והלקוח. נקבעו כללים ונוהלי עבודה לקביעת רמת הבטחונות הנדרשת בגין עסקאות אלה, לרבות דרכי הפעולה הנדרשות לסגירת החשיפות מול העסקה והלקוח.

חשיפות שקשורות לסיכון אשראי של צד נגדי:

	31 בדצמבר 2007				
	חוזי ריבית		חוזי מטבע חוץ	חוזים בגין מניות	חוזי סחורות ואחרים	סה"כ
	שקל-מדד	אחר				
	במיליוני שקלים חדשים					
שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים	11	380	1,244	180	21	1,836
בניכוי הסכמי קיזוז	–	–	147	17	–	164
חשיפת אשראי נטו	11	380	1,097	163	21	1,672

באזל II

הגרסה המעודכנת של הנחיות באזל II פורסמה על ידי ה-BIS בחודש יוני 2006 ובין יעדיה: הבטחת היציבות של המערכת הפיננסית, התייחסות מקיפה יותר לסיכונים ופיתוח דרישות הון שתתאמנה לרמת הסיכון של כל בנק ספציפי.

החידושים בבאזל II מתמקדים בשיפור תהליכי ניהול הסיכונים בתאגיד בנקאי, ובכלל זה תהליכי הזיהוי, ההערכה, הבקרה והדיווח. ההנחיות עוסקות בעיקר בסיכוני אשראי ובסיכונים תפעוליים, ובהקצאת ההון בגינם. בניגוד למצב הקיים בו נדרשת הקצאת הון כנגד החשיפה לסיכוני אשראי ולסיכוני שוק בלבד, הנחיות באזל II דורשות הקצאת הון גם כנגד החשיפה לסיכונים תפעוליים. כמו כן הן מאפשרות שימוש במודלים מתקדמים לצורך הקצאת ההון כנגד סיכוני אשראי.

ההנחיות בנויות משלושה נדבכים:

- נדבך 1 - דרישות הון מינימליות - מטרתו להרחיב ולשפר את מסגרת המדידה לחישוב דרישות ההון המזערי.
- נדבך 2 - כולל התייחסות לסיכונים שאינם נכללים בנדבך הראשון, וכן: התייחסות למבחני קיצון; התאמת המבנה הניהולי של הבנק לדרישות ניהול הסיכונים של באזל II, תהליך פנימי להערכת נאותות ההון המוקצה לסיכונים (ICAAP - Internal Capital Adequacy Assesment Process); תהליך הסקירה הפיקוחי.

- נדבך 3 - גילוי נאות ומשמעת שוק באמצעות גילוי נרחב מבעבר של הסיכונים להם חשוף הבנק. המידע יהיה איכותי וכמותי וייתן לשוק אפשרות להעריך את פרופיל הסיכון של הבנק.

טיוטת הוראות בעניין באזל II. בסוף חודש מרס 2007 הפיץ המפקח על הבנקים טיוטת הוראה בנושא של מסגרת עבודה מתוקנת למדידת הון ותקני הון (באזל II), המתייחסת לגישות הסטנדרטיות לחישוב דרישות הון מזעריות בגין סיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון תפעולי, כפי שקבעה ועדת באזל.

הגישה הסטנדרטית למדידת דרישות הון בגין סיכוני אשראי מבוססת על דירוגים חיצוניים המבוצעים על ידי חברות לדירוג אשראי, בעוד דרישת ההון בגין סיכונים תפעוליים לפי גישת האינדיקטור הבסיסי, הנדרשת לראשונה בבאזל II, מתייחסת להכנסה גולמית.

המפקח הודיע כי החל מסוף שנת 2009, כל תאגיד בנקאי ישראלי יישם את באזל II. בעת היישום לראשונה, כל תאגיד בנקאי יישם את הגישה המתאימה לרמת המוכנות שלו, וכבר במהלך שנת 2009 נדרשים התאגידים הבנקאיים להגיש לפיקוח גם דיווחים רבעוניים לפי הגישה הסטנדרטית של באזל II.

בהמשך לפרסום ההוראה האמורה פרסם המפקח טיוטות להתייעצות בנושאי באזל II הכוללות עמדות מקדמיות של הפיקוח בנושאים שונים וכן טיוטת הוראה הכוללת את השלבים המוצעים לאימוץ דרישות הגילוי שנכללו בנדבך III של באזל II בהוראות הדיווח לציבור.

היערכות הבנק ליישום דרישות באזל II. ועדת היגוי קבוצתית עליונה, בראשות מנכ"ל הבנק ובהשתתפות בכירים מקבוצת דיסקונט, מובילה את היערכות הבנק והקבוצה ליישום דרישות באזל II.

ועדת מנהלי הסיכונים של הבנק מרכזת את ההיערכות ברמת הבנק. על מנת לקדם את היערכותו מסתייע הבנק בשירותי ייעוץ חיצוניים מהארץ ומחו"ל. הבנק נוטל חלק בדיונים ובקבוצות עבודה שמקיים בנק ישראל בנושאי הנחיות באזל II והתאמתן.

במהלך שנת 2006 השלים הבנק את השלב הראשון, אשר כלל גיבוש אסטרטגיית ניהול סיכונים הולמת, ניתוח פערים מקיף והכנת תוכנית פרוייקט.

בשנת 2007 נמשך השלב השני של ההיערכות ובו ניתן דגש להגדרת נושאי Risk Governance, הגדרת מבנה ארגוני הולם לניהול סיכונים כולל (ERM - Enterprise Risk Management), וקביעת מסגרת למסמכי מדיניות בתחום ניהול הסיכונים. זאת, כחלק מהיערכות הבנק ליישום דרישות הנדבך השני של באזל II.

לאור התייחסות הפיקוח על הבנקים ליישום באזל II בישראל, האיץ הבנק את היערכותו כדי לעמוד בלוח הזמנים הנדרש וליישם בשנת 2009 את הגישה הסטנדרטית, ובכלל זה מיפוי ותכנון פעילויות המיחשוב הנדרשות, ובחירת מערכת המידע הייעודית שתשמש את הבנק ליישום שלושת נדבכי באזל II.

להערכת הבנק, ההיערכות הכוללת תחייב השקעת משאבים בהיקף ניכר. בין היתר יידרשו שינויים והתאמות בתהליכי העבודה ובמערכות תשתית, תהליכי השלמת נתונים ואיסופם, בנית מאגרי נתונים, פיתוח מודלים שונים והטמעת מערכות חדשות ליישום דרישות ההון. כמו כן בודק הבנק את היערכותו לפיתוח מודלים הנדרשים לגישות המתקדמות.

הבנק החל גם בהיערכות ליישום הנדבך השני, הגדרת מבנה ארגוני הולם וכולל לסיכונים.

סיכונים תפעוליים

רקע כללי. סיכון תפעולי מוגדר בהוראות בנק ישראל כסיכון להפסד כתוצאה משיטות פגומות לעיבוד נתונים, טעויות אנוש והעדר תהליכי בידוק ובקרה נאותים.

קבוצת דיסקונט מציעה ללקוחותיה מגוון רחב של שירותים פיננסיים החל ממוצרים בנקאיים כמו פקדונות והלוואות מסחריות, עבור בשירותי מט"ח, שירותי ניירות ערך, יעוץ והפצה של תוכניות פנסיוניות וכלה בניהול תיקים, שירותי חיתום, משכנתאות ועוד. מתוך הכרה כי במגוון כה רחב של שירותים ופעילויות בנקאיות, הניתנים על ידי הבנק וחברות הבת שלו, גלום סיכון תפעולי נרחב, פועלים הבנק וחברות הבת, למזער את החשיפה לסיכון התפעולי.

במסגרת זו, הבנק שואף להגיע לדיווח נרחב על אירועים, הכולל גם אירועים שבעטיים לא נגרם נזק כספי ישיר לבנק. כמו כן, הבנק פועל ליצירת מאגר מידע רחב ומקיף של אירועי כשל, שיאפשר ניתוח של הגורמים לאירועי הכשל, טיפול במוקדי הסיכון שיזוהו, בניית אינדיקטורים לסיכון וכן, יאפשר בעתיד, שימוש במודלים מתקדמים להערכת סיכונים תפעוליים.

מבנה ארגוני של פונקצית ניהול הסיכונים התפעוליים. במסגרת ההיערכות ליישום הנחיות באזל II החל הבנק, במהלך שנת 2007, ביישום תהליך של שינוי ארגוני בתחום ניהול הסיכונים בלווי מקצועי של חברת ייעוץ בינלאומית. ברבעון האחרון של שנת 2007 עברה המחלקה לניהול סיכונים תפעוליים, מחטיבת תפעול ומידע, לאגף לניהול סיכונים בחטיבה הפיננסית.

עד ההעברה כאמור פעל מנהל סיכונים תפעוליים לכלל הבנק. ברבעון האחרון של שנת 2007 נקבע כי כל ראש חטיבה או מערך בבנק יהיה אחראי לניהול הסיכונים התפעוליים שבתחומי אחריותו. לשם כך מתוכננת במהלך שנת 2008 הגדרתן של פונקציות לניהול סיכונים בחטיבות ובמערכי הבנק, שתפקידן יכלול סיוע לראשי החטיבות והמערכים בניהול הסיכון התפעולי, קשר עם אגף ניהול הסיכונים ודיווח אליו. האגף לניהול סיכונים, אשר כפוף למנהלת הסיכונים הראשית, מופקד על גיבוש המדיניות בנושא ניהול הסיכונים התפעוליים, כמו גם על יישום המדיניות, על ניתוח הסיכונים התפעוליים בבנק ומסירת דיווח עליהם לוועדת מנהלי הסיכונים ולדירקטוריון.

מבנה זה של ניהול הסיכונים מאפשר הפרדה בין נוטלי הסיכונים, בחטיבות ובמערכים השונים, אשר יוצרים באופן ישיר את החשיפה לסיכון ומנהלים אותו, לבין הגורמים העוסקים בגיבוש מדיניות, מתודולוגיות, פיתוח כלים ליישום המתודולוגיות, תהליכי ניתוח ודיווח. במקביל, גופי הבקרה - בקרי הסיכונים, הביקורת הפנימית וקצינת הציות, שומרים על מעמדם כגופים עצמאיים המדווחים להנהלה ו/או לדירקטוריון.

חברות הבת יגבשו מבנה ארגוני התומך בניהול הסיכונים התפעוליים שלהן, ברוח דומה ובשינויים הנדרשים. מבנה ארגוני כאמור, יאפשר ניהול קבוצתי כולל, יעיל ומיטבי של הסיכונים התפעוליים בקבוצה.

מדיניות ניהול סיכונים תפעוליים. במהלך שנת 2004 גובשה בבנק מדיניות לניהול סיכונים תפעוליים, אשר אושרה על ידי הדירקטוריון. במסגרת ההיערכות לבאזל II, הוחל לאחרונה בתהליך של עדכון המדיניות.

המדיניות הקיימת קובעת כלהלן:

- הדירקטוריון וההנהלה יגבשו עקרונות ליבה בתחום ניהול הסיכונים התפעוליים, תוך גיבוש וחיזוק המערך לניהול סיכונים תפעוליים;
- מנהלת הסיכונים הראשית אחראית לגיבוש כלי עבודה ושיטות הערכה ואמידה של הסיכון התפעולי על מנת שניהול הסיכון התפעולי בבנק ובקבוצה יהיה איכותי, אפקטיבי ואקטיבי. בנוסף, מנהלת הסיכונים הראשית אחראית לדיווח להנהלה ולדירקטוריון;
- בכל חטיבה או מערך, הגורמים נוטלי הסיכונים, מהדרג הניהולי הנמוך ביותר ועד לדרגי ההנהלה הבכירה, הינם בעלי הסיכון ואחראים לניהולו השוטף, על ידי זיהוי הסיכון, הערכת רמתו, ניטורו, קביעה וביצוע של תוכניות להפחתת רמת הסיכון השיורי, כמו גם, דיווח לגורמים הממונים עליהם ולאגף לניהול סיכונים;
- האגף לניהול סיכונים יפעל להטמעת מערך לניהול הסיכונים התפעוליים על ידי הגדרת תהליכי עבודה ונהלים מיטביים בתחום;
- הסובלנות לסיכון תפעולי תוגדר ברמת הבנק והקבוצה, בהתחשב באירועי כשל תפעוליים מוכרים בארץ ובעולם כאינדקטורים צופי פני עתיד;
- מגבלות החשיפה לסיכונים תפעוליים יהיו כוללים וברמת הבנק והקבוצה, במטרה לאפשר פעילות תפעולית יעילה, אחראית וחסכונית בהוצאות;

- אחת לתקופה תתבצע, בכל מוקד סיכון, בחינה ניתוח והערכה של הסיכונים התפעוליים ועוצמתם, תוך התייחסות לשינויים מהותיים, כגון: הוראות רגולטוריות רלוונטיות, מצב כלכלי ועסקי בארץ ובעולם, מבנים ארגוניים ותהליכים בבנק, מערכות מידע התומכות בתהליכים השונים, תהליכים עסקיים או תפעוליים, היקף הפעילות בבנק, כלים טכנולוגיים, יישום אמצעי בקרה וכיוצ"ב.

סקר סיכונים תפעוליים. במחצית השניה של שנת 2007 החל הבנק בביצוע סקר סיכונים תפעוליים בסיוע חברת יעוץ חיצונית. הסקר כולל מיפוי כלל התהליכים העסקיים והתפעוליים בבנק ובחברות הבת. לכל תהליך ו/או תת תהליך מזהים את הסיכונים השורשיים המובנים בו, את רמתם, ואת הבקרות הקיימות לכל סיכון. השילוב ביניהם מאפשר הערכה איכותית של הסיכון השיורי (נמוך, בינוני, גבוה או גבוה מאד).

בהמשך תוגדרנה תוכניות הפחתה לסיכונים השיוריים שהם ברמות סיכון גבוהות. תוכניות ההפחתה תכלולנה המלצה לבקרות חדשות, המפחיתות את הסבירות להתממשות הסיכון ו/או את עוצמת הנזק שעלול להיגרם בעת התממשות סיכון.

הסקר צפוי להסתיים באמצע שנת 2008. בתום הסקר יפעלו היחידות הנסקרות ליישום תוכניות ההפחתה, תוך הסתייעות במערכת טכנולוגית לניהול סיכונים תפעוליים.

עם סיום הסקר ידווח האגף לניהול סיכונים להנהלה ולדירקטוריון אודות הסיכונים העיקריים והמהותיים שעלו בסקר, ברמת הבנק והקבוצה, רמת הסיכונים ותוכניות הפחתה אפשריות, לצורך ביצוע ניטור ומעקב שוטף.

ניהול שוטף של הסיכונים התפעוליים. הבנק בוחן באופן שוטף את החשיפה לסיכונים תפעוליים ואת אירועי הכשל המתרחשים, מיישם בקרות על התהליכים השונים ומשפר את מערכות המידע שלו.

סיכונים משפטיים

סיכון משפטי מוגדר בהוראת בנק ישראל כסיכון להפסד כתוצאה מהעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם. בין הסיכונים המשפטיים העיקריים שעשויים להשפיע על יכולת הבנק לאכוף חוזה מן הבחינה המשפטית, ניתן למנות את אלה:

- חוסר סמכות ו/או חוסר כשרות משפטית של צד להסכם;
- העדר מסמכים מתאימים ו"מיסמוך" לא תקין;
- אי חוקיות;
- חדלות פרעון של מי שהוא צד להסכם עם הבנק (סיכון אשראי אשר חושף את הבנק למצב של סיכון משפטי);
- היעלמות נכס הבסיס.

הבנק פועל לאיסוף וריכוז מידע בקשר לסיכונים משפטיים, לריכוז הממצאים בדבר סיכונים אלה והטיפול בהם, גיבוש הליכים, עיצוב נהלים ויצירת שגרת דיווח.

סיכוני רגולציה

הבנק והחברות הבנות שלו חשופים לשינויים תכופים בחקיקה ובהוראות רגולציה שונות מכוחן מוטלות מגבלות על תחומי הפעילות ומקורות ההכנסה, לעתים גם באופן רטרואקטיבי (דוגמת "חוק גל" והחקיקה בעניין הרשויות המקומיות). בנוסף, הוראות אלה עשויות להטיל חובות שונות שיישומן כרוך בעלויות ניכרות.

סיכוני ציות

פעילות הבנק והחברות הבנות שלו כפופה להוראות חקיקה ופיקוח הן בתחום הבנקאות והן בתחומים אחרים, כמפורט בסעיף "חקיקה ופיקוח" להלן. שינויים תכופים בחקיקה וריבוי הוראות רגולציה החלות על הבנק ועל החברות הבנות מצריכים שינוי בדרכי הפעילות ובתחומיה וחושפים את הבנק והחברות הבנות לסיכונים הכרוכים בשינויים תכופים בתהליכי העבודה, לעלויות הכרוכות בהיערכות הנדרשת ליישום ההוראות החדשות ולחשיפה הנובעת מהאפשרות של אי ציות להוראות הדין ורשויות הפיקוח השונות.

במסגרת החקיקה שהתקבלה בשנים האחרונות, ובפרט החקיקה החדשה שהתקבלה בעקבות ועדת בכר (ר' ביאור 33 לדוחות הכספיים), הוקנו לרשויות הפיקוח השונות סמכויות נרחבות להתקנת הוראות והנחיות לגורמים המפוקחים על ידם ואף להטיל עליהם עיצומים כספיים במקרה של הפרה. מצב עניינים זה חושף את הבנק והחברות הבנות גם לסיכון של הטלת עיצומים כספיים בסכומים מהותיים.

נהלים ומערכות תומכות. הבנק פועל על פי מערכת נהלים מפורטים, המיועדת להביא לאכיפת הציות לדרישות החוקיות והרגולטוריות השונות. הנהלים מתעדכנים מעת לעת על פי הוראות החקיקה והרגולציה. במקביל מעודכנות המערכות התומכות בפעילות ומתבצעת פעילות הדרכה והטמעה בקרב העובדים.

בקרה ופיקוח. הציות להוראות הדין והנהלים נאכפים באופן שוטף באמצעות מערכות בקרה ופיקוח שונות. כן קיימים גורמי בקרה נוספים כגון הביקורת הפנימית, קצין ציות והממונה על פי החוק לאיסור הלבנת הון.

הביקורת הפנימית בודקת באופן רציף ומתמשך את כל תחומי הפעילות של הבנק. לפרטים בדבר פעילות הביקורת הפנימית ר' סעיף "הביקורת הפנימית בקבוצה" להלן.

בהתאם להוראת נוהל בנקאי תקין מס' 308 פועלת בבנק קצינת ציות במטרה לסייע לדירקטוריון ולהנהלה בניהול האחריות לציות להוראות חקיקה ורגולציה בתחום הצרכני. קצינת הציות כפופה ליועצת המשפטית הראשית ומדווחת ישירות למנהל הכללי. קצינת הציות עוקבת אחר היערכות הבנק למילוי הוראות צרכניות, בהן כלולות הוראות כל החקיקה והרגולציה בתחום יחסי בנק-לקוח ("הוראות צרכניות"), לרבות הוראות צרכניות הרלבנטיות לפעילות חדשה של הבנק, וכן עוקבת אחר תיקון ליקויים שונים בנושא הציות להוראות צרכניות. לצורך פעילותה היא מסתייעת בוועדת תיאום המתכנסת מדי רבעון. קצינת הציות משמשת כקצינת ציות גם במספר חברות בנות של הבנק. קצינת הציות מגישה דוחות שנתיים למנכ"ל והחברות הבנות בהן היא מכהנת. חברות בנות אחרות בארץ מינו קציני ציות משלהן בהתאם להוראה האמורה.

הממונה על איסור הלבנת הון מונה בהתאם להוראות חוק איסור הלבנת הון וחקיקת המשנה על פיו, והוא מרכז את טיפול הבנק בתחום זה ובתחום של איסור מימון טרור. חברות הבת בארץ הנדרשות לכך מינו אף הן ממונה כנדרש בדין. ר' "חוק איסור הלבנת הון וחוק איסור מימון טרור" בסעיף "חקיקה ופיקוח" להלן.

טבלת גורמי סיכון

התאגידים הבנקאיים בישראל נדרשים, לכלול בדוח טבלת גורמי סיכון אשר ידורגו בקטגוריות הבאות על פי השפעתם על עסקי התאגיד הבנקאי: השפעה גדולה, בינונית או קטנה. טבלה זו מתייחסת לסיכונים ברמת הבנק (לא מאוחד).

קיים קושי רב בהערכת הסיכונים והשפעתם. בכדי להעריך את השפעתו של סיכון, נדרש להניח הנחות בדבר עוצמת האירוע העתידי ובדבר ההסתברות שאירוע כזה אכן יקרה. על מנת שהערכה כזו תתבצע באופן אמין, היא חייבת להתבצע באמצעות מודלים מתמטיים מתקדמים שבדרך כלל, אינם זמינים בשלב זה.

הערכת הסיכונים והשפעתם, כפי שתובא בטבלה להלן, הינה איפוא הערכה סובייקטיבית של הנהלת הבנק. לצורך הערכה זו הוגדרה השפעתם של הסיכונים כלהלן:

- ההשפעה הוגדרה כגבוהה במידה והתממשות הסיכון עלולה לגרום לפגיעה מהותית בפעילות הבנק;
- ההשפעה הוגדרה כבינונית במידה והתממשותה הסיכון עלולה לפגוע ביעדיו העסקיים של הבנק;
- ההשפעה הוגדרה כקטנה בכל יתר המקרים.

לאור כל האמור לעיל, יש לנקוט משנה זהירות בבחינת גורמי הסיכון והערכת השפעתם, ובעריכת השוואות בעניין זה בין הבנקים.

טבלת סיכונים

גורם הסיכון	השפעת הסיכון	תיאור הסיכון
1. השפעה כוללת של סיכוני אשראי	בינונית	סיכון לפגיעה בשווי הבנק וברווחיותו כתוצאה מהרעה ביכולת הלווים לעמוד בהתחייבויותיהם. הבנק מפחית את הסיכון באמצעות קביעת מדיניות אשראי ומגבלות חשיפה המתייחסות, בין השאר, לסוגי הלווים, ענפי משק, מגזרי פעילות, בטחונות, בקרות אשראי ועוד.
1.1 סיכון בגין איכות לווים ובטחונות	בינונית	סיכון לפגיעה בשווי הבנק וברווחיותו כתוצאה מכך שיתברר שאיכות הלווים נמוכה מזו שהוערכה בעבר ו/או שהבטחונות אותם העמידו הלווים בעלי ערך נמוך מזה שהוערך. הבנק מפחית את הסיכון, בין היתר, באמצעות מעקב ובקרה אחר הלווים, בדיקת תקינות ושווי הבטוחות בהתאם למדיניות ההסתמכות על בטוחות, תוך התאמה למדיניות האשראי של הבנק.
1.2 סיכון בגין ריכוזיות ענפית	קטנה	סיכון לפגיעה בשווי הבנק וברווחיותו הנובע מהרעה בפעילות העסקית בענף משק מסוים. מדיניות הבנק בגין ריכוזיות ענפית הינה שמרנית. הריכוזיות הענפית הגבוהה בבנק הינה בענף בינוי ונדל"ן בו הפיזור הגדול ואיכות הלווים והבטחונות, מפחיתים את הסיכון.
1.3 סיכון בגין ריכוזיות לווים / קבוצת לווים	קטנה	סיכון לפגיעה בשווי הבנק וברווחיותו הנובע מהרעה בפעילות העסקית של לווה / קבוצת לווים גדול/ה. בהוראות בנק ישראל נקבעו מגבלות ביחס לריכוזיות חבות לווים וקבוצות לווים. הבנק עומד במגבלות ומבצע בקרות שוטפות על עמידה במגבלות אלה. הבנק עורך ניתוח ומעקב אחר פעילות ואיתנות קבוצות הלווים האמורות.
2. השפעה כוללת של סיכוני שוק	קטנה	סיכון לפגיעה בשווי הבנק וברווחיותו הנובע משינויים בפרמטרים כלכליים שונים המשפיעים על ערך נכסי הבנק או התחייבויותיו. החשיפה הכוללת לסיכוני שוק כפי שנאמדת באמצעות מודל ה-VaR ומבחני Stress שונים נמוכה ביחס להון הבנק, אינה חורגת ממגבלות החשיפה שקבע הדירקטוריון ומבוקרת באופן שוטף.
2.1 סיכון ריבית	קטנה	סיכון לפגיעה בשווי הבנק וברווחיותו נובע מהחשיפה לשינויים עתידיים בשיעורי הריבית והשפעתם האפשרית על הערך הנוכחי של הנכסים וההתחייבויות של הבנק. החשיפה לסיכוני ריבית, הנאמדת באמצעות כלים מקובלים, נמוכה יחסית, אינה חורגת ממגבלות החשיפה ומבוקרת באופן שוטף.

טבלת סיכונים (המשך)

גורם הסיכון	השפעת הסיכון	תיאור הסיכון
2.2 סיכון אינפלציה	קטנה	סיכון לפגיעה בשווי הבנק וברווחיותו הנובע משינויים באינפלציה עקב ההפרש שבין הנכסים לבין ההתחייבויות, כולל השפעת העסקות העתידיות. חשיפת הבנק לסיכוני אינפלציה אינה מהותית ביחס להיקף פעילותו והונו העצמי, אינה חורגת מהמגבלות ומבוקרת באופן שוטף.
2.3 סיכון שערי חליפין	קטנה	סיכון לפגיעה בשווי הבנק וברווחיותו הנובע משינויים בשער החליפין עקב ההפרש שבין הנכסים לבין ההתחייבויות, כולל השפעת העסקות העתידיות. חשיפת הבנק לסיכוני שער חליפין אינה מהותית ביחס להיקף פעילותו והונו העצמי, אינה חורגת מהמגבלות ומבוקרת באופן שוטף.
2.4 סיכון מחירי מניות	קטנה	סיכון לפגיעה בשווי הבנק וברווחיותו הנובע כתוצאה משינויים במחירי מניות המוחזקות על ידי הבנק. לבנק החזקה מהותית במניות אשר מיועדת להשקעה ולא למסחר. עם זאת ירידה בערך המניות עלולה לפגוע בהון הבנק.
3. סיכון נזילות	קטנה	סיכון לרווחי הבנק ולהונו הנובע מאי יכולתו לספק את צרכי הנזילות שלו ו/או אי הוודאות שקיימת לגבי זמינות המקורות. החשיפה כפי שנאמדת באמצעות מודל ואינדיקטורים נוספים היא נמוכה, אינה חורגת מהמגבלות ומבוקרת באופן שוטף.
4. סיכון תפעולי	קטנה	סיכון להפסד כתוצאה משיטות פגומות לעיבוד נתונים, טעויות אנוש והעדר תהליכי בידוק ובקרה נאותים. ניסיון העבר מלמד שהתממשות סיכונים תפעוליים חשפה את הבנק לנזקים נמוכים. הבנק בוחן באופן שוטף הן את החשיפה לסיכון התפעולי והן את אירועי התממשותו, מיישם בקרות על התהליכים השונים ופועל להבטחת יכולות השרידות והתאוששות שלו. הבנק פועל למיפוי וכימות מלאים של כלל הסיכונים התפעוליים.
4.1 סיכוני ציות	קטנה	סיכונים הנובעים מאי עמידה בהוראות דין, לרבות הוראות רגולטוריות המחייבות את התאגיד הבנקאי. הבנק מפעיל כלי מעקב ובקרה שוטפים אשר להערכתו מפחיתים סיכון זה.
5. סיכון משפטי	קטנה	סיכון להפסד כתוצאה מהעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם. לבנק לא נגרמו בעבר הפסדים מהותיים כתוצאה מסיכון זה, והוא מעריך כי הבקרות המשפטיות המיושמות על ידו הינן טובות.

טבלת סיכונים (המשך)

גורם הסיכון	השפעת הסיכון	תיאור הסיכון
6. סיכון מוניטין	קטנה	סיכון לפגיעה במצבו העסקי של הבנק כתוצאה מפגיעה בדימוי הבנק בעקבות פרסומים שונים, נכונים או שגויים, בעיני לקוחותיו, בנקים קורספונדנטים, משקיעים, גורמי פיקוח ואחרים. הבנק פועל למזעור סיכון זה על ידי פיקוח ובקרה שוטפים על יישום הוראות ונהלים מול לקוחות, ספקים ועובדים.
סיכונים נוספים הרלבנטיים לבנק:		
7. סיכוני חקיקה	קטנה	שינויים בחקיקה וכן התפתחויות רגולטוריות שונות מכוחם מוטלות, בין היתר, מגבלות על פעילות הבנק, אשר עלולות להשפיע על תוצאותיו העסקיות. בכלל האמור, הסיכון של חקיקה רטרואקטיבית. הבנק מעריך כי המעקב שהוא מנהל אחר שינויי חקיקה צפויים והיערכותו ליישומם מפחיתה סיכון זה.
8. סיכון פוליטי/בטחוני	בינונית	סיכון לפגיעה בשווי הבנק וברווחיותו, הנובע מחוסר יציבות בשווקים הפיננסים או הרעה במצב הלווים כתוצאה מהרעה במצב הביטחוני או הפוליטי.

פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעילות עיקריים כללי

הוראות הדיווח לציבור. בחודש דצמבר 2001 פרסם המפקח על הבנקים הוראות בדבר דיווח על מגזרי פעילות בתאגיד בנקאי, בעקבות אישורו של תקן חשבונאות מס' 11 בדבר דיווח מגזרי על ידי המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות, ולאור היישום של תקני חשבונאות בחו"ל בדבר מגזרי פעילות, ובעיקר היישום של התקן החשבונאי האמריקאי (Disclosure about segments of an enterprise and related information) FAS 131, תוך ביצוע התאמות מסויימות למאפיינים המיוחדים של תאגידים בנקאיים, בעיקר על בסיס הגילוי הנהוג במערכת הבנקאית בארה"ב.

על פי ההוראות, מגזר פעילות הוא מרכיב בתאגיד בנקאי אשר מתקיימים בו שלושת המאפיינים הבאים:

(א) עוסק בפעילויות עסקיות אשר מהן הוא עשוי להפיק הכנסות ולשאת בהוצאות (כולל הכנסות והוצאות הנובעות מעסקאות עם רכיבים אחרים באותו תאגיד בנקאי);

(ב) תוצאות פעולותיו נבחנות באופן סדיר על ידי ההנהלה והדירקטוריון לצורך קבלת החלטות בנוגע להקצאת משאבים למגזר והערכת ביצועיו;

(ג) קיים לגביו מידע פיננסי נפרד.

ההוראות קובעות בנוסף את דרישות הגילוי ואת אופן הצגת התוצאות הכספיות של המגזרים בדוחות הכספיים.

בחודש ינואר 2002 הבהיר המפקח על הבנקים כי הוא מצפה מתאגיד בנקאי העומד בראש קבוצה בנקאית לכלול גילוי על המגזרים הבאים: בנקאות עסקית (Corporate); בנקאות קמעונאית (Retail); בנקאות מסחרית (Middle Market); בנקאות פרטית (Private); בניה ונדל"ן; משכנתאות; כרטיסי אשראי; פעילות בשוק ההון; חברות ריאליות.

בחודש יולי 2005 פרסם הפיקוח על הבנקים קובץ שאלות ותשובות בעניין הגילוי על מגזרי פעילות. בחוזר שפורסם הובהר כי התשובות שבקובץ הן בבחינת קביעת עמדה (SOP - Statement of Opinion) של צוות הפיקוח על הבנקים לגבי הנחיות ליישום, כל עוד לא התפרסמו בנושאים אלו הוראות של המפקח על הבנקים.

בקובץ האמור צומצם, בין היתר, מספר המגזרים שנדרש גילוי עליהם בביאור לאלה: משקי בית, בנקאות פרטית, עסקים קטנים, בנקאות מסחרית, בנקאות עסקית, ניהול פיננסי ואחר (אם קיים, על בסיס ספציפי בתאגיד הבנקאי המדווח). המגזרים המתייחסים למוצרים בנקאיים (כגון: כרטיסי אשראי, פעילות בשוק ההון ומשכנתאות) יוצגו במגזרי הלקוחות הרלבנטיים ויחד עם זאת, נדרש לתת בדוח הדירקטוריון לגבי כל מגזר את הגילוי על המוצר הבנקאי בטור נפרד.

יישום הוראות הדיווח בדוחות הכספיים. בהתאם לאמור לעיל, החל בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2005 מגזרי המוצרים אשר דווחו בעבר כמגזרים נפרדים (כרטיסי אשראי, פעילות בשוק ההון, פעילות הבניה והנדל"ן ומשכנתאות), מוצגים במגזרי הלקוחות הרלבנטיים, ובנוסף ניתן לגביהם גילוי בסעיף "פרטים נוספים אודות הפעילות במוצרים מסויימים" להלן. פעילות "חברות ריאליות", אשר אף היא הוצגה בעבר כמגזר נפרד, מוצגת כחלק מהמגזר הפיננסי.

בקובץ האמור הובהר שיש לפצל את נתוני מגזר הפעילות הבינלאומית בחתך המגזרים של פעילות קבוצת דיסקונט בארץ. החל בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2006, לאחר שאי די בי ניו יורק השלים את היערכותו לפיצול הנתונים כנדרש, נתוני מגזר הפעילות הבינלאומית פוצלו בחתך המגזרים של פעילות הקבוצה בארץ. בנוסף, ניתן גילוי אודות הפעילות האמורה בסעיף "פעילות בינלאומית".

בבנק מוקמת מערכת מידע ניהולי לניהול של מרכזי רווח לפי לקוחות, מוצרים וחתכים נוספים (מערכת מרכזי רווח). עריכת נתוני המגזרים מבוססת על נתוני מערכת מרכזי רווח. יצויין כי כיוון שהמערכת טרם הושלמה והוטמעה בכללותה, השימוש במערכת ככלי ניהולי נעשה בשלב זה באופן חלקי בלבד. כמו כן, מאחר והמבנה הארגוני של הבנק אינו חופף במלואו למגזרי הפעילות המדווחים, מבוסס המודל המשמש להפקת הנתונים על הנחות ואומדנים שונים. בנוסף, נוכח השינויים התכופים בהגדרת המגזרים, כמפורט לעיל, בשילוב עם העובדה שלא ניתן להפיק מהמערכת נתונים באופן רטרואקטיבי, טרם נוצרה סדרה עתית של נתונים בחתך של מגזרי פעילות אשר חיוניים לצורך ביסוס ההנחות והאומדנים. בעתיד, לאחר שהמידע המופק מהמערכת יילמד וינותח לאורך זמן, במקביל להשלמת תהליך ההטמעה של המערכת, ייתכן שיחולו שינויים מסויימים בהנחות ובאומדנים האמורים.

יצויין כי בקובץ שאלות תשובות האמור דורש הפיקוח על הבנקים שתאגידים בנקאיים יאחדו את נתוני חברות הבת לפי המאפיינים הכמותיים שקבעה החברה האם. מתן נתונים כאמור מחייב ניהול מאגר נתונים כפול של רווחיות ומגזרים בחברות הבת והדבר כרוך בקשיים עצומים. בנק מרכנתיל דיסקונט השלים את היערכותו בעניין זה ובהתאם, החל בדוחות הכספים ליום 31 בדצמבר 2007 הבנק מאחד את נתוני בנק מרכנתיל דיסקונט לפי המאפיינים הכמותיים שקבע הבנק. כיוון שלא ניתן להפיק את הנתונים בחתך האמור באופן רטרואקטיבי, מספרי ההשוואה לשנת 2006 מוצגים בהתבסס על מגזרי הפעילות שדווחו על ידי בנק מרכנתיל דיסקונט, ללא התאמה להבדלים במאפייני הפעילות של לקוחות הבנק במגזר מסוים לעומת לקוחות בנק מרכנתיל דיסקונט באותו מגזר. מאחר וכאמור המערכת נמצאת בשלבי פיתוח וטרם הוטמעה במלואה בבנק ככלי בקרה ניהולי, מתבצעים מעת לעת שינויים מסויימים באופן קביעת האומדנים ובאופן ההעמסה של ההוצאות, כך שההשוואה בין תקופות עשויה להיפגם.

ההבדלים העיקרים בין מתכונת הדיווחים הניהוליים לבין המתכונת הדיווח לציבור. נתוני המגזרים המוצגים בדוחות הכספים ובדוח הדירקטוריון נערכו בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו בעניין זה. קיימים הבדלים מסוימים בין הדיווחים הניהוליים אשר מובאים בפני הנהלת הבנק, לבין נתוני המגזרים המובאים בדוחות הכספים ומתכונתם. הדיווחים להנהלת הבנק כוללים, בשלב זה, דיווח על נתוני החטיבה העסקית והחטיבה הקמעונאית, ברמת בנק, עד לשורת הרווח לפני מס. נתוני החטיבה הקמעונאית כוללים את מגזר הלקוחות במשקי הבית, מגזר העסקים הקטנים ומגזר הבנקאות הפרטית, נתוני החטיבה העסקית כוללים את מגזר הבנקאות העסקית ומגזר הבנקאות המסחרית.

ישנם כאמור מספר הבדלים עיקריים בין הדיווחים להנהלה לבין הדיווח על המגזרים בדוחות הכספיים:

- הדיווח להנהלה אינו מתייחס להקצאת רווחי קופת הפיצויים כפי שנעשה בדיווח המגזרים בהתאם להוראות הדיווח לציבור;
- מגזר הפעילות הפיננסית כולל הן את הפעילות של ניהול הנוסטרו וניהול הסיכונים של הבנק, אשר נמצא תחת אחריות החטיבה הפיננסית, והן את ההשקעה בחברות הריאליות, שאינה מנוהלת על ידה, וכאמור, דיווחי הפעילות של מגזר זה אינם מוצגים בדיווחים האמורים להנהלה;
- בדיווח המגזרים על פי הוראות המפקח על הבנקים, מוקצה לכל מגזר הון ראשוני והון משני, בהתאם לנכסי הסיכון שלו, על חשבון המגזר הפיננסי.

להלן כימות של ההבדלים העיקריים בין מתכונת הדיווחים הניהוליים לבין מתכונת הדיווח המוכתבת בהוראות הדיווח לציבור:

	משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות עסקית	בנקאות מסחרית	בנקאות פרטית	מגזר פיננסי	סך-הכל מאוחד
	במיליוני שקלים חדשים						
	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007						
רווח נקי מדווח	654	227	347	103	43	(109)	1,265
רווח נקי בהתאם לדיווחים ניהוליים	622	208	320	86	41	(12)	1,265
הפרש	32	19	27	17	2	(97)	–
להלן מרכיבי ההפרש:							
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים	14	18	31	19	1	(83)	–
הכנסות קופת פיצויים	38	13	12	8	3	(74)	–
סך-הכל הכנסות שהועברו	52	31	43	27	4	(157)	–
הפרשה למסים על פעולות רגילות	20	12	16	10	2	(60)	–
הפרש	32	19	27	17	2	(97)	–
	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2006						
רווח נקי מדווח	241	46	217	9	31	292	836
רווח נקי בהתאם לדיווחים ניהוליים	218	32	180	(6)	30	382	836
הפרש	23	14	37	15	1	(90)	–
להלן מרכיבי ההפרש:							
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים	16	17	57	20	1	(111)	–
הכנסות קופת פיצויים	22	7	6	5	1	(41)	–
סך-הכל הכנסות שהועברו	38	24	63	25	2	(152)	–
הפרשה למסים על פעולות רגילות	15	10	26	10	1	(62)	–
הפרש	23	14	37	15	1	(90)	–

מבנה ניהולי

קבוצת הבנק פועלת בארץ ובחו"ל באמצעות הבנק, חברות בנות, סניפים ונציגויות בכל תחומי הבנקאות והשירותים הפיננסיים.

פעילותו העסקית של הבנק מתבצעת באמצעות 4 חטיבות: החטיבה הקמעונאית, החטיבה העסקית, החטיבה הפיננסית והחטיבה לנכסי לקוחות.

החטיבה הקמעונאית אחראית לפעילות בקרב משקי בית, לקוחות אח"מ, חברות ועסקים קטנים, תושבי חוץ, לקוחות בנקאות פרטית ולקוחות הבנקאות הישירה.

החטיבה העסקית אחראית לפעילות בקרב החברות הגדולות והבינוניות ולשירות למגזרי לקוחות ספציפיים: יהלומנים, חברות בניה (ליווי פרוייקטים בתחום הנדל"ן) ומפעלים מאושרים. כמו כן, אחראית החטיבה לפעילות בקרב הלקוחות העסקיים (Middle Market) ומרכזת את פעילות מרכזי העסקים, אגף סחר חוץ והסניף הראשי בת"א.

החטיבה הפיננסית אחראית לניהול הנוסטרו והנזילות ולניהול סיכוני השוק והנזילות.

החטיבה לנכסי לקוחות אחראית, בעצמה ובאמצעות חברות בנות, למתן מגוון שירותים בשוק ההון לכלל מגזרי הלקוחות, ובכלל זה: ייעוץ בניירות ערך ובנכסים פיננסים, ביצוע שירותי קנייה ומכירה של ניירות ערך, ניהול תיקים, שירותים למנהלי תיקים המנהלים בבנק את תיקי לקוחותיהם, פעילות במסגרת חוזים עתידיים, תעודות סל ומוצרים מובנים.

לפרטים בדבר שינוי במבנה הארגוני, במסגרתו מוזגה החטיבה לבנקאות מסחרית לתוך החטיבה העסקית, ר' להלן בפרק "המגזר העסקי".

המגזר הקמעונאי – כללי (RETAIL)

הבנק מציג שני מגזרים קמעונאיים: מגזר "משקי הבית" ומגזר "עסקים קטנים". במסגרת מגזרים אלה נכללים לקוחות החטיבה הקמעונאית של הבנק, למעט לקוחות המרכזים לבנקאות פרטית בינלאומית. בסעיף כללי זה להלן יובאו כמה עניינים שמשותפים לשני המגזרים האמורים.

סניפים - מרכז העשייה הקמעונאית

הסניפים הם החוליה המרכזית בקשר בין הבנק ללקוח הקמעונאי. חווית הקמעונאות מתרחשת במקום המפגש של הלקוח הקמעונאי עם הבנק - בסניף.

לקוח המבקר בסניף יחווה חווית קמעונאות כתוצאה משילוב של ארבעה גורמים עיקריים: חזות נעימה של הסניף ועובדיו, שירות איכותי לאורך כל זמן שהייתו בסניף, בהירות ופשטות של המוצרים והמסרים המועברים לו וזמינות וקלות הצריכה - תהליכים פשוטים וביצוע יעיל. החטיבה הקמעונאית מציעה בתהליך מתקדם של התאמת הסניפים למבנה ממוקד לקוח, כאשר מול כל זירת לקוחות מתקיימת היערכות שונה ומבודלת.

סינוף

בסוף שנת 2007 הפעיל הבנק מערך של 129 סניפים ברחבי הארץ המאורגנים במסגרת חמישה מרחבים. לפרטים בדבר התאמת רשת הסינוף, שירותים משלימים ומערכי ייעוץ ר' "מגזר משקי הבית" להלן.

פתיחת סניפים. במהלך שנת 2007 נפתחו 5 סניפים ייעודים לעובדי המדינה ו-3 סניפים בסדרת "דיסקונט ביתי".

לפרטים נוספים אודות התאמת מפת הסינוף, ר"מגזר משקי הבית" להלן.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

בשנת 2004 קבע בנק דיסקונט את חזון הבנקאות האנושית. במסגרת החזון נקבעה המשימה להיות הבנק המוביל בקמעונאות, תוך יצירת בידול מהמתחרים.

לשם כך הקימה החטיבה הקמעונאית אגפים ממוקדי לקוחות, אגף שירות ומכירות, אגף לקוחות עסקיים לניהול אשראי ואגף לקוחות תושבי חוץ ועתירי פאסיבה.

כחלק מהאסטרטגיה הותאמה פריסת הסינוף על ידי איחוד סניפים והקמת סניפי קונספט ייחודים (ר' להלן "התאמת רשת הסינוף" ב"מגזר משקי הבית").
סניפי דיסקונט המסורתיים עוברים "מתיחת פנים". במסגרת זו הסניף מחולק לשני אזורים: אזור בנקאות יומיומית - "דיסקונט מהיר" ואזור בנקאות מומחים. בכדי להעניק חווית לקוח נעימה ומזמינה, הותאמה חזות הסניפים לקמעונאות בדרך של מיסחור הסניפים והתקנת מסכי ווידאו ומערכות אודיו.
בנוסף, נקטת פעולה אינטנסיבית לייעול תהליכי העבודה בסניף על ידי הוצאת עבודות תפעוליות מהסניף, שנועדה לפנות זמן ליוזמה ומכירות.
המגזר הקמעונאי שם דגש על פיתוח תחום האשראי הצרכני כמנוע צמיחה.

אסטרטגיית המגזרים

אסטרטגיה המתווה דרך על פיה יש ליצור בידול ברור בין לקוחות על מנת להצליח לשמר את הלקוחות ולמצות את הפוטנציאל הגלום בהם.
הדרכים ליישום אסטרטגית הבידול בין מגזרים:
- פילוח נכון של לקוחות;
- בידול בשירות - שיוך ארגוני לצוות והתאמה של ערוצים משלימים;
- פיתוח קשרי לקוחות עם הפלח: יוזמה ושירות;
- הגדלת נתח לקוח ופלח - גיוס והעמקת פעולות.

פילוח הלקוחות

במגזר הפרטי אותרו ארבעה פלחים עיקריים של לקוחות: אח"מ; פרטי מועדף; פרטי (משקי בית); פלח צומח. הפלחים מוגדרים בהתייחס לפרמטרים של גובה המשכורת ו/או עושר פיננסי, אשר נמדד לפי היקף הנכסים המוחזקים בבנק. הפלח הצומח מוגדר כאוכלוסיית לקוחות שזוהו כבעלי פוטנציאל צמיחה: סטודנטים, חיילים וצעירים.
בשנים האחרונות הושם דגש מיוחד על המגזר הפרטי על כל פלחיו. בהתבסס על פילוח המגזר הפרטי נקבעו דגשים אסטרטגיים שונים לפעילות מול כל פלח בהתאם למאפייניו, צרכיו ולסדרי העדיפויות של הבנק.
בהתבסס על פילוח המגזר הפרטי נבנו מסלולי חשבון המאפשרים העמדת קווי אשראי מובנים, תוך הצעת מסלולים ייחודיים לבעלי עושר פיננסי ו/או מקבלי משכורת. ללקוחות אלה הוצע קו אשראי בגובה 30% מהעושר הפיננסי הפנוי נטו ו/או עד פי 5 מגובה המשכורת, בהתאמה.
התאמת קווי האשראי לפלחי אוכלוסייה אלה נעשית באמצעות פניה יזומה ללקוח והתאמת המסגרות בהתאם לצרכיו של הלקוח, יכולת ההחזר שלו, וההיכרות עימו לאורך שנים בקווי אשראי מובנים, בהם הריבית הולכת ופוחתת ככל שהניצול גדל. פעילות זו תומכת בפיתוח תחום האשראי הצרכני בבנק, מאפשרת התאמה מלאה לצרכי הלקוח ומובילה לצמצום משמעותי של היתרות החורגות בחשבונות העו"ש.
במגזר העסקי אותרו שלושה פלחים עיקריים של לקוחות: עסקי, עסקי פלוס, עסקי מורחב. הפלחים מוגדרים בהתייחס לפרמטרים של היקף הפעילות מול הבנק, כפי שנמדד בעיקר בתחום האשראי.

תפיסת השירות

תפיסת השירות גובשה במטרה לתת שירות כוללני ללקוח מתוך הבנה כי הלקוח מעוניין בקבלת שירות מבנקאי שיכיר את כל צרכיו הפיננסיים ויתאים לו, על פי מאפייניו הייחודיים, את השירותים והמוצרים.
בהתאם לכך גובשה תפיסת השירות הכולל שעקרונותיה:
- שירות כולל ללקוח בנקודת שירות אחת - one stop shop;
- שירות בצוות - מקנה מענה שירות מקיף יותר בכתובת אחת בסניף;
- היערכות על פי זירות - צוות מתמחה בזירת לקוחות (ולא במוצרים);

- בנקאות אנושית - היכרות ויחס חם ואנושי מצד נותני השירות;
- יוזמה שירותית - הקדמת הלקוח בחיזוי צרכיו והתאמת מוצר או שירות לאותם צרכים;
- הקצאת משאבים המבוססת על צרכי הלקוח וסדרי העדיפות הבנק;
- בנקאות מומחים - מתן שירותים מקצועיים מגוונים, בתחום האשראי וההשקעות, תוך התאמת המוצר לצרכיו של הלקוח.

בשנת 2008 תוטמע מערכת התומכת בשיווק ממוקד לקוח במערכי השירות. מערכת זו שמה את הלקוח במרכז, כאשר סביב מחזור חייו יוצגו המוצרים המותאמים ללקוח. באמצעות מערכת זו ניתן יהיה להתאים את המוצר לצרכי הלקוח ולתעדף את המוצרים והפעילויות ללקוחות.

קשרי לקוחות עם הפלח ומכירות

לאחר פילוח לקוחות הסניף ובידול השירות מולם, מתמקד יישום אסטרטגית המגזרים באופן ניהול הפעילות מול כל זירה - התמחות בזירה.

צוות השירות נדרש להעמיק את פעילותו מול לקוחותיו: לפתח קשרי לקוחות עם הפלח שהוא משרת ולבצע פעילות יזומה מולו.

לשם כך נדרשת:

- היכרות של מאפייני הלקוחות (פעילות בנקאית, צרכים והעדפות);
- התאמת רמת המקצועיות וההכשרה הנדרשת לצרכי הלקוחות - לצורך כך נבנו קורסים, סדנאות והדרכות בנושאים מגוונים לעובדי הסניפים. העברת הקורסים נעשית הן בלמידה עצמית והן במכללת דיסקונט;
- התאמת מוצרים ממוקדים בצרכי לקוחות בתחום ההשקעות ובתחום האשראי;
- הרחבת ההיכרות האישית עם הלקוחות;
- התאמת אופן הפניה והמכירה ללקוחות השונים.

הטמעת התרבות הקמעונאית

במסגרת האסטרטגיה להובלת הבנקאות הקמעונאית השיק הבנק בתחילת חודש יולי 2005 בית ספר ראשון מסוגו במערכת הבנקאית - בית ספר לקמעונאות.

בית הספר לקמעונאות מכשיר מנהלים ועובדים מסניפי הבנק ויתמקד בהשגת המטרות הבאות: הטמעת התרבות הקמעונאית בסניפי הבנק, הקניית כלים ליישום התפיסה הקמעונאית לצוותי ניהול מסניפי הבנק והכשרת עובדים במסלולי למידה מגוונים ומותאמים.

בית הספר לקמעונאות פועל במסגרת מכללת דיסקונט והמרצים בו הם מתחום העשיה הקמעונאית בארץ ובחו"ל.

במסגרת יישום חזון "הבנקאות האנושית" הוזנק במחצית השניה של שנת 2007 מהלך של הטמעת תרבות עסקית בבנק, אשר כוללת סטנדרטים אחידים בשירות. זאת, במטרה שכל לקוח אשר נכנס לאחד מסניפי דיסקונט יזכה לחווית שירות אחידה.

בנקאות קמעונאית - מגזר משקי הבית לקוחות המגזר

במסגרת מגזר זה נכללים לקוחות החטיבה הקמעונאית של הבנק בזירת הלקוחות הפרטיים המוגדרים כפרטיים מקבלי משכורת, צמיחה ואח"מ (להוציא לקוחות המרכזים לבנקאות פרטית). כן כולל המגזר את לקוחות בנק מרכנתיל דיסקונט במגזר משקי הבית - לקוחות פרטיים של בנק מרכנתיל דיסקונט, שסממני פעילותם אופייניים לאלה של משקי הבית, לרבות אשראי בהיקף שאינו עולה על 200 אלף ש"ח ופקדונות בהיקף שאינו עולה על 500 אלף ש"ח.

החל בשנת 2006 כולל המגזר גם את נתוני הפעילות הבינלאומית במגזר משקי הבית.

שירות

לקוחות משקי הבית מקבלים שירות באמצעות 129 סניפי הבנק הפרושים ברחבי הארץ, מקרית שמונה ועד אילת ומאורגנים בחלוקה גיאוגרפית לחמשה מרחבים. לקוחות מגזר משקי הבית בבנק מרכנתיל דיסקונט מקבלים שירות באמצעות 70 סניפים הפזורים ברחבי הארץ.

המוצרים הבנקאיים העיקריים העומדים לשימוש לקוחות המגזר כוללים שירותי ניהול חשבון שוטף, אשראי, פקדונות, פעילות בשוק ההון וכרטיסי אשראי, וכן הלוואות לרכישה, חכירה, הרחבה, שיפוץ או בניה של דירות מגורים ומתן הלוואות לכל מטרה, המובטחת על ידי משכון דירות מגורים.

שימור לקוחות. לקוחות בנק דיסקונט הינם נכס יקר לבנק. על כן, היחס והשירות ללקוח מהווים ערך עליון. במהלך שנת 2006 הוקמה בבנק מחלקת שימור לקוחות ומטרתה העיקרית לאתר לקוחות מקטיני פעילות או לקוחות מאוכזבים, לבחון את הסיבות ולהמציא פתרונות לשביעות רצון הלקוח.

התאמת רשת הסינוף

כחלק ממהלך הבידול של הבנק הוקמו סניפי קונספט ייחודים, במהלך שהחל בשלהי שנת 2003, שנועדו לתת מענה מותאם לצרכים שונים של לקוחות קמעונאיים.

"דיסקונט מהיר". ממוקם בקדמת הסניף ומספק מענה מהיר לשירותי בנקאות יומיומית. במרכזים לבנקאות מהירה יש כמה משובים, מכשיר כספומט, עמדת טלבנק ואינטרנט ובעיקר - הוא מאויש על ידי בנקאים מקצועיים בשעות שאינן שגרתיות: 20:00-8:00. החל משנת 2006 נפתחו 25 מרכזי "דיסקונט מהיר".

"דיסקונט בדרך שלך". סניפים אלה, הממוקמים בקניונים, משמשים נקודת שירות ומכירות ללקוחות הקניון, והם מותאמים לסביבה הקמעונאית של הקניון. שעות הפתיחה מותאמות ללקוח: 22:00-10:00. החל משנת 2004 נפתחו 5 סניפים בסדרת "דיסקונט בדרך שלך": בקניון "אבנת" בפתח תקוה, בקניון הנגב בבאר שבע, בקניון "מול הפארק" ברעננה, ב"קניון גבעתיים" בגבעתיים ובקניון מלחה בירושלים.

"דיסקונט ביתי". סניף המיועד ללקוחות קמעונאיים - פרטיים בלבד, המבוסס על מודל שירות כלכלי ויעיל לחדירה לשכונות מגורים ולמתחמים ממוקדים. סניפים אלה נמצאים בשכונות גדולות בערים, ומשרתים לקוחות פרטיים עד שעות מאוחרות. שעות הפתיחה מותאמות לצרכי התושבים והסביבה, פעילות בבתי חולים, איזורי תעשיה וכיוצ"ב.

תוכנית לשנת 2008. תוכנית האב לפריסת הרשת של דיסקונט, אשר חופפת את התוכנית האסטרטגית של הבנק, כוללת תכנון מפורט של פתיחת סניפים, טיפול והתאמת הרשת לאופי הטיפול הקמעונאי המבודל.

התוכנית לשנת 2008 כוללת שיפוץ של 18 סניפים, במסגרתו יפתחו 18 מרכזי "דיסקונט מהיר" שימוקמו בקדמת הסניפים, וכן פתיחת סניף נוסף של "דיסקונט בדרך שלך" ו-6 סניפי "דיסקונט ביתי".

שירותים משלימים

מערכי שירות ישירים ומשלימים המהווים אלטרנטיבה למערך השירות בסניפים:

פרוייקט "שער כניסה לבנק". מרכז מענה טלפוני ללקוחות - הפניה אוטומטית לבנקאות הישירה ללקוחות המתקשרים למרכזיית הסניף (ולא לשלוחות הישירות של העובדים). הפרוייקט מאפשר לשפר את איכות המענה הטלפוני מחד גיסא ולפנות לעובדי הסניף זמן ליזמה, מכירות ושיפור השירות בסניף מאידך גיסא.

טלבנק אינטרנט. פיתוח ושיכלול ערוץ השירות באמצעות האינטרנט. עידוד השימוש בערוץ זה מתבטא בעלויות הנמוכות משמעותית ללקוח לעומת שירותים זהים הניתנים בסניף.

מערכי שירותי ייעוץ

מוקדי השקעות. לקוחות בעלי פסיבה של מעל 750,000 ש"ח או לקוחות פעילים בשוק ההון זכאים לקבלת ייעוץ כוללני בתחום הפסיבה במוקדי השקעות (11 במספר). חשבון הלקוח משויך לסניף אולם השירות ניתן במוקד ההשקעות על ידי יועצי השקעות מומחים.

שירותי ייעוץ בסניפים. בשנת 2006 החל מהלך להעצמת שירותי ייעוץ ההשקעות בסניפים. במסגרת זו נהנה הלקוח מייעוץ אישי ויוזם במגוון אפיקים בשוק ההון. השירות ניתן בסניפים על ידי יועצי השקעות מורשים ומבודלים לתחום שוק הון בלבד. הקריטריון לקבלת השירות הינו פאסיבה נזילה בתחום של 250-750 אלף ש"ח. בשנת 2007 נמשך התהליך והורחב לסניפים נוספים. בשנת 2008 צפוי התהליך להסתיים ברוב המוחלט של סניפי הבנק.

שירותי ייעוץ פנסיוני. החל מחודש מרס 2008 החל הבנק במתן יעוץ פינסיוני בסניפי הבנק ובמוקדי ההשקעות. לשם כך הוכשרו יועצים מתוך הבנק וגויסו יועצים חדשים. הייעוץ בתחום זה אובייקטיבי ונתמך במערכת ייעוץ אשר מתאימה ללקוח את המוצר והסל הפנסיוני לפי צרכיו. הבנק רואה בתחום זה מנוע צמיחה חשוב בתחום הקמעונאות ויציע שירותים אלה גם ללקוחות שאינם לקוחות הבנק. (לפרטים נוספים ר' להלן "פעילות בשוק ההון" בפרק "פרטים נוספים אודות הפעילות במוצרים מסוימים").

ניהול תיקים. הפנית לקוחות הנדרשים לשירות זה להתקשרות עם מנהלי תיקים מורשים.

שירותים ומוצרים חדשים

כרטיס ההטבות "דיסקונט מקסגרייד". מועדון הטבות ייחודי ללקוחות הבנק המעניק מגוון הטבות בתחומי התרבות, הבילוי והפנאי בעשרות בתי עסק ברחבי הארץ. חברי המועדון נהנים ממבצעים אטרקטיבים, טיסות מוזלות ונופשונים במחירי מיוחדים.

השנה הושק מועדון "מקס בונוס" לעובדי המדינה, המעניק בנוסף להטבות מקס גרייד גם הטבות "ייחודיות" לעובדי המדינה.

SMS - "דיסקונט אישי". שירות חדש המאפשר קבלת הודעות SMS (בעברית בלבד), הכוללות מידע על חשבון העו"ש. נותן להירשם לשירות עם מספרי טלפון בכל רשתות הסלולר הפועלות בישראל, התומכים בקבלת הודעות SMS בעברית. הלקוח יכול להגדיר את העדפותיו על פי סוגי ההודעות שלגביהן הוא מבקש לקבל מידע, תדירותן וטווח השעות לקבלת ההודעות.

דף חשבון. הבנק החל לשלוח ללקוחותיו הודעות דואר בתצורה חדשה, המאפשרת להם לקבל במרוכז את כל המידע הדרוש להם בדרך נגישה וידידותית. בהודעות דואר אלה מיושמת התפיסה של פניה אל הלקוחות בשפה נהירה ופשוטה, באמצעות מבנה אחיד של הודעות בכל נקודות המגע עם הבנק - בדואר, במשוב, באינטרנט ובסניף. העיצוב החדש, במבנה קבוע שיופיע בכל הערוצים, ידידותי מאוד, קל לקריאה וצבעוניותו נעימה. עיצוב זה נעשה כחלק ממהלך רחב יותר של שדרוג ההודעות היוצאות מן הבנק אל הלקוחות והתאמתן לאסטרטגיה של הבנקאות האנושית. במסגרת זו ההודעות נכתבות ומנוסחות בשפה פשוטה יותר, ברורה וקלה להבנה.

שיווק והפצה

השיווק וההפצה מתבצעים באמצעות מבצעי פרסום בעיתונות, בטלוויזיה, ברדיו ובשלטי חוצות. בנוסף, מתבצעים שיווק והפצה בערוצים הבאים:

- בסניפים - פנים מול פנים, על ידי מסכי פלאזמות בעמדות ההמתנה לשירות;
- באמצעות הטלפון, הן בפניה יזומה והן בתגובה לפנית הלקוחות;
- בטלבנק דיסקונט - הן בפניה יזומה הן כמענה לפנית לקוחות;
- באתר דיסקונט באינטרנט, באמצעותו מועברים מסרים שיווקיים והצעות שיווקיות;
- דיוור ישיר ללקוחות (בצירוף דוח מצב חשבון) ובאמצעות המכשירים לשירות עצמי (משובים וכספומט).

יעדים ואסטרטגיה עסקית

החל משנת 2002 החל הבנק במאמץ שיווקי לגיוס לקוחות פרטיים- פעילות "מעגלים".

החלטה שיווקית זו נובעת מאסטרטגית הבנק והיא הובלת הבנקאות הקמעונאית בישראל תוך התמקדות במגזר הקמעונאי כמקור עיקרי לצמיחה ורווחיות.

החל מתחילת פעילות "מעגלים" גייס הבנק כ-400 אלף לקוחות חדשים, בעיקר ממגזר משקי הבית.
בשנת 2007 בוצעו מספר מהלכים לחיזוק האסטרטגיה להובלת הקמעונאות:

- מכרז עובדי מדינה - הבנק זכה במכרז למתן הלוואות לעובדי מדינה בתנאי החשב הכללי ושירותים בנקאיים נוספים (ר' להלן "מכרז למתן שירותים לעובדי המדינה");
- מכרז עובדי הוראה - הבנק זכה במכרז למתן הלוואות לעובדי הוראה וסטודנטים בתנאי החשב הכללי (ר' להלן "מכרז עובדי הוראה");
- מתווה דיסקונט - מבצע שיווק משותף עם בנק דיסקונט למשכנתאות, שבמרכזו עומדת הפיכת המשכנתא למוצר עוגן לגיוס לקוחות פעילים חדשים, על ידי הענקת ריבית אטרקטיבית במיוחד ללקוחות שיעבירו את משכורתם לדיסקונט. מהלך זה הגדיל את נתח השוק של בנק דיסקונט למשכנתאות בביצוע משכנתאות חדשות ולהערכת הבנק, הוא יגדיל גם את הפעילות הקמעונאית בבנק (לפרטים נוספים, ר' להלן "פעילות המשכנתאות - הלוואות לדיור" בפרק "פרטים נוספים אודות הפעילות במוצרים מסוימים").

דגשים לשנה הקרובה

- המשך הנחלת חזון הבנק - הובלת השירות האישי והאנושי;
- המשך התאמת ופיתוח מוצרים ייחודיים ללקוחות;
- קליטת עובדי המדינה וההוראה, בין היתר באמצעות סל ההטבות שנבנה במיוחד עבורם והשירות האישי והאנושי אותו יקבלו מעובדי הבנק;
- דגש על שירות ושימור לקוחות חדשים וותיקים;
- המשך הפריסה הארצית של נקודות "דיסקונט מהיר", הפתוח לקבלת קהל עד לשעה 20:00. בכך מתאים הבנק את עצמו לצרכי הלקוח ולנוחותו. כמו כן, ייעשה מאמץ להגביר את שביעות רצון הלקוחות על ידי ע"י שדרוג חווית הביקור בסניף והעלאת רף השירות.

תחרות

מספר המתחרים במגזר משקי הבית הינו כמספר הבנקים הפועלים במשק. עיקר התחרות של הבנק הינה מול ארבעת הבנקים הגדולים בישראל: בנק הפועלים, בנק לאומי, הבנק הבינלאומי הראשון ובנק מזרחי-טפחות, כאשר בנק דיסקונט הינו השלישי בגודלו מבין חמשת הבנקים.
הבנק נוקט בדרך של בידול ממתחריו הן באיכות השירות והן בדרך של השקת מוצרים אטרקטיביים המותאמים לצרכיהם של לקוחות מגזר זה.
בשנים האחרונות התפתחה תחרות מצד גופים פיננסים "חוץ בנקאיים" כגון: חברות כרטיסי אשראי - בתחום האשראי הצרכני, חברות השקעות וביטוח - בתחום שוק ההון, ועוד.

התפתחות בשווקי המגזר ושינויים במאפייני הלקוחות

בשנת 2007 לא חלו שינויים במאפייני לקוחות המגזר. יחד עם זאת, קיימת מגמה מתמשכת של גידול בפעילות הבנקאית באמצעות הערוצים הישירים (מכשירי בנק אוטומטיים, טלבנק דיסקונט, אינטרנט).

שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על המגזר

במהלך שנת 2007 שודרג אתר האינטרנט של הבנק, ובכלל זה נוספו אפשרויות תשלום לרשויות ממשלתיות ועירוניות, ונוסף באינטרנט צילום שיקים שנפרעו. כמו כן שודרג אתר ניירות ערך, בו ניתן לקבל מידע ולבצע פעולות בנקאיות, שופר המענה הטלפוני על ידי הפניה אוטומטית של חלק מהשיחות ישירות ל"טלבנק דיסקונט" (כשער כניסה לבנק) ושיפור שירות המענה הטלפוני ללקוחות.

גורמי הצלחה קריטיים במגזר

- פריסת נקודות שירות והתאמת שעות הפעילות לאיזור וסוג האוכלוסיה;
- הרחבת החשיפה והזמינות של הערוצים הטכנולוגים הישירים;
- מהירות התגובה לצרכים ולבקשות הלקוחות;
- בניית מוצרים המותאמים ללקוח במגוון האפיקים הבנקאיים;
- גמישות ורגישות לשינויים בשוק, לרבות הוראות רגולטוריות.

מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים במגזר

- השקעה בפריסת רשת סניפים ברחבי הארץ;
- השקעה בהקמת אמצעים טכנולוגיים מתקדמים, תחזוקתם ושדרוגם;
- הכשרת כוח אדם שירותי המיומן במגוון המוצרים והפעילויות הבנקאיות;
- שמירה על מוניטין של רמת שירות, מובילות, מקצועיות ואמינות, הנבנה לאורך שנים.

מכרז למתן שירותים לעובדי המדינה

ביום 1 באפריל 2007 נמסר לבנק כי זכה במכרז של החשב הכללי למתן הלוואות, משיכת יתר ושירותים בנקאיים לעובדי המדינה (שירותים שניתנו עד אז על ידי בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ), לתקופה של 7 שנים שתחילתה ביום 1 בינואר 2008. ביום 10 במאי 2007 חתם הבנק על הסכם בעניין.

במסגרת המכרז, העביר הבנק לפקדון מיוחד סך של 1.036 מיליארד ש"ח למשך 7 שנים, אשר מתוכו ניתנות הלוואות ומשיכות יתר לעובדי המדינה. בסוף התקופה תוחזר לבנק הקרן בתוספת הצמדה למדד. (החשב הכללי יהיה זכאי לריבית בגין הלוואות ומשיכת היתר שיינתנו מכספי הפקדון וכן לריבית על יתרת הפקדון).

ההלוואות לעובדי המדינה הזכאים ניתנות בתנאים מסובסדים בריבית החשב הכללי (הריבית שנקבעה היא הנמוך מבין שני שליש מריבית הפריים או שני שליש מהסך המצטבר של האינפלציה הנומינלית בתוספת 2%) מתוך כספי הפקדון. כן התחייב הבנק להעמיד מסגרת אשראי בגובה של עד 7,000 ש"ח כמשיכת יתר (מתוך כספי הפקדון) באותם תנאים לכל עובד מדינה שפתח חשבון עו"ש בבנק והעביר אליו את משכורתו. הבנק יהיה רשאי להעמיד מסגרת אשראי מתוך כספי הבנק בהיקף גבוה מ-7,000 ש"ח, בריבית שלא תעלה על פריים +1.4%.

במסגרת זכייתו במכרז ניתנה לבנק הזכות לגבות החזרי הלוואות שייתן באמצעות ניכוי משכר עובדי המדינה. העמלות אותן יהיה הבנק רשאי לגבות מוגבלות בהתאם לתנאי המכרז לסכומים הקבועים בנספח לו, כאשר חלק גדול מהשירותים הבנקאיים הקמעונאים יינתנו בחינם. לגבי שירותים אחרים שלא פורטו בהסכם יגבה הבנק לכל היותר 70% מהעמלה הקבועה בתעריפון הבנק.

על פי תנאי המכרז על הבנק לתת שירותים בנקאיים ב-50 סניפים לפחות וברשימת מקומות שנקבעו בתנאי המכרז. בנוסף, על הבנק להעמיד שירותים בנקאיים בתוך ארבעה חודשים מיום העמדת המקום לרשות הבנק על ידי הממשלה ב-4 סניפים המצויים במבנים ממשלתיים או במתחמי קריות הממשלה, כמפורט בהסכם, וב-3 סניפים הנמצאים בבתי חולים. במקומות אלה מצויים כיום סניפים של בנק "יהב". ההסכם אינו כולל התחייבות של הממשלה לפנות סניפים אלה.

על פי תנאי המכרז תחילתה של הפעילות נשוא המכרז הינה החל מיום 1 בינואר 2008, ועד למועד זה, על הבנק להיערך באופן שיוכל לתת שירותים בנקאיים כאמור לעובדי המדינה, בהיקף, בתנאים ובאיכויות שהוגדרו במכרז. הבנק נערך כנדרש לתחילת הפעילות (ר' להלן).

בהתאם לתנאי המכרז, רשאי החשב הכללי, לפי שיקול דעתו, להעביר לבנק גם את תיק ההלוואות הקיים או חלקו. למיטב ידיעת הבנק, החשב הכללי החליט שבנק "יהב" ימשיך לטפל בתיק ההלוואות הקיים.

על פי המסמכים במכרז, מספר עובדי המדינה (לרבות גמלאים) הזכאים לקבל את השירותים נשוא המכרז מוערך בכ-150,000, מתוכם מספר הגמלאים הוא כ-46,000. נכון לחודש מרס 2006 משכורתם של כ-87 אלף עובדי מדינה מופקדת לחשבונות עו"ש המנוהלים בבנק יהב.

להערכת הבנק, הזכיה האמורה במכרז תשמש פלטפורמה איכותית להגדלת חלקו של הבנק בבנקאות הקמעונאית. בעקבות הזכיה במכרז התפתחה תחרות בין הבנק לבין בנק "יהב" על מתן שירותים לעובדי המדינה, אשר באה לידי ביטוי, בין היתר, במסע פרסום של יהב לגיוס לקוחות חדשים ולשימור לקוחות קיימים מקרב עובדי המדינה, ובעתירות לבג"צ (ר' להלן).

היערכות הבנק. בסמוך לאחר הזכיה במכרז החל הבנק בהיערכות להתאמת מערכות המחשב של הבנק לפעילות הנדרשת על פי המכרז. כל הפיתוחים שנדרשו להתאמת מערכות המחשב הושלמו. במקביל, הושקע מאמץ רב בתחום הבינוי: שיפוץ סניפים והכשרת סניפים חדשים. הבנק עמד בלוחות הזמנים שנדרשו במכרז.

עלות ההיערכות הראשונית בשנת 2007 למתן שירותים הסתכמה בכ-38 מיליון ש"ח, לא כולל את עלות כוח האדם בסניפים. להערכת הבנק, עלות ההיערכות למתן שירותים בשנת 2008 תסתכם בכ-21 מיליון ש"ח נוספים.

מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, והוא מתבסס על הנחות ועל הערכות שונות שהיו בפני הנהלת הבנק. המידע עשוי להשתנות במידה והיקף ההשקעה בבינוי או בגיוס והכשרת כח אדם יהיה שונה מזה שהוערך על ידי הנהלת הבנק נכון למועד פרסום הדוחות.

למרות כניסתו של המכרז לתוקף רק ביום 1 בינואר 2008, החליט הבנק כי גיוס עובדי המדינה יחל החל מיום 17 ביולי 2007. החל ממועד זה הבנק מעניק את מלוא ההטבות המגיעות לעובדי המדינה בהתאם לתנאי המכרז, בין ללקוחות חדשים ובין ללקוחות ותיקים של הבנק מקרב עובדי המדינה, וכן שירותים והטבות חוץ בנקאיות שהותאמו במיוחד עבור עובדי המדינה. הבנק החל במבצע שיווקי נרחב, במסגרתו כבר גויסו אלפי לקוחות מקרב עובדי המדינה. במסגרת הפעילות השיווקית הוקם, בין היתר, מוקד ייעודי לעובדי המדינה המעוניינים במידע אודות הפעילות בדיסקונט. בנוסף, הועלה לאוויר אתר אינטרנט ייעודי אשר מכיל מידע מקיף אודות התנאים וההטבות המוצעים ללקוחות מקרב עובדי המדינה, אשר מאפשר ייעוץ מקוון ("צ'ט") בין גולשים ובין נציגי מוקד עובדי המדינה, ומאפשר להם לתאם פגישות ייעוץ או להפנות שאלות שונות.

בהתאם לדרישת המכרז, בתחילת חודש ספטמבר 2007 יצאו לאתרים בהם ישנם ריכוזים של עובדי המדינה, 25 צוותים. הצוותים פותחים חשבונות בשטח למבקשים להצטרף לבנק, בסיוע תפעולי של משרד אחורי ייחודי, שהוקם במיוחד למטרה זו. תהליך פתיחת החשבון באמצעות הצוותים מעניק חווית שירות ייחודית ללקוחות החדשים - בתום התהליך מקבל הלקוח לביתו, על ידי שליח, את מסמכי החשבון שפתח והמוצרים הבנקאים שהזמין באותו מעמד, כגון: פנקסי שיקים וכרטיסי אשראי. בנוסף, מוצע ללקוחות החדשים שירות VIP להעברת פעילותם לבנק. בנוסף יושם דגש על טיפוח הקשר עם לקוחות עובדי המדינה ולצורך כך הוגדרו סטנדרטי שירות אשר יוטמעו בסניפי הבנק ופותחו מערכות תומכות לניהול ובקרה אחר הקשר בין הבנק ללקוח.

הבנק נערך לפתיחתם של 11 סניפים בקריות הממשלה ובמוסדות מערכת הבריאות, מתוכם נפתחו 6 סניפים עד סוף שנת 2007. בנוסף, הבנק יבצע עיבוי של סניפים קיימים הקרובים לאתרים בהם ישנם ריכוזים של עובדי המדינה.

יצויין כי במסגרת המכרז, לא כל אוכלוסיות עובדי הסקטור הציבורי הוגדרו על ידי החשב הכללי כזכאים לתנאים ולהטבות. בעקבות זכיית הבנק במכרז, פנו אליו ארגונים שונים מהסקטור הציבורי, שאינם נכללים באוכלוסיית הזכאים לתנאי עובדי מדינה, בכדי להגדיר לעובדיהם הסדר הטבות.

סניפי פרוייקט מכרז עובדי המדינה. כאמור, במסגרת פרוייקט מכרז עובדי המדינה נפתחו עד כה שישה סניפים: סניף תל השומר בקניון במתחם בית החולים; סניף אסף הרופא, בקניון במתחם בית החולים; סניף בית חולים נהריה; סניף חניון הלאום, אשר נפתח לפי שעה באופן זמני בבנייני האומה בירושלים, ואשר עתיד לעבור בתחילת שנת 2008 למתחם חניון הלאום (מול הכנסת ובית המשפט העליון); סניף בנין היובל מול מגדלי עזריאלי בתל-אביב ושלוחת ברזילי, ביציאה מבית החולים ברזילי באשקלון. הסניפים שנפתחו הם סניפים ייעודיים לעובדי המדינה, ששעות הפתיחה שלהם מותאמות לצרכי העובדים, והכל במטרה לתת לעובדי המדינה שירות איכותי וזמין.

עד ליום 31 בדצמבר 2007 נפתחו כ-10,250 חשבונות חדשים של עובדי מדינה. למועד סמוך לפרסום הדוחות הכספיים קיימים בבנק כ-28,550 חשבונות של עובדי מדינה, מהם כ-15,500 חשבונות חדשים שנפתחו מתחילת הפעילות בקרב עובדי המדינה.

נוכח העובדה שמבצע השיווק ללקוחות מקרב עובדי המדינה החל רק בחודשים האחרונים של שנת 2007, לא היתה בשלב זה למבצע השפעה מהותית על פעילות הבנק בכלל, ועל מגזר משקי הבית בפרט.

עתירה לבג"צ. ביום 25 ביולי 2007, הגיש בנק יהב עתירה לבג"צ נגד שר האוצר, החשב הכללי במשרד האוצר, המפקח על הבנקים ובנק דיסקונט. בעתירה עתר בנק יהב למתן צווים על תנאי כלהלן:

א. צו המופנה לשר האוצר ולחשב הכללי לביטול הדרישה שנשלחה לבנק יהב לפינוי סניפיו ממשרדי הממשלה.

ב. צו המופנה לשר האוצר, לחשב הכללי ולמפקח על הבנקים - מדוע לא יורו לבנק דיסקונט להימנע מהפעלת צוותים למתן שירותים בנקאיים מחוץ לסניפי הבנק, דהיינו במקומות העבודה של עובדי המדינה. לחילופין, מבקש בנק יהב להוציא צו המורה ליתן לו הזדמנות שווה והוגנת להפעיל צוותים דומים לאלה שיורשה בנק דיסקונט להפעיל.

ג. צו כנגד הוראת האוצר להפסקת ההסדר על פיו ניתנה לבנק יהב אפשרות לגבות החזרי הלוואות וכספים לחסכון באמצעות ניכוי משכר עובדי המדינה.

כמו כן עתר בנק יהב להוציא בדחיפות צו ביניים שימנע מתן אישור הפעלת צוותים מטעם בנק דיסקונט למתן שירותים בנקאיים מחוץ לסניפי דיסקונט, עד להכרעה סופית בעתירה, אלא אם כן יינתן גם לבנק יהב להפעיל צוותים מטעמו באותה מתכונת. טענתו העיקרית של בנק יהב היא שהחשב הכללי נותן לבנק דיסקונט זכויות עודפות, שאינן מתחייבות מן המכרז. עוד טוען בנק יהב בעתירתו כי בכך מתערב החשב הכללי, שלא כדין, בתחרות במגזר הבנקאי, וכי הצלחה בתחרות עם בנק דיסקונט על מגזר עובדי המדינה "הינה בנפשו".

ביום 15 באוגוסט 2007 החליט בית המשפט שהעתירה תידון בפני הרכב, במהלך חודש ספטמבר 2007. כמו כן קבע בית המשפט כי לאור הבהרות המדינה ושיקולי "מאזן הנוחות" לא יינתן, בשלב זה, צו ביניים כפי שנתבקש.

ביום 11 בספטמבר 2007 החליט בית המשפט לדחות את העתירה. במסגרת ההחלטה הצהיר הבנק כי הוא פעל ויפעל על פי חוק ובהתאם להוראות המכרז, מבלי לפגוע בזכותו של בנק יהב לפנות למפקח על הבנקים בעניין זה.

ביום 24 בספטמבר 2007 התקבל היתר בנק ישראל לפתיחת 25 סניפים מיוחדים במסגרת היערכות הבנק ליישום תנאי המכרז. תוקף ההיתר פג ביום 31 בדצמבר 2007, וביום 1 בינואר 2008 ניתן לבנק היתר נוסף להפעלת סניפים מיוחדים, לפעילות עם לקוחות שהם עובדי מדינה. תוקף ההיתר עד ליום 30 באפריל 2008.

עתירה נוספת לבג"צ. ביום 13 בפברואר 2008 הגיש בנק יהב עתירה נוספת לבג"צ נגד שר האוצר, החשב הכללי במשרד האוצר ובנק דיסקונט. במסגרת העתירה התבקש בית המשפט להוציא צווים אשר נועדו לאפשר לבנק יהב להמשיך ולנכות הלוואות, שיינתנו על ידו ישירות, מתלושי השכר של עובדי המדינה.

במסגרת העתירה טוען בנק יהב כי הקריטריונים החדשים שנקבעו על ידי החשב הכללי לניכוי ישירות מתלושי השכר של עובדי המדינה, הינם קריטריונים המפלים לטובה את בנק דיסקונט, ומהווים התערבות פסולה של החשב הכללי לטובת בנק דיסקונט בתחרות בין הבנקים.

בנוסף עתר בנק יהב לקבלת צו ביניים שיאפשר לו להמשיך ולנכות הלוואות הניתנות על ידו, ישירות מתלושי השכר של עובדי המדינה, וזאת עד למתן הכרעה בעתירה. ביום 24 במרס 2008 החליט בג"צ כי אין מקום למתן צו ביניים. המדינה והבנק הגישו את תשובותיהם לעתירה וביקשו לדחותה.

מכרז עובדי הוראה

ביום 11 ביולי 2007 נמסר לבנק כי זכה במכרז של החשב הכללי למתן הלוואות מסובסדות למורים והלוואות מותנות לסטודנטים להוראה (שירותים שניתנו באותה עת על ידי הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ). ההלוואות תועמדנה באחריות הבנק. ביום 26 בספטמבר 2007 חתם הבנק על הסכם בעניין.

תקופת ההתקשרות הינה ל-5 שנים החל מיום 1 בנובמבר 2007.

במסגרת המכרז העביר הבנק לפקדון מיוחד סך של כ-360 מיליון ש"ח למשך 5 שנים, אשר ישמש למתן הלוואות למורים בלבד. בתום התקופה תוחזר לבנק הקרן בתוספת הצמדה למדד (החשב הכללי יהיה זכאי לריבית בגין ההלוואות שיינתנו מכספי הפקדון וכן לריבית על יתרת הפיקדון). ההלוואות לסטודנטים, מתקציב המדינה, הינן מותנות ותהפוכנה למענקים על פי קריטריונים של משרד החינוך.
קהל היעד מונה כ-120 אלף מורים וכ-25 אלף סטודנטים להוראה.
החל מיום 1 בנובמבר 2007 דיסקונט הינו הבנק היחידי אשר מעמיד הלוואות מכספי המדינה למורים המקבלים משכורת ממשרד החינוך ולסטודנטים להוראה. הבנק החליט להרחיב את פעילותו גם לעובדי הוראה אחרים, המקבלים את משכורתם מגופים אחרים, ולהציע להם תנאים מועדפים. בנוסף להלוואות מציע הבנק לעובדי ההוראה חבילת הטבות בעמלות וקווי אשראי בריבית מועדפת.
למרות כניסת המכרז לתוקף ביום 1 בנובמבר 2007, החליט הבנק לגייס לקוחות מקרב עובדי הוראה עוד קודם לכן, במבצע שיווק שהחל ביום 8 באוקטובר 2007 תחת הכותרת "הכי כדאי להיות מורה בדיסקונט". הבנק רואה במגזר זה זירה אסטרטגית, ומבצע מגוון של פעילויות שיווקיות במטרה לגייס לקוחות מקרב קהל זה.
בעקבות הזכיה במכרז החלה להתפתח תחרות בין הבנק לבין בנק "מסד" והבנק הבינלאומי הראשון, ולהערכת הבנק תחרות זו עשויה להתגבר.

היקף הפעילות של המגזר והרווח הנקי שלו

הרווח הנקי של המגזר הסתכם בשנת 2007 בסך של 654 מיליון ש"ח, לעומת סך של 241 מיליון ש"ח בשנת 2006, עליה של 170.5%. בניטרול השפעת רכיבים מסוימים (ר' להלן), היה הרווח של המגזר בשנת 2007 מסתכם ב-260 מיליון ש"ח, לעומת סך של 144 מיליון ש"ח בשנת 2006, עליה של 80.5%.
שיעור תשואת הרווח הנקי, המחושב על ההון שהוקצה למגזר על בסיס היתרה הממוצעת של נכסי הסיכון במגזר, הגיע ל- 55.4% בשנת 2007, לעומת 23.4% בשנת 2006. בניטרול השפעת רכיבים מסוימים (ר' להלן), היה שיעור התשואה מגיע ל- 22.0% בשנת 2007, לעומת 13.9% בשנת 2006.
ההפרשה לחובות מסופקים במגזר הסתכמה בשנת 2007 ב-123 מיליון ש"ח, לעומת 109 מיליון ש"ח בשנת 2006, עליה של 12.8%.

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות מגזר משקי הבית (במיליוני ש"ח):

	פעילות מקומית				פעילות בינלאומית:	
	בנקאות ופיננסים	כרטיסי אשראי	שוק ההון	פעילות משכנתאות	סך-הכל	בנקאות ופיננסים	סך-הכל
	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007						
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים							
– מחיצוניים	(249)	208	7	172	138	6	144
– בינמגזרי	1,177	(55)	7	(65)	1,064	–	1,064
סך-הכל רווח מפעולות מימון	928	153	14	107	1,202	6	1,208
הכנסות תפעוליות ואחרות	491	746	296	48	1,581	1	1,582
סך-הכל הכנסות	1,419	899	310	155	2,783	7	2,790
הפרשה לחובות מסופקים	71	41	–	10	122	1	123
הוצאות תפעוליות ואחרות	1,367	578	175	113	2,233	4	2,237
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מסים	(19)	280	135	32	428	2	430
הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות (חסכון במס)	(31)	112	49	4	134	–	134
רווח נקי	12	114	502	24	652	2	654
רווח נקי, בניטרול רכיבים מסוימים[1]	32	115	87	24	258	2	260
תשואה להון (אחוזים)	3.2	35.8		5.1	55.8	18.0	55.4
תשואה להון בניטרול רכיבים מסוימים[1] (אחוזים)	8.5	36.0		5.1	22.1	18.0	22.0
יתרה ממוצעת של נכסים	7,214	6,667	10	10,519	24,410	207	24,617
יתרה ממוצעת של התחייבויות	50,915	–	–	2,401	53,316	74	53,390
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	6,217	5,331	10	7,923	19,481	207	19,688
יתרה ממוצעת של נכסי קופות גמל וקרנות נאמנות[2]	–	–	11,408	–	11,408	–	11,408
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	–	–	27,689	–	27,689	–	27,689
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	–	–	1,423	2,130	3,553	–	3,553
מרכיבי הרווח מפעולות מימון:							
מרווח מפעילות מתן אשראי	332	150	–	85	567	5	572
מרווח מפעילות קבלת פקדונות	570	–	–	–	570	1	571
אחר	26	3	14	22	65	–	65
סך-הכל רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים	928	153	14	107	1,202	6	1,208

(1) נוטרלו הרכיבים הבאים: רווח ממכירת פעילות קופות הגמל, רווח ממכירת קה"ל והוצאות עידוד פרישה מוקדמת.
(2) נכסיהן של קופות גמל שנמכרו נכללו ביתרה הממוצעת עד למכירתם.

נתונים עיקריים אודות מגזר משקי הבית (במיליוני ש"ח) (המשך):

	פעילות מקומית				פעילות בינלאומית:	
	בנקאות ופיננסים*	כרטיסי אשראי	שוק ההון	פעילות משכנתאות	סך-הכל	בנקאות ופיננסים	סך-הכל
	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2006						
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים							
– מחיצוניים	191	108	12	159	470	2	472
– בינמגזרי	648	(5)	3	(43)	603	–	603
סך-הכל רווח מפעולות מימון	839	103	15	116	1,073	2	1,075
הכנסות תפעוליות ואחרות	378	*630	*378	48	1,434	1	1,435
סך-הכל הכנסות	1,217	733	393	164	2,507	3	2,510
הפרשה לחובות מסופקים	60	31	–	18	109	–	109
הוצאות תפעוליות ואחרות	1,385	*482	*265	86	2,218	2	2,220
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מסים	(228)	220	128	60	180	1	181
הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות	(82)	79	*56	26	79	–	79
רווח (הפסד) נקי	(146)	78	286	22	240	1	241
רווח (הפסד) נקי, בניטרול רכיבים מסוימים*(1)	(50)	82	*87	24	143	1	144
תשואה להון (אחוזים)	(54.1)	*27.4		5.1	23.5	2.7	*23.4
תשואה להון בניטרול רכיבים מסוימים*(1) (אחוזים)	(18.2)	*28.5		5.3	13.9	2.7	*13.9
יתרה ממוצעת של נכסים	5,532	*4,294	8	9,704	19,538	59	19,597
יתרה ממוצעת של התחייבויות	50,858	*–	–	2,418	53,276	70	53,346
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	4,474	*4,811	289	7,525	17,099	59	17,158
יתרה ממוצעת של נכסי קופות גמל וקרנות נאמנות(2)	–	–	25,381	–	25,381	–	25,381
יתרה ממוצעת של ניירות ערך(2)	–	–	22,543	–	22,543	–	22,543
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	–	–	1,283	2,269	3,552	–	3,552
מרכיבי הרווח מפעולות מימון:							
מרווח מפעילות מתן אשראי	257	103	–	74	434	1	435
מרווח מפעילות קבלת פקדונות	546	–	–	1	547	1	548
אחר	36	–	*15	41	92	–	92
סך-הכל רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים	839	103	15	116	1,073	2	1,075

* סווג מחדש.

(1) נוטרלו הרכיבים הבאים: מענק הפרטה, הוצאות עידוד פרישה מוקדמת ורווח ממכירת מניות אילנות דיסקונט.

(2) ניירות ערך של קרנות נאמנות בניהול אילנות דיסקונט נכללו עד הוצאת אילנות דיסקונט מאיחוד במסגרת היתרה הממוצעת של נכסי קופות גמל וקרנות נאמנות ולאחר מכן במסגרת היתרה הממוצעת של ניירות ערך.

ההון האנושי

בשנת 2007 הסתכם מספר המשרות הממוצע במגזר ב-4,583, כולל משרות של עובדים ישירים במגזר ומשרות של עובדי מטה ברמות השונות, שעלות העסקתם הועמסה על המגזר, לעומת 4,303 משרות בשנת 2006, עליה של 6.5%.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והנחיות רגולטוריות אשר חלות על מערכת הבנקאות בישראל, מצד גורמי פיקוח שונים, ובכלל זה: הפיקוח על הבנקים, הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר, הממונה על ההגבלים העסקיים, רשות ניירות ערך ועוד. להלן יתוארו בקצרה מגבלות עיקריות שחלות על המגזר.

הוראה בנושא ניהול מסגרות אשראי בחשבונות עובר ושב. ביום 8 בפברואר 2005 פרסם המפקח על הבנקים הוראה בנושא ניהול מסגרות האשראי בחשבונות עובר ושב וחח"ד. ההוראה נועדה להפסיק את הנוהג שרווח בישראל של ניהול חשבונות אלה תוך חריגות תכופות ומתמשכות ממסגרות האשראי המאושרות.

בהוראה נקבע, בין היתר, כי:

- על הבנקים לקבוע ללקוח מסגרת אשראי, המתאימה לצרכיו, לכושר ההחזר ולבטחונות שלו וזאת על בסיס ניתוח מתועד, לצורך אישור המסגרת על ידי גורם האשראי המוסמך בבנק;
- קביעת מסגרת באופן מושכל זה יכולה להתבצע גם על פי מאפיינים של קבוצות לקוחות, והבנק יוכל לקבוע סכומי סף שונים לקבוצות לקוחות כאלה, שלגביהן יוגדרו קריטריונים כלליים לניתוח המתועד של צרכי האשראי;
- מסגרת האשראי תעוגן בהסכם בכתב אשר יבהיר את מחוייבות שני הצדדים - הלקוח והבנק - לפעול רק בתוך המסגרות המאושרות ובלי חריגה מהן;
- הבנק רשאי להעמיד ללקוח בעל מסגרת אשראי (שנקבעה בהסכם בכתב עמו), או לקבוצת לקוחות כאלה, מסגרת אשראי חד צדדית נוספת לתקופה מוגבלת, ובלבד שיידע את הלקוח. מסגרת חד צדדית כזו לא תחוייב בעמלה, ושיעורי הריבית עליה לא יעלו על אלה שנקבעו למסגרת האשראי האחרונה שהוסכמה בכתב עם הלקוח ונחתמה על ידו;
- במקרים בהם יבקש לקוח לכבד חיוב מסוים בעטיו צפויה להיווצר חריגה, והבנק יהיה מוכן להיענות לכך, תוסכם מראש ובכתב מסגרת מתאימה, ולו גם זמנית, התואמת את מסגרת האשראי הנוסף המבוקש;
- חיוב חשבון הלקוח בתוספת ריבית חריגה ועמלות מיוחדות בגין חשבון בחריגה יתאפשר אך ורק במקרים בהם התאגיד הבנקאי לא היה יכול למנוע את החריגה, ואף זאת רק בחשבונות שסווגו על ידי התאגיד הבנקאי כחובות בעייתיים (בפיגור).
- בגין חריגות שתיווצרנה בחשבונות שסווגו כבעייתיים, לא תיזקפנה הכנסות ריבית כלשהן לדוח רווח והפסד עד לגבייתן בפועל (וביטול החריגה);
- הסכם מסגרת אשראי יכול שייחתם בסניף הבנק, בביתו של הלקוח או באמצעות האינטרנט.

ההוראה החדשה נכנסה לתוקף ביום 1 בינואר 2006, ואולם הבנק היה רשאי להעמיד ללקוח מסגרת אשראי חד צדדית, גם ללא הסכם בכתב, בריבית הנהוגה אצלו ללקוחות דומים, וזאת עד ליום 1 ביולי 2007. עד ליום 1 ביולי 2006 יכול היה הבנק לאפשר היווצרותה של חריגה בחשבון העו"ש ולגבות בגינה ריבית חריגה. יישום ההוראה על מסגרות העו"ש במט"ח החל ביום 1 בינואר 2007. בתיקון מחודש דצמבר 2006 הורשו הבנקים שלא ליישם את ההוראה לגבי חריגות בסכומים שלא יעלו על 1,000 ש"ח, ובלבד שלא יתמשכו לאורך זמן. יצוין כי הבנק פעל עוד בטרם פורסמה הוראה להמרת משיכות יתר בהלוואת ומסגרות אשראי מסודרות ולהפחתת שיעורי החריגה של לקוחותיו.

עם פרסום ההוראה נערך הבנק ופעל באינטנסיביות רבה ליישומה, בין היתר בדרך של המרת משיכות יתר בהלוואות, התאמת מסגרות אשראי לצרכי הלקוח ולפעילותו, הצעת הלוואות במחירים אטרקטיביים, הקמת מסגרות חד צדדיות על פי ההוראה, קיום סדנאות ללקוחות בנושא ניהול התקציב המשפחתי ועוד. כמו כן, נשלחו ללקוחות מכתבים בהם פורטו עיקרי ההוראה, משמעותה והשלכותיה על ניהול חשבון הלקוח, והלקוחות התבקשו לסור לסניף בכדי להתאים את מסגרות האשראי לפעילותם ולצרכיהם.

במסגרת היערכות הבנק ליישום ההוראה, הוארכו מסגרות האשראי החד-צדדיות, באופן ממוכן, עד ליום 30 ביוני 2007. במקביל, הבנק הפעיל מערך דיווח הסכמי מסגרת אשראי בחשבונות עו"ש, לאוכלוסיה שהוגדרה מראש, לחתימה בבית הלקוח ומשלוח ההסכם החתום על ידי הלקוח לסניף.

יצויין כי מאז חודש דצמבר 2005 חלה ירידה בכמות חשבונות העו"ש של לקוחות פרטיים שהייתה בהם חריגה, משיעור של 11.22% בסוף חודש דצמבר 2005, לשיעור של 5.46% בסוף חודש דצמבר 2006. בסכום החריגה של לקוחות פרטיים חלה ירידה משיעור של 12.59% בסוף חודש דצמבר 2005, לשיעור של 4.90% בסוף חודש דצמבר 2006. יחד עם זאת, עם סיום תקופת ההקלות, וביטול מסגרות האשראי החד צדדיות, עלתה בסוף חודש יוני 2007 כמות חשבונות העו"ש שהייתה בהן חריגה (מעל 1,000 ש"ח, מעל 3 ימי חריגה, למעט חוב בעייתי בפיגור) לשיעור של 6.99% וסכום החריגה של לקוחות פרטיים עלה לשיעור של 5.38% ליום 31 בדצמבר 2007 עמדו השיעורים האמורים על 0.94% ו-2.73%, בהתאמה.

עמלות. במהלך השנים 2004-2005 עלו על סדר היום הציבורי נושאים שונים הקשורים לעמלות שגובים הבנקים. לאחר דיונים ממושכים בנושא בוועדת הכלכלה של הכנסת, במטרה להגיע למעין "עסקת חבילה" בין הבנקים לגורמי הפיקוח השונים, גובש בחודש יולי 2005 בין המפקח על הבנקים לבין הבנקים הסדר בנושא העמלות למשקי בית. ביום 14 ביולי 2005 שלח המפקח על הבנקים לתאגידים הבנקאיים מכתב המפרט את העקרונות ליישום "עסקת החבילה" בנושא עמלות בחשבונות עו"ש בשקלים של לקוחות פרטיים.

החל מיום 1 באוקטובר 2005 מציע הבנק ללקוחותיו שלושה מסלולים:

- מסלול בסיסי - סל 10 ש"ח (סל בנק ישראל);
- מסלול מורחב - סל 18 ש"ח (סל ועדת הכלכלה של הכנסת);
- דיסקונט פיקס - סל שעלותו 30 ש"ח.

יישום "סלי העמלות" פגע בהכנסות הבנק מדמי ניהול חשבון של לקוחות פרטיים, בסכום של כ-38 מיליון ש"ח (לשנה). יישום "סלי העמלות" פגע גם בהכנסות בנק מרכנתיל דיסקונט מעמלות ניהול חשבון, אשר ירדו בשנת 2007 בסך של כ-5 מיליון ש"ח.

הפעילות הציבורית והפרלמנטרית בנושא עמלות הבנקים נמשכה גם בשנים 2006-2007 ובראשית חודש יולי 2007 פורסם תיקון לחוק הבנקאות (שירות ללקוח) בנושא עמלות הבנקים. התיקון מקנה לנגיד בנק ישראל ולמפקח על הבנקים סמכויות פיקוח נרחבות על מחירי השירותים הבנקאיים, וכן סמכות לקבוע את רשימת השירותים שבגינם יוכלו בנקים לגבות עמלות ואת אופן חישובן ("התעריפונים").

בעקבות אישור החוק, פרסם נגיד בנק ישראל ביום 8 בינואר 2008, את כללי הבנקאות (שירות ללקוח)(עמלות), התשס"ח-2008, וכן הוכנסו תיקונים בהוראות ניהול בנקאי תקין שעסקו בעמלות.

בתוספת לכללים פורסמו תעריפון העמלות המלא (החל על לקוחות שמקבלים שירות בנקאי מלא) ותעריפונים מצומצמים (אשר יחולו על מגזרי לקוחות שמקבלים שירותים בנקאיים חלקיים). התעריפונים האמורים חלים על שני פלחי לקוחות: יחידים, ותאגידים שמחזור הכנסותיהם השנתי אינו עולה על מליון ש"ח (להלן: "עסקים קטנים").

השינויים העיקריים שבאו לידי ביטוי בכללים ובתעריפונים שצורפו אליהם הינם:

- מספר העמלות הכוללות בתעריפונים החדשים הופחת משמעותית בהשוואה למספרן כיום (בשיעור של כ-66%) והובהר כי לא ניתן יהיה לגבות עמלות ממגזרי הלקוחות עליהם חלה ההוראה, שאינן כלולות בתעריפונים החדשים;
- יחיד יהיה פטור מתשלום דמי ניהול קבועים בגין חשבון עובר ושב, למעט תשלום בגין פעולות המבוצעות בחשבונו על ידי פקיד או באמצעות ערוצים ישירים, כמפורט להלן;
- ניתן יהיה לגבות עמלה בגין הקצאת מסגרת אשראי מלקוח יחיד, רק אם הלקוח לא ניצל כלל את מסגרת האשראי שהוקצתה לו. לקוח שניצל את מסגרת האשראי, בחלקה או במלואה, יחוייב בריבית או בעמלת הקצאת אשראי, הגבוה מביניהן;
- נאסר לגבות עמלה בגין טיפול באשראי מעסקים קטנים ומלקוחות יחידים, בגין הלוואות בהיקף שאינו עולה על 50,000 ש"ח. כמו כן, נאסר לגבות עמלה זו בעת חידוש מסגרת אשראי שאינו כרוך בשינוי או בהגדלת בטחונות. במקרה של הגדלת מסגרת אשראי, ניתן יהיה לגבות עמלה רק בגין תוספת האשראי;
- נערכה הבחנה בין עמלות שייגבו בגין שירותים בחשבון עובר ושב, אשר ניתנים על ידי פקיד (וכוללים רשימה סגורה של 8 סוגי פעולות), לבין עמלות שייגבו בגין שירותים כאמור, אשר ניתנים באמצעות ערוצים ישירים (וכוללים רשימה סגורה של 10 סוגי פעולות).

על התאגידים הבנקאיים הוטל להודיע ללקוחותיהם על תעריפי השירותים נשוא התעריפונים, עד ליום 5 באפריל 2008. לבקשת התאגידים הבנקאיים, פנה נגיד בנק ישראל לוועדת הכלכלה של הכנסת וביקש את אישורה לדחות את מועד התחילה לתקופה של שלושה חודשים, עד ליום 5 ביולי 2008. ועדת הכלכלה אישרה ארכה עד ליום 5 ביוני בלבד.

להערכת הבנק, נדרשת מלוא תקופת הארכה המותרת בחוק בכדי להשלים את ההיערכות המיכונית והתפעולית למהלך מורכב זה. עולה איפוא החשש, שלא יהיה די בארכה שאושרה כאמור כדי לאפשר את השלמת ההיערכות בצורה נאותה.

הבנק החל בהיערכות לקביעת תעריפון בהתאם למתכונת שנקבעה בכללים האמורים.

יישום הכללים החדשים כרוך בפילוח לקוחות הבנק על פי פרמטרים שונים, שחלקם אינו מצוי בידי הבנק בשלב זה. לפיכך ומכיוון שמחירי עמלות מסויימות שנכללו בתעריפון טרם נקבעו על ידי הבנק, קיים קושי להעריך במדוייק את השלכות הכללים על הכנסות הקבוצה בעתיד.

להערכת הבנק, לאחר השלמת המהלך תיפגענה הכנסות הקבוצה מעמלות תפעוליות בסכום המוערך, בהערכה ראשונית, בכ-160 מיליון ש"ח לשנה. עם זאת, לאור גורמי אי הוודאות שצויינו לעיל, ייתכן שההשלכות בפועל תהיינה שונות מאומדן זה.

לפרטים נוספים בנושאים אלה, ר' "חקיקה והסדרים בנושא העמלות הבנקאיות" בפרק "חקיקה ופיקוח" להלן.

לפרטים בדבר השלכות הרפורמה בשוק ההון, ר' להלן "פעילות בשוק ההון" בסעיף "פרטים נוספים אודות הפעילות במוצרים נוספים" וביאור 33 לדוחות הכספיים.

המגזר הקמעונאי בבנק מרכנתיל דיסקונט

מרבית לקוחות בנק מרכנתיל דיסקונט המשתייכים למגזר משקי הבית בבנק זה, מקבלים שירותי בנקאות באמצעות סניפי בנק מרכנתיל דיסקונט המשתייכים ארגונית לאזור עכו ולאזור נצרת (27 סניפים). סניפים אלה ממוקמים במקומות ישוב שבהם יש רוב מוחלט לאוכלוסיה לא יהודית. להערכת הנהלת בנק מרכנתיל דיסקונט, מרבית הלקוחות המשתייכים לאוכלוסיות אלה מקבלים את שירותיהם באמצעות בנק לאומי ובנק הפועלים ויתרת הפעילות מתחלקת בין יתר הבנקים.

במסגרת יישום מדיניות בנק מרכנתיל דיסקונט, הרואה במגזר זה יעד מרכזי בהתפתחותו העסקית, ביצע בנק מרכנתיל דיסקונט בשנת 2007 מספר מהלכים, במטרה לשפר את זמינות השירות הניתן ללקוחות המגזר, ולהגדיל את חלקו במגזר. בין היתר, הורחבו שעות הפעילות של סניפים באזורים מסויימים (על מנת להתאימם לאורח החיים של אוכלוסיית הלקוחות המתגוררת באזור), ונפתחו 6 סניפים במהלך השנה, באזורים בעלי פוטנציאל גבוה למתן שירותי בנקאות למגזר משקי הבית, מהם כ-3 סניפים באזורי עכו ונצרת.

בנקאות קמעונאית - מגזר עסקים קטנים לקוחות המגזר

במסגרת מגזר זה נכללים לקוחות החטיבה הקמעונאית של הבנק ולקוחות של בנק מרכנתיל דיסקונט המוגדרים כחברות קטנות ועסקים קטנים עם חבות של עד 10 מיליון ש"ח. עד ליום 31 בדצמבר 2006 כלל המגזר את לקוחות בנק מרכנתיל דיסקונט במגזר עסקים קטנים, לקוחות עסקיים (יחידים ותאגידים) שהיקף האשראי שניתן להם אינו עולה, בדרך כלל, על 1 מיליון ש"ח.

היקף הפעילות של המגזר והרווח הנקי שלו

הרווח הנקי של המגזר הסתכם בשנת 2007 ב-227 מיליון ש"ח, לעומת 46 מיליון ש"ח בשנת 2006, עליה של 404.4% בניטרול השפעת רכיבים מסוימים (ר' להלן), היה הרווח של המגזר בשנת 2007 מסתכם בסך של 185 מיליון ש"ח, לעומת סך של 74 מיליון ש"ח בשנת 2006, עליה של 150.0%.

שיעור תשואת הרווח הנקי, המחושב על ההון שהוקצה למגזר על בסיס היתרה הממוצעת של נכסי הסיכון במגזר, הגיע ל-36.3% בשנת 2007, לעומת 7.8% בשנת 2006. בניטרול השפעת רכיבים מסוימים (ר' להלן), היה שיעור התשואה מגיע ל- 29.5% בשנת 2007, לעומת 12.3% בשנת 2006.

ההפרשה לחובות מסופקים במגזר הסתכמה בשנת 2007 ב-128 מיליון ש"ח, לעומת 183 מיליון ש"ח בשנת 2006, ירידה של 30.0%.

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות מגזר עסקים קטנים (במיליוני ש"ח):

	פעילות מקומית				
	בנקאות ופיננסים	כרטיסי אשראי	שוק ההון	בניה ונדל"ן	פעילות משכנתאות	סך–הכל
	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007					
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים						
– מחיצוניים	765	7	3	89	33	897
– בינמגזרי	(127)	–	–	(25)	(10)	(162)
סך–הכל רווח מפעולות מימון	638	7	3	64	23	735
הכנסות תפעוליות ואחרות	290	7	45	15	2	359
סך–הכל הכנסות	928	14	48	79	25	1,094
הפרשה לחובות מסופקים	107	–	–	13	8	128
הוצאות תפעוליות ואחרות	631	8	36	17	8	700
רווח מפעולות רגילות לפני מסים	190	6	12	49	9	266
הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות	66	2	5	18	2	93
רווח נקי	124	4	62	31	6	227
רווח נקי, בניטרול רכיבים מסוימים*	135	4	8	32	6	185
תשואה להון (אחוזים)	24.9			56.7	10.3	36.3
תשואה להון בנטרול רכיבים מסוימים* (אחוזים)	27.3			57.1	10.3	29.5
יתרה ממוצעת של נכסים	9,465	–	4	1,441	1,013	11,923
יתרה ממוצעת של התחייבויות	9,154	–	–	595	217	9,966
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	8,271	243	4	893	1,017	10,428
יתרה ממוצעת של נכסי קופות גמל וקרנות נאמנות[2]	–	–	1,861	–	–	1,861
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	–	–	4,748	–	–	4,748
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	–	–	300	–	–	300
מרכיבי הרווח מפעולות מימון:						
מרווח מפעילות מתן אשראי	486	7	–	52	26	571
מרווח מפעילות קבלת פקדונות	116	–	–	7	–	123
אחר	36	–	3	5	(3)	41
סך–הכל רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים	638	7	3	64	23	735

(1) נוטרלו הרכיבים הבאים: רווח ממכירת פעילות קופות הגמל, רווח ממכירת קה"ל והוצאות לעידוד פרישה מוקדמת.
(2) נכסיהן של קופות גמל שנמכרו נכללו ביתרה הממוצעת עד למכירתם.

נתונים עיקריים אודות מגזר עסקים קטנים (במיליוני ש"ח) (המשך):

	פעילות מקומית				
	בנקאות ופיננסים	כרטיסי אשראי	שוק ההון	בניה ונדל"ן	פעילות משכנתאות	סך–הכל
	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2006					
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים						
– מחיצוניים	622	7	5	77	25	736
– בינמגזרי	(167)	–	–	(27)	(6)	(200)
סך–הכל רווח מפעולות מימון	455	7	5	50	19	536
הכנסות תפעוליות ואחרות	252	11	47	19	2	331
סך–הכל הכנסות	707	18	52	69	21	867
הפרשה לחובות מסופקים	158	–	–	25	–	183
הוצאות תפעוליות ואחרות	573	10	28	11	12	634
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מסים	(24)	8	24	33	9	50
הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות	(4)	3	*9	14	4	26
רווח (הפסד) נקי	(20)	5	39	19	3	46
רווח נקי, בניטרול רכיבים מסוימים*[1]	*27	5	*18	21	3	74
תשואה להון (אחוזים)	(4.7)	16.7		22.7	4.7	*7.8
תשואה להון בניטרול רכיבים מסוימים*[1] (אחוזים)	6.5	18.3		23.8	4.7	*12.3
יתרה ממוצעת של נכסים	8,501	–	4	2,320	1,182	12,007
יתרה ממוצעת של התחייבויות	6,767	–	–	519	276	7,562
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	*6,898	*440	4	1,480	1,185	10,007
יתרה ממוצעת של נכסי קופות גמל וקרנות נאמנות[2]	–	–	3,499	–	–	3,499
יתרה ממוצעת של ניירות ערך[2]	–	–	4,347	–	–	4,347
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	–	–	283	–	–	283
מרכיבי הרווח מפעולות מימון:						
מרווח מפעילות מתן אשראי	335	6	–	36	12	389
מרווח מפעילות קבלת פקדונות	89	1	–	6	–	96
אחר	31	–	*5	8	7	51
סך–הכל רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים	455	7	5	50	19	536

* סווג מחדש.

(1) נוטרלו הרכיבים הבאים: מענק הפרטה, הוצאות עידוד פרישה מוקדמת ורווח ממכירת מניות אילנות דיסקונט.

(2) ניירות ערך של קרנות נאמנות בניהול אילנות דיסקונט נכללו עד הוצאת אילנות דיסקונט מאיחוד במסגרת היתרה הממוצעת של נכסי קופות גמל וקרנות נאמנות ולאחר מכן במסגרת היתרה הממוצעת של ניירות ערך.

ההון האנושי

בשנת 2007 הסתכם מספר המשרות הממוצע במגזר ב-1,537 כולל משרות של עובדים ישירים במגזר ומשרות של עובדי מטה ברמות השונות, שעלות העסקתם הועמסה על המגזר, בהשוואה ל-1,252 משרות בשנת 2006, עליה של 22.7%.

השירות ללקוחות המגזר

מגזר העסקים הקטנים מספק מגוון שירותים ללקוחות עסקיים קטנים עד בינוניים. לקוחות בעלי מסגרת אשראי של עד 500 אלף ש"ח, מקבלים את השירותים על ידי צוותים עסקיים בסניפים המתמחים בצרכי המגזר ועל ידי ערוצי הבנקאות הישירה (אינטרנט וטלבנק דיסקונט). לקוחות בעלי מסגרת אשראי העולה על 500 אלף ש"ח הועברו לטיפול מוקדי אשראי מרחביים.

לקוחות העוסקים בסחר בינלאומי מטופלים באגף לסחר חוץ. כל לקוח, בהתאם לשיוך הענפי שלו, מקבל את מכלול שירותי סחר חוץ ביחידה ענפית מתמחה, העוסקת בכל מקצועות סחר החוץ: יצוא, יבוא, מימון, מכשירים פיננסיים עתידיים, תקשורת אלקטרונית ומידע רלוונטי על לקוחות וספקים. כמו כן מתקיימת פעילות מועדוני עסקים ללקוחות המגזר. (לפרטים נוספים, ר' להלן ב-"מגזר העסקי").

מוקדי אשראי

כחלק מהתפישה פורצת הדרך והחדשנית לטיפול בלקוחות עסקיים קטנים הועבר הטיפול בפעילות העסקית של לקוחות בעלי מסגרת אשראי העולה על 500 אלף ש"ח, למוקדי אשראי מרחביים.

מוקדי האשראי מאוישים על ידי צוותי עובדים מתמחים בתחום האשראי, המעניקים מענה מהיר, ממוקד ומותאם לצרכי הלקוחות במגזר זה, המהווה זירת יעד מרכזית של החטיבה הקמעונאית בבנק.

הטיפול המקצועי וההתייעלות התפעולית תורמים לשיפור השירות ותומכים בערכי המובילות בקמעונאות ובאנושיות החרוטים על דגלו של הבנק.

החל משנת 2005 נפתחו 5 מוקדי אשראי בפריסה ארצית: מוקד אשראי השרון, מוקד אשראי תל - אביב, מוקד אשראי חיפה עם שלוחה צפונית בנצרת עלית, מוקד אשראי השפלה ומוקד אשראי ירושלים עם שלוחה דרומית בבאר שבע.

מוקדי האשראי משמשים כלשכות שירות מקצועיות כאשר חשבון הלקוח והפעילות השוטפת ממשיכים להתנהל בסניף האם.

תחרות

התחרות הקיימת במגזר פעילות זה, היא בעיקר מצד המערכת הבנקאית. השיטות העיקריות של הבנק להתמודדות עם התחרות, הן מתן מענה מהיר לפניות הלקוחות, פיתוח קשר אישי עם הלקוח והצעת פתרונות מקצועיים כוללים למכלול צרכיו הפיננסים.

מגזר עסקים קטנים בבנק מרכנתיל דיסקונט

מגזר עסקים קטנים בבנק מרכנתיל דיסקונט מהווה את אחד המגזרים הבולטים של בנק מרכנתיל דיסקונט ולפיכך מהווה יעד מרכזי בהתפתחותו העסקית של בנק זה.

כמחצית מלקוחות בנק מרכנתיל דיסקונט המשתייכים למגזר זה מתגוררים בישובים בהם יש רוב מוחלט לאוכלוסיה לא יהודית, ומקבלים שירותי בנקאות באמצעות 27 מסניפי בנק זה המשתייכים ארגונית לאזור עכו ולאזור נצרת. להערכת הנהלת בנק מרכנתיל דיסקונט, מרבית הלקוחות המשתייכים לאוכלוסיות אלו מקבלים את שירותיהם באמצעות בנק לאומי ובנק הפועלים ויתרת הפעילות מתחלקת בין יתר הבנקים.

במסגרת יישום מדיניותו, הרואה במגזר הקמעוני יעד מרכזי בהתפתחותו העסקית, ביצע בנק מרכנתיל דיסקונט מספר מהלכים במטרה להגדיל את חלקו במגזר פעילות זה. בין היתר נפתחו 6 סניפים בשנת 2007, באזורים בעל פוטנציאל גבוה למתן שרותים בנקאיים למגזר עסקים קטנים מהם כ-3 סניפים באזורי עכו ונצרת.

המגזר העסקי

לקוחות המגזר

מגזר זה כולל בעיקר חברות בעלות מחזור מכירות שנתי העולה על 150 מיליון ש"ח ו/או חבות כוללת העולה על סך של 50 מיליון ש"ח, שהן לקוחות הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט. עד ליום 31 בדצמבר 2006 כלל המגזר את לקוחות מגזר הבנקאות העסקית בבנק מרכנתיל דיסקונט - תאגידים שמחזור העסקאות השנתי שלהם עולה, בדרך כלל, על 150 מיליון ש"ח וחברות ציבוריות, המטופלים על ידי החטיבה העסקית של בנק מרכנתיל דיסקונט ולקוחות שמחזור העסקאות שלהם נמוך מ-150 מיליון ש"ח והיקף האשראי שניתן להם עולה על 15 מיליון ש"ח.

סקירת התפתחויות בסקטור העסקי בשנת 2007

בשנת 2007 נמשך הגידול בהיקף הפעילות של הסקטור העסקי. התוצר העסקי גדל בשיעור של 6.1%, בהשוואה לשיעור של 6.5% בשנת 2006. הצמיחה נרשמה בכל ענפי המשק, לרבות תוצר ענף הנדל"ן למגורים, שצמח בשיעור של 5.5%.

הצמיחה השתקפה בהרחבת היקף הפעילות של חברות מקומיות כתוצאה מגידול בצריכה הפרטית וברמות הביקושים המקומיים. בנוסף, חל גידול בשיעור של 14.2% בהשקעות בנכסים קבועים, לאחר גידול של 10.1% בשנת 2006.

בשנת 2007 חל גידול בקצב הצמיחה של ענפים מוטי יצוא בהשוואה לשנת 2006. יצוא הסחורות והשירותים גדל בשיעור של 8.4%, בהשוואה לעליה בשיעור של 5.9% בשנת 2006. צמיחת היצוא הובלה בשנת 2007 על ידי ענפי האלקטרוניקה, כימיה-תרופות והתעשיות הבטחוניות, ובמקביל גדלה גם תרומתם של הענפים המסורתיים לצמיחה הכוללת, בעיקר מתכת פלסטיק ומזון.

הגידול בהיקף הפעילות המקומית וביצוא תרם לשיפור בשולי הרווח התפעולי, בתזרימי המזומנים ובכושר החזר החוב של מרבית לקוחות הבנק במגזר העסקי.

לקצב הצמיחה של התוצר העסקי, רמת הביקושים במשק ובעולם והיקף ההשקעות בענפי המשק השונים, לרבות ענף הבניה, השפעה מהותית על התפתחות היקף הפעילות והתוצאות העסקיות של המגזר העסקי בבנק.

התפתחויות בשוק האשראי החוץ בנקאי

החל משנת 2002 הולכת ומתעצמת המגמה של החלפת אשראי בנקאי באשראי חוץ בנקאי (בעיקר אשראי ישיר ועקיף ממשקיעים מוסדיים באמצעות רכישת איגרות חוב). כתוצאה מכך הוכפל משקלו של האשראי החוץ בנקאי בסך האשראי לסקטור העסקי מ-22% בשנת 2001 ל-44% בשנת 2006.

קצב הגידול השנתי באשראי לסקטור העסקי בשנים 2005-2006, שעמד על כ-9%, המשיך לגדול גם השנה והגיע לשיעור של 11%. גידול זה נובע מגידול בשיעור של כ-22% באשראי החוץ בנקאי ומגידול בשיעור של כ- 2% באשראי הבנקאי. הגידול באשראי הבנקאי בא לידי ביטוי בעיקר במחצית הראשונה של שנת 2007 וזאת לאחר מגמת ירידה מתמשכת בשנים האחרונות. כתוצאה מהתפתחות זו נמשכה מגמת ירידת חלקם של הבנקים המסחריים באשראי העסקי, מ-55% בסוף שנת 2006 לכ-51% בסוף שנת 2007. ההתמתנות במגמת הירידה במשקל האשראי הבנקאי, במחצית השניה של 2007, נבעה מהגורמים הבאים:

- ירידה בהיקף הנפקת איגרות חוב על ידי הסקטור העסקי שהחלה במחצית השניה של השנה. בעוד במחצית הראשונה של שנת 2007 גייס המגזר העסקי באמצעות איגרות חוב 48 מיליארד ש"ח, הרי שבמחצית השניה של השנה ירד ההיקף ל-29 מיליארד ש"ח. סך היקף הגיוסים של המגזר העסקי באמצעות איגרות חוב בשנת 2007 הסתכם בסך של כ-77 מיליארד ש"ח, כפול מהיקפו בשנת 2006.
- צמצום הפער בין קצב גידול האשראי החוץ בנקאי בהשוואה לקצב גידול האשראי הבנקאי.

השפעת ההאטה הצפויה בצמיחה על הביקוש לאשראי בנקאי

בשנת 2008 צפויה, להערכת הבנק, האטה בקצב גידול האשראי לסקטור העסקי על רקע ההאטה הצפויה בצמיחה ועליה בתשואות ובמרווחים. כמו כן, צפויה בחינה סלקטיבית יותר של המנפיקים, אשר תשפיע על היקף ההנפקות של איגרות חוב. עם זאת, להערכת הבנק, צפויה האצה מסוימת בקצב הגידול של האשראי הבנקאי ללקוחות המגזר כתוצאה מהסטת ביקושים מהשוק החוץ בנקאי ומשווקי חו"ל למערכת הבנקאית כתוצאה מההתפתחויות הבאות:

- ירידה בהיקף הנפקות איגרות חוב על ידי החברות בהשוואה למחצית הראשונה של שנת 2007, כתוצאה מבחינה מעמיקה, מצד הגופים המוסדיים, של איכות החברות המנפיקות;
- ירידה צפויה בהיקפי גיוסי ההון מצד החברות על רקע חולשה בשוק הראשוני וירידה במחירי ניירות ערך;
- מיחזור פרעונות איגרות חוב שגויסו בשנים 2003-2007 בהיקפים ניכרים, באמצעות קבלת אשראי בנקאי;
- משבר הנזילות בחלק מהשווקים המפותחים גרם לחלק מהגופים הישראליים להסיט את גיוס מקורות המימון משווקי חו"ל למערכת הבנקאית הישראלית.
- משבר הנזילות בחלק מהשווקים המפותחים צפוי לפגוע ביכולת גיוס מקורות מימון על ידי חברות ישראליות הפועלות בחו"ל, בעיקר בתחום מימון עסקאות גדולות לרכישות ומיזוגים, דבר שיגדיל את הביקוש למקורות אשראי מהמערכת הבנקאית המקומית.

התפתחויות צפויות בשווקי המגזר

בשנת 2008 צפוי המשך גידול בהיקף הפעילות של הסקטור העסקי, אם כי בקצב גידול נמוך יותר בהשוואה לשנת 2007, שיושפע בעיקר מההתפתחויות הבאות:

- ביצוא סחורות ושירותים צפויה התמתנות בקצב הצמיחה כתוצאה מירידה בביקושים של המשקים המפותחים ובעיקר ארה"ב אליהן מופנה חלק חשוב מהיצוא הישראלי, בפרט של ענפי הטכנולוגיה העילית. הייסוף המתמשך בשער החליפין של השקל מול הדולר צפוי להביא להמשך הירידה בהיקף הכנסות היצוא ולהעמיק את הפגיעה ברווחיות היצואנים;
- משבר ה-Subprime גורם לירידת היצע מקורות המימון, להאטה בהיקף הפעילות הריאלי של החברות הגלובליות, אשר גורמת לצמצום תקציבי ההשקעה שלהן, תוך ירידה בביקושים למוצרי השקעה של חברות מקומיות;
- קצב הגידול של הצריכה הפרטית צפוי לרדת כתוצאה מצמצום כוח העבודה, בעיקר בענפים עתירי יצוא, על רקע ההאטה והירידה ברווחיות, התגברות הלחצים האינפלציוניים (עליית מחירי המזון, האנרגיה וחומרי הגלם) וירידה במדד אמון הצרכנים כתוצאה מפגיעה ב"אפקט העושר" על רקע הירידה בשוק ההון וההסלמה הביטחונית.

המידע המובא לעיל הינו בבחינת מידע צופה פני עתיד. המידע עשוי שלא להתממש במידה ותחול התמתנות ניכרת בקצב הגידול בביקושים המקומיים והחיצוניים כתוצאה מהאטה ניכרת בפעילות בשווקים הגלובליים, שינויים בשערי הריבית בעולם ובמשק המקומי, העמקת החולשה בשוק ההון, הרעה במצב הביטחוני מדיני, והתפתחויות אחרות בתנאים המקרו כלכליים, שאינן בשליטת הבנק.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והנחיות רגולטוריות אשר חלות על מערכת הבנקאות בישראל, מצד גורמי פיקוח שונים, ובכלל זה: הפיקוח על הבנקים, הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון במשרד האוצר, הממונה על ההגבלים העסקיים, רשות ניירות ערך ועוד. להלן יתוארו בקצרה מגבלות עיקריות שחלות על המגזר.

מגבלות לווה בודד, קבוצת לווים וחבות כל שש קבוצות הלווים הגדולות. במסגרת הוראות ניהול בנקאי תקין חלה מגבלה על גובה החבות המותרת ללווה, לקבוצת לווים, לסך החבות הכוללת לשש קבוצות הלווים הגדולות בבנק וללקוחות מסוימים המוגדרים כ-"אנשים קשורים". למגבלות אלה עלולה להיות השלכה על אופן והיקף פעילות המגזר העסקי בבנק עם אותם לקוחות.

ליום 31 בדצמבר 2007 חושבה מגבלת קבוצת לווים לפי שיעור של 30% מהון הבנק ומגבלת סך החבות של ששת הלווים וקבוצות הלווים הגדולות לפי שיעור של 135% מהון הבנק, וזאת בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313.

הבנק קבע מדיניות פנימית לפיה סך החבות לקבוצת לווים לא תעלה על שיעור של 25% מהון הבנק.
ליום 31 בדצמבר 2007 לא הייתה כל חריגה מהמגבלות בענין לווה בודד, קבוצת לווים וששת קבוצות הלווים הגדולות שנקבעו בהוראות המפקח.
החל מיום 1 באפריל 2008 הבנק יעבור לחישוב מגבלת קבוצות לווים לפי שיעור של 25% מהון הבנק ומגבלת סך החבויות של ששת הלווים וקבוצות הלווים הגדולות לפי שיעור של 150% מהון הבנק, וזאת על פי אישורו של המפקח על הבנקים.
מגבלת "אנשים קשורים". בהיתר שנתן נגיד בנק ישראל לקבוצת ברונפמן-שראן, נקבע כי חברי קבוצת ברונפמן ומר שראן, יקטינו את חבותם לבנק על מנת לעמוד בהוראות ניהול בנקאי תקין מס' 312, בנושא עסקי תאגיד בנקאי עם אנשים קשורים. במהלך חודש ינואר 2006, בסמוך לפני קבלת ההיתר, הקטינו חברי קבוצת ברונפמן-שראן את חבותם. ברבעון השלישי של שנת 2006 נמסרה לבנק הנחית הפיקוח על הבנקים בדבר שינוי מסויים בחישוב המגבלה המתייחסת לבעלי השליטה, לעומת האמור בהוראת ניהול בנקאי מס' 312. ליום 31 בדצמבר 2007 אין חריגה מהמגבלה האמורה.
באזל II. ועדת באזל פרסמה הנחיות חדשות, במסגרת המכונה "באזל II", אשר נכנסו לתוקף במדינות מסוימות לקראת סוף שנת 2006. בנק ישראל פרסם בשלב זה קווים מנחים לדירוג לקוחות, כחלק מההיערכות בנושא זה (לפרטים נוספים בענין זה, ובכלל זה לפרטים בדבר היערכות הבנק, ר' "באזל II" בסעיף "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם" לעיל).

היקף הפעילות של המגזר והרווח הנקי שלו

הרווח הנקי של המגזר הסתכם בשנת 2007 ב-347 מיליון ש"ח, לעומת 217 מיליון ש"ח בשנת 2006, עליה של 59.2%. בניטרול השפעת רכיבים מסוימים (ר' להלן), היה הרווח של המגזר בשנת 2007 מסתכם בסך של 354 מיליון ש"ח, לעומת סך של 261 מיליון ש"ח בשנת 2006, עליה של 35.6%.
שיעור תשואת הרווח הנקי, המחושב על ההון שהוקצה למגזר על בסיס היתרה הממוצעת של נכסי הסיכון במגזר, הגיע ל-14.7% בשנת 2007 לעומת 9.9% בשנת 2006. בניטרול השפעת רכיבים מסוימים (ר' להלן), היה שיעור התשואה מגיע ל-15.0% בשנת 2007, לעומת 11.9% בשנת 2006.
ההפרשה לחובות מסופקים במגזר הסתכמה בשנת 2007 ב-60 מיליון ש"ח לעומת 159 מיליון ש"ח בשנת 2006, ירידה של 62.3%.

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות המגזר העסקי (במיליוני ש"ח):

	פעילות מקומית				פעילות בינלאומית			
	בנקאות ופיננסים	שוק ההון	בניה ונדל"ן	סך-הכל	בנקאות ופיננסים	בניה ונדל"ן	סך-הכל	סך-הכל
	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007							
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים								
– מחיצוניים	552	–	497	1,049	174	21	195	1,244
– בינמגזרי	(102)	1	(201)	(302)	(14)	–	(14)	(316)
סך-הכל רווח מפעולות מימון	450	1	296	747	160	21	181	928
הכנסות תפעוליות ואחרות	149	41	14	204	22	4	26	230
סך- הכל הכנסות	599	42	310	951	182	25	207	1,158
הפרשה לחובות מסופקים	7	–	42	49	8	3	11	60
הוצאות תפעוליות ואחרות	346	23	70	439	100	10	110	549
רווח מפעולות רגילות לפני מסים	246	19	198	463	74	12	86	549
הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות	87	7	74	168	37	2	39	207
רווח נקי	159	16	125	300	37	10	47	347
רווח נקי, בניטרול רכיבים מסוימים[1]	163	12	126	301	43	10	53	354
תשואה להון (אחוזים)	12.6		17.3	15.1	11.7	17.1	12.5	14.7
תשואה להון בנטרול רכיבים מסוימים[1] (אחוזים)	13.0		17.4	15.2	12.9	17.1	13.5	15.0
יתרה ממוצעת של נכסים	22,181	25	8,563	30,769	5,801	945	6,746	37,515
יתרה ממוצעת של התחייבויות	9,340	3	2,495	11,838	4,634	3	4,637	16,475
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	20,909	24	12,040	32,973	5,501	966	6,467	39,440
יתרה ממוצעת של נכסי קופות גמל וקרנות נאמנות[2]	–	99	–	99	–	–	–	99
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	–	39,488	2	39,490	–	–	–	39,490
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	–	152	–	152	–	–	–	152
מרכיבי הרווח מפעולות מימון:								
מרווח מפעילות מתן אשראי	362	–	189	551	130	18	148	699
מרווח מפעילות קבלת פקדונות	24	–	7	31	29	–	29	60
אחר	64	1	100	165	1	3	4	169
סך-הכל רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים	450	1	296	747	160	21	181	928

(1) נוטרלו הרכיבים הבאים: רווח ממכירת פעילות קופות הגמל, רווח ממכירת קה"ל, הוצאות לעידוד פרישה מוקדמת ועלות ביצוע שיפורים ובדיקות באי די בי ניו יורק.

(2) נכסיהן של קופות גמל שנמכרו נכללו ביתרה הממוצעת עד למכירתם.

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות המגזר העסקי (במיליוני ש"ח) (המשך):

	פעילות מקומית				פעילות בינלאומית			
	בנקאות ופיננסים*	שוק ההון	בניה ונדל"ן	סך-הכל	בנקאות ופיננסים	בניה ונדל"ן	סך-הכל
	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2006						
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים							
– מחיצוניים	787	3	512	1,302	(53)	15	(38)	1,264
– בינמגזרי	(305)	–	(183)	(488)	123	–	123	(365)
סך-הכל רווח מפעולות מימון	482	3	329	814	70	15	85	899
הכנסות תפעוליות ואחרות	122	32*	15	169	10	4	14	183
סך-הכל הכנסות	604	35	344	983	80	19	99	1,082
הפרשה לחובות מסופקים	103	–	51	154	3	2	5	159
הוצאות תפעוליות ואחרות	396	11	72	479	69	7	76	555
רווח מפעולות רגילות לפני מסים	105	24	221	350	8	10	18	368
הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות	43	10*	91	144	6	3	9	153
רווח נקי	62	16	130	209	2	7	9	217
רווח נקי, בניטרול רכיבים מסוימים[1]	95	13*	139	247	7	7	14	261
תשואה להון (אחוזים)	4.6		18.8	10.4	2.2	14.0	5.1	9.9
תשואה להון בנטרול רכיבים מסוימים[1] (אחוזים)	7.3		19.5	12.3	4.9	14.0	7.1	11.9
יתרה ממוצעת של נכסים	22,298	29	10,253*	32,580	3,385	760	4,145	36,725
יתרה ממוצעת של התחייבויות	9,387	3	1,359	10,749	3,652	7	3,659	14,408
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	21,590	21	11,890*	33,501	2,383	781	3,164	36,665
יתרה ממוצעת של נכסי קופות גמל וקרנות נאמנות[2]	–	227	3	230	–	–	–	230
יתרה ממוצעת של ניירות ערך[2]	–	25,435	34	25,469	–	–	–	25,469
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	–	130	–	130	–	–	–	130
מרכיבי הרווח מפעולות מימון:								
מרווח מפעילות מתן אשראי	374	1	204	579	38	14	52	631
מרווח מפעילות קבלת פקדונות	43	–	5	48	31	–	31	79
אחר	65	2	120	187	1	1	2	189
סך-הכל רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים	482	3	329	814	70	15	85	899

* סווג מחדש.

(1) נוטרלו הרכיבים הבאים: מענק הפרטה, הוצאות לעידוד פרישה מוקדמת, תשלומים לרשויות הפיקוח בארה"ב, עלות ביצוע שיפורים ובדיקות באי די בי ניו יורק ורווח ממכירת אילנות דיסקונט.

(2) ניירות ערך של קרנות נאמנות בניהול אילנות דיסקונט נכללו עד הוצאת אילנות דיסקונט מאיחוד במסגרת היתרה הממוצעת של נכסי קופות גמל וקרנות נאמנות ולאחר מכן במסגרת היתרה הממוצעת של ניירות ערך.

ההון האנושי

בשנת 2007 הסתכם מספר המשרות הממוצע במגזר ב-902, כולל משרות של עובדים ישירים במגזר ומשרות של עובדי מטה ברמות השונות, שעלות העסקתם הועמסה על המגזר, לעומת 1,004 משרות בשנת 2006, ירידה של 10.0%. בקרב עובדי המגזר קיים שיעור גבוה יחסית של בעלי השכלה אקדמית, העוברים במסגרת הבנק, באופן שוטף, הכשרה מקצועית בתחומים שונים של הבנקאות וקורסי ניהול. העובדים נדרשים ליכולת ניתוח של בקשות אשראי מורכבות ויכולת מתן שירות ברמה גבוהה.

שינויים ארגוניים

בחודש אוקטובר 2006 הוחלט על היערכות מחודשת של המערך העסקי בבנק. במסגרת זו מוזגה החטיבה לבנקאות מסחרית אל תוך החטיבה העסקית, במתכונת של אגף לבנקאות מסחרית, תחת חבר ההנהלה הממונה על החטיבה העסקית בבנק.

מיזוג שתי החטיבות מאפשר היערכות ומיקוד בתחום ניהול הסיכונים, ייעול המערכת ותהליך קבלת ההחלטות, תוך היערכות מחודשת של המערך העסקי בבנק.

ההחלטה על צעד זה נועדה להשיג מספר מטרות עיקריות:

- שירות עסקי בשיטת One stop shop - ההיערכות המחודשת תאפשר ללקוחות העסקיים של הבנק לקבל שירות כולל תוך הצבת סטנדרטים מקצועיים אשר יאפשרו להעניק מענה מלא לצרכיהם, בתחום האקטיבה ובתחום הפאסיבה.
- התייעלות - ההיערכות החדשה מאפשרת האחדת המטות של שתי החטיבות למטה אחד וייעול תהליכים בהתאם.

השירות ללקוחות המגזר

המגזר העסקי נהנה משירות בנקאי מקצועי באמצעות החטיבה העסקית. החטיבה העמיקה בשנת 2007 את התמחותה בליווי פיננסי כולל (One Stop Shop), כלומר, בחינה מעמיקה של צרכי החברה והתאמת פתרונות פיננסים יצירתיים. הלקוחות זוכים לשירות אישי, מקצועי ואיכותי המתייחס לכל צרכיהם הפיננסיים בהתאמת מוצרים בנקאיים שונים בתחומי האשראי, הגנות מטבע, מסחר בינלאומי, סליקה בכרטיסי אשראי, מימון, השקעות מתמחות בשוק ההון ועוד.

לצד אלה גובשו פתרונות לצרכים הפיננסיים של בעלי החברות, מנהליהן וצוות העובדים בהן, הנהנים מהסדרים המקנים להם מעמד של לקוחות מועדפים.

הליווי הפיננסי של החברות הגדולות מתבצע באמצעות **מנהלי העסקים** באגף חברות גדולות של החטיבה העסקית. הצוותים מפולחים על פי ענפי הפעילות העסקית של החברות. הצוותים כוללים מנהל עסקים, בנקאי עסקים, כלכלנים ורכזי אשראי. צוות כזה מהווה כתובת בנקאית לכל צרכיו הפיננסיים של הלקוח העסקי.

שירותי הבנקאות השונים ניתנים באמצעות מערך הסניפים.

סניף בורסת היהלומים משרת את לקוחות ענף היהלומים, וייחודו בניהול חשבונות ליהלומנים, תוך התמחות בכלל השירותים המיוחדים לענף זה.

היחידה למפעלים מאושרים אשר פועלת במסגרת המחלקה ללווי פרוייקטים מלווה את הלקוחות הזכאים להטבות מהמדינה, במימון ציוד או מבנים, הקמה או הרחבה של פרויקטים תיירותיים ותעשייתיים, וזאת במסגרת החוק לעידוד השקעות הון.

לקוחות העוסקים בסחר בינלאומי מטופלים **באגף לסחר חוץ** (לפרטים נוספים, ר' להלן).

דיסקונט ליסינג בע"מ. חברה בבעלות מלאה של הבנק מבצעת עסקות מימוניות עבור הלקוחות, במגוון תחומים. חלק מלקוחות המגזר מקבלים שירותים באמצעות חדר עסקות (ר' להלן ב"מגזר הניהול הפיננסי") ובאמצעות שלוחות חו"ל של הבנק (ר' להלן ב"הפעילות הבינלאומית").

לרשות הלקוחות עומדים גם שירותי **סניף ראשי ת"א,** שהינו סניף ייחודי בשל היקפי האקטיבה והפסיבה הגדולים המנוהלים בו. הסניף מתמקד בטיפול בלקוחות העסקיים הגדולים של הבנק ובמתן שירותים למוסדות פיננסיים ומוסדיים, לרבות טיפול בחשבונות קסטודיאן לגופים זרים.

פעילות סחר חוץ

כללי. אגף סחר חוץ פועל במסגרת החטיבה העסקית בבנק, ומעניק שירותים מגוונים ללקוחות מהמגזרים העסקיים השונים העוסקים בסחר בינלאומי.

היקפי הפעילות. שנת 2007 התאפיינה בהמשך ההאצה של פעילות היבוא והיצוא במשק. על פי נתוני הלמ"ס, יבוא הסחורות (ללא שירותים וללא יהלומים) רשם עליה של 20.2% בהשוואה לשנת 2006 ויצוא הסחורות (ללא שירותים וללא יהלומים) רשם עליה של 16.5% בהשוואה לשנת 2006.

בפעילות היבוא בבנק חלה בשנת 2007 עליה בשיעור של 22% לעומת שנת 2006 וחלקו של הבנק במערכת הבנקאית עמד בשנת 2007 על 10.96%.

בפעילות היצוא בבנק חלה בשנת 2007 עליה בשיעור של 12% לעומת שנת 2006 וחלקו של הבנק במערכת הבנקאית עמד בשנת 2007 על כ-8.5%, לעומת 8.6% בשנת 2006.

הפעילות העסקית באגף סחר חוץ מרכזת את מכלול השירותים בתחום סחר החוץ הנדרשים ללקוח (יבוא, יצוא, מימון, מכשירים פיננסיים וכד'). דגש רב מושם על פיתוח הקשר האישי והישיר מול הלקוחות במקביל לקשר השוטף של הלקוח מול מנהל העסקים שלו, ודאת במטרה להעמיק את הפעילות מול הלקוחות.

בשנת 2007 הורחבה פעילות פיתוח העסקים בהתאם לתוכנית שגובשה, והתבצעה פעילות יזומה לאיתור לקוחות פוטנציאליים. במקביל, בוצעה העמקת הפעילות עם הלקוחות הקיימים, תוך מתן שירות אישי ומקצועי ללקוחות.

שיפור השירות. במסגרת המאמץ המתמשך לשיפור איכות השירות ללקוחות, הוארכו שעות פעילות האגף בימים ב' ו-ה' עד לשעה 18:30. שעות פעילות אלה נוספות ל"מסלול הירוק", שבמסגרתו ניתן שירות מהיר, בעיתות עומס, בהתאם לדחיפות, גם מעבר לשעות העבודה המקובלות.

במהלך שנת 2007 המשיך הבנק בתהליך של ריכוז פעילות סחר חוץ בשלושה מוקדים מרכזיים - ת"א, חיפה וירושלים וצמצום מספר הסניפים העצמאיים בסחר חוץ. בשנת 2008 יסתיים התהליך, כאשר תיקלט פעילותם של 18 סניפים נותרים.

שיפורים טכנולוגיים. נרכשה מערכת לביצוע פעילות סחר חוץ באמצעות האינטרנט. המערכת עברה את שלבי התכנון האפיון והפיילוט. מתחילת שנת 2008 מאפשרת המערכת ביצוע פעילות תשלומי יבוא ישירים והעברות מט"ח.

התפתחויות בשווקי המגזר ושינויים במאפייני הלקוחות

הלקוחות הגדולים וקבוצות הלווים הגדולות במשק מהווים נתח נכבד מתיק הלקוחות העסקיים בבנק. הגידול בהיקף פעילות המיזוגים והרכישות במשק בשנים האחרונות, תרם לגידול משקל הלווים הגדולים והקבוצות הגדולות בפעילות המגזר העסקי בבנק.

בשנים האחרונות הרחיבו לקוחות רבים של המגזר את היקף פעילותם מחוץ לישראל, כך שמתן אשראי ללקוחות אלה משמש לעיתים כמימון להרחבת פעילותם בחו"ל.

שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על המגזר

מערכות המידע המשמשות את המגזר מיועדות לסייע בתהליכי ניתוח צרכי הלקוחות, תהליכי הבקרה והשיווק. המגזר העסקי עוסק באופן שוטף בעדכון ושדרוג מערכות המידע המשמשות אותו לניתוח ומדידת סיכונים שונים (בעיקר סיכוני אשראי) למעקב ובקרה אחר פעילות הלקוחות "בזמן אמת".

המגזר שוקד על שיפור המערכות למדידת רווחיות הלקוחות, לאמידה אמינה של תרומתם לרווחיות.

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר

- קשר מחייב וארוך טווח עם הלקוחות, שירות איכותי, מתן מענה מהיר לבקשות אשראי ולמכלול השירותים הנלווים (פעילות סחר חוץ, השקעה בניירות ערך, מכשירים פיננסיים נגזרים, שירותים בנקאיים למנהלי ובעלי חברות וכיוצ"ב);

- ניהול יעיל של תיק האשראי מהיבט מדידה, תמחור וניהול סיכונים מושכל "בזמן אמת" בדגש על סיכוני אשראי, תוך קיום מערכות בקרת אשראי נאותות לאיתור ומזעור הסיכונים;
- הכשרה מקצועית של כוח אדם איכותי ומיומן;
- שיפור היכולת הטכנולוגית לאספקת השירותים;
- קשרים עם בנקים גדולים בארץ ובחו"ל לצורך השתתפות בעסקות סינדיקציה המובלות על ידם (לפרטים בדבר הוראת הממונה על ההגבלים העסקיים בעניין זה, ר' "מסמך כללי התנהגות" בפרק "חקיקה ופיקוח").

מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים של המגזר

הלקוחות במגזר פעילים, בו זמנית, מול מספר בנקים כך שהיתרון היחסי של המגזר מושתת על מערכות קשרים ארוכות טווח עם לקוחותיו ובכלל זה שביעות רצון מתמשכת מטיב השירות ומתן פתרון מהיר והולם לצרכי מימון מורכבים.
חלק ניכר מהפירמות הגדולות אמצו מדיניות מינוף מאוזנת המתבטאת בצריכת מקורות מימון בנקאים בד בבד עם אמצעי מימון חוץ בנקאים על רקע השיפור ביכולת הגיוס בשוק ההון והוזלת עלויות הגיוס.
מחסומי כניסה ויציאה עשויים להיווצר מהצורך בהקצאת הון מתאימה ועמידה במגבלות רגולטוריות של בנק ישראל המשליכים על אופן והיקף הפעילות מול לקוחות וקבוצות לווים.
העמקת פעולות מימון ומתן שירותים נלווים לחברות ישראליות בחו"ל ו/או חברות זרות בבעלות ישראלית דורשת הרחבת תשתיות בפריסה גיאוגרפית מתאימה הכוללת הקמת שלוחות ו/או סניפים נוספים בחו"ל.
מקורות למתן אשראי לזמן ארוך, העומדים לרשות הבנק, מוגבלים ביחס למקורות לזמן קצר ובינוני. לפיכך נדרש שיתוף פעולה עם משקיעים מוסדיים במימון פרויקטים ארוכי טווח בתחום הנדל"ן המניב והתשתיות ו/או באמצעות מכירת חלקים מהאשראי הבנקאי לזמן ארוך.

תחליפים למוצרים ולשירותים של המגזר והשינויים שחלו בהם

כתחליף לאשראי הבנקאי ללקוחות המגזר העסקי התפתחו מוצרי מימון תחליפים המוצעים על ידי גופים פיננסיים חוץ בנקאים בכלל וגופים מוסדיים בפרט.
תחליפי האשראי כוללים גיוס אמצעי מימון באמצעות הנפקת מניות, איגרות חוב וניירות ערך אחרים בשווקי ההון בארץ ובחו"ל לרבות אשראי ישיר הניתן על ידי גופים אלה.
המימון החוץ בנקאי מהווה מקור מימון תחליפי בעיקר למוצרי אשראי לטווח ארוך ובינוני ובכך תורם להקטנת היקפו של אשראי זה בתיק האשראי המשקף את פעילות המגזר.

מבנה התחרות במגזר והשינויים שחלו בו

המגזר העסקי חשוף לתחרות הולכת וגדלה מול ארבעת הקבוצות הבנקאיות הגדולות הנוספות לרבות בנקים זרים (Citigroup, HSBC, BNP) אשר מעמיקים את פעילותם בשוק המקומי.
בשנים האחרונות גדלה רמת התחרותיות מול גופים מוסדיים, בעיקר חברות ביטוח וקרנות פנסיה, שהקימו יחידות חוץ בנקאיות למתן אשראי.
הגברת התחרות בין הבנקים נובעת בעיקר משיפור הלימות ההון וגידול בהיצע המקורות מצד המערכת החוץ בנקאית.
הגברת התחרותיות בין הבנקים בצד גידול בהנפקת איגרות חוב של תאגידים, הביאה לעליה ניכרת בנתח השוק של המימון החוץ בנקאי מסה"כ מקורות המימון שניתנו ללקוחות עסקיים. (ר' "התפתחויות בשוק האשראי החוץ בנקאי" לעיל).
ההאצה בתחרות גרמה, החל מהמחצית השניה של 2004, לתהליך מתמשך של קיטון במרווחים הפיננסיים ובעמלות התפעוליות המאפיינים את המגזר.

שיווק והפצה

פעילות המגזר העסקי בשיווק אשראי ושירותים נלווים ללקוחות קיימים וחדשים מתבצעת, בעיקר, על ידי מנהלי העסקים העוסקים בהתאמת פתרונות מימון לעסקאות השונות וניתוח של מכלול הצרכים הבנקאים של הלקוחות, בהתאמה נכונה של מוצרי הבנק לצרכיהם ובהעמדתם ב"זמן אמת".
פעילות שיווק והפצה של מוצרי הבנק מתבצעת גם מול זירת הבעלים של החברות, מנהליהן ועובדיהן.

התמודדות עם תחרות

התחרות הגבוהה במגזר מתבטאת בעיקר בטיב השירות ותחכומו, מהירות התגובה ומחירי אשראי ועמלות. האמצעים העיקריים של המגזר להתמודדות עם התחרות כוללים מתן שירות אישי, מקצועי ואיכותי ובניית קשר ארוך טווח עם הלקוחות תוך מעבר לראיה כוללת של צרכיהם הפיננסיים.

מוצרים ושירותים

השירותים הניתנים כוללים מימון שוטף על פי צרכי הלקוחות ובין השאר פעילות סחר חוץ וחדר עסקות, מימון השקעות לשימור הפעילות והרחבתה, מימון רכישות ומיזוגים, מתן אשראי לפעילים בשוק ההון, רכישת השתתפות באשראים ו/או סיכונים המוצעים על ידי הבנקים הגדולים המקומיים או גופים פיננסיים בחו"ל ומתן אשראי לחברות ישראליות הפועלות בחו"ל.
בנוסף, ניתנים שירותים נלווים כפעילות בתחום הפסיבה וההשקעות, עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים העמדת ערבויות כספיות, מקדמה, ביצוע וכיו"ב.
בשנת 2007 נמשך הגידול בביקוש לאשראי לצורך מימון רכישות ומיזוגים על רקע ריבוי העסקאות במשק בתחום זה. הבנק השתתף בעסקאות אלה ואף הוביל חלק מהן.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

- מתן פתרונות מימוניים לכל עסקה המבוצעת על-ידי לקוחות הבנק;
- התמודדות על עסקאות המימון הגדולות המתבצעות במשק;
- הרחבת פעילות עם גורמים מוסדיים ופעילי שוק ההון;
- גיוס לקוחות חדשים והעמקת פעילות עם לקוחות קיימים;
- מתן אשראי לחברות גדולות בדרך של רכישת השתתפות באשראי המאורגן על ידי בנקים מקומיים וזרים;
- שיפור איכות תיק האשראי של הבנק, והרחבת פעילות הסדרי גביה וחוב;
- שיפור איכות השירות תוך מעבר לראיה ומתן פתרון כולל ומהיר לצרכי הלקוח העסקי;
- היערכות לקראת יישום "באזל II";
- ניהול מושכל של תיק האשראי תוך מעקב אחר פרופיל הסיכון;
- המשך שיפור התשתיות הטכנולוגיות המסייעות בתהליכי איתור, מדידה, ניתוח ובקרת סיכונים שונים בדגש על סיכוני אשראי וסיכונים תפעוליים.

מגזר הבנקאות המסחרית (MIDDLE MARKET) לקוחות המגזר

מגזר זה כולל בעיקר חברות בעלות מחזור מכירות שנתי הגבוה מ-30 מיליון ש"ח ו/או חבות כוללת בסך של 10-50 מיליון ש"ח, שהן לקוחות הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט. עד ליום 31 בדצמבר 2006 כלל המגזר את לקוחות הבנקאות המסחרית של בנק מרכנתיל דיסקונט - לקוחות עסקיים (יחידים ותאגידים) בעלי היקף פעילות בינוני, שהיקף האשראי שניתן להם עולה על 1 מיליון ש"ח ואינם משתייכים למגזר הבנקאות העסקית של בנק מרכנתיל דיסקונט.

היקף הפעילות של המגזר והרווח הנקי שלו

הרווח הנקי של המגזר הסתכם בשנת 2007 ב-103 מיליון ש"ח, לעומת 9 מיליון ש"ח בשנת 2006. בניטרול השפעת רכיבים מסוימים (ר' להלן), היה הרווח של המגזר בשנת 2007 מסתכם בסך של 93 מיליון ש"ח, לעומת סך של 70 מיליון ש"ח בשנת 2006, עליה של 32.9%.
שיעור תשואת הרווח הנקי, המחושב על ההון שהוקצה למגזר על בסיס היתרה הממוצעת של נכסי הסיכון במגזר, הגיע ל-7.5% בשנת 2007, לעומת 0.6% בשנת 2006. בניטרול השפעת רכיבים מסוימים (ר' להלן), היה שיעור התשואה מגיע ל-6.8% בשנת 2007, לעומת 5.8% בשנת 2006.
ההפרשה לחובות מסופקים במגזר הסתכמה בשנת 2007 ב-124 מיליון ש"ח, לעומת 117 מיליון ש"ח בשנת 2006, עליה של 6.0%.

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות מגזר הבנקאות המסחרית (במיליוני ש"ח):

	פעילות מקומית					פעילות בינלאומית			
	בנקאות ופיננסים	כרטיסי אשראי	שוק ההון	בניה ונדל"ן	פעילות משכנתאות	סך-הכל	בנקאות ופיננסים	בניה ונדל"ן	סך-הכל
	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007								
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים									
– מחיצוניים	668	2	2	126	38	836	240	158	398	1,234
– בינמגזרי	(391)	(1)	–	(59)	(26)	(477)	2	(39)	(37)	(514)
סך-הכל רווח מפעולות מימון	277	1	2	67	12	359	242	119	361	720
הכנסות תפעוליות ואחרות	114	1	26	11	2	154	30	20	50	204
סך-הכל הכנסות	391	2	28	78	14	513	272	139	411	924
הפרשה לחובות מסופקים	100	–	–	10	(1)	109	9	6	15	124
הוצאות תפעוליות ואחרות	341	–	14	23	1	379	217	89	306	685
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מסים	(50)	2	14	45	14	25	46	44	90	115
הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות	(25)	1	6	17	4	3	21	17	38	41
רווח (הפסד) נקי	(25)	1	37	28	10	51	25	27	52	103
רווח נקי, בניטרול רכיבים מסוימים[1]	(21)	1	9	28	10	28	35	31	65	93
תשואה להון (אחוזים)	(5.0)	14.5		19.9	31.8	7.4	6.1	10.1	7.6	7.5
תשואה להון בנטרול רכיבים מסוימים[1] (אחוזים)	(3.9)	14.8		20.2	31.8	4.1	8.4	11.5	9.6	6.8
יתרה ממוצעת של נכסים	9,395	15	1	1,971	545	11,927	5,477	3,692	9,169	21,096
יתרה ממוצעת של התחייבויות	5,869	3,715	–	411	–	9,995	6,697	824	7,521	17,516
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	8,508	78	1	2,389	519	11,495	6,973	4,347	11,320	22,815
יתרה ממוצעת של נכסי קופות גמל וקרנות נאמנות[2]	–	–	906	2	–	908	–	–	–	908
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	–	–	11,853	34	–	11,887	–	–	–	11,887
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	1,040	–	555	–	–	1,595	–	–	–	1,595
מרכיבי הרווח מפעולות מימון:										
מרווח מפעילות מתן אשראי	213	1	–	50	9	273	151	103	254	527
מרווח מפעילות קבלת פקדונות	30	–	–	4	–	34	90	15	105	139
אחר	34	–	2	13	3	52	1	1	2	54
סך-הכל רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים	277	1	2	67	12	359	242	119	361	720

(1) נוטרלו הרכיבים הבאים: רווח ממכירת פעילות קופות הגמל, רווח ממכירת קה"ל, הוצאות לעידוד פרישה מוקדמת ועלות ביצוע שיפורים ובדיקות באי די בי ניו יורק.

(2) נכסיהן של קופות גמל שנמכרו נכללו ביתרה הממוצעת עד למכירתם.

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות מגזר הבנקאות המסחרית (במיליוני ש"ח) (המשך):

	פעילות מקומית						פעילות בינלאומית*		
	בנקאות ופיננסים*	כרטיסי אשראי	שוק ההון	בניה ונדל"ן	פעילות משכנתאות	סך-הכל	בנקאות ופיננסים	בניה ונדל"ן	סך-הכל
	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2006								
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים									
– מחיצוניים	908	1	2	77	23	1,011	182	27	209	1,220
– בינמגזרי	(645)	–	–	(43)	(15)	(703)	82	71	153	(550)
סך-הכל רווח מפעולות מימון	263	1	2	34	8	308	264	98	362	670
הכנסות תפעוליות ואחרות	108	1	25*	7	–	141	30	7	37	178
סך-הכל הכנסות	371	2	27	41	8	449	294	105	399	848
הפרשה לחובות מסופקים	86	–	–	18	1	105	5	7	12	117
הוצאות תפעוליות ואחרות	367	1	18	5*	1	392	247	69	316	708
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מסים	(82)	1	9	18	6	(48)	42	29	71	23
הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות	(29)	–	3*	6*	3	(17)	23	10	33	16
רווח (הפסד) נקי	(53)	1	8	12	3	(29)	19	19	38	9
רווח (הפסד) נקי, בניטרול רכיבים מסוימים[1]	(18)	–	7	11	4	4	42	24	66	70
תשואה להון (אחוזים)	(10.6)			12.1	9.9	(5.2)	4.6	10.2	6.4	0.6
תשואה להון בניטרול רכיבים מסוימים[1] (אחוזים)	(3.7)			19.7	9.9	0.5	10.1	13.0	11.0	5.8
יתרה ממוצעת של נכסים	8,766	16	1	1,547	629	10,959	8,156	3,647	11,803	22,762
יתרה ממוצעת של התחייבויות	6,988	1,623*	–	142	–	8,753	4,026	487	4,513	13,266
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	8,288	16	1	912	642	9,859	6,942	3,185	10,127	19,986
יתרה ממוצעת של נכסי קופות גמל וקרנות נאמנות[2]	–	–	1,505	–	–	1,505	–	–	–	1,505
יתרה ממוצעת של ניירות ערך[2]	–	–	10,992	–	–	10,992	–	–	–	10,992
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	1,030	–	554	–	–	1,584	–	–	–	1,584
מרכיבי הרווח מפעולות מימון:										
מרווח מפעילות מתן אשראי	199	1	–	26	6	232	124	97	221	453
מרווח מפעילות קבלת פקדונות	38	–	–	2	–	40	140	–	140	180
אחר	26	–	2	6	2	36	–	1	1	37
סך-הכל רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים	263	1	2	34	8	308	264	98	362	670

* סווג מחדש.

(1) נוטרלו הרכיבים הבאים: מענק הפרטה, הוצאות לעידוד פרישה מוקדמת, תשלומים לרשויות הפיקוח בארה"ב, עלות ביצוע שיפורים ובדיקות באי די בי ניו יורק ורווח ממכירת אילנות דיסקונט.

(2) ניירות ערך של קרנות נאמנות בניהול אילנות דיסקונט נכללו עד הוצאת אילנות דיסקונט מאיחוד במסגרת היתרה הממוצעת של נכסי קופות גמל וקרנות נאמנות ולאחר מכן במסגרת היתרה הממוצעת של ניירות ערך.

ההון האנושי

בשנת 2007 הסתכם מספר המשרות הממוצע במגזר ב-1,273, כולל משרות של עובדים ישירים במגזר ומשרות של עובדי מטה ברמות השונות, שעלות העסקתם הועמסה על המגזר, לעומת 1,426 משרות בשנת 2006, ירידה של 10.7%.

השירות ללקוחות המגזר

מגזר הבנקאות המסחרית נהנה משירות בנקאי מקצועי באמצעות האגף לבנקאות מסחרית שבחטיבה העסקית. הלקוחות זוכים לשירות אישי, מקצועי ואיכותי המתייחס לכל צרכיהם הפיננסיים בהתאמת מוצרים בנקאיים שונים בתחומי האשראי, הגנות מטבע, מסחר בינלאומי, סליקה בכרטיסי אשראי, מימון, השקעות מתמחות בשוק ההון ועוד. לצד אלה מוצעים פתרונות לצרכים הפיננסיים של בעלי החברות, מנהליהן וצוות העובדים בהן, הנהנים מהסדרים המקנים להם מעמד של לקוחות מועדפים.

המוצרים והשירותים מותאמים לצרכים העסקיים של הלקוחות וכוללים לצד מגוון מוצרי האשראי גם שירותי סחר-חוץ, גידור סיכונים באמצעות מכשירים פיננסיים ושירותי השקעות באפיקים שונים: פקדונות, ני"ע וטיפול בחשבונות עסקיים ופרטיים.

השירות ללקוחות המגזר ניתן באמצעות **מרכזי עסקים:** דן, שרון, ת"א, דרום, ירושלים וחיפה וכן באמצעות מחלקת חברות בסניף ראשי תל אביב. השירות במרכזים אינטגרטיבי וניתן על ידי צוותים הכוללים בנקאי עסקים, כלכלנים, יועצי השקעות ורכזי אשראי. התאמת השירות ללקוח העסקי נעשית על ידי הפניית לקוחות לסניפים בעלי אוריינטציה עסקית תוך הקמת צוותי שירות ייחודים ללקוחות אלו בסניף במידת הצורך.

במטרה להעלות את איכות השירות ללקוחות ומתוך מגמה להעניק פתרון פיננסי כולל, הוחלט לשפר את הממשק סניף-מרכז עסקים. נערך פיילוט בשני מרכזי עסקים, במסגרתו הועברה מרבית הפעילות התפעולית שבוצעה בסניפים למרכזי העסקים. בסקרי שביעות רצון שבוצעו בקרב הלקוחות הובעה שביעות רצון רבה מהשינוי ובהתאם לכך הוחלט להרחיב את הפיילוט ולהחילו על כל מרכזי העסקים.

לקוחות העוסקים בסחר בינלאומי מטופלים ב**אגף לסחר חוץ.** כל לקוח בהתאם לשיוך הענפי שלו, מקבל את מכלול שירותי סחר חוץ ביחידה ענפית מתמחה, העוסקת בכל תחומי סחר החוץ: יצוא, יבוא, מימון, מכשירים פיננסיים עתידיים, תקשורת אלקטרונית, ומידע רלוונטי על לקוחות וספקים (לפרטים נוספים, ר' לעיל ב-"המגזר העסקי"). **דיסקונט ליסינג,** חברה בבעלות מלאה של הבנק, מבצעת עסקות מימוניות עבור הלקוחות.

צבירת פאסיבה במרכזי עסקים

בשנת 2007 גדלה הפסיבה של מגזר החברות הבינוניות במרכזי העסקים בשיעור של 12.7%. הגידול התבטא בכל אפיקי ההשקעות ובפריסה רחבה של לקוחות, הן חברות והן מנהלים בתיקים בחברות. תוצאות נאות אלה הינן, בין היתר, תוצאה של הצבת יועצי השקעות במרכזי העסקים.

תחרות

שנת 2007 התאפיינה בירידת הסיכון העסקי במשק, המשך השיפור במצב החברות, גידול במחזורי המסחר וסחר החוץ וגידול בפעילות העסקית. כתוצאה משינויים אלו היינו עדים להמשך השחיקה במרווחי המימון ולתחרות גוברת בין הבנקים, חברות הביטוח והשוק הראשוני.

מגזר הבנקאות הפרטית (PRIVATE BANKING) לקוחות המגזר

במסגרת מגזר זה, בתחום הפעילות המקומית של הבנק, נכללים לקוחות החטיבה הקמעונאית של הבנק (יחידים ותאגידים) המנהלים את חשבונותיהם במרכזים לבנקאות פרטית. לקוחות אלה הינם, בדרך כלל, לקוחות ישראליים בעלי פסיבה של 2 מיליון ש"ח ומעלה ולקוחות תושבי חוץ. כן כולל המגזר לקוחות בעלי עושר פיננסי בינוני וגבוה בבנק מרכנתיל דיסקונט, כל פעילות חברת הבת בז'נבה ופעילות לקוחות הבנקאות הפרטית באי די בי ניו יורק.

מבנה המגזר

האגף לבנקאות פרטית בינלאומית הוקם בתחילת שנת 1999 ומאז גדל משמעותית בהיקף נכסיו. בסוף שנת 2001 החל הבנק בחיזוק פעילות גיוס והעמקה גם במגזר הבנקאות הפרטית המקומית שצורף לאחריות האגף.
האגף מטפל הן בלקוחות הבנקאות הפרטית הבינלאומית - תושבי חוץ, חברות זרות וישראלים המתגוררים דרך קבע בחו"ל, והן בלקוחות הבנקאות הפרטית המקומית - ישראלים בעלי עושר פיננסי, בהתאם לפרופיל שנקבע.
בנוסף תומך האגף בפעילות לקידום שלוחות הבנק בחו"ל, תוך קיום שיתוף פעולה מלא עימן. הפעילות כוללת, בין היתר, סיוע בגיוס לקוחות, מתן מידע על השלוחות והגברת מודעות הסניפים ויחידות המטה לשירותי הקבוצה.
בשנת 2007 המשיכה הבנקאות הפרטית בדיסקונט לחזק את מיצובה, כמערך שירות הולם ללקוחות המגזר בסניפי הבנק, תוך שמירה על תפעול חשבונם בסניף.

דגשים אסטרטגיים

בזירת הבנקאות הפרטית הבינלאומית מושם דגש על שירות יוזם, מקצועי ומתמחה, תוך מחויבות לדיסקרטיות ולהיענות מהירה לצרכי הלקוחות, הן בתחום ההשקעות והן בתחום האשראי.
מתן השירות לישראלים ולתושבי חוץ במערך אחד, כאמור לעיל, מקנה יתרון ללקוחות, בנגישות גבוהה לתחום הגלובלי. יתרון זה מועצם גם בסינרגיה של תשתיות הבנק בתחום מידע ותפעול, המותאמות לצרכי פלח לקוחות ייחודי זה.
עוגן אסטרטגי נוסף הינו מתן שירותי הבנקאות הפרטית ללקוחות הסניפים, מבלי שייאלצו להעתיק לשם כך את חשבונם. מתכונת זו מעמיקה את קשרי הלקוח עם הבנק, מבלי לנתק את הקשר האנושי החם המלווה אותו, טרם שיוכו למערך הבנקאות הפרטית.

היקף הפעילות של המגזר והרווח הנקי שלו

הרווח הנקי של המגזר הסתכם בשנת 2007 ב-43 מיליון ש"ח, לעומת 31 מיליון ש"ח בשנת 2006, עליה של 38.7%. בניטרול השפעת רכיבים מסוימים (ר' להלן), היה הרווח של המגזר בשנת 2007 מסתכם בסך של 43 מיליון ש"ח, לעומת סך של 56 מיליון ש"ח בשנת 2006, ירידה של 23.2%.
שיעור תשואת הרווח הנקי, המחושב על ההון שהוקצה למגזר על בסיס היתרה הממוצעת של נכסי הסיכון במגזר, הגיע ל-18.3% בשנת 2007, לעומת 21.1% בשנת 2006. בניטרול השפעת רכיבים מסוימים (ר' להלן), היה שיעור התשואה מגיע ל-18.4% בשנת 2007, לעומת 39.2% בשנת 2006.

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות מגזר הבנקאות הפרטית (במיליוני ש"ח):

	פעילות מקומית			פעילות בינלאומית		
	בנקאות ופיננסים	שוק ההון	סך-הכל	בנקאות ופיננסים	שוק ההון	סך-הכל
	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007					
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים						
– מחיצוניים	127	1	128	6	–	6	134
– בינמגזרי	(22)	–	(22)	202	–	202	180
סך-הכל רווח מפעולות מימון	105	1	106	208	–	208	314
הכנסות תפעוליות ואחרות	34	44	78	12	50	62	140
הפרשה לחובות מסופקים	–	–	–	5	–	5	5
הוצאות תפעוליות ואחרות	118	31	149	195	37	232	381
רווח מפעולות רגילות לפני מסים	21	14	35	20	13	33	68
הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות	7	6	13	22	3	25	38
רווח (הפסד) נקי	14	21	35	(2)	10	8	43
רווח נקי, בניטרול רכיבים מסוימים[1]	17	9	26	6	11	17	43
תשואה להון (אחוזים)	47.2		118.9	(0.9)		3.7	18.3
תשואה להון בניטרול רכיבים מסוימים[1] (אחוזים)	58.8		88.9	2.9		8.1	18.4
יתרה ממוצעת של נכסים	1,085	8	1,093	2,857	–	2,857	3,950
יתרה ממוצעת של התחייבויות	18,736	–	18,736	18,610	–	18,610	37,346
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	737	8	745	3,205	–	3,205	3,950
יתרה ממוצעת של נכסי קופות גמל וקרנות נאמנות[2]	–	1,250	1,250	–	–	–	1,250
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	–	8,078	8,078	–	8,646	8,646	16,724
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	–	615	615	93	–	93	708
מרכיבי הרווח מפעולות מימון:							
מרווח מפעילות מתן אשראי	19	–	19	27	–	27	46
מרווח מפעילות קבלת פקדונות	85	–	85	181	–	181	266
אחר	1	1	2	–	–	–	2
סך-הכל רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים	105	1	106	208	–	208	314

(1) נוטרלו הרכיבים הבאים: רווח ממכירת פעילות קופות הגמל, רווח ממכירת קה"ל, הוצאות לעידוד פרישה מוקדמת ועלות ביצוע שיפורים ובדיקות באי די בי ניו יורק.
(2) נכסיהן של קופות גמל שנמכרו נכללו ביתרה הממוצעת עד למכירתם.

נתונים עיקריים אודות מגזר הבנקאות הפרטית (במיליוני ש"ח) (המשך):

	פעילות מקומית				פעילות בינלאומית			
	בנקאות ופיננסים	כרטיסי אשראי	שוק ההון	סך-הכל	בנקאות ופיננסים	שוק ההון	סך-הכל	סך-הכל
	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2006							
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים								
– מחיצוניים	(59)	–	1	(58)	872	–	872	814
– בינמגזרי	146	–	–	146	(658)	–	(658)	(512)
סך-הכל רווח מפעולות מימון	87	–	1	88	214	–	214	302
הכנסות תפעוליות ואחרות	28	–	48	76	35	19	54	130
סך-הכל הכנסות	115	–	49	164	249	19	268	432
הפרשה לחובות מסופקים	–	–	–	–	2	–	2	2
הוצאות תפעוליות ואחרות	104	1	33	138	220	17	237	375
רווח מפעולות רגילות לפני מסים	11	(1)	16	26	27	2	29	55
הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות	6	–	9	15	17	–	17	32
רווח (הפסד) נקי	5	(1)	15	19	10	2	12	31
רווח נקי, בניטרול רכיבים מסוימים[1]	18	–	9	27	26	3	29	56
תשואה להון (אחוזים)	15.8			73.7	8.2		8.9	21.1
תשואה להון בניטרול רכיבים מסוימים[1](אחוזים)	65.1			101.9	22.6		24.6	39.2
יתרה ממוצעת של נכסים	1,221	1	7	1,229	2,304	–	2,304	3,533
יתרה ממוצעת של התחייבויות	17,814	–	–	17,814	19,664	–	19,664	37,478
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	630	1	7	638	1,759	–	1,759	2,397
יתרה ממוצעת של נכסי קופות גמל וקרנות נאמנות[2]	–	–	1,262	1,262	–	–	–	1,262
יתרה ממוצעת של ניירות ערך[2]	–	–	7,489	7,489	–	9,901	9,901	17,390
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	–	–	499	499	127	–	127	626
מרכיבי הרווח מפעולות מימון:								
מרווח מפעילות מתן אשראי	16	–	–	16	51	–	51	67
מרווח מפעילות קבלת פקדונות	68	–	–	68	163	–	163	231
אחר	3	–	1	4	–	–	–	4
סך-הכל רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים	87	–	1	88	214	–	214	302

(1) נוטרלו הרכיבים הבאים: מענק הפרטה, הוצאות לעידוד פרישה מוקדמת, תשלומים לרשויות הפיקוח בארה"ב, עלות ביצוע שיפורים ובדיקות באי די בי ניו יורק ורווח ממכירת אילנות דיסקונט.

(2) ניירות ערך של קרנות נאמנות בניהול אילנות דיסקונט נכללו עד הוצאת אילנות דיסקונט מאיחוד במסגרת היתרה הממוצעת של נכסי קופות גמל וקרנות נאמנות ולאחר מכן במסגרת היתרה הממוצעת של ניירות ערך.

ההון האנושי

בשנת 2007 הסתכם מספר המשרות הממוצע במגזר ב-542, כולל משרות של עובדים ישירים במגזר ומשרות של עובדי מטה ברמות השונות, שעלות העסקתם הועמסה על המגזר, לעומת 475 משרות בשנת 2006, עליה של 14.1%. עובדי הבנקאות הפרטית עוברים הכשרה הכוללת קורסים מקצועיים וניהוליים ולרבות הכשרה לתפקיד יועץ השקעות, עד לקבלת רישיון ייעוץ מרשות ניירות ערך.

השירות ללקוחות

ללקוחות הבנקאות הפרטית מוצעת "מעטפת שירות", הרותמת את משאבי הבנק והקבוצה, למתן מענה אופטימאלי לצרכי הלקוחות ולפעילות יוזמת כלפיהם.

לקוחות המגזר, נהנים משירותים בנקאיים ברמה מקצועית גבוהה ביותר בחמישה מרכזי בנקאות פרטית, בהם עומדים לרשותם בנקאים בעלי ניסיון בתחום ההשקעות הפיננסיות בארץ ובעולם. העובדים, רובם ככולם, דוברי שפות זרות בהתאמה לשפת הלקוח אותו משרתים. בנוסף, עומדים לרשות הלקוחות שירותים שונים בבנק ובהם: קשר ישיר לחדרי העסקות, בנקאות ישירה באמצעות האינטרנט וכן שירותים של חברות הבת של הבנק: נאמנות family office, ובנקאות להשקעות, המותאמים ללקוחות המגזר.

המרכז לבנקאות פרטית, השוכן, בבנין איילון-ביטוח במתחם בורסת היהלומים ברמת גן, מציע פתרונות בנקאיים כוללים, המותאמים לצרכי לקוחות עתירי הון, ישראלים ותושבי חוץ, לרבות תאגידים, תוך התמקדות במוצרי השקעה ייחודיים בארץ ובעולם ובאשראי הנדרש למימון אפיקי ההשקעה המגוונים של לקוחות אלה. למרכז "זרוע ארוכה" בחיפה, לשירות לקוחות תושבי חיפה והצפון.

במרכזים לבנקאות פרטית בינלאומית בתל אביב, בירושלים ובנתניה, מוענקים שירותים מתמחים לתושבי חוץ, יחידים ותאגידי חוץ, לרבות ישראלים המתגוררים דרך קבע בחו"ל. המרכזים מעניקים שירותים הן בתחום מוצרי ההשקעה והן בתחום האשראי. בשנת 2007 המשיכה להתרחב פעילות העמדת הלוואות לרכישת נדל"ן בישראל, במקביל לגידול בהשקעות באפיק זה בקרב משקיעי חוץ.

מחלקת פיתוח עסקים מפעילה "מוקד גלובלי" המאפשר ללקוחות פרטיים ולתאגידים להפיק תועלת מירבית מן הפריסה הבינלאומית של הבנק. כמו כן, מסייעת המחלקה בפיתוח עסקים של סניפי הבנק, בעיקר בזירת תושבי החוץ, ובחיזוק עבודת המטה של הבנק כלפי מגזר לקוחות ייחודי זה.

התפתחות בשווקים של המגזר ותחרות

ללקוחות הבנקאות הפרטית מוצעים מגוון מוצרי השקעה פיננסיים בדגש הולך וגובר של מכשירים פיננסיים גלובליים.

שנת 2007 התאפיינה בהמשך הגידול ההדרגתי בפעילות לקוחות ישראלים בשווקי חו"ל, בעקבות השוואת המיסוי לתושבי ישראל בין השקעות בארץ ובחו"ל. כמו כן, חל גידול משמעותי בפעילות הלקוחות, ישראלים ותושבי חוץ, בתחום ההשקעות הריאליות והנדל"ן בישראל והבנקאות הפרטית נערכה לתת מענה לצרכי המימון של הלקוחות, גם בתחום זה.

במגזר הבנקאות הפרטית קיימת תחרותיות גבוהה, המתבטאת בנטיית הלקוחות לנהל חשבונות בכמה בנקים, בישראל ובחו"ל. מרבית הבנקים הישראלים חיזקו את מאמצי השירות והשיווק ללקוחות הבנקאות הפרטית, בהתאם למבנה המגזר בכל בנק. התחרות קיימת גם מול סניפים ונציגויות מקומיות של בנקים זרים, לרבות בנקים ישראלים בחו"ל, ומול חברות ביטוח ובתי השקעה, אשר פונים לאותו קהל יעד.

שיווק והפצה

עיקר מאמצי השיווק בבנקאות הפרטית נשענים על הפניית לקוחות, "מפה לאוזן". שיווק המוצרים ושירותי המעטפת נעשה במפגשים אישיים, באתר הלקוח או במשרדי הבנק ובכנסים ממוקדים ללקוחות הבנקאות הפרטית, בהובלת אנשי מפתח בנושאים פיננסיים ובתחומי תרבות ואמנות. בנוסף, הבנק פועל בקהילות היהודיות בעולם, במתן ערך מוסף ותרומה לחיי הקהילה, תוך יצירת בידול תדמיתי.

מגזר הבנקאות הפרטית בבנק מרכנתיל דיסקונט

במהלך שנת 2007 הקים בנק מרכנתיל דיסקונט מרכז בנקאות פרטית, אשר מספק שירותי בנקאות מתמחה ללקוחות מגזר זה בבנק מרכנתיל דיסקונט.

מגזר הניהול הפיננסי

הגדרת המגזר

מגזר זה כולל פעילויות המאופיינות כפעילות בנקאית שאינה נעשית מול לקוחות הקבוצה (פרט לחדר עסקות), אשר כוללות בעיקר את פעילות הנוסטרו של הבנק ושל בנק מרכנתיל דיסקונט בניירות ערך ועם בנקים אחרים, ניהול החשיפות של סיכוני שוק ונזילות, ופעילות חדר עסקות, לרבות במגזרים פיננסיים. כמו כן, כולל המגזר את חלקו של הבנק ברווחי הבנק הבינלאומי וברווחי חברות כלולות שהן תאגידי עזר.
כן כולל המגזר את תת מגזר חברות ריאליות אשר כולל את פעילות קבוצת דיסקונט בהשקעות ריאליות. עיקר פעילות תת מגזר זה הייתה בהשקעת הבנק בחברת הראל (שמומשה ברובה בשנת 2006) והשקעות המבוצעות על ידי חברת הבת דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות ועל ידי הבנק במישרין.

התפתחויות במגזר

חקיקה בתחום קרנות הנאמנות. לפרטים בדבר תקנות השקעות משותפות בנאמנות שנכנסו לתוקף בסוף שנת 2007, ר' "חקיקה ופיקוח" להלן.
ניירות ערך מגובי נכסים. תיק ניירות הערך של הבנק ליום 31 בדצמבר 2007 כולל השקעה באיגרות חוב מגובות משכנתא בסכום של כ-2.2 מיליארד דולר ארה"ב, אשר מוחזקות בידי אי די בי ניו יורק. כ-99% מתיק איגרות החוב מגובות המשכנתא, מורכב מאיגרות חוב של סוכנויות פדרליות שונות (Ginnie Mae, Fannie Mae, Freddie Mac) בדירוג AAA בארה"ב, ואינו כולל חשיפה לשוק ה-Subprime.
ליום 21 במרס 2008, לאור ירידת הריבית בארה"ב כלל תיק ניירות הערך מגובי המשכנתאות (MBS) רווחים שטרם מומשו בסך של כ-20 מיליון דולר. לפרטים נוספים ר' ביאור 3 ו' לדוחות הכספיים.
המדיניות בדבר הרכב תיק הנוסטרו. עד שנת 2006 נקט הבנק במדיניות שמרנית ביחס להרכב ההשקעות בתיק הנוסטרו. זאת, בין היתר, כפועל יוצא מהלימות ההון של הבנק אשר הייתה קרובה למגבלה של 9%. רוב התיק השקלי הושקע באיגרות חוב ממשלתיות והתיק המט"חי בפקדונות בבנקים. חלקו הגדול של התיק שימש ככיסוי על חשיפת הריבית אשר נובעת מצד הפקדונות. בחלקו האחר של התיק נלקחו חשיפות ריבית על בסיס תחזיות כי התשואות השקליות נמצאות במגמת ירידה. עם השיפור בהלימות ההון בשנת 2006 הבנק פועל להרחבת מגוון ההשקעות ולהרחבת חשיפות לאיגרות חוב קונצרניות בארץ ובחו"ל ולהשקעות אלטרנטיביות ועוד. בשנת 2007 החליט הבנק לגוון את השקעות הנוסטרו ולהסיט בהדרגה חלק מהשקעתו באיגרות חוב ממשלתיות לאיגרות חוב קונצרניות ולהשקעות באמצעות ניהול חיצוני.
בין היתר השקיע הבנק סך של כ-100 מיליון דולר בקרן של קרנות גידור. בגין ההשקעה האמורה נרשמה ליום 31 בדצמבר 2007 הפרשה לירידת ערך בסך של כ-44 מיליון ש"ח, כמחציתה בגין ירידת שער החליפין של הדולר (ר' ביאור 25 לדוחות הכספיים). בחודשים ינואר-פברואר 2008 חלה ירידת ערך נוספת, בסך של כ-29 מיליון ש"ח, חלקה הגדול בגין ירידת שער החליפין של הדולר.

היקף הפעילות של המגזר והרווח הנקי שלו

ההפסד של המגזר הסתכם בשנת 2007 ב-128 מיליון ש"ח, לעומת רווח של 137 מיליון ש"ח בשנת 2006. בניטרול השפעת רכיבים מסוימים (ר' להלן), היה ההפסד של המגזר בשנת 2007 מסתכם בסך של 30 מיליון ש"ח, לעומת רווח בסך של 16 מיליון ש"ח בשנת 2006.
סך כל ההכנסות הסתכמו בשנת 2007 בכ-381 מיליון ש"ח מזה 108 מיליון ש"ח מפעילות מקומית, לעומת 415 מיליון ש"ח בשנת 2006, והן כוללות שלושה מרכיבים עיקריים:

1. רווחים מפעילות הנוסטרו בארץ בסך של 58 מיליון ש"ח, לאחר קיזוז 48 מיליון ש"ח הפסדים ממכירה של ניירות ערך ומהתאמות לשווי הוגן. זאת לעומת רווחים מפעילות נוסטרו בסך של 331 מיליון ש"ח בשנת 2006, מהם 52 מיליון ש"ח מרווחים ממכירה של ניירות ערך ומהתאמות לשווי הוגן של ניירות ערך למסחר.
2. רווח נטו, מניהול הפוזיציות וממסחר ותווך במטבעות ובנגזרים פיננסיים בארץ בסך של 50 מיליון ש"ח בשנת 2007, לעומת הפסד בסך של 98 מיליון ש"ח בשנת 2006.
3. רווח מפעילות בינלאומית בסך של 273 מיליון ש"ח, לעומת 182 מיליון ש"ח בשנת 2006.

שיעור תשואת הרווח הנקי, המחושב על ההון שהוקצה למגזר על בסיס היתרה הממוצעת של נכסי הסיכון במגזר, הגיע לשיעור שלילי של 4.6% בשנת 2007, לעומת שיעור של 7.1% בשנת 2006. בניטרול השפעת רכיבים מסוימים (ר' להלן), היה שיעור התשואה מגיע לשיעור שלילי של 1.1% בשנת 2007, לעומת שיעור של 0.8% בשנת 2006.

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות מגזר הניהול הפיננסי:

	פעילות מקומית	פעילות בינלאומית	סך-הכל	פעילות מקומית	פעילות בינלאומית	סך-הכל
	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2006		
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים	110	246	356	164	162	326
הכנסות תפעוליות ואחרות	(2)	27	25	69	20	89
סך-הכל הכנסות	108	273	381	233	182	415
הוצאות תפעוליות ואחרות	430	80	510	368	156	524
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מסים	(323)	187	(136)	(135)	26	(109)
רווח (הפסד) נקי	(171)	43	(128)	198	(61)	137
רווח (הפסד) נקי, בניטרול רכיבים מסוימים*[1]	(76)	46	(30)	63	(47)	16
תשואה להון (אחוזים)	(7.3)	9.7	(4.6)	*15.4	*(9.2)	*7.1
תשואה להון בניטרול רכיבים מסוימים*[1] (אחוזים)	(3.2)	10.5	(1.1)	*4.9	*(7.1)	*0.8
יתרה ממוצעת של נכסים	45,714	19,351	65,065	*33,886	25,517	59,403
יתרה ממוצעת של התחייבויות	14,804	6,531	21,335	*8,367	12,531	20,898
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	10,680	7,252	17,932	8,599	10,972	19,571

* סווג מחדש.

(1) נוטרלו הרכיבים הבאים: 2007 - הוצאות לעידוד פרישה מוקדמת, עלות ביצוע שיפורים ובדיקות באי די בי ניו יורק וחלקו של הבנק ברווח של הבנק הבינלאומי הראשון ממכירת פעילות קופות הגמל שלו, והפרשה למס בגין חלק הבנק ברווחי הבנק הבינלאומי הראשון.
2006 - מענק הפרטה, הוצאות לעידוד פרישה מוקדמת, השפעת ביטול ההפרשה בגין ההחזקה בבנק הבינלאומי, תשלומים לרשויות הפיקוח בארה"ב ועלות ביצוע שיפורים ובדיקות באי די בי ניו יורק.

ההון האנושי

בשנת 2007 הסתכם מספר המשרות הממוצע במגזר ב-862, כולל משרות של עובדים ישירים במגזר ומשרות של עובדי מטה ברמות השונות, שעלות העסקתם הועמסה על המגזר, מזה 748 משרות בפעילות מקומית, לעומת 702 משרות כאמור בשנת 2006, עליה של 22.8%.

TREASURY תל אביב

במהלך שנת 2007 הוקם Treasury תל-אביב, אשר מרכז תחתיו את פעילות חדר עסקות ואת פעילות ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק.

כללי. חדר עסקות מורחב, מרכז תחתיו ארבעה תחומי פעילות עקריים: מסחר במטבעות, מסחר בריביות, מסחר בניירות ערך זרים וניהול הנזילות בשקלים ובמט"ח. חדר עסקות עומד לרשות הלקוחות והסניפים במתן שירות פיננסי אישי ומקצועי בשווקי הכספים וההון הגלובלים לגבי המכשירים הפיננסים השונים וביצוע עסקאות מיוחדות במט"ח, ריביות ושוק ההון.

בין לקוחות חדר עסקות נמנים בנקים מקומיים וזרים, חברות, משקיעים וגופים מוסדיים.

טכנולוגיה מתקדמת ומערך מחשוב מן המובילים שבין חדרי העסקות בארץ, מאפשרים לחדר העסקות לספק ללקוחותיו שירות מהיר ומקצועי.

מסחר במט"ח וביריבות. חדר עסקות מהווה מוקד משיכה ללקוחות הפעילים במכשירים פיננסים, בין אם לצרכי השקעה ובין אם לצרכי הגנה. עיקר העסקאות אותן מספק חדר עסקות: חוזים עתידיים ואופציות על המטבע, הריבית והמדד (כולל אופציות אקזוטיות). עסקאות החלף, עסקאות החלפת ריבית משתנה וקבועה.

עשיית שוק במסחר בריביות שקליות. בחודש ספטמבר 2006 החלה הרפורמה בשוק האיגרות חוב הממשלתי, אשר הפך מתחילת הרפורמה לשוק הפיננסי הגדול והנזיל בישראל.

הבנק הינו אחד מעושי השוק הראשיים מבין 18 גופים מהארץ ומחו"ל. מתוקף היותו עושה שוק, רשאי הבנק להשתתף במכרזי האיגרות חוב הראשיים שמבצע משרד האוצר ולבצע השאלות ממאגר ההשאלות שמפעילה הבורסה. חובותיו העיקריים של הבנק כעושה שוק הינם ציטוט מרווח קניה ומכירה לשוק. מאז תחילת הרפורמה, מוביל הבנק בפעילות עושי השוק ובפעילות בעסקאות מחוץ לבורסה.

מסחר בניירות ערך זרים. דסק ניירות ערך זרים פעיל במגוון גדול של שווקי הון ופיננסים בעולם תוך שימוש בכלים פיננסיים מורכבים ומציע מסחר במגוון רחב של מכשירים: מסחר במניות בבורסות חו"ל, מסחר באופציות, באיגרות חוב מדינות ואיגרות חוב קונצרניות, קרנות נאמנות וקרנות גידור וביצוע פעילות ארביטראז'.

חדר עסקות מפתח ו"בונה" את העסקאות השונות לפי צרכי הלקוחות ובין היתר מפתח מוצרים מובנים על מטבעות, על ריביות ועל שערי מניות.

תחרות

מגזר הניהול הפיננסי כולל, כאמור, את פעילות חדר עסקות מול לקוחות. פעילות חדרי העסקות בארץ ובעולם מאופיינת ברמה גבוהה של תחרות. המתחרים העיקריים בארץ הינם ארבע הקבוצות הבנקאיות הגדולות בישראל. המעורבות של בנקים זרים וחברות פיננסיות אחרות בשוק המט"ח ובשוק בריביות השקליות עלתה בשנים האחרונות באופן משמעותי.

בתחילת שנת 2008 הושק על ידי מרבית החברות לניהול קרנות נאמנות מוצר חדש, קרן נאמנות כספית. הקרנות הכספיות משקיעות את הכספים שהופקדו בהן בפקדונות ואיגרות חוב נזילים, נושאי תשואה גבוהה, וגובות דמי ניהול בשיעורים נמוכים מאוד. מוצר זה מתחרה ישירות בפקדונות הבנקאיים, ולפיכך צפוי כי תגבר התחרות הקיימת בתחום זה.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

התוכנית האסטרטגית לשנים הקרובות במגזר הניהול הפיננסי כוללת הקמת מערך Global Treasury אשר ירכז מקצועית את פעילות הנכסים וההתחייבויות ופעילות חדרי העסקות של הקבוצה כולה: בארץ, בניו יורק ובשוויץ. במסגרת התכנית האסטרטגית נשקלת רכישה של מערכת לניהול סיכונים קבוצתית.

מידע זה הינו בבחינת מידע צופה פני עתיד, אשר מבוסס על תוכניות הבנק במועד פרסום הדוחות. המידע עשוי שלא להתממש, בין היתר בשל קשיים ביישום, קשיים טכנולוגיים וקשיים רגולטוריים.

תת מגזר החברות הריאליות

הגדרת תת המגזר

תת המגזר כולל את פעילות קבוצת הבנק בהשקעות ריאליות. עיקר פעילות תת המגזר הינה השקעות המבוצעות על ידי חברה הבת דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ ועל ידי הבנק במישרין. עד למכירת החזקות בהראל השקעות בביטוח, היוותה ההשקעה בה מרכיב חשוב בפעולת תת-המגזר (לפרטים בדבר מכירת החזקות בהראל, ר' להלן ובביאור 6 ח' לדוחות הכספיים).

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על תת המגזר

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והנחיות רגולטוריות אשר חלות על מערכת הבנקאות בישראל, מצד גורמי פיקוח שונים, ובכלל זה: הפיקוח על הבנקים, הממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון במשרד האוצר, הממונה על ההגבלים העסקיים, רשות ניירות ערך ועוד. להלן יתוארו בקצרה מגבלות עיקריות שחלות על תת המגזר.

סעיף 23א לחוק הבנקאות (רישוי) קובע, כי סך כל אמצעי השליטה שתאגיד בנקאי מחזיק בתאגידים ריאליים, לא יעלה על השיעורים הבאים מהון התאגיד הבנקאי, כפי שיוגדר לענין זה בכללים שקבע הנגיד, לאחר התייעצות עם הוועדה המייעדת ובאישור שר האוצר -

(1) עד חמישה עשר אחוזים מהונו - בתאגידים ריאליים כלשהם;

(2) עד חמישה אחוזים נוספים מהונו - ובלבד שלא יחזיק בתאגיד אחר יותר מחמישה אחוזים מסוג מסוים של אמצעי השליטה ולא תהיה לו זכות למנות דירקטור;

(3) עד חמישה אחוזים נוספים מהונו - בתאגידים ריאליים שהם תאגידי חוץ אשר אין להם פעילות עסקית מהותית ומתמשכת בישראל.

ליום 31 בדצמבר 2007, הבנק היה רחוק ממיצוי המגבלה.

בחקיקה שהתקבלה בעקבות המלצות ועדת בכר הוטלו מגבלות על היקף החזקת אמצעי שליטה בתאגידים ריאליים שהם מבטח או תאגיד השולט במבטח או מחזיק בו יותר מ-25%. לפרטים נוספים, ובכלל זה פרטים אודות הכורח של הבנק לרדת בהחזקותיו בהראל השקעות בביטוח בע"מ, נוכח החלטת הבנק לעסוק בייעוץ פנסיוני, ר' ביאור 33 לדוחות הכספיים. לפרטים בדבר מכירת החזקות בהראל, ר' להלן.

היקף הפעילות של תת המגזר והרווח הנקי שלו

הרווח הנקי של תת המגזר הסתכם בשנת 2007 ב-19 מיליון ש"ח, לעומת 155 מיליון ש"ח בשנת 2006, ירידה בשיעור של 87.7%. בניטרול השפעת רכיבים מסוימים (ר' להלן), היה הרווח של המגזר בשנת 2007 מסתכם בסך של 19 מיליון ש"ח, לעומת סך של 51 מיליון ש"ח בשנת 2006, ירידה של 62.7%.

שיעור תשואת הרווח הנקי, המחושב על ההון שהוקצה לתת המגזר על בסיס היתרה הממוצעת של נכסי הסיכון במגזר, הגיע ל-31.7% בשנת 2007, לעומת 431.2% בשנת 2006. בניטרול השפעת רכיבים מסוימים (ר' להלן), היה שיעור התשואה מגיע ל- 31.7% בשנת 2007, לעומת 143.3% בשנת 2006.

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות תת מגזר החברות הריאליות (במיליוני ש"ח):

2007	2006	
הפסד מפעולות מימון	(36)	(18)
הכנסות תפעוליות ואחרות	32	13
סך-הכל הכנסות	(4)	(5)
הוצאות תפעוליות ואחרות	4	4
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מסים	(8)	(9)
חלקו של הבנק ברווחי חברות כלולות	21	56
רווח בלתי רגיל ממימוש השקעות	–	104
רווח נקי	19	155
רווח נקי, בניטרול רכיבים מסוימים[1]	19	51
תשואה להון (אחוזים)	32.3	431.2
תשואה להון בניטרול רכיבים מסוימים[1] (אחוזים)	32.3	143.3
יתרה ממוצעת של נכסים	958	307
יתרה ממוצעת של התחייבויות	248	24
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	958	601

(1) נוטרלו הרכיבים הבאים: 2006 – רווח ממכירת מניות הראל השקעות בביטוח.

ההון האנושי

בשנת 2007 הסתכם מספר המשרות הממוצע בתת מגזר ב-5, כולל משרות של עובדים ישירים במגזר ומשרות של עובדי מטה ברמות השונות, שעלות העסקתם הועמסה על המגזר, לעומת 4 משרות כאמור בשנת 2006.

תחומי הפעילות העיקריים במגזר

השקעות קבוצת דיסקונט בחברות הריאליות מתחלקות לשני סוגים עיקריים:

- **השקעה בקרנות השקעה פרטיות ובקרנות הון סיכון.** הפעילות בתחום זה מתבצעת בעיקר באמצעות חברת הבת, דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ, על ידי הבנק במישרין, וכן באמצעות חברת הבת בנק מרכנתיל דיסקונט.
- **השקעה בחברות.** ההשקעות העיקריות בתחום זה הינן ההשקעה בחברת Kardan Financial Services B.V. (ר' להלן), ההשקעה בשתי חברות שבשליטת מאיר חברה למכוניות ומשאיות בע"מ (ר' להלן); השקעה בבזק חברה לתקשורת בע"מ והשקעה בהוט מערכות תקשורת בע"מ (ר' ביאור 3 לדוחות הכספיים). בעבר, עד למכירת אחזקות בהראל השקעות בביטוח בע"מ, היוותה ההשקעה בחברה זו מרכיב משמעותי בפעילות תת-המגזר בתחום זה. (לפרטים בדבר מכירת אחזקות בהראל, ר' להלן ובביאור 6 ח' לדוחות הכספיים).

מדיניות השקעות ריאלית

בשנת 2007 אישר דירקטוריון הבנק מדיניות השקעות ריאליות המושתתת, בין היתר, על העקרונות הבאים:

- איחוד פעילות ההשקעות הריאלית של הבנק תחת חברת הבת דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ והגדרת תחומי פעילות ההשקעות;
- בשלב הראשון יבוצעו השקעות בהיקף של עד 90% מהמסגרת המקסימלית המותרת בהתאם למגבלות החוק, ביחס של כ-60% להשקעות בישראל וכ-40% להשקעות בחו"ל (כולל תיק ההשקעות הקיים).
- ההשקעות בחו"ל תכלולנה השקעות בנדל"ן, בהתבסס על שותפויות אסטרטגיות עם פעילים בתחום הנדל"ן ובתי השקעות גדולים המתמחים בתחום הנדל"ן, השקעות בתחום ה-Private equity, בדרך של השקעה בקרנות השקעה באופן ישיר ובאמצעות Gatekeeper והשקעות אחרות.

במסגרת אישור מדיניות ההשקעות הריאליות כאמור נקבע, בין היתר, גם מתווה מומלץ להיקפי ההשקעות בשנים 2007-2009.

השקעות הקבוצה בקרנות הון

בתחום קרנות הון סיכון וקרנות השקעה פרטיות שותפה חברת הבת דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ במספר קרנות ובהן:

קרן המזנין הראשונה לישראל (פימי) ביחד עם משקיעי חוץ. גודלה של הקרן כ-91 מיליון דולר. סך חלקה של דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ בהתחייבויות ההשקעה בקרן היה כ-16 מיליון דולר, מזה סך של כ-13.3 מיליון דולר הושקע עד ליום 31 בדצמבר 2007. הקרן סיימה השקעותיה ומימשה החזקות בחלק מהשקעותיה.

הקרן הישראלית הבינלאומית, שהתמחתה בהשקעות בפרויקטים מוטי יצוא. גודלה של הקרן כ-40 מיליון דולר, וחלקה של דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ בהתחייבויות ההשקעה בקרן היה כ-8.1 מיליון דולר. עד ליום 31 בדצמבר 2007 השקיעה דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות סך של כ-7.7 מיליון דולר. הקרן השלימה מימוש של יתרת תיק ההשקעות שלה והוחל בתהליך פירוקה בהתאם להסכם השותפות.

קרן הון סיכון (III) Vertex Management (להלן: "קרן ורטקס הראשונה"). גודלה של הקרן כ-36 מיליון דולר וחלקה של דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ כ-5.3 מיליון דולר. הקרן סיימה השקעותיה, ולאחר תאריך המאזן השלימה את מימוש יתרת תיק ההשקעות שלה.

בעקבות הצלחת קרן ורטקס הראשונה הוקמה **Vertex Israel II Fund.** גודלה של הקרן כ-160 מיליון דולר וחלקה של דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ בהתחייבויות ההשקעה בקרן הינו כ-15 מיליון דולר. עד ליום 31 בדצמבר 2007 השקיעה דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ סך של כ-14.2 מיליון דולר.

קרן Vertex Israel III Fund. גודלה של הקרן כ-150 מיליון דולר וחלקה של דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ בהתחייבויות ההשקעה בקרן הינו כ-13.5 מיליון דולר. עד ליום 31 בדצמבר 2007 השקיעה דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ סך של כ-4.6 מיליון דולר.

קרן ויטלייף. חברת דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ יזמה הקמת קרן הון סיכון בתחומי מדעי החיים. היקף הקרן לאחר השלמת הגיוס הינו כ-50.3 מיליון דולר, וחלקה של דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ בהתחייבויות ההשקעה בקרן הינו כ-10 מיליון דולר. עד ליום 31 בדצמבר 2007 השקיעה דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ סך של 9.2 מיליון דולר.

קרן FIMI Opportunity II. היקף הקרן הוא כ-293 מיליון דולר. חלקה של דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ בהתחייבויות ההשקעה בקרן הינו כ-50 מיליון דולר, ממנו הושקע עד ליום 31 בדצמבר 2007 סך של כ-17.8 מיליון דולר.

FITE - First Israel Turnaround Enterprise. היקף הקרן הוא כ-129 מיליון דולר, וחלקה של דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ יגיע לכ-12.5 מיליון דולר. עד ליום 31 בדצמבר 2007 הושקע בקרן סך של כ-3.1 מיליון דולר.

דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ הקימה ביחד עם חברת פורסייט בע"מ את קרן **גולדן גייט ברידג' פאנד**, העוסקת במימון ביניים לחברות טכנולוגיה בראשית דרכן. גודלה של הקרן כ-6 מיליון דולר. חלקה של דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ בהתחייבויות ההשקעה בקרן הינו כ-2 מיליון דולר, מהם הושקע עד ליום 31 בדצמבר 2007 סכום של כ-1.7 מיליון דולר. קרן גולדן גייט עברה בשנת 2002 לניהול משותף עם קרן פלנוס טכנולוגיות.

קרן Plenus Venture Lending II Fund. הקרן, שהיקפה עומד על כ-55 מיליון דולר, עוסקת במתן הלוואות גישור וקווי אשראי לחברות טכנולוגיה. דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ התחייבה להשקיע עד 5 מיליון דולר בקרן. עד ליום 31 בדצמבר 2007 השקיעה דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ סך של כ-2.9 מיליון דולר.
דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ הקימה בשיתוף חברת בזק ואחרים את קרן **Stage One Ventures Capital Fund** אשר תשקיע בחברות בתחום התקשורת וטכנולוגית המידע. היקף הקרן הראשוני עמד על 30 מיליון דולר. לאחר הגדלה של הקרן, שהתבצעה בשנת 2006, עומד היקף הקרן על כ-40 מיליון דולר. חלקה של דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ בהתחייבויות ההשקעה בקרן הינו כ-15 מיליון דולר, ממנו הושקע עד ליום 31 בדצמבר 2007 סך של כ-12.1 מיליון דולר.
קרן אלון. דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ השקיעה בקרן הון סיכון מקבוצת גאון ניהול נכסים אשר משקיעה בחברות טכנולוגיה בשלב המאוחר (late stage). גודל הקרן כ-30 מיליון דולר וחלקה של דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ כ-2 מיליון דולר, אשר הושקעו במלואם.
קרן Fortissimo Capital Fund. גודלה של הקרן הינו כ-78 מיליון דולר. דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ התחייבה להשקיע בקרן סך של 5 מיליון דולר. עד ליום 31 בדצמבר 2007 הושקע סך של כ-3 מיליון דולר.
קרן Edmond de Rothschild Europporties. הקרן היא מקבוצת רוטשילד. היקף הקרן כ-100 מיליון יורו. במהלך שנת 2007 התחייבה דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ להשקיע בקרן סך של 11.3 מיליון יורו. עד ליום 31 דצמבר 2007 הושקע סך של כ-6.4 מיליון יורו.
השקעה בקרן Apax VII. דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ התחייבה להשקיע סך של 7.4 מיליון יורו בקרן, שהיקפה כ-10 מיליארד יורו. הקרן הינה קרן private equity אירופאית מקבוצת Apax, שצפויה לפעול בעיקר באירופה. עד ליום 31 בדצמבר 2007 השקיעה דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ סך של 1.7 מיליון יורו בקרן האמורה.
השקעה בקרן Plenus III. דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ התחייבה להשקיע בקרן 15 מיליון דולר, מתוך כ-120 מיליון דולר שהקרן צפויה לגייס. הקרן הינה קרן הלוואות (Venture Lending) מקבוצת דברת, אשר עוסקת במתן הלוואות וקווי אשראי לחברות טכנולוגיה. עד ליום 31 בדצמבר 2007 השקיעה דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ סך של כ-2.6 מיליון דולר בקרן האמורה.
השקעה בקרן נדל"ן. דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ התחייבה להשקיע 5 מיליון דולר בקרן השקעות מקבוצת "בראק קפיטל", אשר תתמקד בהשקעות בנדל"ן בהודו ובסין. היקף הקרן הינו כ-110 מיליון דולר. עד ליום 31 בדצמבר 2007 השקיעה דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ סך של 1.6 מיליון דולר בקרן האמורה.
השקעה בקרן נדל"ן אירופאית. דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ התחייבה להשקיע 10 מיליון יורו בקרן נדל"ן אירופאית בניהולה של קבוצת AXA הצרפתית, מתוך היקף קרן של כ-400 מיליון יורו. עד ליום 31 בדצמבר 2007 השקיעה דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ סך של כ-0.76 מיליון יורו בקרן האמורה.
השקעה נוספת בקרנות. בנוסף להשקעה בקרנות באמצעות דיסקונט שוקי הון והשקעות בע"מ, השקיע הבנק במישרין בקרן נוספת:
קרן FIMI Opportunity I. היקף הקרן הוא כ-114 מיליון דולר. חלקו של הבנק יגיע לכ-23 מיליון דולר, ממנו הושקע עד ליום 31 בדצמבר 2007 סך של כ-18.6 מיליון דולר.
כמו כן, בנק מרכנתיל דיסקונט התקשר בהסכמים להשקעה בחמש קרנות הון סיכון. השקעת בנק מרכנתיל דיסקונט בקרנות אלה עמדה ביום 31 בדצמבר 2007 על כ-5.2 מיליון דולר. סך ההתחייבויות העתידיות המקסימליות של בנק מרכנתיל דיסקונט להשקעה בקרנות אלה הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2007 ב-0.7 מיליון דולר.

השקעה בחברות

תחום ההשקעה בחברות בוצעו השקעות במספר חברות, ובהן:

השקעה בפעילות בחו"ל. בחודש ספטמבר 2007 נחתמו הסכמים לביצוע השקעה בשתי חברות בבעלות מאיר חברה למכוניות ומשאיות בע"מ (להלן: "קבוצת מאיר") על פיהם התחייבה דיסקונט שוקי הון והשקעות בע"מ להשקיע סכום של עד 40 מיליון יורו בחברת מאיר (קשר) נדל"ן בע"מ (להלן: "מאיר נדל"ן") וסכום של עד 30 מיליון יורו בחברת מאיר אירופה בע"מ (להלן: "מאיר אירופה").

ההתחייבות האמורה של הבנק כפופה לכך שקבוצת מאיר תתחייב, במקביל, להשקיע סכום של עד 160 מיליון יורו במאיר נדל"ן וסכום של עד 120 מיליון יורו במאיר אירופה.

מאיר נדל"ן הינה חברת אחזקות שהוקמה בתחילת שנת 2007, והיא מרכזת את פעילות קבוצת מאיר בתחומי הנדל"ן היזמי בישראל ובעולם, לרבות בתחום המלונאות.

מאיר אירופה הינה חברת אחזקות שהוקמה בשנת 2006, והיא מרכזת את פעילות קבוצת מאיר בתחומי הליסינג, מסחר והשכרה ויבוא של מכוניות פרטיות, חדשות ומשומשות, במדינות אירופה. מאיר אירופה מחזיקה בזיכיון Hertz לתחום הליסינג בהונגריה ועשויה להיכנס בקרוב לפעילויות דומות גם במדינות נוספות.

ההשקעה בחברות האמורות תקנה לדיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ אחזקה בשיעור של 20% וזכות למינוי דירקטור אחד מתוך חמישה בכל אחת מהחברות.

על דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ להעמיד את חלקה במימון בעלי המניות למאיר נדל"ן ולמאיר אירופה במועדים שייקבעו על ידי הדירקטוריון של כל אחת מהחברות. במידה ודיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ לא תעמיד את חלקה היחסי במימון בהתאם לתקרות הכספיות ולמועדים שנקבעו בהסכמים, היא תהיה חשופה לאפשרות של דילול חלקה והפעלת אופציית Call שתעמוד במקרה כזה לקבוצת מאיר לרכישת מניותיה של דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ. כן תקום לקבוצת מאיר אופציית Call לרכישת מניות דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ בחברות במקרה בו דרישות רשויות מוסמכות ו/או רגולציה החלה על דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ יביאו להגבלת פעילות החברות באופן מהותי, בהתאם לתנאים שפורטו בהסכמים. כמו כן הוקנו לדיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ, כל עוד היא מחזיקה 10% לפחות מהון המניות, זכויות וטו בנוגע להחלטות מסויימות של מאיר נדל"ן ומאיר אירופה, זכות להשתתף בהקצאות עתידיות של החברות, זכות הצטרפות (Tag Along) במקרה בו תבקש קבוצת מאיר למכור את אחזקותיה בחברות, חובת הצטרפות למכירה (Bring Along) במקרה בו תבקש קבוצת מאיר למכור את השליטה בחברות, זכות סירוב ראשונה לקבוצת מאיר במקרה בו תבקש דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ למכור את מניותיה בחברות, והכל על פי ובהתאם להוראות שנקבעו בהסכמי ההשקעה. עוד נקבעו בהסכמים מגבלות על עסקאות עם בעלי ענין בחברות או בקבוצת מאיר ומגבלות על העברת מניות בחברות לצדדים שלישיים. כן נקבע בהסכם ההשקעה במאיר נדל"ן כי מאיר נדל"ן תהיה זרוע הפעילות של קבוצת מאיר וקבוצת דיסקונט בכל הקשור בהשקעות בנדל"ן מניב ויזמי בארץ ובחו"ל, באמצעותה יבצעו הצדדים השקעות נדל"ן בארץ ובחו"ל, למעט השקעות פיננסיות פאסיביות, ואשר לה יתנו קדימות בניצול הזדמנויות עסקיות בתחום ההשקעה בנדל"ן, ובלבד שלגבי קבוצת דיסקונט הובהר כי האמור מתייחס להשקעה ב"תאגידים ריאליים" בתחום הנדל"ן, כמשמעות מונח זה בחוק הבנקאות (רישוי), והכל בהתאם לתנאים ולסייגים שנקבעו בהסכם ההשקעה בנוגע למאיר נדל"ן ועד למועד בו תושלם ההשקעה של דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ במאיר נדל"ן בסכום שצויין לעיל. הוראות דומות נקבעו בהסכם ההשקעה במאיר אירופה בכל הנוגע לפעילות בתחום המסחר, ליסינג השכרה וכיוצ"ב, של מכוניות פרטיות באירופה.

עד ליום 31 בדצמבר 2007 השקיעה דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ סך של כ-7.4 מיליון יורו בשתי החברות מקבוצת מאיר.

השקעה ב-"KFS". ביום 30 בדצמבר 2007 התקשרו דיסקונט ישראל שוקי ההון והשקעות בע"מ, חברת Kardan Financial Services B.V. ("KFS") וחברת Kardan N.A ("קרדן") בהסכם השקעה לפיו תרכוש דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ על דרך של הקצאה, מניות המהוות במועד הקצאתן 11.01% מהון המניות המונפק והנפרע של KFS (ו-11% מהון המניות המונפק והנפרע של KFS בהנחת דילול מלא), תמורת סך של כ-55.6 מיליון יורו. KFS הינה חברת החזקות מאוגדת בהולנד, העוסקת בתחום השירותים הפיננסיים בארצות מרכז-מזרח אירופה, בארצות ברית המועצות לשעבר ובטורקיה. עיקר פעילותה של KFS הינה באמצעות החזקותיה ב-("TBIF") TBIF Financial Serviccs BV ו-("TBIH") TBIH Financial Services Group NV. TBIF, בה מחזיקה KFS כ-90.4%, פעילה בתחום הבנקאות, שירותי מימון (אשראי קמעונאי, ליסינג ומשכנתאות) וניהול נכסים ו-TBIH, בה מחזיקה KFS כ-40%, פעילה בתחומי הביטוח והפנסיה. במסגרת הסכם ההשקעה קבעו הצדדים מספר הסדרים ביניהם בנוגע לזכויותיהם וחובותיהם כבעלי מניות ב-KFS, ובין היתר, נקבע כי כל עוד תחזיק דיסקונט ישראל שוקי ההון והשקעות בע"מ לפחות 7.50% מהון המניות המונפק של KFS והחברה לא הונפקה לציבור, תוקנה לדיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ הזכות למנות 20% מחברי הדירקטוריון (להוציא במקרים מסוימים הקבועים בהסכם). כמו כן, הוקנו לדיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ זכויות וטו בנוגע להחלטות מסוימות של KFS, זכות להשתתף בהקצאות עתידיות של KFS, זכות הצטרפות (Tag Along) במקרה בו תמכור קרדן את השליטה ב-KFS וחובת הצעה ראשונה (Right of First Offer) במקרה בו תבקש דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ למכור מניות של KFS שבבעלותה לצדדים שלישיים, והכל על פי ובהתאם להוראות הסכם ההשקעה.

עסקת ההשקעה הושלמה ביום 31 בדצמבר 2007. דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ בוחנת את ייחוס עודף עלות הרכישה על חלקה בשווי המאזני של KFS (סך של כ-203 מיליון ש"ח). בנוסף, הבנק העמיד ל-KFS מסגרת אשראי בהיקף של עד 225 מיליון יורו. האשראי יינתן לשיעורין, לתקופות שונות ובכפוף לעמידה בתנאים מסויימים, כפי שנקבעו בהסכם בין הצדדים.

השקעה בחברת מניף - שירותים פיננסיים בע"מ. חברת מניף עוסקת בהשלמת הון עצמי לקבלנים, הנדרש על ידי בנקים המלווים את הפרוייקטים במתכונת של פרוייקטים סגורים. ההשלמה נעשית בדרך של העמדת ערבויות לטובת הפרוייקטים בתמורה לקבלת חלק מרווחיהם. דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ מחזיקה כ-19.6% מהון המניות של חברת מניף. דירקטוריון דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ אישר העמדה של ערבויות לפרויקטים עד סך של 17.3 מיליון דולר. ליום 31 בדצמבר 2007 הועמדו בפועל ערבויות בסך של כ-37.7 מיליון ש"ח. בשנת 2007 חולטו ערבויות שהעמידה דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ בסך של 7 מיליון ש"ח.

בחודש יולי 2007 חתמה דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ על הסכם לרכישת השליטה בחברת מניף, תמורת סכום שאינו מהותי. במסגרת ההסכם התחייבה דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ להעמיד ערבויות נוספות לטובת פרוייקטים של בניה, במקום אלו אשר הועמדו בפועל על ידי המוכר (מסגרת נוספת של כ-17.3 מיליון דולר, מתוכה הועמד בפועל סך של 33 מיליון ש"ח). השלמת העסקה מותנית, בין היתר, בקבלת אישור בנק ישראל.

בעקבות הקשיים שהתעוררו בהגעה להסכמות בעניין תוספת להסכם בעלי המניות וכן לאור התפתחויות עסקיות מסויימות במניף, מנהלת דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ משא ומתן עם המוכר לתיקון ההסכם לרכישת זכויותיו במניף.

השקעה ביורופורט בע"מ. בחודשים מרס ואפריל 2007 רכשה דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ 13.34% בחברת יורופורט בע"מ, תמורת סך של כ-2 מיליון דולר. יורופורט צפויה לפעול בייזום פרוייקטים של נדל"ן מניב במזרח אירופה. בחודש מאי 2007 גייסה יורופורט 57 מיליון ש"ח בבורסה לצורך מימון פעילותה.

מכירת החזקות בהראל. ביום 1 בנובמבר 2006 הושלמה העסקה למכירת 10.1% מהון המניות של הראל השקעות בביטוח בע"מ (להלן: "הראל") ולקבלת אופציה למכירת כל יתרת המניות שהחזיק הבנק בהראל ביום 28 במאי 2007, בשיעור של 5.79% מהון מניות הראל. הבנק החליט שלא לממש את האופציה האמורה, למכירת 5.79% ממניות הראל המוחזקות על ידו. הרווח הנקי בגין מכירת המניות, הסתכם בכ-104 מיליון ש"ח, והוא נרשם בשנת 2006 כרווח מפעולות בלתי רגילות.

פרטים נוספים אודות הפעילות במוצרים מסוימים

הפעילות בתחום כרטיסי אשראי

מידע כללי על ענף כרטיסי אשראי

פעילות הבנק בתחום כרטיסי האשראי מתבצעת הן באמצעות כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (להלן: "כאל"), חברת כרטיסי אשראי, המוחזקת על ידי הבנק בשיעור של 71.8%, והן בהנפקת כרטיסי אשראי של כאל ללקוחות הבנק כמנפיקים משותפים, כחלק מסל השירותים והמוצרים המוצע על ידי הבנק.

הכנסות הבנק מהפעילות בכרטיסי אשראי כוללת, בראש ובראשונה, עמלות שונות הקשורות לפעילות כאל בכרטיסי אשראי (הן כמנפיקה של כרטיסי אשראי והן כסולקת של כרטיסי אשראי), וכן את הכנסות המימון מאשראי בעסקאות המבוצעות בכרטיסי אשראי חוץ בנקאיים. בנוסף, לבנק הכנסות הנובעות מתשלומים המועברים לו בגין כרטיסי אשראי שהונפקו על ידי כאל ביוזמת הבנק, עבור לקוחותיו.

בשנים האחרונות כרטיס האשראי הינו אחד מאמצעי התשלום המרכזיים במשק. כרטיס האשראי מונפק על ידי חברת כרטיסי אשראי ללקוח והלקוח מבצע באמצעותו תשלומים, כתחליף למזומן או לשיקים. חברת כרטיסי האשראי מנפיקה כרטיסי אשראי משני סוגים: רוב הכרטיסים מונפקים ללקוחות בנקים, עבור לקוחותיהם של אותם בנקים (להלן "בנקים שבהסדר"). יתרת הכרטיסים מונפקת ישירות על ידי חברת האשראי ללקוחות, שלא באמצעות הבנקים (להלן "כרטיסי אשראי חוץ בנקאיים").

כרטיס אשראי הינו אמצעי תשלום אשר קיים בישראל החל משנות ה-70' של המאה הקודמת.

ישראל נחשבת למדינה מתקדמת מאוד בתחום כרטיסי האשראי. להערכת כאל, כ-75% מהאוכלוסייה הבוגרת בישראל משתמשת בכרטיס אשראי כאמצעי תשלום, כאשר הצרכן הישראלי מחזיק בממוצע כ-1.3 כרטיסי אשראי בארנקו. להערכת כאל, ביום 31 בדצמבר 2007 היו בישראל כ-4.5 מיליון כרטיסים (מתוכם, לפי נתוני כאל, כ-89% כרטיסים פעילים).

מבנה תחום הפעילות

השימוש בכרטיסי אשראי כאמצעי תשלום מתאפשר בהתקיים שילוב של מספר גורמים, הכוללים מנפיק, סולק, בית עסק ולקוח (מחזיק הכרטיס), אשר קשורים בינם לבין עצמם, במערכת של הסכמים נפרדים ובלתי תלויים (בין בהסכמים ישירים, ובין בעקיפין, מכוח חברותם של הסולק והמנפיק בארגון הבינלאומי מעניק הזכיון ביחס למותג כרטיס האשראי). מערך ההתקשרויות האמור, הוא המהווה את התשתית להעברת המידע הרלוונטי לשם הסדרת התשלומים בעסקאות שתמורתן שולמה באמצעות כרטיסי אשראי.

ישנו אינטרס צרכני חברתי בקיומו של מערך התקשרויות זה וזאת בכדי להקל על ביצוע עסקאות, דבר המגביר את היעילות במשק ומקדם את הכלכלה. מערך ההסכמים האמור מאפשר ללקוחות לבצע עסקאות במספר רב של בתי עסק, ולבתי עסק למכור מוצרים או שירותים למספר רב של לקוחות.

מערכת כרטיסי האשראי מורכבת מארבעה גורמים: **מנפיק** - שהוא הגוף המנפיק ללקוחותיו כרטיסי אשראי; **לקוח** - מחזיק הכרטיס; **בית עסק** - המכבד את כרטיסי האשראי; **והסולק** - המוסד הפיננסי באמצעותו מקבל בית העסק את התשלום.

בית העסק קשור בקשר חוזי עם הסולק. במסגרת זו מתחייב הסולק, כנגד עמלה, לזכות את בית העסק הקשור עמו באופן מובטח מראש, בתמורה המגיעה לבית העסק בגין העסקאות שביצעו אצלו הלקוחות המחזיקים בכרטיס אשראי מהמותג שנסלק. העמלה אותה גובה הסולק עבור מתן שירותי הסליקה לבית העסק היא **"עמלת בית העסק"**. הסולק מצדו משלם למנפיק עמלת מנפיק הקרויה **"עמלה צולבת"**. עמלה זו מגולמת בעמלת בית העסק שגובה הסולק. כלומר, עמלת בית העסק מורכבת מעמלת הסליקה ומעמלת המנפיק.

להלן תרשים גרפי המתאר את שלבי העסקה בכרטיס אשראי:

תרשים זרימת עסקאות בכרטיסי אשראי

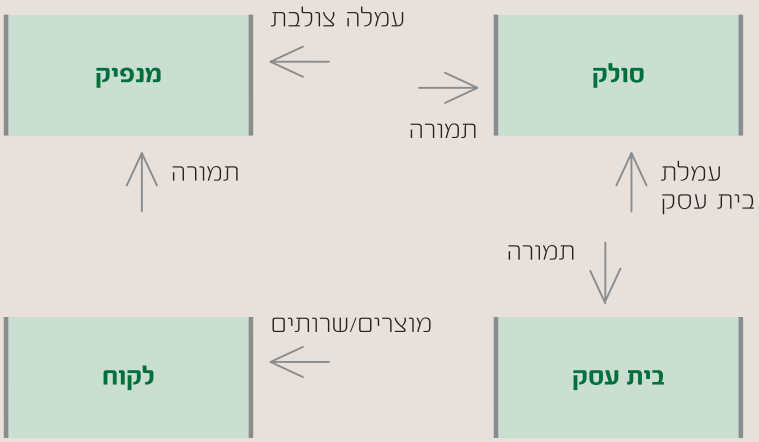

פעילות כאל

כאל פועלת בשוק כרטיסי האשראי בשני תחומי פעילות המהווים, יחדיו, את ליבת הפעילות של חברת כרטיסי אשראי: (א) הנפקת כרטיסי אשראי; (ב) סליקת עסקאות בכרטיסי אשראי.

כאל עוסקת בשיווק ובתפעול של הנפקת כרטיסי אשראי וסליקת עסקאות בכרטיסי אשראי של המותג הבינלאומי "ויזה", משווקת ומפעילה את מערך כרטיסי אשראי של "דיינרס" באופן בלעדי בישראל, ומשווקת באופן מצומצם בלבד, גם כרטיסי אשראי של "מסטרקארד".

כחלק מפעילות הנפקת כרטיסי האשראי, מעמידה כאל אשראי ללקוחות המחזיקים כרטיסי אשראי אשר הונפקו ישירות על ידי כאל. בנוסף, כאל עוסקת במתן שירותי סליקה של עסקאות המבוצעות באמצעות רשת האינטרנט עבור בתי עסק שונים בארץ ובחו"ל.

בתחום ההנפקה מנפיקה כאל (במישרין ובאמצעות דיינרס, חברה בשליטתה) כרטיסי אשראי בשני ערוצים: (א) הנפקת כרטיסים ללקוחות בנקים שבהסדר עימם קשורה כאל בהסכמי הנפקה משותפת או בהסכמי הפצה (לעיל ולהלן "הנפקה במשותף"); (ב) הנפקת כרטיסים על ידי כאל במישרין, בעיקר דרך מועדונים וארגונים ייחודיים. בנוסף מעמידה כאל אשראי ללקוחות המחזיקים בכרטיסים חוץ בנקאיים. ללקוחות אלו מוצעים מסלולי אשראי שונים בקשר עם עסקאות שהם מבצעים באמצעות כרטיסי האשראי שבידם. כאל היא שזכאית להכנסות מהריבית והעמלות הקשורות לאשראי המועמד ללקוחות כאמור, זאת בשונה מאשראי המוענק למחזיקי כרטיסים שכאל הנפיקה כמנפיקה במשותף, אשר העמדתו נעשית בדרך כלל על ידי הבנק הרלבנטי והבנק הוא שזכאי לתשלום מהלקוח בגין העמדת האשראי.

במסגרת אפיק הסליקה מבצעת כאל סליקה של כרטיסי אשראי בארץ. פעילות נוספת המבוצעת בתחום הסליקה הינה העמדת אשראי לבתי עסק עימם קשורה החברה בהסכמי סליקה, באמצעות ניכיון שוברים של כרטיסי אשראי, הקדמת תשלומים בגין עסקאות שבוצעו ומתן הלוואות על חשבון תשלומים עתידיים.

להלן יובאו נתונים כמותיים על פעילות כאל:

מספר כרטיסים תקפים[3]		
	ביום 31 בדצמבר	
	2007	2006
	(באלפים)	
כרטיסים בנקאיים[1]	957	950
כרטיסים חוץ-בנקאיים[2]	449	397
סך-הכל	1,406	1,347
מחזור עסקאות[4]		
	בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
	2007	2006
	(במיליוני ש"ח)	
כרטיסים בנקאיים	31,100	29,437
כרטיסים חוץ-בנקאיים	7,523	6,661
סך-הכל	38,623	36,098

הערות:
(1) "כרטיס בנקאי" - כרטיס אשראי המונפק במשותף עם הבנקים שבהסדר.
(2) "כרטיס חוץ-בנקאי" - כרטיס אשראי המונפק על ידי כאל, שלא במשותף עם הבנקים.
(3) "כרטיס תקף" - כרטיס אשראי בתוקף, שאינו חסום
(4) "מחזור עסקאות" - כולל עסקאות שבוצעו באמצעות הכרטיס וחיובים בגין עסקאות בתשלום נדחה, בניכוי הזיכויים בהם זוכו הבנקים או זוכו לקוחותיהם בגין השימוש בכרטיסי האשראי במשך אותה תקופה ועמלות שנגבו עבור הבנקים או עבור כאל. מחזור העסקאות אינו כולל משיכת מזומנים ממכשירי בנק אוטומטיים בישראל.

היקף הפעילות והרווח הנקי

כללי. היקף העסקאות המבוצעות בכרטיסי אשראי עולה באופן עקבי מידי שנה. הגידול בשימוש בכרטיסי אשראי נובע הן מגידול בהיקף העסקאות (הנובע מגידול באוכלוסיה ומכניסת אוכלוסיה צעירה אשר רגילה לעשות שימוש בכרטיסי אשראי כחלק מתרבות הצריכה) והן מגידול הבא על חשבון עסקאות באמצעי תשלום אחרים.
להערכת כאל, כ-65 אלף בתי עסק ורשתות בישראל (המהווים סה"כ כ-73.5 אלף נקודות מכירה) מאפשרים רכישות באמצעות כרטיסי אשראי.
הרווח הנקי מהפעילות הסתכם בשנת 2007 ב-119 מיליון ש"ח, לעומת 83 מיליון ש"ח בשנת 2006, עליה בשיעור של 44.6%. בניטרול השפעת רכיבים מסוימים (ר' להלן), היה הרווח של המגזר בשנת 2007 מסתכם בסך של 120 מיליון ש"ח, לעומת סך של 87 מיליון ש"ח בשנת 2006, עליה של 37.9%.
שיעור תשואת הרווח הנקי, המחושב על ההון שהוקצה לפעילות על בסיס היתרה הממוצעת של נכסי הסיכון בפעילות, הגיע ל-35.2% בשנת 2007, לעומת 26.2% בשנת 2006. בניטרול השפעת רכיבים מסוימים (ר' להלן), היה שיעור התשואה מגיע ל- 35.5% בשנת 2007, לעומת 27.4% בשנת 2006.
ההפרשה לחובות מסופקים הסתכמה בשנת 2007 ב-41 מיליון ש"ח, לעומת 31 מיליון ש"ח בשנת 2006, עליה בשיעור של 32.2%.

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות פעילות תחום כרטיסי האשראי (במיליוני ש"ח):

	משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות מסחרית	סך-הכל
	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007			
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים				
– מחיצוניים	208	7	2	217
– בינמגזרי	(55)	–	(1)	(56)
סך-הכל רווח מפעולות מימון	153	7	1	161
הכנסות תפעוליות ואחרות	746	7	1	754
סך-הכל הכנסות	899	14	2	915
הפרשה לחובות מסופקים	41	–	–	41
הוצאות תפעוליות ואחרות	578	8	–	586
רווח מפעולות רגילות לפני מסים	280	6	2	288
הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות	112	2	1	115
רווח נקי	114	4	1	119
רווח נקי, בניטרול רכיבים מסוימים[1]	115	4	1	120
תשואה להון (אחוזים)	35.8	–	14.5	35.2
תשואה להון בניטרול רכיבים מסוימים[1] (אחוזים)	36.0	–	14.8	35.5
יתרה ממוצעת של נכסים	6,667	–	15	6,682
יתרה ממוצעת של התחייבויות	–	–	3,715	3,715
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	5,331	243	78	5,652
מרכיבי הרווח מפעולות מימון:				
מרווח מפעילות מתן אשראי	150	7	1	158
אחר	3	–	–	3
סך-הכל רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים	153	7	1	161

(1) נוטרלו הרכיבים הבאים: הוצאות לעידוד פרישה מוקדמת.

נתונים עיקריים אודות הפעילות בתחום כרטיסי האשראי (במיליוני ש"ח) (המשך):

	משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות מסחרית	בנקאות פרטית	סך-הכל
	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2006				
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים					
- מחיצוניים	108	7	1	-	116
- בינמגזרי	(5)	-	-	-	(5)
סך-הכל רווח מפעולות מימון	103	7	1	-	111
הכנסות תפעוליות ואחרות	630	11	1	-	642
סך- הכל הכנסות	733	18	2	-	753
הפרשה לחובות מסופקים	31	-	-	-	31
הוצאות תפעוליות ואחרות	482	10	1	1	494
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מסים	220	8	1	(1)	228
הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות	79	3	-	-	82
רווח (הפסד) נקי	78	5	1	(1)	83
רווח נקי, בניטרול רכיבים מסוימים[1]	82	5	-	-	87
תשואה להון (אחוזים)	27.4	16.7			26.2
תשואה להון בניטרול רכיבים מסוימים[1] (אחוזים)	28.5	18.3			27.4
יתרה ממוצעת של נכסים	4,294	-	16	1	4,311
יתרה ממוצעת של התחייבויות	-*	-	1,623*	-	1,623
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	4,811	440	16	1	5,268
מרכיבי הרווח מפעולות מימון:					
מרווח מפעילות מתן אשראי	103	6	1	-	110
מרווח מפעילות קבלת פקדונות	-	1	-	-	1
סך-הכל רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים	103	7	1	-	111

(1) נוטרלו הרכיבים הבאים: מענק הפרטה והוצאות לעידוד פרישה מוקדמת.

חקיקה, תקינה והסדרה

כללי. פעילותה של כאל מוסדרת על פי חוק כרטיסי חיוב, התשמ"ו-1986. כן חלים עליה דינים שונים מתחום המשפט הכללי. בנוסף, בשל היותה חברה בת של תאגיד בנקאי, מוגדרת כאל "כתאגיד עזר" לפי חוק הבנקאות (רישוי) התשמ"א-1981, וככזו חלה עליה מערכת של חוקים, צווים ותקנות מתחום דיני הבנקאות.

הממונה על ההגבלים העסקיים. קיימת מעורבות רבה של הממונה על ההגבלים העסקיים בתחום הפעילות בכרטיסי אשראי. לפרטים בדבר הסדרים בין חברות כרטיסי האשראי והסכם משולש לסליקה צולבת, אשר הוגש לאישור בית הדין להגבלים עסקיים, ר' להלן.

איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור. בחודש דצמבר 2006 פורסם תיקון לצו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של תאגידים בנקאיים למניעת הלבנת הון ומימון טרור). התיקון מחיל גם על חברות כרטיסי האשראי חובות זיהוי, ניהול רישומים ודיווח לרשות לאיסור הלבנת הון, בכל הנוגע למחזיקי כרטיסים ולבתי עסק עמם מתקשרות החברות בהסכמי סליקה, וזאת בהתקיים תנאים מסויימים ותוך מתן הקלות מסויימות לחברות כרטיסי האשראי בהשוואה לתאגידים בנקאיים. כאל נערכה לביצוע הנדרש ממנה בהתאם להוראות הצו המתוקן. הצו נכנס לתוקף החל מחודש דצמבר 2007 באופן מדורג. להחלת הצו מחוייבת כאל לנקוט בפעולות שמאריכות את תהליך גיוס לקוחות חדשים.

ניהול בנקאי תקין. בשנת 2005 פרסם המפקח על הבנקים את הוראות נוהל בנקאי תקין מס' 470 בנושא כרטיסי חיוב, אשר נועדה להסדיר את מכלול פעילות חברות כרטיסי האשראי - הן בתחום ניהול סיכונים והן בתחומים צרכניים שונים. בתחום ניהול הסיכונים הוחלו על חברות כרטיסי האשראי הוראות ניהול בנקאי תקין נוספות כמו "הדירקטוריון", "ניהול סיכונים", "מעילות והונאות של עובדים", "ביטוח בנקאי" ועוד. בתחום הצרכני, ההוראה מטפלת במספר נושאים עיקריים, ובכלל זה: כללים להנפקת כרטיסי האשראי, מסירתם, חידושם וביטולם, המידע הניתן במסגרת החשבון החודשי, כללי פעולה בעניין מבצעי כוכבים ונקודות, כללים להמרת עסקות במט"ח לשקלים ועוד.

דיווח לציבור של חברות כרטיסי אשראי. בהמשך ליוזמת הפיקוח על הבנקים לקידום הגילוי על פעילות חברות כרטיסי האשראי ועל יסוד מתכונת דיווח שגיבש צוות עבודה בהשתתפות נציגי הפיקוח על הבנקים, רשות ניירות ערך, תאגידים בנקאיים השולטים בחברות כרטיסי אשראי, חברות כרטיסי אשראי ורואי החשבון המבקרים שלהם, פרסם הפיקוח על הבנקים מתכונת דיווח לציבור של חברות כרטיסי אשראי. בהתאם, בחודש מרס 2007 פירסמו חברות כרטיסי האשראי, לראשונה, דוחות כספיים שלהן לציבור. בהמשך החיל הפיקוח על הבנקים על חברות כרטיסי אשראי חובות דיווח דומות לאלו של הבנקים, לרבות דוח דירקטוריון, סקירת הנהלה והצהרות לגבי גילוי בדוחות הכספיים.

ועדה לבחינת כשלי שוק בענף כרטיסי האשראי. בחודש פברואר 2007 פורסם דוח של ועדה בינמשרדית בראשות החשב הכללי במשרד האוצר, אשר עסקה בבחינת כשלי שוק במערך סליקת כרטיסי האשראי בישראל. הוועדה ממליצה להסדיר את שוק הסליקה באמצעות חוק הבנקאות (רישוי). על פי המלצות הוועדה העיסוק בסליקה יותנה בקבלת רשיון מנגיד בנק ישראל (סולקים קיימים יהיו זכאים לרשיון); המפקח על הבנקים יהיה רשאי לחייב סליקה הדדית בין שלוש חברות כרטיסי האשראי הקיימות ובינן לבין כל חברה חדשה בתחום, ולחייב מנפיק גדול לאפשר לכל סולק לסלוק את כרטיסיו; המפקח על הבנקים יוסמך לפקח על סולקים ולקבוע הוראות לפעילותם, ובכלל זה להמליץ לוועדת המחירים, שהוקמה לפי חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים, על עמלות צולבות מירביות, ולקבוע הוראות ביחס לחיוב סולק להתקשר עם חברות נכיון ולא להפלות ביניהן. בחודש מרס 2007 הוגשה הצעת חוק פרטית אשר מבוססת על דוח הועדה. ההצעה טרם עברה קריאה טרומית.

יוזמות חקיקה והסדרה נוספות. גורמים ממלכתיים שונים הביעו עמדות לפיהן יש לפעול להפרדת חברות כרטיסי האשראי מן הבנקים. עמדות אלה הביאו ליוזמות חקיקה פרטית מצד חברי כנסת, אשר בשלב זה אינן נתמכות בידי הממשלה.

שינויים טכנולוגיים

השימוש בכרטיס חכם. במסגרת הניסיונות להקטין את תופעת השימוש לרעה בכרטיסי אשראי וזיופם, נוקטים ארגון ויזה הבינלאומי וארגון מסטרקארד הבינלאומי בצעדים שונים לשיפור רמת האבטחה בכרטיסי האשראי הנושאים את המותגים שלהם. בין היתר, הורו הארגונים לחבריהם על מעבר לשימוש בכרטיס אשראי בעל מאפיינים מיוחדים אשר מקשים על השימוש בו על ידי גורמים שאינם מורשים ו/או על זיופו (להלן: "כרטיס חכם"). בהתאם להוראות הארגונים הבינלאומיים החלה כאל בהיערכות למעבר לשימוש בכרטיסים חכמים. בצד ההנפקה כוללת היערכות זו בעיקר שדרוג של הטכנולוגיה שנרכשה על ידי כאל בעבר והתאמתה לצורך הנפקת כרטיסים חכמים. בצד הסליקה, כוללת היערכות זו שדרוג ו/או רכישה ו/או פיתוח של מכשירי P.O.S. (Point of Sale) חכמים והתקנתם בבתי העסק השונים עימם קשורה החברה בהסכמי סליקה. הנפקת הכרטיסים החכמים ללקוחות כאל צפויה להתבצע באופן מדורג על פני תקופה של כשנתיים וחצי שתחילתה במחצית השניה של 2007.

שידרוג מערכות המידע. כאל בוחנת במשותף עם חברת Oracle את אפשרות החלפת חלק ממערכות הליבה שלה. אם ייבחר פתרון זה, תתחיל כאל בפרויקט מקיף שיימשך כ-3 שנים.

גורמי ההצלחה הקריטיים בפעילות

- מערך תפעולי הכולל מערכות מידע טכנולוגיות, תקשוב ותשתיות מתקדמות;
- הזכות להנפיק כרטיסי אשראי ממותגים מכוח זיכיון מול הארגונים הבינלאומיים;
- שיתוף פעולה עם תאגידים בנקאיים;
- יכולת גיוס לקוחות ושימורם באמצעות מערך שיווק נרחב;
- התקשרות בהסכמים להקמת מועדונים;
- יכולת להציע ללקוחות מוצרי אשראי נוחים ואטרקטיביים;
- מערך מפותח ואפקטיבי של ניהול סיכונים;
- היכולת ללוות כספים מגופים פיננסיים בתנאים נוחים.

מחסומי כניסה לשוק

מחסומי כניסה עיקריים בתחום ההנפקה:

- הפעילות כמנפיק דורשת קיומו של מערך תפעולי רחב, מורכב ועתיר עלויות והשקעות, הכולל מערכות מידע ותקשורת מתוחכמות, לרבות מערכות לאבטחת מידע, שירות לקוחות ועוד.
- נדרשת השקעה מסיבית ורציפה בערוצי שיווק, הפצה ומכירה, בפריסה כלל ארצית, על מנת להתחרות בתחום ההנפקה. בפרט, יש ליצור רשת ערוצי הפצה לכרטיסי האשראי באמצעות התקשרות עם בנקים ו/או מועדוני לקוחות.
- חוסן פיננסי גבוה, אשר נדרש לצורך גיוס מקורות לפעילות הפיננסית: קרי, היכולת ללוות כספים בהיקפים גדולים מאוד בתנאים עדיפים על התנאים המוצעים ללקוחות "רגילים" בשוק.
- החזקת השליטה במנפיק בידי תאגיד בנקאי, אשר נדרשת לצורך הכרה וחברות בארגונים הבינלאומיים המנהלים את המותגים המובילים.
- קיום מערכת יעילה ומוכרת לדירוג סיכוני אשראי.

מחסומי כניסה עיקריים בתחום הסליקה:

- כניסה לתחום סליקת כרטיסי האשראי כרוכה, בראש ובראשונה, בקבלת רישיון מהארגון הבינלאומי של כרטיס האשראי אותו מבקשים לסלוק. לשם קבלת רשיון כאמור נדרש מבקש הרשיון להיות בעל זיקה בנקאית, ולעמוד בשורת סטנדרטיים עסקיים ופיננסיים שיבטיחו את פעילותו, ולשלם אגרות לארגון הבינלאומי.
- תאגיד שיבקש להיכנס לתחום הסליקה יידרש לפרוס מערך תקשורת שיאפשר את ביצוע הסליקה On-Line (או להתקשר עם שב"א, לה מערך מעין זה בישראל).
- קיומה של מערכת מידע אמינה ויציבה לניהול ההתחשבנות (Billing).

מוצרים תחליפיים

בנוסף למוצרים תחליפים קלאסיים לשימוש בכרטיס אשראי, כגון שיקים, כסף מזומן והעברות בנקאיות, קיימים מוצרים ושירותים נוספים שהינם תוצר טכנולוגיה מתקדמת, ואשר בניגוד לאמצעי התשלום האמורים ובדומה לכרטיסי האשראי, הם מאופיינים בנוחות ובזמינות:

- שירות תשלומים באמצעות הטלפון הסלולרי;
- שירות הניתן לצורך ביצוע עסקאות באמצעות האינטרנט במסגרתו מתאפשרת העברת כספים מבלי לחשוף את פרטי כרטיס האשראי של הלקוח/פרטי חשבון הבנק שלו;
- מוצרים תחליפיים למוצרי האשראי הניתנים באמצעות כרטיסי אשראי הינם מוצרי האשראי הרבים המוצעים במשק - בין באמצעות הבנקים ובין באמצעות גורמים אחרים (חברות פרטיות אשר נותנות אשראי חוץ בנקאי, לרבות "שוק אפור"). בשוק ישנו מגוון רחב מאוד של מוצרי אשראי, בעלי אפיונים שונים, וכולם תחליפיים האחד לשני. עם זאת, רוב הלקוחות ירכשו מוצר אשראי מתאגיד המוכר להם (קרי, מהבנק שלהם), ולכן כל לקוח רואה תחליפים שונים למוצרים המוצעים על ידי כאל.
- מוצר תחליפי באפיק הסליקה הינו שירות ניכיון שיקים.
- מוצרים תחליפיים בתחום הסליקה באינטרנט מתפתחים כל העת לאור העובדה שהסחר באינטרנט היא פעילות המצויה בהתפתחות מתמדת.

מוצרים חדשים

בתחום ההנפקה. כאל רואה חשיבות רבה בשמירה על מגוון רחב של מוצרים ותכונות ייחודיות על גבי כרטיסי אשראי שהיא מציעה ללקוחותיה. על כן מפתחת כאל שורה של מוצרים ושירותים למחזיקי הכרטיסים. עיקר המוצרים הינם אמצעי תשלום ומוצרי אשראי המוצעים למחזיקי הכרטיסים של כאל.

- החל משנת 2005 מציעה כאל ללקוחותיה כרטיס אשראי מתגלגל תחת המותג "אקטיב".
- החל משנת 2006 החלה כאל להציע ללקוחותיה כרטיס אשראי מסוג ויזה, שהינו כרטיס אשראי וירטואלי ("כרטיס אשראי ללא כרטיס"), אשר פותח בשיתוף עם ארגון ויזה הבינלאומי. הלקוח המתקשר במסגרת זו עם כאל ומקבל מספר כרטיס וקוד, באמצעותם הוא רשאי לבצע עסקאות בכרטיס (בסכום שלא יעלה על תקרה שנקבעה מראש), בלא שקיים בפועל כרטיס פלסטיק פיזי.
- ברבעון הראשון של שנת 2006 הושק המוצר "wish-u-card". מוצר זה הינו כרטיס מתנה אותו ניתן לטעון בסכומים מוגדרים מראש לביצוע רכישות ברשתות נבחרות ומובילות.
- בחודש יוני 2006 הושק כרטיס מועדון YOU, בשיתוף קבוצת דור-אלון. הכרטיס הינו כרטיס חוץ בנקאי אשר מונפק במסגרת מועדון לקוחות ואשר מקנה הטבות למחזיקים בו ברשתות קבוצת דור-אלון.
- **"Cal לקבל יותר".** בחודש אוגוסט 2007 השיקה כאל את תוכנית הנאמנות החדשה "Cal לקבל יותר", אשר מחליפה את שיטת ה"נקודות" שהיתה נהוגה עד כה. התוכנית מציעה, לראשונה בשוק כרטיסי האשראי, הנחה כספית משמעותית באופן קבוע לכל לקוח שהצטרף לתוכנית ובחר את הרשתות המתאימות לתרבות הצריכה שלו, מתוך כ-40 רשתות מובילות בשוק.

בתחום הסליקה. כאל עוסקת במתן שירותי סליקה של עסקאות המבוצעות באמצעות רשות האינטרנט עבור בתי עסק שונים בארץ ובחו"ל.

החל מחודש יוני 2007 החלה כאל לסלוק בנוסף לכרטיסי ויזה ודיינרס גם כרטיסי מסטרקארד.

בתחום הפעילות בחו"ל. כאל משמשת גם כסולק בתחום המסחר האלקטרוני בחו"ל. לכאל רשיון סליקה מתאים מויזה, מסטארקארד ודיינרס. במסגרת פעילות זו כאל סולקת בעיקר סליקה של עסקאות המבוצעות באתרי אינטרנט עבור בתי עסק בחו"ל המפעילים את אותם אתרים. העסקאות הינן עסקאות במסמך חסר.

בנוסף, כאל מנפיקה כרטיס אשראי וירטואלי המשולם מראש (Pre-Paid) מסוג ויזה, אשר משווק תחת המותג WWWCARD לצורך ביצוע עסקאות באינטרנט.

לקוחות

בתחום ההנפקה. רוב הלקוחות של כאל בתחום הנפקת כרטיסי האשראי הינם לקוחות, אשר כרטיס האשראי הונפק להם במשותף עם הבנקים שבהסדר (ובכלל זה הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט). כאל מייחדת כיום מאמץ מיוחד להגדלת שיעורם של הכרטיסים החוץ בנקאיים ופועלת להנפיק כרטיסי אשראי חוץ בנקאיים במסגרת מועדוני לקוחות או כרטיסים ייחודיים.

בתחום הסליקה. לקוחות כאל בתחום סליקת כרטיסי האשראי הינם בתי העסק המכבדים כרטיסי אשראי מסוג "ויזה" או דיינרס.

שיווק והפצה

בתחום ההנפקה. הבנקים שבהסדר מהווים עבור כאל את "רצפת הגיוס" ללקוחות המזמינים באמצעותם כרטיסי אשראי בנקאיים. מועדוני הלקוחות מהווים "רצפת גיוס" נוספת, באמצעותם מגייסת כאל לקוחות חוץ בנקאיים, בהפצה ישירה. שיווק מוצרי האשראי שמציעה כאל למחזיקי כרטיסים חוץ בנקאיים מתבצע באמצעות פרסום מוצרי האשראי באמצעי התקשורת השונים.

בתחום הסליקה. פעולות השיווק בתחום זה מופנות לבתי עסק, כאשר דגש מיוחד מושם על בתי עסק להם מספר נקודות מכירה (בדרך כלל רשת מתקשרת עם סולק יחיד עבור כל סניפיה). שיווק שירותי סליקה לבתי עסק מבוצע באמצעות אנשי מכירות של כאל, אשר נותרים "אנשי קשר" לבית העסק גם לאחר ההתקשרות בהסכם סליקה.

תחרות

מבנה התחרות. התחרות בתחום הנפקת כרטיסי אשראי נגזרת מן התחרות בין הבנקים על הלקוחות. בנוסף, התחרות היא על ליבו ועל כיסו של הלקוח במטרה שיבצע את חלק הארי מהצריכה השוטפת שלו באמצעות הכרטיסים שהנפיקה כאל, ובמקביל להביא להגדלת כמות כרטיסי האשראי המונפקים על ידה. בפעילות העמדת האשראי באפיק ההנפקה מתחרה כאל באשראי בנקאי, וכן בגורמים אחרים המציעים אשראי חוץ בנקאי. בתחום הסליקה התחרות היא על בתי העסק להם מסופקים שירותי סליקה ושירותים משלימים.

בתחום ההנפקה פועלות בישראל כיום שלוש חברות כרטיסי אשראי, שלושתן בבעלות או בשליטה של בנקים:

- **כאל** מנפיקה וסולקת כרטיסי אשראי של "ויזה" וכרטיסי אשראי של "דיינרס" (באמצעות דיינרס, באופן בלעדי). כמו כן, מנפיקה כאל כרטיסי אשראי של "מסטרקארד", בהיקפים נמוכים.
- **ישראכרט,** המורכבת מקבוצת חברות פרטיות בבעלות מלאה של בנק הפועלים בע"מ, מנפיקה וסולקת כרטיסי אשראי של "ישראכרט" (באופן בלעדי) ו-"מסטרקארד". "ישראכארט" הינו מותג פרטי בבעלותה של ישראכארט, אשר מנפיקה כרטיסים תחת מותג זה לשימוש בישראל בלבד. למיטב ידיעת כאל, למועד הדוח, פעילותה של ישראכרט בתחום ההנפקה של כרטיסי אשראי של "ויזה", הינה זניחה; ואילו פעילותה בתחום ההנפקה של כרטיסי אשראי של "מסטרקארד" מהווה את רוב הפעילות תחת מותג זה בישראל. "אמריקן אקספרס" מונפק על יד חברה אחות של ישראכארט (באופן בלעדי).
- **לאומי קארד,** שהינה חברה פרטית בבעלות מלאה של בל"ל, מנפיקה וסולקת כרטיסי אשראי של "ויזה", וכן מנפיקה כרטיסי אשראי של "מסטרקארד".

התחרות בתחום ההנפקה מתמקדת כיום בהנפקה החוץ בנקאית במטרה להרחיב את הגיוס של לקוחות חדשים, והרחבת כמות הלקוחות להם יכולה כאל להציע מוצרי אשראי.

בתחום הסליקה השחקנים בישראל הינם:

- **כאל,** אשר סולקת כרטיסי אשראי של "ויזה" וכרטיסי אשראי של "דיינרס" (באמצעות דיינרס, באופן בלעדי).
- **ישראכרט,** אשר סולקת כרטיסי אשראי של "ישראכרט" (באופן בלעדי), "אמריקן אקספרס" (באופן בלעדי) ו"מסטרקארד";
- **לאומיקארד,** אשר סולקת כרטיסי אשראי של "ויזה";

בהתבסס על הסכם שנחתם ביום 30 באוקטובר 2006, בין כאל, לאומיקארד, ישראכרט והתאגידים הבנקאיים השולטים בהם, שעניינו פתיחת שוק הסליקה של כרטיסי "ויזה" ו"מסטרקארד" על ידי שלוש החברות לתחרות, התרחבה יכולת פעילותה של כאל (וכן של לאומיקארד) בתחום סליקת כרטיסי מסטרקארד בישראל. בחודש יוני 2007, לאחר הפעלת הממשק המשותף בין החברות החלה כאל לסלוק כרטיסי אשראי מבית מסטרקארד בישראל. בעקבות חתימת ההסכם החדש, הצטרפה חברת ישראכרט להסכם המקומי לסליקה צולבת הקיים בין כאל לבין לאומיקארד ביחס למותג "ויזה", ובעקבות כך עתידה להתעצם גם התחרות בתחום סליקת כרטיסי הויזה (לפרטים על ההסכם האמור ר' להלן).

התפתחויות במגזר

הסכם הנפקה משותפת בין כאל לבין הבנק הבינלאומי ובין כאל לבין הבנק. בין יתר הסכמי ההפצה שחתמה כאל (לרבות דיינרס) עם מספר בנקים, חתמה כאל עם הבנק הבינלאומי על הסכמי הנפקה משותפת של כרטיסי אשראי מסוג "ויזה" ו"דיינרס" ללקוחות הבנק הבינלאומי, לתקופה של שש שנים שתחילתה ביום 1 באוגוסט 2000, שלאחריה יתחדש ההסכם לתקופה נוספת של שלוש שנים. ואולם, מחודש פברואר 2006 רשאי היה כל צד להודיע, בכל עת, בהודעה מוקדמת של שישה חודשים, על סיום ההתקשרות.

ביום 17 באוגוסט 2006 הודיע הבנק הבינלאומי על ביטול ההסכמים האמורים במתכונתם הנוכחית בתום שישה חודשים ממועד ההודעה. בה בעת הודיע הבנק הבינלאומי לכאל על בקשתו לנהל בהקדם מו"מ מזורז להתקשרות מחודשת ביניהן, בהתבסס על ההסכמים הקיימים ונספחיהם, ללא מתן עדיפות לכרטיסים המונפקים על ידי כאל, ובשינויים נוספים שיועלו במסגרת המו"מ. הסכם ההנפקה המשותפת הקיים הוארך עד ליום 15 בנובמבר 2007. ביום 20 בנובמבר 2007 נחתם הסכם הנפקה משותפת לתקופה של שלוש שנים, שלאחריה יתחדש ההסכם לתקופה נוספת של שלוש שנים, אלא אם יודיע אחד מהצדדים בהודעה מוקדמת של ששה חודשים על סיום ההתקשרות. הסכם דומה להסכם עם הבנק הבינלאומי יש לכאל עם הבנק. נכון למועד אישור הדוחות הכספיים מנהלים כאל והבנק משא ומתן על שינוי תנאי ההסכם.

הסדרים בין הבנק הבינלאומי לבין תשלובת ישראכרט. בדיווחים של הבנק הבינלאומי אודות ההסכם שחתם בחודש ינואר 2006 עם בנק הפועלים, לרכישת אמצעי שליטה בבנק אוצר החייל בע"מ, נאמר, בין היתר, כי הצדדים להסכם קבעו "הסדרים להמשך ההתקשרות בין אוצר החייל לבין תשלובת ישראכרט ולשיתוף פעולה בין הבנק לבין תשלובת ישראכרט".

באישור המיזוג שנתנה הממונה על ההגבלים העסקיים לבנק הבינלאומי ולבנק אוצר החייל הותנה כי הבנקים האמורים לא יהיו צד להסדרי בלעדיות, אלא באישור מראש של הממונה. הבנקים האמורים ובנק הפועלים נדרשו לבטל כל הסדר בלעדיות שהם צד לו, באופן שלא תחול על הבנקים האמורים כל מגבלה בשיווק כרטיסי חיוב שאינם כרטיסי חיוב של בנק הפועלים או תאגיד בשליטתו.

הסדר בלעדיות הינו כל הסדר על פיו ניתנת התחייבות לפיה ישווק מי מהבנקים האמורים כרטיסי חיוב של בנק הפועלים או תאגידים בשליטתו, ובכלל זה כל התחייבות שעניינה מספר כרטיסי החיוב של קבוצת בנק הפועלים שישווקו על ידי הבנקים האמורים או אחוז כרטיסי החיוב של קבוצת בנק הפועלים מתוך כלל כרטיסי החיוב שישווקו על ידי הבנקים האמורים.

החזקה בדיינרס. ביום 22 באוגוסט 2006 אישר המפקח על הבנקים את המהלך על פיו רכשה כאל מבעלי מניותיה את יתרת מניות דיינרס, בהתאם להסכם מחודש ינואר 2005. לאחר הרכישה מחזיקה כאל 100% מזכויות ההון וההצבעה בדיינרס.

הקמת מועדון לקוחות YOU ומכירת אמצעי שליטה בדיינרס. ביום 29 בנובמבר 2005 התקשרה כאל בהסכם עם דור-אלון אנרגיה בישראל (1988) בע"מ ורבוע כחול-ישראל בע"מ (להלן ביחד: "הרוכשים") לפיו התחייבה

כאל למכור לרוכשים מניות המקנות 49% מהון המניות המונפק ונפרע של דיינרס קלוב ישראל בע"מ (להלן: "דיינרס") בתמורה לסך של כ-21.3 מיליון ש"ח. במקביל התקשרה דיינרס עם הרוכשים בהסכמים להקמת מועדון לקוחות. ביום 18 בדצמבר 2006 הושלמה העסקה, לאחר שמולאו כל התנאים לביצועה.

במסגרת ההסכם קיבלה כאל מניות בכורה א' אשר מקנות לה את הזכות לקבל את חלק הרווחים של דיינרס המיוחס לפעילות שאינה קשורה לפעילות מועדון YOU, והכל עד אשר מועדון YOU יגיע לרמת פעילות שהוגדרה בהסכם.

התמורה בגין המניות מומנה בהלוואה שהעמידה כאל לרוכשים. ההלוואה מובטחת במניות הנמכרות, ועומדת לפרעון במועדים שונים על פני שמונה שנים, במהלכן רשאים הרוכשים להחליט להשיב את המניות לכאל במקום לפרוע את ההלוואה וכאל מצידה רשאית לדרוש קבלת המניות בחזרה, הכל בהתאם לתנאים הקבועים בהסכם למכירת המניות, ולכן המכירה לא הוכרה בדוחות הכספיים.

הסכם זה מסדיר, בין היתר, ייסודו של מיזם משותף בין החברה לבין הרוכשים לפעילות משותפת תחת המותג "YOU". בהתאם להסכם, יקימו יחידי קבוצת דור-אלון מועדון לקוחות, אשר יבטיח ללקוחותיו הטבות שונות ברשת המרכולים של הריבוע הכחול, בתחנות הדלק של דור-אלון ובחנויות נוספות של קבוצת דור-אלון. כחלק מההצטרפות למועדון יוצע ללקוחות כרטיס מועדון-אשראי, שיונפק על ידי דיינרס ככרטיס אשראי חוץ בנקאי.

במסגרת ההסכם נקבעו סכומי דמי השירותים שתשלם דיינרס לכאל, המבוססים על היקף פעילות דיינרס.

יצויין כי למיטב ידיעת הבנק חלק מבעלי השליטה ברוכשים על-פי הסכם זה נמנו במועד ההתקשרות בעסקה והשלמתה על הרוכשים על-פי ההסכם למכירת גרעין השליטה בבנק או קשורים אליהם (ר' "השליטה בבנק" להלן).

הסדרים בין חברות כרטיסי אשראי. בתחילת חודש ספטמבר 2001 הגישו כאל, הבנק הבינלאומי, בנק דיסקונט, בנק לאומי לישראל בע"מ ולאומי קארד בע"מ (כולם ביחד להלן: "המבקשים") לבית הדין להגבלים עסקיים (להלן: "בית הדין"), בקשות לאישור הסדר כובל ביניהם בנוגע לסליקה צולבת של כרטיסי ויזה, וכן בקשות ליתן להם היתר זמני לפעול לפי הסדר זה. בבקשות התבקש בית הדין לאשר את שיעורי עמלת המנפיק, לפי מנגנון שיביא, בין היתר, להפחתה הדרגתית בשיעורי עמלת המנפיק בקטגוריות הגבוהות.

במסגרת ההליך בבית הדין הציגו המבקשים מתודולוגיה לקביעת שיעור העמלה הצולבת. הממונה על ההגבלים העסקיים התנגד למתודולוגיה שהציעו המבקשים והציע מתודולוגיה שונה.

ביום 31 באוגוסט 2006 נתן בית הדין להגבלים עסקיים החלטה בעניין המתודולוגיה לקביעת העמלה הצולבת, תוך שהוא מאמץ את עיקרי עמדת הממונה. כאל, הבנק והבנק הבינלאומי הגישו ערעור על החלטת בית הדין.

במקביל להליכים בבית הדין, התקיים משא ומתן בין הממונה לבין חברות כרטיסי האשראי - כאל, לאומי קארד וישראכארט - בדבר הסכם להקמתה של מערכת סליקה צולבת בכרטיסי ויזה ו-MasterCard. נוכח המשא ומתן האמור, פנו המבקשים לממונה בבקשה לקבל היתר זמני שיאפשר להם למצות את המו"מ בטרם יפקע ההסדר הזמני ביניהן.

ביום 6 בספטמבר 2006 נעתרה הממונה על ההגבלים העסקיים לבקשה והאריכה את הפטור להסדר הקיים בין הצדדים עד ליום 31 באוקטובר 2006.

הסכם משולש לסליקה צולבת. ביום 30 באוקטובר 2006 נחתם בין הממונה לבין חברות כרטיסי האשראי והבנקים בעלי המניות בחברות כרטיסי האשראי, הסכם לסליקה צולבת של כרטיסי ויזה ו-MasterCard (להלן: "ההסכם"). ההסכם נכנס לתוקף עם מתן היתר ארעי להסכם על ידי בית הדין להגבלים עסקיים ביום 31 באוקטובר 2006, והוא יפקע ביום 1 ביולי 2013 (להלן: "תקופת ההסכם"), אלא אם יחליט בית הדין אחרת קודם לכן.

ההסדר הוגש לאישור בית הדין להגבלים עסקיים ובמסגרת זו הוגשו לבית הדין 5 התנגדויות. במסגרת הדיון המקדמי בהתנגדויות החליט בית הדין להגבלים עסקיים ביום 11 בנובמבר 2007, למנות מומחה שתפקידו יהא לבחון את שיעור העמלה הצולבת שנקבע בהסדר, ובין היתר להעריך אם את ההשלכות של עמלה זו על התחרותיות. על פי החלטת בית הדין, המומחה יבצע את הבדיקה על פי המתודולוגיה שנקבעה בהליך קודם לו היו צד הבנק וכאל, והוא ייבחר ויפוקח על ידי הרשות להגבלים עסקיים.

ההסכם קובע, בין היתר, את שיעורי העמלות הצולבות ואת מבנה הקטגוריות של העמלות הצולבות שיחולו על חברות כרטיסי האשראי למשך תקופת ההסכם. ההסכם מתווה ירידה הדרגתית של שיעורי העמלות הצולבות, עד לשיעור של 0.875% מיום 1 ביולי 2012, לצד צמצום מספר הקטגוריות לאורך תקופת ההסכם.

ההסכם קובע הוראות כלליות אשר אוסרות, בין היתר, על חברות כרטיסי האשראי לקשור בין סוגים שונים של כרטיסים הנסלקים על ידי כל אחת מהן כלפי בית עסק, ואוסרות על הרעה של תנאי הסליקה בעקבות צמצום מספר סוגי הכרטיסים אשר נסלקים על ידי בית עסק מסוים.

עוד קובע ההסכם הוראות האוסרות על הבנקים השולטים על חברות כרטיסי האשראי, בין היתר, לקשור בין שירות לבית עסק לבין תנאי התקשרות עם סולק, וכן הוראות אשר אוסרות על אפליה בין לקוחות המחזיקים בכרטיס אשראי שהונפק על ידי בנק לבין לקוחות שאינם מחזיקים כרטיס אשראי של אותו בנק.

במסגרת ההסכם נקבעו הוראות לפיהן בהתקיים תנאים מסויימים תבטל הממונה את ההכרזה על ישראכרט כבעלת מונופולין בסליקת כרטיסי ישראכרט ו-MasterCard, חיוב ישראכארט לקבוע, בתנאים מסויימים, שיעורי עמלות זהים לאותו בית עסק הסולק עמה עסקאות ישראכארט ו-MasterCard והתחייבות הצדדים לפנות לבית הדין לאישור עמלה צולבת לתקופה שלאחר תום ההסדר אם יבקשו להמשיך בסליקה צולבת.

בהסכם נקבע עוד כי עד יום 30 במאי 2007 יוקם ויופעל ממשק משותף אשר יאפשר לשלוש חברות האשראי לבצע סליקה של עסקאות המבוצעות בכרטיסי אשראי מסוג "ויזה" ו"MasterCard". בתחילת חודש יוני 2007 הופעל הממשק המשותף.

בעקבות חתימת ההסכם החדש, הצטרפה חברת ישראכרט להסכם המקומי לסליקה צולבת הקיים בין כאל לבין לאומיקארד ביחס למותג "ויזה", ובעקבות כך עתידה גם התחרות בתחום סליקת כרטיסי הויזה להתעצם.

החל מחודש יוני 2007 החלה כאל לסלוק גם כרטיסי MasterCard, בהתאם להסכם המשולש לסליקה צולבת.

בשלב זה לא ניתן להעריך את מכלול השפעותיו של ההסכם. מחד צפויה כאמור ירידה הדרגתית בעמלת הסליקה הצלבת, אך מאידך, להערכת כאל והבנק, ההסכם יקדם את פתיחת השוק לתחרות והוא מצמצם את אי הוודאות בענף, בין היתר בשל יכולתה של כאל (וכן של לאומיקארד) לפעול בתחום סליקת כרטיסי MasterCard בישראל.

הארכת הסכם הזכיון עם דיינרס. בחודש מרס 2007 נחתם בין דיינרס לבין דיינרס אינטרנשיונל הסכם המקנה לדיינרס בלעדיות בישראל עד שנת 2017.

הקמת חברה משותפת עם הראל. ביום 14 במאי 2007 התקשרה כאל עם הראל בהסכם להקמת חברה משותפת אשר כאל תחזיק 51% ממניותיה, ואשר תעסוק במתן אשראי ללקוחות תוך התבססות על פלטפורמה של כרטיס אשראי ייחודי שיונפק לשם כך עבור החברה המשותפת. סמוך לאחר חתימת ההסכם פנתה הממונה על ההגבלים העסקיים לכאל וביקשה הבהרות לגבי ההתקשרות. לאור זאת החברה המשותפת טרם החלה בפעילותה. עם זאת, התקבל אישור מהממונה על ההגבלים העסקיים לתחילת פעילות כמועדון בתוך חברת כאל.

רכישת חברה בארה"ב. כאל חתמה על הסכם לרכישת חברה בקליפורניה אשר עוסקת בפעילות סליקה של כרטיסי אשראי. העסקה היתה כפופה, בין היתר, לקבלת אישורים רגולטורים בארץ ובחו"ל. כיוון שהאישורים האמורים לא התקבלו עד לתום התקופה שנקבעה, בוטלה העסקה.

התקשרות בין המזרחי-טפחות לבין ישראכרט. בהתאם לדיווחי בנק המזרחי טפחות בע"מ, ביום 13 בנובמבר 2007 נחתם מזכר עקרונות בינו לבין ישראכרט בע"מ ויורופיי (יורוקרד) ישראל בע"מ על פיו, בין היתר, הצדדים ינהלו משא ומתן מואץ ביניהם לחתימת הסכם חדש (לתקופה של 10 שנים), שמטרתו הנפקת כרטיסי אשראי ממותגים "מזרחי-טפחות" וקביעת הסדרי תפעול ומתן שירותים על ידי ישראכרט ו/או יורופיי לכרטיסי חיוב שיונפקו על ידן ויופצו על ידי מזרחי-טפחות ללקוחותיו. כאל אינה יכולה להעריך בשלב זה מה תהיינה השלכות ההסכם, אם ייחתם, על התחרותיות בענף כרטיסי האשראי בכלל ועל פעילותה של כאל בפרט, אם בכלל.

עונתיות

בפעילות כאל קיימת עונתיות מסויימת המושפעת מהעונתיות בצריכה: בחגים ובתקופת הקיץ קיימת עליה בפעילות החברה.

נכסים לא מוחשיים בתחום כרטיסי האשראי

מותגים וסימני מסחר. בעקבות פתיחת התחרות בתחום כרטיסי ה"ויזה", פיתחה כאל סימן מקורי לצורך בידולה אל מול מנפיקי ה"ויזה" האחרים, באמצעות המותג "כ.א.ל." או "Cal".

כמו כן, בבעלות כאל סימני מסחר רבים הרשומים בישראל על שמה. בין היתר, בבעלות כאל סימני מסחר רשומים בישראל על שמות המותגים "כ.א.ל."; "CAL"; "I.C.C."; "אקטיב", "WWWCARD". בנוסף, מצויה כאל בהליך של רישום מספר סימני מסחר נוספים.

רישיונות וזיכיונות. כאל הינה "חברה ראשית" (Principal Member) בארגון ויזה הבינלאומי, שהקנה לה רשיון לשימוש בסימני המסחר של "ויזה" וכן את הזכות להנפיק ולסלוק כרטיסי אשראי תחת מותג זה בישראל.

דיינרס הינה בעלת זיכיון בלעדי בישראל לשימוש בסימני המסחר של "דיינרס" מאת ארגון דיינרס הבינלאומי ולתפעול שירותי הנפקה וסליקה של כרטיסי דיינרס בישראל.

כאל הינה גם "חברה ראשית" בארגון מסטארקארד הבינלאומי, שהעניק לה רשיונות שימוש בסימני המסחר של "Eurocard", "Mastercard", "Cirrus" ו-"Maestro" בישראל.

מאגרי מידע. כאל מחזיקה בשלושה מאגרי לקוחות רשומים של מחזיקי כרטיסי ויזה, דיינרס (באמצעות דיינרס) ומסטרקארד, וכן של בתי עסק המכבדים את אותם כרטיסים.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

בתחום ההנפקה. כאל שואפת להוביל את השוק באמצעות מיצוי הערוץ הבנקאי והצעת פתרונות מותאמים לצרכי הלקוח מחד, וכן באמצעות הנפקת כרטיסי אשראי החוץ-בנקאיים במועדוני הלקוחות הקיימים ובאמצעות יצירת שיתופי פעולה עם גופים נוספים להקמת מועדוני לקוחות, מאידך.

באמצעות הנפקת הכרטיסים החוץ בנקאיים, בעיקר כרטיסי אשראי מתגלגל מסוג "אקטיב", המהווה תשתית לגיוס אשראי צרכני, כאל שואפת להפוך לשחקן משמעותי בתחום האשראי הצרכני. בנוסף, פועלת כאל למצב את עצמה כגוף הנותן שירותי אשראי מגוונים (לרבות באמצעות כרטיסי אשראי) ללא תלות בבנקים, והיא שוקדת על פיתוח מוצרים נוספים בתחום.

בתחום הסליקה. אסטרטגיית כאל הינה להפוך לחברת סליקה המשווקת סל מוצרים כולל לבתי העסק, תוך הגדלת נתח השוק שלה בשוק הסליקה. כמו כן, בכוונת כאל לפעול לפיתוח ושיווק מוצרים נוספים לבתי עסק, בנוסף לניכיון והקדמת תשלומים המוצעים כיום. כחלק מההיערכות לפעילות בתחום זה, התקשרה כאל בהסכם לרכישת מניות בחברת אי.אר.אן., חברה העוסקת במתן בטוחות להמחאות ושירותי ניכיון המחאות.

פעילות בשוק ההון

הפעילות בשוק ההון כוללת פעילות בתחום ניירות ערך (למעט נוסטרו), ניהול תיקים, קרנות נאמנות ומוצרים פנסיוניים. הפעילות כוללת את פעילות אגף ניירות ערך של הבנק, את פעילותה של חברת הבת המתמחה תכלית בית השקעות ואת הפעילות בשוק ההון של בנק מרכנתיל דיסקונט. עד ליום 30 ביוני 2007 כללה הפעילות את פעילות ניהול קופות הגמל. עד ליום 30 ביוני 2006 כללה הפעילות את חברת הבת המתמחה אילנות דיסקונט, שנמכרה.

מבנה הפעילות

חטיבת נכסי לקוחות בבנק דיסקונט, אשר אחראית לפעילות בשוק ההון, כוללת את היחידות ואת החברות המוחזקות הבאות:

- אגף ניירות ערך;
- פיתוח עסקי (מחלקה לפיתוח מוצרים ומחלקת מעו"ף);

- מחלקה לפיתוח מוצרים;
- תכלית בית השקעות (חברה בת);
- דיסקונט גמל (חברה בת);
- דיסקונט נאמנות (חברה בת) (פעילות חברה זו כלולה במסגרת מגזר הניהול הפיננסי);
- גרין בול שוקי הון בע"מ (להלן: "גרין בול").

מגמות אירועים והתפתחויות בסביבה המקרו כלכלית

שוק קרנות הנאמנות. שוק קרנות הנאמנות עלה במהלך שנת 2007 בשיעור של כ-8% מרמת שווי שוק של כ-111.5 מיליארד ש"ח בחודש דצמבר 2006 לרמה של כ-120.6 מיליארד ש"ח בחודש דצמבר 2007. בשנת 2007 חל גידול במשקלן של קרנות הנאמנות המשקיעות באפיק המדדי לעומת ירידה במשקלן של הקרנות המשקיעות באפיק הלא צמוד והמנייתי. משקלן של הקרנות המשקיעות במט"ח נשאר ללא שינוי.

היקף נכסי הקרנות המדדיות עלה מ-23.2 מיליארד ש"ח בחודש דצמבר 2006 ל-36.2 מיליארד ש"ח בחודש אוקטובר 2007. נכסי הקרנות המנייתיות גדלו בתקופה זו מרמה של 19.6 מיליארד ש"ח לרמה של 21.7 מיליארד ש"ח. נכסי הקרנות הלא צמודות עלו מרמה של 44.2 מיליארד ש"ח לרמה של 46.3 מיליארד ש"ח. נכסי קרנות הנאמנות המט"חיות עלו מרמה של 5.1 מיליארד ש"ח לרמה של 5.9 מיליארד ש"ח. נכסי קרנות הנאמנות המשקיעות בחו"ל ירדו מרמה של 19.4 מיליארד ש"ח לרמה של 18.5 מיליארד ש"ח.

שוק קופות הגמל. שוק קופות הגמל נמצא בסוף תהליך העברת ניהול הנכסים אל הגופים הלא-בנקאיים. תהליך מהותי נוסף אשר החל בשנת 2007 הוא ייקור דמי הניהול בקופות הבנקאיות לשעבר בכ-1%, כך שישתוו לדמי הניהול שגבו בתי ההשקעות הפרטיים, טרם העברת הבעלות על הקופות הבנקאיות (כ-2% לשנה).

לפי נתונים שמפרסם אגף שוק ההון במשרד האוצר, בקופות גמל מסוג "קופות גמל לתגמולים ואישיות לפיצויים" היתה בשנת 2007 צבירה נטו שלילית בהיקף של כ-536 מיליון ש"ח. זאת, לעומת צבירה נטו שלילית של כ-25 מיליון ש"ח בשנת 2006 וצבירה נטו חיובית של כ-2,962 מיליון ש"ח בשנת 2005. הנתונים האמורים מבטאים, בין היתר, את הפגיעה באטרקטיביות של ההשקעה בקופות גמל כתוצאה משינויים בחקיקה, ובכלל זה תיקון מס' 3 לתקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל).

שוק תעודות הסל. בשנת 2007 הונפקו 140 תעודות סל חדשות ובסוף השנה נסחרו בבורסה בתל אביב 240 תעודות סל.

בשנת 2007 הסתכם המחזור היומי בתעודות סל בכ-370 מיליון ש"ח והיווה כ-18% מסך מחזור המסחר בבורסה בתל אביב. נפח המסחר בתעודות סל המשיך במגמת עליה, בין השאר כתוצאה מהנפקת סדרות חדשות. היקף הפעילות בתעודות הסל בשנת 2007 הסתכם ב-23.5 מיליארד ש"ח, עליה של כ-75% לעומת שנת 2006.

מגבלות חקיקה תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על הפעילות בשוק ההון

המגבלות המרכזיות שצפויות להשפיע על הפעילות, הן המגבלות אשר הוטלו על תאגידים בנקאיים בהתאם לחקיקה שהתקבלה בעקבות המלצות ועדת בכר. לפרטים ר' "רפורמה במבנה שוק ההון בישראל ובפעילות הבנקים ושחקנים אחרים בתחום שוק ההון" בסעיף "חקיקה ופיקוח" להלן, וכן ביאור 33 לדוחות הכספיים.

בין היתר הסדירה החקיקה את הנושאים הבאים:

- הפרדה הדרגתית של קופות הגמל וקרנות הנאמנות מהבנקים;
- הפרדת עיסוקים בין יועץ שהינו גורם שאינו קשור ליצרני המוצרים, לבין משווק שהינו בעל זיקה ליצרני המוצרים אותם הוא מוכר;
- כניסה הדרגתית של הבנקים להפצת מוצרי פנסיה וביטוח חיים.

בתיקון שהוכנס בחוק הייעוץ הפנסיוני בסוף שנת 2007 נקבע כי המגבלה ביחס למתן ייעוץ בקופות ביטוח תחול על תאגיד בנקאי שההון העצמי שלו ושל התאגידים השולטים בו, או הנשלטים על ידו, אינו עולה על 10 מיליארד ש"ח

(ובהם הבנק) רק עד סוף שנת 2008. לגבי הבנקים הגדולים קובע התיקון לחוק כי הם יוכלו לייעץ בקופות ביטוח ללקוחות בפריפריה ובמגזר הערבי החל מיום 1 בינואר 2009 וללקוחות במרכז הארץ החל מיום 1 באפריל 2009. במקביל הגיעו שני הבנקים הגדולים להסכמה עם הממונה על שוק ההון בדבר כניסה מדורגת שלהם לייעוץ לשכירים, באופן שהייעוץ יינתן על ידם באופן מלא לכל הלקוחות (עצמאים ושכירים) ובכלל המוצרים רק החל מיום 1 באוגוסט 2010.

ביום 30 בדצמבר 2007 חתם שר התעשיה, המסחר והתעסוקה על צו הרחבה המחיל על כלל העובדים והמעבידים את ההסכם בין ההסתדרות הכללית החדשה לבין לשכת התיאום של הארגונים הכלכליים, שעניינו הנהגת פנסיה חובה לכל עובד, החל מיום 1 בינואר 2008.

בתיקון שהוכנס בחוק קופות גמל בראשית שנת 2008, נקבע כי מעתה יהיו שני סוגים של קופות גמל לקצבה: קופת גמל משלמת לקצבה ו-קופת גמל לא משלמת לקצבה. כספים שיחסכו החל מיום 1 בינואר 2008 ייועדו בראש ובראשונה לתשלום קצבה. קופות הגמל ההוניות שהיו נהוגות עד לאותו מועד יהפכו ל-קופה לא משלמת לקצבה, ולא ניתן יהיה למשוך מהן כספים (למעט בגין מרכיב הפיצויים), אלא באמצעות העברתם לקופת גמל משלמת לקצבה. בעת הפרישה יוכל העמית להוון ולמשוך חלק מהקצבה בסכום חד פעמי, רק לאחר שיובטח כי יוותר בקופה סכום שיבטיח תשלום מינימלי של קצבה חודשית, בסך של 3,850 ש"ח. מטרת התיקון הינה להבטיח כי לכל חוסך תשולם לאחר הפרישה קצבה חודשית מינימלית בסכום הנ"ל. את ההחלטה בדבר יתרת הסכום (האם לקבלו כקצבה או להוונו ולמשוך אותו בסכום חד פעמי) יוכל העובד לקבל רק בעת הפרישה מהעבודה. בנוסף אוחדו כללי המיסוי והטבות המס הניתנות לחסכון באמצעות המוצרים הפנסיוניים לסוגיהם.

כן פורסמו בחודש מרס 2008 "תקנות הניוד הפנסיוני", אשר יאפשרו לכל חוסך, החל ממועד כניסתן לתוקף, בסוף שנת 2008, להחליף את המוצר הפנסיוני באמצעותו הוא חוסך ולהעביר את הסכומים שנצברו עבורו במוצר מסויים למוצר ו/או גוף מנהל אחר בכל עת שייבחר, ללא עלויות. החוסך יוכל להעביר את הכספים מביטוח חיים לקרן פנסיה ולהיפך ומקופת גמל הונית לקרן פנסיה (אך לא להיפך), על פי בחירתו.

להערכת הבנק התיקון לחוק יגרור בעקבותיו שינויים מהותיים בתהליך ייעוץ הפנסיוני בשני מישורים:

- פשטות הייעוץ - הייעוץ יהפוך לפשוט ומהיר יותר ממה שצפוי היה להיות ערב התיקון לחוק, כיוון שחלק מההחלטות אותן נדרש הלקוח לקבל נידחה למועד פרישתו.
- פשטות התפעול לאוכלוסיית השכירים - האחדת התקרות והטבות המס בין המסלול ההוני למסלול הקצבה, תאפשר סליקה ישירה מהמעביד ליועץ, ללא צורך בשימוש בגורמים מתווכים.

התיקונים המפליגים בתחום החסכון הפנסיוני, ובכלל זה רפורמת הניוד והנהגת פנסיה חובה לכל עובד, עשויים להגדיל באופן משמעותי את האוכלוסיה הנזקקת לייעוץ פנסיוני. עם זאת, דחיית המועד בו נדרש העובד לקבל החלטה בדבר ייעוד כספי החסכון והגבלת אפשרויות הבחירה על ידי החיוב בקבלת קצבה מינימלית, עלולות לפגום בביקוש לשירותי הייעוץ. בנוסף, הצורך לפתח כלים ממוכנים לתמיכה בשירותי הייעוץ הפנסיוני וביצוע עסקאות עבור הלקוחות בהמשך לו, הן בבנק והן בשוק בכללותו, צפוי לצרוך משאבים לא מבוטלים והליכי למידה והתנסות מורכבים של כלל השחקנים בשוק החסכון הפנסיוני בשנות הפעילות הראשונות.

לפרטים בדבר תקנות ניירות ערך (השקעות משותפות בנאמנות), שפורסמו בחודש נובמבר 2007 ונכנסו לתוקף בסוף השנה, ר' "חקיקה ופיקוח" להלן. במקביל, רשות ניירות ערך מקדמת בימים אלה תיקון מקיף בחוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד - 1994, שיאפשר הצעת יחידות של קרנות חוץ בישראל. לפרטים אודות הנחיות בדבר בירור צרכים והנחיות לקוח מיועץ ותקנות בדבר תיעוד שיחת ייעוץ השקעות ר' "חקיקה ופיקוח" להלן.

היקף הפעילות והרווח הנקי

הרווח הנקי מהפעילות הסתכם בשנת 2007 ב-648 מיליון ש"ח, לעומת 367 מיליון ש"ח בשנת 2007, עליה בשיעור של 76.6%.

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות הפעילות בשוק ההון (במיליוני ש"ח):

	פעילות מקומית						פעילות בינלאומית:	
	משקי בית	עסקים קטנים	מגזר עסקי	בנקאות מסחרית	בנקאות פרטית	סך-הכל	בנקאות פרטית	סך-הכל
	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007							
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים								
– מחיצוניים	7	3	–	2	1	13	–	13
– בינמגזרי	7	–	1	–	–	8	–	8
סך-הכל רווח מפעולות מימון	14	3	1	2	1	21	–	21
הכנסות תפעוליות ואחרות	296	45	41	26	44	452	50	502
סך-הכל הכנסות	310	48	42	28	45	473	50	523
הוצאות תפעוליות ואחרות	175	36	23	14	31	279	37	316
רווח מפעולות רגילות לפני מסים	135	12	19	14	14	194	13	207
הפרשה למסים על הרווח								
מפעולות רגילות	49	5	7	6	6	73	3	76
רווח נקי	502	62	16	37	21	638	10	648
רווח נקי, בניטרול רכיבים מסוימים[1]	87	8	12	9	9	125	11	136
יתרה ממוצעת של נכסים	10	4	25	1	8	48	–	48
יתרה ממוצעת של התחייבויות	–	–	3	–	–	3	–	3
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	10	4	24	1	8	47	–	47
יתרה ממוצעת של נכסי קופות גמל וקרנות נאמנות[2]	11,408	1,861	99	906	1,250	15,524	–	15,524
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	27,689	4,748	39,488	11,853	8,078	91,856	8,646	100,501
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	1,423	300	152	555	615	3,045	–	3,045

(1) נוטרלו הרכיבים הבאים: הוצאת עידוד פרישה מוקדמת, עלות שיפורים ובדיקות באי די בי ניו יורק, רווח ממכירת פעילות קופות הגמל ורווח ממכירת קה"ל.
(2) נכסיהן של קופות גמל שנמכרו נכללו ביתרה הממוצעת עד למכירתם.

נתונים עיקריים אודות הפעילות בשוק ההון (במיליוני ש"ח) (המשך):

	פעילות מקומית						פעילות בינלאומית:	
	משקי בית	עסקים קטנים	מגזר עסקי	בנקאות מסחרית	בנקאות פרטית	סך-הכל	בנקאות פרטית	סך-הכל
	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2006							
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים								
– מחיצוניים	12	5	3	2	1	23	–	23
– בינמגזרי	3	–	–	–	–	3	–	3
סך-הכל רווח מפעולות מימון	15	5	3	2	1	26	–	26
הכנסות תפעוליות ואחרות	378	47	32	25	48	530	19	549
סך-הכל הכנסות	393	52	35	27	49	556	19	575
הוצאות תפעוליות ואחרות	265	28	11	18	33	355	17	372
רווח מפעולות רגילות לפני מסים	128	24	24	9	16	201	2	203
הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות	56	9	10	3	6	73	3	87
רווח נקי	286	39	17	8	21	638	10	367
רווח נקי, בניטרול רכיבים מסוימים[1]	87	18	13	7	9	134	3	137
יתרה ממוצעת של נכסים	8	4	29	1	7	49	–	49
יתרה ממוצעת של התחייבויות	–	–	3	–	–	3	–	3
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	289	4	21	1	7	322	–	322
יתרה ממוצעת של נכסי קופות גמל וקרנות נאמנות[2]	25,381	3,499	227	1,505	1,262	31,874	–	31,874
יתרה ממוצעת של ניירות ערך[2]	22,543	4,347	25,435	10,992	7,489	70,806	9,901	80,707
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	1,283	283	130	554	499	2,749	–	2,749

(1) נוטרלו הרכיבים הבאים: מענק הפרטה, הוצאות לעידוד פרישה מוקדמת, תשלומים לרשויות הפיקוח בארה"ב, עלות ביצוע שיפורים ובדיקות באי די בי ניו יורק ורווח ממכירת אילנות דיסקונט.

(2) ניירות ערך של קרנות נאמנות בניהול אילנות דיסקונט נכללו עד הוצאת אילנות מאיחוד במסגרת היתרה הממוצעת של נכסי קופות גמל וקרנות נאמנות ולאחר מכן במסגרת היתרה הממוצעת של ניירות ערך.

להלן נתונים אודות היקפי הפעילות בתחומים השונים

ניירות ערך. ביום 31 בדצמבר 2007 עמדה יתרת ניירות ערך המוחזקים עבור לקוחות על סך של כ-102.3 מיליארד ש"ח, כולל סך של 10 מיליארד ש"ח ניירות ערך לא סחירים, לעומת סך של 82.1 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2006, אשר כלל סך של 9.8 מיליארד ש"ח ניירות ערך לא סחירים, עליה של 24.6%. לפרטים בדבר הכנסות מפעילות בניירות ערך, ר' ביאור 24 לדוחות הכספיים.

ניהול תיקי השקעות. ביום 31 בדצמבר 2007 ניהלה תכלית 1,623 תיקי השקעות בשווי כספי כולל של כ-2,375 מיליון ש"ח, לעומת 1,692 תיקי השקעות בשווי כספי כולל של כ-2,308 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2006. הנתונים דלעיל מצביעים על ירידה של 4.1% במספר התיקים שבניהול, ועל גידול של כ-2.9% בהיקף הכספי של התיקים שבניהול.

לפרטים בדבר הגבלות על חברות ניהול תיקים ועל בעלות ושליטה של תאגידים בנקאיים בהן, בהתאם לחקיקה שנחקקה בעקבות המלצות ועדת בכר, ר' ביאור 33 לדוחות הכספיים.

תעודות סל. תכלית הרחיבה את פעילותה בתחום תעודות הסל, בו היא משתפת פעולה עם חברות מקבוצת מייקל דייויס, והנפיקה תעודות סל נוספות. סך הפוזיציה בתעודות סל הסתכמה בסוף שנת 2007 ב-7.227 מיליון ש"ח, לעומת 3,815 מיליון ש"ח בסוף שנת 2006, עליה של 89.4%.

קופות גמל. לפרטים בדבר מכירת פעילות קופות הגמל, ובדבר חתימת הסכמי הפצה, תפעול ושירותים לעמיתים, ר' להלן.

עד ליום 5 בדצמבר 2007 ניהל בנק מרכנתיל דיסקונט, במישרין ובאמצעות חברה מאוחדת שלו, שמונה קופות גמל לתגמולים, פיצויים, קרן השתלמות וקופה מרכזית לדמי מחלה, אשר היקף נכסיהן לאותו מועד הסתכם בכ-3.8 מיליארד ש"ח. ביום 5 בדצמבר 2007 הושלמה מכירת השליטה בפעילות קופות הגמל האמורה (ר' להלן).

קרנות השתלמות. לפרטים בדבר מכירת קה"ל, ר' להלן.

התפתחויות בפעילות

כללי. במקביל להליכי החקיקה בעקבות המלצות ועדת בכר, וביתר שאת לאחר שאלה הושלמו, החל הבנק בבחינת הרפורמה בשוק ההון, הסיכונים שהיא מציבה בפני הבנק וההזדמנויות אותן היא פותחת בפניו. הבנק החל ביישומם של מספר מהלכים שנועדו לקדם את היערכותו לפעילות בשוק ההון בעידן שלאחר ועדת בכר, כמפרט להלן.

הסכם עקרונות למכירת מניות אילנות דיסקונט בע"מ ופעילות דיסקונט ניהול קופות הגמל. ביום 7 בנובמבר 2005 פנה הבנק למספר גורמים בקשר למכירה אפשרית של החזקות הבנק, כולן או חלקן, באילנות דיסקונט בע"מ ובדיסקונט ניהול קופות גמל בע"מ (להלן: "קופות הגמל"). בפניה האמורה נקבעו מספר תנאי סף. הבנק הודיע כי אינו מתחייב לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או הצעה כלשהי והוא שומר לעצמו את הזכות לשנות את תנאי המכירה, את הליך המכירה, את לוחות הזמנים שנקבעו בו או להפסיקו כליל.

ביום 9 בנובמבר 2005, נחתם הסכם עקרונות בין הבנק לבין כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ, בין בעצמה ובין באמצעות חברה בשליטתה (להלן: "הרוכשת"), למכירת כל מניות אילנות דיסקונט בע"מ ולמכירת הפעילות של קופות הגמל, כמקשה אחת, בתמורה לסך של 1,310 מיליון ש"ח, כפוף להתאמות.

התמורה בגין מכירת כל מניות אילנות דיסקונט נקבעה בהסכם העקרונות לסך של 600 מיליון ש"ח, כפוף להתאמות, והתמורה בגין מכירת פעילות קופות הגמל נקבעה בהסכם העקרונות לסך של 710 מיליון ש"ח, כפוף להתאמות.

בהסכם העקרונות נקבע, בין היתר, כי לאחר השלמת העסקה יספק הבנק לאילנות דיסקונט ולקופות הגמל שירותי הפצה, בתמורה לדמי הפצה כשיעורם בטיוטות התקנות בדבר עמלות הפצה בקרנות נאמנות ובקופות גמל, בהתאמה, וכן שירותי תפעול ושירותים נוספים.

מכירת מניות אילנות דיסקונט. ביום 11 באפריל 2006 נחתם הסכם (להלן: "הסכם המכר") בין הבנק לבין כלל פיננסים בטוחה ניהול והשקעות בע"מ (להלן: "הרוכשת"), ולבין כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ, שתיהן מקבוצת אי די בי, לפיו ימכור הבנק לרוכשת את כל המניות של אילנות דיסקונט וכן ימחה לרוכשת את הזכות לקבלת דמי ניהול מאילנות דיסקונט וימכור לה את המוניטין שרכש בתחום ניהול קרנות נאמנות. בתמורה תשלם הרוכשת לבנק סכום של 580 מיליון ש"ח, כפוף להתאמות שעשויות לנבוע מהפער שבין הוצאות אילנות דיסקונט ותשלומים לבנק בפועל בתקופה שמיום 1 בינואר 2006 ועד מועד הסגירה, בהשוואה להוצאות שנקבעו בהסכם המכר.

ביום 18 ביוני 2006 נכנס הסכם המכר לתוקף, לאחר שהתמלאו כל התנאים המתלים לביצועו. כחלק מהשלמת המכירה נחתמו בין הבנק לבין אילנות דיסקונט הסכם תפעול על פיו יועברו בהדרגה קרנות הנאמנות שבניהול אילנות דיסקונט לתפעול בידי הבנק והסכם הפצה (אשר מחליף הסכם קודם) על פיו יפיץ הבנק את קרנות הנאמנות שבניהול אילנות דיסקונט.

בהסכם המכר נקבעו, בין היתר, הוראות לגבי שירותים נוספים שהבנק עשוי לתת לאילנות דיסקונט. כן נקבעו בהסכם המכר הסדרי שיפוי בין הבנק לבין הרוכשת, בהתקיים תנאים מסויימים.

במקביל להשלמת המכירה שילם הבנק לאי די בי ולדסק"ש סך של 12.5 מיליון ש"ח, כתמורה נוספת עבור 45% ממניות אילנות דיסקונט שרכש מהן בחודש ספטמבר 2005.

הרווח שנבע לבנק מהמכירה הסתכם בכ-256 מיליון ש"ח, לאחר מס, והוא נרשם בשנת 2006 כרווח מפעולות בלתי רגילות.

מכירת פעילות קופות הגמל. ביום 29 בינואר 2007, נחתם הסכם בין הבנק וחברת הבת דיסקונט גמל בע"מ (לשעבר: דיסקונט ניהול קופות גמל בע"מ; להלן: "דיסקונט גמל") לבין כלל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "כלל ביטוח"), לפיו תרכוש כלל ביטוח מאת הבנק ודיסקונט גמל את פעילותם בתחום ניהול קופות הגמל (להלן: "קופות הגמל הנמכרות"), לרבות ובנוסף: את המוניטין שנצבר בתחום ניהול קופות גמל; את זכויות הקניין בשמות המסחריים של קופות הגמל הנמכרות וכן במידע, בקובץ הנתונים, ברשימות העמיתים ובתיקים הפיזיים; את מכלול הזכויות וההתחייבויות לגבי ניהול כל קופות הגמל הנמכרות וכן כל נכסי קופות הגמל הנמכרות, לרבות את הזכות לקבלת דמי ניהול וההכנסות האחרות הקשורות בניהול קופות הגמל הנמכרות וכן את כל יתר הזכויות וההתחייבויות של חברה מנהלת ביחס לקופות הגמל הנמכרות (להלן ביחד: "הזכויות וההתחייבויות המומחות").

התמורה בגין הזכויות וההתחייבויות המומחות נקבעה לסך של 621 מיליון ש"ח, בכפוף להתאמות.

ביום 19 ביוני 2007 הושלמה העסקה, לאחר שהתקיימו התנאים המתלים לביצועה, בהתאם להוראות הסכם המכר.

במקביל להשלמת העסקה נחתמו בין הבנק לבין חברות בנות של כלל ביטוח הסכמי הפצה, תפעול ושירותים לעמיתים. לפי הסכמים אלה יפיץ הבנק את קופות הגמל הנמכרות למשך 10 שנים, וכן יפיץ קופות גמל אחרות שבניהול חברות בנות של כלל ביטוח, ויספק לכלל ביטוח שירותי תפעול ביחס לקופות הנמכרות למשך 5 שנים. שירותי ההפצה יהיו בתמורה לעמלת הפצה בתעריף המקסימלי שנקבע בהוראות הדין. שירותי התפעול יינתנו תמורת סכום שנתי של 0.1% מנכסי קופות הגמל הנמכרות. במסגרת הסכם השירותים לעמיתים יספק הבנק שירותים לעמיתי קופות הגמל הנמכרות בתקופה שממועד השלמת העסקה ועד לחתימת הסכמי ייעוץ עמם ולא יאוחר מיום 31 בדצמבר 2007 (להלן: "תקופת המעבר"), והכל בהתאם לאמור בחוזר הממונה על שוק ההון. הסכם השירותים לעמיתים כולל מנגנוני התאמה למקרה שיחולו שינויים בהוראות ההסדר התחוקתי ביחס לתקופת המעבר.

בהסכם נקבעו הוראות בדבר העברת הבעלות במאגרי המידע של קופות הגמל הנמכרות ובדבר הענקת זכות שימוש מוגבלת לבנק ולדיסקונט גמל במאגרי המידע הנ"ל. כן נקבעו בהסכם הסדרי שיפוי בהתקיים תנאים מסויימים.

החל ממועד השלמת העסקה הופטר הבנק מאחריותו או ערבותו לביצוע תשלומים מסויימים לעמיתי קופות הגמל הנמכרות ביחס למרכיב ההפקדות הנומינליות שלהם (להלן: "ערבות הבנק"), וכלל ביטוח נטלה על עצמה התחייבות חלופית כלפי העמיתים.

קופות הגמל הנמכרות הן: תמר, גפן, קופה מרכזית לפיצויים, שקמה, אשכולות, תואר, הדס קופה מרכזית לפיצויים ו-אדמונד דה רוטשילד דיסקונט חו"ל.

התמורה ששולמה לבנק בגין הזכויות וההתחייבויות המומחות, לאחר ביצוע התאמות כפי שסוכמו בין הצדדים, הסתכמה ב-607 מיליון ש"ח. הרווח נטו שנבע לבנק ממכירת פעילות קופות הגמל הסתכם ב-384 מיליון ש"ח, והוא נרשם בסעיף "רווח, נטו, מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים".

לפרטים נוספים, ר' ביאור 6 ה' לדוחות הכספיים.

מכירת קהל. ביום 26 במאי 2006, נחתם הסכם בין הבנק, בנק לאומי לישראל בע"מ, קהל - קרן השתלמות לעובדים בע"מ (להלן: "קהל") - וקהל ניהול קרנות השתלמות (1996) בע"מ (להלן: "קהל ניהול") לבין מגדל שוקי הון (1965) בע"מ עבור חברה בשליטתה ומגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ עבור חברה בשליטתה (להלן: "הרוכש"), למכירת מוניטין, זכויות ניהול, זכויות נוספות ואמצעי שליטה של הבנקים בקהל, ולמכירת

מוניטין, פעילות, נכסים והתחייבויות בקשר עם קרנות ההשתלמות שבניהול קהל ניהול והכל בתמורה לסך של 264 מיליון ש"ח, כפוף להתאמות. חלקו של הבנק בתמורה הוא כ-114 מיליון ש"ח.
ביום 15 ביולי 2007 הושלמה העסקה, לאחר שהתמלאו התנאים המתלים לביצועה, בהתאם להוראות הסכם המכר.
במועד ההשלמה נחתמו הסכמים בין הבנק לבין קה"ל ומגדל גמל פלטינום בע"מ, לפיהם יפיץ הבנק את קרנות ההשתלמות הנמכרות וקופות גמל אחרות שבניהולן, בתמורה לעמלת הפצה כקבוע בתקנות, ויתן שירותים לעמיתי קרנות ההשתלמות הנמכרות.
הרווח נטו אשר נבע מהעסקה הסתכם ב-74 מיליון ש"ח, והוא נרשם בסעיף "רווח נטו, מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים".
לפרטים נוספים, ר' ביאור 19 ג' 20 לדוחות הכספיים.

הפצת קרנות נאמנות. במחצית הראשונה של שנת 2006 התקשר הבנק בהסכמי הפצה עם מרבית החברות המנהלות קרנות נאמנות. ברבעון השני של שנת 2006 החל הבנק לגבות עמלות הפצה בגין החזקת לקוחותיו ביחידות קרנות נאמנות, בהתאם לתקנות בעניין זה, שנכנסו לתוקף ביום 1 באפריל 2006. בהתאם לתקנות, הבנק יתקשר עם כל מנהלי קרנות הנאמנות החפצים בכך בהסכם להפצת קרנות הנאמנות שבניהולם, בתמורה לתשלום עמלת הפצה בשיעור ובתנאי תשלום זהים עבור שירות זהה.

היערכות לייעוץ פנסיוני. לאור השינויים הצפויים בשוק הגמל והפנסיה ובמסגרת האפשרויות שנפתחו בהתאם להמלצות ועדת בכר, נערך הבנק למתן ייעוץ ללקוחותיו בתחום הפנסיוני ולצורך כך הוקם אגף למערכים פנסיוניים לטיפול בתחום הייעוץ הפנסיוני. ההיערכות הינה היערכות מקיפה ברמת הבנק, אשר כוללת, בין היתר, גיוס והכשרת כוח אדם מקצועי לתחום הייעוץ הפנסיוני, בניית מערכות מחשוביות שיתמכו בייעוץ ובהפצה של המוצרים הפנסיוניים וחתימת הסכמי הפצה עם יצרנים של מוצרים פנסיוניים, והכל מתוך תפיסה שתחום הייעוץ הפנסיוני הינו בעל חשיבות אסטרטגית ועסקית לקבוצת דיסקונט.
הבנק מחוייב להתקשר עם כל יצרני המוצרים הפנסיוניים (מסוג קופות גמל וקרנות פנסיה שאינן מוצרי ביטוח) החפצים בכך בהסכם הפצה להפצת המוצרים שבניהולם בתמורה לתשלום עמלת הפצה בשיעור ובתנאי תשלום זהים עבור שירות זהה.
בשנת 2007 הבנק השלים את המהלכים הבאים שנדרשו בחוק: עסקת מכירת פעילות קופות הגמל ועסקת מכירת חלקו בקהל כמתואר לעיל. כן הושלמה עסקת מכירת השליטה בפעילות קופות הגמל של בנק מרכנתיל דיסקונט. זאת, לאחר שבשנת 2006 הושלמה מכירת אחזקות באילנות דיסקונט ובהראל.
בימים אלה צפוי להסתיים מהלך העברת השליטה בקופות הגמל של העובדים לוועד העובדים של הבנק, והפיכת הקופה לתוכנית בניהולה של החברה המנהלת, הנמצאת בבעלות ועד העובדים של הבנק. זאת, לאחר שביום 29 בינואר 2008 אישרה האסיפה הכללית של הקופה את המהלך.
בהתאם, בחודש פברואר 2008 קיבל הבנק רישיון למתן ייעוץ פנסיוני ובחודש מרס 2008 החל הבנק במתן השירות ללקוחות.

הצעת שירותים חדשים בעלי ערך מוסף בתחום שוק ההון. כחלק מההיערכות הבנק בתחום שוק ההון, הבנק שואף להציע ללקוחותיו שירותים משלימים בעלי ערך מוסף גבוה עבור הלקוחות. לשם כך מתכוון הבנק, בין היתר, לעשות שימוש באחזקתו בחברת גרין-בול. הבנק מחזיק כ-20% מאמצעי השליטה בחברת גרין בול, אשר מתמחה בניהול תיקי השקעות גלובליים. גרין בול חתומה על הסכם לניהול השקעות משותף עם CMA, חברה אמריקאית בעלת תשואות שיא בתיקי השקעות אמריקאיים וגלובליים.
גרין בול מנהלת את תיקי ההשקעות באמצעות מודלים סטטיסטיים ייחודיים לבחירת חברות, סקטורים ומדינות. בנוסף, גרין בול מספקת שירותי Family Office, שהוא שירות ייעוץ ייחודי בישראל. השירות כולל סיוע ללקוח בגיבוש אסטרטגית השקעות כוללת על סך נכסיו, בחינת תמונת השקעות הקיימת (כולל השקעות באמצעות

מנהלים שונים, בנקים שונים, פקדונות, חיסכון פנסיוני, קרנות השתלמות, נדל"ן מניב ועוד) וביצוע פעולות להתאמת ההשקעות הקיימות לאסטרטגיה הרצויה של הלקוח.

שיווק והפצה

הפצת המוצרים והשירותים נעשית על ידי עובדי המגזר תוך שימוש בפלטפורמה הקיימת של הבנק, מערך הסניפים, מוקדי השקעות, מרכזים לבנקאות פרטית ויחידות המטה והחברות הבנות שלו. לפרטים נוספים ר' "מערכי שירותי ייעוץ" בסעיף "המגזר הקמעונאי - כללי" בפרק "פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעילות עיקריים" לעיל.
לא קיימת תלות בצינורות השיווק, אם כי ראוי להפנות בעניין זה את תשומת הלב לשינויים שתוארו לעיל, עקב יישום המלצות ועדת בכר.
כאמור לעיל, בעקבות החקיקה החדשה ליישום המלצות ועדת בכר הפך הבנק ליועץ פיננסי ופנסיוני בלתי תלוי ביצרני המוצרים, המפיץ מגוון מוצרים פיננסים ופנסיוניים.

תחרות

בפעילות בשוק ההון מתחרה הבנק הן בבנקים האחרים והן בברוקרים הפרטיים. בתחום המוצרים הפיננסיים קיימת תחרות הן מול הגופים המייעצים והן מול הגופים המשווקים (יצרני המוצרים) על המכירה ללקוח של מוצר פיננסי זה או אחר.
בתחום המוצרים הפנסיוניים החל הבנק בחודש מרס 2008 בפעילות של מתן ייעוץ פנסיוני. פעילות זו מחייבת קיום הסכם ייעוץ פנסיוני מתמשך בין היועץ או המשווק לבין הלקוח. לפיכך צפויה תחרות עזה על ליבו של הלקוח בניסיון ליצור מערכת יחסים ארוכת טווח, במסגרתה מחויב הבנק לשמור על קשר רציף עם הלקוח. במישור זה צפויה תחרות מול כל הגופים המייעצים מחד ומול הגופים המשווקים ויצרני המוצרים (חברות הביטוח, סוכני ביטוח, קרנות הפנסיה וכיו"ב) מאידך.
לפרטים אודות התנאים הנדרשים לשם כניסה לתחום הייעוץ הפנסיוני ופעולות חקיקה והסדרה חדשות בנושא, ר' לעיל וכן ביאור 33 לדוחות הכספיים.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

- העמקת הפעילות שהחלה בחודש מרס 2008 בתחום הייעוץ הפנסיוני והמשך פיתוח המערכות התומכות בפעילות זו;
- השלמת ההיערכות לפעילות כ"סופרמרקט" של מוצרים פיננסיים ופנסיוניים;
- שיפור המסחר בניירות ערך באמצעות האינטרנט, פיתוח פעילות שחקני ארביטראז' ושחקני שוק ההון;
- טיפוח ובידול מעמד יועץ ההשקעות;
- מתן שירותי תפעול לקרנות נאמנות ולקופות גמל.

פעילות בנק מרכנתיל דיסקונט בתחום שוק ההון

היערכות לייעוץ פנסיוני. בנק מרכנתיל דיסקונט החל אף הוא להיערך לקראת כניסתו לתחום הייעוץ הפנסיוני. במסגרת היערכות זו הוחל בבניית תשתית ארגונית למתן ייעוץ פנסיוני בפריסה ארצית, לרבות הכשרת 25 מיועצי ההשקעות של בנק מרכנתיל דיסקונט לעיסוק בתחום זה, והכשרת יועצים נוספים בחודשים הקרובים בהיקף הנדרש לעמידה במטרה זו; פיתוח מערכות מיחשוב שיתמכו בייעוץ הפנסיוני ובהפצת המוצרים הפנסיוניים, בשיתוף עם הבנק, והכנת תשתית משפטית מתאימה (הסכמי ייעוץ, הסכמי הפצה, נהלים וכיוצ"ב). במקביל פנה בנק מרכנתיל דיסקונט לממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון בבקשה לקבלת רישיון לעסוק בייעוץ פנסיוני. על פי הבנות שהושגו בין בנק מרכנתיל דיסקונט לבין הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון, יותר לבנק מרכנתיל דיסקונט ולבנק לעסוק בייעוץ פנסיוני בתקופת הביניים (עד אוגוסט 2011), בתנאי שלא ישלוט בחברה לניהול קופות גמל. לאור ההבנות האמורות, התקשר בנק מרכנתיל דיסקונט ביום 30 ביולי 2007 בהסכם, כפי שתוקן ביום 5 בדצמבר 2007, על פיו ימכור יחד עם חברה בת שלו את השליטה (51%) בפעילות קופות הגמל של בנק מרכנתיל דיסקונט

לקבוצת משקיעים בראשות מר אייזיק סיטון, בתמורה לסך של כ-76 מיליון ש"ח, כפוף להתאמות. התמורה משקפת שיעור של 4.25% מהיקף נכסים של כ-3.8 מיליארד ש"ח, שנוהלו על ידי קופות הגמל של בנק מרכנתיל דיסקונט. יתרת הפעילות (49%) תימכר על ידי בנק מרכנתיל דיסקונט לרוכשים, לכל המאוחר, עד חודש אוגוסט 2011 (להלן: "מועד המימוש הסופי") במחיר שייגזר, בעיקר, משיעור של 4.25% מהיקף נכסי קופות הגמל ומשיעור דמי הניהול הממוצעים שיהיו בתוקף באותו מועד.

במסגרת ההסכם ניתנו לבנק מרכנתיל דיסקונט על ידי הרוכשים שתי אופציות כלהלן:

- אופציה למימוש מוקדם של יתרת הפעילות במחיר שייגזר מהמחיר שנקבע במועד המימוש הסופי, כפוף להתאמות. עם זאת, מחיר המימוש יפחת בשיעורים שבין 15% ל-20% אם בנק מרכנתיל דיסקונט יחליט לממש את האופציה במהלך השנתיים הראשונות ממועד השלמת העסקה.
- אופציה הניתנת למימוש במועד המימוש הסופי, או קודם לכן, אם בנק מרכנתיל דיסקונט יממש את האופציה הראשונה, לרכוש 5% ממניות החברה הרוכשת (או 10%, בתנאי שהיקף הפעילות של החברה הרוכשת בתחום קופות הגמל, במועד מימוש האופציה, לא יהיה מהותי).
- מחיר מימוש האופציה ייגזר מהחלק היחסי של המחיר שישולם בגין יתרת פעילות קופות הגמל (כאמור לעיל) ושווי החלק היחסי של יתרת הפעילות של הרוכשת (ללא פעילות קופות הגמל), שייקבע על ידי מעריך מוסכם. בנק מרכנתיל דיסקונט יוכל למכור לבעלי המניות של הרוכשת את החזקותיו ברוכשת בתקופה של עשר שנים ממועד הרכישה במחיר שיתבסס על המנגנון ששימש בקביעת מחיר הרכישה.

ביום 5 בדצמבר 2007, הושלם הליך המכירה, לאחר שמולאו כל התנאים המתלים שנקבעו בהסכם. לאחר המכירה מחזיק בנק מרכנתיל דיסקונט 49% בחברה חדשה, הדס מרכנתיל קופות גמל, שהוקמה מכוח ההסכם וקלטה את פעילות קופות הגמל שלו. יתרת המניות מוחזקת בידי קבוצת הרוכשים.

במסגרת ההסכם הוארך תוקף הערבות שנתן בנק מרכנתיל דיסקונט בעבר לעמיתי "מרכנתיל קופה מרכזית לפיצויים" (ר' ביאור 19 ג' 19 לדוחות הכספיים). על פי ההסכם, הערבות תפקע לכל המאוחר במועד המימוש הסופי.

הרווח נטו (לאחר מס) מהשלב הראשון של העסקה הסתכם ב-49 מיליון ש"ח, והוא נרשם בסעיף "רווח, נטו, מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים". עם מימוש האופציה צפוי הבנק לרשום רווח נוסף.

הכנסות בנק מרכנתיל דיסקונט מניהול קופות גמל הסתכמו בשנת 2007 בסך של כ-26 מיליון ש"ח, בדומה לשנת 2006.

ניהול השקעות גלובלי. בחודש יולי 2007 הקימו בנק מרכנתיל דיסקונט ושותפיו את חברת מרכנתיל - גולדהר ניהול השקעות גלובלי בע"מ, שתעסוק בניהול השקעות גלובלי עבור לקוחות מוסדיים ופרטיים. בנק מרכנתיל דיסקונט מחזיק 51% בחברה החדשה והיתרה בידי השותפים. החברה החלה את פעילותה בחודש אוקטובר 2007.

פעילות בניה ונדל"ן

בפעילות זו נכללים לקוחות החטיבות השונות בבנק אשר סיווגם הענפי הינו בתחומי הבניה והנדל"ן. כן כוללת הפעילות את פעילות מגזר בניה ונדל"ן בבנק מרכנתיל דיסקונט, את מגזר הלוואות לרכישת או לבניית נכס מסחרי בבנק דיסקונט למשכנתאות ואת מגזר לווי פיננסי לפרויקטי בניה בבנק דיסקונט למשכנתאות.

התפתחויות בשווקים של הפעילות

כללי. בשנת 2007 חל שיפור בפעילות ענף הבניה והנדל"ן שבא לידי ביטוי בגידול התוצר בשיעור של 5.5%. היקף ההשקעה בבניה למגורים גדל בשיעור מתון של כ-2.9% (6.0% בשנת 2006). בבניה שלא למגורים ועבודות בניה אחרות חל גידול בשיעור של 11.4% (עליה בשיעור של 11.8% בשנת 2006).

במהלך שנת 2007 חלו מספר התפתחויות אשר עשויות להצביע על תהליך שיפור מתמשך בשוק הנדל"ן במגזרי הפעילות השונים:

בניה למגורים. נמשך הגידול בביקושים ליחידות דיור מצד משפרי דיור וזוגות צעירים באזורי ביקוש במרכז ובפריפריה. נמשך הגידול במכירת דירות יוקרה, בעיקר בירושלים ובתל אביב, לתושבי חוץ. חברות הבניה

המובילות דיווחו על גידול ניכר בהיקף ההכנסות מבניה למגורים, שנבע מעליה במחיר הממוצע לדירה שנמכרה ומספר יחידות הדיור שנמכרו. הגידול בביקושים לא נתמך בעליה מקבילה מצד ההיצע וגרם לירידת מלאי הדירות בבניה פרטית. נתוני הלמ"ס המשקפים עליה מתונה בהשקעות בבניה למגורים, הינם כלליים ומתייחסים לכל אזורי הארץ, כאשר באזורי ביקוש חלה עליה ניכרת הן במכירת דירות והן במחירי הדירות.

נדל"ן מניב - משרדים. בשנת 2007 נמשכה עליה במחירי השכירות ושיעורי התפוסה במשרדים באזורי ביקוש בתל אביב ובמרכז הארץ, וזאת בהמשך למגמת הגידול במחירים שהסתמנה החל משנת 2005. עם זאת, קצב העליה במחירי השכירות שיקף התמתנות בהשוואה לשיעורי הגידול בשנים 2005-2006.

נדל"ן מניב - מסחרי. בשנת 2007 נמשך הגידול בביקושים לנכסים מסחריים איכותיים מצד משקיעים פרטיים, מקומיים וזרים, שלווה בעליית מחירים וירידה בתשואות.

פעילות נדל"ן בחו"ל. בשנת 2007 חלה האצה בהרחבת פעילות הנדל"ן המניב והיזמי בחו"ל, בעיקר בתחומי הבניה למגורים ומסחר במרכז, מזרח ומערב אירופה, הודו וסין, בשל איפיון ההשקעות בשיעורי רווחיות ותשואה גבוהה על ההון המושקע.

התפתחויות בשוק האשראי החוץ בנקאי. בשנת 2007 חל גידול בהיקף הנפקות איגרות חוב קונצרניות של החברות במגזר. חלק מהגיוס בוצע באמצעות אג"ח בלתי מדורג, שהונפק על ידי חברות בינוניות וקטנות ללא רקורד עסקי מתמשך ומוכח. בחלק מהמקרים שימשו תמורות הגיוס כהון והלוואות בעלים להרחבת פעילות הנדל"ן היזמי והמניב בשוק המקומי ובחו"ל. במחצית השניה של שנת 2007 התמתן קצב הגיוס בשיעור ניכר, כתוצאה מחולשה בשוק ההון ובחינה מעמיקה יותר מצד המשקיעים המוסדיים של איכות החברות המנפיקות.

מדיניות האשראי בפעילות הנדל"ן והבניה

מדיניות האשראי מתבססת על העקרונות הבאים:

- האשראי למגזר הנדל"ן יטופל ברובו במסגרת יחידה מקצועית לליווי פרויקטים;
- מדיניות האשראי למגזר תכלול הרחבת פעילות סלקטיבית, הממוקדת במתן עדיפות למימון פרויקטים המאופיינים בחשיפה נמוכה יחסית להאטה בענף;
- מימון פרויקטים למגורים ונכסים מניבים יבוצע בשיטת "הליווי הסגור" (Construction Lending) המאפשר פיקוח צמוד על הפרויקט בליווי;
- הקצאת מסגרות אשראי לרכישת קרקע ו/או ליווי בניה, תותנה בהשקעת שיעורי הון מינימליים מצד היזמים;
- שחרור עודפים ייעשה בכפוף לעמידה בו-זמנית בשיעורי מכירות וביצוע מינימליים.

התחומים המועדפים למתן אשראי:

- בניה עממית למגורים ומשפרי דיור באזורי ביקוש;
- בניה למגורי יוקרה באזורי ביקוש מובהקים;
- קרקעות זמינות לבניה באזורי ביקוש שיש לבנק נכונות לממן לגביהן פרויקטים לבניה במתכונת של ליווי פיננסי סגור;
- מתן אשראי לחברות נדל"ן מבוססות לצורך מימון פעילות שוטפת ו/או השקעתית. עדיפות במתן מימון תינתן לחברות ותיקות וגדולות בעלות איתנות פיננסית.
- מימון פרויקטים בתחום התשתיות הלאומיות בשיתוף פעולה עם בנקים ו/או גופי אשראי חוץ בנקאיים.

בנק דיסקונט למשכנתאות מתמקד בליווי פיננסי של פרוייקטים למגורים בהיקף קטן ובינוני ובאזורי ביקוש. מתן אשראי לרכישת נכסים מניבים נעשה תוך בחינה מדוקדקת של טיב האשראי. כמפורט בפרק "פעילות המשכנתאות - הלוואות לדיור" להלן, בנק דיסקונט למשכנתאות רואה את עיקר פעילותו בתחום האשראי לדיור.

התפתחויות צפויות בשווקי המגזר

בשנת 2008 צפוי, להערכת הבנק, המשך הגידול בתוצר ענף הבניה והנדל"ן המקומי תוך התמתנות בקצב הגידול בהשוואה לשנת 2007. המגזרים שיובילו את הצמיחה הינם מגזרי הנדל"ן המניב (בתחום המשרדים והמסחר) ומגזר התשתיות הלאומיות, כאשר בענף הבניה למגורים צפויה יציבות בהיקף הפעילות.

להלן ההתפתחויות הצפויות במגזרים השונים:

נדל"ן מניב, משרדים ומסחר. המשך גידול בהיקף ההשקעות במגזר כתוצאה מעליית מחירי הנכסים, גידול בביקושים מצד משקיעים מקומיים וזרים וגורמים מוסדיים ומחסור בנכסים איכותיים באזורי ביקוש.

תשתיות. גידול בהיקף ההשקעות בפרויקטים בתחום התשתיות הלאומיות, על רקע ריבוי פרויקטים לגביהם נסגרו הסכמי מימון בין היזמים והגופים המממנים.

בניה למגורים. יציבות בהיקף ההשקעות במגזר כתוצאה מעליית מחירים בשנים האחרונות וקיטון בביקושים מצד משפרי דיור על רקע ירידה במדד אמון הצרכנים.

מימון פעילות בחו"ל. המשך פעילות ההשקעות של חברות ישראליות בנדל"ן יזמי ומניב, בעיקר במרכז ובמזרח אירופה ודרום מזרח אסיה, וזאת על רקע שולי רווח יזמי ניכרים ותשואה גבוהה על ההון.

בשנת 2008 צפוי, להערכת הבנק, שיפור בקצב גידול האשראי הבנקאי ללקוחות המגזר כתוצאה מהסטת ביקושים מהשוק החוץ בנקאי למערכת הבנקאי כתוצאה מההתפתחויות הבאות:

- ירידה בהיקף הנפקות איגרות החוב הקונצרניות, על רקע הגברת הסלקטיביות בהשקעות מצד משקיעים מוסדיים;
- ירידה בהיקף גיוסי ההון על רקע חולשת מניות המגזר בשוק ההנפקות הראשוני - החל מהמחצית השניה של שנת 2007 נרשמו ירידות שערים חדות בשערי מניות מגזר הנדל"ן בישראל, ארה"ב ואירופה, מהלך שביטא ירידה במכפילים וירידה בשווי המניות בהשוואה ל-NAV;
- פרעונות צפויים של תשלומי אג"ח, שגויס בשנים האחרונות באמצעות אשראי בנקאי;
- בעקבות משבר ה-Sub Prime צפוי קיטון בשיעורי המימון לנדל"ן מניב ויזמי מצד גופים פיננסים בעולם לפרויקטים מחוץ לישראל בהשוואה לשיעורים שהיו מקובלים בעבר. הדבר יחייב את הגדלת שיעור ההון המושקע, אשר חלקו ימומן, כפי הנראה, באמצעות אשראי בנקאי.

מידע זה הינו בבחינת מידע צופה פני עתיד. המידע עשוי שלא להתממש במידה ויחול קיטון ברמת הביקושים המקומיים כתוצאה מהרעה במצב הביטחוני - מדיני, התמתנות בקצב הצמיחה במשק, האטה ניכרת בפעילות בשווקים הגלובליים, לרבות המשק האמריקאי, שינויים ניכרים בריבית בעולם ובמשק המקומי והתפתחויות אחרות בתנאים המקרו כלכליים שאינן בשליטת הבנק.

היקף הפעילות והרווח הנקי

כללי. נוכח ההתאוששות האיטית בענף הרחיב הבנק את פעילותו העסקית מול חברות קבלניות יזמיות בדרך של אישור מסגרות אשראי חדשות לרכישת קרקעות ו/או הקמת פרויקטים למגורים באזורי ביקוש במרכז הארץ ובפריפריה.

בנוסף, הורחבה הפעילות העסקית בדרך של העמדת מסגרות אשראי חדשות למימון פעילות שוטפת והשקעתית על פי מדיניות הבנק.

בפרויקטים בתהליך ביצוע דווח על היקף וקצב מכירות סביר.

הרווח הנקי מהפעילות הסתכם בשנת 2007 ב-221 מיליון ש"ח, לעומת רווח של 187 מיליון ש"ח בשנת 2006, עליה בשיעור של 18.2%. בניטרול השפעת רכיבים מסוימים (ר' להלן), היה הרווח מהפעילות בשנת 2007 מסתכם בסך של 227 מיליון ש"ח, לעומת סך של 202 מיליון ש"ח בשנת 2006, עליה של 12.3%.

שיעור תשואת הרווח הנקי, המחושב על ההון שהוקצה לפעילות על בסיס היתרה הממוצעת של נכסי הסיכון בפעילות, הגיע ל-17.8% בשנת 2007, לעומת שיעור של 17.3% בשנת 2006. בניטרול השפעת רכיבים מסוימים (ר' להלן), היה שיעור התשואה מגיע ל-18.2% בשנת 2007, לעומת 18.5% בשנת 2006.

ההפרשה לחובות מסופקים הסתכמה בשנת 2007 ב-74 מיליון ש"ח, לעומת 103 מיליון ש"ח בשנת 2006, ירידה בשיעור של 28.2%.

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות פעילות בניה ונדל"ן (במיליוני ש"ח):

	פעילות מקומית				פעילות בינלאומית			
	עסקים קטנים	מגזר עסקי	בנקאות מסחרית	סך-הכל	בנקאות מסחרית	מגזר עסקי	סך-הכל	סך-הכל
	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007							
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים								
– מחיצוניים	89	497	126	712	158	21	179	891
– בינמגזרי	(25)	(201)	(59)	(285)	(39)	0	(39)	(324)
סך-הכל רווח מפעולות מימון	64	296	67	427	119	21	140	567
הכנסות תפעוליות ואחרות	15	14	11	40	20	4	24	64
סך-הכל הכנסות	79	310	78	467	139	25	164	631
הפרשה לחובות מסופקים	13	42	10	65	6	3	9	74
הוצאות תפעוליות ואחרות	17	70	23	110	89	10	99	209
רווח מפעולות רגילות לפני מסים	49	198	45	292	44	12	56	348
הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות	18	74	17	109	17	2	19	128
רווח נקי	31	125	28	184	27	10	37	221
רווח נקי, בניטרול רכיבים מסוימים[1]	32	126	28	186	31	10	41	227
תשואה להון (אחוזים)	56.7	17.3	19.9	20.0	10.1	17.1	11.4	17.8
תשואה להון בניטרול רכיבים מסוימים[1] (אחוזים)	57.1	17.4	20.2	20.2	11.5	17.1	12.5	18.2
יתרה ממוצעת של נכסים	1,441	8,563	1,971	11,975	3,692	945	4,637	16,612
יתרה ממוצעת של התחייבויות	595	2,495	411	3,501	824	3	827	4,328
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	893	12,040	2,389	15,322	4,347	966	5,313	20,635
מרכיבי הרווח מפעולות מימון:								
מרווח מפעילות מתן אשראי	52	189	50	291	103	18	121	412
מרווח מפעילות קבלת פקדונות	7	7	4	18	15	0	15	33
אחר	5	100	13	118	1	3	4	122
סך-הכל רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים	64	296	67	427	119	21	140	567

(1) נוטרלו הרכיבים הבאים: הוצאות לעידוד פרישה מוקדמת ועלות ביצוע שיפורים ובדיקות באי די בי ניו יורק.

נתונים עיקריים אודות פעילות בניה ונדל"ן (במיליוני ש"ח) (המשך):

	פעילות מקומית				פעילות בינלאומית*			
	עסקים קטנים	מגזר עסקי	בנקאות מסחרית	סך-הכל	בנקאות מסחרית	מגזר עסקי	סך-הכל	סך-הכל
	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2006							
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים								
– מחיצוניים	77	512	77	666	27	15	42	708
– בינמגזרי	(27)	(183)	(43)	(253)	71	0	71	(182)
סך-הכל רווח מפעולות מימון	50	329	34	413	98	15	113	526
הכנסות תפעוליות ואחרות	19	15	7	41	7	4	11	52
סך-הכל הכנסות	69	344	41	454	105	19	124	578
הפרשה לחובות מסופקים	25	51	18	94	7	2	9	103
הוצאות תפעוליות ואחרות	11	72	5	88	69	7	76	164
רווח מפעולות רגילות לפני מסים	33	221	18	272	29	10	39	311
הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות	14	91	6	111	10	3	13	124
רווח נקי	19	130	12	161	19	7	26	187
רווח נקי, בניטרול רכיבים מסוימים[1]	21	139	11	171	24	7	31	202
תשואה להון (אחוזים)	22.7	18.8	*12.1	*18.5	10.2	14.0	10.9	17.3
תשואה להון בניטרול רכיבים מסוימים[1] (אחוזים)	23.8	19.5	19.7	20.0	13.0	14.0	13.2	18.5
יתרה ממוצעת של נכסים	2,320	*10,253	*1,547	14,120	3,647	760	4,407	18,527
יתרה ממוצעת של התחייבויות	519	1,359	*142	2,020	487	7	494	2,514
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	1,480	*11,890	*912	14,282	3,185	781	3,966	18,248
מרכיבי הרווח מפעולות מימון:								
מרווח מפעילות מתן אשראי	36	204	26	266	97	14	111	377
מרווח מפעילות קבלת פקדונות	6	5	2	13	0	0	0	13
אחר	8	120	6	134	1	1	2	136
סך-הכל רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים	50	329	34	413	98	15	113	526

* סווג מחדש.

(1) נוטרלו הרכיבים הבאים: מענק ההפרטה, הוצאות בגין עידוד פרישה מוקדמת, ועלות ביצוע שיפורים ובדיקות באי די בי ניו יורק.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על הפעילות

המגבלות שתוארו לעיל, בקשר למגזר העסקי חלות אף על פעילות בניה ונדל"ן. בנוסף, ראוי לציין כי במסגרת הוראות ניהול בנקאי תקין חלה מגבלה על ריכוזיות אשראי ענפית, וזאת כאשר חלקו של האשראי באחריות התאגיד הבנקאי (כולל אשראי חוץ מאזני) הניתן לענף מסוים, כהגדרתו בהוראה, עולה על 20% מסך האשראי לציבור שבאחריות התאגיד הבנקאי. שיעור החשיפה לאשראי בענף הבינוי והנדל"ן בבנק ליום 31 בדצמבר 2007 הגיע לכ-17.8% (16.6% בסוף שנת 2006).

חקיקה והסדרה בעניין הבטחת השקעות של רוכשי דירות. לפרטים אודות הצעה לתיקון חוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות) והוראות המפקח של הבנקים בנושא ליווי פיננסי של פרויקטים ועסקאות שחוק זה חל עליהם, ר' בפרק "חקיקה ופיקוח" להלן.

השירות ללקוחות המגזר

מרבית הפעילות העסקית במגזר הבניה והנדל"ן מתבצעת באמצעות המחלקה ללווי פרויקטים בבנק. המחלקה מספקת מגוון רחב של שירותי בנקאות הן לחברות הגדולות והן לחברות בדרג ביניים העוסקות בייזום והשקעות בתחומי הנדל"ן למגורים והמניב. בנוסף מתבצעת פעילות המימון של המגזר על ידי מנהלי עסקים באגף חברות גדולות.

בשנת 2007 הוקמה יחידה לטיפול בעסקאות מורכבות של מימון השקעות בפרויקטים של תשתיות (תחנות כח, מתקני התפלה, כבישי אגרה, פרויקטים בשיטת PPP, B.O.T וכיוצ"ב). היחידה בוחנת את העסקאות ובונה חבילות מימון מתאימות תוך שיתוף אפשרי של גורמים בנקאיים ומשקיעים מוסדיים במימון העסקה.

ברמת הקבוצה הפעילות מתבצעת באמצעות חברות בת כמפורט להלן:

בנק דיסקונט למשכנתאות מעמיד את השירות ללקוחותיו באמצעות ארבעת סניפיו (ירושלים, חיפה הבורסה ברמת גן ומודיעין) ובאמצעות 57 סניפונים המצויים בתוך סניפי בנק דיסקונט.

בנק מרכנתיל דיסקונט מעמיד את השירות ללקוחות מגזר זה באמצעות מחלקת "ליווי בניה", המספקת שירותים ללקוחות בנק מרכנתיל דיסקונט העוסקים בתחום הבניה - חברות קבלניות במגזר הנדל"ן, לרבות מימון בשיטת "ליווי פיננסי סגור", למטרות ביצע פרוייקטים לבניית מבנים (בעיקר מבני מגורים).

שינויים טכנולוגיים שיש בהן כדי להשפיע מהותית על המגזר

מערכות המידע המשמשות את המגזר מיועדות לסייע בניתוח צרכי הלקוחות, בעבודה השוטפת עמם, ניתוח ומדידת סיכוני אשראי ומעקב ובקרה אחר פעילותם. באופן שוטף מתבצע עדכון ושדרוג המערכות הטכנולוגיות השונות לתועלת המגזר.

גורמי ההצלחה הקריטיים בפעילות

גורמי ההצלחה הקריטיים בפעילות כוללים:

- קשר שוטף עם הלקוחות, שירות איכותי, שביעות רצון מתמשכת מטיב השירות והליווי הפיננסי בפרויקטים שהסתיימו;
- מתן מענה מהיר לבקשות אשראי ושירותים נלווים אחרים;
- הצעת תנאים תחרותיים מהיבט תנאי הליווי, ההיקף של הזרמת ההון הנדרשת ועלויות מימון ועמלות;
- מיפוי וקריאה נכונה של השוק במטרה לזהות מערכת של סיכונים - סיכויים הטמונה בתחומי הפעילות השונים כבניה עממית למגורים, מגורי יוקרה, נכסים מניבים איכותיים בתחום המשרדים והמסחר.

מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים של הפעילות

הלקוחות בפעילות פעילים בו זמנית מול מספר בנקים, כך שהיתרון היחסי בפעילות מושתת על היכרות ארוכת טווח של הבנק עם לקוחותיו ובכלל זה שביעות רצון מתמשכת מטיב השירות והליווי הפיננסי. לצורך מתן שרות איכותי ללקוחות דרוש משאב אנושי בעל מיומנות גבוהה, היכרות מעמיקה של לקוחות המגזר, מאפייני פעילותם וניתוח צרכיהם, תוך התאמת מוצרי הבנק לצרכים לעיל. בנוסף נדרשות מערכות למעקב ובקרה אחר חשיפות וסיכונים שונים במהלך הלווי.

שיטת הליווי הפיננסי הסגור של פרויקטים אמורה, לכאורה, לאפשר לקבלן למנן כל פרויקט בבנק אחר.
עם זאת בהתייחס לעובדה שעודפים בפרויקטים שמלווים על ידי הבנק או מסגרות שוטפות שהוקצו ליזמים משמשים במקרים רבים כהון עצמי למינוף פרויקטים אחרים, קיים קושי מסוים לבצע מעבר מבנק לבנק, בעיקר בקרב לקוחות קטנים ובינוניים.
נדרשת גם היערכות מתאימה לצורך עמידה במגבלות רגולטוריות ופנימיות שקבע דירקטוריון הבנק לגבי שיעורי חשיפת הבנק במימון המגזר.

תחליפים למוצרים ולשירותים של הפעילות והשינויים שחלו בהם

המימון החוץ בנקאי מהווה מקור מימון תחליפי ללקוחות בענף לגבי אשראי לטווח ארוך ובינוני המשמש למימון השקעות ו/או רכישת נכסים מניבים, כאשר בפרויקטים לבניה הלקוחות מעדיפים בדרך כלל שימוש באשראי מגשר לטווח בינוני-קצר לתקופת ההקמה.

מבנה התחרות בפעילות והשינויים שחלו בו

עיקר התחרות בפעילות מתקיימת בתוך המערכת הבנקאית. המימון החוץ בנקאי מהווה, בעיקר, מקור מימון תחליפי למימון לטווח ארוך אשר נדרש להקמה ו/או רכישה של נכסים מניבים בארץ או בחו"ל או כהון למימון פרויקטים למגורים.
חלק מהגופים המוסדיים (חב' ביטוח וקרנות פנסיה) עוסקים בהעמדת ערבויות חוק מכר לרוכשי דירות.
בנוסף קיימת פעילות מצד בנקים זרים במימון נכסים מניבים לזמן ארוך.

התמודדות עם התחרות

האמצעים העיקריים להתמודדות עם התחרות כוללים מתן שירות מקצועי, מהירות תגובה ובניית מערכת תקשורת מקיפה ושוטפת עם הלקוחות, תוך ראייה כוללת של צרכיהם הפיננסים.
העמקת התקשורת השוטפת עם הלקוחות מתבצעת מספר פעמים בשנה באמצעות ערכת מידע ללקוחות העסקיים הכוללת מידע עדכני וכן חבילה של הצעות אטרקטיביות מותאמות לחברות ואנשי עסקים.

מוצרים ושירותים

השירותים הניתנים כוללים:
- אשראי למימון פרויקטים המיועדים למגורים ו/או המיועדים לשמש כנכסים מניבים (בעיקר מסחר ומשרדים שחלקים ניכרים מתוכם משווקים מראש);
- אשראי להקמה ורכישת נכסים מניבים המיועדים למסחר ומשרדים;
- אשראי למימון שוטף ו/או השקעות בארץ ובחו"ל;
- העמדת ערבויות חוק מכר לרוכשי יחידות דיור וערבויות ביצוע לבעלי הזכויות בקרקע במסגרת עסקאות קומבינציה או פינוי ובינוי;
- מתן אשראי לפרויקטים בענף התשתיות.

לפרטים נוספים אודות השירות ללקוחות המגזר בבנק, ר' "המגזר העסקי" לעיל.

פעילות המשכנתאות - הלוואות לדיור לקוחות המגזר

הפעילות כוללת את פעילות המשכנתאות בקבוצת דיסקונט בארץ (בנק מרכנתיל דיסקונט ובנק דיסקונט למשכנתאות). במסגרת מגזר זה נכללת פעילות מתן הלוואות לדיור (רכישה, בניה וכיו"ב) ומתן הלוואות עסקיות ולכל מטרה המובטחות במשכון דירת מגורים/נכס.

התפתחויות בשוק המשכנתאות

שוק המשכנתאות מתאפיין בתחרות עזה ששוררת בין הבנקים הפועלים בו. במחצית השניה של שנת 2007 גברה התחרות בשוק.
היקף האשראי למשכנתאות שניתן על ידי הבנקים בשנת 2007, לא כולל אשראי מכספי מדינה, הגיע לסך של כ-28,198 מיליון ש"ח, לא כולל מיחזורים פנימיים, לעומת כ-20,231 מיליון ש"ח בשנת 2006.

בשנת 2007 המשיכה מגמת הירידה בהיקף מתן האשראי מכספי מדינה, שהגיעה לסך של כ-1,938 מיליון ש"ח (כולל הלוואות עומדות ומענקים מותנים בסך של כ-0.2 מיליארד ש"ח), לעומת כ-2,110 מיליון ש"ח בשנת 2006 (כולל הלוואות עומדות ומענקים מותנים בסך של כ-0.3 מיליארד ש"ח), ירידה של כ-8.2%.
היקף האשראי לדיור מכספי בנק שהועמד על ידי הבנקים בשנת 2007, הגיע לסך של כ-24,527 מיליון ש"ח, לא כולל מיחזורים פנימיים, לעומת סך של כ-16,904 מיליון ש"ח בשנת 2006, עליה של 45.1%.

תחומי הפעילות

הלוואות לרכישת או לבניית דיור. הלוואות לרכישת יחידות דיור או לבנייתן (על ידי פרטיים). ההלוואות ניתנות בעיקרן למשקי בית. הלוואות אלה מהוות את עיקר הפעילות בתחום המשכנתאות.
הלוואות לכל מטרה בשיעבוד יחידת מגורים. הלוואות הניתנות שלא במהלך רכישת או בניית יחידת דיור, אלא כנגד שעבודה. בנק דיסקונט למשכנתאות מציע לציבור שדירתו פנויה ממשכנתא, או שהיקף חוב המשכנתא בגינה נמוך יחסית, להשתמש בדירתו כבטוחה לגיוס הון לשימוש משק הבית, בדומה להתנהגות הפירמה העסקית.
מתן שירותים למדינה. בנק דיסקונט למשכנתאות נותן אשראי ומענקים לזכאים מכספי תקציב המדינה לפי הנחיות משרד הבינוי והשיכון ואגף החשב הכללי במשרד האוצר. היקף פעילות זו הולך ויורד לאור מדיניות האוצר לשחוק את היקף וכדאיות הלוואות הזכאות. בשנים האחרונות שוחק החשב הכללי את עמלות הטיפול של הבנקים בהלואות לזכאים. השחיקה האמורה בעמלות הביאה לכך שהכנסות הקבוצה מעמלות בגין אשראי חדש מכספי תקציב הן לא מהותיות.
פעילות מתן מענקי שכר דירה לזכאים מכספי תקציב המדינה ולפי הנחיות משרד הבינוי והשיכון ואגף החשב הכללי במשרד האוצר, שבוצעה בעבר על ידי הבנקים למשכנתאות, ובכלל זה בנק דיסקונט למשכנתאות, הופסקה במחצית שנת 2006 על פי הוראות משרד האוצר. הכנסות בנק דיסקונט למשכנתאות מעמלות בגין מתן שירותים אלה הסתכמו בסך של 1.4 מיליון ש"ח במחצית הראשונה של שנת 2006.
ביטוח אגב משכנתא. כבטוחה נוספת לאשראי שניתן על ידי בנק דיסקונט למשכנתאות, דורש בנק זה מלקוחותיו ביטוח נכס ובחלק מהמקרים ביטוח חיים.
במהלך שנת 2005 קבע המפקח על הבנקים, בשיתוף עם המפקח על הביטוח, הסדרים חדשים בתחום פעילות הבנקים למשכנתאות בשיווק ביטוח אגב מתן משכנתא לדיור, אשר אף עוגנו מאוחר יותר בחקיקה.
יחד עם זאת, ביטוח שנקשר לפני 1 באוקטובר 2005 ניתן להמשיך או לחדש במתכונת הקודמת.
במשך שנים רבות הציע בנק דיסקונט למשכנתאות ללקוחותיו לבצע ביטוח זה באמצעותו, בעודו משמש סוכן ביטוח לענין זה. הלקוח היה רשאי לבחור בבנק דיסקונט למשכנתאות או בכל סוכן אחר. החל מיום 1 בינואר 2006 לא מציע עוד בנק דיסקונט למשכנתאות ביטוחים אלה כסוכן.
בתחילת שנת 2007 חודש רשיון סוכן הביטוח של בנק דיסקונט למשכנתאות, עד ליום 31 בדצמבר 2007. בעקבות הסכמת המפקח על הביטוח כי הפעילות הקיימת תימשך ללא שינוי, תוך שבנק דיסקונט למשכנתאות יוכל להמשיך ולטפל בתיק הקיים, לרבות חידוש תקופתי של ביטוחי נכס, גם באם לא יחזיק ברשיון סוכן בתוקף, החזיר בנק דיסקונט למשכנתאות את רשיון הסוכן למפקח על הביטוח.
בנק דיסקונט למשכנתאות הקים חברת בת **דיסקונט למשכנתאות לבית סוכנות לביטוח (2005) בע"מ,** שהינה סוכנות ביטוח. סוכנות הביטוח פועלת באופן עצמאי ומשווקת את הביטוחים באמצעות מוקד טלפוני הנפרד מהמוקד הטלפוני של הבנק. לסוכנות הביטוח צפויים, להערכת בנק דיסקונט למשכנתאות, הפסדים תפעוליים בשנים הראשונות לקיומה. בשנת 2007 הפסידה סוכנות הביטוח סך של 175 אלף ש"ח, לעומת 862 אלף ש"ח בשנת 2006.
על פי הנחיות המפקח על הבנקים, החל משנת 2007 ביטוח נכסי הלווים אינו כולל ביטוח לצד ג'. בשלב זה אין בידי בנק דיסקונט למשכנתאות להעריך את השפעת השינוי.

אסטרטגיה עסקית

בנק דיסקונט למשכנתאות רואה את עיקר פעילותו ואת מנוף ההתרחבות שלו בשנים הבאות בתחום האשראי לדיור, ועיקר מאמצי השיווק והמכירות שלו מוטים לפעילות זו.
בנק דיסקונט למשכנתאות מעריך כי המרווח הפיננסי על מוצרי האשראי של הבנקים למשכנתאות הגיע לרמה נמוכה ביותר, במקביל לפגיעה בהכנסות התפעוליות של הבנקים למשכנתאות, בשל התחרות הקשה הנטושה בתחום זה. בנק דיסקונט למשכנתאות מתמודד עם התחרות האמורה, בדרך של שיפור בשירות ופעילות במסגרת מתווה דיסקונט (ר' להלן).

היקף הפעילות והרווח הנקי

היקפי ביצוע של הלוואות לדיור. בשנת 2007 הסתכם היקף ההלוואות לדיור שבוצעו בסך של 3,121.7 מיליון ש"ח, לעומת 1,425.7 מיליון ש"ח בשנת 2006, גידול של 119%. הסך האמור כולל כ-106 מיליון ש"ח הלוואות שמוחזרו בשנת 2007, לעומת 48.7 מיליון ש"ח בשנת 2006, גידול של 118%. הגידול המרשים בהיקפי הביצוע של הלוואות לדיור, בעיקר במחצית השניה של השנה, הינו תוצאה ישירה של המבצע לשיווק משכנתאות (ר' להלן).
הרווח הנקי מהפעילות הסתכם בשנת 2007 ב-40 מיליון ש"ח, לעומת 28 מיליון ש"ח בשנת 2006, עליה בשיעור של 42.9%. בניטרול השפעת רכיבים מסוימים (ר' להלן), היה הרווח של המגזר בשנת 2007 מסתכם בסך של 40 מיליון ש"ח, לעומת סך של 31 מיליון ש"ח בשנת 2006, עליה של 29.0%.
שיעור תשואת הרווח הנקי, המחושב על ההון שהוקצה לפעילות על בסיס היתרה הממוצעת של נכסי הסיכון בפעילות, הגיע ל-7.1% בשנת 2007, לעומת 5.4% בשנת 2006. בניטרול השפעת רכיבים מסוימים (ר' להלן), היה שיעור התשואה מגיע ל-7.1% בשנת 2007, לעומת 5.6% בשנת 2006.
ההפרשה לחובות מסופקים בפעילות הסתכמה בשנת 2007 ב-17 מיליון ש"ח, לעומת 19 מיליון ש"ח בשנת 2006, ירידה בשיעור של 10.5%.
הפרשה לחובות מסופקים לפי עומק הפיגור. ביום 1 בינואר 2006 פרסם בנק ישראל הנחיות בדבר אופן חישוב ההפרשה לחובות מסופקים בגין אשראי לציבור. בנק דיסקונט למשכנתאות אימץ כבר בעבר, הלכה למעשה, את מרבית עקרונות ההוראה החדשה ולפיכך, השפעתה על ההפרשות שערך בנק דיסקונט למשכנתאות, בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2006, היתה שולית, והגדילה את ההפרשה לחובות מסופקים בסך של כ-1 מיליון ש"ח בלבד.

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות פעילות המשכנתאות – הלוואות לדיור (במיליוני ש"ח):

	פעילות מקומית			
	משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות מסחרית	סך–הכל
	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007			
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים				
– מחיצוניים	172	33	38	243
– בינמגזרי	(65)	(10)	(26)	(101)
סך–הכל רווח מפעולות מימון	107	23	12	142
הכנסות תפעוליות ואחרות	48	2	2	52
סך–הכל הכנסות	155	25	14	194
הפרשה לחובות מסופקים	10	8	(1)	17
הוצאות תפעוליות ואחרות	113	8	1	122
רווח מפעולות רגילות לפני מסים	32	9	14	55
הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות	4	2	4	10
רווח נקי	24	6	10	40
רווח נקי, בניטרול רכיבים מסוימים[1]	24	6	10	40
תשואה להון (אחוזים)	5.1	10.3	31.8	7.1
תשואה להון בניטרול רכיבים מסוימים[1] (אחוזים)	5.1	10.3	31.8	7.1
יתרה ממוצעת של נכסים	10,519	1,013	545	12,077
יתרה ממוצעת של התחייבויות	2,401	217	0	2,618
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	7,923	1,017	519	9,459
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	2,130	–	–	2,130
מרכיבי הרווח מפעולות מימון:				
מרווח מפעילות מתן אשראי	85	26	9	120
אחר	22	(3)	3	22
סך–הכל רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים	107	23	12	142

(1) נוטרלו הרכיבים הבאים: הוצאות לעידוד פרישה מוקדמת.

נתונים עיקריים אודות פעילות המשכנתאות – הלוואות לדיור (במיליוני ש"ח) (המשך):

	פעילות מקומית			
	משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות מסחרית	סך–הכל
	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2006			
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים				
– מחיצוניים	159	25	23	207
– בינמגזרי	(43)	(6)	(15)	(64)
סך–הכל רווח מפעולות מימון	116	19	8	143
הכנסות תפעוליות ואחרות	48	2	0	50
סך–הכל הכנסות	164	21	8	193
הפרשה לחובות מסופקים	18	0	1	19
הוצאות תפעוליות ואחרות	86	12	1	99
רווח מפעולות רגילות לפני מסים	60	9	6	75
הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות	26	4	3	33
רווח נקי	22	3	3	28
רווח נקי, בניטרול רכיבים מסוימים[1]	24	3	4	31
תשואה להון (אחוזים)	5.1	4.7	9.9	5.4
תשואה להון בניטרול רכיבים מסוימים[1] (אחוזים)	5.3	4.7	9.9	5.6
יתרה ממוצעת של נכסים	9,704	1,182	629	11,515
יתרה ממוצעת של התחייבויות	2,418	276	0	2,694
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	7,525	1,185	642	9,352
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	2,269	0	0	2,269
מרכיבי הרווח מפעולות מימון:				
מרווח מפעילות מתן אשראי	74	12	6	92
מרווח מפעילות קבלת פקדונות	1	–	–	1
אחר	41	7	2	50
סך–הכל רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים	116	19	8	143

(1) נוטרלו הרכיבים הבאים: מענק ההפרטה.

מגבלות חקיקה

מגבלת ריכוזיות אשראי. על פי הוראות ניהול בנקאי תקין נדרשת הפרשה נוספת בגין ריכוזיות אשראי בהלוואות לדיור כאשר יתרת ההלוואות לדיור שבגינן נעשתה הפרשה לפי עומק הפיגור, בניכוי ההפרשה, עולה על 1.5% מיתרת ההלוואות לדיור. ליום 31 בדצמבר 2007 היחס האמור בבנק דיסקונט למשכנתאות עמד על 2.14% וסכום ההפרשה שנדרש הגיע לסך של 1.9 מיליון ש"ח.

הצעת חוק בעניין הגנת דיור חלופי. לפרטים בדבר הצעת החוק, ר' "תיקון חוק ההוצאה לפועל" בפרק "חקיקה ופיקוח" להלן. בשלב זה לא ניתן להעריך כיצד ישפיע התיקון המוצע בחוק ההוצאה לפועל על התנהגות הבנקים למשכנתאות ולקוחותיהם.

חקיקה והסדרה בעניין הבטחת השקעות של רוכשי דירות. לפרטים אודות הצעה לתיקון חוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות) והוראות המפקח של הבנקים בנושא ליווי פיננסי של פרויקטים ועסקאות שחוק זה חל עליהם, ר' בפרק "חקיקה ופיקוח" להלן.

תחרות

בענף המשכנתאות מתחרים מרבית הבנקים: בנק למשכנתאות, בנקים למשכנתאות שמוזגו והפכו לאגף בבנק מסחרי ובנקים מסחריים. כמו כן, חלק מחברות הביטוח מציעות אף הן משכנתאות. התחרות בענף קשה, ומוטת מחיר באופן מובהק.

שיווק מוצרי משכנתא

בנק דיסקונט למשכנתאות מעמיד את השירות ללקוחותיו באמצעות ארבעת סניפיו (ירושלים, חיפה, הבורסה ברמת-גן ומודיעין) ובאמצעות 57 סניפונים המצויים בתוך סניפי בנק דיסקונט לישראל בע"מ, או בסמוך אליהם. בנק דיסקונט למשכנתאות עוסק בשיווק ופרסום מוצריו המרובים והמגוונים בהתאמה לצרכים המשתנים של הציבור, לתנאים הכלכליים המשתנים ולמגמות במשק.

במקביל, ממשיך להרחיב הבנק את פעילותו באוכלוסיות מגוונות כגון: קבוצות רכישה, תושבי חוץ, חרדים, סטודנטים, אחמ"ים ועוד.

בנק דיסקונט למשכנתאות מפעיל מוקד טלפוני המאפשר לפונים קבלת אישור עקרוני לביצוע הלוואות. בכוונת בנק דיסקונט למשכנתאות להרחיב את פעילות המוקד הטלפוני ולהפכו לשער הבנק לכל פניות הלקוחות. הרחבה זו החלה בשנת 2006 ונמשכת בשנים 2007-2008.

חלק מהמידע המובא לעיל הינו מידע צופה פני עתיד. מידע זה מתבסס על תוכניותיו של בנק דיסקונט למשכנתאות והערכותיו למועד עריכת הדוחות הכספיים. הערכות ותוכניות אלה עשויות להשתנות בשל שינויים בתנאי שוק, מגבלות רגולטוריות, וכיוצ"ב.

ההלוואות לדיור בבנק מרכנתיל דיסקונט ניתנות כיום במסגרת 13 סניפים מתמחים של בנק זה. במסגרת בחינה מחודשת של הנושא, אשר בוצעה בתקופת הדוח, החליטה הנהלת בנק מרכנתיל דיסקונט להרחיב את מספר הסניפים המתמחים בתחום זה, במהלך מדורג שיימשך כ-3 שנים.

מבצע לשיווק משכנתאות - מתווה דיסקונט

הבנק יחד עם בנק דיסקונט למשכנתאות יצאו בחודש יולי 2007 במתווה משכנתא בריבית אטרקטיבית, שלווה בקמפיין פרסומי נרחב. המבצע נועד להגדיל את תיק האשראי של בנק דיסקונט למשכנתאות ואת חלקו בשוק המשכנתאות.

בטרם כניסה למתווה בחן בנק דיסקונט למשכנתאות את הכדאיות הכלכלית של המתווה ומצא אותה רווחית.

הבנק קובע מיהם הזכאים למתווה דיסקונט ומנפיק להם אישור זכאות לקבלת תנאי ריבית המתווה.

בנק דיסקונט למשכנתאות מעמיד לבעלי אישור זכאות משכנתא בריבית אטרקטיבית, בכפוף לעמידתם בקריטריונים שקבע הבנק (נכון לשנת 2007 משכורת של 4,000 ש"ח ומעלה או הון של מעל חצי מיליון ש"ח). הלקוח מחויב לעמוד בתנאים אלה במשך חמש שנים לפחות. במידה ולא עמד בתנאי הזכאות יעלה שיעור הריבית ללקוח בהתאם להנחיית הבנק (ובמקביל תועלה ריבית הפקדון באותו שיעור).

אישור הזכאות על ידי הבנק מאפשר ללקוח לפנות לבנק דיסקונט למשכנתאות לקבלת הריבית האטרקטיבית, אך אינו מחייב את בנק דיסקונט למשכנתאות לאשר מתן הלוואות משכנתא במסלול המתווה או בכלל מאחר והוא אשר נושא בסיכון האשראי.

הבנק מעמיד לבנק דיסקונט למשכנתאות מקורות בהתאם לתנאי המשכנתא ששווקה (back to back) בניכוי מרווח שנקבע מראש (להלן: "הפקדון"). הוסכם כי במקרים של פרעון מוקדם או מיחזור האשראי, יפרע או ימוחזר במקביל הפקדון שהועמד על ידי הבנק.

בהתאם להסדר הקיים מספר שנים בין הצדדים, בנק דיסקונט למשכנתאות משלם לבנק עמלה חד פעמית בגין הפניית לקוחות קיימים של הבנק.

הטיפול החשבונאי אותו נקטו הבנק ובנק דיסקונט למשכנתאות בדוחותיו הכספיים בקשר עם המבצע האמור הינו בהתאם לטיפול החשבונאי אותו הם נוקטים בעסקאות של מתן הלוואות אחרות לדיור ובעסקאות של קבלת פקדונות אחרים מבנקים או מתן פקדונות אחרים לבנקים.

בעת היציאה לקמפיין נערך בנק דיסקונט למשכנתאות לגידול בביקושים. ההיערכות נעשתה במשותף עם הבנק, ובנק דיסקונט למשכנתאות נערך לגידול הצפוי בהיקף פניות הלקוחות אליו.

הצלחת הקמפיין הפרסומי עלתה על המצופה ובאותה תקופה למעלה ממחצית מבקשי המשכנתאות לדיור בשוק פנו לבנק דיסקונט למשכנתאות.

בהתאם לנתוני בנק ישראל, נתח השוק של בנק דיסקונט למשכנתאות בהלוואות משכנתא לדיור, שעמד בחודשים ינואר-יוני על כ-5.6%, עלה משמעותית בעקבות המתווה החדש ל-13.6% ברבעון השלישי של שנת 2007 ול-15.2% ברבעון הרביעי של השנה. בנק דיסקונט למשכנתאות מעריך כי נתח השוק בו ימצא בחודשים הבאים ימשיך להיות גבוה יחסית לזה שהיה ערב כניסתו למתווה. האמור הינו מידע צופה פני עתיד, המתבסס על הערכת בנק דיסקונט למשכנתאות בשים לב לגידול שנרשם בנתח השוק מאז הפעלת המתווה.

סה"כ האשראי שניתן לדיור במסגרת מתווה דיסקונט בתקופה שמיום 6 ביולי 2007 ועד ליום 31 בדצמבר 2007 הסתכם בכ-1,692.1 מיליון ש"ח. סה"כ האשראי לדיור שניתן שלא במסגרת מתווה דיסקונט בתקופה האמורה הסתכם בכ-297.7 מיליון ש"ח. עיקר האשראי שניתן שלא במסגרת מתווה דיסקונט בוצע בחודשים יולי-אוגוסט 2007, עם תחילת פעילות המתווה. סה"כ הפקדונות שהעמיד הבנק במסגרת המתווה הסתכמו בסך של 1,580.6 מיליון ש"ח.

	מגזר צמוד מדד	מגזר לא צמוד	מגזר צמוד מט"ח	סך-הכל
אשראי לדיור במסגרת מתווה דיסקונט	1,385.7	305.4	1.0	1,692.1
אשראי לדיור שלא במסגרת מתווה דיסקונט	225.6	69.6	2.5	297.7
הפקדונות שהעמיד הבנק	1,313.3	266.3	1.0	1,580.6

סך של 111.5 מיליון ש"ח הועמדו בתחילת חודש ינואר 2008, מזה 72.4 מיליון ש"ח במגזר צמוד המדד ו-39.1 מיליון ש"ח במגזר הלא צמוד בריבית משתנה פריים.

שיעור הריבית הממוצעת על הלוואות שניתנו במסגרת מתווה דיסקונט במגזר הצמוד למדד הינו 3.8%. שיעור הריבית הממוצעת על הלוואות שניתנו במסגרת מתווה דיסקונט במגזר הלא צמוד בריבית משתנה פריים הינו 4.27%.

המקורות שהעמיד הבנק לבנק דיסקונט למשכנתאות הינם בשיעור הריבית על ההלוואות בניכוי מרווח כלכלי שנקבע מראש.

מערכות מידע

מערכות המחשב של בנק דיסקונט למשכנתאות הינן בנות שנים רבות ותמיכתן בצרכים המודרניים של הפעילות הבנקאית הינה מוגבלת. בנוסף, יכולת המערכת הקיימת לספק מענה לצרכים עתידיים, כגון יישום הנחיות באזל II, מוגבלת אף היא. בחודש פברואר 2007 אישר דירקטוריון בנק דיסקונט למשכנתאות את פרוייקט "שמיים", אשר מטרתו שידרוג מערכות המידע הקיימות. הפרוייקט צפוי להימשך כ-4 שנים ועלותו הכוללת, ישירה ועקיפה, צפויה להסתכם בכ-12 מיליון דולר.

הפעילות הבינלאומית

כללי

פעילות קבוצת דיסקונט בחו"ל מתבצעת בעיקר באמצעות חברות הבת בארה"ב, בדרום אמריקה (כולל נציגויות) ובשוויץ ובאמצעות סניף הבנק באנגליה. הפעילות הבינלאומית מתאפיינת כפעילות עסקית מסחרית ובנקאות פרטית.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על הפעילות הבינלאומית

להלן יתוארו בקצרה מגבלות עיקריות שחלות על הפעילות הבינלאומית.

מגבלת החשיפה לשלוחות בחו"ל. בהתאם למכתב הסדרה של המפקח על הבנקים, קיימת מגבלה לגבי היקף החשיפה של הבנק בגין פעילות שלוחותיו בחו"ל. היקף נכסי הסיכון בשלוחות אלה נקבע כמדד לסיכון. ה"הון הרעיוני" בגין נכסי הסיכון של שלוחות חו"ל יחושב בהתאם להוראה, לפי 16% מהיקף נכסי הסיכון של השלוחה (על פי השיקלול שנקבע בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 311, בנושא יחס הון מזערי) כאשר זה מוכפל במקדם שנקבע על פי סיכון וטיב הפיקוח במדינה בה ממוקמת השלוחה. לעניין זה נקבע כי המקדם יהיה 1 לגבי מדינות OECD ו-4 לגבי שאר המדינות. חשיפת הבנק לפעילות השלוחות בחו"ל מחושבת על ידי הכפלת "ההון הרעיוני" במקדם שנקבע על פי סיכון המדינה וטיב הפיקוח על הבנקים באותה מדינה, כקבוע בהוראות.

שיעור החשיפה מחושב כחלוקה של ה"הון הרעיוני" המחושב בהון הבנק כמשמעותו בנספח א' להוראה מספר 311 בגין יחס ההון לרכיבי סיכון.

שיעור החשיפה המירבי לשלוחות חו"ל עמד בעבר על 30%. בחודש מאי 2001 העלה המפקח על הבנקים את שיעור החשיפה המירבי ל-32%.

השלוחה העיקרית בחו"ל היא חברת הבת בניו יורק. רווחיות חברת הבת ויחס ההון הגבוה שלה לרכיבי סיכון, איפשרו לה את המשך פיתוח עסקיה, אשר תרמו להגדלת נכסי הסיכון המחושבים בגין שלוחות חו"ל. במקביל, הפסדי הבנק בשנים 2000-2001 ובמחצית הראשונה של שנת 2002 גרמו לשחיקה בהון הבנק. תוצאתם של שני ההליכים האמורים היתה חריגה של הבנק ממגבלת החשיפה לשלוחות חו"ל.

שיעור החשיפה המחושבת של הבנק לשלוחות חו"ל עמד על 33.69% ביום 31 בדצמבר 2007, בהשוואה לשיעור של 36.95% ביום 31 בדצמבר 2006.

יצויין כי במכתב ההסדרה של בנק ישראל לא נקבעה סנקציה לחריגה מהמגבלה האמורה. הבנק עוקב בתדירות חודשית אחר התפתחות שיעור החשיפה בגין פעילותו בשלוחות חו"ל.

פיקוח רגולטורי בחו"ל. פעילות המגזר הבינלאומי במדינות השונות כפופה לפיקוח רגולטורי מצד רשויות שלטוניות שונות במדינות הרלבנטיות. לפרטים בדבר חקירה בעניינים הקשורים לדיני איסור הלבנת הון באי די בי ניו יורק, ר' "דיסקונט בנקורפ אינק." בסעיף "חברות מוחזקות עיקריות" להלן וביאור 6 ד' לדוחות הכספיים.

היקף הפעילות והרווח הנקי

הרווח הנקי הסתכם בשנת 2007 ב-152 מיליון ש"ח, לעומת הפסד של 1 מיליון ש"ח בשנת 2006. בניטרול השפעת רכיבים מסוימים (ר' להלן), היה הרווח בשנת 2007 מסתכם בסך של 183 מיליון ש"ח, לעומת סך של 63 מיליון ש"ח בשנת 2006, עלייה של 190.5%.

שיעור תשואת הרווח הנקי, המחושב על ההון שהוקצה לפעילות על בסיס היתרה הממוצעת של נכסי הסיכון המשמשים בפעילות, הגיע ל-8.9% בשנת 2007, לעומת (0.1%) בשנת 2006. בניטרול השפעת רכיבים מסוימים (ר' להלן), היה שיעור התשואה מגיע ל-10.6% בשנת 2007, לעומת 4.0% בשנת 2006.

ההפרשה לחובות מסופקים הסתכמה בשנת 2007 ב-38 מיליון ש"ח, לעומת 19 מיליון ש"ח בשנת 2006, עלייה בשיעור של 100.0%.

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות הפעילות הבינלאומית (במיליוני ש"ח):

	משקי בית	מגזר עסקי	בנקאות מסחרית	בנקאות פרטית	אחר	סך-הכל
	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007					
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים	6	181	361	208	246	1,002
הכנסות תפעוליות ואחרות	1	26	50	62	27	166
סך-הכל הכנסות	7	207	411	270	273	1,168
הפרשה לחובות מסופקים	1	11	15	5	6	38
הוצאות תפעוליות ואחרות	4	110	306	232	80	732
רווח מפעולות רגילות לפני מסים	2	86	90	33	187	398
הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות	0	39	38	25	144	246
רווח נקי	2	47	52	8	43	152
רווח נקי, בניטרול רכיבים מסוימים*	2	53	65	17	46	183
תשואה להון (אחוזים)	18.0	12.5	7.6	3.7	9.7	8.9
תשואה להון בניטרול רכיבים מסוימים* (אחוזים)	18.0	13.5	9.6	8.1	10.5	10.6
יתרה ממוצעת של נכסים	207	6,746	9,169	2,857	19,351	38,330
יתרה ממוצעת של התחייבויות	74	4,637	7,521	18,610	6,531	37,373
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	207	6,467	11,320	3,205	7,252	28,451

(1) נוטרלו הרכיבים הבאים: הוצאות לעידוד פרישה מוקדמת ועלות ביצוע שיפורים ובדיקות באי די בי ניו יורק.

נתונים עיקריים אודות הפעילות הבינלאומית (במיליוני ש"ח) (המשך):

	משקי בית	מגזר עסקי*	בנקאות מסחרית*	בנקאות פרטית	אחר	סך-הכל
	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2006					
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים	2	85	362	214	162	825
הכנסות תפעוליות ואחרות	1	14	37	54	20	126
סך-הכל הכנסות	3	99	399	268	182	951
הפרשה לחובות מסופקים	–	5	12	2	–	19
הוצאות תפעוליות ואחרות	2	76	316	237	156	787
רווח מפעולות רגילות לפני מסים	1	18	71	29	26	145
הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות	–	9	33	17	87	146
רווח (הפסד) נקי	1	9	38	12	(61)	(1)
רווח (הפסד) נקי, בניטרול רכיבים מסוימים*	1	14	66	29	(47)	63
תשואה להון (אחוזים)	2.7	5.1	6.4	8.9	(9.2)	(0.1)
תשואה להון בניטרול רכיבים מסוימים* (אחוזים)	2.7	7.1	11.0	24.6	(7.1)	4.0
יתרה ממוצעת של נכסים	59	4,145	11,803	2,304	*25,517	43,828
יתרה ממוצעת של התחייבויות	70	3,659	4,513	19,664	*12,531	40,437
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	59	3,164	10,127	1,759	*10,972	26,081

* סווג מחדש.

מיסוי

על פי הסכם עם רשויות המס בישראל, הכנסות חברות הבת הבנקאיות בחו"ל מתווספות להכנסה החייבת של הבנק, באופן שהבנק משלים את המס ששולם בחו"ל על הרווח החשבונאי לפני מס של חברות הבת בחו"ל, לסכום המס שהיה משולם בארץ בהתאם לשיעור המס שחל על הבנק בארץ.

התפתחויות במגזר

שוויץ. במסגרת המהלך שננקט על ידי הבנק להרחבת הפעילות בשוויץ, חתם הבנק ביום 6 בפברואר 2008 על הסכם לרכישת מניות של בנק Arzi, השוכן בציריך, שוויץ. ההסכם האמור נחתם לאחר מגעים ממושכים עם נציגי המוכרים. סכום העסקה הינו כ-40.5 מיליון פראנק שוויצרי.

השלמת העסקה מותנית בהתקיימותם של תנאים מתלים שנקבעו בהסכם וכן בקבלת האישורים הרגולטורים הנדרשים בשוויץ ובישראל. על פי ההסכם, בתקופה שעד להשלמת העסקה זכאי הבנק לצרף משקיף מטעמו לישיבות הדירקטוריון וההנהלה של בנק Arzi.

בכוונת הבנק לפעול לביצוע מיזוג בין בנק Arzi לבין החברה הבת של הבנק, Israel Discount Bank (Switzerland) SA. האמור הינו בגדר מידע צופה פני עתיד והוא משקף את תכניות הבנק כפי שהן ידועות במועד פרסום הדוחות. ביצוע המיזוג מותנה בהשלמת העסקה לרכישת בנק Arzi, ובקבלת האישורים הרגולטוריים הנדרשים בשוויץ ובישראל.

לונדון. בחודש אוקטובר 2006 התקבל אישור רשויות הפיקוח בבריטניה, לפיו סניף לונדון יורשה להרחיב את פעילותו בתחום הבנקאות הפרטית, ובכלל זה ייעוץ השקעות ללקוחות, ניהול תיקים וכיוצ"ב.

אי די בי ניו יורק. אי די בי קפיטל קורפ. (להלן בסעיף זה: "החברה") פעלה כברוקר-דילר בשוק ההון. בשנת 2006 הוחלט על שינוי במבנה הארגוני, במסגרתו תועבר החברה לבעלות בנקורפ. במקביל הוחלט על מינויה של גב' אלכסנדרה לבנטל כמנכ"ל החברה. יצויין כי באותו מועד כיהנה גב' לבנטל כחברה בדירקטוריון אי די בי ניו יורק. בשנת 2007 הוקפא המהלך של השינוי במבנה הארגוני.

בהסכם מחודש ספטמבר 2007, הוסכם על מכירת חלק מעסקי החברה שנוספו לפעילותה מחודש אוקטובר 2006, לגב' לבנטל ותאגיד קשור אליה ועל סיום ההתקשרות עמה. בחודש פברואר 2008 הושלמה העיסקה והעסקים האמורים נמכרו תמורת סך של 2.1 מיליון דולר. במקביל, הלוותה החברה לתאגיד האמור סך של 3 מיליון דולר, בערבותה האישית של גב' לבנטל.

בסוף שנת 2006 בוצע ארגון מחדש של ה-(Reit) IDBNY Realty Inc. הארגון מחדש אמור לאפשר לאי די בי ניו יורק להגיש דוחות מס מאוחדים לשלטונות המס של מדינת ניו יורק ושל העיר ניו יורק.

ניירות ערך מגובי נכסים. לפרטים בדבר השקעות הבנק בניירות ערך מגובי נכסים, ר' לעיל: "מגזר הניהול הפיננסי" וביאור 3 ו' לדוחות הכספיים.

השירות ללקוחות המגזר

אירופה. בשנת 2007 נמשכה מגמת הגידול בנכסי הלקוחות של בנק דיסקונט לישראל (שוויץ), חברה בת בבעלות מלאה של בנק דיסקונט. בנק דיסקונט לישראל (שוויץ), שמקום מושבו בז'נווה, מתמקד בבנקאות פרטית (Private Banking) ייחודית אשר באמצעותה הצליח לגייס לקוחות ולהגדיל את היקף הפעילות. השלוחה בשוויץ נותנת מענה ללקוחות הקבוצה וללקוחות פוטנציאלים, תושבי חוץ ותושבי ישראל, בשירותי בנקאות פרטית מתקדמים ובניהול השקעות במרכז פיננסי בינלאומי.

בנוסף, לבנק סניף בלונדון, המעניק שירותי בנקאות מסחרית ופרטית.

כמו כן מפעיל הבנק נציגות בצרפת (פריס).

ארצות הברית. אי די בי ניו יורק ממשיך להיות הגדול בין הבנקים הישראלים הפועלים בחו"ל.

בנק זה מפעיל כיום שני סניפים בניו יורק, שני סניפים בפלורידה, שני סניפים בקליפורניה וסניף באיי קיימן.

לאי די בי ניו יורק חברה בת בנקאית באורוגוואי - דיסקונט בנק (לטין אמריקה) ונציגויות בדרום אמריקה.

שירותים ומוצרים עיקריים של אי די בי ניו יורק

אשראי - אי די בי ניו יורק וחברת הליסינג שלו, מעניקים מימון למגוון חברות שמקום מושבן בארה"ב וכן, לעיתים, גם לראשי חברות פרטיות אלה. חברת הליסינג מספקת מימון לרכישת ציוד ללקוחות אי די בי ניו יורק ולצדדים שלישיים.

מגזר החברות הבינוניות (Middle market) - אי די בי ניו יורק הינו בעל נישה משמעותית בהלוואות למגזר החברות הבינוניות הפועלות בענפים שונים, ובמיוחד באזור המטרופוליטני של ניו יורק, בדרום פלורידה ובלוס אנגלס. ענפי העסקים בהם אי די בי ניו יורק פעיל הם יהלומים ואבני חן, הלבשה ומוצרים נלווים, מזון, חברות מימון, קמעונאות, ארגונים שלא למטרת רווח, ספורט וענף הבידור.

הלוואות מבוססות נכסים - הלוואות אלה כוללות מימון חובות לקוחות, מימון מלאי/רכישת ציוד, מכתבי אשראי, הלוואות לזמן קצוב וכן מימון מיזוגים ורכישות בשוק החברות הבינוניות. מינוף נכסים הינו תהליך לפיו הבנק מעריך וממנף את נכסיו של הלקוח לצורך מימון הון חוזר.

ההבחנה בין אשראי המתייחס לנכסים לבין הלוואות מובטחות אחרות טמונה בהיקף המעקב הדרוש להבטיח את קיומם, ערכם ותקינותם של הבטחונות. התהליך של הערכה מתמדת של הבטחונות ופעילות השטח מבדילים מבחינה תיפקודית בין הלוואות המתייחסות לנכסים לבין הלוואות עסקיות מובטחות אחרות.

רכישת חובות לקוחות (פקטורינג) - אחת העוצמות של אגף זה הינה היכולת להתאים את חבילת הפקטורינג לצרכיו של כל לקוח. אי די בי פקטורס משרתת טווח רחב של חברות מגוונות בענפי פעילות שונים. ללקוחות

מוענק מגוון מלא של של שירותים ומימון, כולל ניהול חשבונות לקוחות, ערבויות, אשראי לקוחות, גביה, מקדמות כנגד חשבונות לקוחות ומלאי, משיכות יתר עונתיות ומימון יבוא.

הלוואות לענף הנדל"ן המסחרי - המוצרים העיקריים הם קווי וכתבי אשראי וכן הלוואות בריבית קבועה ומשתנה לכל הסוגים של נכסי מקרקעין. לדוגמה: אשראי לצורך רכישה והתאמה לשימוש מחדש של נכסים המיועדים למסחר קימעונאי, למשרדים, למגורים ולמלונאות. ניתנות גם הלוואות לזמן ארוך לפרויקטים יציבים, כולל הלוואות משותפות עם מוסדות פיננסיים אחרים בארה"ב. מושם דגש על שמירת רמה גבוהה של איכות האשראי. אי די בי ניו יורק רואה עצמו מחויב לעזור ולתמוך בפיתוח ובהחייאה מחדש של שכונות. בשנת 2007, יושמה מדיניות חדשה להעמדת אשראי ללא זכות חזרה ללווה (Non Recourse) באופן סלקטיבי.

מסחר ומימון - מכתבי אשראי וכתבי גביה נילווים ממשיכים להוות מקור הכנסה משמעותי של אי די בי ניו יורק. אי די בי ניו יורק ממשיך לתפוס מקום נכבד בקבוצת הגופים המנפיקים מכתבי אשראי דוקומנטריים וממשיך להיות מדורג בעשירון העליון של קבוצת הבנקים המסחריים בארה"ב, לפי דווח ידיעון "עולם האשראי הדוקומנטרי", וזאת מתוך 300 הבנקים שברשימתם. המערכת האוטומטית להנפקת מכתבי אשראי ביוזמת הלקוח המופעלת ב-אי די בי ניו יורק, הינה מערכת מכתבי אשראי עכשווית ואישית, מבוססת אינטרנט, אשר מחברת את המחשב האישי של החברה ישירות למחלקת תיקון מכתבי האשראי של אי די בי ניו יורק. התוכנה מאפשרת הנפקה ותיקון של מכתבי אשראי באופן מהיר,קל ומדויק יותר מאשר בעבר.

בנקאות משקי בית - מעניקה מכלול מוצרים ושרותים בנקאיים, כולל חשבונות שיקים אישיים ועסקיים, חשבונות שוק ההון, פקדונות לזמן קצוב וכיו"ב.

בנקאות פרטית בינלאומית - ענף זה מעניק שירות ברמה אישית גבוהה ללקוחות שמחוץ לארה"ב. כמו בכל המגזרים ב-אי די בי ניו יורק, בנית קשר יציב ואיתן עם לקוחות מהווה ערך עליון, ומעידה על מסורת רבת-שנים זו הקשרים ארוכי הימים של הבנק עם לקוחותיו. פקדונות לקוחות שמחוץ לארה"ב מהווים כ-65% מכלל בסיס פקדונות הלקוחות בבנק. המוצרים והשרותים הניתנים על ידי החברה הבת של אי די בי ניו יורק, העוסקת בתיווך ומסחר בשוק ההון, אי די בי קפיטל קורפ, גם הם עומדים לרשות לקוחות הבנקאות הפרטית הבינלאומית. פקידי מחלקת בנקאות פרטית בינלאומית הינם גם נציגים מורשים של אי די בי קפיטל קורפ.

בנקאות פרטית ללקוחות ארה"ב - שנת 2007 הייתה שנת צמיחה מתונה, גם במונחי לקוחות חדשים וגם במונחי השקעות נוספות. הלקוחות הינם לקוחות פרטיים וגם חברות. המוצרים והשירותים של החברה הבת, העוסקת בתיווך ומסחר בשוק ההון, אי די בי קפיטל קורפ, עומדים גם הם לרשות הלקוחות הנ"ל.

מוצרי השקעה - המחלקה המשיכה לייצר ולהשיק מגוון של פקדונות לזמן קצוב אשר העניקו ללקוחות ארה"ב ומחוצה לה אפשרויות לרווח, ללא סיכון לסכום הקרן. "הפקדונות המובנים לזמן קצוב עם קרן מובטחת", המותאמים גם לצרכי IRA, ממשיכים לקדם את פיזור תמהיל הפקדונות של אי די בי ניו יורק והם היוו יותר ממחצית הפקדונות לזמן קצוב באי די בי ניו יורק בסוף שנת 2007, לעומת פחות משליש הפקדונות בסוף שנת 2003.

פקדונות - החלק הגדול ביותר מכלל פקדונות הלקוחות ב-אי די בי ניו יורק, כ-61%, מהווה פקדונות של תושבי אמריקה הלטינית. אותם משקיעים מגוונים את דפוסי ההשקעה שלהם בין מוצרים המבוססים על פקדונות המוצעים על ידי הבנק, לביו השקעה באמצעות חברת המסחר בבורסה של הבנק; בהתחשב בשעורי ריבית ותקופות לפרעון לעומת הזדמנויות בשווקי אגרות החוב והמניות.

בנקאות בינלאומית - מחלקה זו המשיכה לטפח ולהרחיב בשנת 2007 את הקשרים עם מוסדות פיננסיים בינלאומיים מהמעלה הראשונה ועם חברות בדירוג גבוה. בשווקים מתעוררים וכן בשווקים שאינם משתייכים לקבוצה זו אי די בי ניו יורק התקשר עם מוסדות כספיים ועם חברות העולים בקנה אחד עם המדיניות שלו להערכה שמרנית של הסיכונים ועם הקריטוריונים שלו לתגמול עבור הסיכון. העסקים נעשו ישירות עם המוסדות הכספיים או באמצעות רכישת נכסים בשוק הראשוני והמשני.

מבנה הקבוצה הבנקאית

קבוצת הבנק פועלת באמצעות בנקים מסחריים בארץ ובחו"ל, בנק למשכנתאות וחברות לשירותים פיננסיים. ההשקעה בחברות מאוחדות וכלולות הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2007 ב-8.0 מיליארד ש"ח, לעומת סך של 6.6 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2006.

להלן התפלגות הרווח הנקי לפי מבנה הקבוצה (במיליוני ש"ח):

	תרומה לרווח (הפסד) הקבוצה		תרומה בניטרול חיסוי השקעה[1]	
	2007	2006	2007	2006
פעילות בנקאית:				
בנקאים מסחריים:				
בארץ – הבנק (כולל סניפים בחו"ל)	415	95	228	(29)
– בנק מרכנתיל דיסקונט	166	60	166	60
– הבנק הבינלאומי הראשון	25[2]	133	25[2]	133
בחו"ל – שלוחות הבנק	(60)	(138)	127	(14)
בנק דיסקונט למשכנתאות	22	23	22	23
פעילות אחרת:				
כרטיסי אשראי לישראל	87	55	87	55
שירותים פיננסים אחרים	52	87	52	87
סך הרווח מפעולות רגילות	707	315	707	315
רווח מפעולות בלתי רגילות	558	521	558	521
רווח נקי	1,265	836	1,265	836

הערות:

(1) הבנק בארץ יצר עודף התחייבויות במטבע חוץ, המהווה חיסוי להשקעה של הבנק בדיסקונט בנקורפ אינק, והחל מחודש מאי 2001 גם בבנק דיסקונט לישראל (שוויץ), במטרה להימנע מחשיפה לתנודות בהפרשי שער החליפין של השקל לעומת הדולר והפרנק השוויצרי.
בדוח רווח והפסד של הבנק בארץ מוצגות הכנסות/הוצאות הפרשי שער על עודף ההתחייבויות, כאמור לעיל, בסעיף "רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים". הכנסות/הוצאות אלה נלקחות בחשבון בחישוב ההפרשה למס הכנסה. הכנסות/הוצאות הפרשי שער על השקעה בחו"ל מוצגות בסעיף "חלקו של הבנק ברווחים מפעולות רגילות של חברות מוחזקות לאחר השפעת המס".
דרך טיפול זו משפיעה על הצגת הרווח מפעולות רגילות לאחר מסים של הבנק בארץ, ועל התרומה לרווח הנקי של השלוחות בחו"ל. בשנת 2007 יוסף שער החליפין של השקל לעומת הדולר בשיעור של 9.0% לעומת ייסוף בשיעור של 8.2% בשנת 2006. בשנת 2007 יוסף שער החליפין של השקל לעומת הפרנק השוויצרי בשיעור של 1.3%, לעומת ייסוף בשיעור של 0.9% בשנת 2006. הייסוף נטו, בשנת 2007, גרם להגדלת הרווח הנקי מפעולות רגילות לאחר מס של הבנק בארץ בסך של כ-186 מיליון ש"ח, לעומת הגדלת הרווח בסך של 123 מיליון ש"ח בשנת 2006. במקביל חל קיטון/גידול בתרומת השלוחות בחו"ל לרווח הנקי של הבנק.

(2) כולל הפרשה למס בגין חלק הבנק ברווחי הבנק הבינלאומי, בסך של 130 מיליון ש"ח (ר' ביאור 6 ז' לדוחות הכספיים).

חברות מוחזקות עיקריות

כ-21.9% מסך כל הנכסים במאזן המאוחד בסוף שנת 2007 הינם נכסי חברות מאוחדות בארץ וכ-24.3% מסך כל הנכסים במאזן המאוחד הינם של חברות מאוחדות וסניפים בחו"ל. התרומה לרווח הנקי של החברות המאוחדות בארץ הסתכמה בשנת 2007 ב-382 מיליון ש"ח (בשנת 2006 הסתכמה התרומה ב-183 מיליון ש"ח). התרומה לרווח הנקי של חברות מאוחדות בחו"ל הסתכמה בשנת 2007 בהפסד בסך 60 מיליון ש"ח (בשנת 2006 הסתכמה התרומה בהפסד בסך של 138 מיליון ש"ח), התרומה לרווח הנקי של חברות כלולות הסתכמה בשנת 2007 ב-96 מיליון ש"ח (בשנת 2006 הסתכמה התרומה ב-178 מיליון ש"ח).
סך התרומה של החברות המוחזקות, בארץ ובחו"ל, לרווח הנקי של הבנק בשנת 2007 הסתכמה ב-418 מיליון ש"ח, לעומת סך של 223 מיליון ש"ח בשנת 2006, עליה בשיעור של 87.4%.

בניטרול ההשפעה של חיסוי ההשקעה בחברות מאוחדות בחו"ל, בניכוי השפעת המס, הייתה התרומה של החברות המוחזקות בארץ ובחוץ לארץ, לרווח הנקי של הבנק בשנת 2007, מסתכמת ב-604 מיליון ש"ח, לעומת סך של 346 מיליון ש"ח בשנת 2006, עליה בשיעור של 74.6%.

מכירת חברות מוחזקות עיקריות. בשנת 2006, במסגרת ההיערכות לפעילות בשוק ההון בעידן שלאחר ועדת בכר, מכר הבנק החזקות בשתי חברות מוחזקות עיקריות:

- אילנות דיסקונט היתה חברת בת של הבנק שעסקה בניהול קרנות נאמנות. בחודש יוני 2006 הושלמה העסקה למכירת מניות אילנות דיסקונט. ר' "פעילות בשוק ההון" בסעיף "פרטים נוספים אודות הפעילות במוצרים מסויימים", וביאור 6 ה' לדוחות הכספיים.
- הראל היתה חברה כלולה של הבנק שההשקעה בה הייתה השקעה אסטרטגית שנועדה לגוון את מקורות ההכנסה של הבנק. בחודש נובמבר 2006 הושלמה העסקה למכירת 10.1% מהון המניות של הראל. ר' "תת מגזר החברות הריאליות" בסעיף "פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעילות עיקריים" לעיל וביאור 6 ח' לדוחות הכספיים.

להלן יובאו עיקרי ההתפתחויות בחברות המוחזקות העיקריות.

דיסקונט בנקורפ אינק.

הינה חברת בת בבעלות מלאה של הבנק. דיסקונט בנקורפ. אינק. היא חברת אחזקות בנקאיות שהתאגדה על פי חוקי מדינת דלאוור. בנקורפ מחזיקה במלוא הבעלות והשליטה ב-אי די בי ניו יורק. אי די בי ניו יורק הינו הגדול בין הבנקים הישראלים הפועלים בחו"ל. בהתאם למסמכי היסוד של בנקורפ, אי די בי ניו-יורק לא ימכר על ידי בנקורפ, אלא אם ניתנה לכך הסכמה מראש של בנק דיסקונט. מגבלה זו נרשמה בתעודת המניה של מניות אי די בי ניו-יורק.

סך כל הנכסים הסתכם בסוף שנת 2007 ב-9,136 מיליון דולר, לעומת 8,822 מיליון דולר בסוף שנת 2006, עליה בשיעור של 3.6%.

לפרטים בדבר השקעות אי די בי ניו יורק באגרות חוב מגובות משכנתא, ר' "התפתחות נכסים והתחייבויות" לעיל וביאור 3 לדוחות הכספיים להלן.

סך כל האשראי הסתכם בסוף שנת 2007 ב-3,758 מיליון דולר, לעומת 3,120 מיליון דולר בסוף שנת 2006, עליה בשיעור של 20.4%.

סך כל הפקדונות הסתכם בסוף שנת 2007 ב-6,242 מיליון דולר, לעומת 6,937 מיליון דולר בסוף שנת 2006, ירידה בשיעור של 10.0%.

סך כל האמצעים ההוניים הסתכם בסוף שנת 2007 ב-631 מיליון דולר, לעומת 582 מיליון דולר בסוף שנת 2006, עליה בשיעור של 8.5%.

יחס ההון לרכיבי סיכון עמד ביום 31 בדצמבר 2007 על 11.01%, לעומת 11.88% ביום 31 בדצמבר 2006.

הרווח הנקי הסתכם בשנת 2007 בסך של 38 מיליון דולר, לעומת סך של 28 מיליון דולר בשנה הקודמת, עליה בשיעור של 35.7%.

התשואה להון העצמי הגיעה בשנת 2007 לשיעור של 6.8%, לעומת שיעור של 5.1% בשנת 2006.

התרומה של השקעת הבנק בבנקורפ לתוצאות העסקיות של הבנק הגיעה בשנת 2007 להפסד בסך של כ-61 מיליון ש"ח (לאחר ניכוי הפרשה למס נוסף החל על הבנק בישראל בסך 21 מיליון ש"ח), לעומת הפסד בסך של 141 מיליון ש"ח בשנת 2006 (לאחר ניכוי הפרשה למס נוסף החל על הבנק בישראל בסך של 23 מיליון ש"ח). התרומה האמורה מורכבת מהרווח הנקי בשנת 2007 של בנקורפ (לאחר ניכוי ההפרשה למס כאמור) בסך של 159 מיליון ש"ח ובניכוי הפרשי שער על ההשקעה בסך 220 מיליון ש"ח, לעומת רווח נקי בסך של 71 מיליון ש"ח (לאחר ניכוי הפרשה למס כאמור) ובניכוי הפרשי שער על ההשקעה בסך של 212 מיליון ש"ח בשנת 2006. במקביל להפרשי שער על ההשקעה האמורה, נרשמו בבנק בישראל בשנת 2007 ובשנה הקודמת, הכנסות/הוצאות מימון בגין עודף ההתחייבויות במטבע חוץ, שהבנק יצר כחיסוי להשקעה בבנקורפ.

לפרטים בדבר הודעות צד ג' שהגיש Arab Bank, ר' ביאור 19 ג' סעיף 15.7.

חקירה בעניינים הקשורים לדיני איסור הלבנת הון

בשנת 2005 ניהל משרד התובע המחוזי של ניו יורק חקירות במספר בנקים ומוסדות כספיים, בנושא החובות הנובעות מדיני איסור הלבנת הון, וזאת בעניין העברת כספים מברזיל לארה"ב.

במסגרת חקירות אלה ובעקבותיהן, נחקר גם אי די בי ניו יורק. למיטב ידיעת הבנק, ממצאי החקירה הצביעו על כך שאי די בי ניו יורק לא פעל על פי הכללים הנוגעים לאיסור הלבנת הון, לא תיעד כראוי פרטי לקוחות והחלטות בנוגע לפעילויות חשודות, לא דיווח עליהן כראוי ולא קיים תוכנית ציות ראויה בנושאים הקשורים להלבנת הון. כמו כן הצביעו ממצאי החקירה על כך שרוב הליקויים שנתגלו הועלו בביקורות קודמות שערכו רשויות הפיקוח. במקביל, נערכה באי די בי ניו יורק בדיקה (שגרתית) משותפת של מחלקת הבנקים של מדינת ניו יורק וה-FDIC (Federal Deposit Insurance Corporation), והתגלו ליקויים רבים בנושא יעילות הבקרות והדיווח בנושאי איסור הלבנת הון (AML) ומניעת מימון טרור.

כתבי ההוראות. בעקבות הממצאים האמורים, הוצאו על ידי מחלקת הבנקים של מדינת ניו יורק ועל ידי ה-FDIC (להלן - רשויות הפיקוח) כתבי הוראות בהם נדרש אי די בי ניו יורק, להפסיק לפעול על פי הנהלים הקיימים עקב היותם לקויים, לתקן את הליקויים, לעבות את הליכי הבקרה והפיקוח, לקבוע תוכנית אכיפה ולתקן את הנהלים הקשורים בנושאים אלה, והכל בדרך ובמועדים שנקבעו על ידי הרשויות האמורות (להלן - כתבי ההוראות). בין היתר נקבע בכתבי ההוראות כי:

(1) הדירקטוריון של אי די בי ניו יורק ימנה גוף חיצוני אשר יבחן מהן הפעולות אשר ננקטו על ידי ההנהלה הבכירה לתיקון ליקויים שנמצאו בביקורות קודמות;

(2) תגובש, תאומץ ותיושם תוכנית כוללת אשר תבטיח עמידה בהוראות חוק ובכללים בנושאי איסור הלבנת הון ומניעת מימון טרור ואשר תתייחס, בין היתר, למערכות בקרה, תוכניות הדרכה, תוכנית ביקורת ומינוי מנהל אשר יהיה אחראי לעמידה בחוקים ובכללים האמורים, בין היתר באמצעות עריכת "דוח בדיקת פערים" וביצוע "סקירה לאחור" כמפורט להלן;

(3) תמונה ועדת ציות המורכבת מדירקטורים של אי די בי ניו יורק אשר תעקוב אחר יישום האמור בכתבי ההוראות;

(4) יושת על אי די בי ניו יורק תשלום בסכום שלא יעלה על 16.5 מיליון דולר, אשר ישולם למחלקת הבנקים של מדינת ניו יורק, ל-FDIC ול-FinCen (Financial Crimes Enforcement Network). הסכום האמור הופרש במלואו בשנת 2005.

ביום 15 בדצמבר 2005, אישר אי די בי ניו יורק כי הוא מסכים לפעול בהתאם לנדרש בכתבי ההוראות. הבנק, כחברה האם של אי די בי ניו יורק, הצהיר כי הוא מודע להסדרים דלעיל וקיבל על עצמו לפעול כמיטב יכולתו כדי להבטיח קיומן של ההתחייבויות האמורות.

במקביל ובנוסף, הגיע אי די בי ניו יורק ביום 15 בדצמבר 2005, להסדר עם התובע המחוזי של ניו יורק לסיום החקירה שלו בדרך של הסכם פשרה. בהסכם התחייב אי די בי ניו יורק לשתף פעולה עם התובע המחוזי. כן הכיר אי די בי ניו יורק בעובדות מסוימות הנוגעות למספר חשבונות, ובעובדה שבקרות פנימיות מסויימות ונהלי הבנק וטיפולו בנושא איסור הלבנת הון תרמו לממצאים של התובע המחוזי ורשויות הפיקוח. על פי ההסכם התחייב אי די בי ניו יורק לשלם סך של 8.5 מיליון דולר וכן לדווח תוך שנה לתובע המחוזי על כל הפעולות שננקטו לטיוב נוהלי אי די בי ניו יורק ולתיקון הליקויים שנמצאו הן על ידי התובע המחוזי והן על ידי גורמי הפיקוח על הבנקים כמפורט בכתבי ההוראות, דיווח שבוצע בהתאם לנדרש. הסכום האמור הופרש במלואו בשנת 2005. התובע המחוזי של מדינת ניו יורק הסכים שלא לתבוע את אי די בי ניו יורק וחברות הקשורות אליו בנוגע לחקירה. בעקבות הדוח החליט דירקטוריון אי די בי ניו יורק למנות תת-ועדה שתדון בהמלצות הדוח בנוגע לתפקוד הדירקטוריון. ועדת הדירקטוריון דנה בהמלצות הדוח, ככל שהן מתייחסות לפעולות הדירקטוריון, והכינה ניתוח של הפעולות שננקטו ושיינקטו. הניתוח הוצג בפני דירקטוריון אי די בי ניו יורק בישיבתו בחודש דצמבר 2006. כמו כן נדרשה הנהלת אי די בי ניו יורק, על ידי דירקטוריון אי די בי ניו יורק, למסור לדירקטוריון תכנית מפורטת ליישום המלצות הדוח.

שינויים בהרכב ההנהלה והדירקטוריון של אי די בי ניו יורק. ביום 6 בפברואר 2006 החליט דירקטוריון הבנק המליץ בפני הדירקטוריון של אי די בי ניו יורק למנות את מר ראובן שפיגל לתפקיד מנכ"ל אי די בי ניו יורק, במקום מר אריה שר. ביום 23 בפברואר 2006, החליט דירקטוריון אי די בי ניו יורק על הפסקת כהונתו של מר אריה שר ועל מינויו של מר שפיגל כמנכ"ל אי די בי ניו יורק. (לפרטים בדבר תביעה שהגיש מר שר ולפרטים בדבר הסדר פשרה עם מר שר, ר' "הליכים משפטיים מהותיים שהסתיימו בשנת 2007" בפרק "הליכים משפטיים" להלן). במהלך שנת 2006 הוחלפה כל ההנהלה הבכירה של אי די בי ניו יורק וכן הוחלפו רוב חברי הדירקטוריון.

יישום ההתחייבויות שבכתבי ההוראות. הנהלת אי די בי ניו יורק החלה מיד לאחר הוצאת כתבי ההוראות ביישום ההתחייבויות שבכתבי ההוראות ובהסכם שיתוף הפעולה עם התובע המחוזי ויישומן מתבצע על פי לוח הזמנים. אי די בי ניו יורק נדרשה לפעול בשלושה רבדים: האחד, הכנת תוכנית אכיפה מקיפה ליישום האמור בכתבי ההוראות. לצורך כך נשכרו שירותי חברת KPMG אשר הכינה עבור אי די בי ניו יורק דוח בדיקת פערים (Gap Report). השני, בחינת פעולות ההנהלה הבכירה ביחס ליישום ממצאי ביקורת קודמים. לשם כך נשכרו שירותיה של חברת Promontory (חברה למתן שירותי ייעוץ פיננסיים, שאחד מתחומי ההתמחות שלה הוא מתן מענה ללקוחות המתמודדים עם דרישות רגולטוריות). הרובד השלישי, בדיקת כל העסקאות שעשה אי די בי ניו יורק בין השנים 2002-2005 (Look back) בכדי לאתר פעילות שנחזית להיות חשודה, וככזו טעונה דיווח.

דוח Promontory. ביום 5 באפריל 2006 נמסר לאי די בי ניו יורק דוח מטעם חברת Promontory ובו סיכום ממצאי הבדיקה שבוצעה. הדוח מפרט את הנסיבות והליקויים אשר הביאו, לדעת מכיני הדוח, להוצאת כתבי ההוראות ולבדיקת התובע המחוזי. כמו כן כולל הדוח שורה של המלצות לשיפורים ושינויים אשר לדעת כותבי הדוח חיוניים למניעת כשלים דומים בעתיד. על פי המצויין בדוח, הרוב המכריע של ההמלצות כבר יושם על ידי אי די בי ניו יורק. הכשלים והליקויים עליהם מצביע הדוח הינם רובם ככולם כשלים דיווחים ופיקוחיים, שחלקם נובע מתקשורת פנים ארגונית לקויה ותקשורת לקויה עם רשויות הפיקוח, חלקם נובע ממבנה ארגוני הטעון שינוי (שכבר בוצע) וחלקם נובע, כאמור, מכלי פיקוח ובקרה חלשים. הביקורת הפנימית של אי די בי ניו יורק מפקחת אחר התקדמות הפעולות המתקנות שננקטו בעקבות דוח Promontory. למועד פרסום הדוחות, הושלם הטיפול בכ-98% מהמלצות תוכנית האכיפה וההמלצות שנכללו בדוח Promontory.

דוח KPMG. דוח בדיקת הפערים בוחן את עמידת נוהלי אי די בי ניו יורק בהוראות הנוגעות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור, וממליץ על הפעולות בהן על אי די בי ניו יורק לנקוט על מנת לעמוד בהוראות אלו. דוח זה הוגש לרשויות הפיקוח בחודש אוגוסט 2006. בחודש ספטמבר 2007 סיימה KPMG את הכנתו של דוח הערכה, המסכם את ממצאי הבחינה שערכה KPMG על מנת להעריך את האפקטיביות של מאמצי אי די בי ניו יורק לצמצם את הפערים שזוהו על ידם בעבר. לפי הדוח, מתוך 352 נושאי פערים אשר זוהו בעבר, מאמצי אי די בי ניו יורק בהתייחס ל-95% מהם הוערכו ברמת היענות "גבוהה" ו-5% ברמת היענות "בינונית". אף פער לא הוערך ברמת היענות "נמוכה". הדוח הועבר לרשויות בחודש ספטמבר 2007.

"סקירה לאחור" (Look Back). אי די בי ניו יורק מיפה כ-5.2 מיליון העברות שבוצעו בבנק בשנים 2002-2005 ומתוכן זוהו כ-12.5 אלף אשר ישנו ספק לגבי חוקיותן. לשם הכרעה לגבי מי מהן יש להעביר לרשויות הפיקוח דיווח בדיעבד, שכר הבנק חברת יעוץ וחקירות אשר הכינה מסמך מתודולוגיה בנושא שהועבר לרשויות הפיקוח בחודש ספטמבר 2006. בחודש דצמבר 2006 הודיעו רשויות הפיקוח לאי די בי ניו יורק כי מסמך המתודולוגיה נראה להם סביר. לאור זאת בוצעה ה"סקירה לאחור". דוח עם ממצאי ה"סקירה לאחור" הועבר לרשויות.

הבדיקה בדיסקונט בנק לטין אמריקה ("DBLA"). בעקבות הליכי הבדיקה האמורים שביצעו הרשויות באי די בי ניו יורק, נערכה בחודש דצמבר 2005 בדיקה בחברת הבת DBLA על ידי הבנק המרכזי באורוגוואי. בעקבות הבדיקה, הוטל על DBLA קנס של כ-41,000 דולר וניתנו המלצות להסדרת פעילותו: נוהלי דיווח על עסקאות חשודות, התקנת מערכת מחשבים לאיתור והתרעה על עסקאות חשודות, שיפור אופן תיעוד ושמירת

נתוני הלקוחות וסגירת נציגויות DBLA בארגנטינה, ברזיל, מכסיקו ופרו. בעקבות הבדיקה שכר DBLA את שירותי חברת KPMG אשר גיבשה תוכנית לשיפור היערכותו ליישום כללי איסור הלבנת הון. מרבית ההמלצות בתכנית כבר יושמו. הנציגויות הוכפפו לאי די בי ניו יורק.

עלויות. בדוחות הכספים ליום 31 בדצמבר 2005 נכללה הפרשה בסך של 120 מיליון ש"ח בגין קנסות וייעוץ. עלות ביצוע השיפורים והבדיקות הסתכמה בשנת 2006, בסך של 16.1 מיליון דולר. בשנת 2007 הסתכמה עלות ביצוע השיפורים והבדיקות בסך של 13.3 מיליון דולר. להערכת אי די בי ניו יורק, בשנת 2008 עשויות להידרש עלויות נוספות לביצוע שיפורים ובדיקות בסכום של בין 5 ל-6 מיליון דולר. מידע זה הינו בבחינת מידע צופה פני עתיד, והוא מתבסס על הנחות ועל הערכות שונות שהיו בפני הנהלת אי די בי ניו יורק נכון למועד פרסום הדוחות. העלות הצפויה עשויה להשתנות, בין היתר, בשל ההיקף הנדרש של ביצוע ה"סקירה לאחור" - מספר העברות הכספים אשר יתעורר ספק לגבי חוקיותן ושעליהן יהיה צורך לדווח לרשויות הפיקוח.

להערכת הבנק, לא הייתה לחקירה ולכתבי ההוראות המתוארים לעיל השפעה ניכרת על עסקי אי די בי ניו יורק, מעבר להגדלת ההוצאות והקטנת הרווח בשנת 2006 שנבעו מנשיאת אי די בי ניו יורק בקנסות ובהוצאות הכרוכות בתיקון הליקויים.

להערכת הבנק, לאור הפעולות שננקטו לתיקון הליקויים, חשיפתו האפשרית בגין החקירה וכתבי ההוראות המתוארים לעיל היא נמוכה.

התפתחויות בשנת 2007. בתחילת שנת 2007, במסגרת ביצוע ה"סקירה לאחור", נמצא כי מספר חשבונות שהתנהלו באי די בי ניו יורק היו של תושבים אירניים וכי מספר העברות שבוצעו מחשבונות שנוהלו באי די בי ניו יורק היו לטובת תושבים אירניים. אי די בי ניו יורק הודיע על כך ל-OFAC (U.S. Office of Terror Assets Control) וכן שכר יועצים חיצוניים לבדיקת העניין. לדעת עורך הדין החיצוני שנשכר לעניין, הקנס שעלול להיות מוטל על אי די בי ניו יורק בשל העניין, עשוי להגיע עד 1 מיליון דולר. בדוחות הכספיים של אי די בי ניו יורק נכללה הפרשה בהתאם להערכת ההנהלה של אי די בי ניו יורק.

בחודש ינואר 2007, פנה אי די בי ניו יורק למשרד עורך דין חיצוני, המלווה את הבנק בעניינים רגולטורים (להלן - עורך הדין החיצוני), בבקשה לערוך בדיקה בנוגע לעסקאות שנעשו בין אי די בי ניו יורק לבין מר מתיו ברונפמן, מבעלי השליטה בבנק וחברות הקשורות אליו. הבדיקה נועדה לוודא שעסקאות אלה קיבלו את כל האישורים הנדרשים על פי הדין החל בארה"ב מכח היותן עסקאות עם בעל שליטה וכן ליתן המלצות בקשר לעסקאות אלה ובקשר לנושא בכללותו. ביום 23 בפברואר 2007 הוכנה על ידי עורך הדין החיצוני טיוטת דוח בדיקה (להלן: "טיוטת דוח הבדיקה"), אשר כוללת התייחסות למספר עסקאות וביניהן אלה המפורטות בביאור 22 ט' לדוחות הכספיים.

טיוטת דוח הבדיקה הועברה לתגובת מספר גורמים וביניהם יו"ר הדירקטוריון הקודם של אי די בי ניו יורק, מר גרונשטיין. מר גרונשטיין העלה השגות לגבי טיוטת דוח הבדיקה וביניהן טענות להשפעה בלתי הוגנת של הנהלת אי די בי ניו יורק על עורכי טיוטת דוח הבדיקה. טענות אלה הועברו על ידי הבנק לבדיקה חיצונית של משרד עורכי דין אמריקאי, כמפורט להלן. (ר' סעיף 5 להלן).

בחודש פברואר 2007 פנה עורך הדין החיצוני לדירקטוריון אי די בי ניו יורק והפנה את תשומת לב הדירקטורים לאחריותם לפקח על היחסים בין בעלי המניות ונציגיהם בדירקטוריון אי די בי ניו יורק וזאת, על מנת להבטיח שלא תפגע התקדמות אי די בי ניו יורק ביישום כתבי ההוראות בשל חילוקי דעות בין בעלי המניות.

ביום 1 באפריל 2007 נערך בדירקטוריון הבנק דיון בנושא אי די בי ניו יורק. בדיון זה התקבלו ההחלטות הבאות:

(1) להמליץ לבעלי שליטה בבנק או לנציגים של בעלי השליטה, שלא לכהן כדירקטורים באי די בי ניו יורק ובבנקורפ.

ההמלצה האמורה, נתקבלה מתוך ראיה של טובת קבוצת דיסקונט ובכלל זה של החברות בהן מכהנים בעלי השליטה ונציגיהם כדירקטורים. לדעת דירקטוריון הבנק, כהונתם של בעלי שליטה ונציגיהם בדירקטוריון יוצרת קשיים בתפקוד הדירקטוריון וההנהלה של אי די בי ניו יורק.

(2) להקים ועדת אד הוק (להלן: "הוועדה") אשר הוסמכה לדרוש ולקבל דיווחים, ככל שתמצא לנכון, בקשר לאי די בי ניו יורק ובנקורפ ובכלל זה בקשר לכל העסקאות וההסכמים שנעשו בחברות אלה שלא במהלך העסקים הרגיל, ולתת לדירקטוריון המלצות בקשר לכך. במסגרת זו הוסמכה הוועדה לבדוק את ההתקשרויות שהוזכרו בטיוטת דוח הבדיקה בדיסקונט בנקורפ ובאי די בי ניו יורק, את הטענות שהעלה מר גרונשטיין במסגרת תגובתו לטיוטת הדוח וכן עניינים נוספים וביניהם התקשרות עם משרד עורכי הדין בו שותף מר גרונשטיין למתן שירותי ייעוץ משפטי והתקשרות אי די בי ניו יורק עם גב' אלכסנדרה לבנטל, שבמועד ההתקשרות כיהנה כדירקטורית באי די בי ניו יורק, להעסקתה כמנכ"ל חברת אי די בי קפיטל קורפ, שהינה חברה בת בבעלות מלאה של אי די בי ניו יורק (להלן: "העסקאות הנבדקות").

(3) להורות למבקר הפנימי של הבנק לבצע בדיקה מיוחדת, שלא במסגרת תוכנית העבודה של הביקורת הפנימית, באי די בי ניו יורק ולדווח לדירקטוריון הבנק על ממצאיו.

בהמשך להחלטות האמורות פעלו הוועדה ודירקטוריון הבנק כמפורט להלן:

(1) משנמסרה לבעלי השליטה ונציגיהם המלצת הדירקטוריון כי לא יכהנו כדירקטורים באי די בי ניו יורק ובבנקורפ, הודיעו מר מתיו ברונפמן, שכיהן כיו"ר דיסקונט בנקורפ וכדירקטור באי די בי ניו יורק, ומר מייקל ראובינוף, שכיהן כדירקטור באי די בי ניו יורק, כי יסיימו את כהונתם כדירקטורים בחברות בקבוצת דיסקונט. מר גרונשטיין, שכיהן אותה עת כיו"ר אי די בי ניו יורק וכדירקטור בדיסקונט בנקורפ הודיע, כי אינו מוכן להענות להמלצה האמורה תוך נימוק הודעתו. בהמשך לכך, תוך ראיית טובת קבוצת דיסקונט, החליט הדירקטוריון בישיבה מיום 13 באפריל 2007, לסיים את כהונתו של מר גרונשטיין כדירקטור בחברות בקבוצת דיסקונט.

(2) הוועדה קיימה מספר ישיבות ובין היתר פנתה לקבלת חוות דעת של משרד עורכי דין חיצוני בניו יורק בנוגע לדין האמריקאי החל על העסקאות הנבדקות והנחתה את משרד עורכי הדין החיצוני שנשכר על ידי הבנק לבדיקת טענותיו של מר גרונשטיין בקשר לדוח הבדיקה (ר' לעיל). כמו כן, הוועדה קיבלה דיווחים מהמבקר הפנימי של הבנק בנוגע לממצאי בדיקתו בניו יורק והנחתה אותו, בין היתר, לבחון את פעילות דירקטוריון אי די בי ניו יורק וועדותיו.

(3) הוועדה דנה, בין היתר, באופן הפיקוח של הבנק כבעל שליטה על אי די בי ניו יורק ובנקורפ, בקשר לעסקאות הנבדקות בפרט, ולאופן אישור עסקאות מסוג זה בכלל, ודרכים מומלצות לאישור, פיקוח ובקרה בעתיד. לעניין זה פנתה הוועדה לקבלת חוות דעת ממומחה משפטי בעל שם, אשר בין היתר נשכר על ידי הבנק להציע תוכנית ממשל תאגידי כוללת לקבוצה.

(4) בחודש יולי 2007, הוגש לוועדה דוח הבדיקה המיוחדת שערך המבקר הפנימי של הבנק בדיסקונט בנקורפ וב-IDBNY. ממצאי הדוח הצביעו, בין היתר, על ליקויים בקשר עם ההליכים לאישור עסקאות עם "אנשים קשורים" בבנקורפ וב-IDBNY, ועל העדר נהלים בנושא זה.

(5) בחודש יולי 2007 הוגש לוועדה ולדירקטוריון דוח הבדיקה של משרד עוה"ד האמריקאי, אשר נשכר לבדוק את טענותיו של יו"ר אי.דיבי ניו יורק לשעבר, מר גרונשטיין, בהתייחס ל"טיוטת דוח הבדיקה", שהוזכר לעיל. מדוח הבדיקה עלה כי לא היה בסיס כלשהו לטענות מר גרונשטיין.

(6) בראשית חודש ספטמבר 2007 הוגש לוועדה דוח הבדיקה הסופי של משרד עורכי הדין האמריקאי, אשר נשכר על ידי הבנק לבחון את העסקאות נשוא כתב המינוי של הוועדה, בין היתר בהיבט של הדין האמריקאי. הדוח מצביע על ליקויים בהליכי אישור העסקות שנבדקו, על ליקויים שנבעו מנוכחותם של נציגי בעלי המניות בדירקטוריון אי די בי ניו יורק ועל אי הקפדה על כללי ממשל תאגידי תקין באי די בי ניו יורק. מסקנות עורכי הדוח הינן שרובם המכריע של הליקויים תוקנו עם הפסקת כהונתם של בעלי השליטה ונציגיהם בדירקטוריונים של דיסקונט בנקורפ ואי די בי ניו יורק, כמפורט לעיל. עוד קובעים עורכי הדוח כי יש לפעול לפיתוח מנגנוני פיקוח על דיסקונט בנקורפ ואי די בי ניו יורק מצד החברה האם ולשקול אימוץ כללי ממשל תאגידי שנועדו להחיל עליהן את כללי הדין בישראל בכל הקשור לאישור עסקאות עם בעלי עניין. לא ניתנו המלצות בעניין זה.

(7) בחודש אוגוסט 2007 המליצה הוועדה לדירקטוריון לאמץ את הכללים וההליכים אשר הוצעו בחוות דעת משפטית שהוגשה לה על ידי מומחה משפטי בעל שם, לפיה יוחלו על אישור עסקאות בין בעלי עניין בבנק לבין בנקורפ ואי די בי ניו יורק הליכי האישור הנדרשים בדין הישראלי בנוגע לעסקאות בין בעלי עניין בבנק לבין הבנק. ההמלצה כפופה לאפשרות החלתה בהתאם לדין האמריקאי החל על בנקורפ ואי די בי ניו יורק.
יצוין, כי חוות הדעת המשפטית האמורה, הינה חלק מתוכנית כוללת של "ממשל תאגידי" לקבוצת דיסקונט אשר נמצאת בהכנה. (ר' "קוד ממשל תאגידי לקבוצת דיסקונט" בפרק "שונות" להלן).

(8) כאמור בסעיף 5 לעיל, ממצאי הבדיקה בקשר לטענותיו של יו"ר אי די בי ניו יורק לשעבר, מר גרונשטיין, כנגד "טיוטת דוח הבדיקה" מחודש ינואר 2007, לפיהם לא היה בסיס כלשהו לטענותיו של מר גרונשטיין, הושלמה "טיוטת דוח הבדיקה" ובראשית חודש נובמבר 2007 הוגש הדוח הסופי לדירקטוריון אי די בי ניו יורק.
לדעת עורכי הדוח הסופי, נמצאו ליקויים בהליך אישורן של מספר עסקאות בעלי שליטה עם אי די בי ניו יורק ועם דיסקונט בנקורפ. הליקויים הנוגעים לאישור מתן הלוואה לחברה בשליטת אחד מבעלי השליטה, לשיפוץ קומה 12 שהושכרה לה בשכירות משנה, ואי תשלום דמי שכירות בגין המושכר האמור לתקופה של 9 חודשים, עשויים להגיע לכדי הפרת הוראות רגולטוריות שונות. הדוח הוגש לרשויות בחודש ספטמבר 2007.

(9) לאור המלצות דוח הבדיקה שילמה החברה לאי די בי ניו יורק ריבית בגין האיחור בתשלום דמי שכירות. כמו כן, בהתאם להמלצות הדוח נתבקשה ונתקבלה חוות דעת שמאי בקשר לגובה דמי השכירות הראויים, נכון למועד דוח הבדיקה. לאור חוות דעת השמאי ניהל אי די בי ניו יורק משא ומתן לשינוי דמי השכירות, והוסכם על העלאתם בכ-4 דולר לרגל מרובע.
תיקון הסכם, בכל הנוגע לגובה דמי השכירות, אושר על ידי האורגנים המוסמכים באי די בי ניו יורק ויובא לאישור האורגנים המוסמכים בבנק, כעסקה מזכה. בשלב זה נדונה העסקה בוועדת הביקורת של הבנק, והדיון בה טרם הסתיים.

(10) בחודש פברואר 2008 הוגשו לדירקטוריון המלצות וועדת אד הוק לענייני ניו יורק. הוועדה המליצה כי חלק מהעסקאות שנבדקו על ידה ייבחנו על פי הכללים שאושרו במסגרת תכנית "ממשל תאגידי" לקבוצת דיסקונט (ר' סעיף 7 לעיל). כמו כן המליצה הוועדה, בין היתר, לקבוע כללים ונהלים לטיפול בעסקאות מהותיות באי די בי ניו יורק; לקבוע כללים בקשר להרכב דירקטוריון אי די בי ניו יורק ובקשר לאיתור ואישור מועמדים לדירקטוריון זה, והכל במטרה לחזק את אי התלות של דירקטוריון אי די בי ניו יורק בבעלי השליטה ולחזק את שליטת הבנק באי די בי ניו יורק; לקבוע כללי דיווח לדירקטוריון בקשר לאי די בי ניו יורק.
דירקטוריון הבנק אימץ את המלצות הוועדה.

בנקורפ - התפתחות הרווח הנקי והתשואות להון

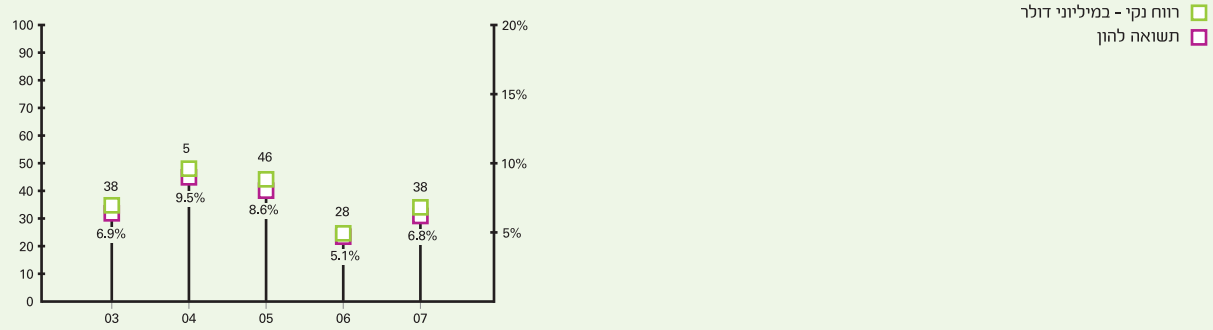

בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ

בנק מרכנתיל דיסקונט הינו חברה בת בבעלות ובשליטה מלאים של הבנק.

בסוף שנת 2007 פעל בנק מרכנתיל דיסקונט באמצעות 70 סניפים, בהשוואה ל-65 סניפים בשנת 2006.

סך כל הנכסים הסתכם בסוף שנת 2007 ב-18,860 מיליון ש"ח, לעומת סך של 17,280 מיליון ש"ח בסוף שנת 2006, עליה בשיעור של 9.1%.

סך כל האשראי לציבור הסתכם בסוף שנת 2007 ב-13,027 מיליון ש"ח, לעומת סך של 12,583 מיליון ש"ח בסוף שנת 2006, עליה בשיעור של 3.5%.

סך כל פקדונות הציבור הסתכם בסוף שנת 2007 ב-15,736 מיליון ש"ח, לעומת סך של 14,484 מיליון ש"ח בסוף שנת 2006, עליה בשיעור של 8.6%.

סך כל האמצעים ההוניים הסתכם בסוף שנת 2006 ב-1,363 מיליון ש"ח, לעומת סך של 1,160 מיליון ש"ח בסוף שנת 2006, עליה בשיעור של 17.5%.

יחס ההון לרכיבי סיכון עמד ביום 31 בדצמבר 2007 על 13.2%, לעומת 12.7% ביום 31 בדצמבר 2006.

הרווח הנקי הסתכם בשנת 2007 ב-214 מיליון ש"ח, לעומת סך של 61 מיליון ש"ח בשנת 2006, עליה בשיעור של 250.8%.

התוצאות בשנת 2006 הושפעו ממענק בנק מרכנתיל דיסקונט לעובדיו ומהרישום החשבונאי בחלק המתייחס של מענק המדינה לעובדי בנק מרכנתיל דיסקונט (ר' "הטיפול החשבונאי בהסכם העובדים", בביאור 32 ד' לדוחות הכספיים) (להלן, ביחד - "מענק ההפרטה"). בניטרול השפעת מענק ההפרטה, היה הרווח הנקי מסתכם בשנת 2006 בסך של 94 מיליון ש"ח.

השיפור בתוצאות העסקיות של בנק מרכנתיל דיסקונט נובע גם מעליה ברווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים (עליה של 85 מיליון ש"ח בהשוואה לשנת 2006), מירידה בהפרשה לחובות מסופקים (ירידה של 18 מיליון ש"ח בהשוואה לשנת 2006), מעליה בהכנסות התפעוליות והאחרות (עליה של 41 מיליון ש"ח בהשוואה לשנת 2006), ומעליה ברווח מפעולות בלתי רגילות (סך של 47 מיליון ש"ח) בעיקר עקב מכירת פעילות קופות הגמל.

התשואה להון העצמי הגיעה בשנת 2007 לשיעור של 17.2%, לעומת שיעור של 5.6% בשנת 2006. בניטרול השפעת מענק ההפרטה, היתה התשואה בשנת 2006 מסתכמת בשיעור של 8.6%.

חקירת חשדות לעבירות על חוק איסור הלבנת הון. ביום 7 במרס 2006 הגיעו שוטרים לסניף בנק מרכנתיל דיסקונט ברמלה ועצרו את מנהל הסניף, סגנו ועובדים נוספים, בחשד לעבירות על חוק איסור הלבנת הון.

יצויין כי במשך מספר חודשים קודם למועד האמור התקיימה חקירה סמויה בנושא זה, בידיעת חלק מחברי הנהלת בנק מרכנתיל דיסקונט, אשר סייעו למשטרת ישראל בחקירה ככל שנדרש, והוחתמו על "התחייבות לשמירת סודיות" בנוגע לחקירה, בכדי למנוע את שיבוש מהלכיה.

במהלך החקירה נעצרו למשך מספר ימים ארבעה מעובדי בנק מרכנתיל דיסקונט הקשורים לסניף ונחקרו מספר עובדים נוספים, לרבות ארבעה מחברי הנהלת בנק מרכנתיל דיסקונט, ובכלל זה המנהל הכללי לשעבר. בנוסף, הוקפאה - מכח צו בית משפט - פעילותם של מספר חשבונות בנק של לקוחות הסניף שהיקף האשראי בהם אינו מהותי.

למיטב ידיעת הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט החקירה בנושא זה הסתיימה בעיקרה וחומר החקירה הועבר לפרקליטות, שהחליטה עד כה להגיש כתב אישום כנגד אחד מעובדי הסניף לשעבר בלבד (שהושעה מתפקידו עוד במהלך החקירה) ולסגור את תיקי החקירה כנגד יתר העובדים. למיטב ידיעת הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט לא מדובר בחשדות כנגד בנק מרכנתיל דיסקונט עצמו. לאור האמור לעיל מעריכות הנהלת הבנק והנהלת בנק מרכנתיל דיסקונט כי לחקירה לא יהיו השלכות מהותיות, אם בכלל, על תוצאותיו הכספיות של בנק מרכנתיל דיסקונט ו/או הבנק בעתיד.

לפרטים בדבר בקשה לאישור תובענה כייצוגית שהוגשה נגד בנק מרכנתיל דיסקונט בעניין פרשה של הרצת מניות, ר' ביאור 19ג' סעיף 14.2 ו-15.1 לדוחות הכספיים. לפרטים בדבר הודעות צד ג' שהגיש Arab Bank, ר'

ביאור 19 ג', סעיף 15.7 לדוחות הכספיים. בדבר בקשה לאישור תובענה כייצוגית שהוגשה, בין היתר, נגד בנק מרכנתיל דיסקונט ונגד הבנק, בעניין תשלומים שקיבלו בגין עיקולים בהוצאה לפועל במדיה מגנטית, ר' ביאור 19 ג' סעיף 14.7 לדוחות הכספיים.

מרכנתיל - התפתחות הרווח הנקי והתשואה להון

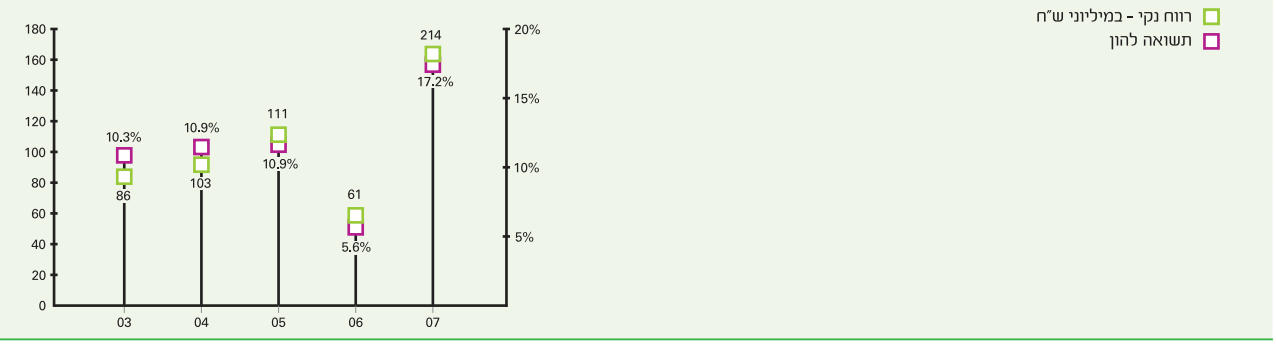

בנק דיסקונט למשכנתאות בע"מ

בנק דיסקונט למשכנתאות הינו חברה בת של הבנק. ליום 31 בדצמבר 2007 הבנק החזיק במלוא ההון וכוח ההצבעה בבנק דיסקונט למשכנתאות. זאת, בעקבות הצעת רכש מלאה למניות בנק דיסקונט למשכנתאות (ר' להלן ובביאור 6 ט' לדוחות הכספיים).

בנק דיסקונט למשכנתאות פועל באמצעות שני סניפים ראשיים (תל אביב וחיפה), שני סניפים עצמאיים (סניף בבורסה ברמת גן וסניף במודיעין) ו-57 סניפונים הפזורים ברחבי הארץ, בתוך סניפי הבנק או בסמוך אליהם (לעומת 55 בסוף שנת 2006). כמו כן, מפעיל בנק דיסקונט למשכנתאות מוקד טלפוני אשר מאפשר לפונים לקבל אישור עקרוני מיידי לביצוע הלוואות.

סך כל הנכסים הסתכם בסוף שנת 2007 ב-11,503.1 מיליון ש"ח, לעומת סך של 10,448.8 מיליון ש"ח בסוף שנת 2006, עליה בשיעור של 10.1%.

סך כל האשראי לציבור הסתכם בסוף שנת 2007 ב-11,200.2 מיליון ש"ח, לעומת סך של 9,838.7 מיליון ש"ח בסוף שנת 2006, עליה בשיעור של 13.8%.

סך כל האמצעים ההוניים הסתכם בסוף שנת 2007 ב-870.7 מיליון ש"ח, לעומת סך של 844.5 מיליון ש"ח בסוף שנת 2006, עליה בשיעור של 3.1%.

הרווח הנקי בשנת 2007 הסתכם ב-26.2 מיליון ש"ח, לעומת סך של 35.3 מיליון ש"ח בשנת 2006, ירידה בשיעור של 25.8%.

התשואה להון העצמי הגיעה בשנת 2007 לשיעור של 3.0%, לעומת שיעור של 4.3% בשנת 2006.

יחס ההון לרכיבי סיכון עמד ביום 31 בדצמבר 2007 על 10.6%, בהשוואה ל-12.2% ביום 31 בדצמבר 2006.

התרומה של בנק דיסקונט למשכנתאות לתוצאות העסקיות של הבנק הסתכמה בשנת 2007 בסך של 22.5 מיליון ש"ח, לעומת 23.0 מיליון ש"ח בשנת 2006, ירידה של 2.2%.

הצעת רכש מלאה למניות בנק דיסקונט למשכנתאות. ביום 14 במרס 2007 החליט דירקטוריון הבנק לצאת בהצעת רכש מלאה למניות בנק דיסקונט למשכנתאות המוחזקות בידי הציבור, דהיינו 460,735 מניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.נ., המהוות 34.93% מההון המונפק והנפרע ומזכויות ההצבעה בבנק דיסקונט למשכנתאות. על פי ההצעה הוזמנו מחזיקי המניות למכור לבנק את מניותיהם במחיר של 575 ש"ח למניה, בתנאים אשר פורטו במפרט הצעת הרכש שפירסם הבנק, וזאת עד ליום 30 באפריל 2007 (להלן: "מועד הקיבול האחרון"). התמורה

הכוללת בגין המניות היתה כ-256 מיליון ש"ח.
התחייבות הבנק לרכוש את המניות בהצעת הרכש הותנתה בקבלת האישורים הבאים: (א) היתר נגיד בנק ישראל, על פי סעיף 34 לחוק הבנקאות (רישוי), לפיו מותר לבנק להגיע לאחזקה של מלוא אמצעי השליטה בבנק דיסקונט למשכנתאות. (ב) אישור הממונה על ההגבלים העסקיים, ככל שנדרש אישור כזה.
הבנק קיבל את כל האישורים הדרושים לרכישת המניות על פי הצעת הרכש.
התחייבות הבנק לרכישת המניות מותנית גם בכך שתינתנה הודעות קיבול המתייחסות ללא פחות מ-394,777 מניות (להלן: "שיעור ההיענות המזערי").
ביום 29 באפריל 2007 תיקן הבנק את הצעת הרכש האמורה, העלה את המחיר למניה בהצעת הרכש, מסך של 575 ש"ח למניה לסך של 665 ש"ח למניה, ודחה את מועד הקיבול האחרון ליום 3 במאי 2007. בהתאם, התמורה הכוללת בגין המניות עלתה לסך של כ-306 מיליון ש"ח.
עד ליום 3 במאי 2007 התקבלו הודעות קיבול בגין 415,532 מניות, אשר מהוות 31.5% בהון ובזכויות ההצבעה בבנק דיסקונט למשכנתאות. בהתאם, התקיים בהצעה התנאי לביצוע רכישה כפויה על פי סעיף 337 (א) לחוק החברות, התשנ"ט-1999. ביום 7 במאי 2007 בוצעה רכישה כפויה כאמור, והבנק הגיע לשיעור אחזקות של 100% בהון ובהצבעה.
ביום 9 במאי 2007 נמחקו ניירות הערך של בנק דיסקונט למשכנתאות מן המסחר בבורסה.
לפרטים בדבר תלויות בבנק דיסקונט למשכנתאות בע"מ ר' ביאור 19 ג' סעיף 14.5.1 לדוחות הכספיים בעניין גביית עמלות בגין ביטוחי חיים וביטוחי דירות של לווים, סעיף 15.3 בעניין ביטוח נכסים בסכום העולה על סכום הכינון שלהם, וסעיפים 14.5.2 ו-15.4 בעניין נזק נטען כתוצאה ממימוש בטוחות.

הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ

הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ הינו חברה כלולה של הבנק. ביום 31 בדצמבר 2007 החזיק הבנק ב-26.4% מהון המניות וב-11.1% מזכויות ההצבעה.
חלק הבנק ברווח הנקי של הבנק הבינלאומי הסתכם בשנת 2007 בסך של 67 מיליון ש"ח, לעומת סך של 135 מיליון ש"ח בשנת 2006. הסכום האמור מוצג לאחר הפרשה למס בסך של 130 מיליון ש"ח (ר' להלן).
התשואה להון העצמי בשנת 2007 הגיעה לשיעור של 14.6%, לעומת 11.5% בשנת 2006.
יחס ההון לרכיבי סיכון עמד ביום 31 בדצמבר 2007 על 11.4%, לעומת 10.1% ביום 31 בדצמבר 2006.
הפרשה לירידת ערך. לפרטים אודות הפרשה לירידת ערך שנערכה בדוחות הכספיים ליום 31 במרס 2003 בהתאם להוראה של המפקח על הבנקים, ר' ביאור 6 ו' 1 לדוחות הכספיים. הבנק קיבל חוות דעת, ועדכונים לה, לפיה השווי בר ההשבה של השקעת הבנק בבנק הבינלאומי אינו נופל מהשווי המאזני של ההשקעה בכל אחד ממועדי הדיווח מאז 31 בדצמבר 2002. לפרטים בדבר ביטול ההפרשה, בדוחות הכספיים ליום 31 במרס 2006, ר' ביאור 6 ו' 3 לדוחות הכספיים.
הנפקה בבנק הבינלאומי. בדוח מיידי מיום 13 במרס 2007 דיווח הבנק הבינלאומי על החלטת הדירקטוריון שלו לפעול לקראת אפשרות הגדלת ההון באמצעות הנפקה של זכויות למניות ו/או זכויות לניירות ערך אחרים, שיש בהם לשפר את מבנה ההון שלו, אשר תוצענה לכלל בעלי מניותיו, כולל מרכיב הטבה אפשרי ביחס למחיר המניה בשוק.
יצויין כי לאור מבנה הון המניות שלו, ולאור הוראות חוק ניירות ערך, הבנק הבינלאומי רשאי להנפיק ולרשום למסחר בבורסה רק מניות ו/או זכויות למניות בנות 0.01 ש"ח ע.נ, שהינן סוג המניות בעל זכויות ההצבעה העדיפות.
המלצת הנהלת הבנק הבינלאומי היא להיערך לגיוס של כ-500 עד 700 מיליון ש"ח.
הבנק הבינלאומי ציין כי אין וודאות שההנפקה ו/או ההנפקות יתבצעו, ואם יתבצעו, ייתכן כי מבנה ההנפקות ו/או הסכום שיגויס במסגרתן, ישתנו.
בדוח מיידי מיום 28 במרס 2007 דיווח הבנק הבינלאומי על הגשת טיוטת תשקיף להנפקת זכויות למניות 0.01 ש"ח

ערך נקוב כל אחת של הבנק הבינלאומי, שתוצענה לכלל בעלי מניותיו.
קדמה להודעה זו פניה של בעל השליטה בבנק הבינלאומי למנכ"ל הבנק בה מסר לו, כי בכוונת הבינלאומי לפעול לפרסם תשקיף הנפקת זכויות על אף שהבנק עשוי להפגע ממהלך זה.
בעקבות הפניה הנ"ל פנה הבנק באמצעות בא כוחו בדרישה לבינלאומי שלא לנקוט בשום מהלך שעשוי לפגוע בבנק ואשר כל תכליתו להיטיב עם בעל השליטה בבינלאומי.
במקביל, הבנק הגיע להסדר עם בנק ישראל, שפרטיו כלהלן:
הבנק ירכוש (בכפוף לאישור האורגנים המוסמכים בו) את מלוא המניות שיוצעו לו על פי התשקיף כבעל מניות בבנק הבינלאומי; הבנק יפקיד בידי נאמן, שזהותו וההוראות שיינתנו לו יוסכמו עם המפקח על הבנקים, את אותו חלק מן המניות שיירכשו על ידו על פי התשקיף, אשר יגרום לכך ששיעור החזקותיו בבנק בינלאומי יהיה גבוה יותר משיעור החזקותיו בבנק הבינלאומי ערב פרסום התשקיף (להלן: "ההחזקות העודפות") ולתקופה שלא תעלה על שנה וחצי; הבנק יימנע מהפעלת זכויות ההצבעה הצמודות להחזקות העודפות באסיפות הכלליות של הבנק הבינלאומי; לא יחול שינוי בזכויותיו של הבנק למינוי דירקטורים בבנק הבינלאומי; לאחר ניצול הזכויות כמפורט לעיל, בכוונת הבנק להידבר עם הבנק הבינלאומי ובעלי השליטה בו, במטרה לבחון הצעות ותרחישים שונים, בין היתר, בקשר למבנה ההון של הבנק הבינלאומי ולהחזקותיו של הבנק בבנק הבינלאומי; אם המהלך האמור לא יעלה יפה ואם עד תום שנה מיום ניצול הזכויות על ידי הבנק, לא יימצא תרחיש שיהיה מקובל על בנק ישראל, בין לעניין ההחזקות העודפות ובין לעניין החזקותיו של הבנק בבנק הבינלאומי, אזי לאחר שתינתן לבנק הזדמנות נאותה להשמיע את טענותיו בפני בנק ישראל, ימכור הבנק את ההחזקות העודפות, כל זאת בכפוף לשמירה על זכויותיו של הבנק בבנק הבינלאומי, ככל שהן רלבנטיות ליכולתו להציג את ההשקעה בבנק הבינלאומי בדוחותיו הכספיים על בסיס שווי מאזני, על הכרוך בכך, ובהתאם להוראות שייקבעו בכתב הנאמנות.
ביום 3 במאי 2007 הודיע הבנק לבנק הבינלאומי כי הגיע להסדר עם בנק ישראל, וכי ההסדר אינו סופי, מאחר והוא כפוף לתנאים מסוימים. ב"כ הבנק ביקש כי הבנק הבינלאומי יבהיר שלא ימנע מהבנק לממש את הזכויות באופן המקובל על בנק ישראל. במענה, ביקש ב"כ הבנק הבינלאומי ביום 9 במאי 2007 כי הבנק יעביר לו את פרטי ההסדר. ביום 15 במאי 2007 שב ודרש ב"כ הבנק כי הבנק הבינלאומי יודיע כי הוא מכבד את עמדת בנק ישראל, ויבהיר כי אין בכוונתו למנוע מהבנק מלממש את הזכויות לרכוש מניות בבנק הבינלאומי באופן המקובל על בנק ישראל. ב"כ הבנק הוסיף כי אי מתן תשובה מהווה התחמקות.
ביום 22 במאי 2007, נמסרו בע"פ לנציגי הבנק הבינלאומי פרטי ההסדר האמור עם בנק ישראל. ביום 24 במאי 2007, בסמוך לשעה 18:00 נשלח לבנק הבינלאומי מכתב ובו פירוט ההסדר כאמור לעיל. במכתב זה הדגיש ב"כ הבנק כי הימנעות הבנק הבינלאומי מלהשיב לדרישת הבנק מהווה חוסר תום לב והפרת חובותיו כלפי הבנק כבעל מניות.
ביום 24 במאי 2007 פרסם הבנק הבינלאומי תשקיף מדף להנפקת מניות בנות 0.01 ש"ח ע.נ. ואופציות, בין בדרך של הצעת זכויות ובין בדרך של הצעה לציבור. במקביל פרסם הבנק הבינלאומי דוח מיידי בו צויין, בין היתר, כי אין ודאות כי ההצעות כאמור אכן תתבצענה.
ביום 5 ביולי 2007 אישר בנק ישראל כי ההסדר האמור יחול גם על מספר הצעות בדרך של זכויות שייעשו על פי תשקיף המדף שפרסם הבנק הבינלאומי, בכפוף לתנאים מסויימים. כן אושרו נוסח כתב הנאמנות וזהות הנאמן.
בעקבות האמור נוהלו בין הצדדים מגעים, שבשלב זה לא עלו יפה. בהמשך לאמור לעיל ועל רקע המחלוקות בין הצדדים, הודיע הבנק הבינלאומי ביום 19 בנובמבר 2007, כי יחדל מלהעביר לבנק נתונים מסויימים מתוך דוחותיו הכספיים טרם פרסומם, כפי שנהג בעבר.
הבנק הבינלאומי נימק הודעתו בכך שלאחרונה, בעקבות ועל רקע המחלוקת האמורה, הסתבר לו, לטענתו, כי יישום שיטת השווי המאזני על ידי הבנק בקשר להשקעתו בבנק הבינלאומי, אינו נאות. עוד מסר הבנק הבינלאומי כי נעשתה פניה בעניין זה לרשות ניירות ערך על מנת לקבל את עמדתה, וזו טרם התקבלה.

ביום 25 בדצמבר 2007 פנה הבנק במכתב לרשות ניירות ערך ומסר כי נודע לו באקראי מפי בא כוח הבנק הבינלאומי שהרשות קיבלה החלטה בעניין. הבנק ביקש לקבל מידע בקשר להחלטה זו, במיוחד לאור העובדה שרשות ניירות ערך לא פנתה לבנק בעניין, לא יידעה אותו על קיום הליך כלשהו וכי על פניו מדובר בפניה של צד המצוי בסכסוך מסחרי עם הבנק. בתשובה מסרה רשות ניירות ערך כי בסוגייה יחליט המפקח על הבנקים וכי היא לא גיבשה עמדה סופית בעניין, ובכל מקרה הבנק מוזמן להציג עמדתו בנושא. בשלב זה סוכם עם הרשות להמתין להחלטת המפקח על הבנקים בסוגייה.

יצויין כי מאז רכישת אמצעי השליטה בבנק הבינלאומי לא חל שינוי בהסדרים בין בעלי המניות בבנק הבינלאומי, בשיעור שבנק דיסקונט מחזיק באמצעי שליטה בבנק הבינלאומי, או בהיתר הנגיד לרכישת אמצעי שליטה בו. גם בכללי החשבונאות המקובלים הרלבנטיים לא חל שינוי בשנים האחרונות.

השקעת הבנק בבנק הבינלאומי מוצגת בדוחות הכספיים לפי שיטת השווי המאזני מאז רכישת אמצעי השליטה בבנק הבינלאומי, לפני למעלה מעשרים שנה, ועמדת הבנק הייתה ועודנה, שהטיפול החשבונאי הראוי בהשקעת הבנק בבנק הבינלאומי הינו הטיפול לפי שיטת השווי המאזני.

פניית הממונה על ההגבלים העסקיים. ביום 22 בינואר 2008 הודיעה רשות ההגבלים העסקיים לבנק כי הממונה על ההגבלים העסקיים בוחנת היבטים שונים הנוגעים לאחזקות הבנק בבנק הבינלאומי. לצורך הבדיקה האמורה נדרש הבנק להעביר לממונה על ההגבלים העסקיים ידיעות ומסמכים שונים.

במכתב נוסף, מאותו תאריך, הבהירה רשות ההגבלים העסקיים כי לאור העובדה שסוגיית אחזקות הבנק בבנק הבינלאומי נבחנת על ידם, "הצדדים נוטלים סיכון משפטי ומסחרי בשל כל שינוי ביחס למצב הדברים הקיים, שיש בו כדי לחזק את הזיקה בין שני הבנקים". בעקבות חילופי דברים שהתנהלו בין הבנק לרשות להגבלים עסקים, סוכם שתיערך פגישה בין הצדדים וזאת עוד בטרם תימסר תשובת הבנק לגופו של עניין. הפגישה טרם נערכה.

כאמור, הבנק טרם השיב לפניית הרשות לגופה, ואולם על פי עמדת הבנק ויועציו המשפטיים, הבנק פועל כדין לצורך הגנה על זכויותיו כבעל מניות מיעוט בבנק הבינלאומי, וכך גם הודיע לרשות.

בנסיבות העניין, הבנק שקל אפשרות לנקוט בהליכים משפטיים נגד הבנק הבינלאומי בטענה, בין היתר, כי מהלך הנפקת הזכויות הינו מהלך שכל תכליתו להיטיב עם בעל השליטה, ומהווה קיפוח זכויותיו של הבנק כמיעוט, וניצול כוחו של בעל השליטה בבנק הבינלאומי לרעה וכי עליו לקבל אישורים ככזה.

בעקבות קיום מגעים בין הצדדים, בידיעת בנק ישראל ובהמשך לבקשתו, השהה הבנק בשלב זה את הגשת ההליכים. לאחרונה מתנהלים מגעים מול המפקח על הבנקים במטרה לסייע לגבש הסדר בין הצדדים. ההסדר טרם גובש ולפי שעה קיימים חילוקי דעות בין הצדדים.

בהקשר לכך, הנחה הדירקטוריון את הנהלת הבנק לפעול כך שהיה ויגובש הסדר שיכלול מתווה במסגרתו יקטין הבנק את אחזקותיו בבנק הבינלאומי, אזי, מתווה כאמור יהיה כפוף לשמירת התנאים שיאפשרו המשך רישום השקעת הבנק בבנק הבינלאומי על בסיס שיטת השווי המאזני, תיקון הסכם בעלי המניות בבנק הבינלאומי משנת 1983 ותנאים נוספים ככל שיידרשו לצורך שמירת הזכויות של הבנק.

הסדר בין הבנק לבין הבנק הבינלאומי, אם וככל שיגובש, כפוף לאישור הדירקטוריון.

בדוחות הכספיים שפורסמו על ידי הבנק עד כה, הונח שההחזקה במניות הבנק הבינלאומי תהיה החזקה מתמשכת ובהתאם לכן לא נרשמה בעבר הפרשה למס בגין חלקו של הבנק ברווחים שנצברו בבנק הבינלאומי. נוכח האמור לעיל אין וודאות שתתקיים במלואה ההנחה של החזקה מתמשכת בהשקעה ולפיכך, החליט הבנק לערוך הפרשה למס, בסך של כ-130 מיליון ש"ח, בגין חלק ההשקעה אשר להערכת הבנק לא ניתן להניח לגביו החזקה מתמשכת, כאמור לעיל. לפרטים בדבר תובענה מסויימת שהוגשה נגד הבנק הבינלאומי ובקשה להכיר בה כייצוגית, בעניין עמלות ביטוח חיים וביטוח נכסים שלא כדין, ר' ביאור 19 ג' 16 לדוחות הכספיים.

חברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ

כרטיסי אשראי לישראל (להלן: "כאל") הינה חברה בת של הבנק. ליום 31 בדצמבר 2007 הבנק החזיק 71.8% מזכויות ההון ו-79.0% מזכויות הצבעה בכאל. (לפרטים בדבר רכישת אמצעי השליטה בכאל, ר' ביאור 34א' לדוחות הכספיים). כאל מתפעלת כרטיסי אשראי מסוג "ויזה", "דיינרס" ו-"MasterCard".

סך כל הנכסים הסתכם בסוף שנת 2007 ב-6,750 מיליון ש"ח, לעומת סך של 6,148 מיליון ש"ח בסוף שנת 2006, עליה בשיעור של 10%.

סך כל האמצעים ההונים הסתכם בסוף שנת 2007 ב-519 מיליון ש"ח, לעומת סך של 335 מיליון ש"ח בסוף שנת 2007. בשנת 2007 חלקה כאל לבעלי מניותיה דיבידנד שהסתכם ב-50 מיליון ש"ח (2006: 110 מיליון ש"ח).

יחס ההון לרכיבי סיכון עמד ביום 31 בדצמבר 2007 על 14.6%, לעומת 11.3% בסוף שנת 2006.

סך כל ההכנסות הסתכם בשנת 2007 ב-946 מיליון ש"ח, לעומת 811 מיליון ש"ח בשנת 2006, עליה של 17%.

הרווח הנקי הסתכם בשנת 2007 ב-184 מיליון ש"ח, לעומת 126 מיליון ש"ח בשנת 2006, עליה של 46%.

התשואה להון העצמי הגיעה בשנת 2007 לשיעור של 44.1%, בהשוואה לשיעור של 39.3% בשנת 2006.

התרומה של כאל לרווח הנקי של הבנק בשנת 2007 הסתכמה בסך של 87 מיליון ש"ח, לעומת סך של 54 מיליון ש"ח בשנת 2006.

לפרטים בדבר הפעילות בתחום כרטיסי אשראי, ר' "פעילות כרטיסי אשראי" בסעיף "פרטים נוספים אודות הפעילות במוצרים מסויימים" לעיל וביאור 34 ב' לדוחות הכספיים.

דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ

חברת דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ (להלן: דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות") הינה חברה מאוחדת בבעלות ובשליטה מלאים של הבנק, הפועלת בתחום ההשקעות בקרנות השקעה פרטיות ובקרנות הון סיכון, בתחום הבנקאות להשקעות ובתחום חיתום להנפקות וניהולן (באמצעות חברה בת).

סך כל הנכסים ליום 31 בדצמבר 2007 הסתכם ב-733 מיליון ש"ח, לעומת סך של 240 מיליון ש"ח בסוף שנת 2006, עליה בשיעור של 205.4%.

הרווח הנקי בשנת 2007 הסתכם ב-11 מיליון ש"ח, לעומת 19 מיליון ש"ח בשנת 2006, ירידה בשיעור של 42.1%.

התשואה להון העצמי בשנת 2007 הגיעה לשיעור של 7.0%, לעומת 14.2% בשנת 2006.

התרומה של השקעת הבנק בדיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות לתוצאות העסקיות של הבנק, הסתכמה בשנת 2007 בסך של 7.6 מיליון ש"ח, לעומת סך של 16.8 מיליון ש"ח בשנת 2006. (הפער בין הרווח הנקי של דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ לבין תרומתה לתוצאות העסקיות של הבנק נובע מהבדלים ביישום כללי חשבונאות).

בשנת 2007, השתתפה דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ, באמצעות חברה בת, ב-23 הנפקות לציבור בהיקף כולל של כ-6.755 מיליארד ש"ח (בשנת 2006 - 26 הנפקות בהיקף של כ-4.8 מיליארד ש"ח) וב-8 הנפקות פרטיות בהיקף כולל של כ-2.757 מיליארד ש"ח (בשנת 2006 - 30 הנפקות בהיקף של כ-7.4 מיליארד ש"ח).

לעניין כתב אישום שהוגש נגד החברה ונגד שני עובדים לשעבר שלה, זיכויים וערעור שהגישה המדינה על הזיכוי ר' ביאור 19 ג' סעיף 15.5 לדוחות הכספיים.

משאבי אנוש

תרשים המבנה הארגוני

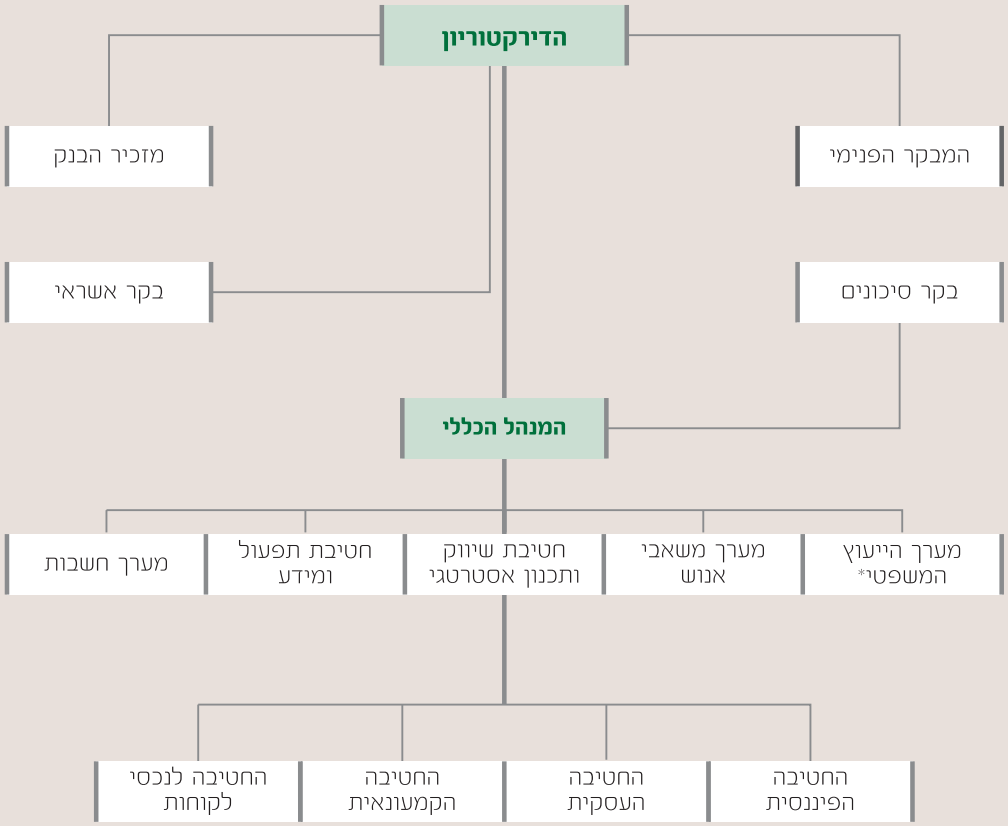

* למערך היעוץ המשפטי כפופים בין היתר קצינת הציות של הבנק והממונה על איסור הלבנת הון אשר מונה בהתאם להוראות חוק איסור הלבנת הון וחקיקת המשנה על פיו.

מצבת כוח האדם ועליות משרה

בשנת 2007 חלה עליה במספר הממוצע החודשי של העובדים, על בסיס משרה מלאה, של הבנק בארץ (לא כולל סניפי הבנק בחו"ל), שהסתכם בשנת 2007 ב-5,875 לעומת 5,552 בשנת 2006, עליה של 323 מהמספר הממוצע החודשי של העובדים, המהווה שיעור של 5.8%.

מספר העובדים, על בסיס משרה מלאה של הבנק בארץ הסתכם בסוף שנת 2007 ב-6,400 לעומת 5,674 בסוף שנת 2006, עליה בשיעור של 12.8%.

מספר העובדים הממוצע החודשי, על בסיס משרה מלאה, של הקבוצה בארץ ובחו"ל הסתכם בשנת 2007 ב-9,705 לעומת 9,166 בשנת 2006, עליה בשיעור של 5.9%.

מספר העובדים של הקבוצה, על בסיס משרה מלאה, הסתכם בסוף שנת 2007 ב-10,396 לעומת 9,301 בסוף שנת 2006, עליה בשיעור של 11.8%.

להלן נתוני כוח אדם בבנק ובקבוצה, במונחי משרות[1]:

	ליום 31 בדצמבר		ממוצע חודשי בשנת	
	2007	2006	2007	2006
הבנק בארץ	6,400	5,674	5,875	5,552
חברות מאוחדות בארץ	3,044	2,799	2,907	2,732
סך כל הקבוצה בארץ	9,444	8,473	8,782	8,284
בסניפי הבנק בחו"ל	37	31	35	30
בחברות מאוחדות	915	797	888	852
סך כל הקבוצה בחו"ל	952	828	923	882
סך–הכל הקבוצה בארץ ובחו"ל	10,396	9,301	9,705	9,166

(1) משרה - משרה מלאה לרבות שעות נוספות ספציפיות, שעות עבודה של עובדי קבלן ואחרים.

להלן נתונים אודות העלות למשרה, באלפי ש"ח:

	2007	2006	% שינוי
העלות הממוצעת השנתית של השכר הישיר למשרת עובד בבנק בארץ	221	247	(10.5)
העלות הממוצעת השנתית של השכר הישיר למשרת עובד בבנק בארץ, בניטרול מענקים[1]	221	219	0.9
העלות הכוללת הממוצעת השנתית למשרת עובד בבנק בארץ, בניטרול הוצאות פרישה מרצון	321	356	(9.8)
העלות הכוללת הממוצעת השנתית למשרת עובד בבנק בארץ, בניטרול הוצאות פרישה מרצון ומענקים[1]	321	322	(0.3)
העלות הכוללת הממוצעת השנתית למשרת עובד בקבוצה בארץ ובחו"ל	312	349	(10.6)

(1) שנת 2006: מענק בגין מכירת גרעין השליטה בבנק.

יחסי עבודה

כללי. יחסי העבודה בבנק מושתתים על חוקת העבודה, על ההסכמים הקיבוציים ועל הסדרי העבודה השונים המתגבשים, בעיקרם, בדיונים בין הנהלת הבנק לבין נציגות העובדים.

חוקת העבודה. "חוקת העבודה לעובדי בנק דיסקונט לישראל בע"מ" שנחתמה בשנת 1974 (להלן: "חוקת העבודה"), משמשת בסיס רחב המתווה ומאגד בתוכו תנאי עבודה, הוראות משמעת, הליכי בוררות וכן הליכים והוראות נוספים. במהלך עשרות השנים האחרונות נחתמו בנוסף לחוקת העבודה עשרות רבות של הסכמים קיבוציים, הכוללים הסכמי שכר והסכמים שונים אחרים, שבדרך כלל באו להוסיף על האמור בחוקת העבודה ולהרחיבה ולעיתים היה בהם כדי לשנות את חוקת העבודה ואף לבטל הוראות שנקבעו בה.

ב"הסכם העובדים" אשר נחתם ביום 1 בפברואר 2005 (ר' "הסכם העובדים" בסעיף "השליטה בבנק" להלן) נקבע, בין היתר, כי תוקפה של חוקת העבודה כהסכם קיבוצי בבנק דיסקונט יוארך לתקופה של חמש שנים, דהיינו עד ליום 31 בדצמבר 2009, וכי בתום מועד זה ינהגו הצדדים, לגבי תוקפה של חוקת העבודה, בהתאם להוראות החוקה. בחוקה נקבע כי תוקף החוקה עד ה-31 במרס והוא יוארך לשנה נוספת בכל פעם, אם לא תודיע אחרת הנהלת הבנק לוועד הארצי, או הוועד הארצי להנהלת הבנק, על ידי הודעה מוקדמת בכתב, שלושה חודשים לפני המועד הנ"ל.

חופש ההתאגדות. העובדים מן המניין בבנק מאוגדים במסגרת ועד עובדים ארצי. בתוך הוועד מתקיימת חלוקה פנימית לפיה עובדים בדרג הפקידותי משתייכים לוועד הפקידים, ואילו מורשי החתימה והמנהלים מאוגדים

במסגרת ועד המנהלים. מרבית העניינים מסוכמים ונחתמים בין הנהלת הבנק לבין הוועד הארצי. בנוסף, קיים גם ועד הגמלאים, המאגד בתוכו את גימלאי הבנק.

השתתפות הבנק בתקציב הוועד. הבנק משתתף בתקציב הוועד הארצי על בסיס חודשי. היקף ההשתתפות - פי שניים מהסכום החודשי הנגבה מהעובדים. חמישה מתוך 21 חברי הוועד הינם בעלי תפקידים בוועד המשמשים בתפקידם במשרה ובמשכורת מלאה. שאר חברי הוועד משמשים בתפקידים אחרים בבנק וכהונתם כחברי ועד הינה בנוסף לעבודתם הרגילה. בנוסף מעמיד הבנק לרשות הוועד משרדים ומממן את אחזקתם.

הבנק משתתף גם בתקציב ועד הגמלאים ומעמיד לרשותו משרדים המשמשים כמשרדי ועד הגמלאים, מממן את אחזקתם ונושא בעלות שכרם של עובדי ועד הגמלאים. כמו כן, הבנק מממן את אחזקתם ותפעולם של מועדוני הגמלאים בירושלים, יפו וחיפה.

קטגוריות עיקריות לעניין תנאי העבודה

לעניין תנאי העבודה, נחלקים עובדי הבנק לשלוש קטגוריות:

עובדים מן המניין. תנאי העבודה של עובדים מן המניין מוסדרים, כאמור, בחוקת העבודה, בהסכמים קיבוציים מיוחדים ובהסדרי עבודה שונים. ביום 31 בדצמבר 2007 היו בבנק 3,855 עובדים מן המניין (31 בדצמבר 2006: 3,887 עובדים מן המניין). מרבית העובדים מן המניין הם עובדים קבועים של הבנק, ומיעוטם עובדים חדשים בתקופת נסיון.

עובדים ארעיים. תנאי עבודתם של העובדים הארעיים מוסדרים, בעיקרם, במספר הסכמים קיבוציים מיוחדים שבהם מפורטים תנאי העסקתם וכן תקופת העסקתם המירבית. תקופת העסקתם המירבית היא 5 שנים ובנסיבות מיוחדות ניתן להאריך אותה עד 7 שנים. סיום עבודתם של עובדים ארעיים אפשרי בכל עת, לפי שיקול דעת ההנהלה. ביום 31 בדצמבר 2007 היו בבנק 1,731 עובדים ארעיים (31 בדצמבר 2006: 1,293 עובדים ארעיים). כמו כן, בהתאם להסכם משנת 2002 בין הנהלת הבנק לארגון העובדים, מועסקים בבנק כ-244 עובדים הקרויים "ארעי מחשב". עובדים אלה פועלים בתחום מערכות המידע וניתן להעסיקם במעמד ארעי עד 7 שנים. (31 בדצמבר 2006: 140 עובדים ארעיים).

בהתאם להסכם בין הנהלת הבנק לבין נציגויות העובדים מוגבל ההיקף הכולל של עובדים ארעיים (למעט עובדי נקיון, וארעי מחשוב) ל-30% מכלל עובדי הבנק.

חוזים אישיים. עובדים בחוזים אישיים חותמים, עובר להעסקתם, על חוזה אישי עם הבנק וחוקת העבודה והסכמי העבודה הקיבוציים אינם חלים עליהם. אוכלוסיית העובדים בחוזה אישי כוללת את חברי הנהלת הבנק, עובדים מסוימים בתחומי המחשוב ורשימה מוגדרת ומוסכמת של בעלי תפקידים, ברובם בכירים. ההיקף הכולל של אוכלוסיה זו יכול להגיע כיום מכוח הסכמי העבודה המצטברים לכ-80 משרות. ביום 31 בדצמבר 2007 היו בבנק בפועל 54 עובדים (לרבות חברי הנהלה) המועסקים בחוזה אישי. (31 בדצמבר 2006: 48 עובדים בחוזים אישיים). בנוסף, הבנק רוכש את שירותיהם של חברות כח אדם ובתי תוכנה. ליום 31 בדצמבר 2007 הועסקו בבנק כ-300 עובדי חברות כח אדם. עובדים אלה מועסקים בעיקר בתפקידי שמירה, נקיון, עובדי שע"מ (עובדים שנלקחו כתגבורת בעקבות המעבר לשבוע עבודה מקוצר) וכספרים (ליום 31 בדצמבר 2006: כ-300 עובדי חברות כוח אדם). ליום 31 בדצמבר 2007 מועסקים בבנק כ-1,115 עובדי בתי תוכנה. עובדים אלה מועסקים בעיקר במשימות פיתוח תוכנה. (ליום 31 בדצמבר 2006: כ-1,010 עובדי בתי תוכנה).

הפיקוח של הבנק על חברות כח האדם התמקד עד כה, בעיקר, במישור ההסכמים, ובכלל זה הקפדה על קיומן של הוראות מתאימות להבטחת הזכויות הסוציאליות של עובדי חברות אלה שמועסקים בבנק. לאור הגברת המודעות לפגיעותם של עובדים מסוג זה ובעקבות פסיקת בית הדין לעבודה, אשר קבע, לגבי בנק אחר, כי הינו מעסיק במשותף של עובדת ניקיון שהועסקה באמצעות חברת כח אדם, פועל הבנק להגברת הפיקוח האמור, בין היתר באמצעות פיקוח על מרכיבי השכר של עובדי חברות כח האדם שמעסיק הבנק.

התפתחויות ביחסי עבודה

ביום 26 בנובמבר 2007 נחתם הסכם שכר עם ועד הפקידים וההסתדרות, אשר על פיו תשולמנה לעובדי הבנק בדרג הפקידותי תוספות שכר לשנים 2007-2008, בשיעור ממוצע של 10% (5% לכל שנה). כמו כן, בהסכם התחייבו העובדים לשמירת השקט התעשייתי עד ליום 30 באפריל 2009, ביחס לנושאים שהוסדרו בו.

ביום 22 בנובמבר נחתמו שני הסכמים עם נציגות העובדים, כלהלן:

הסכם בדבר פדיון "חופשת יובלות", המאפשר לעובדים להחליט לפדות חופשות אלה הנושאות אופי מיוחד וכפי שנקבעו בהסכמי הבנק, בסכום חד-פעמי מיידי או בתשלומים, בעת הבשלת הזכויות לחופשות של כל עובד ועובד. בהסכם זה גם בוטלה הזכות לחופשת יובלות ולתשלומים בגין גנון וקייטנה, כקבוע בהסכמי הבנק, ביחס לעובדים חדשים.

הסכם המסדיר את המשך פעילות קופת התגמולים של עובדי הבנק, באופן שהחברה-הקופה תהפוך לחברה בבעלות העובדים בלבד, אשר תנהל את הקופה בנאמנות, כנדרש על פי הדין, ומסדיר את המשך נשיאתו של הבנק בכל הוצאותיה. ההסכם אושר על ידי האורגנים המוסמכים בבנק ובחברה, והוא מוצא לפועל בהתאם למתווה שאושר בידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר.

ביום 13 בינואר 2008, הכריזה ההסתדרות על סכסוך עבודה ושביתה בגין דרישה לחתימה על הסכם לקביעת התוספת הסלקטיבית לאוכלוסיית המנהלים בבנק לשנים 2007-2008. בפועל נקט ועד המנהלים בעיצומים לסירוגין בין ה-27 בינואר 2008 ועד ל-14 בפברואר 2008.

ביום 17 בפברואר 2008 נחתם הסכם שכר, אשר על פיו תשולמנה לשנים 2007-2009 למרבית עובדי הבנק בדרג הניהולי, תוספות שכר בשיעור ממוצע של 15% לכל תקופת ההסכם, ולשאר אוכלוסית המנהלים, הכוללת עובדים בכירים ו/או בעלי שכר גבוה, תוספות שכר בשיעור ממוצע של 7% לכל תקופת ההסכם, ובנוסף מספר משכורות בונוס שתחולקנה על בסיס דיפרנציאלי.

בנוסף, הוסכם על ביטול רכיבי שכר בגין: עיתון, טלפון ו"הסכם אפריל 92" ועל עדכון רכיב דמי התעבורה. כמו כן, התחייבו הצדדים על שמירת השקט התעשייתי עד ליום 30 באפריל 2010, ביחס לנושאים שהוסדרו בהסכם.

תגמול העובדים

רכיבי השכר המרכזיים הינם משכורת בסיסית, הכוללת תוספת וותק, ייצוג ודמי חיתום, לכל עובד לפי הוותק שלו ומעמדו. המשכורת הבסיסית מהווה בסיס לתשלום תוספות השכר וכן לתשלום דמי פיצול בשיעור של 2.5% מהמשכורת הבסיסית (בגין כל יום עבודה בפיצול, לעובדים הזכאים לכך) דמי משמרת (לעובדים הזכאים לכך), שעות נוספות ומשכורת 13. חלק משכרם של העובדים מוצמד למדד המחירים לצרכן. כמו כן זכאים העובדים לתוספות שונות. קידום עובדי הבנק נעשה באמצעות דרגות בלבד. עובדי הבנק זכאים למענקי יובלות בגובה של מספר חודשי משכורת ומספר ימי חופשה נוספים, בתום 20, 30 ו-40 שנות עבודה בבנק. בהסכם קבוצי מיום 22 בנובמבר 2007 ניתנה לעובדים האפשרות להמיר את חופשת היובלות לה יהיו זכאים במהלך תקופת עבודתם כנגד סכומים כספיים שנקבעו על ידי הצדדים להסכם. באותו הסכם נקבע גם כי הזכות לחופשת יובלות וכן רכיבי שכר בגין גנון וקייטנה לא ינתנו לעובדים חדשים.

שעות נוספות משולמות לחלק מן המנהלים כשעות נוספות גלובליות. ביצוע שעות נוספות בידי עובדים הזכאים לתשלום עבורן מותנה באישור מוקדם של הממונים. יצוין כי בבנק אין מערכת ממוחשבת למדידת שעות העבודה המבוצעות בפועל על ידי העובדים ("שעון נוכחות").

רוב עובדי הבנק זכאים לדמי הבראה בסכום גבוה משמעותית מהסכומים הקבועים על פי דין. כמו כן זכאים העובדים לתגמולים ולקרנות השתלמות, כמקובל.

לצורך חישוב פיצויי פיטורים כולל הבנק את המשכורת הבסיסית, שעות נוספות גלובלית (על פי דרגה), החלק ה-12 ממשכורת 13, וכן תוספות שונות.

עובדי הבנק זכאים להטבות מסוימות גם לאחר פרישתם מהבנק.

הבנק נערך לשינויים המתחייבים בהפרשות בגין פיצויי פיטורים מכח צו ההרחבה בענין הנהגת פנסיית חובה לכל עובד ומכח תיקון מספר 3 לחוק קופות הגמל, אשר תחילתם מיום 1 בינואר 2008. לפרטים נוספים ר' ביאור 33 לדוחות הכספיים.

בהתאם לצו ההרחבה יידרש הבנק לבצע הפרשות לקופות אישיות לפיצויים וזאת עד לשיעור מירבי (מיום 1 בינואר 2013 ואילך) של 5% משכר העובד או מהשכר הממוצע במשק, כנמוך ביניהם. בהתאם לתיקון לחוק קופות הגמל יידרש הבנק לבצע הפרשות לפיצויי פיטורים שלא במסגרת קופה מרכזית לפיצויים כפי שנהג עד כה, בגין עובדים חדשים החל מיום 1 בינואר 2008 ובגין עובדים אחרים החל מיום 1 בינואר 2011. לפרטים נוספים ר' ביאור 16 לדוחות הכספיים.

תשלומים מיוחדים לדרג הניהולי

עובד בדרג הניהולי שקיבל קידום, מקבל תוספת בגובה 5% (בתנאי שעברו לפחות 12 חודשים ממועד זכאותו לתוספת הקודמת בגין קידום ו/או העברה). עובד בדרג הניהולי שעבר מתפקידו, מקבל תוספת בשיעור של 2% עד 7% ממשכורת טבלה, בהתאם להחלטת ההנהלה, בהתחשב באחריות הנוספת ו/או במאמץ הניהולי המיוחד הדרוש להסתגלות בתפקידו בעקבות ההעברה, ובתנאי שעברו לפחות 12 חודשים ממועד זכאותו לתוספת הקודמת בגין קידום ו/או העברה.
עובדים ב-3 הדרגות הבכירות האחרונות (מנהל בכיר, עוזר למנכ"ל, עוזר בכיר למנכ"ל), זכאים לקבל מהבנק רכב צמוד ומימון מלא של קו טלפון אחד בביתו של הבכיר. ליום 31 בדצמבר 2007 הגיע מספר העובדים בדרג הניהולי ל-1,160 (31 בדצמבר 2006: 1,079 עובדים).

קבוצת נושאי המשרה ועובדי ההנהלה הבכירה בתאגיד

לחברי קבוצה זו חובת הודעה מוקדמת ארוכה מהקבוע בחוק וכן מוגדרת לגבי כל אחד מהם תקופת הגבלת העיסוק (בין חודשיים לשנה), אשר בגינם הם זכאים למענק הסתגלות (2-12 חודשי משכורת).
לפרטים בדבר תוכנית אופציות לנושאי משרה בבנק, ר' ביאור 13 ד' לדוחות הכספיים.

תוכנית מענקים לעובדים ולמנהלים בבנק בשנים 2007-2008

בחודש מרס 2007 אישר הדירקטוריון תכנית מענקים לעובדי ומנהלי הבנק לשנת 2007. לפרטים בדבר תכנית מענקים לחברי הנהלת הבנק, ר' ביאור 16 לדוחות הכספיים. תקציב התכנית יקבע על פי שיעור התשואה השנתית להון של הרווח מפעולות רגילות. המענקים יינתנו במדרגות לפי שיעור התשואה. מטרת התוכנית היא יצירת קשר מובנה בין הצלחת הבנק לבין תגמול העובדים והמנהלים בטווח הקצר ולאורך זמן. בחודש מרס 2008 אישר הדירקטוריון תוכנית מענקים דומה לשנת 2008.

עבודה ביום המנוחה

תורנים של מערך המחשוב ואנשי הבטחון של הבנק עובדים בימי המנוחה הקבועים בחוק שעות עבודה ומנוחה, תשי"א-1951. עבודה בימים אלה דורשת היתר מיוחד, אשר טרם הוענק לבנק. לפרטים בדבר חקירה בנושא העסקה במנוחה השבועית בניגוד לחוק, ר' "הליכים של רשויות" בפרק "הליכים משפטיים" להלן.

פרישת עובדים

בשנים 2000-2007 עודד הבנק פרישה מוקדמת של עובדים, תוך פניה לאוכלוסיות עובדים בעלות מאפיינים שהוגדרו, אשר לגביהן נערך מאמץ ממוקד לעידוד פרישתם המוקדמת, בתנאים משופרים.
עידוד הפרישה הוא יעד אסטרטגי בתחום משאבי האנוש. הפרישה נעשית בהסכמה עם העובד הפורש ולא בכפיה (פיטורין), והיא מקדמת יעדים כמו הפחתת העלות הממוצעת למשרת עובד ורענון שורות העובדים.
במהלך שנת 2007 פרשו 172 עובדים מהם 103 עובדים במסגרת פרישה מוקדמת. במהלך שנת 2006 פרשו 262 עובדים, מהם 205 עובדים במסגרת פרישה מוקדמת. במהלך שנת 2005 פרשו 53 עובדים מהם 3 עובדים במסגרת פרישה מוקדמת.
בסך הכל פרשו מהבנק 1,541 עובדים במהלך השנים 2000-2007, מהם 1,073 במסגרת פרישה מוקדמת.
תוכנית לעידוד פרישה מוקדמת (2007). בחודש מרס 2008 אישר הדירקטוריון תוכנית לעידוד פרישה מוקדמת של עובדים עם מאפיינים שהוגדרו מראש, להם תוצע פרישה בתנאים מועדפים. בדוחות הכספים ליום 31 בדצמבר 2007 נכללה הפרשה בסך של 50 מיליון ש"ח בגין התוכנית האמורה.

תוכנית לעידוד פרישה מוקדמת בבנק מרכנתיל דיסקונט. ברבעון האחרון של שנת 2007 אישר הדירקטוריון של בנק מרכנתיל דיסקונט תוכנית פרישה מרצון בהיקף של 23 מיליון ש"ח.

תוכנית לעידוד פרישה מוקדמת (2006). בשנת 2007 ניתנו לעובדים חלופות נוספות לקבלת פיצויים: תשלום פיצויים בשיעור של 100% והמרת המענק בתשלום חודשי ברוטו, צמוד למדד, לתקופה שתיקבע בידי העובד ולא תעלה על 25 שנה מיום הפרישה. העובד יוכל לקבוע את מועד התחלת קבלת התשלום החודשי, ובלבד שהתשלום האחרון לא יעבור את המועד האמור לעיל (25 שנה מהפרישה). תוכנית התשלומים שתיבחר על ידי העובדים מובטחת בכל מקרה, גם במקרה של פטירה, חלילה.

בעקבות הסכמה עם ועד העובדים, ניתנה אפשרות לחלופה נוספת, בה העובד יקבל מיידית את סכום הפיצויים הפטור ממס ואילו כל העודף (הסכום העולה על הפטור והמענק הנוסף) יתקבל בתשלומים חודשיים.

בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2006 נכללה הפרשה בסך של 70 מיליון ש"ח בגין התוכנית האמורה.

העלות הממוצעת לעובד פורש היתה כ-753 אלף ש"ח בשנת 2007 (בשנת 2006: כ-873 אלף ש"ח). הסכומים האמורים אינם כוללים מס שכר שעמד על 15.5% בשנת 2007 (בשנת 2006: 16.25%).

תוכנית לעידוד פרישה באי די בי ניו יורק (2006). דירקטוריון אי די בי ניו יורק החליט בחודש יולי 2006 על תוכנית לעידוד פרישה של חברי הנהלה ושל כ-120 עובדים. בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2006 נכללה הפרשה בסך של 73 מיליון ש"ח בגין התוכנית האמורה. בסך הכל פרשו מהבנק בניו יורק 127 עובדים בשנת 2006 כולל חברי הנהלה. 77 עובדים פרשו בתוכנית פרישה מרצון.

תכנון ופיתוח המשאב האנושי

פיתוח המשאב האנושי בבנק מחזק את יכולת הבנק לעמוד בהצלחה באתגרים העסקיים והארגוניים הניצבים בפניו, באמצעות:

- בניה, טיפוח וחיזוק שדרת הניהול בבנק, לכל אורכה, באמצעות פיתוח מנהלים תומך אסטרטגיה, המתבצע ב-4 ערוצים:
  - הכשרת עתודות לקראת תפקיד (ניהול זוטר, ניהול ביניים);
  - הכשרה תחזוקתית בתפקיד;

  לראשונה, בוצע בקרב מנהלי הסניפים, סגני מנהלי מרחבים ומנהלי מרחבים מהלך כפול של פיתוח והעצמה אישית ומקצועית: הערכת כפיפים את מנהליהם ומישוב המנהלים, ומהלך המשכי של coaching - ייעוץ אישי לשיפור המיומנויות ה'רכות' והצלחה במישור העסקי.
- הקמת ומיצוב "פורום מנהלי סניפים" - פורום מקצועי, המחזק את המיצוב הארגוני של התפקיד ומעצים את יכולת המנהלים להוביל שינויים. בנוסף, משמש הפורום כמסגרת למפגש עמיתים לצורך למידה משותפת.
- הכשרה המותאמת לצרכי מנהלים בחטיבות השונות (חטיבה עסקית, חטיבה פיננסית, אגף מערכות מידע ואגף התפעול), והכשרה המותאמת לצרכי מנהלים בחטיבות השונות.
- גיבוש והטמעת מסלולי קריירה לתפקידי ליבה בנקאיים: בנית מסלול פיתוח ליועצי השקעות לרבות קורס עתודה מקצועית, המקנה יכולות התנהגותיות רצויות למקצוענים בארגון.
- פעילות פיתוח ארגוני ביחידה אורגנית וישום גישה רב תחומית המותאמת לצרכי היחידה.

  בפעילות זו מסייעים אנשי מקצוע מהתמחויות שונות (פיתוח מנהלים, ייעוץ ארגוני, הדרכה, שירות וניהול ידע) למנהל היחידה בגיבוש חזון ליחידה, באבחון מצב היחידה כיום ובבניית תכנית פיתוח אופרטיבית לצמצום הפערים ביניהם, באמצעות פיתוח המשאב האנושי ושיפור תהליכים ביחידה.

  כחלק מהפעילות ביחידות אורגניות, החל להתבצע במספר יחידות מהלך לשדרוג מיומנויות ייזום עסקים ומיומנויות ניהול הפיתוח העסקי. מהלך זה כולל בניית תורה, שגרות ותהליכי עבודה המותאמים למאפייני הפעילות העסקית ביחידה, והטמעתם.

היחידות בהן הופעלה פעילות הפיתוח הארגוני בשנת 2007 היו סניף ראשי ירושלים, אגף בנקאות פרטית בינלאומית ומוקדי האשראי.
ייעוץ ארגוני - ניהולי להקמת סניפים, בניית הצוות וליווי המנהלים בכניסה לתפקיד.
במסגרת פרויקט עובדי מדינה, למשל, בוצע בשנת 2007 ליווי ייעוצי בשבעה סניפי עובדי מדינה.

שיפור השירות

נושא השירות ללקוח מהווה בבנק דיסקונט רכיב היוצר יתרון תחרותי. לפיכך, הבנק משקיע משאבים רבים במאמץ מתמשך ליצור ללקוחות "חווית שירות" ייחודית ובלתי נשכחת.
בנק דיסקונט מצוי בעיצומו של מהלך רב-שנתי של הגירה לתרבות הממקמת את הלקוח במרכז ההוויה הארגונית. לפני מספר שנים חרטה הנהלת הבנק על דגלה את היעד האסטרטגי לפיו כל לקוח (פנימי וחיצוני) יוצא מרוצה. לשם כך, הוחל ביישום פעילות ענפה בקרב העובדים, שמטרתה לייצר בקרבם תודעת שירות מפותחת, המונעת מהבנה והזדהות עם הלקוחות. בנוסף, מכוונת הפעילות להקניית הכלים המתאימים לרבות תשתיות, תהליכים ומבנים ארגוניים שיתמכו ביצירת חווית שירות יוצאת דופן. תהליך השינוי התרבותי נשען בראש ובראשונה על הקניית ההכרה בקרב כל מנהלי הארגון כי הם למעשה מנהלים יחידות שירות (פנימי וחיצוני).
מזה מספר שנים מתבצעת פעילות הכשרה והטמעה של עקרונות ניהול השירות בכל יחידות הקו וביחידות המטה התומכות.
תחום ההכשרות המקצועיות, המלווה את העובד מרגע כניסתו לארגון, משלב את כל ממדי השירות הנדרשים בעת טיפול בלקוח מתוך ראיה, כי השירות הינו חלק ממקצועיות העובד.
במהלך שנת 2007 נמשך מהלך הטיפול בלקוחות, שאותרו כ"מאותתי נטישה". עובדי הסניפים הוכשרו כיצד לזהות לקוח, שאינו שבע רצון, וכיצד למנוע נטישתו.
בשנת 2007 גובש והוזנק נושא **'התרבות העסקית'** - עקרונות התנהגות עסקית בתחומי השפה, שולחן העבודה וההופעה שמטרתם הגשמה, הלכה למעשה, של הערכים המקצועיים והאישיים ושל הדרך הדיסקונטאית למקצועיות בנקאית ולשירות איכותי מוביל.
מדידת איכות השרות. איכות השירות הניתן בפועל ללקוחות חוץ ופנים נבדקת בצמתים רבים: שירות טלפוני, שירות פנים-אל-פנים, טיפול בתלונות, וממשקים פנימיים. הציונים השונים, המתקבלים במדידות התקופתיות, מהווים תשתית ללימוד והפקת לקחים, ומשמשים בתהליכי קבלת החלטות מקצועיים ואת מערכות ההכרה וההוקרה לעובדים, למנהלים וליחידות ארגוניות.
במסגרת עידוד היוזמה בשירות, הנהיג הבנק בשנת 2007 סטנדרט חדש של תגמול והוקרת מצטיינים במערכת הבנקאית - טיול חווייתי לחו"ל.

ניהול ידע

פעילויות של הפקת לקחים ותהליכי חפיפה והעברת תפקיד מלווים גם הם בכלי ניהול ידע יעודיים. מערכות ויישומים נוספים מאפשרים שימוש בטפסים ממוחשבים, ניהול תובנות וניהול מידע תחרותי. כלים ותבניות לצרכים תפעוליים מפותחים בדגש על היבטי התייעלות וחיסכון.
פעילות ניהול הידע מהווה נדבך חיוני בניהול מקצועיות העובדים בארגון היא חלק מתהליכי העבודה ומספקת מענה למספר אתגרים מרכזיים:

- העברת מרכז הכובד של הידע המקצועי מהמטה לשדה על ידי איסוף ידע ותובנות מהשטח, הבנייתם והפצתם לגורמים שעל ידם הוא נדרש;
- הפיכת ידע סמוי לגלוי וניהול הידע הקיים על ידי תהליכי שיתוף ולמידה;
- שימור ידע מקצועי ושימוש חוזר בו;
- קיצור זמני התגובה והעברת מידע נדרש באופן המהיר והיעיל ביותר;
- הצגת תמונת מצב עדכנית של רמת המקצועיות בארגון;

- שיפור ביצועים ועמידה ביעדים העסקיים של הארגון.

הפורטל הארגוני במערכת האינטראנט הפך לכלי מרכזי בניהול הידע. הפורטל מספק תשתית לאספקת מידע רלוונטי, זמין ועדכני. למעלה ממאה מומחי תוכן מתחזקים באופן שוטף קהילות ידע ואתרי מידע מעודכנים, המספקים לכלל אוכלוסיית הבנק את המידע המקצועי והאישי הנחוץ לפעילותם השוטפת. האתרים המקצועיים וקהילות הידע מקושרים לפעילות הליבה העסקית ולתהליכים ארגוניים מרכזיים, ובכך תומכים בהעלאת רמת המקצועיות של העובדים ושביעות רצון הלקוחות. דוגמא בולטת הינה הקמת אתר ייעודי לפרויקט עובדי מדינה בשנת 2007.

נתונים סטטיסטיים מצביעים על שימוש הולך וגובר של העובדים בערוץ זה, המאפשר שיתוף מיטבי בידע מקצועי וארגוני.

תהליכים ארגוניים ותרבותיים נוספים, כמו בחירת יחידות ועובדים מצטיינים, מלווים באתרים יעודים, אשר נותנים מענה הן מבחינת מידע שוטף לגבי התהליך והן מבחינת אפשרות לפעילות אינטראקטיבית של עובדים.

הדרכה

בשנת 2007 קיבלו העובדים בבנק מענה רחב לצרכיהם המקצועיים באמצעות הכשרה והדרכה נרחבים. בשנה זו, ניתן מענה הדרכתי למהלכים אסטרטגיים של הבנק כדוגמת מכרז הלוואות ושירותים לעובדי המדינה וכן כניסה לתחום הייעוץ הפנסיוני:

- הזכייה במכרז למתן הלוואות ושירותים לעובדי המדינה יצרה צורך בהכשרת העובדים למתן מענה מקצועי בנושא; הכשרות בנקאיות והתנהגותיות כלליות לאוכלוסיות נבחרות בנושאים ספציפיים, וכן הכשרות ל"מילוי שורות" במערך הסניפים ובסניפי הקונספט.
  האוכלוסיות שהוכשרו היו מגוונות וכללו את עובדי צוותי שירות, צוותי שטח, עובדי המוקד הייעודי, עובדי משרד אחורי וכלל עובדי הסניף. לכל אוכלוסיה פותחה והועברה הדרכה תואמת תפקיד.
- במסגרת היערכות הבנק למתן ייעוץ פנסיוני, בוצעה פעילות הדרכתית ענפה שהכשירה כ-220 עובדים: יועצים פנסיוניים חדשים בבנק בעלי רישיון, יועצים משולבים (יועצי השקעות המחזיקים גם ברישיון לייעוץ פנסיוני) ויועצי השקעות לקראת מבחני הסמכה של משרד האוצר לקבלת רישיון לייעוץ פנסיוני.

במהלך השנה הושלמו גם פערי הידע, בתחומים השונים, על פי איתור צרכים שנעשה בחטיבות השונות.

לראשונה, בוצע מיפוי ידע בתחום האשראי שמטרתו איתור פערים ובניית תוכנית להשלמתם; וזאת לצורך שיפור רמת המקצועיות של עובדי הבנק העוסקים בתחום האשראי.

למיפוי קדם תהליך הכנה ממושך של בניית מאגר שאלות נרחב בכל הנושאים, השקת המהלך מול המנהלים, הבניית סביבת תרגול עצמי, במתכונת הדומה למיפוי, ומתן אפשרות לרכזים ולבנקאי העסקים לבצע מבדק עצמי. במיפוי הידע השתתפו 250 רכזי אשראי ובנקאי עסקים מהחטיבה הקמעונאית ומהחטיבה העסקית והוא הקיף את כל נושאי המומחיות, שהם נדרשים להפגין במסגרת תפקידם. התוצאות עובדו ונותחו ויהוו בסיס להכשרה במהלך שנת 2008.

כחלק משיפור המקצועיות, ובמסגרת מדיניות מתן מענה מקצועי הדרכתי לכל נושאי המומחיות של יועצי ההשקעות, נמשך גם השנה מהלך של הכשרת יועצי ההשקעות.

בנושא הקמעונאות: בקרב הצוות הניהולי בסניפים הושם דגש על בניית תוכנית עבודה חודשית, הכוללת ניהול משימות ויעדים וכן חניכה ופיתוח צוות עובדים. הדרכות הבנקאים התמקדו בשיפור ביצועי היזמה בניהול הקשר עם הלקוחות. במינהלות המרחבים ניתן ליווי אישי לבעלי תפקידים, לצורך הטמעת שגרות הניהול.

אופק. החל משנת 2007 חל שינוי בהתייחסות להשקת יישומי מחשב תומכי פעילויות בנקאיות, מ"גלי השקה באופק" ל"מהדורות הפצה" של תוכנות ממוחשבות ובכללן יישומי אופק.

בשנה זו הודרכו 4 מהדורות בנושאי העברת משכורות מעסיקים ומענק חיילים משוחררים, שיקים בנקאיים במט"ח, כרטיסים מגנטיים והעברות יוצאות.

חלקן של ההדרכות הועבר באמצעות מבזקי למידה, אשר ייחודם בהגעה מהירה ל"שולחן העבודה" של העובד והעברת מסר אחיד וברור לאוכלוסיה גדולה במיוחד.

מניין ימי ההדרכה בשנת 2007 הגיע לכ-40,830 בהשוואה לכ-37,198 בשנת 2006. נתון זה מצביע על עליה של כ-10%. עליה זו נובעת בעיקר מהדרכה לתחום פעילות חדש בבנק (ייעוץ פנסיוני) וכן מהכשרת העובדים בנושא עובדי המדינה. נתון זה מתייחס לימי ההדרכה שהתקיימו בפועל, במתקני המכללה, ואינו נותן ביטוי לפעילות הלמידה העצמית אשר בוצעה בהיקפים נרחבים, בכל הנושאים והתחומים.

השקעה בהדרכה ובפיתוח עובדים. השקעות הבנק בהדרכה ובפיתוח המשאב האנושי הסתכמו בשנת 2007 בכ-19.7 מיליון ש"ח. בשנת 2006 הסתכמו ההשקעות כאמור בסך של 22 מיליון ש"ח. הסכומים האמורים כוללים הכשרת עובדים בנושאים שונים (פיתוח וביצוע הדרכה וייעוץ להדרכה). כמו כן, כולל הסכום את ההוצאות למימון לימודים אקדמיים לעובדי הבנק וכן הוצאות בגין השתלמות מקצועית, ימי עיון וכיוצ"ב. הסכום אינו כולל עלויות עקיפות בגין שכר עובדי הדרכה ואחזקת מבנה. הסכום אינו כולל גם את החלק היחסי בשכר העובדים בגין שעות השתתפותם בהדרכה, במסגרת ההדרכה של הבנק, בלמידה עצמית באמצעות המערכות הממוחשבות ללמידה מרחוק ובמסגרות חיצוניות.

כמו כן, לצורך ביצוע הדרכות בבנק מופעלים חונכים ושותפי הדרכה שנמנים על עובדי הבנק, אשר משלבים בעבודתם השוטפת גם סיוע בחונכות, בהדרכה ובפיתוח חומרי הדרכה. העלות אינה כוללת גם את העלויות בעניין זה.

הסכום דלעיל בגין שנת 2007 כולל את ההיערכות לקידום יישום פרויקט עובדי מדינה בתחום הכשרת ופיתוח המשאב האנושי. מכלול הנתונים הנ"ל אינו נותן ביטוי כספי לאלפי שעות למידה עצמית ומבזקי למידה בתחומי הבנקאות השונים, המתבצעים באמצעות מערכות ממוחשבות ללמידה מרחוק.

מספר משרות של עובדים בבנק

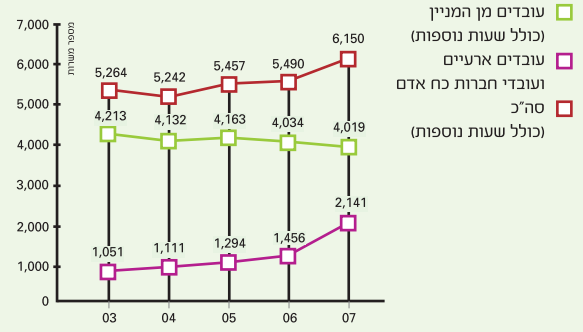

התפלגות ימי הדרכה לפי נושאים 2007

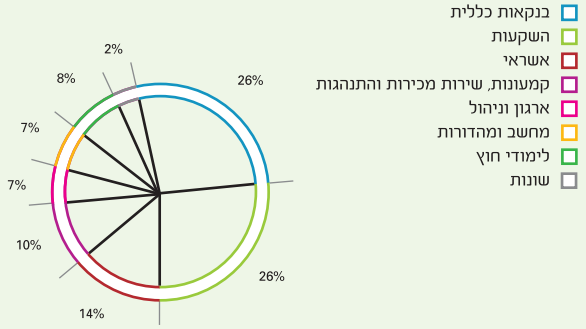

ותק ממוצע וגיל ממוצע

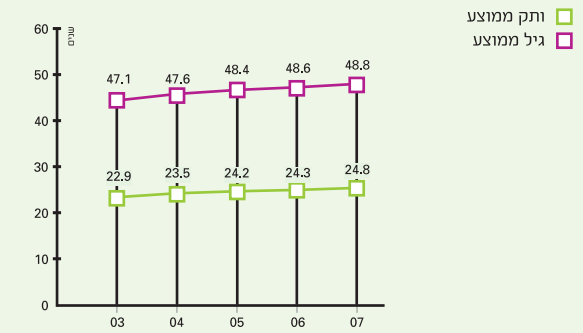

שיעור אקדמאים לפי דרג

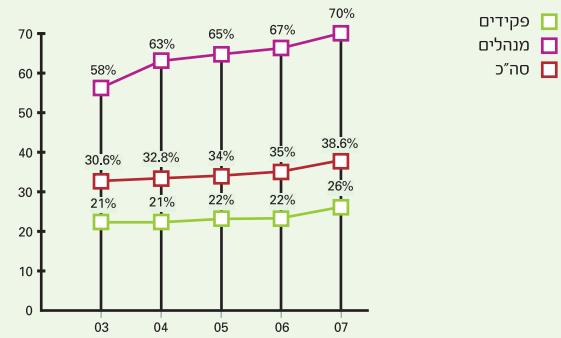

התפלגות עובדי מן המנין לפי גיל 12/07

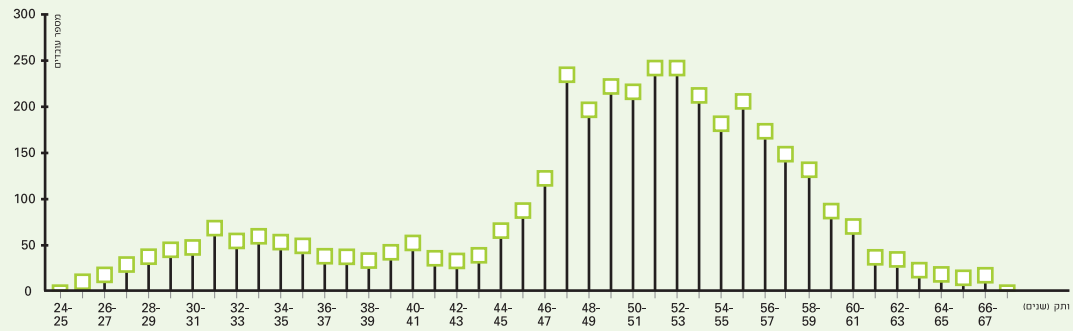

התפלגות עובדי מן המנין לפי ותק 12/07

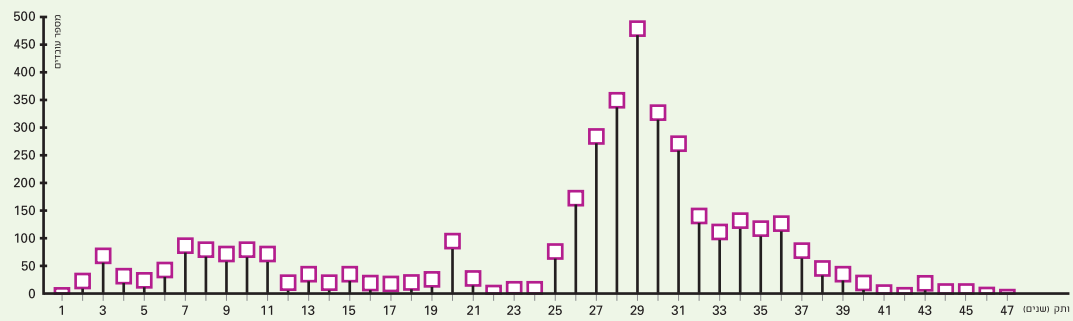

השליטה בבנק

עקב המשבר בשוק המניות הבנקאיות מחודש אוקטובר 1983, על רקע פרשת "ויסות" מניות אלה וכחלק מהצעדים שננקטו כדי להתמודד עמו, התקשרה ממשלת ישראל, בשם מדינת ישראל, במערכת הסכמים שיצרה הסדר למימון הרכישה מהציבור של המניות בכל אחת מהקבוצות הבנקאיות שהיו מעורבות במשבר.
בהתאם לחוק המניות הבנקאיות שבהסדר (הוראת שעה), התשנ"ד-1993 (להלן: "חוק המניות הבנקאיות שבהסדר"), הועברו ביום 31 באוקטובר 1993 מניות הבנק לבעלות המדינה, שהייתה החל מהמועד האמור לבעלת השליטה בבנק, מכח החזקותיה במניות הבנק. לפרטים נוספים ר' "חוק המניות הבנקאיות שבהסדר" להלן.
עד ליום 31 בינואר 2006 החזיקה המדינה ב-559,870,403 מניות רגילות א' בנות 0.1 ש"ח ע.נ. כל אחת של הבנק, המהוות כ-57.09% מהון המניות המונפק של הבנק ומכח ההצבעה בו, וזאת לאחר שתי הצעות מכר של מניות המדינה לציבור הרחב ולציבור עובדי הבנק, שנעשו בשנים 1996 ו-1997, על פי תשקיפים שפורסמו על ידי המדינה והבנק, ולאחר הצעה פרטית של מניות הבנק למשקיעים מוסדיים, שנעשתה בשנת 2001.
ביום 31 בינואר 2006 (להלן: "מועד ההשלמה"), עם השלמת העסקה למכירת השליטה בבנק, כמפורט להלן, עברה השליטה בבנק לקבוצת ברונפמן-שראן.

המחזיקים במניות הבנק

על פי מה שנמסר לבנק, עם השלמת ההסכם למכירת גרעין השליטה בבנק (כהגדרתו להלן) מחזיקה קבוצת ברונפמן-שראן 254,966,194 מניות רגילות א' בנות 0.1 ש"ח ע.נ. כל אחת של הבנק, המהוות כ-26% מהונו המונפק של הבנק ומזכויות ההצבעה בו והמדינה החזיקה 304,904,209 מניות רגילות א' בנות 0.1 ש"ח ע.נ. כל אחת (להלן: "מניות רגילות"), אשר היוו באותו מועד כ-31.09% מהון המניות המונפק של הבנק ומזכויות ההצבעה בו. לקבוצת ברונפמן-שראן אופציה לרכוש מהמדינה עד 25% נוספים מההון המונפק של הבנק ומזכויות ההצבעה בו.
בחודש מאי 2006 מכרה המדינה מניות המהוות 6.09% מהונו המונפק של הבנק, שהיוו את יתרת החזקות המדינה במניות הבנק, קרי: המניות שהחזיקה המדינה מעבר למניות לגביהן הוקנתה האופציה לקבוצת ברונפמן-שראן.
לפרטים בדבר המחיר האפקטיבי בעסקה למכירת גרעין השליטה בבנק, בהתאם לחוות דעת שהעבירה לבנק נכסים מ.י. בע"מ, ולמחיר בו נמכרה יתרת המניות שבידי המדינה ר' להלן.
החזקות קבוצת ברונפמן-שראן במניות הבנק הינן כלהלן:
152,979,716 מניות רגילות, המהוות כ-15.6% מההון המונפק של הבנק ומזכויות ההצבעה בו, מוחזקות על ידי השותפות המוגבלת Treetops Acquisition Group LP (להלן "Treetops");
101,986,478 מניות רגילות, המהוות כ-10.4% מההון המונפק של הבנק ומזכויות ההצבעה בו, מוחזקות על ידי השותפות המוגבלת Treetops Acquisition Group II LP (להלן "Treetops II").Treetops הינה שותפות מוגבלת שהתאגדה באיי קיימן. השותפים המוגבלים ב-Treetops הינם חברי קבוצת ברונפמן, כמפורט להלן:

- Edgar Miles Bronfman IDB Trusts A through G (שבע נאמנויות), אשר הנהנה שלהן הינו אדגר מ. ברונפמן מחזיקות בכ- 64.273% ב-Treetops;
- מתיו ברונפמן מחזיק ישירות בכ-6.424% ב-Treetops;
- Matthew Bronfman IDB Trust, אשר הנהנה שלה הוא מתיו ברונפמן, מחזיקה בכ-6.424% ב-Treetops;
- Holly B. Lev IDB Trust, שהנהנית שלה היא הולי ב. לב, מחזיקה בכ- 6.424% ב-Treetops.
- Adam R. Bronfman IDB Trust, שהנהנה שלה הוא אדם ר. ברונפמן, מחזיקה בכ-6.424% ב-Treetops.

אדגר מ. ברונפמן הינו אביהם של מתיו ברונפמן, הולי ב. לב ואדם ברונפמן; כל הנאמנויות המפורטות לעיל, ייקראו להלן, ביחד, "נאמנויות ברונפמן". הנאמנים של כל אחת מנאמנויות ברונפמן, ייפו את כוחו של הנהנה של הנאמנות (ולגבי הנאמנויות שהנהנה שלהן הינו אדגר מ. ברונפמן, אבי המשפחה - ניתן יפוי הכח לאדגר מ. ברונפמן ומתיו ברונפמן, ובלבד שבמקרה של מחלוקת ביניהם, דעתו של מר אדגר מ. ברונפמן תיגבר), לקבל את כל ההחלטות ביחס להשקעה בבנק, למעט במקרים של החלפת מיופה הכח (בכפוף לאישור מוקדם של בנק

המחזיקים בגרעין השליטה בבנק דיסקונט לישראל בע"מ

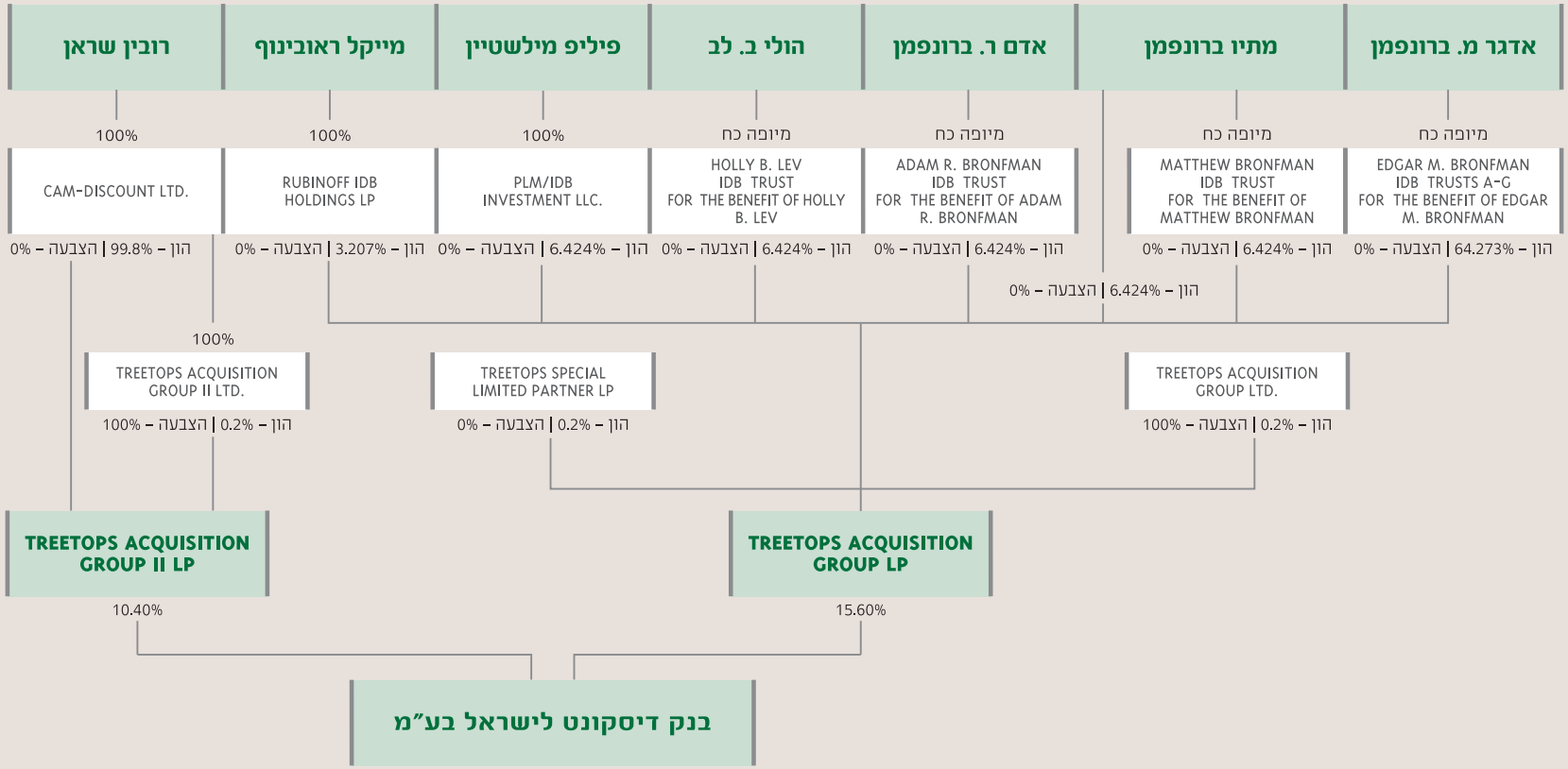

ישראל), ביצוע השקעות נוספות ב-Treetops ו/או בבנק, וכן מכירה, התקשרות בהסכם מיזוג או העברה כלשהי של האינטרסים של הנאמנות, ב-Treetops ו/או בבנק.

- IDB Investment LLC\PLM, חברה בבעלותו המלאה של פיליפ מילשטיין, מחזיקה בכ-6.424% ב-Treetops.
- Rubinoff IDB Holdings LP, שותפות מוגבלת בבעלותו המלאה של מייקל ראובינוף, מחזיקה בכ-3.207% ב-Treetops.

בנוסף לחברי קבוצת ברונפמן, השותפות המוגבלת Treetops Special Limited Partner LP, שהתאגדה באיי קיימן (להלן: SLP), מחזיקה, כשותף מוגבל, בכ-0.2% ב-Treetops. (השותפים המוגבלים ב-SLP, הינם מתיו ברונפמן (כ-65%) וכן מייקל ראובינוף, באמצעות Rubinoff IDB Holdings LP (כ-35%). השותף הכללי של SLP, הינה חברת Treetops SLP Ltd. (חברה בבעלותו המלאה של מתיו ברונפמן, שהתאגדה באיי קיימן), והיא מחזיקה בכ-0.2% ב-SLP).

השותף הכללי של Treetops, המחזיק בכ-0.2% ב-Treetops, הינו Treetops Acquisition Group Ltd. (להלן: "Treetops Ltd."), חברה שהתאגדה באיי קיימן. אמצעי השליטה ב-Treetops Ltd. מוחזקים על ידי חברי קבוצת ברונפמן, בהתאם ליחס החזקותיהם ב-Treetops.

Treetops II הינה שותפות מוגבלת שהתאגדה באיי קיימן. השותף המוגבל ב-Treetops II הינו חברת Cam Discount Ltd. (להלן: "Cam Discount"), המחזיקה בכ-99.8% ב-Treetop II. Cam Discount הינה חברה שהתאגדה באיי קיימן ואשר מלוא אמצעי השליטה בה מוחזקים על ידי רובין שראן.

השותף הכללי של Treetops II, המחזיק בכ-0.2% ב-Treetops II, הינו Treetops Acquisition Group II Ltd. (להלן: "Treetops II Ltd."), חברה שהתאגדה באיי קיימן ואשר מלוא אמצעי השליטה בה מוחזקים על ידי Cam Discount.

לפרטים בדבר עסקת מכירת השליטה בבנק וההסדרים בין הרוכשים לבין הממשלה ובינם לבין עצמם ר' בפרק זה להלן.

מכירת גרעין השליטה בבנק

על פי מה שנמסר לבנק, ביום 31 בינואר 2006 הושלמה העסקה למכירת גרעין השליטה בבנק (להלן: "ההסכם למכירת גרעין השליטה בבנק"), שנחתמה ביום 1 בפברואר 2005, בין נכסים מ.י. בע"מ (להלן: "נכסים") וממשלת ישראל (להלן: "הממשלה") מצד אחד לבין קבוצת ברונפמן-שראן (להלן: "הרוכשים"), מצד שני. במסגרת ההסכם רכשו הרוכשים מניות של הבנק, המהוות 26% מהונו המונפק (להלן: "גרעין השליטה") וקיבלו אופציה, לתקופה של 3 שנים מיום 31 בדצמבר 2005, לרכוש מניות המהוות עד 25% נוספים מהונו המונפק של הבנק, והכל בתמורה לסך של כ-1.3 מיליארד ש"ח (שהיווה מחיר של כ-5.1 ש"ח למניה), בתוספת ריבית עד מועד השלמת העסקה. לענין המחיר האפקטיבי למניה, ר' "המחיר האפקטיבי בעסקה למכירת גרעין השליטה בבנק" להלן.

במועד ההשלמה שילמו הרוכשים סך של 241,649,508 דולר, בתוספת ריבית בסך 7,925,895 דולר, ובסך הכל 249,575,403 דולר. יתרת התמורה בסך של 55,765,271 דולר (להלן: "יתרת התמורה") בצירוף הריבית שנצברה עליה עד למועד ההשלמה, בסך 1,829,053 דולר, ובסך הכל 57,594,324 דולר, תורגמה לשקלים חדשים, בהתאם לשער היציג של הדולר, במועד ההשלמה.

החל ממועד ההשלמה תהיה יתרת התמורה, צמודה למדד ונושאת ריבית שנתית בשיעור 4%. יתרת התמורה תשולם על ידי הרוכשים, עד ליום העסקים הראשון שיחול לאחר תום 36 חודשים גריגוריאניים מיום 31 בדצמבר 2005 (להלן - "התקופה הראשונה"), למעט סכומי הריבית שייפרעו על ידי הרוכשים בתשלומים שנתיים.

לפרטים בדבר תנאי האשראי ר' "הסכם האשראי" להלן.

לאור האמור לעיל, המחיר למניה לפיו בוצעה עסקת המכר, כשהוא מחושב למועד ההשלמה, על פי סכום התשלום הראשון בצירוף הריבית שנצברה עליו עד למועד ההשלמה, בתוספת סכום יתרת התמורה, בצירוף הריבית שנצברה עליה עד למועד ההשלמה, כשהוא מחולק במספר המניות הנמכרות, הינו כ-1.2047 דולר, למניה. (במסגרת החישוב דלעיל לא נלקחה בחשבון האופציה לרכישת מניות המהוות 25% מהונו המונפק של

הבנק, וכן אין החישוב כולל את התמורה הנוספת, המותנית, כמפורט להלן). לפרטים בדבר חישוב המחיר האפקטיבי למניה בעסקה למכירת גרעין השליטה בבנק, כפי שנעשה עבור נכסים בסמוך לאחר הרכישה, ר' "המחיר האפקטיבי בעסקה למכירת גרעין השליטה בבנק" להלן.

במקרה של מימוש האופציה לרכישת עד 245,159,802 מניות נוספות ישלמו הרוכשים תוספת מימוש העשויה להגיע לסכום נוסף של כ-1.25 מיליארד ש"ח (במקרה של מימוש מלוא האופציה).

מחיר המימוש לכל מניה ממניות האופציה, הינו 5.0824 ש"ח למניה, צמוד למדד שפורסם ביום 15 בדצמבר 2004, וכפוף להתאמות שנקבעו בהסכם. האופציה ניתנת למימוש על ידי הרוכשים או מי מהם, בהתאם ליחס אחזקותיהם בגרעין השליטה.

הרוכשים עשויים לשלם למדינה תמורה נוספת בסכום של עד 156 מיליון ש"ח, המותנית בתשואה המצטברת על ההון העצמי של הבנק במהלך התקופה שתחילתה ביום 1 באוקטובר 2004 וסופה ביום 30 בספטמבר 2008. אם יתקיימו התנאים לתשלום התמורה הנוספת, ישלמו אותה הרוכשים, כלהלן: 50% מסכומים שיתקבלו כדיבידנדים (נטו) החל מיום 31 בדצמבר 2008 בגין מניות גרעין השליטה ומניות האופציה שישועבדו למשלה (אם ישועבדו וכל עוד הן יהיו כפופות לשעבוד) וכן 100% מכספים שיתקבלו, החל מן התאריך האמור, בגין מכירה של מניות גרעין השליטה או של מניות האופציה שישועבדו למשלה (אם ישועבדו וכל עוד הן יהיו כפופות לשעבוד), והכל בשיעורים ובתנאים שנקבעו לענין זה בהסכם (ר' "הסכם האשראי" להלן). במידה ולא יחולק דיבידנד למרות שלא היתה מניעה משפטית או רגולטורית לחלוקתו, תשולם מחצית מהתמורה הנוספת הבלתי מסולקת בשנה שבה לא היתה מניעה לחלוקת הדיבידנד ומחציתה בשנה שלאחריה.

במקביל לחתימה על ההסכם למכירת גרעין השליטה בבנק, נחתם הסדר בין הרוכשים לבין הממשלה שעניינו מימון ביניים למענק המדינה לעובדים בגין אותו חלק מהאופציה שלא מומשה על ידי הרוכשים (לפרטים אודות "מענק המדינה לעובדים" עליו הוחלט בהסכם העובדים, ר' להלן). על פי ההסדר האמור, אם הרוכשים לא ימשו את האופציה במלואה, יהיה עליהם לממן חלק מהסך של 45 מיליון ש"ח, המהווה חלק מן המענק המגיע לעובדים מהממשלה על פי היחס שבין מספר מניות האופציה שלא מומשו לבין המספר הכולל של מניות האופציה. הממשלה תשיב לרוכשים סכום זה מתוך תמורת מכירה עתידית של מניות הבנק. החזר מימון הביניים על ידי המדינה יהיה כלהלן: בכל מועד שבו המדינה תמכור מניות בבנק, היא תשלם לרוכשים חלק יחסי מן התמורה שתתקבל על פי היחס שבין מספר המניות שנמכרו על ידה לבין מספר מניות האופציה שלא מומשו. היתרה תשולם בתום 8 שנים.

לפרטים בדבר הסדרים בין הממשלה לבין הרוכשים ר' "הסדרים לעניין שיתוף פעולה בין הרוכשים לבין הממשלה, בנוגע להחזקה במניות הבנק והפעלת השליטה בבנק" להלן.

היתר נגיד בנק ישראל לשליטה והחזקת אמצעי שליטה בבנק

ביום 29 בינואר 2006, לאחר התייעצות בועדת הרישיונות, נתן נגיד בנק ישראל היתר לה"ה אדגר מ. ברונפמן, מתיו ברונפמן, אדם ר. ברונפמן, הולי ב. לב, מייקל ראובינוף, פיליפ מילשטיין ורובין שראן (להלן: "הקבוצה"), לשלוט יחד ולהחזיק יחד אמצעי שליטה בבנק בשיעור של 26% מכל סוג של אמצעי שליטה בבנק. בנוסף, התיר הנגיד לחברי הקבוצה להחזיק אמצעי שליטה נוספים בבנק, בשיעור שלא יעלה על 40% מכל סוג של אמצעי שליטה, והכל בכפוף לשיעור שנקבע לעניין זה לגבי כל אחד מחברי הקבוצה בנספח להיתר. בנספח להיתר פורטו החזקות חברי הקבוצה בבנק ובשותפויות Treetops ו-Treetops II, כמפורט בפרק "המחזיקים במניות הבנק" לעיל. נאסר על התאגידים והנאמנויות שפורטו כאמור לעסוק בעיסוק כלשהו פרט להחזקת אמצעי שליטה בבנק. כן פורטו בנספח להיתר השיעורים הנוספים של אמצעי שליטה בהם רשאי כל אחד ממרכיבי הקבוצה להחזיק, מעבר לחלקו בגרעין השליטה, ונקבע כי אחזקת אמצעי שליטה נוספים תהיה באותו אופן בו מחזיק כל אחד מיחידי הקבוצה בחלקו בגרעין השליטה. ההיתר האמור כולל גם היתר לשליטה ולהחזקת אמצעי שליטה,

באמצעות הבנק, בתאגידים בנקאיים בהם הבנק שולט ומחזיק אמצעי שליטה כדין והכל כפי שיהיו מעת לעת.
להלן תנאי ההיתר העיקריים:

1. "גרעין השליטה" או "השיעור המזערי" יהיה לפחות 26% מכל סוג של אמצעי השליטה בבנק, המחולקים בין חברי הקבוצה באופן וביחס המפורטים בנספח להיתר.
הקבוצה תשמור בכל עת על החזקת השיעור המזערי של אמצעי השליטה בבנק.
2. אם הבנק ינפיק לאחר מתן ההיתר מניות, זכויות למניות או כל נייר ערך אחר הניתן להמרה במניות, תשמור הקבוצה על החזקת השיעור המזערי, בחישוב על פי דילול מלא.
3. (א) במשך חמש שנים ממועד מתן ההיתר, הקבוצה לא תמכור ולא תעביר, ישירות או בעקיפין, אמצעי שליטה בבנק, אם כתוצאה מכך יישארו בידיה אמצעי שליטה מסוג כלשהו, בשיעור הנמוך מהשיעור המזערי. כל אחד ממרכיבי הקבוצה רשאי למכור אמצעי שליטה מתוך השיעור העודף על חלקו בגרעין השליטה, רק אם חלפו לפחות שישה חודשים מאז פעולת הקניה האחרונה שבוצעה על ידו. (לעניין זה מימוש האופציה מהממשלה לא ייחשב כפעולת קניה).

(ב) בתום חמש שנים ממועד מתן ההיתר, תהיה הקבוצה רשאית למכור או להעביר את אמצעי השליטה שבהחזקתה, ובלבד שתמכור או תעביר ביחד את כל אמצעי השליטה המהווים את השיעור המזערי, ליחיד או לקבוצה שקיבלו היתר כדין לשליטה ולהחזקת אמצעי השליטה האמורים.
במכתב של המפקח על הבנקים שנלווה להיתר (להלן: "המכתב הנלווה להיתר") נאמר כי אם לאחר חמש שנים ממועד מתן ההיתר תתקבל החלטה על ידי הרוכשים, למכור אמצעי שליטה בבנק מתוך גרעין השליטה באופן שלאחר המכירה אף לא אחד מבין חברי הקבוצה או מבין הרוכשים, יהיה חייב בהיתר לשליטה או להחזקת אמצעי שליטה בבנק, על פי הדין, יחולו ההוראות שלהלן:

- שני הרוכשים יפנו לנגיד בנק ישראל, יודיעו לו על החלטתם ויפרטו את אופן המכירה המתוכננת על ידם.
- לפני מכירת אמצעי השליטה, כאמור לעיל, יערכו הרוכשים תיאום מוקדם עם נגיד בנק ישראל, לעניין ההסדרים שייעשו, התאמת ההיתר וכתב הנאמנות, על מנת לאפשר להם לבצע מכירה של המניות תוך פרק זמן סביר (להלן: "תקופת המעבר"), תוך לקיחה בחשבון, בין היתר, של ההשלכות על ניהול הבנק והעברתו, קשרים עסקיים עם הבנק, תנאי השוק וכמות המניות הנמכרות, ומתכונת ההחזקה וההצבעה בתקופת המעבר במניות הבנק המהוות החזקה שמעל 5% מאמצעי השליטה בבנק (מבלי שיהיה בכך לגרוע מזכותם העקרונית של הרוכשים לבצע את המכירה, כאמור לעיל).

(ג) על אף האמור לעיל ניתן לצרף חבר נוסף לקבוצה וכן רשאי כל אחד מחברי הקבוצה, בתום חמש שנים כאמור, להעביר או למכור את אמצעי השליטה שבהחזקתו המהווים את חלקו בשיעור המזערי, או את חלקם, ובלבד שהנעבר או הקונה יפעל בתיאום דרך קבע עם יתר חברי הקבוצה על פי הסכם שיתוף הפעולה, שכרתה הקבוצה כאמור להלן, או הסכם אחר שאושר בידי המפקח על הבנקים, וניתן היתר כדין לשליטה ולהחזקת אמצעי השליטה האמורים; על אף האמור לעיל, ניתן לצרף חבר נוסף לקבוצה וכן רשאי חבר בקבוצה להעביר או למכור אמצעי שליטה כאמור לעיל גם במהלך חמש שנים מיום מתן ההיתר, ובלבד שהתקיימו התנאים המפורטים לעיל, וכן שהקבוצה תמשיך להיות הגורם המוביל, הן מבחינת שיעורי ההחזקה והן מבחינת שיתוף הפעולה ביניהם.

4. (א) חברי הקבוצה והגופים שאמצעי השליטה מוחזקים באמצעותם יפעלו על פי הסכם שיתוף הפעולה (Summary of Principal Terms), שאושר מראש ובכתב על ידי המפקח. הנהנים של הנאמנויות מקבוצת ברונפמן יפעלו על פי ההתחייבויות שמסרו לבנק ישראל, ושאושרו מראש ובכתב על ידי המפקח. רובין שראן, מתיו ברונפמן ומייקל ראובינוף הורשו להחזיק שיעורים גבוהים יותר מן הזכות להשתתף ברווחי הבנק, בהתאם לקבוע בהסכם שיתוף הפעולה בין מרכיבי הקבוצה.

(ב) חברי הקבוצה יחזיקו בכל עת את השליטה ואת אמצעי השליטה בבנק בשיעורים ובאופן המפורטים והנקובים לגבי כל אחד מהם, ולא ימכרו לאחר, או יעבירו לאחר בכל דרך אחרת, לרבות לא לתאגידים או גופים אחרים הנשלטים על ידם, ישירות או בעקיפין, אמצעי שליטה בבנק או בגוף מהגופים המפורטים בנספח להיתר, אף אם מכירה או העברה זו לא תהיה טעונה היתר לפי סעיף 34 לחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 (להלן: "חוק הבנקאות (רישוי)") והכל אלא אם כן נקבע אחרת בהיתר או אם תינתן לכך הסכמתו מראש ובכתב של המפקח.

לעניין זה, "מכירה" - לרבות שיעבוד, למעט שיעבודים מסוימים בתוך הקבוצה שצוינו בהיתר.

(ג) על אף האמור לעיל, במשך תקופה שלא תעלה על 3 שנים ממועד מתן ההיתר, הוראות סעיף קטן (ב) לעניין שיעבוד לא יחולו על 6% מאמצעי השליטה בבנק שישועבדו לממשלת ישראל לצורך הבטחת החוב של Treetops ו-Treetops II לממשלה.

5. (א) חברי הקבוצה לא יסכימו, במפורש או מכללא, להטלת עיקול על אמצעי השליטה, בבנק או בגוף מהגופים שפורטו בהיתר. חברי הקבוצה לא יעשו כל פעולה אחרת שיש בה כדי לשנות בפועל את זכות הבעלות על אמצעי שליטה אלה או על הזכויות הגלומות בהם והמפורטות בהגדרת "אמצעי שליטה" שבסעיף 1 לחוק הבנקאות (רישוי).

(ב) הוטל עיקול למרות האמור לעיל, על אמצעי שליטה כאמור המוחזקים בידי חבר הקבוצה, יפעל אותו חבר בכל דרך העומדת לרשותו להסרה מיידית של העיקול.

6. אמצעי השליטה בבנק המוחזקים במישרין, יופקדו על ידי הקבוצה, עבור חברי הקבוצה או עבור חברי הקבוצה והממשלה, לפי העניין, בידי נאמן, אחד או יותר, תושבי ישראל אשר זהותם, כתב נאמנותם, וההוראות שניתנו להם בכתבי הנאמנות, יהיו כפופים לאישור מראש ובכתב בידי המפקח.

7. חברי הקבוצה, קרוביהם או תאגידים בשליטתם של מי מהם, לא יקבלו דמי ניהול או כל תמורה והטבה אחרת, מהבנק או מתאגידים שבשליטת הבנק, אולם הם יהיו רשאים לתת שירותים הניתנים כרגיל על ידי נותנם ובמחירי שוק, ובתנאי שניתנה מראש ובכתב הודעה למפקח על טיב השירות ועל התמורה, לפחות 14 ימי עסקים לפני מתן השירות; הודיע המפקח כי השירות אינו מסוג הניתן כרגיל לאחרים או כי התמורה בעדו אינה סבירה, לא יינתן השירות.

הוראת סעיף זה לא תחול על גמול לדירקטורים המשולם בסכום זהה לכל הדירקטורים בבנק.

8. (א) לא יחולק דיבידנד מרווחים שנצברו בבנק עד ליום 30 בספטמבר 2004. אם הצטברו הפסדים לאחר מועד זה, לא יחולק דיבידנד אלא לאחר כיסוי הפסדים אלה. כמו כן, אין לחלק דיבידנדים מרווחים ממכירת נכסים מהותיים של הבנק במשך 5 שנים ממועד מתן ההיתר. לאחר מועד זה תותר חלוקת דיבידנד ממכירת נכסים כאמור, בכפוף לקבלת אישור, מראש ובכתב, של המפקח. (סכום הרווחים שנצברו בבנק עד ליום 30 בספטמבר 2004, שכאמור לא ניתן לחלקם, הינו 2,704 מיליון ש"ח).

(ב) על אף האמור לעיל, ניתן לחלק דיבידנד מרווחים ממכירת נכסים מהותיים של הבנק במשך 5 שנים ממועד מתן ההיתר, אם מתקיימים כל התנאים הבאים:

(1)המכירה נובעת מדרישות חוק החלות על הבנק;

(2)חלוקת הדיבידנד מרווחים ממכירת אותם הנכסים לא תגרום להפחתת יחס ההון המזערי הקיים בבנק ערב מכירת הנכסים כאמור;

(3)דירקטוריון הבנק יאשר את החלוקה לאחר שבחן את צרכי הבנק ותוכניותיו העסקיות;

(4)התקבל אישור, מראש ובכתב, של המפקח לחלוקה כאמור, לאחר שבחן את הלימות ההון של הבנק ואת החלטת הדירקטוריון וביסוסה.

9. (א) ללא אישור מראש ובכתב של המפקח, לא יעסקו חברי הקבוצה או מי מהם, או תאגידים שבשליטתם,

בכל עסק בישראל של קבלת פקדונות - ואף מפחות משלושים אנשים, של מתן אשראי, או כל עיסוק פיננסי אחר בישראל שיש בו משום תחרות בעסקי הבנק.

(ב) ללא אישור מראש ובכתב של המפקח, לא יהיו חברי הקבוצה או מי מהם, או תאגידים שבשליטתם, בעלי עניין, דירקטורים, או מנהלים בכירים, בתאגידים העוסקים בעיסוקים מאלה האמורים בסעיף קטן (א); לעניין זה, "בעל ענין" - מי שמחזיק 5% או יותר מכל סוג של אמצעי שליטה.

10. 100% מסך הנכסים המאזניים של כל אחד מהרוכשים ימומן מההון. על אף האמור לעיל, הרוכשים יהיו רשאים לממן את רכישת גרעין השליטה באמצעות חוב למשלת ישראל. מימון רכישת אמצעי השליטה בבנק, לרבות מתן ערבות למימון כאמור, לא ייעשה, במישרין או בעקיפין, על ידי הבנק או תאגידים בנקאיים שבשליטתו.
11. חברי קבוצת ברונפמן ומר שראן, יקטינו את חבותם לבנק על מנת לעמוד בהוראות ניהול בנקאי תקין מס' 312 בנושא עסקי תאגיד בנקאי עם אנשים קשורים, אלא אם אושר אחרת על ידי המפקח, מראש ובכתב.
12. הקבוצה תפעיל את מירב מאמציה לכך, שהתזכיר, התקנון וכל נוהלי הבנק יתיישבו ויתאימו, ככל הנדרש ובכל עת, עם הוראות ההיתר.

הסדרים לענין שיתוף פעולה בין הרוכשים לבין הממשלה, בנוגע להחזקה במניות הבנק והפעלת השליטה בבנק

בהסכם למכירת גרעין השליטה בבנק נקבעו הסדרים והתחייבויות שונות, לענין שיתוף פעולה בין הממשלה לבין הרוכשים, בנוגע להחזקותיהם במניות הבנק ומכירת יתרת המניות שבידי הממשלה, ולענין הפעלת השליטה בבנק בידי הרוכשים. כמו כן, נקבעו התניות על הוראות חוק המניות הבנקאיות שבהסדר (ר' להלן) שעיקריהם, כדלקמן:

- נקבעו הוראות שיחולו במשך תקופת המימוש של האופציה (קרי: עד סוף שנת 2008 או עד למימוש האופציה במלואה, אם מומשה האופציה קודם לכן) (להלן: "תקופת התמיכה"), לענין תיאום אופן ההצבעה מכח החזקותיהם של הרוכשים במניות הבנק ומכח החזקות הממשלה במניות האופציה, באסיפות הכלליות של הבנק לרבות לענין מינוי דירקטורים לדירקטוריון הבנק, שעל פיהן ימונו 4 דירקטורים שהוצעו לבחירה על ידי הממשלה ו-9 דירקטורים שהוצעו לבחירה על ידי הרוכשים (ואם ירדו החזקות הממשלה בבנק מתחת לשיעור של 10%, ימונו 2 דירקטורים שהוצעו לבחירה על ידי הממשלה ו-11 דירקטורים שהוצעו לבחירה על ידי הרוכשים). לענין קביעת זהותם של המועמדים לכהונת דירקטורים חיצוניים בבנק, נקבע כי הראשון יוצע על ידי הרוכשים והשני על ידי הממשלה והכל, לתקופה ובתנאים שנקבעו לענין זה בהסכם.
- נקבע כי במשך תקופת התמיכה יפעלו הצדדים על מנת לגרום לכך שבכל הוועדות המהותיות של הדירקטוריון יכהן לפחות דירקטור אחד, שמונה לפי הצעת הממשלה, וכי כל עוד הבנק הינו בעל שליטה בחברות מהותיות (עליהן יודיעו הממשלה ונכסים לרוכשים מזמן לזמן) ודירקטורים בבנק מתמנים כדירקטורים בחברות האמורות, אזי במידה ולבנק זכות למנות יותר מדירקטור אחד, ימונה לפחות דירקטור אחד שמונה לפי הצעת הממשלה, כדירקטור מטעם הבנק בכל אחת מהחברות האמורות, והכל בהתאם לתנאים שנקבעו בהסכם.
- נקבע כי במשך תקופת התמיכה כל עוד הרוכשים ומי שמשתתף עמם בגרעין השליטה מחזיקים לפחות 26% ממניות הבנק, ממלאים את התחייבויותיהם על פי ההסכם וגורמים לבנק למלא אחר ההוראות שעליהן לפעול על מנת לגרום לו למלא - נציגי הממשלה יימנעו באסיפות כלליות מהפעלת זכויות ההצבעה הצמודות למניות האופציה שבידי הממשלה עד לשיעור שבו המניות שבידי הרוכשים ומי שמשתתף עמם בגרעין השליטה יקנו 50.1% מכלל המניות המצביעות בעד או נגד באותה אסיפה. בהסכם נקבע כי בהחלטות לעניין עסקאות שלנושאי משרה בבנק או לבעל שליטה בבנק או לרוכשים עניין אישי בהן, רשאים נציגי הממשלה להצביע לפי שיקול דעתם. עוד נקבע כי לבקשת הרוכשים יצביעו נציגי הממשלה ביחד עם נציגי הרוכשים במקום להימנע, והכל בהתאם לתנאים שנקבעו בהסכם. בתקופה האמורה תימנע הממשלה ממתן הוראה לפי סעיף 28(א)(3) לחוק המניות הבנקאיות שבהסדר (לענין הוראות חוק זה, ר' "חוק המניות הבנקאיות שבהסדר" להלן).

- בסעיף זה -

"תקופת ההגבלה" - התקופה המתחילה במועד ההשלמה ונמשכת: (1) כל עוד הממשלה ומי מטעמה מחזיקים, ביחד, לא פחות מ-10% מהון המניות המונפק של הבנק או (2) עד תום ארבע שנים מיום 31.12.2005, במקרה בו לא יממשו הרוכשים את האופציה במלואה, או (3) עד תום שלוש שנים מיום 31.12.2005, במקרה בו יממשו הרוכשים את האופציה במלואה, לפי התקופה הקצרה יותר.

"התקופה הנוספת" - התקופה המתחילה בתום תקופת ההגבלה ונמשכת: (1) כל עוד הממשלה ומי מטעמה, מחזיקים, ביחד, לא פחות מ-5% מהון המניות המונפק של הבנק; (2) עד תום שלוש שנים מתום תקופת ההגבלה; או (3) עד לאחר מימוש מלא של האופציה, לפי התקופה הקצרה יותר.

- במשך תקופת ההגבלה, הרוכשים לא יבצעו כל פעולה מבין הפעולות הבאות, ויפעלו כמיטב יכולתם לגרום לבנק להימנע מביצוען, אלא אם נתקבלה לפעולה הסכמתה המוקדמת, בכתב, של הממשלה: (א) פירוק מרצון של הבנק (ב) פיצול של הבנק, מיזוג של הבנק עם חברות שאינן חברות בת בבעלות מלאה, פשרה או הסדר, כמשמעותם בחוק החברות, התשנ"ט-1999 שהבנק צד להם וכל פעולה דומה שיש בה כדי להשפיע על הון המניות המונפק של הבנק; (ג) הקצאת מניות, שינוי בזכויות הצמודות למניות, הגדלת הון (רשום או מונפק) וחלוקת מניות הטבה או הנפקת זכויות על ידי הבנק; (ד) תשלום דמי ניהול או מתן טובת הנאה אחרת על ידי הבנק או תאגידים מקבוצת בד"ל (כהגדרתה בהסכם), לבעלי ענין בבנק, למעט קביעת תנאי העסקתו של המנכ"ל, וכן כל עסקה חריגה שלבעל ענין בבנק עניין אישי בה; (ה) שינוי במסמכי ההתאגדות של הבנק.

על פי הוראות ההסכם, הממשלה לא תימנע מליתן הסכמתה לפעולות כאמור בס"ק (ב) לעיל וכן לפעולות כמפורט בס"ק (ג) לעיל, הנדרשות לצורך כך, אלא מטעמים סבירים, שעניינם שינוי מהותי בזכויותיה של הממשלה על פי ההסכם לרכישת גרעין השליטה בבנק, או פגיעה בערכן של מניות הבנק שבידיה או פגיעה ביכולתה למכור אותן.

- הרוכשים התחייבו לפעול כמיטב יכולתם, בכפוף לכל דין, על מנת לגרום לכך, כי במהלך תקופת ההגבלה, הבנק יימנע מלהנפיק מניות וניירות ערך המירים למניות, אלא בהסכמת נכסים והממשלה, מראש ובכתב, ובכפוף לאמור להלן: (א) הממשלה ונכסים לא יימנעו מלהסכים להנפקת המניות של הבנק, על פי דרישה יזומה בכתב של המפקח על הבנקים, בהתאם לסמכותו על פי דין; (ב) כל הנפקה כאמור, שהממשלה או נכסים נתנו את הסכמתן לגביה, וכן כל הנפקה של מניות על ידי הבנק, במהלך התקופה הנוספת, תיעשה בתאום עם הממשלה, והבנק יאפשר לממשלה לשלב במכירה מניות מבין מניות הבנק המוחזקות על ידה, בשיעור של עד מחצית מהכמות הכוללת הנמכרת בכל הצעה, והכל בכפוף לתנאים שנקבעו לענין זה בהסכם.
- נקבע כי במקרה של מכירת השליטה בבנק דיסקונט ניו יורק, תועבר לבנק מלוא התמורה במזומן שתתקבל בגין המכירה, ולא ניתן יהיה למשוך דיבידנד מכספי תמורה זו, עד מלאת חמש שנים ממועד החתימה על ההסכם למכירת גרעין השליטה בבנק, אלא אם יוסכם אחרת עם ועד עובדי הבנק.
- נקבעו הגבלות על העברה של החזקותיהם של הצדדים בבנק, במהלך תקופת ההגבלה ו/או במהלך התקופה הנוספת. הרוכשים יהיו רשאים להעביר מניות או להנפיק מניות למי שיהיה למשתתף בגרעין השליטה, רק לאחר שרכשו מהממשלה מניות המהוות לפחות 35% מהון המניות המונפק של הבנק. כל מכירה של הרוכשים לנעבר שאינו משתתף בגרעין השליטה, לרבות הצעת מכר על פי תשקיף, מותנית במתן זכות הצטרפות לממשלה כך שיתאפשר לממשלה לשלב במכירה מניות מבין מניות הבנק המוחזקות על ידה, והכל בכפוף לתנאים שנקבעו לענין זה בהסכם.
- הרוכשים התחייבו לשתף פעולה עם הממשלה ונכסים ולעשות כמיטב יכולתם שהבנק ונושאי המשרה בו ושאר התאגידים בקבוצת בד"ל (כהגדרתה בהסכם) ונושאי המשרה בהם, ישתפו פעולה עם הממשלה ונכסים, על חשבון הבנק (למעט לענין תשלום עמלות חיתום והפצה שיחולו על הממשלה) מתוך כוונה לסייע לממשלה

ולנכסים במכירת יתרת מניות הבנק, וזאת בהתאם לחובותיהם לפי חוק המניות הבנקאיות שבהסדר ולפי הסכם שיתוף הפעולה הקיים בין הבנק לבין נכסים, ובכפוף לכל דין, וכן על פי ההוראות שנקבעו לענין זה בהסכם.

- נקבע כי כל עוד הרוכשים שולטים בבנק הם מתחייבים לפעול על מנת שיוענקו לדירקטורים ולנושאי המשרה האחרים שכיהנו בבנק במועד השלמת העסקה תנאי פטור, ביטוח ושיפוי זהים ככל הניתן לאלה שיאומצו על ידי הבנק ביחס לדירקטורים ונושאי המשרה האחרים שימונו לאחר השלמת העסקה, אם וככל שיאומצו, באופן שיבטיח להם כיסוי ביטוחי, פטור ושיפוי גם בגין פעולותיהם בתקופה שלפני מועד השלמת העיסקה. הרוכשים ציינו כי אינם מתנגדים שהאמור יחול גם לגבי נושאי המשרה בחברות בת של הבנק.
- לענין סעיף 41 לחוק המניות הבנקאיות שבהסדר, נקבע בהסכם למכירת גרעין השליטה כי הוראות ההסכם עדיפות על ההוראות המנוגדות להן והמצויינות בסעיף האמור. מבלי לגרוע מכלליות האמור נקבע כי הוראות ההסכם גוברות על הוראות סעיפים 18, 19(ה), 23 ו-24 לחוק לענין אופן מינויים של דירקטורים בבנק ועל הוראות סעיף 21(ב) לענין כהונת דירקטורים חיצוניים; הוראות ההסכם מוסיפות על הוראות סעיף 33 לחוק לענין שיתוף פעולה ומסירת מידע למדינה לשם מכירת יתרת מניותיה בבנק; הוראות סעיף 22 לחוק המחייבות קבלת הסכמת הוועדה למינוי יו"ר הדירקטוריון לא יחולו; הוראות ההסכם גוברות על הוראות פרק ו' לחוק בכל הנוגע להגבלה על הפעלת זכויות ההצבעה של הממשלה.

הסדרים בין מרכיבי קבוצת ברונפמן-שראן

על פי מה שנמסר לבנק Treetops ו-Treetops II (להלן: "הרוכשים") וכן חברי קבוצת ברונפמן ורובין שראן (להלן יכונו חברי קבוצת ברונפמן ורובין שראן ביחד: "המשקיעים") התקשרו בהסכם הנוגע להשקעתם בבנק, הכולל מסמך עקרונות המפרט את אופן שיתוף הפעולה בין המשקיעים (Summary of Principal Terms) אשר אושר על-ידי בנק ישראל (להלן: "הסכם שיתוף הפעולה"). כמו כן, חתמו המשקיעים על מכתב ההבהרות, המבהיר ו/או מוסיף על הוראות שנקבעו בהסכם שיתוף הפעולה (להלן: "מכתב ההבהרות"). ביום 24 בינואר 2006 הודיע בנק ישראל למשקיעים כי מכירת מניות מתוך גרעין השליטה על ידי הרוכשים ללא תיאום מוקדם עם נגיד בנק ישראל, גם אם תתבצע לאחר 5 שנים ממועד קבלת ההיתר, תגרום, קרוב לוודאי, להפרת תנאי ההיתר. יחד עם זאת, הודיע בנק ישראל כי אין לו התנגדות לכך שמכתב ההבהרות ייחתם לצורך הסדרת הסכמות מסויימות בין המשקיעים, ובלבד שמכתב ההבהרות יתוקן או יוחלף לאחר שייבחן על-ידי בנק ישראל. למיטב ידיעת הבנק, בנק ישראל לא פנה שוב בענין ולמועד פרסום הדוח מכתב ההבהרות טרם תוקן או הוחלף.

הסכם שיתוף הפעולה קובע, בין היתר, כי מתוך מספר הדירקטורים, אשר הרוכשים זכאים למנות בבנק, יהיו קבוצת ברונפמן ורובין שראן (שייקרא להלן: "קבוצת שראן" וביחד עם קבוצת ברונפמן ייקראו להלן: "הקבוצות") זכאים למנות מספר דירקטורים, אשר יהיה פרופורציונאלי לחלקה היחסי של כל קבוצה, בזכויות הבעלות הכוללות של כל המשקיעים, כשותפים מוגבלים בשני הרוכשים ביחד (זכויות הבעלות הכוללות, כאמור, בשני הרוכשים ביחד, ייקראו להלן: "האינטרסים"). כיום, בהתאם להסכם למכירת גרעין השליטה, קבוצת ברונפמן זכאית למנות 5 דירקטורים וקבוצת שראן זכאית למנות 4 דירקטורים בבנק. בנוסף, קבוצת ברונפמן זכאית למנות את הדירקטור החיצוני הראשון ששתי הקבוצות יהיו זכאיות למנותו, לכשתתפנה משרה זו, ואילו קבוצת שראן זכאית למנות את הדירקטור החיצוני השני (לעניין ההסכמות בין הרוכשים לממשלה בקשר למינוי דירקטורים חיצוניים, ראה לעיל). זהות הדירקטורים המוצעים על-ידי כל קבוצה, תקבע בהצבעת רוב בעלי המניות בשותף הכללי של כל רוכש. הרוכשים יצביעו מכוח מניותיהם בבנק, לשם מינוי הדירקטורים, בהתאם לאמור לעיל.

בהסכם שיתוף הפעולה נקבע עוד, כי הרוכשים יצביעו ביחד, בכל הנושאים שיובאו לאסיפת בעלי המניות של הבנק. לצורך כך, לפני כל אסיפה כללית של בעלי המניות בבנק, כל רוכש יערוך אסיפה של בעלי המניות בשותף הכללי שלו, אשר במהלכה כל בעל מניות יציין כיצד על הרוכשים להצביע ביחס לאותו עניין. למעט ביחס להחלטות בעניינים ספציפיים, המצריכות רוב מיוחד של למעלה מ-67%, כאמור להלן, ולענין מינוי דירקטורים,

כאמור לעיל, הרוכשים לא יצביעו בעד אישורו של עניין כלשהו המובא לאסיפת בעלי המניות של הבנק, אלא אם תמכו באישורו בעלי מניות המחזיקים יחדיו בלמעלה מ-50% מהאינטרסים.

נקבע כי ביחס להחלטות שלהלן, יידרש רוב מיוחד של למעלה מ-67% מהאינטרסים: מכירת מניות של הבנק על-ידי הרוכשים; גיוס הון משמעותי שהבנק מעורב בו; מיזוגים, פיצולים, רכישות או מכירות משמעותיים, שהבנק או הרוכשים יהיו מעורבים בהם; הנפקה של הון או של חוב על-ידי הרוכשים; כל תיקון בזכויות הצמודות לאינטרסים; פירוק (לרבות מרצון) של מי מהרוכשים; מינוי יו"ר הבנק.

הסכם שיתוף הפעולה קובע עוד, כי התמורות (נטו) שיקבל כל רוכש עבור מימוש מניות הבנק או דיבידנדים או תשלומים אחרים שיתקבלו מהבנק, יחולקו על-ידי כל רוכש כדלקמן: (1) ראשית, כל רוכש יחלק לכל אחד מן המשקיעים בו חלק יחסי מהסכומים האמורים לעיל, בהתאם לחלקו היחסי באינטרסים באותו רוכש, עד להחזר מלוא הסכומים שהושקעו על ידו באותו רוכש; (2) שנית, כל רוכש יחלק לכל אחד מן המשקיעים בו, סכום השווה ל-8% לשנה (מצטבר), על השקעתו באותו רוכש; (3) לאחר ביצוע התשלומים כאמור בסעיפים קטנים 1 ו-2 לעיל, Treetops (ולא Treetops II), תחלק 15% וכן סכומים נוספים ל-SLP ואת היתרה (85% למעט הסכומים הנוספים) תחלק למשקיעים ב-Treetops, בהתאם לחלקם היחסי, הכל כמפורט בהסכם שיתוף הפעולה. ה-SLP תחלק סכומים מסויימים שיתקבלו על ידה מ-Treetops למר מתיו ברונפמן, לתאגיד בבעלות מר מייקל רובינוף וכן ל-Cam Discount, הכל על פי החלוקה ובתנאים שנקבעו לעניין זה בהסכם שיתוף הפעולה.

בהסכם שיתוף הפעולה נקבע, כי לבקשת בעלי מניות בשותפים הכלליים ברוכשים, המחזיקים לא פחות מ-67% מהאינטרסים, הרוכשים יממשו את האופציה שהוענקה להם לפי הסכם מכירת גרעין השליטה. ככל שיוחלט על-ידי בעלי מניות המחזיקים יותר מ-67% מהאינטרסים, כי מימוש האופציה ייעשה באמצעות השקעות הוניות נוספות של המשקיעים ברוכשים, כל משקיע יהיה זכאי שלא לממש את זכותו, ובמקרה כזה יהיו רשאים חברי הקבוצה שלו לממש את חלקו היחסי באופציה. אם כלל המשקיעים בקבוצה כלשהי החליטו שלא לממש את חלקם, יהיו זכאים חברי הקבוצה השנייה לממש את האופציה במקומם. אם האופציה לא מומשה במלואה עד ליום ה-180 לפני מועד פקיעת האופציה, יהיה רשאי כל משקיע לגרום למימוש האופציה באמצעות מתן הודעה, ובמקרה כאמור, אם משקיעים המחזיקים פחות מ-67% מהאינטרסים יסכימו למכן את מימוש האופציה, אזי הרוכשים יחלקו, פרו רטה, את הזכויות למימוש האופציה, למשקיעים המעוניינים לממש את האופציה או לגופים בשליטתם.

הסכם שיתוף הפעולה קובע עוד, כי למשקיעים בכל רוכש תהיה זכות להשתתף בהקצאות עתידיות ברוכש בו המשקיע הוא בעל אינטרסים. כן נקבע בהסכם שיתוף הפעולה, כי במהלך חמש השנים הראשונות ממועד רכישת גרעין השליטה (או כל תקופה קצרה יותר, כפי שיאפשר הסכם מכירת גרעין השליטה), לא יבוצעו כל מכירה, החלפה, שעבוד או העברה (להלן ביחד: "העברה") של איזה מהאינטרסים ברוכש כלשהו (למעט העברות לבני משפחה או לגופים משפחתיים), ללא הסכמת השותף הכללי של אותו רוכש. במקרה שניתנה הסכמה להעברה, או לאחר התקופה האמורה, כל העברה תהיה כפופה לזכות הצעה ראשונה לטובת Treetops או Treetops II, לפי העניין, וכל משקיע אחר ולזכות Tag Along. בנוסף, בני משפחת ברונפמן ימשיכו להחזיק, בכל עת, לפחות 50.1% מהאינטרסים המוחזקים על-ידי חברי קבוצת ברונפמן, ורובין שראן ימשיכו להחזיק, בכל עת, לפחות 50.1% מהאינטרסים המוחזקים על-ידי קבוצת שראן. עוד נקבע בהסכם שיתוף הפעולה, כי אם המחזיקים בלמעלה מ-55% מהאינטרסים יחליטו למכור יותר מ-55% מהאינטרסים, הם רשאים לכפות על המשקיעים האחרים למכור את יתרת האינטרסים המוחזקים על ידם, באותם תנאים.

לענין שינויים בהסכם למכירת גרעין השליטה בבנק נקבע כי נדרש אישורם של מתיו ברונפמן, ליאונרד גרונשטיין בשמו של רובין שראן ומייקל רובינוף, פה אחד.

במכתב ההבהרות נקבע, כי מתום חמש וחצי שנים ממועד השלמת העסקה, כל רוכש יהיה רשאי להחליט לוותר על היתר בנק ישראל, לצורך מכירת מניות גרעין השליטה, בהתאם לקבוע במכתב הנלווה להיתר (כמפורט לעיל).

רוכש שבחר לעשות כן ישלח הודעה על כך לרוכש השני, ובמקרה כזה תהיה לרוכש השני זכות הצעה ראשונה וכן זכות Tag Along, ביחס לכל המניות שבידיו, הכל בכפוף ובהתאם לתנאים שיוסכמו (בעתיד) בין הרוכשים בעניין זה. מכירת מניות כאמור בפסקה זו, לא תדרוש רוב של 67% מהמשקיעים (כפי שנדרש למכירת מניות לפי הסכם שיתוף הפעולה).

מכתב ההבהרות קובע עוד, כי הסכם שיתוף הפעולה יעמוד בתוקפו כל עוד כל אחד מהרוכשים יחזיק, במישרין או בעקיפין, יותר מ-5% מהון המניות של הבנק. עוד נקבע, כי הוראות הסכם שיתוף הפעולה החלות לגבי מניות גרעין השליטה, יחולו גם ביחס למניות האופציה שירכשו על-ידי הרוכשים או המשקיעים, במישרין או בעקיפין, לרבות ביחד עם אחרים. ההצבעה במניות האופציה, וכן במניות נוספות שיוחזקו על-ידי הרוכשים או המשקיעים, לרבות ביחד עם אחרים, תיעשה בהתאם לאופן שבו יצביעו הרוכשים במניות גרעין השליטה, כמפורט לעיל.

הסכם האשראי

על פי מה שנמסר לבנק, הרוכשים יהיו רשאים לשלם את יתרת התמורה במועדים ובתנאים המפורטים להלן, בהתאם לנספח להסכם, הכולל הסדרים להבטחת תשלום יתרת התמורה (להלן: "הסכם האשראי"):

- כפוף לאמור להלן יתרת התמורה תשולם עד סוף התקופה הראשונה.
- התמורה בגין מימוש האופציה או כל חלק ממנה תשולם במועד מימוש האופציה, אלא אם נדחה התשלום של חלק ממנה בהתקיים תנאים שנקבעו לכך בהסכם האשראי.
- כבטוחה למילוי התחייבויות הרוכשים לפרעון החוב לממשלה ישעבדו הרוכשים לטובת הממשלה, בשעבוד קבוע, ראשון בדרגה, ללא הגבלה בסכום, מניות רגילות של הבנק המהוות בסה"כ 6% מהונו המונפק, וכן את פירותיהן (להלן: "המניות המשועבדות"). בתום התקופה הראשונה ובנסיבות שנקבעו לכך בהסכם האשראי, ישוחררו מהשעבוד מניות מהמניות המשועבדות, באופן שהשעבוד יחול על שיעור כולל של 5% מהון מניות המונפק של הבנק.
- בנוסף, הרוכשים ימסרו לממשלה ולנכסים במועד ההשלמה כתבי ערבות אישיים בנוסח שסוכם, ובסכום כולל של 10,800,000 דולר.

זכות החזרה לרוכשים מעבר לבטחונות המפורטים לעיל כפופה להיתר מבנק ישראל.

- הרוכשים יהיו רשאים לפרוע את היתרה הבלתי מסולקת של החוב, כולה או חלקה, בפירעון מוקדם, בתנאים מסוימים. כמו כן, אם יחלק הבנק דיבידנדים יהיו הרוכשים חייבים לבצע פרעון מוקדם, עד לסכומים מסוימים שנקבעו.
- אם בוצע פרעון מוקדם עקב חלוקת דיבידנדים על ידי הבנק כאמור לעיל, אזי בתנאים מסוימים יהיו הרוכשים רשאים לבקש העמדת אשראי מחדש בגובה סכומים שנפרעו על ידם בפרעון מוקדם כאמור.
- הרוכשים יהיו רשאים לדחות את המועד האחרון לתשלום יתרת התמורה עד לתום 36 חודשים גרגוריאניים מתום התקופה הראשונה, בכפוף למספר תנאים, ובכלל זה:
  - האופציה מומשה במלואה או בחלקה עד תום תקופת האופציה. אם ימומש רק חלק מהאופציה, ידחה המועד האחרון לתשלום יתרת התמורה, רק לגבי חלק יחסי מיתרת התמורה, לפי היחס שבין מספר מניות האופציה שמומשו בפועל לכלל מניות האופציה.
  - עד תום התקופה הראשונה, יושלם שיעור מניות גרעין השליטה שאינן משועבדות ל-26% מההון המונפק של הבנק.
  - במועד בו מבקשים הרוכשים לדחות את המועד האחרון לתשלום התמורה, עומדות הבטוחות (כאמור לעיל) ביחס בטוחות לחוב שנקבע.
- כל עוד קיים חוב כמפורט לעיל, יחולו על הרוכשים הגבלות שונות, לרבות הגבלות על פעולות במניות

המשועבדות, הגבלות על תשלום דיבידנדים, הגבלות על שעבוד נוסף של מניות אופציה שימומשו על ידם, והגבלות על ביצוע פעולות שונות, ללא הסכמת הממשלה, בקשר לבנק שיש בהן כדי לפגוע בערך הבטוחה. כמו כן, הרוכשים יידרשו לעמוד ביחס בטוחות לחוב מסוים (יחס בין סכום הערבויות האישיות ושווי השוק של המניות המשועבדות, לפי חישוב שנקבע, או שוויין של בטוחות אחרות שיעמידו הרוכשים, לבין יתרת החוב).

- בנוסף, הסכם האשראי האמור כולל אירועי הפרה ותנאים אחרים בהם יעמוד האשראי לפרעון מיידי.

חוק המניות הבנקאיות שבהסדר

כאמור לעיל, חוק המניות הבנקאיות שבהסדר נועד להסדיר את החזקת המדינה במניות הבנק ואת השימוש בזכויות ההצבעה מכוחן ונושאים נלווים אחרים, וזאת על מנת לאפשר לממשלה למכור את המניות בבנקים שהועברו לבעלותה בתנאים ובאופן שייראו לה רצויים, להימנע ממעורבות בניהול השוטף של עסקי הבנקים, בתקופה שעד למכירת המניות, תוך שמירה על האינטרס הרכושי של המדינה בהם ולאפשר שינויים מבניים במערכת הבנקאית בהתאם למדיניות הממשלה ועל פי כל דין. החוק קבע כי השימוש בזכויות ההצבעה מכוח המניות, מטעם המדינה ובשבילה ייעשה על ידי ועדה למניות הבנק (להלן - "הוועדה"), אשר תמונה לכל בנק בנפרד, על ידי ועד ציבורי, שימונה על ידי הממשלה. ביום 22 בדצמבר 2005 פורסמה ברשומות הוראת המניות הבנקאיות שבהסדר (הוראת שעה)(מינוי ועדות אחרות ותקופת כהונתן), התשס"ו - 2005 אשר קבעה כי אם העבירה המדינה את השליטה בבנק לאדם אחר, תסיים הוועדה שמונתה את כהונתה. על אף האמור הודיעה ב"כ המדינה בתגובה לפניית ב"כ הרוכשים ביום 10 באפריל 2006 כי הוועדה למניות הבנק תכהן כנציגת הממשלה לצורך ההצבעה במניות הבנק שבידי המדינה.

עיקרי החוק

סעיף 41 לחוק קובע כי משמכרה הממשלה מניות בעסקה שמטרתה הקניית שליטה כדין בבנק, יחולו הוראות סעיפים 3 ו-5, פרקים ה' ו-ו' וסעיפים 33 עד 36, בכפוף להוראות שייקבעו במפורש לענין זה בהסכם המכר. להלן יתוארו הוראות החוק האמורות, שעודן רלוונטיות, והתיקונים להן בהתאם להסכם המכר, הוא ההסכם להעברת גרעין השליטה בבנק.

בהסכם להעברת גרעין השליטה בבנק נקבע כי הוראות חוק המניות הבנקאיות בהסדר שעניינן מינוי דירקטורים (פרק ה' לחוק) לא יחולו. לענין הוראות פרק ו' שעניינן אסיפות כלליות נקבע בהסכם כי ההוראות המתייחסות לוועדה יחולו על נציגי הממשלה גם אם אינם הוועדה. הוראות פרק ו' קובעות כי הוועדה חייבת להשתתף באסיפות הכלליות של בעלי המניות של הבנק, ולהצביע בהן מכח המניות המוחזקות על ידי הממשלה באופן שעליו החליטה הוועדה. במקרה שבו הוצע באסיפה כללית לשנות את מסמכי היסוד של הבנק, תצביע הוועדה על פי שיקול דעתה, ובלבד שתצביע נגד כל שינוי שיש בו כדי לפגוע, במישרין או בעקיפין, בזכויות הקשורות למניות או ביכולת מכירתן, או במדיניות הממשלה בקשר למכירתן או בקשר לשינויים מבניים במערכת הבנקאות, ובמקרה של ספק רשאית הוועדה להתייעץ עם שר האוצר או מי שהוא ימנה לענין זה.

לעניין אישור שכר דירקטורים הוועדה אינה רשאית להצביע בעד העלאה בשכר, מעבר לעליית השכר הממוצע במשק אלא אם כן התוצאות העסקיות של הבנק יצדיקו זאת.

סעיף 28 לחוק המניות הבנקאיות קובע כי שר האוצר, באישור הממשלה או באישור ועדת שרים שהממשלה תסמיך, יהיה רשאי להורות לוועדה לבקש כינוס של אסיפה כללית של הבנק ולהשתתף בה ולהצביע לפי הוראותיו בכל ענין, לרבות תיקון מסמכי היסוד, אם הדבר דרוש, לדעתו, להשגת מטרה מהמטרות הבאות:

(1) ביצוע מכירת המניות, לרבות קיום התחייבויות ומימוש זכויות שנקבעו בהסכמי המכר, ולרבות קבלת החלטות בדבר שינויים בהון המניות להקלת סחירותן של המניות ובדבר פעולות נלוות אחרות;

(2) מניעה או צמצום של פגיעה ממשית, במישרין או בעקיפין, בזכויות הקשורות למניות, ביכולת מכירתן או בתמורה שתתקבל ממכירתן.

(3) ביצוע שינויים מבניים, לרבות מכירת נכסים מהותיים מנכסי הבנק, או ארגון מחדש של הבנק והחברות שבשליטתו, הנדרשים על פי דין או שהממשלה החליטה עליהם לפני ה-31 באוקטובר 1993 ואולם אם נמכרו לציבור מניות של הבנק על פי תשקיף, תופעל סמכות זו רק אם השינויים המבניים המוצעים נדרשים על פי

דין או צוינו במפורש בתשקיף, או לא תהיה בהם פגיעה בטובת הבנק. סעיף זה לא יחול בתקופת התמיכה.
(4) קביעת מדיניות חלוקת דיבידנדים מתוך רווחי הבנק, בכפוף להגבלות שקבע המפקח על הבנקים לשמירה על יציבות הבנק.
(5) העברת סמכויות בנושאים הנזכרים בס"ק (1) עד (4) לעיל, לאסיפה הכללית.
בסעיף 33 לחוק המניות הבנקאיות, נקבע כי הבנק וכל נושא משרה בו, וכן כל חברה בשליטת הבנק וכל נושא משרה בה, ישתפו פעולה עם מי שיטפל במכירת מניות הבנק. עוד נקבע כי מתכונת שיתוף הפעולה של הבנק תהיה כאמור בהסכמים שנחתמו בין הממשלה וחברת נכסים לבין הבנק, והכל כמפורט בסעיף האמור.
סעיף 34 קובע הוראות לעניין אחריות ושיפוי בעניין ביצוע פעולות לפי סעיפים 28-33 לחוק.

המחיר האפקטיבי בעסקה למכירת גרעין השליטה בבנק

ביום 17 במאי 2005 העבירה נכסים לבנק חוות דעת של גורן קפיטל גרופ בע"מ, אשר הוכנה עבור נכסים ומשרד האוצר בעניין "אומדן שוויה הכלכלי של חבילת המניות והאופציות המהוות את גרעין השליטה בבנק דיסקונט לישראל".
בסיכום חוות הדעת נקבע כי:

- התמורה בסך 1,300 מיליון ש"ח אשר קיבלו המוכרות מהרוכשים עבור חבילת המניות והאופציות, משקפת מחיר אפקטיבי לעסקה בטווח של 74%-81% מהונו העצמי של הבנק בעת המכירה, ומחיר אפקטיבי לעסקה בטווח של 5.2-4.67 ש"ח למניה.
- אמידת התמורה האפקטיבית שיקללה בתוכה את ערכן של האופציות אשר ניתנו לרוכשים, כאשר אלו תומחרו על פי אומדן של 50% מערכן על פי נוסחת B&S, אשר משקף, להערכת גורן קפיטל גרופ בע"מ, שווי כלכלי נאות, בהתחשב במגבלות הרבות המוטלות על האופציות, מימושן וקבלת ההטבה הפוטנציאלית הגלומה בהן לאחר מימושן.

חוות הדעת צורפה, בהסכמת נותנה, לדוח מיידי שפירסם הבנק בעניין זה ביום 23 במאי 2005.
יצויין כי הבנק לא היה צד להליך המכירה וכי לא היה מעורב בהזמנת חוות הדעת או בגיבושה.

המחיר בעסקאות למכירת יתרת מניות המדינה בבנק

לפי הודעה שקיבל הבנק ממדינת ישראל, בימים 11 ו-15 במאי 2006 מכרה המדינה מניות המהוות 6.09% מהונו המונפק של הבנק, בתמורה לסכום כולל של כ-553.7 מיליון ש"ח. (כאמור לעיל, הכמות האמורה מהווה את יתרת החזקות המדינה במניות הבנק, קרי: המניות שהחזיקה המדינה מעבר למניות לגביהן הוקנתה האופציה לקבוצת ברונפמן-שראן). המחיר בעסקה נקבע ל-9.268 ש"ח למניה.

הסכם העובדים

ביום 1 בפברואר 2005, במקביל לחתימת ההסכם למכירת גרעין השליטה בבנק, נחתם הסכם בין ההסתדרות החדשה, ועד עובדי בנק דיסקונט והחשב הכללי במשרד האוצר (להלן: "הסכם העובדים") אשר תוקפו כפוף, בין היתר, לאישורו של הבנק (ר' להלן). הסכם העובדים אמור להסדיר מספר דרישות שהועלו מטעם עובדי הבנק בקשר לזכויותיהם על רקע מכירת גרעין השליטה בבנק על ידי המדינה.
להלן יפורטו תנאיו של הסכם העובדים:

- ההסתדרות, כארגון עובדים יציג, מוותרת בשם העובדים על זכותם לרכוש את יתרת 10% ממניות הבנק שבידי המדינה, בהנחה של 25%, ועל ההלוואה המסובסדת מהבנק למימון רכישה זו כפי שנהוג לגבי הפרטת הבנקים שבהסדר.
- בתמורה לויתור על רכישת המניות בהנחה כאמור, יקבלו העובדים מהממשלה סכום במזומן השווה לערך 30% משווי יתרת 10% ממניות הבנק שלא חולקו בגינם מניות בהנחה לעובדים. בהסכם העובדים הוצהר כי שווי ההטבה בגין הויתור על רכישת המניות כאמור הינו 120 מיליון ש"ח (להלן: "מענק המדינה לעובדים").
- העובדים יקבלו מהבנק בונוס על חשבון שנת 2004, בגובה משכורת אחת לכל עובד (להלן: "הבונוס לשנת 2004") וכן מענק מיוחד בגין הויתור על קבלת ההלוואה המסובסדת שהיו זכאים לה כפי שנהוג היה לגבי הפרטת הבנקים שבהסדר (להלן: "המענק המיוחד").

- שווי המענק המיוחד ביחד עם שווי הבונוס לשנת 2004 יעמוד על סך של 130 מיליון ש"ח (להלן ביחד: "מענק הבנק לעובדים").

יובהר, כי בשיחה שנערכה בין מנכ"ל הבנק לבין סגן החשב הכללי במשרד האוצר, הובהר לבנק כי סכום מענק הבנק לעובדים (כאמור לעיל, 130 מיליון ש"ח), מבטא את העלות הכוללת לבנק כמעסיקם של העובדים. תוכן השיחה האמורה הועלה על הכתב במכתב שנשלח מאת הבנק לסגן החשב הכללי.

סכומים מעבר לסך האמור של 130 מיליון ש"ח ישולמו על ידי הממשלה.

- מענק המדינה לעובדים ומענק הבנק לעובדים (להלן: "המענק הכולל") יעמדו על סך של 250 מיליון ש"ח. המענק הכולל ישולם לעובדים בכפוף לביצוע ה-closing של ההסכם למכירת גרעין השליטה בבנק, במועדים הבאים: (1) סך של 205 מיליון ש"ח ישולם במהלך חודש ספטמבר 2005 או בסמוך לאחר ה-closing, לפי המאוחר; (2) סך של 45 מיליון ש"ח ישולם לא יאוחר מתום שלוש שנים ממועד ה-cloing או בסמוך למועד מימוש האופציה בידי הרוכשים, היה והרוכשים יממשו את זכותם לרכוש את מניות האופציה במלואה או בחלקה, במועד מוקדם יותר. (בפועל, כמפורט להלן, שולם המענק הכולל כולו בסמוך לאחר ה-closing).
- העובדים הזכאים לקבלת המענק הכולל, הם מי שיהיו במועד ה-closing עובדי הבנק, עובדי בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ ועובדי חברות בנות בבעלות מלאה בישראל, שהינם עובדים קבועים ועובדים מן המניין, וכן עובדים בחוזים אישיים, אשר במועד ה-closing תמלא שנה אחת לעבודתם בבנק. בהסכם העובדים הובהר, כי חלקם של עובדי בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ במענק הכולל ישולם על ידי הממשלה והבנק כפוף לחתימת הסכם נפרד עם העובדים (ר' "הסכם עובדי מרכנתיל" להלן).
- תוקפה של חוקת העבודה כהסכם קיבוצי בבנק דיסקונט יוארך לתקופה של חמש שנים, דהיינו עד ליום 31 בדצמבר 2009. בתום מועד זה ינהגו הצדדים, לגבי תוקפה של חוקת העבודה, בהתאם להוראות סעיף 3 לחוקה.
- בהסכם למכירת גרעין השליטה בבנק ייקבע כי אם תימכר השליטה בבנק דיסקונט ניו יורק, תועבר מלוא התמורה במזומן שתתקבל בגין המכירה לבנק, ולא ניתן יהיה למשוך דיבידנד מכספי תמורה זו, עד מלאת חמש שנים ממועד חתימת ההסכם למכירת גרעין השליטה בבנק, אלא אם יוסכם אחרת עם ועד העובדים.
- סכסוך העבודה שהוכרז בנוגע להפרטת הבנק, מיום 11 במרס 2004, יבוטל מיד עם אישורו של הסכם העובדים.
- מיד לאחר אישור ההסכם, העובדים ישתפו פעולה בכל דבר או פעולה שיידרשו לצורך השלמת העסקה למכירת גרעין השליטה בבנק, ולמכירת יתרת המניות שיוותרו בידי המדינה ובכל הליך נוסף שיידרש, אם יידרש. (לענין זה הובהר כי הביטוי "עובדים" בהקשר לאמור לעיל, הינו למעט עובדי בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ).
- בכפוף לאישור הסכם העובדים, התחייבו הצדדים להסכם העובדים הדדית כי בתקופה שעד לאחר השלמת הסכם המכירה (מועד ה-Closing) או עד יום 30 בספטמבר 2005, לפי המאוחר מביניהם, ישמרו על שקט תעשייתי הדדי. לא יינקטו מהלכים או שינויים ארגוניים חד צדדיים שאינם תואמים את חוקת העבודה, על ידי מי מהצדדים, ולא ינקטו אמצעי שביתה או השבתה, מלאה או חלקית, או כל אמצעי שיש בו כדי לפגוע ביחסי העבודה, בהליכי העבודה או סדריה.

תוקפו של הסכם העובדים הותנה באישור המוסדות המוסמכים של הבנק. ביום 7 בפברואר 2005 אישרו ועדת הביקורת והדירקטוריון של הבנק את הצטרפות הבנק להסכם. בהחלטה הודגש כי העלות הכוללת (עלות למעביד) בה ישא הבנק תעמוד על כ-130 מיליון ש"ח (ולא תעלה על סכום זה). ביום 5 באפריל 2005 אישרה האסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק את הצטרפות הבנק להסכם העובדים. במסגרת האישור נקבע כי העלות הכוללת (עלות למעביד) בה ישא הבנק תעמוד על כ-130 מיליון ש"ח (ולא תעלה על סכום זה).

תוקפו של הסכם העובדים הותנה גם באישור ועדת הכספים של הכנסת. ועדת הכספים של הכנסת אישרה את הסכם העובדים.

ברבעון הראשון של שנת 2006, בסמוך לאחר ביצוע ה-closing של ההסכם למכירת גרעין השליטה בבנק, שילמו

הבנק וחברות הבת הרלבנטיות את המענק הכולל עליו הוסכם בהסכם העובדים. העלות הכוללת של המענק, לרבות הוצאות נלוות (מע"מ שכר וביטוח לאומי) הגיעה לסך של כ-305 מיליון ש"ח. לאור האמור לעיל, המענק שישולם על ידי המדינה יגיע לסך של כ-175 מיליון ש"ח, מזה סך של כ-120 מיליון ש"ח שולם בחודש מרס 2006, והיתרה תשולם במועד מימוש האופציה בידי קבוצת ברונפמן-שראן.

הסכם עובדי מרכנתיל. ביום 22 במאי 2005 נחתם הסכם בין ההסתדרות החדשה, ועד עובדי בנק מרכנתיל דיסקונט והחשב הכללי במשרד האוצר (להלן: "הסכם עובדי מרכנתיל"), אשר תוקפו כפוף, בין היתר, לאישורו של בנק מרכנתיל דיסקונט (ר' להלן). הסכם עובדי מרכנתיל נועד להסדיר מספר דרישות שהועלו מטעם עובדי בנק זה בקשר לזכויותיהם על רקע מכירת גרעין השליטה בבנק על ידי המדינה.

להלן יפורטו תנאיו של הסכם עובדי מרכנתיל:

- ההסתדרות, כארגון עובדים יציג, מוותרת בשם העובדים על זכותם לרכוש את יתרת 10% ממניות בנק דיסקונט שבידי המדינה, בהנחה של 25%, ועל ההלוואה המסובסדת למימון רכישה זו כפי שנהוג לגבי הפרטת הבנקים שבהסדר.
- בתמורה לויתור על רכישת המניות בהנחה כאמור, יקבלו העובדים מהממשלה סכום במזומן השווה לערך 30% משווי יתרת 10% ממניות הבנק שלא חולקו בגינם מניות בהנחה לעובדים.
- העובדים זכאים לקבל מבנק מרכנתיל דיסקונט בונוס על חשבון שנת 2004, בגובה משכורת אחת לכל עובד (להלן: "הבונוס לשנת 2004") וכן מענק מיוחד בגין הויתור על קבלת ההלוואה המסובסדת שהיו זכאים לה כפי שנהוג היה לגבי הפרטת הבנקים שבהסדר (להלן: "המענק המיוחד").
- המענק הכולל המשולם לעובדי בנק מרכנתיל דיסקונט יהיה הסכום היחסי לבנק מרכנתיל דיסקונט מתוך סכום המענק הכולל (250 מיליון ש"ח) כמשמעותו בהסכם העובדים האמור. המענק הכולל ישולם לעובדים בכפוף לביצוע ה-closing של ההסכם למכירת גרעין השליטה בבנק דיסקונט, במועדים שנקבעו בהסכם (לענין הקדמת חלק מתשלומי המענק, ר' פירוט תנאיו של הסכם העובדים לעיל).
- העובדים הזכאים לקבלת המענק הכולל, הם מי שיהיו במועד ה-closing, עובדי בנק מרכנתיל דיסקונט ועובדי חברות בנות של בנק מרכנתיל דיסקונט בבעלות מלאה בישראל, שהינם עובדים קבועים ועובדים מן המנין, וכן עובדים בחוזים אישיים, אשר במועד ה-closing תמלא שנה אחת לעבודתם בבנק.
- תוקפם של ההסכמים הקיבוציים החלים בבנק מרכנתיל דיסקונט (כמשמעות המונח בהסכם הקיבוצי מיום 21 בדצמבר 2004, על כל נספחיו), יוארך לתקופה קצובה עד ליום 31 בדצמבר 2009. בתום מועד זה ינהגו הצדדים, לגבי תוקפם של ההסכמים הקיבוציים, בהתאם להוראות סעיף 5 להסכם העבודה מיום 17 במאי 1968.
- סכסוך העבודה שהוכרז בבנק מרכנתיל דיסקונט בנוגע להפרטת בנק דיסקונט, מיום 29 במרס 2004, יבוטל מיד עם אישורו של הסכם עובדי מרכנתיל.
- מיד לאחר אישור ההסכם, ישתפו עובדי בנק מרכנתיל דיסקונט פעולה בכל דבר או פעולה שיידרשו לצורך השלמת העסקה למכירת גרעין השליטה בבנק דיסקונט, ולמכירת יתרת המניות שיוותרו בידי המדינה ובכל הליך נוסף שיידרש, אם יידרש.
- בכפוף לאישור הסכם עובדי מרכנתיל, התחייבו הצדדים להסכם עובדי מרכנתיל הדדית כי בתקופה שעד לאחר השלמת הסכם המכירה (מועד ה-Closing) או עד יום 30 בספטמבר 2005, לפי המאוחר מביניהם, ישמרו על שקט תעשייתי הדדי. לא יינקטו מהלכים או שינויים ארגוניים חד צדדיים שאינם תואמים את ההסכמים הקיבוציים, על ידי מי מהצדדים, ולא ינקטו אמצעי שביתה או השבתה, מלאה או חלקית, או כל אמצעי שיש בו כדי לפגוע ביחסי העבודה, בהליכי העבודה או סדריה.

תוקפו של הסכם עובדי מרכנתיל הותנה באישור המוסדות המוסמכים של בנק מרכנתיל דיסקונט, באישור מועצת העובדים בבנק מרכנתיל דיסקונט ובאישור ועדת הכספים של הכנסת. ביום 30 במאי 2005 אישרה מועצת

העובדים בבנק מרכנתיל דיסקונט את הסכם עובדי מרכנתיל. ביום 9 ביוני 2005 אישר דירקטוריון בנק מרכנתיל דיסקונט את ההסכם, וביום 20 ביוני 2005 אישרה אותו האסיפה הכללית של בנק מרכנתיל דיסקונט. ועדת הכספים של הכנסת אישרה את ההסכם.
בנספח להסכם עובדי מרכנתיל, אשר החותמים עליו (ההסתדרות, ועד עובדי בנק מרכנתיל דיסקונט ובנק מרכנתיל דיסקונט) הסכימו כי יהווה חלק בלתי נפרד מהסכם עובדי מרכנתיל, הוסכם כי חרף לוח הזמנים שנקבע בהסכם עובדי מרכנתיל, יוקדם לעובדי בנק מרכנתיל דיסקונט תשלום בסך משכורת אחת, והיא תשולם לאחר קבלת האישור של מוסדות בנק מרכנתיל דיסקונט ומועצת העובדים של בנק מרכנתיל דיסקונט, למי שבמועד התשלום יעמדו בתנאי הזכאות שנקבעו בהסכם עובדי מרכנתיל. התשלום האמור יקוזז מהתשלום אשר יבוצע לפי הסכם עובדי מרכנתיל, ובכך מוצו כל תביעות עובדי בנק מרכנתיל דיסקונט לעניין הבונוס בגין שנת 2004.
כאמור לעיל, ברבעון הראשון של שנת 2006, בסמוך לאחר ביצוע ה-closing של ההסכם למכירת גרעין השליטה בבנק, שולם המענק לעובדי בנק מרכנתיל דיסקונט.

הטיפול החשבונאי בהסכם העובדים

בדוחות הכספיים לשנת 2004, נכללה הפרשה בגין הבונוס לשנת 2004, בגובה משכורת אחת וזאת, על יסוד ההערכה שלאור התוצאות העסקיות בשנת 2004, הבנק ושאר חברות הבת הרלבנטיות בקבוצה היו משלמים ממילא לעובדיהם מענק כאמור. סכום הבונוס כאמור הינו כ-73 מיליון ש"ח.
ההפרשה בגין יתרת מענק הבנק לעובדים, בסך של כ-57 מיליון ש"ח, המהווה את המענק המיוחד כאמור, נזקפה בדוחות הכספיים לרבעון הראשון של שנת 2006, בו התמלאו התנאים המתלים בהסכם העובדים, ובפרט ביצוע ה-closing על פי ההסכם למכירת גרעין השליטה בבנק.
אשר למענק המדינה לעובדים, נמסר לבנק על ידי הפיקוח על הבנקים שהמענק שישולם על ידי המדינה (סך של כ-175 מיליון ש"ח, כולל עלויות נוספות בגין ההשלמה ל"עלות המעביד"), הינו בגדר "עסקה עם בעל שליטה" ולפיכך, יש לרשום את מענק המדינה כהוצאות שכר כנגד קרן הון.
ההוצאה בגין מענק המדינה לעובדים נזקפה בדוחות הכספיים של הבנק לרבעון הראשון של שנת 2006, בהתאם לעמדתו האמורה של הפיקוח על הבנקים, במקביל לרישום ההפרשה בגין המענק המיוחד.

חקיקה ופיקוח כללי

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והוראות שחלקם ייחודיים למערכת הבנקאית, וחלקם, גם אם אינם ייחודיים כאמור, משפיעים על מקטעים מהותיים מפעילותו.
פקודת הבנקאות, חוקי הבנקאות השונים והוראות ניהול בנקאי תקין אשר מפרסם המפקח על הבנקים מעת לעת, מהווים את הבסיס החוקי והמרכזי לפעילותה של קבוצת הבנק.
אלו מגדירים, בין היתר, את גבולות הפעילות המותרת לבנק, את הפעילות המותרת לחברות בת וחברות קשורות לקבוצת הבנק ואת תנאי השליטה והבעלות בהן, את מערכות היחסים בין הבנק ללקוחותיו, את השימוש בנכסי הבנק ואת אופן הדיווח על הפעילות האמורה למפקח ולציבור.
בצידם כפוף הבנק לחקיקה ענפה המסדירה את פעילותו בשוק ההון הן עבור לקוחותיו והן עבור עצמו (למשל בתחום ייעוץ ההשקעות וניהול תיקי לקוחות, ייעוץ פנסיוני, דיני ניירות ערך ומגבלות על פעילות בתחום הביטוח). חוקים נוספים, בנושאים ייחודיים, מטילים על בנקים, והבנק בכללם, חובות וכללים ספציפיים. כך למשל החקיקה הקשורה באיסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור, חוק נתוני אשראי, חקיקה הקשורה בהלוואות לדיור, דיני הערבות וכו'. בנוסף לאלה קיימת חקיקה נוספת שבשל הקשר שלה לפעילות הבנק יש לה השפעה רבה על התנהלותו. לעניין זה ראוי להזכיר, בין היתר, את דיני ההוצאה לפועל, דיני פירוקים וכינוסים, חוקים המתייחסים למגזרים ספציפיים (רשויות מקומיות, נוטלי משכנתאות, רוכשי דירות, המגזר החקלאי) וחוקי מס שונים.
פעילותו של הבנק נתונה לפיקוח וביקורת של הפיקוח על הבנקים וכן של גורמים מפקחים נוספים בתחומי

פעילות ספציפיים, דוגמת רשות ניירות ערך והממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר. גורמים אלה עורכים מעת לעת ביקורות בבנק בקשר עם תחומי הפעילות השונים.
במסגרת החקיקה שהתקבלה בעקבות ועדת בכר (ר' להלן), נקבעה במרבית החוקים החלים על פעילות הבנק האפשרות להטיל עליו עיצומים כספיים בגין הפרות של הוראות החוקים והוראות חקיקת המשנה (לרבות חוזרים והנחיות) שהוצאו או יוצאו מכוחם.
להלן, בתמצית, פירוט של שינויי חקיקה ויוזמות חקיקה רלוונטיים לתקופת הדוח אשר משפיעים או עשויים להשפיע באופן משמעותי על פעילות הבנק.

רפורמה במבנה שוק ההון בישראל ובפעילות הבנקים ושחקנים אחרים בתחום שוק ההון

בשלהי שנת 2004 אימצה הממשלה את המלצותיה של ועדה בינמשרדית, בראשות מנכ"ל משרד האוצר (ועדת בכר) ובמהלך שנת 2005 גובשה ואושרה חקיקה שנועדה להוציא לפועל את החלטות הממשלה בתחומים אלה. בכך הושלמה למעשה מלאכת החקיקה שנועדה לגבש הסדרים בתחומים שונים הנוגעים לפעילות המערכת הבנקאית, עליהם החליטה הממשלה עוד בשנת 1993.
בחודש אוגוסט 2005 פורסמו שלושה חוקים מקיפים המתייחסים לפעילות הבנקים ושחקנים אחרים בשוק ההון: החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות וניגודי העניינים בשוק ההון בישראל (תיקוני חקיקה), התשס"ה-2005; חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005, וחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (עיסוק בייעוץ פנסיוני ובשיווק פנסיוני), התשס"ה-2005. בהמשך שנת 2005 ובמהלך השנים 2006 ו-2007 החלו להתפרסם תקנות וכללים שונים שנועדו להשלים את ההסדרים בחקיקת משנה.
החקיקה החדשה נועדה להביא לשינוי במבנה שוק ההון ותפקידי המערכת הבנקאית בו. הבנקים נדרשו, בתוך תקופת מעבר שנקבעה בחקיקה, להפסיק את פעילותם בתחום קרנות הנאמנות וקופות הגמל במתכונת שהייתה קיימת עד אז, להעביר את ניהולן ואת הבעלות בהן לידי שחקנים אחרים בשוק ההון, ולהפוך ליועצים בתחום שוק ההון ובתחום הפנסיוני, שאינם בעלי אינטרס ישיר במוצרים הנמכרים ללקוחותיהם. במסגרת החקיקה החדשה הוסדר לראשונה בחקיקה ראשית תחום קופות הגמל וכן חוקק חוק חדש בתחום הפנסיה, העוסק בייעוץ פנסיוני ובשיווק פנסיוני.
כן בוצעו במהלך שנת 2007 ובראשית שנת 2008 תיקוני חקיקה ותקינה שנועדו לשנות את ההסדרים בתחום החסכון הפנסיוני, והוחל בצו הרחבה ההסכם בין ההסתדרות הכללית החדשה לבין לשכת התיאום של הארגונים הכלכליים, שעניינו הנהגת פנסיה חובה לכל עובד. צו ההרחבה החיל את ההסכם על כלל העובדים והמעבידים החל מיום 1 בינואר 2008.
לסקירה תמציתית של השינויים העיקריים בחקיקה והשלכותיה, ר' ביאור 33 לדוחות הכספיים. לפרטים בדבר היערכות הבנק לרפורמה במבנה שוק ההון בישראל ולשינויי החקיקה, ר' "תת מגזר החברות הריאליות" בפרק "פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעילות עיקריים" ו-"פעילות בשוק ההון" בפרק "פרטים נוספים אודות הפעילות במוצרים מסוימים".
ועדת אריאב. ביום 20 בנובמבר 2007 מינו נגיד בנק ישראל ושר האוצר ועדה לפיתוח והגברת התחרות במערכת הבנקאית ובשוק ההון בישראל, בראשות מר ירום אריאב, מנכ"ל משרד האוצר. הוועדה התבקשה לבחון ולהמליץ על הצעדים הנדרשים בכדי לפתח את שוק ההון ולהגביר את האטרקטיביות שלו למשיכת הון זר וזאת לצורך מיצובו כשחקן גלובאלי משמעותי ולהגברת התחרות והיעילות בו. הוועדה התבקשה להגיש את המלצותיה עד ליום 31 באוגוסט 2008.

חקיקה והסדרים בנושא העמלות הבנקאיות

בשנים האחרונות עלו על סדר היום הציבורי נושאים שונים הקשורים לעמלות שגובים הבנקים, לרבות גובהן, סוגיהן, הגילוי שניתן ללקוחות אודותיהן והפיקוח עליהן. בהקשר זה הונחו על שולחן הכנסת מספר רב של הצעות חוק פרטיות, שעניינן הגבלת היכולת להעלות עמלות, הגבלת סך ההכנסות מעמלות, איסור גביית עמלות בגין שירותים מסוימים, הצעת חוק להקמת רשות לסחר הוגן, אשר תהיה אחראית לנושאים שונים, ובכלל זה הסדרת יחסי בנק-לקוח, הצעה להטלת פיקוח מצד גורמים שונים ועוד. הנושא נבחן גם בידי צוותים מקצועיים שונים שהגישו את המלצותיהם.

במהלך שנת 2004, הודיע הממונה על ההגבלים העסקיים כי הוא שוקל לעשות שימוש בסמכותו על פי חוק ההגבלים העסקיים, ולקבוע כי חמישה בנקים, שהבנק ביניהם, מהווים קבוצת ריכוז, ובהמשך אף פרסם הצעה לתיקון חוק ההגבלים העסקיים, שעניינה הסדרת סמכויותיו בקשר לקבוצת ריכוז.
בחודש יולי 2005 גובש בין המפקח על הבנקים לבין הבנקים הסדר בנושא העמלות למשקי בית. המפקח דיווח על כך לוועדת הכלכלה של הכנסת ושלח לבנקים ביום 14 ביולי 2005 מכתב המפרט את העקרונות ליישום "עסקת החבילה" בנושא עמלות בחשבונות עו"ש של לקוחות פרטיים.
ועדת חקירה פרלמנטרית. במהלך שנת 2006 שב הנושא ועלה מפעם לפעם ובראשית שנת 2007 אף החלה לפעול ועדת חקירה פרלמנטרית, עליה הוטל לבחון את הנושא בכללותו. ביום 12 ביוני 2007 סיימה ועדת החקירה את דיוניה והגישה את טיוטת הדוח.
הועדה המליצה לצמצם את מספר העמלות ולהעביר את סמכות הפיקוח על מחירי השירותים הבנקאיים לבנק ישראל, שיוסמך לקבוע תעריפון אחיד לכל הבנקים למספר עמלות מצומצם למשקי בית ולעסקים קטנים. לחילופין, הוצע לכונן הסדר וולנטרי בין איגוד הבנקים לבין הפיקוח על הבנקים, במטרה לייתר את הפעלת הסמכות שתינתן למפקח על הבנקים לקביעת העמלות. בנוסף, המליצה הועדה לפעול להגברת המודעות לאפשרות המעבר של לקוח מבנק אחד למשנהו, במטרה לעודד את התחרות.
טיוטת הדוח כללה גם המלצות לקביעת מדינית להגברת התחרותיות בשוק הבנקאות באמצעות פיתוח שוק הון חוץ בנקאי, הנהגת רפורמות מבניות בשוק הבנקאות אשר יקטינו את כוח השוק של הבנקים, בעיקר במגזר הקמעונאי, והנמכת מחסומי כניסה רגולטוריים לבנקים חדשים, מקומיים וזרים.
בנוסף, נכללו בדוח המלצות לעניין רפורמה בהסדרה של הבנקים, במסגרתה מוצע לבחון רפורמה בפיקוח על התיווך הפיננסי בישראל, לרבות הקמת רשות פיננסית אחת אשר בידיה ירוכזו כל סמכויות הפיקוח והאכיפה בשוק ההון והבנקאות.
מרבית המלצות הועדה נכללו, למעשה, במסגרת תיקון מס' 12 לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), כמפורט להלן. עם זאת, לא ברור בשלב זה אם יהיו להמלצות ועדת החקירה השלכות נוספות.
תיקון חוק הבנקאות (שירות ללקוח). בראשית חודש יולי 2007 פורסם תיקון לחוק הבנקאות (שירות ללקוח) בנושא עמלות הבנקים. התיקון מקנה לנגיד בנק ישראל ולמפקח על הבנקים סמכויות פיקוח נרחבות על מחירי השירותים הבנקאיים, וכן סמכות לקבוע את רשימת השירותים שבגינם יוכלו בנקים לגבות עמלות ואת אופן חישובן ("התעריפונים").
סמכות הפיקוח על מחירי השירותים בעניין זה מחליפה את סמכות הפיקוח של המפקח על המחירים במשרד התמ"ת. סמכות הפיקוח חלה לגבי כלל הלקוחות ולא רק על מגזר מסויים.
הנגיד יוכל להכריז על שירותים מסויימים כבני פיקוח, אם מתקיימת לגביהם אחת העילות הקבועות בחוק (כמו שירות שניתן לקבלו רק בתאגיד הבנקאי בו מתנהל החשבון, שירות חיוני שטובת הציבור דורשת שיפוקח, העמלה בגין אותו שירות עלולה להפחית התחרות בין הבנקים). יצויין כי רשימת העילות איננה סגורה ובתנאים מסויימים רשאי הנגיד להוסיף עילות פיקוח נוספות.
אופן הפיקוח על מחירו של שירות, שהוכרז כבר פיקוח, הינו על ידי קביעת עמלה בגינו, קביעת סכום או שיעור מירבי של עמלה או איסור גביית עמלה בגינו.
העלאת מחיר שירות שהוכרז כבר פיקוח טעונה הגשת בקשה מנומקת למפקח על הבנקים, למתן אישור לכך. העלאת מחיר שירות שאינו בר פיקוח, טעונה מתן הודעה מראש למפקח.
סמכות קביעת התעריפונים, שנועדה בעיקר לצמצם מספר העמלות ולהפכן לקלות יותר להבנה ולהשוואה, חלה לגבי לקוחות שהם יחידים ולגבי תאגידים שהם עסק (כפי שיקבע על ידי הנגיד, בכללים שיפרסם, בשים לב למחזור העסקים שלהם).

לאחר התייעצות עם הוועדה המייעצת, יקבע הנגיד "תעריפון מלא", הכולל רשימה של שירותים שעבורם רשאי תאגיד בנקאי לגבות עמלות, כמו גם את אופן חישובן (בשיעור או בסכום מסויים). הנגיד רשאי להורות לגזור "תעריפונים מצומצמים", מן ה"תעריפון המלא", לפי סוגי שירותים. כמו כן יורה הנגיד, בכללים שיפרסם, על האופן בו יש ליידע את הלקוחות על התעריפונים.

תאגיד בנקאי לא יהא רשאי לגבות עמלה מלקוחותיו, אלא בעבור שירות המופיע בתעריפונים. תאגיד בנקאי יהא רשאי לפנות למפקח, בבקשה להוסיף שירות לתעריפון. למפקח שיקול הדעת אם להיעתר לבקשה, להתנותה בתנאים או לדחותה.

במסגרת הכללים בהם יקבעו התעריפונים, על הנגיד לפעול לכך שהעמלות יוצגו ללקוחות, בדרך הוגנת ומובנת, כדי שניתן יהא להשוות ביניהן.

הנגיד יהא רשאי לקבוע סוגי שירותים שעליהם לא יחולו הוראות התעריפונים.

הדיווח הרבעוני שנשלח עד כה על ידי התאגידים הבנקאיים ללקוחותיהם בגין סכומי עמלות על שירותים עיקריים שנגבו מהם, יחול על כלל העמלות, אך תדירותו תהיה חצי שנתית במקום רבעונית עד כה.

תחולת החוק לעניין הפיקוח על המחירים, הינה מיידית, מיום פרסום החוק ברשומות (דהיינו, מיום 5 ביולי 2007).

תחילתן של הוראות בדבר הדיווח המרוכז החצי שנתי, על כלל העמלות, ביום 1 בינואר 2008.

לבנק ישראל ניתנה תקופה בת שלושה חודשים לקביעת התעריפונים, אשר הוארכה (באישור וועדת הכלכלה של הכנסת) בשלושה חודשים נוספים. בעקבות אישור החוק, פרסם נגיד בנק ישראל ביום 8 בינואר 2008, את כללי הבנקאות (שירות ללקוח)(עמלות), התשס"ח-2008.

בתוספת לכללים פורסמו תעריפון העמלות המלא (החל על לקוחות שמקבלים שירות בנקאי מלא) ותעריפונים מצומצמים (אשר יחולו על מגזרי לקוחות שמקבלים שירותים בנקאיים חלקיים, כגון: שירותי ניהול חשבון עובר ושב, שירותים בגין הלוואות לדיור ושירותים בגין כרטיסי אשראי, בלבד). הלקוחות עליהם חלים התעריפונים האמורים כוללים שני פלחי לקוחות: יחידים, ותאגידים שמחזור הכנסותיהם השנתי אינו עולה על מליון ש"ח (להלן: "עסקים קטנים").

במקביל לפרסום הכללים האמורים, הודיע המפקח על הבנקים על ביטול הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 414, שעניינה "לוח העמלות של הבנק", אשר הוחלפה למעשה בידי הכללים. כמו כן בוטלו מספר סעיפים בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 415, שעניינה "נהלים בנושא עמלות".

על התאגידים הבנקאיים הוטל להודיע ללקוחותיהם על תעריפי השירותים נשוא התעריפונים, עד ליום 5 באפריל 2008. נגיד בנק ישראל, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, רשאי לדחות בצו את מועד התחילה, לתקופה שלא תעלה על שלושה חודשים נוספים. לבקשת התאגידים הבנקאיים, פנה נגיד בנק ישראל לוועדת הכלכלה של הכנסת וביקש את אישורה לדחות את מועד התחילה לתקופה של שלושה חודשים, עד ליום 5 ביולי 2008. ועדת הכלכלה אישרה ארכה עד ליום 5 ביוני בלבד.

הבנק החל בהיערכות לקביעת תעריפון בהתאם למתכונת שנקבעה בכללים האמורים. במסגרת ההיערכות של התאגידים הבנקאיים לקביעת תעריפונים כאמור, התעוררו בבנק ובתאגידים בנקאים אחרים שאלות שונות ביחס לפרשנות התערוך שנקבע בכללים. לאור שאלות שהופנו אל המפקח על הבנקים בידי התאגידים הבנקאים, פורסם ביום 4 במרס 2008 חוזר ובו הבהרות ביחס לחוזר העמלות החדש.

לפרטים נוספים על השלכות החוק החדש והתעריפים שייקבעו על פיו על ההכנסות מעמלות, ר' בפרק "פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעילות עיקריים", בסעיף "מגזר הקמעונאות - מגזר משקי הבית".

תיקון חוק ההוצאה לפועל

ביום 1 באפריל 2007 נכנס לתוקף תיקון לחוק ההוצאה לפועל המאפשר הגשת תביעות בסכום קצוב הנמוך מ-50 אלף ש"ח ישירות להוצאה לפועל, כך שנחסך הצורך בהגשת התביעה לבית המשפט וקבלת פסק דין,

שמוגש לאחר מכן לביצוע באמצעות ההוצאה לפועל. להערכת הבנק התיקון צפוי לייעל את הטיפול בתביעות קטנות נגד חייבים, לזרז את הגביה ולהוזיל את עלויות הטיפול בחובות אלה. למיטב ידיעת הבנק לשכות ההוצאה לפועל עדיין אינן ערוכות מיכונית לביצוע הטיפול בתביעות האמורות, אך הצעת משרד המשפטים לדחות בפרק זמן נוסף את כניסת התיקון לתוקף לא היתה מקובלת על ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת.

הצעות חוק בעניין הגנת דיור חלופי. בחודש אוקטובר 2006 פורסמה הצעת "חוק ההסדרים" לשנת 2007, הכוללת תיקון מקיף בחוק ההוצאה לפועל. הצעת החוק אושרה בקריאה ראשונה יחד עם חוק התקציב. לאחר מכן, פוצל התיקון בחוק ההוצאה לפועל מחוק ההסדרים והדיון בו נמשך בתהליך חקיקה נפרד בוועדת חוקה, חוק ומשפט של הכנסת.

במסגרת הצעת החוק נדונה גם הגנת הדיור החלופי במקרה של מימוש משכנתא על דירת מגורים. על פי הצעת החוק יוסמך שר המשפטים, בהתייעצות עם שר האוצר ועם שר הבינוי והשיכון, לקבוע הוראות בעניין חובת הגנת הדיור החלופי, אשר יבטיחו שהחייב ובני משפחתו הגרים עמו לא יוותרו בלא קורת גג, לרבות בדרך של חיוב הבנק הזוכה בתשלום שכר דירה בסכום שייקבע ולתקופה שתקבע. זאת, גם במקרים בהם נקבע בשטרי המשכנתא והמשכון כי הגנת הדיור החלופי לא תחול.

בשלב זה לא ניתן להעריך מה יהיה הנוסח הסופי של התיקון לחוק, אם אכן יתקבל, ומה יהיו ההוראות שיקבע על פיו שר המשפטים בתקנות, באשר לחובה לשלם שכר דירה לחייבים שפונו מדירותיהם.

איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור

איסור הלבנת הון. ביום 17 באוגוסט 2000 נכנס לתוקפו חוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000 (להלן: "חוק איסור הלבנת הון") הקובע, בין היתר, כי העושה פעולה ברכוש אסור (קרי: רכוש שמקורו, במישרין או בעקיפין, בעבירה, רכוש ששימש לביצוע עבירה ורכוש שאיפשר ביצוע עבירה) בידיעה שהוא רכוש אסור או במטרה שלא יהיה דיווח או כדי לגרום לדיווח לא נכון עובר עבירה פלילית. החוק קובע, בין היתר, כי מי שידווח על פעולות כאמור יהיה פטור מאחריות. ניתן להטיל על תאגיד בנקאי עיצומים כספיים בשל הפרת הוראות החוק, התקנות והצווים.

בהמשך לחוק הותקנו תקנות, הוצאו צווים ונקבעו הוראות ניהול בנקאי תקין (הוראה מס' 411), החלים על תאגידים בנקאיים וגורמים אחרים, בהם חברות בנות של הבנק. במסגרת זו נקבעו, בין היתר, כללים לזיהוי, דיווח וניהול רישומים, קביעת מדיניות, מעקב אחר חשבונות מסויימים וטיפול בהם, ועוד. הוראת ניהול בנקאי תקין מורה לבנקים להיערך, בין היתר, לקביעת מדיניות קבוצתית בנושאים אלה ולפיקוח על ביצועה, ולניהול מערכת ממוחשבת שתסייע במעקב וגילוי של פעילות בלתי רגילה בחשבונות לקוחות.

הבנק וחברות הבת הרלוונטיות מינו אחראים למילוי החובות על פי החוק, והם נערכו ונערכים לישום ההוראות האמורות, לרבות עדכון פרטי הלקוחות, אימות זהותם, קביעת נהלים, והיערכות מחשובית.

איסור מימון טרור. ביום 29 בדצמבר 2004 התקבל בכנסת חוק איסור מימון טרור, התשס"ד-2004 (להלן: "חוק איסור מימון טרור") אשר נכנס לתוקף בתחילת חודש אוגוסט 2005. על פי החוק, מי שעושה פעולה ברכוש של אדם בהיותו מודע לכך שאותו אדם הוא פעיל טרור או שהוא מוכרז ככזה (בהליך הקבוע בחוק) עובר עבירה פלילית. כמו כן נקבע כי בנק חייב לדווח על נסיון לביצוע פעולה כאמור ו/או על ביצועה, וכי אי דווח כאמור מהווה אף הוא עבירה פלילית.

יישום חוק איסור מימון טרור חייב את הבנק להיערכות מחשובית נוספת, להדרכות בכל הקשור לפעילות מסוג זה (אשר אינה דומה לפעילות של הלבנת הון), ולקביעת נהלי עבודה נוספים.

בנקים בשטחי הרשות הפלשתינאית. החוק עורר אי בהירויות רבות בקשר למידת הנדרש מהבנקים, במיוחד לגבי יכולתו של הבנק לאתר ולמנוע פעילות של פעילי טרור שאינם מנויים ברשימות שפורסמו על פי דין ולגבי יכולתו של הבנק לעקוב ולמנוע העברות כספים אל ומאת תושבי הרשות הפלשתינאית, אשר עלולים לשמש לעידוד פעולות טרור. בחודש מאי 2006 הודיע הבנק לבנקים ברשות הפלשתינאית להם הוא נתן שירותי סליקה

על הפסקת מתן השירותים בתוך תקופות של 3 ו-6 חודשים. בעקבות הודעות הבנק ובנקים אחרים (להלן: "הבנקים המייצגים"), פנה נגיד בנק ישראל אל הבנקים המייצגים בבקשה שישקלו את עמדתם שנית. במקביל יזם בנק ישראל, בשיתוף עם הרשות לאיסור הלבנת הון, משרד המשפטים ומשרד האוצר, את תיקון הצווים וההוראות הקיימים, במטרה לצמצם את אי הוודאות והסיכון להם נחשפים הבנקים המייצגים אגב מתן שירותי הסליקה לבנקים ברשות הפלשתינאית ולהסדיר את החובות והפעולות בתחום זה.

לאור האמור הודיע הבנק לבנקים הפלשתינאים על הארכת ההתקשרות עימם עד ליום 31 בדצמבר 2006.

בחודש דצמבר 2006 ניתן היתר מיוחד לפעילות בנקים קורספונדנטים, בהם הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט, מול הבנקים ברשות הפלשתינאית ולקוחותיהם, באמצעות חשבון קורספונדנט המנוהל אצלם. כן פורסם תיקון לצו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של תאגידים בנקאיים למניעת הלבנת הון ומימון טרור), התשס"א-2001 ותקנות איסור מימון טרור (היתר לעשיית פעולה ברכוש), התשס"ז-2006. לאור התיקונים הצפויים הסמיך דירקטוריון הבנק את ההנהלה להמשיך ולהתקשר עם הבנקים ברשות הפלשתינאית למתן שירותי ייצוג במסלקה, בכפוף לשיקול דעתה העסקי.

התיקונים האמורים בצו ובתקנות כוללים נושאים שונים שעיקרם:

- הרחבה של חובות הזיהוי, הבדיקה והדיווח בעקבות חקיקת חוק איסור מימון טרור, לרבות: החלת חובה לבדיקת פרטי זיהוי של צדדים לפעולה אל מול פרטי זיהוי של ארגוני טרור ואנשים שהוכרז עליהם כפעילי טרור; שינוי בחובות הדיווח לפי גודל הפעולה (נקבע סף דיווח של 5,000 ש"ח לגבי פעולות המבוצעות אל מול מדינות וטריטוריות בסיכון גבוה); הוספת תבחינים רלבנטיים למימון טרור לצורך דיווח על פעולה בלתי רגילה; צמצום הפטור בגין פעולות יבוא וייצוא טובין, באופן שלא יחול על פעולות כאלה אל וממדינה או טריטוריה בסיכון גבוה.
- החלת הוראות הצו על חברות כרטיסי אשראי.
- הרחבות/הקלות לאור הניסיון שנצבר בנושא ובכלל זה: קביעת חובה לשמור תיעוד של בדיקות שנעשות לצורך אימות זיהוי; קביעת דרכי אימות פרטים ודרישת מסמכים חלופיות; הרחבת הפטור מהצהרת נהנה.

בצו נקבעו מועדי תחילה מדורגים להוראות שונות בו, בהתאם לתקופת ההיערכות הנדרשת לשם הפעלתן.

חלק מההוראות נכנסו לתוקף באופן מיידי עם פרסום הצו. הוראות הדורשות היערכות רבה, יכנסו לתוקף תוך תקופות של שישה או תשעה חודשים, והמפקח על הבנקים הוסמך, בחלק מן המקרים, להאריך את התקופה לתקופה זהה נוספת. הבנק קיבל מהמפקח על הבנקים ארכה ליישום חלק מהוראות הצו, עד לחודש אפריל 2008.

ביום 27 באוגוסט 2007 פרסם בנק ישראל הוראות פעולה שמטרתן להסדיר את מערכת העברות הכספים בין הבנקים בישראל לבין הבנקים הפועלים בשטחי הרשות הפלשתינאית, וזאת כדי לפעול, ככל האפשר, לזיהוי וניטור פעולות החשודות כמימון טרור. ההוראות האמורות נכנסו לתוקף בחודש פברואר 2008.

ביום 10 באוקטובר 2007 החליט דירקטוריון הבנק, לאור החלטת הקבינט לביטחון לאומי להכריז על החמאס ברצועת עזה כעל ישות עוינת, להפסיק כל פעילות עם הבנקים המאוגדים ברצועת עזה ועם סניפי הבנקים האחרים הממוקמים שם. כמו כן, הנחה דירקטוריון הבנק לבחון הפסקת הפעילות עם כלל הבנקים הפועלים בשטחי הרשות הפלשתינאית. ביום 15 באוקטובר 2007 פנה הבנק ליו"ר ועד המסלקה בבנק ישראל, כמקובל, על מנת שיודיע לבנקים על הפסקת הייצוג כאמור לעיל.

ביום 25 באוקטובר 2007 הודיע בנק ישראל כי הבקשה נמצאת בשלבי בדיקה ובשלב זה לא יבצע אותה. ההודעה לא נומקה ולא נקבע מועד לקיום הבקשה. במקביל ובהמשך התבקש הבנק על ידי בנק ישראל להמשיך את הייצוג האמור. כתוצאה מן האמור, ממשיך הבנק לבצע את הפעילות עם הבנקים הפועלים בעזה, למעט אספקת מזומנים שהופסקה לאלתר.

ביום 21 בנובמבר 2007 הודיע המפקח על הבנקים כי בנק ישראל פועל במאמץ משותף עם משרד האוצר ומשרדי ממשלה נוספים רלבנטיים, למיסוד קשרי בנקאות קורספונדנטיים בין הבנקים הפועלים בשטחי הרשות

הפלשתינאית לבין בנק הדואר. הבנק התבקש להמשיך את הקשרים הקורספונדנטיים עם בנקים הפועלים ברשות הפלשתינאית עד למועד השלמת ההליך.

היערכות הבנק. הבנק נערך לביצוע הנדרש ממנו על פי החוק לאיסור הלבנת הון והחוק לאיסור מימון טרור, וחקיקת המשנה על פיהם, והוא פועל להטמעת הטיפול באיסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור בקרב כלל עובדי הבנק הרלבנטיים. במסגרת זו מפותחות ומשופרות באופן שוטף המערכות לזיהוי ואיתור לקוחות ופעילויות ולדיווח לרשויות, נהלי עבודה מעודכנים באופן שוטף ונקבעים נהלים חדשים במידת הצורך, ומבוצעים מהלכי למידה והדרכה בקרב עובדים ומנהלים בבנק. בשים לב לשינויים הרבים הנערכים בחקיקה ובתקינה בעניין איסור הלבנת הון ובעניין איסור מימון טרור, ההיערכות בתחומים אלה והטמעתם הינה מהלך מתמשך המבוצע באופן רציף, הן בבנק והן בחברות הבת הרלבנטיות.

שלוחות הבנק בחו"ל השלימו בשנת 2006 את ביצועה של ביקורת באמצעות רואי חשבון חיצוניים, בכל הנוגע למידת הציות של השלוחות לכללי איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור במקום מושבה של כל שלוחה ולמדיניות הקבוצתית בנושאים אלה. דוחות הביקורת שהוכנו אינם מעלים ממצאים מהותיים. דוחות הביקורת נידונו בוועדת שלוחות חו"ל של הדירקטוריון.

הצעה לתיקון חוק איסור הלבנת הון. בחודש יולי 2007 פורסמה ואושרה בקריאה ראשונה הצעה לתיקון חוק איסור הלבנת הון. במסגרת ההצעה נכללים תיקונים שונים ובהם, בין היתר, הרחבת רשימת עבירות המקור, שינוי בהסדר הקיים ביחס לחיסיון על זהות המדווח (באופן שעלול לחשוף את זהותו של עובד בנק שמסר את הדוח על הפעולה), הוספת מגזרים שונים כגורם מדווח והרחבת סמכויותיה של הרשות לאיסור הלבנת הון.

ביקורת בנושא יישום "חוק איסור הלבנת הון". במחצית השניה של שנת 2005 ובחודשים הראשונים של שנת 2006, ערכה מחלקת הביקורת של בנק ישראל ביקורת רוחב בבנק באשר לטיפולו בנושא איסור הלבנת הון. בחודש יולי 2007 הוגש לבנק דוח הביקורת בנושא. בחודש ספטמבר 2007 הועברה לבנק ישראל תשובת הבנק לדוח הביקורת. יצוין כי בדוח הביקורת נאמר שהודעה על הגשת בקשה להטלת עיצום כספי תועבר לבנק בנפרד. הודעה כאמור הועברה לבנק ביום 6 בפברואר 2008 ופורטו בה ליקויים שנמצאו במהלך הביקורת ואשר מהווים הפרה לכאורה של צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של תאגידים בנקאיים למניעת הלבנת הון ומימון טרור), התשס"א - 2001 וצו איסור הלבנת הון (דרכים ומועדים להעברת דיווח של תאגידים בנקאים והגופים המפורטים בתוספת השלישית לחוק, למאגר מידע), התשס"ב - 2002. הבנק התבקש להגיש את עמדתו בכתב ואת בקשתו להופיע בפני הוועדה להטלת עיצום כספי. עמדת הבנק טרם הוגשה וטרם נקבע דיון בוועדה. להערכת הבנק, ככל שיוטלו עליו עיצומים, הם לא יהיו בסכומים מהותיים.

לפרטים על חקירה בדבר עבירות על חוק איסור הלבנת הון בבנק מרכנתיל דיסקונט, ר' לעיל "בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ" בפרק "חברות מוחזקות עיקריות". לפרטים בדבר חקירה בעניינים הקשורים לדיני איסור הלבנת הון באי די בי ניו יורק, ר' "דיסקונט בנקורפ אינק." בפרק "חברות מוחזקות עיקריות" להלן.

ביטול "חוק התיאומים"

חבות המס של התאגידים בישראל מחושבת, בין היתר, על פי הוראת "חוק התיאומים" (שנחקק בעקבות חוקי מס קודמים באותו נושא), שאושר בתקופה בה שררו במדינת ישראל שיעורי אינפלציה גבוהים מאוד ונועד למנוע תשלום מס על רווחים אינפלציוניים. לאור הירידה המתמשכת בשיעורי האינפלציה, לשיעורים המקובלים בעולם המערבי, והציפיה להמשך מגמת היציבות, יזם משרד האוצר את ביטול חוק התיאומים.

ביום 6 במרס 2008 פורסם חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה) (תיקון מס' 20), התשס"ח-2008 (להלן - "התיקון"). בהתאם לתיקון, תחולתו של חוק התיאומים תסתיים בשנת המס 2007, ומשנת המס 2008 לא יחולו עוד הוראות החוק, למעט הוראות המעבר שמטרתן למנוע עיוותים בחישובי המס.

בהתאם לתיקון, בשנת המס 2008 ואילך לא תחושב עוד התאמה של ההכנסות לצרכי מס לבסיס מדידה ריאלי. כמו כן, תופסק ההצמדה למדד של סכומי הפחת על נכסים קבועים ושל סכומי הפסדים מועברים לצרכי מס, באופן שסכומים אלה יתואמו עד למדד של סוף שנת המס 2007, והצמדתם למדד תיפסק ממועד זה ואילך.
במסגרת התיקון האמור תוקנו גם הגדרות "רווח" ו-"שכר" בחוק מע"מ, כך שמס רווח יחושב לאחר ניכוי מס שכר והגדרת שכר לצורך לחישוב מס שכר תכלול גם את תשלום חלק המעביד בגין דמי ביטוח לאומי.
לפרטים נוספים, ר' ביאור 29 ט' לדוחות הכספיים.

חוק מערכות תשלומים, התשס"ח - 2008

בחודש פברואר 2008 פורסם החוק האמור, שנועד להסדיר את נושא מערכת התשלומים וההעברות הבינבנקאיות, שבה נסלקים סכומים גבוהים מידי יום, להגדיר את תפקידו של הבנק המרכזי ("המפעיל") ביחס למערכת האמורה לעומת הבנקים ("המשתתפים") ולקבוע הוראות המבטיחות שהוראות תשלום במערכת תהיינה סופיות וודאיות, תוך התאמה לנורמות המקובלות בעולם בעניין זה. בסמוך לפרסום החוק פורסמה ברשומות הכרזה על מערכת Continuous Linked Settlement CLS, המופעלת בידי בנק CLS ומערכת זה"ב זיכויים והעברות בזמן אמת, המופעלת בידי בנק ישראל, כמערכות מבוקרות מיועדות. לפרטים נוספים ר' להלן "רפורמה במערכות התשלומים והסליקה הבנקאית" בפרק "שונות" להלן.

חקיקה והסדרה בעניין הבטחת השקעות לרוכשי דירות

בעקבות קריסת קבוצת בניה גדולה, החלו יוזמות חקיקה שונות, פרטיות וממשלתיות, בעניין הבטחת השקעות לרוכשי דירות.
הפיקוח על הבנקים פרסם ביום 4 בפברואר 2008 את הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 326 בנושא "ליווי פיננסי", שתחול על הסכמי ליווי שייחתמו החל ביום 1 ביוני 2008. ההוראה חלה על מימון קבלני בניה בשיטת ליווי פיננסי סגור, ביחס לנכסים, עסקאות וזכויות שחל עליהם חוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות), התשל"ה-1974 (להלן "חוק המכר").
ההוראה נועדה להבטיח כי תשלומיהם של רוכשי דירות יופקדו לחשבון הפרוייקט בלבד וכי תוצא בגינם ערבות לפי חוק המכר או תינתן לרוכש בטוחה אחרת בהתאם לחוק. לפיכך נדרשים התאגידים הבנקאיים לחייב את הקבלנים בהסכמי המימון לכלול הוראות שונות בהסכמים למכירת הדירות לרוכשים ובכלל זה חיוב לבצע את התשלומים עבור הדירה הנרכשת באמצעות שוברים שינפיק הבנק המלווה. השוברים יכללו בין היתר זיהוי חד משמעי של חשבון הליווי אליו יש להפקיד את הכספים ושל הדירה הספציפית בגינה מופקד כל תשלום.
הבנק, בנק מרכנתיל דיסקונט ובנק דיסקונט למשכנתאות נערכים ליישום ההוראה.
במקביל פורסמה ברשומות ביום 4 בפברואר 2008 הצעת חוק פרטית של חברי כנסת מטעם ועדת הכספים של הכנסת, הכוללת תיקונים לחוק המכר ובכללם עיגון שיטת התשלום באמצעות שוברים בחוק. ההצעה, שקדמה לה הצעת חוק טרומית מחודש נובמבר 2007, הועברה למליאת הכנסת לקראת אישורה בקריאה שניה ושלישית.
ההצעה מטילה על הבנק הנותן מימון לפרוייקט בניה באמצעות חשבון ליווי את החובה להמציא לרוכש ערבות בנקאית לפי חוק המכר בגין כל תשלום ששולם באמצעות השובר או לוודא כי ניתנה לרוכש בטוחה אחרת בהתאם לחוק.
בנק (או תאגיד אחר) הנותן לרוכש הלוואה לרכישת דירה חייב ליידע את מקבל ההלוואה על החוק ועל זכויותיו על פיו ולהעביר את כספי ההלוואה למוכר רק לאחר שוידא שניתנה לרוכש בטוחה על פי החוק. הרף הקבוע בחוק המכר, אשר מעבר לו חלה חובת המוכר להמציא ערבות בנקאית או בטוחה אחרת וחובה על הבנק הממנן את הרוכש או את המוכר לוודא המצאת בטוחה כזו, הופחת מ-15% ממחיר הדירה הנמכרת ל-7%. שר הבינוי והשיכון יקבע, בהסכמת המפקח על הבנקים, את נוסח הערבות שיוציאו התאגידים הבנקאיים לרוכשים.

הפרת החובות שהוטלו על הבנקים לפי התיקון בחוק תהווה עבירה פלילית בגינה ניתן להטיל קנס. בנוסף הוסמך המפקח על הבנקים להטיל על תאגיד בנקאי שיפר את חובותיו על פי התיקון בחוק עיצום כספי. כן רשאי המפקח על הבנקים להורות לתאגיד הבנקאי המפר הוראות אלו לתקן ההפרה ולהורות על דרכים לתיקונה.
בנוסף, בעקבות תזכיר שהפיץ משרד הבינוי והשיכון עוד בחודש אוגוסט 2007, פורסמה ברשומות ביום 13 בפברואר 2008, הצעת חוק ממשלתית לתיקון חוק המכר. ההצעה הועברה אף היא לקריאה שניה ושלישית במליאת הכנסת וככל הנראה תובאנה שתי ההצעות לאישור באותו מועד.
בימים אלו מגבש המפקח על הבנקים את הנוסח האחיד של הערבות והוא עתיד להוציא הוראה מחייבת לכל התאגידים הבנקאיים בנושא. על פי הנוסח המוצע ניתן יהיה לחלט ערבות במקרים בהם נבצר מהקבלן באופן מוחלט למסור את הדירה, גם כאשר אינו חדל יכולת פרעון וכן ניתן יהיה לחלט ערבות במקרה בו ההסכם למכירת הדירה בוטל כדין והקבלן אינו יכול להשיב לרוכש את הכספים ששולמו על ידו.

תקנות השקעות משותפות בנאמנות

בחודש נובמבר 2007 פורסמה שורה של תקנות חדשות ותיקונים לתקנות קיימות על פי חוק השקעות משותפת בנאמנות, התשנ"ו-1994, אשר נכנסו לתוקף ביום 31 בדצמבר 2007. התקנות החדשות נועדו להגביר את התחרות, להגדיל את היצע המכשירים הפיננסיים בתחום קרנות הנאמנות ולהסיר חסמים המקשים על הפעילות בו. בין היתר מסדירות התקנות החדשות פעילות של קרנות נאמנות מסוג "אגד קרנות" ו"קרנות כספיות". בפנייתו לוועדת הכספים של הכנסת ציין שר האוצר כי לקרנות הכספיות חשיבות רבה להגברת התחרות בשוק והן עשויות להוות תחליף תחרותי לפקדונות הבנקאיים קצרי המועד וכן לפתוח בפני חברות במשק אפיק נוסף לגיוס אשראי באמצעות תעודות חוב (ניירות ערך מסחריים לא סחירים) כמקור למימון הון חוזר.
במסגרת התקנות האמורות נקבע גם פטור מעמלת הפצה ליחידות של קרן המוחזקות בידי קרן אחרת (אגד קרנות), יחידות מקרן מחקה מסוג 2 (שדרגת החשיפה המירבית שלה למניות, לפי אמות המידה שנקבעו בתקנות החדשות, גבוהה מ-3), ויחידות של קרן שיוחזקו בקופת גמל בניהול אישי. עוד נקבעה דרגה נוספת, נמוכה יותר, של עמלת הפצה בשיעור של 0.125%, שהבנקים יוכלו לגבות בגין יחידות של קרנות כספיות שתירכשנה בידי לקוחותיהם.

הנחיית רשות ניירות ערך בדבר בירור צרכים והנחיות לקוח המקבל ייעוץ השקעות

בחודש ינואר 2007 פרסמה רשות ניירות ערך הנחיה בדבר בירור צרכי לקוח מיוצע והנחיותיו. ההנחיה מפרטת ומרחיבה את הנדרש מיוצע ההשקעות בעת בירור צרכי הלקוח והנחיותיו. בין היתר מחייבת ההנחיה לקבוע מדיניות השקעות ללקוח באמצעות קביעת מספר דרגות סיכון אפשריות בהתאם לצרכים ולהנחיות שמסר, ולהתאים מספר אפיקי השקעה פוטנציאליים לכל דרגת סיכון. ההנחיה חלה על לקוחות המצטרפים לייעוץ השקעות החל מיום 1 בינואר 2008 ועל לקוחות שכבר חתומים על הסכם ייעוץ השקעות תוך 18 חודשים נוספים.
הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט נערכו לביצוע הנדרש על פי ההנחיה. בכלל זה הותקנה בבנק ובבנק מרכנתיל דיסקונט מערכת ממוחשבת המסייעת בביצוע הנדרש על פי ההנחיה, אשר תאפשר מתן שירות משופר ללקוחות בתחום ייעוץ ההשקעות.

תקנות בדבר תיעוד שיחת ייעוץ השקעות

בחודש דצמבר 2007 פורסמו תקנות בדבר תיעוד שיחת ייעוץ השקעות. התקנות נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2009. התקנות מרחיבות ומפרטות את הדרישות מבעלי רשיון בדבר תיעוד שיחת ייעוץ השקעות ורישום פעולות בניהול תיקים. הבנק וחברות הבת הרלבנטיות נערכים לביצוע הנדרש בהתאם לתקנות.

מסמך "כללי התנהגות"

בשנת 1985 הסכים הבנק באופן וולונטרי להסדר עם היועץ המשפטי לממשלה והממונה על ההגבלים העסקיים ("הממונה") בעניין כללי התנהגות. הסדר זה קבע את התחומים שנאסר על בנקים לפעול בהם במשותף מחד גיסא, ואת התחומים שבהם יש להם אינטרס לגיטימי לפעול בינם לבינם מאידך גיסא.

עוד נקבעו בהסדר הוראות לדיווח ורישום פגישות מסוימות בין נציגי בנקים שונים.
בשנת 2001 הודיע הממונה לבנקים כי כללי ההתנהגות אינם דין, אין להם תוקף מחייב, והם אינם מחייבים עוד את הממונה.
הבנק יחד עם שלושת הבנקים האחרים הגיש בקשה לממונה לפטור מהסדר כובל על הסכמים שהוא צד להם, בקשר עם חברת שירותי בנק אוטומטים בע"מ (להלן: "שבא") ועם מרכז סליקה בנקאי בעניין (להלן: "מסב"). בנוסף הגיש הבנק בקשה, כמו גם בנקים אחרים, לפטור מהסדר כובל בקשר עם הרשאה לחיוב חשבון.
המשך החזקה ופעולות משותפות במסגרת שבא. ביום 19 ביוני 2002 הודיע הממונה כי הוא מאשר לבנקים לפעול במסגרת שבא בתנאים שקבע, וביניהם: הגבלת תחומי הפעילות של שבא; איסור חלוקת רווחים בכל צורה ואופן לבעלי המניות של שבא (חמישה בנקים וביניהם הבנק); הטלת חובה על שבא לאפשר לכל אדם (ולאו דווקא לבנק) להתחבר לשירותי הגישה הן כמפעיל מכשירי בנק אוטומטיים והן כמנפיק; גביית עמלות זהות מכל המשתמשים; חובת העברת מידע מלא למתחבר; הגבלת המידע שיימסר ויועבר בין בעלי המניות של שבא.
הבנק הגיש לממונה תחשיב המבסס את העמלה הנגבית בגין פעולת משיכה במכשיר אוטומטי. ביום 17 בספטמבר 2002 הודיע הממונה כי השתכנע בדבר סבירות העמלה, ואישר את סכומה לתקופה של שנתיים ממועד מתן הפטור להסכם שבא. ביום 17 ביוני 2004, האריך הממונה את תוקף הפטור האמור, באותם תנאים, בשלוש שנים נוספות.
ביום 19 ביוני 2002 הודיע הממונה על ההגבלים העסקיים כי הוא מאשר לבנקים לפעול במסגרת שבא, בתנאים שקבע. הפטור האמור עמד לפוג בחודש יוני 2007. ביום 21 ביוני 2007 האריכה הממונה את הפטור למשך שלושה חודשים, במהלכם תבחן את מכלול השינויים שחלו בתחומים הרלבנטיים לבקשת הפטור, ולאחר מכן שבה והאריכה את הפטור בשלושה חודשים נוספים, במהלכם תעמיק את הבדיקה. לפרטים נוספים ר' להלן.
המשך החזקה ופעולות משותפות מסב. ביום 19 ביוני 2002 הודיע הממונה כי הוא מאשר לבעלי המניות של מסב (חמישה בנקים, וביניהם הבנק) להחזיק במשותף במסב בתנאים שקבע, וביניהם: הגבלת תחומי הפעילות של מסב; חובה לאפשר חיבור של כל תאגיד בנקאי לשירותי הסליקה האמורים; איסור חלוקת רווחים או תשלומים אחרים לבעלי המניות; עמלות זהות לכל המשתמשים בשירותי הסליקה; אפשרות לגבות ממתחבר חדש "דמי גישה" (במידה ולא תושג הסכמה בין התאגיד האמור לבין מסב ימונה בורר, בהסכמת הממונה, שיכריע בקשר לגובה דמי הגישה ולפרמטרים שיובאו בחשבון בקשר לקביעתם); חובת הצגת מידע מלא לבנק המתחבר; הגבלת המידע שיימסר ויועבר בין בעלי המניות של מסב.
ביום 17 ביוני 2004, האריך הממונה את תוקף הפטור האמור, באותם תנאים, בשלוש שנים נוספות.
ביום 19 ביוני 2002 הודיע הממונה על ההגבלים העסקיים כי הוא מאשר לבעלי המניות של מסב (חמישה בנקים, וביניהם הבנק) להחזיק במשותף במסב בתנאים שקבע. הפטור האמור עמד לפוג בחודש יוני 2007. ביום 21 ביוני 2007 האריכה הממונה את הפטור למשך שלושה חודשים במהלכם תבחן את מכלול השינויים שחלו בתחומים הרלבנטיים לבקשת הפטור, ולאחר מכן שבה והאריכה את הפטור בשלושה חודשים נוספים, במהלכם תעמיק את הבדיקה.
במסגרת בדיקותיה של הממונה בנושא המשך ההחזקה בשבא ובמסב, פנתה הרשות להגבלים עסקיים אל הבנק במכתב מיום 23 בספטמבר 2007, בו נדרש הבנק להעביר לממונה פרטים ונתונים בנוגע למבנה הבעלות הקיים בשבא ובמסב וכן פרטים לגבי חיוניותו של מבנה הבעלות לפעילותו השוטפת של הבנק, והיעילות שבניהול המשותף של הבנקים את שבא ואת מסב. כן נדרש הבנק למסור לממונה פרטים ונתונים לגבי חיוניותם והיקפם של השירותים הניתנים על ידי שבא ומסב לבנק. למיטב ידיעת הבנק, מכתב דומה נשלח לבנקים האחרים השותפים בשבא ובמסב. הבנק העביר לממונה את הפרטים הנדרשים.
ביום 18 בדצמבר 2007 נמסר בעל פה על ידי רשות ההגבלים העיסקיים כי יינתן פטור מאישור להסדר כובל לעניין

שב"א ומס"ב, לתקופה של שלוש שנים נוספות. ביום 6 בינואר 2008 הועברה להערות הבנקים, המחזיקים במשותף בשב"א ומס"ב, טיוטת התנאים הנלווים לפטור מאישור הסדר כובל. הבנק העביר לרשות ההגבלים העסקיים את השגותיו ביחס לתנאים אלה, ולמיטב ידיעתו כך עשו גם הבנקים האחרים המחזקים בשב"א ובמס"ב. השינויים המהותיים לעומת תנאי הפטור המקוריים, ואשר לגביהם השיג הבנק, הינם האיסור למנות בעלי תפקידים בכירים בתאגיד בנקאי כדירקטורים בחברות האמורות והדרישה שמנכ"ל התאגיד הבנקאי והדירקטור המכהן מטעם אותו תאגיד בנקאי יחתמו על תצהיר בגין אחריותם בקשר עם שמירת תנאי הפטור על ידי התאגיד הבנקאי.

הסכמי קונסורציום. ביום 18 באוגוסט 2002 הודיע הממונה לנציגי בנק לאומי, בנק הפועלים ובנק דיסקונט כי בשלב זה אינו יכול לקבוע תנאים של "פטור סוג" לגבי הסכמי קונסורציום ולכן הוא אינו מתכוון לאכוף את תנאי הפטור במשך חצי שנה או עד לכינונו של פטור סוג, לפי המוקדם, וזאת בתנאי שיתקיימו כל התנאים הבאים: החברה בקונסורציום חיוניות במובן שאלמלא החברה לא יתאפשר מתן אשראי ללקוח בתנאים סבירים; הלקוח הסכים לקונסורציום; ללקוח תינתן אפשרות לנהל מו"מ נפרד עם הבנקים החברים בקונסורציום; וכאשר בקונסורציום חברים גם בנק הפועלים וגם בנק לאומי - הסכום המינימלי שלו יהיה מעל 150 מיליון ש"ח.

ביום 5 במרס 2003 האריך הממונה את תוקף הודעתו האמורה עד ליום 31 בדצמבר 2006, תוך קביעה כי המגבלה האמורה על קונסורציום שבו שותפים בנק הפועלים בע"מ ובנק לאומי לישראל בע"מ לא תחול בהסדר שעניינו החזר חוב הנובע מאשראים שניתנו על ידם לפני 18 באוגוסט 2002 לאותו לקוח.

מאז שב הממונה והאריך מפעם לפעם את תוקף הודעתו. במהלך התקופה התבקשו הבנקים להתייחס לאפשרות שהתנאים האמורים יעוגנו בפטור סוג, ולמסור לממונה פרטים שונים על הסדרי קונסורציום שנעשו. בחודש מרס 2007 הוארך הפטור פעם נוספת, עד ליום 8 במרס 2008, והסכום המינימלי לקונסורציום בו שותפים גם בנק הפועלים וגם בנק לאומי הועלה ל-300 מיליון ש"ח. למיטב ידיעת הבנק, בכוונת הממונה להאריך את הפטור.

בנוסף, ביום 2 במרס 2008 פרסמה הממונה את התנאים שבהתקיימם תימנע מלנקוט צעדים נגד קונסורציום לאשראי בין בנקים לחברות ביטוח ובין חברות ביטוח לבין עצמן, הדומים במהותם לאלו שנקבעו ביחס להסדרי קונסורציום בין בנקים, אך אינה נוקבת בסכום מינימלי הנדרש לשם חבירה בקונסורציום כאמור. הודעת הממונה הינה בתוקף לשלוש שנים, והובהר בה כי היא באה להוסיף על התנאים שנקבעו ביחס לקונסורציום למתן אשראי שהשותפים לו הם בנקים בלבד.

הצעות לרגולציה בתחום איכות הסביבה

במהלך השנה האחרונה רבו הקולות הקוראים להגברת השמירה על איכות הסביבה, לרבות באמצעות הטלת חובות שונות על הבנקים כממנים של תאגידים ופעילויות מזהמות. התאגידים הבנקאיים בישראל החליטו להיענות לאתגר וביום 17 בדצמבר 2007 פורסם כי איגוד הבנקים והמפקח על הבנקים החליטו על שיתוף פעולה בהליך שמטרתו להגביר את מודעות הבנקים לסיכונים סביבתיים אליהם הם עלולים להיחשף כתוצאה ממימון (ישיר או באמצעות השקעה) של גופים שפעילותם עלולה לגרום נזקים סביבתיים. היוזמה המשותפת נועדה למצוא את הדרך בה יביאו הבנקים בחשבון ערכים של איכות הסביבה, כחלק מתרומתם החברתית, לצד ניהול סיכונים שקול. בהמשך הפיץ המפקח על הבנקים, בחודש ינואר 2008, טיוטה של הוראת נוהל בנקאי תקין בנושא ניהול הסיכונים הסביבתיים בידי התאגידים הבנקאיים.

במקביל החלו במהלך השנה יוזמות חקיקה ורגולציה שונות ובהן הצעת חוק פרטית בנושא שיקום קרקעות מזוהמות, במסגרתה מוצע לכלול גם את הגורם הממן בגדר הגורמים שעשויים להיתפס כאחראים לבירור היותה של קרקע מזוהמת ו/או שיקומה.

ריבוי יוזמות חקיקה

גם שנת 2007, כקודמותיה, התאפיינה בריבוי הצעות חוק פרטיות (אשר חלקן נתמכות על ידי הממשלה) שעניינן הטלת הגבלות על הבנקים (בחוק או על פיו) בתחומי הפעילות השונים, ובכלל זה: הגבלות על מתן אשראי, הגבלות בעניין גביית עמלות, הגבלות על תשלום ו/או גביית ריבית, וכיוצ"ב. הצעות חוק אלה ודומות להן, אם

תתקבלנה, עלולות להיות בעלות השפעה שלילית מהותית על פעילות הבנק והחברות המאוחדות שלו ועל תוצאות פעולותיהם בעתיד. הבנק אינו יכול להעריך איזה מבין הצעות החוק תתקבל ומה יהיה היקף ההשפעה האמורה.
כמו כן, התאפיינה גם שנת 2007 בריבוי הוראות רגולטוריות, הן הוראות ניהול בנקאי תקין והן הוראות שונות לגבי הדיווח לציבור, שהוצאו על ידי המפקח על הבנקים. לכך נוספו הוראות של הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר ושל רשות ניירות ערך, לגבי הנושאים שבפיקוחם. יישום ההוראות השונות מצריך לא אחת היערכות הכרוכה בהשקעת משאבים, ולעיתים יש בה משום פגיעה אפשרית בהכנסות התאגידים הבנקאיים ממקורות שונים.

מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים ואומדנים חשבונאיים קריטיים

הוראת המפקח

בינואר 2004 פרסם המפקח על הבנקים הוראת שעה בנושא הגילוי על מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים, אשר תחול על דוחות כספיים של תאגידים בנקאיים לשנת 2003 ואילך. הוראה זו הולכת בעקבות הוראה של ה-SEC מיום 12 בדצמבר 2001, באותו עניין. ההוראה מתייחסת לשני רבדים: רובד בחירת המדיניות החשבונאית בנושאים קריטיים ויישומה, ורובד הגילוי שניתן אודותיה.
בחודש ינואר 2008 תוקנה הוראת השעה, כך שתכלול התייחסות גם לאומדנים חשבונאיים קריטיים.

כללי

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים (שהעיקריים בהם פורטו בביאור 1 לדוחות הכספיים) ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.
רמת ההסדרה של הדיווח הכספי של תאגידים בנקאיים הינה מהגבוהות בתחומי הדיווח הכספי בישראל. הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו הינן מקיפות, מפורטות, ומגיעות לעיתים עד כדי הכתבת הנוסחים שתאגיד בנקאי מחוייב לנקוט בהם. עם זאת, ישנם תחומים בהם יישום המדיניות החשבונאית כרוך במידה גבוהה של הערכה ואומדן, אשר נערכים על ידי הנהלת התאגיד הבנקאי במהלך עריכת הדוחות הכספיים.
יישומם של כללי החשבונאות המקובלים והוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו על ידי הנהלת הבנק, כרוך איפוא לעיתים בהנחות, הערכות ואומדנים שונים המשפיעים על הסכומים המדווחים של נכסים והתחייבויות לרבות התחייבויות תלויות, ועל התוצאות הכספיות המדווחות של הבנק. ייתכן שהתממשותם בעתיד של ההערכות והאומדנים כאמור, יהיה שונה מכפי שהוערך בעת עריכת הדוחות הכספיים.
חלק מהאומדנים ומההערכות בהם נעשה שימוש, כרוך במידה רבה של אי ודאות או רגישות למשתנים שונים. אומדנים והערכות מסוג זה, שהשתנותם עשויה להשפיע באופן מהותי על התוצאות הכספיות המוצגות בדוחות הכספיים, נחשבים לאומדנים והערכות בנושאים "קריטיים".
הנהלת הבנק בדעה כי האומדנים וההערכות שיושמו בעת עריכת הדוחות הכספיים הינם נאותים ונעשו על פי מיטב ידיעתה ושיקול דעתה המקצועי.
להלן מובאת סקירה תמציתית של הערכות ואומדנים חשבונאים בנושאים "קריטיים".

הפרשות בגין חובות בעייתיים

ההפרשות לחובות מסופקים כוללות הפרשות ספציפיות לחובות מסופקים, הפרשה כללית והפרשה נוספת.
ההפרשה הספציפית לחובות מסופקים משקפת את הערכת הנהלת הבנק את ההפסד הגלום בתיק האשראי בהתאם לכללים שקבע המפקח על הבנקים ובהתבסס על הערכות ואומדנים. בגין הלוואות לדיור נערכת ההפרשה הספציפית לחובות מסופקים על פי מדרגות (שיעורי הפרשה ותקופות פיגור) אשר נקבעו בהוראות המפקח על הבנקים. ההפרשה הכללית לחובות מסופקים הינה בשיעור של 1% מסך החבויות ליום 31 בדצמבר 1990 בערכים מותאמים. ההפרשה הנוספת לחובות מסופקים נערכת על בסיס מאפייני סיכון שונים, כפי שהוגדרו בהוראות המפקח על הבנקים ובהתאם לשיעורים שנקבעו על ידו.
אחת לרבעון בוחנת הנהלת הבנק את תיק האשראי במטרה להעריך את ההפסד האפשרי הגלום בו. תהליך הערכת ההפסד האפשרי בתיק האשראי כולל שני שלבים:
- זיהוי הלקוחות שחל שינוי ביכולתם לקיים את התחייבויותיהם כלפי הבנק וסיווגם, כפועל יוצא מכך,

כ"חובות בעייתיים" בהתאם לסיווגים שנקבעו בהוראות בנק ישראל ועל פי קריטריונים שנקבעו בהוראות אלה: "חובות מסופקים", "חובות שאינם נושאי הכנסה", "חובות שאורגנו מחדש", "חובות בפיגור זמני", ו"חובות בהשגחה מיוחדת".

- עריכת הפרשות המבטאות את ההפסד הצפוי לבנק בגין ה"חובות הבעייתיים". בקביעת ההפרשות מתבססת הנהלת הבנק על מידע הקיים בידיה לגבי החייב, כגון: דירוג האשראי שלו, מידת עמידתו בהתחייבויות כלפי הבנק בעבר, חוסן ו/או גיבוי הבעלים, היקף ואיכות הבטחונות שלו, מידת הסיכון של הענף בו הוא פועל, וכיוצ"ב. בנוסף לכך מביאה הנהלת הבנק בחשבון, בעת עריכת ההפרשה הנדרשת, גורמים נוספים, כגון: איכות הניהול של החייב, כושר ההחזר שלו, וגמישותו הפיננסית.

תהליך הערכת ההפסד הגלום בתיק האשראי, כמתואר לעיל, מתבסס על אומדנים משמעותיים הכרוכים במידה רבה של אי ודאות, כגון: איכות הבטחונות, כושר ההחזר של החייב וכו', ובהערכות סובייקטיביות, הן לגבי הקטגוריה בה סווג החוב הבעייתי, כגון: הבחנה בין "חוב בפיגור" ל"חוב בפיגור זמני", והן לגבי הגורמים המשמשים בחישוב ההפרשה, כגון: איכות הניהול של החייב, ומידת הסיכון של הענף בו הוא פועל.

לשינוי באומדנים או בהערכות שתוארו כאמור לעיל, עשויה להיות השפעה משמעותית על ההפרשה לחובות מסופקים המוצגת בדוחות הכספיים של הבנק.

בנוסף לאמור לעיל, חלק מהאומדנים שצוין לעיל נשען על משתנים כלכליים או משתני שוק וחלקם מתעדכן ככל שהנסיון שנצבר בטיפול בחייב רב יותר. לפיכך, בוחנת הנהלת הבנק אחת לרבעון את האומדנים המשמשים בקביעת ההפרשות בגין החובות הבעייתיים ומעדכנת אותם במידת הצורך.

לפרטים בדבר סיכון האשראי הכולל, שבאחריות הקבוצה, בגין לווים בעייתיים, ר' בפרק "התפתחות נכסים והתחייבויות" לעיל. לפרטים בדבר ניהול סיכוני האשראי בבנק ר' בפרק "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם" לעיל. לפרטים בדבר הוראה בנושא "המדידה והגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי", שתחילתה בדוחות הכספים ליום 1 בינואר 2010 ואילך, ואשר עקרונותיה מהווים שינוי מרחיק לכת ביחס להוראות הקיימות בנושא סיווג חובות בעייתיים ומדידת הפרשות להפסדי אשראי, ר' לעיל בפרק "התפתחות נכסים והתחייבויות" ולהלן בביאור 1 כה' לדוחות הכספים.

התחייבויות תלויות

נגד הבנק ונגד בנקים וחברות בקבוצה תלויות ועומדות תובענות בנושאים שונים, ובכלל זה תובענות ייצוגיות ובקשות להכיר בתובענות כתובענות ייצוגיות.

הטיפול החשבונאי בהתחייבויות תלויות מתבצע בהתאם לכלל האמריקאי FAS-5 - Accounting for Contingencies, והוראות הנלוות אליו ובהתאם להנחיות והבהרות הפיקוח על הבנקים, לרבות הוראות דיווח לציבור בעניין "טיפול חשבונאי בתביעות תלויות".

בהערכת ההפרשה הנדרשת יש צורך לבחון את ההסתברות להפסד ולאמוד את סכומו. להערכות האמורות יש השלכה הן על עצם החובה לערוך הפרשה בגין התביעה והן על אופן הגילוי בדוחות הכספיים והיקפו.

על פי FAS-5 ישנן שלוש דרגות להערכת הסיכון של הפסד: (1) קלוש - Remote; (2) אפשרי - Reasonably possible; (3) קרוב לוודאי - Probable.

כן קובע הכלל האמריקאי כי אם אין אפשרות להעריך את הסיכון, אין לערוך הפרשה בגינו, אך יש לתת לגביו גילוי אם הוא עלול להיות מהותי.

לצורך הערכת ההפסדים האפשריים בגין התביעות המוגשות נגד הבנק, מתבססות הנהלת הבנק, וההנהלות של בנקים וחברות אחרות בקבוצה, על חוות דעתם של היועצים המשפטיים המייצגים אותן בתביעות אלה.

מטבע הדברים, חוות דעת אלה הן סובייקטיביות, ומתמודדות עם קשיי הערכה אוביקטיבים. קשיים אלה גדלים לאין שיעור ככל שמדובר בתובענות ייצוגיות וזאת, מהטעמים שיפורטו להלן.

על פי הדין הישראלי, בקשה לאשר תובענה כייצוגית מהווה, למעשה, מהלך מקדמי שבמהלכו בוחן בית המשפט מספר מבחנים כדי להחליט בבקשה. בין היתר בוחן בית המשפט האם מדובר בתובע ראוי והולם, הוא בוחן את תום ליבו של התובע, האם הדרך של תביעה ייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת לבירור העניין, האם התובענה מגלה שאלות משותפות של עובדה ומשפט, וכן בוחן בית המשפט את סיכויי התביעה. עוד קובע בית המשפט, באותה החלטה, מהי הקבוצה אותה יהיה התובע רשאי לייצג ובאיזה עילות תוגש התביעה.

מהאמור לעיל עולה כי רובם של הפרמטרים הינם אקסוגניים לסיכוי התביעה עצמה והם מתבררים בדרך כלל במהלך הדיון (שיכול להמשך מספר שנים).

לא זו אף זו. הן האופן שבו בית המשפט מפרש את המבחנים האמורים, הן המשקלות הניתנים לכל אחד מהמבחנים הללו והן רמת ההוכחה הנדרשת (בשל מיעוט הנסיון והפסיקה המשפטית) בשלב מקדמי זה, אינם אחידים במערכת המשפטית ולפיכך קיים קושי רב להעריך את סיכויי הבקשות.

על החלטה כאמור, כשזו מתקבלת, מוגשת בדרך כלל בקשת רשות ערעור, שגם היא מתבררת במשך תקופה ארוכה. רק לאחר מכן, אם נדחתה בקשת רשות הערעור, נדונה התובענה הייצוגית בבית המשפט מתחילה, במגבלות שנקבעו בהליך המקדמי.

עוד יצויין כי תובענות ייצוגיות היו עד שנת 2006 ייחודיות לחוקים ספציפיים, לעילות ספציפיות ולמועדי תחילה שונים (המועד שבו, למעשה, אינץ החוק הרלבנטי את האופציה להגיש תובענה ייצוגית). גם על פרשנות נושאים אלה ניתנה פסיקה סותרת.

החוק החדש בנושא תובענות ייצוגיות, שקיבלה הכנסת בשנת 2006, ריכז את כל ההסדרים בנושא תובענות ייצוגיות תחת חוק אחד, והרחיב את העילות בגינן ניתן להגיש תובענה ייצוגית נגד בנקים מעבר לאלה שנכללו בעבר בחקיקה. החוק הוחל גם על בקשות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות ייצוגיות התלויות ועומדות בבתי המשפט במועד פרסומו. הכללים החדשים שנקבעו בחוק והעובדה שהוראותיו החלו להיבחן בפסיקה רק לאחרונה, מוסיפים מימד חדש של אי ודאות בכל הקשור להערכת סיכוייהן ותוצאותיהן של תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות.

אמנם הכלל החשבונאי הנקוט בידי תאגידים בנקאיים בישראל הוא הכלל האמריקאי אולם חיוני, בהקשר זה, להביא בחשבון את השוני במאפייני המציאות האמריקאית בהשוואה למציאות הישראלית, ואת הקשיים שעולים כתוצאה משוני זה.

בארה"ב קיים ניסיון רב שנים (עשרות שנים) בנושא התובענות הייצוגיות וקיימים לגביו נתונים מוכרים ובדוקים, לרבות לגבי שיעור הפשרות וסכומי הפשרות ששולמו בתיקים כאלה. נסיון כזה חסר לחלוטין בדין הישראלי ובפרקטיקה בארץ.

גם אופן ניהול ההליכים המשפטיים בארה"ב שונה מזה שבישראל ומאפשר לצדדים לבחון את עדי הצד שכנגד עוד לפני הדיון בבית המשפט, ולהעריך את סיכויי התביעה בשלב מוקדם יותר.

האמור לעיל מעורר קשיי הערכה מיוחדים בכל הקשור להתייחסות לבקשות לאשר תובענות כתובענות ייצוגיות ולתובענות ייצוגיות.

כאמור, הנהלת הבנק וההנהלות של בנקים וחברות אחרות בקבוצה מתבססות על חוות דעתם של יועציהן המשפטיים. חוות דעת אלה הינן סובייקטיביות ומתמודדות עם קשיי הערכה אוביקטיבים.

לפיכך, ייתכן שהתוצאות בפועל של חלק מהתביעות, תהינה שונות מאלה שהוערכו בחוות דעתם של היועצים המשפטיים. לאור היקף התביעות התלויות כנגד הבנק ובנקים וחברות אחרות בקבוצה, ייתכן שלאי התממשות ההערכות כאמור, תהיה השפעה משמעותית על התוצאות הכספיות של קבוצת דיסקונט.

הנהלת הבנק ויועציו המשפטיים, כמו גם ההנהלות והיועצים המשפטיים של בנקים וחברות אחרות בקבוצה, בוחנים את התביעות אחת לרבעון ומעדכנים במידת הצורך את ההפרשות בגינן, על פי ההתפתחויות.

ביום 10 בינואר 2006 הפיץ הפיקוח על הבנקים הוראת דיווח לציבור בענין "טיפול חשבונאי בתביעות תלויות".

בהוראה נקבע כי בהערכת התביעות המשפטיות התלויות תתבסס הנהלת התאגיד הבנקאי על חוות דעת יועציה המשפטיים, אשר תקבענה את ההסתברות להתממשות החשיפה לסיכון בתביעות תלויות.
התביעות סווגו בהתאם לתחומי ההסתברות להתממשות החשיפות לסיכון, כמפורט להלן:

1) צפוי (Probable) - ההסתברות מעל ל-70%;
2) אפשרי (Reasonably Possible) - ההסתברות מעל ל-20% וקטנה או שווה ל-70%;
3) קלוש (Remote) - ההסתברות קטנה או שווה ל-20%.

בדוחות הכספיים נכללות הפרשות מתאימות בשל תביעות שתחום ההסתברות להתממשות החשיפה לסיכון בגינן הוערך כ"צפוי".
בהתאם להוראה, רק במקרים נדירים רשאי תאגיד בנקאי לקבוע בדוח הכספי שלדעת הנהלת הבנק בהסתמך על יועציה המשפטיים, לא ניתן להעריך את סיכויי ההתממשות של החשיפה לסיכון בגין תביעה רגילה ותביעה שאושרה כייצוגית, וכן בארבעה דוחות כספיים (כולל דוח שנתי אחד) שיפורסמו לאחר שתוגש תביעה עם בקשה להכיר בה כייצוגית, כאשר במנין תקופה זו לא תיכלל תקופה שבה עוכבו ההליכים לפי החלטה של בית המשפט.
בביאור 19 לדוחות הכספיים הוצגו בנפרד תלויות אשר לגביהן אין אפשרות של אומדן סביר של החשיפה.
התאגידים הבנקאיים התבקשו לקבוע לעצמם רף גילוי מדורג בהתייחס לסיווג ההליך על פי הערכת הסיכון הגלום בו. בהתאם, בדוחות הכספיים, ניתן גילוי להליכים משפטיים מהותיים המתנהלים כנגד הבנק וחברות הקבוצה לפי הקריטריונים הבאים: דרך כלל הליך משפטי מהותי הינו הליך שהסכום הנתבע בו עולה על 0.5% מההון העצמי, של הבנק, אם לא ניתן להעריך את סיכויי ההתממשות של החשיפה לסיכון ועל 1% מההון העצמי אם סבירות התממשות הסיכון הינה אפשרית או אם סבירות התממשותו הינה קלושה.
התאגידים הבנקאיים התבקשו גם לתת גילוי אודות סך החשיפה בגין תביעות שהוערכו, כולן או חלקן (בגין החלק הרלבנטי), כ-"אפשרי" (Reasonably Possible). גילוי כאמור ניתן בביאור 19 לדוחות הכספיים.
יצויין עוד כי במקרים בהם הבנק הינו אחד מהנתבעים בתיק, והתובעים לא ייחסו בתביעתם סכום לכל אחד מהנתבעים, הערכת סכום התביעה שרלבנטי לבנק מתבצעת כמיטב היכולת, בשים לב לכך שהתחשבות בסכום הכולל עשויה להטעות ואין היא נכונה בנסיבות העניין, וההערכה אינה מייצגת בהכרח את החלוקה כפי שתיקבע בסופו של דבר בידי בית המשפט.
לפרטים אודות תובענות משפטיות מהותיות שתלויות ועומדות נגד הבנק ונגד חברות אחרות בקבוצה, ר' ביאור 19 ג' לדוחות הכספיים. לפרטים אודות הליכים נוספים ותביעות שהסתיימו בשנת הדוח, ר' סעיף "הליכים משפטיים" להלן.

אומדן השווי ההוגן של מכשירים פיננסים נגזרים

הבנק פועל בהיקפים משמעותיים בתחום המכשירים הפיננסים הנגזרים, שהצגתם בדוחות הכספיים מושתתת על בסיס השווי ההוגן, להבדיל מהשווי על פי עקרון הצבירה. חישובי השווי ההוגן של המכשירים הפיננסים הנגזרים בגין המרכיב המט"חי שלהם מתבססים על הריביות והמחירים בשוקי הכספים הבינלאומים, ובגין המרכיב של המטבע הישראלי על שיעורי ריבית לא צמודה וריבית צמודת מדד, אשר נקבעים על ידי המחלקה לניהול נכסים והתחייבויות של הבנק, בהתחשב במחירי השוק, הנזילות והסחירות הקיימת בשוק המקומי. המרווח בין ריבית המכירה לריבית הקניה מהווה גורם סובייקטיבי אשר משפיע על חישובי השווי ההוגן של מכשירים פיננסים נגזרים.
השווי ההוגן של אופציות מתבסס ברובו, על מודל Black and Scholes והוא מושפע מהתנודתיות הגלומה ושיעורי הריבית של נכס הבסיס. נתוני התנודתיות של שערי החליפין מט"ח-שקל נקבעים על ידי חדר עסקות של הבנק ומבוקרים על ידי ה-Middle Office, תוך השוואתם למספר מקורות מידע, ונתוני התנודתיות של שערי החליפין מט"ח-מט"ח נקבעים על פי שוקי הכספים הבינלאומיים.
שיעורי הריבית במטבע ישראלי ובמטבע חוץ לטווחי הזמן השונים, מהווים גם את הבסיס על פיו מחושב השווי ההוגן של הסעיפים המאזניים וכן תזרימי המזומנים הנובעים מהנכסים וההתחייבויות של הבנק, כמפורט

בביאורים 18 ו-21 לדוחות הכספיים.
שיעורי ריבית אלה משמשים גם לחישוב השווי ההוגן של נכסים והתחייבויות שגודרו כנגד מכשירים פיננסים נגזרים, במידה והם עמדו בקריטריונים של גידור, כנדרש על פי הנחיית המפקח על הבנקים.

זכויות עובדים

עובדי הבנק והחברות המאוחדות הבנקאיות שלו בישראל זכאים למענקי יובלות בגובה של מספר חודשי משכורת ומספר ימי חופשה נוספים, בתום 20, 30 ו-40 שנות עבודה בבנק. (לפרטים בדבר הסכם חדש, המאפשר לעובדים להחליט לפדות חופשות אלה, ר' "התפתחויות ביחסי עבודה" בפרק "משאבי אנוש" לעיל). כמו כן זכאים עובדי הבנק לקבלת הטבות מסוימות לאחר צאתם לגמלאות. התחייבויות אלו תלויות במספר תנאים שיתממשו בעתיד. בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, נדרש הבנק לחשב עתודה בגין ההתחייבות הנ"ל על בסיס אקטוארי ולהציגה בערך נוכחי. לצורך עריכת החישוב נעזר הבנק באקטואר חיצוני.
החישוב האקטוארי מבוסס על מספר פרמטרים ובכללם ההסתברות שיתממשו התנאים לתשלום המענק, תוחלת החיים הצפויה, גיל הפרישה של העובדים טרם מועד הפרישה לגמלאות, שיעור עליית השכר הצפויה עד למועד תשלום המענק ושיעור היוון. פרמטרים אלו נקבעו, בין היתר, בהוראת שעה של בנק ישראל בעניין שיעור ההיוון שישמש בחישובים, על פי תצפיות שערך האקטואר והניסיון שנצבר בבנק.
החישובים האמורים רגישים לשינויים בכל אחד מהערכים של הפרמטרים שצוינו לעיל.
גידול של 1% בשיעור ההיוון יגרום להקטנת ההתחייבות בסך של כ-20 מיליון ש"ח וקיטון של 1% בשיעור ההיוון יגרום להגדלת ההתחייבויות בסך של כ-21 מיליון ש"ח.

מיסים נדחים

מיסים נדחים נרשמים בגין הפרשים זמניים בין ערכם של נכסים והתחייבויות במאזן לבין ערכם לצרכי מס.
מיסים נדחים לקבל בגין הפרשי עיתוי נרשמים רק במידה שקרוב לוודאי שיווצר לגביהם חסכון במס במועד ההיפוך ואילו מיסים נדחים לקבל בגין הפסדים מועברים לצרכי מס נרשמים אך ורק במידה שמימוש נכס המס בעתיד הנראה לעין אינו מוטל בספק.
לפיכך, בעת רישום מיסים נדחים לקבל נדרש הבנק לבצע הערכות ואומדנים לגבי אפשרויות מימוש נכסי המס בעתיד. לפרטים נוספים ר' ביאורים 1 טז' ו-29 לדוחות הכספיים.

הליכים משפטיים תביעות תלויות נגד הבנק

כנגד הבנק ונגד חברות מאוחדות שלו תלויות ועומדות תובענות שונות, ובכלל זה תובענות ייצוגיות ובקשות להכיר בתובענות כתובענות ייצוגיות, שהגישו נגדם לקוחות הבנק והחברות המאוחדות שלו, לקוחות לשעבר וכן צדדים שלישיים שונים, שראו את עצמם נפגעים או ניזוקים מפעילות הבנק והחברות המאוחדות שלו במהלך העסקים הרגיל שלהם. בין היתר, עולות בתובענות אלה טענות בדבר חיובי ריבית שלא כדין ו/או שלא על-פי המוסכם, התניית שירות בשירות, אי ביצוע הוראות, בקשות לאישורי עיקולים בגין עיקולים שהגישו צדדים שלישיים על נכסי חייבים המוחזקים לטענתם בבנק, חיוב חשבונות שלא כדין, טעויות בימי ערך, אי תקפות בטוחות ומימושן, בקשות לצווי מניעה המורים לבנק להמנע מפרעון ערבויות בנקאיות או אשראים דוקומנטריים, וכן טענות הנוגעות לקופות גמל, ניירות ערך, ליווי פרוייקטים, ובקשות להסרת הגבלת חשבון על פי חוק שיקים ללא כיסוי, התשמ"א-1981. לדעת הנהלת הבנק, המתבססת, בין היתר, על חוות דעת משפטיות, ו/או על עמדתן של הנהלות החברות המאוחדות שלו, אשר נסמכות על חוות דעת יועציהן המשפטיים, לפי העניין בהתאמה, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, אם נדרשו.
בביאור 19 ג' לדוחות כספיים מתוארות תובעות מהותיות אשר תלויות ועומדות נגד הבנק והחברות המאוחדות שלו.

הליכי גביית חובות

במסגרת מדיניות הבנק והחברות המאוחדות שלו לגבות חובות, במהלך עסקיהם הרגיל, הם נוקטים הליכים משפטיים לגביית החובות, המגיעים להם מחייבים וממי שערבו להם לפרעון חובות החייבים, לרבות מימוש בטוחות, שניתנו להם על ידי החייבים או צדדים שלישיים כלשהם. בכלל האמור לעיל, ננקטים הליכים של כינוס

נכסים, פירוק, תפיסת נכסים משועבדים וכיוצ"ב.

הליכים משפטיים נוספים שהבנק צד להם

ביום 24 ביולי 2006 הוגשה קובלנה פלילית נגד הבנק ונגד מספר בעלי תפקידים בו, ביניהם אחד מחברי הנהלת הבנק והמבקר הפנימי של הבנק, על פיה במהלך שנת 2003 גילו הנאשמים מידע חסוי מתוך מאגרי המידע של הבנק על אודות חשבון הקובל, בלא שהסכים לכך. על פי הנטען, המידע הועבר לצדדים שלישיים אשר עשו בו שימוש לצורך הטלת עיקולים במעמד צד אחד, הכול תוך שימוש במידע לרעה, ביודעין ובזדון, בניגוד לחוק הגנת הפרטיות ותוך הפרת חובת הסודיות שבין הבנק לקובל. ביום 19 בנובמבר 2006 הודיעה הפרקליטות כי לא תצטרף להליך בשל העדר עניין לציבור. הנאשמים הגישו תשובה לקובלנה בה הם מכחישים את הנטען בה. התיק נקבע לשמיעת ראיות ליום 10 באפריל 2008.

הליכים משפטיים מהותיים שהסתיימו בשנת 2007

1. ביום 31 במאי 2006 הגיש המנכ"ל לשעבר של אי די בי ניו יורק תביעה כנגד אי די בי ניו יורק לתשלום פיצויים, בטענה שנסיבות הפסקת עבודתו מהוות הפרה של החוק העוסק בהפליה, וכן לתשלום פיצויים על פי הנקוב בהסכם העסקתו. אי די בי ניו יורק טען בכתב ההגנה ובתביעה שכנגד שהגיש, שהמנהל לשעבר אינו זכאי לפיצויים, שכן הוא הפר את הסכם ההעסקה שלו, כמו גם את חובת האמונים שלו.
בחודש ספטמבר 2007 הגיע אי די בי ניו יורק להסדר פשרה עם המנכ"ל לשעבר, על פיו ישולם לו סך של 1.9 מיליון דולר ארה"ב לסילוק מלא וסופי של כל תביעתיו וטענותיו נגד הבנק. במסגרת הסכם הפשרה התחייב המנכ"ל לשעבר לשתף פעולה עם אי די בי ניו יורק, ולמסור לו מידע ופרטים בהתאם לדרישתו.
2. ביום 1 בנובמבר 2004, הוגשה לבית משפט בלוס אנג'לס תביעה נגד הבנק ואחרים לתשלום פיצויים בסך של 350 מיליון דולר ארה"ב וכן עתירה לחייב את הבנק בפיצויים עונשיים נוספים שיקבעו במשפט.
התובעת טענה כי הבנק הפר כלפיה התחייבות מפורשת להעמדת קו אשראי בסך של 3 מיליון דולר. התובעת טענה כי בשל הפרת ההתחייבויות לעיל הבנק הביא לקריסתה וגרם לה נזקים כבדים המוערכים בסך העולה על 350 מיליון דולר.
ביום 18 בפברואר 2005 הגיש הבנק בקשה לבית המשפט בלוס אנג'לס לדחות את התביעה, בין היתר, בשל כך שאין לבית המשפט בלוס אנג'לס סמכות שיפוט, בשל כך שבהסכם שבין התובעת לבין הבנק מעוגנת תניית שיפוט המקנה סמכות ייחודית בתביעה לבית המשפט בישראל והמחילה את הדין הישראלי, ובשל כך שהפורום הראוי והנכון הוא בבית משפט בישראל. התובעת הגישה התנגדות גם לבקשה זו.
ביום 8 באפריל 2005 דחה בית המשפט הפדרלי בלוס אנג'לס את התביעה בנימוק שהפורום הראוי והנאות לדיון בתביעה הוא בית משפט בישראל. בית המשפט לא נזקק ליתר הטענות של הבנק ובכללן הטענות בדבר סמכות השיפוט.
ביום 6 במאי 2005 הגישה התובעת ערעור על פסק הדין. ביום 19 באפריל 2007 דחה בית המשפט את הערעור שהגישה התובעת על פסק הדין הפדרלי.
יצוין כי התובעת רשאית להגיש בקשה לקבלת רשות ערעור בפני בית המשפט העליון. עד היום טרם הוגשה בקשה כאמור. דחיית הערעור אינה מונעת הגשת תביעה בישראל. עם זאת, אין בידי הנהלת הבנק, אשר נסמכת על חוות דעת יועציה המשפטיים, להעריך האם התובעת תגיש תביעה דומה בישראל, ואם כן באילו עילות ובאיזה סכום.
3. לפרטים בדבר עתירה לבג"צ שהגיש בנק יהב נגד שר האוצר, החשב הכללי במשרד האוצר, המפקח על הבנקים והבנק, אשר נדחתה, ר' סעיף "בנקאות קמעונאית - מגזר משקי הבית" בפרק "פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעילות עיקריים" לעיל.

הליכים של רשויות

1. לפרטים בדבר הליכים שונים שמתקיימים מול הממונה על ההגבלים העסקיים ובית הדין להגבלים עסקיים, בעניין פעילות הקבוצה בתחום כרטיסי האשראי, ר' ביאור 34 לדוחות הכספיים ו-"הפעילות בתחום כרטיסי

אשראי" בפרק "פרטים נוספים אודות הפעילות במוצרים מסויימים" לעיל.

2. לפרטים בדבר הליכים שונים מול הממונה על ההגבלים העסקיים, בעניין "מסמך כללי התנהגות", ר' בפרק "חקיקה ופיקוח" לעיל.
3. בימים 1 ו-2 בדצמבר 2004 הגיעו חוקרים של רשות ההגבלים העסקיים למספר יחידות בבנק, ותפסו כמות רבה של מסמכים וחומר מחשב. הצו אותו הציגו החוקרים היה רחב מאוד, והצביע על חקירה בעניין "הסדרים כובלים". במספר מועדים בחודש יולי 2005 הגיעו שוב חוקרים של רשות ההגבלים העסקיים למספר יחידות בבנק, ותפסו כמות נוספת של מסמכים וחומר מחשב. בנוסף, במספר מועדים בחודשים יולי-אוגוסט 2005 זומנו עובדים של הבנק לחקירה ברשות ההגבלים העסקיים, ובכלל זה אחד מחברי הנהלת הבנק.
כן זומנו עובדים נוספים של הבנק לחקירה ברשות בחודש מרס 2008. בנוסף, הגיעו חוקרים של הרשות למשרדי הבנק ודרשו לקבל את תעריפוני העמלות של הבנק שפורסמו בשנים 2004-1998.
ביום 19 במרס 2008 קבל הבנק הזמנה לשימוע מרשות ההגבלים העסקיים. בהזמנה נאמר כי נוכח ממצאי חקירת רשות ההגבלים העיסקיים, בוחנת הממונה על ההגבלים אפשרות להפעיל סמכותה על פי דין ולקבוע כי התקיימו הסדרים כובלים בין בנק הפועלים, בנק לאומי, בנק המזרחי, הבנק הבינלאומי הראשון והבנק שעניינם העברת מידע בנוגע לעמלות. בהזמנה פורטו עניינים אשר ביחס אליהם שוקלת הממונה, בין היתר, להתייחס בקביעתה וניתנה לבנק האפשרות להביא עמדתו בפניה בטרם תעשה שימוש בסמכותה כאמור. עמדת הבנק טרם נמסרה.
4. לפרטים בדבר חקירה בעניינים הקשורים לדיני איסור הלבנת הון באי די בי ניו יורק, ר' לעיל "דיסקונט בנקורפ אינק." בפרק "חברות מוחזקות עיקריות" וביאור 6 ד' לדוחות הכספיים.
5. לפרטים בדבר חקירת חשדות לעבירות של עובדים על חוק איסור הלבנת הון, ר' לעיל "בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ" בפרק "חברות מוחזקות עיקריות" לעיל.
6. בעקבות ביקורות שנערכו בבנק בימים 12 באוגוסט 2006 ו-8 בספטמבר 2006, פתח האגף לאכיפת חוקי עבודה במשרד התעשיה המסחר והתעסוקה בחקירה בחשד לביצוע עבירה, לכאורה, על חוק שעות עבודה ומנוחה, התשי"א-1951 בגין: העסקת עובדים במנוחה השבועית בבנק במועדים האמורים. בחודש אפריל 2007 הוטלו על הבנק, על ידי המנהל לרישום ואכיפת חוקי עבודה במשרד התעשייה המסחר והתעסוקה, שני קנסות מנהליים בסך של 15,000 כל אחד.
הבנק פועל לקבלת היתר להעסקת עובדים חיוניים במנוחה השבועית.
7. ביום 13 ביוני 2007 נמסר לבנק העתק מכתב אישום שהוגש בבית המשפט לעניינים מקומיים בתל-אביב נגד הבנק, כבעלים (על פי הרישום) ואחרים, בגין עבודות בניה במגדל דיסקונט (קומות 30-33), המהוות, לטענת רשויות הרשוי, סטיה מהיתר בניה. מועד ההקראה המקורי, שנקבע ליום 24 ביוני 2007, נדחה בהסכמה ליום 17 בפברואר 2008. הצדדים ניהלו מגעים מחוץ לכתלי בית המשפט, ליישוב המחלוקת ביניהם בעניין הסטיה הנטענת מן ההיתר, וכתוצאה מכך הוגש לבית המשפט ביום 17 בפברואר 2008 כתב אישום מתוקן, במסגרתו נמחק שמו של הבנק מכתב האישום.
8. לפרטים בדבר ביקורת של בנק ישראל בנושא ישום "חוק איסור הלבנת הון" ובדבר זימון לוועדה להטלת עיצום כספי ר' לעיל "איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור" בפרק "חקיקה ופיקוח".

הסכמים מהותיים

להלן יובא תיאור תמציתי של עיקרי ההסכמים אשר עשויים להיחשב מהותיים, שלא במהלך העסקים הרגיל, אשר הבנק צד להם, או שלמיטב ידיעתו הוא זכאי לפיהם, כולל הסכמים שהיו בתוקף בתקופה המתוארת בדוח שנתי זה או שהשפיעו על פעילות הבנק באותה תקופה.

הסכם לרכישת אמצעי שליטה בבנק הבינלאומי

על פי הסכם מיום 31 ביולי 1983 שבין הבנק לבין פי.בי. אחזקות בע"מ וחברת בת שלה, שבמסגרתו רכש הבנק מניות רגילות בנות 5 ש"ח של הבנק הבינלאומי אשר הקנו לבנק כ-26% מהון המניות וכ-11% מזכויות ההצבעה בבנק הבינלאומי הוסכם, בין היתר, שהבנק לא יתערב בניהול הבנק הבינלאומי.
בהסכם הובטח לבנק, שכל עוד יחזיק בלפחות 80% מהמניות של הבנק הבינלאומי שנרכשו על ידו בהסכם (לרבות מניות הטבה וזכויות בגין מניות אלה), תגרום פי.בי. אחזקות לכך, שרבע מחברי הדירקטוריון וועדות הדירקטוריון של הבנק הבינלאומי יהיו מומלצי הבנק, ובלבד שהבנק לא ימליץ על דירקטורים שבחירתם עלולה, לדעת נגיד בנק ישראל, ליצור ניגוד אינטרסים. כמו כן, נקבעה בהסכם האמור זכות סירוב ראשון, לכל אחד מהצדדים, לרכוש את מניות הבנק הבינלאומי שבבעלות הצד השני, במקרה של מכירתן על ידי הצד האחר, בין אם המכירה הינה במסגרת המסחר בבורסה ובין מחוצה לה. זכות הסירוב אינה חלה על מכירות בבורסה לניירות ערך בתל-אביב, בדרך העסקים הרגילה, של עד 20% מההחזקה הכוללת של כל צד. כמו כן, זכות הסירוב אינה חלה במקרה של מכירת מניות הבנק הבינלאומי, על ידי צד כלשהו, לחברת אם שלו או לחברה שבשליטת אותו צד.
רכישת המניות כאמור נעשתה על פי היתר לרכישת אמצעי שליטה, לפי סעיף 34 לחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981, שניתן על ידי נגיד בנק ישראל ביום 20 ביולי 1983, במסגרתו אושר לבנק לרכוש עד 30% מהון המניות המונפק והנפרע של הבנק הבינלאומי. במסגרת ההליכים לקבלת ההיתר לרכישת אמצעי שליטה, הסכים הבנק כלפי בנק ישראל כי הבנק הבינלאומי יתנהל בצורה עצמאית, וכן כי כל הדירקטורים של הבנק הבינלאומי ימונו על ידי פי.בי. אחזקות בע"מ, כאשר מתוכם 25% ימונו לפי המלצת הבנק שתאושר על ידי נגיד בנק ישראל. עוד הוסכם כי הנגיד לא יסרב לאשר את המלצת הבנק כאמור, אלא מנימוקים סבירים ובהתחשב בכך שעלול להיווצר ניגוד אינטרסים במינויים אלה.

התחייבויות של הבנק הנוגעות לפעילות בשוק ההון

בחודש אוקטובר 1983, במסגרת הסדר המניות הבנקאיות, הודיע הבנק לשר האוצר ולנגיד בנק ישראל, בין היתר, כי לא ייזום, במישרין או בעקיפין, פקודות מכירה או קניה של ניירות ערך במסגרת ההוראות הנמסרות לבורסה, לפני המסחר (לידרים) או במסגרת קיזוז פקודות קניה או מכירה לפני המסחר.
כמו כן, אישר הבנק כי יימנע מלעשות, במישרין או בעקיפין, כל עסקה בניירות ערך שהונפקו או שיונפקו על ידי בנקים וחברות אחזקה בנקאיות, אלא עבור לקוחותיו, כולל קרנות נאמנות וקופות גמל. ואולם, הבנק ציין כי אין באמור לעיל כדי למנוע ביצוע עסקאות במהלך העסקים הרגיל.

פטור ושיפוי למי שמכהן או כיהן כדירקטור בבנק ובחברות מוחזקות

בנוסח הקודם של תקנון הבנק, אשר תוקן בחודש מרס 2002, נקבעו הוראות בדבר שיפוי מי שמכהן או כיהן, לפי בקשת הבנק, כדירקטור בחברה אחרת, שלבנק עניין בה, כמפורט בביאור 19 ג' 10 א' לדוחות הכספיים. בהתאם לכך הוציא הבנק בשעתו כתבי שיפוי, בלתי מוגבלים בסכום, לדירקטורים המכהנים או שכיהנו לבקשת הבנק בחברות אחרות המוחזקות על ידו. לפרטים בדבר פטור מראש והתחייבות לשיפוי דירקטורים ונושאי משרה אחרים בבנק, ר' ביאור 19 ג' 10 י' לדוחות הכספים.

התחייבות לשיתוף פעולה בתהליך מכירת מניות הבנק

בנספח להסכם מיום 29 באוגוסט 1991, בין ממשלת ישראל בשם מדינת ישראל, לבין נכסים מ.י. בע"מ (להלן: "נכסים"), לבין אחזקות פיננסיות לישראל בע"מ, לבין אי די בי חברה לאחזקות בע"מ, שהצדדים לו נכסים והבנק, התחייב הבנק לשתף פעולה עם נכסים ולסייע בתהליך מכירת מניות הבנק, וזאת, בכפוף לשמירה על הוראות כל דין והנחיות הפיקוח על הבנקים, ובכפוף למפורט בנספח. בין היתר נקבע בנספח כי הבנק יעמיד מידע למעריכים מטעם נכסים ומטעם קונים פוטנציאליים, והכל בכפוף למגבלות ולהסדרי הסודיות שפורטו בנספח.
על פי הקבוע בנספח, הסכימה נכסים לשפות ו/או לפצות את הבנק ו/או חבר מחברי הדירקטוריון של הבנק ו/או

עובד מעובדי הבנק בגין כל נזק שייגרם לבנק ו/או לאחד מהם, לפי העניין, ו/או לאחד מלקוחות הבנק (ובלבד שהבנק או מי מן הנ"ל יחוייב בשיפוי בגין כל נזק שנקבע בפסק דין שניתן על ידי בית משפט) כתוצאה מביצוע הנספח וכל הכרוך בו; ואולם, ההתחייבות לשפות ו/או לפצות כאמור לא תחול על אחריות לפי או בשל הפרת חוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. כן לא תחול על נזק הנובע מטעות, הטעיה או השמטה במידע, במסמכים או במצגים הניתנים על ידי הבנק על פי הנספח, אם הוכח כי הטעות, ההטעיה או ההשמטה נגרמו במתכוון או בחוסר תום לב. מתכונת שיתוף הפעולה על פי ההסכם האמור עוגנה מאוחר יותר בחוק המניות הבנקאיות שבהסדר (הוראת שעה), התשנ"ד-1993. ההסכם האמור תוקן, בהסכמה, מספר פעמים.

הסכמים לרכישת אמצעי שליטה נוספים בכאל

ביום 10 בדצמבר 2006 התקשרו הבנק והבנק הבינלאומי עם פישמן בהסכם לרכישת החזקותיו בכאל. ביום 1 במרס 2007 התקשרו הבנק והבנק הבינלאומי עם הראל בהסכם לרכישת החזקותיה בכאל. לפרטים נוספים, "פעילות כרטיסי אשראי" בפרק "פרטים נוספים אודות הפעילות במוצרים מסוימים" וביאור 34 א' לדוחות הכספיים.

הסכמים עם הבנק הבינלאומי הראשון בנוגע להחזקת אמצעי שליטה בכאל

ביום 10 בדצמבר 2006, במקביל להשלמת העסקה לרכישת מניות פישמן בכאל, חתמו הבנק והבנק הבינלאומי הראשון על הסכם המעגן את ההסכמות ביניהם ומסדיר את זכויותיהם וחובותיהם זה כלפי זה כבעלי מניות כאל. ההסכם האמור מתקן הסכם קודם בין הצדדים מיום 29 בספטמבר 2000. ההסדרים שנקבעו בהסכמים אלה חלים, בהתאמה, גם על המניות שנרכשו מהראל. לפרטים נוספים, ר' ביאור 34 א' לדוחות הכספיים.

הסכם לרכישת אמצעי שליטה באילנות דיסקונט

ביום 21 בספטמבר 1999 נחתם הסכם בין הבנק לבין אילנות בטוחה בית השקעות בע"מ (להלן: "אילנות בטוחה") ואילנות דיסקונט בע"מ (להלן: "אילנות דיסקונט"), לפיו סוכם, בין היתר, על רכישת שליטה באילנות דיסקונט על ידי הבנק.

על פי ההסכם נתונה הייתה לכל אחד מהצדדים זכות סירוב ראשון וזכות הצטרפות, אשר יחולו במקרה של מכירת החזקות בחברה בידי הצד האחר.

לפרטים בדבר מימוש זכות הסירוב הראשון, בחודש ספטמבר 2005, ר' לעיל "פעילות בשוק ההון" בפרק "פרטים נוספים אודות הפעילות במוצרים מסויימים" וביאור 6 ה' לדוחות הכספיים.

הסכם זה אינו בתוקף עוד וזכויות הבנק לקבלת דמי ניהול על פיו הומחו לכלל פיננסים בטוחה ניהול השקעות בע"מ, במסגרת ההסכם על פיו נמכרו לה כל מניות אילנות דיסקונט, כאמור להלן.

הסכם עקרונות למכירת מניות אילנות דיסקונט ופעילות קופות הגמל

לפרטים בדבר הסכם עקרונות למכירת מניות אילנות דיסקונט בע"מ ופעילות קופות הגמל, ר' לעיל "פעילות בשוק ההון" בסעיף "פרטים נוספים אודות הפעילות במוצרים מסויימים" וביאור 6 ה' לדוחות הכספיים.

הסכם למכירת אילנות דיסקונט

לפרטים בדבר הסכם מיום 11 באפריל 2006, על פיו נמכרו לכלל פיננסים בטוחה ניהול השקעות בע"מ כל מניות אילנות דיסקונט בע"מ, ר' ביאור 6 ה' לדוחות הכספיים.

הסכם למכירת פעילות הבנק בתחום ניהול קופות גמל

לפרטים בדבר הסכם מיום 29 בינואר 2007, שתוקן ביום 19 ביוני 2007, בין הבנק ודיסקונט ניהול קופות גמל לבין כלל חברה לביטוח בע"מ, למכירת פעילות הבנק בתחום ניהול קופות גמל, ר' לעיל "פעילות בשוק ההון" בפרק "פרטים נוספים אודות הפעילות במוצרים מסוימים" וביאור 6 ה' לדוחות הכספיים.

הסכם למכירת אמצעי השליטה בהראל

ביום 1 בנובמבר 2006 הושלמה העסקה למכירת 10.1% מהון המניות של הראל וקבלת אופציה (שלא מומשה) למכירת יתר המניות שמחזיק הבנק בהראל (בשיעור של 5.79%). לפרטים נוספים ר' "תת מגזר החברות הריאליות" בפרק "פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעילות עיקריים".

הסכם העובדים

הסכם מיום 1 בפברואר 2005, אשר נחתם במקביל לחתימת ההסכם למכירת גרעין השליטה בבנק, בין הסתדרות העובדים החדשה לבין ועד עובדי בנק דיסקונט ולבין החשב הכללי במשרד האוצר, אשר הבנק הצטרף אליו מאוחר יותר, לאחר קבלת אישור המוסדות המוסמכים שלו, ואשר אמור להסדיר מספר דרישות שהועלו מטעם עובדי הבנק בקשר לזכויותיהם על רקע מכירת גרעין השליטה בבנק על ידי המדינה, והכל כמתואר ב-"הסכם העובדים" בסעיף "השליטה בבנק" לעיל.

הסכם למתן הלוואות ושירותים לעובדי המדינה

ביום 10 במאי 2007 חתם הבנק על הסכם למתן הלוואות, משיכת יתר ושירותים בנקאיים לעובדי המדינה וזאת בהמשך לזכייתו במכרז של החשב הכללי. לפרטים נוספים ר' "בנקאות קמעונאית - מגזר משקי הבית" בפרק "פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעולות עיקריים".

הסכם לרכישת בנק בשוויץ

לפרטים בדבר הסכם לרכישת בנק Arzi בשוויץ, ר' לעיל בפרק "הפעילות הבינלאומית".

הביקורת הפנימית בקבוצה כללי

פרטי המבקר. המבקר הפנימי של הבנק הוא מר שלמה פיטשון, רו"ח, המכהן בתפקידו מיום 1 בספטמבר 1994. המבקר הפנימי אינו בעל עניין בבנק[1], אינו נושא משרה בבנק, אינו קרוב של אחד מאלה ואינו רואה החשבון המבקר או מי מטעמו.

המבקר הפנימי עומד בהוראות סעיף 146 (ב) לחוק החברות, ובהוראות סעיף 8 לחוק הביקורת הפנימית ועובדי הביקורת הפנימית עומדים בהוראות סעיף מס' 8 לכללי הבנקאות (ביקורת פנימית).

בנוסף משמש מר שלמה פיטשון גם כמבקר הפנימי של חלק מחברות הבת של הבנק מיום 1 בפברואר 1994 ובכלל זה: בנק דיסקונט למשכנתאות בע"מ וחברות הבת שלה, דיסקונט גמל בע"מ, דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ וחברות הבת שלה, תכלית בית השקעות בע"מ, דיסקונט נאמנות בע"מ, דיסקונט ליסינג בע"מ, בד"ל שירותי מחשב ומינהלה בע"מ. בחברת דיסקונט מנפיקים בע"מ הוא משמש כמבקר פנימי מיום 1 באפריל 1999, בחברת מנפיקים תפעול פיננסי בע"מ מיום 8 בדצמבר 2004 ובחברת כאל מיום 1 במרס 2008. (המינוי אושר בדירקטוריון כאל, אך טעון עדיין אישור בנק ישראל).

דרך המינוי. מינוי המבקר הפנימי אושר כמינוי קבע בדירקטוריון בישיבתו מיום 29 באוגוסט 1994. המינוי אושר לאור כישוריו, ניסיונו והשכלתו של מר שלמה פיטשון. מר פיטשון, רואה חשבון מוסמך וכלכלן, היה עד למינוי סגן המבקר הפנימי במשך כ-10 שנים, ובמשך 6 חודשים ממלא מקום המבקר הפנימי.

זהות הממונה על המבקר הפנימי. הממונה הארגוני על המבקר הפנימי הוא יו"ר הדירקטוריון.

תוכנית העבודה. הביקורת הפנימית פועלת על פי תוכנית העבודה השנתית אשר נגזרת מתוכנית העבודה הרב שנתית (תוכנית העבודה הרב שנתית נערכת לתקופה של 3 שנים, שאינן כוללות את השנה השוטפת).

תוכניות העבודה השנתית והרב שנתית (להלן: "תוכנית העבודה") נערכות בהתאם לחוק הביקורת הפנימית התשנ"ב-1992, על פי כללי הבנקאות (ביקורת פנימית), התשנ"ג-1993 ובהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין.

תוכנית העבודה נבנתה על בסיס סקר סיכונים כולל, שנערך על פי מתודולוגיות חדשות ומקובלות, והושפעה מהנחיות מקומיות ובינלאומיות (בכלל זה באזל II, SOX, COSO וטיוטת קווים מנחים בעניין הביקורת הפנימית שפירסם המפקח על הבנקים).

בהכנת תוכנית העבודה מעורבים ההנהלה הבכירה של מערך הביקורת הפנימית וחברת ייעוץ חיצונית שיש לה ידע וניסיון מוכחים במתודולוגיות בינלאומיות בתחום. לפני הגשתה לאישור מועברת תוכנית העבודה לרואי

החשבון המבקרים, ליו"ר הדירקטוריון, ליו"ר ועדת הדירקטוריון לביקורת ולמנכ"ל, לקבלת הערות.
ועדת הדירקטוריון לביקורת דנה בתוכנית העבודה, ועל יסוד המלצותיה מובאת התוכנית לאישור הדירקטוריון.
תוכנית העבודה מותירה בידי המבקר הפנימי שיקול דעת לסטות ממנה בגבולות של 15% מתשומות כוח האדם.
סטיה גדולה יותר מחייבת אישור מוקדם מוועדת הביקורת.
תוכנית העבודה המתוכננת בחברות בנות מהותיות בהן המבקר הפנימי של הבנק מונה כמבקר פנים משולבת בתוכנית העבודה השנתית של הביקורת הפנימית של הבנק, תוך התייחסות לכל חברה בנפרד. היקף תוכנית העבודה בכל חברה בת כאמור נידון בוועדת הביקורת של כל חברה ו/או בדירקטוריון שלה.
המבקר הפנימי מגיש כל דוח ביקורת ליו"ר הדירקטוריון, למנכ"ל ולרואי החשבון המבקרים. יו"ר ועדת הדירקטוריון לביקורת של הבנק מקבל כל דוח בגין יחידת מטה ותקציר מנהלים של דוחות הביקורת בסניפים.
בתקופת הדיווח בוצעו עסקאות מהותיות (כמשמעות מונח זה בהוראות ניהול בנקאי תקין) והן נבחנו מדגמית על ידי המבקר הפנימי, לרבות הליכי אישורן.
ביקורת בחו"ל או של תאגידים מוחזקים. בתוכנית העבודה של הביקורת הפנימית יש התייחסות לתאגידים מהותיים המוחזקים בארץ ובחו"ל.

(1) המבקר הפנימי מחזיק במניות בנק דיסקונט בהיקף זניח של 21,583 ע.נ., ולדעת הדירקטוריון אין בהחזקות אלה כדי להשפיע על טיב עבודתו.

בתאגידים המוחזקים בהם לא נערכת ביקורת ע"י המבקר הפנימי של הבנק, נערכת בקרה כנדרש בסעיף 1 (א) (3) לכללי הבנקאות.
המבקר הפנימי של הבנק מתאם מראש עם המבקר הפנימי של התאגיד המוחזק, נושאים בהם תיערך ביקורת על ידי המבקר הפנימי של התאגיד.
היקף העסקה. המבקר הפנימי מועסק במשרה מלאה ומספר העובדים הממוצע הכפופים לו בתקופת הדיווח היה 77.8 משרות (כולל מיקור חוץ ותקורות).
מספר המשרות בביקורת הפנימית נגזר מהנדרש בתוכנית העבודה כפי שאושרה בדירקטוריון.

להלן פרטים על מספר המשרות הממוצע שעסקו בביקורת בבנק ובתאגידים מוחזקים בארץ ובחו"ל:

בבנק עצמו, כולל מיקור חוץ ותקורה	72.8
בתאגידים מוחזקים בארץ בהם נערכת הביקורת על ידי מבקר הבנק	5.0
בתאגידים מוחזקים בארץ בהם נערכת ביקורת על ידי מבקר פנימי עצמאי (כולל מיקור חוץ ותקורה)	26.0
בתאגידים מוחזקים בחו"ל בהם נערכת ביקורת על ידי מבקר פנימי עצמאי (כולל תקורה)	20.2
סך–הכל	124.0

עריכת הביקורת. הביקורת הפנימית נערכת על פי הוראות חוק הביקורת הפנימית התשנ"א-1981, כללי הבנקאות ביקורת פנימית (התשנ"ג-1993), וע"פ הכללים המקצועיים של לשכת המבקרים הפנימיים.
המבקר הפנימי פועל גם בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, כפי שהן באות לידי ביטוי בהוראות ניהול בנקאי תקין ודוחות ביקורת שנערכו מטעם המפקח על הבנקים.
בדיונים על תוכנית העבודה ועל דוחות ביקורת של הפיקוח על הבנקים קיבלו חברי ועדת הביקורת וחברי הדירקטוריון מידע על דרך פעולתו של המבקר הפנימי ונחה דעתם שהמבקר הפנימי פועל על פי הנדרש בהוראות שצויינו לעיל.

גישה למידע. למבקר הפנימי הומצאו כל המסמכים והמידע שנדרשו על ידו וניתנה לו גישה מתמדת ובלתי אמצעית למערכות המידע של הבנק, לרבות נתונים כספיים.
בתאגידים מוחזקים ובפעילות מחוץ לישראל הובטח קיום גישה למידע כמפורט לעיל בנוהלי הביקורת הפנימית באותם תאגידים ובהנחיות הדירקטוריון שלהם.
דין וחשבון המבקר הפנימי. כל דוחות המבקר הפנימי מוגשים בכתב.
בכל רבעון, כ-45 יום לאחר תום הרבעון, מגיש המבקר הפנימי דוח מקיף על כל פעילויות הביקורת הפנימית בארץ ובחו"ל באותו רבעון. הדוח הרבעוני מפרט את הממצאים המהותיים בדוחות הביקורת שהוגשו ברבעון הנסקר, את תמצית התייחסות המבוקרים לדוחות וכן מעקב אחר דוחות ונושאים מדוחות רבעוניים קודמים שהטיפול בהם טרם הסתיים. יצוין שכל דוחות הביקורת המפורטים מוגשים ליו"ר הדירקטוריון, יו"ר ועדת הדירקטוריון לביקורת, למנכ"ל ולרואי החשבון המבקרים.
הדוח הרבעוני נשלח ליו"ר הדירקטוריון, למנכ"ל ולכל חברי הדירקטוריון, כך שיש להם תמונה מפורטת מאוד מדי רבעון, על ממצאי כל הביקורות שערך המבקר הפנימי, על התשובות שנתקבלו ועל אופן הטיפול בממצאי הביקורת. הדוח הרבעוני נידון בישיבות ועדת הדירקטוריון לביקורת.
בנוסף מקיימת ועדת הדירקטוריון לביקורת דיונים על דוחות ביקורת ספציפיים שנערכו ביחידות הבנק, אם עקב הממצאים שנכללו בדוח, או הנושאים המהותיים בהם הוא עוסק, סבורים יו"ר הדירקטוריון, יו"ר ועדת הביקורת ו/או המבקר הפנימי כי יש מקום לקיים דיון בדוח הספציפי.
אחת לשנה מגיש המבקר הפנימי דוח שנתי (מעבר ל-4 הדוחות הרבעוניים) ליו"ר הדירקטוריון, למנכ"ל ולכל חברי הדירקטוריון, המפרט את הנושאים העיקריים שבוקרו במהלך השנה, דרך הטיפול בממצאים ובהמלצות. הדוח השנתי מוגש בתוך כ-75 יום מתום השנה הנסקרת והוא נידון בוועדת הביקורת ובדירקטוריון.
הדוחות הרבעוניים והדוח השנתי הוגשו ונידונו כלהלן:

- הדוח על פעילויות הביקורת הפנימית ברבעון האחרון של שנת 2006 הוגש ביום 24 בינואר 2007 ונידון בוועדת הביקורת ביום 20 במרס 2007.
- הדוח השנתי על פעילויות הביקורת הפנימית בשנת 2006 הוגש ביום 8 במרס 2007 ונידון בוועדת הביקורת ביום 24 באפריל 2007 ובדירקטוריון ביום 11 ביוני 2007.
- הדוח הרבעוני על פעילויות הביקורת הפנימית ברבעון הראשון של שנת 2007 הוגש ביום 2 במאי 2007 ונידון בוועדת הביקורת ביום 26 ביוני 2007.
- הדוח הרבעוני על פעילויות הביקורת הפנימית ברבעון השני של שנת 2007 הוגש ביום 8 באוגוסט 2007 ונידון בוועדת הביקורת ביום 5 בנובמבר 2007.
- הדוח הרבעוני על פעילויות הביקורת הפנימית ברבעון השלישי של שנת 2007 הוגש ביום 8 בנובמבר 2007 ונידון בוועדת הביקורת ביום 18 בדצמבר 2007.
- הדוח הרבעוני על פעילויות הביקורת הפנימית ברבעון הרביעי של שנת 2007 הוגש ביום 26 בפברואר 2008 ונידון בועדת הביקורת ביום 24 במרס 2008.

הערכת הדירקטוריון את פעילות המבקר הפנימי. לדעת הדירקטוריון וועדת הדירקטוריון לביקורת, היקף, אופי ורציפות פעילות המבקר הפנימי ותוכנית עבודתו סבירים בנסיבות העניין ויש בהם להגשים את מטרות הביקורת הפנימית בתאגיד.
תגמול. פרטי התשלומים למבקר הפנימי ורכיביהם מובאים להלן, בסעיף "שכר יו"ר הדירקטוריון ונושאי משרה בכירה". לדעת הדירקטוריון אין בתשלומים אלה השפעה על שיקול דעתו המקצועי של המבקר הפנימי.

מעורבות ותרומה לקהילה

בנק דיסקונט פועל למען הקהילה מיום היווסדו מתוך תפיסה ניהולית כוללת שעל פיה פעילות למען הקהילה היא חלק ממחויבות עסקית חברתית ותרבותית.
במהלך שנת 2007 נמשכה ואף הורחבה הפעילות ההתנדבותית פרוייקט "למען" - עובדי דיסקונט למען הקהילה, במסגרתו עובדי הבנק המתנדבים מיישמים את חזון הבנקאות האנושית הלכה למעשה ותורמים מזמנם ומחום ליבם. הפעילות ההתנדבותית מגוונת ומעניקה סיוע ותמיכה לקשת רחבה של מרכיבים באוכלוסיה בישראל: ילדים ובני נוער, סטודנטים, חיילים, שכבות מצוקה, קשישים, בעלי מוגבלויות ועוד.
נוסף על פעילות בפרויקט "למען" - עובדי דיסקונט למען הקהילה, המתוארת להלן, התבצעה בשנת 2007 פעילות גם בתחום התרבות והאמנות, במתן חסויות, פעילות צל"ש בסניפים ומתן תרומות.
סך היקף הפעילות בשנת 2007 בקבוצת דיסקונט, ובכלל זה הפעילות במסגרת פרויקט "למען", היה 7,286 אלפי ש"ח, לעומת 5,454 אלפי ש"ח בשנת 2006.
בשנת 2007 נמשכה מגמת התמיכה של הבנק בילדים ובנוער במצבי מצוקה שונים וכן בנוער שוחר אמנות.
את העשייה החברתית והמעורבות הקהילתית מבצע הבנק בתחומים הבאים:

תרומות

התרומות מופנות בעיקר לאגודות, מועדונים, בתי חינוך, ארגוני בריאות, ואחרים, העוסקים בטיפול בילדים וברווחת הפרט. בין התרומות שהבנק תרם בשנת 2007 ניתן לציין את התרומות הבאות: הזנק דיסקונט, אשלים, עזרא למרפא, יד עזר לחבר, ורייאיטי, בית חם לילדים מונשמים, העמותה למאבק במחלת ה-AT ו-ALS, ועוד.

פרויקט "למען" - עובדי דיסקונט למען הקהילה

הפרוייקט הושק בסוף חודש מרס 2002. הפרויקט מתבצע במאמץ משותף של ההנהלה וועד העובדים, ובמסגרתו נרתמו עובדי הבנק לפעילות התנדבותית למען הקהילה. במהלך שנת 2007 רוכז המאמץ בפעילויות התנדבותיות במסגרת עמותות למען נוער במצבי סיכון ומצוקה, מועדוניות לילדים ובסיוע לעמותות שונות אשר תומכות בנזקקים.
להלן יובא מבחר של דוגמאות לפרויקטים ולפעילויות במסגרת פרויקט "למען":
הצדעה למתנדבים. ביום 17 ביוני 2007 קיימה הנהלת הבנק אירוע הצדעה למאות הרבות של הדיסקונטאים המתנדבים אשר נוטלים חלק בפרוייקט "למען". באירוע השתתפו המתנדבים ואורחים רבים מפרוייקטים שונים בהם הבנק מעורב ותומך.
פרוייקט "אמץ לוחם". בנק דיסקונט החליט להצטרף למיזם האגודה למען החייל ולקחת חלק בפרוייקט. במסגרת זו בחר הבנק לאמץ את "פלגה 916" של חיל הים, האחראית על אבטחת חופיה הדרומיים של ישראל. הבנק מסייע לפלגה בתרומה כספית ובפעילות התנדבותית. התרומה היא סך של 100 אלף ש"ח בשנה והיא נועדה למימון פעולות לרווחת החיילים. בנוסף לתרומה הכספית, משלב הבנק פעילות התנדבותית של עובדי סניף אשדוד. כמו כן, חיילי הפלגה משתתפים באירועים שונים של הבנק.
ליווי מיזמים חברתיים. הבנק העניק מלגות לשני בני נוער מנצרת עילית אשר נטלו חלק במחנה קיץ של המי"ל לפיתוח מנהיגות עסקית צעירה. פרוייקט זה מכשיר בני נוער מכל רחבי הארץ ליזמות, תרומה לקהילה, מחויבות ואחריות חברתית. בני הנוער המשתתפים בפרוייקט אמורים לפתח מיזם חברתי חדש במקום מגוריהם. עובדים בסניף נצרת עילית ובסניף מגדל העמק ילוו את המיזם החדש בערים אלה: ליווי מקצועי, ייעוץ שיווקי ויזמות.
סיוע לקראת חג הפסח. בהתאם למסורת שנוצרה בבנק, נרתם הבנק אף השנה לסייע למשפחות מעוטות יכולת בהכנות לקראת חג הפסח. הסיוע התבצע במתכונת של רכישת מארזי מזון, אשר חולקו לנזקקים באמצעות עמותות ברחבי הארץ. במקביל, עובדי הבנק נרתמו **למבצע "חג שבע"** - מבצע איסוף מזון, כלי בית ומכשירי חשמל קטנים, בשיתוף עם עמותת "מאיר פנים - הכוח לתת".
סיוע למשפחות נזקקות לקראת ראש השנה. הבנק רכש כרטיסי מזון טעונים בסך של 250 ש"ח לכל כרטיס לכ-1,100 משפחות נזקקות בכל רחבי הארץ. חלוקת הכרטיסים נעשתה על ידי עובדי הבנק בכ-120 מסניפי הבנק,

אשר חילקו את הכרטיסים למשפחות נזקקות, בתיאום עם מחלקות הרווחה בישוב בו פועל הסניף.
פירות ט"ו בשבט. במוקדי הפעילות התנדבותית של עובדי דיסקונט חולקו מארזי פירות ט"ו בשבט.
כריכים עודפים. חלוקת כריכים עודפים על ידי עובדי הבנק, על בסיס יומי, לעמותות "לתת" ו"לשובע".
"קרן דיסקונט" באגודת "עזרא למרפא". הקרן הוקמה בחודש אוגוסט 2007, ומטרתה מתן סיוע כספי במקרים קשים וחריגים. הקרן הינה שיתוף פעולה בין הבנק לבין אגודת "עזרא למרפא". הפניות במקרים הקשים האמורים תועברנה לאגודה, לבחינת הבקשה על היבטיה השונים ולקביעת סכום הסיוע במקרים בהם הפניה תימצא ראויה לסיוע.
הקמת חדר מחשבים במועדונית "נווה עופר". בצד פעילות המתנדבים של הבנק במועדונית "נווה עופר" של האגודה לקידום החינוך ביפו, הוחלט להקים חדר מחשבים במועדונית. למועדונית נתרמו 15 מחשבים אישיים חדשים, מהמתקדמים ביותר, אשר ישמשו ילדים ממשפחות מצוקה והוריהם. בחודש מרס 2007 נחנך חדר המחשבים, בטקס בו נטלו חלק נציגים מהנהלת הבנק.
סיוע בהקמת בזאר של מרכז שיקום נכי צה"ל. הבנק סייע בהקמת בזאר לקראת חג הפסח בו נמכרו מוצרים פרי עבודתם של נכי צה"ל ממשתקמי מרכז שיקום נכי צה"ל (של משרד הבטחון). ההכנסות מהמכירות בבזאר נועדו למימון פעילות מחוץ למסגרת שעות העבודה של הנכים.
אימוץ מועדונית בראשל"צ. מוקד השקעות השפלה ודרום ת"א החל בפעילות התנדבותית במסגרתה אומצה מועדונית בראשל"צ המונה כ-22 ילדים ממשפחות מצוקה בגילאי 6 עד 10.
אימוץ "בית הילד" בבאר שבע. סניף לב העיר בבאר שבע אימץ, בין היתר, את "בית הילד" בבאר שבע - בית בו שוהים ילדים מוכים בגילאי 4-8 ואשר נפלטו מבתיהם. הסניף מקיים קשר עם בית זה ובמסגרת זו עורכים עובדי הסניף פעילות בחגים, רכישת בגדים לחגים מכספי זכיה של הסניף, עריכת מסיבות ורכישת כיבוד לקראת החגים.
עמותת בית חם. נמשך שיתוף הפעולה עם העמותה, הכולל התנדבות עובדי הבנק ותרומה לעמותה, שהינה מרכז לילדים עם צרכים מיוחדים, ילדים עם ניוון שרירים לסוגיו וילדים בעלי תוחלת חיים קצרה. הסיוע של הבנק בא לידי ביטוי במספר תחומים: רכישת תרופות, מימון טיפולים מיוחדים וכן השתתפות ברכישת מזון מיוחד.
עמותה לקידום החינוך ביפו. נמשך שיתוף הפעולה עם העמותה, הכולל התנדבות עובדים במועדוניות העמותה ותרומה כספית של הבנק. העמותה מאפשרת מגוון תוכניות חינוך, רווחה והעשרה לאלפי ילדים בסיכון. הסיוע ניתן לילדים ממשפחות מרקע סוציו-אקונומי נמוך ומאפשר להם סיכוי גבוה להצלחה בחיים.
שיפוץ בבית החולים וולפסון. שיפוץ חדר המתנה במחלקה נוירולוגית ילדים בבית החולים וולפסון בחולון. השיפוץ התבצע על ידי עובדי הבנק, מענף ארגון ושיטות, בשיתוף יחידות נוספות בבנק.
הפעילות מתבצעת במסגרת מפעלות דיסקונט לתרבות ואמנות, אשר מעודדת את היצירה הישראלית המקורית.

תרבות ואמנות

"קיר אמן" - פרויקט לעידוד אמנות ויצירה ישראלית. "קיר אמן" הינו נדבך נוסף בפעילות הענפה שמקיים בנק דיסקונט למען הקהילה, אשר משלב תמיכה באמנות ופעילות למען הקהילה.
במסגרת הפרויקט הציע הבנק את סניפיו ברחבי הארץ לשמש במה לאמנים לחשיפת יצירותיהם לציבור. הבנק מתחייב לרכוש יצירה אחת מתוך כל התערוכה, ובמקביל האמן המציג תורם אף הוא יצירה אחת. בתום הפרוייקט, שנמשך כשנה, תתקיים תערוכה שמטרתה מכירת כל היצירות שנרכשו על ידי הבנק ונתרמו על ידי האמנים. כל ההכנסות מהמכירה יוקדשו למימון פרויקטים למען ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים.
במהלך שנת 2007 נערכו התערוכות הבאות: "שמונה בעקבות אחד" של האמן אליעז סלונים, בסניף אפקה, תערוכת פסלי ברונזה של האמנית חנה שחר, במרכז לבנקאות פרטית בינלאומית בנתניה, תערוכה המשלבת ציור ופיסול של האמנים גן רייזנר ורינת פודיסוק רייזר, בסניף "חצרות יפו", והתערוכה "ציור ופיסול" של האמנים

נורית לבב, אניטה ארבע בוקובזה, לימור פלג ומתי אורלוב, בסניף נתניה.

פרוייקט במה לאמן. הפרוייקט נועד לסייע לאמנים להחשף לקהל הרחב ולאפשר להם, בתמיכת הבנק, חשיפה מחוץ לכותלי הבנק.

האמנית לילי בחרי הציגה בסיוע הבנק את התערוכה "רימונים" במוזיאון התנ"ך בת"א. האמנית אוה לביא הציגה בסיוע הבנק תערוכה בסניף אשקלון המשלבת ציור וכדרות.

תערוכה "במעגלי החיים". התערוכה מיצירותיו של האמן מצקין רובים הוצגה בתיאטרון הקאמרי ללקוחות בית מניב וללקוחות הבנק. יצירותיו של האמן, שהוגדרו כיצירות מופת בברית המועצות, הושאלו לתערוכה מאספנים ומבני המשפחה.

אלבום דיסקונט לאמנות. פרוייקט אלבום דיסקונט לאמנות החל בשנת 1978 כחלק ממחויבות הבנק לפעול למען הקהילה ולקדם את התמיכה בפעילות תרבותית ובאמנויות. מאז ועד היום הופקו 14 אלבומים ובהם 105 הדפסים ודפי אמן.

אלבום דיסקונט מס' 14 הופק בשנת 2007 ונטלו בו חלק האמנים פיליפ רנצר, נלי אגסי וארז ישראלי.

השאלות מתוך אוסף האמנות. הבנק רואה חשיבות בחשיפת האוסף לצבור הרחב ובמהלך שנת 2007 הושאלו מתוך האוסף מספר יצירות אמנות לתערוכות. "12 אמנים ממבט שני" הושאלו לתערוכה במוזיאון תל אביב לאמנות. רטרוספקטיבה לאמן משה גבעתי נערכה במוזיאון תל אביב לאמנות.

תרומות מתוך האוסף. כמידי שנה, גם השנה תרם הבנק הדפסים מתוך האוסף למועדוניות תרבות של חיילי צה"ל, מתנ"סים, פנימיות לנוער, ובתי ספר המשלבים מסגרות אמנות.

אתר מוזיאון דיסקונט. אוסף האמנות של הבנק נחשב לאחד האוספים האיכותיים בתחום האמנות הישראלית. הבנק רואה חשיבות רבה בשימור ובטיפוח אוסף האמנות של הבנק וגאה להציג מבחר מהיצירות הכלולות בו לקהל הרחב באמצעות אתר מוזיאון דיסקונט. המבחר באתר ערוך על פי נושאים באופן המאפשר לקהל הרחב ללמוד על מבנה האוסף ועל תרומתו של הבנק לחיי התרבות והקהילה בישראל.

כתובת האתר : http://www.discountbank.co.il/museum.

DIS-COVER. במסגרת קרן מפעלות דיסקונט לתרבות ואמנות הושק מיזם להעצמת בני נוער המתחנכים בפנימיות נוער, בתחומי עיצוב מוצרי אמנות. המיזם התקיים בשיתוף משרד החינוך, המכון הטכנולוגי חולון וגורמים עסקיים נוספים, כגון חברת החשמל והחברה להגנת הטבע, ובמסגרתו חונכים סטודנטים לעיצוב תעשייתי מהמכון הטכנולוגי בחולון מניכים בפנימיות נוער, במטרה לחשוף אותם לתחום העיצוב התעשייתי ולקשר שלו לחברות ולעסקים. ההכנסות מהמכירה יועדו להענקת מלגות ללימודים גבוהים לחניכי פנימיות נוער.

חסויות

במהלך שנת 2007 העניק הבנק חסויות לגופים ולפעילויות המקדמים יעדים בתחום החברה, הבריאות, הספורט, התרבות, האמנות והחינוך, והעסקים.

חסויות בתחום החברה

ויצ"ו גרמניה. ניתנה חסות לויצו פרנקפורט, לארוע שהתקיים בחודש ספטמבר 2007 ובו השתתפו נציגי אגף הבנקאות הבינלאומית של הבנק.

ברית יוצאי מרוקו בישראל. ניתנה חסות לסמינר של האגודה.

העמותה לקידום החינוך הרווחה והבריאות ביפו. הבנק נתן חסות לעמותה המסייעת לקידום ילדים מרקע סוציואקונומי נמוך.

חסויות בתחום התרבות, האמנות והחינוך

תיאטרון עדות. תיאטרון העוסק בהנצחת זכר השואה על ידי המחזת עדות ניצולי שואה במשותף עם תלמידים. הפרויקט מתנהל על ידי עזרא ועירית דגן בשיתוף עיריות ומועצות מקומיות ובתי ספר תיכוניים תחת הכותרת "לספר כדי לחיות".

מוסיקה. חסות לערב לזכר עשור למותו של משה וילנסקי, שהתקיים במועדון צוותא בסוף חודש ינואר 2007.
תיאטרון החובבים הבימתיים. ניתנה חסות להעלאת המחזה לידיסטרטה, קומדיה מאת ענת גוב.
חסות לערב התרמה לעמותת ילדים בסיכון המועצה לילדי פנימיות, שנערך ב-18 בינואר 2007.
תיאטרון הבימה. ניתנה חסות לתיאטרון הבימה, שבמסגרתה ניתנות הטבות לרכישת כרטיסים במבצעים מיוחדים ללקוחות דיסקונט.
תיאטרונטו. במהלך חודש אפריל 2007 ניתנה חסות לפסטיבל לתיאטרון אחר "תיאטרונטו" שנערך בעכו.
תזמורת הנוער הערבי-יהודי. ניתנה חסות לתזמורת הנוער הערבי-יהודי אשר מופיעה בקונצרטים ברחבי הארץ ומקדמת ערכים של אחווה ושלום בין העמים באמצעות מוסיקה.
פסטיבל הג'אז בנמל קיסריה. פסטיבל הג'אז התקיים בפעם השלישית ברציפות בנמל קיסריה, בחודש יוני 2007, בהשתתפות אמני ג'אז בינלאומיים. הפסטיבל זכה לחסות הבנק, במסגרתה הוענקו הטבות ללקוחות הבנק.
המרכז הישראלי לצפרות. חסות ניתנה ליום העיון בנושא צפרות שבמסגרתו התקיימו בחירות מקדימות לבחירת הציפור הלאומית.
מועצת בוגרי מב"ע ע"ש רקנאטי - ניתנה חסות לכנס הבוגרים.

חסויות בתחום הספורט

תחרות הטריאטלון שהתקיימה באילת בחודש פברואר 2007. זוהי התחרות האתגרית ביותר המתקיימת בישראל בנושא.
מרוץ מגנס. ניתנה חסות למרוץ המתקיים במסגרת מועדון הספורט קוסל של האוניברסיטה העברית בירושלים.
ארגון נכי ישראל. חסות הבנק ניתנה לאליפות ישראל בטניס לכיסאות גלגלים.

חסויות בתחום הבריאות

ערב של ידידי המרכז הרפואי תל-השומר, לצורך גיוס חסויות להקמת יחידה ארצית לטיפול בכוויות בבית החולים. ניתנה חסות לכנס בינלאומי שנערך בבית החולים הצרפתי בנצרת.

חסויות בתחום העסקים

כנס הרצליה בנושא מאזן החוסן והביטחון הלאומי שהתקיים בחודש ינואר 2007 ביוזמת המרכז הבינתחומי בהרצליה.
יום פתוח בנושא מו"פ בערבה - הצגת הפיתוחים והמחקרים בתחומי החקלאות בערבה.

הזנק דיסקונט
פרוייקט הדגל של
בנק דיסקונט

בשנת 2005 חבר בנק דיסקונט לעמותת "הזנק לעתיד", ואימץ את התוכנית המתמקדת בתלמידים מהפריפריה המתקשים בלימודיהם. מטרת התוכנית היא לסייע לתלמידים לסיים את לימודי התיכון כשבידיהם תעודת בגרות מלאה, שתאפשר להם בעתיד להמשיך ללימודים גבוהים. שם התוכנית "הזנק דיסקונט".
הבנק שותף הן בתמיכה כספית בעמותה והן בהובלה וקידום הפעילות בה. נציגי הנהלת הבנק חברים בוועד המנהל של העמותה ועובדי הבנק נוטלים חלק בפעילות התנדבותית במסגרת תוכניות העמותה, בין היתר במתכונת של אימוץ בתי ספר שמשתתפים בפרויקט על ידי סניפים ויחידות מיחידות הבנק.
כמו כן אימץ הבנק את כיתת המצוינות של בית הספר לתקשורת מהמכללה האקדמית נתניה ובמשך השנה החולפת, ליוו נציגי הבנק את הסטודנטים בהיכרות שלהם עם עולם הפרסום והשיווק. הסטודנטים קיבלו הערכה בתכנים מקצועיים ומעשיים והיכרות עם פרוייקט "הזנק דיסקונט". בשלב ההתנסות המעשית, הציב הבנק לפני הסטודנטים אתגר, להפיק קמפיין פרסומי לפרוייקט "הזנק דיסקונט", הכולל סרטונים אשר ישודרו על גבי מסכי הפלזמה בסניפים, ג'ינגל לרדיו, מודעות פרסום ומענה קולי בסניפים.
קרן ניסים אלג'ם ז"ל. בחודש ינואר 2007 השיק הבנק קרן מלגות ללימודים אקדמאים. הקרן הינה על שמו של מר ניסים אלג'ם ז"ל, שנפטר בשנת 2006. מר אלג'ם עבד בבנק כ-40 שנה ובתפקידו האחרון היה סמנכ"ל בראש החטיבה המסחרית. במסגרת הקרן, יקצה הבנק מדי שנה תרומה למימון לימודיהם האקדמאיים של בני

נוער בוגרי תוכנית "הזנק דיסקונט", אשר השלימו בהצלחה את לימודי הבגרות. הקרן תאפשר לבוגרי "הזנק דיסקונט" המשך לימודים אקדמאים במוסדות להשכלה גבוהה. בשנת 2007 הוענקו 10 מלגות.

העסקת עובדים בעלי צרכים מיוחדים

כחלק ממדיניות גיוס עובדים, מאפשר הבנק לאנשים בעלי צרכים מיוחדים, שבדרך כלל אינם נקלטים במקומות עבודה, להשתלב בתפקידים בבנק על פי יכולתם ובהתאם לצרכי הבנק. מהלך זה מאפשר לאנשים אלה חלון הזדמנויות לתפקד כאזרחים מן השורה, המפרנסים עצמם בכבוד.

פרוייקט "אופק לילדינו". במהלך חודשי הקיץ מועסקים בבנק בני נוער לקויי ראיה. מרבית בני הנוער מגיעים לבנק באמצעות עמותת "אופק לילדינו" - ארגון ארצי של הורים לילדים לקויי ראייה ועיוורים.

השנה החליט הבנק להרחיב את הפעילות ואף לסייע בהכשרה הניתנת לבני הנוער לפני תחילתם עבודתם, כהכנה לעבודה בבנק. להכשרה נקבעו שני מועדים בהם הגיעו בני הנוער למכללת דיסקונט בלוויית רכזי העמותה. במכללה קיבלו בני הנוער הדרכה בנושאי בנקאות ו"בנקאות ישירה" וערכו סיור מודרך בטלבנק. בנוסף קיבלו בני הנוער הדרכה בנושאי כישורים ומיומנויות בעבודה.

היחידה לניהול האחריות החברתית

בשנת 2007 החליטה הנהלת הבנק להקים יחידה לאחריות חברתית. המהלך נועד להעצים את ניהול תחום האחריות החברתית בבנק והוא מבטא את החשיבות שהבנק מייחס לנושא זה.

תפקיד היחידה הוא להעמיק את תודעת האחריות החברתית בקרב עובדי הבנק וכלל מחזיקי העניין של הבנק, ולגבש תכניות פעולה להגשמת יעדים שנקבעו בנושא.

הפרויקט המרכזי בשנת 2007 היה פרוייקט מיפוי פערים, שנועד לאבחן פערים הן בין המצב הקיים לבין היעדים שלהגשמתם חותר הבנק, כפי שבאו לידי ביטוי, בין היתר, בדוח החברתי הראשון שפרסם הבנק, והן בהתייחס ליעדים עליהם התחייב הבנק בחתימתו על קוד מעלה. מיפוי הפערים בוצע בסיוע יועצים חיצוניים, והוא משמש הן לעיצוב תוכנית העבודה של היחידה והן בהכנת הדוח החברתי השני של הבנק.

דירוג "מעל"ה"

דירוג מעל"ה לאחריות חברתית כולל חברות ממדד תל אביב 100 אשר עוסקות בתחומי השירותים והמסחר, תעשייה, בניה ותשתית. מדד מעל"ה כולל את 20 החברות המובילות בדירוג מעל"ה לאחריות חברתית, אשר עומדות בתנאי הסף של מדד ת"א 100, והוא מאפשר למשקיעים להשקיע את כספם בחברות ישראליות המחוייבות ומיישמות אחריות חברתית.

בנק דיסקונט מדורג בעשירייה הראשונה של החברות המובילות ב"דירוג מעל"ה" לאחריות חברתית.

"מצעד החיים"

בחודש אפריל 2007 השתתפה, בפעם החמישית משלחת של עובדי קבוצת דיסקונט ב"מצעד החיים" מאושויץ לבירקנאו, המתקיים מידי שנה ביום הזכרון לשואה ולגבורה. המשלחת מנתה כ-90 איש מקרב עובדי הבנק. בכך נמשכת מסורת שהחלה בשנת 2003, של השתתפות משלחות מקבוצת דיסקונט ב"מצעד החיים", כאשר ההנהלה וועד העובדים משתתפים במימון הנסיעה. בשנת 2008 צפויה להשתתף ב"מצעד החיים" משלחת נוספת שתמנה כ-90 איש.

שכר רואי החשבון המבקרים [1][2]

רואי החשבון המבקרים של הבנק הינם זיו האפט ו–סומך חייקין מבקרים משותפים. להלן הפרטים של השכר ששולם לרואי החשבון המבקרים (באלפי ש"ח):

	המאוחד		הבנק	
	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
	2007	2006	2007	2006
עבור הביקורת[3]:				
לרואי החשבון המבקרים המשותפים	14,195	12,620	4,482	4,502
עבור שירותים נוספים:				
שירותים הקשורים לביקורת[4]:				
לרואי החשבון המבקרים המשותפים	3,404	3,592	2,867	2,279
שירותי מס[5]:				
לרואי החשבון המבקרים המשותפים	3,763	2,550	921	848
שירותים אחרים:				
לרואי החשבון המבקרים המשותפים	2,080	[6]29,305	1,045	273
סך–הכל	9,247	35,447	4,833	3,400
סך–הכל שכר של רואי החשבון מבקרים	23,442	48,067	9,315	7,902

הערות:
(1) שכר רואי החשבון המבקרים כולל תשלומים לשותפויות ותאגידים בשליטתם וכן כולל תשלומים ע"פ חוק מע"מ.
(2) כולל שכר ששולם ושכר שנצבר.
(3) ביקורת דוחות כספיים שנתיים וסקירת דוחות ביניים.
(4) כולל בעיקר פעולות ביקורת ובדיקות מיוחדות.
(5) כולל בעיקר דוחות התאמה למס, שסכומים בגינם שולמו במסגרת הביקורת ויוחסו לשירותי מס על פי אומדן, דיוני שומות וייעוץ מס.
(6) מזה – סך של 29,032 אלפי ש"ח ששילמה אי די בי ניו יורק במסגרת עריכת תכנית אכיפה מקיפה ולביצוע בדיקות כנדרש בכתבי ההוראות (ר' ביאור 6 ד' לדוחות הכספיים).

שכר יו"ר הדירקטוריון ונושאי משרה בכירה

שנת 2007	שכר ומענקים*	תשלומי והפרשות המעביד[1]	השלמת עתודות[2]	סך הכל שכר ומענקים והוצאות הנלוות	עסקאות תשלום מבוסס מניות	סך כל המשכורות וההוצאות הנלוות
	באלפי שקלים חדשים					
שלמה זהר	6,582[3]	1,353[4]	–	7,935	9,915[3][5]	17,850
גיורא עופר	6,564[6]	1,085[4]	27[4][6]	7,676	9,915[5][6]	17,591
אלי חוטר	2,122	338	7	2,467	1,543	4,010
שלמה פיטשון	2,079	279	34	2,392	1,285	3,677
נעם הנגבי	2,145	230	8	2,383	1,543	3,926
ישראל דוד	2,106	307	9	2,422	1,543	3,965
שנת 2006						
שלמה זהר	3,845[3]	1,117[4]	–	4,962	–[5]	4,962
גיורא עופר	4,039	634	2,683	7,356	–[5]	7,356
אלי חוטר	1,688	197	8	1,893	1,196	3,089
שלמה פיטשון	1,697	150	6	1,853	997	2,850
נעם הנגבי	1,758	124	9	1,891	1,196	3,087
ישראל דוד	1,685	236	10	1,931	1,196	3,127

* לא כולל מע"מ שכר.

לא כולל מידע על הלוואות שניתנו בתנאים דומים לאלו שניתנו לכלל עובדי הבנק, אשר סכומיהן נקבעו לפי קריטריונים אחידים.

(1) כולל פיצויים, תגמולים, קרן השתלמות, חופשה, וביטוח לאומי.

(2) השלמת עתודות בגין הוצאות נלוות עקב שינויים בשכר.

(3) השכר ותנאי ההעסקה ובכלל זה הקצאת כתבי אופציה במסגרת תוכנית אופציות, אושרו באסיפה כללית מיום 26 באוגוסט 2007.

(4) כולל מענק הסתגלות.

(5) הקצאת כתבי האופציות נעשית בחמש מנות שנתיות שוות לגבי כל אחת מהשנים 2006–2010. מאחר ותוכנית האופציות אושרה רק בשנת 2007, ההוצאה בשנה זו כוללת גם את ההוצאה בגין שנת 2006. ההטבה הכוללת שתירשם בגין השנים 2006–2010 מסתכמת בכ–15.65 מיליון ש"ח.

(6) השכר ותנאי ההעסקה ובכלל זה הקצאת כתבי אופציה במסגרת תוכנית אופציות, אושרו על ידי ועדת הביקורת ודירקטוריון הבנק. הגדלת ההון הרשום שנדרשה לצורך הקצאת כתבי האופציה אושרה באסיפה כללית מיום 26 באוגוסט 2007.

תנאי ההעסקה של חברי ההנהלה מוסדרים בחוזי עבודה אישיים. בקביעת השכר והמענקים נלקחו בחשבון התשואה על ההון והתרומה של נושא המשרה לפעילות הבנק ורווחיותו והתפקיד שהוא ממלא בבנק. לפרטים בדבר תוכנית אופציות ותוכנית מענקים לנושאי משרה בבנק, ובכלל זה יו"ר הדירקטוריון והמנהל הכללי, ר' ביאורים 13, 16 ו-22 לדוחות הכספיים.

שונות

הצהרות לגבי גילוי בדוחות כספיים

בעקבות השערוריות החשבונאיות שנחשפו בארה"ב לפני מספר שנים, נחקק בארה"ב חוק סרבנס-אוקסלי (Sarbanes-Oxley Act of 2002), במטרה לשפר את דיוק, אמינות ושקיפות הדיווח של החברות, ובכך להשיב את אמון הציבור בהם.

ברוח דרישות סעיף 302 לחוק האמור, והוראות שפירסמה על פיו רשות ניירות ערך האמריקאית (SEC), קבע המפקח על הבנקים הוראה בעניין הצהרה לגבי גילוי בדוחות רבעוניים ושנתיים של תאגידים בנקאיים. תחילת ההוראה בדוחות הכספיים לרבעון השני של שנת 2005.

הבנק וחברות הבת הבנקאיות בארץ שכרו את שירותיו של משרד רואי חשבון חיצוני, על מנת שייעץ, יסייע, ידריך וילווה אותם בהיערכותם לקראת החתימה של ההצהרה כנדרש.

במטרה לבסס הצהרות אלה, בחן הבנק, בסיוע חיצוני כאמור, את התהליכים העיקריים של הפקת והעברת מידע הקשור לדוחות הכספיים ביחידות השונות של הבנק ונבחנו הבקרות המיושמות בתהליכים אלה. במסגרת בחינה זו מופו תהליכי העברת המידע ותועדו במפורט, לרבות הבקרות המיושמות בהליכים, וגובשו בקרות חדשות, נוספות, שהוטמעו בתהליכי העבודה.

המנהל הכללי של הבנק והחשבונאי הראשי שלו בשיתוף הנהלת הבנק העריכו, בהסתמך על ממצאי הבחינה המפורטת האמורה, את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו, המנהל הכללי והחשבונאי הראשי הגיעו למסקנה כי לתום תקופת הדיווח, הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח הרבעוני בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

במהלך הרבעון שהסתיים ביום 31 בדצמבר 2007 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית על הדיווח הכספי של הבנק אשר השפיע באופן מהותי או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי על הדיווח הכספי.

מובהר כי, בשלב זה, ההצהרה לגבי גילוי בדוחות הכספיים אינה אמורה לכסות את ההיבטים הרחבים של הערכת אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי שנקבעו בסעיף 404 (ר' להלן). בכלל זה, הבנק טרם עשה שימוש במודל בקרה פנימית לשם בחינת האפקטיביות שלה, כנדרש בסעיף 404 האמור.

חוזר בעניין "אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי - SOX Act 404"

בחודש דצמבר 2005 הפיץ המפקח על הבנקים חוזר בעניין האמור, לפיו על התאגידים הבנקאיים להיערך לכלול בדוחותיהם הכספיים, החל בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2008, הצהרה בדבר אחריות ההנהלה להקמה ולתחזוק של מערך ונהלי בקרה פנימית נאותים על דיווח כספי וכן הערכה לתום שנת הכספים של יעילות המערך ונהלי הבקרה הפנימית על דיווח כספי. במקביל, רואי החשבון המבקרים של התאגידים הבנקאיים יידרשו להמציא חוות דעת על ההערכה שבוצעה על ידי הנהלת התאגיד הבנקאי, שבהכנתה הם יידרשו ליישם את התקנים הרלבנטיים שיאומצו או שיתפרסמו על ידי ה-(PCAOB (Public Company According Oversight Board והכל, בהתאם לדרישות סעיף 404 לחוק סרבנס אוקסלי האמריקאי ולהוראות ה-SEC שפורסמו מכוחו.

החוזר מנחה את התאגידים הבנקאיים להשלים עד ליום פרסום הדוח לרבעון הראשון לשנת 2006 את ההיערכות המקדימה לביצוע הפרוייקט - תכנון הפרוייקט (בבנק ובחברות הבנות) - מינוי צוות היגוי, מינוי צוות לפרוייקט, הגדרת הבקרה הפנימית והיקף העבודה, מטרותיה, תוצרי ביניים, קביעת מתודולוגיה, זיהוי חומרות ותוכנות שייעשה בהן שימוש, קביעת תוכניות עבודה, תקציבים, בניית תוכניות להכשרת עובדים, דרכי תקשורת בין הגורמים השונים ועוד. על התאגידים הבנקאיים להשלים את מכלול הפרוייקט במחצית הראשונה של שנת 2008, כך שביקורת רואי החשבון המבקרים תחל לכל המאוחר בחודש יוני 2008 ותסתיים עד למועד הדיווח (31 בדצמבר 2008).

בחוזר צוין כי מודל הבקרה הפנימית COSO, שאליו מפנות רשויות הפיקוח בארה"ב, יכול לשמש את התאגידים הבנקאיים בישראל, במסגרת יישום הוראות סעיף 404, לצורך הערכת הבקרה הפנימית. מודל COSO מגדיר מהי בקרה פנימית, ומספק מתודולוגיות ואמות מידה לפיהן נבחנת האפקטיביות של מערך הבקרה הפנימית.

יישום דרישת המפקח על הבנקים מחייב שדרוג ו/או הקמה של מערכות תשתית של בקרות פנימיות בבנק והדבר יחייב, להערכת הבנק, הקצאת משאבים רבים בשנים הקרובות, כספיים וניהוליים.
הבנק וחברות הבת הבנקאיות בארץ בחרו משרד רואי חשבון חיצוני, על מנת שייעץ, יסייע ידריך וילווה אותם בהיערכותם לביצוע הפרוייקט.

סיכום היערכות הבנק לעמידה בהוראות SOX Act 404 כפי שאומצו על ידי המפקח על הבנקים.

במהלך שנת 2006 השלים הבנק את שלב התכנון וההיערכות לביצוע הפרוייקט. במסגרת שלב זה הוגדרה מתודולוגיית הביצוע, אומץ מודל ה-COSO כמודל להערכת הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי והוקמה מנהלת פרוייקט וועדת היגוי. שלב התכנון כלל ביצוע פיילוט במהלכו נבחנו מתודולוגיית העבודה ומבנה התוצרים. כמו כן, סיים הבנק במהלך השנה את מיפוי כלל התהליכים המהותיים המשפיעים על הדיווח הכספי והחל שלב התיעוד והאימות של חלק מתהליכים אלו.
הבנק וחברות הבת העיקריות ביצעו בשנת 2007 את שלב תיעוד התהליכים המהותיים המשפיעים על הדיווח הכספי, מיפוי סיכוני הדיווח הכספי והבקרות המיושמות בתהליכים. במסגרת זו נבחנות הצעות לשיפור בקרות קיימות, אם נדרש, ולתוספת בקרות חדשות. ברבעון השני של שנת 2008 מתוכנן להתחיל את שלב בדיקות האפקטיביות של הבקרות.
בסוף שנת 2007 רכש הבנק, בשיתוף חברות הבת הבנקאיות בישראל, מערכת מידע ייעודית שתכיל את כל המידע שנצבר לגבי התהליכים שתועדו. בעתיד מיועדת המערכת לשמש ככלי מרכזי לניהול הפרוייקט ותפעולו באופן שוטף וגיבוש תוכנית לצמצום החשיפות, אם יעלו.
עד סוף שנת 2007 הושלמו סקירה ותיעוד בכ-65% מהתהליכים המשפיעים על הדיווח הכספי בבנק.

מערכת משולבת וכוללת למידע חשבונאי וניהולי

בתחילת שנת 2007 הפעיל הבנק מערכת חדשה של הספר הראשי המשולבת במערכת דיווחי הנזילות, במערכת המידע הניהולי של מרכזי רווח לפי לקוח והמערכת לניהול החובות הבעייתיים.
המערכת החדשה הורצה למעלה משנה במקביל למערכת הקודמת, תוך השוואה שוטפת למערכת הקודמת ותהליך מורכב של השוואה וניתוח הפרשים.
המערכת החדשה הינה רב שנתית, רב מטבעית, והיא מנהלת הן יתרות ערכיות והן יתרות רישומיות. המערכת מאפשרת ניתוח מפורט ומדויק של היתרות על פי מאפייני ויתרות חשבונות ברמת הלקוח.
המערכת מבטיחה דיווח אחיד, מדויק ותואם, הן חשבונאי והן ניהולי, בכל החתכים הנדרשים, הן של המערכת החשבונאית והן של המערכת הניהולית והתמחירית.

תיקון להוראות הדיווח לציבור בעניין "תשואות הרווח הנקי על ההון"

ביום 2 במאי 2007 פרסם המפקח על הבנקים תיקון להוראות הדיווח לציבור בעניין "תשואות הרווח הנקי על ההון". על פי התיקון יתבססו חישובי התשואה ביחס להון על "ההון הממוצע" בתקופת הדיווח (אשר כולל גם רווחים שוטפים שנצברו בתקופת הדיווח), במקום על ההון לתחילת התקופה, כפי שהיה נהוג עד כה. התיקון חל על דוחות כספיים לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2007 ואילך.
חישובי התשואה בשנת 2007 נערכו בהתאם לתיקון האמור.

להלן חישוב התשואה לשנת 2006 כפי שדווחה בעבר וכפי שחושבה מחדש בהתאם להוראה החדשה (באחוזים):

כפי שדווחה בעבר	12.2
כפי שחושבה מחדש	11.7

רפורמה במערכות התשלומים והסליקה הבנקאיות

בחודש יולי 2004 הודיע בנק ישראל על כוונתו להנהיג רפורמה במערכות התשלומים והסליקה הבנקאיות, באמצעות הקמת מערכת לסליקת תשלומים גדולים ב"זמן אמת" - מערכת זה"ב (RTGS). המערכת החדשה נועדה להתאים את שיטת הסליקה להסדרי סליקה בינלאומיים (BIS) ולסטנדרטים המקובלים בבנקים מרכזיים אחרים בעולם.
על פי המודל שהוצע על ידי בנק ישראל, תוקם מערכת לסליקת תשלומים גדולים ב"זמן אמת" - מערכת זה"ב (RTGS), שתחליף את המערכת הקיימת, ותאפשר סליקת תשלומים בין בנקאית רק בעת שקיימת נזילות מספיקה כנגד התשלומים. הסליקה תעשה ב"זמן אמת" ותהיה סופית.
ביום 30 ביולי 2007 השיק בנק ישראל בהצלחה את השלב הראשון של המערכת, אשר כולל את המסלקות הרב צדדיות (מס"ב, מסלקת השיקים ומסלקת הבורסה), עסקאות סחר נזילות בין בנקאיות ומרכזי הנזילות של בנק ישראל. הפעלתה המלאה של המערכת, הכוללת גם העברות כספיות בין לקוחות ובין חדרי עסקאות, הושקה בתחילת חודש ספטמבר 2007.
בחוזר מיום 25 בספטמבר 2007, הודיע המפקח על הבנקים כי קביעת סכום מסויים, שמעליו תבוצע כל העברת כספים מחשבון לקוח ללקוח בבנק אחר באמצעות מערכת זה"ב בלבד, היא בגדר נוהל בנקאי תקין של סיכוני הנזילות של התאגיד הבנקאי.
בהמשך לאמור, פרסם בנק ישראל ביום 30 באוקטובר 2007 הנחיה לפיה נאסר על הבנקים, החל מיום 4 בנובמבר 2007, לבצע העברות כספיות בסכום העולה על 3 מיליון ש"ח, שלא באמצעות המערכת החדשה.
הצטרפות הבנק להסדרי הסליקה החדשים, כאמור, עוגנה בהסכמים שנחתמו בחודש יולי 2007 בין הבנק לבנק ישראל ולמסלקת הבורסה. הסכמים אלה כוללים הסדרים שנועדו להבטיח את סופיות הסליקה. במסגרתם הסכימו התאגידים הבנקאיים שחתמו על ההסכם ליישום מנגנון שיופעל אוטומטית במקרה של "כשל סליקה", ויחייב את הבנקים לשאת בעלות שנגרמה עקב "כשל הסליקה", על פי משקלו היחסי של כל בנק.
הסדרי הסליקה החדשים חושפים את התאגידים הבנקאיים לתנועות כספיות גדולות ב"זמן אמת", והם עשויים להזדקק מעת לעת לקבלת אשראי מבנק ישראל לפרקי זמן קצרים. במטרה להבטיח את התשלום המלא של הסכומים שיגיעו לבנק ישראל בגין אשראי כאמור, יצרו הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט שיעבודים לטובת בנק ישראל, כמפורט בביאור 15 יב' לדוחות הכספיים.

קוד ממשל תאגידי לקבוצת דיסקונט

כחלק מהתוכנית האסטרטגית של הבנק לשנים 2007-2011, החליט הבנק לפעול לאימוץ "קוד ממשל תאגידי" לקבוצת דיסקונט. הקוד יתייחס, בין היתר, לקביעת מנגנוני הליכי אישור פעולות ועסקאות, ומנגנוני בקרה בקשר עם הנושאים הבאים: פעולות ועסקאות עם צדדים קשורים; ארגון מחדש ושינויים מבניים; השקעות מהותיות; מדיניות ניהול סיכונים; מדיניות איסור הלבנת הון ומימון טרור, ועוד.
במהלך הרבעון השני של שנת 2007 שכר הבנק את שירותיו של מומחה משפטי בעל שם על מנת שיציע תוכנית ממשל תאגידי כוללת לקבוצה ויחווה את דעתו בעניינים הקשורים לנושא זה.
ביום 13 באוגוסט 2007 אימץ דירקטוריון הבנק חוות דעת משפטית של המומחה האמור, לפיה עסקאות בין בעלי עניין בבנק לבין חברות בנות יאושרו בהתאם להליכים שנקבעו בדין הישראלי בנוגע לאישור עסקאות עם הבנק עצמו.

תוכנית מענקים ותוכנית אופציות לנושאי משרה בבנק ותנאי העסקה של יו"ר הדירקטוריון

תוכנית התגמול של יו"ר הדירקטוריון והמנכ"ל. ביום 30 בינואר 2007 אישרה ועדת הביקורת של הבנק תכנית תגמול כוללת ליו"ר הדירקטוריון ולמנכ"ל. תכנית התגמול גובשה על ידי ועדת כח אדם של הדירקטוריון אשר בחנה, בין היתר, תכניות תגמול של חברות גדולות בארץ ובעולם, גיבשה (בעזרת מומחים ששכרה לעניין זה) מספר מודלים של תגמול, וערכה ניתוחי רגישות לגביהם, גם לאור נתוני שנים קודמות.
כמו כן ניהלו נציגיה משא ומתן עם יו"ר הדירקטוריון והמנכ"ל, והכל מתוך הערכה רבה לפעילותם של יו"ר הדירקטוריון והמנכ"ל והחשיבות הגדולה שהבנק מייחס להמשך הפעילות של שניהם בבנק.

תכנית התגמול הינה לתקופה של 5 שנים (החל מחודש פברואר 2006) והיא כוללת מרכיבי תגמול לזמן קצר (שכר ובונוסים שנתיים) ותגמול לזמן ארוך (תכנית אופציות). הזכאות לבונוסים שנתיים ולתכנית האופציות קשורה לביצועים של קבוצת דיסקונט (אשר נמדדים באמצעות מספר פרמטרים, מרביתם פרמטרים המודדים שיעורי שינוי) ולתשואה של מניות הבנק, הן כשלעצמם והן בהשוואה לקבוצות הבנקאיות הגדולות האחרות. הזכאות לבונוסים שנתיים מוגבלת בתקרות כספיות.

ככלל (למעט בפרמטרים מסויימים הקשורים למענקים אשר מוצע לתיתם למנכ"ל בעת פרישה) נשמרה צמידות בתגמול המוצע ליו"ר הדירקטוריון ולמנכ"ל.

בחודש פברואר 2007 פנה הבנק לבעלי מניותיו העיקריים (בעלי השליטה בבנק מזה, והחשב הכללי במשרד האוצר ונכסים מ.י. בע"מ מזה) וביקש לקבל את עמדתם בקשר לנושאים אלה. ביום 1 ביולי 2007 הודיעו החשב הכללי במשרד האוצר ומנכ"ל נכסים מ.י. על הסכמתם לתוכנית התגמול של יו"ר הדירקטוריון, לרבות תוכנית האופציות המוצעת לו, לתוכנית האופציות למנכ"ל ולהגדלת ההון הרשום של הבנק.

ביום 18 ביולי 2007 אישר דירקטוריון הבנק את תנאי ההתקשרות של הבנק עם יו"ר הדירקטוריון, את תנאי ההתקשרות עם מנכ"ל הבנק, את תוכנית האופציות המיועדת להם, את דימון האסיפה הכללית לגבי אותן החלטות שאישור האסיפה נדרש לגביהן וכן אישר לזמן אסיפה כללית שעל סדר יומה הגדלת ההון הרשום.

ביום 26 באוגוסט 2007 אישרה אסיפה כללית מיוחדת של הבנק את תנאי העסקתו של יו"ר הדירקטוריון של הבנק (לתקופה שמיום 6 בפברואר 2006 ועד 5 בפברואר 2011) ואת הקצאת כתבי אופציה ליו"ר הדירקטוריון, במסגרת תוכנית אופציות ליו"ר הדירקטוריון ולמנכ"ל הבנק. כן אישרה האסיפה את הגדלת ההון הרשום של הבנק ב-3,000,000 ש"ח ע.נ. מניות ואת תיקון תזכיר ותקנון הבנק בהתאם.

יצויין כי יו"ר הדירקטוריון הועסק על ידי הבנק מאז תחילת שנת 2006, אולם עד לקבלת האישורים כאמור לא שולמה לו תמורה כלשהי בגין העסקתו. הבנק ערך הפרשות שוטפות מלאות בגין שכר ומענקים בהתאם לתוכנית שאושרה בוועדת הביקורת. הפרשה בגין מרכיב האופציות נערכה לראשונה בדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2007, לאחר קבלת האישורים כאמור.

לפרטים נוספים ר' ביאורים 13 ו-22 לדוחות הכספיים.

הדירקטוריון וההנהלה

כללי

בעמוד 4 לדוח זה מובאת רשימה של חברי הדירקטוריון ותחומי עיסוקם וכן רשימת חברי ההנהלה ותחומי אחריותם. רשימות אלה מעודכנות לתאריך פרסום הדוח.

פרטים אודות חברי הדירקטוריון

שלמה זהר - מכהן בבנק החל מיום 31 בינואר 2006. מר זהר מכהן כיו"ר הדירקטוריון, יו"ר ועדת אשראים, יו"ר ועדת כוח אדם, יו"ר ועדת שלוחות חו"ל, יו"ר ועדת ביטוח ונכסים, וכחבר ועדת מאזן, ועדת מיחשוב והועדה לניהול סיכונים. בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית.

מר זהר הינו רו"ח, בעל השכלה אקדמאית - בעל תואר בוגר בכלכלה וחשבונאות, מאוניברסיטת בר-אילן, ו-MBA במנהל עסקים (התמחות בחשבונאות ומימון), מאוניברסיטת McGill, מונטריאול קנדה.

מכהן כיו"ר הדירקטוריון של בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ, דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ, כרטיסי אשראי לישראל בע"מ, כדירקטור ב-Discount Bancorp Inc., ש. זהר יעוץ וניהול בע"מ וכדירקטור וסגן יו"ר ב-Israel Discount Bank of New York.

כיהן כיו"ר דירקטוריון קופת התגמולים של עובדי ב.ד.ל. בע"מ (עד 26.3.08), פרויקט חן 1990 בע"מ (עד 2/2006), פזית נכסים והשקעות בע"מ (עד 1/2006), רבוע כחול ריהוטים בע"מ (עד 1/2006), שימש כיועץ עסקי (עד 1/2006) רו"ח-שותף בזהר את זהר ושות', רואי חשבון (עד 12/2005) וכיהן כדירקטור בזהר את זהר

חברה לראיית חשבון בע"מ (עד 12/2005), זהר את זהר ושות' ניהול בע"מ (עד 12/2005), שלרון ניהול ונאמנות בע"מ (עד 12/2005), רבוע כחול ישראל בע"מ (עד 9/2005), רשת הריבוע הכחול נכסים והשקעות בע"מ (עד 9/2005), מייפל קנדה-ישראל נדל"ן בע"מ (עד 5/2004), מלון מצפה כנרת בע"מ (עד 3/2004).

בצלאל איגר - מכהן כדירקטור בבנק החל מיום 31 בינואר 2006. חבר ועדת אשראים. משמש דירקטור חיצוני לפי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין והינו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית.

מר איגר הינו בעל השכלה אקדמאית - בעל תואר בוגר במנהל עסקים ו-MBA במנהל עסקים (התמחות במימון), מאוניברסיטת בר-אילן.

מכהן כיו"ר דירקטוריון ומנכ"ל דוראה השקעות ופיתוח בע"מ, וליברטי פרופרטיס בע"מ, וכדירקטור בקומסק בע"מ, ואורתם סהר הנדסה בע"מ. כיהן כדירקטור חיצוני בבנק אדנים למשכנתאות בע"מ (עד 1/2006), מנכ"ל גירון פיתוח ובניה בע"מ (עד 3/2005), ודירקטור בנאות אביב בע"מ (עד 9/2003).

איתמר גבתון - מכהן כדירקטור בבנק החל מיום 31 באוקטובר 2002. יו"ר ועדת מחשוב, וחבר ועדת אשראים וועדת כוח אדם. משמש כדירקטור חיצוני לפי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין והינו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית.

מר גבתון הינו בעל השכלה אקדמאית תואר בוגר בכלכלה, מאוניברסיטת תל-אביב, בוגר במשפטים, מהאוניברסיטה העברית בירושלים.

מכהן כמנכ"ל קבוצת מכשירי תנועה, דירקטור במכשירי תנועה בע"מ, מוטו פרטס בע"מ, החברה ישראלית לאוטומובילים בע"מ, מתיב בע"מ, מטרופולין תחבורה ציבורית בע"מ, תעשיות רכב בע"מ, כלי רכב מתקדמים כ.ר.מ בע"מ, מטרודן באר שבע בע"מ, מכשירי תנועה ומכוניות (2004) בע"מ, מ.ס.י מכוניות ספורט ישראל בע"מ, חבר מועצת המנהלים של קרן בוקסנבאום - נטע (קרן פרטית) וחבר הנהלה בקרן שיבא (הקדש). שימש כדירקטור במ.כ.ת. אוטורנט בע"מ (עד 8/2003), ו-י.ד. רכב ותחבורה בע"מ (עד 8/2003).

בן ציון גרניט - מכהן כדירקטור בבנק החל מיום 31 בינואר 2006. חבר ועדת ביקורת, וועדת מאזן, ועדת מיחשוב. כיהן כחבר ועדת אד-הוק לעניין Discount Bancorp Inc. ו-Israel Discount Bank of New York (הוועדה פעלה מאפריל 2007 ועד דצמבר 2007). משמש כדירקטור חיצוני לפי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין והינו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית.

מר גרניט הינו בעל השכלה אקדמאית - תואר Bsc במדעי החקלאות, מהאוניברסיטה העברית בירושלים, הפקולטה לחקלאות ברחובות, ובעל תעודה מקצועית מבית הספר למנהל עסקים, האוניברסיטה העברית בירושלים.

משמש כיועץ ניהולי, חבר בהנהלת עמותת איל"ן (איגוד ישראלי לילדים נפגעים) ויועץ בהתנדבות בעמותת ניצן. שימש כיועץ בהתנדבות בחברת המתנ"סים ברחובות (עד 2006), סמנכ"ל (עד 12/2004), בקר סיכוני שוק וסיכוני אשראי (בשנת 2004), חבר הנהלה וראש אגף התפעול (2000 - 2004) בבנק אגוד לישראל בע"מ. כיהן כדירקטור בכרמל אגוד למשכנתאות והשקעות בע"מ (עד 12/2003), ואגודים בע"מ (עד 12/2003), ושימש כמנכ"ל אגוד מערכות בע"מ (עד 12/2003).

פרופ' בן ציון זילברפרב - מכהן כדירקטור בבנק החל מיום 31 בינואר 2006. יו"ר הוועדה לניהול סיכונים, וחבר ועדת אשראים, ועדת מאזן, וועדת ביטוח ונכסים. משמש כדירקטור חיצוני לפי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין והינו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית.

פרופ' זילברפרב הינו בעל השכלה אקדמאית - תואר בוגר בכלכלה ומנהל עסקים ומוסמך בכלכלה, מאוניברסיטת בר-אילן, ד"ר לכלכלה, מאוניברסיטת פנסילבניה (משנת 1978), תואר פרופסור (משנת 1988). משמש כפרופ' לכלכלה באוניברסיטת בר-אילן.

מכהן כדירקטור חיצוני בברימאג דיגיטל אייג' בע"מ, קבוצת דלק בע"מ, דירקט קפיטל אינווסטמנטס בע"מ, PERRIGO COMPANY (חברה אמריקאית) וכדירקטור בחברת פרופ' בן-ציון זילברפרב יעוץ כלכלי וניהול בע"מ.

מופקד על הקתדרה לניהול נכסים גלובליים ע"ש הברון אדמונד דה רוטשילד בבית הספר לבנקאות ושוק ההון במכללה האקדמית נתניה. כיהן כדירקטור חיצוני בפאנדטק בע"מ (עד סוף חודש דצמבר 2007), בכלל פיננסים גמל והשתלמות בע"מ (עד 4/2006), פרטנר תקשורת בע"מ (עד 2/2006).

יוסף זינגר - מכהן כדירקטור בבנק החל מיום 25 בספטמבר 2002. מונה לכהונה נוספת החל מיום 25 בספטמבר 2005. חבר ועדת ביקורת, ועדת אשראים, ועדת מאזן וועדת מיחשוב. משמש כדירקטור חיצוני לפי חוק החברות, התשנ"ט-1999 והינו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית.

מר זינגר הינו בעל השכלה אקדמאית - תואר בוגר בכלכלה ומנהל עסקים, ומוסמך במנהל עסקים (התמחות במימון), מאוניברסיטת בר-אילן.

משמש כדירקטור ושותף מנהל בגיזה זינגר אבן בע"מ, דירקטור בזינגר את אבן בע"מ, מידרוג בע"מ, החזקות מידרוג בע"מ, גיזה זינגר אבן מימון בע"מ, זינגר את אבן את קריזברג החזקות בע"מ, דירקטור עצמאי בפועלים אי.בי.אי. - חיתום והנפקות בע"מ (מ-4 ביולי 2007), גיזה זינגר אבן נדל"ן בע"מ (מ-11 באוקטובר 2007), בגיזה זינגר אבן השקעות 2007 בע"מ (מ-25 בספטמבר 2007). שימש כדירקטור חיצוני באדמונד דה רוטשילד ניהול קרנות נאמנות בע"מ ויו"ר ועדת ההשקעות (עד 08/2006), וכמנכ"ל זינגר את אבן בע"מ (עד 2004).

ציפי סמט - מכהנת כדירקטורית בבנק החל מיום 24 בפברואר 2003. מונתה לכהונה נוספת החל מיום 24 בפברואר 2006. יו"ר ועדת ביקורת (מ-25 בפברואר 2008). חברה בועדת כוח אדם, ועדת שלוחות חו"ל, ועדה לניהול סיכונים, וועדת ביטוח ונכסים. כיהנה כחברת ועדת אד-הוק לעניין Discount Bancorp Inc. ו-Israel Discount Bank of New York (הוועדה פעלה מאפריל 2007 ועד דצמבר 2007). משמשת כדירקטורית חיצונית לפי חוק החברות, התשנ"ט-1999 והינה בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית.

גב' סמט הינה בעלת השכלה אקדמאית - תואר בוגר במדעי החברה בחוגים כלכלה ומתמטיקה, ומוסמך בכלכלה, מהאוניברסיטה העברית בירושלים. תלמידת מחקר (דוקטורט) באוניברסיטה העברית בירושלים.

משמשת דירקטורית חיצונית במנורה מבטחים פנסיה בע"מ, מנורה מבטחים גמל בע"מ, סיני החזקות ביטוח (1993) בע"מ, אופיר אופטרוניקה בע"מ (החל מ-16/1/2007), מירב - יניב יעוץ פיננסי בע"מ, יו"ר ועדת ההשקעות של אבנר - איגוד לביטוח נפגעי רכב בע"מ, נשיאת מכללת עדיף - ללימודי ביטוח פנסיה ופיננסים. שימשה כדירקטורית חיצונית בהזרע ג'נטיקס בע"מ (עד 2/2007), מנורה גאון שוקי הון בע"מ (עד 2/2004), הכשרת הישוב חברה לביטוח בע"מ (עד 9/2003), וכמנהלת פרויקטים - מרכז קיסריה (ע"ש רוטשילד) (עד 9/2003).

חורחה ספרן - מכהן כדירקטור בבנק החל מיום 31 בינואר 2006. חבר ועדת ביקורת וועדת שלוחות חו"ל. הינו בעל כשירות מקצועית.

מר ספרן הינו בעל השכלה אקדמאית - תואר מוסמך במנהל עסקים (MBA) ומוסמך בחשבונאות (CPA), התמחות בראיית חשבון וניהול עסקים במגמת שיווק, מ-Faculty Of Economic Science, Argentina, The National University Of Buenos Aires.

מכהן כדירקטור ומנכ"ל ב-Power Phone Marketing Ltd., ומשמש כדירקטור ומנכ"ל משותף ב- T.M. Intertrom Ltd., Power Dialing Ltd., Inter American Marketing Services Ltd., Cadillac Properties and Building Company Ltd., Israel Learning Systems Ltd. שימש כדירקטור (וכן תקופות מסוימות יו"ר ועדת ביקורת וחבר ועדת אשראי) בבנק יורוטרייד (עד יולי 2005).

יצחק פורר - מכהן כדירקטור בבנק החל מיום 18 בדצמבר 2007. יו"ר ועדת מאזן וחבר הועדה לניהול סיכונים וועדת כוח אדם. הינו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית.

מר פורר הינו רו"ח, בעל השכלה אקדמאית - תואר בוגר (B.Sc) בכלכלה, אוניברסיטת תל אביב.

מכהן כיו"ר דירקטוריון של K&G Properties Inc., שיר טל החזקות וניהול בע"מ, פ.ח.י החזקות בע"מ, י.פ.צ.ר. שירותי ניהול בע"מ, וכדירקטור בביומאס בע"מ, ו-Conference on Jewish Material Claims against Germany Inc.

חבר ועדה מייעצת בתמיר פישמן השקעות בע"מ. מר פורר שימש כיו"ר במשרד רואי חשבון ארנסט יאנג ישראל (קוסט פורר גבאי את קסירר) (עד 31/3/2007), ושותף מנהל של משרד במשרד רואי חשבון ארנסט יאנג ישראל (קוסט פורר גבאי את קסירר) (1979 עד 2000), ומילא תפקידים שונים במשרד החל משנת 1959.

ד"ר דפנה שורץ - מכהנת כדירקטורית בבנק החל מיום 27 בדצמבר 2007. חברת ועדת אשראים, הועדה לניהול סיכונים וועדת שלוחות חו"ל. משמשת כדירקטורית חיצונית לפי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין והינה בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית.

ד"ר שוורץ הינה בעלת השכלה אקדמאית - תואר בוגרת בכלכלה (חטיבת סטטיסטיקה), מאוניברסיטת תל אביב, מוסמכת (MSc) בכלכלה חקלאית ומינהל, ודוקטור לכלכלה, מהאוניברסיטה העברית ירושלים.

משמשת כיועצת כלכלית עסקית, וכן חברת סגל, מרצה בכירה, ראש מגמה ליזמות וניהול היי-טק, המחלקה למינהל עסקים ומנהלת מרכז בנג'יס ליזמות וניהול היי-טק, בית הספר לניהול, אוניברסיטת בן גוריון בנגב.

מכהנת כדירקטורית חיצונית בבתי זיקוק לנפט בע"מ, ו-גירון פיתוח ובניה בע"מ, וכדירקטורית ברותם תעשיות בע"מ. שימשה כדירקטורית בהפניקס אחזקות בע"מ (עד 26/12/2007), הפניקס חברה לביטוח בע"מ (עד 26/12/2007), ולאומי ניירות ערך והשקעות בע"מ (עד אוגוסט 2007) וכדירקטורית חיצונית באורדע פרינט תעשיות בע"מ (עד יולי 2007), על-בד משואות יצחק בע"מ (עד מאי 2004), והדר חברה לביטוח (עד אוגוסט 2003).

צבי שטרייגולד - מכהן כדירקטור בבנק החל מיום 31 בינואר 2006. חבר ועדת אשראים, ועדת כוח אדם, ועדת מאזן וועדת מחשוב. משמש כדירקטור חיצוני לפי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין והינו בעל כשירות מקצועית.

מר שטרייגולד הינו עו"ד, בעל השכלה אקדמאית - תואר בוגר במשפטים, מאוניברסיטת תל אביב ולימודי כלכלה, אוניברסיטת תל אביב (ללא סיום לתואר).

עוסק בעריכת דין ומשמש כדירקטור בצבי שטרייגולד-חברת עורכי דין, כלל פיננסים נאמנויות 2007 בע"מ (החל מ-24/3/2008). שימש כיו"ר דירקטוריון יובנק חברה לנאמנות בע"מ (עד 1/2006), דירקטור ביובנק חיתום וייעוץ בע"מ (עד 6/2005), ויועץ משפטי ראשי, ראש חטיבת מימון מתמחה, חבר ההנהלה הבכירה ביובנק בע"מ (עד 6/2005).

טידה שמיר - מכהנת כדירקטורית בבנק החל מיום 23 בספטמבר 2002. חברת ועדת ביקורת, ועדת שלוחות חו"ל וועדת ביטוח ונכסים. כיהנה כחברת ועדת אד-הוק לעניין Discount Bancorp Inc. ו-Israel Discount Bank of New York (הוועדה פעלה מאפריל 2007 ועד דצמבר 2007). משמשת כדירקטורית חיצונית לפי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין והינה בעלת כשירות מקצועית.

גב' שמיר הינה עו"ד, בעלת השכלה אקדמאית - בוגר במשפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים ומוסמך במינהל עסקים, מהמכון האירופאי למנהל עסקים INSEAD צרפת. משמשת כדירקטורית ושותפה במשרד עו"ד טידה שמיר ושות', דירקטורית חיצונית בגזית-גלוב בע"מ ואלרון תעשיה אלקטרונית בע"מ (החל מ-28/5/2007) ודירקטורית בדקלה חברה לביטוח בע"מ, וג'י.אם.אס.אל בע"מ (חברה לא פעילה).

ד"ר יצחק שריר - מכהן כדירקטור בבנק החל מיום 24 בדצמבר 2006. מכהן כחבר ועדת מחשוב, ועדת כוח אדם וועדת שלוחות חו"ל. הינו בעל כשירות מקצועית.

דר' שריר בעל השכלה אקדמאית - תואר בוגר (BsC) בהנדסת מכונות, מהטכניון-חיפה, מוסמך (MsC) בהנדסת חומרים, מאוניברסיטת בן גוריון בנגב - באר שבע, ודוקטור (Ph.D) להנדסת חומרים, מ-Illinois Institute of Technology, שיקגו - ארה"ב. בעל תעודה MBA (לא אקדמי) - הסמכה במינהל עסקים של המכון לפריון העבודה בת"א.

עוסק בפעילות בעסקים והשקעות פרטיות. מכהן כדירקטור חיצוני בצור שמיר אחזקות בע"מ ויו"ר דירקטוריון רבולושנרי בע"מ (מ-9/2007). שימש כנשיא ומנכ"ל Sapiens International Corporation N.V (נובמבר 2000 - נובמבר 2005).

פרופ' איתן ששינסקי - מכהן כדירקטור בבנק החל מיום 31 בינואר 2006. חבר הועדה לניהול סיכונים וועדת כוח אדם. הינו בעל כשירות מקצועית.

פרופ' ששינסקי הינו בעל השכלה אקדמאית - בוגר (B.A) בכלכלה, ומוסמך (M.A) בכלכלה וסטטיסטיקה, מהאוניברסיטה העברית בירושלים דוקטור (Ph.D) לכלכלה, Massachusetts Institute Of Technology, ארה"ב. משמש פרופסור לכלכלה ציבורית באוניברסיטה העברית בירושלים, והינו דירקטור בפסגות קרנות נאמנות בע"מ. שימש כדירקטור ויו"ר ועדת ההשקעות של עתודות - קרן פנסיה (1996) בע"מ (עד 12/2004).

פרטים אודות חברי ההנהלה

גיורא עופר - מכהן כמנכ"ל הבנק החל מיום 2 במרס 2001. משמש כיו"ר דירקטוריון (זמני) של Discount Bancorp Inc. (דירקטור מ- 18/4/2001, יו"ר מ-13/4/2007), יו"ר הדירקטוריון של בנק דיסקונט לישראל (שוויץ) בע"מ, דירקטור ב-Israel Discount Bank Of New York. מר עופר הינו בעל השכלה אקדמאית - תואר בוגר בכלכלה ומוסמך בניהול תעשייתי (תעשיה וניהול), מאוניברסיטת בן-גוריון בנגב, באר שבע. שימש כיו"ר הדירקטוריון של כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (עד 3/2006).

אהוד ארנון - מכהן כסגן מנהל כללי ראש החטיבה העסקית בבנק, החל מיום 13 במאי 2007. מר ארנון הינו בעל השכלה אקדמאית - תואר בוגר במדעי החברה - כלכלה ויחסים בינלאומיים, ומוסמך (MBA) במינהל עסקים, מהאוניברסיטה העברית בירושלים. משמש כחבר ועד מנהל בעמותה הישראלית של הפדרציה של סן פרנסיסקו (מ-1995), דירקטור בקרן קורת (מ-2005), חבר הנהלה בלשכת המסחר הבינלאומית (מ-1995), חבר הנהלה בלשכת המסחר ישראל בריטניה (מ-2002), ודירקטור בקרן ביחד (מ-2006). שימש כמנהל האגף העסקי וחבר הנהלת סניף ישראל של HSBC BANK PLC (2001 - 12 במאי 2007).

דורית בן סימון - מכהנת כסגנית מנהל כללי, ראש החטיבה הפיננסית ומנהלת הסיכונים של הבנק החל מיום 2 באפריל 2006. משמשת כיו"ר דירקטוריון דיסקונט מנפיקים בע"מ (מ-10/4/2006), יו"ר דירקטוריון בחברת ב'ת למ'ד דל'ת בע"מ (מ-23/1/2007), ודירקטורית במנפיקים תפעול פיננסי בע"מ (בפירוק מרצון). גב' בן סימון הינה בעלת השכלה אקדמאית - תואר בוגר במדעי החברה - כלכלה ולימודים כלליים ומוסמך במינהל עסקים (התמחות במימון), מהאוניברסיטה העברית בירושלים. שימשה כדירקטורית ב-Discount Reinsurance International Limited, Guernsey (משנת 2006 עד 12/3/2008), דירקטורית במעלות - החברה הישראלית לדירוג ניירות ערך בע"מ (17/4/2006 עד 15/11/2007), ומנכ"ל גמולות ומנהלת היחידה לניהול נכסי קופות גמל, בנק הפועלים (2/2001 - 1/2006).

יוסף ברסי - מכהן כסגן מנהל כללי בכיר, חשב - חשבונאי ראשי וראש מערך החשבות בבנק. משמש כחשבונאי ראשי החל מיום 1 באפריל 2000, סגן מנהל כללי מיום 15/3/2001, חשב וסמנכ"ל בכיר מיום 14.5.07. משמש כיו"ר דירקטוריון דיסקונט גמל בע"מ ודירקטור בדיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ, "בדל" שרותי מחשב ומנהלה בע"מ, נדבך לנדל"ן והשקעות בע"מ, ו-Discount Reinsurance International Limited, Guernsey (החל מ-12/3/2008). מר ברסי הינו רו"ח, בעל השכלה אקדמאית - תואר בוגר בכלכלה וחשבונאות, מאוניברסיטת תל-אביב.

אמנון גדעון - מכהן כסגן מנהל כללי, ראש מערך משאבי אנוש בבנק החל מיום 1 במרס 2006. מר גדעון הינו בעל השכלה אקדמאית - תואר בוגר (B.A) במדעי המדינה ופסיכולוגיה, מאוניברסיטת בר-אילן, ולימודי תואר שני (MA-HRM) בתחום ניהול משאבי אנוש (התיזה לא הוגשה), מאוניברסיטת דרבי. כן הינו בוגר קורסים מקצועיים: מינהל עסקים וניהול כללי (אוניברסיטת בר-אילן), ניהול יצוא ויבוא (אוניברסיטת ברקלי קליפורניה, ארה"ב), ניהול משאבי אנוש (אוניברסיטת ברקלי קליפורניה, ארה"ב). שימש כדירקטור בדיסקונט גמל בע"מ (מ-15/3/06 עד 30/1/08) (עד ליום 29.7.07 היה שם החברה דיסקונט ניהול קופות גמל בע"מ), וכסמנכ"ל משאבי אנוש, חברת פרטנר תקשורת בע"מ (2001 עד תחילת 2006).

ישראל דוד - מכהן כסגן מנהל כללי בכיר, ראש החטיבה הקמעונית בבנק. משמש כסמנכ"ל בבנק החל מיום 1 בפברואר 2002, כראש החטיבה הקמעונאית החל מיום 1.3.06 וכסמנכ"ל בכיר החל מיום 14.5.07. משמש כיו"ר דירקטוריון בנק דיסקונט למשכנתאות בע"מ ודירקטור בכרטיסי אשראי לישראל בע"מ, כרטיסי אשראי לישראל (נכסים) בע"מ (החל מ-3/2/2008), ובית מניב ישראל בע"מ (החל מ-16/5/2005). מר דוד הינו בעל השכלה

אקדמאית - תואר בוגר בכלכלה ומנהל עסקים מאוניברסיטת בן-גוריון בנגב, באר-שבע, ומוסמך (MBA) במנהל עסקים, מאוניברסיטת בר-אילן. כן הינו בוגר קורס לניהול הדרכה, אוניברסיטת בר-אילן. שימש כדירקטור בדיינרס קלוב ישראל בע"מ (עד 12/2006), דירקטור בבנק דיסקונט לישראל (שוויץ) בע"מ (עד 3/2006), וכיהן בתפקיד ראש חטיבת שיווק ותכנון אסטרטגי בבנק דיסקונט לישראל בע"מ (2/2002 - 3/2006).

אסתר דויטש - מכהנת כיועצת המשפטית וראש מערך הייעוץ המשפטי בבנק החל מיום 1 ביוני 2006. משמשת כחברת הנהלה (החל מה- 31/10/2006) וכסגנית מנהל כללי (החל מה-14/5/2007). מכהנת כיו"ר דירקטוריון דיסקונט נאמנות בע"מ (יו"ר- החל מ-26/2/2008, דירקטורית החל מ-27/1/2008). מכהנת כדירקטורית בבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ (החל מיולי 2007). גב' דויטש הינה עו"ד בעלת השכלה אקדמאית - תואר בוגר במשפטים, מהאוניברסיטה העברית בירושלים. שימשה כמנהלת אגף הייעוץ המשפטי בבנק (2000 - 6/2006).

נעם הנגבי - מכהן כסגן מנהל כללי בכיר, ראש חטיבת תפעול ומידע בבנק. מכהן כסמנכ"ל מיום 15 בנובמבר 2000 וכסמנכ"ל בכיר מיום 14.5.07. משמש כיו"ר מועצת המנהלים של מרכז סליקה בנקאי בע"מ ושל שירותי בנק אוטומטיים בע"מ, (מיום 1/7/2007) דירקטור (מ-11/2000), יו"ר הדירקטוריון ומנהל כללי של "בדל" שירותי מחשב ומנהלה בע"מ, דירקטור בבנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ, נדבך לנדל"ן והשקעות בע"מ, וכרטיסי אשראי לישראל בע"מ. מכהן כחבר ועדת מחשוב של הבורסה לניירות ערך בת"א (מ-12/2001). מר הנגבי הינו בעל השכלה אקדמאית - תואר בוגר בכלכלה ובמדעי המחשב, מאוניברסיטת בר-אילן. שימש כדירקטור בדיינרס קלוב ישראל בע"מ (עד 12/2006).

אלי חוטר - מכהן כסגן מנהל כללי בכיר, ראש חטיבת שיווק ותכנון אסטרטגי בבנק. מכהן כסמנכ"ל בבנק מיום 15 במרס 2001, משמש בתפקידו הנוכחי מיום 1.3.06, וכסמנכ"ל בכיר מיום 14.5.07. מכהן כדירקטור בבנק דיסקונט לישראל (שוויץ) בע"מ, בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ, וכרטיסי אשראי לישראל בע"מ, וכיו"ר דירקטוריון בנדבך לנדל"ן והשקעות בע"מ, ציר חברה למסחר בע"מ, ונכסי הר לוי בע"מ. מר חוטר הינו בעל השכלה אקדמאית - תואר בוגר בפסיכולוגיה, מאוניברסיטת חיפה ומוסמך במנהל עסקים למנהלים (Executive MBA), מאוניברסיטת תל-אביב. משמש חבר בוועד המנהל של החברה להגנת הטבע (מיום 1/1/2001). שימש בעבר כראש מערך משאבי אנוש בבנק (3/2001 - 28/2/2006), דירקטור בדיינרס קלוב ישראל בע"מ (עד 12/2006), ודירקטור בדיסקונט גמל בע"מ (12/2002 - 3/2006) (עד ליום 29.7.07 היה שם החברה דיסקונט ניהול קופות גמל בע"מ).

שלמה פיטשון - מכהן כסגן מנהל כללי בכיר ומבקר פנימי של הבנק החל מיום 1 בספטמבר 1994. משמש כמבקר פנימי בחלק מחברות הבת של התאגיד. מר פיטשון הינו רו"ח, בעל השכלה אקדמאית - תואר בוגר (B.A) בכלכלה וחשבונאות, מאוניברסיטת תל-אביב.

דיווח על דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית

בהתאם לסעיף 92 (12) לחוק החברות, על הדירקטוריון לקבוע את המספר המזערי הנדרש של דירקטורים שעליהם להיות בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית כמשמעות מונח זה בסעיף 240 לחוק החברות.

בהתאם לתקנות שהותקנו מכוח סעיף 240 האמור, הערכת מיומנותו החשבונאית והפיננסית של דירקטור תיעשה בידי הדירקטוריון, ויובאו במכלול השיקולים, בין השאר, השכלתו, ניסיונו וידיעותיו בנושאים המפורטים בתקנות החברות (תנאים ומבחנים לדירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ולדירקטור בעל כשירות מקצועית), התשס"ו-2005.

בחודש מרס 2004, קבע הדירקטוריון מספר מזערי של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית וזאת, בהתאם להנחיית רשות ניירות ערך שהוצאה בחודש אוקטובר 2003, אשר אומצה בידי הפיקוח על הבנקים בחודש דצמבר 2003.

בחודש פברואר 2006, שב ואימץ הדירקטוריון, בהרכבו החדש, את ההחלטה האמורה. בהתאם, המספר המזערי של דירקטורים כאמור במליאת הדירקטוריון הינו שלושה.

בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, יש לקבוע גם את המספר המזערי של דירקטורים בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית שראוי שיהיו חברים בוועדת הביקורת של הדירקטוריון ובכל ועדה אחרת של הדירקטוריון אשר מוסמכת לדון בדוחות הכספיים של תאגידים בנקאיים.

בחודש פברואר 2006 קבע הדירקטוריון כי המספר המזערי של דירקטורים כאמור, אשר יכהנו בוועדת הביקורת של הדירקטוריון ובוועדת המאזן של הדירקטוריון, יהיה אחד.

הדירקטורים שהם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית, והרקע העובדתי שבגינו ניתן לראותם כבעלי מומחיות זו, הינם כמפורט להלן. יצויין, כי בהתאם להוראות הדיווח של בנק ישראל, נרשם בצד שמו של כל דירקטור אם הוא מכהן בוועדת המאזן של הדירקטוריון העוסקת בדוחות הכספיים של הבנק ו/או בוועדת הביקורת של הדירקטוריון.

שלמה זהר - רואה חשבון, בעל תואר בוגר כלכלה וחשבונאות ומוסמך במינהל עסקים (התמחות בחשבונאות ומימון). משנת 1980 ועד סוף חודש דצמבר 2005, רו"ח שותף במשרד רואי חשבון זהר את זהר ושות'. כמו כן, כיהן כדירקטור בחברות שונות.

החל משנת 2006 מכהן מר זהר כיו"ר דירקטוריון פעיל של הבנק, כיו"ר הדירקטוריון בבנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ, בכרטיסי אשראי לישראל בע"מ ובדיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ, כסגן יו"ר הדירקטוריון באי די בי ניו יורק וכדירקטור ב-Discount Bancorp Inc.

מר זהר מכהן כחבר ועדת מאזן.

בצלאל איגר - בעל תואר בוגר במינהל עסקים ומוסמך במינהל עסקים (התמחות במימון).

יו"ר דירקטוריון ומנכ"ל בחברת דוראה השקעות ופיתוח בע"מ, הנסחרת בבורסה בתל אביב ופעילה בתחום הנדל"ן ובעיקר, בתחום הנכסים המניבים, הן בארץ והן בחו"ל. יו"ר דירקטוריון ומנכ"ל ליברטי פרופרטיס בע"מ שהינה חברה ציבורית הנסחרת בבורסה בתל אביב ועוסקת בתחום הנדל"ן. דירקטור בחברת קומסק בע"מ שהינה חברה ציבורית הפועלת בתחום אבטחת מידע ובחברת אורתם סהר הנדסה בע"מ.

בתקופה שמדצמבר 2001 ועד ינואר 2006, כיהן כדירקטור חיצוני בבנק אדנים למשכנתאות בע"מ. בתקופה שמ-1987 ועד ספטמבר 2003 כיהן כדירקטור בנאות אביב בע"מ. ממאי 2002 ועד מרס 2005 כיהן כמנכ"ל גירון פיתוח ובניה בע"מ. בין השנים 1979 ועד 1994 כיהן בתפקידים שונים בבנק לאומי ובכלל זה היה חבר בוועדות אשראי שונות של הבנק. בעל ניסיון בניתוח דוחות כספיים.

איתמר גבתון - בעל תואר בוגר בכלכלה ובמשפטים.

מכהן כמנכ"ל קבוצת מכשירי תנועה (החל מ-1993) וכדירקטור במכשירי תנועה בע"מ, במכשירי תנועה ומכוניות (2004) בע"מ וכן בחברות הקשורות עימן. כמו כן, מכהן כחבר מועצת המנהלים של קרן בוקסנבאום - נטע (קרן פרטית), כחבר הנהלה בקרן שיבא (הקדש) וכיו"ר ועדות הכספים וההשקעות של קרנות אלה.

כיהן כדירקטור בבורסה לניירות ערך בע"מ (1993-1995), כמשנה למנכ"ל ומנהל כספים ראשי בקבוצת מכשירי תנועה (1991-1993), כסמנכ"ל וכמ"מ המנכ"ל בדור אנרגיה בע"מ (1988-1990) וכסמנכ"ל לכלכלה ופיתוח עסקים בדנקנר השקעות בע"מ (1987-1991).

בין השנים 1979-1987 מילא תפקידים במשרד האוצר ובכלל זה כיהן כסגן הממונה על התקציבים (1984-1987) וכחבר בצוות המצומצם שהכין את התוכנית הכלכלית לעיצוב המשק ב-1985.

כמו כן, שימש כחבר דירקטוריון בחברות ממשלתיות שונות ובכלל זה בחברת החשמל לישראל בע"מ (1982-1989) ובכימיקלים לישראל בע"מ (1985-1987).

בן ציון גרניט - בוגר במדעי החקלאות של האוניברסיטה העברית כולל התמחות משנית בכלכלה חקלאית. למד ניהול עסקי בכיר בבית הספר למינהל עסקים של האוניברסיטה העברית והשתלם בקורסים במגוון רחב של נושאים פיננסים. כיהן כמבקר פנימי ראשי של בנק אגוד לישראל בע"מ וחברות בנות שלו (1993-2000), כסמנכ"ל, חבר הנהלת הבנק

וראש אגף התפעול בבנק אגוד (2000-2004), כבקר סיכונים (סיכוני שוק וסיכוני אשראי) של בנק אגוד (2004). כן כיהן כמנכ"ל חברת אגוד מערכות (2000-2004) וכדירקטור בחברות כרמל אגוד למשכנתאות והשקעות בע"מ ואגודים בע"מ (2000-2004).

מר גרניט מכהן כחבר ועדת ביקורת וכחבר ועדת מאזן.

פרופ' בן ציון זילברפרב - בעל תואר בוגר בכלכלה ומינהל עסקים, מוסמך בכלכלה ובעל תואר ד"ר לכלכלה מאוניברסיטת פנסילבניה. מכהן כפרופ' לכלכלה באוניברסיטת בר-אילן ומופקד על הקתדרה לניהול נכסים גלובליים ע"ש הברון אדמונד דה רוטשילד בבית הספר לבנקאות ושוק ההון במכללה האקדמית נתניה.

מכהן כדירקטור חיצוני וחבר ועדת ביקורת בחברות: ברימאג דיגיטל אייג' בע"מ, דירקט קפיטל איווסטמנטס בע"מ וקבוצת דלק בע"מ. בנוסף, מכהן כדירקטור חיצוני ב-Perrigo Company (חברה אמריקאית). כיהן כדירקטור חיצוני וכחבר ועדת ביקורת בפאנדטק בע"מ ובכלל פיננסים גמל והשתלמות בע"מ.

כיהן כדירקטור חיצוני בפרטנר תקשורת בע"מ (כולל כהונה כיו"ר ועדת הביקורת). כיהן כיו"ר הדירקטוריון של קרנית (1998-2002) ושל בנק יורוטרייד בע"מ (2000-2001).

בשנים 1982-1985 שימש כמנהל הרשות לתכנון כלכלי ובשנים 1988-1989 כמנכ"ל משרד האוצר.

הוכרז כ-Financial Expert על פי תקנות ני"ע האמריקאיות, על ידי הדירקטוריון של חברת פרטנר תקשורת בע"מ. כחבר ועדת הביקורת בחברות פאנדטק בע"מ ופרטנר תקשורת בע"מ ליווה את תהליך היישום של דרישות Sarbanes-Oxley Act. השתלם בסוגיות חשבונאיות הנוגעות ל-GAAP ולהכרה ברווחים וסוגיות אחרות של ענף התקשורת.

פרופ' זילברפרב מכהן כחבר ועדת מאזן.

יוסף זינגר - בעל תואר בוגר בכלכלה-מינהל עסקים ומוסמך במינהל עסקים.

מכהן כדירקטור ושותף מנהל בגיזה זינגר אבן בע"מ, שהינה חברה לייעוץ כלכלי עסקי המתמחה בשני תחומים מרכזיים. האחד, אנליזה והערכת שווי חברות והשני בתחומי מימון חברות ופרויקטים. בנוסף, מכהן כדירקטור בחברות ובהן, זינגר את אבן בע"מ, מידרוג בע"מ שהינה חברה מדרגת, החזקות מידרוג בע"מ, גיזה זינגר אבן מימון בע"מ, זינגר את אבן את קריזברג החזקות בע"מ, גיזה זינגר אבן נדל"ן בע"מ ובגיזה זינגר אבן השקעות 2007 בע"מ. כמו כן מכהן כדירקטור עצמאי בפועלים אי בי אי - חיתום והנפקות בע"מ. כיהן כדח"צ בחברת אדמונד דה רוטשילד ניהול קרנות נאמנות בע"מ וכיו"ר ועדת ההשקעות שלה. כיהן כדח"צ באוצרית חברה לניהול קרנות נאמנות בע"מ.

משך למעלה מעשור כיהן כמנכ"ל זינגר את אבן בע"מ - חברה לייעוץ כלכלי עסקי.

מר זינגר מכהן כחבר ועדת מאזן וכחבר וועדת ביקורת.

ציפי סמט - בעלת תואר בוגר בכלכלה ומתמטיקה ובעלת תואר מוסמך בכלכלה מהאוניברסיטה העברית בירושלים. מכהנת כנשיאת מכללת עדיף ללימודי ביטוח פנסיה ופיננסים, כדירקטורית חיצונית בחברות סיני החזקות ביטוח (1993) בע"מ, מנורה מבטחים פנסיה בע"מ, מנורה מבטחים גמל בע"מ ואופיר אופטרוניקה בע"מ, וכיו"ר ועדת ההשקעות של אבנר - איגוד לביטוח נפגעי רכב בע"מ.

כיהנה כדירקטורית חיצונית בהזרע ג'נטיקס בע"מ (2003 - פברואר 2007).

בין השנים 1998-2002 כיהנה כממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון ובמקביל, כיהנה כדירקטורית בנכסים מ.י. בין השנים 1996-1998 כיהנה כחברת רשות ניירות ערך. בין השנים 1983-1995 מילאה תפקיד של כלכלנית בכירה ביחידת המחקר של הפיקוח על הבנקים.

גב' סמט מכהנת כיו"ר ועדת ביקורת.

רו"ח יצחק פורר - רואה חשבון, בעל תואר בוגר בכלכלה.

משנת 1959 ועד ה-31 במרס 2007 מילא תפקידים במשרד רואי חשבון ארנסט יאנג ישראל (קוסט פורר גבאי את קסירר): משנת 1959 ועד 1962 מבקר, רו"ח; משנת 1962 ועד 1979, רו"ח שותף; משנת 1979 ועד סוף

דצמבר 1999 שותף מנהל משרד; מתחילת ינואר 2000 ועד סוף מרס 2007, יו"ר.
כמו כן, כיהן כדירקטור ויו"ר ועדת הביקורת בבתי זיקוק לנפט וכדירקטור ויו"ר ועדת הכספים בחברת תדיראן.
רו"ח פורר מכהן כיו"ר ועדת מאזן.
ד"ר דפנה שורץ - בעלת תואר בוגרת בכלכלה (חטיבת סטטיסטיקה), מוסמכת (MSc) בכלכלה חקלאית ומינהל ובעלת תואר ד"ר לכלכלה מהאוניברסיטה העברית בירושלים.
מכהנת כחברת סגל, מרצה בכירה, ראש המגמה ליזמות וניהול היי-טק, המחלקה למינהל עסקים, ומנהלת מרכז בנג'יס ליזמות וניהול היי-טק, בית הספר לניהול, אוניברסיטת בן גוריון. וכיועצת כלכלית - עסקית בארץ ובחו"ל.
מכהנת כדירקטורית חיצונית בחברות: בתי זיקוק לנפט בע"מ וגירון פיתוח ובניה בע"מ. בנוסף, מכהנת כדירקטורית בחברת רותם תעשיות בע"מ.
כמו כן, כיהנה בעבר כדירקטורית בחברות ובהן, הפניקס אחזקות בע"מ (אוגוסט 2003 - דצמבר 2007), הפניקס חברה לביטוח בע"מ (מאי 2006 - דצמבר 2007), בנק דיסקונט לישראל בע"מ (1995-2002) ובזק החברה הישראלית לתקשורת בע"מ (1997-2000).

שינויים בדירקטוריון

ביום 18 בדצמבר 2007 סיימו זאב וורמברנד וג'ין קלינהנדלר את כהונתם כחברי דירקטוריון וביום 27 בדצמבר 2007 סיים מר גד ארבל את כהונתו כחבר דירקטוריון.
יו"ר הדירקטוריון והדירקטוריון מודים לחברי הדירקטוריון שפרשו על פועלם ותרומתם לבנק בשנות כהונתם.
באסיפה כללית מיום 18 בדצמבר 2007 הוחלט למנות כדירקטורים בדירקטוריון הבנק את רו"ח יצחק פורר, בתוקף מיום 18 בדצמבר 2007, ואת ד"ר דפנה שוורץ, בתוקף מיום 27 בדצמבר 2007.

ישיבות הדירקטוריון וועדותיו

בשנת 2007 קיים הדירקטוריון 32 ישיבות. כן התקיימו 77 ישיבות של ועדות הדירקטוריון.

הדירקטוריון מודה למנהל הכללי, לחברי ההנהלה, לעובדי הבנק ולעובדי חברות הקבוצה והנהלותיהן, על פועלם לקידום הבנק והקבוצה.

31 במרס 2008

שלמה זהר
יו"ר הדירקטוריון

גיורא עופר
המנהל הכללי

2007 סקירת הנהלה

תוספת א' - מאזן מאוחד - מידע רב תקופתי 239

תוספת ב' - דוח רווח והפסד מאוחד - מידע רב תקופתי 240

תוספת ג' - שיעורי הכנסה והוצאה מימוניים של הבנק והחברות המאוחדות שלו 242

תוספת ד' - חשיפה של הבנק והחברות המאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית 246

תוספת ה' - סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק על בסיס מאוחד 248

תוספת ו' - סיכון האשראי על בסיס מאוחד לפי אזור גיאוגרפי של סיכון סופי של ארצות מתפתחות (LCD) 250

תוספת ז' - תמצית מאזן מאוחד לסוף רבעון - מידע רב רבעוני 251

תוספת ח' - תמצית דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון - מידע רב רבעוני 252

תוספת א' - מאזן מאוחד - מידע רב תקופתי

	ליום 31 בדצמבר				
	2007	2006	2005	2004	2003
	סכומים מדווחים[1]				סכומים מותאמים[1]
	במיליוני שקלים חדשים				
נכסים					
מזומנים ופקדונות בבנקים	19,850	*25,100	20,586	17,751	16,888
ניירות ערך	37,278	*38,977	*42,226	*40,099	38,774
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	346	–	–	–	–
אשראי לציבור	101,899	*90,097	*87,778	*81,254	79,671
אשראי לממשלה	374	*324	92	271	367
השקעות בחברות כלולות	2,008	*1,367	*1,478	*1,258	*1,218
בניינים וציוד	2,780	2,614	2,268	1,978	2,102
נכסים אחרים	4,275	*4,044	*4,292	*3,666	*3,462
סך כל הנכסים	168,810	162,523	158,720	146,277	142,482
התחייבויות והון					
פקדונות הציבור	130,518	130,517	130,285	121,982	120,104
פקדונות מבנקים	5,072	8,099	6,518	4,806	4,948
פקדונות הממשלה	125	119	136	127	140
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	5,895	–	–	–	–
איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	7,437	6,302	5,342	4,809	4,223
התחייבויות אחרות	10,412	*9,119	9,254	7,718	6,628
סך כל ההתחייבויות	159,459	154,156	151,535	139,442	136,043
זכויות בעלי מניות חיצוניים	147	402	467	449	484
הון עצמי	9,204	7,965	6,718	6,386	5,955
סך כל ההתחייבויות וההון	168,810	162,523	158,720	146,277	142,482

* סווג מחדש.

הערה:

(1) ר' ביאור 1ב'.

תוספת ב' - דוח רווח והפסד מאוחד - מידע רב תקופתי

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר				
	2007	2006	2005	2004	2003
	סכומים מדווחים[1]				
	במיליוני שקלים חדשים				
רווח מימוני					
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים	4,225	3,790	3,697	3,473	2,970
הפרשה לחובות מסופקים	447	570	691	880	845
רווח מפעולות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים	3,778	3,220	3,006	2,593	2,125
הכנסות תפעוליות ואחרות					
עמלות תפעוליות	2,216	1,911	1,863	1,776	1,666
רווחים מהשקעות במניות, נטו	58	65	3	103	9
הכנסות אחרות	298	383	540	352	434
סך כל ההכנסות התפעוליות והאחרות	2,572	2,359	2,406	2,231	2,109
הוצאות תפעוליות ואחרות					
משכורות והוצאות נלוות	3,030	*3,202	*2,967	2,564	2,303
אחזקת ופחת בניינים וציוד	819	679	670	634	638
הוצאות אחרות	1,217	*1,139	*1,092	830	669
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות	5,066	5,020	4,729	4,028	3,610
רווח מפעולות רגילות לפני מיסים בסכומים מדווחים	1,284	559	683	796	624
שחיקות והתאמות[1]	–	–	–	–	30
רווח מפעולות רגילות לפני מסים	1,284	559	683	796	654
הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות	566	350	324	342	371
רווח מפעולות רגילות לאחר מסים	718	209	359	454	283
חלקו של הבנק ברווחים מפעולות רגילות של חברות כלולות, לאחר השפעת מס	45	188	174	135	117
רווח לפני חלקם של בעלי מניות חיצוניים	763	397	533	589	400
חלקם של בעלי מניות חיצוניים ברווחים מפעולות רגילות לאחר מסים של חברות מאוחדות	(56)	(82)	(75)	(56)	(60)
רווח מפעולות רגילות	707	315	458	533	340
השפעה מצטברת, נטו, לתחילת השנה של שינוי שיטה חשבונאית	–	–	(4)	(1)	10
רווח נקי לפני רווח מפעולות בלתי רגילות לאחר מיסים	707	315	454	532	350
ביטול הפרשה (הפרשה) לירידת ערך בגין השקעה בחברה כלולה	–	173	–	–	(173)
רווח (הפסד) נטו, מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים	558	348	4	24	(23)
רווח נקי	1,265	836	458	556	154

* סווג מחדש.

ראה הערות בעמוד הבא.

תוספת ב' - דוח רווח והפסד מאוחד - מידע רב תקופתי (המשך)

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר				
	2007	2006	2005	2004	2003
	סכומים מדווחים[1]				
	במיליוני שקלים חדשים				
רווח למניה (בשקל חדש) למניה בת 0.1 שקל חדש[1]:					
רווח נקי מפעולות רגילות	0.72	0.32	0.47	0.54	0.35
רווח (הפסד) נטו, מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים[2]	0.57	0.53	–	0.03	(0.19)
רווח נקי	1.29	0.85	0.47	0.57	0.16
סך-הכל כמות המניות לצורך החישוב הנ"ל (באלפים)	980,639	980,639	980,639	980,639	980,639

הערות:
(1) ר' ביאור 1 ב' לדוחות הכספיים.
(2) 31.12.2006: כולל ביטול הפרשה לירידת ערך בגין השקעה בחברה כלולה.
31.12.2005 ו-31.12.2004: כולל השפעה מצטברת, נטו, לתחילת השנה של שינוי שיטה חשבונאית.
31.12.2003: כולל הפרשה לירידת ערך בגין השקעה בחברה כלולה והשפעה מצטברת, נטו, לתחילת השנה של שינוי שיטה חשבונאית.

תוספת ג' - שיעורי הכנסה והוצאה מימוניים של הבנק והחברות המאוחדות שלו[1]
סכומים מדווחים

	2007				2006			
		שיעור הכנסה (הוצאה)				שיעור הכנסה (הוצאה)		
	יתרה ממוצעת[2]	הכנסות (הוצאות) מימון	ללא השפעת נגזרים	כולל השפעת נגזרים[3]	יתרה ממוצעת[2]	הכנסות (הוצאות) מימון	ללא השפעת נגזרים	כולל השפעת נגזרים[3]
	במיליוני שקלים חדשים		באחוזים		במיליוני שקלים חדשים		באחוזים	
מטבע ישראלי לא צמוד:								
נכסים[4][5]	60,249	3,660	6.07		*53,588	3,586		6.69
השפעת נגזרים:[3]								
נגזרים מגדרים	65	2			–	–		
נגזרים משובצים ו–ALM	29,566	910			9,708	57		
סך–הכל נכסים	89,880	4,572		5.09	63,296	3,643		5.76
התחייבויות[5]	(57,918)	(1,693)	(2.92)		*(53,020)	(1,969)		(3.71)
השפעת נגזרים:[3]								
נגזרים מגדרים	(66)	–			–	–		
נגזרים משובצים ו–ALM	(28,146)	(884)			(8,386)	18		
סך–הכל התחייבויות	(86,130)	(2,577)		(2.99)	(61,406)	(1,951)		(3.18)
פער הריבית			3.15	2.10			2.98	2.58
מטבע ישראלי צמוד למדד:								
נכסים[4][5]	21,544	1,715	7.96		21,434	1,111	5.18	
השפעת נגזרים:[3]								
נגזרים מגדרים	–	–			–	–		
נגזרים משובצים ו–ALM	655	30			51	3		
סך–הכל נכסים	22,199	1,745		7.86	21,485	1,114		5.19
התחייבויות[5]	(18,727)	(1,274)	(6.80)		(18,841)	(742)	(3.94)	
השפעת נגזרים:[3]								
נגזרים מגדרים	–	–			–	–		
נגזרים משובצים ו–ALM	(1,574)	(109)			(964)	(25)		
סך–הכל התחייבויות	(20,301)	(1,383)		(6.81)	(19,805)	(767)		(3.87)
פער הריבית			1.16	1.05			1.24	1.32
מטבע חוץ:[6]								
נכסים[4][5]	73,352	(1,033)	(1.41)		76,132	(832)	(1.09)	
השפעת נגזרים:[3]								
נגזרים מגדרים	755	(110)			**890	**12		
נגזרים משובצים ו–ALM	40,365	(848)			**31,502	**(550)		
סך–הכל נכסים	114,472	(1,991)		(1.74)	108,524	(1,370)		(1.26)
התחייבויות[5]	(73,529)	2,724	3.70		(75,471)	2,375	3.15	
השפעת נגזרים:[3]								
נגזרים מגדרים	(753)	114			**(906)	**(2)		
נגזרים משובצים ו–ALM	(40,818)	672			**(29,244)	**453		
סך–הכל התחייבויות	(115,100)	3,510		3.05	(105,621)	2,826		2.68
פער הריבית			2.29	1.31			2.06	1.42

* מספרי ההשוואה סווגו מחדש, על מנת שיכללו יתרות חוב והתחייבויות בגין עסקאות פתוחות בכרטיסי אשראי.
** סווג מחדש.
הערות לטבלה ראה בעמ' 244.

תוספת ג' - שיעורי הכנסה והוצאה מימוניים של הבנק והחברות המאוחדות שלו[1] (המשך)
סכומים מדווחים

	2007				2006			
			שיעור הכנסה (הוצאה)				שיעור הכנסה (הוצאה)	
	יתרה ממוצעת[2]	הכנסות (הוצאות) מימון	ללא השפעת נגזרים	כולל השפעת נגזרים[3]	יתרה ממוצעת[2]	הכנסות (הוצאות) מימון	ללא השפעת נגזרים	כולל השפעת נגזרים[3]
	במיליוני שקלים חדשים		באחוזים		במיליוני שקלים חדשים		באחוזים	
סך-הכל:								
הכנסות מימון הנכסים הכספיים שהניבו[4][5]	155,145	4,342	2.80		151,154	3,865	2.56	
השפעת נגזרים:[3]								
נגזרים מגדרים	820	(108)			890	12		
נגזרים משובצים ו-ALM	70,586	92			41,261	(490)		
סך-הכל נכסים	226,551	4,326	1.91		193,305	3,387	1.75	
ההתחייבויות הכספיות שגרמו להוצאות מימון[5]	(150,174)	(243)	(0.16)		(147,332)	(336)	(0.23)	
השפעת נגזרים:[3]								
נגזרים מגדרים	(819)	114			(906)	(2)		
נגזרים משובצים ו-ALM	(70,538)	(321)			(38,594)	446		
סך-הכל התחייבויות	(221,531)	(450)	(0.20)		(186,832)	108	0.06	
פער הריבית			2.64	1.71			2.33	1.81
בגין אופציות		(75)				108		
בגין מכשירים נגזרים אחרים (לא כולל אופציות, נגזרים בגידור, ב-ALM ונגזרים משובצים שהופרדו)[3]		89				(4)		
עמלות מעסקי מימון והכנסות מימון אחרות[7]		363				305		
הוצאות מימון אחרות		(28)				(114)		
רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים		4,225				3,790		
הפרשה לחובות מסופקים (לרבות הפרשה כללית ונוספת)		(447)				(570)		
רווח מפעילות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים		3,778				3,220		

הערות לטבלה ראה בעמ' הבא.

תוספת ג' - שיעורי הכנסה והוצאה מימוניים של הבנק והחברות המאוחדות שלו[1] (המשך)

סכומים מדווחים

	2007	2006
	יתרה ממוצעת	יתרה ממוצעת
	במיליוני שקלים חדשים	
סך-כל:		
הנכסים הכספיים שהניבו הכנסות מימון[4][5]	155,145	151,154
נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים[8]	1,325	–
נכסים כספיים אחרים[5]	3,405	3,355
הפרשה כללית והפרשה נוספת לחובות מסופקים	(609)	(721)
סך-כל הנכסים הכספיים	159,266	153,788
סך-כל:		
התחייבויות כספיות שגרמו הוצאות מימון[5]	(150,174)	(147,332)
התחייבויות הנובעות ממכשירים נגזרים[8]	(1,384)	(200)
התחייבויות כספיות אחרות[5]	(4,552)	(3,420)
סך-כל ההתחייבויות הכספיות	(156,110)	(150,952)
סך-הכל עודף נכסים כספיים על התחייבויות כספיות	3,156	2,836
נכסים לא כספיים	5,898	4,827
התחייבויות לא כספיות	(192)	(61)
סך-כל האמצעים ההוניים	8,862	7,602

הערות:

(1) הנתונים בלוח זה ניתנים לפני ולאחר השפעת מכשירים נגזרים (לרבות השפעות חוץ מאזניות של מכשירים נגזרים).

(2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות, פרט למגזר מטבע ישראלי לא צמוד בו מחושבת היתרה הממוצעת על בסיס נתונים יומיים, ולאחר ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של ההפרשות הספציפיות לחובות מסופקים.

(3) מכשירים נגזרים מגדרים (למעט אופציות), נגזרים משובצים שהופרדו ונגזרים (ALM) המהווים חלק ממערך ניהול נכסים והתחייבויות של הבנק.

(4) מהיתרה הממוצעת של הנכסים נוכתה/נוספה היתרה הממוצעת של רווחים/הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי ההוגן של איגרות חוב למסחר וכן של רווחים/הפסדים בגין איגרות חוב זמינות למכירה, הכלולים בהון העצמי במסגרת רווח כולל אחר מצטבר בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן" (לרבות בגין איגרות חוב שהועברו מהתיק הזמין למכירה לתיק המוחזק לפדיון) 2007 – בסך (192) מיליון ש"ח במגזר הלא צמוד, (14) מיליון ש"ח במגזר הצמוד למדד ו-84 מיליון ש"ח במגזר מטבע חוץ. 2006 – בסך (73) מיליון ש"ח במגזר הלא צמוד, (2) מיליון ש"ח במגזר הצמוד למדד ו-132 מיליון ש"ח במגזר במטבע חוץ.

(5) למעט מכשירים נגזרים.

(6) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

(7) לרבות רווחים/הפסדים ממכירת השקעות באיגרות חוב ומהתאמות לשווי הוגן של איגרות חוב למסחר.

(8) יתרות מאזניות ממוצעות של מכשירים נגזרים (לא כולל יתרות חוץ מאזניות ממוצעות של מכשירים נגזרים).

תוספת ג' - שיעורי הכנסה והוצאה מימוניים של הבנק והחברות המאוחדות שלו[1] (המשך)

	2007				2006			
			שיעור הכנסה (הוצאה)				שיעור הכנסה (הוצאה)	
	יתרה ממוצעת[2]	הכנסות (הוצאות) מימון	ללא השפעת נגזרים	כולל השפעת נגזרים[3]	יתרה ממוצעת[2]	הכנסות (הוצאות) מימון	ללא השפעת נגזרים	כולל השפעת נגזרים[3]
	במיליוני דולר של ארה"ב*		באחוזים		במיליוני דולר של ארה"ב*		באחוזים	
מטבע חוץ-נומינלי ב-$ ארה"ב:[6]**								
נכסים[4][5]	17,839	1,021	5.72		16,974	931	5.48	
השפעת נגזרים:[3]								
נגזרים מגדרים	187	(17)			200**	15**		
נגזרים משובצים ו-ALM	10,003	400			7,063**	248**		
סך-הכל נכסים	28,029	1,404	5.01		24,237	1,194		4.93
התחייבויות[5]	(17,938)	(721)	(4.02)		(16,916)	(630)	(3.72)	
השפעת נגזרים:[3]								
נגזרים מגדרים	(187)	18			(203)**	(17)**		
נגזרים משובצים ו-ALM	(10,069)	(386)			(7,208)**	(218)**		
סך-הכל התחייבויות	(28,194)	(1,089)	(3.86)		(24,327)	(865)		(3.56)
פער הריבית		315	1.70	1.15		329	1.76	1.37

* תרגום הנתונים השקליים על בסיס נומינלי לשער היציג של הדולר של ארצות הברית.
** סווג מחדש.

הערות:
(1) הנתונים בלוח זה ניתנים לפני ולאחר השפעת מכשירים נגזרים (לרבות השפעות חוץ מאזניות של מכשירים נגזרים).
(2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות, פרט למגזר מטבע ישראלי לא צמוד בו מחושבת היתרה הממוצעת על בסיס נתונים יומיים, ולאחר ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של ההפרשות הספציפיות לחובות מסופקים.
(3) מכשירים נגזרים מגדרים (למעט אופציות), נגזרים משובצים שהופרדו ונגזרים (ALM) המהווים חלק ממערך ניהול נכסים והתחייבויות של הבנק.
(4) מהיתרה הממוצעת של הנכסים נוכתה/נוספה היתרה הממוצעת של רווחים/הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של איגרות חוב למסחר וכן של רווחים/הפסדים בגין איגרות חוב זמינות למכירה (לרבות בגין איגרות חוב שהועברו מהתיק הזמין למכירה לתיק המוחזק לפדיון) 2007 - בסך 20 מיליון דולר. 2006 - בסך 29 מיליון דולר.
(5) למעט מכשירים נגזרים.
(6) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

תוספת ד' - חשיפה של הבנק וחברות המאוחדות שלו, לשינויים בשיעורי הריבית ליום 31 בדצמבר 2007

סכומים מדווחים

	עם דרישה עד חודש	מעל חודש עד 3 חודשים	מעל 3 חודשים עד שנה	מעל שנה עד 3 שנים
מטבע ישראלי לא צמוד				
סך הכל נכסים	46,034	6,156	2,723	4,251
סך הכל התחייבויות	48,645	3,078	6,260	1,709
הפרש	(2,611)	3,078	(3,537)	2,542
השפעת עסקות עתידיות והתקשרויות מיוחדות	24,005	(493)	(2,979)	(10,673)
אופציות	(25)	(41)	153	(56)
החשיפה לשינויים בשיעור הריבית במגזר	21,369	2,544	(6,363)	(8,187)
החשיפה המצטברת במגזר	21,369	23,913	17,550	9,363
מטבע ישראלי צמוד למדד				
סך הכל נכסים	858	621	2,937	6,295
סך הכל התחייבויות	511	1,135	3,295	4,430
הפרש	347	(514)	(358)	1,865
השפעת עסקות עתידיות והתקשרויות מיוחדות	62	(23)	(198)	(290)
אופציות	–	–	–	–
החשיפה לשינויים בשיעור הריבית במגזר	409	(537)	(556)	1,575
החשיפה המצטברת במגזר	409	(128)	(684)	891
מטבע חוץ**				
סך הכל נכסים	33,965	16,394	7,839	3,529
סך הכל התחייבויות	39,725	24,597	8,907	1,075
הפרש	(5,760)	(8,203)	(1,068)	2,454
השפעת עסקות עתידיות והתקשרויות מיוחדות	817	718	(2,467)	5
אופציות	25	41	(153)	55
החשיפה לשינויים בשיעור הריבית במגזר	(4,918)	(7,444)	(3,688)	2,514
החשיפה המצטברת במגזר	(4,918)	(12,362)	(16,050)	(13,536)
חשיפה כוללת לשינויים בשיעורי הריבית				
סך הכל נכסים***	80,857	23,171	13,499	14,075
יתרת חוב הנובעת מעסקאות בכרטיסי אשראי****				
סך הכל נכסים במאזן	80,857	23,171	13,499	14,075
סך הכל התחייבויות***	88,881	28,810	18,462	7,214
זכאים בגין פעילות בכרטיסי אשראי****				
סך הכל התחייבויות במאזן	88,881	28,810	18,462	7,214
הפרש	(8,024)	(5,639)	(4,963)	6,861
השפעת עסקות עתידיות והתקשרויות מיוחדות	24,884	202	(5,644)	(10,959)
החשיפה לשינויים בשיעור הריבית במגזר	16,860	(5,437)	(10,607)	(4,098)
החשיפה המצטברת במגזר	16,860	11,423	816	(3,282)

הערות כלליות:

1. נתונים מלאים על החשיפה לשינויים בשיעור הריבית בכל מגזר, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.
2. בלוח זה,הנתונים לפי תקופות מציגים את הערך הנוכחי של זרמים עתידיים כשהם מהוונים לפי שיעור התשואה הפנימי של הסעיף המאזני. הזרמים העתידיים שהוונו כאמור, כוללים ריבית שתצטבר עד למועד הפרעון, או עד למועד שינוי הריבית, המוקדם שבהם.
3. השפעת עסקאות גידור כלולה בסך כל הנכסים או סך ההתחייבויות,לפי העניין.

מעל 3 עד 5 שנים	מעל 5 עד 10 שנים	מעל 10 עד 20 שנה	מעל 20 שנה	ללא תקופת פרעון*	סך הכל	שיעור תשואה פנימי באחוזים	משך חיים ממוצע בשנים	שיעור תשואה פנימי באחוזים	משך חיים ממוצע בשנים
								31.12.2006	
1,084	2,632	457	2	1,351	64,690	6.00	0.71	5.20	0.62
420	704	406	117	115	61,454	3.01	0.41	2.23	0.30
664	1,928	51	(115)	1,236	3,236	2.99	0.30	2.97	0.32
(2,853)	(6,749)	26	–	–	284	–	–	–	–
(186)	120	363	1	–	329	–	–	–	–
(2,375)	(4,701)	440	(114)	1,236	3,849	–	–	–	–
6,988	2,287	2,727	2,613	3,849	–	–	–	–	–
4,267	5,151	2,374	171	179	22,853	5.08	4.61	5.32	4.16
3,259	4,625	1,538	–	89	18,882	4.30	4.11	4.39	4.03
1,008	526	836	171	90	3,971	0.78	0.50	0.93	0.13
(37)	(2,343)	(237)	–	–	(3,066)	–	–	–	–
–	2	–	–	–	2	–	–	–	–
971	(1,815)	599	171	90	907	–	–	–	–
1,862	47	646	817	907	–	–	–	–	–
1,964	2,761	2,273	984	344	70,053	5.08	1.35	4.62	1.26
159	86	42	–	27	74,618	3.34	0.23	3.63	0.51
1,805	2,675	2,231	984	317	(4,565)	1.74	1.12	0.99	0.75
402	3,360	(53)	–	–	2,782	–	–	–	–
186	(121)	(363)	(1)	–	(331)	–	–	–	–
2,393	5,914	1,815	983	317	(2,114)	–	–	–	–
(11,143)	(5,229)	(3,414)	(2,431)	(2,114)	–	–	–	–	–
7,315	10,544	5,104	1,157	8,799	164,521	–	1.56	–	1.43
					4,289				
7,315	10,544	5,104	1,157	8,799	168,810				
3,838	5,415	1,986	117	447	155,170	–	0.77	–	0.88
					4,289				
3,838	5,415	1,986	117	447	159,459				
3,477	5,129	3,118	1,040	8,352	9,351	–	0.79	–	0.55
(2,488)	(5,731)	(264)	–	–	–	–	–	–	–
989	(602)	2,854	1,040	8,352	9,351	–	–	–	–
(2,293)	(2,895)	(41)	999	9,351	–	–	–	–	–

* בטור "ללא תקופת פרעון" מוצגת יתרה מאזנית.
** לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
*** כולל נכסים והתחייבויות לא כספיים המוצגים בטור "ללא תקופת פרעון".
**** נכסים והתחייבויות הנובעים מהשימוש בכרטיסי אשראי, שהלקוחות כבר התחייבו על פיהם.

תוספת ה' - סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק על בסיס מאוחד

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

	31 בדצמבר 2007				
	סיכון אשראי מאזני[1]	סיכון אשראי חוץ מאזני[2]	סיכון אשראי כולל לציבור	ההוצאה השנתית בגין הפרשה ספציפית לחובות מסופקים	יתרת חובות בעייתיים[3]
1. בגין פעילות לווים בישראל					
חקלאות	797	392	1,189	(3)	41
תעשיה	12,581	13,517	26,098	76	925
בינוי ונדל"ן	12,853	11,096	23,949	92	2,576
חשמל ומים	1,003	329	1,332	–	2
מסחר	8,138	6,798	14,936	52	382
בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל	2,111	627	2,738	28	896
תחבורה ואחסנה	3,453	1,513	4,966	10	89
תקשורת ושירותי מחשב	2,334	2,128	4,462	8	424
שירותים פיננסיים	8,048	14,286	22,334	5	41
שירותים עסקיים אחרים	6,094	3,525	9,619	22	311
שירותים ציבוריים וקהילתיים	1,595	1,098	2,693	9	181
אנשים פרטיים – הלוואות לדיור	11,149	649	11,798	10	425
אנשים פרטיים – אחר	13,216	10,646	23,862	123	590
סך הכל	83,372	66,604	149,976	432	6,883
בניכוי פיקדון בחו"ל הצמוד לסיכון האשראי של לווה	(59)	–	(59)	–	–
סך הכל	83,313	66,604	149,917	432	6,883
סיכון אשראי שנכלל בענפי המשק השונים:					
תנועות ההתיישבות[4]	409	141	550	3	113
רשויות מקומיות[5]	216	138	354	–	11
2. בגין פעילות לווים בחו"ל					
חקלאות	28	–	28	–	–
תעשיה	4,049	2,963	7,012	12	149
בינוי ונדל"ן	6,606	2,280	8,886	4	107
חשמל ומים	79	125	204	–	–
מסחר	4,176	3,722	7,898	(11)	130
בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל	724	130	854	–	–
תחבורה ואחסנה	113	21	134	–	–
תקשורת ושירותי מחשב	154	17	171	–	25
שירותים פיננסיים	3,815	1,267	5,082	10	64
שירותים עסקיים אחרים	1,943	1,698	3,641	12	84
שירותים ציבוריים וקהילתיים	79	39	118	–	–
אנשים פרטיים – הלוואות לדיור	35	–	35	–	–
אנשים פרטיים – אחר	1,019	439	1,458	–	7
סך הכל	22,820	12,701	35,521	27	566

הערות:

(1) אשראי לציבור בסך 102,487 מיליוני ש"ח והשקעות באיגרות חוב של הציבור בסך של 3,199 מיליוני ש"ח ונכסים הנובעים ממכשירים נגזרים שבוצעו כנגד הציבור בסך של 447 מיליוני ש'ח.

(2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות של חבות של לווה. מידע בדבר מסגרות שאינן מנוצלות נכלל באופן חלקי בחברה מאוחדת, בשל העדר נתונים.

(3) יתרות חובות בעייתיים בניכוי אשראי המכוסה בבטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים. כולל רכיבי סיכון חוץ מאזני.

(4) קיבוצים ומושבים, אירגונים איזוריים וארציים ותאגידים שבשליטת תנועות ההתיישבות.

(5) לרבות תאגידים בשליטתם.

סיכון האשראי ויתרות החובות הבעייתיים מוצגים לאחר ניכוי ההפרשות הספציפיות לחובות מסופקים.

תוספת ה' - סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק על בסיס מאוחד (המשך)

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

	31 בדצמבר 2006				
	סיכון אשראי מאזני[1]	סיכון אשראי חוץ מאזני[2]	סיכון אשראי כולל לציבור	ההוצאה השנתית בגין הפרשה ספציפית לחובות מסופקים	יתרת חובות בעיתיים[3]
1. בגין פעילות לווים בישראל					
חקלאות	718	395	1,113	8	41
תעשיה	11,499	11,172	22,671	122	876
בינוי ונדל"ן	11,210	10,292	21,502	153	3,036
חשמל ומים	1,381	331	1,712	(2)	2
מסחר	7,942	5,321	13,263	42	447
בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל	2,128	554	2,682	6	1,053
תחבורה ואחסנה	2,917	1,097	4,014	16	100
תקשורת ושירותי מחשב	2,431	1,269	3,700	9	635
שירותים פיננסיים	*6,107	7,401	13,508	40	145
שירותים עסקיים אחרים	5,040	2,815	7,855	48	266
שירותים ציבוריים וקהילתיים	1,560	859	2,419	5	187
אנשים פרטיים – הלוואות לדיור	*9,615	*881	10,496	19	*462
אנשים פרטיים – אחר	*12,088	*10,531	22,619	77	*485
סך הכל	74,636	52,918	127,554	543	7,735
בניכוי פיקדון בחו"ל הצמוד לסיכון האשראי של לווה	(63)	–	(63)	–	–
סך הכל	74,573	52,918	127,491	543	7,735
סיכון אשראי שנכלל בענפי המשק השונים:					
תנועות ההתיישבות[4]	*348	*11	359	8	*142
רשויות מקומיות[5]	244	*182	426	–	16
2. בגין פעילות לווים בחו"ל					
חקלאות	25	–	25	–	–
תעשיה	3,609	2,677	6,286	58	99
בינוי ונדל"ן	4,911	1,648	6,559	–	42
חשמל ומים	75	127	202	–	–
מסחר	4,214	3,623	7,837	42	111
בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל	490	31	521	–	–
תחבורה ואחסנה	67	62	129	–	–
תקשורת ושירותי מחשב	118	11	129	–	–
שירותים פיננסיים	3,132	877	4,009	–	4
שירותים עסקיים אחרים	1,406	1,303	2,709	–	–
שירותים ציבוריים וקהילתיים	60	3	63	–	–
אנשים פרטיים – הלוואות לדיור	11	–	11	–	–
אנשים פרטיים – אחר	1,179	332	1,511	–	4
סך הכל	19,297	10,694	29,991	100	260

* הוצג מחדש.

הערות:

(1) אשראי לציבור בסך 90,691 מיליוני ש"ח והשקעות באיגרות חוב של הציבור בסך של 2,678 מיליוני ש"ח ונכסים הנובעים ממכשירים נגזרים שבוצעו כנגד הציבור בסך של 501 מיליוני ש"ח.

(2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות של חבות של לווה. מידע בדבר מסגרות שאינן מנוצלות נכלל באופן חלקי בחברה מאוחדת, בשל העדר נתונים.

(3) יתרות חובות בעייתיים בניכוי אשראי המכוסה בבטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים. כולל רכיבי סיכון חוץ מאזני.

(4) קיבוצים ומושבים, אירגונים איזוריים וארציים ותאגידים שבשליטת תנועות ההתיישבות.

(5) לרבות תאגידים בשליטתם.

סיכון האשראי ויתרות החובות הבעייתיים מוצגים לאחר ניכוי ההפרשות הספציפיות לחובות מסופקים.

תוספת ו' - סיכון אשראי על בסיס מאוחד לפי איזור גיאוגרפי של סיכון סופי של ארצות מתפתחות (LDC)
סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

	31 בדצמבר	
	2007	2006*
אשראי[1][2]	1,284	1,155
סיכון אשראי חוץ מאזני[3]	130	82
סך הכל	1,414	1,237

* סווג מחדש.

הערות:

(1) לאחר ניכוי ההפרשות הספציפיות לחובות מסופקים.

(2) סכום ההוצאה בגין ההפרשה הספציפית לחובות מסופקים מסתכם לסך 2.2 מיליון ש"ח (2006: 0.1 מיליון ש"ח).

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

תוספת ז' - תמצית מאזן מאוחד לסוף רבעון - מידע רב רבעוני
סכומים מדווחים

	2007				2006			
רבעון	4	3	2	1	4	3	2	1
נכסים								
מזומנים ופקדונות בבנקים	19,850	23,238	26,135	24,021	*25,100	*23,075	22,084	21,134
ניירות ערך	37,278	*40,343	*39,825	*39,627	*38,977	*39,034	*40,688	*42,924
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו								
במסגרת הסכמי מכר חוזר	346	375	*488	149	–	–	–	–
אשראי לציבור	101,899	*96,911	*95,000	*90,789	*90,097	*89,707	*88,410	*87,917
אשראי לממשלה	374	12	*25	17	*324	*128	81	101
השקעות בחברות כלולות	2,008	1,527	1,450	*1,464	*1,367	*1,786	*1,732	*1,699
בניינים וציוד	2,780	2,715	2,678	2,645	2,614	2,567	2,412	2,369
נכסים אחרים	4,275	4,620	4,421	*3,897	*4,044	*4,167	*4,170	*4,041
סך כל הנכסים	168,810	169,741	170,022	162,609	162,523	160,464	159,577	160,185
התחייבויות והון								
פקדונות הציבור	130,518	*129,555	*133,189	*126,852	130,517	130,872	129,435	131,882
פקדונות מבנקים	5,072	7,530	8,157	9,548	8,099	6,817	7,732	6,428
פקדונות הממשלה	125	124	123	96	119	130	120	107
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו								
במסגרת הסכמי רכש חוזר	5,895	*6,273	*2,768	*1,953	–	–	–	–
כתבי התחייבות נדחים	7,437	6,730	6,614	6,432	6,302	5,856	5,561	5,560
התחייבויות אחרות	10,412	*10,225	*10,183	*9,072	*9,119	*8,808	9,118	8,898
סך כל ההתחייבויות	159,459	160,437	161,034	153,953	154,156	152,483	151,966	152,875
זכויות בעלי מניות חיצוניים	147	136	120	418	402	444	463	487
הון עצמי	9,204	9,168	8,868	8,238	7,965	7,537	7,148	6,823
סך כל ההתחייבויות וההון	168,810	169,741	170,022	162,609	162,523	160,464	159,577	160,185

* סווג מחדש.

תוספת ח' - תמצית דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון - מידע רב רבעוני

סכומים מדווחים

רבעון	2007			
	4	3	2	1
	במיליוני שקלים חדשים			
רווח מימוני				
רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים	1,075	1,212	916	1,022
הפרשה לחובות מסופקים	85	108	158	96
רווח מפעילות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים	990	1,104	758	926
הכנסות תפעוליות ואחרות				
עמלות תפעוליות	585	560	540	531
רווחים (הפסדים) מהשקעות במניות, נטו	(16)	20	4	50
הכנסות אחרות	57	42	131	68
סך כל ההכנסות התפעוליות והאחרות	626	622	675	649
הוצאות תפעוליות ואחרות				
משכורות והוצאות נלוות	834	768	641	787
אחזקה ופחת בניינים וציוד	223	212	194	190
הוצאות אחרות	357	279	328	253
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות	1,414	1,259	1,163	1,230
רווח מפעולות רגילות לפני מסים	202	467	270	345
הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות	135	195	69	167
רווח מפעולות רגילות לאחר מסים	67	272	201	178
חלקו של הבנק ברווחים מפעולות של חברות כלולות, לאחר השפעת המס	(99)	56	47	41
רווח (הפסד) נקי לפני חלקם של בעלי מניות חיצוניים	(32)	328	248	219
חלקם של בעלי מניות חיצוניים ברווחים מפעולות רגילות לאחר מסים של חברות מאוחדות	(10)	(16)	(13)	(17)
רווח (הפסד) מפעולות רגילות	(42)	312	235	202
רווח נטו, מפעולות בלתי רגילות לאחר מיסים	83	80	392	3
רווח נקי	41	392	627	205
רווח למניה (בשקל חדש) למניה בת 0.1 שקל חדש:				
רווח (הפסד) נקי מפעולות רגילות	(0.05)	0.32	0.24	0.21
רווח נטו, מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים	0.09	0.08	0.40	–
רווח נקי	0.04	0.40	0.64	0.21
סך הכל כמות המניות לצורך החישוב הנ"ל (באלפים)	980,639	980,639	980,639	980,639

תוספת ח' - תמצית דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון - מידע רב רבעוני (המשך)
סכומים מדווחים

	2006			
רבעון	4	3	2	1
	במיליוני שקלים חדשים			
רווח מימוני				
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים	1,004	961	933	892
הפרשה לחובות מסופקים	177	142	109	142
רווח מפעולות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים	827	819	824	750
הכנסות תפעוליות ואחרות				
עמלות תפעוליות	502	471	465	473
רווחים מהשקעות במניות, נטו	14	1	42	8
הכנסות אחרות	113	66	95	109
סך כל ההכנסות התפעוליות והאחרות	629	538	602	590
הוצאות תפעוליות ואחרות				
משכורות והוצאות נלוות	834	623*	749	996
אחזקה ופחת בניינים וציוד	179	175	159	166
הוצאות אחרות	334	245*	289	271
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות	1,347	1,043	1,197	1,433
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מסים	109	314	229	(93)
הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות	70	112	90	78
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לאחר מסים	39	202	139	(171)
חלקו של הבנק ברווחים מפעולות של חברות כלולות, לאחר השפעת המס	29	61	49	49
רווח (הפסד) לפני חלקם של בעלי מניות חיצוניים	68	263	188	(122)
חלקם של בעלי מניות חיצוניים ברווחים מפעולות רגילות לאחר מסים של חברות מאוחדות	(16)	(18)	(25)	(23)
רווח (הפסד) מפעולות רגילות	52	245	163	(145)
ביטול הפרשה לירידת ערך בגין השקעה בחברה כלולה	–	–	–	173
רווח (הפסד) נטו, מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים	96	(1)	254	(1)
רווח נקי	148	244	417	27
רווח (הפסד) למניה (בשקל חדש) למניה בת 0.1 שקל חדש:				
רווח (הפסד) נקי מפעולות רגילות	0.05	0.25	0.17	(0.15)
רווח נטו, מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים[1]	0.10	–	0.26	0.18
רווח נקי	0.15	0.25	0.43	0.03
סך הכל כמות המניות לצורך החישוב הנ"ל (באלפים)	980,639	980,639	980,639	980,639

* סווג מחדש.

הערה:

(1) כולל ביטול הפרשה לירידת ערך בגין השקעה בחברה כלולה.

הצהרה (Certification)

אני, גיורא עופר, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק דיסקונט לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2007 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים השנתיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המדווחים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לצורך גילוי הנדרש בדוח של הבנק. וכן:

(א) קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;

(ב) הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן

(ג) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן

5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים, לדירקטוריון, לוועדת הביקורת של הדירקטוריון ולוועדת מאזן של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:

א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן

ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

31 במרס 2008

גיורא עופר

המנהל הכללי

הצהרה (Certification)

אני, יוסף ברסי, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק דיסקונט לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2007 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המדווחים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לצורך גילוי הנדרש בדוח של הבנק. וכן:

(א) קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;

(ב) הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן

(ג) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן

5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים, לדירקטוריון, לוועדת הביקורת של הדירקטוריון ולוועדת מאזן של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:

א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן

ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

יוסף ברסי, סמנכ"ל בכיר

חשבונאי ראשי

31 במרס 2008

דוח הדירקטוריון וההנהלה על אחריותם לדוח השנתי

הדוח השנתי הוכן על ידי הנהלת הבנק והיא האחראית לנאותותו. דוח זה כולל דוחות כספיים ערוכים בהתאם לעקרונות חשבונאים מקובלים וכללי הדיווח שנקבעו בהוראות המפקח על הבנקים ובהנחיותיו, מידע נוסף הערוך בהתאמה להם וכן מידע אחר.

עריכת דוחות כספיים תקופתיים מחייבת גם עריכת אומדנים לצורך קביעתם של סכומים וסעיפים מסויימים בדוחות. אומדנים אלה נערכו על ידי הנהלת הבנק בהתאם למיטב שיקול דעתה.

כדי להבטיח את נאותות הדיווח הכספי של הבנק, מקיימת הנהלת הבנק מערכת מקיפה של בקרה פנימית שמטרתה להבטיח כי כל העסקות בבנק נערכות על פי הרשאות נאותות וכי נכסי הבנק מוגנים, שלמותם מובטחת והרשומות החשבונאיות מהוות בסיס מהימן לעריכת הדוחות הכספיים. מערכת הבקרה הפנימית מוגבלת מטבעה בכך, שאין היא מעניקה בטחון מוחלט אלא בטחון סביר בלבד לגבי יכולתה לגלות ולמנוע טעויות ופעולות חריגות. העקרון של הבטחון הסביר מבוסס על ההכרה, כי ההחלטה לגבי כמות המשאבים שתושקע בהפעלתם של אמצעי הבקרה, חייבת מטבע הדברים לקחת בחשבון את התועלת שתצמח מהפעלתם של אמצעים אלה.

דירקטוריון הבנק, שהינו אחראי לעריכת הדוחות הכספיים ולאישורם בהתאם לסעיף 92 לחוק החברות, קובע את המדיניות החשבונאית ומפקח על יישומה וכן קובע את מבנה מערכת הבקרה הפנימית ומפקח על תפקודה. המנהל הכללי אחראי לניהול השוטף של ענייני הבנק במסגרת המדיניות שקבע הדירקטוריון וכפוף להנחיותיו. הנהלת הבנק פועלת לפי המדיניות שנקבעה על ידי הדירקטוריון. הדירקטוריון, באמצעות ועדותיו, מקיים מפגשים שוטפים עם הנהלת הבנק וכן עם המבקר הפנימי ועם רואי החשבון המבקרים של הבנק במטרה לסקר את היקף עבודתם ואת תוצאותיה. רואי החשבון המבקרים של הבנק, ה"ה זיו האפט וסומך חייקין, ערכו ביקורת של הדוחות הכספיים השנתיים של הבנק, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973, ותקני ביקורת מסויימים, שפורסמו על ידי לשכת רואי חשבון בארה"ב ושיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים חוייב על פי ההנחיות של המפקח על הבנקים. מטרת הביקורת לאפשר להם לחוות את דעתם באיזו מידה משקפים דוחות אלה, בהתאם לעקרונות חשבונאים מקובלים וכללי הדיווח שנקבעו בהוראות המפקח על הבנקים ובהנחיותיו, את מצבו הכספי של הבנק, את תוצאות פעולותיו, את השינויים בהונו העצמי ואת תזרימי המזומנים. בהתאם לסעיף 170 לחוק החברות, רואי החשבון המבקרים אחראים כלפי הבנק ובעלי מניותיו לאמור בחוות דעתם לגבי הדוחות הכספיים. חוות הדעת של רואי החשבון המבקרים מצורפת לדוחות הכספיים השנתיים.

כמו כן, נמסר לעיונם של רואי החשבון המבקרים המידע בדוח הדירקטוריון ובסקירת ההנהלה (להלן - המידע הנלווה) על מנת שיוכלו להודיע אם קיימת אי התאמה מהותית בין המידע בדוחות הכספיים לבין המידע הנלווה, או אם המידע הנלווה כולל מידע שבאופן מהותי אינו תואם ראיות או מידע אחר שהגיעו לידיעת רואי החשבון המבקרים במהלך הביקורת. לא נתקבלה הודעה כאמור מרואי החשבון המבקרים. רואי החשבון המבקרים לא נקטו לצורך זה נהלי ביקורת נוספים על אלה שהיו חייבים לנקוט לצורך ביקורת הדוחות הכספיים.

31 במרס 2008

שלמה זהר
יו"ר הדירקטוריון

גיורא עופר
מנהל כללי

יוסף ברסי
סמנכ"ל בכיר
חשבונאי ראשי

2007 דוחות כספיים

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות 259
מאזן מאוחד והבנק 261
דוח רווח והפסד מאוחד 262
דוח רווח והפסד בנק 263
דוח על שינויים בהון העצמי 264
דוח על תזרימי מזומנים 266
ביאורים לדוחות כספיים 269

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק דיסקונט לישראל בע"מ

ביקרנו את המאזנים המצורפים של בנק דיסקונט לישראל בע"מ (להלן - הבנק) לימים 31 בדצמבר 2007 ו-2006 ואת המאזנים המאוחדים לאותם תאריכים ואת דוחות רווח והפסד, הדוחות על השינויים בהון העצמי והדוחות על תזרימי המזומנים - של הבנק ומאוחדים - לכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון וההנהלה של הבנק. אחריותנו היא לחוות דיעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

לא ביקרנו את הדוחות הכספיים של חברות כלולות, אשר ההשקעה בהן היא בסך 424 מיליון ש"ח ו-65 מיליון ש"ח לימים 31 בדצמבר 2007 ו-2006, בהתאמה, וחלק הקבוצה ברווח הנקי שלהן הוא בסך 25 מיליון ש"ח, 5 מיליון ש"ח ו-1 מיליון ש"ח לשלוש השנים, שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007. הדוחות הכספיים של אותן חברות בוקרו על ידי רואי חשבון אחרים שדוחותיהם הומצאו לנו, וחוות דעתנו, ככל שהיא מתייחסת לסכומים שנכללו בגין אותן חברות, מבוססת על דוחות רואי החשבון האחרים.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג - 1973, ותקני ביקורת שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי ההנחיות של המפקח על הבנקים. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון וההנהלה של הבנק, וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו ודוחות רואי החשבון האחרים מספקים בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו ועל הדוחות של רואי חשבון אחרים כאמור לעיל, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי - של הבנק ובמאוחד - לימים 31 בדצמבר 2007 ו-2006 ואת תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים - של הבנק ובמאוחד - לכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007.
כמו כן, לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.
כמוסבר בביאור 21ב', הדוחות הכספיים הנ"ל מוצגים בסכומים מדווחים, בהתאם לתקני חשבונאות של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות ולהוראות המפקח על הבנקים.
מבלי לסייג את חוות דעתנו הנ"ל, אנו מפנים את תשומת הלב לביאורים לדוחות הכספיים כדלהלן:
א. לביאור 6 ד' בדבר חקירה שנוהלה בארצות הברית בעניינים הקשורים בדיני איסור הלבנת הון והשלכותיה על אי די בי ניו יורק (חברה מאוחדת).
ב. לביאור 19 ג' סעיף 15.1 בדבר בקשה להכיר בתובענה מסויימת כתובענה ייצוגית ולסעיף 15.7 בדבר הודעת צד ג' שהוגשה כנגד הבנק וחברות מאוחדות שלו.

סומך חייקין
רואי חשבון

זיו האפט
רואי חשבון

31 במרס 2008

מאזן ליום 31 בדצמבר
סכומים מדווחים

		המאוחד		הבנק	
	ביאור	2007	2006	2007	2006
		במיליוני שקלים חדשים			
נכסים					
מזומנים ופקדונות בבנקים	2	19,850	*25,100	24,234	*27,625
ניירות ערך	3	37,278	*38,977	17,545	16,937
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר		346	–	346	–
אשראי לציבור	4	101,899	*90,097	59,574	51,467
אשראי לממשלות	5	374	*324	363	*313
השקעות בחברות מוחזקות (במאוחד–כלולות)	6	2,008	*1,367	7,980	6,618
בניינים וציוד	7	2,780	2,614	2,141	2,032
נכסים אחרים	8	4,275	*4,044	2,533	1,963
סך כל הנכסים		168,810	162,523	114,716	106,955
התחייבויות והון					
פקדונות הציבור	9	130,518	130,517	92,630	84,710
פקדונות מבנקים	10	5,072	8,099	3,041	5,526
פקדונות הממשלה		125	119	37	5
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר		5,895	–	–	–
איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	11	7,437	6,302	3,837	3,880
התחייבויות אחרות	12	10,412	*9,119	5,967	4,869
סך כל ההתחייבויות		159,459	154,156	105,512	98,990
זכויות בעלי מניות חיצוניים		147	402	–	–
הון עצמי	13	9,204	7,965	9,204	7,965
סך כל ההתחייבויות וההון		168,810	162,523	114,716	106,955

* סווג מחדש.
הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

תאריך אישור הדוחות הכספיים:
31 במרס 2008

שלמה זהר
יו"ר הדירקטוריון

גיורא עופר
מנהל כללי

יוסף ברסי
סמנכ"ל בכיר
חשבונאי ראשי

דוח רווח והפסד לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים

		המאוחד		
	ביאור	2007	2006	2005
		במיליוני שקלים חדשים		
רווח מימוני				
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים	23	4,225	3,790	3,697
הפרשה לחובות מסופקים	ט1', ג'	447	570	691
רווח מפעולות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים		3,778	3,220	3,006
הכנסות תפעוליות ואחרות				
עמלות תפעוליות	24	2,216	1,911	1,863
רווחים מהשקעות במניות, נטו	25	58	65	3
הכנסות אחרות	26	298	383	540
סך כל ההכנסות התפעוליות והאחרות		2,572	2,359	2,406
הוצאות תפעוליות ואחרות				
משכורות והוצאות נלוות	27	3,030	*3,202	*2,967
אחזקה ופחת בניינים וציוד		819	679	670
הוצאות אחרות	28	1,217	*1,139	*1,092
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות		5,066	5,020	4,729
רווח מפעולות רגילות לפני מסים		1,284	559	683
הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות	29	566	350	324
רווח מפעולות רגילות לאחר מסים		718	209	359
חלקו של הבנק ברווחים מפעולות רגילות של חברות כלולות, לאחר השפעת מס	ב'36	45	188	174
רווח לפני חלקם של בעלי מניות חיצוניים		763	397	533
חלקם של בעלי מניות חיצוניים ברווחים מפעולות רגילות לאחר מסים של חברות מאוחדות		(56)	(82)	(75)
רווח מפעולות רגילות		707	315	458
השפעה מצטברת, נטו, לתחילת השנה של שינוי שיטה חשבונאית		–	–	(4)
רווח נקי, לפני רווח מפעולות בלתי רגילות לאחר מיסים		707	315	454
ביטול הפרשה לירידת ערך בגין השקעה בחברה כלולה	ו'16	–	173	–
רווח נטו, מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים	30	558	348	4
רווח נקי		1,265	836	458
רווח למניה (בשקל חדש) למניה בת 0.1 שקל חדש:	י"ט', 37, 13			
רווח נקי מפעולות רגילות		0.72	0.32	0.47
רווח נטו, מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים[1]		0.57	0.53	–
רווח נקי		1.29	0.85	0.47
סך הכל כמות המניות לצורך החישוב הנ"ל (באלפים)		980,639	980,639	980,639

* סווג מחדש.

הערה:

(1) 31.12.2006: כולל ביטול הפרשה לירידת ערך בגין השקעה בחברה כלולה.
31.12.2005: כולל השפעה מצטברת, נטו, לתחילת השנה של שינוי שיטה חשבונאית.
הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח רווח והפסד לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים

		הבנק		
	ביאור	2007	2006	2005
		במיליוני שקלים חדשים		
רווח מימוני				
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים	23	2,692	2,423	1,848
הפרשה לחובות מסופקים	ט', 4 ג'	245	377	441
רווח מפעולות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים		2,447	2,046	1,407
הכנסות תפעוליות ואחרות				
עמלות תפעוליות	24	1,054	903	922
רווחים מהשקעות במניות, נטו	25	13	44	–
הכנסות אחרות	26	260	279	378
סך כל ההכנסות התפעוליות והאחרות		1,327	1,226	1,300
הוצאות תפעוליות ואחרות				
משכורות והוצאות נלוות	27	1,975	2,082	2,032
אחזקה ופחת בניינים וציוד		557	452	429
הוצאות אחרות	28	586	540	448
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות		3,118	3,074	2,909
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מסים		656	198	(202)
הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות	29	241	103	26
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לאחר מסים		415	95	(228)
חלקו של הבנק ברווחים מפעולות רגילות של חברות מוחזקות, לאחר השפעת המס	ב'16	292	220	686
רווח מפעולות רגילות		707	315	458
השפעה מצטברת, נטו, לתחילת השנה של שינוי שיטה חשבונאית		–	–	(4)
רווח נקי, לפני רווח מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים		707	315	454
ביטול הפרשה לירידת ערך בגין השקעה בחברה כלולה	'16	–	173	–
רווח נטו, מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים	30	558	348	4
רווח נקי		1,265	836	458

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על השינויים בהון העצמי
סכומים מדווחים

	קרנות הון				רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר				
	הון המניות הנפרע	קרנות הון מפרמיה	קרנות הון אחרות	סך כל הון המניות הנפרע וקרנות ההון	התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן	התאמות[1] מתרגום	רווחים (הפסדים) נטו בגין גידורי תזרים מזומנים	עודפים[2]	סך הכל הון עצמי
	במיליוני שקלים חדשים								
יתרה ליום 31 בדצמבר 2004	658	2,939	37	3,634	152	(232)	(6)	2,838	6,386
שינויים בשנת 2005:									
רווח בשנת החשבון	–	–	–	–	–	–	–	458	458
התאמות, נטו, בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן	–	–	–	–	(230)*	–	–	–	(230)
התאמות, נטו, בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד	–	–	–	–	(40)*	–	–	–	(40)
השפעת המס המתייחס	–	–	–	–	136	–	–	–	136
התאמות מתרגום דוחות כספיים	–	–	–	–	–	3	–	–	3
הפסדים, נטו, בגין גידורי תזרים מזומנים	–	–	–	–	–	–	(3)	–	(3)
הפסדים, נטו, בגין גידורי תזרים מזומנים שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד	–	–	–	–	–	–	8	–	8
יתרה ליום 31 בדצמבר 2005	658	2,939	37	3,634	18	(229)	(1)	3,296	6,718
שינויים בשנת 2006:									
יישום לראשונה של תקן חשבונאות בחברה כלולה	–	–	–	–	–	–	–	1	1
רווח בשנת החשבון	–	–	–	–	–	–	–	836	836
מענק המדינה לעובדים (הפרטה)	–	–	175	175	–	–	–	–	175
הטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות	–	–	8	8	–	–	–	–	8
התאמות, נטו, בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן	–	–	–	–	420*	–	–	–	420
התאמות, נטו, בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד	–	–	–	–	6*	–	–	–	6
השפעת המס המתייחס	–	–	–	–	(195)	–	–	–	(195)
התאמות מתרגום דוחות כספיים	–	–	–	–	–	(4)	–	–	(4)
יתרה ליום 31 בדצמבר 2006	658	2,939	220	3,817	249	(233)	(1)	4,133	7,965

* סווג מחדש.

הערות: ר' בעמוד הבא.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על השינויים בהון העצמי (המשך)
סכומים מדווחים

	קרנות הון			רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר				
	הון המניות הנפרע	קרנות הון מפרמיה	קרנות הון אחרות	סך כל הון המניות הנפרע וקרנות ההון	התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן	התאמות[1] מתרגום	רווחים (הפסדים) נטו בגין גידורי תזרים מזומנים	עודפים[2]	סך הכל הון עצמי
	במיליוני שקלים חדשים								
יתרה ליום 31 בדצמבר 2006	658	2,939	220	3,817	249	(233)	(1)	4,133	7,965
שינויים בשנת 2007:									
רווח בשנת החשבון	–	–	–	–	–	–	–	1,265	1,265
הטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות	–	–	27	27	–	–	–	–	27
התאמות, נטו, בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן	–	–	–	–	10	–	–	–	10
התאמות, נטו, בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד	–	–	–	–	(92)	–	–	–	(92)
השפעת המס המתייחס	–	–	–	–	30	–	–	–	30
התאמות מתרגום דוחות כספיים	–	–	–	–	–	(1)	–	–	(1)
יתרה ליום 31 בדצמבר 2007	658	2,939	247	3,844	197	(234)	(1)	5,398	9,204

הערות:
(1) התאמות מתרגום של יחידות אוטונומיות המוחזקות בחו"ל. חברה מאוחדת של הבנק – ישראל דיסקונט, בנק אוף ניו-יורק, סווגה בדוחות הכספיים של הבנק עד ליום 31 בדצמבר 1994 כיחידה אוטונומית.
בהתאם לכך נכללו בסעיף זה מקורות המימון של השקעה זו והשפעת המס המתייחס, עד לתאריך זה (ר' גם ביאור 1ז').
(2) כולל סך של 2,704 מיליון ש"ח שאינם ניתנים לחלוקה (לפרטים ר' ביאור 32).
הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על תזרימי המזומנים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר
סכומים מדווחים

	המאוחד			הבנק		
	2007	2006	2005	2007	2006	2005
	במיליוני שקלים חדשים					
תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת						
רווח נקי לשנה	1,265	836	458	1,265	836	458
ההתאמות הדרושות כדי להציג את המזומנים מפעילות שוטפת:						
חלקו של הבנק ברווחים בלתי מחולקים של חברות מוחזקות (במאוחד–כלולות)	(79)	(319)*	(179)*	(415)	(322)	(719)
חלקם של בעלי מניות חיצוניים ברווח של חברות בת שאוחדו	56	82	75	–	–	–
פחת על בניינים וציוד	350	275	286	254	190	193
הפחתת מוניטין	32	11*	12*	–	–	–
הפרשה לירידת ערך של ניירות ערך להשקעה	46	7	9*	44	–	–
הפרשה לחובות מסופקים	553	642	763	348	447	510
הפסד (רווח) ממכירת ניירות ערך זמינים למכירה	(67)	–	(29)	(33)	(35)	(22)
הפסד (רווח) שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של ניירות ערך למסחר	47	(33)*	(4)	40	(25)	(3)
רווח ממימוש השקעות	–	(376)	–	–	(417)	–
הטבה בשל הקצאת אופציות	27	8	–	27	8	–
הפרשה לירידת ערך בגין בניינים	10	4	10	8	4	10
הפסד (רווח) ממימוש בניינים וציוד	9	(2)	(7)	4	(2)	(6)
מסים נדחים, נטו	281	106	121	240	86	10
פצויי פרישה – קיטון (גידול) בעודף היעודה על העתודה	(18)	43	(123)	(5)	9	(86)
הפרשי התאמה שנכללו בפעולות השקעה ומימון אחר	2,581	1,376*	(851)*	263	254	330
שינויים בסעיפים מאזניים:						
נכסים אחרים, נטו	(473)	315	(612)	(792)	355	(21)
התחייבויות אחרות, נטו	1,201	(331)*	1,622	1,006	(452)	983
מזומנים, נטו, מפעילות שוטפת	5,821	2,644	1,551	2,254	936	1,637

* סווג מחדש.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על תזרימי המזומנים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (המשך)
סכומים מדווחים

	המאוחד			הבנק		
	2007	2006	2005	2007	2006	2005
	במיליוני שקלים חדשים					
תזרימי מזומנים מפעילות בנכסים						
רכישת איגרות חוב מוחזקות לפדיון	(834)	(2,134)	(2,289)	–	–	–
תמורה מפדיון איגרות חוב מוחזקות לפדיון	1,823	2,722	2,370	–	–	–
רכישת ניירות ערך זמינים למכירה	(19,120)	(17,313)*	(18,016)*	(5,659)	(4,679)	(7,067)
תמורה ממכירת ניירות ערך זמינים למכירה	13,482	15,298	12,021	1,530	1,684	2,031
תמורה מפדיון ניירות ערך זמינים למכירה	3,989	4,334	4,786	3,207	4,093	4,504
פקדונות בבנקים, נטו	756	(805)	270	(1,188)	(36)	(584)
ניירות ערך למסחר, נטו	(20)	(362)*	(297)	43	(541)	(370)
אשראי לציבור, נטו	(11,976)	(3,132)*	(7,104)*	(8,038)	(2,871)	(3,609)
אשראי לממשלה, נטו	(50)	(232)*	180	(51)	(224)*	179
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר,נטו	(346)	–	–	(346)	–	–
הקטנת (תוספת) השקעה בחברות מוחזקות	(738)	153	(34)	(756)	757	16
הקטנת מזומנים בגין חברות שאוחדו לראשונה (נספח א')	–	–	(2)	–	–	–
תמורה, נטו, ממימוש השקעות בחברות שאוחדו בעבר (נספח ב')	–	508	–	–	–	–
רכישת בניינים וציוד	(565)	(644)	(581)	(403)	(548)	(470)
תמורה ממימוש בניינים וציוד	18	14	31	18	10	28
מזומנים, נטו, לפעילות בנכסים	(13,581)	(1,593)	(8,665)	(11,643)	(2,355)	(5,342)
תזרימי מזומנים מפעילות בהתחייבויות ובהון						
פקדונות מהציבור, נטו	(317)	281	8,364	7,603	4,477	3,597
פקדונות מבנקים, נטו	(3,028)	1,581	1,711	(2,485)	2,556	990
פקדונות מהממשלה, נטו	6	(17)	10	32	(5)	(9)
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר, נטו	5,895	–	–	–	–	–
תשלום עבור רכוש קבוע שנרכש באשראי	–	(13)	(4)	–	(13)	(4)
הנפקת כתבי התחייבות נדחים	1,446	1,485	644	297	807	100
פדיון איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	(737)	(729)	(449)	(637)	(639)	(447)
מענק המדינה לעובדים (הפרטה)	–	128	–	–	98	–
דיבידנד ששולם לבעלי מניות חיצוניים בחברות מאוחדות	–	(58)	(56)	–	–	–
מזומנים, נטו, מפעילות בהתחייבויות ובהון	3,265	2,658	10,220	4,810	7,281	4,227
גידול (קיטון) במזומנים	(4,495)	3,709	3,106	(4,579)	5,862	522
יתרת מזומנים לתחילת השנה (ר' ביאור 2)	21,808	18,099	14,993	19,015	13,153	12,631
יתרת מזומנים לסוף השנה (ר' ביאור 2)	17,313	21,808*	18,099	14,436	19,015*	13,153

* סווג מחדש.
הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על תזרימי המזומנים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (המשך)

סכומים מדווחים

נספח א' - הקטנת מזומנים בגין חברות שאוחדו לראשונה

	2007	2006	2005
	במיליוני שקלים חדשים		
נכסים והתחייבויות של חברות הבת שאוחדו, ליום הרכישה:			
נכסים לזמן ארוך	–	–	(2)
סך הקטנת המזומנים בגין חברות שאוחדו לראשונה	–	–	(2)

נספח ב' - תמורה ממימוש השקעות בחברות בת שאוחדו בעבר

	2007	2006	2005
	במיליוני שקלים חדשים		
נכסים והתחייבויות של חברות בת שאוחדו בעבר, ליום המכירה:			
נכסים	–	14	–
התחייבויות	–	19	–
מניות זמינות למכירה	–	231	–
זכויות בעלי מניות חיצוניים	–	(23)	–
מוניטין	–	11	
רווח הון ממימוש השקעות בחברות בת שאוחדו בעבר	–	256	–
זרימת מזומנים, נטו, ממימוש השקעות בחברות בת שיצאו מאיחוד	–	508	–

נספח ג' - פעולות בנכסים ובהתחייבויות שלא במזומן בתקופת הדוח:

	2007	2006	2005
	במיליוני שקלים חדשים		
הבנק:			
רכישת רכוש קבוע	3	15	41
השאלת ניירות ערך	(416)	132	41
מענק המדינה לעובדים (הפרטה)	–	45	–
רכישה נוספת של מניות בחברה מאוחדת	–	21	–
מכירת ניירות ערך לחברת בת	53	–	–
המאוחד:			
רכישת רכוש קבוע	4	16	50
השאלת ניירות ערך	(381)	156	184
מענק המדינה לעובדים (הפרטה)	–	47	–

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

ביאורים לדוחות הכספיים

1. עיקרי המדיניות החשבונאית

א. כללי

1) הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

2) הביאורים לדוחות הכספיים מתייחסים לדוחות הכספיים של הבנק ולדוחות הכספיים המאוחדים של הבנק והחברות המאוחדות שלו, פרט למקרים בהם צויין בביאור כי הוא מתייחס לבנק בלבד או למאוחד בלבד.

3) בדוחות כספיים אלה –

חברות מאוחדות – חברות בהן מחזיק הבנק, במישרין או בעקיפין, בזכויות ההצבעה בשיעור העולה על חמישים אחוז, ו/או רשאי למנות יותר ממחצית מחברי הדירקטוריון שלהן, ואשר דוחותיהן מאוחדים עם דוחות הבנק.

חברות כלולות – חברות, למעט חברות מאוחדות, שההשקעה בהן כלולה בדוחות הכספיים של הבנק על בסיס השווי המאזני.

חברות מוחזקות – חברות מאוחדות או חברות כלולות.

שלוחות בחו"ל – חברות מאוחדות וסניפים בחו"ל.

ב. הפסקת ההתאמה של דוחות כספיים להשפעת האינפלציה – דוחות כספיים בסכומים מדווחים

בחודש אוקטובר 2001, נכנס לתוקף תקן חשבונאות מס' 12 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות, שעניינו הפסקת ההתאמה של דוחות כספיים. בהתאם לתקן חשבונאות מס' 12 ובהתאם לתקן חשבונאות מס' 17 מחודש דצמבר 2002, החל מיום 1 בינואר 2004, הופסקה ההתאמה של הדוחות הכספיים והם מוצגים בסכומים מדווחים (דהיינו: סכומים המותאמים למדד החודש שבו חל המעבר, בתוספת סכומים נומינליים, שנוספו לאחר מועד המעבר, ובניכוי סכומים שנגרעו לאחר מועד המעבר). עד ליום 31 בדצמבר 2003, ערך הבנק את הדוחות הכספיים כשהם מותאמים להשפעת האינפלציה בהתאם להוראות המפקח על הבנקים על בסיס הכללים שנקבעו בגילוי דעת מס' 36 של לשכת רואי החשבון בישראל. הסכומים המותאמים שנכללו בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2003 שימשו נקודת מוצא לדיווח הכספי בסכומים מדווחים בהתאם לתקן החל מיום 1 בינואר 2004.

בדוחות כספיים אלה, "עלות" – עלות בסכומים מדווחים.

הנתונים הכלולים בדוחות כספיים אלה, מוצגים על פי הוראות התקן והוראות המפקח על הבנקים, ב"סכומים מדווחים" כלהלן:

(1) מאזן

- פריטים כספיים מוצגים בערכים נומינליים.
- פריטים לא כספיים מוצגים בסכומים מדווחים. סכומי הנכסים הלא כספיים אינם מייצגים בהכרח שווי מימוש או שווי כלכלי עדכני, אלא רק את הסכומים המדווחים של אותם נכסים.

(2) דוח רווח והפסד

- הכנסות והוצאות הנובעות מפריטים לא כספיים או מהפרשות הכלולות במאזן, נגזרות מהתנועה בין סכום מדווח ביתרת פתיחה לבין סכום מדווח ביתרת סגירה.
- יתר מרכיבי דוח רווח והפסד מוצגים בערכים נומינליים היסטוריים.
- חלק הבנק בתוצאות הפעילות של חברות מוחזקות וחלקם של בעלי המניות החיצוניים בתוצאות של חברות מאוחדות נקבע על בסיס הדוחות הכספיים של חברות אלה.

ג. נתוני השוואה

במספר סעיפים נערך סיווג מחדש, כמצויין בדוחות הכספיים.

ד. עקרונות האיחוד

הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את הדוחות הכספיים של הבנק ושל החברות המאוחדות שלו. יתרות ועסקות הדדיות בין החברות שאוחדו מבוטלות בדוחות הכספיים המאוחדים. לא אוחדו דוחות כספיים של קופות גמל שנוהלו על ידי הבנק או על ידי חברה מאוחדת שלו.

הדוחות הכספיים של הבנק בלבד כוללים את הדוחות הכספיים של חברת הנכסים נדבך לנדל"ן והשקעות בע"מ ושל חברת בדל שירותי מחשב ומנהלה בע"מ שהן בבעלות מלאה של הבנק.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ה. השקעות בחברות מוחזקות

ההשקעות במניות של חברות מוחזקות בבנק (במאוחד – השקעות במניות של חברות כלולות), מוצגות על בסיס השווי המאזני בהתאם לדוחות הכספיים של החברות המוחזקות לתאריך המאזן.

חלקו של הבנק בתוצאותיהן הכספיות של חברות כאמור, מוצג נטו, לאחר הפחתת עודף העלות שנוצר ברכישתן. עודף העלות שיוחס לנכסים ולהתחייבויות מופחת לאורך חיי הנכס או ההתחייבות בחברה הנרכשת. עודף העלות שלא יוחס לנכסים או להתחייבויות (מוניטין) מופחת בשיעור של 10% לשנה.

תקן חשבונאות מס' 20 (מתוקן). בחודש מרס 2006 אישר המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות מס' 20 (מתוקן) – "הטיפול החשבונאי במוניטין ובנכסים בלתי מוחשיים ברכישה של חברה מוחזקת". התקן קובע את הטיפול החשבונאי לגבי מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים ברכישה של חברה בת וחברה מוחזקת שאינה חברה בת.

השינויים העיקריים שנקבעו בתקן, בהשוואה לכללים אשר יושמו עד ליום 1 בינואר 2006: ייחוס עודף עלות הרכישה של השקעה בחברה מוחזקת גם לנכסים בלתי מוחשיים של החברה הנרכשת, הניתנים לזיהוי; הבחנה בין נכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים שימושיים מוגדר ונכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים בלתי מוגדר; הכרה מיידית במועד הרכישה כרווח בדוח רווח והפסד במוניטין שלילי שנוצר ברכישה, לאחר קיזוז מנכסים בלתי מוחשיים ונכסים לא כספיים של החברה המוחזקת; הפסקת הפחתה שיטתית של מוניטין חיובי ונכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים בלתי מוגדר; הבחנה בין מוניטין של חברה בת וחברה מוחזקת שאינה בת לעניין בחינת ירידת ערך של ההשקעה.

הפיקוח על הבנקים הודיע שתקן 20 יחול גם על דוחות כספיים של תאגידים בנקאיים, למעט הסעיפים המתייחסים לביטול הפחתת מוניטין והכרה במוניטין שלילי בדוח רווח והפסד. הטיפול החשבונאי במוניטין יישאר במתכונתו הנוכחית, דהיינו הוא יופחת על פני תקופה שלא תעלה על 10 שנים, אלא באישור המפקח, ואילו מוניטין שלילי שנוצר לא ייזקף מיידית לדוח רווח והפסד. בעתיד, עם אימוצם המלא של התקנים הבינלאומיים הרלבנטים ישקול הפיקוח מחדש את עמדתו.

אם יחליט המפקח על אימוץ מלא של התקן, ישפיע יישומו בעתיד על המוניטין שנרשם ברכישת מניות פישמן והראל בכאל (ר' ביאור 34 להלן).

ו. מטבע–חוץ והצמדה

1) נכסים (למעט השקעות בחברות מוחזקות, בניינים וציוד) והתחייבויות, כלולים במאזן כלהלן:
   - אלה במטבע–חוץ או הצמודים אליו, מוצגים לפי השערים היציגים המתפרסמים על ידי בנק ישראל לתאריך המאזן, או לתאריך אחר, בהתאם לתנאי העסקאות.
   - אלה הצמודים למדד המחירים לצרכן או למדדים אחרים, מוצגים במאזן לפי המדד הידוע בתאריך המאזן.
   - אלה הצמודים לפי ברירה, מוצגים במאזן לפי התנאים הקובעים ליום המאזן.
2) הכנסות וההוצאות במטבע חוץ או הצמודות אליו, מוצגות בדוח רווח והפסד לפי השערים היציגים השוטפים בעת ביצוע הפעולות, ובתוספת הפרשי השער על הנכסים וההתחייבויות שבגינם נוצרו ההכנסות וההוצאות הנ"ל.
3) להלן פרטים על מדד המחירים לצרכן ושערי החליפין היציגים ושיעורי השינויים בהם:

				שיעור השינוי בשנת		
	2007	2006	2005	2007	2006	2005
				%	%	%
מדד המחירים לצרכן (בנקודות):						
בגין חודש המאזן	106.4	102.9	103.0	3.4	(0.1)	2.4
הידוע בחודש המאזן	105.8	102.9	103.2	2.8	(0.3)	2.7
שער החליפין היציג (בש"ח) לתאריך המאזן:						
דולר ארה"ב	3.846	4.225	4.603	(9.0)	(8.2)	6.8
אירו	5.6592	5.564	5.446	1.7	2.2	(7.3)

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ז. תרגום דוחות כספיים של שלוחות בחו"ל

עד שנת 1994 סיווגו חברות מוחזקות בחו"ל כיחידות אוטונומיות והפרשי התרגום בגין השקעות בחברות אלה כלולים בסעיף נפרד במסגרת ההון העצמי.

על פי הנחיות המפקח על הבנקים סווגו שלוחות הבנק בחו"ל, החל משנת 1995, כ"זרוע ארוכה".

הבנק מיישם החל מיום 1 בינואר 2004 את תקן חשבונאות מספר 13 בדבר "השפעת השינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ", אשר פורסם ונכנס לתוקף במקביל לתקן חשבונאות מס' 12. התקן עוסק בתרגום עסקאות במטבע חוץ ובתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ למטבע הדיווח של התאגיד, לצורך הכללתם בדוחות הכספיים שלו. כמו כן, התקן קובע כללים לסיווג פעילויות חוץ כ"יחידה מוחזקת אוטונומית בחו"ל" או כ"זרוע ארוכה", על פי הסממנים המנויים בו. במסגרת הוראות המעבר לדיווח רבעוני בשנת 2004 בסכומים מדווחים קבע המפקח על הבנקים כי שלוחות בנקאיות בחו"ל של תאגידים בנקאיים תמשכנה להיות מסווגות על ידי התאגידים הבנקאיים כזרוע ארוכה וסיווג של שלוחה בנקאית חדשה בחו"ל כיחידה אוטונומית יהיה מותנה בקבלת אישור מוקדם של המפקח.

ח. ניירות ערך

1) בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, מסווגים ניירות הערך לשלוש קבוצות:

(א) איגרות חוב מוחזקות לפדיון – איגרות חוב שלבנק יש כוונה ויכולת להחזיקן עד למועד הפדיון. איגרות החוב מוצגות לפי ערכן המותאם, המהווה את הערך הנקוב בתוספת הפרשי הצמדה או הפרשי שער וריבית שנצטברו, וכן מרכיב הנכיון או הפרמיה, שנוצר בעת הרכישה ושטרם הופחת, ובניכוי הפרשה לירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני.

(ב) ניירות ערך למסחר – ניירות ערך המוחזקים בעקרון במטרה למוכרם בתקופה הקרובה. ניירות הערך מוצגים לפי שווי הוגן ביום הדיווח. רווחים או הפסדים בגין התאמות לשווי ההוגן, נזקפים לדוח רווח והפסד.

(ג) ניירות ערך זמינים למכירה – ניירות ערך אשר לא סווגו בשתי הקטגוריות הקודמות. ניירות ערך הזמינים למכירה מוצגים במאזן לפי השווי ההוגן, למעט מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי העלות ובניכוי הפרשה לירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני אשר נזקפת לדוח רווח והפסד. רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמה לשווי ההוגן, בניכוי השפעת המס, נזקפים ישירות לסעיף נפרד במסגרת ההון העצמי ומועברים לדוח רווח והפסד בעת מימוש או פדיון.

2) עלות ניירות ערך שמומשו נזקפת לדוח רווח והפסד על בסיס "ממוצע נע".

3) עסקאות חליפין בהן רכש הבנק מבנק ישראל, במסגרת מכרז, מלווה קצר מועד תמורת מלוות מדינה אחרים נרשמות כשתי עסקאות נפרדות כלהלן:

מכירת מלוות מדינה – על פי מחירים שנקבעו מראש על ידי בנק ישראל.

רכישת מלווה קצר מועד – על פי המחיר בו זכה הבנק במכרז.

4) השאלת ניירות ערך על ידי הבנק לצורך כיסוי מכירה של ניירות ערך בחסר על ידי השואל מוצגת כאשראי לציבור כל עוד לא הוחזרו ניירות ערך. ר' גם שינוי בהוראות הדיווח לציבור, כמתואר בסעיף כד' להלן.

5) חברה מאוחדת בחו"ל מבצעת עסקאות של מכירת ניירות ערך ורכישת ניירות ערך בתנאי רכישה חוזרת. עסקאות אלה מסווגות כהלוואות מובטחות או כפקדונות מובטחים, בהתאמה.

6) תיק ניירות הערך של הבנק ליום 31 בדצמבר 2007 כולל השקעה באיגרות חוב מגובות נכסים, אשר מוחזקות בעיקר בידי חברה מאוחדת בחו"ל (ר' ביאור 3 ו' להלן). חברת הבת והבנק בוחנים אם ירידת ערכם של ניירות הערך (ובכלל זה MBS) הינה בעלת אופי שאינו זמני (Other than temporary). אם להערכת הנהלת הבנק, המסתמכת על הערכת הנהלת חברת הבת, חלה ירידת ערך שאינה זמנית, ייזקף ההפסד לדוח רווח והפסד.

הבחינה מבוססת על השיקולים הבאים:

- משך הזמן בו שוויו ההוגן של נייר הערך נמוך מעלותו;
- המצב הפיננסי של המנפיק;
- שינויים שליליים בדירוג שהוכרזו על ידי סוכנויות הדירוג;

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

- האם המנפיק של איגרות החוב עומד בתשלומי הקרן והריבית במועדם;
- האם הירידה בשווי ההוגן נראית כמשקפת נסיבות ייחודיות למנפיק או, לחילופין, משקפת תנאי שוק כלליים;
- הכוונה והיכולת של חברת הבת להחזיק בניירות הערך לתקופת זמן מספקת, אשר תאפשר את חזרת שווי נייר הערך לעלותו.

ט. הפרשה לחובות מסופקים

1) יתרת ההפרשה לחובות מסופקים כוללת הפרשה ספציפית, הפרשה כללית והפרשה נוספת. ההפרשה לחובות מסופקים בבנק ובחברות מאוחדות בארץ נעשית בהתאם להוראות המפקח על הבנקים. ההפרשות לחובות מסופקים בחברות המאוחדות הבנקאיות בחו"ל, נקבעות על פי הכללים המקובלים בארצות מושבן.

2) ההפרשה הספציפית לחובות מסופקים נערכה בהתבסס על הערכת הבנק לגבי ההפסדים הצפויים בתיק האשראי, לרבות חבויות בסעיפים חוץ-מאזניים, וזאת על בסיס בדיקה ומעקב אחר המצב הפיננסי של החייבים ופעילותם העסקית, מצב הבטחונות, והערכת הסיכונים הקשורים במצבם הפיננסי, אחת לרבעון.

ההפרשה הספציפית בגין הלוואות לדיור שניתנו על ידי בנקים של הקבוצה בארץ חושבה בהתאם להוראות המפקח על הבנקים בהתאם לעומק הפיגור, כאשר שיעורי ההפרשה גדלים ככל שמעמיק הפיגור.

3) ההפרשה הנוספת לחובות מסופקים מחושבת על בסיס איכות תיק החבויות לפי מאפייני סיכון, כפי שנקבע בהוראות המפקח על הבנקים.

4) שיעור יתרת ההפרשה הכללית וההפרשה הנוספת (כולל הפרשה בגין סעיפים חוץ-מאזניים), ביחס לאשראי לציבור של הבנק והחברות המאוחדות שלו בישראל ליום:

	מאוחד		הבנק	
	31 בדצמבר			
	2007	2006	2007	2006
הפרשה כללית	0.20%	0.20%	0.20%	0.20%
הפרשה נוספת	0.18%	0.20%	0.15%	0.15%

על פי הוראות המפקח על הבנקים נקבע כי יש לקיים את יתרת ההפרשה הכללית לחובות מסופקים, שנצברה לפי ההוראות הקודמות, בשיעור של 1% מסך החבויות כאמור לעיל ליום 31 בדצמבר 1991 בערכים מותאמים. תיאום ההפרשה הכללית הופסק ביום 1 בינואר 2005 על פי הוראות המפקח על הבנקים.

5) ההפרשה הנוספת וההפרשה הכללית אינן מוכרות כהוצאה לצורך מס, ועל פי הוראות המפקח על הבנקים, לא נרשם בגינן מס נדחה לקבל.

6) חברה מאוחדת בחו"ל עורכת הפרשה כללית לחובות מסופקים, אשר נקבעת על בסיס ביצועי העבר והערכת ההנהלה את התנאים העסקיים והכלכליים, ריכוזיות התיק, איכות האשראי ומגמות של פיגור בתשלום.

7) מחיקת חובות אבודים נעשית כאשר הבנק הגיע למסקנה כי החוב אינו ניתן לגביה, בעקבות הליכים משפטיים שננקטו, או כתוצאה מהסכמים והסדרים שנעשו, רובם במקרים בהם לא ננקטו הליכים משפטיים, והחובות אינם בני-גביה, או מסיבות אחרות שבגללן החובות אינם ניתנים לגביה. לפרטים בדבר הוראה בנושא "מדידה וגילוי של חובת פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי",שתיושם בדוחות כספיים של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי הכל מהדוחות ליום 1 בינואר 2010 ואילך, ר' סעיף כה' להלן.

י. בניינים וציוד

בניינים וציוד מוצגים לפי העלות בניכוי פחת שנצבר, ובניכוי הפרשה לירידת ערך, אם נערכה. הפחת המותאם מחושב לפי שיטת הפחת השווה בהתאם לתקופת השימוש המשוערת בנכסים. עלות הבניינים כוללת ריבית שהוונה בתקופת ההקמה. בנינים ומקרקעין העומדים למכירה, מוצגים לפי עלות או שווי מימוש שלהם, לפי הנמוך שבהם.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

עלויות מסויימות בקשר עם פיתוח עצמי של תוכנות מחשב, מהוונות להשקעות בציוד. עד ליום 31 בדצמבר 2006 הוצגו עלויות אלה בהתאם לטיפול החשבונאי שנקבע בפרסום האמריקאי Statement of Position 98-1. החל מיום 1 בינואר 2007 מוצגות עלויות אלה בהתאם לתקן מס' 30 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות.

עלויות תוכנה לשימוש עצמי אשר התהוו מתום שלב הפיתוח המקדמי הוונו. עלויות בתקופת שלב הפיתוח המקדמי ועלויות תפעוליות לאחר שלב פיתוח היישום (גמר מבחני הקבלה) נזקפות לרווח והפסד עם היווצרותן. הוצאות אלה מופחתות החל מהשלמת הפיתוח, על פני תקופת ההנאה הכלכלית מנכסים אלה.

הוצאת פיתוח מערכות הליבה ("פרויקט אופק") מופחתות על פני 7 שנים.

יא. הפחתת הוצאות נדחות

הוצאות הנפקת איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים, מופחתות באופן יחסי ליתרת הקרן.

מלאי כרטיסי אשראי שנרכש על ידי חברה מאוחדת מוצג לפי עלות ומופחת על פני תקופת ההנאה הצפויה, למשך 6 שנים, תוך התייחסות למצבת הלקוחות.

יב. בסיס ההכרה בהכנסות ובהוצאות

הכנסות והוצאות כלולות על בסיס צבירה, פרט להכנסות מימון על חובות בעייתיים אשר סווגו כחובות שאינם נושאי הכנסה ופרט לריבית פיגורים בהלוואות לדיור בבנק למשכנתאות, הנזקפות לדוח רווח והפסד עם גבייתן.

לעניין ניירות ערך – ר' סעיף ח' לעיל; לעניין הפרשה לחובות מסופקים – ר' סעיף ט' לעיל; לעניין מכשירים נגזרים – ר' סעיף יג' להלן.

עסקות מכירה וחכירה חוזרת הוצגו בדוחות הכספיים בהתאם לתקן בין–לאומי בחשבונאות מספר 17.

יג. מכשירים נגזרים ופעילויות גידור

הבנק מכיר בכל הנגזרים, כנכסים או כהתחייבויות במאזן ומודד אותם לפי שווי הוגן. השווי ההוגן של נגזרים כאמור מוצג, נטו, ב"נכסים אחרים" או ב"התחייבויות אחרות".

השינוי בשווי ההוגן של מכשיר נגזר ידווח בדוח רווח והפסד או יכלל בהון העצמי כמרכיב של רווח כולל אחר (other comprehensive income), בהתאם לאופן הייעוד של המכשיר הנגזר.

השינוי בשווי ההוגן של נגזרים, המגדרים חשיפה לשינוי בשווי הוגן של נכס, התחייבות או התקשרות איתנה, מוכר באופן שוטף בדוח רווח והפסד, כמו גם השינוי בשווי ההוגן של הפריט המגודר, שניתן לייחס אותו לסיכון המגודר.

הטיפול החשבונאי בשינוי בשווי ההוגן של נגזרים, המגדרים חשיפה להשתנות תזרים מזומנים מנכס, מהתחייבות או מעסקה חזויה תלוי באפקטיביות של יחסי הגידור.

- החלק האפקטיבי של השינוי בשווי הוגן של נגזר, המיועד לגידור תזרים מזומנים, מדווח תחילה בהון העצמי (מחוץ לדוח רווח והפסד) כמרכיב של רווח כולל אחר, ואחר כך, כאשר העסקה החזויה משפיעה על דוח רווח והפסד, הוא מסווג מחדש לדוח רווח והפסד.
- החלק הלא אפקטיבי של השינוי בשווי ההוגן של הנגזר המיועד כנ"ל, מוכר מיידית בדוח רווח והפסד. רווח או הפסד מנגזר שלא יועד כמכשיר מגדר מוכר בדוח רווח והפסד באופן שוטף.

לפרטים נוספים ר' ביאור 20 להלן.

יד. קיזוז מכשירים פיננסיים

נכסים והתחייבויות מקוזזים כאשר קיימת זכות חוקית בת אכיפה לקיזוז וכוונה לקיזוז במועד הפרעון של העסקאות. בהתאם לכך, פקדונות מיועדים שפרעונם למפקיד מותנה במידת הגביה מן האשראי והאשראי שניתן מפקדונות אלה, כשאין לבנק סיכון להפסד מהאשראי, מקוזזים ומוצגים במאזן בסכום נטו. המרווח מפעילות זו נכלל בסעיף "עמלות תפעוליות".

טו. זכויות עובדים

התחייבויות בגין זכויות עובדים מכוסות בהפרשות מתאימות. לפרטים נוספים ר' ביאור 16 להלן.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

טז. מסים על ההכנסה

1) הבנק והחברות המאוחדות שלו נוקטים בשיטה של ייחוס מסים בשל הפרשים בעיתוי זקיפת הכנסות והוצאות מסוימות לצרכי מס. המסים הנדחים חושבו לפי שיטת "ההתחייבות", בהתאם לשיעורי המס הצפויים בתקופה בה צפוי מימוש המסים הנדחים ועל-פי החוקים הקיימים בתאריך המאזן. מימושם של המסים הנדחים לקבל מותנה בקיום רווחים החייבים במס בעתיד. להערכת ההנהלה יהיו מסים נדחים אלה ניתנים למימוש בעתיד.

2) בדוחות הכספיים נכללה עתודה למסים נדחים בגין אותו חלק של ההתאמה של נכסים לא כספיים בני פחת (למעט בניינים – ר' ביאור 29 י') שלא יותר בניכוי לצרכי מס.

3) הרווחים הנצברים של חברות מוחזקות מסויימות עלולים להתחייב במסים נוספים אם וכאשר יחולקו במזומן. לגבי חברות מאוחדות – כאשר חלוקת דיבידנדים לא צפויה בעתיד הנראה לעין – לא נרשמת הפרשה למס. לגבי חברות כלולות – נרשמת הפרשה למס על רווחיהן, באם עשויה להווצר חבות מס נוספת בגין חלוקת דיבידנדים.

4) הרווח ממימוש בעתיד של ההשקעות במניות בחברות מוחזקות עלול להתחייב במס נוסף. ההפרשה למסים נדחים אינה כוללת מסים בגין מימוש אחזקות בחברות מוחזקות, כל עוד מתקיימת ההנחה של אחזקה מתמשכת בהשקעה.

5) ההפרשה למסים על ההכנסה של הבנק וחברות מאוחדות שלו שהן מוסדות כספיים לצרכי מס ערך מוסף, כוללת מס רווח המוטל על ההכנסה לפי חוק מס ערך מוסף. מס ערך מוסף המוטל על השכר במוסדות כספיים נכלל בדוח רווח והפסד בסעיף "משכורות והוצאות נלוות".

6) החל מיום 1 בינואר 2005, הבנק מיישם את תקן חשבונאות מס' 19 – "מיסים על הכנסה", בכפוף להוראות המפקח על הבנקים. התקן קובע כי יש להכיר בהתחייבות מסים נדחים בגין כל ההפרשים הזמניים החייבים במס, למעט מספר מצומצם של חריגים. כמו כן, יש להכיר בנכס מסים נדחים בגין כל ההפרשים הזמניים הניתנים לניכוי, הפסדים לצרכי מס והטבות מס שטרם נוצלו, במידה שצפוי שתהיה הכנסה חייבת שכנגדה ניתן יהיה לנצלם, למעט מספר מצומצם של חריגים.

בנושאים מסוימים המתייחסים לטיפול החשבונאי במסים על ההכנסה, לרבות בעניין התנאים להכרה בנכס מס נדחה בגין הפסדים להעברה והפרשי עיתוי, קיימות בהוראות המפקח על הבנקים מגבלות נוספות על אלו הכלולות בתקן חשבונאות מספר 19. בנושאים אלו חלות על הבנק גם המגבלות הנוספות שנקבעו בהוראות המפקח על הבנקים. כך, למשל, בהתאם להוראות המפקח ניתן ליצור מסים נדחים לקבל בגין הפסדים להעברה ובגין זכות מועברת במקרים שמימוש המס הנ"ל בעתיד הנראה לעין אינו מוטל בספק (Beyond any reasonable doubt), בעוד שבהתאם לתקן חשבונאות מס' 19 די אם המימוש כאמור הינו צפוי.

יז. התחייבויות תלויות

הטיפול החשבונאי בתביעות משפטיות תלויות נעשה בהתאם להוראות התקן האמריקאי SFAS-5: Accounting for Contingencies והוראות הנלוות אליו ובהתאם להנחיות והבהרות הפיקוח על הבנקים, לרבות הוראת דיווח לציבור בענין "טיפול חשבונאי בתביעות תלויות".

בהערכת התביעות המשפטיות התלויות מתבססות הנהלת הבנק והנהלות חברות הבת על חוות דעת יועציהן המשפטיים, אשר קובעות את ההסתברות להתממשות החשיפה לסיכון בתביעות תלויות.

התביעות סווגו בהתאם לתחומי ההסתברות להתממשות החשיפות לסיכון, כמפורט להלן:

1) צפוי (Probable) – ההסתברות מעל ל-70%.

2) אפשרי (Reasonably Possible) – ההסתברות מעל ל-20% וקטנה או שווה ל-70%.

3) קלוש (Remote) – ההסתברות קטנה או שווה ל-20%.

בדוחות הכספיים נכללות הפרשות מתאימות בשל תביעות שתחום ההסתברות להתממשות החשיפה לסיכון בגינן הוערך כ"צפוי".

בהתאם להוראה, רק במקרים נדירים רשאי תאגיד בנקאי לקבוע בדוחות הכספיים שלא ניתן להעריך את סיכויי ההתממשות של החשיפה לסיכון בגין תביעה רגילה ותביעה שאושרה כייצוגית, וכן בארבעה דוחות כספיים (כולל דוח שנתי אחד) שיפורסמו לאחר שתוגש תביעה עם בקשה להכיר בה כייצוגית, כאשר במנין תקופה זו לא תיכלל תקופה שבה עוכבו ההליכים לפי החלטה של בית המשפט. בביאור 19 הוצגו בנפרד תביעות תלויות אשר לגביהן אין אפשרות של אומדן סביר של החשיפה.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

הבנק תאר הליכים משפטיים מהותיים המתנהלים כנגד הבנק וחברות הקבוצה. לעניין זה קבע הבנק כי דרך כלל, יתואר הליך משפטי שהסכום הנתבע בו עולה על 0.5% מההון העצמי של הבנק אם לא ניתן להעריך את סיכויי ההתממשות של החשיפה לסיכון ועל 1% מההון העצמי אם סבירות התממשות הסיכון הינה אפשרית, או אם סבירות התממשותו הינה קלושה.

יצויין עוד כי במקרים בהם הבנק הינו אחד מהנתבעים בתיק, והתובעים לא ייחסו בתביעתם סכום לכל אחד מהנתבעים, הערכת סכום התביעה שרלבנטי לבנק בוצעה, כמיטב היכולת, בשים לב לכך שהתחשבות בסכום הכולל עשויה להטעות ואין היא נכונה בנסיבות העניין, וההערכה אינה מייצגת בהכרח את החלוקה כפי שתיקבע בסופו של דבר בידי בית המשפט.

הדוחות הכספיים כוללים הפרשות נאותות בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים, בהתאם להערכות הנהלת הבנק והחברות המאוחדות שלו, בהתבסס על חוות דעת היועצים המשפטיים שלהן.

יח. דוח על תזרימי המזומנים

תזרימי המזומנים מפעילות בנכסים ובהתחייבויות הוצגו בסכום נטו, למעט תזרימי המזומנים הנובעים מפריטים לא-כספיים, מאיגרות חוב מוחזקות לפדיון ומניירות ערך זמינים למכירה. מזומנים לענין זה, כוללים יתרות מזומנים ופקדונות בבנקים שתקופת הפקדתם המקורית היא עד שלושה חודשים.

יט. רווח למניה

הבנק מיישם את תקן חשבונאות מס' 21 – "רווח למניה", בכפוף להוראות המפקח על הבנקים. התקן קובע את עקרונות החישוב וההצגה של הרווח הבסיסי למניה והרווח המדולל למניה. התקן מחליף את הוראות גילוי דעת מס' 55 של לשכת רואי חשבון בישראל בדבר הרווח למניה. בעקבות יישום התקן מציג הבנק את הרווח למניה ליחידה בת מניה אחת של 0.1 ש"ח ע.נ., בעוד שבעבר הוצג הרווח למניה ליחידה בת 1 ש"ח ע.נ.

כ. שימוש באומדנים

הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים דורשת מההנהלה שימוש באומדנים והערכות המשפיעים על הסכומים המדווחים של נכסים והתחייבויות, על הגילוי המתייחס לנכסים והתחייבויות תלויות וכן על סכומי ההכנסות וההוצאות בתקופת הדיווח. יובהר כי התוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה.

כא. ירידת ערך נכסים

הבנק מיישם את תקן חשבונאות מס' 15 בעניין ירידת ערך נכסים. התקן קובע נהלים שעל תאגיד ליישם כדי להבטיח שהנכסים במאזן המאוחד לא יוצגו בסכום העולה על הערך בר-ההשבה שלהם, שהינו הגבוה מבין מחיר המכירה נטו לבין הערך הנוכחי של אומדן תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים לנבוע מהשימוש בנכס וממימושו.

התקן חל על כל הנכסים במאזן המאוחד, למעט נכסי מס ונכסים כספיים (פרט לנכסים כספיים שהם השקעות בחברות מוחזקות שאינן חברות בת).

כמו כן, קובע התקן את כללי ההצגה והגילוי לגבי נכסים שחלה ירידה בערכם.

כב. מכשירים פיננסיים – גילוי והצגה

החל מיום 1 בינואר 2006 הבנק מיישם את תקן חשבונאות מס' 22 – "מכשירים פיננסים: גילוי והצגה", בכפוף להוראות המפקח על הבנקים.

התקן קובע את כללי ההצגה של מכשירים פיננסיים בדוחות הכספיים ומפרט את הגילוי הנדרש בגינם. כמו כן, התקן קובע את אופן הסיווג של מכשירים פיננסיים להתחייבות פיננסית ולהון עצמי, סיווג ריבית, דיבידנדים, הפסדים ורווחים הקשורים להם והנסיבות בהן יש לקזז נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות.

בנושאים מסויימים המתייחסים לטיפול באמור לעיל, קיימות הוראות של המפקח על הבנקים. בנושאים אלה יחולו על הבנק הוראות המפקח.

כג. תשלום מבוסס מניות

הבנק מיישם את תקן חשבונאות מס' 24 – "תשלום מבוסס מניות". התקן מחייב להכיר בדוחות הכספיים בעסקאות תשלום מבוסס מניות, כולל עסקאות עם עובדים או צדדים אחרים שיש לסלקן במכשירים הוניים, במזומן או בנכסים אחרים. בהתאם לתקן עסקאות תשלום מבוסס מניות שבהן מתקבלות סחורות או שירותים יירשמו לפי שווין ההוגן.

בין היתר דורש התקן כי בעסקאות תשלום מבוסס מניות המסולקות במכשירים הוניים, הסחורות או השירותים שהתקבלו, והגידול המקביל בהון העצמי, יימדדו לפי השווי ההוגן של הסחורות או השירותים שהתקבלו, אלא אם כן לא ניתן לאמוד באופן מהימן את שוויין ההוגן.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

באשר לעסקאות עם עובדים, נדרש למדוד את השווי ההוגן של המכשירים ההוניים המוענקים, משום שבדרך כלל אין זה אפשרי לאמוד באופן מהימן את השווי ההוגן של השירותים שהתקבלו מהעובדים.

השווי ההוגן של המכשירים ההוניים המוענקים יימדד במועד ההענקה (grant date).

הוצאות השכר, במקרה של הנפקת אופציות לעובדים, תפרשנה לאורך תקופת ההקניה (vesting period), במקביל לרישום בקרן הון.

בנוסף, קובע התקן דרישות גילוי שונות בנוגע למהות ולהיקף של הסדרי תשלום מבוסס מניות שהיו קיימים במהלך התקופה, ובנוגע לאופן בו נקבע השווי ההוגן של הסדרים כאלו. (לפרטים בדבר תוכנית אופציות לנושאי משרה בבנק, ר' ביאור 13 ד' להלן).

כד. יישום לראשונה של כללי חשבונאות

הוראות הדיווח לציבור בדבר העברות ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות. בחודש מאי 2006 פורסם חוזר של המפקח על הבנקים, אשר קבע תיקון להוראות הדיווח לציבור בדבר "העברות ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות". ההוראות שנקבעו בחוזר זה מאמצות את כללי המדידה והגילוי שנקבעו בתקן אמריקאי FAS 140, כללי חשבונאות להעברות ושירות של נכסים פיננסיים, ולסילוק של התחייבויות, להבחנה בין העברות נכסים פיננסיים שירשמו כמכירה לבין העברות אחרות. לאור זאת, אומץ העקרון לפיו נכס פיננסי שהועבר יוצג במאזן של הצד השולט בו, בין אם הוא מעביר הנכס ובין אם הוא מקבל הנכס. לעניין זה, בהוראות מפורטים מבחני השליטה המתייחסים לעסקאות רכש חוזר, השאלה של ניירות ערך, איגוח הלוואות, מכירה והשתתפות בהלוואות.

הבנק מיישם את התיקונים להוראות הדיווח לציבור לגבי עסקאות השאלת ניירות ערך, רכש חוזר של ניירות ערך, איגוח נכסים פיננסיים, העברות אחרות של נכסים פיננסיים, מתן שירות לנכסים פיננסיים וסילוק התחייבויות, שבוצעו לאחר 31 בדצמבר 2006.

ליישום לראשונה של התיקונים להוראות הדיווח לציבור כמפורט לעיל לא הייתה השפעה מהותית על תוצאות הפעילות ומצבו הכספי של הבנק.

תקן חשבונאות מס' 27. בחודש ספטמבר 2006 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות מס' 27 – "רכוש קבוע". התקן מטפל בהכרה בנכסים, ברישום פחת בגינם, בטיפול בפיצוי בגין ירידת ערך של נכס, בגריעת נכסים ובטיפול בהתחייבות בגין עלויות פירוק ופינוי של פריט ושיקום האתר בו ממוקם הפריט.

השינוי העיקרי בתקן החדש הוא הוספת מודל הערכה מחדש כמודל אפשרי להכרה בנכס. בהתאם למודל הערכה מחדש, פריט רכוש קבוע, שניתן למדוד את שוויו ההוגן באופן מהימן, יוצג בסכום משוערך בניכוי פחת שנצבר לאחר מכן ובניכוי הפסדים מירידת ערך שנצברו לאחר מכן. הערכות מחדש יבוצעו באופן סדיר, בגין כל הקבוצה של הרכוש הקבוע שאליה משתייך הנכס שהוערך מחדש.

התקן יחול על דוחות כספיים לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2007 ואילך. בעת אימוץ התקן לראשונה נדרש ליישם אותו בדרך של יישום למפרע, למעט שני חריגים שנקבעו בתקן.

ביום 5 באוגוסט 2007 פרסם המפקח על הבנקים הנחיות בעניין יישום התקן, בהן נקבע כי תאגיד בנקאי יערוך את הדוחות הכספיים לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2007 ואילך, כפי שנקבע בתקן, ואולם למרות האמור בסעיף 29 לתקן, תאגיד בנקאי יישם רק את מודל העלות. כן קבע המפקח כי לא יחולו סעיפים בתקן הכוללים הגדרות של מונחים המוגדרים בהוראות המפקח על הבנקים, לא יאומצו סעיפים המפנים לתקנים שטרם אומצו בהוראות המפקח ולא יחולו סעיפים ששונו לעומת התקן הבינלאומי ומפורטים בנספח ב' לתקן. ליישום לראשונה של התקן לא הייתה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

תקן חשבונאות מס' 30. בחודש מרס 2007 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות מס' 30 – "נכסים בלתי מוחשיים". תקן זה קובע את הטיפול החשבונאי בנכסים בלתי מוחשיים שאינם מטופלים בתקן אחר, והוא מבטל הוראות מסוימות בתקן חשבונאות מס' 20. התקן יחול על דוחות כספיים לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2007.

ביום 5 באוגוסט 2007 פרסם המפקח על הבנקים הנחיות בעניין יישום התקן, בהן נקבע כי תאגיד בנקאי יערוך את הדוחות הכספיים לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2007 ואילך, כפי שנקבע בתקן, בכפוף לאמור להלן:

- למרות האמור בסעיף 72 לתקן, תאגיד בנקאי יישם רק את מודל העלות;
- עד לאימוץ בישראל של תקן דיווח כספי בינלאומי מס' 3, צירופי עסקים, סעיפים 43–33 בדבר הכרה בנכסים בלתי מוחשיים שנרכשו בצירופי עסקים, לא יחולו על תאגידים בנקאיים. יחד עם זאת, תאגיד בנקאי שיאמץ באימוץ מוקדם ובאישור המפקח את תקן חשבונאות אמריקאי מס' 141 (FAS 141) במלואו, יישם את האמור בסעיפים 43–33 לתקן.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

- יתרת עודף עלות שלא יוחסה לסעיפים מאזניים, תופחת מההון לצורך חישוב יחס ההון לרכיבי סיכון. תאגיד בנקאי שיאמץ באימוץ מוקדם את FAS 141 במלואו יפנה אל המפקח לקבלת הנחיות ספציפיות בנושא זה.
- עלויות תוכנה שהוכרו כנכס בלתי מוחשי יוצגו בסעיף "בניינים וציוד".

כן קבע המפקח כי לא יחולו סעיפים בתקן הכוללים הגדרות של מונחים המוגדרים בהוראות המפקח על הבנקים, לא יאומצו סעיפים המפנים לתקנים שטרם אומצו בהוראות המפקח ולא יחולו סעיפים ששונו לעומת התקן הבינלאומי ומפורטים בנספח ב' לתקן. ליישום לראשונה של התקן לא הייתה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

כה. גילוי ההשפעה של כללים חדשים בתקופה שלפני יישומם. להלן יובאו פרטים אודות ההשפעה של תקני חשבונאות חדשים.

תקן חשבונאות מס' 29. בחודש יולי 2006 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות מס' 29, "אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS)" (להלן: "התקן") וזאת בהמשך להחלטת הוועדה המקצועית של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות מחודש נובמבר 2005. בהתאם להוראות התקן, תאגידים שחוק ניירות ערך, התשכ"ח–1968, חל עליהם ומחוייבים לדווח על פי תקנות שהותקנו מכח חוק זה, יחוייבו לערוך את דוחותיהם הכספיים לפי תקני דיווח כספי בינלאומיים החל בדוחות הכספיים לתקופה המתחילה ביום 1 בינואר 2008 ואילך.

האמור אינו חל על תאגידים שלפי תקנות ניירות ערך דוחותיהם הכספיים ערוכים לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

האימוץ לראשונה של תקני IFRS ייעשה תוך יישום הוראות תקן IFRS 1, שעניינו אימוץ לראשונה של תקני IFRS.

רשות ניירות ערך יזמה תיקונים לתקנות ניירות ערך, אשר יאפשרו את יישום הוראות תקן חשבונאות מס' 29. במקביל הפיצה הרשות להערות הציבור, בחודש ספטמבר 2006, טיוטת הנחיה בעניין הגילוי שיידרש בדבר אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS).

בהתייחס לאופן יישום התקן על ידי תאגידים בנקאיים, המפקח על הבנקים הודיע לתאגידים הבנקאיים כי:

- בכוונתו לקבוע באופן שוטף הוראות ליישום תקנים ישראליים שמפרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות, המבוססים על תקני ה–IFRS, שאינם נוגעים לליבת העסק הבנקאי.
- במחצית השניה של שנת 2009 הוא יפרסם את החלטתו לגבי מועד היישום של תקני IFRS הנוגעים לליבת העסק הבנקאי. זאת כאשר הוא מביא בחשבון את תוצאות תהליך האימוץ של תקנים אלו בישראל מחד ואת התקדמות תהליך ה– convergence בין תקני הדיווח הבינלאומיים ובין התקנים האמריקאיים מאידך.
- לפיכך, בהתייחס לליבת העסק הבנקאי, דוחות כספיים של תאגיד בנקאי הערוכים לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו ימשיכו להיות ערוכים לפי התקנים האמריקאיים שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור.

תקן חשבונאות מס' 23. בחודש דצמבר 2006 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות מס' 23 – "הטיפול החשבונאי בעסקאות בין ישות לבין בעל השליטה בה". התקן מחליף את תקנות ניירות ערך (הצגת פעולות בין תאגיד לבין בעל שליטה בו בדוחות כספיים), התשנ"ו–1996, אשר אומצו בהוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים. התקן מושתת על העקרון לפיו בסיס ההערכה בעסקאות בין ישות לבין בעל השליטה בה הוא השווי ההוגן. הפרשים בין התמורה שנקבעה בעסקאות בין ישות לבין בעל השליטה בה לבין השווי ההוגן של אותן עסקאות ייזקפו להון העצמי. התקן מפרט את הטיפול החשבונאי לגבי סוגים נפוצים של עסקאות.

התקן חל על עסקאות בין ישות לבין בעל השליטה בה שיבוצעו לאחר 1 בינואר 2007 וכן על הלוואה שניתנה לבעל השליטה או שהתקבלה מבעל השליטה לפני מועד תחילת התקן, ממועד תחולתו.

המפקח על הבנקים הודיע כי בכוונתו להחיל את התקן על תאגידים בנקאים החל מיום 1 בינואר 2008. עם זאת, לתאריך פרסום הדוחות הכספיים טרם פורסמו הוראות המפקח על הבנקים בנוגע לאופן אימוץ התקן על ידי תאגידים בנקאיים.

הוראה בנושא: "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי". ביום 31 בדצמבר 2007 פירסם המפקח על הבנקים הוראה בנושא "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי" (להלן:"ההוראה"). ההוראה מתאימה את כללי הדיווח החלים על התאגידים הבנקאים בישראל בנושא זה לאלו החלים על בנקים בארצות הברית והיא מבוססת, בין היתר, על תקני חשבונאות בארה"ב ועל הוראות רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב וה–SEC. העקרונות שבבסיס ההוראה, מהווים שינוי מרחיק לכת ביחס להוראות הנוכחיות בנושא סיווג חובות בעייתיים ומדידת הפרשות להפסדי אשראי בגין חובות אלו.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

השינויים העיקריים שנכללו בהוראה, ביחס להוראות הקיימות, הינם:

- על התאגידים הבנקאיים לערוך הפרשה לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים בהתייחס לתיק האשראי, שתוערך באחד משני המסלולים הבאים: "הפרשה פרטנית" או "הפרשה קבוצתית", כמפורט להלן:
- "הפרשה פרטנית להפסדי אשראי" – תיושם בגין חוב שיתרתו החוזית (ללא ניכוי מחיקות חשבונאיות שלא כרוכות בויתור חשבונאי, ריבית שלא הוכרה, הפרשות להפסדי אשראי ובטחונות) הינה 1 מיליון ש"ח או יותר וכן בגין חובות אחרים שמזוהים על ידי התאגיד הבנקאי לצורך הערכה פרטנית ואשר ההפרשה לירידת ערך בגינם אינה נכללת ב"הפרשה קבוצתית". ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי תיערך בהתבסס על הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, המהוונים בשיעור ריבית האפקטיבי של החוב, או, כאשר החוב מותנה בביטחון או שהתאגיד הבנקאי קובע שצפויה תפיסת נכס, על פי השווי ההוגן של הביטחון ששועבד להבטחת אותו אשראי.
- "הפרשה קבוצתית" – תיושם עבור הפרשות לירידת ערך של קבוצות גדולות של חובות קטנים והומוגניים (כגון: חובות בכרטיסי אשראי, הלוואות לדיור וחובות צרכניים הנפרעים בתשלומים) וכן בגין חובות שנבחנו פרטנית ונמצא שהם אינם פגומים. ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי תיערך בהתבסס על שיעורי ההפסד שתועדו בעבר בגין כל אחת מהקבוצות ההומוגניות.
- הוגדרו סוגים חדשים של חובות בעייתיים, כגון:
- "סיכון אשראי נחות" (substandard) – מוגדר כאשראי שאינו מוגן באופן מספק על ידי בטחונות ו/או יכולת התשלום של החייב, באופן שקיימת אפשרות שהבנק יספוג הפסד מסוים בגין אשראי זה אם לא יתוקנו הליקויים.
- "חוב פגום" – אשראי שהתאגיד הבנקאי צופה כי לא יגבה במועד את כל הסכומים המגיעים בגינו, וההפרשה להפסדי אשראי בגינו נמדדת במסלול "הפרשה פרטנית".

על פי ההוראה יש להחיל את הסווג הנ"ל, גם על אשראי המצוי בפיגור העולה על 90 יום, חובות ש"אורגנו מחדש", ועל יתרות בחשבונות עובר ושב הנמצאים בחריגה, שהוגדרו כ"חובות בעייתיים בפיגור" בהתאם לסעיף 4 (ג) בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 325.

על פי ההוראה נאסר על התאגידים לרשום הכנסות ריבית (לא כולל הפרשי הצמדה ושער על קרן החוב) על בסיס צבירה בגין חובות פגומים.

- "סיכון אשראי בסווג שלילי" (classified) – המונח מתייחס לקבוצת אשראים (לרבות סיכוני אשראי) בעייתיים הכוללת את כל האשראים שסווגו כ–"סיכון אשראי נחות" או כ–"חוב פגום".
- הוחמרו ההוראות בגין מחיקה חשבונאית של חובות בעייתיים. בין היתר נקבע בטיוטת ההוראה בנושא זה כי:

1. יש למחוק חשבונאית כל חוב שנחשב בלתי ניתן לגביה, או חוב בעל ערך נמוך מאוד, שהותרתו כנכס, אינה מוצדקת.
2. יש למחוק חשבונאית באופן מיידי (כנגד הפרשה להפסד אשראי), כל חלק של חוב העודף על שווי הבטחונות, שזוהה כסכום שאינו בר גביה.
3. אין לדחות מחיקה חשבונאית של חוב, שנערכה בגינו הפרשה להפסדי אשראי, אלא אם צפויים אירועים ספציפיים שיחזקו את שווי החוב. דחיה זו לא תמשך, בדרך כלל, למעלה משנתיים.

- לגבי חובות בעייתיים שההפרשה בגינם נמדדת על בסיס "הפרשה קבוצתית", נקבע כי:

1. חובות בפיגור המובטחים בביטחון שאינו דירת מגורים, או חובות שאינם מובטחים, יימחקו חשבונאית, אם תקופת הפיגור עולה על 150 יום.
2. בחובות המובטחים בביטחון דירת מגורים יש לקבל הערכת שווי מעודכנת ולמחוק את חלק החוב העודף על שווי הבטחון, אם תקופת הפיגור עולה על 180 יום.
3. חובות של יחידים בפשיטת רגל או של תאגידים שניתן לגביהם צו פירוק, יימחקו חשבונאית תוך 60 יום ממועד מתן צו הכינוס או הפירוק, לפי העניין.

- הורחבו דרישות הגילוי בדוחות הכספיים בגין חובות בעייתיים. על פי ההוראה יידרשו הבנקים, בין היתר:

1. לפרט את המדיניות החשבונאית בכל הנוגע לשיטות ולתהליכים שיישם התאגיד הבנקאי בקביעת סכום ההפרשות להפסדי אשראי, לבסיס לפיו נקבעות הקבוצות שבגינן נערכת ההפרשה להפסדי אשראי על "בסיס קבוצתי", לשיטות לפיהן נקבעים שיעורי ההפסד בקבוצות אלו, להשפעת השינויים בגורמים הסביבתיים על שיעורי ההפסד, לסיווג "חובות פגומים", לכללים למחיקת חובות, ולמדיניות בכל הנוגע להכרה בהכנסות ריבית בגין חובות פגומים.
2. לפרט בדוח הדירקטוריון את השינויים שחלו בתקופת הדווח בכל אחד ממרכיבי ההפרשה להפסדי אשראי, להסביר (במידת הצורך) את הסיבות לשוני (אם היה) שבין ההפרשה להפסדי אשראי לבין האומדן המקורי, לפרט את השינויים שחלו באיכות תיק האשראי של התאגיד הבנקאי בתקופה המדווחת, ולהסביר כיצד שינויים אלו השפיעו על ההפרשה להפסדי אשראי.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

3. לתת גילוי כמותי נרחב "לחובות פגומים" שיכלול, בין היתר, מידע לגבי יתרת ה"חובות הפגומים" בחתכים שונים, הכוללים: אבחנה בין חובות פגומים "צוברים" לכאלה "שאינם צוברים", פירוט יתרת ה"חובות הפגומים" בכל אחד מהמסלולים לעריכת ההפרשה להפסדי אשראי, פירוט לגבי היתרה הממוצעת של חובות פגומים בתקופת הדווח. מידע כמותי יינתן הן לגבי הכנסות הריבית שנזקפו בתקופת הדווח בגין "חובות פגומים" והן לגבי הכנסות הריבית שהיו אמורות להזקף בגינם על פי חוזה ההלוואה המקורי.

– נקבעו כללים לעריכת נהלים, לתיעוד ולבקרה פנימית בגין השיטות והתהליכים לזיהוי, מדידה, ודיווח של חובות בעייתיים והפרשות להפסדי אשראי בגינם. כללים אלו כוללים בין היתר:

1. הטלת חובה על התאגידים הבנקאיים לפתח שיטה עקבית לקביעת ההפרשה להפסדי אשראי באמצעות תהליך שיטתי שייושם בעקביות. השיטה תתועד בכתב ותכלול הסברים וניתוחים מבוססים.
2. הטלת חובה על הנהלת התאגידים הבנקאיים לסקור תקופתית את השיטה לקביעת הפסדי אשראי, לבצע בדיקות לתקפותה (Validation), ולתעד את הקשר שבין ממצאי הסקירה התקופתית של תיק האשראי לבין יתרת ההפרשה להפסדי אשראי.
3. עדכון נהלי התאגיד הבנקאי בקשר לשיטה לקביעת הפסדי אשראי שיתייחסו, בין היתר, לשיטות לפיצול תיק האשראי, השיטות לזיהוי חובות בעייתיים שההפרשה להפסדי אשראי בגינם נמדדת על "בסיס פרטני", השיטות הקיימות למדידת הפרשה לירידת ערך והדרך לבחירת השיטה המתאימה ביותר עבור כל אחד מסוגי האשראי הבעייתיים, השיטות לקביעת קבוצות הומוגניות, השיטה לבחירת שיעורי ההפרשות להפסדי אשראי על "בסיס קבוצתי", השפעת גורמים סביבתיים על שיעור ההפרשות להפסדי אשראי, וכו'.
4. תיעוד הגורמים ונושאי התפקידים בבנק המעורבים בקביעת ההפרשה להפסדי אשראי.
5. תיעוד מכלול המערכות הקיימות בבנק, לרבות: מערכות המידע, מערכות דירוג האשראי והשיטות לזיהוי חובות בעייתיים ועריכת הפרשות להפסדי אשראי בהם נוקט התאגיד הבנקאי, המבטיחות את נאותות ההפרשות להפסד אשראי.
6. תיעוד הבקרות הפנימיות המבטיח שתהליך קביעת ההפרשה להפסדי אשראי תואם את הוראות הדווח לציבור.

על מערך הבקרה הפנימית לכלול תהליך של בקרת אשראי, לרבות: מערכת אפקטיבית לדירוג אשראי שתיושם באופן עקבי ותזהה מאפייני סיכון שונים באיכות האשראי, בקרה פנימית שתבטיח הכללת מלוא המידע הרלבנטי שנצבר בעת סקירת ההלוואות בתהליך קביעת ההפרשה להפסדי אשראי, ותקשורת ותיאום בין כל הגורמים המעורבים בתהליך קביעת ודיווח ההפרשות להפסדי אשראי.

ההוראה אינה מתייחסת להשלכות המיסוי הנובעות מיישומה. על פי הבהרות שנמסרו בדיונים עם הבנקים על טיוטת ההוראה, טרם פרסומה והפיקוח על הבנקים יפעל אצל רשויות המס להסדרת הנושא.

ההוראה תיושם בדוחות הכספיים של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי, החל מהדוחות ליום 1 בינואר 2010 ואילך. בעת יישום ההוראה לראשונה יידרשו התאגידים הבנקאיים למחוק חשבונאית את יתרות החובות הבעייתיים, העומדים באמות המידה שנקבעו בהוראה למחיקה חשבונאית, ולבטל את כל ההכנסות הריבית שייצברו עד ליום 1 בינואר 2010 ולא ייגבו בפועל עד אותו מועד, בגין חובות פגומים שהוגדרו בהוראה. זאת, למעט חובות שאורגנו מחדש לפני 1 בינואר 2007 ושבמועד היישום לראשונה עומדים בתנאי ההסדר.

ההוראה לא תיושם למפרע בדוחות כספיים לתקופות קודמות. התאמות של יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור ובגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים ליום 1 בינואר 2010 בהתאם לדרישות ההוראה יכללו ישירות בסעיף העודפים בהון העצמי.

יישום ההוראה מחייב היערכות ושינויים מהותיים במערכות המידע הקיימות, שאינן מותאמות, בשלב זה, לדיווח על פי הכללים החדשים. כמו כן הכללים החדשים דורשים מכל בנק לגבש מתודולוגיה בנושאים שונים. בכלל זה, לדוגמא, הערכת ההשפעה על יתרת האשראי במסלול הקבוצתי לא ניתנת לביצוע ללא זיהוי וקביעת המודלים והפרמטרים המובילים לבניית קבוצות הומוגניות בעלות מאפייני סיכון דומים ואיסוף נתונים מספקים לצורך חישוב אומדן שיעור הפסדי העבר בכל קבוצת חובות.

לאור האמור לעיל לא ניתן לכמת בשלב זה את ההשפעה הצפויה של יישום ההוראה בדוחות לשנת 2010 ואילך על תוצאות הפעילות של הבנק, לרבות ההשפעה של יישום ההוראה לראשונה על ההון העצמי ליום 1 בינואר 2010. עם זאת, צפוי כי יישום ההוראה ישפיע לרעה על תוצאות הפעילות של הבנק ועל מצבו הכספי.

2. מזומנים ופקדונות בבנקים

	המאוחד		הבנק	
	31 בדצמבר		31 בדצמבר	
	2007	2006	2007	2006
	במיליוני שקלים חדשים			
מזומנים ופקדונות בבנקים מרכזיים	3,428	*3,711	2,649	*2,937
פקדונות בבנקים מסחריים	15,320	*20,139	12,560	*17,050
פקדונות בתאגידים בנקאיים מיוחדים	1,102	1,250	9,025	7,638
סך הכל	19,850	25,100	24,234	27,625
מזה: מזומנים, פקדונות בבנקים ופקדונות בבנקים מרכזיים לתקופה מקורית של עד 3 חודשים	17,313	*21,808	14,436	*19,015

* סווג מחדש.

3. ניירות ערך[1]

א. המאוחד

	31 בדצמבר 2007				
	הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות- עלות)	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן[2]
	במיליוני שקלים חדשים				
(1) איגרות חוב מוחזקות לפדיון					
איגרות חוב ומלוות:					
ממשלתיים	678	678	–	2	676
סוכנויות של ממשלת ארה"ב	2,360	2,360	14	7	2,367
של אחרים	307	307	9	5	311
סך הכל איגרות חוב מוחזקות לפדיון	3,345	3,345	23	14	3,354
(2) ניירות ערך זמינים למכירה					
איגרות חוב ומלוות:					
ממשלתיים	13,819	13,764	92	37	13,819
סוכנויות של ממשלת ארה"ב	10,465	10,491	52	78	10,465
של אחרים	4,850	4,967	20	137	4,850
סך הכל	29,134	[3]29,222	164	[4]252	29,134
מניות:					
קרן של קרנות גידור (Fund of Funds)	363	[7]363	–	–	363
של אחרים	1,397	1,113	285	[4]1	1,397
סך הכל מניות	1,760	1,476	285	1	1,760
סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה	30,894	30,698	[4]449	253	[5]30,894
(3) ניירות ערך למסחר					
איגרות חוב ומלוות:					
ממשלתיים	2,408	2,397	35	24	2,408
סוכנויות של ממשלת ארה"ב	10	10	–	–	10
של אחרים	608	614	7	13	608
סך הכל	3,026	3,021	42	37	3,026
מניות:					
של אחרים	13	13	1	1	13
סך הכל ניירות ערך למסחר	3,039	3,034	[6]43	[6]38	3,039
סך הכל ניירות ערך	37,278	37,077	515	305	37,287

הערה כללית: פירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באיגרות חוב, ר' ביאור 23 ה'. פירוט תוצאות הפעילות בהשקעות במניות, ר' ביאור 25.

הערות:

(1) שעבודים, ר' ביאור 15.

(2) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, או ציטוטים, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.

(3) כולל ניירות ערך שנמכרו בתנאי רכישה חוזרת בחברה מאוחדת בחו"ל בשווי שוק של 5,895 מיליון ש"ח (כ-1,533 מיליון דולר).

(4) כלולים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".

(5) כולל מניות ואגרות חוב שלא מתקיים לגביהם שווי הוגן זמין, המוצגים לפי העלות בסך 909 מיליון ש"ח.

(6) נזקפו לדוח רווח והפסד.

(7) סכום ההשקעה המקורי בקרן הגידור היה 407 מיליון ש"ח, מאז רכישת קרן הגידור ירד השווי ההוגן של ההשקעה בקרן באופן שאינו בעל אופי זמני ב-44 מיליון ש"ח אשר נזקפו לדוח רווח והפסד.

3. ניירות ערך[1] (המשך)

א. המאוחד (המשך)

	31 בדצמבר 2006				
	הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות– עלות)	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן[2]
	במיליוני שקלים חדשים				
(1) איגרות חוב מוחזקות לפדיון					
איגרות חוב ומלוות:					
ממשלתיים	*799	*799	*21	*1	*819
סוכנויות של ממשלת ארה"ב	*3,984	*3,984	*16	*69	*3,931
של אחרים	41	41	–	1	40
סך הכל איגרות חוב מוחזקות לפדיון	4,824	4,824	37	71	4,790
(2) ניירות ערך זמינים למכירה					
איגרות חוב ומלוות:					
ממשלתיים	*14,465	*14,233	*252	*20	*14,465
סוכנויות של ממשלת ארה"ב	*11,114	*11,318	*8	*212	*11,114
של אחרים	4,316	4,321	19	24	4,316
סך הכל	29,895	[3]29,872	279	256	29,895
מניות:					
של אחרים	1,193	941	253	1	1,193
סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה	31,088	30,813	[4]532	[4]257	[5]31,088
(3) ניירות ערך למסחר					
איגרות חוב ומלוות:					
ממשלתיים	*2,521	*2,476	*50	*5	*2,521
סוכנויות של ממשלת ארה"ב	*59	*57	*2	–	*59
של אחרים	471	384	95	8	471
סך הכל	3,051	2,917	147	13	3,051
מניות:					
של אחרים	14	13	2	1	14
סך הכל ניירות ערך זמינים למסחר	3,065	2,930	[6]149	[6]14	3,065
סך הכל ניירות ערך	38,977	38,567	718	342	38,943

* סווג מחדש

הערה כללית: פירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באיגרות חוב, ר' ביאור 23 ה'. פירוט תוצאות הפעילות בהשקעות במניות, ר' ביאור 25.

הערות:

(1) שעבודים, ר' ביאור 15.

(2) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, או ציטוטים, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.

(3) כולל ניירות ערך שנמכרו בתנאי רכישה חוזרת בחברה מאוחדת בחו"ל בשווי שוק של 2,074 מיליון ש"ח (כ–491 מיליון דולר).

(4) כלולים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".

(5) כולל מניות ואגרות חוב שלא מתקיים לגביהם שווי הוגן זמין, המוצגים לפי העלות בסך 371 מיליון ש"ח.

(6) נזקפו לדוח רווח והפסד.

3. ניירות ערך[1] (המשך)
ב. הבנק

	31 בדצמבר 2007				
	הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות– עלות)	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן[2]
	במיליוני שקלים חדשים				
(1) ניירות ערך זמינים למכירה					
איגרות חוב ומלוות:					
ממשלתיים	11,700	11,640	89	29	11,700
של אחרים	2,302	2,319	11	28	2,302
סך הכל	14,002	13,959	100	57[3]	14,002
מניות:					
קרן של קרנות גידור (Fund of Funds)	363	363[6]	–	–	363
של אחרים	716	464	252	–	716
סך הכל מניות	1,079	827	252	–	1,079
סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה	15,081	14,786	352[3]	57	15,081[4]
(2) ניירות ערך למסחר					
איגרות חוב ומלוות:					
ממשלתיים	2,076	2,099	1	24	2,076
של אחרים	386	388	1	3	386
סך הכל	2,462	2,487	2	27	2,462
מניות:					
של אחרים	2	3	–	1	2
סך הכל ניירות ערך למסחר	2,464	2,490	2[5]	28[5]	2,464
סך הכל ניירות ערך	17,545	17,276	354	85	17,545

הערה כללית: פירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באיגרות חוב, ר' ביאור 23 ה'. פירוט תוצאות הפעילות בהשקעות במניות, ר' ביאור 25.

הערות:

(1) שעבודים, ר' ביאור 15.
(2) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, או ציטוטים, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
(3) כלולים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".
(4) כולל מניות שלא מתקיים לגביהם שווי הוגן זמין, המוצגים לפי העלות בסך 370 מיליון ש"ח.
(5) נזקפו לדוח רווח והפסד.
(6) סכום ההשקעה המקורי בקרן הגידור היה 407 מיליון ש"ח, מאז רכישת קרן הגידור ירד השווי ההוגן של ההשקעה בקרן באופן שאינו בעל אופי זמני, ב-44 מיליון ש"ח אשר נזקפו לדוח רווח והפסד.

3. ניירות ערך[1] (המשך)
ב. הבנק (המשך)

	31 בדצמבר 2006				
	הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות – עלות)	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן[2]
	במיליוני שקלים חדשים				
(1) ניירות ערך זמינים למכירה					
איגרות חוב ומלוות:					
ממשלתיים	12,273	12,089	202	18	12,273
של אחרים	1,397	1,399	3	5	1,397
סך הכל	13,670	13,488	205	23	13,670
מניות:					
של אחרים	719	503	216	–	719
סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה	14,389	13,991	421[3]	23[3]	14,389[4]
(2) ניירות ערך למסחר					
איגרות חוב ומלוות:					
ממשלתיים	2,410	2,404	11	5	2,410
של אחרים	133	131	2	–	133
סך הכל	2,543	2,535	13	5	2,543
מניות:					
של אחרים	5	3	3	1	5
סך הכל ניירות ערך למסחר	2,548	2,538	16[5]	6[5]	2,548
סך הכל ניירות ערך	16,937	16,529	437	29	16,937

הערה כללית: פירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באיגרות חוב, ר' ביאור 23 ה'. פירוט תוצאות הפעילות בהשקעות במניות, ר' ביאור 25.

הערות:

(1) שעבודים, ר' ביאור 15.

(2) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, או ציטוטים, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.

(3) כלולים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".

(4) כולל מניות ואגרות חוב שלא מתקיים לגביהם שווי הוגן זמין, המוצגים לפי העלות בסך 46 מיליון ש"ח.

(5) נזקפו לדוח רווח והפסד.

3. ניירות ערך (המשך)

ג. הסעיף כולל יתרה בסך של: במאוחד – 439 מיליון ש"ח, בבנק – 314 מיליון ש"ח, המייצגת את חלקם היחסי של הבנק ושל בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ בבטוחה שקיבלו מלווה מסויים, כמפורט להלן.

הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט העמידו הלוואה, כחלק מקונסורציום של מספר בנקים. לאחר שהלווה לא עמד בתנאי ההלוואה ולא שילם את הריבית התקופתית, מינה בית המשפט לבקשת קונסורציום הבנקים, כונס נכסים למימוש מניות "בזק" ששועבדו להבטחת החוב.

ביום 15 ביולי 2003, הוציא המפקח על הבנקים הנחיה, לפיה יש לסווג את יתרת החוב האמורה, בתוקף מיום 30 ביוני 2003, כ"נייר ערך", במסגרת "התיק הזמין למכירה", על פי שווי השוק של חלקם היחסי של הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט בבטוחה.

הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט ערכו את הסיווג על פי ההנחיה, בהתאם לשווי השוק של חלקם בבטוחה ליום 30 ביוני 2003, שהסתכם בכ–326 מיליון ש"ח. החל ממועד זה, שינויים בשווי השוק של הבטוחה נזקפים לקרן ההון מהתאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן, עד לגובה החוב.

ליום 31 בדצמבר 2007 עלה שווי השוק של מניות בזק על יתרת החוב שבגינו שועבדו המניות, בסך של 21 מיליון ש"ח, שלא נרשמו לקרן הון כאמור.

במהלך שנת 2007 קיבלו הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט דיבידנד בסך של כ–70 מיליון ש"ח בגין מניות בזק. הכנסה זו נכללה במסגרת "דיבידנד ממניות זמינות למכירה, נטו" (ר' ביאור 25).

ד. הסעיף כולל מניות של "הוט", אשר התקבלו במסגרת הסדר הנושים של חברה מסויימת, עם השלמת עסקת מיזוג חברות הכבלים, ביום 31 בדצמבר 2006, ששווין ההוגן עמד על כ–73 מיליון ש"ח. החל ממועד זה, שינויים בשווי השוק של המניות נזקפים לקרן ההון מהתאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן.

בהתאם להנחיה של הפיקוח על הבנקים, עודף השווי ההוגן של המניות שהתקבלו על יתרת החוב נטו (לאחר הפרשות לחובות מסופקים) ליום 31 בדצמבר 2006 בסך של כ–33 מיליון ש"ח, נדחה וסווג כהכנסה נדחית במסגרת התחייבויות אחרות.

ה. לפרטים בדבר מכירת החזקות בהראל השקעות בביטוח בע"מ, ר' ביאור 6 ח' להלן. יתרת המניות שנותרה בשלב זה בידי הבנק מוצגת בסעיף ניירות ערך זמינים למכירה.

3. ניירות ערך (המשך)

ו. פירוט נוסף על בסיס מאוחד לגבי ניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים

	31 בדצמבר 2007			
	רווח כולל אחר מצטבר[1]			
	עלות מופחתת	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן
	במיליוני שקלים חדשים			
1. ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS):				
איגרות חוב זמינות למכירה				
א. ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Mortgage Pass Through):				
ניירות ערך בערבות GNMA	306	2	3	305
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC	7,796	40	73	7,763
סה"כ ניירות ערך מגובי משכנתאות מסוג העבר באמצעות	8,102	42	76	8,068
ב. ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO):				
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA, FHLMC או GNMA או בערבותם	473	3	–	476
ניירות ערך שמובטחים ע"י ניירות ערך מגובי משכנתאות שהונפקו ע"י FNMA, FHLMC או GNMA או בערבותם	100	2	1	101
סה"כ ניירות ערך זמינים למכירה מגובי משכנתאות אחרים	573	5	1	577
סה"כ ניירות ערך זמינים למכירה מגובי משכנתאות (MBS)	8,675	47	77	8,645
איגרות חוב מוחזקות לפידיון				
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA, וע"י FHLMC	11	–	–	11
איגרות חוב למסחר				
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA, וע"י FHLMC	7	–	–	7
סך הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)	8,693	47	77	8,663
2. ניירות ערך מגובי נכסים (ABS):				
אשראי לרכישת רכב	3	–	–	3
אשראי שאינו לאנשים פרטיים	3	–	–	3
סך הכל ניירות ערך מגובי נכסים (ABS):	6	–	–	6
סה"כ ניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים	8,699	47	77	8,669

הערה:
(1) רווח כולל אחר מצטבר – לניירות ערך זמינים למכירה.

3. ניירות ערך (המשך)

ו. פירוט נוסף על בסיס מאוחד לגבי ניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים (המשך)

	31 בדצמבר 2006			
	רווח כולל אחר מצטבר[1]			
	עלות מופחתת	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן
	במיליוני שקלים חדשים			
1. ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS):				
איגרות חוב זמינות למכירה				
א. ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Mortgage Pass Through):				
ניירות ערך בערבות GNMA	318	–	7	311
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC	8,522	32	188	8,366
סה"כ ניירות ערך מגובי משכנתאות מסוג העבר באמצעות	8,840	32	195	8,677
ב. ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO):				
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA, FHLMC או GNMA או בערבותם	469	2	6	465
סה"כ ניירות ערך זמינים למכירה מגובי משכנתאות אחרים	469	2	6	465
סה"כ ניירות ערך זמינים למכירה מגובי משכנתאות (MBS)	9,309	34	201	9,142
איגרות חוב מוחזקות לפידיון				
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA, וע"י FHLMC	8	–	–	8
איגרות חוב למסחר				
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA, וע"י FHLMC	9	–	–	9
סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)	9,326	34	201	9,159
2. ניירות ערך מגובי נכסים (ABS):				
אשראי לרכישת רכב	4	–	–	4
אשראי שאינו לאנשים פרטיים	4	–	–	4
סך-הכל ניירות ערך מגובי נכסים (ABS)	8	–	–	8
סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים	9,334	34	201	9,167

הערה:
(1) רווח כולל אחר מצטבר - לניירות ערך זמינים למכירה.

3. ניירות ערך (המשך)

ו. פירוט נוסף על בסיס מאוחד לגבי ניירות ערך זמינים למכירה מגובי משכנתאות ומגובי נכסים (המשך)

תיק ניירות הערך של הבנק ליום 31 בדצמבר 2007 כולל השקעה בניירות ערך מגובי נכסים, בעיקר איגרות חוב מגובות משכנתא (MBS) אשר מוחזקות בעיקר בידי חברה מאוחדת בחו"ל.

נייר ערך המגובה במשכנתא – MBS. סוג של נייר ערך מגובה בנכסים (ABS), המגובה במשכנתא או באוסף של משכנתאות ושבגינו משתלמים תשלומים תקופתיים הדומים לתשלומי תלוש (Coupon). בנוסף, מקורה של המשכנתא חייב להיות במוסד כספי מפוקח ומוסמך.

נייר ערך זה ידוע גם כנייר ערך המתייחס למשכנתא או העובר דרך משכנתא. בהתאם למדיניות החברה המאוחדת בחו"ל, סוג זה של נייר ערך חייב גם להשתייך לאחת משתי קבוצות הדירוג העליונות כפי שנקבעו על ידי חברות דירוג אשראי מוסמכות.

ניירות ערך מסוג העבר באמצעות – Mortgage Pass-Through. נייר ערך המונפק על ידי גוף פיננסי, המהווה אחזקה בחלק יחסי על תיק הלוואות משכנתא של לווים פרטיים. כאשר ההנפקה מתבצעת על ידי Gennie Mae (GNMA) קיימת ערבות של ממשלת ארה"ב לכל הפסד בתיק ההלואות המגבות. כאשר ההנפקה מתבצעת על ידי Fannie Mae או Freddie Mac (להלן: "הסוכנויות"), קיימת ערבות של המנפיק לכל הפסד בתיק ההלוואות שמגבה את האגרת. כאשר ההנפקה מתבצעת על ידי גופים פיננסיים אחרים, איגרת החוב מגובה על ידי המשכנתאות בלבד. המנפיקים הגדולים של הנכסים המאוגחים הם הסוכנויות, אשר להם דירוג אשראי גבוה. הסוכנויות הוקמו על ידי ממשלת ארה"ב והן מפוקחות על ידה, אולם לא קיימת ערבות מוצהרת של ממשלת ארה"ב לסוכנויות.

בעסקאות מסוג של איגוח משכנתאות, מהסוג המצוין לעיל, מקובל כי יש זכות בידי הלווה הפרטי לבצע פירעון מוקדם של המשכנתא בכל עת. כתוצאה מכך, קיימת למשקיע חשיפה לשינויים בקצב הפירעונות המוקדמים, הקשורים לגובה הריבית, למצב שוק הנדל"ן והכלכלה ועוד.

התחייבויות משכנתא מובטחות – CMO – Collateralized Mortgage Obligation. איגרת חוב מובנית, המגובה על ידי תיק של הלוואות משכנתא של לווים פרטיים בארה"ב. ה–CMO מחולק לרצועות. כל רצועה היא איגרת חוב, הזכאית לקבל תשלומי קרן וריבית לפני או אחרי איגרות אחרות ב–CMO, כך שכל איגרת משקפת משך חיים אחר וסיכון ריבית אחר.

כאשר ה–CMO מונפק על ידי הסוכנויות קיימת ערבות של המנפיק לכל הפסד בתיק ההלוואות שמגבה את האגרת. כאשר ה–CMO מונפק על ידי גופים פיננסיים אחרים, אגרת החוב מגובה על ידי המשכנתאות בלבד, וקיימת קדימות לאגרות חוב בדירוג AAA בקבלת הקרן והריבית על פני הרצועות האחרות, המדורגות נמוך יותר.

ניירות ערך מסוג CMO מציעים בדרך כלל תשואה נמוכה יותר יחסית מכיוון שהם בסיכון נמוך ביותר ולעתים הם גם מגובים בניירות ערך ממשלתיים.

ניירות הערך מסוג CMO המוחזקים בידי אי די בי ניו יורק הם מהרצועה העליונה, האיכותית ביותר, בעלת רמת סיכון נמוכה יחסית.

תיק חובות מאוגחים – CDO. מוצר חוב מובנה, המגובה על ידי תיק של נגזרי אשראי, איגרות חוב, בכירות או נחותות, של מנפיקים קונצרניים או ממשלות או עיריות, או על ידי הלוואות, מובטחות או לא, שניתנו לגופים מסחריים ותעשייתיים על ידי בנק אחד או יותר וכדומה.

ה–CDO מחולק לרצועות. כל רצועה היא איגרת חוב, הזכאית לקבל תשלומי קרן וריבית לפני כל האיגרות המדורגות נמוך ממנה, על ידי חברות דירוג בינלאומיות, כך שכל אגרת משקפת רמת סיכון שונה ובהתאם – מציעה תשואה שונה למשקיע.

3. ניירות ערך (המשך)

ו. פירוט נוסף על בסיס מאוחד לגבי ניירות ערך זמינים למכירה מגובי משכנתאות ומגובי נכסים (המשך)

פירוט נוסף לגבי ניירות ערך זמינים למכירה מגובי משכנתאות ומגובי נכסים הנמצאים בפוזיציית הפסד שטרם מומש:

	31 בדצמבר 2007			
	פחות מ– 12 חודשים		12 חודשים ומעלה	
	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו
	במיליוני ש"ח			
ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS) מסוג העבר באמצעות (Mortgage Pass Through):	203	1	4,280	75
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים	49	1	153	–
סך הכל	252	2	4,433	75

	31 בדצמבר 2006			
ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS) מסוג העבר באמצעות (Mortgage Pass Through):	1,291	9	6,545	186
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים	65	–	251	6
סך הכל	1,356	9	6,796	192

ליום 21 במרס 2008, לאור ירידת הריבית בארה"ב, כלל תיק ניירות הערך מגובי המשכנתאות (MBS) רווחים שטרם מומשו בסך של כ–20 מיליון דולר.

ז. ליום 31 בדצמבר 2007 נכללו בתיק ניירות הערך הזמין למכירה של אי די בי ניו יורק איגרות חוב קונצרניות, לרבות איגרות חוב של בנקים, בהיקף כולל של כ–530 מיליון דולר. יתרת איגרות החוב האמורות כללה, ליום 31 בדצמבר 2007, הפסדים שטרם מומשו בסכום של כ–25 מיליון דולר. ליום 21 במרס 2008 כללה יתרת איגרות החוב האמורות הפסדים שטרם מומשו בסכום של כ–48 מיליון דולר.

ח. מרבית ההפסדים שטרם מומשו ליום 31 בדצמבר 2007, נובעים מניירות ערך להשקעה, והם מיוחסים לשינויים בשיעורי ריבית השוק שחלו לאחר קנייתם. 179 ניירות ערך היו במצב מתמשך של הפסד שלא מומש במשך תקופה של פחות מ–12 חודשים, ואילו 188 ניירות ערך היו במצב כזה במשך תקופה של 12 חודשים או יותר. באשר לניירות ערך המייצגים חוב, אין כאלה שעבר זמן פירעונם או כאלה שלגביהם מעריכה אי די בי ניו יורק כיום שאין סבירות שתצליח לגבות את כל הסכומים המגיעים לה בהתאם לתנאים של חוזה ההשקעה. כיוון שלאי די בי ניו יורק יש את היכולת והכוונה להמשיך ולהחזיק בניירות הערך בעלי הפסד שלא מומש עד להתאוששות במחיר השוק (כאשר לגבי אגרות חוב הדבר יכול לקרות רק בעת מועד פדיונם), אי די בי ניו יורק והבנק אינם רואים בירידת הערך של השקעות אלה ליום 31 בדצמבר 2007, ירידה בעלת אופי אחר מאשר זמני.

אי די בי ניו יורק קבעה שכל ההפסדים שלא מומשו המתייחסים לניירות ערך זמינים למכירה, הינם זמניים. בקביעה האם הפסדים שלא מומשו הינם בעלי אופי שאינו זמני, השתמשה אי די בי ניו יורק במחירי השוק לאחרונה ובדירוג ניירות הערך, היכן שקיים כזה. לא חלו ירידות במחירי השוק, פרט לאלה שאפשר לייחסן לשינויים בשיעורי הריבית, וכן לא הובחנו שינויים בדירוג היכולים להצביע על ירידת ערך בעלת אופי שאינו זמני. לאור האמור, לדעת הבנק, בהתבסס על ניתוחי אי די בי ניו יורק, לא היה צורך בשנת 2007 בהפרשות לירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני לגבי פרט לנייר אחד, בשווי של כ–2 מיליון דולר, אשר בגינו נערכה הפרשה לירידת ערך בסך של כ–700 אלף דולר.

4. אשראי לציבור (בניכוי הפרשות לחובות מסופקים)

א. אשראי לציבור

	המאוחד		הבנק	
	31 בדצמבר		31 בדצמבר	
	2007	2006	2007	2006
	במיליוני שקלים חדשים			
אשראי	102,203	*90,406	59,715	51,604
התחייבויות לקוחות עבור קיבולים	284	285	164	179
סך כל האשראי	102,487	90,691	59,879	51,783
הפרשה כללית והפרשה נוספת לחובות מסופקים	(588)	(594)	(305)	(316)
סך הכל	101,899	90,097	59,574	51,467

* סווג מחדש.

הערה:

ההפרשה הספציפית לחובות מסופקים נוכחית מסעיפי האשראי המתאימים (ר' ביאור 4 ג').

ב. האשראי לציבור כולל:

1. אשראי ללווים בעיתיים שאינם רשויות מקומיות:

	המאוחד		הבנק	
	31 בדצמבר		31 בדצמבר	
	2007	2006	2007	2006
	במיליוני שקלים חדשים			
א) אשראי ללווים בעיתיים שאינו נושא הכנסה				
יתרה ליום המאזן:				
במטבע ישראלי לא צמוד	1,646	*1,790	1,133	1,193
במטבע ישראלי צמוד למדד	231	318	115	200
במטבע חוץ (לרבות צמוד למטבע חוץ)	352	417	308	343
ב) אשראי ללווים שאורגן מחדש				
1) אשראי שאורגן מחדש במהלך השנה השוטפת עם ויתור על הכנסות:				
במטבע ישראלי לא צמוד:				
יתרה ליום המאזן	–	1	–	–
תקופה ממוצעת לפרעון בשנים	–	6	–	–
שיעור הכנסה אפקטיבי:				
הגלום בזרמי ההחזר הצפויים	–	6.3%	–	
הגלום בזרמי ההחזר לפי החוזים המקוריים	–	8.5%		–
במטבע ישראלי צמוד למדד:				
יתרה ליום המאזן	73	–	70	–
תקופה ממוצעת לפרעון בשנים	12.5	–	12.5	–
שיעור הכנסה אפקטיבי:				
הגלום בזרמי ההחזר הצפויים	6.4%	–	6.5%	–
הגלום בזרמי ההחזר לפי החוזים המקוריים	6.6%	–	6.6%	–

4. אשראי לציבור (בניכוי הפרשות לחובות מסופקים) (המשך)

ב. האשראי לציבור כולל (המשך):

1. אשראי ללווים בעיתיים שאינם רשויות מקומיות (המשך):

	המאוחד		הבנק	
	31 בדצמבר		31 בדצמבר	
	2007	2006	2007	2006
	במיליוני שקלים חדשים			
2) אשראי שאורגן מחדש בשנים קודמות עם ויתור על הכנסות:				
יתרה ליום המאזן:				
במטבע ישראלי לא צמוד	5	*5	–	–
במטבע ישראלי צמוד למדד	6	7	–	–
3) אשראי שאורגן מחדש במהלך השנה השוטפת ללא ויתור על הכנסות:				
יתרה ליום המאזן:				
במטבע ישראלי לא צמוד	137	66	112	19
במטבע ישראלי צמוד למדד	49	107	23	33
במטבע חוץ (לרבות צמוד למטבע חוץ)	8	104	7	78
ג) אשראי ללווים, שלגביהם קיימת החלטה של הנהלת הבנק על ארגון מחדש של חבותם, שטרם בוצע				
יתרה ליום המאזן	33	143	33	135
ד) אשראי בפיגור זמני				
יתרה ליום המאזן	252	187	147	140
ריבית שנזקפה לדוח רווח והפסד בגין האשראי הנ"ל	9	11	8	10
ה) אשראי בהשגחה מיוחדת				
יתרה ליום המאזן	3,321	*3,542	2,411	2,714

* סווג מחדש.

2. אשראי למגזר הרשויות המקומיות:

	המאוחד		הבנק	
	31 בדצמבר		31 בדצמבר	
	2007	2006	2007	2006
	במיליוני שקלים חדשים			
א) אשראי לרשויות המקומיות				
יתרה ליום המאזן	216	244	180	214
ב) האשראי לרשויות המקומיות כולל:				
(1) אשראי בהשגחה מיוחדת:				
יתרה ליום המאזן	11	16	8	15
(2) אשראי שאינו כלול במסגרת האשראי ללווים בעייתיים כנ"ל:				
יתרה ליום המאזן	205	228	172	199
ריבית שנזקפה לדוח רווח והפסד בגין אשראי כנ"ל	21	24	17	20

4. אשראי לציבור (בניכוי הפרשות לחובות מסופקים) (המשך):
ג. הפרשה לחובות מסופקים

	2007			
	הפרשה ספציפית[1]			
	לפי עומק הפיגור	אחרת	הפרשה נוספת[2]	סך הכל
	במיליוני שקלים חדשים			
המאוחד				
יתרת הפרשה לתחילת השנה	161	5,278	675	6,114
הפרשות בשנת החשבון	61	649	29	739
הקטנת הפרשות	(56)	(185)	(41)	(282)
גביית חובות שנמחקו בשנים קודמות	–	(10)	–	(10)
סכום שנזקף לדוח רווח והפסד	5	454	(12)	447
מחיקות/העברות	(3)	(575)	–	(578)
תאום יתרות פתיחה של שלוחות הבנק בחו"ל	–	(8)	–	(8)
יתרת הפרשה לסוף השנה	163	5,149	663	5,975
מזה: יתרת ההפרשה שלא נוכתה מסעיף אשראי לציבור	–	119	75	194
הבנק				
יתרת הפרשה לתחילת השנה	–	4,271	360	4,631
הפרשות בשנת החשבון	–	400	16	416
הקטנת הפרשות	–	(143)	(27)	(170)
גביית חובות שנמחקו בשנים קודמות	–	(1)	–	(1)
סכום שנזקף לדוח רווח והפסד	–	256	(11)	245
מחיקות	–	(496)	–	(496)
שחיקה ותאום יתרות	–	–	–	–
יתרת הפרשה לסוף השנה	–	4,031	349	4,380
מזה: יתרת ההפרשה שלא נוכתה מסעיף אשראי לציבור	–	118	44	162

הערות:
(1) בהלוואות שלגביהן נערכה הפרשה לפי עומק הפיגור, לא כולל הפרשה לריבית בגין החוב בפיגור.
בהלוואות אחרות, לא כולל הפרשה בגין ריבית על חובות מסופקים לאחר שהחובות נקבעו כמסופקים.
(2) כולל הפרשה כללית לחובות מסופקים: המאוחד- 427 מיליון ש"ח; 2006 – 423 מיליון ש"ח; 2005 – 509 מיליון ש"ח;
הבנק- 197 מיליון ש"ח; 2006 – 197 מיליון ש"ח; 2005 – 197 מיליון ש"ח. (ראה ביאור 1ט').
(3) כולל הפרשה מיוחדת לחובות מסופקים בסך 4 מיליון ש"ח.

2006				2005			
הפרשה ספציפית[1]				הפרשה ספציפית[1]			
לפי עומק הפיגור	אחרת	הפרשה נוספת[2][3]	סך הכל	לפי עומק הפיגור	אחרת	הפרשה נוספת[2][3]	סך הכל
במיליוני שקלים חדשים				במיליוני שקלים חדשים			
150	5,005	748	5,903	130	4,838	695	5,663
68	735	46	849	63	742	72	877
(52)	(99)	(119)	(270)	(41)	(105)	(23)	(169)
–	(9)	–	(9)	–	(17)	–	(17)
16	627	(73)	570	22	620	49	691
(5)	(342)	–	(347)	(2)	(457)	4	(455)
–	(12)	–	(12)	–	4	–	4
161	5,278	675	6,114	150	5,005	748	5,903
–	54	81	135	–	65	68	133
–	4,167	352	4,519	–	4,093	340	4,433
–	451	24	475	–	506	30	536
–	(81)	(16)	(97)	–	(76)	(18)	(94)
–	(1)	–	(1)	–	(1)	–	(1)
–	369	8	377	–	429	12	441
–	(265)	–	(265)	–	(359)	–	(359)
–	–	–	–	–	4	–	4
–	4,271	360	4,631	–	4,167	352	4,519
–	51	44	95	–	63	44	107

4. אשראי לציבור (בניכוי הפרשות לחובות מסופקים) (המשך):

ד. הפיגור בהלוואות לדיור והפרשה בגינן לחובות מסופקים לפי עומק הפיגור:

המאוחד

	31 בדצמבר 2007						31 בדצמבר 2006					
	עומק הפיגור											
	מעל 3 עד 6 חודשים	מעל 6 עד 15 חודשים	מעל 15 עד 33 חודשים	מעל 33 חודשים	הלוואות שאורגנו מחדש	סה"כ	מעל 3 עד 6 חודשים	מעל 6 עד 15 חודשים	מעל 15 עד 33 חודשים	מעל 33 חודשים	הלוואות שאורגנו מחדש	סך הכל
	במיליוני שקלים חדשים											
סכום הפיגור	7	13	18	71	–	109	7	16	19	62	–	104
מזה: ריבית על סכום הפיגור	1	–	1	19	–	21	–	–	1	15	–	16
יתרת ההפרשה לחובות מסופקים לפי עומק הפיגור[1]	–	20	39	104	–	163	1	23	46	91	–	161
יתרת ההלוואות בניכוי הפרשה	135	117	44	27	1	324	140	137	51	24	1	353

הערה:
(1) לא כולל הפרשה לריבית בגין החוב שבפיגור.

4. אשראי לציבור (בניכוי הפרשות לחובות מסופקים) (המשך):
ה. אשראי לציבור[1] וסיכון אשראי חוץ מאזני[3] לפי גודל האשראי של לווה

המאוחד

		31 בדצמבר				
		2007		2006		
		מספר לווים[2]	אשראי	סיכון אשראי	מספר לווים[2]	אשראי	סיכון אשראי
		במיליוני שקלים חדשים					
תקרת האשראי: באלפי שקלים חדשים							
	עד 10	407,222	1,490	1,416	399,025	*1,548	1,861
מעל 10	עד 20	105,716	1,231	608	99,019	*1,172	768
מעל 20	עד 40	130,154	2,278	1,972	118,129	*2,041	2,280
מעל 40	עד 80	117,903	3,365	5,029	110,218	*2,959	3,961
מעל 80	עד 150	54,758	3,570	3,051	51,463	*3,297	2,413
מעל 150	עד 300	28,704	4,892	1,386	27,128	*4,636	1,554
מעל 300	עד 600	18,240	6,437	1,284	16,677	*5,816	1,625
מעל 600	עד 1,200	8,439	5,224	1,664	7,624	*4,521	1,775
מעל 1,200	עד 2,000	2,932	3,070	1,280	2,672	*2,642	1,130
מעל 2,000	עד 4,000	2,192	4,423	1,566	2,151	*4,238	1,637
מעל 4,000	עד 8,000	1,267	4,867	2,055	1,172	4,419	2,231
מעל 8,000	עד 20,000[4]	1,154	9,082	5,094	1,114	8,819	4,675
מעל 20,000	עד 40,000[4]	631	10,121	6,658	582	8,796	5,069
מעל 40,000	עד 200,000[4]	643	26,304	21,546	547	25,018	18,373
מעל 200,000	עד 400,000[4]	67	9,242	10,418	49	6,763	5,668
מעל 400,000	עד 800,000[4]	18	5,189	4,979	*15	3,581	4,190
מעל 800,000	עד 1,200,000[4]	5	1,522	3,368	6	1,628	4,402
מעל 1,200,000	עד 1,600,000[4]	2	2	2,555	–	–	–
מעל 1,600,000	עד 2,000,000[4]	–	–	–	–	–	–
מעל 2,000,000	עד 2,400,000[4]	1	1,126	1,261	–	–	–
מעל 2,400,000	עד 2,800,000[4]	1	494	2,115	–	–	–
סך הכל		880,049	103,929	79,305	837,591	91,894	63,612
הכנסות לקבל וחייבים אחרים[5]			2,204	–		1,976	–
סך הכל			106,133	79,305		93,870	63,612

* סווג מחדש.

הערות:

(1) לרבות השקעות באיגרות חוב של הציבור ונכסים הנובעים ממכשירים פיננסים נגזרים כנגד הציבור, ובניכוי הפרשה ספציפית לחובות מסופקים.
(2) מספר הלווים לפי סך כל האשראי וסיכון אשראי.
(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים, כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של לווה.
(4) המאוחד לפי איחוד ספציפי.
(5) יתרת לקוחות כאל בגין כרטיסי אשראי בהן כאל הוא המנפיק. המפקח על הבנקים פטר את חברות כרטיסי האשראי, בשלב זה, מפילוח היתרות לפי גודל לווה.

4. אשראי לציבור (בניכוי הפרשות לחובות מסופקים) (המשך):
ה. אשראי לציבור[1] וסיכון אשראי חוץ מאזני[3] לפי גודל האשראי של לווה (המשך)

הבנק

תקרת האשראי: באלפי שקלים חדשים		31 בדצמבר					
		2007				2006	
		מספר לווים[2]	אשראי	סיכון אשראי	מספר לווים[2]	אשראי	סיכון אשראי
		במיליוני שקלים חדשים					
	עד 10	208,921	375	1,349	199,589	284	1,688
מעל 10	עד 20	56,694	567	565	56,768	559	532
מעל 20	עד 40	96,323	1,363	1,933	88,119	1,247	2,184
מעל 40	עד 80	95,766	2,234	4,899	92,019	1,986	3,887
מעל 80	עד 150	41,303	2,172	2,908	38,432	1,921	2,308
מעל 150	עד 300	13,544	1,750	1,254	12,112	1,528	1,391
מעל 300	עד 600	5,511	1,422	1,014	5,075	1,305	1,335
מעל 600	עד 1,200	3,579	1,804	1,179	3,419	1,690	1,117
מעל 1,200	עד 2,000	1,455	1,473	751	1,311	1,271	695
מעל 2,000	עד 4,000	1,192	2,378	1,002	1,155	2,124	999
מעל 4,000	עד 8,000	785	2,894	1,435	746	2,590	1,479
מעל 8,000	עד 20,000	643	4,821	3,236	604	4,516	2,932
מעל 20,000	עד 40,000	328	5,181	3,997	293	5,094	3,039
מעל 40,000	עד 200,000	390	16,802	14,838	340	16,125	12,128
מעל 200,000	עד 400,000	59	7,869	9,584	36	5,136	4,895
מעל 400,000	עד 800,000	19	5,079	5,425	*15	3,973	4,505
מעל 800,000	עד 1,200,000	4	1,317	2,543	5	1,146	3,807
מעל 1,200,000	עד 1,600,000	3	46	3,955	1	–	1,305
מעל 1,600,000	עד 2,000,000	–	–	–	–	–	–
מעל 2,000,000	עד 2,400,000	1	1,126	1,261	–	–	–
מעל 2,400,000	עד 2,800,000	1	494	2,115	–	–	–
סך הכל		526,521	61,167	65,243	500,039	52,495	50,226

* הוצג מחדש.

הערות:

(1) לרבות השקעות באגרות חוב של הציבור, נכסים הנובעים ממכשירים פיננסיים נגזרים כנגד הציבור ובניכוי הפרשה ספציפית לחובות מסופקים.

(2) מספר הלווים לפי סך כל האשראי וסיכון אשראי.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים, כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של לווה.

4. אשראי לציבור (בניכוי הפרשות לחובות מסופקים) (המשך):

ו. פרטים על אופן חישוב ההפרשה הספציפית בהלוואות לדיור במאוחד

	31 בדצמבר 2007					
	חובות בעיתיים לדיור					
	הפרשה ספציפית					
	יתרת אשראי	יתרת חוב מאזנית[4]	יתרה בפיגור	לפי עומק הפיגור[5]	אחרת	סך הכל
הלוואות לדיור[1][6]	8,196	299	94	142	–	142
הלוואות גדולות[2]	2,173	66	30	5	30	35
הלוואות אחרות[3]	815	60	22	16	19	35
סך הכל	11,184	425	146	163	49	212

	31 בדצמבר 2006*					
	חובות בעיתיים לדיור					
	הפרשה ספציפית					
	יתרת אשראי	יתרת חוב מאזנית[4]	יתרה בפיגור	לפי עומק הפיגור[5]	אחרת	סך הכל
הלוואות לדיור[1][6]	7,205	314	88	141	–	141
הלוואות גדולות[2]	1,579	65	26	5	24	29
הלוואות אחרות[3]	842	83	27	15	19	34
סך הכל	9,626	462	141	161	43	204

* סווג מחדש

הערות:

(1) ההלוואות שעל פי הוראות בנק ישראל, קיימת חובה לערוך בגינן הפרשה לפי עומק הפיגור.

(2) הלוואות לדיור שיתרת כל אחת מהן עולה על 805 אלפי ש"ח (2006: 783 אלפי ש"ח).

(3) הלוואות במישכון דירת מגורים – נערך בהתאם לחוזר שפירסם בנק ישראל ביום 1 בינואר 2006 לפיו נקבע כי הלוואה לצורך הדיווח הכספי תכלול הלוואות שניתנו לכל מטרה במישכון דירת מגורים.

(4) יתרת אשראי בעייתי (מעל עומק הפיגור של 3 חודשים) לאחר ניכוי יתרת ההפרשות.

(5) כולל יתרת הפרשה ספציפית מעבר להפרשה על פי עומק הפיגור בסך של 15.3 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2006: 8.8 מיליון ש"ח).

(6) כולל יתרת אשראי בבנק בסך של 91 מיליון ש"ח(31 בדצמבר 2006: 105 מיליון ש"ח).

5. אשראי לממשלות

	המאוחד		הבנק	
	31 בדצמבר		31 בדצמבר	
	2007	2006	2007	2006
פיקדון החשב הכללי – מכרז עובדי הוראה	362	–	362	–
אשראי אחר[1]	12	324*[2]	1	313*[2]
סך כל האשראי לממשלות	374	324	363	313

* סווג מחדש.

הערות:

(1) כולל אשראי לממשלות זרות במאוחד – בסך 2 מיליון ש"ח (2006: 6 מיליון ש"ח).
בבנק – אין יתרה (2006: 4 מיליון ש"ח).

(2) סך של 306 מיליון ש"ח הינו בגין השאלות מהאוצר, המוצגות השנה במסגרת ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

6. השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה

א. המאוחד

	31 בדצמבר 2007			31 בדצמבר 2006		
	חברות כלולות	חברות מאוחדות	סך הכל	חברות כלולות	חברות מאוחדות	סך הכל
	במיליוני שקלים חדשים					
השקעות:						
השקעות במניות לפי שיטת השווי המאזני[1]	1,931	–	1,931	1,353	–*	1,353
השקעות אחרות:						
בשטרי הון	3	–	3	2	–	2
בהלוואות בעלים	74	–	74	12	–	12
סך כל ההשקעות האחרות	77	–	77	14	–	14
סך כל ההשקעות	2,008	–	2,008	1,367	–	1,367
מזה:						
רווחים שנצברו מ-1 בינואר 1992	891	–	891	678	–*	678
סעיפים שנצברו בהון העצמי מ-1 בינואר 1992:						
התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן, נטו	32	–	32	31	–	31
התאמות מתרגום דוחות כספיים	(3)	–	(3)	(2)	–	(2)
פרטים בדבר מוניטין:						
קצב הפחתה		10 שנים			10 שנים	
הסכום המקורי	8	292	300	10	246	256
יתרה להפחתה	6	240	246	7	224	231
פרטים לגבי ערך בספרים ושווי השוק של השקעות סחירות:						
הערך בספרים	1,451	–	1,451	1,254	–	1,254
שווי השוק	1,387	–	1,387	1,477	–	1,477

* סווג מחדש.

הערה:

(1) כולל רווחים והתאמות מתרגום השקעות ביחידות אוטונומיות שנצברו ממועד הרכישה ועד ליום 31.12.91.

6. השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה (המשך)

ב. הבנק

	31 בדצמבר 2007			31 בדצמבר 2006		
	חברות כלולות	חברות מאוחדות	סך הכל	חברות כלולות	חברות מאוחדות	סך הכל
	במיליוני שקלים חדשים					
השקעות:						
השקעות במניות לפי שיטת השווי המאזני[1]	1,513	5,778	7,291	1,322	5,083	6,405
השקעות אחרות:						
בכתבי התחייבות נדחים ובשטרי הון	3	107	110	2	140	142
הלוואות בעלים	3	576	579	3	68	71
סך כל ההשקעות האחרות	6	683	689	5	208	213
סך כל ההשקעות	1,519	6,461	7,980	1,327	5,291	6,618
מזה:						
רווחים שנצברו מ–1 בינואר 1992	903	2,677	3,580	684	2,353	3,037
סעיפים שנצברו בהון העצמי מ–1 בינואר 1992:						
התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן, נטו	30	(41)	(11)	31	(53)	(22)
התאמות מתרגום דוחות כספיים	(1)	34	33	(2)	35	33
מענק המדינה לעובדים (הפרטה)	–	32	32	–	32	32
פרטים בדבר מוניטין:						
קצב הפחתה		10 שנים			10 שנים	
הסכום המקורי	8	292	300	8	242	250
יתרה להפחתה	6	240	246	7	223	230
פרטים לגבי ערך בספרים ושווי השוק של השקעות סחירות:						
הערך בספרים	1,451	–	1,451	1,254	550	1,804
שווי השוק	1,387	–	1,387	1,477	408	1,885

הערה:

(1) כולל רווחים והתאמות מתרגום השקעות ביחידות אוטונומיות שנצברו ממועד הרכישה ועד ליום 31.12.91.

6. השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה (המשך)

חלקו של הבנק ברווחים או בהפסדים של חברות מוחזקות

	המאוחד			הבנק		
	2007	2006	2005	2007	2006	2005
	במיליוני שקלים חדשים					
חלקו של הבנק ברווחים מפעולות רגילות של חברות מוחזקות (במאוחד – כלולות)	175	190	196	457	248	770
הפרשה למסים:						
מסים שוטפים	–	–	–	22	25	58
מסים נדחים	130[1]	2	22	143[1]	3	26
סך כל ההפרשה למסים	130	2	22	165	28	84
חלקו של הבנק ברווחים מפעולות רגילות של חברות מוחזקות (במאוחד – כלולות), לאחר השפעת המס	45	188	174	292	220	686

הערה:
(1) כולל הפרשה למס בסך של 130 מיליון ש"ח בגין חלק הבנק ברווחי הבנק הבינלאומי (ר' סעיף ז' להלן).

6. השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה (המשך)

ג. פרטים על חברות מוחזקות עיקריות:

שם החברה	פרטים על החברה	חלק בהון המקנה זכות לקבלת רווחים		חלק בזכויות ההצבעה		ההשקעה במניות לפי שווי מאזני		לפי שווי שוק	
		2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006
		באחוזים				במיליוני שקלים חדשים			
1. חברות בת מאוחדות									
Discount Bancorp, Inc.[1]	חברת אחזקות	100.00	100.00	100.00	100.00	25	27	–	–
Israel Discount Bank Of New York[2]	בנק מסחרי, ארה"ב	100.00	100.00	100.00	100.00	2,445	2,461	–	–
בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ	בנק מסחרי	100.00	100.00	100.00	100.00	1,363	1,160	–	–
בנק דיסקונט למשכנתאות בע"מ[3]	בנק למשכנתאות	100.00	65.07	100.00	65.07	880	550	–	408
כרטיסי אשראי לישראל בע"מ	שירות כרטיסי אשראי	71.83	68.24	79.00	76.00	603	451	–	–
דיסקונט ליסינג בע"מ	החכרת ציוד	100.00	100.00	100.00	100.00	100	97	–	–
דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ	חברה לחיתום והשקעות	100.00	100.00	100.00	100.00	(153)	162	–	–
דיסקונט מנפיקים בע"מ	הנפקת ניירות ערך	100.00	100.00	100.00	100.00	54	54	–	–
אילנות דיסקונט בע"מ[4]	ניהול קרנות נאמנות	–	–	–	–	–	–	–	–
Israel Discount Bank (Switzerland) SA	בנק מסחרי, שוויץ	100.00	100.00	100.00	100.00	74	72	–	–
חברות המוחזקות על ידי Israel Discount Bank of New York:									
Discount Bank (Latin America)[5]	בנק מסחרי, אורוגואי	100.00	100.00	100.00	100.00	172	151	–	–
IDBNY Realty (Delaware), Inc.[5]	חברת אחזקות, ארה"ב	100.00	100.00	100.00	100.00	1,661	1,748	–	–
IDBNY Realty Inc.[6]	REIT, ארה"ב	100.00	100.00	100.00	100.00	6,382	6,738	–	–
חברה המוחזקת על ידי דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ:									
פרינט א.ק. תקשורת בע"מ	חברת אחזקות	100.00	100.00	100.00	100.00	(19)	(25)	–	–
2. חברות כלולות									
הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ[7]	בנק מסחרי	26.45	26.45	11.09	11.09	1,451	1,254	1,387	1,477
הראל השקעות בביטוח בע"מ[8]	חברת אחזקות	–	–	–	–	–	–	–	–
חברה המוחזקת על ידי דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ:									
Kardan Financial Services N.V.[9]	השקעות פיננסיות, הולנד	11.00	–	20.00	–	316	–	–	–

* סווג מחדש.

הערות:

(1) חברת אחזקות בבעלות ובשליטה מלאה של הבנק המחזיקה במניות של Israel Discount Bank of New York בבעלות ובשליטה מלאה. לפרטים בדבר חקירה בעניינים הקשורים לדיני איסור הלבנת הון, ר' סעיף ד' להלן.

(2) החברה מוחזקת על ידי Discount Bancorp, Inc.

(3) לפרטים בדבר הצעת רכש מלאה למניות בנק דיסקונט למשכנתאות, ר' סעיף ט' להלן.

(4) לפרטים בדבר מכירת מלוא ההחזקות באילנות דיסקונט, ר' סעיף ה' להלן.

(5) כלול בדוחות הכספיים של Israel Discount Bank of New York.

(6) כלול בדוחות הכספיים של IDBNY Realty (Delaware), Inc.

(7) לפרטים בדבר הפרשה לירידת ערך וביטולה ובדבר הנפקה בבנק הבינלאומי, ר' סעיפים ו' ו-ז' להלן.

(8) לפרטים בדבר מכירת ההחזקות בהראל, ר' סעיף ח' להלן.

(9) ההשקעה נרכשה בסוף שנת 2007. דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בוחנת את ייחוס עודף עלות הרכישה על חלקה בשווי המאזני של KFS. לפרטים בדבר הרכישה, ר' סעיף י' להלן.

(10) לרבות התאמות מתרגום של יחידות אוטונומיות בחו"ל והתאמות בגין הצגת ניירות ערך מסויימים של חברות מוחזקות לפי שווי הוגן.

(11) מוניטין.

(12) כולל הפרשה למס בגין חלק הבנק ברווחי הבנק הבינלאומי, בסך של 130 מיליון ש"ח (ר' סעיף ז' להלן).

מזה יתרת הפרש מקורי		השקעות הוניות אחרות		תרומה לרווח הנקי מפעולות רגילות		דיבידנד שנרשם		סעיפים אחרים שנצברו בהון העצמי[9]		ערבויות עבור החברה לטובת גופים מחוץ לקבוצה	
2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006
במיליוני שקלים חדשים											
–	–	–	–	(1)	(1)	–	–	2	2	–	–
–	–	–	–	(59)	(139)	–	–	(290)	(312)	–	–
–	–	58	63	166	60	–	–	44	55	–	–
9[11]	–	–	–	22	23	–	–	–	–	7	7
231[11]	223[11]	43	47	87	54	56	–	–	–	–	–
–	–	–	–	3	1	–	–	–	–	–	–
–	–	294	–*	2	10	–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	7	5	–	–	–	–	–
–	–	–	–	2	3	–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	18	24	–	–	3	–	–	–
–	–	–	–	(84)	(68)	–	–	2	(5)	–	–
–	–	–	–	(317)	(234)	154	–	(41)	(42)	–	–
–	–	282	92*	6	7	–	–	(3)	(2)	–	–
–	–	–	–	26[12]	133	–	–	32	31	–	–
–	–	–	–	–	37	14	–	–	–	–	–
203[9]	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–

6. השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה (המשך)

ד. חקירה בעניינים הקשורים לדיני איסור הלבנת הון

בשנת 2005 ניהל משרד התובע המחוזי של ניו יורק חקירות במספר בנקים ומוסדות כספיים, בנושא עמידתם בחובות הנובעות מדיני איסור הלבנת הון וזאת בעניין העברת הכספים מברזיל לארה"ב.

במסגרת חקירות אלה ובעקבותיהן, נחקר גם אי די בי ניו יורק. למיטב ידיעת הבנק, ממצאי החקירה הצביעו על כך שאי די בי ניו יורק לא פעל על פי הכללים הנוגעים לאיסור הלבנת הון, לא תיעד כראוי פרטי לקוחות והחלטות בנוגע לפעילויות חשודות, לא דיווח עליהן כראוי ולא קיים תוכנית ציות ראויה בנושאים הקשורים להלבנת הון. כמו כן הצביעו ממצאי החקירה על כך שרוב הליקויים שנתגלו הועלו בביקורות קודמות שערכו רשויות הפיקוח. במקביל, נערכה באי די בי ניו יורק בדיקה (שגרתית) משותפת של מחלקת הבנקים של מדינת ניו יורק וה–Federal Deposit Insurance Corporation (FDIC) והתגלו ליקויים רבים בנושא יעילות הבקרות והדיווח בנושאי איסור הלבנת הון (AML) ומניעת מימון טרור.

כתבי ההוראות. בעקבות הממצאים האמורים, הוצאו על ידי מחלקת הבנקים של מדינת ניו יורק ועל ידי ה–FDIC (להלן: "רשויות הפיקוח") כתבי הוראות בהם נדרש אי די בי ניו יורק, להפסיק לפעול על פי הנהלים הקיימים עקב היותם לקויים, לתקן את הליקויים, לעבות את הליכי הבקרה והפיקוח, לקבוע תוכנית אכיפה ולתקן את הנהלים הקשורים בנושאים אלה, והכל בדרך ובמועדים שנקבעו על ידי הרשויות האמורות (להלן: "כתבי ההוראות"). בין היתר נקבע בכתבי ההוראות כי:

(1) הדירקטוריון של אי די בי ניו יורק ימנה גוף חיצוני אשר יבחן מהן הפעולות אשר ננקטו על ידי ההנהלה הבכירה לתיקון ליקויים שנמצאו בביקורות קודמות;

(2) תגובש, תאומץ ותיושם תוכנית כוללת אשר תבטיח עמידה בהוראות חוק ובכללים בנושאי איסור הלבנת הון ומניעת מימון טרור ואשר תתייחס, בין היתר, למערכות בקרה, תוכניות הדרכה, תוכנית ביקורת ומינוי מנהל אשר יהיה אחראי לעמידה בחוקים ובכללים האמורים, בין היתר באמצעות עריכת "דוח בדיקת פערים" וביצוע "סקירה לאחור" כמפורט להלן;

(3) תמונה ועדת ציות המורכבת מדירקטורים של אי די בי ניו יורק אשר תעקוב אחר יישום האמור בכתבי ההוראות;

(4) יושת על אי די בי ניו יורק תשלום בסכום שלא יעלה על 16.5 מיליון דולר, אשר ישולם למחלקת הבנקים של מדינת ניו יורק, ל–FDIC ול–Financial Crimes Enforcement Network (FinCen). הסכום האמור הופרש במלואו בשנת 2005.

ביום 15 בדצמבר 2005, אישר אי די בי ניו יורק כי הוא מסכים לפעול בהתאם לנדרש בכתבי ההוראות. הבנק, כחברה האם של אי די בי ניו יורק, הצהיר כי הוא מודע להסדרים דלעיל וקיבל על עצמו לפעול כמיטב יכולתו כדי להבטיח קיומן של ההתחייבויות האמורות.

במקביל ובנוסף, הגיע אי די בי ניו יורק, ביום 15 בדצמבר 2005, להסדר עם התובע המחוזי של ניו יורק לסיום החקירה בדרך של הסכם פשרה. בהסכם התחייב אי די בי ניו יורק לשתף פעולה עם התובע המחוזי. כן הכיר אי די בי ניו יורק בעובדות מסוימות הנוגעות למספר חשבונות, ובעובדה שבקרות פנימיות מסוימות ונהלי הבנק וטיפולו בנושא איסור הלבנת הון תרמו לממצאים של התובע המחוזי ורשויות הפיקוח. על פי ההסכם התחייב אי די בי ניו יורק לשלם סך של 8.5 מיליון דולר וכן לדווח תוך שנה לתובע המחוזי על כל הפעולות שננקטו לטיוב נוהלי א. די בי ניו יורק ולתיקון הליקויים שנמצאו הן על ידי התובע המחוזי והן על ידי גורמי הפיקוח על הבנקים כמפורט בכתבי ההוראות, דיווח שבוצע בהתאם לנדרש. הסכום האמור הופרש במלואו בשנת 2005. התובע המחוזי של מדינת ניו יורק הסכים שלא לתבוע את אי די בי ניו יורק וחברות הקשורות אליו בנוגע לחקירה.

בעקבות הדוח החליט דירקטוריון אי די בי ניו יורק למנות תת–ועדה שתדון בהמלצות הדוח בנוגע לתפקוד הדירקטוריון. ועדת הדירקטוריון דנה בהמלצות הדוח, ככל שהן מתייחסות לפעולות הדירקטוריון, והכינה ניתוח של הפעולות שננקטו ושיינקטו. הניתוח הוצג בפני דירקטוריון אי די בי ניו יורק בישיבתו בחודש דצמבר 2006. כמו כן נדרשה הנהלת אי די בי ניו יורק, על ידי דירקטוריון אי די בי ניו יורק, למסור לדירקטוריון תכנית מפורטת ליישום המלצות הדוח.

שינויים בהרכב ההנהלה והדירקטוריון של אי די בי ניו יורק. ביום 6 בפברואר 2006 החליט דירקטוריון הבנק להמליץ בפני הדירקטוריון של אי די בי ניו יורק למנות את מר ראובן שפיגל לתפקיד מנכ"ל אי די בי ניו יורק, במקום מר אריה שר. ביום 23 בפברואר 2006, החליט דירקטוריון אי די בי ניו יורק על הפסקת כהונתו של מר אריה שר ועל מינויו של מר שפיגל כמנכ"ל אי די בי ניו יורק. במהלך שנת 2006 הוחלפה כל ההנהלה הבכירה של אי די בי ניו יורק וכן הוחלפו רוב חברי הדירקטוריון.

יישום ההתחייבויות שבכתבי ההוראות. הנהלת אי די בי ניו יורק החלה מיד לאחר הוצאת כתבי ההוראות ביישום ההתחייבויות שבכתבי ההוראות ובהסכם שיתוף הפעולה עם התובע המחוזי ויישומן מתבצע על פי לוח הזמנים. אי די בי ניו יורק נדרשה לפעול

6. השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה (המשך)

בשלושה רבדים: האחד, הכנת תוכנית אכיפה מקיפה ליישום האמור בכתבי ההוראות. לצורך כך נשכרו שירותי חברת KPMG אשר הכינה עבור אי די בי ניו יורק דוח בדיקת פערים (Gap Report). השני, בחינת פעולות ההנהלה הבכירה ביחס ליישום ממצאי ביקורת קודמים. לשם כך נשכרו שירותיה של חברת Promontory (חברה למתן שירותי ייעוץ פיננסיים, שאחד מתחומי ההתמחות שלה הוא מתן מענה ללקוחות המתמודדים עם דרישות רגולטוריות). הרובד השלישי, בדיקת כל העסקאות שעשה אי די בי ניו יורק בין השנים 2002–2005 (Look back) בכדי לאתר פעילות שנחזית להיות חשודה, וככזו טעונה דיווח.

דוח Promontory. ביום 5 באפריל 2006 נמסר לאי די בי ניו יורק דוח מטעם חברת Promontory ובו סיכום ממצאי הבדיקה שבוצעה. הדוח מפרט את הנסיבות והליקויים אשר הביאו, לדעת מכיני הדוח, להוצאת כתבי ההוראות ולבדיקת התובע המחוזי. כמו כן כולל הדוח שורה של המלצות לשיפורים ושינויים אשר לדעת כותבי הדוח חיוניים למניעת כשלים דומים בעתיד. על פי המצויין בדוח, הרוב המכריע של ההמלצות כבר יושם על ידי אי די בי ניו יורק. הכשלים והליקויים עליהם מצביע הדוח הינם רובם ככולם כשלים דיווחים ופיקוחיים, שחלקם נובע מתקשורת פנים ארגונית לקויה ותקשורת לקויה עם רשויות הפיקוח, חלקם נובע ממבנה ארגוני הטעון שינוי (שכבר בוצע) וחלקם נובע, כאמור, מכלי פיקוח ובקרה חלשים. הביקורת הפנימית של אי די בי ניו יורק מפקחת אחר התקדמות הפעולות המתקנות שננקטו בעקבות דוח Promontory. למועד פרסום הדוחות, הושלם הטיפול בכ–98% מהמלצות תוכנית האכיפה וההמלצות שנכללו בדוח Promontory.

דוח KPMG. דוח בדיקת הפערים בוחן את עמידת נוהלי אי די בי ניו יורק בהוראות הנוגעות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור, וממליץ על הפעולות בהן על אי די בי ניו יורק לנקוט על מנת לעמוד בהוראות אלו. דוח זה הוגש לרשויות הפיקוח בחודש אוגוסט 2006. בחודש ספטמבר 2007 סיימה KPMG את הכנתו של דוח הערכה, המסכם את ממצאי הבחינה שערכה KPMG על מנת להעריך את האפקטיביות של מאמצי אי די בי ניו יורק לצמצם את הפערים שזוהו על ידם בעבר. לפי הדוח, מתוך 352 נושאי פערים אשר זוהו בעבר, מאמצי אי די בי ניו יורק בהתייחס ל–95% מהם הוערכו ברמת היענות "גבוהה" ו–5% ברמת היענות "בינונית". אף פער לא הוערך ברמת היענות "נמוכה". הדוח הועבר לרשויות בחודש ספטמבר 2007.

"סקירה לאחור" (Look Back). אי די בי ניו יורק מיפה כ–5.2 מיליון העברות שבוצעו בבנק בשנים 2002 – 2005 ומתוכן זוהו כ–12.5 אלף אשר ישנו ספק לגבי חוקיותן. לשם הכרעה לגבי מי מהן יש להעביר לרשויות הפיקוח דיווח בדיעבד, שכר הבנק חברת יעוץ וחקירות אשר הכינה מסמך מתודולוגיה בנושא שהועבר לרשויות הפיקוח בחודש ספטמבר 2006. בחודש דצמבר 2006 הודיעו רשויות הפיקוח לאי די בי ניו יורק כי מסמך המתודולוגיה נראה להם סביר. לאור זאת בוצעה ה"סקירה לאחור". דוח עם ממצאי ה"סקירה לאחור" הועבר לרשויות.

הבדיקה בדיסקונט בנק לטין אמריקה ("DBLA"). בעקבות הליכי הבדיקה האמורים, שביצעו הרשויות באי די בי ניו יורק, נערכה בחודש דצמבר 2005 בדיקה בחברת הבת DBLA על ידי הבנק המרכזי באורוגוואי.

בעקבות הבדיקה, הוטל על DBLA קנס של כ–41,000 דולר וניתנו המלצות להסדרת פעילותו: נוהלי דיווח על עסקאות חשודות, התקנת מערכת מחשבים לאיתור והתרעה על עסקאות חשודות, שיפור אופן תיעוד ושמירת נתוני הלקוחות וסגירת נציגויות DBLA בארגנטינה, ברזיל, מקסיקו ופרו. בעקבות הבדיקה שכר DBLA את שירותי חברת KPMG אשר גיבשה תוכנית לשיפור היערכותו ליישום כללי איסור הלבנת הון. מרבית ההמלצות בתכנית כבר יושמו. הנציגויות הוכפפו לאי די בי ניו יורק.

עלויות. בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2005 נכללה הפרשה בסך של 120 מיליון ש"ח בגין קנסות וייעוץ. עלות ביצוע השיפורים והבדיקות הסתכמה בשנת 2006, בסך של 16.1 מיליון דולר. בשנת 2007 הסתכמה עלות ביצוע השיפורים והבדיקות בסך של 13.3 מיליון דולר. להערכת אי די בי ניו יורק, בשנת 2008 עשויות להידרש עלויות נוספות לביצוע שיפורים ובדיקות בסכום של בין 5 ל–6 מיליון דולר. להערכת הבנק, לא הייתה לחקירה ולכתבי ההוראות המתוארים לעיל השפעה ניכרת על עסקי אי די בי ניו יורק, מעבר להגדלת ההוצאות והקטנת הרווח בשנת 2006 שנבעו מנשיאת אי די בי ניו יורק בקנסות ובהוצאות הכרוכות בתיקון הליקויים.

להערכת הבנק, לאור הפעולות שננקטו לתיקון הליקויים, חשיפתו האפשרית בגין החקירה וכתבי ההוראות המתוארים לעיל היא נמוכה.

התפתחויות בשנת 2007. בתחילת שנת 2007, במסגרת ביצוע ה"סקירה לאחור", נמצא כי מספר חשבונות שהתנהלו באי די בי ניו יורק היו של תושבים אירניים וכי מספר העברות שבוצעו מחשבונות שנוהלו באי די בי ניו יורק היו לטובת תושבים אירניים. אי די בי ניו יורק הודיע על כך ל–U.S. Office of Terror Assets Control (OFAC) וכן שכר יועצים חיצוניים לבדיקת העניין. לדעת עורך הדין החיצוני שנשכר לעניין, הקנס שעלול להיות מוטל על אי די בי ניו יורק בשל העניין, עשוי להגיע עד 1 מיליון דולר. בדוחות הכספיים של אי די בי ניו יורק נכללה הפרשה בהתאם להערכת ההנהלה של אי די בי ניו יורק.

6. השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה (המשך)

בחודש ינואר 2007 פנה אי די בי ניו יורק למשרד עורך דין חיצוני, המלווה את הבנק בעניינים רגולטורים (להלן – עורך הדין החיצוני), בבקשה לערוך בדיקה בנוגע לעסקאות שנעשו בין אי די בי ניו יורק לבין מר מתיו ברונפמן, מבעלי השליטה בבנק וחברות הקשורות אליו. הבדיקה נועדה לוודא שעסקאות אלה קיבלו את כל האישורים הנדרשים על פי הדין החל בארה"ב מכח היותן עסקאות עם בעל שליטה וכן ליתן המלצות בקשר לעסקאות אלה ובקשר לנושא בכללותו. ביום 23 בפברואר 2007 הוכנה על ידי עורך הדין החיצוני טיוטת דוח בדיקה (להלן: "טיוטת דוח הבדיקה"), אשר כוללת התייחסות למספר עסקאות וביניהן אלה המפורטות בביאור 22 ט' להלן.

בחודש פברואר 2007 פנה עורך הדין החיצוני לדירקטוריון אי די בי ניו יורק והפנה את תשומת לב הדירקטורים לאחריותם לפקח על היחסים בין בעלי המניות ונציגיהם בדירקטוריון אי די בי ניו יורק וזאת, על מנת להבטיח שלא תפגע התקדמות אי די בי ניו יורק ביישום כתבי ההוראות בשל חילוקי דעות בין בעלי המניות.

טיוטת דוח הבדיקה הועברה לתגובת מספר גורמים וביניהם יו"ר הדירקטוריון הקודם של אי די בי ניו יורק, מר גרונשטיין. מר גרונשטיין העלה השגות לגבי טיוטת דוח הבדיקה וביניהן טענות להשפעה בלתי הוגנת של הנהלת אי די בי ניו יורק על עורכי טיוטת דוח הבדיקה. טענות אלה הועברו על ידי הבנק לבדיקה חיצונית של משרד עורכי דין אמריקאי, כמפורט להלן (ר' סעיף 5 להלן).

ביום 1 באפריל 2007 נערך בדירקטוריון הבנק דיון בנושא אי די בי ניו יורק. בדיון זה התקבלו ההחלטות הבאות:

(1) להמליץ לבעלי שליטה בבנק או לנציגים של בעלי השליטה, שלא לכהן כדירקטורים באי די בי ניו יורק ובבנקורפ. ההמלצה האמורה, נתקבלה מתוך ראיה של טובת קבוצת דיסקונט ובכלל זה של החברות בהן מכהנים בעלי השליטה ונציגיהם כדירקטורים, לדעת דירקטוריון הבנק, כהונתם של בעלי שליטה ונציגיהם בדירקטוריון יוצרת קשיים בתפקוד הדירקטוריון וההנהלה של אי די בי ניו יורק.

(2) להקים ועדת אד הוק (להלן: "הוועדה") אשר הוסמכה לדרוש ולקבל דיווחים, ככל שתמצא לנכון, בקשר לאי די בי ניו יורק ובנקורפ ובכלל זה בקשר לכל העסקאות וההסכמים שנעשו בחברות אלה שלא במהלך העסקים הרגיל, ולתת לדירקטוריון המלצות בקשר לכך. במסגרת זו הוסמכה הוועדה לבדוק את ההתקשרויות שהוזכרו בטיוטת דוח הבדיקה בדיסקונט בנקורפ ובאי די בי ניו יורק, את הטענות שהעלה מר גרונשטיין במסגרת תגובתו לטיוטת הדוח וכן עניינים נוספים וביניהם התקשרות עם משרד עורכי הדין בו שותף מר לן גרונשטיין למתן שירותי ייעוץ משפטי והתקשרות אי די בי ניו יורק עם גב' אלכסנדרה לבנטל, שבמועד ההתקשרות כיהנה כדירקטורית באי די בי ניו יורק, להעסקתה כמנכ"ל חברת אי די בי קפיטל קורפ, שהינה חברה בת בבעלות מלאה של אי די בי ניו יורק (להלן: "העסקאות הנבדקות").

(3) להורות למבקר הפנימי של הבנק לבצע בדיקה מיוחדת, שלא במסגרת תוכנית העבודה של הביקורת הפנימית, באי די בי ניו יורק ולדווח לדירקטוריון הבנק על ממצאיו.

בהמשך להחלטות האמורות פעלו הוועדה ודירקטוריון הבנק כמפורט להלן:

(1) משנמסרה לבעלי השליטה ונציגיהם המלצת הדירקטוריון כי לא יכהנו כדירקטורים באי די בי ניו יורק ובבנקורפ, הודיעו מר מתיו ברונפמן, שכיהן כיו"ר דיסקונט בנקורפ וכדירקטור באי די בי ניו יורק, ומר מייקל ראובינוף, שכיהן כדירקטור באי די בי ניו יורק, כי יסיימו את כהונתם כדירקטורים בחברות בקבוצת דיסקונט.

מר גרונשטיין, שכיהן אותה עת כיו"ר אי די בי ניו יורק וכדירקטור בדיסקונט בנקורפ הודיע, כי אינו מוכן להענות להמלצה האמורה תוך נימוק הודעתו. בהמשך לכך, תוך ראיית טובת קבוצת דיסקונט, החליט הדירקטוריון בישיבה מיום 13 באפריל 2007, לסיים את כהונתו של מר גרונשטיין כדירקטור בחברות בקבוצת דיסקונט.

(2) הוועדה קיימה מספר ישיבות ובין היתר פנתה לקבלת חוות דעת של משרד עורכי דין חיצוני בניו יורק בנוגע לדין אמריקאי החל על העסקאות הנבדקות והנחתה את משרד עורכי הדין החיצוני שנשכר על ידי הבנק לבדיקת טענותיו של מר גרונשטיין בקשר לדוח הבדיקה (ר' לעיל). כמו כן, הוועדה קיבלה דיווחים מהמבקר הפנימי של הבנק בנוגע לממצאי בדיקתו בניו יורק (ר' סעיף 3 להלן) והנחתה אותו, בין היתר, לבחון את פעילות דירקטוריון אי די בי ניו יורק וועדותיו.

(3) הוועדה דנה בין היתר, באופן הפיקוח של הבנק כבעל שליטה על אי די בי ניו יורק ובנקורפ, בקשר לעסקאות הנבדקות בפרט, ולאופן אישור עסקאות מסוג זה בכלל, ודרכים מומלצות לאישור, פיקוח ובקרה בעתיד. לעניין זה פנתה הוועדה לקבלת חוות דעת ממומחה משפטי בעל שם, אשר בין היתר נשכר על ידי הבנק להציע תוכנית ממשל תאגידי כוללת לקבוצה.

6. השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה (המשך)

(4) בחודש יולי 2007, הוגש לוועדה דוח הבדיקה המיוחדת שערך המבקר הפנימי של הבנק בדיסקונט בנקורפ וב–IDBNY. ממצאי הדוח הצביעו, בין היתר, על ליקויים בקשר עם ההליכים לאישור עסקאות עם "אנשים קשורים" בבנקורפ וב–IDBNY, ועל העדר נהלים בנושא זה.

(5) בחודש יולי 2007 הוגש לוועדה ולדירקטוריון דוח הבדיקה של משרד עוה"ד האמריקאי, אשר נשכר לבדוק את טענותיו של יו"ר אי.דיבי ניו יורק לשעבר, מר גרונשטיין, כפי שהועלו במכתב התגובה שלו ל"טיוטת דוח הבדיקה", שהוזכר לעיל. מדוח הבדיקה עלה כי לא היה בסיס כלשהו לטענות מר גרונשטיין.

(6) בראשית חודש ספטמבר 2007 הוגש לוועדה דוח הבדיקה הסופי של משרד עורכי הדין האמריקאי, אשר נשכר על ידי הבנק לבחון את העסקאות נשוא כתב המינוי של הוועדה, בין היתר בהיבט של הדין האמריקאי. הדוח מצביע על ליקויים בהליכי אישור העסקות שנבדקו, על ליקויים שנבעו מנוכחותם של נציגי בעלי המניות בדירקטוריון אי די בי ניו יורק, כמפורט לעיל, ועל אי הקפדה על כללי ממשל תאגידי תקין באי די בי ניו יורק. מסקנות עורכי הדוח הינן שרובם המכריע של הליקויים תוקנו עם הפסקת כהונתם של בעלי השליטה ונציגיהם בדירקטוריונים של דיסקונט בנקורפ ואי די בי ניו יורק. עוד קובעים עורכי הדוח כי יש לפעול לפיתוח מנגנוני פיקוח על דיסקונט בנקורפ ואי די בי ניו יורק מצד החברה האם ולשקול אימוץ כללי ממשל תאגידי שנועדו להחיל עליהן את כללי הדין בישראל בכל הקשור לאישור עסקאות עם בעלי עניין. לא ניתנו המלצות בעניין זה.

(7) בחודש אוגוסט 2007 המליצה הוועדה לדירקטוריון לאמץ את הכללים וההליכים אשר הוצעו בחוות דעת משפטית שהוגשה לה על ידי מומחה משפטי בעל שם, לפיה יוחלו על אישור עסקאות בין בעלי עניין בבנק לבין בנקורפ ואי די בי ניו יורק הליכי האישור הנדרשים בדין הישראלי בנוגע לעסקאות בין בעלי עניין בבנק לבין הבנק. ההמלצה כפופה לאפשרות החלתה בהתאם לדין האמריקאי החל על בנקורפ ואי די בי ניו יורק.

יצוין כי חוות הדעת המשפטית האמורה הינה חלק מתוכנית כוללת של "ממשל תאגידי" לקבוצת דיסקונט אשר נמצאת בהכנה.

(8) כאמור בסעיף 5 לעיל, בעקבות ממצאי הבדיקה בקשר לטענותיו של יו"ר אי די בי ניו יורק לשעבר, מר גרונשטיין, כנגד "טיוטת דוח הבדיקה" מחודש ינואר 2007, לפיהם לא היה בסיס כלשהו לטענותיו של מר גרונשטיין, הושלמה "טיוטת דוח הבדיקה" ובראשית חודש נובמבר 2007 הוגש הדוח הסופי לדירקטוריון אי די בי ניו יורק.

לדעת עורכי הדוח הסופי, נמצאו ליקויים בהליך אישורן של מספר עסקאות בעלי שליטה עם אי די בי ניו יורק ועם דיסקונט בנקורפ. הליקויים הנוגעים לאישור מתן הלוואה לחברה בשליטת אחד מבעלי השליטה, לשיפוץ קומה 12 שהושכרה לה בשכירות משנה, ואי תשלום דמי שכירות בגין המושכר האמור לתקופה של 9 חודשים, עשויים להגיע לכדי הפרת הוראות רגולטוריות שונות. הדוח הוגש לרשויות בחודש ספטמבר 2007.

(9) לאור המלצות דוח הבדיקה שילמה החברה לאי די בי ניו יורק ריבית בגין האיחור בתשלום דמי שכירות.

כמו כן, בהתאם להמלצות הדוח נתבקשה ונתקבלה חוות דעת שמאי בקשר לגובה דמי השכירות הראויים נכון למועד דוח הבדיקה.

לאור חוות דעת השמאי ניהל אי די בי ניו יורק משא ומתן לשינוי דמי השכירות, והוסכם על העלאתם בכ–4 דולר לרגל מרובע.

תיקון הסכם, בכל הנוגע לגובה דמי השכירות, אושר על ידי האורגנים המוסמכים באי די בי ניו יורק ויובא לאישור האורגנים המוסמכים בבנק, כעסקה מזכה. בשלב זה נדונה העסקה בוועדת הביקורת של הבנק, והדיון בה טרם הסתיים.

(10) בחודש פברואר 2008 הוגשו לדירקטוריון המלצות וועדת אד הוק לענייני ניו יורק. הוועדה המליצה כי חלק מהעסקאות שנבדקו על ידה ייבחנו על פי הכללים שאושרו במסגרת תכנית "ממשל תאגידי" לקבוצת דיסקונט (ר' סעיף 7 לעיל). כמו כן המליצה הוועדה, בין היתר, לקבוע כללים ונהלים לטיפול בעסקאות מהותיות באי די בי ניו יורק; לקבוע כללים בקשר להרכב דירקטוריון אי די בי ניו יורק ובקשר לאיתור ואישור מועמדים לדירקטוריון זה, והכל במטרה לחזק את אי התלות של דירקטוריון אי די בי ניו יורק בבעלי השליטה ולחזק את שליטת הבנק באי די בי ניו יורק; לקבוע כללי דיווח לדירקטוריון בקשר לאי די בי ניו יורק.

דירקטוריון הבנק אימץ את המלצות הוועדה.

6. השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה (המשך)

ה. מכירת מניות אילנות דיסקונט בע"מ ופעילות קופות הגמל

1. הסכם עקרונות למכירת מניות אילנות דיסקונט בע"מ ופעילות קופות הגמל

ביום 9 בנובמבר 2005, נחתם הסכם עקרונות בין הבנק לבין כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ, בין בעצמה ובין באמצעות חברה בשליטתה (להלן: "הרוכשת"), למכירת כל מניות אילנות דיסקונט בע"מ ולמכירת פעילות קופות הגמל, כמקשה אחת, בתמורה לסך של 1,310 מיליון ש"ח, כפוף להתאמות.

התמורה בגין מכירת כל מניות אילנות דיסקונט נקבעה בהסכם העקרונות לסך של 600 מיליון ש"ח, כפוף להתאמות, והתמורה בגין מכירת פעילות קופות הגמל נקבעה בהסכם העקרונות לסך של 710 מיליון ש"ח, כפוף להתאמות.

2. מכירת מניות אילנות דיסקונט

ביום 11 באפריל 2006 נחתם הסכם (להלן: "הסכם המכר") בין הבנק לבין כלל פיננסים בטוחה ניהול והשקעות בע"מ (להלן: "הרוכשת"), ולבין כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ, שתיהן מקבוצת אי די בי, לפיו ימכור הבנק לרוכשת את כל המניות של אילנות דיסקונט וכן ימחה לרוכשת את הזכות לקבלת דמי ניהול מאילנות דיסקונט וימכור לה את המוניטין שרכש בתחום ניהול קרנות נאמנות. בתמורה תשלם הרוכשת לבנק סכום של 580 מיליון ש"ח, כפוף להתאמות שעשויות לנבוע מהפער שבין הוצאות אילנות דיסקונט ותשלומים לבנק בפועל בתקופה שמיום 1 בינואר 2006 ועד מועד הסגירה, בהשוואה להוצאות שנקבעו בהסכם המכר.

בהסכם המכר נקבעו, בין היתר, הוראות לגבי שירותים נוספים שהבנק עשוי לתת לאילנות דיסקונט. כן נקבעו בהסכם המכר הסדרי שיפוי בין הבנק לבין הרוכשת, בהתקיים תנאים מסויימים.

ביום 18 ביוני 2006 נכנס הסכם המכר לתוקף, לאחר שהתמלאו כל התנאים המתלים לביצועו. כחלק מהשלמת המכירה נחתמו בין הבנק לבין אילנות דיסקונט הסכם תפעול על פיו יועברו בהדרגה קרנות הנאמנות שבניהול אילנות דיסקונט לתפעול בידי הבנק והסכם הפצה (אשר מחליף הסכם קודם) על פיו יפיץ הבנק את קרנות הנאמנות שבניהול אילנות דיסקונט.

45% ממניות אילנות דיסקונט שנמכרו לרוכשת, נרכשו בידי הבנק ביום 29 בספטמבר 2005 מאת אי די בי חברה לפיתוח בע"מ (להלן: "אי די בי") וחברת השקעות דיסקונט בע"מ (להלן: "דסק"ש"), בתמורה לסך של כ–229.7 מיליון ש"ח, לאחר שהבנק הפעיל זכות סירוב ראשון ונכנס בנעליו של צד ג' עימו התקשרו אי די בי ודסק"ש בהסכם למכירת מניות אלה.

המניות האמורות נרכשו והוחזקו מלכתחילה במטרה למוכרן. בהתאם, בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2005 הוצגו המניות, עד למכירתן, במסגרת ניירות ערך זמינים למכירה, וזכויות בעלי המניות החיצוניים חושבו לפי 45%.

במקביל להשלמת המכירה של כל מניות אילנות דיסקונט לרוכשת, שילם הבנק לאי די בי ולדסק"ש סך של 12.5 מיליון ש"ח, כתמורה נוספת עבור המניות שרכש מהן.

הרווח שנבע לבנק מהמכירה הסתכם בכ–256 מיליון ש"ח, לאחר מס, והוא נרשם בשנת 2006 כרווח מפעולות בלתי רגילות.

3. ביום 29 בינואר 2007, נחתם הסכם בין הבנק וחברת הבת דיסקונט ניהול קופות גמל בע"מ (להלן: "דיסקונט גמל") לבין כלל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "כלל ביטוח"), לפיו תרכוש כלל ביטוח מאת הבנק ודיסקונט גמל את פעילותם בתחום ניהול קופות הגמל (להלן: "קופות הגמל הנמכרות"), לרבות ובנוסף: את המוניטין שנצבר בתחום ניהול קופות גמל; את זכויות הקניין בשמות המסחריים של קופות הגמל הנמכרות וכן במידע, בקובץ הנתונים, ברשימות העמיתים ובתיקים הפיזיים; את מכלול הזכויות וההתחייבויות לגבי ניהול כל קופות הגמל הנמכרות וכן כל נכסי קופות הגמל הנמכרות, לרבות את הזכות לקבלת דמי ניהול וההכנסות האחרות הקשורות בניהול קופות הגמל הנמכרות וכן את כל יתר הזכויות וההתחייבויות של חברה מנהלת ביחס לקופות הגמל הנמכרות (להלן ביחד: "הזכויות וההתחייבויות המומחות").

התמורה בגין הזכויות וההתחייבויות המומחות נקבעה לסך של 621 מיליון ש"ח, בכפוף להתאמות.

ביום 19 ביוני 2007 הושלמה העסקה, לאחר שהתקיימו התנאים המתלים לביצועה, בהתאם להוראות הסכם המכר.

במקביל להשלמת העסקה נחתמו בין הבנק לבין חברות בנות של כלל ביטוח הסכמי הפצה, תפעול ושירותים לעמיתים. לפי הסכמים אלה יפיץ הבנק את קופות הגמל הנמכרות למשך 10 שנים, וכן יפיץ קופות גמל אחרות שבניהול חברות בנות של כלל ביטוח, ויספק לכלל ביטוח שירותי תפעול ביחס לקופות הנמכרות למשך 5 שנים. שירותי ההפצה יהיו בתמורה לעמלת הפצה בתעריף המקסימלי

6. השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה (המשך)

שנקבע בהוראות הדין. שירותי התפעול יינתנו תמורת סכום שנתי של 0.1% מנכסי קופות הגמל הנמכרות. במסגרת הסכם השירותים לעמיתים יספק הבנק שירותים לעמיתי קופות הגמל הנמכרות בתקופה שמהמועד בו יקבל הבנק רישיון לייעוץ פנסיוני ועד לחתימת הסכמי ייעוץ עמם ולא יאוחר מיום 31 בדצמבר 2007 (להלן: "תקופת המעבר"), והכל בהתאם לאמור בחוזר הממונה על שוק ההון. הסכם השירותים לעמיתים כולל מנגנוני התאמה למקרה שיחולו שינויים בהוראות ההסדר התחוקתי ביחס לתקופת המעבר.

בהסכם נקבעו הוראות בדבר העברת הבעלות במאגרי המידע של קופות הגמל הנמכרות ובדבר הענקת זכות שימוש מוגבלת לבנק ולדיסקונט גמל במאגרי המידע הנ"ל.

כן נקבעו בהסכם הסדרי שיפוי ולפיהם, יינתן שיפוי בגין תביעה או דרישה שתוגש עד תום 7 השנים שלאחר מועד הסגירה נגד כלל ביטוח, כלל גמל או נושאי משרה בהן, אך לא נגד קופות הגמל הנמכרות, בגין תביעה שעילתה במעשים או במחדלים של הבנק, דיסקונט גמל בע"מ או נושאי משרה בה שקדמו למועד הסגירה. השיפוי בגין עניינים הקשורים לתביעות עובדים יהיה מלא. השיפוי בגין נושאים אחרים יהיה בגובה 50% ויוגבל לסכום חיוב מצטבר העולה על 1 מיליון דולר. בכל מקרה הסכום המצטבר של השיפוי לא יעלה על התמורה הכוללת בעסקה, בתוספת הצמדה וריבית.

החל ממועד השלמת העסקה הופטר הבנק מאחריותו או ערבותו לביצוע תשלומים מסויימים לעמיתי קופות הגמל הנמכרות ביחס למרכיב ההפקדות הנומינליות שלהם (להלן: "ערבות הבנק"), וכלל ביטוח נטלה על עצמה התחייבות חלופית כלפי העמיתים.

קופות הגמל הנמכרות הן: תמר, גפן, קופה מרכזית לפיצויים, שקמה, אשכולות, תואר, הדס קופה מרכזית לפיצויים ו–אדמונד דה רוטשילד דיסקונט חו"ל.

התמורה ששולמה בגין הזכויות וההתחייבויות המומחות, לאחר ביצוע התאמות כפי שסוכמו בין הצדדים, הסתכמה ב–607 מיליון ש"ח.

הרווח נטו שנבע ממכירת פעילות קופות הגמל הסתכם ב– 394 מיליון ש"ח, והוא נרשם בסעיף "רווח נטו, מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים.

ו. הפרשה לירידת ערך ההשקעה בבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ ("הבנק הבינלאומי")

1. הפרשה לירידת ערך

לקראת פרסום הדוחות הכספיים של הבנק ליום 31 במרס 2003, הורה המפקח על הבנקים לבנק לערוך הפרשה לירידת ערך בהיקף של כ–20% מהשווי המאזני של ההשקעה ליום 31 במרס 2003. בהתאם, הבנק ערך הפרשה בסך של 173 מיליון ש"ח, בדוחות הכספיים ליום 31 במרס 2003.

2. ביטול ההפרשה לירידת ערך

(א) הבנק פנה אל המפקח על הבנקים וביקש את הסכמתו לביטול ההפרשה האמורה. זאת, בין היתר, נוכח העובדה שמאז ניתנה הוראת המפקח בעניין ההפרשה חל שיפור של ממש בתוצאות העסקיות של הבנק הבינלאומי, כעולה מהדוחות הכספיים שהוא מפרסם, וחלה גם עליה של ממש במחירי מניותיו בבורסה. בנוסף, בידי הבנק חוות דעת לפיהן השווי בר ההשבה של החזקת הבנק בבנק הבינלאומי אינו נופל מחלק הבנק בהון העצמי של הבנק הבינלאומי.

(ב) ביום 22 במאי 2006 הודיע הפיקוח על הבנקים לבנק כי הגיע למסקנה לפיה אין עוד מקום להתערבותם בסוגיה של ההפרשה לירידת ערך בגין ההשקעה בבנק הבינלאומי ולפיכך, בדוחות הכספיים של הבנק ליום 31 במרס 2006 ואילך, יקבע הבנק, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל, את הטיפול החשבונאי ואת ההפרשה לירידת ערך, אם נדרשת, בגין ההשקעה בבנק הבינלאומי. בהתאם, הבנק ביטל בדוחות הכספיים ליום 31 במרס 2006 את ההפרשה האמורה.

ז. הנפקה בבנק הבינלאומי

בדוח מיידי מיום 13 במרס 2007 דיווח הבנק הבינלאומי על החלטת הדירקטוריון שלו לפעול לקראת אפשרות הגדלת ההון באמצעות הנפקה של זכויות למניות ו/או זכויות לניירות ערך אחרים, שיש בהם לשפר את מבנה ההון שלו, אשר תוצענה לכלל בעלי מניותיו, כולל מרכיב הטבה אפשרי ביחס למחיר המניה בשוק.

יצוין כי לאור מבנה הון המניות שלו, ולאור הוראות חוק ניירות ערך, הבנק הבינלאומי רשאי להנפיק ולרשום למסחר בבורסה רק מניות ו/או זכויות למניות בנות 0.01 ש"ח ערך נקוב, שהינן סוג המניות בעל זכויות ההצבעה העדיפות.

6. השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה (המשך)

המלצת הנהלת הבנק הבינלאומי היתה להיערך לגיוס של כ–500 עד 700 מיליון ש"ח.

הבנק הבינלאומי ציין כי אין וודאות שההנפקה ו/או ההנפקות יתבצעו, ואם יתבצעו, ייתכן כי מבנה ההנפקות ו/או הסכום שיגוייס במסגרתן, ישתנו.

בדוח מיידי מיום 28 במרס 2007 דיווח הבנק הבינלאומי על הגשת טיוטת תשקיף להנפקת זכויות למניות 0.01 ש"ח ערך נקוב כל אחת של הבנק הבינלאומי, שתוצענה לכלל בעלי מניותיו.

קדמה להודעה זו פניה של בעל השליטה בבנק הבינלאומי למנכ"ל הבנק בה מסר לו, כי בכוונת הבינלאומי לפעול לפרסם תשקיף הנפקת זכויות על אף שהבנק עשוי להפגע ממהלך זה.

בעקבות הפניה הנ"ל פנה הבנק באמצעות בא כוחו בדרישה לבינלאומי שלא לנקוט בשום מהלך שעשוי לפגוע בבנק ואשר כל תכליתו להיטיב עם בעל השליטה בבינלאומי.

במקביל, הבנק הגיע להסדר עם בנק ישראל, שפרטיו להלן:

הבנק ירכוש (בכפוף לאישור האורגנים המוסמכים בו) את מלוא המניות שיוצעו לו על פי התשקיף כבעל מניות בבנק הבינלאומי; הבנק יפקיד בידי נאמן, שזהותו וההוראות שיינתנו לו יוסכמו עם המפקח על הבנקים, את אותו חלק מן המניות שיירכשו על ידו על פי התשקיף, אשר יגרום לכך ששיעור החזקותיו בבנק הבינלאומי יהיה גבוה יותר משיעור החזקותיו בבנק הבינלאומי ערב פרסום התשקיף (להלן: "ההחזקות העודפות") ולתקופה שלא תעלה על שנה וחצי; הבנק יימנע מהפעלת זכויות ההצבעה הצמודות להחזקות העודפות באסיפות הכלליות של הבנק הבינלאומי; לא יחול שינוי בזכויותיו של הבנק למינוי דירקטורים בבנק הבינלאומי; לאחר ניצול הזכויות כמפורט לעיל, בכוונת הבנק להידבר עם הבנק הבינלאומי ובעלי השליטה בו, במטרה לבחון הצעות ותרחישים שונים, בין היתר, בקשר למבנה ההון של הבנק הבינלאומי ולהחזקותיו של הבנק בבנק הבינלאומי; אם המהלך האמור לא יעלה יפה ואם עד תום שנה מיום ניצול הזכויות על ידי הבנק, לא יימצא תרחיש שיהיה מקובל על בנק ישראל, בין לעניין ההחזקות העודפות ובין לעניין החזקותיו של הבנק בבנק הבינלאומי, אזי לאחר שתינתן לבנק הזדמנות נאותה להשמיע את טענותיו בפני בנק ישראל, ימכור הבנק את ההחזקות העודפות, כל זאת בכפוף לשמירה על זכויותיו של הבנק בבנק הבינלאומי, ככל שהן רלבנטיות ליכולתו להציג את ההשקעה בבנק הבינלאומי בדוחותיו הכספיים על בסיס שווי מאזני, על הכרוך בכך, ובהתאם להוראות שייקבעו בכתב הנאמנות.

ביום 3 במאי 2007 הודיע הבנק לבנק הבינלאומי כי הגיע להסדר עם בנק ישראל, וכי ההסדר אינו סופי, מאחר והוא כפוף לתנאים מסוימים.

ב"כ הבנק ביקש כי הבנק הבינלאומי יבהיר שלא ימנע מהבנק לממש את הזכויות באופן המקובל על בנק ישראל. במענה, ביקש ב"כ הבנק הבינלאומי ביום 9 במאי 2007 כי הבנק יעביר לו את פרטי ההסדר. ביום 15 במאי 2007 שב ודרש ב"כ הבנק כי הבנק הבינלאומי יודיע כי הוא מכבד את עמדת בנק ישראל, ויבהיר כי אין בכוונתו למנוע מהבנק מלממש את הזכויות לרכוש מניות בבנק הבינלאומי באופן המקובל על בנק ישראל. ב"כ הבנק הוסיף כי אי מתן תשובה מהווה התחמקות.

ביום 22 במאי 2007, נמסרו בע"פ לנציגי הבנק הבינלאומי פרטי ההסדר האמור עם בנק ישראל. ביום 24 במאי 2007, בסמוך לשעה 18:00 נשלח לבנק הבינלאומי מכתב ובו פירוט ההסדר כאמור לעיל. במכתב זה הדגיש ב"כ הבנק כי הימנעות הבנק הבינלאומי מלהשיב לדרישת הבנק מהווה חוסר תום לב והפרת חובותיו כלפי הבנק כבעל מניות.

ביום 24 במאי 2007 פרסם הבנק הבינלאומי תשקיף מדף להנפקת מניות בנות 0.01 ש"ח ע.נ. ואופציות, בין בדרך של הצעת זכויות ובין בדרך של הצעה לציבור. במקביל פרסם הבנק הבינלאומי דוח מיידי בו צויין, בין היתר, כי אין ודאות כי ההצעות כאמור אכן תתבצענה.

ביום 5 ביולי 2007 אישר בנק ישראל כי ההסדר האמור יחול גם על מספר הצעות בדרך של זכויות שייעשו על פי תשקיף המדף שפרסם הבנק הבינלאומי, בכפוף לתנאים מסויימים. כן אושר נוסח כתב הנאמנות וזהות הנאמן.

בעקבות האמור נוהלו בין הצדדים מגעים, שבשלב זה לא עלו יפה. בהמשך לאמור לעיל ועל רקע המחלוקות בין הצדדים, הודיע הבנק הבינלאומי ביום 19 בנובמבר 2007, כי יחדל מלהעביר לבנק נתונים מסויימים מתוך דוחותיו הכספיים טרם פרסומם, כפי שנהג בעבר.

הבנק הבינלאומי נימק הודעתו בכך שלאחרונה, בעקבות ועל רקע המחלוקת האמורה, הסתבר לו, לטענתו, כי יישום שיטת השווי המאזני על ידי הבנק בקשר להשקעתו בבנק הבינלאומי, אינו נאות. עוד מסר הבנק הבינלאומי כי נעשתה פניה בעניין זה לרשות ניירות ערך על מנת לקבל את עמדתה, וזו טרם התקבלה.

ביום 25 בדצמבר 2007 פנה הבנק במכתב לרשות ניירות ערך ומסר כי נודע לו באקראי מפי בא כוח הבנק הבינלאומי שהרשות קיבלה החלטה בעניין. הבנק ביקש לקבל מידע בקשר להחלטה זו, במיוחד לאור העובדה שרשות ניירות ערך לא פנתה לבנק בעניין, לא יידעה אותו על קיום

6. השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה (המשך)

הליך כלשהו וכי על פניו מדובר בפניה של צד המצוי בסכסוך מסחרי עם הבנק. בתשובה מסרה רשות ניירות ערך כי בסוגייה יחליט המפקח על הבנקים וכי היא לא גיבשה עמדה סופית בעניין, ובכל מקרה הבנק מוזמן להציג עמדתו בנושא. בשלב זה סוכם עם הרשות להמתין להחלטת המפקח על הבנקים בסוגייה.

יצויין כי מאז רכישת אמצעי השליטה בבנק הבינלאומי לא חל שינוי בהסדרים בין בעלי המניות בבנק הבינלאומי, בשיעור שבנק דיסקונט מחזיק באמצעי שליטה בבנק הבינלאומי, או בהיתר הנגיד לרכישת אמצעי שליטה בו. גם בכללי החשבונאות המקובלים הרלבנטיים לא חל שינוי בשנים האחרונות.

השקעת הבנק בבנק הבינלאומי מוצגת בדוחות הכספיים לפי שיטת השווי המאזני מאז רכישת אמצעי השליטה בבנק הבינלאומי, לפני למעלה מעשרים שנה, ועמדת הבנק הייתה ועודנה, שהטיפול החשבונאי הראוי בהשקעת הבנק בבנק הבינלאומי הינו הטיפול לפי שיטת השווי המאזני.

פניית הממונה על ההגבלים העסקיים. ביום 22 בינואר 2008 הודיעה רשות ההגבלים העסקיים לבנק כי הממונה על ההגבלים העסקיים בוחנת היבטים שונים הנוגעים לאחזקות הבנק בבנק הבינלאומי. לצורך הבדיקה האמורה נדרש הבנק להעביר לממונה על ההגבלים העסקיים ידיעות ומסמכים שונים.

במכתב נוסף, מאותו תאריך, הבהירה רשות ההגבלים העסקיים כי לאור העובדה שסוגיית אחזקות הבנק בבנק הבינלאומי נבחנת על ידם, "הצדדים נוטלים סיכון משפטי ומסחרי בשל כל שינוי ביחס למצב הדברים הקיים, שיש בו כדי לחזק את הזיקה בין שני הבנקים". בעקבות חילופי דברים שהתנהלו בין הבנק לרשות להגבלים עסקים, סוכם שתיערך פגישה בין הצדדים וזאת עוד בטרם תימסר תשובת הבנק לגופו של עניין. הפגישה טרם נערכה.

כאמור, הבנק טרם השיב לפניית הרשות לגופה, ואולם על פי עמדת הבנק ויועציו המשפטיים, הבנק פועל כדין לצורך הגנה על זכויותיו כבעל מניות מיעוט בבנק הבינלאומי, וכך גם הודיע לרשות.

בנסיבות העניין, הבנק שקל אפשרות לנקוט בהליכים משפטיים נגד הבנק הבינלאומי בטענה, בין היתר, כי מהלך הנפקת הזכויות הינו מהלך שכל תכליתו להיטיב עם בעל השליטה, ומהווה קיפוח זכויותיו של הבנק כמיעוט, וניצול כוחו של בעל השליטה בבנק הבינלאומי לרעה וכי עליו לקבל אישורים ככזה.

בעקבות קיום מגעים בין הצדדים, בידיעת בנק ישראל ובהמשך לבקשתו, השהה הבנק בשלב זה את הגשת ההליכים.

לאחרונה מתנהלים מגעים מול המפקח על הבנקים במטרה לסייע לגבש הסדר בין הצדדים. ההסדר טרם גובש ולפי שעה קיימים חילוקי דעות בין הצדדים.

בהקשר לכך, הנחה הדירקטוריון את הנהלת הבנק לפעול כך שהיה ויגובש הסדר שיכלול מתווה במסגרתו יקטין הבנק את אחזקותיו בבנק הבינלאומי, אזי, מתווה כאמור יהיה כפוף לשמירת התנאים שיאפשרו המשך רישום השקעת הבנק בבנק הבינלאומי על בסיס שיטת השווי המאזני, תיקון הסכם בעלי המניות בבנק הבינלאומי משנת 1983 ותנאים נוספים ככל שיידרשו לצורך שמירת הזכויות של הבנק.

הסדר בין הבנק לבין הבנק הבינלאומי, אם וככל שיגובש, כפוף לאישור הדירקטוריון.

בדוחות הכספיים שפורסמו על ידי הבנק עד כה, הונח שההחזקה במניות הבנק הבינלאומי תהיה החזקה מתמשכת ובהתאם לכן לא נרשמה בעבר הפרשה למס בגין חלקו של הבנק ברווחים שנצברו בבנק הבינלאומי. נוכח האמור לעיל אין וודאות שתתקיים במלואה ההנחה של החזקה מתמשכת בהשקעה ולפיכך, החליט הבנק לערוך הפרשה למס, בסך של כ–130 מיליון ש"ח, בגין חלק ההשקעה אשר להערכת הבנק לא ניתן להניח לגביו החזקה מתמשכת כאמור לעיל.

ח. מכירת החזקות בהראל השקעות בביטוח בע"מ ("הראל")

ביום 1 בנובמבר 2006 הושלמה העסקה למכירת 10.1% מהון המניות של הראל, תמורת כ–414 מיליון ש"ח.

לאחר המכירה הבנק מחזיק בכ–5.79% מהון המניות של הראל (אשר מוצגים בסעיף ניירות ערך זמינים למכירה).

הרווח שנבע לבנק מהמכירה הסתכם בכ–104 מיליון ש"ח, לאחר מס, והוא נרשם בשנת 2006 כרווח מפעולות בלתי רגילות.

6. השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה (המשך)

ט. הצעת רכש מלאה למניות בנק דיסקונט למשכנתאות

ביום 14 במרס 2007 פרסם הבנק הצעת רכש מלאה למניות בנק דיסקונט למשכנתאות המוחזקות בידי הציבור, דהיינו 460,735 מניות רגילות 1 ש"ח ערך נקוב, המהוות 34.93% מההון המונפק והנפרע ומזכויות ההצבעה בבנק דיסקונט למשכנתאות. על פי ההצעה הוזמנו מחזיקי המניות למכור לבנק את מניותיהם במחיר של 575 ש"ח למניה, בתנאים אשר פורטו במפרט הצעת הרכש שפרסם הבנק, וזאת עד ליום 30 באפריל 2007 (להלן: "מועד הקיבול האחרון"). התמורה הכוללת בגין המניות במחיר האמור היתה כ-265 מיליון ש"ח.

התחייבות הבנק לרכוש את המניות בהצעת הרכש הותנתה בקבלת האישורים הבאים: (א) היתר נגיד בנק ישראל על פי סעיף 34 לחוק הבנקאות (רישוי), על פיו מותר לבנק להגיע לאחזקה של מלוא השליטה בבנק דיסקונט למשכנתאות. (ב) אישור הממונה על ההגבלים העסקיים, ככל שנדרש אישור כזה.

הבנק קיבל את כל האישורים הדרושים לרכישת המניות על פי הצעת הרכש.

התחייבות הבנק לרכישת המניות הותנתה גם בכך שתינתנה הודעות קיבול המתייחסות ללא פחות מ-394,777 מניות (להלן: "שיעור ההיענות המזערי").

ביום 29 באפריל 2007 תיקן הבנק את הצעת הרכש האמורה, העלה את המחיר למניה בהצעת הרכש, מסך של 575 ש"ח למניה לסך של 665 ש"ח למניה, ודחה את מועד הקיבול האחרון ליום 3 במאי 2007. בהתאם, התמורה הכוללת בגין המניות עלתה לסך של כ-306 מיליון ש"ח. עד ליום 3 במאי 2007 התקבלו הודעות קיבול בגין 415,532 מניות, אשר מהוות 31.5% בהון ובזכויות ההצבעה בבנק דיסקונט למשכנתאות. בהתאם, התקיים בהצעה התנאי לביצוע רכישה כפויה על פי סעיף 337 (א) לחוק החברות, התשנ"ט-1999. ביום 7 במאי 2007 בוצעה רכישה כפויה כאמור, והבנק הגיע לשיעור אחזקות של 100% בהון ובהצבעה.

י. השקעה ב-"KFS"

ביום 30 בדצמבר 2007 התקשרו דיסקונט ישראל שוקי ההון והשקעות בע"מ, חברת, (Kardan Financial Services B.V. ("KFS") וחברת Kardan N.A ("קרדן") בהסכם השקעה לפיו תרכוש דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ על דרך של הקצאה, מניות המהוות במועד הקצאתן 11.01% מהון המניות המונפק והנפרע של KFS (ו-11% מהון המניות המונפק והנפרע של KFS בהנחת דילול מלא), תמורת סך של כ-55.6 מיליון יורו.

KFS הינה חברת החזקות מאוגדת בהולנד, העוסקת בתחום השירותים הפיננסיים בארצות מרכז-מזרח אירופה, בארצות ברית המועצות לשעבר בטורקיה. עיקר פעילותה של KFS הינה באמצעות החזקותיה ב-("TBIF") TBIF Financial Services BV ו- ("TBIH") TBIH Financial Services Group NV. TBIF, בה מחזיקה KFS כ-90.4%, פעילה בתחום הבנקאות, שירותי מימון (אשראי קמעונאי, ליסינג ומשכנתאות) וניהול נכסים ו- TBIH, בה מחזיקה KFS כ-40%, פעילה בתחומי הביטוח והפנסיה.

במסגרת הסכם ההשקעה קבעו הצדדים מספר הסדרים ביניהם בנוגע לזכויותיהם וחובותיהם כבעלי מניות ב-"KFS" ובין היתר, נקבע כי כל עוד תחזיק דיסקונט ישראל שוקי ההון והשקעות בע"מ לפחות 7.50% מהון המניות המונפק של KFS והחברה לא הונפקה לציבור, תוקנה לדיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ הזכות למנות 20% מחברי הדירקטוריון (להוציא במקרים מסוימים הקבועים בהסכם). כמו כן, הוקנו לדיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ זכויות וטו בנוגע להחלטות מסוימות של KFS זכות להשתתף בהקצאות עתידיות של KFS, זכות הצטרפות (Tag Along) במקרה בו תמכור קרדן את השליטה ב-KFS וחובת הצעה ראשונה (Right of First Offer) במקרה בו תבקש דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ למכור מניות של KFS שבבעלותה לצדדים שלישיים, והכל על פי ובהתאם להוראות הסכם ההשקעה. עסקת ההשקעה הושלמה ביום 31 בדצמבר 2007. דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ בוחנת את ייחוס עודף עלות הרכישה על חלקה בשווי המאזני של KFS (סך של כ-203 מיליון ש"ח).

7. בניינים וציוד

א. הרכב הסעיף

	המאוחד			הבנק		
	בניינים ומקרקעין*	ציוד, ריהוט וכלי רכב	סך הכל	בניינים ומקרקעין*	ציוד, ריהוט וכלי רכב	סך הכל
	במיליוני שקלים חדשים					
עלות						
יתרה לתחילת השנה	2,073	3,196	5,269	1,521	2,118	3,639
נכסים שנוספו	86	466	552	53	338	391
נכסים שנגרעו	(47)	(88)	(135)	(41)	(66)	(107)
יתרה ליום 31 בדצמבר 2007	2,112	3,574	5,686	1,533	2,390	3,923
פחת						
שנצבר לתחילת השנה	854	1,801	2,655	596	1,011	1,607
הפרשה לפחת השנה	47	303	350	28	226	254
הפסדים מירידת ערך שהוכרו	10	–	10	8	–	8
פחת שנצבר בשל נכסים שנגרעו	(29)	(80)	(109)	(23)	(64)	(87)
יתרה ליום 31 בדצמבר 2007	882	2,024	2,906	609	1,173	1,782
יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר 2007	1,230	1,550	2,780	924	1,217	2,141
יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר 2006	1,219	1,395	2,614	925	1,107	2,032
שיעור הפחת הממוצע בשנת 2007	3.0%	13.5%	9.2%	2.6%	15.7%	10.1%
שיעור הפחת הממוצע בשנת 2006	2.9%	14.1%	9.2%	2.6%	15.9%	9.6%

* לרבות –
- התקנות ושיפורים במושכר, שיתרתם המופחתת הינה בסך של 124 מיליון ש"ח במאוחד ובסך של 63 מיליון ש"ח בבנק. (2006: 100 מיליון ש"ח במאוחד; ו–52 מיליון ש"ח בבנק).
- ריבית שהוונה בניכוי פחת בסך של 2 מיליון ש"ח (2006: 3 מיליון ש"ח).
- כולל יתרת הפרשה לירידת ערך בסך של 34 מיליון ש"ח במאוחד ובסך של 32 מיליון ש"ח בבנק (2006: 28 מיליון ש"ח בבנק).

ב. הבנק וחברה מאוחדת הם בעלי זכויות חכירה לתקופות המסתיימות בשנים שבין 2008 עד 2056.

הבנק וחברה מאוחדת הם בעלי זכויות חכירה בלתי מהוונת: במאוחד סך של 30 מיליון ש"ח (2006: 31 מיליון ש"ח), ובבנק סך של 28 מיליון ש"ח (2006: 29 מיליון ש"ח).

הבנק וחברה מאוחדת הם בעלי זכויות חכירה מהוונת: במאוחד סך של 85 מיליון ש"ח (2006: 120 מיליון ש"ח), ובבנק סך של 57 מיליון ש"ח (2006: 90 מיליון ש"ח).

ג. בניינים שיתרתם המופחתת: במאוחד – סך של 503 מיליון ש"ח (2006: 511 מיליון ש"ח); בבנק – סך של 454 מיליון ש"ח (2006: 460 מיליון ש"ח); טרם נרשמו על–שם הבנק ועל–שם החברות שלו בלשכות רישום המקרקעין.

ד. בניינים שיתרתם המופחתת: במאוחד – סך של 26 מיליון ש"ח (2006: 29 מיליון ש"ח); בבנק – סך של 21 מיליון ש"ח (2006: 24 מיליון ש"ח); אינם בשימוש הבנק ומושכרים ברובם לצדדים אחרים.

7. בניינים וציוד (המשך)

ה. עלות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב:

	המאוחד		הבנק	
	2007	2006	2007	2006
	במיליוני שקלים חדשים			
עלות תוכנות שהופעלו	1,112	863	1,047	809
פחת נצבר	(423)	(288)	(378)	(249)
יתרה להפחתה	689	575	669	560
עלות תוכנות שטרם הופעלו	132	165	115	151
סך הכל	821	740	784	711

8. נכסים אחרים

	המאוחד		הבנק	
	31 בדצמבר		31 בדצמבר	
	2007	2006	2007	2006
	במיליוני שקלים חדשים			
מסים נדחים לקבל, נטו (ר' ביאור 29 יא')	335	602	91	318
עודף מקדמות ששולמו למס הכנסה על העתודות השוטפות	38	62	–	–
עודף היעודה לפיצויי פיטורין פרישה ופנסיה מעל העתודה (ר' ביאור 16 ד', ח')	491	482	475	470
רכוש לא מוחשי (מוניטין)	240	*224	–	–
הוצאות הנפקה ונכיון של כתבי התחייבות נדחים	13	11	12	9
הכנסות לקבל	174	190	51	52
יתרות חובה בגין מכשירים פיננסיים נגזרים	1,517	874	1,414	727
ערך פדיון של פוליסות ביטוח חיים בבעלות הבנק והתאגידים	614	650	–	–
חייבים אחרים ויתרות חובה	853	949	490	387
סך כל הנכסים האחרים	4,275	4,044	2,533	1,963

* סווג מחדש.

9. פקדונות הציבור

	המאוחד		הבנק	
	31 בדצמבר		31 בדצמבר	
	2007	2006	2007	2006
	במיליוני שקלים חדשים			
פקדונות לפי דרישה	13,335	11,836	9,706	8,601
פקדונות לזמן קצוב ואחרים	111,218	*112,043	77,671	*70,247
פקדונות בתוכניות חיסכון	5,965	6,638	5,253	5,862
סך כל פקדונות הציבור	130,518	130,517	92,630	84,710

* סווג מחדש.

10. פקדונות מבנקים

	המאוחד		הבנק	
	31 בדצמבר		31 בדצמבר	
	2007	2006	2007	2006
	במיליוני שקלים חדשים			
בנקים מסחריים:				
פקדונות לפי דרישה	1,028	715	594	435
פקדונות לזמן קצוב	1,604	2,507	2,049	2,235
קיבולים	295	285	174	179
בנקים מרכזיים:				
פקדונות לזמן קצוב	2,038	2,300	–	2,300
תאגידים בנקאיים מיוחדים:				
פקדונות לפי דרישה	24	19	67	107
פקדונות לזמן קצוב	83	2,273	157	270
סך כל הפקדונות מבנקים	5,072	8,099	3,041	5,526

11. כתבי התחייבות נדחים

	משך חיים ממוצע[1]	שיעור תשואה פנימי[1]	המאוחד 31 בדצמבר		הבנק 31 בדצמבר	
	שנים	%	2007	2006	2007	2006
			במיליוני שקלים חדשים			
כתבי התחייבות נדחים, במטבע ישראלי צמוד למדד[2]	5.42	5.32	6,570	6,174	3,656	3,667
כתבי התחייבות נדחים, במטבע ישראלי לא צמוד	6.16	6.37	867	128	181	213
סך הכל כתבי התחייבות נדחים			7,437	6,302	3,837	3,880

הערות:
(1) שיעור תשואה פנימי, הינו שיעור ריבית המנכה את זרם התשלומים הצפוי של היתרה המאזנית הכלולה בדוח הכספי.
משך חיים ממוצע, הינו ממוצע תקופות התשלומים משוקללות בתזרים המהוון לפי שיעור התשואה הפנימי.
נתוני שיעור התשואה הפנימי ומשך החיים הממוצע הם ליום 31 בדצמבר 2007 ומתייחסים למאוחד.
(2) 2007 – כולל סך של 1,044 מיליון ש"ח שטרי הון נדחים הנחשבים כ"הון ראשוני מורכב" (2006 – 750 מיליון ש"ח) (ר' ביאור 14 ס.ק. 5 להלן).

12. התחייבויות אחרות

	המאוחד 31 בדצמבר		הבנק 31 בדצמבר	
	2007	2006	2007	2006
	במיליוני שקלים חדשים			
עודף עתודות שוטפות למס הכנסה על מקדמות ששולמו	231	72	123	31
עתודה למיסים נדחים, נטו (ר' ביאור 29 יא')	167	24	167	24
הכנסות מראש	215	*182	61	88
הפרשה לחובות מסופקים בגין ערבויות	187	128	155	88
הוצאות לשלם	825	732	542	395
הפרשות לחופשות, למענקי יובלות ולהטבות לגימלאים	969	1,007	829	831
עודף העתודה לפיצויי פיטורין פרישה ופנסיה מעל היעודה (ר' ביאור 16 ד',ח')	5	15	–	–
יתרות זכות בגין מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט נגזרים משובצים)	1,559	1,038	1,453	825
זכאים בגין כרטיסי אשראי	5,314	4,847	2,106	2,001
זכאים אחרים ויתרות זכות	940	1,074	531	586
סך כל ההתחייבויות האחרות	10,412	9,119	5,967	4,869

* סווג מחדש.

13. הון עצמי

א. ההון הרשום, המונפק והנפרע, נומינלי (בשקלים חדשים):

	ליום 31 בדצמבר 2007		ליום 31 בדצמבר 2006	
	רשום	מונפק ונפרע	רשום	מונפק ונפרע
מניות רגילות א' בנות ע.נ. של 0.1 ש"ח כל אחת	143,000,000	98,063,921	140,000,000	98,063,921
6% מניות בכורה צוברות בנות 0.00504 ש"ח כל אחת (שווה ערך ל–10 לירות שטרלינג כל אחת)	202	202	202	202
סך הכל	143,000,202	98,064,123	140,000,202	98,064,123

מניות רגילות א' הן ע"ש ונסחרות בבורסה לניירות ערך בת"א.

ב. 6% מניות בכורה צוברות ע"ש:

הדיבידנד והזכויות של בעלי מניות אלה צמודים לשער החליפין היציג של השקל החדש ללירה שטרלינג במועד כל תשלום.

לתאריך המאזן זכאי כל בעל מניות בכורה אחת שערכה הנקוב שווה ערך ל–10 לירות שטרלינג, לדיבידנד שנתי בסך של 4.63 שקלים חדשים, ולחלק בזמן פירוק בסך של 77.1 שקלים חדשים, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל אין לכלול מניות בכורה שאינן משתתפות כחלק מההון העצמי, ולפיכך הן הוצגו בסעיף התחייבויות אחרות.

ג. הגדלת הון רשום

באסיפה כללית מיוחדת מיום 26 בדצמבר 2006, הוחלט להגדיל את הון המניות הרשום של הבנק ב–400 מיליון מניות רגילות א' בנות 0.1 ש"ח ע.נ. כל אחת ולתקן את תזכיר ותקנון הבנק בהתאם.

המניות שנוצרו בהגדלה האמורה נועדו לשמש לצורך הקצאתן למשקיעים בשטרי ההון הנדחים (סדרה א') בהיקף כולל של 1 מיליארד ש"ח, במקרים של המרה כפויה של קרן ו/או ריבית, בהתקיים תנאים מסויימים אשר נקבעו על יד הפיקוח על הבנקים (להלן: "אירועי המרה כפויה"; לפרטים נוספים ר' ביאור 14 להלן). ליום 31 בדצמבר 2007 הונפקו שטרי הון נדחים בהיקף של 1 מיליארד ש"ח.

הבנק התחייב כלפי מדינת ישראל, המחזיקה 25% מהון מניות הבנק, כי המניות בהון הרשום של הבנק שתיווצרנה עקב הגדלת ההון האמורה, תשמשנה אך ורק לצורך האמור, בקרות אירועי המרה כפויה, ולא תשמשנה למטרות אחרות.

באסיפה כללית מיוחדת שנערכה ביום 26 באוגוסט 2007 הוחלט להגדיל את הון המניות הרשום של הבנק ב–3 מיליון מניות רגילות א' בנות 0.1 ש"ח ע.נ. כל אחת ולתקן את תזכיר ותקנון הבנק בהתאם.

ד. עסקאות תשלום מבוסס מניות – תוכנית אופציות לנושאי משרה בבנק

(1) התוכנית מקורית

בישיבה שהתקיימה ביום 26 במרס 2006, החליט דירקטוריון הבנק לאשר תוכנית אופציות לנושאי משרה בבנק, ובכללם ליו"ר הדירקטוריון ולמנהל הכללי של הבנק.

מטרת התכנית לקדם את טובת הבנק ויעדיו, בדרך של הגברת הענין הרכושי של נושאי המשרה בבנק, בהצלחתו של הבנק ובתוצאות פעילותו העסקית. במסגרת התכנית יתווסף רובד של תגמול לטווח ארוך, על מנת לתמרץ מנהלים להשגת מטרות צמיחה ארוכות טווח ועל מנת לשמר לטווח ארוך, את הצוות הניהולי, הבכיר והאיכותי של הבנק.

על פי התכנית, אמור היה הבנק להקצות 9,806,392 כתבי אופציה, ליו"ר הדירקטוריון של הבנק ו–9,806,392 כתבי אופציה למנהל הכללי של הבנק וכן 10,787,031 כתבי אופציה ל–10 נושאי משרה אחרים בבנק, לרבות המבקר הפנימי (להלן – "נושאי המשרה האחרים"). הקצאת כתבי האופציה ליו"ר הדירקטוריון של הבנק, במסגרת התכנית, הונחה על סדר יומה של אסיפה כללית מיוחדת של בעלי המניות של הבנק, אשר זומנה ליום 26 באפריל 2006. (לפרטים בדבר הסרת הנושאים הקשורים להצעת כתבי האופציה ליו"ר הדירקטוריון ולמנכ"ל מסדר היום של האסיפה הכללית, לבקשת יו"ר הדירקטוריון והמנכ"ל, ולפרטים בדבר אשרור ההחלטות בדבר הצעת כתבי האופציה לנושאי המשרה האחרים, ר' ס.ק. (2) ו–(3) להלן, בהתאמה).

13. הון עצמי (המשך)

כל כתב אופציה יהיה ניתן למימוש למניה רגילה א' בת 0.1 ש"ח ע.נ. של הבנק (להלן – "מניה"), בכפוף להתאמות, כמפורט בתכנית.
מחיר המימוש של כל אחד מכתבי האופציה שיוצעו ליו"ר הדירקטוריון או למנהל הכללי, על פי התכנית, אמור היה להיות 5.5 ש"ח (בכפוף להתאמות על פי תנאי התכנית), בתוספת הפרשי הצמדה למדד, למן המדד שפורסם לאחרונה לפני יום 1 בפברואר 2005 ועד למדד הידוע ביום המימוש ובתוספת ריבית שנתית בשיעור של 5%. מחיר המימוש האמור נקבע על פי נוסחה המתבססת בעיקר על המחיר בהסכם לרכישת גרעין השליטה בבנק.
מחיר המימוש של כל אחד מכתבי האופציה שיוצעו ל–8 מבין נושאי המשרה האחרים על פי התכנית, יהיה 6.379 ש"ח (בכפוף להתאמות על פי תנאי התכנית), בתוספת הפרשי הצמדה למדד, למן המדד שפורסם לאחרונה לפני יום 1 בפברואר 2005 ועד למדד הידוע ביום המימוש. מחיר המימוש האמור נקבע על פי שער הנעילה של מניה של הבנק, בבורסה, ביום 1 בפברואר 2005.
מחיר המימוש של כתבי האופציה שיוקצו לאחד מנושאי המשרה האחרים, שהחל את עבודתו בבנק ביום 1 במרס 2006 וכן לאחד מנושאי המשרה האחרים, שהחל את עבודתו בבנק ביום 2 באפריל 2006, הינו שער הנעילה של מניה של הבנק, בבורסה, ביום המסחר האחרון שלפני יום התחלת עבודתו של אותו ניצע בבנק, לפי הענין, (בכפוף להתאמות על פי תנאי התוכנית) ובתוספת הפרשי הצמדה למדד, למן המדד שפורסם לאחרונה לפני יום המסחר ועד למדד הידוע ביום המימוש.
מחירי המימוש דלעיל כפופים להתאמות הנובעות מחלוקת דיבידנדים במזומן ו/או בהטבה וכן בהנפקת זכויות של הבנק.
תקופת המימוש של שני שליש (2/3) מכתבי האופציה שיוקצו על פי התכנית, תחל ביום 5.1.2009 ותסתיים ביום 4.1.2011, ותקופת המימוש של השליש (1/3) הנותר, תחל ביום 1.1.2011 ותסתיים ביום 31.12.2012, והכל בכפוף להוראות שנקבעו לענין סיום העסקתם של הניצעים, בבנק, על פי תנאי התכנית.
ערך ההטבה התיאורטי בגין 30,399,815 כתבי האופציה שאושרו, בהתאם להוראות תקן חשבונאות מס' 24, נאמד בכ–112 מיליון ש"ח (מזה סך של 68 מיליון ש"ח בגין יו"ר הדירקטוריון והמנכ"ל). ערך ההטבה הכולל מס שכר, כפי שאמור היה להירשם בדוחותיו הכספיים של הבנק, נאמד, ליום 23 במרס 2006, בכ–122 מיליון ש"ח (מזה סך של 74 מיליון ש"ח בגין יו"ר הדירקטוריון והמנכ"ל). ערך הטבה זו ייפרס בספרי הבנק החל מהרבעון בו בוצעה ההענקה עד לתחילת תקופת המימוש של כל חלק.
הערכת ההטבה לעובדים מתבססת על נוסחת Black & Scholes בהתחשב באומדנים ובפרמטרים הידועים, או הניתנים לאמידה במועד ההערכה.
אומדן השווי ההוגן של כל אופציה למניה שאמורה היתה להיות מוענקת ליו"ר הדירקטוריון ולמנכ"ל הבנק במסגרת התוכנית הינו 3.49 ש"ח.
אומדן השווי ההוגן של כל אופציה למניה שהוענקה ל–8 ניצעים ותיקים במסגרת התוכנית הינו 4.29 ש"ח. אומדן השווי ההוגן של כל אופציה למניה שהוענקה לניצע שהחל עבודתו בבנק ביום 1.3.06 במסגרת התוכנית הינו 2.81 ש"ח. אומדן השווי ההוגן של כל אופציה למניה שהוענקה לניצע שהחל לעבוד בבנק ביום 2.4.06 במסגרת התוכנית הינו 2.53 ש"ח.
כל הנתונים אודות ערך ההטבה התיאורטי והשפעתו על הדוח הכספי של הבנק, ונתוני השווי ההוגן של כל כתב אופציה חושבו לפי הנתונים שהיו ידועים ביום 23.3.06. יודגש כי המועד הקובע לחישוב שווי האופציה הינו מועד הענקת האופציות בפועל. מועד ההענקה בפועל לנושאי משרה בבנק (לא כולל יו"ר הדירקטוריון והמנכ"ל) היה מועד האישור של הדירקטוריון (פרט לנושא משרה אחד, שלגביו מועד ההענקה בפועל הינו מועד תחילת עבודתו בבנק).
הפרמטרים של המודל לחישוב השווי התיאורטי של האופציות הם:

- מחיר המניה ביום 23.3.06 – 9.5 ש"ח, גבוה בכ–5% מהמחיר הממוצע בחודש שקדם למועד זה;
- מחירי המימוש – כפי שצוינו לעיל;
- זמן הפקיעה של האופציות – שני שלישים יפקעו כ–4.8 שנים ממועד הענקתם, ושליש נוסף יפקעו כ–6.8 שנים ממועד הענקתו;
- ריבית חסרת סיכון – 3.7%;
- שיעור תשואת דיבידנד – הינו 0, שכן מחיר המימוש של כתבי האופציה מותאם לדיבידנדים;
- סטיית התקן של תשואת המניה – 19%.

13. הון עצמי (המשך)

בהתאם להוראות סעיף 102 לפקודת מס הכנסה, כל כתבי האופציה על פי התכנית יוקצו על שם נאמן, עבור הניצעים, בהתאם לתנאי מסלול רווח הון, באמצעות נאמן.

הליך המימוש של כתבי האופציה – בכל מועד מימוש יחושב סכום ההטבה הכספי לניצע, והבנק ינפיק לנאמן עבור הניצע, כמות מניות רגילות, אשר שווי השוק הכולל שלהן, לפי שער הנעילה של המניות הרגילות של הבנק, בבורסה, ביום המסחר שקדם ליום המימוש, שווה לסכום ההטבה הכספי.

הבנק יהפוך חלק מרווחיו, כמשמעותם בסעיף 302(ב) לחוק החברות, התשנ"ט–1999 ("חוק החברות"), מפרמיה על מניות, או מכל מקור אחר הכלול בהונו העצמי, כאמור בסעיף 304(א) לחוק החברות, להון מניות, בסכום השווה לערכן הנקוב של מניות המימוש שיוקצו כאמור.

כל כתב אופציה שלא ימומש על פי תנאי התכנית, עד תום התקופה שנקבעה למימושו על פי תנאי התכנית, יפקע ולא יקנה זכות כלשהי.

ביום 26 במרס 2006 הודיעה המדינה על הסכמתה לתוכנית האופציות לנושאי משרה בבנק, ועל הסכמתה להצביע מכוח מניות האופציה יחד עם בעלי השליטה. (לפרטים בדבר הודעה על ביטול ההסכמה האמורה, שנמסרה ביום 20 ביוני 2006, ר' ס.ק.(2) להלן).

שכרו ותנאי העסקתו של יו"ר הדירקטוריון הוסרו מסדר יומה של האסיפה הכללית האמורה, על פי בקשתו, והם הובאו לדיון מחודש באורגנים המוסמכים של הבנק (לפרטים נוספים ר' ס.ק.(2) להלן).

(2) התפתחויות נוספות

ביום 26 במרס 2006 זומנה אסיפה כללית מיוחדת של בעלי המניות הרגילות א' של הבנק, ליום 26 באפריל 2006, כשעל סדר יומה, בין היתר, הנושאים הבאים:

- אישור הקצאת כתבי אופציה ליו"ר הדירקטוריון של הבנק, במסגרת תכנית אופציות לנושאי משרה בבנק;
- הגדלת ההון הרשום של הבנק ב–4,000,000 ש"ח ע.נ. וכן תיקון התזכיר והתקנון של הבנק, בהתאם;
- אישור תנאי העסקתו של יו"ר הדירקטוריון של הבנק.

ביום 20 באפריל 2006 נתקבלה בבנק פניה מרשות ניירות ערך (להלן: "הרשות") להמציא לה פרטים, הסברים ומסמכים בקשר לאסיפת בעלי המניות שיועדה להתכנס לאישור הנושאים דלעיל. הפרטים שנדרשו התייחסו לאופן גיבוש תכנית התגמול של ההנהלה הבכירה ולהליך האישור. פניות להמצאת פרטים ומידע הופנו גם לדירקטורים.

מכתב זה התקבל על רקע סערה ציבורית בקשר לתגמול מנהלים בכירים בבנקים בכלל ובבנק בפרט.

לאור הסיטואציה שנוצרה, סברו יו"ר הדירקטוריון והמנכ"ל שהעיסוק בעת הזאת בתכנית האופציות שאושרה להם עלול להסיט את תשומת הלב מקידום הנושאים שעל סדר היום בבנק. על כן, מתוך דאגה לבנק, מתוך רצון שלא לעכב את אישור יתר הנושאים שעמדו להידון באסיפה הכללית, ועל מנת למנוע כל פגיעה אפשרית בבנק – ביקשו היו"ר והמנכ"ל להסיר מסדר יומה של האסיפה הכללית את הנושאים הקשורים בהקצאת כתבי האופציה שלהם (ובכלל זה הגדלת ההון הרשום). הודעה על כך פורסמה בדוח מיידי ביום 23 באפריל 2006.

ההודעה האמורה לא גרמה לשינוי בהקצאת כתבי אופציה לנושאי משרה בבנק (שאינם כוללים את יו"ר הדירקטוריון והמנכ"ל; להלן "נושאי המשרה האחרים"), ואשר ניתן לבצע אותה במסגרת ההון הרשום הקיים של הבנק (ללא צורך בהגדלתו), על פי תנאי תכנית האופציות שנקבעה לגביהם.

במקביל ענה הבנק לרשות על פנייתה דלעיל, אלא שביום 25 באפריל 2006 התקבל בבנק מכתב נוסף של הרשות הכולל בין היתר, בקשות להשלמת מידע, הבהרות ושאלות נוספות שלדעת הרשות טעונות בירור נוסף, ושלאורן סברה הרשות כי לא ראוי לקיים במועדה המתוכנן את האסיפה הכללית שנועדה ליום 26 באפריל 2006. בנסיבות אלה הודיע הבנק על דחיית האסיפה הכללית.

לבקשת יו"ר הדירקטוריון והמנכ"ל הובאה תוכנית התגמול שלהם לדיון מחודש באורגנים המוסמכים של הבנק. לפרטים נוספים ר' ביאור 22 להלן.

הבנק המציא לרשות חוות דעת משפטית בקשר להליך אישור התגמול ליו"ר הדירקטוריון והשיב לשאלות שנשאל.

במכתב מיום 20 ביוני 2006 הודיע החשב הכללי במשרד האוצר, כי אם וככל שהבנק יבקש לחדש את קידום תוכנית האופציות ותנאי השכר לבכירים בבנק או תוכנית חלופית לאופציות או לשכר, הטעונה הסכמת המדינה, יהיה על בעלי השליטה בבנק לשוב ולבקש את הסכמתה המוקדמת של המדינה לדבר, בהתאם להוראות ההסכם מיום 1 בפברואר 2005, והמדינה תשוב ותבחן את עמדתה בנושא, וכל הסכמה שנתנה המדינה בעניין זה בעבר מבוטלת.

13. הון עצמי (המשך)

ביום 25 ביוני 2006 השיב הבנק לחשב הכללי, בין היתר, כי תוכנית התגמול לנושאי המשרה האחרים תובא לבחינה, דיון ואשרור מחודש בפני ועדת הביקורת והדירקטוריון של הבנק וכי הליך האשרור אינו דורש, על פי הדין, הסכמה של בעל מניות כלשהו או אישור האסיפה הכללית.
ביום 26 ביוני 2006 השיב ב"כ בעלי השליטה בבנק לחשב הכללי, בין היתר, כי הוא דוחה את האמור במכתבו של החשב הכללי וכי אשרור הצעת כתבי האופציה לנושאי המשרה האחרים נתון, על פי הדין, לשיקול דעתם של ועדת הביקורת והדירקטוריון של הבנק.

(3) אשרור תוכנית התגמול לנושאי המשרה האחרים

נוכח השאלות שהופנו על ידי רשות ניירות ערך, שבו ועדת הביקורת והדירקטוריון של הבנק ובחנו את התוכנית להקצאת כתבי אופציה לנושאי המשרה האחרים, לרבות המבקר הפנימי, כמתואר בס.ק. (1) לעיל ואת תוכנית המענקים לחברי ההנהלה, לרבות המבקר הפנימי, כמתואר בביאור 16 ח'.
בדיונים שהתקיימו בימים 6 ו–25 ביולי 2006 החליטו ועדת הביקורת והדירקטוריון לאשרר את החלטותיהם מיום 26 במרס 2006 בדבר אישור תוכנית המענקים ותוכנית האופציות.
בהחלטות ועדת הביקורת והדירקטוריון הובהר כי הצעת כתבי האופציה לנושאי המשרה האחרים, על פי תוכנית האופציות, עומדת בתוקפה, בנפרד ובמנותק מהצעת כתבי האופציה ליו"ר הדירקטוריון ולמנכ"ל. כן הובהר בהחלטות האמורות כי הן עומדות בתוקפן, ללא הסתמכות וללא תלות בעמדת הממשלה או בעלי השליטה בבנק.
בישיבת ועדת הביקורת והדירקטוריון צוין בצער, כי מר נסים אלג'ם, שכיהן כסמנכ"ל בבנק, והיה אחד הניצעים על פי תוכנית האופציות, נפטר, ולפיכך, כתבי האופציה שנועדו למר אלג'ם, לא יוקצו על פי תנאי תוכנית האופציות.
נימוקיהם העיקריים של ועדת הביקורת והדירקטוריון לאשרור החלטותיהם כאמור, בראיית טובת הבנק, היו כלהלן:

(א) תוכנית התגמול בכללותה, מאזנת בין שלושת המרכיבים של שכר, אופציות ובונוס ונועדה לקדם את טובת הבנק ואת יעדיו בדרך של שימור לטווח ארוך של הצוות הניהולי הבכיר והאיכותי, שהוכיח את יכולותיו, על מנת שימשיך להוביל את הבנק בשנים הקרובות. זאת, במיוחד, על רקע הסביבה התחרותית בענף הבנקאות, שבו פועל הבנק, ונוכח התחרות על גיוס כוח אדם מיומן ואיכותי, דוגמת נושאי המשרה הנמנים עם שכבת הניהול הבכירה של הבנק, והתגמול הניתן לנושאי משרה כאלה בחברות גדולות, פיננסיות ואחרות, בכלל, ובמערכת הבנקאות בפרט.

(ב) תוכנית התגמול אינה משנה את תנאי השכר הבסיסי (לרבות תנאי הפרישה) של חברי ההנהלה, אלא מוסיפה רבדים של תגמול, שהינם תלויי ביצועים ומותנים בהצלחת הבנק. האחד, תגמול לטווח הקצר – תוכנית המענקים – המותנית בביצועים השנתיים של הבנק ומהדקת את הקשר שבין התגמול לחברי ההנהלה לבין שיעור התשואה השנתית על ההון ותלויה גם בביצועים האישיים של חבר ההנהלה. הרובד השני הוא תגמול לטווח הארוך – תוכנית האופציות – שיש בה כדי ליצור תמריץ כלכלי ארוך טווח ומחויבות של הצוות הניהולי הבכיר להמשיך ולפעול, בשנים הבאות, להשאת רווחי הבנק ולהגדלת ערכו.

(ג) כמו כן, יש בתוכנית האופציות כדי ליצור זהות אינטרסים בין חברי ההנהלה לבין כלל בעלי המניות של הבנק, לעניין העלאת ערך הבנק.

(ד) שיעורי התשואה על ההון, במסגרת תוכנית המענקים, נקבעו מתוך רצון לגבש תוכנית מאתגרת אך ריאלית, בו זמנית. זאת, בהתחשב בשיעורי התשואה על ההון שהיו בבנק בשנים האחרונות וביעדים לעתיד.

(ה) תוכנית המענקים מקנה לדירקטוריון הבנק סמכות להחליט, לפי שיקול דעתו הבלעדי, כי לעניין חישוב שיעור התשואה השנתית, ינוטרלו רווחים או הפסדים חריגים או שאינם נובעים מפעילות שוטפת, המשפיעים על שיעור התשואה השנתית על ההון. כמו כן מקנה התוכנית לדירקטוריון סמכות להחליט, בכל עת, לשנות או לבטל את תוכנית המענקים, כולה או חלקה, לפי שיקול דעתו הבלעדי של הדירקטוריון, ובלבד שהשינוי או הביטול, כאמור, ייכנסו לתוקף בשנה הקלנדרית המתחילה בתום השנה הקלנדרית שבה קיבל הדירקטוריון את החלטת השינוי או הביטול.

(ו) על פי תוכנית האופציות, מחיר המימוש של כתבי האופציה המוצעים לחלק מהניצעים האחרים, שכיהנו כנושאי משרה בבנק ביום 1 בפברואר 2005 (המועד שבו נחתם חוזה המכר בין מדינת ישראל לבין בעלי השליטה בבנק), ותרמו רבות לניהול עסקי הבנק בתקופה שקדמה להעברת השליטה בבנק, יאפשר לניצעים האמורים להנות מעליית שער המניה של הבנק בבורסה, החל מהמועד האמור ועד למועד הקצאת כתבי האופציה, וכן ממועד זה ועד ליום המימוש בפועל של כתבי האופציה, בתנאי שלא יתפטרו

13. הון עצמי (המשך)

מעבודתם בבנק עד תחילת תקופת המימוש שנקבעה לגבי כתבי האופציה, על פי תוכנית האופציות. מחיר המימוש של כתבי האופציה שהוצעו לשניים מבין הניצעים האחרים, שהחלו את כהונתם בבנק בחודשים מרס ואפריל 2006, נקבע על פי שער הנעילה בבורסה, ביום המסחר שקדם ליום התחלת עבודתם בבנק, לפי העניין.

(4) הקצאת כתבי אופציה

ביום 4 באוגוסט 2006 הקצה הבנק לנאמן עבור תשעת נושאי המשרה האחרים 9,806,391 כתבי אופציה לא סחירים הניתנים למימוש למניות רגילות א' בנות 0.1 ש"ח כל אחת, בתנאים ובמועדים שנקבעו בתוכנית (ר' ס.ק. (1) לעיל).

ערך ההטבה התיאורטי בגין כתבי האופציה שהוקצו כאמור, בהתאם להוראות תקן חשבונאות מס' 24, נאמד בכ–39 מיליון ש"ח. ערך ההטבה בגין כתבי האופציה שהוקצו כאמור הכולל מס שכר, בהתחשב בשינוי שחל בשיעורי מס שכר ובמרכיב הפירותי בפועל (לעומת זה שנאמד בשעתו), נאמד בכ–40 מיליון ש"ח.

ערך ההטבה בגין תשעת נושאי המשרה האחרים כאמור נפרס בספרי הבנק החל ממועד הענקה (26 במרס 2006) ועד לתחילת תקופת המימוש של כל חלק (שני שליש על פני תקופה של כ–2.8 שנים והשליש הנוסף על פני תקופה של כ–4.8 שנים). אחד מנושאי המשרה האחרים פרש בסוף שנת 2006 והאופציות שהוקצו לו פקעו. עקב פרישתה של אחת מחברות ההנהלה במהלך שנת 2007 פקעו כתבי האופציה שהוקצו לה (1,176,767).

בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007 נזקף בגין שבעה נושאי משרה סך של כ–7.6 מיליון ש"ח, כהוצאות שכר מול קרן הון. (2006: סך של כ–8 מיליון ש"ח בגין שמונה נושאי משרה).

(5) הקצאת כתבי אופציה ליו"ר הדירקטוריון ולמנכ"ל

ביום 18 ביולי 2007 החליט דירקטוריון הבנק, לאחר שנתקבל לכך אישור ועדת הביקורת של הבנק, לאשר הקצאת כתבי אופציה ליו"ר הדירקטוריון של הבנק ולמנכ"ל הבנק במסגרת תכנית אופציות ליו"ר הדירקטוריון ולמנכ"ל הבנק.

ביום 26 באוגוסט 2007 אישרה אסיפה כללית מיוחדת של הבנק את תנאי העסקתו של יו"ר הדירקטוריון של הבנק ואת הקצאת כתבי האופציה ליו"ר הדירקטוריון במסגרת תוכנית אופציות ליו"ר הדירקטוריון ולמנכ"ל הבנק.

במסגרת התכנית הוקצו לנאמן עבור יו"ר הדירקטוריון 8,090,275 כתבי אופציה ועבור המנכ"ל מספר זהה של כתבי אופציה, שכל אחד מהם יהיה ניתן למימוש למניה רגילה אחת.

מחיר המימוש של כתבי האופציה הינו 8.455 ש"ח, צמוד למדד על פי שער הסגירה של מנית הבנק בבורסה ביום שקדם למועד אישור האסיפה הכללית.

בהנחה של מימוש מלא של כל כתבי האופציה שהוצעו ליו"ר הדירקטוריון ולמנכ"ל על פי התכנית (ובהנחה שכל יתר כתבי האופציה שהנפיק הבנק לא ימומשו), יקנו אלו כ–1.64% בהון ובזכויות ההצבעה בבנק, ובהנחה של דילול מלא הם יקנו כ–1.6% בהון ובהצבעה בבנק. יודגש כי הנחה זו הינה תיאורטית בלבד, שכן מימוש האופציות מתבסס על "מימוש נטו".

כתבי האופציה יוקצו ב–5 מנות שנתיות שוות לגבי כל אחת מהשנים 2006–2010.

הזכאות לכתבי האופציה מותנית בין היתר בתשואת המניות של הבנק בשנה קלנדרית מסוימת (Total Shareholders Return) באופן שזו תהיה לפחות 85% ממוצע תשואת המניות של בנקים אחרים באותה תקופה. התנאי האמור התקיים בשנים 2006–2007 ובהתאם קמה זכאותם של יו"ר הדירקטוריון והמנכ"ל למנה השנתית בגין השנים האמורות.

בתכנית נקבעו, בין היתר, הוראות שונות לגבי מימוש כתבי האופציה, קיצור תקופות המימוש במקרה של סיום כהונה, אופן התאמת כתבי האופציה בקרות אירועים מסוימים ומסלול המיסוי בתכנית זו.

הערך הכלכלי של כתבי האופציה, לצורך רישומו בדוחות הכספיים של הבנק, מחושב על פי שיטת מונטה קרלו, שהיא שיטה כמותית סטטיסטית מקובלת לצורך תמחור מכשירים פיננסיים, כולל אופציות לעובדים.

הערך הכלכלי של כל כתבי האופציה שהוקצו לנאמן עבור יו"ר הדירקטוריון ועבור המנכ"ל על פי התכנית מחושב למועד אישור האסיפה הכללית, על פי שער הסגירה של מנית הבנק בבורסה ביום שקדם לו הינו כ–31.3 מיליון ש"ח.

בשנת 2007 נרשמה הוצאה בסך של כ–19.8 מיליון ש"ח בגין ההטבה האמורה. (מתוך הטבה כוללת בסך של 31.3 מיליון ש"ח, בגין כל התוכנית).

13. הון עצמי (המשך)

(6) הקצאת כתבי אופציה לחברי הנהלה חדשים

ביום 29 בינואר 2007 החליט הדירקטוריון עקרונית כי חבר ההנהלה אשר מונה כסמנכ"ל וכראש החטיבה העסקית, יהיה זכאי לכתבי אופציה בכמות שווה לזו שהוקצתה למנהל החטיבה העסקית הקודם שפרש, ואשר כתבי האופציה שהוקצו לו פקעו (1,176,767).

ביום 14 במאי 2007 החליט הדירקטוריון עקרונית כי היועצת המשפטית של הבנק, אשר מונתה כסמנכ"לית, תהיה זכאית ל–980,639 כתבי אופציה. עוד נקבע, לגבי שניהם, כי תוכנית האופציות לגביהם תהיה דומה ככל האפשר לתוכנית האופציות שאושרה לסמנכ"לים בחודש מרס 2006 ואושררה בחודש יולי 2006, בכפוף לשינויים המחויבים.

בחודש דצמבר 2007 אישרה ועדת השכר של הדירקטוריון כי תוכנית האופציות של חברי ההנהלה האמורים תהיה לתקופה של 5 שנים מהמועד שבו נכנס כל אחד מהם לתפקידו כסמנכ"ל וכי מחיר האופציות ייקבע בהתאם למועד האמור. הועדה הנחתה להתאים את תוכנית האופציות שאושרה לחברי ההנהלה בחודש מרס 2006 ואושררה בחודש יולי 2006, לפי האמור לעיל. לאחר קבלת אישור בעלי העניין לתוכנית של חברי ההנהלה האמורים, היא תובא לאישור האורגנים המוסמכים של הבנק ובעלי העניין בו, בהתאם להסכם שיתוף הפעולה ביניהם.

(7) עסקאות תשלום מבוסס מניות מסוג אופציות למניות – ריכוז נתונים כמותיים

א. עסקת תשלום מבוסס מניות לנושאי משרה בכירים – מאוחד ובנק

	2007		2006	
	מספר האופציות	ממוצע משוקלל של מחיר המימוש[1]	מספר האופציות	ממוצע משוקלל של מחיר המימוש[1]
קיימות במחזור לתחילת שנה	8,629,624	6.94	–	–
הוענקו במהלך השנה[2]	–	–	9,806,391	6.88
פקעו במהלך השנה	1,176,767	6.38	1,176,767	6.38
קיימות במחזור לתום שנה[3]	7,452,857	7.03	8,629,624	6.94

הערות:
(1) מחיר המימוש בפועל כפוף להתאמות כמפורט לעיל וישא תוספת הפרשי הצמדה למן המדד שפורסם לפני יום 1 בפברואר 2005 ועד למדד הידוע ביום המימוש.
(2) הממוצע המשוקלל של השווי ההוגן של האופציות למניות שהוענקו במהלך שנת 2006 במועד המדידה היה: 3.97 ש"ח.
(3) אופציות למניות הקיימות במחזור לתום השנה מחולקות לפי תחומים של מחירי מימוש:

	31 בדצמבר 2007		31 בדצמבר 2006	
	תחום 1	תחום 2	תחום 1	תחום 2
תחום מחירי מימוש (בש"ח)	6.38	8.84–8.90	6.38	8.84–8.90
מספר האופציות	5,491,579	1,961,278	6,668,346	1,961,278
ממוצע משוקלל של מחיר המימוש (בש"ח)	6.38	8.87	6.38	8.87
ממוצע משוקלל של יתרת אורך החיים החוזי (בשנים)	3.667	3.667	4.667	4.667

13. הון עצמי (המשך)

ב. עסקת תשלום מבוסס מניות ליו"ר הדירקטוריון ולמנכ"ל – מאוחד ובנק

	2007	
	מספר האופציות	ממוצע משוקלל של מחיר המימוש[1]
קיימות במחזור לתחילת שנה	–	–
הוענקו במהלך השנה[2]	16,180,550	8.45
קיימות במחזור לתום שנה	16,180,550	8.45

הערות:
(1) מחיר המימוש בפועל כפוף להתאמות וישא תוספת הפרשי הצמדה למן מדד יולי 2008 ועד למדד הידוע ביום המימוש.
(2) הממוצע המשוקלל של השווי ההוגן של האופציות למניות שהוענקו במהלך שנת 2007 במועד המדידה היה: 1.93 ש"ח.

ה. דיבידנדים

חלוקת דיבידנד על ידי הבנק כפופה להוראות הדין, לרבות הגבלות הנובעות מהוראות המפקח על הבנקים.

לפרטים בדבר מגבלה על חלוקת דיבידנדים ממכירה עתידית של השליטה באי די בי ניו יורק, אם תהיה כזו, ר' "הסכם עובדים" בביאור 32 ג' להלן.

לפרטים בדבר מגבלה שקבע נגיד בנק ישראל, בהיתר שנתן לקבוצת ברונפמן–שראן לרכישה והחזקה של אמצעי השליטה בבנק, ר' ביאור 32 ב'.

ביום 30 במאי 2007 הודיע הבנק לפיקוח על הבנקים, בהמשך לבקשת הבנק להכיר בשטרי ההון הנדחים שהוקצו בחודש מאי 2007 כהון ראשוני מורכב, כי אם תובא לדיון בדירקטוריון הבנק החלטה שעניינה חלוקת דיבידנדים, בתקופה שעד 31 בדצמבר 2009, תינתן למפקח על הבנקים הודעה על כך, לפחות 30 יום לפני קבלת ההחלטה.

חלוקת דיבידנד. בהמשך לתוכנית האסטרטגית ועל רקע ההתקדמות משביעות הרצון בהשגת יעדיה, ובכלל זה ברווחיות הבנק ובהלימות ההון שלו, החליטה הנהלת הבנק כלהלן:

א. להמליץ לדירקטוריון על חלוקת דיבידנד בשנת 2008, בהיקף שיהווה תשואת דיבידנד של כ–3.0%. ההמלצה תגובש סופית במועד סמוך להנחתה על שולחן הדירקטוריון במהלך שנת 2008. כאשר השיעור שיוצע ייקבע, בין היתר, בשים לב לשמירה על הלימות הון ברמה נאותה וליכולת הבנק להמשיך בפיתוח מואץ של עסקיו והיא תובא מבעוד מועד לידיעת המפקח על הבנקים, כנדרש.

ב. להביא בפני הדירקטוריון, ברבעון הראשון של שנת 2009, הצעה למדיניות דיבידנד לשנים הבאות.

14. הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים

כללי. בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מס' 311 ו–341, שעניינן "יחס הון מזערי" ו–"הקצאת הון בגין החשיפה לסיכוני שוק", על התאגידים הבנקאיים לשמור על יחס הון לרכיבי סיכון, שלא יפחת משיעור של 9% מהסיכום המשוקלל של רכיבי הסיכון בנכסיהם המאזניים והחוץ מאזניים.

מדידת ההון לצורך הוראות אלה מבוססת על חלוקת ההון לשני מרכיבים עיקריים: הון ראשוני והון משני, כאשר מהם מנכים את השקעות התאגיד בחברות כלולות שאינן תאגידים ריאליים ובחברות בת שדוחותיהן הכספיים לא אוחדו בדוחות הכספיים המאוחדים של התאגיד הבנקאי.

ההון הראשוני כולל את ההון העצמי ואת זכויות בעלי המניות החיצוניים בהון של חברות מאוחדות, בניכוי מוניטין. כן כולל ההון הראשוני את ההון הראשוני המורכב. (לפרטים בדבר הנפקת הון ראשוני מורכב ותנאיו, ר' ס' 5 להלן).

ההון המשני כולל כתבי התחייבות נדחים מסויימים, העונים על מאפיינים שנקבעו בהוראות המפקח על הבנקים ואשר אושרו על ידו לעניין זה, וכן את ההפרשה הכללית לחובות מסופקים. היקף כתבי ההתחייבות הנדחים מוגבל ל–50% מההון הראשוני.

ההון השלישוני כולל כתבי התחייבויות נדחים, אשר עונים על מאפיינים שנקבעו בהוראות המפקח ואשר אושרו על ידו לעניין זה. בין היתר נדרש שכתבי התחייבות אלה יכללו תנאי מפורש, על פיו תשלום החוב לא יבוצע אם כתוצאה מהתשלום יחס ההון המזערי יקטן מדרישות המינימום של המפקח.

14. הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

הסיכום המשוקלל של רכיבי הסיכון בעסקי הבנק, כולל את היתרות של כל הנכסים הכלולים במאזן ושל סעיפים חוץ מאזניים (ערבויות, מכשירים פיננסיים נגזרים וכד'), כשהם משוקללים לפי דרגות סיכון אשראי, כקבוע בהוראות.

במסגרת שקלול נכסי הסיכון נכלל גם אומדן סיכוני השוק בתיק הסחיר של הבנק ובגין החשיפות שלו לסיכוני בסיס ולסיכוני ריבית. האומדן נערך בהתאם לכללים קבע המפקח.

מדיניות בדבר יחס ההון לרכיבי סיכון. ביום 24 במרס 2008 החליט הדירקטוריון לקבוע כמדיניות כי הבנק יפעל לכך שיחס ההון לרכיבי סיכון בסוף שנת 2009 לא יפחת מ–12%. במסגרת המדיניות האמורה נקבע יעד ביניים ולפיו יפעל הבנק לכך שיחס ההון לרכיבי סיכון בסוף שנת 2008 יהיה בשיעור של 11.25%–11.5%.

המדיניות האמורה, לפיה יפעל הבנק להרחבת שולי הביטחון של יחס הלימות ההון, מעבר ליחס ההון המזערי הקבוע כיום ברגולציה, נקבעה כחלק מההערכות הכללית ליישום כללי באזל II ובהתחשב ברגישות הון הבנק לשינויים בשער החליפין.

1. הון לצורך חישוב יחס הון

	ליום 31 בדצמבר	
	2007	2006
	במיליוני שקלים חדשים	
הון ראשוני:		
הון ראשוני מקורי	8,908	7,887
הון ראשוני מורכב	1,044	750
הון משני:		
הון משני עליון[1]	257	257
הון משני אחר	4,562	3,779
הון שלישוני[2]	–	10
ניכויים[3]	(1,466)	(1,271)
סך הון כולל	13,305	11,412

הערות לטבלה ר' בעמוד הבא.

14. הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

2. יתרות משוקללות של סיכון

	ליום 31 בדצמבר			
	2007		2006	
	יתרות[4]	יתרות סיכון	יתרות[4]	יתרות סיכון
	במיליוני שקלים חדשים			
סיכון אשראי				
נכסים				
מזומנים ופקדונות בבנקים	19,850	3,493	*25,100	4,386
ניירות ערך	37,278	7,692	*38,977	7,872
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	346	–	–	–
אשראי לציבור[1][5]	102,188	86,132	*90,323	76,711
אשראי לממשלה	374	2	*324	2
השקעות בחברות כלולות[3][5]	1,930	457	*1,353	77
בניינים וציוד	2,780	2,780	2,614	2,614
נכסים אחרים	4,275	2,957	*4,044	*3,366
סך הכל נכסים	169,021	103,513	162,735	95,028
מכשירים חוץ מאזניים				
עסקאות שבהן היתרה מייצגת סיכון אשראי	13,922	12,599	10,333	9,336
מכשירים פיננסיים נגזרים[6]	10,959	3,844	6,484	2,835
אחרים	56	56	316	316
סך הכל מכשירים חוץ מאזניים	24,937	16,499	17,133	12,487
סך הכל נכסי סיכון אשראי	193,958	120,012	179,868	107,515
סיכון שוק		2,126		1,649
סך הכל נכסי סיכון	193,958	122,138	179,868	109,164

* סווג מחדש.

הערות:

(1) ההפרשה הכללית לחובות מסופקים בסך 211 מיליון ש"ח (2006: 211 מיליון ש"ח) מהווה חלק מההון המשני העליון ואינה מנוכה מהאשראי לציבור.

(2) מוחזק כנגד סיכוני שוק בלבד.

(3) יתרות ההשקעות במניות ובכתבי התחייבות נדחים של חברות פיננסיות מסונפות ושל חברות בת שלא אוחדו. יתרות אלו מנוכות מההון ולפיכך גם מיתרת ההשקעה בחברות כלולות.

(4) נכסים – יתרות מאזניות: מכשירים חוץ מאזניים – יתרות ערך נקוב משוקללות במקדמי ההמרה לאשראי.

(5) הלוואות ושטרי הון המוצגים במאזן בהשקעות בחברות כלולות בסך 77 מיליון ש"ח (2006– 14 מיליון ש"ח) נכללים באשראי לציבור.

(6) כולל 86 מיליון ש"ח (2006: 25 מיליון ש"ח) התחייבות כלפי מסלקת מעו"ף.

14. הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

ג. יחס ההון לרכיבי סיכון

	ליום 31 בדצמבר	
	2007	2006
	אחוזים	
א. הבנק		
יחס הון ראשוני מקורי לרכיבי סיכון	7.3	7.2
יחס ההון הראשוני לרכיבי סיכון	8.1	7.9
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון	10.9	10.5
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	9.0	9.0
ב. חברות בת משמעותיות		
1. בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ וחברות מאוחדות שלו		
יחס ההון הראשוני לרכיבי סיכון	9.9	8.6
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון	13.2	12.7
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	9.0	9.0
2. בנק דיסקונט למשכנתאות בע"מ		
יחס ההון הראשוני לרכיבי סיכון	8.5	9.5
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון	10.6	12.2
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	9.0	9.0
3. דיסקונט בנקורפ אינק.[1]		
יחס ההון הראשוני לרכיבי סיכון	10.0	10.9
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון	11.0	11.9
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	[2]8.0	[2]8.0
4. כרטיסי אשראי לישראל בע"מ		
יחס ההון הראשוני לרכיבי סיכון	13.9	10.2
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון	14.6	11.3
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	9.0	9.0

הערות:

(1) הנתונים בסעיף זה חושבו בהתאם לכללים המחייבים בארה"ב.

(2) אי די בי ניו יורק, חברת הבת של דיסקונט בנקורפ אינק., סווגה על ידי ה-FDIC כ-"Well Capitalized". שמירת הסיווג האמור מחייבת שמירה על יחס הון כולל מזערי בשיעור של 10%, ושל יחס הון ראשוני מזערי בשיעור של 6%.

14. הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

4. **פרסום תשקיף מדף 2006.** ביום 28 בספטמבר 2006 פרסמה מנפיקים תשקיף מדף להנפקה של עד 4 מיליארד ש"ח ע.נ. כתבי התחייבות נדחים (סדרות ג'–ו'), ורישום למסחר של 300 מיליון ש"ח ע.נ. כתבי התחייבות (סדרה ב'), אשר הונפקו בסמוך לפני פרסום התשקיף.
בשלב זה, אושר גיוס במסגרת תשקיף המדף בהיקף שלא יעלה על 1.2 מיליארד ש"ח.
בתחילת חודש מרס 2007 הנפיקה מנפיקים 350 מיליון ש"ח ע.נ. כתבי התחייבויות נדחים (סדרה ה') בהתאם לדוח הצעת מדף מיום 5 במרס 2007.
ביום 27 בפברואר 2008 הודיעה דיסקונט מנפיקים, בהמשך לפרסום תשקיף מדף באותו יום (ר' להלן), כי בהתאם להחלטת דירקטוריון דיסקונט מנפיקים, עם פרסום תשקיף המדף האמור, דיסקונט מנפיקים לא תנפיק כתבי התחייבות נדחים על פי תשקיף המדף מיום 28 בספטמבר 2006.
פרסום תשקיף מדף (2008). ביום 27 בפברואר 2008 פרסמה דיסקונט מנפיקים תשקיף מדף להנפקה של עד 2 מיליארד ש"ח ע.נ. כתבי התחייבות נדחים (לכל אחת מהסדרות ז' עד יח') והנפקה בדרך של הרחבת סדרה של עד 2 מיליארד ש"ח ע.נ. כתבי התחייבות נדחים (לכל אחת מהסדרות ב', ד' ו–ה'). בתחילת חודש מרס 2008 הנפיקה דיסקונט מנפיקים 665 מיליון ש"ח ע.נ. כתבי התחייבות (סדרה ז') ו–356 מיליון ש"ח ע.נ. כתבי התחייבות נדחים (סדרה ח'), בהתאם לדוח הצעת מדף מיום 5 במרס 2008.

5. **הנפקת הון ראשוני מורכב**

על פי החלטת דירקטוריון הבנק מיום 10 בדצמבר 2006, ביום 31 בדצמבר 2006 הוקצו שטרי הון נדחים בסך של כ–750 מיליון ש"ח למשקיעים בהנפקה פרטית וביום 13 במאי 2007 הוקצו למשקיעים בהנפקה פרטית נוספת 250 מיליון ש"ח נוספים. נגיד בנק ישראל אישר כי שטרי ההון הנדחים האמורים ייחשבו כמכשירי הון מורכבים ויוכרו כחלק מההון הראשוני של הבנק.
בהתאם לתנאי שטר הנאמנות, הבנק שילם תוספת של 1.25% לשיעור הריבית השנתית המשולם בגין שטרי ההון, וזאת בגין התקופה שעד ליום הרישום למסחר בבורסה של שטרי ההון.
ביום 31 במאי 2007 פרסם הבנק תשקיף לרישום למסחר של שטרי ההון האמורים. שטרי ההון הנדחים ישאו ריבית שנתית בשיעור של 5.1%.
שטרי ההון הנדחים הונפקו לתקופה של 99 שנים וקרן שטרי ההון הנדחים תשולם בתשלום אחד ביום 1 בינואר 2106. הקרן והריבית של שטרי ההון הנדחים צמודים למדד המחירים לצרכן וישאו ריבית שנתית כאמור. הריבית על שטרי ההון תשולם ארבע פעמים בשנה.
הבנק יהיה רשאי להודיע, על פי שיקול דעתו, על פדיון מוקדם של קרן שטרי ההון הנדחים, לאחר שחלפו לפחות 15 שנים מיום הנפקתם, בכפוף לתנאים המפורטים בשטר ובכפוף לאישור המפקח על הבנקים. במידה ולא יתבצע פדיון מוקדם לאחר 15 שנים ישאו שטרי ההון ריבית נוספת (step-up) בשיעור של 1% מעל המרווח המקורי שנקבע ל–15 השנים הראשונות.
שטרי ההון הנדחים כוללים הוראות מיוחדות, שיפורטו להלן, שעיקרן המרה כפויה של קרן ו/או ריבית למניות רגילות א' בנות 0.1 ש"ח ע.נ. של הבנק, בהתקיים תנאים מסויימים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים. במקרה של המרת מלוא קרן שטרי ההון והקצאת מניות חלף ריבית בגין מלוא המניות שיועדו לכך בהון הרשום של הבנק, יוקצו בסך הכל בגין שטרי ההון שהונפקו כאמור לעיל 300 מיליון מניות רגילות א' של הבנק, אשר יהוו כ–23.4% מהון מונפק בהיקף של 1,280,639,209 מניות רגילות א' של הבנק.
שטרי ההון הנדחים לא יובטחו בשעבוד כלשהו על נכסי הבנק או בבטוחה אחרת כלשהי. התחייבויות הבנק לתשלום הקרן והריבית של שטרי ההון תהיינה נדחות מפני כל התחייבויותיו האחרות של הבנק לנושים מכל סוג שהוא, לרבות כלפי המחזיקים של כתבי התחייבות נדחים שהונפקו או שיונפקו בעתיד על ידי הבנק ו/או חברות בנות שלו ותהיינה עדיפות אך ורק על זכויותיהם של בעלי המניות להשבת עודף נכסי הבנק בעת פירוקו. התחייבויות הבנק לתשלום קרן שטרי ההון והריבית בגינה תעמוד בדרגה שווה, פרי פסו, עם כתבי התחייבות נוספים ו/או ניירות ערך נוספים שיונפקו על ידי הבנק או על ידי חברות בנות שלו ואשר יאושרו על ידי המפקח על הבנקים כמכשירי הון ראשוני.
נגיד בנק ישראל אישר לבנק לכלול את שטרי ההון כהון ראשוני עליון.
להלן פירוט התנאים הבסיסיים להכרה בשטרי ההון כהון ראשוני עליון:
1. יחס ההון לרכיבי סיכון של הבנק לא יפחת מ–10% במועד הנפקת מכשיר ההון המורכב.
2. הון ראשוני מורכב חייב לעמוד בתנאים שנקבעו למכשירי הון מורכבים, כהגדרתם בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 311, הנכללים בהון המשני.
3. מבנה ההנפקה – ההנפקה תבוצע במישרין אך ורק על ידי הבנק.

14. הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

4. מגבלה כמותית – שיעור ההון הראשוני המורכב לא יעלה על 15% מסך ההון הראשוני כמשמעותו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 311, כולל ההון הראשוני המורכב (להלן: "הון ראשוני כולל").
5. נפרעות – רק שטרי ההון ששולמו במלואם במזומן ייחשבו להון ראשוני מורכב.
6. העדר צבירות – לא ישולמו תשלומי ריבית אשר במועד הקבוע לסילוקם שוררות "נסיבות מיוחדות", כהגדרתן להלן, וזכאותם של המחזיקים בשטרי ההון לתשלומי ריבית אלה תפקע. ריבית שלא שולמה בשל קיומן של הנסיבות המיוחדות לא תיצבר ובחלוף המועד שנקבע לסילוקה היא תמחק. הנסיבות המיוחדות תהיינה כל אחד מהאירועים המפורטים להלן:

(א) דירקטוריון הבנק קבע כי אין לבנק יכולת לפרוע, במועדן, את התחייבויותיו שדרגת הקדימות שלהן הינה גבוהה מזו של שטרי ההון הנדחים (סדרה א') או שווה לה, או שרואה החשבון המבקר של הבנק, בחוות דעת או בדוח סקירה שצורפו לדוח הכספי או לדוח הכספי ביניים של הבנק, לפי העניין, הפנה את תשומת הלב לביאורים בדוחות הכספיים בדבר העדרה של יכולת הפרעון כאמור לעיל;

(ב) דירקטוריון הבנק קבע כי קיים חשש סביר כי ביצוע תשלום הריבית יביא למצב בו לא יהיה בידי הבנק לסלק את התחייבויותיו הקיימות ו/או הצפויות, או שרואה החשבון המבקר של הבנק, בחוות דעת או בדוח סקירה שצורפו לדוח הכספי או לדוח הכספי ביניים של הבנק, לפי העניין, הפנה את תשומת הלב לביאורים בדוחות הכספיים בדבר קיומו של חשש סביר כאמור;

(ג) בתקופה של ששה רבעונים רצופים, אשר הדוח הכספי בגין האחרון שבהם התפרסם טרם המועד הקבוע לתשלום הריבית, לא דיווח הבנק על רווח נקי מצטבר (כלומר – אם הסכום הפשוט של הסכומים הרבעוניים של רווח נקי או של הפסד שהוצגו בדוחותיו הכספיים של הבנק, בגין ששה רבעונים רצופים, הינו שלילי);

(ד) על פי הדוחות הכספיים של הבנק שפורסמו לאחרונה ערב המועד לתשלום הריבית, אין לבנק עודפים ראויים לחלוקה.

7. הקצאת מניות כנגד ריבית – במקרה של מחיקת ריבית, כאמור בסעיף 6 לעיל, יהיה הבנק רשאי להקצות למחזיקי שטרי ההון הנדחים מניות כנגד הריבית שנמחקה. הקצאת המניות תתאפשר רק במקום ריבית שלא שולמה באותה שנה, ולא ניתן יהיה להקצות מניות בגין שנים קודמות.
8. ספיגת הפסדים – הבנק יהיה חייב להמיר את כל היתרה הבלתי מסולקת של הקרן והריבית של שטרי ההון הנדחים למניות רגילות א' של הבנק, בהתקיים מקרים מסויימים כלהלן:

(א) אם יחס ההון הראשוני הכולל לרכיבי סיכון של הבנק, כמופיע בדוחות הכספיים או בדוחות הכספיים ביניים של הבנק אחת לרבעון, פחת ברבעון מסויים מ-6%, ולא עלה חזרה, בתוך 90 יום ממועד פרסום הדוחות הכספיים האמורים, לשיעור של 6% לפחות – תתבצע המרה מיידית כאמור;

(ב) אם יחס ההון הראשוני לרכיבי סיכון של הבנק, ללא הון ראשוני מורכב (להלן: "הון ראשוני מקורי"), כמופיע בדוחות הכספיים או בדוחות הכספיים ביניים של הבנק אחת לרבעון, פחת ברבעון מסוים מ-5.5%, ולא עלה חזרה, עד למועד פרסום הדוח הכספי ברבעון שלאחריו, לשיעור של 5.5% לפחות (וזאת אפילו אם יחס ההון הראשוני הכולל יהיה באותה עת מעל 6%) – תתבצע המרה מיידית כאמור;

(ג) אם יחס ההון הראשוני המקורי לרכיבי סיכון של הבנק, כמופיע בדוחות הכספיים או בדוחות הכספיים ביניים של הבנק אחת לרבעון, פחת ברבעון מסויים מ-6%, אך לא פחת מ-5.5%, ולא עלה חזרה, לשיעור של 6% לפחות, עד תום שני הרבעונים שלאחר אותו רבעון מסויים, כמופיע בדוחות הכספיים ביניים של הבנק – תתבצע המרה מיידית (וזאת, אפילו אם יחס ההון הראשוני הכולל יהיה באותה עת מעל 6%), אלא אם כן המפקח על הבנקים אישר אחרת;

(ד) אם יחס ההון הראשוני המקורי, כמופיע בדוחות הכספיים או בדוחות הכספיים ביניים של הבנק, אחת לרבעון, פחת ברבעון מסויים מ-5%, תתבצע המרה מיידית חלקית, בסכום שיחזיר את יחס ההון הראשוני המקורי של הבנק לאותו רבעון שפורסם, ל-5% לפחות;

(ה) על פי הדוחות הכספיים של הבנק, יתרת העודפים של הבנק הפכה לשלילית;

(ו) רואה החשבון המבקר של הבנק, בחוות דעת או בדוח סקירה שצורפו לדוח הכספי או לדוח הכספי ביניים של הבנק, הפנה את תשומת הלב לביאורים בדוחות הכספיים בדבר ספקות משמעותיים הקיימים בדבר המשך קיומו של הבנק כעסק חי.

9. שינוי תנאים, פדיון מוקדם ו/או העלאת ריבית – שטרי ההון הנדחים יונפקו לתקופה של 99 שנים ויהיו ניתנים לפדיון ביוזמת המנפיק ובאישור המפקח מראש ובכתב לאחר מינימום של 15 שנים. כמו כן, גם שאר תנאי שטרי ההון הנדחים לא יהיו ניתנים לשינוי, אלא באישור מראש ובכתב של המפקח.

14. הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

מבלי לגרוע מתנאי זה, יתאפשר ביצוע step-up אחד בריבית, לאחר 15 שנים לפחות ממועד ההנפקה, בעליה בריבית של עד 100 נקודות בסיס מעל המרווח המקורי שנקבע ל–15 השנים הראשונות.

10. נדחות – פרט לזכויות של נושים על פי מכשירי הון דומים, שטרי ההון יהיו נדחים מפני תביעותיהם של כל הנושים האחרים, לרבות שטרי הון שהונפקו כהון משני.

11. בטוחות – ההתחייבות על פי שטרי ההון לא תהיה מובטחת בבטחונות.

12. הקצאה לגופים קשורים – הבנק לא יקצה (עד כמה שהדבר תלוי בו בהקצאה הראשונית) את שטרי ההון הנדחים לקופות גמל ו/או לקרנות נאמנות שבשליטת ו/או ניהול הבנק.

13. שקיפות – תנאי ההנפקה יהיו ברורים וגלויים. בהקשר זה, יהיה גם גילוי מלא של כל תנאי ההון הראשוני המורכב בדוחות הכספיים השנתיים של הבנק, המתפרסמים לציבור, שיכלול, בין השאר, את הפרטים הבאים על ההון המורכב: סכומו, מרכיביו, חלקו כאחוז בסך ההון הראשוני הכולל ומאפייניו העיקריים.

בקשר להכרה בשטרי ההון כהון ראשוני עליון, אימץ דירקטוריון הבנק מדיניות הלימות הון על פיה ישמור הבנק על יחס הלימות הון ראשוני מקורי (ללא הון ראשוני מורכב) בשיעור של 6.5% לפחות בכל עת.

הבנק בוחן בימים אלה מהלך של הנפקה נוספת של הון ראשוני מורכב.

15. שעבודים

א. אי די בי ניו יורק שיעבד ניירות ערך לטובת הפדרל רזרב בנק בניו יורק, המשמשים להבטחת התחייבויות מסויימות שלו, הנובעות ממינויו כמקבל הפקדות של תשלומים ומסים עבור משרד האוצר האמריקאי וכבטוחה להתחייבויות מסויימות, ובכלל זה, לביצוע תשלומים והתחייבויות לשיפוי, כלפי חברי המסלקה בניו יורק, על פי כללי המסלקה, ולהתחייבויותיו כמקבל פקדונות של כספים המנוהלים במסגרת הליכי פשיטת רגל. שווי השוק של ניירות הערך המשועבדים ליום 31 בדצמבר 2007 הוא 23 מיליון דולר (89 מיליון ש"ח) [ליום 31 בדצמבר 2006: 23 מיליון דולר (97 מיליון ש"ח)]. כמו כן שיעבד אי די בי ניו יורק לטובת Federal Home Loan Bank ניירות ערך והלוואות שיתרתם, ליום 31 בדצמבר 2007, הינה כ–327 מיליון דולר (1,259 מיליון ש"ח) להבטחת פקדונות שנתקבלו ממנו [ליום 31 בדצמבר 2006: כ–309 מיליון דולר (1,305 מיליון ש"ח)].

ב. אי די בי ניו יורק מכר ניירות ערך בתנאי רכישה חוזרת בסך של כ–1,901 מיליון דולר (7,309 מיליון ש"ח) ליום 31 בדצמבר 2007 [ליום 31 בדצמבר 2006: 807 מיליון דולר (3,408 מיליון ש"ח)].

ג. כתבי התחייבות נדחים שהונפקו על ידי הבנק, על פי תשקיף מחודש אפריל 1997, אינם מובטחים בשעבוד על נכסי הבנק למעט שעבוד סמלי קבוע בדרגה ראשונה על פקדון בסך 1 ש"ח.

ד. הבנק חבר במסלקת Euroclear שהינה מערכת סליקה לניירות ערך הנסחרים בשווקים הבינלאומיים. לצורך פעולות בניירות ערך באמצעות המסלקה הנ"ל שיעבד הבנק מזומנים וניירות ערך בסכום של כ–20 מיליון דולר.

ה. דיסקונט ליסינג בע"מ שיעבד בשעבוד שוטף ראשון את רכושו לטובת מדינת ישראל, ללא הגבלת סכום, בגין מענקי השקעה שקיבל.

ו. בביאור 19ג' 6 להלן מתוארת קרן הסיכונים שהקימה מסלקת מעו"ף. חלקו של הבנק בקרן, כנגזר מהיקף פעילותו במסלקה עבור לקוחותיו, ליום 31 בדצמבר 2007, עמד על כ–38 מיליון ש"ח. (ליום 31 בדצמבר 2006: 18 מיליון ש"ח).

יתרת הבטוחות שהבנק חויב להעמיד לטובת מסלקת המעו"ף (התחייבות חוץ מאזנית) המבוססת על תרחישים של הבורסה, בגין פעילות לקוחות הבנק ובגין פעילות הבנק (נוסטרו), ליום 31 בדצמבר 2007, הינה כ–112 מיליון ש"ח (2006: 70 מיליון ש"ח).

על פי חוקי העזר והמתאר של מסלקת מעו"ף כל חברי מסלקת מעו"ף, ובהם הבנק, חתמו על הסכמי שעבוד להבטחת התחייבויותיהם לטובת מסלקת מעו"ף, והפקידו בטוחות נזילות בלבד (איגרות חוב של מדינת ישראל ו/או מזומנים).

הבנק שיעבד למסלקת מעו"ף בשעבוד בדרגה ראשונה את כל הכספים שהופקדו על ידי הבנק בחשבון ע"ש מסלקת המעו"ף במסלקת הבורסה ובחשבון ע"ש מסלקת המעו"ף בבנק אחר, הכל כבטחון עבור סכומים שהבנק יהיה חייב בגין עסקאות מעו"ף שהוא אחראי להן כלפי מסלקת המעו"ף. ההתחייבות מותנית בתנאים והבנק רשאי, בהתקיים תנאים מסויימים, לדרוש סכומים מסויימים בחזרה. במסגרת חשבונות אלה שיעבד הבנק לטובת מסלקת מעו"ף איגרות חוב שיתרתן ליום 31 בדצמבר 2007 עמדה על כ–616 מיליון ש"ח. (ליום 31 בדצמבר 2006: 434 מיליון ש"ח).

15. שעבודים (המשך)

ז. בהתאם להסכם שנחתם בין בנק מרכנתיל דיסקונט לבין מסלקת מעו"ף, הפקיד בנק מרכנתיל דיסקונט בטוחה – אגרות חוב ממשלתיות – לטובת מסלקת המעו"ף, בגין אחריותו כלפי המסלקה עבור עסקאות שביצע הוא וביצעו לקוחותיו ועבור חלקו בקרן הסיכונים. בהתאם להסכם התחייבה המסלקה להשיב את סכום הבטוחה על פירותיה לבנק מרכנתיל דיסקונט. עם זאת, למסלקת מעו"ף זכות לממש את הבטוחה – כולה או חלקה – על פי שיקול דעתה, כנגד הפחתת חוב בנק מרכנתיל דיסקונט כלפיה – בסכום זהה.

שווי הבטוחה לטובת מסלקת המעו"ף כאמור ליום 31 בדצמבר 2007 מסתכם בסך של כ–181 מיליון ש"ח. (ליום 31 בדצמבר 2006: 59 מיליון ש"ח).

ח. להבטחת התחייבויות לבנקים של יציל פיננסים והחברות המאוחדות שלה, יצרו החברות הנ"ל המחאה על דרך השעבוד ושעבוד קבוע ושוטף על כל זכויותיהן לפי הסכמים עם בתי עסק בנוגע לניכיון שוברי ישראכרט, שוברי ויזה, שוברי אמריקן אקספרס ושוברי דיינרס קלאב ישראל ואת כל הזכויות לקבלת כספים ותשלומים מאת ישראכרט, כאל, אמריקן אקספרס ודיינרס, מכח המחאת זכויות ועל פי הסכם בית עסק. לתאריך המאזן אין התחייבות כלפי הבנקים.

ט. ישראל דיסקונט בנק (שוויץ) שיעבדה נכסים בהיקף של כ–10 מיליון פרנקים שוויצרים (ליום 31 בדצמבר 2006: 11.5 מיליון פרנקים שוויצרים) להבטחת קו אשראי בהיקף של 2 מיליון דולר.

י. כאמור בביאור 19 ג' 7 להלן, בהתאם לנדרש בתקנון הבורסה ובחוקי העזר של המסלקה ושיעבד הבנק להבטחת התחייבויותיו כלפי המסלקה את כל זכויות הבנק בחשבון בטוחות המתנהל במסלקה (בו מופקדים על ידי הבנק ניירות ערך) ואת כל זכויותיו בכספים המופקדים בחשבון על שם המסלקה בבנק אחר. שווי הבטוחה הסתכם ליום 31 בדצמבר 2007 ב–61 מיליון ש"ח, (ליום 31 בדצמבר 2006: 24 מיליון ש"ח).

יא. על פי הסכם שנחתם בין בנק מרכנתיל דיסקונט לבין מסלקת הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ (להלן: "מסלקת הבורסה") הפקיד בנק זה איגרות חוב ממשלתיות כבטוחה לטובת מסלקת הבורסה בגין אחריותו כלפי המסלקה, עבור עסקאות שביצע הבנק ושביצעו לקוחותיו באמצעות מסלקת הבורסה. שווי הבטוחה הסתכם ליום 31 בדצמבר 2007 ב–6 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2006: 5 מיליון ש"ח).

להבטחת הסכם זה רשם בנק מרכנתיל דיסקונט ביום 13 באפריל 2005 שעבוד קבוע בדרגה ראשונה לטובת מסלקת הבורסה, בגין בטוחה זו והזכויות בגינה.

יב. בחודש חודש יולי 2007 השיק בנק ישראל מערכת לסליקת תשלומים גדולים ב"זמן אמת" (מערכת RTGS), המאפשרת העברת כספים מהירה וסופית בין הבנקים המקושרים למערכת, בתנאי שיתרת הנזילות בבנקים לא תפחת מההיקף הנדרש לביצוע העברות הכספים.

לאור הסדרי הסליקה החדשים, הבנק עשוי להזקק מעת לעת לקבלת אשראי לפרקי זמן קצרים מבנק ישראל. במטרה להבטיח את התשלום המלא של הסכומים שיגיעו לבנק ישראל בגין אשראי זה במסגרת הצטרפותו למערכת ניהול הבטחונות המופעלים על ידי מסלקת הבורסה בנושא זה, שיעבד הבנק ביום 26 ביולי 2007, לטובת בנק ישראל, בשעבוד צף בדרגה ראשונה, את החזקותיו באיגרות חוב של ממשלת ישראל המופקדות בחשבון על שם בנק ישראל במסלקת הבורסה.

בסוף חודש יולי 2007 הפקיד הבנק בחשבון האמור איגרות חוב שערכן ליום 31 בדצמבר 2007 הינו כ–5 מיליארד ש"ח.

גם בנק מרכנתיל דיסקונט ערך שעבוד דומה, לטובת בנק ישראל, והפקיד לחשבון בנק ישראל במסלקת הבורסה איגרות חוב בסכום של כ–599 מיליון ש"ח.

בחודש דצמבר 2007 בוטל שיעבוד שוטף קודם על מלאי איגרות חוב שיצר הבנק לטובת בנק ישראל בחודש מאי 2005.

יג. במסגרת הסכם כללי לקבלת אשראי מבנק ישראל ולהבטחת התשלום המלא של כל הסכומים שמגיעים או שיגיעו לבנק ישראל בגין אשראי שקיבל או שמתעתד בנק מרכנתיל דיסקונט לקבל מבנק ישראל, שיעבד בנק מרכנתיל דיסקונט ביום 30 במאי 2005, לטובת בנק ישראל, בשעבוד צף בדרגה ראשונה, שני סוגי איגרות חוב של ממשלת ישראל, הכלולים בתיק ניירות הערך שלו (למעט איגרות חוב שהושאלו לציבור).

	יתרה ליום 31 בדצמבר 2007	היתרה הגבוהה במשך השנה	יתרה ממוצעת בשנת 2007
	במיליוני ש"ח		
ניירות ערך ששועבדו (שווי שוק)	–	1,130	910
פקדונות בבנק ישראל	169	471	175
פקדונות מבנק ישראל	–	350	3

15. שעבודים (המשך)

יד. הבנק מתקשר עם בנקים זרים בהסכמים מסוג CSA (Credit Support Annex) שנועדו למזער את סיכוני האשראי ההדדיים שנוצרים בין הבנקים במסחר בנגזרים. בהתאם להסכמים, מדי תקופה מתבצעת מדידה של שווי מלאי העסקות בנגזרים שבוצעו בין הצדדים, ואם החשיפה נטו של אחד הצדדים עוברת סף שהוגדר מראש, אותו צד מחויב להעביר לצד השני פקדונות על דרך שיעבוד עד למועד המדידה הבא. ליום 31 בדצמבר 2007 העמיד הבנק לטובת בנקים זרים פקדונות בסך כולל של כ–17.5 מיליון ש"ח.

16. זכויות עובדים

א. התחייבות הבנק והחברות המאוחדות שלו לתשלום פיצויי פרישה לעובדים, המבוססת על משכורת חודשית אחת לכל שנת עבודה, כמקובל, מכוסה במלואה ע"י הפקדות בקופות הפיצויים וכן ע"י פוליסות ביטוח וקרנות פנסיה. הסכומים שנצברו בפוליסות הביטוח וקרנות הפנסיה, אינם כלולים במאזן מאחר ואלה אינן בשליטתם של הבנק והחברות המאוחדות שלו.

חברי ההנהלה של הבנק זכאים לקבל פיצויים רגילים וחלקם זכאים גם למענק הסתגלות בגובה של עד שנים עשר חודשי משכורת בעת פרישתם, וזאת על פי תנאי החוזים האישיים עליהם הם חתומים, ובגינם נערכו הפרשות מתאימות. התחייבות החברות המאוחדות בחו"ל לתשלום פנסיה מכוסה ע"י הפקדות שוטפות בקופת פנסיה מוכרת בחו"ל, על בסיס חישוב אקטוארי.

בחברה בנקאית מאוחדת, זכאים מספר עובדים בכירים למענקי הסתגלות בשיעור שבין שש לשתים עשרה משכורות חודשיות, ובגינם נערכו הפרשות מתאימות.

ב. עובדי הבנק והחברות המאוחדות הבנקאיות שלו בישראל זכאים למענקי יובלות בגובה של מספר חודשי משכורת ומספר ימי חופשה נוספים, בתום 20, 30 ו–40 שנות עבודה בבנק. בהתאם להוראות המפקח על הבנקים מחושבת העתודה בגין התחייבות זו על בסיס אקטוארי ומוצגת בערך נוכחי. שיעור ההיוון, שנקבע על ידי המפקח על הבנקים, בחישוב האקטוארי הינו 4% ובהתחשב בגורם עלית השכר העתידית, מהווה סכום ההתחייבות לזכויות העובדים, בגין עובדי הבנק, לפי שיעור עלית שכר של 2.5%, בדומה לשנת 2006. בדוחות הכספיים נכללו הפרשות למענקי יובלות שיתרתן: במאוחד – 454 מיליון ש"ח (2006: 447 מיליון ש"ח), ובבנק – 392 מיליון ש"ח (2006: 386 מיליון ש"ח).

בחודש נובמבר 2007 נחתם עם נציגות העובדים הסכם בדבר פדיון "חופשות יובלות", המאפשר לעובדים לפדות חופשות אלה בסכום חד–פעמי מיידי או בתשלומים, בעת הבשלת הזכויות לחופשות של כל עובד ועובד. בהסכם זה גם בוטלה הזכות לחופשת יובלות ביחס לעובדים חדשים.

עובדי הבנק והחברות המאוחדות שלו בישראל זכאים לחופשה שנתית לפי הסכמי העבודה הקיימים, ובכפוף להוראות חוק חופשה שנתית, התשי"א–1951. בדוחות הכספיים נכללו הפרשות לחופשות שיתרתן: במאוחד – 141 מיליון ש"ח (2006: 128 מיליון ש"ח), ובבנק – 113 מיליון ש"ח (2006: 101 מיליון ש"ח).

ג. עובדי הבנק והחברות המאוחדות שלו זכאים להטבות מסויימות לאחר צאתם לגימלאות. ההתחייבות האמורה חושבה על בסיס אקטוארי, לפי שיעור היוון של 4%. סכום ההפרשה לתאריך המאזן: במאוחד 374 מיליון ש"ח (2006: 432 מיליון ש"ח), ובבנק 324 מיליון ש"ח (2006: 344 מיליון ש"ח).

ד. סכומי העתודה והיעודה לזכויות עובדים בעד פיצויי פיטורין ופרישה הם כלהלן:

	המאוחד		הבנק	
	31 בדצמבר		31 בדצמבר	
	2007	2006	2007	2006
	במיליוני שקלים חדשים			
סכום היעודה	2,286	2,181	2,024	1,917
סכום העתודה	1,812	1,702	1,549	1,447
עודף היעודה על העתודה	474	479	475	470
עודף (חוסר) היעודה על העתודה נכלל בסעיף:				
נכסים אחרים (ביאור 8)	479	482	475	470
התחייבויות אחרות (ביאור 12)	(5)	(3)	–	–
סך הכל, נטו	474	479	475	470

הבנק והחברות המאוחדות שלו אינם רשאים למשוך את כספי היעודה אלא לצורך תשלום פיצויי פרישה בלבד.

ה. בשנים 2005–2007 הפעיל הבנק מספר תוכניות ממוקדות לעידוד פרישה מוקדמת של עובדים. התוכניות התמקדו באוכלוסיות עובדים בעלת מאפיינים שהוגדרו, אשר לגביה נערך מאמץ ממוקד לעידוד פרישתם המוקדמת. במסגרת זו נעשתה פניה לעובדים האמורים, והוצע להם לפרוש פרישה מוקדמת בתנאים משופרים. (לעניין ההוצאות בגין פרישה מוקדמת, ר' ביאור 27).

ו. חלק מהחברות המאוחדות אימצו תוכניות לתגמול עובדים, על פיהן זכאים המנהלים הכללים ו/או עובדים בחברות האמורות למענק שסכומו נקבע בהתאם לתוצאות העסקיות של אותן חברות. בדוחות הכספיים נכללו ההפרשות הנדרשות בשל המענקים האמורים.

המנהל הכללי לשעבר של אחת מהחברות המאוחדות עשוי להיות זכאי בעתיד לחלק ברווחים מהשקעות שבוצעו בתקופה בה עבד בחברה, גם במשך מספר שנים לאחר פרישתו ממנה.

ז. **תוכנית מענקים לחברי הנהלת הבנק.** ביום 26 במרס 2006 החליט דירקטוריון הבנק לאשר תוכנית מענקים לחברי ההנהלה של הבנק, לרבות המבקר הפנימי של הבנק. על פי התוכנית, הבנק יעניק לכל חבר הנהלה מענק שנתי עבור כל שנה שבה יכהן כחבר הנהלה, החל משנת 2006 ועד שנת 2010.

המענק השנתי ייגזר בחלקו משיעור התשואה השנתית על ההון ובחלקו מקביעתו של המנהל הכללי (במסגרת תקציב נוסף שהיקפו ייגזר אף הוא משיעור התשואה השנתית על ההון), באופן דיפרנציאלי, לפי שיקול דעתו, בהתאם למידת ההשגה של היעדים הספציפיים שנקבעו על ידו לכל חבר הנהלה. החלוקה האמורה תהיה טעונה קבלת אישורו של דירקטוריון הבנק.

שיעור התשואה השנתי המינימלי הנדרש, על מנת שבשנה מסויימת יחולק לחברי ההנהלה מענק, הוא 8.5%.

דירקטוריון הבנק רשאי לנטרל רווחים או הפסדים חריגים, שאינם נובעים מפעילות שוטפת, לצורך חישוב שיעור התשואה השנתית על ההון.

דירקטוריון הבנק רשאי לשנות או לבטל את תוכנית המענקים, כולה או חלקה, ובלבד שהשינוי או הביטול ייכנסו לתוקף בשנה הקלנדרית העוקבת לשנה שבה התקבלה החלטת השינוי או הביטול.

תכנית המענקים לחברי ההנהלה של הבנק, לרבות המבקר הפנימי, אושררה בידי ועדת הביקורת והדירקטוריון בדיונים שהתקיימו בימים 15 ו–16 ביולי 2006. לפרטים נוספים ולפרטים בדבר תוכנית אופציות לנושאי משרה בבנק, ר' ביאור 13 ד'.

תוכנית מענקים לעובדים ולמנהלים בשנים 2008–2007. בחודש מרס 2007 אישר הדירקטוריון תכנית מענקים לעובדי ומנהלי הבנק לשנת 2007. תקציב התכנית נקבע על פי מדרגות שנקבעו בתוכנית, בהתאם לשיעור התשואה השנתית להון של הרווח מפעולות רגילות. מטרת התוכנית היא יצירת קשר מובנה בין הצלחת הבנק לבין תגמול העובדים והמנהלים בטווח הקצר ולאורך זמן. בחודש מרס 2008 אישר הדירקטוריון תוכנית מענקים דומה לשנת 2008.

16. זכויות עובדים (המשך)

ח. לאי די בי ניו יורק התחייבות לתשלומי פנסיה לעובדיה, בגינה הקימה קרן פנסיה בה מופקדים כספי העובדים והמעסיק. ההפקדות השנתיות בקרן מתבססות על תחשיבים שמכין יועץ אקטוארי בלתי תלוי. להלן פרטים עיקריים אודות ההתחייבות האמורה:

	ליום 31 בדצמבר	
	2007	2006
	במיליוני דולר של ארה"ב	
ההתחייבות האקטוארית לתשלומי פנסיה	27	34
שווי שוק של נכסי קרן הפנסיה	22	24
ההתחייבות האקטוארית לתשלומי פנסיה, בניכוי שווי שוק של נכסי קרן הפנסיה	(5)	(10)
יתרת ההפסדים האקטוארים הנדחים	8	7
יתרת נכסי קרן הפנסיה נטו כפי שנכללה בדוחות הכספיים (ביאור 8)	3	–
יתרת התחייבות קרן הפנסיה נטו, כפי שנכללה בדוחות הכספיים (ביאור 12)	–	3
הוצאות הפנסיה שנזקפו בדוח רווח והפסד	(3)	4
ההנחות שהובאו בחשבון לצורך מדידת תוכנית הפנסיה למרכיביה:		
	%	%
שיעור היוון שנתי	6.37	5.88
שיעור תשואה שנתי צפוי בגין נכסי הקרן	8.50	8.50
שיעור הגידול השנתי בשכר העובדים	4.25	4.25

ט. לפרטים בדבר הסכם שנחתם בחודש פברואר 2005, במקביל לחתימת ההסכם למכירת גרעין השליטה בבנק, בין ההסתדרות החדשה, ועד עובדי בנק דיסקונט והחשב הכללי במשרד האוצר, אשר במסגרתו נקבע, בין היתר, כי העובדים הזכאים (כהגדרתם בהסכם) יקבלו בהתקיים תנאים מסוימים מענק מהמדינה ומהבנק, וכי תוקפה של חוקת העובדה כהסכם קיבוצי בבנק דיסקונט יוארך לתקופה של חמש שנים, ר' ביאור 32 להלן.

17. נכסים והתחייבויות לפי בסיס הצמדה המאוחד

	31 בדצמבר 2007					
	מטבע ישראלי		מטבע חוץ[1]			פריטים
	לא צמוד	צמוד למדד המחירים	דולר	אירו	מטבעות אחרים	שאינם כספיים	סך הכל
	במיליוני שקלים חדשים						
נכסים							
מזומנים ופקדונות בבנקים	5,465	1,102	6,628	4,670	1,985	–	19,850
ניירות ערך	13,580	2,685	17,736	1,319	185	1,773	37,278
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	346	–	–	–	–	–	346
אשראי לציבור	48,074	18,642	27,207	3,734	4,242	–	101,899
אשראי לממשלה	9	362	3	–	–	–	374
השקעות בחברות כלולות	45	32	–	–	–	1,931	2,008
בניינים וציוד	–	–	–	–	–	2,780	2,780
נכסים אחרים	1,460	30	1,789	314	241	441	4,275
סך כל הנכסים	68,979	22,853	53,363	10,037	6,653	6,925	168,810
התחייבויות							
פקדונות הציבור	55,066	11,578	50,832	10,003	3,039	–	130,518
פקדונות מבנקים	1,077	515	3,237	190	53	–	5,072
פקדונות הממשלה	75	5	45	–	–	–	125
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	–	–	5,895	–	–	–	5,895
איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	867	6,570	–	–	–	–	7,437
התחייבויות אחרות	8,658	214	853	206	265	216	10,412
סך כל ההתחייבויות	65,743	18,882	60,862	10,399	3,357	216	159,459
הפרש	3,236	3,971	(7,499)	(362)	3,296	6,709	9,351
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:							
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	284	(3,066)	5,489	596	(3,303)	–	–
אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)	150	–	33	(183)	–	–	–
אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)	179	2	(118)	(62)	(1)	–	–
סך כל כללי	3,849	907	(2,095)	(11)	(8)	6,709	9,351
אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)	529	–	(312)	(217)	–	–	–
אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)	961	179	(1,004)	(141)	4	1	–

הערה:
(1) כולל צמודי מטבע חוץ.

17. נכסים והתחייבויות לפי בסיס הצמדה (המשך)
המאוחד (המשך)

	31 בדצמבר 2006					
	מטבע ישראלי		מטבע חוץ[1]			פריטים
	לא צמוד	צמוד למדד המחירים	דולר	אירו	מטבעות אחרים	שאינם כספיים	סך הכל
	במיליוני שקלים חדשים						
נכסים							
מזומנים ופקדונות בבנקים	*2,697	1,250	14,525	4,712	1,916	–	25,100
ניירות ערך	*13,732	1,946	20,368	1,308	416	1,207	38,977
אשראי לציבור	*40,457	*17,778	25,273	2,907	3,682	–	90,097
אשראי לממשלה	*314	3	7	–	–	–	324
השקעות בחברות כלולות	6	7	1	–	–	*1,353	1,367
בניינים וציוד	–	–	–	–	–	2,614	2,614
נכסים אחרים	1,735	19	1,672	37	76	*505	4,044
סך כל הנכסים	58,941	21,003	61,846	8,964	6,090	5,679	162,523
התחייבויות							
פקדונות הציבור	49,722	12,095	57,465	8,437	2,798	–	130,517
פקדונות מבנקים	2,785	681	4,341	264	28	–	8,099
פקדונות הממשלה	49	6	64	–	–	–	119
איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	128	6,174	–	–	–	–	6,302
התחייבויות אחרות	*7,270	126	1,288	53	118	264	9,119
סך כל ההתחייבויות	59,954	19,082	63,158	8,754	2,944	264	154,156
הפרש	(1,013)	1,921	(1,312)	210	3,146	5,415	8,367
השפעת מכשירים נגזרים מגדרים:							
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	–	–	157	38	(195)	–	–
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:							
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	2,549	(797)	1,320	(381)	(2,691)	–	–
אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)	28	–	(90)	66	(5)	1	–
אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)	475	59	(536)	–	1	1	–
סך הכל כללי	2,039	1,183	(461)	(67)	256	5,417	8,367
אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)	1,253	–	(1,151)	66	(169)	1	–
אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)	1,031	206	(1,285)	46	1	1	–

* סווג מחדש.

הערה:

(1) כולל צמודי מטבע חוץ.

17. נכסים והתחייבויות לפי בסיס הצמדה (המשך)

הבנק

	31 בדצמבר 2007					
	מטבע ישראלי		מטבע חוץ[1]			פריטים
	לא צמוד	צמוד למדד המחירים	דולר	אירו	מטבעות אחרים	שאינם כספיים	סך הכל
	במיליוני שקלים חדשים						
נכסים							
מזומנים ופקדונות בבנקים	5,311	7,657	5,031	4,441	1,794	–	24,234
ניירות ערך	12,430	1,332	1,427	1,253	22	1,081	17,545
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	346	–	–	–	–	–	346
אשראי לציבור	34,366	6,801	11,334	3,351	3,722	–	59,574
אשראי לממשלה	–	363	–	–	–	–	363
השקעות בחברות כלולות	5	626	58	–	–	7,291	7,980
בניינים וציוד	–	–	–	–	–	2,141	2,141
נכסים אחרים	1,203	22	685	289	225	109	2,533
סך כל הנכסים	53,661	16,801	18,535	9,334	5,763	10,622	114,716
התחייבויות							
פקדונות הציבור	45,323	9,814	25,962	9,058	2,473	–	92,630
פקדונות מבנקים	1,007	165	1,581	211	77	–	3,041
פקדונות הממשלה	32	5	–	–	–	–	37
איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	181	3,656	–	–	–	–	3,837
התחייבויות אחרות	4,999	182	328	148	223	87	5,967
סך כל ההתחייבויות	51,542	13,822	27,871	9,417	2,773	87	105,512
הפרש	2,119	2,979	(9,336)	(83)	2,990	10,535	9,204
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:							
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	230	(2,713)	5,221	336	(3,074)	–	–
אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)	200	–	(25)	(175)	–	–	–
אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)	179	2	(118)	(62)	(1)	–	–
סך הכל כללי	2,728	268	(4,258)	16	(85)	10,535	9,204
אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)	313	–	(118)	(195)	–	–	–
אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)	935	179	(988)	(126)	–	–	–

הערה:
(1) כולל צמודי מטבע חוץ.

17. נכסים והתחייבויות לפי בסיס הצמדה (המשך)

הבנק (המשך)

	31 בדצמבר 2006						
	מטבע ישראלי		מטבע חוץ[1]			פריטים שאינם כספיים	סך הכל
	לא צמוד	צמוד למדד המחירים	דולר	אירו	מטבעות אחרים		
	במיליוני שקלים חדשים						
נכסים							
מזומנים ופקדונות בבנקים	2,812*	6,525	11,878	4,629	1,781	–	27,625
ניירות ערך	12,703	1,136	1,181	1,159	34	724	16,937
אשראי לציבור	28,784	6,782	9,972	2,586	3,343	–	51,467
אשראי לממשלה	306*	3	4	–	–	–	313
השקעות בחברות מוחזקות	4	146	63	–	–	6,405	6,618
בניינים וציוד	–	–	–	–	–	2,032	2,032
נכסים אחרים	1,346	12	290	32	61	222	1,963
סך כל הנכסים	45,955	14,604	23,388	8,406	5,219	9,383	106,955
התחייבויות							
פקדונות הציבור	40,463	9,749	24,683	7,549	2,266	–	84,710
פקדונות מבנקים	3,192	176	1,857	246	55	–	5,526
פקדונות הממשלה	–	5	–	–	–	–	5
איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	213	3,667	–	–	–	–	3,880
התחייבויות אחרות	4,079	84	381	48	99	178	4,869
סך כל ההתחייבויות	47,947	13,681	26,921	7,843	2,420	178	98,990
הפרש	(1,992)	923	(3,533)	563	2,799	9,205	7,965
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:							
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	2,374	(407)	1,474	(639)	(2,802)	–	–
אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)	126	–	(198)	77	(5)	–	–
אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)	460	60	(520)	(1)	1	–	–
סך הכל כללי	968	576	(2,777)	–	(7)	9,205	7,965
אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב היוון)	1,007	–	(928)	90	(169)	–	–
אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב היוון)	943	206	(1,209)	59	1	–	–

* סווג מחדש.

הערה:

(1) כולל צמודי מטבע חוץ.

18. נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ולפי תקופות לפרעון[1]
המאוחד (במיליוני שקלים חדשים)

א. תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים ליום 31 בדצמבר 2007

	עם דרישה עד חודש	מעל חודש עד שלושה חודשים	מעל שלושה חודשים עד שנה	מעל שנה עד שנתיים
מטבע ישראלי לא צמוד:				
נכסים	25,431	11,173	8,174	7,461
התחייבויות	35,771	5,077	19,391	3,312
הפרש	(10,340)	6,096	(11,217)	4,149
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(1,339)	(836)	2,353	100
אופציות (במונחי נכס בסיס)	(26)	(40)	153	(60)
מטבע ישראלי צמוד למדד:				
נכסים	749	563	2,623	3,385
התחייבויות	516	691	2,667	3,087
הפרש	233	(128)	(44)	298
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(125)	(91)	(230)	(333)
אופציות (במונחי נכס בסיס)	–	–	–	–
מטבע חוץ – פעילות מקומית:[3]				
נכסים	12,545	4,258	2,653	2,039
התחייבויות	20,939	11,145	5,990	294
הפרש	(8,394)	(6,887)	(3,337)	1,745
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	1,177	925	(1,719)	165
אופציות (במונחי נכס בסיס)	26	40	(153)	60
מטבע חוץ – פעילות חו"ל, זרוע ארוכה:				
נכסים	12,340	4,096	5,380	3,269
התחייבויות	14,870	9,061	4,421	1,897
הפרש	(2,530)	(4,965)	959	1,372
פריטים לא כספיים:				
נכסים	–	–	–	–
התחייבויות	–	–	–	–
הפרש	–	–	–	–
אופציות (במונחי נכס בסיס)	–	–	–	–
סך הכל				
נכסים	51,065	20,090	18,830	16,154
התחייבויות	72,096	25,974	32,469	8,590
הפרש	(21,031)	(5,884)	(13,639)	7,564
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(287)	(2)	404	(68)
אופציות (במונחי נכס בסיס)	–	–	–	–
ב. יתרה מאזנית ליום 31 בדצמבר 2006				
סך הכל				
נכסים	50,161*	18,781	24,689	13,873
התחייבויות	66,822*	25,985	32,306	10,086
הפרש	(16,661)	(7,204)	(7,617)	3,787
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(11)	(71)	98	(30)

* סווג מחדש.

הערות:

(1) בביאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות לפי בסיסי הצמדה, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפרעון החוזי של כל תזרים. הנתונים מוצגים בניכוי הפרשות לחובות מסופקים, אשר פריסתן לתקופות מתבצעת על פי אומדן המתבסס על תקופות האשראי בגינו הן בוצעו.

(2) כולל נכסים בסך 2,046 מיליון ש"ח (2006: 1,897 מיליון ש"ח) שזמן פרעונם עבר.

(3) כולל הצמדה למטבע חוץ.

(4) כפי שנכלל בביאור מס' 17 "נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה", לרבות סכומים חוץ מאזניים בגין נגזרים.

יתרה מאזנית[4]								
סך הכל	ללא תקופת פרעון[2]	סך הכל תזרימי מזומנים	מעל עשרים שנים	מעל עשר עד עשרים שנים	מעל חמש עד עשר שנים	מעל ארבע עד חמש שנים	מעל שלוש עד ארבע שנים	מעל שנתיים עד שלוש שנים
68,979	3,082	71,750	77	1,983	5,453	1,620	5,001	5,377
65,743	113	66,039	109	666	829	180	296	408
3,236	2,969	5,711	(32)	1,317	4,624	1,440	4,705	4,969
284	–	178	–	34	–	(120)	(37)	23
329	–	329	1	362	119	(197)	12	5
22,853	211	29,678	696	5,373	7,979	2,847	2,314	3,149
18,882	80	22,986	2	2,601	6,608	2,308	2,411	2,095
3,971	131	6,692	694	2,772	1,371	539	(97)	1,054
(3,066)	–	(4,420)	–	(635)	(2,114)	(331)	(251)	(310)
2	–	2	–	–	2	–	–	–
29,363	921	29,638	–	571	2,784	1,346	1,278	2,164
39,293	27	38,973	–	57	104	98	156	190
(9,930)	894	(9,335)	–	514	2,680	1,248	1,122	1,974
2,782	–	4,184	–	618	2,088	424	275	231
(331)	–	(331)	(1)	(362)	(121)	197	(12)	(5)
40,690	206	55,853	11,099	10,079	4,624	1,087	1,456	2,423
35,325	18	37,358	–	21	3,479	1,552	800	1,257
5,365	188	18,495	11,099	10,058	1,145	(465)	656	1,166
6,925	6,925	–	–	–	–	–	–	–
216	216	–	–	–	–	–	–	–
6,709	6,709	–	–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–	–	–	–
168,810	11,345	186,919	11,872	18,006	20,840	6,900	10,049	13,113
159,459	454	165,356	111	3,345	11,020	4,138	3,663	3,950
9,351	10,891	21,563	11,761	14,661	9,820	2,762	6,386	9,163
–	–	(58)	–	17	(26)	(27)	(13)	(56)
–	–	–	–	–	–	–	–	–
*162,523	9,474	*185,059	17,985	11,809	18,114	8,864	9,354	11,429
*154,156	406	*159,877	127	2,888	10,073	3,577	3,517	4,496
8,367	9,068	25,182	17,858	8,921	8,041	5,287	5,837	6,933
–	–	(5)	–	(3)	23	7	(2)	(16)

18. נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ולפי תקופות לפרעון[1] (המשך)

הבנק (במיליוני שקלים חדשים)

א. תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים ליום 31 בדצמבר 2007

	עם דרישה עד חודש	מעל חודש עד שלושה חודשים	מעל שלושה חודשים עד שנה	מעל שנה עד שנתיים
מטבע ישראלי לא צמוד:				
נכסים	18,950	7,797	5,846	6,257
התחייבויות	25,891	4,285	16,619	2,823
הפרש	(6,941)	3,512	(10,773)	3,434
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(1,306)	(854)	2,321	99
אופציות (במונחי נכס בסיס)	(8)	(50)	180	72
מטבע ישראלי צמוד למדד:				
נכסים	568	449	1,990	2,565
התחייבויות	219	437	1,771	1,587
הפרש	349	12	219	978
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(185)	(72)	(230)	(314)
אופציות (במונחי נכס בסיס)	–	–	–	–
מטבע חוץ – פעילות מקומית:[3]				
נכסים	12,647	3,910	2,456	1,827
התחייבויות	18,943	10,504	5,477	122
הפרש	(6,296)	(6,594)	(3,021)	1,705
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	1,203	935	(1,700)	144
אופציות (במונחי נכס בסיס)	8	50	(180)	(72)
מטבע חוץ – פעילות חו"ל, זרוע ארוכה:				
נכסים	2,114	777	1,349	670
התחייבויות	2,514	1,349	214	–
הפרש	(400)	(572)	1,135	670
פריטים לא כספיים:				
נכסים	–	–	–	–
התחייבויות	–	–	–	–
הפרש	–	–	–	–
סך הכל:				
נכסים	34,279	12,933	11,641	11,319
התחייבויות	47,567	16,575	24,081	4,532
הפרש	(13,288)	(3,642)	(12,440)	6,787
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(288)	9	391	(71)
אופציות (במונחי נכס בסיס)	–	–	–	–
ב. יתרה מאזנית ליום 31 בדצמבר 2006				
סך הכל				
נכסים	32,474	11,624	15,706	8,959
התחייבויות	41,803	18,201	21,739	5,970
הפרש	(9,329)	(6,577)	(6,033)	2,989
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(14)	(74)	87	(32)

הערות:

(1) בביאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות לפי בסיסי הצמדה, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפרעון החוזי של כל תזרים. הנתונים מוצגים בניכוי הפרשות לחובות מסופקים,אשר פריסתן לתקופות מתבצעת על פי אומדן המתבסס על תקופות האשראי בגינו הן בוצעו.

(2) כולל נכסים בסך 1,347 מיליון ש"ח (2006: 1,335 מיליון ש"ח) שזמן פרעונם עבר.

(3) כולל הצמדה למטבע חוץ.

(4) כפי שנכלל בביאור מס' 17 "נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה", לרבות סכומים חוץ מאזניים בגין נגזרים.

יתרה מאזנית[4]								
סך הכל	ללא תקופת פרעון[2]	סך הכל תזרימי מזומנים	מעל עשרים שנים	מעל עשר עד עשרים שנים	מעל חמש עד עשר שנים	מעל ארבע עד חמש שנים	מעל שלוש עד ארבע שנים	מעל שנתיים עד שלוש שנים
53,661	2,461	56,287	53	1,786	5,190	1,461	4,549	4,398
51,542	194	51,773	115	587	840	141	219	253
2,119	2,267	4,514	(62)	1,199	4,350	1,320	4,330	4,145
230	–	107	–	(4)	(11)	(121)	(40)	23
379	–	379	–	1	9	21	42	112
16,801	185	20,933	512	2,325	6,184	1,998	2,067	2,275
13,822	80	16,954	–	2,551	5,233	1,924	1,746	1,486
2,979	105	3,979	512	(226)	951	74	321	789
(2,713)	–	(3,829)	–	(175)	(2,018)	(312)	(232)	(291)
2	–	2	–	–	2	–	–	–
28,189	869	28,019	–	249	2,293	1,253	1,148	2,236
35,986	27	35,332	–	1	72	88	68	57
(7,797)	842	(7,313)	–	248	2,221	1,165	1,080	2,179
2,483	–	3,592	–	174	1,975	401	252	208
(381)	–	(381)	–	(1)	(11)	(21)	(42)	(112)
5,443	28	5,680	–	–	–	83	161	526
4,075	–	4,077	–		–	–	–	–
1,368	28	1,603	–	–	–	83	161	526
10,622	10,622	–	–	–	–	–	–	–
87	87	–	–	–	–	–	–	–
10,535	10,535	–	–	–	–	–	–	–
114,716	14,165	110,919	565	4,360	13,667	4,795	7,925	9,435
105,512	388	108,136	115	3,139	6,145	2,153	2,033	1,796
9,204	13,777	2,783	450	1,221	7,522	2,642	5,892	7,639
–	–	(130)	–	(5)	(54)	(32)	(20)	(60)
–	–	–	–	–	–	–	–	–
106,955	12,319	102,309	90	2,003	10,793	6,744	6,535	7,381
98,990	406	102,193	121	2,826	6,499	1,959	1,533	1,542
7,965	11,913	116	(31)	(823)	4,294	4,785	5,002	5,839
–	–	(45)	–	1	6	5	(6)	(18)

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות

	המאוחד		הבנק	
	31 בדצמבר		31 בדצמבר	
	2007	2006	2007	2006
	במיליוני שקלים חדשים			
א. מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים				
יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף השנה				
עסקאות בהן היתרה מיצגת סיכון אשראי:				
אשראי תעודות	1,421	1,982	562	553
ערבויות להבטחת אשראי	2,880	1,976	1,473	1,367
ערבויות לרוכשי דירות	3,151	2,834	1,947	1,381
ערבויות והתחייבויות אחרות[3]	4,339	3,898	3,764	3,341
מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו	20,965	12,862	8,832	8,251
מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות				
בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו	8,247	8,457	7,291	7,200
התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ושעדיין לא ניתן	8,909	11,341	6,955	4,000
התחייבות להוצאת ערבויות	3,373	2,732	2,304	2,045
ב. התקשרות חוץ מאזנית בגין פעילות לפי מידת הגביה[1] לסוף השנה				
יתרת אשראי מפקדונות לפי מידת גביה:[2]				
מטבע ישראלי לא צמוד	262	291	216	257
מטבע ישראלי צמוד למדד	2,075	2,194	27	32
מטבע חוץ	736	723	736	723
סך הכל	3,073	3,208	979	1,012

הערות:
(1) אשראים ופקדונות שהחזרתם למפקיד מותנית בגביית האשראי (או הפקדונות), עם מרווח או עם עמלת גביה (במקום מרווח).
(2) הלוואות עומדות ופקדונות ממשלה שניתנו בגינם בסך 169 מיליון ש"ח (2006: 211 מיליון ש"ח), לא נכלל בלוח זה.
(3) ר' סעיף ג' 6 להלן.

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ב. התקשרות חוץ מאזנית בגין פעילות לפי מידת הגביה לסוף השנה (המשך)

תזרימים בגין עמלת גביה ומירווחי ריבית בגין הפעילות במידת הגביה - מאוחד[1]

	31 בדצמבר 2007						2006
	עד שנה	מעל שנה עד 3 שנים	מעל 3 עד 5 שנים	מעל 5 עד 10 שנים	מעל 10 עד 20 שנים	מעל 20 שנים	סך הכל	סך הכל
תזרימים חוזיים עתידיים	17	30	26	54	42	1	170	186
תזרימים עתידיים צפויים לאחר הערכת הנהלה לפרעונות מוקדמים	17	29	24	43	28	1	142	153
תזרימים צפויים מהוונים לאחר הערכת הנהלה לפרעונות מוקדמים[2]	17	27	20	33	17	–	114	124

מידע על העמדת הלוואות במהלך השנה בבנקים למשכנתאות:

	31.12.2007	31.12.2006
הלוואות מפקדונות לפי מידת הגביה	65	95
הלוואות עומדות	1	2

הערות:

(1) המגזר הצמוד למדד כולל את מגזר מטבע חוץ. המגזר צמוד למדד כולל גם את המגזר השקלי הלא צמוד מאחר והסכומים במגזר זה אינם עולים על 10% מסך כל הפקדונות לפי מידת הגביה.

(2) היוון בוצע לפי שיעור 3.58% (2006: 3.78%).

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)
ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות

	המאוחד		הבנק	
	31 בדצמבר		31 בדצמבר	
	2007	2006	2007	2006
	במיליוני שקלים חדשים			
1. חוזי שכירות לזמן ארוך – דמי שכירות לתשלום בשנים הבאות:[2]				
שנה ראשונה	87	88	47	42
שנה שניה	79	74	42	35
שנה שלישית	65	63	32	27
שנה רביעית	54	47	22	16
שנה חמישית	80	53	17	8
שנה שישית ואילך	133	145	26	12
סך הכל	498	470	186	140
2. ערבויות להבטחת זכויות עמיתים בקופות גמל (נומינלי)[3]	–	6,699	–	6,699
3. התקשרויות לרכישת בניינים וציוד	44	26	29	1
4. השאלת ניירות ערך[1]	157	316	120	28

הערות:
(1) לא כולל עסקאות השאלה בחסר של מניות, בהן הבנק פועל כמתווך באחריות בין הלקוחות לבין גופים מוסדיים, אשר מוצגות במאזן הבנק כאשראי לציבור וכפקדונות הציבור בהתאמה. יתרת העסקאות כאמור ליום 31 בדצמבר 2007 הייתה כ–354 מיליון ש"ח.
(2) לפרטים אודות חוזי שכירות לזמן ארוך, ר' סעיף 18 להלן.
(3) ר' סעיף 19 להלן.

6. הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט הנמנים עם החברים במסלקת מעו"ף בע"מ, אחראים ביחד עם חברי מסלקת המעו"ף כלפי המסלקה, לכל חבות כספית המתחייבת מעסקאות באופציות המתבצעות בבורסה.

לצורך כך הקימה מסלקת מעו"ף קרן סיכונים. חלקו של הבנק בקרן הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2007 מסתכם בסך של כ–38 מיליון ש"ח שהם 3.48% מסך קרן הסיכונים באותו מועד. שני הבנקים נדרשו להעמיד לטובת מסלקת מעו"ף בטוחות (איגרות חוב ממשלתיות) בסכום שיבטיח את חבותם האפשרית בגין חלקם בקרן הסיכונים כאמור וסכום נוסף הנגזר מהיקף פעילות כל אחד מהבנקים בתחום זה (ר' ביאור 15 ז' ו–ח').
כמו כן התחייב כל אחד מהבנקים כלפי מסלקת מעו"ף לשלם כל חיוב כספי העשוי לנבוע מפעילות לקוחותיו בגין כתיבת אופציות הנסחרות במסגרת המסלקה.

7. בהתאם לתקנון הבורסה וחוקי העזר של מסלקת הבורסה לניירות ערך בתל אביב, החברים מחוייבים כלפי המסלקה לכסות כל סכום הנובע מהתחייבויותיהם עבור עצמם או עבור לקוחותיהם וכן עבור חברי בורסה אחרים שאינם חברי מסלקה ולקוחותיהם, בגין עסקאות שבוצעו באמצעות המסלקה. כן אחראי כל חבר לחלקו בקרן הסיכונים לפי יחס המחזור הכספי כאמור לעיל. להבטחת התחייבויותיהם כלפי המסלקה שעבדו הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט את זכויותיהם בחשבונות המתנהלים במסלקה (בהם מופקדים ניירות ערך) ובבנק אחר (בהם מופקדים מזומנים). (ר' ביאור 15 י' ו–יא').

8. א) הבנק התחייב לשפות את חברת הבת תכלית בית השקעות בע"מ (להלן: "תכלית") בגין תביעות שיוגשו נגדה בגין אחריותה המקצועית מעבר לסכום הביטוח של 16 מיליון דולר, שאותו רכשה תכלית. סכום השיפוי מוגבל לסך של 4.5 מיליון דולר, וזאת לפי דרישה שתתקבל מתכלית עד 31 במרס 2009.

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

ב) תכלית התחייבה כלפי תכלית דולר עולמי בע"מ, חברה בה מחזיקה תכלית 20%, וכלפי סינרגטיקה בע"מ, המחזיקה כ-80% מתכלית דולר עולמי בע"מ, להעביר לתכלית דולר עולמי בע"מ, שהינה חברה המנפיקה תעודות סל, כספים בסכום שלא יעלה במצטבר על 1 מיליון דולר, לשם כיסוי הוצאות התפעול השוטף שלה ולקיום התחייבויותיה כלפי מחזיקי תעודות ההתחייבות שהנפיקה. להבטחת התחייבותה זו של תכלית ניתן לה שיפוי על ידי הבנק.

שיפוי דומה מהבנק, בסכום זהה, נתן הבנק גם בקשר עם תכלית תעודות סל בע"מ.

9. חברות מאוחדות של הבנק עוסקות במתן מכלול שירותי נאמנות ומשמשות, בין היתר, כנאמנות לאיגרות חוב מסויימות שהונפקו לציבור על פי תשקיף והנסחרות בבורסה.

10. א) בנוסח הקודם של תקנון הבנק, אשר תוקן בחודש מרס 2002, נקבע כי, הבנק ישפה את מי שמכהן או כיהן כנציג הבנק או על פי בקשתו כדירקטור בחברה אחרת שלבנק עניין בה, על ההוצאות שהיו לו בקשר להליך משפטי שהוגש נגדו בקשר לפעולה או למחדל במילוי תפקידו כדירקטור באותה חברה אחרת, ועל סכום שחוייב לשלם על-פי פסק דין שניתן באותו הליך משפטי, לרבות על-פי הסדר פשרה שהבנק הסכים לו, אלא אם הרשות השיפוטית באותו הליך מצאה שפעולותיו או מחדליו כאמור נעשו שלא בתום לב. הבנק רשאי להוציא כתב שיפוי לכל דירקטור בחברה אחרת כאמור, לרבות לדירקטור של הבנק המכהן כדירקטור בחברה האחרת, בתנאים ובנוסח שאושרו על-ידי הדירקטוריון. בהתאם לכך הוציא הבנק בשעתו כתבי שיפוי, בלתי מוגבלים בסכום, לדירקטורים המכהנים או שכיהנו לבקשת הבנק בחברות אחרות המוחזקות על ידי הבנק במישרין ובעקיפין.

ב) בתקנון הבנק נקבע כי, כל עובד או פקיד של הבנק שאינו נושא משרה בבנק, ישופה מתוך כספי הבנק בעד כל אחריות שנתחייב בה בתור עובד או פקיד של הבנק בהתגוננו בכל משא ומתן משפטי, בין אזרחי ובין פלילי, שבו ניתן פסק דין לטובתו או שבו זוכה, והבנק רשאי לשפותו על כל חבות כספית שהוטלה עליו לטובת אדם אחר בשל פעולה שעשה בתוקף היותו עובד או פקיד של הבנק.

ג) תקנות ההתאגדות של חברות מאוחדות מסויימות מאפשרות שיפוי של נושאי משרה בתנאים מסויימים, בכפוף להוראות הדין. שיפויים כאמור ניתנו במקרים מסויימים בחברות מסויימות.

ד) דיסקונט מנפיקים בע"מ, חברה בת בבעלות ובשליטה מלאים של הבנק, נתנה שיפוי לדירקטורים שלה, בגין חבות כספית שתוטל על מי מהם ובגין הוצאות התדיינות סבירות, בקשר עם תשקיף בדבר הצעה לציבור ורישום למסחר של כתבי התחייבות נדחים, מחודש מרס 2004, של כתבי התחייבות נדחים בסך כולל של 500 מיליון ש"ח, וזאת בתנאים המפורטים בנוסח כתב השיפוי. בכל מקרה לא יעלה הסכום המירבי של השיפוי אשר ינתן לכל הדירקטורים ביחד על התמורה ברוטו שהתקבלה מן ההנפקה. דיסקונט מנפיקים בע"מ נתנה שיפוי זהה לדירקטורים שלה, בקשר עם תשקיף בדבר הצעה לציבור ורישום למסחר של כתבי התחייבות נדחים, שפורסם בחודש נובמבר 2004, של כתבי התחייבות נדחים בסך כולל של 600 מיליון ש"ח.

ה) דיסקונט מנפיקים בע"מ נתנה בחודש ספטמבר 2006 שיפוי לדירקטורים ולמנכ"ל שלה, בגין חבות כספית שתוטל על מי מהם ובגין הוצאות התדיינות סבירות, בקשר עם תשקיף מדף להנפקה ורישום למסחר של כתבי התחייבות נדחים, מחודש ספטמבר 2006, וזאת בתנאים המפורטים בנוסח כתב השיפוי. בכל מקרה לא יעלה הסכום המירבי של השיפוי אשר ינתן לכל הדירקטורים והמנכ"ל ביחד על התמורה ברוטו שתתקבל מן ההנפקה ובכל מקרה לא יותר מ-1.5 מיליארד ש"ח. בחודש ספטמבר 2007 אישרה דיסקונט מנפיקים בע"מ מתן שיפוי זהה למנכ"ל החברה, שמונתה לאחר פרסום תשקיף המדף, בקשר עם דוחות הצעת מדף שיפורסמו, לאחר מועד ההחלטה, על פי תשקיף המדף האמור.

ו) דיסקונט מנפיקים בע"מ נתנה בחודש פברואר 2008 שיפוי לדירקטורים ולמנכ"ל שלה, בגין חבות כספית שתוטל על מי מהם ובגין הוצאות התדיינות סבירות, בקשר עם תשקיף מדף להנפקה ורישום למסחר של כתבי התחייבות נדחים, מחודש פברואר 2008, וזאת בתנאים המפורטים בנוסח כתב השיפוי. בכל מקרה לא יעלה הסכום המירבי של השיפוי אשר ינתן לכל הדירקטורים והמנכ"ל ביחד על התמורה ברוטו שתתקבל מן ההנפקה ובכל מקרה לא יותר מ-2 מיליארד ש"ח.

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

ז) בד בבד עם אישור ההתקשרות בהסכם למכירת הפעילות בתחום ניהול קופות הגמל, כאמור בביאור 6 ה' 3 לעיל, החליט הבנק לתת התחייבות לשיפוי דיסקונט גמל בע"מ ונושאי משרה בה, בתנאים ובנסיבות בהם רשאי הבנק לשפותם בהתאם להוראות חוק החברות, וזאת בהתייחס לפעילותם כנושאי משרה בחברה בכל הקשור באישור הסכם המכר וביצוע המכירה על פיו, לרבות כל חבות כספית, הוצאות, התייעצות עם עורכי דין ומומחים אחרים, ככל שיידרש, והוצאות התדיינות סבירות, ובלבד שהסכום המצטבר שיידרש הבנק לשלם לא יעלה על התמורה שתתקבל על פי הסכם המכר ומימוש השיפוי לא יפגע ביחס ההון המזערי הנדרש של הבנק על פי הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 311, והכל בתנאים המפורטים בנוסח כתב השיפוי.

ח) לפרטים בדבר שיפוי שניתן לרוכשים של מניות אילנות דיסקונט, ר' ביאור 6 ה' 2 לעיל. לפרטים בדבר שיפוי שניתן לרוכשים של פעילות קופות הגמל, ר' ביאור 6 ה' 3 לעיל.

ט) **ביטוח אחריות נושאי משרה.** ביום 26 ביוני 2007, אישרה אסיפה כללית מיוחדת של הבנק כי הבנק יתקשר בפוליסה לביטוח אחריות נושאי משרה, כדלקמן: פוליסת הביטוח תוצא על ידי כלל חברה לביטוח בע"מ ותהא משותפת לבנק ולחברות הבנות שלו, שהבנק מחזיק בהן, במישרין או בעקיפין, 50% או יותר בהון או בזכויות ההצבעה. כמו כן מכסה הפוליסה נושאי משרה שמונו על ידי הבנק לכהן בחברה בה הבנק מחזיק פחות מ-50% בהון או בזכויות ההצבעה. הפוליסה הינה לתקופה המתחילה ביום 1 באפריל 2007 ומסתיימת ביום 31 במרס 2008 וגבולות האחריות לפיה יהיו 100 מיליון דולר למקרה ולתקופה. דמי הביטוח עבור הפוליסה הינם 550 אלף דולר. חלקו של הבנק (ללא חברות הבת) בפרמיה האמורה, לא יעלה על סך של כ-330 אלף דולר. הכיסוי בגין תביעות בנוגע להפרת חוקי הלבנת הון הינו בגובה של 5 מיליון דולר בלבד, והוא מכסה אחריות פיקוחית בלבד. במקרה של תביעות נגד מי מנושאי המשרה לא תחול כל השתתפות עצמית של נושאי המשרה עצמם. הבנק ישא בהשתתפות של 75 אלף דולר לאירוע.

פוליסת הביטוח חלה, בתנאים זהים הן לגבי נושאי משרה המכהנים כיום וכן לגבי נושאי משרה שכיהנו בבנק לפני תקופת הביטוח, ובכלל זה שני נושאי משרה לשעבר שכיהנו כדירקטורים בחברות מאוחדות ושהינם גם בעלי שליטה בבנק.

י) **פטור מראש ושיפוי דירקטורים ונושאי משרה אחרים בבנק.** ביום 26 ביוני 2007, החליטה אסיפה כללית מיוחדת של הבנק לאשר מתן פטור מראש מאחריות לדירקטורים ולנושאי המשרה האחרים בבנק וכן למי שהיו דירקטורים ונושאי משרה בבנק (על פי רשימה שמית), מאחריותם בשל נזק שנגרם לבנק עקב הפרת חובת זהירות כלפיו, למעט עקב הפרת חובת הזהירות בחלוקה, והכל בכפוף לסייגים שפורטו בהחלטה, הנובעים מהוראות תקנון הבנק בדבר פטור אחריות.

האסיפה הכללית המיוחדת האמורה החליטה לאשר גם מתן התחייבות לשיפוי דירקטורים ונושאי משרה אחרים בבנק ודירקטורים ונושאי משרה שכיהנו בבנק (על פי רשימה שמית), בגין חבות כספית שתוטל עליהם ובגין הוצאות התדיינות סבירות, ובלבד שסכום השיפויים שיינתנו לנושאי המשרה בבנק ולנושאי המשרה בחברות בנות לא יעלה, במצטבר, על 10% מההון העצמי של הבנק, לפי המשתקף בדוחות הכספיים האחרונים שפורסמו סמוך לפני מועד השיפוי בפועל, וכי מימוש השיפוי לא יפגע ביחס ההון המזערי הנדרש על פי הוראה 311 להוראות ניהול בנקאי תקין. השיפוי יינתן בשל כל פעולה שעשו בקשר לנושאים המפורטים בכתב השיפוי בתוקף היותם דירקטורים ונושאי משרה בבנק, והוא מותלה גם בקיומם של תנאים נוספים כמקובל בכתבי שיפוי.

השיפוי האמור יינתן רק אם החבות הכספית ו/או ההוצאות לא יכוסו על ידי צד ג', לרבות חברת ביטוח.

במקביל לקבלת ההחלטות האמורות החליטה האסיפה הכללית המיוחדת לאשר תיקון הוראות מסויימות בתקנון הבנק, בקשר עם מתן פטור ושיפוי לדירקטורים ונושאי משרה אחרים.

כמו כן, האסיפה הכוללת המיוחדת האמורה החליטה לאשר מתן התחייבות לשיפוי לדירקטורים ולנושאי המשרה האחרים המכהנים בבנק במועד החלטה זו (כמפורט ברשימה אשר צורפה להודעה על זימון האסיפה), בגין חבות כספית שתוטל עליהם ובגין הוצאות התדיינות סבירות, והכל בקשר עם מהלך לגיוס הון ראשוני שהבנק ביצע בחודשים דצמבר 2006 ומאי 2007. ההתחייבות לשיפוי מוגבלת לסכום של סך הגיוס (1 מיליארד ש"ח), ובלבד שבכל מקרה:

1) מימוש השיפוי לא יפגע ביחס ההון המזערי הנדרש על פי הוראות ניהול בנקאי תקין;

2) מימוש השיפוי לא יפגע ביחס הלימות הון ראשוני מקורי (ללא הון ראשוני מורכב), בשיעור של 6.5% לפחות, בכל עת.

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

11. הבנק נוהג לתת מעת לעת, בתנאים ובנסיבות המקובלים בעסקי הבנקאות, כתבי התחייבות ושיפוי מוגבלים בסכום ושאינם כאלה, מוגבלים בתקופה ושאינם מוגבלים, והכל במהלך העסקים הרגיל של הבנק. בין היתר ניתנים כתבי שיפוי כאלה במסגרת דיני המסלקה בגין אבדן שיקים, ניתן שיפוי לכונסי נכסים ומפרקים, ניתן שיפוי בגין תביעות רשלנות לנותני שירותים שונים, לרבות מעריכי שווי, מנהלי פרויקטים וכו', ניתנים שיפויים ללקוחות שפנקסי שקים שלהם אבדו, כתבי שיפוי לחברות כרטיסי האשראי במסגרת ההתחשבנות עימן, או שיפוי הניתן כחלק מהתחייבות הסכמית. בכלל זה, שיפוי דומה שנתן הבנק למעריך שווי, בגין כל נזק שייגרם לו, כתוצאה מהגשת חוות דעת, פרט למקרה בו ייקבע כי פעל ברשלנות חמורה או בזדון, ושיפוי דומה שנתן הבנק למומחה שהגיש לבנק חוות דעת כלכלית.

12. הבנק התחייב כלפי ויזה אינטרנשיונל סרוויס אסוסיאשיון, שאם כאל או אחד הבנקים המומלצים על ידה לחברות בויזה אינטרנשיונל, יפר, יחדל או יזניח תשלומם של סכומים כלשהם שהוא חב מכוח חברותו בויזה אינטרנשיונל, או יעשה או יחדל מלעשות כל דבר הנדרש ממנו על פי תקנות ויזה אינטרנשיונל וכללי התפעול שלה, כי אז ישפה הבנק, ללא תנאי, את ויזה אינטרנשיונל ואת חבריה כנגד כל הפסדים, נזקים, עלויות, הוצאות וכו' אשר יגרמו עקב כך, המתייחסים לתשלומים בינלאומיים מחוץ לישראל בלבד.

ערבות הבנק לויזה אינטרנשיונל הינה ערבות נמשכת, ותשאר במלוא תוקפה עד אשר כל הכספים וההתחייבויות הצריכים להשתלם ולהתבצע, ישולמו ויבוצעו במלואם.

בחודש נובמבר 2004 הסב הבנק את הערבויות האמורות לטובת Visa Europe Services Inc., סניף של ויזה אינטרנשיונל שאוגד באופן עצמאי ומייצג את חברי ויזה הפועלים באירופה.

13. במסגרת ההיתרים שניתנו לבנק לבנית בנין, ברחוב הרצל 156 בתל-אביב, אשר נמכר במהלך בנייתו לצד שלישי, התחייב הבנק כלפי עירית תל-אביב וכלפי הצד השלישי לשאת בהוצאות פינוי דיירים מהמגרש. למיטב ידיעת הבנק, לתאריך הדוחות הכספיים טרם הוחל בפינוי הדיירים מן המגרש על ידי העירייה, ואין באפשרותו של הבנק להעריך את עלות השתתפותו בפינוי, כאמור.

14. תובענות שונות נגד הבנק וחברות מאוחדות שלו:

כנגד הבנק ונגד חברות מאוחדות שלו תלויות ועומדות תובענות שונות, ובכלל זה תובענות ייצוגיות ובקשות להכיר בתובענות כתובענות ייצוגיות. בין היתר, עולות בתובענות אלה טענות בדבר חיובי ריבית שלא כדין ו/או שלא על-פי המוסכם, התניית שירות בשירות, אי ביצוע הוראות, בקשות לאישורי עיקולים בגין עיקולים שהגישו צדדים שלישיים על נכסי חייבים המוחזקים לטענתם בבנק, חיוב חשבונות שלא כדין, טעויות בימי ערך, אי תקפות בטוחות ומימושן, בקשות לצווי מניעה המורים לבנק להימנע מפרעון ערבויות בנקאיות או אשראים דוקומנטריים, וכן טענות הנוגעות לקופות גמל, ניירות ערך, ליווי פרויקטים, בקשות להסרת הגבלת חשבון על פי חוק שיקים ללא כיסוי, התשמ"א-1981. לדעת הנהלת הבנק, המתבססת, בין היתר, על חוות דעת משפטיות, ו/או על עמדתן של הנהלות החברות המאוחדות שלו, אשר נסמכות על חוות דעת יועציהן המשפטיים, לפי העניין בהתאמה, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, אם נדרשו.

סכום החשיפה בשל תביעות שהוגשו נגד הבנק והחברות המאוחדות שלו, שאפשרות התממשותן, כולן או חלקן, הינה אפשרית (Reasonably Possible) מסתכמת בכ-193 מיליון ש"ח.

14.1 בחודש נובמבר 1999 התקבלה בבנק בקשה לפטור מאגרה שהוגשה לבית המשפט המחוזי בת"א על ידי לקוח לשעבר של הבנק, על מנת שיוכל להגיש תביעה נגד הבנק בסך כ-467 מיליון ש"ח. התובע קיבל פטור מאגרה שהייתה נדרשת בגין תביעה בסך של 456 מיליון ש"ח. בתביעה התובע טוען למעשים שנעשו בחשבונותיו עד שנת 1989. לטענת התובע, אשר ניהל חשבון עסקי בבנק, הבנק ניצל את מצבו הנפשי והבריאותי ועשה בחשבונו ובחשבונותיהם של בני משפחתו כבתוך שלו, תוך פתיחת עשרות חשבונות נוספים ללא כל אישור, הסתרת מידע, זיוף חתימות, נטילת הלוואות בשם התובע, רכישה ומכירה פיקטיביים של ניירות ערך וגניבת כספים.

שמיעת הראיות החלה בחודש ינואר 2004.

הבנק העלה, בין השאר, טענת התיישנות כנגד התביעה. בית המשפט קבע כי טענה זו תידון במסגרת פסק הדין בתיק.

לדעת הנהלת הבנק, בהתבסס על חוות דעת יועציה המשפטיים, סכום התביעה מופרז וטענות התובע אינן מבוססות.

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

14.2 בקשה להכיר בתובענה נגד הבנק ונגד בנק מרכנתיל דיסקונט כתובענה ייצוגית:

תובענה ובקשה לאשר אותה כתובענה ייצוגית על פי חוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א–1981, שהוגשו ביום 8 בדצמבר 2002 נגד בנק מרכנתיל דיסקונט ונגד הבנק על ידי לקוח, שהגיש בעבר תובענה באותה עילה ובקשה להכיר בתובענה כתובענה ייצוגית על פי חוק ניירות ערך, אולם תביעתו נמחקה לאחר שלא עמד בתשלום האגרה. עילת התביעה הינה נזקים שנגרמו ללקוח, לטענתו, כתוצאה מירידת שווים של ניירות ערך שנרכשו עבורו על ידי מנהלי תיקים, שגרמו להעלאת שערי אותם ניירות ערך באופן לא חוקי. הקשר של בנק מרכנתיל דיסקונט לנזקים אלו נובע, לטענת התובע, מהאשראי שהעמיד הבנק למנהלי תיקים אלו אשר איפשר להם לבצע את הפעולות באותם ניירות ערך ומהרושם שקיבל אותו לקוח שיש בפעולות מתן האשראי כדי לתמוך בשערי ניירות הערך.

סכום הנזק שנגרם ללקוח, על פי הערכתו, מוערך על ידו בכ–735 אלף ש"ח. סכום הנזק הכולל, הנקוב בבקשה לתביעה הייצוגית כלפי בנק מרכנתיל דיסקונט ובנק דיסקונט ביחד, מסתכם בכ–500 מליון ש"ח.

לפרטים בדבר תביעה שהוגשה נגד הבנק בקשר לאותה פרשה, בעילות שונות, ר' סעיף 15.1 להלן.

14.3 ביום 27 בנובמבר 2002 הוגשה נגד הבנק ונגד צד ג' תביעה אישית (אף היא בקשר לפרשה נשוא ההליך המוזכר בביאור 14.2 לעיל ובביאור 15.1 להלן) על ידי לקוח של הבנק שהוא גם אחיו של אותו צד ג' והיה שותפו לשליטה בתאגיד שמניותיו נסחרו בבורסה. התביעה הוגשה על סך של 24 מיליון ש"ח. ביום 24 בפברואר 2003 התיר בית המשפט לתובע לתקן את סכום התביעה לסך של כ–45 מיליון ש"ח.

לטענת התובע הבנק וצד ג' קשרו קשר להביא להצלחת ההנפקה של התאגיד באופן מלאכותי ובניגוד לחוק, על ידי פתיחת "חשבונות קש" והעמדת אשראים שלא כדין לאותם חשבונות, הכל על מנת שההנפקה תחזה כעומדת בדרישות הבורסה לניירות ערך בעניין פיזור נאות והחזקה מזערית. עוד טוען התובע כי גם לאחר ההנפקה המשיכו הבנק וצד ג' בביצוע פעולות בלתי חוקיות במניות החברה, על דרך של הרצת מניות.

הבנק הגיש כתב הגנה ביום 10 באפריל 2003. הנתבע האחר (צד ג' הנ"ל) הגיש כתב הגנה ביום 27 במאי 2004.

בשנת 2005 התקיים הליך גישור בתיק, אשר הסתיים ללא הצלחה בחודש ינואר 2006. בשלב זה מתקיימים הליכים מקדמיים בין הצדדים. התיק נקבע לקדם משפט ליום 18 ביוני 2008.

14.4 ביום 8 בדצמבר 2005 הגיש לקוח לשעבר של הבנק (להלן: "התובע") תביעה בסכום של 300 מיליון דולר בבית המשפט של מדינת קליפורניה בארה"ב, וזאת כתביעה שכנגד בעקבות הליך בו נקט הבנק, בארה"ב, לאכיפת פסקי דין שניתנו בישראל נגד התובע, בסכום שהועמד על כ–13 מליון דולר. יצוין כי ביום 15 בינואר 2007 דחה בית המשפט העליון בישראל את ערעור התובע על פסקי הדין שניתנו נגדו, שלאכיפתם מיועדת תביעת הבנק בארה"ב.

ביסוד התביעה שכנגד עומדת טענה כי הבנק הפר התחייבות להעמיד אשראי לתובע ולחברה שהוא היה מבעליה (להלן: "החברה"), וזאת לשם רכישת חברה אחרת. כן נטען, כי ניתנו לתובע מצגים כוזבים ומצגים רשלניים.

הנזקים הישירים הועמדו על סכומים של לפחות 100 מליון דולר בגין אובדן רווחים כתוצאה מכשלון העסקה לרכישת החברה האחרת, ולפחות 200 מליון דולר בגין אובדן רווחים כתוצאה מהתמוטטות החברה. בנוסף נתבעים נזקים עונשיים בסכום שלא הוערך על–ידי התובע.

יצויין כי תביעה דומה שהגישו התובע ואחרים בישראל נמחקה וכי הליך שנקט התובע בארה"ב לפני מספר שנים בקשר לפרשה נשוא התביעה, נדחה על ידי בית המשפט בניו יורק, לאחר שהתקבלה טענת הבנק בדבר פורום לא נאות.

הבנק הגיש לבית המשפט בארה"ב בקשה לדחיית התביעה על הסף, מטעמים של חוסר סמכות ופורום לא נאות.

ביום 26 ביוני 2007 נדחתה על הסף התביעה בנימוק שהפורום אינו נאות. ביום 4 בספטמבר 2007 ערער התובע על ההחלטה האמורה של בית המשפט הפדרלי. בית המשפט הפדרלי קבע כי על המערער להגיש טענותיו עד ליום 24 במרס 2008 ועל הבנק להגיב עד ליום 23 באפריל 2008.

14.5 בקשה לאשר תובענה נגד בנק דיסקונט למשכנתאות כייצוגית ותביעה נגד בנק דיסקונט למשכנתאות ונגד הבנק:

14.5.1 ביום 2 בנובמבר 1997 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל–אביב תובענה ובקשה להכיר בתובענה נגד בנק דיסקונט למשכנתאות בע"מ ונגד שלושה בנקים אחרים למשכנתאות, בקשר עם גביית עמלות בגין ביטוחי חיים וביטוחי דירות של לווים, כתובענה ייצוגית. בין היתר נטען כי הבנק חייב את התובעים ברכישת פוליסות אלה כתנאי לכריתת הסכמי הלוואה ומשכנתא. הסכום הכולל שנקב בתובענה הייצוגית הוא 500 מיליון ש"ח. אין בתביעה ייחוס נפרד לכל בנק.

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

הואיל ולגבי בקשה אחרת להכיר בתובענה כתובענה ייצוגית, בנושא כמעט זהה, ניתנה כבר החלטה בבית המשפט המחוזי בתל-אביב, והוגש עליה ערעור, החליטה השופטת היושבת בתיק זה, כי התיק ישמע רק לאחר שבית המשפט העליון יתן החלטה עקרונית בנושאים שבמחלוקת, שהועלו בערעור על ההחלטה שכבר ניתנה ביחס לבקשה האחרת.

בדיון שהתקיים ביום 6 בינואר 2002, החליט בית המשפט לדחות את הדיון בתיק למועד בלתי מוגדר, בצפייה להחלטה העקרונית של בית המשפט העליון. יצויין כי ביום 3 באפריל 2003 נתן בית המשפט העליון פסק דין בתיק אחר (שאינו בתחום הבנקאות). פסק הדין קובע כי יש לפרש את תחולת תקנה 29 (לתקנות סדר הדין האזרחי) בפירוש מצומצם, פירוש התומך בעמדת הבנקים בנושא. כן ניתן פסק דין בדיון נוסף שהתקיים בתיק זה בבית המשפט העליון, לפיו לא ניתן להגיש תובענה ייצוגית על פי תקנה 29 לתקנות סדר הדין האזרחי.

בקדם משפט שהתקיים ביום 26 בינואר 2006 ויתר התובע על עילות התביעה ככל שהן נסמכות על תקנה 29 האמורה. הדיון בתובענה הושהה שוב ללא תאריך.

14.5.2 ביום 18 באפריל 2007 הגישו חייבים של בנק דיסקונט למשכנתאות והערבים לחובותיהם תביעה כספית בסכום של 50 מיליון ש"ח נגד הבנק ונגד בנק דיסקונט למשכנתאות ונגד חמישה מעובדי בנק זה בעבר ובהווה. לטענת התובעים נגרמו להם נזקים שונים, בעיקר כתוצאה מהליכים משפטיים למימוש בטוחות שנקט נגדם בנק דיסקונט למשכנתאות לפרעון חובותיהם, בסכומים של מיליוני ש"ח. לטענת התובעים הבנק אחראי לנזק הנטען מכח היותו חברת האם של בנק דיסקונט למשכנתאות. התובעים לא פרטו בכתב התביעה כיצד הגיעו לסכום ולא צרפו ראיות התומכות בנזקים בהיקף הנתבע. כפי שעולה מכתב התביעה הם ייצרפו בעתיד חוו"ד שמאי ורואה חשבון.

התובעים ביקשו פטור מתשלום אגרה בגין התביעה, ולכן התרת התביעה על כנה או התרת סכומה על כנו, מותנים באישור בית המשפט, שטרם ניתן. הבנק ובנק דיסקונט למשכנתאות, כמו גם מדינת ישראל, הגישו התנגדות למתן הפטור המבוקש.

בחודש אוגוסט 2007 הגישו התובעים תצהירים משלימים ומסמכים נוספים וזאת בתגובה לטענת המדינה והנתבעים, לפיה לא עמדו התובעים בחובתם להגיש את מלוא המידע אודות מצבם הכלכלי.

ביום 24 בדצמבר 2007 דחה בית המשפט את הבקשה לפטור מאגרה בקובעו כי התובעים לא עמדו בנטל השכנוע המוטל עליהם כי בעלי המניות של החברות התובעות לא יוכלו לסייע בגיוס סכומי האגרה. בעקבות החלטה, הגישו התובעים בקשה למחיקת תביעתם.

14.6 להלן פרטים אודות תובענה ייצוגית שהוגש ערעור על אישורה כייצוגית:

ביום 12 בספטמבר 2006 הוגשה תביעה נגד הבנק, בנק לאומי לישראל בע"מ ("בנק לאומי") ובנק הפועלים בע"מ ("בנק הפועלים") (יחדיו: "הבנקים הנתבעים"), ובקשה לאשר אותה כתובענה ייצוגית. התובעת אמדה את סכום התביעה בסך של 7 מיליארד ש"ח לכלל הבנקים הנתבעים, תוך שהיא שומרת על זכותה לתקן את הסכום בהתאם להתפתחויות בניהול התביעה.

התובעת טענה, כי הבנקים הנתבעים מרכזים בידיהם את רוב האשראי לציבור, וכי הם תיאמו ביניהם את המחירים של חמישה פרמטרים: שיעורי ריבית החובה הבסיסית (פריים); תוספת סיכון; תוספת ריבית חריגה; עמלת הקצאת אשראי; ודמי ניהול חשבון (יחדיו: "חמשת הפרמטרים") בכל הנוגע לאשראי שקלי לא צמוד בחשבונות בכלל, ובחשבונות חח"ד עסקי בפרט.

לטענת התובעת, הזהות במחירים של חמשת הפרמטרים בין הבנקים הנתבעים, מלמדת על קיומו של תיאום ביניהם. לשיטתה, התיאום הביא לבנקים רווחים עצומים, וגרם נזק עצום לציבור ולמשק. חלק מן הטענות בתביעה מתבסס על ממצאי דוח בכר ונתונים של בנק ישראל ודוחות כספיים של הבנקים הנתבעים, לשנים 1998-2005.

התובעת טענה, כי קמה לה עילת תביעה הן לפי חוק ההגבלים העסקיים, שכן מדובר בהסדר כובל אסור, והן לפי חוק הבנקאות (שירות ללקוח), שכן לטענתה הבנקים הנתבעים ניצלו את מצוקת הלקוחות, בורותם וחוסר ניסיונם על מנת לתת שירות בנקאי בתנאים בלתי סבירים. התובעת תבעה בגין הנזק האישי שנגרם לה בניהול חשבונה בבנק, וביקשה לתבוע בשם כל לקוחות הבנקים הנתבעים שקיבלו אשראי שקלי לא צמוד המבוסס על ריבית הפריים, ו/או ששילמו עמלת הקצאת אשראי בשיעור האחיד ו/או תוספת ריבית חריגה בשיעור האחיד, וכן בשם כל הלקוחות העסקיים שקיבלו אשראי שקלי לא צמוד בחח"ד, וחויבו בריבית המבוססת על ריבית הפריים ו/או בתוספת סיכון

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

מקסימלית בשיעור האחיד ו/או בעמלת הקצאת אשראי בשיעור האחיד ו/או בתוספת ריבית חריגה בשיעור האחיד ו/או בדמי ניהול קבועים בסך הסכום האחיד.

הסעדים אותם תבעה התובעת הם הפחתה רטרואקטיבית של מחירי חמשת הפרמטרים בעשר השנים האחרונות לכל לקוחות הבנקים הנתבעים. לחילופין נתבקש בית המשפט להורות על סעד אחר לטובת כלל חברי הקבוצה או לטובת הציבור.

הבנק הגיש תגובה לבקשה להכיר בתביעה כתובענה ייצוגית.

ביום 21 בינואר 2007 אישר בית המשפט המחוזי את בקשת התובעת להכיר בתביעה כתובענה ייצוגית בעילות הנובעות מחוק ההגבלים העסקיים ("החלטת בית המשפט המחוזי").

בהחלטתו ציין בית המשפט, בין היתר, כי רשות ההגבלים העסקיים ("הרשות") מנהלת חקירה פלילית רחבת היקף "הגדולה ביותר שניהלה הרשות מאז ומעולם בחשד לביצוע עבירות על פי חוק ההגבלים העסקיים התשמ"ח 1988 בתעשיית הבנקאות", כפי שצוין במכתבו מיום 20 במאי 2007 של היועץ המשפטי של הרשות, שצורף על ידי התובעת לתיק בית המשפט. ביום 19 במרס 2008 קיבל הבנק הזמנה לשימוע מהרשות. בהזמנה נאמר, כי נוכח ממצאי חקירת הרשות בוחנת הממונה על הגבלים עסקיים ("הממונה") אפשרות להפעיל סמכותה על פי דין ולקבוע כי התקיימו הסדרים כובלים בין בנק הפועלים, בנק לאומי, בנק המזרחי, הבנק הבינ"ל הראשון והבנק, שעניינם העברת מידע הנוגע לעמלות. בהזמנה פורטו עניינים אשר ביחס אליהם שוקלת הממונה, בין היתר, להתייחס בקביעתה וניתנה לבנק האפשרות להביא עמדתו בכתב בפניה בטרם תקבל הממונה החלטה אם לעשות שימוש בסמכותה כאמור. עמדת הבנק טרם נמסרה.

בכוונת הבנק להגיש לבית המשפט העליון בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי. על פי הסדר דיוני שקיבל תוקף של החלטה ביום 27 בנובמבר 2006, המשך ניהול התביעה הייצוגית בבית המשפט המחוזי יעוכב עד לאחר הכרעת בית המשפט העליון בבקשת רשות הערעור או בערעור על החלטת בית המשפט המחוזי, לפי העניין.

14.7 ביום 19 ביוני 2006 הוגשה תובענה ובקשה לאשר אותה כתובענה ייצוגית, נגד מדינת ישראל ו–31 נתבעים אחרים ובכללם הבנק, בנק מרכנתיל דיסקונט, דיסקונט גמל וקופות הגמל של בנק מרכנתיל דיסקונט.

התובעים טוענים שהנתבעים קיבלו שלא כדין תשלומים בגין עיקולים שהטילו הזוכים בהוצאה לפועל באמצעות מדיה מגנטית. הטענה העיקרית הינה שהנתבעים אינם נותנים את השירות הנדרש על פי דין, בכך שאינם מוסרים מידע מפורט מלא ובמועד בתשובתם ללשכות ההוצאה לפועל, ולפיכך אינם זכאים לתשלום שנקבע בתקנות.

היקף התביעה נגד כל הנתבעים הינו 233 מיליון ש"ח. בתביעה לא צוין מה הסכום הנתבע מכל אחד מהנתבעים. להערכת הבנק, החשיפה המקסימלית בעילת ההשבה של החברות בקבוצת דיסקונט שנתבעות בתיק זה לא תעלה על כ–10 מיליון ש"ח.

ביום 18 באוקטובר 2006 הגיש הבנק בקשה לסילוק התביעה על הסף, בד בבד עם הגשת בקשה למתן ארכה להגשת תשובה לבקשת אישור התובענה כתובענה ייצוגית. לטענת הבנק, דין התביעה היא סילוק היות והתביעה מבוססת על עילה שבין הבנק ללקוחו, ואילו התובעים אינם בגדר לקוחות של הבנק והשירות נושא התביעה אינו מהווה שירות בנקאי.

ביום 10 בפברואר 2008 דחה בית המשפט המחוזי בתל אביב את בקשת בנק דיסקונט, בנק מרכנתיל וקופות הגמל ונתבעים נוספים למחוק על הסף את הבקשה לאשור התביעה כתביעה יצוגית. בית המשפט מחק את הבקשה רק כנגד חברות הביטוח. ביום 23 במרס 2008 הגיש הבנק בקשת רשות ערעור לבית המשפט העליון על החלטת בית המשפט המחוזי.

14.8 ביום 23 בנובמבר 2006 הוגשה לבית המשפט המחוזי בירושלים תובענה ובקשה להכיר בה כתובענה ייצוגית נגד הבנק, בנק הפועלים בע"מ ובנק לאומי לישראל בע"מ ("הבנקים הנתבעים"). התובעים אומדים את סכום התביעה בסך של 5.2–5.6 מיליארד ש"ח, לכלל הבנקים הנתבעים, תוך שהם שומרים על זכותם לתקן את כתב התביעה.

התובעים טוענים בכתב התביעה כי הבנקים הנתבעים גובים ממגזר משקי הבית ריבית בשיעור מופרז, הגבוה בהרבה מזה הנגבה מהמגזר המסחרי ומהמגזר העסקי, וזאת ללא הצדקה כלכלית ומסחרית. לטענת התובעים קמה להם עילת תביעה הן לפי חוק ההגבלים העסקיים, בשל היות הבנקים הנתבעים לטענתם "קבוצת ריכוז", העושה שימוש לרעה בכוחה המונופוליסטי תוך הפחתת התחרות ופגיעה בציבור, ובשל קיומו, לכאורה, של הסדר כובל בין הבנקים הנתבעים, והן לפי חוק הבנקאות (שירות ללקוח) וחוק הגנת הצרכן בשל – לטענת

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

התובעים – הטעית הצרכנים לגבי המחיר המקובל לשירות אשראי למגזר משקי הבית, וקביעת שיעור הריבית, תוך ניצול מצוקתם של הצרכנים ובורותם לקשירת עסקה בתנאים בלתי מקובלים או בלתי סבירים או לשם קבלת תמורה העולה על התמורה המקובלת.

התובעים מבקשים לקבל סעד של החזר ריבית בשיעור ממוצע של 2.2% לשנה בגין האשראי שנטל בשבע השנים הקודמות להגשת התביעה כל אחד מחברי הקבוצה, אשר התובעים מעריכים אותם בכ–950 אלף בעלי חשבונות, המחזיקים בכ–2 מיליון חשבונות. התביעה האישית של כל חבר מוערכת ע"י התובעים בסדר גודל של בין שקלים בודדים ל–10,000 ש"ח, כאשר גודל התביעה הממוצע מוערך על ידם בכ–2,630 ש"ח לתובע. תביעתו האישית של אחד התובעים, אשר לו חשבון בבנק, עומדת על 430 ש"ח.

הבנק הגיש תגובה לבקשה להכיר בתביעה כתובענה ייצוגית.

הבנק הגיש בקשה לעיכוב ההליכים לאור החלטת בית המשפט בתביעה המתוארת בסעיף 14.6 לעיל. טרם ניתנה החלטה.

14.9 ביום 31 בינואר 2007 הוגשה בבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאשר אותה כתובענה ייצוגית נגד הבנק ושני בנקים אחרים, על ידי עמיתים של קופות גמל וקרנות השתלמות.

התובעים טוענים כי הבנקים גבו עמלות מופרזות בגין פעולות בניירות ערך מקופות גמל וקרנות השתלמות שנמצאות בניהולם, תוך ניצול שליטתם בקופות ובקרנות אלו. התובעים מבססים את טענתם, בין היתר, על דוח מבקר המדינה לשנת 2003.

התובעים טוענים כי הבנקים הפרו הוראות שונות בחוק הבנקאות, בכללי הבנקאות ובכללים לאישור וניהול קופות גמל, הנוגעים, בין היתר, לחובת גילוי נאות, יעוץ השקעות ושירות ללקוח.

התובעים עותרים לחייב את הנתבעים בהשבת כל העמלות שגבו מקופות הגמל וקרנות ההשתלמות בגין פעילותם בניירות ערך ולחלופין להעמידם על שיעור נמוך יותר ולהשיב את ההפרש.

התובעים אומדים את התביעה נגד כלל הנתבעים בסך של 200 מיליון ש"ח, מבלי לפצל את הסכום בין הנתבעים. על פי נספח שצורף לכתב התביעה, חלקו של הבנק כ–50 מיליון ש"ח.

הוגשה תגובת הבנק לבקשה להכיר בתביעה כתובענה ייצוגית. טרם נקבע מועד לדיון.

15. בקשות לאשר תובענות מסוימות נגד הבנק וחברות מאוחדות שלו כתובענות ייצוגיות ותובענות אחרות שלא ניתן להעריך בשלב זה את סיכוייהן:

נגד הבנק ונגד חברות מאוחדות שלו תלויות ועומדות תובענות ייצוגיות ובקשות לאשר תובענות מסוימות כייצוגיות, אשר לדעת הבנק, בהתבסס על חוות דעת יועציו המשפטיים, ו/או על עמדת ההנהלות של החברות המאוחדות אשר נסמכת על חוות דעת יועציהן המשפטיים, לפי העניין בהתאמה, לא ניתן להעריך בשלב זה את סיכוייהן ולפיכך לא נערכה בגינן הפרשה.

15.1 בקשה להכיר בתובענה מסוימת נגד הבנק כייצוגית:

ביום 8 בדצמבר 2002 הוגשה כנגד הבנק וכנגד בנק מרכנתיל דיסקונט תובענה ובקשה לאשר אותה כתובענה ייצוגית על פי חוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א–1981, על ידי לקוח לשעבר של הבנק ושל בנק מרכנתיל דיסקונט, שהגיש בעבר תובענה באותה עילה ובקשה להכיר בתובענה כתובענה ייצוגית על פי חוק ניירות ערך, אולם תביעתו נמחקה לאחר שלא עמד בתשלום האגרה.

התובע מעלה טענות נגד הבנק לפיהן הבנק איפשר פתיחת חשבונות פיקטיביים בעת ההנפקה של תאגיד מלקוחות הבנק ונתן אשראי למאות "לקוחות קש" ללא בטחונות. כמו כן, בשלב מאוחר יותר איפשר הבנק, לטענתו, "להריץ" את המניות. התובע טוען כי בכך הבנק הפר את דיני ניירות ערך (חובות פיזור, חובות דיווח, אחריות לפרט מטעה בתשקיף, השפעה בדרכי תרמית על השער), הפר את דיני בנקאות (כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (יעוץ להשקעות)), הפר נוהל בנקאי תקין, גרם עוולות נזיקיות (רשלנות, תרמית, הפרת חובה חקוקה) וגם ביצע מעשים פלילים.

יצויין כי בפרשה זו הורשעו התאגיד ומנכ"ל התאגיד בהליך פלילי שהבנק לא היה צד לו.

סכום הנזק שנגרם ללקוח מוערך על ידו בכ–5.7 מיליון ש"ח. סכום הנזק הכולל, הנקוב בבקשה לתובענה ייצוגית נגד הבנק ונגד בנק מרכנתיל דיסקונט ביחד, מסתכם בכ–500 מיליון ש"ח.

הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט הגישו מספר בקשות מקדמיות, לרבות בקשר למחיקת התביעה בשל אי תשלום אגרה, בקשות לסילוק על הסף בשל כפל הליכים ובשל ניצול לרעה של ההליך השיפוטי, ובקשה למחיקת מסמכים וסעיפים מכתב התביעה. טרם נקבע המועד לדיון בבקשות.

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

בית המשפט האריך את המועד להגשת התגובה לבקשת האישור עד להכרעה בבקשות אלה, כך שבשלב זה ההליך מעוכב למעשה עד להכרעה בבקשות המקדמיות.

ביום 23 באוקטובר 2006 קיבל בית המשפט המחוזי את אחת הבקשות המקדמיות שהגישו הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט וחייב את המבקשים לשלם אגרה בגין התביעה האישית של כל אחד מהם עד ליום 30 בנובמבר 2006. האגרה שעל המבקשים לשלם הינה בסך של כ–70 אלף ש"ח. כן קבע בית המשפט כי אם לא יעשו כן תימחק הבקשה לאישור התובענה כתובענה ייצוגית. ביתר הבקשות המקדמיות החליט בית המשפט לדון רק לאחר שיוכח שאכן שולמה האגרה בהתאם להחלטה.

ביום 20 בנובמבר 2006 שילמו התובעים סך של 20 אלף ש"ח בגין המחצית הראשונה של האגרה. ביום 30 בנובמבר 2006 הגיש הבנק בקשה למחיקת התביעה מאחר ולטענתו לא שולמה מלוא המחצית הראשונה של האגרה. טרם ניתנה החלטה בבקשה.

לפרטים בדבר התובענה שהוגשה נגד בנק מרכנתיל דיסקונט בקשר לאותה פרשה, בעילות שונות, ראה סעיף 14.2 לעיל. לפרטים בדבר תובענה נוספת שהוגשה נגד הבנק וצד ג' בקשר לאותה פרשה, ר' סעיף 14.3 לעיל.

15.2 ביום 1 בספטמבר 2004 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב בקשה לפטור מאגרה בגין תביעה בסך של 500 מיליון ש"ח שהוגשה על ידי מפרקי חברה נגד כארבעים נתבעים ובכללם הבנק. בית המשפט קיבל חלקית את בקשת הפטור והעמיד את האגרה על סך של 320 אלף ש"ח.

התביעה נגד הבנק מתמצית בשלוש עילות בלבד, שעניינן נזק בסך של 4 מיליון דולר בגין עסקה שבוצעה בין החברה בפירוק לצד ג' למכירת נכס המשועבד לבנק ואשר לטענת המפרקים נמכר בשווי מופחת משוויו האמיתי; שחרור בעלי מניות של אחת החברות בקבוצה מערבותם לחובות החברה לבנק בסכום של 3 מיליון ש"ח; החזרת ממסרים דחויים לידי החברה שבפירוק מבלי שהוצגו בחשבון החברה ובכך נגרם נזק של 9 מיליון ש"ח. יצויין כי המפרקים טוענים שהתנהגות הבנק כמפורט לעיל הביאה לחיסולה הסופי של החברה ואולם אין הם נוקבים בנזק שיש לייחס לבנק בעילה זו.

ביום 3 באוקטובר 2006 הגיש הבנק כתב הגנה. בישיבת קדם משפט שהתקיימה ביום 6 בדצמבר 2007, קצב בית המשפט מועדים להגשת בקשות דיוניות מקדמיות לתובעות ולנתבעים. הבנק הגיש ביום 16 בינואר 2008 בקשה לתיקון כתב התביעה שהוגש נגדו כך שיוגדר במדויק סכום התביעה כנגד הבנק. ביום 28 בפברואר 2008 הגיש הבנק בקשה לדחות את התביעה על הסף מחמת התיישנות. התובעות הגישו ביום 10 בפברואר 2008 בקשה להשהיית כל ההליכים בתיק עד שיגבשו עמדתן לאור החלטת בית המשפט לדחות את התביעה נגד מספר נתבעים מחמת התיישנות. טרם ניתנו החלטות בבקשות שצויינו לעיל.

15.3 בקשה לאשר תובענה מסוימת נגד בנק דיסקונט למשכנתאות כייצוגית:

ביום 19 ביוני 2000 הגישו שניים מלווי בנק דיסקונט למשכנתאות בקשה לבית המשפט המחוזי לאשר תובענה כתובענה ייצוגית נגד בנק דיסקונט למשכנתאות ונגד הפניקס הישראלי חברה לביטוח בע"מ ("הפניקס"), בה מבוטחים נכסי הלווים. סכום התובענה הינו 105 מיליון ש"ח. בין היתר טוענים הלווים כי בנק דיסקונט למשכנתאות ביטח את נכסיהם בסכום העולה על סכום הכינון של הנכסים, כיוון שסכומי הביטוח כללו את מרכיב הקרקע, וכי סכום הביטוח הועלה מעבר לעליית המדד.

ביום 10 בספטמבר 2000 הוגשה תגובת בנק דיסקונט למשכנתאות לבקשה לאישור התובענה כייצוגית ("בקשת האישור"), במסגרתה התבקש ביהמ"ש לדחות את הבקשה, על הסף ולגופה. יצויין כי תגובה לבקשת האישור הוגשה גם מטעם הפניקס, וגם בגדרה התבקש בית המשפט לדחות את בקשת האישור על הסף ולגופה.

ביום 29 באוקטובר 2000 הגישו התובעים את תשובתם לתגובה, במסגרתה חזרו על בקשתם לאישור התובענה כתובענה ייצוגית.

ביום 25 בדצמבר 2000 החליט בית המשפט כי הטענות בתובענה זו דומות לטענות שהוגשו בתביעות הייצוגיות המפורטות בסעיף 14.5.1 לעיל, ועל כן החליט בית המשפט לדחות את הדיון בתובענה האמורה עד למועד קבלת החלטות בתובענות הנ"ל. בקשת רשות ערעור שהגישו התובעים על החלטה זו נדחתה על ידי בית המשפט העליון ביום 4 באפריל 2001.

בהחלטתו מיום 25 בדצמבר 2000 לא קבע בית המשפט המחוזי כי יש לדחות את הדיון גם בבקשה נגד חברת הפניקס. חברת הפניקס בקשה בענין זה רשות ערעור מבית המשפט העליון. ביום 28 בינואר 2002 קיבל בית המשפט העליון את בקשת הפניקס ועיכב גם את ההליכים נגדה בבית המשפט המחוזי.

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

קדם המשפט בתובענה זו נקבע ליום 28 ביוני 2007 ונדחה ליום 2 ביולי 2007. בישיבת הקדם שהתקיימה ביום 2 ביולי 2007 הוחלט על דחיית הדיון ליום 7 בינואר 2008.

התיק הועבר לדיון בבית המשפט המחוזי במחוז מרכז ובוטל הדיון שנקבע ליום 7 בינואר 2008. בית המשפט המחוזי במחוז מרכז החליט כי התיק מעוכב עד החלטה בעליון, בהתאם להחלטה שניתנה בתיק זה על ידי בית המשפט המחוזי כבר בשנת 2000.

15.4 ביום 12 בדצמבר 2007 הוגשה תביעה על ידי חברה (וחברת האם שלה) שקיבלה מימון מבנק דיסקונט למשכנתאות לבניית מרכז מסחרי. על פי ספרי בנק דיסקונט למשכנתאות עומד חוב החברה על סך של כ–63 מיליון ש"ח. בתביעה נתבע סעד הצהרתי כי החברה אינה חייבת דבר לבנק דיסקונט למשכנתאות, וכי בנוסף בנק דיסקונט למשכנתאות חייב לחברה סך של 25 מיליון ש"ח. בד בבד עם הגשת התביעה הוגשה בקשה לפטור מאגרה. לטענת התובעת בנק דיסקונט למשכנתאות התרשל במימוש משכנתא על נכס המקרקעין ששועבד לטובתו, בעיקר בכך שהשתהה במכירת הנכס. בין היתר נטען כי בנק דיסקונט למשכנתאות הפר את חובת הזהירות, חובת הנאמנות, התנהג בחוסר תום לב ובניגוד לדרך המקובלת ופגע בנושה.

בגין התובענה לא שולמה אגרה ולכן התרת התביעה על כנה, או התרת סכומה, מותנים באישור בית המשפט שטרם ניתן. היועץ המשפטי לממשלה הגיש תגובה לבקשה לפטור מאגרה והתנגד לה. התובעת הגישה תגובה לתגובת היועץ המשפטי לממשלה.

בין הצדדים מתנהלים מגעים לפשרה מחוץ לכותלי בית המשפט ובנסיבות אלו ניתנה ארכה להגשת תגובה לבקשה מפטור מאגרה עד לתום 30 יום מהמועד בו אחד הצדדים יודיע כי המשא ומתן לפשרה נכשל.

15.5 דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ (להלן: דש"ה) – הליך משפטי.

ביום 21 בדצמבר 1999 הוגש לבית משפט השלום בתל–אביב כתב אישום כנגד מספר גופים – בהם דש"ה ושני עובדים לשעבר שלה, כאשר העבירות המיוחסות לחברה כמו גם לעובדיה הינן עבירות על חוק ניירות ערך, אשר נעברו לכאורה במהלך השנים 1994–1995.

דש"ה כפרה באישום. ביום 18 במאי 2006 החליט בית המשפט, בין היתר, לזכות את דש"ה ואת שני העובדים לשעבר שלה מהעבירות שיוחסו להם. ביום 26 ביוני 2006 הגישה פרקליטות המדינה ערעור על פסק הדין. הדיון בערעור נקבע ליום 5 ביוני 2008.

15.6 ביום 1 באפריל 2007 הוגשה בבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאשר אותה כתובענה ייצוגית נגד הבנק, בנק הפועלים, בנק לאומי, הבנק הבינלאומי, הראל בית השקעות בע"מ, כלל פיננסים בטוחה ניהול השקעות בע"מ, והחברה המרכזית לשירותי בורסה (נ.ע.מ.) בע"מ. התובעים טוענים כלפי הבנק שהחל משנת 2004 הבנק גבה מאילנות קרנות נאמנות בע"מ, שהייתה בשליטתו, עמלות בגין פעולות בניירות ערך ובמטבע חוץ בשיעור העולה על השיעור הנגבה מלקוחות אחרים. התובעים טוענים כי גם לאחר מכירת אילנות המשיך הבנק לגבות עמלות בשיעור גבוה מהמותר וזאת כחלק מהסכם המכירה של אילנות.

עילות התביעה הנטענות הן הפרת חוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד–1994, הפרת סעיפים 3 ו–4 לחוק הבנקאות (שירות ללקוח, התשמ"א–1981 ופעולה בניגוד לנוהל בנקאי תקין בדבר פעילות המערכת הבנקאית בשוק ההון.

התובעים תובעים מכל הנתבעים סך של 386 מיליון ש"ח ומייחסים לבנק נזק בסך כולל של כ–62 מיליון ש"ח.

הוגשה תגובת הבנק לבקשה להכיר בתביעה כתובענה ייצוגית. טרם נקבע מועד לדיון.

15.7 ביום 6 באפריל 2007 הגיש Arab bank הודעות צד ג' בחמש תובענות שהגישו נגדו בשנת 2005 אלפי נפגעי טרור ישראלים, יורשיהם או מנהלי עזבונם, בבית המשפט בניו יורק, לתשלום פיצוי עקב מעורבותו הנטענת של Arab bank בפעולות הקשורות למימון טרור, סיוע למעשי השמדת עם וסיוע לביצוע פשעים נגד האנושות. התביעות מתבססות על הדין האמריקאי, אינן מכומתות והן מפנות בין היתר לחוקים הקובעים פיצוי קבוע לכל נפגע ללא הוכחת נזק.

Arab bank הגיש את הודעות צד ג' נגד הבנק ונגד בנק הפועלים, אי די בי ניו יורק ומרכנתיל דיסקונט בע"מ. ההודעות אינן נוקבות בסכום, אינן מחלקות את האחריות בין צדדי ג', מנוסחות באופן כללי וטוענות כי ככל שיחויב Arab bank הרי שעל הבנק ועל צדדי ג' האחרים לשפות אותו במלוא הסכום בו יחויב.

Arab bank מתמקד בכך שצדדי ג' הם בנקים ישראלים ואינו מציג כל תימוכין הקושרים את הבנק לפעולות נשוא התובענות שהוגשו נגדו.

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

הבנק, בנק מרכנתיל דיסקונט ואי די בי ניו יורק הגישו בקשה לסילוק על הסף של ההודעה לצד ג'. הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט טוענים כי אין סמכות בינלאומית לבית המשפט בארה"ב וכי הפורום בארה"ב אינו נאות. כל הבנקים טוענים כי אין אפשרות להגיש הודעת צד ג' בתביעות מכח חקיקה נגד טרור.

בתגובה שהוגשה על ידי Arab Bank נטען, בין היתר, כי למערכת המשפט האמריקאית יש סמכות שיפוט כלפי דיסקונט ומרכנתיל, שכן אי די בי ניו יורק מהווה זרוע ארוכה של דיסקונט בארה"ב, ודי בכך כדי לקנות סמכות על כל קבוצת דיסקונט. ביום 30 בנובמבר 2007 הוגשה לבית המשפט תשובה מטעם קבוצת דיסקונט.

התובעים הגישו אף הם התנגדות לבקשת הודעת צד ג' בתביעות.

טרם נקבע מועד לדיון בבקשות שהגישו הבנקים והתובעים.

יצויין כי בטרם הוגשו הודעות צד ג' נגד הבנק פנה Arab bank בדרישה לגילוי מסמכים כללי במסגרת הדיונים שבינו לבין התובעים. הבנק הגיש התנגדות לבקשה זו, הן מטעמי סמכות שיפוט והן מטעמים אחרים. בקשה זו תלויה ועומדת וטרם הוכרעה.

בתחילת חודש פברואר 2008 הגיש Arab bank לבית המשפט בניו יורק הודעות צד ג' במסגרת תביעה נוספת שהוגשה נגדו. הודעות צד ג' הוגשו נגד הבנק, בנק מרכנתיל דיסקונט ו–אי די בי ניו יורק. התובעים בתביעה זו הינם חיילי צה"ל, אזרחי ארה"ב שנפגעו במהלך שירותם הצבאי. הטענות של Arab bank דומות לטענות בתביעות הקודמות ואולם כאן נטענות טענות נוספות, לפיהן הבנקים הישראלים ידעו ביחס להעברות בנקאיות מסוימות כי הן אסורות ונועדו לצרכים לא רישמיים, או שעצמו עיניהם ברשלנות נוכח מידע כזה. בכוונת הבנקים להגיש בקשה לדחייה על הסף גם בגין הודעת צד ג' זו.

15.8 ביום 25 בספטמבר 2007 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאשר אותה כתובענה ייצוגית נגד הבנק. התביעה מוערכת על ידי התובע בסך של 61 מיליון ש"ח.

ביסוד התביעה עומדת הטענה כי הבנק גבה מלקוחותיו שלא כדין עמלת קניה/מכירה של ניירות ערך. לטענת התובע הבנק גבה עמלת מינימום בגין ביצועים חלקיים של פעולת רכישה אחת שחולקה למספר פעולות משנה. כתוצאה מכך סכום העמלות הכולל ששולם על ידי הלקוח, גבוה יותר מסכום העמלה שהיה הלקוח משלם לו הרכישה בוצעה בפעולה אחת.

הוגשה תגובת הבנק לבקשה להכיר בתביעה כתובענה ייצוגית. טרם נקבע מועד לדיון.

לדעת הנהלת הבנק התביעה מופרזת ביותר.

15.9 ביום 25 בספטמבר 2007 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאשר את התובענה כתובענה ייצוגית נגד הבנק. המבקשים טוענים כי הבנק מבטל הטבה שניתנת ללקוחות הרוכשים פקדונות באמצעות האינטרנט מבלי שניתן גילוי מלא ללקוחות על שיעור ההטבה שבוטלה; כי הבנק גבה עמלת קנייה/מכירה של יחידות השתתפות בקרנות נאמנות ללא הצדקה; וכי הבנק גבה ביתר דמי ניהול מינימליים בחשבונות ניירות ערך במקרים מסויימים ו/או גבה ביתר עמלת מינימום בביצוע פעולות בניירות ערך.

המבקשים טוענים לנזק אישי של כ–205 ש"ח. המבקשים מעריכים את הנזק לכלל חברי הקבוצה בסך של כ–219 מיליון ש"ח. יצויין כי הסכומים ננקבים על ידי המבקשים באופן שרירותי, ללא כל הפניה לבסיס ראייתי כלשהו לתמיכה בחישוביהם. על פני הדברים נראה כי הסכום הנתבע מופרז ביותר.

15.10 ביום 6 בפברואר 2008 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב בקשה לפטור מאגרה בגין תביעה בסך כ–96 מיליון ש"ח. התביעה הוגשה על ידי בעל השליטה בחברה, חייבת של הבנק, שניתן לגביה הן צו כינוס נכסים והן צו פרוק.

התובע טוען כי ברשלנות ובחוסר תום לב הבנק הגיש בקשה לצו כינוס נכסים נגד החברה ובשלב מאוחר יותר הגיש בקשה לפרוק החברה וזאת חרף העובדה שסך נכסיה של החברה עלה על הקף חובותיה לבנק.

התובע מיחס לבנק אחריות למעשי ו/או מחדלי כונס הנכסים ו/או מפרק החברה אשר גרמו לחברה, לטענתו, נזק כבד.

על פני הדברים אין כל בסיס עובדתי ו/או משפטי לתביעת התובע נגד הבנק והסכומים הנתבעים מופרזים ביותר.

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

כל עוד לא אושרה בקשת הפטור או לא שולמה האגרה, התביעה אינה נחשבת כמוגשת. בשלב מוקדם זה, בטרם הוגשה תגובה לבקשת הפטור מאגרה, לא ניתן להעריך את סיכויי התביעה.

16. בקשות מסויימות לאישור תובענות כייצוגיות נגד הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ:

בדוחות הכספיים של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, במסגרת פירוט של בקשות לאישור תביעות ייצוגיות שתלויות ועומדות נגד בנק זה וחברות בנות שלו, אשר לדעת הנהלת הבנק הבינלאומי, בהסתמך על חוות דעת משפטיות, לא ניתן להעריך בשלב זה את סיכוייהן ולא נערכה בגינן הפרשה, צוין ההליך הבא:

בשנת 1997, הוגשו תביעות בבית המשפט המחוזי בתל אביב נגד שתי חברות בנות של הבנק הבינלאומי, הבנק הבינלאומי הראשון למשכנתאות בע"מ ובנק עצמאות למשכנתאות ולפיתוח בע"מ (להלן: "הבנקים למשכנתאות בקבוצת הבינלאומי"), אשר מוזגו בינתיים עם ולתוך הבנק הבינלאומי, ובנקים למשכנתאות אחרים, בהן נטען, בין היתר, כי הבנקים האמורים גבו מהלווים עמלות ביטוח חיים וביטוח נכסים שלא כדין וכי הלווים זכאים להשבת סכומי עמלות אלה. תביעות אלה הסתכמו בכמיליארד וחצי ש"ח (בערכים נומינליים). כן הוגשה בקשה להכיר בתביעות אלה כתובענות ייצוגיות. התביעות והבקשה הנ"ל לא כללו את אופן חישוב הסכום האמור ולא כללו פירוט איזה חלק מן הסכום מיוחד לבנקים למשכנתאות בקבוצת הבינלאומי.

בחודש נובמבר 1997 ניתנה החלטה של בית המשפט המחוזי, לגבי התביעה שהוגשה בחודש יולי 1997, לפיה נדחתה התביעה במתכונת של תובענה ייצוגית על פי חוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א–1981 וחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח–1988. עם זאת פסק בית המשפט, כי ניתן לדון בתביעה לסעד הצהרתי במסגרת תקנה 29 לתקנות סדרי הדין האזרחי ביחס לעילות שנוצרו קודם ליום 10 במאי 1996 (יום פרסום תיקוני החוקים הנ"ל בענין תובענות ייצוגיות).

בחודש דצמבר 1997 הגישו הבנקים הנ"ל לבית המשפט העליון בקשת רשות לערער על ההחלטה הנ"ל וכן בקשה לעיכוב ביצוע ההליכים עד לקבלת פסיקתו בערעור זה. בקשת הרשות לערער ועיכוב ביצוע ההליכים נענתה על ידי בית המשפט העליון.

בדיון שנערך בבית המשפט העליון בערעור הנ"ל ביום 25 בנובמבר 2001, קיבלו הצדדים את הצעת בית המשפט העליון לעכב את הדיונים בערעורים עד למתן פסק דין בערעור אחר התלוי ועומד בבית המשפט העליון, שבו עומדת להתקבל הכרעה עקרונית בשאלת מעמדה, תחולתה ותנאיה של תקנה 29 לתקנות סדר הדין האזרחי, שאלה שעומדת אף בלב הערעור הנ"ל.

ביום 2 באפריל 2003 ניתן פסק הדין בערעור האחר בעניין מעמדה ותחולתה של תקנה 29 לצורך הגשת תובענה ייצוגית. אשר על כן, ביום 10 באפריל 2003 החליט בית המשפט העליון, כי הצדדים יגישו את עמדתם בכתב לעניין קיום המשך הליכי הערעור בתיק. כל הצדדים כבר הגישו את עמדתם כאמור. טרם ניתנה החלטה של בית המשפט העליון בעניין.

ביום 1 בספטמבר 2005 ניתן פסק דין בדיון הנוסף בענין מעמדה ותחולתה של תקנה 29, אשר הותיר את ההלכה על כנה. בכך נסתם למעשה הגולל, לפחות בשלב זה, על השימוש בתקנה 29 כמכשיר להגשת תובענות ייצוגיות.

בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו–2006, שפורסם ביום 12 במרס 2006, נקבעו הסדרים חדשים, שונים במהותם מן הדין אשר נהג ערב חקיקת החוק, לגבי הגשת תובענות ייצוגיות. על פי החוק רשאי בית המשפט להחיל את הוראות החוק אף על תובענות אשר היו תלויות ועומדות ערב חיקוקו, בתנאים אשר נקבעו בחוק. עד למועד פרסום הדוחות הכספיים לא הוגשו בקשות כאמור על ידי מי מהתובעים כאמור לעיל.

ההכנסות ברוטו שנרשמו בבנק הבינלאומי מפעילות משכנתאות, מדמי ניהול ושירותים בגין ביטוחי חיים של מקבלי ההלוואות וביטוחי הנכסים שנמסרו כבטחון במסגרת פעילות המשכנתאות הסתכמו בשנת 2007 ב–16 מיליון ש"ח, לעומת כ–21 מיליון ש"ח בשנת 2006. אם תתקבלנה התביעות כאמור, יביא הדבר להקטנה משמעותית בהכנסות הבנק הבינלאומי.

17. חברת דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ שותפה במספר קרנות הון סיכון, קרנות השקעה פרטיות וחברות ובמסגרת זו היא התחייבה להשקיע בישויות אלה.

ליום 31 בדצמבר 2007 יש לדיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ התחייבות להשקעות נוספות, ב–16 ישויות כאמור, בסך כולל של כ–247.3 מיליון דולר (ליום 31 בדצמבר 2006 – 39 מיליון דולר).

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ מחזיקה כ–19.6% מהון המניות של חברת מניף. דירקטוריון דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ אישר העמדה של ערבויות לפרוייקטים עד סך של 17.3 מיליון דולר. ליום 31 בדצמבר 2007 הועמדו בפועל ערבויות בסך של כ–37.7 מיליון ש"ח. בשנת 2007 חולטו ערבויות שהעמידה דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ בסך של 7 מיליון ש"ח.

בחודש יולי 2007 חתמה דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ על הסכם לרכישת השליטה בחברת מניף, תמורת סכום שאינו מהותי. במסגרת ההסכם התחייבה דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ להעמיד ערבויות נוספות לטובת פרוייקטים של בניה, במקום אלו אשר הועמדו בפועל על ידי המוכר (מסגרת נוספת של עד כ–17.3 מיליון דולר, מתוכה הועמד בפועל סך של 33 מיליון ש"ח). השלמת העסקה מותנית, בין היתר, בקבלת אישור בנק ישראל. בעקבות הקשיים שהתעוררו בהגעה להסכמות בעניין תוספת להסכם בעלי המניות וכן לאור התפתחויות עסקיות מסויימות במניף, מנהלת דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ משא ומתן עם המוכר לתיקון ההסכם לרכישת זכויותיו במניף.

בנוסף, ליום 31 בדצמבר 2007 יש לבנק התחייבות להשקעה בקרנות הון סיכון בסך של 4.18 מיליון דולר. כמו כן, לבנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ התחייבות להשקיע בחמש קרנות הון סיכון, אשר עמדה ביום 31 בדצמבר 2007 על סך של 3 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2006 – 4 מיליון ש"ח).

18. מכירת מתחמי נדל"ן:

א) ביום 19 בספטמבר 2002 חתם הבנק על הסכם למכירת מתחם מחסנים באשדוד בשטח כולל של כ–37 דונם. תמורת המכירה הינה כ–6.1 מיליון דולר ארה"ב.

הבנק התחייב לשכור שטח של כ–15.2 אלף מ"ר, מזה שטח בנוי של כ–6.5 אלף מ"ר, לתקופה של 11 שנים, תמורת סך של כ–309 אלף דולר לשנה.

ב) ביום 4 ביוני 2004 נחתם הסכם עם צד ג' למכירת המבנה ברמת גן, אשר יועד בשעתו לשמש כבניין הנהלת הבנק, וזכויות נוספות במתחם, קיימות ועתידיות. תמורת המכירה הינה כ–229 מיליון ש"ח.

הבנק התחייב לשכור במשך 10 שנים שטח של כ–430 מ"ר בקומת המסחר ושטח של כ–2,145 מ"ר בקומות המשרדים, תמורת כ–578 אלף דולר לשנה (בשתי קומות מתוך 20 קומות שתהיינה במבנה).

19. בנק מרכנתיל דיסקונט התחייב לפצות את עמיתי "מרכנתיל קופה מרכזית לפיצויים", במקרה בו יפחת שווי זכויותיהם מהסכום הנומינלי שהופקד על ידם בקופה. סכומי ההפקדות הנומינליים של העמיתים בקופה, שבגינם ניתנה הערבות, הסתכמו ליום 31 בדצמבר 2007 בסך של כ–103 מיליון ש"ח. ליום 31 בדצמבר 2007 הסתכמה חשיפת בנק מרכנתיל דיסקונט (בגין ההפרשים השליליים שבין שווי זכויות העמיתים, לבין סכום ההפקדות הנומינלי כאמור), בסך של 16 אלף ש"ח. בנק מרכנתיל דיסקונט חישב את שוויה ההוגן של התחייבות זו, בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, בהתבסס על הערכה אקטוארית. ההפרשה בגין התחייבות זו כלולה בסעיף "התחייבויות אחרות". לאחרונה אושר תיקון חקיקה, על פיו תיאסר בעתיד הצטרפות עמיתים חדשים לקופות מרכזיות לפיצויים. על פי הסכם בין בנק מרכנתיל דיסקונט לבין הרוכשים אשר רכשו את השליטה בפעילות קופות הגמל שלו, ערבות בנק מרכנתיל דיסקונט תפקע לכל המאוחר בחודש אוגוסט 2011.

20. מכירת קהל. ביום 26 במאי 2006, נחתם הסכם בין הבנק, בנק לאומי לישראל בע"מ, קהל – קרן השתלמות לעובדים בע"מ (להלן: "קהל") – וקהל ניהול קרנות השתלמות (1996) בע"מ (להלן: "קהל ניהול") לבין מגדל שוקי הון (1965) בע"מ עבור חברה בשליטתה ומגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ עבור חברה בשליטתה (להלן: "הרוכש"), למכירת מוניטין, זכויות ניהול, זכויות נוספות ואמצעי שליטה של הבנקים בקהל, ולמכירת מוניטין, פעילות, נכסים והתחייבויות בקשר עם קרנות ההשתלמות שבניהול קהל ניהול והכל בתמורה לסך של 264 מיליון ש"ח, כפוף להתאמות. חלקו של הבנק בתמורה הוא כ–114 מיליון ש"ח.

ביום 15 ביולי 2007 הושלמה העסקה, לאחר שהתמלאו התנאים המתלים לביצועה, בהתאם להוראות הסכם המכר.

במועד ההשלמה נחתמו הסכמים בין הבנק לבין קה"ל ומגדל, לפיהם יפיץ הבנק את קרנות ההשתלמות הנמכרות וקופות גמל אחרות שבניהולן, בתמורה לעמלת הפצה כקבוע בתקנות, ויתן שירותים לעמיתי קרנות ההשתלמות הנמכרות.

הרווח נטו אשר נבע מהעסקה הסתכם ב–73 מיליון ש"ח, והוא נרשם בשנת 2007.

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

21. **מכרז למתן שירותים לעובדי המדינה.** ביום 1 באפריל 2007 נמסר לבנק כי זכה במכרז של החשב הכללי למתן הלוואות, משיכת יתר ושירותים בנקאיים לעובדי המדינה (שירותים שניתנו עד אז על ידי בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ), לתקופה של 7 שנים שתחילתה ביום 1 בינואר 2008. ביום 10 במאי 2007 חתם הבנק על הסכם בעניין.

במסגרת המכרז, הבנק יעביר לפקדון מיוחד סך של 1.036 מיליארד ש"ח למשך 7 שנים, אשר מתוכו יינתנו הלוואות ומשיכות יתר לעובדי המדינה. בסוף התקופה תוחזר הקרן לבנק בתוספת הצמדה למדד. (החשב הכללי יהיה זכאי לריבית בגין הלוואות ומשיכת היתר שיינתנו מכספי הפקדון וכן לריבית על יתרת הפקדון).

ההלוואות לעובדי המדינה הזכאים להלוואות מסובסדות יינתנו בתנאים מסובסדים (הריבית שנקבעה היא הנמוך מבין שני שליש מריבית הפריים או שני שליש מהסך המצטבר של האינפלציה הנומינלית בתוספת 2%) מתוך כספי הפקדון. כן התחייב הבנק להעמיד אשראי בגובה של עד 7,000 ש"ח כמשיכת יתר (מתוך כספי הפקדון) באותם תנאים לכל עובד מדינה שפתח חשבון עו"ש בבנק והעביר אליו את משכורתו. הבנק יהיה רשאי להעמיד אשראי מתוך כספי הבנק בהיקף גבוה מ–7,000 ש"ח, בריבית שלא תעלה על פריים +1.4%.

העמלות אותן יהיה הבנק רשאי לגבות מוגבלות בהתאם לתנאי המכרז לסכומים הקבועים בנספח לו, כאשר חלק גדול מהשירותים הבנקאיים הקמעונאים יינתנו בחינם. לגבי שירותים אחרים שלא פורטו בהסכם יגבה הבנק לכל היותר 70% מהעמלה הקבועה בתעריפון הבנק.

על פי תנאי המכרז על הבנק לתת שירותים בנקאיים ב–50 סניפים לפחות וברשימת מקומות שנקבעו בתנאי המכרז. בנוסף, על הבנק להעמיד שירותים בנקאיים בתוך ארבעה חודשים מיום העמדת המקום לרשות הבנק על ידי הממשלה ב–4 סניפים המצויים במבנים ממשלתיים או במתחמי קריות הממשלה, כמפורט בהסכם וב–3 סניפים הנמצאים בבתי חולים. במקומות אלה מצויים כיום סניפים של בנק "יהב". ההסכם איננו כולל התחייבות של הממשלה לפנות סניפים אלה.

בעקבות הזכייה במכרז התפתחה תחרות בין הבנק לבין בנק "יהב" על מתן שירותים לעובדי המדינה, אשר באה לידי ביטוי, בין היתר, במסע פרסום של יהב לגיוס לקוחות חדשים ולשימור לקוחות קיימים מקרב עובדי המדינה, ובעתירות לבג"צ (ר' להלן).

על פי תנאי המכרז תחילתה של הפעילות נשוא המכרז הינה החל מיום 1 בינואר 2008, ועד למועד זה, על הבנק להיערך באופן שיוכל לתת שירותים בנקאיים כאמור לעובדי המדינה, בהיקף, בתנאים ובאיכויות שהוגדרו במכרז.

בסמוך לאחר הזכייה במכרז החל הבנק בהיערכות להתאמת מערכות המחשב של הבנק לפעילות הנדרשת על פי המכרז. כל הפיתוחים שנדרשו להתאמת מערכות המחשב הושלמו. במקביל, הושקע מאמץ רב בתחום הבינוי: שיפוץ סניפים והכשרת סניפים חדשים. הבנק עמד בלוחות הזמנים שנדרשו במכרז. עלות ההיערכות הראשונית בשנת 2007 למתן השירותים הסתכמה בכ–38 מיליון ש"ח, לא כולל את עלות כוח האדם בסניפים.

להערכת הבנק, עלות ההיערכות למתן השירותים בשנת 2008 תסתכם בכ–21 מיליון ש"ח נוספים. עלות זו עשויה להשתנות במידה וישתנה היקף ההשקעה בבינוי או בגיוס והכשרת כוח אדם.

בהתאם לתנאי המכרז, רשאי החשב הכללי, לפי שיקול דעתו, להעביר לבנק גם את תיק ההלוואות הקיים או חלקו. למיטב ידיעת הבנק, החשב הכללי החליט שבנק "יהב" ימשיך לטפל בתיק ההלוואות הקיים.

עתירה לבג"צ. ביום 25 ביולי 2007, הגיש בנק יהב עתירה לבג"צ נגד שר האוצר, החשב הכללי במשרד האוצר, המפקח על הבנקים ובנק דיסקונט. בעתירה עתר בנק יהב למתן צווים על תנאי כלהלן:

א. צו המופנה לשר האוצר ולחשב הכללי לביטול הדרישה שנשלחה לבנק יהב לפינוי סניפיו ממשרדי הממשלה.

ב. צו המופנה לשר האוצר, לחשב הכללי ולמפקח על הבנקים – מדוע לא יורו לבנק דיסקונט להימנע מהפעלת צוותים למתן שירותים בנקאיים מחוץ לסניפי הבנק, דהיינו במקומות העבודה של עובדי המדינה. לחילופין, מבקש בנק יהב להוציא צו המורה ליתן לו הזדמנות שווה והוגנת להפעיל צוותים דומים לאלה שיורשה בנק דיסקונט להפעיל.

ג. צו כנגד הוראת האוצר להפסקת ההסדר על פיו ניתנה לבנק יהב אפשרות לגבות החזרי הלוואות וכספים לחסכון באמצעות ניכוי משכר עובדי המדינה.

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

כמו כן עתר בנק יהב להוציא בדחיפות צו ביניים שימנע מתן אישור הפעלת צוותים מטעם בנק דיסקונט למתן שירותים בנקאיים מחוץ לסניפי דיסקונט, עד להכרעה סופית בעתירה, אלא אם כן יינתן גם לבנק יהב להפעיל צוותים מטעמו באותה מתכונת. טענתו העיקרית של בנק יהב היא שהחשב הכללי נותן לבנק דיסקונט זכויות עודפות, שאינן מתחייבות מן המכרז. עוד טוען בנק יהב בעתירתו כי בכך מתערב החשב הכללי, שלא כדין, בתחרות במגזר הבנקאי, וכי הצלחה בתחרות עם בנק דיסקונט על מגזר עובדי המדינה "הינה בנפשו".

ביום 15 באוגוסט 2007 החליט בית המשפט שהעתירה תידון בפני הרכב, במהלך חודש ספטמבר 2007. כמו כן קבע בית המשפט כי לאור הבהרות המדינה ושיקולי "מאזן הנוחות" לא יינתן, בשלב זה, צו ביניים כפי שנתבקש.

ביום 11 בספטמבר 2007 החליט בית המשפט לדחות את העתירה.

במסגרת ההחלטה הצהיר הבנק כי הוא פעל ויפעל על פי חוק ובהתאם להוראות המכרז, מבלי לפגוע בזכותו של בנק יהב לפנות למפקח על הבנקים בעניין זה.

ביום 24 בספטמבר 2007 התקבל היתר בנק ישראל לפתיחת 25 סניפים מיוחדים במסגרת היערכות הבנק ליישום תנאי המכרז. תוקף ההיתר פג ביום 31 בדצמבר 2007, וביום 1 בינואר 2008 ניתן לבנק היתר נוסף להפעלת סניפים מיוחדים, לפעילות עם לקוחות שהם עובדי מדינה. תוקף ההיתר עד ליום 30 באפריל 2008.

עתירה נוספת לבג"צ. ביום 13 בפברואר 2008 הגיש בנק יהב עתירה נוספת לבג"צ נגד שר האוצר, החשב הכללי במשרד האוצר ובנק דיסקונט. במסגרת העתירה התבקש בית המשפט להוציא צווים אשר נועדו לאפשר לבנק יהב זכות להמשיך ולנכות הלוואות, שיינתנו על ידו ישירות, מתלושי השכר של עובדי המדינה.

במסגרת העתירה טוען בנק יהב כי הקריטריונים החדשים שנקבעו על ידי החשב הכללי לניכוי ישירות מתלושי השכר של עובדי המדינה, הינם קריטריונים המפלים לטובה את בנק דיסקונט, ומהווים התערבות פסולה של החשב הכללי לטובת בנק דיסקונט בתחרות בין הבנקים. בנוסף עתר בנק יהב לקבלת צו ביניים שיאפשר לו להמשיך ולנכות הלוואת הניתנות על ידו, ישירות מתלושי השכר של עובדי המדינה, וזאת עד למתן הכרעה בעתירה. ביום 24 במרס 2008 החליט בג"צ כי אין מקום למתן צו ביניים.

המדינה והבנק הגישו את תשובותיהם לעתירה וביקשו לדחותה.

22. **השקעה בפעילות בחו"ל.** בחודש ספטמבר 2007 נחתם הסכם לביצוע השקעה בשתי חברות בבעלות מאיר חברה למכוניות ומשאיות בע"מ (להלן: "קבוצת מאיר"). הבנק, באמצעות דיסקונט שוקי הון והשקעות בע"מ, התחייב להשקיע סכום של עד 40 מיליון יורו בחברת מאיר (קשר) נדל"ן בע"מ (להלן: "מאיר נדל"ן") וסכום של עד 30 מיליון יורו בחברת מאיר אירופה בע"מ (להלן: "מאיר אירופה").

ההתחייבות האמורה של הבנק כפופה לכך שקבוצת מאיר תתחייב, במקביל, להשקיע סכום של עד 160 מיליון יורו במאיר נדל"ן וסכום של עד 120 מיליון יורו במאיר אירופה.

מאיר נדל"ן הינה חברת אחזקות שהוקמה בתחילת שנת 2007, והיא מרכזת את פעילות קבוצת מאיר בתחומי הנדל"ן היזמי בישראל ובעולם, לרבות בתחום המלונאות.

מאיר אירופה הינה חברת אחזקות שהוקמה בשנת 2006, והיא מרכזת את פעילות קבוצת מאיר בתחומי הליסינג, מסחר והשכרה ויבוא של מכוניות פרטיות, חדשות ומשומשות, במדינות אירופה. מאיר אירופה מחזיקה בזיכיון Hertz לתחום הליסינג בהונגריה ועשויה להיכנס בקרוב לפעילויות דומות גם במדינות נוספות.

ההשקעה בחברות האמורות תקנה לדיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ אחזקה בשיעור של 20% וזכות למינוי דירקטור אחד מתוך חמישה בכל אחת מהחברות.

עד ליום 31 בדצמבר 2007 השקיעה דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ סך של כ–7.3 מיליון יורו בשתי החברות מקבוצת מאיר.

20. פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון

כללי

1. העסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים כרוכות בסיכוני שוק, בסיכוני אשראי ובסיכוני נזילות.

א. פעילותו של הבנק חושפת אותו לסיכונים שונים ובכלל זה סיכוני שוק. סיכוני השוק כוללים בין היתר סיכוני בסיס, סיכוני ריבית, סיכונים לתנודתיות בשערי החליפין, במאפייני המיתאמים בין פרמטרים כלכליים שונים וכיו"ב. כחלק מהאסטרטגיה הכוללת של הבנק לניהול החשיפות שלו לסיכוני שוק כאמור לעיל, משלב הבנק בניהול הנכסים וההתחייבויות הפיננסיים שלו ובפעילותו כעושה שוק, מגוון רחב של מכשירים פיננסיים נגזרים. בין מכשירים פיננסיים נגזרים אלה כלולות עסקאות Forward, I.R.S, FRA, SWAP, אופציות שהבנק רוכש וכותב והמגינות מפני עליה או ירידה בשער החליפין של מטבע חוץ, אינפלציה, ריביות, מדדי מניות, אופציות משובצות וכיו"ב.

ב. סיכון האשראי בעסקאות אלו נובע מכך שהסכום הנקוב של העסקה אינו משקף בהכרח את סיכון האשראי שלה. סיכון זה נמדד על פי סכום ההפסד המירבי שעלול להיגרם לבנק אם הצד הנגדי לעסקה לא יעמוד בתנאיה, וזאת בניכוי הסכמי קיזוז בני אכיפה.

בחישוב השווי ההוגן הבנק מתחשב בסיכון האשראי של הצד הנגדי לעסקה, בהתייחס לשתי קטגוריות: לקוחות ובנקים, ובשים לב לסוג המוצר.

סיכון האשראי במהלך תקופת ההתקשרות נאמד בסכום עלות ההתקשרות בעסקה דומה, לו הוקמה במועד הדיווח עם אותו לקוח ולתקופה שנותרה עד למועד פקיעתה. מדיניות הבנק לגבי הבטחונות הנדרשים בגין פעילות הלקוח במכשירים פיננסיים נגזרים, דומה למדיניותו לגבי אשראי אחר, למעט בפעילות הלקוחות במסגרת המעו"ף. הבטחונות הם מסוגים שונים. כמו כן יכול הבנק להעניק ללקוח מסגרת ללא בטחונות, לפי העניין.

ג. סיכון נזילות שוק נובע מכך שלא תמיד ניתן לסגור את החשיפה במהירות, בעיקר בשווקים שסחירותם נמוכה.

2. אם נגזר אינו מיועד לגידור כשיר, הנגזר נרשם לפי שווי הוגן ושינויים בשוויו ההוגן נרשמים באופן שוטף בדוח רווח והפסד. חלק מהנגזרים האמורים מיועדים וכשירים כגידורי שווי הוגן וגידורי תזרים מזומנים, והאחרים נרכשים ונכתבים כאמור במסגרת ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק (ALM).

3. ייתכן והבנק יתקשר בחוזה שבפני עצמו אינו מכשיר נגזר אך הוא מכיל נגזר משובץ. לגבי כל חוזה, הבנק מעריך אם המאפיינים הכלכליים של הנגזר המשובץ אינם קשורים באופן ברור והדוק לאלה של החוזה המארח, ובודק האם מכשיר נפרד עם אותם תנאים כשל המכשיר המשובץ היה מקיים את ההגדרה של מכשיר נגזר. בהתקיים התנאים דלעיל, הנגזר המשובץ מופרד מהחוזה המארח, מטופל כנגזר בפני עצמו ומוצג במאזן יחד עם החוזה המארח לפי השווי ההוגן שלו, כאשר השינויים בשווי ההוגן שלו מדווחים באופן שוטף בדוח רווח והפסד. כאשר הבנק אינו יכול לזהות ולמדוד באופן מהימן נגזר משובץ לצורך הפרדה מהחוזה המארח, החוזה בשלמותו נרשם במאזן לפי שווי הוגן.

4. הבנק מתעד בכתב את כל יחסי הגידור בין מכשירים מגדרים לבין פריטים מגודרים, ואת המטרה והאסטרטגיה של ניהול הסיכונים באמצעות יצירת עסקאות הגידור השונות. התיעוד כולל זיהוי ספציפי של הנכס, ההתחייבות, ההתקשרות האיתנה או העסקה החזויה אשר יועדו כפריט המגודר וציון של האופן שבו המכשיר המגדר צפוי לגדר את הסיכונים הקשורים לפריט המגודר. הבנק מעריך את האפקטיביות של יחסי הגידור הן בתחילת הגידור והן על בסיס מתמשך, בהתאם למדיניות ניהול הסיכונים שלו.

5. הבנק מפסיק חשבונאות גידור מכאן ואילך כאשר:

א. נקבע שהנגזר אינו אפקטיבי עוד בקיזוז השינויים בשווי ההוגן או תזרימי המזומנים של פריט מגודר.

ב. נגזר פוקע, נמכר, מבוטל או ממומש.

ג. הנגזר מפסיק להיות מיועד כמכשיר מגדר, כיוון שקרוב לודאי שהעסקה החזויה לא תתבצע.

ד. התקשרות איתנה מגודרת אינה מקיימת עוד את ההגדרה של התקשרות איתנה.

ה. ההנהלה מבטלת את הייעוד של הנגזר כמכשיר מגדר.

כאשר חשבונאות גידור מופסקת כיוון שנקבע שהנגזר אינו כשיר עוד כגידור שווי הוגן אפקטיבי, הנגזר ימשיך להירשם במאזן לפי שוויו ההוגן, אך הנכס או ההתחייבות המגודרים לא יותאמו עוד בגין שינויים בשווי ההוגן. כאשר חשבונאות גידור מופסקת כיוון שהפריט המגודר

20. פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון (המשך)

אינו מקיים עוד את ההגדרה של התקשרות איתנה, הנגזר ימשיך להירשם במאזן לפי שוויו ההוגן, וכל נכס או התחייבות שנרשמו בהתאם להכרה של ההתקשרות האיתנה ייגרעו מהמאזן ויוכרו כרווח או כהפסד בדוח רווח והפסד לתקופה השוטפת.

הרווח או ההפסד נטו בגין הנגזרים הקשורים לגידור תזרים מזומנים שהופסק ימשיכו להיות מדווחים ברווח כולל אחר מצטבר, אלא אם קרוב לוודאי שהעסקה החזויה לא תתרחש עד תום תקופת הזמן המקורית שנקבעה (כפי שתועדה בתחילת יחס הגידור) או במהלך תקופת זמן של חודשיים נוספים לאחר מכן. למרות האמור לעיל, במקרים נדירים, קיומן של נסיבות מקלות, הקשורות לאופייה של העסקה החזויה והינן מחוץ לשליטה או להשפעה של הבנק, עשוי לגרום לכך שקרוב לוודאי שהעסקה החזויה תתרחש במועד שהוא לאחר תקופת הזמן של החודשיים הנוספים. במקרה זה הרווח או ההפסד נטו בגין הנגזר, הקשורים לגידור תזרים המזומנים שהופסק, ימשיכו להיות מדווחים ברווח כולל אחר מצטבר עד לסיווגם מחדש כאשר העסקה החזויה תשפיע על דוח רווח והפסד. אם קרוב לוודאי שהעסקה החזויה המגודרת לא תתרחש בין אם עד תום תקופת הזמן המקורית שנקבעה או במהלך תקופת הזמן הנוספת של חודשיים, והעסקה החזויה המגודרת אינה כשירה גם לחריג שתואר לעיל, הרווח או ההפסד בגין הנגזר, שדווחו ברווח כולל אחר מצטבר, יסווגו מחדש מיידית לדוח רווח והפסד.

גידורי שווי הוגן

6. הבנק מייעד נגזרים מסוימים כגידורי שווי הוגן. השינוי בשווי ההוגן של נגזרים, המגדרים חשיפה לשינוי בשווי הוגן של נכס או התחייבות, מוכר באופן שוטף בדוח רווח והפסד, כמו גם השינוי בשווי ההוגן של הפריט המגודר, שניתן לייחס אותו לסיכון המגודר.

בשנת 2007 לא נרשמה בבנק הוצאה בגין חוסר אפקטיביות הקשורה לגידורי שווי הוגן בסעיף "רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים" (בשנת 2006: 0.02 מיליון ש"ח).

גידורי תזרים מזומנים

7. הבנק מייעד נגזרים מסוימים כגידורי תזרים מזומנים. הטיפול החשבונאי בשינוי בשווי ההוגן של נגזרים, המגדרים חשיפה להשתנות תזרים מזומנים מנכס, מהתחייבות או מעסקה חזויה תלוי באפקטיביות של יחסי הגידור.

- החלק האפקטיבי של השינוי בשווי ההוגן של נגזר, המיועד לגידור תזרים מזומנים, מדווח תחילה בהון העצמי (מחוץ לדוח רווח והפסד) כמרכיב של רווח כולל אחר, ואחר כך, כאשר העסקה החזויה משפיעה על דוח רווח והפסד, הוא מסווג מחדש לדוח רווח והפסד.
- החלק הלא אפקטיבי של השינוי בשווי ההוגן של הנגזר המיועד כנ"ל מוכר מיידית בדוח רווח והפסד.

20. פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון (המשך)

א. היקף פעילות על בסיס מאוחד

	31 בדצמבר 2007				
	חוזי ריבית		חוזי מטבע חוץ	חוזים בגין מניות	חוזי סחורות ואחרים
	שקל–מדד	אחר			
	במיליוני שקלים חדשים				
1. סכום נקוב של מכשירים נגזרים					
א. נגזרים מגדרים[1]					
חוזי Forward	–	–	114	–	–
Swaps	–	995	–	–	–
סך הכל	–	995	114	–	–
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע	–	741	–	–	–
ב. נגזרים ALM[1][2]					
חוזי Futures	–	124	–	–	–
חוזי Forward	1,690	11,715	31,963	–	–
חוזי אופציה אחרים:					
אופציות שנכתבו	–	–	9	–	–
אופציות שנקנו	–	–	239	2	–
Swaps	–	38,136	3,653	–	–
סך הכל	1,690	49,975	35,864	2	–
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע	–	19,985		–	–
ג. נגזרים אחרים[1]					
חוזי Forward	60	1,299	639	1,805	255
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה:					
אופציות שנכתבו	–	–	1,097	5,140	–
אופציות שנקנו	–	–	1,053	5,140	–
חוזי אופציה אחרים:					
אופציות שנכתבו	–	1,389	12,394	352	84
אופציות שנקנו	–	1,430	11,575	364	103
Swaps	–	2,647	–	–	–
סך הכל	60	6,765	26,758	12,801	442
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע	–	334	–	–	–
ד. נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט					
חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט	–	–	6,929	–	–

הערות:
(1) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט.
(2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

20. פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון (המשך)

א. היקף פעילות על בסיס מאוחד (המשך)

	31 בדצמבר 2006				
	חוזי ריבית		חוזי	חוזים	חוזי סחורות
	שקל–מדד	אחר	מטבע חוץ	בגין מניות	ואחרים
	במיליוני שקלים חדשים				
א. נגזרים מגדרים[1]					
חוזי Forward	–	–*	175	–	–
חוזי אופציה אחרים:					
אופציות שנקנו	–	–*	6	–*	–*
Swaps	–	800*	–*	–	–
סך הכל	–	800	181	–	–
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע	–	770	–	–	–
ב. נגזרים ALM[1][2]					
חוזי Futures	–	216	–	–	–
חוזי Forward	340	2,616*	27,596	–	–
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה:					
אופציות שנקנו	–	–	–	1	–
חוזי אופציה אחרים:					
אופציות שנכתבו	–	–	43	–	–
אופציות שנקנו	–	37*	297	1	–
Swaps	–	16,190*	2,907*	–	–
סך הכל	340	19,059	30,843	2	
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע	–	7,797	–	–	–
ג. נגזרים אחרים[1]					
חוזי Futures	–	582	–	–	–
חוזי Forward	200	2,798	170	1,449	3,064
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה:					
אופציות שנכתבו	–	–	508	5,641	–
אופציות שנקנו	–	–	487	5,624	–
חוזי אופציה אחרים:					
אופציות שנכתבו	–	445	10,438	706	23
אופציות שנקנו	–	512	10,750	754*	24*
Swaps	–	983	–	–	–
סך הכל	200	5,320	22,353	14,174	3,111
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע	–	259	–	–	–
ד. נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט					
חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט	–	–	4,879	–	–

* סווג מחדש.

הערות:

(1) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט.

(2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

20. פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון (המשך)

א. היקף פעילות על בסיס מאוחד (המשך)

	31 בדצמבר 2007				
	חוזי ריבית		חוזי מטבע חוץ	חוזים בגין מניות	חוזי סחורות ואחרים
	שקל–מדד	אחר			
	במיליוני שקלים חדשים				
2. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים					
א. נגזרים מגדרים					
שווי הוגן ברוטו חיובי	–	18	2	–	–
שווי הוגן ברוטו שלילי	–	19	3	–	–
ב. נגזרים ALM					
שווי הוגן ברוטו חיובי	10	312	833	–	–
שווי הוגן ברוטו שלילי	22	342	806	–	–
ג. נגזרים אחרים					
שווי הוגן ברוטו חיובי	1	50	409	180	21
שווי הוגן ברוטו שלילי	1	72	360	170	20

	31 בדצמבר 2006				
	חוזי ריבית		חוזי מטבע חוץ	חוזים בגין מניות	חוזי סחורות ואחרים
	שקל–מדד	אחר			
	במיליוני שקלים חדשים				
א. נגזרים מגדרים					
שווי הוגן ברוטו חיובי	–	*11	4	*–	*–
שווי הוגן ברוטו שלילי	–	*19	*–	–	–
ב. נגזרים ALM					
שווי הוגן ברוטו חיובי	9	*90	451	–	–
שווי הוגן ברוטו שלילי	–	*153	*544	–	–
ג. נגזרים אחרים					
שווי הוגן ברוטו חיובי	–	58	303	*333	*35
שווי הוגן ברוטו שלילי	–	202	242	127	29

* סווג מחדש.

20. פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון (המשך)
ב. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה על בסיס מאוחד

	31 בדצמבר 2007				
	בורסה	בנקים	דילרים/ ברוקרים	אחרים	סך הכל
	במיליוני שקלים חדשים				
שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים[1]	58	1,010	47	721	1,836
בניכוי הסכמי קיזוז	19	–	–	145	164
יתרות מאזניות של נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים[2]	39	1,010	47	576	1,672
סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים[3]	144	8,657	68	2,090	10,959
סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים	183	9,667	115	2,666	12,631

הערות:
(1) מתוך זה שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים משובצים בסך 155 מיליוני ש"ח.
(2) מתוך זה יתרה מאזנית של מכשירים נגזרים העומדים בפני עצמם בסך 1,517 מיליוני ש"ח הכלולה בסעיף נכסים אחרים.
(3) סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה.

	31 בדצמבר 2006				
	בורסה	בנקים	דילרים/ ברוקרים	אחרים	סך הכל
	במיליוני שקלים חדשים				
שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים[1]	42	445	88	719	1,294
בניכוי הסכמי קיזוז	15	–	–	128	143
יתרות מאזניות של נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים[2]	27	445	88	591	1,151
סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים[3]	138	4,375	163	1,807	6,483
סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים	165	4,820	251	2,398	7,634

* סווג מחדש.
הערות:
(1) מתוך זה שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים משובצים בסך 277 מיליוני ש"ח.
(2) מתוך זה יתרה מאזנית של מכשירים נגזרים העומדים בפני עצמם בסך 874 מיליוני ש"ח הכלולה בסעיף נכסים אחרים.
(3) סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה.

20. פעילות במכשירים נגזרים-היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון (המשך)

ג. פירוט מועדי פרעון - סכומים נקובים: יתרות לסוף השנה על בסיס מאוחד

	31 בדצמבר 2007				
	עד 3 חודשים	מעל 3 חודשים ועד שנה	מעל שנה ועד 5 שנים	מעל 5 שנים	סך הכל
	במיליוני שקלים חדשים				
חוזי ריבית					
שקל–מדד	1,080	170	300	200	1,750
אחר	10,895	16,783	19,703	10,354	57,735
חוזי מטבע חוץ	42,993	19,705	3,442	3,525	69,665
חוזים בגין מניות	11,492	446	865	–	12,803
חוזי סחורות ואחרים	192	71	179	–	442
סך הכל	66,652	37,175	24,489	14,079	142,395

	31 בדצמבר 2006				
	עד 3 חודשים	מעל 3 חודשים ועד שנה	מעל שנה ועד 5 שנים	מעל 5 שנים	סך הכל
	במיליוני שקלים חדשים				
חוזי ריבית					
שקל–מדד	50	430	60	–	540
אחר	3,600	10,731	7,866	2,982	25,179
חוזי מטבע חוץ	32,299	20,976	2,884	2,097	58,256
חוזים בגין מניות	12,362	1,060	754	–	14,176
חוזי סחורות ואחרים	3,062	2	47	–	3,111
סך הכל	51,373	33,199	11,611	5,079	101,262

21. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

א. כללי

הוראת בנק ישראל בענין הערכת השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים (להלן: ההוראה) יושמה על פי השיטות וההנחות העיקריות שיתוארו להלן. אין בנתונים שיובאו להלן כדי להצביע על שוויו הכלכלי של הבנק, ואין הם מהווים נסיון לאמוד שווי זה.

ב. שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

לרוב המכשירים הפיננסיים בבנק לא ניתן לצטט "מחיר שוק" מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, בהתאם להוראה, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרימי המזומנים המהוונים בריבית נכיון בשיעור המבטא את אומדן רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי.

אומדן השווי ההוגן באמצעות הערכת תזרימי המזומנים העתידיים וקביעת שיעור ריבית הנכיון הינם סובייקטיביים. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים, הנתונים שיובאו להלן אינם בהכרח אינדיקציה לשווי המימוש של המכשיר הפיננסי ביום הדיווח.

הערכת תזרימי המזומנים העתידיים נעשתה לפי שיעורי הריבית התקפים למועד הדיווח ואינה מתחשבת בתנודתיות של שיעורי הריבית. תחת הנחת שיעורי ריבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיכול ויהיו שונים באופן מהותי. הדברים אמורים בעיקר לגבי המכשירים הפיננסיים בריבית קבועה או שאינם נושאים ריבית.

בנוסף, לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או ישולמו אגב הפעילות העסקית, ולא נכללה השפעת המס.

עוד יצויין כי יתכן והפער בין היתרה במאזן לבין הערכים המוצגים כשווי הוגן לא ימומש כיוון שברוב המקרים הבנק עשוי להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפרעון.

בשל כל אלו יש להדגיש כי אין בנתונים הכלולים בביאור זה כדי להצביע על שווי התאגיד הבנקאי כעסק חי.

יתר על כן, בשל הקשת הרחבה של טכניקות הערכה והאומדנים האפשריים ליישום במהלך ביצוע הערכת השווי ההוגן, ולאור השיטות וההנחות ששימשו ביישום ההוראה, יש להזהר בבחינת נתוני השווי ההוגן כשלעצמם, ובעריכת השוואות ערכי שווי הוגן בין בנקים שונים.

ג. השיטות וההנחות העיקריות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים

פקדונות בבנקים, איגרות חוב ומלוות שאינם נסחרים ואשראי לממשלה – היוון תזרימי מזומן עתידיים לפי שיעורי ריבית שבהם הבנק ביצע עסקאות דומות במועד הדיווח.

ניירות ערך סחירים – שווי שוק או ציטוטים של ספקי מידע.

אשראי לציבור – השווי ההוגן של יתרת האשראי לציבור נאמד לפי שיטת הערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים מנוכים בשיעור נכיון מתאים. יתרת האשראי פולחה לקטגוריות הומוגניות, אשר תזרימי המזומנים שלהן הוונו בשיעור ריבית המשקף את אומדן רמת הסיכון הגלומה באשראי באותה קטגוריה.

הפילוח לקטגוריות הומוגניות במגזר העסקי נעשה, ככל האפשר, בהתבסס על מודל דירוג המשמש כיום את הבנק, אשר בוחן את רמת הסיכון הגלומה בחוב לאור מדדים כספיים ואחרים. יצוין כי ליום 31 בדצמבר 2007 דרג הבנק כ–94% מהחבות אשר יש צורך לדרגה בהתאם להוראות המפקח על בנקים (31.12.06: כ–94%).

בחלק מהמקרים, בהיעדר נתוני דירוג, נעשה הפילוח כאמור בהתבסס על הערכה כוללת של רמת הסיכון בהתאם לענפי המשק בהם מסווגים עסקי הלקוחות. בהקשר זה יוטעם כי רמת הסיכון הכללית הנאמדת לגבי ענף מסויים אינה זהה בהכרח לרמת הסיכון של לקוח מסויים הפועל באותו ענף, כל שכן לרמת הסיכון באשראי שהבנק מעמיד לו.

שיעורי הריבית ששימשו בהיוון נקבעו, בדרך כלל, לפי שיעורי הריבית לפיהם נעשו בבנק עסקאות דומות במועד הדיווח. ביתרות האשראי לתקופה קצרה (תקופה מקורית של עד שלושה חודשים) או ביתרות בריבית שוק משתנה (פריים, ליבור וכיו"ב), הונח שהיתרה במאזן משקפת את השווי ההוגן.

21. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסים (המשך)

השווי ההוגן של חובות בעייתיים, לאחר ניכוי ההפרשות לחובות מסופקים, חושב תוך שימוש בשיעורי ריבית נכון המשקפים את סיכון האשראי הגבוה הגלום בהם. בכל מקרה שיעורי נכיון אלה לא פחתו משיעור הריבית הגבוה המשמש את הבנק בעסקאותיו במועד הדיווח. חובות בעייתיים ללא מועד פרעון הוצגו בהתאם לערכם בספרי הבנק, כיוון שבנסיבות הענין לא היה זה מעשי לאמוד את עיתוי וקצב ההחזר, ולפיכך לא נערך בגינם תחשיב של תזרים המזומנים הצפוי.

ההפרשה הכללית, ההפרשה הנוספת וההפרשה המיוחדת לחובות מסופקים לא נוכו מיתרות האשראי לצורך חישוב תזרים המזומנים בהערכת השווי ההוגן.

פקדונות, איגרות חוב וכתבי התחייבות – בשיטת היוון תזרימי מזומן עתידיים לפי שיעור ריבית בו הבנק מגייס פקדונות דומים, או בהנפקות איגרות חוב וכתבי התחייבות דומים, על ידי הבנק, במועד הדיווח. כתבי התחייבות נדחים סחירים מוצגים לפי שווי שוק.

מכשירים פיננסיים (למעט מכשירים פיננסיים נגזרים ומכשירים פיננסיים סחירים) לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים ובריבית שוק משתנה – הונח שהיתרה במאזן משקפת את השווי ההוגן.

מכשירים פיננסיים נגזרים – מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק וכאשר קיימים שווקים בהם נסחר המכשיר, ההערכה נעשתה לפי השוק הפעיל ביותר.

מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו לפי מודלים המשמשים את הבנק בפעילותו השוטפת והלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי: סיכון שוק, סיכון אשראי וכיו"ב. ההתחשבות בסיכון האשראי של הצד הנגדי לעסקה נעשית בהתייחס לשתי קטגוריות: לקוחות ובנקים, ובשים לב לסוג המוצר.

מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים בהם היתרה מייצגת סיכון אשראי – השווי ההוגן מוצג בהתאם ליתרה המאזנית של העמלות בעסקאות הנ"ל המהוות קירוב לשווי הוגן. השווי ההוגן של ההתחייבויות הבלתי חוזרות למתן אשראי, שאושרו ועדיין לא ניתנו, אינו שונה מהותית משווין של התחייבויות אלה כפי שהן מוצגות בביאור 19 א'.

הבנק וחברות הבת הבנקאיות בישראל מציגים את היתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים. חברה בת בנקאית בחו"ל מציגה את היתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בארה"ב, שאינם שונים מהותית מהוראות המפקח. בדוחות המאוחדים לא נוכתה ההפרשה הכללית של החברה הבת מיתרות האשראי בהערכת השווי ההוגן.

21. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסים (המשך)

ד. ההרכב במאוחד

	31 בדצמבר 2007			
	יתרה במאזן			
	(1)	(2)	סך הכל	שווי הוגן
	במיליוני שקלים חדשים			
נכסים פיננסיים				
מזומנים ופקדונות בבנקים	18,254	1,596	19,850	19,832
ניירות ערך	33,023	3,346	36,369	36,377
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	346	–	346	346
אשראי לציבור	53,672	48,227	101,899	101,919
אשראי לממשלה	11	363	374	311
נכסים פיננסיים אחרים	1,862	–	1,862	1,862
סך כל הנכסים הפיננסיים	107,168	53,532	160,700	160,647
התחייבויות פיננסיות				
פקדונות הציבור	82,653	47,865	130,518	131,050
פקדונות מבנקים	4,264	808	5,072	5,072
פקדונות הממשלה	37	88	125	127
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	1,462	4,433	5,895	5,889
כתבי התחייבות נדחים	1,142	6,295	7,437	7,546
התחייבויות פיננסיות אחרות	7,973	–	7,973	7,973
סך כל ההתחייבויות הפיננסיות	97,531	59,489	157,020	157,657

	31 בדצמבר 2006			
	יתרה במאזן			
	(1)	(2)	סך הכל	שווי הוגן
	במיליוני שקלים חדשים			
נכסים פיננסיים				
מזומנים ופקדונות בבנקים	*24,098	1,002	25,100	*25,212
ניירות ערך	*33,990	4,783	38,773	*38,741
אשראי לציבור	*50,503	*39,594	90,097	*90,344
אשראי לממשלה	*317	7	324	*323
נכסים פיננסיים אחרים	1,345	–	1,345	1,345
סך כל הנכסים הפיננסיים	110,253	45,386	155,639	155,965
התחייבויות פיננסיות				
פקדונות הציבור	83,728	46,789	130,517	130,725
פקדונות מבנקים	7,420	679	8,099	8,147
פקדונות הממשלה	36	83	119	117
כתבי התחייבות נדחים	1,146	5,156	6,302	6,530
התחייבויות פיננסיות אחרות	6,769	–	6,769	6,769
סך כל ההתחייבויות הפיננסיות	99,099	52,707	151,806	152,288

* סווג מחדש

הערות:

(1) מכשירים פיננסיים שבהם היתרה היא אומדן לשווי הוגן – מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי שוק, או מכשירים לתקופה מקורית של עד 3 חודשים או על בסיס ריבית שוק משתנה בתדירות של עד 3 חודשים.

(2) מכשירים פיננסיים אחרים.

21. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסים (המשך)

ה. ההרכב בבנק

	31 בדצמבר 2007			
	יתרה במאזן			
	(1)	(2)	סך הכל	שווי הוגן
	במיליוני שקלים חדשים			
נכסים פיננסיים				
מזומנים ופקדונות בבנקים	15,757	8,477	24,234	24,467
ניירות ערך	17,175	–	17,175	17,175
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	346	–	346	346
אשראי לציבור	31,081	28,493	59,574	59,323
אשראי לממשלה	–	363	363	301
נכסים פיננסיים אחרים	1,465	–	1,465	1,465
סך כל הנכסים הפיננסיים	65,824	37,333	103,157	103,077
התחייבויות פיננסיות				
פקדונות הציבור	65,336	27,294	92,630	92,789
פקדונות מבנקים	2,606	435	3,041	3,050
פקדונות הממשלה	20	17	37	37
איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	947	2,890	3,837	3,927
התחייבויות פיננסיות אחרות	4,250	–	4,250	4,250
סך כל ההתחייבויות הפיננסיות	73,159	30,636	103,795	104,053

	31 בדצמבר 2006			
	יתרה במאזן			
	(1)	(2)	סך הכל	שווי הוגן
	במיליוני שקלים חדשים			
נכסים פיננסיים				
מזומנים ופקדונות בבנקים	*20,269	7,356	27,625	*27,870
ניירות ערך	16,891	–	16,891	16,891
אשראי לציבור	25,534	25,933	51,467	51,488
אשראי לממשלה	*306	7	313	*312
נכסים פיננסיים אחרים	833	–	833	833
סך כל הנכסים הפיננסיים	63,833	33,296	97,129	97,394
התחייבויות פיננסיות				
פקדונות הציבור	57,731	26,979	84,710	84,954
פקדונות מבנקים	4,950	576	5,526	5,536
פקדונות הממשלה	–	5	5	5
כתבי התחייבות נדחים	963	2,917	3,880	4,037
התחייבויות פיננסיות אחרות	3,309	–	3,309	3,309
סך כל ההתחייבויות הפיננסיות	66,953	30,477	97,430	97,841

* סווג מחדש.

הערות:

(1) מכשירים פיננסיים שבהם היתרה היא אומדן לשווי הוגן – מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי שוק, או מכשירים לתקופה מקורית של עד 3 חודשים או על בסיס ריבית שוק משתנה בתדירות של עד 3 חודשים.

(2) מכשירים פיננסיים אחרים.

22. בעלי ענין וצדדים קשורים של הבנק וחברות מאוחדות שלו

א. יתרות

	31 בדצמבר 2007									
	בעלי ענין[1]						צדדים קשורים המוחזקים ע"י הבנק			
	מחזיקי מניות בעלי שליטה		דירקטורים ומנהל כללי[2]		מחזיקי מניות אחרים		חברות כלולות		אחרים[3]	
	(4)	(5)	(4)	(5)	(4)	(5)	(4)	(5)	(4)	(5)
	במיליוני שקלים חדשים									
נכסים										
ניירות ערך[6]	–	–	–	–	–	–	–	–	15	15
אשראי לציבור	–[א]	–[א]	8	8	19	22	417	433	48	62
פקדונות בבנקים	–	–	–	–	–	–	–	422	–	–
השקעות בחברות כלולות[6]	–	–	–	–	–	–	2,008	2,008	–	–
נכסים אחרים	–	–	–	–	–	–	6	11	–	–
התחייבויות										
פקדונות הציבור	6	12	1	2	29	48	351	761	167	1,045
פקדונות מבנקים	–	–	–	–	–	–	253	499	–	1
כתבי התחייבות נדחים	–	–	–	–	–	–	6	21	24	172
התחייבויות אחרות	–	–	–	–	–	–	9	12	–	–
מניות (כלול בהון העצמי)	2,393	2,393	–	–	–	–	–	–	–	–
סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים[7]	3	3	1	1	1	2	1,576	1,681	42	178

(א) בנוסף נתן בעל שליטה ערבות אישית בסך 30 מיליון ש"ח לאשראי שקיבל צד ג'.
הערות לטבלה ראה לאחר סעיף ד'.

22. בעלי ענין וצדדים קשורים של הבנק וחברות מאוחדות שלו (המשך)

א. יתרות (המשך)

	31 בדצמבר 2006									
	בעלי ענין[1]						צדדים קשורים המוחזקים ע"י הבנק			
	מחזיקי מניות בעלי שליטה		דירקטורים ומנהל כללי[2]		מחזיקי מניות אחרים		חברות כלולות		אחרים[3]	
	(4)	(5)	(4)	(5)	(4)	(5)	(4)	(5)	(4)	(5)
	במיליוני שקלים חדשים									
נכסים										
ניירות ערך[6]	–	–	–	–	–	–	1	2	14	14
אשראי לציבור	–(א)	–(א)	8	8	*15	*105	488	488	*100	*53
פקדונות בבנקים	–	–	–	–	–	–	–	4	–	–
השקעות בחברות כלולות[6]	–	–	–	–	–	–	1,367	1,367	–	–
נכסים אחרים	–	–	–	–	–	–	2	2	8	8
התחייבויות										
פקדונות הציבור	–	–	2	3	85	143	356	356	1,704	1,870
פקדונות מבנקים	–	–	–	–	–	–	*187	350	–	–
כתבי התחייבות נדחים	–	–	–	–	–	–	20	26	161	210
מניות (כלול בהון העצמי)	2,071	2,071	–	–	–	–	–	–	–	–
סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים[7]	4	4	–	–	–	–	456	456	447	447

(א) בנוסף נתן בעל שליטה ערבות אישית בסך 37 מיליון ש"ח לאשראי שקיבל צד ג'.
* סווג מחדש.
הערות לטבלה ראה לאחר סעיף ד'.

22. בעלי ענין וצדדים קשורים של הבנק וחברות מאוחדות שלו (המשך)

ב. תמצית תוצאות עסקיות עם בעלי ענין וצדדים קשורים

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007				
	בעלי ענין[1]	צדדים קשורים המוחזקים על ידי הבנק			
	מחזיקי מניות בעלי שליטה	דירקטורים ומנהל כללי[2]	מחזיקי מניות אחרים	חברות כלולות	אחרים[3]
	במיליוני שקלים חדשים				
תוצאות פעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים*	–	–	–	(9)	(22)
הכנסות תפעוליות ואחרות	–	–	–	4	107[8]
הוצאות תפעוליות ואחרות**	–	(38)	–	(2)	–
רווח נטו, מפעולות בלתי רגילות	–	–	–	50	–
סך הכל	–	(38)	–	43	85

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2006				
	בעלי ענין[1]	צדדים קשורים המוחזקים ע"י הבנק			
	מחזיקי מניות בעלי שליטה	דירקטורים ומנהל כללי[2]	מחזיקי מניות אחרים	חברות כלולות	אחרים[3]
	במיליוני שקלים חדשים				
תוצאות פעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים*	–	1	2	(14)	(32)
הכנסות תפעוליות ואחרות	–	–	–	1	189[8]***
הוצאות תפעוליות ואחרות**	–	(15)	–	(4)	–
סך הכל	–	(14)	2	(17)	157

* ראה סעיף ד'.
** ראה סעיף ג'.
*** סווג מחדש.

ג. הטבות לבעלי ענין מהבנק ומחברות מוחזקות

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
	2007		2006	
	דירקטורים ומנהל כללי[2]		דירקטורים ומנהל כללי[2]	
	סך ההטבות	מספר מקבלי ההטבה	סך ההטבות	מספר מקבלי ההטבה
	במיליוני שקלים חדשים			
בעלי ענין המועסקים בבנק או מטעמו	35	2	12	3*
דירקטורים שאינם מועסקים בבנק או מטעמו	2	16**	3***	20**
סך הכל	37	18	15	23

* כולל יו"ר הדירקטוריון שפרש בסוף ינואר 2006.
** כולל 3 ו-6 דירקטורים שפרשו במהלך שנת 2007 ו-2006 בהתאמה.
*** כולל תשלום בסך 130,000 דולר ששולם לדירקטור בבנק בגין כהונתו כדירקטור אי די בי ניו יורק, אשר במועד התשלום טרם אושר באורגנים המוסמכים של הבנק. בחודש דצמבר 2007 אושר התשלום על ידי ועדת הביקורת של הבנק, והוא כפוף לאישור האסיפה הכללית.
הערות לטבלאות ראה לאחר סעיף ד'.

22. בעלי ענין וצדדים קשורים של הבנק וחברות מאוחדות שלו (המשך)

ד. תוצאות פעולות מימון (לפני ההפרשות לחובות מסופקים) בעסקאות של הבנק וחברות מאוחדות שלו עם בעלי ענין וצדדים קשורים*

	המאוחד			מזה – מחברות כלולות		
	2007	2006	2005	2007	2006	2005
	במיליוני שקלים חדשים					
א. בגין נכסים						
מאשראי לציבור	11	44	34	7	5	4
סך הכל	11	44	34	7	5	4
ב. בגין התחייבויות						
על פקדונות הציבור	(28)	(58)	(54)	(8)	(1)	(2)
על פקדונות מבנקים	(11)	(3)	(6)	(11)	(3)	(6)
על איגרות–חוב וכתבי התחייבות נדחים	(8)	(11)	(17)	(2)	–	(1)
התחייבויות אחרות	–	(1)	–	–	(1)	–
סך הכל	(47)	(73)	(77)	(21)	(5)	(9)
ג. בגין מכשירים פיננסים נגזרים						
הכנסות (הוצאות) מימון מעסקות אחרות	6	(14)	1	6	(14)	1
סך הכל	6	(14)	1	6	(14)	1
ד. אחר						
הוצאות מימון אחרות	(1)	–	–	(1)	–	–
סך הכל	(1)	–	–	(1)	–	–
סך כל הוצאות מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים	(31)	(43)	(42)	(9)	(14)	(4)

* בגין עסקאות שנעשו באותם תנאים אשר היו מתקיימים גם לו עסקאות אלה היו נעשות עם מי שאינו בעל ענין או צד קשור.

הערות לביאור 22 א', ב', ג':

(1) בעל ענין – כהגדרתו בחוק ניירות ערך.
צד קשור – כהגדרתו בגילוי דעת 29 של לשכת רואי חשבון בישראל, שאינו בעל ענין.

(2) לרבות בני זוג וקטיניהם.

(3) תאגיד שהתאגיד הבנקאי מחזיק בו 10% או יותר מהון המניות המונפק שלו או מכוח ההצבעה בו, או רשאי למנות 10% או יותר מהדירקטורים שלו או רשאי למנות את המנהל הכללי, ותאגיד אחר שצד קשור מחזיק בו 25% או יותר מהון המניות המונפק שלו או מכוח ההצבעה בו או מהסמכות למנות דירקטורים.

(4) יתרה לתאריך המאזן.

(5) היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה, על בסיס יתרות שהיו בכל סופי החודשים.

(6) פירוט של סעיפים אלה כלול גם בביאורים כדלקמן:

ניירות ערך	ביאור 3
השקעות בחברות מוחזקות	ביאור 6
ערבויות	ביאור 19א'

(7) סיכוני אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות של לווה.

(8) הכנסות שנתקבלו מקופות גמל המנוהלות על ידי הבנק ועל ידי חברה מאוחדת.

22. בעלי ענין וצדדים קשורים של הבנק וחברות מאוחדות שלו (המשך)
ה. נתונים על קופות גמל לפי מאזניהן שלא אוחדו:

	31 בדצמבר	
	2007	2006
	במיליוני שקלים חדשים	
1. בניהול דיסקונט ניהול קופות גמל בע"מ והבנק:[1]		
סך כל זכויות העמיתים	–	30,947
השקעות בניירות–ערך של בעלי ענין וצדדים קשורים	–	515
פקדונות בבנק, בחברות מאוחדות וקשורות שלו	–	1,497
שטרי הון	–	142
דמי–ניהול	65	114
2. בניהול בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ[2]:		
סך כל זכויות העמיתים	–	3,778
השקעות בניירות–ערך של בעלי ענין וצדדים קשורים	–	66
פקדונות בבנק ובחברות מאוחדות שלו	–	257
דמי–ניהול	26	26

הערות:
(1) לרבות "קהל" – קרן השתלמות לעובדים בע"מ ו"קהל" – ניהול קרנות השתלמות (1996) בע"מ בניהול משותף עם בנק לאומי לישראל בע"מ. בחודש יוני 2007 הושלמה העסקה למכירת פעילות קופות הגמל של הבנק (ר' ביאור 6 ה' 3 לעיל). בחודש יולי 2007 הושלמה העסקה למכירת פעילות קרנות ההשתלמות של "קהל".
(2) בחודש דצמבר 2007 הושלמה העסקה למכירת השליטה (51%) בפעילות קופות הגמל של בנק מרכנתיל דיסקונט.
ר' גם ביאור 19 ג' 2.

ו. במהלך התקופה החל מיום 31 באוקטובר 1993 ועד ליום 31 בינואר 2006 החזיקה מדינת ישראל ברוב המניות בבנק (ביום 31 בדצמבר 2005 היא החזיקה ב–57.09% מהמניות). המפקח על הבנקים פטר את הבנק מהגדרת המדינה "כבעלי ענין" בבנק, ובהתאם לכך לא ניתנות יתרות ועסקאות של המדינה ושל חברות שבשליטתה.

ז. ביום 31 בינואר 2006 עברה השליטה בבנק לקבוצת ברונפמן שראן (לפרטים נוספים ר' ביאור 32 להלן).

ח. חוזה אישי עם יו"ר הדירקטוריון ועם המנכ"ל. ביום 26 במרס 2006 החליט דירקטוריון הבנק, לאשר את התקשרות הבנק בחוזה אישי עם יו"ר הדירקטוריון. תקופתו של החוזה האישי לחמש שנים, החל מיום 6 בפברואר 2006, ולאחר מכן הוא יתחדש מאליו לפרק זמן בלתי קצוב, עד לביטולו. אם יבטל הבנק את החוזה טרם שחלפה תקופת חמש השנים, יהיה יו"ר הדירקטוריון זכאי לפיצוי בסכום השווה לתשלום משכורתו המלאה, לרבות ההטבות וההפרשות (כמפורט בחוזה), ליתרת תקופת חמש השנים, וכן לחלק יחסי מהבונוס השנתי עבור השנה בה בוטל החוזה.

בחוזה נקבע גם, בין היתר, כי הבנק יעניק ליו"ר הדירקטוריון, עבור כל שנה שבה יכהן בתפקידו זה, החל משנת 2006 וכל עוד החוזה עמו בתוקף, מענק מיוחד (להלן: "הבונוס השנתי"), שייגזר משיעור התשואה השנתי על ההון, בשיעורים שינועו בין 0.45% מהרווח השנתי הנקי, אם שיעור התשואה השנתית יעלה על 8.5%, ועד שיעור מירבי של 0.70% מן הרווח השנתי הנקי, אם שיעור התשואה השנתי יהיה 13% או יותר. דירקטוריון הבנק רשאי לנטרל רווחים או הפסדים חריגים, שאינם נובעים מפעילות שוטפת, לצורך חישוב שיעור התשואה השנתית על ההון.

לפרטים בדבר הצעה להקצאת כתבי אופציה ליו"ר הדירקטוריון של הבנק, במסגרת תכנית אופציות לנושאי משרה בבנק, ר' ביאור 13.

דירקטוריון הבנק החליט ביום 26 למרס 2006 לאשר תיקון לחוזה האישי עם המנהל הכללי של הבנק, באופן שיכלול הוראות זהות להוראות אשר תוארו לעיל.

שכרו ותנאי העסקתו של יו"ר הדירקטוריון הונחו על סדר יומה של אסיפה כללית מיוחדת של בעלי המניות של הבנק, אשר זומנה ליום 26 באפריל 2006. ביום 26 במרס 2006 הודיעה המדינה על הסכמתה לתנאי העסקתו של יו"ר הדירקטוריון, ועל הסכמתה להצביע מכוח מניות האופציה יחד עם בעלי השליטה בבנק, (לפרטים בדבר הודעה על ביטול ההסכמה האמורה שנמסרה ביום 20 ביוני 2006, ר' ביאור 13 ד' (2) לעיל).

22. בעלי ענין וצדדים קשורים של הבנק וחברות מאוחדות שלו (המשך)

כמפורט בביאור 13 ד' (2) לעיל, לבקשת יו"ר הדירקטוריון והמנכ"ל, תוכנית התגמול שלהם הוסרה מסדר יומה של האסיפה הכללית האמורה והיא הובאה לדיון מחודש באורגנים המוסמכים של הבנק.

אישור תנאי ההתקשרות עם יו"ר הדירקטוריון והמנכ"ל. ביום 30 בינואר 2007 אישרה ועדת הביקורת של הבנק תכנית תגמול כוללת ליו"ר הדירקטוריון ולמנכ"ל. תכנית התגמול גובשה על ידי ועדת כח אדם של הדירקטוריון אשר בחנה, בין היתר, תכניות תגמול של חברות גדולות בארץ ובעולם, גיבשה (בעזרת מומחים ששכרה לעניין זה) מספר מודלים של תגמול, וערכה ניתוחי רגישות לגביהם, גם לאור נתוני שנים קודמות. כמו כן ניהלו נציגיה משא ומתן עם יו"ר הדירקטוריון והמנכ"ל, והכל מתוך הערכה רבה לפעילותם של יו"ר הדירקטוריון והמנכ"ל והחשיבות הגדולה שהבנק מייחס להמשך הפעילות של שניהם בבנק.

תכנית התגמול שאושרה על ידי ועדת הביקורת אינה דומה (בתנאיה ובסכומים הנגזרים ממנה) לתכנית התגמול שאושרה כאמור בחודש מרס 2006, והיא נבחנה ללא תלות בה. תכנית התגמול הינה לתקופה של 5 שנים (החל מחודש פברואר 2006) והיא כוללת מרכיבי תגמול לזמן קצר (שכר ובונוסים שנתיים) ותגמול לזמן ארוך (תכנית אופציות). הזכאות לבונוסים שנתיים ולתכנית האופציות קשורה לביצועים של קבוצת דיסקונט (אשר נמדדים באמצעות מספר פרמטרים, מרביתם פרמטרים המודדים שיעורי שינוי) ולתשואה של מניות הבנק, הן כשלעצמם והן בהשוואה לקבוצות הבנקאיות הגדולות האחרות. הזכאות לבונוסים שנתיים מוגבלת בתקרות כספיות.

ככלל (למעט בפרמטרים מסויימים הקשורים למענקים אשר מוצע לתיתם למנכ"ל בעת פרישה) נשמרה צמידות בתגמול המוצע ליו"ר הדירקטוריון ולמנכ"ל.

בחודש פברואר 2007 פנה הבנק לבעלי מניותיו העיקריים (בעלי השליטה בבנק מזה, והחשב הכללי במשרד האוצר ונכסים מ.י. בע"מ מזה) וביקש לקבל את עמדתם בקשר לנושאים אלה. ביום 1 ביולי 2007 הודיעו החשב הכללי במשרד האוצר ומנכ"ל נכסים מ.י. על הסכמתם לתוכנית התגמול של יו"ר הדירקטוריון, לרבות תוכנית האופציות המוצעת לו, לתוכנית האופציות למנכ"ל ולהגדלת ההון הרשום של הבנק.

הסכם העסקה של יו"ר הדירקטוריון של הבנק. ביום 18 ביולי 2007 החליט דירקטוריון הבנק, לאחר שנתקבל לכך אישור ועדת הביקורת של הבנק, לאשר את התקשרות הבנק בחוזה עבודה אישי עם יו"ר הדירקטוריון של הבנק.

תקופתו של חוזה ההעסקה אמורה הייתה להיות למשך חמש שנים, החל מיום 6 בפברואר 2006 (המועד בו החלה כהונתו כיו"ר הדירקטוריון) ועד ליום 5 בפברואר 2011 (להלן: "תקופת ההסכם הקצובה"), ולאחר מכן הוא אמור היה להתחדש מאליו לפרק זמן של שנה אחת בכל פעם, עד שיבוטל על ידי מי מהצדדים בהודעה מוקדמת של שלושה חדשים מראש. הסכם ההעסקה של יו"ר הדירקטוריון אושר באסיפה כללית מיוחדת מיום 26 באוגוסט 2007. האסיפה האמורה החליטה כי חוזה ההעסקה יהיה לתקופה שמיום 6 בפברואר 2006 ועד ליום 5 בפברואר 2011, ולא יתחדש מאליו לפרק זמן של שנה אחת בכל פעם לתקופה נוספת.

בהסכם נקבע פיצוי שיינתן ליו"ר הדירקטוריון אם תופסק כהונתו על ידי הבנק לפני תום תקופת ההסכם הקצובה או אם תהיה פגיעה מהותית בסמכויותיו, בסכום השווה לתשלום משכורתו המלאה לרבות הטבות והפרשות, כמפורט בחוזה ההעסקה, וזאת עבור יתרת התקופה עד למועד הקובע. בנוסף, יהיה יו"ר הדירקטוריון זכאי לחלק יחסי מן הבונוס השנתי עבור השנה שבה בוטל חוזה ההעסקה.

עוד נקבע כי יו"ר הדירקטוריון יהיה זכאי למענק אם יסיים את כהונתו, בין ביוזמתו ובין ביוזמת הבנק, והכל אם לא עשה כן בנסיבות בהן הפר חובת אמונים כלפי הבנק. המענק יהיה בסכום השווה ל–12 חדשי משכורת, לרבות ההטבות וההפרשות כמפורט בחוזה ההעסקה.

יו"ר הדירקטוריון יועסק במשרה מלאה, ולא יהא רשאי לעסוק בעיסוק נוסף בשכר, אלא אם קיבל לכך את הסכמת הדירקטוריון.

משכורתו החדשית תהיה כ–178,700 ש"ח ברוטו, והיא תעודכן מדי שלושה חדשים על פי שיעור עלית מדד המחירים לצרכן, לעומת המדד שפורסם ביום 15 בינואר 2006.

בהסכם ההעסקה נקבע כי הבנק יעניק ליו"ר הדירקטוריון מדי שנה החל משנת 2006, ועד שנת 2010, מענק מיוחד, כמפורט להלן.

עוד נקבע בהסכם כי יו"ר הדירקטוריון יהיה זכאי לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב הולם, הוצאות אירוח, הפרשות סוציאליות (פיצויי פיטורין, תגמולים, אבדן כושר עבודה ותשלום לקרן השתלמות) והטבות נוספות.

ההסכם כולל גם הוראות בדבר חובות המוטלות על יו"ר הדירקטוריון, וביניהן הוראות בדבר תקופת צינון של שלושה חדשים וחובת שמירה על סודיות.

הסכם העסקה חדש למנכ"ל הבנק. ביום 18 ביולי 2007 אישר דירקטוריון הבנק, לאחר שנתקבל לכך אישור ועדת הביקורת של הבנק, חוזה עבודה אישי חדש למנכ"ל הבנק (חלף חוזה עבודה קודם שהיה לו), הדומה בעיקרו לחוזה האישי של יו"ר הדירקטוריון של הבנק, למעט לגבי

22. בעלי ענין וצדדים קשורים של הבנק וחברות מאוחדות שלו (המשך)

העניינים שלהלן: ההסכם הינו לתקופה של חמש שנים, החל מיום 1 בפברואר 2006, ולאחר מכן הוא יתחדש מאליו לפרק זמן של שנה אחת בכל פעם. המנכ"ל יהיה זכאי, בתנאים מסוימים שנקבעו בהסכם, למענק פרישה נוסף בסכום השווה ל–24 חודשי משכורת, לרבות ההטבות וההפרשות כמפורט בחוזה ההעסקה. המנכ"ל יהיה זכאי גם למענק התמדה מיוחד בשל תקופת כהונתו בבנק (בהתחשב בשנות כהונתו הקודמות), וזאת אם יכהן בתפקידו 5 שנים רצופות החל מיום 1 בפברואר 2006 ועד למועד הקובע. המענק יהיה בסכום השווה ל–12 חודשי משכורת (ללא ההפרשות הסוציאליות או האחרות הנלוות אליהן).

תוכנית בונוסים ליו"ר הדירקטוריון ולמנכ"ל הבנק. בהסכם ההעסקה של יו"ר הדירקטוריון ושל מנכ"ל הבנק נקבע כי הבנק יעניק לכל אחד מהם מדי שנה החל משנת 2006, ועד שנת 2010, מענק מיוחד אשר לא יעלה על סכום של פי שניים מהמשכורת השנתית שלהם (להלן: "תקרת הבונוס השנתי"). הבונוס השנתי יינתן רק בגין שנה שבה הצביעו דוחותיו הכספיים של הבנק על רווח נקי.

הבונוס השנתי יחושב על פי חמישה מדדים אשר פורטו בהסכם, כאשר תקרת הבונוס השנתי בגין כל מדד תהיה 25% מתקרת הבונוס השנתי. הבונוס השנתי לגבי כל אחד מהמדדים ייקבע בהתאם לתוצאות הפעילות בתקופת המדידה, באופן שלגבי כל מדד ייקבעו יעד סף, יעד מטרה ויעד מכסימום. עמידה ביעד הסף תקנה זכות לקבל 20% מתקרת הבונוס השנתי של המדד הרלוונטי, עמידה ביעד המטרה תקנה זכות ל–50% מתקרת הבונוס השנתי של אותו מדד, ועמידה ביעד המכסימום תקנה זכות לקבל את מלוא תקרת הבונוס השנתי בגין אותו מדד.

המדדים שיימדדו לצורך קביעת הבונוס השנתי הינם כלהלן:

(1) גידול בנתח השוק של הבנק – יימדד כגידול (בנקודות האחוז) בחלקו של הבנק לעומת כלל המערכת הבנקאית בממוצע המשוקלל של שלושה תחומים (מדדי משנה): נתח האשראי לציבור, נתח פקדונות הציבור ונתח ההכנסות התפעוליות והאחרות (על פי משקלו של כל מדד משנה, כקבוע בהסכם). אי ירידה בנתח השוק לעומת תקופה קודמת תחשב עמידה ביעד הסף לענין מדד זה. עליה ב–0.1 נקודות האחוז תהווה עמידה ביעד המטרה, ואילו עליה של 0.2 נקודות האחוז תהווה עמידה ביעד המכסימום. יצויין כי החישוב לגבי מדד זה יבוצע לגבי תקופה של 12 חדשים המסתיימת ביום 30 בספטמבר של שנת הבונוס, לעומת תקופה של 12 חדשים שקדמו לה, והנתונים יילקחו מתוך פרסומי בנק ישראל לגבי אותה תקופה.

(2) גידול בהיקף הפעילות של הבנק – יימדד כממוצע גידול שהיה באשראי לציבור (כהגדרתו בהסכם), ובפקדונות הציבור על פי המאזן המאוחד של הבנק ליום 31 בדצמבר של שנת הבונוס, לעומת הנתונים המקבילים במאזן הבנק ליום 31 בדצמבר בשנה שקדמה לה. יעדי הסף, המטרה והמכסימום שנקבעו למדד זה הינם גידול של 1%, 1.75% ו–2.5%, בהתאמה.

(3) גידול ביחס כיסוי ההכנסות – יימדד על פי הגידול (בנקודות האחוז) ביחס כיסוי ההכנסות (כהגדרתו בהסכם), המחושב על פי הדוחות הכספיים של הבנק לשנת הבונוס לעומת יחס כיסוי ההכנסות המחושב לשנה שקדמה לה.

יעדי הסף, המטרה והמכסימום שנקבעו למדד זה הינם גידול של 1 נקודות האחוז, 2 נקודות האחוז ו–3 נקודות האחוז, בהתאמה.

(4) צמצום הפער בתשואה להון של הבנק לעומת ממוצע התשואות להון של בנקים אחרים – יימדד בהתאם להפרש בין התשואה להון של הבנק, לעומת ממוצע התשואות להון של 4 הבנקים הגדולים (כקבוע בהסכם) (להלן: "פער התשואות"), כאשר קיטון של 0.5 נקודות האחוז בפער התשואות לעומת פער התשואות בתקופת המדידה הקודמת יהיה יעד הסף במדד זה, קיטון כאמור של 0.75 נקודות האחוז יהיה יעד המטרה, וקיטון כאמור של 1 נקודות האחוז יהווה את יעד המכסימום במדד זה.

יחד עם זאת, אם תתקבל בשנת בונוס מסויימת תוצאה העולה על יעד המכסימום במדד זה, או אם תתקבל בשנת בונוס מסויימת תוצאה נמוכה מיעד הסף במדד זה, יתווסף או יופחת, בהתאמה, ההפרש בין התוצאה שהתקבלה לבין יעד המכסימום או יעד הסף, בהתאם לעניין, בשנת הבונוס העוקבת מ"פער התשואות בתקופת המדידה הקודמת" לצורך חישוב הקיטון מפער התשואות שיבוצע באותה שנת בונוס עוקבת.

יצויין כי החישוב לגבי מדד זה יבוצע לגבי תקופה של 12 חדשים המסתיימת ביום 30 בספטמבר של שנת הבונוס, לעומת התקופה של 12 חדשים שקדמו לה.

(5) השגת יעדי התשואה להון – תימדד על פי נתוני הדוחות הכספיים של הבנק באופן שתשואה להון בשיעור של 8.5% תהיה יעד הסף במדד זה, תשואה להון בשיעור של 10% (ולגבי שנות הבונוס 2009 ו–2010 – 11%) תהיה יעד המטרה במדד זה, ואילו השגת תשואה להון בשיעור של 12% (ולגבי שנות הבונוס 2009 ו–2010 – 13%) תהיה יעד המכסימום במדד זה.

בשנת 2007 עמדו יו"ר הדירקטוריון והמנכ"ל במדדים שנקבעו, והם זכאים לבונוס בסך של כ–4.4 מיליון ש"ח בגין שנה זו לכל אחד.

22. בעלי ענין וצדדים קשורים של הבנק וחברות מאוחדות שלו (המשך)

ט. עסקאות עם בעלי ענין – אי די בי ניו יורק

(1) בחודש ספטמבר 2005, עוד בטרם הושלמה העברת השליטה בבנק, התקשרה ההנהלה הקודמת של אי די בי ניו יורק עם חברה בשליטת מר מתיו ברונפמן (להלן: "החברה") בהסכם לפיו ישכיר אי די בי ניו יורק לחברה בשכירות משנה לתקופה של 10 שנים, קומה בבניין אותו שוכר אי די בי בניו יורק ואשר בו שוכנים משרדיו.

בהסכם התחייב אי די בי ניו יורק להשכיר לחברה את השטח על פי תעריף של 45.19 דולר לרגל מרובע, שהוא התעריף ששילמה השוכרת הקודמת של השטח. על פי ההסכם, דמי השכירות ישולמו מדי חודש בחודשו.

עוד נקבע בהסכם השכירות כי אי די בי ניו יורק יעמיד לזכות החברה הלוואה בסך של 900,000 דולר לשיפוץ המושכר, לתקופה של 10 שנים, בריבית שנתית של 7%. בסך הכל הוסכם כי החברה תשלם בגין השכירות והחזר ההלוואה סך של 34,407 דולר לחודש, שהם בחישוב שנתי 412,884 דולר.

בחודש ינואר 2006 הועמדה הקומה לרשות החברה ובחודש אפריל 2006 אוכלסה על ידה, לאחר ביצוע השיפוצים.

בחודש מרס 2006 הועמדה ההלוואה בסך של $900,000 לטובת החברה.

מבדיקה שנערכה לאחרונה על ידי עורך דין חיצוני, לבקשת אי די בי ניו יורק, עולה כי עסקת השכירות וההלוואה לא נבחנו כעסקת "איש קשור" ולא קיבלו את מלוא האישורים המתחייבים מכך.

עוד יצוין כי כבר בחודש יוני 2006, בהמלצת עורך הדין, החזירה החברה את ההלוואה לאי די בי ניו יורק.

כמו כן, דמי השכירות בגין החודשים אפריל–דצמבר 2006 שולמו רק בחודש ינואר 2007. החל מחודש ינואר 2007 משולמים דמי השכירות כסדרם.

בחודש נובמבר 2007 הושלמה הבדיקה האמורה (ר' ביאור 6 ד' לעיל). לאור המלצות דוח הבדיקה שילמה החברה לאי די בי ניו יורק ריבית בגין האיחור בתשלום דמי שכירות. כמו כן, בהתאם להמלצות הדוח נתבקשה ונתקבלה חוות דעת שמאי בקשר לגובה דמי השכירות הראויים, נכון למועד דוח הבדיקה. לאור חוות דעת השמאי ניהל אי די בי ניו יורק משא ומתן לשינוי דמי השכירות, והוסכם על העלאתם בכ–4 דולר לרגל מרובע. תיקון הסכם, בכל הנוגע לגובה דמי השכירות, אושר על ידי האורגנים המוסמכים באי די בי ניו יורק ויובא לאישור האורגנים המוסמכים בבנק, כעסקה מזכה. בשלב זה נדונה העסקה בוועדת הביקורת של הבנק, והדיון בה טרם הסתיים.

בשנת 2007 שילמה החברה סך של 303 אלף דולר דמי שכירות (2006: 328 אלף דולר).

(2) בחודש יולי 2006 החליט דירקטוריון אי די בי ניו יורק להתקשר עם חברת Ernest Partners אשר מר מתיו ברונפמן מחזיק בה 20%, בהסכם ולפיו יועבר לניהולה סך של 150 מיליון דולר. זאת, במטרה לשפר את התשואה שמקבל אי די בי ניו יורק על השקעותיו ולספק לו כלי לבחינת התשואות שהוא משיג (Benchmark). ליום 31 בדצמבר 2007 ניהלה Ernest Partners עבור אי די בי ניו יורק תיק של כ–145 מיליון דולר (31 בדצמבר 2006: כ–78 מיליון דולר). בתמורה לניהול משולמת עמלה בשיעור של בין 0.2% לבין 0.35%, לפי גודל התיק המנוהל. בשנת 2007 שולמו ל–Ernest Partners עמלות בסך של 278 אלף דולר. (2006: 40 אלף דולר).

י. 1. הבנק ניהל מו"מ לשכירת שטח של כ–200 מ"ר במתחם "מעין שורק" בראשון לציון, אשר תוכנן להיבנות בידי חברות הקשורות לקבוצת ברונפמן. המשא ומתן הופסק בשל קשיים של היזם במישור התכנוני.

2. ביום 23 במאי 2006 התקשר הבנק (אשר לאחר מכן העביר את זכויותיו לבנק מרכנתיל דיסקונט) עם צד ג', שהינו הבעלים של מרכז מסחרי בביתר עילית, על מנת לשכור ממנו שטח של כ–250 מ"ר, לצורך פתיחת סניף. כחודש לאחר מכן מכר אותו צד ג' את המרכז המסחרי לחברה אשר מר מתיו ברונפמן מחזיק 35% ממניותיה. דמי השכירות והניהול שנקבעו הם בסך של 23 דולר למ"ר לחודש, ותקופת השכירות היא חמש שנים. קיימת אופציה לשוכר להאריך את ההסכם בשתי תקופות בנות 5 שנים כל אחת.

יא. 1. יו"ר הדירקטוריון הקודם סיים את כהונתו ביום 31 בינואר 2006, עקב השלמת העסקה למכירת גרעין השליטה בבנק (ר' ביאור 32 להלן). שכרו ותנאי העסקתו אושרו באסיפה כללית מיום 15 בינואר 1998, מיום 5 באוקטובר 1999, ומיום 14 ביוני 2004, לרבות זכאותו לקבלת פיצויים רגילים ומענק הסתגלות בגובה של שנים עשר חודשי משכורת מלאים.

2. בשנת 2004 החליט דירקטוריון הבנק כי אם יו"ר הדירקטוריון הקודם ייאלץ לסיים את כהונתו עקב חילופי בעלות בבנק כתוצאה מהפרטה, יהיה היו"ר הקודם זכאי לתשלום של 15 חודשי משכורת מלאים, מעבר לסכומים המגיעים לו על פי החוזה האישי עמו. נושא זה היה על סדר היום של האסיפה הכללית מחודש יוני 2004, אך לא נדון במועד האמור.

22. בעלי ענין וצדדים קשורים של הבנק וחברות מאוחדות שלו (המשך)

3. בשנת 2004 החליט דירקטוריון הבנק לאשר ליו"ר הדירקטוריון לשעבר תוספת שכר בשיעור של 6.5%, החל מחודש יולי 2004, ומענק בסכום של 7 חודשי משכורת (המהווה 89% מהמענק שאושר למנכ"ל הבנק). נושאים אלה טרם הובאו לאישור האסיפה הכללית.
4. בחודש מאי 2005 החליט דירקטוריון הבנק לאשר ליו"ר הדירקטוריון הקודם מענק בסכום של 1,255 אלף ש"ח. נושא זה טרם הובא לאישור האסיפה הכללית של הבנק.
5. מבלי לגרוע מן ההחלטות המפורטות בסעיפים 2 עד 4 לעיל, בכוונת הבנק להביא לאישור הדירקטוריון של הבנק, תשלום חד פעמי ליו"ר הדירקטוריון הקודם, בסך של 10 מיליון ש"ח, כפיצוי עבור הפסקת כהונתו כיו"ר הדירקטוריון, ולהביע הערכה לתרומתו יוצאת הדופן של יו"ר הדירקטוריון הקודם, לבנק.
6. בדוחות הכספיים נכללה הפרשה מלאה בגין סעיפים 2–4 לעיל.
7. במכתב מיום 26 במרס 2006 הודיעו בעלי השליטה בבנק לחשב הכללי במשרד האוצר ולמנכ"ל נכסים מ.י. בע"מ על הכוונה להביא לאישור האורגנים המוסמכים בבנק, לפי העניין, תשלומים שונים ליו"ר הדירקטוריון הקודם, כמפורט בסעיפים 2 עד 5 לעיל.
בעלי השליטה הבהירו במכתבם, שלמען הסדר הטוב מצאו לנכון להביא לידיעת הממשלה את פרטי התשלומים שבכוונת הבנק לשלם ליו"ר הדירקטוריון הקודם, כמפורט לעיל, אף שלדעתם תשלומים אלה אינם נכללים בגדר התשלומים לבעל עניין כמשמעותם בהסכם למכירת גרעין השליטה בבנק ולפיכך, אין הם מחייבים את קבלת הסכמת הממשלה.
במכתבם הודיעו בעלי השליטה, למען הסדר הטוב, כי בכל מקרה, הם יפעלו על מנת שהתשלומים לא יאושרו בניגוד לעמדת הממשלה.
8. במכתב מיום 26 במרס 2006, הודיע החשב הכללי במשרד האוצר כי המדינה מתנגדת לביצוע התשלומים אשר פורטו במכתב בעלי השליטה (סעיף 7 לעיל). לאור האמור, הבנק לא רשם הפרשה בגין סעיף 5 לעיל.

יב. הבנק התחייב לשלם בזמן הפרעון, במישרין, לבעלי כתבי ההתחייבויות נדחים של: דיסקונט מנפיקים בע""מ את סכומי הקרן בתוספת ריבית והצמדה שנצברו עליהם. ההתחייבות הינה בגין פרעון איגרות–חוב שתמורתן הופקדה בבנק. סכום ההתחייבות האמורה, ליום 31 בדצמבר 2007 הגיע ל–2,731 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2006 – 1,517 מיליון ש"ח).

יג. הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט נתנו התחייבויות לבורסה לניירות ערך בתל–אביב ולמסלקת מעו"ף בע"מ כאמור בביאור 19 ג. 6 ובביאור 19 ג 7.

יד. במסגרת ההתחייבות שנתן הבנק לויזה אינטרנשיונל, כאמור בביאור 19 ג 12. נכללו גם חברות מוחזקות של הבנק.

טו. לעניין שיפויים לבעלי עניין וצדדים קשורים ולפרטים בדבר הסדרים לביטוח, פטור ושיפוי דירקטורים בבנק או שמונו על ידי הבנק לכהן בחברות בת מסויימות, ובכלל זה שני נושאי משרה לשעבר, שכיהנו כדירקטורים בחברות מאוחדות, ושהינם גם בעלי שליטה בבנק – ר' ביאור 19 ג' 10.

טז. בעת מתן היתר השליטה בבנק קיבל מר מילשטיין, אחד מבעלי השליטה בבנק, פטור מלדווח על תאגידים הקשורים לו לעניין הוראת ניהול בנקאי תקין 312, עסקי תאגיד בנקאי עם אנשים קשורים, בכפוף לתנאים מסויימים.
לאור האמור, הודיע הפיקוח על הבנקים כי הבנק יקבל ממר מילשטיין את הפרטים הבאים לגבי תאגידים הקשורים לו, אשר עשויים להיחשב כבעלי עניין או כצדדים קשורים של הבנק, אף לעניין הדוח הכספי לציבור:

- הצהרה בכתב ממר מילשטיין בכל שנה, כחודש לפי מועד פרסום הדוח הכספי לציבור, לפיה:

(1) מר מילשטיין, זוגתו, ילדיו, בני זוגם ותאגידים המוחזקים על ידם ואשר הינם בעלי עניין בבנק או צדדים קשורים של הבנק לא ביצעו כל עסקה עם הבנק בשלוש השנים החולפות שהסתיימו במועד הדיווח, או לחילופין על פרטי כל העסקאות שבוצעו כאמור.

(2) לסוף שנת הדיווח ולסוף שנת הדיווח הקודמת אין למר מילשטיין, לזוגתו, ילדיו, בני זוגם ותאגידים המוחזקים על ידם ואשר הינם בעלי עניין בבנק או צדדים קשורים של הבנק כל חובות ואין להם כל פיקדון או יתרת זכות אחרת בבנק דיסקונט או בתאגיד בשליטתו, או לחילופין פרטי כל חבות או פיקדון כאמור.

- מעבר לאמור לעיל, מר מילשטיין ידווח באופן מיידי למזכירות הבנק ולחשבונאי הראשי של הבנק על כל עסקה או חבות כאמור שלו, זוגתו, ילדיו, בני זוגם ותאגידים המוחזקים על ידם ואשר הינם בעלי עניין בבנק או צדדים קשורים של הבנק.
לעניין סעיף זה, בעלי עניין וצדדים קשורים כהגדרת מונחים אלה בהוראות הדיווח לציבור.
- בדיווח לציבור יינתן גילוי נאות להסדר זה.

הבנק קיבל ממר מילשטיין הצהרה כנדרש.

23. רווח מפעילות מימון לפני ההפרשות לחובות מסופקים

	המאוחד			הבנק	
	2007	2006	2005	2007	2006	2005
	במיליוני שקלים חדשים					
א. בגין נכסים**						
מאשראי לציבור	4,162	*3,709	*6,760	2,645	*2,403	*3,372
מאשראי לממשלה	3	(2)	25	4	(2)	24
מפקדונות בבנק ישראל וממזומנים	(55)	(49)	48	(23)	(26)	9
מפקדונות בבנקים	144	244	467	586	*553	*805
מניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי						
מכר חוזר	10	–	–	10	–	–
מאיגרות חוב	84[1]	*(26)	*3,462	811	*798	*858
סך הכל	4,348	3,876	10,762	4,033	3,726	5,068
ב. בגין התחייבויות**						
על פקדונות הציבור	(41)	*(64)	*(6,754)	(961)	(1,183)	(3,111)
על פקדונות הממשלה	(2)	(1)	(10)	(1)	–	(1)
על פקדונות מבנק ישראל וממזומנים	(44)	(30)	(3)	(44)	(30)	(3)
על פקדונות מבנקים	73	45	(453)	7	(56)	(129)
על ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי						
רכש חוזר	310	–	–	–	–	–
על איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	(539)	(287)	(413)	(320)	(193)	(291)
סך הכל	(243)	(337)	(7,633)	(1,319)	(1,462)	(3,535)
ג. בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ופעילויות גידור						
הכנסות (הוצאות) נטו, בגין מכשירים נגזרים ALM***	(231)	*(45)	*219	(218)	(134)	190
הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים אחרים	16	105	(18)	(4)	84	(38)
סך הכל	(215)	60	201	(222)	(50)	152
ד. אחר						
עמלות מעסקי מימון	125	123	138	71	65	70
הכנסות מימון אחרות	126	79	215	90	93	53
הכנסות ריבית בגין חובות בעייתיים	110	103	84	77	78	71
רווח ממכירת הלוואות	2	–	–	2	–	–
הוצאות מימון אחרות	(28)	(114)	(70)	(40)	(27)	(31)
סך הכל	335	191	367	200	209	163
סך כל הרווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים	4,225	3,790	3,697	2,692	2,423	1,848
מזה: הפרשי שער, נטו	115	(80)	(67)	337	166	(244)

* סווג מחדש.
** כולל מרכיב אפקטיבי ביחסי הגידור.
*** מכשירים נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

הערה:
(1) הכנסות המימון על ניירות ערך מגובי משכנתא (MBS) הסתכמו בכ-97 מיליון דולר. לאחר תרגום ההכנסות לשקלים ורישום השפעת הפרשי שער כתוצאה מירידת שער החליפין של השקל מול הדולר, נרשמו הוצאות מהשקעות בניירות ערך אלה בסך של 467 מיליון ש"ח.

23. רווח מפעילות מימון לפני ההפרשות לחובות מסופקים (המשך)

	המאוחד			הבנק		
	2007	2006	2005	2007	2006	2005
	במיליוני שקלים חדשים					
ה. פירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באיגרות חוב[1]						
הכנסות (הוצאות) מימון על בסיס צבירה מאיגרות חוב:						
מוחזקות לפדיון	(209)	(262)	611	–	–*	–*
זמינות למכירה	83	151*	2,688*	638	693	789
למסחר	210	85	163	173	105	69
סך הכל כלול ברווח מפעילות מימון בגין נכסים	84	(26)	3,462	811	798	858
רווחים ממכירת איגרות חוב זמינות למכירה	68	50	32	33	29	19
הפסדים ממכירת איגרות חוב זמינות למכירה	(1)	(58)	(2)	–	(1)	2
רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של איגרות חוב למסחר נטו**	(43)	30	2	(37)	23	3
סך הכל כלול בהכנסות מימון אחרות	24	22	32	(4)	51	24
סך הכל מהשקעות באיגרות חוב	108	(4)	3,494	807	849	882
ו. פירוט ההשפעה נטו של מכשירים נגזרים מגדרים על הרווח מפעולות מימון						
הכנסות מימון בגין נכסים (סעיף א')	6	10	44	6	10	6
הוצאות מימון בגין התחייבויות (סעיף ב')	–	–	(3)	–	–	(3)

* סווג מחדש.

** מזה: חלק הרווחים (הפסדים) הקשורים לאגרות חוב למסחר שעדין מוחזקות ליום המאזן: במאוחד – בסך 8 מיליון ש"ח, בבנק – בסך (22) מיליון ש"ח, (בשנת 2006: במאוחד – בסך 134 מיליון ש"ח, בבנק – בסך 8 מיליון ש"ח, בשנת 2005: במאוחד – בסך 16 מיליון ש"ח, בבנק – בסך 1 מיליון ש"ח).

הערה:

(1) הכנסות המימון על ניירות ערך מגובי משכנתא (MBS) הסתכמו בכ-97 מיליון דולר. לאחר תרגום ההכנסות לשקלים ורישום השפעת הפרשי שער כתוצאה מירידת שער החליפין של השקל מול הדולר, נרשמו הוצאות מהשקעות בניירות ערך אלה בסך של 467 מיליון ש"ח.

24. עמלות תפעוליות

	המאוחד			הבנק	
	2007	2006	2005	2007	2006	2005
	במיליוני שקלים חדשים					
דמי ניהול חשבון (במט"י ובמט"ח)	252	225	268	167	146	182
שירותי מערך התשלומים (במט"י ובמט"ח)	475	424	440	324	304	318
הכנסות מכרטיסי אשראי	760	640	570	85	58	54
טיפול באשראי ובעריכת חוזים	218	177	150	140	114	93
שירותים ממוחשבים, מידע ואישורים	38	45	42	31	38	36
פעולות סחר חוץ ושירותים מיוחדים במט"ח	79	93	80	62	60	58
הכנסות מפעילות בניירות ערך	328	*243	*231	220	164	160
מרווח ועמלות גביה בגין אשראי ופקדונות מפיקדונות לפי מידת הגביה:						
עמלות גביה על אשראי מכספי אוצר	15	16	16	–	–	–
עמלות ומרווחים אחרים	3	3	4	4	3	4
דמי ניהול ועמלות מביטוח חיים	14	15	16	–	–	–
דמי ניהול ועמלות מביטוח דירות	10	11	11	–	–	–
עמלות מהעברת שכר דירה	–	1	3	–	–	–
עמלות אחרות	24	*18	*32	21	16	17
סך כל העמלות התפעוליות	2,216	1,911	1,863	1,054	903	922

* סווג מחדש.

25. רווחים מהשקעות במניות, נטו

	המאוחד			הבנק	
	2007	2006	2005	2007	2006	2005
	במיליוני שקלים חדשים					
רווחים ממכירת מניות זמינות למכירה	–	8	–	–	8	–
הפרשה לירידת ערך מניות זמינות למכירה	(46)	(7)	(9)	(44)	–	–
רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של מניות למסחר, נטו[1]	(4)	3	2	(3)	2	–
דיבידנד ממניות זמינות למכירה ולמסחר	108	61	10	60	34	–
סך הכל מהשקעות במניות, נטו	58	65	3	13	44	–

הערה:
(1) מזה חלק הרווחים (הפסדים) הקשורים למניות למסחר שעדיין מוחזקות ליום המאזן: במאוחד – (4) מיליון ש"ח, בבנק – (0.4) מיליון ש"ח, (שנת 2006: במאוחד – 1 מיליון ש"ח, בבנק – 2 מיליון ש"ח, שנת 2005: במאוחד – (1) מיליון ש"ח, בבנק – (1) מיליון ש"ח).

26. הכנסות אחרות

	המאוחד			הבנק		
	2007	2006	2005	2007	2006	2005
	במיליוני שקלים חדשים					
דמי ניהול והחזר הוצאות מקופות גמל	107	189	177	65	114	109
דמי תפעול קופות גמל	12	–	–	–	–	–
דמי ניהול קרנות נאמנות	6	100	182	–	15	20
עמלות הפצה של קרנות נאמנות	52	24	–	51	47	52
דמי ניהול מחברות מאוחדות	–	–	–	3	3	3
רווחים מקופות פיצויים	89	49	160	87	46	145
הכנסות אחרות	32	21	21	54	54	49
סך כל ההכנסות האחרות	298	383	540	260	279	378

27. משכורות והוצאות נלוות

	המאוחד			הבנק		
	2007	2006	2005	2007	2006	2005
	במיליוני שקלים חדשים					
משכורות	2,144	*2,209	*1,920	1,322	1,388	1,236
הוצאה הנובעת מעסקאות תשלום מבוסס מניות[1][2]	27	8	–	27	8	–
פיצויים, פנסיה, קרן השתלמות, יובלות, חופשות, תגמולים והטבות לגמלאים	246	*248	345	193	187	232
ביטוח לאומי ומס שכר	380	399	382	286	309	288
הוצאות נילוות אחרות	99	99	93	58	57	53
השלמת עתודות בגין הוצאות נלוות עקב שינויים בשכר בשנת החשבון	43	65	31	21	42	27
הוצאות פרישה מרצון[3]	91	*174	196	68	91	196
סך כל המשכורות וההוצאות הנלוות	3,030	3,202	2,967	1,975	2,082	2,032
מזה: משכורות והוצאות נלוות בחו"ל	426	499	394	22	17	17

* סווג מחדש.

הערות:

(1) ר' ביאור 13 ד'.

(2) ההוצאה כולה נובעת מעסקאות המטופלות כעסקאות תשלום מבוסס מניות, המסולקות במכשירים הוניים.

(3) כולל מס שכר.

28. הוצאות אחרות

	המאוחד			הבנק		
	2007	2006	2005	2007	2006	2005
	במיליוני שקלים חדשים					
פרסום	235	202	153	96	73	51
תקשורת	115	115	109	60	60	53
מחשב	228	256	223	195	206	173
משרדיות	34	34	29	13	12	13
ביטוח	38	34	39	9	11	17
שירותים מקצועיים	196	196	119	61	50	39
שכר חברי דירקטוריון	10	9	8	2	2	2
הדרכה והשתלמויות	18	18	10	15	13	8
עמלות	37	56	45	27	20	19
הפחתת מוניטין	32	11	12	–	–	–
אחרות	274	*208	*(1)345	108	93	73
סך כל ההוצאות האחרות	1,217	1,139	1,092	586	540	448

* סווג מחדש.

הערה:

(1) 2005: כולל סך של 113 מיליון ש"ח הפרשה בגין הסדר שחתמה אי די בי ניו יורק עם רשויות הפיקוח בארה"ב. (ר' ביאור 6 ד').

29. הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות

א. הרכב הסעיף:

	המאוחד			הבנק		
	2007	2006	2005	2007	2006	2005
	במיליוני שקלים חדשים					
מסים שוטפים בגין שנת החשבון	365	391	346	137	104	47
מסים שוטפים בגין שנים קודמות	1	1	(1)	–	(1)	–
סך כל המסים השוטפים	366	392	345	137	103	47
בתוספת (בניכוי):						
מסים נדחים בגין שנת החשבון	199	(42)	(23)	104	–	(21)
מסים נדחים בגין שנים קודמות	1	–	2	–	–	–
סך כל המסים הנדחים	200	(42)	(21)	104	–	(21)
סך כל ההפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות	566	350	324	241	103	26
מזה: הפרשה למסים בחו"ל	140	62	105	17	6	–

29. הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות (המשך)

ב. התאמה בין סכום המס התיאורטי שהיה חל אילו הרווח מפעולות רגילות היה מתחייב במס לפי שיעור המס הסטטוטורי החל על בנק בישראל, לבין ההפרשה המותאמת למסים על הרווח מפעולות רגילות כפי שנזקפה בדוח רווח והפסד:

	המאוחד			הבנק	
	2007	2006	2005	2007	2006	2005
	באחוזים					
שיעור המס החל על בנק בישראל	38.53	40.65	43.59	38.53	40.65	43.59
	במיליוני שקלים חדשים					
סכום המס על בסיס שיעור המס הסטטוטורי	494	227	298	253	80	(88)
מס (חיסכון במס) בגין:						
תוספת (ניכוי) בשל אינפלציה	(41)	3	(17)	(21)	1	4
הכנסות חברות בת בחו"ל[1]	110	90	(75)	11	–	–
הפרשה נוספת לחובות מסופקים	(9)	1	8	(5)	5	6
הכנסות פטורות ובעלות שיעור מס מוגבל	9	8	3	9	10	5
הפרשי פחת, תיאום פחת ורווח הון	(20)	(6)	(10)	(19)	(10)	(11)
הוצאות אחרות לא מוכרות	56	96	25	39	80	19
מסים נדחים בגין נכסים לא כספיים	–	–	(5)	–	–	(4)
הפסדים והפרשי עיתוי (ניצול) נטו, שלא נרשם בגינם מסים נדחים	(31)	(88)	46	(28)	(89)	42
מס רווח על מס שכר	27	29	25	22	24	21
שינוי יתרת מסים נדחים עקב שינוי בשיעור המס	(19)	5	37	(20)	3	32
מסים בגין שנים קודמות	1	1	(1)	–	(1)	–
הכנסות של חברות בת בישראל	(11)	(16)	(10)	–	–	–
הפרשה למסים על ההכנסה	566	350	324	241	103	26

הערה:
(1) לא כולל השפעה על ההפרשה למס לשנת החשבון של התוספת להון העצמי לתחילת השנה.

ג. (1) לבנק הוצאו שומות סופיות עד וכולל שנת המס 2002.

(2) לחברות המאוחדות העיקריות שומות סופיות, או כאלה שנחשבות כסופיות, לשנים בין 2001 ועד 2005.

ד. בחודש דצמבר 2007 קיבל הבנק שומת מס לשנת המס 2003. בחודש ינואר 2008 השיג הבנק על השומה האמורה. סכום המס השנוי במחלוקת לשנת המס 2003 הוא כ–68 מיליון ש"ח (כולל ריבית והצמדה). להערכת הבנק ויועציו המקצועים, אם לא תתקבל ההשגה והבנק יאלץ לשלם את המס השנוי במחלוקת, לא תושפענה תוצאותיו העסקיות, שכן חיוב המס האמור משקף הפרשי עיתוי.

ה. יתרת ההפסדים והניכויים המועברים לצרכי מס והפרשי עיתוי, שלא נרשמו בגינם מסים נדחים לקבל, נטו ליום 31 בדצמבר 2007 במאוחד – 140 מיליון ש"ח. (31 בדצמבר 2006 – 146 מיליון ש"ח).

ו. ביום 9 בפברואר 2000 הועברו מניות הבנק בחברת אי די בי ניו יורק לדיסקונט בנקורפ אינק. (להלן: "בנקורפ") חברת אחזקות בבעלות ושליטה מלאה של הבנק, שהוקמה במדינת דלאוור בארה"ב. העברת המניות לבנקורפ נעשתה לפי ערכן בספרי הבנק בתמורה להקצאת מניות בבנקורפ. העברת המניות נעשתה בהתאם להוראות סעיף 104א' לפקודת מס הכנסה. הבנק התחייב לשלם מס בישראל בגין מכירת מניות אי די בי ניו יורק שהועברו לבנקורפ, אם וכאשר תימכרנה. הבנק המציא לנציבות מס הכנסה כתב ערבות לתשלום המס כאמור.

29. הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות (המשך)

ז. בחודש אוגוסט 2005 פורסם תיקון פקודת מס הכנסה (מס' 147), התשס"ה–2005 (להלן "התיקון"). התיקון קובע הפחתה הדרגתית נוספת של שיעור מס חברות באופן הבא: בשנת המס 2006 חל שיעור מס של 31%, בשנת 2007 יחול שיעור מס של 29%, בשנת 2008 יחול שיעור מס של 27%, בשנת 2009 יחול שיעור מס של 26% ומשנת 2010 ואילך, יחול שיעור מס של 25%.

ח. הפחתת שיעור "מס שכר" ו–"מס רווח". ביום 29 ביוני 2006 פורסם צו מס ערך מוסף (שיעור המס של מלכ"רים ומוסדות כספיים) (תיקון), התשס"ו–2006, על פיו הופחתו שיעורי "מס רווח" ו–"מס שכר" המוטלים על תאגידים בנקאיים, החל מיום 1 ביולי 2006, משיעור של 17% לשיעור של 15.5%. בעקבות תיקון זה פחת גם המס הסטטוטורי החל על תאגידים בנקאיים והוא יעמוד על 40.65% בשנת 2006; 38.53% בשנת 2007; 36.80% בשנת 2008; 35.93% בשנת 2009 ו–35.06% בשנת 2010 ואילך.

ט. ביום 6 במרס 2008 פורסם חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה) (תיקון מס' 20), התשס"ח–2008 (להלן – "התיקון"). בהתאם לתיקון, תחולתו של חוק התיאומים תסתיים בשנת המס 2007, ומשנת המס 2008 לא יחולו עוד הוראות החוק, למעט הוראות המעבר שמטרתן למנוע עיוותים בחישובי המס.

בהתאם לתיקון, בשנת המס 2008 ואילך לא תחושב עוד התאמה של ההכנסות לצרכי מס לבסיס מדידה ריאלי. כמו כן, תופסק ההצמדה למדד של סכומי הפחת על נכסים קבועים ושל סכומי הפסדים מועברים לצרכי מס, באופן שסכומים אלה יתואמו עד למדד של סוף שנת המס 2007, והצמדתם למדד תיפסק ממועד זה ואילך.

להערכת הבנק, בהתבסס על נתוני ההון ליום 31 בדצמבר 2007, הוצאות המס של הקבוצה בשנים הבאות תגדלנה בסך של כ–14 מיליון ש"ח לשנה בגין כל עליה של 1% במדד המחירים לצרכן.

במסגרת התיקון האמור תוקנו גם הגדרות "רווח" ו–"שכר" בחוק מע"מ, כך שמס רווח יחושב לאחר ניכוי מס שכר והגדרת שכר לצורך לחישוב מס שכר תכלול גם את תשלום חלק המעביד בגין דמי ביטוח לאומי.

להערכת הבנק, התיקון האמור יקטין את הוצאות המס של הקבוצה בשנים הבאות בסך של בין 12 ל–14 מיליון ש"ח לשנה.

י. העלות המופחתת של רכוש קבוע בר פחת אשר לא תוכר לצורכי מס, כפחת או כעלות בעת מימוש הנכסים, ואשר רואים בה הפרש תמידי שבשלו אין ליצור עתודה למסים נדחים:

	המאוחד		הבנק	
	31 בדצמבר			
	2007	2006	2007	2006
	במיליוני שקלים חדשים			
יתרה לתחילת השנה	85	94	74	82
הסכום שלא הותר בשנת החשבון	(7)	(9)	(10)	(8)
יתרה לסוף השנה	78	85	64	74

29. הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות (המשך)

יא. יתרות מסים נדחים לקבל ועתודה למסים נדחים:

	מסים נדחים לקבל				עתודה למסים נדחים			
	יתרה		שיעור מס ממוצע		יתרה		שיעור מס ממוצע	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006
	במיליוני שקלים חדשים		באחוזים		במיליוני שקלים חדשים		באחוזים	
1. המאוחד								
מהפרשה ספציפית לחובות מסופקים	77	55	35.2	35.4	–	–	–	–
מההפרשה לחופשות, למענקי יובלות, הפרשה בגין גימלאים והפרשה בגין תוכנית לעידוד פרישה מרצון	349	328	33.9	32.2	–	–	–	–
מעודף יעודה לפיצויים	–	–	–	–	172	174	35.0	35.0
מניכויים והפסדים מועברים לצורך מס	55	287	25.7	25.0	–	–	–	–
מפעילות בחו"ל	170	259	38.5	40.7	–	–	–	–
מניירות ערך	–	–	–	–	107	119	36.8	38.5
מהתאמת נכסים לא כספיים בני פחת	–	–	–	–	104	87	27.9	26.9
מהתאמת נכסים לא כספיים אחרים	53	39	28.4	27.5	–	–	–	–
עתודה למס על רווחי חברות מוחזקות	–	–	–	–	153	10	25.3	9.5
סך הכל, נטו	704	968	33.7	31.2	536	390	30.5	31.6
2. הבנק								
מהפרשה ספציפית לחובות מסופקים	51	43	35.1	35.1	–	–	–	–
מההפרשה לחופשות, למענקי יובלות, הפרשה בגין גימלאים והפרשה בגין תוכנית לעידוד פרישה מרצון	309	290	33.8	31.8	–	–	–	–
מעודף יעודה לפיצויים	–	–	–	–	166	165	35.1	35.1
מניכויים והפסדים מועברים לצורך מס	51	287	25.0	25.0	–	–	–	–
מניירות ערך	–	–	–	–	94	104	36.8	38.5
מהתאמת נכסים לא כספיים בני פחת	–	–	–	–	90	74	27.5	26.3
מהתאמת נכסים לא כספיים אחרים	16	27	25.1	28.2	–	–	–	–
עתודה למס על רווחי חברות מוחזקות	–	–	–	–	153	10	25.3	9.5
סך הכל, נטו	427	647	32.1	28.4	503	353	30.3	31.3

29. הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות (המשך)

יא. יתרות מסים נדחים לקבל ועתודה למסים נדחים (המשך)

	המאוחד		הבנק	
	31 בדצמבר			
	2007	2006	2007	2006
	במיליוני שקלים חדשים			
מסים נדחים נכללו:				
בסעיף "נכסים אחרים" (ביאור 8)	335	602	91	318
בסעיף "התחייבויות אחרות" (ביאור 12)	(167)	(24)	(167)	(24)
סך הכל, נטו	168	578	(76)	294

30. רווח, נטו, מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים

	המאוחד			הבנק		
	2007	2006	2005	2007	2006	2005
	במיליוני שקלים חדשים					
רווח הון ממכירת בניינים וציוד	3	5	16	3	4	16
הפסד הון ממכירת בניינים וציוד	(3)	(13)	(3)	(1)	(13)	(3)
הפרשה לירידת ערך בגין בניינים[1]	(1)	(4)	(10)	(1)	(5)	(10)
רווח ממכירת מניות של חברות מוחזקות	2	419	–	1	419	–
הפסד ממחיקת השקעה בחברה כלולה	–	(2)	–	–	(2)	–
רווח ממכירת פעילות קופות גמל	681	–	–	557	–	–
רווח ממכירת פעילות קרנות השתלמות	107	–	–	107	–	–
רווח לפני מסים	789	405	3	666	403	3
הפרשה למיסים על רווח מפעולות בלתי רגילות:						
מסים שוטפים	(159)	(73)	–	(90)	(72)	–
מיסים נדחים	(118)	14	1	(144)	14	1
סך כל ההפרשה למסים	(277)	(59)	1	(234)	(58)	1
רווח לאחר מסים	512	346	4	432	345	4
חלקו של הבנק ברווח מפעולות בלתי רגילות של חברות מוחזקות (במאוחד – כלולות) לאחר מסים	46	2	–	126	3	–
רווח נטו, מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים	558	348	4	558	348	4

הערה:
(1) בהתאם לאומדן הסכום בר השבה של הבניינים.

31. מגזרי פעילות ואיזורים גיאוגרפיים

א. כללי

בחודש דצמבר 2001 פרסם המפקח על הבנקים הוראות בדבר דיווח על מגזרי פעילות בתאגיד בנקאי, בעקבות אישורו של תקן חשבונאות מס' 11 בדבר דיווח מגזרי על ידי המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות, ולאור היישום של תקני חשבונאות בחו"ל בדבר מגזרי פעילות, בעיקר היישום של התקן החשבונאי האמריקאי (Disclosure about segments of an enterprise and related information) FAS 131, תוך ביצוע התאמות מסויימות למאפיינים המיוחדים של תאגידים בנקאיים, בעיקר על בסיס הגילוי הנהוג במערכת הבנקאית בארה"ב.

31. מגזרי פעילות ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

על פי ההוראות, מגזר פעילות הוא מרכיב בתאגיד בנקאי אשר מתקיימים בו שלושת המאפיינים הבאים:

(א) עוסק בפעילויות עסקיות אשר מהן הוא עשוי להפיק הכנסות ולשאת בהוצאות (כולל הכנסות והוצאות הנובעות מעסקאות עם רכיבים אחרים באותו תאגיד בנקאי);

(ב) תוצאות פעולותיו נבחנות באופן סדיר על ידי ההנהלה והדירקטוריון לצורך קבלת החלטות בנוגע להקצאת משאבים למגזר והערכת ביצועיו;

(ג) קיים לגביו מידע פיננסי נפרד.

ההוראות קובעות בנוסף את דרישות הגילוי ואת אופן הצגת התוצאות הכספיות של המגזרים בדוחות הכספיים.

בחודש ינואר 2002 הבהיר המפקח על הבנקים כי הוא מצפה מתאגיד בנקאי העומד בראש קבוצה בנקאית לכלול גילוי על המגזרים הבאים: בנקאות עסקית (Corporate); בנקאות קמעונאית (Retail); בנקאות מסחרית (Middle Market); בנקאות פרטית (Private Banking); בניה ונדל"ן; משכנתאות; כרטיסי אשראי; פעילות בשוק ההון; חברות ריאליות.

לקראת פרסום הדוחות הכספיים לשנת 2004 הבהיר המפקח שיש לפצל את מגזר הבנקאות הקמעונאית (Retail) לשני מגזרים כלהלן: "מגזר משקי הבית" ו–"מגזר עסקים קטנים", ולהציג בנפרד את "מגזר הניהול הפיננסי" אשר הוצג קודם לכן במסגרת "מגזר אחרים והתאמות".

בחודש יולי 2005 פרסם הפיקוח על הבנקים קובץ שאלות ותשובות בעניין הגילוי על מגזרי פעילות. בחוזר שפורסם הובהר כי התשובות שבקובץ הן בבחינת קביעת עמדה (SOP - Statement of Opinion) של צוות הפיקוח על הבנקים לגבי הנחיות ליישום, כל עוד לא התפרסמו בנושאים אלו הוראות של המפקח על הבנקים.

בקובץ האמור צומצם, בין היתר, מספר המגזרים שנדרש גילוי עליהם בביאור לאלה: משקי בית, בנקאות פרטית, עסקים קטנים, בנקאות מסחרית, בנקאות עסקית, ניהול פיננסי ואחר (אם קיים, על בסיס ספציפי בתאגיד הבנקאי המדווח). המגזרים המתייחסים למוצרים בנקאיים (כרטיסי אשראי, פעילות בשוק ההון, משכנתאות ובניה ונדל"ן) יוצגו במגזרי הלקוחות הרלבנטיים ויחד עם זאת, נדרש לתת בדוח הדירקטוריון את הגילוי על המוצר הבנקאי לגבי כל מגזר בטור נפרד.

בקובץ האמור הובהר שיש לפצל את נתוני מגזר הפעילות הבינלאומית בחתך המגזרים של פעילות קבוצת דיסקונט בארץ. החל בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2006, לאחר שאי די בי ניו יורק השלים את היערכותו לפיצול הנתונים כנדרש, נתוני מגזר הפעילות הבינלאומית פוצלו בחתך המגזרים של פעילות הקבוצה בארץ. בנוסף, ניתן גילוי אודות הפעילות האמורה בסעיף "פעילות בינלאומית". כיוון שלא ניתן להפיק את הנתונים בחתך האמור באופן רטרואקטיבי, מספרי ההשוואה לשנת 2005 מוצגים במתכונת על פיה דיווח הבנק בעבר, באישור הפיקוח על הבנקים.

בבנק מוקמת מערכת מידע ניהולי לניהול של מרכזי רווח לפי לקוחות, מוצרים וחתכים נוספים (מערכת מרכזי רווח). עריכת נתוני המגזרים מבוססת על נתוני מערכת מרכזי רווח. יצויין כי כיוון שהמערכת טרם הושלמה והוטמעה בכללותה, החל השימוש במערכת ככלי ניהולי, אך בשלב זה רק באופן חלקי. כמו כן, מאחר והמבנה הארגוני של הבנק אינו חופף במלואו למגזרי הפעילות המדווחים, מבוסס המודל המשמש להפקת הנתונים על הנחות ואומדנים שונים. מאידך, נוכח השינויים התכופים בהגדרת המגזרים, כמפורט לעיל, בשילוב עם העובדה שלא ניתן להפיק מהמערכת נתונים באופן רטרואקטיבי, טרם נוצרה סדרה עתית של נתונים בחתך של מגזרי פעילות. בעתיד, לאחר שהמידע המופק מהמערכת יילמד וינותח לאורך זמן, במקביל להשלמת תהליך ההטמעה של המערכת, ייתכן שיחולו שינויים מסויימים בהנחות ובאומדנים האמורים.

יצויין כי בקובץ שאלות תשובות האמור דורש הפיקוח על הבנקים שתאגידים בנקאיים יאחדו את נתוני חברות הבת לפי המאפיינים הכמותיים שקבעה החברה האם. מתן נתונים כאמור מחייב ניהול מאגר נתונים כפול של רווחיות ומגזרים בחברות הבת והדבר כרוך בקשיים עצומים. בנק מרכנתיל דיסקונט השלים את הערכתו בעניין זה ובהתאם, החל בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007 הבנק מאחד את נתוני בנק מרכנתיל דיסקונט לפי המאפיינים הכמותיים שקבע הבנק. כיוון שלא ניתן להפיק את הנתונים בחתך האמור באופן רטרואקטיבי, מספרי ההשוואה לשנת 2006 מוצגים בהתבסס על מגזרי הפעילות שדווחו על ידי בנק מרכנתיל דיסקונט, ללא התאמה להבדלים במאפייני הפעילות של לקוחות הבנק במגזר מסוים לעומת לקוחות בנק מרכנתיל דיסקונט באותו מגזר.

פעילות הקבוצה כוללת שישה מגזרי פעילות עיקריים, כמפורט להלן. מגזרים אלה כוללים, כאמור, גם את החלק המתייחס בפעילות של מגזרי המוצרים (כרטיסי אשראי, פעילות בשוק ההון, משכנתאות ובניה ונדל"ן).

31. מגזרי פעילות ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

יצויין כי מגזרי פעילות אלה אינם חופפים את המבנה הארגוני, בעיקר בשל העובדה שפעילויות מסויימות מוצגות במגזרים השונים, דוגמת הפעילות בכרטיסי אשראי ופעילות שוק ההון, ולא במסגרת הארגונית בה הם מופעלים.

- **בנקאות קמעונאית (Retail) – מגזר משקי הבית:** במסגרת מגזר זה נכללים לקוחות החטיבה הקמעונאית של הבנק ולקוחות של בנק מרכנתיל דיסקונט בזירת הלקוחות הפרטיים המוגדרים כפרטיים מקבלי משכורת, צמיחה ואח"מ (להוציא לקוחות המרכזים לבנקאות פרטית). עד ליום 31 בדצמבר 2006 כלל המגזר את לקוחות בנק מרכנתיל דיסקונט במגזר משקי הבית – לקוחות פרטיים של בנק מרכנתיל דיסקונט, שסממני פעילותם אופיניים לאלו של משקי הבית, לרבות אשראי בהיקף שאינו עולה על 200 אלף ש"ח ופקדונות בהיקף שאינו עולה על 500 אלף ש"ח.
- **בנקאות קמעונאית (Retail) – מגזר עסקים קטנים:** במסגרת מגזר זה נכללים לקוחות החטיבה הקמעונאית של הבנק ולקוחות של בנק מרכנתיל דיסקונט המוגדרים כחברות קטנות ועסקים קטנים עם חבות של עד 10 מיליון ש"ח. עד ליום 31 בדצמבר 2006 כלל המגזר את לקוחות בנק מרכנתיל דיסקונט במגזר עסקים קטנים – לקוחות עסקיים (יחידים ותאגידים) שהיקף האשראי שניתן להם אינו עולה, בדרך כלל, על 1 מיליון ש"ח.
- **בנקאות עסקית (Corporate):** מגזר זה כולל בעיקר חברות בעלות מחזור מכירות שנתי העולה על 150 מיליון ש"ח ו/או חבות כוללת העולה על סך של 50 מיליון ש"ח, שהן לקוחות הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט. עד ליום 31 בדצמבר 2006 כלל המגזר את לקוחות מגזר הבנקאות העסקית בבנק מרכנתיל דיסקונט – תאגידים שמחזור העסקאות השנתי שלהם עולה, בדרך כלל, על 100 מיליון ש"ח וחברות ציבוריות, המטופלים על ידי החטיבה העסקית של בנק מרכנתיל דיסקונט ולקוחות שמחזור העסקאות שלהם נמוך מ–150 מיליון ש"ח והיקף האשראי שניתן להם עולה על 15 מיליון ש"ח.
- **בנקאות מסחרית (Middle Market):** מגזר זה כולל בעיקר חברות בעלות מחזור מכירות שנתי הגבוה מ–30 מיליון ש"ח ו/או חבות כוללת בסך של 10–50 מיליון ש"ח, שהן לקוחות הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט. עד ליום 31 בדצמבר 2006 כלל המגזר את לקוחות הבנקאות המסחרית של בנק מרכנתיל דיסקונט – לקוחות עסקיים (יחידים ותאגידים) בעלי היקף פעילות בינוני, שהיקף האשראי שניתן להם עולה על 1 מיליון ש"ח ואינם משתייכים למגזר הבנקאות העסקית של בנק מרכנתיל דיסקונט.
- **בנקאות פרטית (Private Banking):** במסגרת מגזר זה נכללים לקוחות החטיבה הקמעונית של הבנק, (יחידים ותאגידים) המנהלים את חשבונותיהם במרכזים לבנקאות פרטית. לקוחות אלה הינם, בדרך כלל, לקוחות ישראליים בעלי פסיבה של 2 מיליון ש"ח ומעלה ולקוחות תושבי חוץ. כן כולל המגזר לקוחות בעלי עושר פיננסי בינוני וגבוה בבנק מרכנתיל דיסקונט, כל פעילות חברת הבת בז'נבה ופעילות לקוחות הבנקאות הפרטית באי די בי ניו יורק.
- **מגזר הניהול הפיננסי:** מגזר זה כולל פעילויות המאופיינות כפעילות בנקאית שאינה נעשית מול לקוחות הקבוצה (פרט לחדר עסקות ופרט לתאגידים בנקאיים), אשר כוללות בעיקר את פעילות הנוסטרו של הבנק ושל בנק מרכנתיל דיסקונט בניירות ערך ועם בנקים אחרים, ניהול החשיפות של סיכוני שוק ונזילות, ופעילות חדר עסקות, לרבות בנגזרים פיננסיים. כמו כן, כולל המגזר את חלק ושל הבנק ברווחי הבנק הבינלאומי וברווחי חברות כלולות שהן תאגידי עזר. כן כולל המגזר את תת מגזר חברות ריאליות, אשר כולל את פעילות קבוצת דיסקונט בהשקעות ריאליות. עיקר פעילות תת מגזר זה היה בהשקעת הבנק בחברת הראל, כיום כולל תת המגזר בעיקר השקעות המבוצעות על ידי חברת הבת דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות ועל ידי הבנק במישרין.

ב. עיקרי ההנחות, האומדנים ועקרונות הדיווח אשר שימשו בהכנת הנתונים

סיווג התוצאות העסקיות של הקבוצה למגזרי הפעילות השונים, כאמור לעיל, נערך בהתאם לעקרונות, להנחות ולאומדנים שיפורטו להלן:

1. הכנסות

רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחומ"ס. מגזר הפעילות מזוכה במרווח המתקבל מההפרש בין הריבית על ההלוואות שהועמדו ללקוחות המגזר והפקדונות שגוייסו מלקוחות המגזר לבין מחירי העברה. מחירי העברה משקפים את העלות האלטרנטיבית השולית לגיוס המקורות או לשימושים בהם. המרווחים נקבעים במועד הקמת העסקאות, תקפים במהלך כל חייהן ומנוטרלים סיכוני שוק. על פי מתודולוגיה זו, רווחים או הפסדים מפעולות מימון הנובעים משינוי בתנאי השוק, נזקפים למגזר "הניהול הפיננסי".

הכנסות מניירות ערך שהבנק מקבל (נוסטרו) ומפקדונות בבנקים נזקפות למגזר הניהול הפיננסי.

הפרשה לחובות מסופקים. נזקפת למגזר הפעילות בו מסווגת פעילות הלקוח אשר בגינה בוצעה ההפרשה. באופן דומה, גביה מהפרשה שבוצעה או הקטנתה, מיוחסת אף היא למגזר בו מסווגת פעילות הלקוח.

31. מגזרי פעילות ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

הכנסות תפעוליות. ההכנסות התפעוליות והאחרות שהבנק גובה מלקוחותיו נזקפות ישירות למגזר הפעילות של הלקוח. חלק מההכנסות מפעילות במט"ח עם הלקוח נזקפות לחדר עסקות.

2. הוצאות

הוצאות ישירות הניתנות לזיהוי נזקפות באופן ספציפי וישיר ללקוחות של מגזרי הפעילות השונים.

הוצאות תקורה (עיקרן משרד ראשי) שאינן ניתנות לייחוס מגזרי ספציפי, מועמסות על לקוחות מגזרי הפעילות בדרך של אומדן המתבסס על מפתחות העמסה שונים, בעיקרם בהתבסס על מדדים של כמות פעולות ושל נפח פעילות ומיעוטן על בסיס אומדנים והערכות של היחידות השונות בבנק. (ר' פירוט בסעיף 4 להלן).

הוצאות פחת והפחתות נזקפות כחלק מהוצאות התקורה.

מודל העמסת ההוצאות המשמש בחישוב הנתונים כולל הקצאת עלויות בין מגזריות, בעיקר לעניין השירותים התפעוליים הניתנים על ידי מערך הסניפים ללקוחות המשוייכים למגזרי פעילות אחרים, בדרך של העמדת כלל הוצאות הסניפים ללקוחות המנהלים את חשבונם בסניף אף אם אין הם נמנים עם לקוחות החטיבה הבנקאית. כאמור לעיל, העמסה זו מתבצעת בדרך של אומדן המבוסס בעיקרו על מדדים של כמות הפעולות של הלקוחות בסניפי הבנק ועל הנפח שלהן.

מאחר וכאמור המערכת נמצאת בשלבי פיתוח וטרם הוטמעה במלואה ככלי בקרה ניהולי, מתבצעים מעת לעת שינויים מסויימים באופן קביעת האומדנים ובאופן ההעמסה של ההוצאות כך שההשוואה בין תקופות עשויה להיפגם.

מיסים על הכנסה. בכדי לנטרל את השפעת ניצול ההפסדים לצרכי מס מהעבר שלא נרשמו בגינם מסים נדחים לקבל, על מדידת הרווחיות לפי מגזרים, נערך חישוב מס תיאורטי כלהלן:

ההפרשה למס של מגזרי הפעילות השונים חושבה על פי שיעור המס הסטטוטורי 38.53% (2006: 40.65%). למגזרי פעילות בהם נרשם הפסד נזקפה הכנסת מס, אשר חושבה אף היא על פי שיעור המס הסטטוטורי.

ההפרש בין המס שנזקף למגזרי הפעילות, נטו, לבין ההפרשה למס כפי שנרשמה בדוח הרווח וההפסד, נזקף למגזר "הניהול הפיננסי".

3. הקצאת הון וחישוב תשואה

בגין נכסי הסיכון של כל מגזר, מיוחס לכל מגזר הון עצמי וכתבי התחייבות נדחים, המהווים חלק ממקורות המימון של האשראי. בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים, מגזרי הפעילות מזוכים בריבית תיאורטית על ההון העצמי המיוחס להם, על בסיס נכסי הסיכון המשוייכים למגזר. חישוב התשואה בכל מגזר נעשה בהתאם להון העצמי אשר יוחס כאמור למגזר.

4. הצגת הכנסות והוצאות בינמגזריות

ה"התחשבנות" בין מרכזי הרווח בבנק נעשית באמצעות מנגנון הקצאת מלוא ההוצאות ללקוחות הבנק, בהתאם למדדי פעילות שונים, ולא בדרך של הקצאתן למרכזי רווח (ו"מכירת" שירותים בינמגזריים). שיטת הקצאת ההוצאות שהונהגה בבנק היא, כאמור לעיל, רב שלבית. בשלב הראשון מייחסים את ההוצאות הישירות של הסניף לכלל הלקוחות שחשבונותיהם מתנהלים בו, (לקוחות באחריות מגזרים שונים). בשלב השני מייחסים את ההוצאות של יחידות ייעודיות לפי אומדן חלוקת השירות למטות השונים ואת כלל הוצאות המינהלות והמטות ללקוחות אותם הם משרתים. ולבסוף, מקצים את העלויות של יחידות המטה הכלליות (הנהלה, משאבי אנוש, חשבות, תפעול ושירותי מחשב וכד') לכלל לקוחות הבנק.

בהתאם לשיטה המתוארת לעיל, כל לקוח "נושא עימו" את ההוצאות הרלבנטיות לו, אשר נצברות למגזרים השונים בהתאם להשתייכות הלקוחות למגזרים אלה.

במתכונת שתוארה לעיל לא ניתן לקבוע איזה הוצאות של מגזר אחד הועמסו על מגזר אחר (מה שמכונה במתוכנת הדיווח "פעילות בין מגזרית"). המפקח על הבנקים אישר לבנק לדווח על פי המנגנון שקבע לעצמו לצורך הקצאת הכנסות והוצאות וכפועל יוצא מכך שלא ליתן דיווח בנוגע להעברות בינמגזריות.

31. מגזרי פעילות ואזורים גיאוגראפים (המשך)

ג. מידע על מגזרי פעילות בפעילות קבוצת דיסקונט

סכומים מדווחים

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007							
							פיננסי	
	משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות עסקית	בנקאות מסחרית	בנקאות פרטית	חברות ריאליות	ניהול פיננסי	סך-הכל מאוחד
	במיליוני שקלים חדשים							
רווח (הפסד) מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים								
– מחיצוניים	144	897	1,244	1,234	134	(13)	585	4,225
– בינמיגזרי	1,064	(162)	(316)	(514)	180	(23)	(229)	0
סך הכל רווח (הפסד) מפעולות מימון	1,208	735	928	720	314	(36)	356	4,225
הכנסות תפעוליות ואחרות	1,582	359	230	204	140	32	25	2,572
סך-הכל הכנסות	2,790	1,094	1,158	924	454	(4)	381	6,797
הפרשה לחובות מסופקים	123	128	60	124	5	0	7	447
הוצאות תפעוליות ואחרות	2,237	700	549	685	381	4	510	5,066
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מסים	430	266	549	115	68	(8)	(136)	1,284
הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות	134	93	207	41	38	(6)	59	566
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לאחר מסים	296	173	342	74	30	(2)	(195)	718
חלקו של הבנק ברווחי חברות כלולות	(2)	–	1	–	–	21	25	45
חלקם של בעלי מניות חיצוניים ברווחים של חברות מאוחדות	(56)	(1)	1	–	–	–	–	(56)
רווח מפעולות בלתי רגילות לאחר מס	416	55	3	29	13	–	42	558
רווח (הפסד) נקי	654	227	347	103	43	19	(128)	1,265
רווח (הפסד) נקי, בניטרול רכיבים מסוימים*	260	185	354	93	43	19	(30)	924
תשואה להון (אחוזים)	55.4%	36.3%	14.7%	7.5%	18.3%	32.3%	(4.6)%	14.7%
תשואה להון בנטרול רכיבים מסוימים (אחוזים)	22.0%	29.5%	15.0%	6.8%	18.4%	32.3%	(1.1)%	10.7%
יתרה ממוצעת של נכסים	24,617	11,923	37,515	21,096	3,950	958	65,065	165,124
מזה- השקעות בחברות כלולות	–	3	2	–	–	69	1,381	1,455
יתרה ממוצעת של התחייבויות	53,390	9,966	16,475	17,516	37,346	248	21,335	156,276
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	19,688	10,428	39,440	22,815	3,950	958	17,932	115,211
יתרה ממוצעת של נכסי קופות גמל וקרנות נאמנות	11,408	1,861	99	908	1,250	0	2,024	17,550
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	27,689	4,748	39,490	11,887	16,724	0	0	100,538
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	3,553	300	152	1,595	708			6,308
מרווח מפעילות מתן אשראי	572	571	699	527	46			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות	571	123	60	139	266			
אחר	65	41	169	54	2			
סך-הכל רווח (הפסד) מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים	1,208	735	928	720	314	(36)	356	4,225

* נוטרלו הרכיבים הבאים: הוצאת עידוד פרישה מוקדמת, עלות שיפורים ובדיקות באי די בי ניו יורק, רווח ממכירת פעילות קופות הגמל, רווח ממכירת קה"ל, והפרשה למס בגין חלק הבנק ברווחי הבנק הבינלאומי הראשון.

31. מגזרי פעילות ואזורים גיאוגראפים (המשך)

ג. מידע על מגזרי פעילות בפעילות קבוצת דיסקונט (המשך)

סכומים מדווחים

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2006							
						פיננסי		
	משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות עסקית*	בנקאות מסחרית*	בנקאות פרטית	חברות ריאליות	ניהול פיננסי	סך-הכל מאוחד
	במיליוני שקלים חדשים							
רווח (הפסד) מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים								
– מחיצוניים	472	736	1,264	1,220	814	(3)	(713)	3,790
– בינמיגזרי	603	(200)	(365)	(550)	(512)	(15)	1,039	–
סך הכל רווח (הפסד) מפעולות מימון	1,075	536	899	670	302	(18)	326	3,790
הכנסות תפעוליות ואחרות	1,435	331	183	178	130	13	89	2,359
סך-הכל הכנסות	2,510	867	1,082	848	432	(5)	415	6,149
הפרשה לחובות מסופקים	109	183	159	117	2		–	570
הוצאות תפעוליות ואחרות	2,220	634	555	708	375	4	524	5,020
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מסים	181	50	368	23	55	(9)	(109)	559
הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות	79	*26	153	16	32	(4)	48	350
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לאחר מסים	102	24	215	7	23	(5)	(157)	209
חלקו של הבנק ברווחי חברות כלולות	(2)	–	–	–	–	56	134	188
חלקם של בעלי מניות חיצוניים ברווחים של חברות מאוחדות	(79)	(3)	–	–	–	–	–	(82)
רווח מפעולות בלתי רגילות לאחר מס	220	25	2	2	8	104	160	521
רווח (הפסד) נקי	241	46	217	9	31	155	137	836
רווח נקי, בניטרול רכיבים מסוימים**	144	*74	261	70	56	51	16	672
תשואה להון (אחוזים)	23.4%	*7.8%	9.9%	0.6%	21.1%	431.2%	*7.1%	*11.7%
תשואה להון בנטרול רכיבים מסוימים** (אחוזים)	19.9%	*12.3%	11.9%	5.8%	39.2%	143.3%	*0.8%	*9.4%
יתרה ממוצעת של נכסים	19,597	12,007	36,725	22,762	3,533	307	*59,403	154,334
מזה- השקעות בחברות כלולות	1					81	1,523	1,605
יתרה ממוצעת של התחייבויות	*53,346	7,562	14,408	13,266	37,478	24	*20,898	146,982
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	17,158	*10,007	36,665	19,986	2,397	601	19,571	106,385
יתרה ממוצעת של נכסי קופות גמל וקרנות נאמנות	25,381	3,499	230	1,505	1,262	–	1,917	33,794
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	22,543	4,347	25,469	10,992	17,390	–	–	80,741
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	3,552	283	130	1,584	626			6,175
מרווח מפעילות מתן אשראי	435	389	631	453	67			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות	548	96	79	180	231			
אחר	92	*51	189	37	4			
סך-הכל רווח (הפסד) מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים	1,075	536	899	670	302	(18)	326	3,790

* סווג מחדש.

** נוטרלו הרכיבים הבאים: מענק הפרטה, הוצאות עידוד פרישה מוקדמת, תשלומים לרשויות הפיקוח בארה"ב ועלות ביצוע שיפורים ובדיקות באי די בי ניו יורק וביטול הפרשה לירידת ערך בגין ההשקעה בבנק הבינלאומי הראשון, רווח ממכירת מניות הראל ורווח ממכירת מניות אילנות דיסקונט.

31. מגזרי פעילות ואזורים גיאוגראפים (המשך)

ג. מידע על מגזרי פעילות בפעילות קבוצת דיסקונט (המשך)

סכומים מדווחים

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2005								
							פיננסי		
	משקי בית*	עסקים קטנים	בנקאות עסקית*	בנקאות מסחרית*	בנקאות פרטית	פעילות בינלאומית	חברות ריאליות	ניהול פיננסי	סך-הכל מאוחד
	במיליוני שקלים חדשים								
רווח (הפסד) מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים									
– מחיצוניים	(871)	574	1,591	271	(722)	1,098	5	1,751	3,697
– בינמיגזרי	1,896	(18)	(811)	91	843	(150)	(20)	(1,831)	–
סך הכל רווח (הפסד) מפעולות מימון	1,025	556	780	362	121	948	(15)	(80)	3,697
הכנסות תפעוליות ואחרות	1,427	383	126	145	75	124	1	125	2,406
סך-הכל הכנסות	2,452	939	906	507	196	1,072	(14)	45	6,103
הפרשה לחובות מסופקים	85	182	307	79	–	38	–	–	691
הוצאות תפעוליות ואחרות	1,851	697	471	399	129	768	4	410	4,729
רווח מפעולות רגילות לפני מסים	516	60	128	29	67	266	(18)	(365)	683
הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות	245	40	67	15	32	39	(9)	(105)	324
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לאחר מסים	271	20	61	14	35	227	(9)	(260)	359
חלקו של הבנק ברווחי חברות כלולות	–	–	–	–	–	–	54	120	174
חלקם של בעלי מניות חיצוניים ברווחים של חברות מאוחדות	(80)	(3)	8	–	–	–	–	–	(75)
רווח (הפסד) נקי	191	17	69	14	35	227	45	(140)	458
תשואה להון	19.1%	3.4%*	3.6%	2.3%	125.5%	16.0%	127.9%	(16.7%)	7.2%
יתרה ממוצעת של נכסים	16,231	11,577	29,859	8,840	1,094	45,277	616	35,800	149,294
מזה- השקעות בחברות כלולות	4						461	891	1,356
יתרה ממוצעת של התחייבויות	49,944	8,189	12,513	4,769	16,575	40,209	26	9,195	141,420
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	16,678	8,834	32,210	9,940	471	23,578	583	8,761	101,055
יתרה ממוצעת של נכסי קופות גמל וקרנות נאמנות	29,384	5,060	454	2,316	1,069	–	–	1,911	40,194
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	12,624	3,315	20,548	11,242	7,713	10,537	–	–	65,979
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	3,246	244	101	1,507	502	129	–	–	5,729
מרווח מפעילות מתן אשראי	434	386*	616	263	15				
מרווח מפעילות קבלת פקדונות	557	89	102	78	106				
אחר	34	81	62	21	–				
סך-הכל רווח (הפסד) מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים	1,025	556	780	362	121	948	(15)	(80)	3,697

* סווג מחדש.

31. מגזרי פעילות ואזורים גיאוגראפים (המשך)

ד. מידע על איזורים גיאוגרפיים

	הכנסות[1]			רווח (הפסד) נקי			סך נכסים	
	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר						ליום 31 בדצמבר	
	2007	2006	2005	2007	2006	2005	2007	2006
	במיליוני שקלים חדשים							
ישראל	5,629	5,201	5,031	1,110	845	231	127,626	121,103
אירופה	108	84	65	27	9	5	4,173	4,148
צפון אמריקה	932	741	904	103	(45)	214	35,128	35,400
דרום אמריקה	128	123	103	25	27	8	1,883	1,872
סך הכל מחוץ לישראל	1,168	948	1,072	155	(9)	227	41,184	41,420
סך הכל מאוחד	6,797	6,149	6,103	1,265	836	458	168,810	162,523

הערה:
(1) הכנסות – רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים והכנסות תפעוליות אחרות.

32. מכירת גרעין השליטה בבנק

א. השלמת המכירה של גרעין השליטה בבנק

ביום 31 בינואר 2006 הושלמה העסקה שנחתמה ביום 1 בפברואר 2005, בין נכסים מ.י. בע"מ וממשלת ישראל (להלן: "הממשלה") מצד אחד לבין תאגיד בשליטת משפחת ברונפמן ואחרים ולבין תאגיד בשליטת מר רובין שראן (להלן ביחד: "הרוכשים"), מצד שני, למכירת גרעין השליטה בבנק (להלן: "ההסכם למכירת גרעין השליטה בבנק"), לפיה:

- הרוכשים רכשו מניות של הבנק, המהוות 26% מהונו המונפק;
- הרוכשים קיבלו אופציה, לתקופה של 3 שנים מהשלמת העסקה, לרכוש מניות המהוות עד 25% נוספים מהונו המונפק של הבנק;
- נערכו הסדרים בין הממשלה לבין הרוכשים לעניין תיאום אופן הצבעתם והפעלת השליטה בבנק;

בעקבות השלמת העסקה, כאמור, עברה השליטה בבנק לקבוצת ברונפמן–שראן.

ב. היתר נגיד בנק ישראל

נגיד בנק ישראל נתן היתר לקבוצת המשקיעים לרכוש ולהחזיק יחד שליטה ואמצעי שליטה בבנק. קיימים נושאים אשר להם השלכות על הבנק, ובהם:

1. (א) לא יחולק דיבידנד מרווחים שנצברו בבנק עד ליום 30 בספטמבר 2004. אם הצטברו הפסדים לאחר מועד זה, לא יחולק דיבידנד אלא לאחר כיסוי הפסדים אלה. כמו כן, אין לחלק דיבידנדים מרווחים ממכירת נכסים מהותיים של הבנק במשך 5 שנים ממועד מתן ההיתר. לאחר מועד זה תותר חלוקת דיבידנד ממכירת נכסים כאמור, בכפוף לקבלת אישור, מראש ובכתב, של המפקח. (סכום הרווחים שנצברו בבנק עד ליום 30 בספטמבר 2004, שכאמור לא ניתן לחלקם, הינו 2,704 מיליון ש"ח).

   (ב) על אף האמור לעיל, ניתן לחלק דיבידנד מרווחים ממכירת נכסים מהותיים של הבנק במשך 5 שנים ממועד מתן ההיתר, אם מתקיימים כל התנאים הבאים:

   (1) המכירה נובעת מדרישות חוק החלות על הבנק;

   (2) חלוקת הדיבידנד מרווחים ממכירת אותם הנכסים לא תגרום להפחתת יחס ההון המזערי הקיים בבנק ערב מכירת הנכסים כאמור;

   (3) דירקטוריון הבנק יאשר את החלוקה לאחר שבחן את צרכי הבנק ותוכניותיו העסקיות;

   (4) התקבל אישור, מראש ובכתב, של המפקח, לחלוקה כאמור, לאחר שבחן את הלימות ההון של הבנק ואת החלטת הדירקטוריון וביסוסה.

2. חברי הקבוצה, קרוביהם או תאגידים בשליטתם של מי מהם, לא יקבלו דמי ניהול או כל תמורה והטבה אחרת, מהבנק או מתאגידים שבשליטת הבנק, אולם הם יהיו רשאים לתת שירותים הניתנים כרגיל על ידי נותנים ובמחירי שוק, ובתנאי שניתנה מראש ובכתב הודעה

32. מכירת גרעין השליטה בבנק (המשך)

למפקח על טיב השירות ועל התמורה, לפחות 14 ימי עסקים לפני מתן השירות; הודיע המפקח כי השירות אינו מסוג הניתן כרגיל לאחרים או כי התמורה בעדו אינה סבירה, לא יינתן השירות.

הוראת סעיף זה לא תחול על גמול לדירקטורים המשולם בסכום זהה לכל הדירקטורים בבנק.

ג. הסכם העובדים

ביום 1 בפברואר 2005, במקביל לחתימת ההסכם למכירת גרעין השליטה בבנק, נחתם הסכם בין ההסתדרות החדשה, ועד עובדי בנק דיסקונט והחשב הכללי במשרד האוצר (להלן: "הסכם העובדים"), אשר תוקפו היה כפוף, בין היתר, לאישורו של הבנק (ר' להלן). הסכם העובדים אמור להסדיר מספר דרישות שהועלו מטעם עובדי הבנק בקשר לזכויותיהם על רקע מכירת גרעין השליטה בבנק על ידי המדינה. להלן יובאו חלק מתנאיו של הסכם העובדים:

- ההסתדרות, כארגון עובדים יציג, מוותרת בשם העובדים על זכותם לרכוש את יתרת 10% ממניות הבנק שבידי המדינה, בהנחה של 25%, ועל ההלוואה המסובסדת מהבנק למימון רכישה זו כפי שנהוג לגבי הפרטת הבנקים שבהסדר.
- בתמורה לויתור על רכישת המניות בהנחה כאמור, יקבלו העובדים מהממשלה סכום במזומן השווה לערך 30% משווי יתרת 10% ממניות הבנק שלא חולקו בגינם מניות בהנחה לעובדים. בהסכם העובדים הוצהר כי שווי ההטבה בגין הויתור על רכישת המניות כאמור הינו 120 מיליון ש"ח (להלן: "מענק המדינה לעובדים").
- העובדים יקבלו מהבנק בונוס על חשבון שנת 2004, בגובה משכורת אחת לכל עובד (להלן: "הבונוס לשנת 2004") וכן מענק מיוחד בגין ויתור על קבלת ההלוואה המסובסדת שהיו זכאים לה כפי שנהוג היה לגבי הפרטת הבנקים שבהסדר (להלן: "המענק המיוחד").
- שווי המענק המיוחד ביחד עם שווי הבונוס לשנת 2004 יעמוד על סך של 130 מיליון ש"ח (להלן ביחד: "מענק הבנק לעובדים").

יובהר, כי בשיחה שנערכה בין מנכ"ל הבנק לבין סגן החשב הכללי במשרד האוצר, הובהר לבנק כי סכום מענק הבנק לעובדים (כאמור לעיל, 130 מיליון ש"ח), מבטא את העלות הכוללת לבנק כמעסיקם של העובדים. תוכן השיחה האמורה הועלה על הכתב במכתב שנשלח מאת הבנק לסגן החשב הכללי. סכומים מעבר לסך האמור של 130 מיליון ש"ח ישולמו על ידי הממשלה.

- מענק המדינה לעובדים ומענק הבנק לעובדים (להלן: "המענק הכולל") יעמדו על סך של 250 מיליון ש"ח. המענק הכולל ישולם לעובדים בכפוף לביצוע ה–closing של ההסכם למכירת גרעין השליטה בבנק, במועדים שנקבעו בהסכם.
- תוקפה של חוקת העבודה כהסכם קיבוצי בבנק דיסקונט יוארך לתקופה של חמש שנים, דהיינו עד ליום 31 בדצמבר 2009.
- בהסכם למכירת גרעין השליטה בבנק ייקבע כי אם תימכר השליטה בבנק דיסקונט ניו יורק, תועבר מלוא התמורה במזומן שתתקבל בגין המכירה לבנק, ולא ניתן יהיה למשוך דיבידנד מכספי תמורה זו, עד מלאת חמש שנים ממועד חתימת ההסכם למכירת גרעין השליטה בבנק, אלא אם יוסכם אחרת עם ועד העובדים.
- סכסוך העבודה שהוכרז בנוגע להפרטת הבנק, מיום 11 במרס 2004, יבוטל מיד עם אישורו של הסכם העובדים.
- מיד לאחר אישור ההסכם, העובדים ישתפו פעולה בכל דבר או פעולה שיידרשו לצורך השלמת העסקה למכירת גרעין השליטה בבנק, ולמכירת יתרת המניות שיוותרו בידי המדינה ובכל הליך נוסף שיידרש, אם יידרש. (לעניין זה, הובהר כי הביטוי "עובדים" בהקשר לאמור לעיל, הינו למעט עובדי בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ).
- בכפוף לאישור הסכם העובדים, התחייבו הצדדים להסכם העובדים הדדית כי בתקופה שעד לאחר השלמת הסכם המכירה (מועד ה–closing) או עד יום 30 בספטמבר 2005, לפי המאוחר מביניהם, ישמרו על שקט תעשייתי הדדי. לא יינקטו מהלכים או שינויים ארגוניים חד צדדיים שאינם תואמים את חוקת העבודה, על ידי מי מהצדדים, ולא ינקטו אמצעי שביתה או השבתה, מלאה או חלקית, או כל אמצעי אחר שיש בו כדי לפגוע ביחסי העבודה, בהליכי העבודה או סדריה.
- העובדים הזכאים לקבלת המענק הכולל, הם מי שיהיו במועד ה–closing עובדי הבנק, עובדי בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ ועובדי חברות בנות בבעלות מלאה בישראל, שהינם עובדים קבועים ועובדים מן המניין, וכן עובדים בחוזים אישיים, אשר במועד ה–closing תמלא שנה אחת לעבודתם בבנק.

תוקפו של הסכם העובדים הותנה באישור המוסדות המוסמכים של הבנק. ביום 7 בפברואר 2005 אישרו ועדת הביקורת והדירקטוריון של הבנק את הצטרפות הבנק להסכם. בהחלטה הודגש כי העלות הכוללת (עלות למעביד) בה ישא הבנק תעמוד על כ–130 מיליון ש"ח

32. מכירת גרעין השליטה בבנק (המשך)

(ולא תעלה על סכום זה). ביום 5 באפריל 2005 אישרה האסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק את הצטרפות הבנק להסכם העובדים.
במסגרת האישור נקבע כי העלות הכוללת (עלות למעביד) בה ישא הבנק תעמוד על 130 מיליון ש"ח (ולא תעלה על סכום זה).
תוקפו של הסכם העובדים הותנה גם באישור ועדת הכספים של הכנסת. ועדת הכספים של הכנסת אישרה את הסכם העובדים.
ברבעון הראשון של שנת 2006, בסמוך לאחר ביצוע ה–closing של ההסכם למכירת גרעין השליטה בבנק, שילמו הבנק וחברות הבת הרלבנטיות את המענק הכולל עליו הוסכם בהסכם העובדים. העלות הכוללת של המענק, לרבות הוצאות נלוות (מע"מ שכר וביטוח לאומי) הגיעה לסך של כ–305 מיליון ש"ח (מתוך הסכום האמור סך של 73 מיליון ש"ח הופרש בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2004). לאור האמור לעיל, המענק שישולם על ידי המדינה יגיע לסך של כ–175 מיליון ש"ח, מזה סך של כ–120 מיליון ש"ח שולם בחודש מרס 2006, והיתרה תשולם במועד מימוש האופציה בידי קבוצת ברונפמן–שראן או בתום שלוש שנים ממועד ה–closing, המוקדם מביניהם.

הסכם עובדי מרכנתיל. ביום 22 במאי 2005 נחתם הסכם בין ההסתדרות החדשה, ועד עובדי בנק מרכנתיל דיסקונט והחשב הכללי במשרד האוצר (להלן: "הסכם עובדי מרכנתיל"), אשר תוקפו היה כפוף, בין היתר, לאישורו של בנק מרכנתיל דיסקונט (ר' להלן). הסכם עובדי מרכנתיל אמור להסדיר מספר דרישות שהועלו מטעם עובדי בנק זה בקשר לזכויותיהם על רקע מכירת גרעין השליטה בבנק על ידי המדינה.
להלן יפורטו תנאיו של הסכם עובדי מרכנתיל:

- ההסתדרות, כארגון עובדים יציג, מוותרת בשם העובדים על זכותם לרכוש את יתרת 10% ממניות בנק דיסקונט שבידי המדינה, בהנחה של 25%, ועל ההלוואה המסובסדת למימון רכישה זו כפי שנהוג לגבי הפרטת הבנקים שבהסדר.
- בתמורה לויתור על רכישת המניות בהנחה כאמור, יקבלו העובדים מהממשלה סכום במזומן השווה לערך 30% משווי יתרת 10% ממניות הבנק שלא חולקו בגינם מניות בהנחה לעובדים.
- העובדים זכאים לקבל מבנק מרכנתיל דיסקונט בונוס על חשבון שנת 2004, בגובה משכורת אחת לכל עובד (להלן: "הבונוס לשנת 2004") וכן מענק מיוחד בגין הויתור על קבלת ההלוואה המסובסדת שהיו זכאים לה כפי שנהוג היה לגבי הפרטת הבנקים שבהסדר (להלן: "המענק המיוחד").
- המענק הכולל המשולם לעובדי בנק מרכנתיל דיסקונט יהיה הסכום היחסי לבנק מרכנתיל דיסקונט מתוך סכום המענק הכולל (250 מיליון ש"ח) כמשמעותו בהסכם העובדים האמור. המענק הכולל ישולם לעובדים בכפוף לביצוע ה–closing של ההסכם למכירת גרעין השליטה בבנק דיסקונט, במועדים שנקבעו בהסכם.
- תוקפם של ההסכמים הקיבוציים החלים בבנק מרכנתיל דיסקונט (כמשמעות המונח בהסכם הקיבוצי מיום 21 בדצמבר 2004, על כל נספחיו), יוארך לתקופה קצובה עד ליום 31 בדצמבר 2009. בתום מועד זה ינהגו הצדדים, לגבי תוקפם של ההסכמים הקיבוציים, בהתאם להוראות סעיף 5 להסכם העבודה מיום 17 במאי 1968.
- סכסוך העבודה שהוכרז בבנק מרכנתיל דיסקונט בנוגע להפרטת בנק דיסקונט, מיום 29 במרס 2004, יבוטל מיד עם אישורו של הסכם עובדי מרכנתיל.
- מיד לאחר אישור ההסכם, ישתפו עובדי בנק מרכנתיל דיסקונט פעולה בכל דבר או פעולה שיידרשו לצורך השלמת העסקה למכירת גרעין השליטה בבנק דיסקונט, ולמכירת יתרת המניות שיוותרו בידי המדינה ובכל הליך נוסף שיידרש, אם יידרש.
- בכפוף לאישור הסכם עובדי מרכנתיל, התחייבו הצדדים להסכם עובדי מרכנתיל הדדית כי בתקופה שעד לאחר השלמת הסכם המכירה (מועד ה–Closing) או עד יום 30 בספטמבר 2005, לפי המאוחר מביניהם, ישמרו על שקט תעשייתי הדדי. לא יינקטו מהלכים או שינויים ארגוניים חד צדדיים שאינם תואמים את ההסכמים הקיבוציים, על ידי מי מהצדדים, ולא ינקטו אמצעי שביתה או השבתה, מלאה או חלקית, או כל אמצעי שיש בו כדי לפגוע ביחסי העבודה, בהליכי העבודה או סדריה.

תוקפו של הסכם עובדי מרכנתיל הותנה באישור המוסדות המוסמכים של בנק מרכנתיל דיסקונט, באישור מועצת העובדים בבנק מרכנתיל דיסקונט ובאישור ועדת הכספים של הכנסת. ביום 30 במאי 2005 אישרה מועצת העובדים בבנק מרכנתיל דיסקונט את הסכם עובדי מרכנתיל. ביום 9 ביוני 2005 אישר דירקטוריון בנק מרכנתיל דיסקונט את ההסכם, וביום 20 ביוני 2005 אישרה אותו האסיפה הכללית של בנק מרכנתיל דיסקונט. וועדת הכספים של הכנסת אישרה אף היא את ההסכם.

ד. הטיפול החשבונאי בהסכם העובדים

בדוחות הכספיים לשנת 2004, נכללה הפרשה בגין הבונוס לשנת 2004, בגובה משכורת אחת וזאת, על יסוד ההערכה שלאור התוצאות העסקיות בשנת 2004, הבנק ושאר חברות הבת הרלבנטיות בקבוצה היו משלמים ממילא לעובדיהם מענק כאמור. סכום הבונוס כאמור הינו כ–73 מיליון ש"ח.

32. מכירת גרעין השליטה בבנק (המשך)

ההפרשה בגין יתרת מענק הבנק לעובדים, בסך של כ–57 מיליון ש"ח, המהווה את המענק המיוחד כאמור, נזקפה בדוחות הכספיים ברבעון הראשון של שנת 2006, בו התמלאו התנאים המתלים בהסכם העובדים, ובפרט ביצוע ה–closing על פי ההסכם למכירת גרעין השליטה בבנק. אשר למענק המדינה לעובדים, נמסר לבנק על ידי הפיקוח על הבנקים שהמענק שישולם על ידי המדינה (סך של כ–175 מיליון ש"ח, כולל עלויות נוספות בגין ההשלמה ל"עלות המעביד"), הינו בגדר "עסקה עם בעל שליטה" ולפיכך, יש לרשום את מענק המדינה כהוצאות שכר כנגד קרן הון. ההוצאה בגין מענק המדינה לעובדים נזקפה בדוחות הכספיים של הבנק לרבעון הראשון של שנת 2006, בהתאם לעמדתו האמורה של הפיקוח על הבנקים, במקביל לרישום ההפרשה בגין המענק המיוחד.

33. החלטות הממשלה לענין מערכת הבנקאות ושינויים במבנה שוק ההון

החלטות הממשלה לעניין מערכת הבנקאות

במהלך השנים, מאז 1993, קיבלה הממשלה החלטות שונות הקשורות למערכת הבנקאית, אשר חלקן הפכו לחוקים, חלקן גובשו לכדי הצעות חוק וחלקן נשארו בגדר החלטות ממשלה, בין שנותרו על כנן ובין ששונו לאחר מכן. ההחלטות העיקריות מתייחסות לנושאים הבאים:

(א) החזקת מניות הבנקים שבהסדר אחרי אוקטובר 1993; (ב) פיצולים של חברות בת בנקאיות; (ג) החזקת אמצעי שליטה בתאגידים ריאליים ע"י תאגידים בנקאיים; (ד) קופות גמל; (ה) החזקת מניות בנקאיות בידי משקיעים מוסדיים שבשליטת תאגידים בנקאיים.

מרבית התיקונים שנעשו בחקיקה הגבילו, צמצמו והסדירו את פעילות הבנקים בתחומים האמורים.

בין היתר, נחקק חוק המניות הבנקאיות שבהסדר (הוראת שעה), התשנ"ד–1993. החוק נועד להסדיר את החזקת המניות ואת השימוש בזכויות ההצבעה מכוחן ונושאים נלווים אחרים.

שינויים במבנה שוק ההון

בחודש נובמבר 2004 קיבלה הממשלה את המלצותיה של ועדה בינמשרדית, בראשות מנכ"ל משרד האוצר (להלן: "ועדת בכר"), אשר נועדו לבסס מבנה תחרותי בשוק ההון, לצמצם את הריכוזיות בו ולמזער את ניגודי העניינים בו.

בהמשך להמלצות ועדת בכר התפרסמו ביום 10 באוגוסט 2005 שלושה חוקים מקיפים אשר מתייחסים לשוק ההון ולפעילות הבנקים ושחקנים אחרים בתחום זה: החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות וניגודי העניינים בשוק ההון בישראל (תיקוני חקיקה), התשס"ה–2005 (להלן: "החוק להגברת התחרות"); חוק הפיקוח על שירותים פיננסים (עיסוק בייעוץ פנסיוני ובשיווק פנסיוני) התשס"ה–2005 (להלן: "חוק הייעוץ הפנסיוני") וחוק הפיקוח על שירותים פיננסים (קופות גמל), התשס"ה–2005 (להלן: "חוק קופות גמל"). בהמשך שנת 2005 ובשנים 2006 ו–2007 החלו להתפרסם תקנות וכללים שונים שנועדו להשלים את ההסדרים בחקיקת משנה. כן בוצעו במהלך שנת 2007 ובראשית שנת 2008 תיקוני חקיקה ותקינה שנועדו לשנות את ההסדרים בתחום החסכון הפנסיוני.

להלן ייסקרו בתמצית השינויים העיקריים בחקיקה.

החוק להגברת התחרות

חוק זה מתקן מספר חוקים רלוונטים ומטרתו, על פי לשונו, להביא לביסוס מבנה תחרותי בשוק ההון, לשיפור יעילותו ודרכי פעילותו ולהגברת רווחת הציבור, וזאת בעיקר באמצעות צמצום הריכוזיות ומזעור ניגודי עניינים אצל הגופים הפועלים בו, והרחבת הפיקוח והבקרה על גופים אלה ועל השולטים והמחזיקים בהם.

תיקונים בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א–1981

- נאסר על תאגיד בנקאי לנהל קופות גמל וקרנות להשקעות משותפות בנאמנות ("קרנות נאמנות") או להחזיק במישרין אמצעי שליטה כלשהם בחברה המנהלת קופות גמל או קרנות נאמנות.
- נאסר על בנק להחזיק יותר מ–10% בתאגידים השולטים או המחזיקים יותר מ–25% בחברה מנהלת קופות גמל או בחברה לניהול קרנות נאמנות. במקביל נקבעו תקופות מעבר לירידת הבנקים בהחזקותיהם כאמור באופן שתאגידים בנקאיים שהונם העצמי אינו עולה על 10 מיליארד ש"ח (והבנק ביניהם) נדרשים לרדת בהחזקותיהם בחברות לניהול קופות גמל במהלך שש שנים מיום תחילת החוק ובהחזקותיהם בחברות לניהול קרנות נאמנות במהלך שמונה שנים מיום תחילת החוק. במהלך תקופות אלה על הבנק לרדת בהדרגה בנתחי השוק הרלבנטים של החברות לניהול קופות גמל וקרנות נאמנות המוחזקות על ידו.

33. החלטות הממשלה לענין מערכת הבנקאות ושינויים במבנה שוק ההון (המשך)

- נאסר על בנק לשלוט או להחזיק במישרין יותר מ–5% מסוג כלשהו של אמצעי שליטה במנהל תיקים המנהל השקעות של קרן נאמנות, קופת גמל או מבטח. כמו כן הוגבלה ההחזקה העקיפה של בנק בתאגיד השולט במנהל תיקים כאמור ל–20%.

גם בנושא זה נקבעה הוראת מעבר לפיה הבנק יהיה רשאי להמשיך ולהחזיק במנהל תיקים מעבר להחזקה המירבית האמורה עד תום שש שנים מיום תחילת החוק.

- הותר לבנק ליתן יעוץ פנסיוני בכפוף להוראות חוק היעוץ והשיווק הפנסיוני (ר׳ להלן).
- נקבעה החובה לקבל את אישור המפקח על הבנקים להחזקות בתאגיד עזר.
- הותר לבנק להחזיק ולשלוט לבדו בתאגיד שהוא סוכן ביטוח ובלבד שעיסוקו מוגבל לביטוחי חיים ולביטוחי דירות מגורים הנרכשים אגב מתן הלוואות לדיור הניתנות ללקוחות בקבוצת התאגיד הבנקאי.
- מגבלות הקשורות בהחזקות תאגידים מסוגים שונים הוטלו גם על השולטים בתאגידים בנקאיים.
- המפקח על הבנקים הוסמך להטיל על בנק קנס אזרחי בשל הפרת חלק מהוראות חוק הבנקאות (רישוי).

תחילתן של ההוראות האמורות ביום 10 באוגוסט 2005.

תיקונים בפקודת הבנקאות, 1941

- עוגנה בחקיקה סמכות המפקח על הבנקים ליתן הוראות ניהול בנקאי ואושרר מעמדן של ההוראות הקיימות.
- המפקח על הבנקים הוסמך להעביר לרשויות פיקוח בארץ מידע שהגיע אליו במסגרת תפקידו.
- המפקח על הבנקים הוסמך להטיל עיצום כספי על בנק אם יש לו יסוד סביר להניח שהבנק הפר הוראות ניהול בנקאי תקין, או הוראות אחרות שנתן נגיד בנק ישראל ו/או המפקח. במקביל נקבעו הוראות בדבר זכות הבנק לערער על החלטת המפקח.

תחילתן של ההוראות האמורות ביום 10 באוגוסט 2005.

תיקונים בחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א–1981

- המפקח על הבנקים הוסמך להטיל עיצום כספי על בנק אם יש לו יסוד סביר להניח שתאגיד בנקאי לא תיקן ליקויים מסוימים על פי חוק זה או אם הפר הוראות מסוימות מהוראות החוק והתקנות שהותקנו מכוחו.

תחילתן של ההוראות האמורות לעיל ביום 10 באוגוסט 2005.

תיקונים בחוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ"ה–1995

- נעשתה הבחנה בין ייעוץ השקעות לבין שיווק השקעות (ייעוץ השקעות בנוגע למוצרים שליועץ יש זיקה אליהם), ונקבעו החובות על העוסקים בתחומים אלה. בנקים יוכלו לעסוק בייעוץ השקעות (באמצעות יועצי השקעות) ויורשו בנוסף לשווק מוצרים מובנים, אופציות וחוזים עתידיים שהוצאו על ידם.
- בעל רישיון יועץ (לרבות בנק) לא רשאי לתת ייעוץ בקשר לנכסים פיננסיים של גוף מוסדי שהוא שולט בו, נשלט על ידו או שהוא בעל עניין בו (או שיש לו זיקה אליו).
- על מנהל תיקים הקשור לבנק הוטלו מגבלות דומות לאלו שהוטלו על הבנק.
- בנק לא יוכל להנפיק תעודות סל.
- התקשרות של בנק עם חברה לניהול קופות גמל, חברה לניהול קרנות נאמנות או מבטח למתן שירותים בנקאיים אשר אינה במהלך העסקים הרגיל של בנק או שאינה בתנאי שוק או שעשויה להיות לה השפעה מהותית על רווחיותו, רכושו או התחייבויותיו של הבנק מחייבת קבלת אישור של יו"ר רשות ניירות ערך ושל המפקח על הבנקים, ובשנים הקרובות (עד שנת 2010) גם אישור של הממונה על ההגבלים העסקיים.
- הוטלו מגבלות מסויימות בקשר לייעוץ השקעות ושיווק השקעות גם על השולט בבנק, וגם על בנק שהשולט בו מחזיק או שולט בגופים כאמור.
- נקבעו איסורים ומגבלות על קבלת תמריצים (למעט שכר והוצאות) בקשר עם ייעוץ השקעות, שיווק השקעות, ביצוע עסקה או הימנעות מביצוע עסקה בנכסים פיננסיים.

יחד עם זאת הותר ליועץ השקעות לקבל עמלת הפצה מאת חברה לניהול קרן נאמנות אם זו ניתנה על פי הוראות חוק השקעות משותפות בנאמנות ותקנות שיותקנו מכוחו.

33. החלטות הממשלה לענין מערכת הבנקאות ושינויים במבנה שוק ההון (המשך)

- נקבע איסור על בנק ליתן טובת הנאה לעובדיו או ליחידותיו בקשר עם ייעוץ השקעות, שיווק השקעות, ביצוע עסקה או הימנעות מביצועה אם טובת ההנאה נקבעת בהתחשב בזהות מי שיש לו זיקה לנכסים הפיננסיים נשוא הייעוץ, השיווק או העסקה.
- לרשות ניירות ערך הוקנתה סמכות להטיל קנס אזרחי על מי שפועל בניגוד להוראות מסויימות בחוק.

תחילת ההוראות האמורות נקבעה לשישה חודשים מיום פרסום החוק, ואולם לגבי בנק ימשיכו לחול הוראות החוק שחלו ערב יום תחילה כל עוד הבנק או השולטים בו או תאגידים המוחזקים על ידו מחזיקים אמצעי שליטה בחברות המנהלות קופות גמל או קרנות נאמנות, או בחברה לניהול תיקים המנהלת כספי מוסדיים עבור לקוחותיהם (והכל בתקופה בה עדיין מותרת החזקה כאמור).

תיקונים בחוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד–1994

- הורחבו ההוראות לגבי אישור חברה לניהול קרנות נאמנות וביטול אישור כאמור.
- נקבע כי החזקת 30% מסוג מסויים של אמצעי שליטה בחברה לניהול קרנות נאמנות טעונה אישור רשות ניירות ערך.
- נתח שוק של מחזיק בחברה לניהול קרנות נאמנות הוגבל ל–20%.
- שר האוצר הוסמך לקבוע את שיעור העמלה המירבי שמפיץ רשאי לגבות מחברה לניהול קרנות נאמנות, ובלבד ששיעור העמלה שייגבה ממנהלי קרנות שונים יהיה אחיד.
- שר האוצר הוסמך לקבוע את שיעור העמלה המירבי שמפיץ רשאי לגבות מרוכש יחידה.
- רשות ניירות ערך הוסמכה להוציא הנחיות והוראות לגבי ניהול תקין של קרנות נאמנות.

תחילתן של הוראות אלה מיום 10 באוגוסט 2005.

תיקונים בחוק הפיקוח על עסקי ביטוח, התשמ"א–1981

- הורחבו סמכויות המפקח על הביטוח, לרבות סמכויותיו בקשר למתן רישוי להחזקה במבטח ובסוכן ביטוח.
- נקבע כי הצורך בקבלת היתר להחזקה באמצעי שליטה במבטח יחולו גם על החזקת אמצעי שליטה במבטח כערובה לחיוב, למעט אם אלו מוחזקים בחשבון ניירות ערך של לקוח בתאגיד בנקאי ושיעורם אינו עולה על 0.001% מאותו סוג של אמצעי שליטה.
- הותר גם ליועץ פנסיוני לעסוק בתיווך בביטוח ובלבד שפעולת התיווך תיעשה כחלק מהייעוץ הפנסיוני.
- נקבע שתאגיד בנקאי לא יוכל לקבל רישיון סוכן ביטוח בענף הביטוח הפנסיוני.
- למפקח על הביטוח הוקנתה סמכות להטיל קנס אזרחי ועיצום כספי על מי שפועל בניגוד להוראות מסויימות בחוק.

תחילתן של הוראות אלה מיום 10 באוגוסט 2005.

חוק הייעוץ הפנסיוני

- החוק מסדיר את תחום מתן הייעוץ ליחידים בנוגע לכדאיות החסכון באמצעות מוצרים פנסיוניים. בחוק נקבעו שני עיסוקים חדשים המחייבים רישוי – ייעוץ פנסיוני ושיווק פנסיוני, ונקבעו הקריטריונים לקבלת הרשיון והחובות על העוסקים בתחומים אלה.
- בנקים לא יוכלו לעסוק בשיווק פנסיוני, והם יורשו לעסוק בייעוץ פנסיוני (באמצעות יועצים פנסיוניים מורשים) בהתקיים התנאים הבאים:

א. התאגיד הבנקאי אינו מחזיק יותר מ–5% במבטח ואינו מחזיק יותר מ–10% מאמצעי השליטה בתאגיד השולט במבטח או מחזיק בו יותר מ–25%;

ב. התאגיד הבנקאי אינו מחזיק אמצעי שליטה כלשהם בחברה מנהלת קופת גמל ואינו מחזיק יותר מ–10% מאמצעי השליטה בתאגיד השולט בחברה מנהלת קופות גמל או מחזיק בה יותר מ–25%;

ג. התאגיד הבנקאי אינו מחזיק אמצעי שליטה כלשהם בחברה לניהול קרנות נאמנות ואינו מחזיק יותר מ–10% מאמצעי השליטה בתאגיד השולט בחברה לניהול קרנות נאמנות;

ד. הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון שוכנע שאין במתן הרישיון כדי לפגוע בתחרות ובמניעת ריכוזיות בתחומים הרלבנטיים, לרבות בבנקאות. במקביל נקבעו הוראות מעבר לפיהן רשאי הממונה ליתן רישיון ייעוץ פנסיוני לתאגיד בנקאי שההון העצמי שלו ושל התאגידים הבנקאיים השולטים בו, או הנשלטים על ידו, אינו עולה על 10 מיליארד ש"ח (ובהם הבנק) גם אם הוא שולט או מחזיק באמצעי שליטה בשיעור העולה על 10% במנהל קרנות נאמנות או בחברה מנהלת קופות גמל, והכל בתקופה בה מותר לתאגיד בנקאי להחזיק החזקות כאמור.

עוד נקבע בהוראת המעבר כי רישיון שניתן לתאגיד בנקאי בקשר לייעוץ פנסיוני יוגבל במשך תקופה מסויימת (לפחות עד סוף שנת 2009) באופן שבנק לא יוכל ליתן ייעוץ פנסיוני לגבי קופות גמל לקצבה, קופת גמל לתגמולים או קופת גמל אישית לפיצויים אם אלו הן קופות

33. החלטות הממשלה לענין מערכת הבנקאות ושינויים במבנה שוק ההון (המשך)

ביטוח, וכן לא יוכל לייעץ בקשר לתכניות ביטוח מפני סיכון מקרי מוות או נכות הכלולות בקופת גמל או בקרן השתלמות. (לפרטים אודות תיקון מאוחר יותר בעניין זה, ר' להלן).

- נאסר על תאגיד בנקאי לתת ייעוץ פנסיוני לגבי מוצר פנסיוני שלגוף מוסדי שהוא בעל עניין בבנק, יש זיקה אליו.
- ייעוץ פנסיוני יינתן רק בין כתלי הסניפים של הבנק.
- נאסר על תאגיד בנקאי לשלוט ולהיות בעל עניין בתאגיד שהוא יועץ פנסיוני, למעט אם הוא תאגיד בנקאי.
- נאסר על תאגיד בנקאי להתקשר עם נציגות עובדים לשם מתן ייעוץ פנסיוני לאותם עובדים, ונאסר עליו להתקשר עם מעביד או עם ארגון מעבידים למתן ייעוץ פנסיוני להם או לעובדיהם.
- התקשרות של בנק שהוא יועץ פנסיוני עם גוף מוסדי בהסכם שאינו במהלך העסקים הרגיל של הבנק או שעשוי להשפיע באופן מהותי על רווחיותו, על רכושו או על התחייבויותיו, מחייבת קבלת אישור הממונה על שוק ההון והמפקח על הבנקים, ובשנים הקרובות (עד שנת 2010) גם אישור הממונה על ההגבלים העסקיים.
- נקבעו מגבלות ואיסורים על קבלת תמריצים (למעט שכר והוצאות) בקשר עם ייעוץ פנסיוני או בקשר עם ביצוע עסקה בעבור לקוח.

יחד עם זאת, הותר ליועץ פנסיוני לקבל עמלת הפצה מחברה מנהלת קופות גמל, בתנאים מסויימים ובשיעור מירבי שיקבע שר האוצר.

עמלת הפצה כאמור לא תחושב כשיעור מדמי הניהול שגובה החברה המנהלת מהלקוח.

- נאסר על בנק שהוא יועץ פנסיוני ליתן טובת הנאה לעובדיו או ליחידות ארגוניות שלו אם טובת ההנאה נקבעת בהתחשב בזהות הגוף המוסדי שיש לו זיקה למוצר הפנסיוני או בהתחשב בסוג המוצר הפנסיוני.
- נקבעה סמכות הממונה לפרסם הוראות ניהול תקין ליועצים פנסיונים.
- הפרות מסויימות של הוראות החוק נקבעו כעבירות פליליות.
- לממונה על שוק ההון הוקנתה סמכות להטיל קנס אזרחי ועיצום כספי על מי שפועל בניגוד להוראות מסויימות בחוק.

תחילתו של החוק נקבעה לשישה חודשים מיום פרסומו, ואולם בנק שעסק, ערב תחילתו של החוק, בייעוץ השקעות יוכל להמשיך ולייעץ בייעוץ השקעות לגבי קופות גמל לתגמולים וקופות גמל אישיות לפיצויים (שאינן קופות ביטוח), במשך שלוש וחצי שנים מיום התחילה.

חוק קופות גמל

- בחוק זה עוגנו מרבית ההוראות שהיו מצויות קודם לכן בתקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל), התשכ"ד–1964 והוסדרו גם נושאים נוספים, לרבות סמכות הממונה על שוק ההון להטיל קנס אזרחי ועיצום כספי על הפרת הוראות מסויימות.
- נקבע כי שליטה בחברה מנהלת קופות גמל או החזקה של למעלה מ–5% מסוג מסויים של אמצעי שליטה בחברה מנהלת טעונה אישור הממונה על שוק ההון.

לעניין זה, החזקת אמצעי שליטה בשיעור האמור, כערובה לחיוב, מהווה החזקה שדורשת רישוי, למעט אם זו נעשית בחשבון ניירות ערך בתאגיד בנקאי ושיעורם אינו עולה על 0.001% מאותו סוג של אמצעי שליטה.

- נקבע כי זכויות העמית אינן ניתנות להעברה, לשעבוד או לעיקול, אלא בכפוף לתנאים שנקבעו בחוק או תקנות שיקבע שר האוצר.
- קופות הגמל נדרשות להמשיך ולהחזיק את יתרות המזומן שלהן אצל תאגיד בנקאי או אצל מוסדות שאושרו לעניין זה, ואת חשבונות ניירות הערך שלהן אצל חבר בורסה או אצל מי שאושר לעניין זה על ידי הממונה על שוק ההון.
- חברה מנהלת תוכל לגבות מנכסי הקופה, מחשבונות עמיתים או מתשלומים אחרים רק דמי ניהול, הוצאות ישירות ודמי ביטוח. שר האוצר הוסמך לקבוע את השיעור המירבי של ההוצאות ודמי הניהול האמורים.
- הוטל איסור על חברה מנהלת קופות גמל ועל מי ששולט בה לקבל טובת הנאה מעבר לדמי הניהול וההוצאות האמורים לעיל.
- נאסר על חברה מנהלת קופות גמל לשלם עמלה או תמורה אחרת בשל הצטרפות עמית לקופה, זולת עמלות הפצה שגם לגביהן רשאי שר האוצר לקבוע בתקנות סכום או שיעור מירבי ואת אופן חישובן.

תחילתו של החוק נקבעה ל–90 ימים מיום פרסומו. כמו כן נקבע שחברה מנהלת שניתן לה בעבר אישור על פי תקנות מס הכנסה (קופות גמל) זכאית לרישיון גם על פי החוק ובלבד שהגישה בקשה לרישיון עד תום שישה חודשים מיום התחילה.

33. החלטות הממשלה לענין מערכת הבנקאות ושינויים במבנה שוק ההון (המשך)

תיקון חוק הייעוץ הפנסיוני

בתיקון שהוכנס בחוק הייעוץ הפנסיוני בסוף שנת 2007 נקבע כי המגבלה ביחס למתן ייעוץ בקופות ביטוח תחול על תאגיד בנקאי שההון העצמי שלו ושל התאגידים השולטים בו, או הנשלטים על ידו, אינו עולה על 10 מיליארד ש"ח (ובהם הבנק) רק עד סוף שנת 2008. לגבי הבנקים הגדולים קובע התיקון לחוק כי הם יוכלו לייעץ בקופות ביטוח ללקוחות בפריפריה ובמגזר הערבי החל מיום 1 בינואר 2009 וללקוחות במרכז הארץ החל מיום 1 באפריל 2009. במקביל הגיעו שני הבנקים הגדולים להסכמה עם הממונה על שוק ההון בדבר כניסה מדורגת שלהם לייעוץ לשכירים, באופן שהייעוץ יינתן על ידם באופן מלא לכל הלקוחות (עצמאים ושכירים) ובכלל המוצרים רק החל מיום 1 באוגוסט 2010. במקביל נקבעה בחוק הפיקוח על הביטוח הוראה המאפשרת תשלום עמלת הפצה ליועץ פנסיוני, בדומה לדמי עמילות המשולמים לסוכן ביטוח, והכל בהתאם לכללים שיקבע השר בתקנות. בתיקון נוסף בחוק, שפורסם בתחילת שנת 2008, הוטלה על יועץ פנסיוני החובה לשמש, בעניינים מסויימים, כשלוח של החברה המנהלת או המבטח כלפי הלקוח.

תיקון חוק קופות גמל

בתיקון שהוכנס בחוק קופות גמל בראשית שנת 2008, נקבע כי מעתה יהיו שני סוגים של קופות גמל לקצבה: קופת גמל משלמת לקצבה וקופת גמל לא משלמת לקצבה. כספים שיחסכו החל מיום 1 בינואר 2008 ייועדו בראש ובראשונה לתשלום קצבה. קופות הגמל ההוניות שהיו נהוגות עד לאותו מועד יהפכו לקופה לא משלמת לקצבה, ולא ניתן יהיה למשוך מהן כספים (למעט בגין מרכיב הפיצויים), אלא באמצעות העברתם לקופת גמל משלמת לקצבה. בעת הפרישה יוכל העמית להוון ולמשוך חלק מהקצבה בסכום חד פעמי, רק לאחר שיובטח כי יוותר בקופה סכום שיבטיח תשלום מינימלי של קצבה חודשית, בסך של 3,850 ש"ח. מטרת התיקון הינה להבטיח כי לכל חוסך תשולם לאחר הפרישה קצבה חודשית מינימלית בסכום הנ"ל. את ההחלטה בדבר יתרת הסכום (האם לקבלו כקצבה או להוונו ולמשוך אותו בסכום חד פעמי) יוכל העובד לקבל רק בעת הפרישה מהעבודה. בנוסף אוחדו כללי המיסוי והטבות המס הניתנות לחסכון באמצעות המוצרים הפנסיוניים לסוגיהם. התיקון קבע עוד כי קופות גמל מרכזיות לפיצויים, אשר העמית בהן הוא המעביד, יוכלו להתקיים רק עד סוף שנת 2010. החל מיום 1 בינואר 2008 לא ניתן לצרף מעסיקים נוספים כעמיתים חדשים בקופות אלה, והעמיתים הקיימים יוכלו להפקיד בהן כספים רק בגין עובדים שהמעביד הפקיד בגינם כספים בקופה לפני 31 בדצמבר 2007.

כן פורסמו בחודש מרס 2008 "תקנות הניוד הפנסיוני", אשר יאפשרו לכל חוסך, החל ממועד כניסתן לתוקף, בסוף שנת 2008, להחליף את המוצר הפנסיוני באמצעותו הוא חוסך ולהעביר את הסכומים שנצברו עבורו במוצר מסויים למוצר ו/או גוף מנהל אחר בכל עת שייבחר, ללא עלויות. החוסך יוכל להעביר את הכספים מביטוח חיים לקרן פנסיה ולהיפך ומקופת גמל הונית לקרן פנסיה (אך לא להיפך), על פי בחירתו.

פנסיה חובה לכל עובד

ביום 30 בדצמבר 2007 חתם שר התעשיה, המסחר והתעסוקה על צו הרחבה המחיל על כלל העובדים והמעבידים את ההסכם בין ההסתדרות הכללית החדשה לבין לשכת התיאום של הארגונים הכלכליים, שעניינו הנהגת פנסיה חובה לכל עובד, החל מיום 1 בינואר 2008. על פי ההסכם יש לבצע בגין כל עובד הפרשות לקופת גמל לקצבה, ששיעורן יגיע בשנת 2013 ל-15% משכר העובד ורכיביו כמשמעם בחוק ובתקנות פיצויי פיטורים (שיעור זה מורכב מ-5% הפרשות העובד, 5% הפרשות מעביד לביטוח פנסיוני ו-5% הפרשות מעביד לפיצויים). ההפרשה הינה לפי הנמוך מבין השכר המשולם לעובד כאמור לעיל או השכר הממוצע במשק. בין השנים 2008 עד 2013 נקבעו שיעורי הפרשה מדורגים והדבר עוגן אף בהוראת שעה לפי תקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל).

היערכות הבנק

במקביל להליכי החקיקה בעקבות המלצות ועדת בכר, וביתר שאת לאחר שאלה הושלמו, החל הבנק בבחינת הרפורמה בשוק ההון, הסיכונים שהיא מציבה בפני הבנק וההזדמנויות אותן היא פותחת בפניו. הבנק החל ביישומם של מספר מהלכים שנועדו לקדם את היערכותו לפעילות בשוק ההון בעידן שלאחר ועדת בכר. במסגרת זו השלים הבנק את מכירת מניות אילנות דיסקונט בע"מ ואת מכירת פעילותו בתחום ניהול קופות גמל כמפורט בביאור 6 ה' לעיל, ומכר חלק מאחזקותיו בהראל השקעות בביטוח (להלן – הראל), כמפורט בביאור 6 ח' לעיל. כן הושלמה בחודש יולי 2007 העסקה למכירת הפעילות בתחום קרנות ההשתלמות, כמפורט בביאור 19 ג' 20 לעיל, והבנק הפנה את מירצו להשלמת ההיערכות לקראת כניסתו לתחום הייעוץ הפנסיוני. בחודש דצמבר 2007 הושלמה העסקה במסגרתה נמכרה השליטה בקופות הגמל של חברת הבת, בנק מרכנתיל דיסקונט, וביום 18 בפברואר 2008 קיבל הבנק רשיון למתן ייעוץ פנסיוני ללקוחותיו. הפעילות בתחום זה החלה בחודש מרס 2008. בנק מרכנתיל דיסקונט צפוי אף הוא לקבל רשיון למתן ייעוץ פנסיוני בחודשים הקרובים.

33. החלטות הממשלה לענין מערכת הבנקאות ושינויים במבנה שוק ההון (המשך)

השפעה לרעה עשויה להיות לתקנות בדבר עמלות ההפצה שהותר לבנקים לגבות מחברות לניהול קופות גמל וקרנות נאמנות, שיעורן, אופן חישובן ונסיבות גבייתן. התקנות בעניינים אלה נכנסו לתוקף ביום 1 באפריל 2006. ההסדר שנקבע בתקנות, בפרט לגבי קופות גמל, עלול להביא לפגיעה בהכנסות הבנק, זאת לאור העובדה שקבלת עמלת הפצה בגין נכסי העמיתים בקופות גמל הותנתה בהחתמתם על הסכם ייעוץ פנסיוני (פעולה שניתן להתחיל בה רק לאחר קבלת רשיון ייעוץ פנסיוני).

חוזר הממונה על שוק ההון מחודש ספטמבר 2006 בעניין הסכמים למתן שירותי תפעול לגופים מוסדיים, הגביל את דמי התפעול המקסימליים שניתן לגבות מחברה מנהלת עבור שירותי תפעול הניתנים לה, והעמידם על 0.1% מנכסי העמיתים בגינם ניתנים השירותים. החל משנת 2008 נקבעה מדרגה חדשה, נמוכה יותר, של עמלת הפצה שניתן לגבות בגין הפצת קרנות נאמנות מסוג "קרן כספית" ונאסר על גביית עמלת הפצה בגין סוג מסויים של קרנות נאמנות. בשלב זה לא ניתן עדיין להעריך מהן ההשלכות שיהיו לתקנות האמורות, לחוזר הממונה ולהסדרים אחרים שייקבעו בשוק ועל ידי הרשויות על הכנסות הבנק והיקף פעילותו בתחום ההפצה של המוצרים האמורים.

התיקונים המפליגים בתחום החסכון הפנסיוני, ובכלל זה רפורמת הניוד והנהגת פנסיה חובה לכל עובד, עשויים להגדיל באופן משמעותי את האוכלוסיה הנזקקת לייעוץ פנסיוני ולפשט את הליכי הייעוץ.

יחד עם זאת, המגבלות אשר הוטלו על העיסוקים הנוספים שיותרו לבנק מזה, ואי הודאות בדבר השפעת הסדרים החדשים שניקבעו בחקיקה ובתקינה בתחום הפנסיוני מזה, מקשות על היכולת להעריך, בשלב זה, את ההכנסות שתנבענה לבנק כתוצאה מיישום החקיקה החדשה, ובכלל זה ההכנסות שתצמחנה מתחומי פעולה חדשים, אל מול אובדן ההכנסות מקופות הגמל וקרנות הנאמנות ומההשקעה בהראל מאידך.

הכנסות הבנק מדמי ניהול והחזר הוצאות מקופות גמל, הסתכמו בסך של כ–107 מיליון ש"ח בשנת 2007, לעומת סך של כ–189 מיליון ש"ח בשנת 2006.

נוכח מכירת אילנות דיסקונט, הסתכמו ההכנסות מדמי ניהול קרנות נאמנות בשנת 2007 בסך של 6 מיליון ש"ח, וזאת לעומת 100 מיליון ש"ח בשנת 2006.

ההכנסות מדמי הפצה שנגבו ממנהלי קרנות נאמנות הסתכמו בשנת 2007 בסך של 52 מיליון ש"ח, לעומת 24 מיליון ש"ח במחצית השנה של שנת 2006. נוכח מכירת החזקות בהראל לא נרשמו בגינה רווחי אקוויטי בשנת 2007. התרומה של הראל השקעות בביטוח לרווח הנקי של הבנק הסתכמה בשנת 2006 בסך של 37 מיליון ש"ח.

לעניין הכנסות הקבוצה מדמי ניהול קופות גמל ולעניין הכנסות מדמי ניהול קרנות נאמנות, ר' גם ביאור 26.

לפרטים בדבר מכירת מניות אילנות דיסקונט ובדבר הסכם מכירת פעילות קופות הגמל, ר' ביאור 6 ה' לעיל. לפרטים בדבר הסכם למכירת קה"ל, ר' ביאור 19 ג' 20 לעיל. לפרטים בדבר מכירת החזקות הבנק בהראל, ר' ביאור 6 ח' לעיל.

34. פעילות בתחום כרטיסי אשראי

א. החזקות אמצעי שליטה בכאל

1) **רכישת מניות פישמן רשתות בכאל.** ביום 31 במאי 2006 נמסרה לכאל ולבעלי מניותיה, הודעת פישמן רשתות בע"מ (להלן: "פישמן"), בדבר כוונתו למכור את כל מניות כאל שבבעלותו, המהוות 24% מהון מניות כאל, בחבילה אחת עם כל זכויות והתחייבויות פישמן כבעל מניות בכאל, בתמורה המשקפת שווי חברה של כ–1.5 מיליארד ש"ח, בכפוף להתאמות ולתנאים אשר פורטו בהודעה. לבעלי המניות בכאל היתה זכות קדימה לרכישת מניות המוצעות למכירה בהתאם לחלקם היחסי בכאל.

בימים 28 ו–31 ביולי 2006 הודיעו הבנק והבנק הבינלאומי, בהתאמה, על מימוש זכות הקדימה. במקביל, הגיעו הבנק והבנק הבינלאומי להסכמות בקשר להתאמות ושינויים של ההסדרים ביניהם בקשר להחזקותיהם בכאל, שיחולו לאחר רכישת המניות המוצעות. בתחילת חודש אוגוסט 2006 הודיעו הבנק והבנק הבינלאומי, בהתאמה, על מימוש זכותם לרכישת יתרת חבילת המניות המוצעת, שלא מומשה בידי הראל. ביום 10 בדצמבר 2006 הושלמה העסקה במסגרתה רכש הבנק כ–17.2% בהון וכ–13% בהצבעה בכאל, תמורת סך של 232 מיליון ש"ח, לאחר שמולאו כל התנאים לביצועה (הסכום האמור הינו לאחר ניכוי דיבידנדים בסך כ–10 מיליון ש"ח, בגין המניות שנרכשו על ידי הבנק, שחולקו על ידי כאל לפישמן בחודש נובמבר 2006). ביום 13 במרס 2007 שולמה תמורה נוספת, בהתאם לתוצאות כאל בשנת 2006, בסך של כ–21.2 מיליון ש"ח. עם השלמת רכישת המניות של פישמן בכאל החזיק הבנק 68.2% בהון ו–76% בהצבעה, והבנק הבינלאומי החזיק 26.8% בהון ו–20% בהצבעה. במקביל להשלמת העסקה לרכישת מניות פישמן בכאל, חתמו הבנק והבנק הבינלאומי ביום 10 בדצמבר 2006 על הסכם המעגן את ההסכמות ביניהם ומסדיר את זכויותיהם וחובותיהם זה כלפי זה כבעלי מניות כאל. ההסכם האמור מתקן הסכם קודם בין הצדדים מיום 29 בספטמבר 2000.

34. פעילות בתחום כרטיסי אשראי (המשך)

במסגרת ההסכם המתקן, ובכפוף לשמירה על השליטה הבלבדית של הבנק בכאל, הוקנו לבנק הבינלאומי זכויות וטו בנוגע לקבלת החלטות מהותיות מסויימות בכאל, נקבעה זכות קדימה במקרה של מכירת מניות בכאל בידי מי מהשותפים, והסדרים למקרה שיוחלט על ביצוע הנפקה פרטית ו/או הנפקה לציבור של מניות כאל, והכל בהתאם לתנאים שנקבעו בהסכם. עוד נקבע בהסכם כי הזכויות שניתנו לבנק הבינלאומי מכוח ההסכם המתקן לא ייפגעו גם אם זכויותיו בכאל ידוללו בעקבות שורת אירועים מהותיים שפורטו בהסכם.

במסגרת ההסכם התחייב הבנק הבינלאומי ליטול על עצמו את זכויות והתחייבויות פישמן כלפי הבנק בגין המניות הנרכשות על ידי הבנק הבינלאומי, והמתייחסות להתחייבות פישמן אשר היו בתוקף במועד השלמת העסקה, ובכלל זה ההתחייבות לפעול לשחרורו של הבנק ולשפות אותו בגין כל סכום שישולם מכוח ערבות או התחייבות לשיפוי שיידרש הבנק לתת כבעל מניות (ועקב היותו מוסד בנקאי) לצורך הפעילות בתחום כרטיסי האשראי של כאל או של דיינרס, ובכלל זה ערבות הבנק כלפי Visa Europe Services Inc., כמתואר בביאור 19 ג' 12, והכל באופן יחסי לשיעור החזקותיו של הבנק הבינלאומי בכאל או בדיינרס, לפי העניין. התחייבות זו הינה בנוסף להתחייבות דומה שקיבל הבנק הבינלאומי על עצמו בעבר, על פי ההסכם משנת 2000, במסגרתו רכש מהבנק מניות של כאל ודיינרס.

2) **רכישת מניות הראל בכאל.** ביום 1 במרס 2007 התקשרו הבנק והבנק הבינלאומי בעסקה במסגרתה ירכשו את מניות הראל בכאל (5%) בהתאם לחלקם היחסי בכאל. העסקה התבצעה בהתאם למחיר שנקבע בעסקת מכירת החזקות פישמן בכאל לבנק ולבנק הבינלאומי. התמורה הבסיסית בגין המניות שרכש הבנק נקבעה לסך של כ–48.7 מיליון ש"ח. התמורה הנוספת, בהתאם לתוצאות כאל לשנת 2006, נקבעה ל–4.4 מיליון ש"ח. התמורה הבסיסית והתמורה הנוספת הופקדו בחשבון נאמנות על שם הראל. ביום 1 במאי 2007 הושלמה העסקה האמורה.

עם השלמת רכישת המניות של הראל בכאל מחזיק הבנק 71.8% בהון ו–79.0% בהצבעה, והבנק הבינלאומי מחזיק 28.2% בהון ו–21.0% בהצבעה. ההסדרים שנקבעו בהסכם בין הבנק לבנק הבינלאומי כמתואר בס.ק. 1 לעיל חלים, בהתאמה, גם על המניות שנרכשו מהראל.

ב. החזקת אמצעי שליטה בדיינרס

1) **העברת אמצעי שליטה בדיינרס.** בחודש ינואר 2005 נחתם הסכם בין כאל לבין בעלי מניותיה על פיו תרכוש כאל את יתרת המניות של דיינרס באופן שלאחר השלמת המכירה 100% מזכויות ההון וההצבעה בדיינרס יהיו בידיה. דיינרס העולמית אישרה את העברת המניות. ביום 22 באוגוסט 2006 אישר המפקח על הבנקים את המהלך.

2) **הקמת מועדון לקוחות you ומכירת אמצעי שליטה בדיינרס.** ביום 29 בנובמבר 2005 התקשרה כאל בהסכם עם דור–אלון אנרגיה בישראל (1988) בע"מ ורבוע כחול–ישראל בע"מ (להלן ביחד: "הרוכשים") על פיו התחייבה כאל למכור לרוכשים מניות המקנות 49% מהון המניות המונפק ונפרע של דיינרס קלוב ישראל בע"מ (להלן: "דיינרס") בתמורה לסך של כ–21.3 מיליון ש"ח. במקביל התקשרה דיינרס עם הרוכשים בהסכמים להקמת מועדון לקוחות. ביום 18 בדצמבר 2006 הושלמה העסקה, לאחר שמולאו כל התנאים לביצועה.

במסגרת ההסכם קיבלה כאל מניות בכורה א' אשר מקנות לה את הזכות לקבל את חלק הרווחים של דיינרס המיוחס לפעולות שאינה קשורה לפעילות מועדון you, והכל עד אשר מועדון you יגיע לרמת פעילות שהוגדרה בהסכם.

התמורה בגין המניות מומנה בהלוואה שהעמידה כאל לרוכשים. ההלוואה מובטחת במניות הנמכרות, ועומדת לפירעון במועדים שונים על פני מספר שנים, במהלכן רשאים הרוכשים להחליט להשיב את המניות לכאל במקום לפרוע את ההלוואה וכאל מצידה רשאית לדרוש קבלת המניות בחזרה, הכל בהתאם לתנאים הקבועים בהסכם למכירת המניות, ולכן המכירה לא הוכרה בדוחות הכספים.

יצויין כי למיטב ידיעת הבנק חלק מבעלי השליטה ברוכשים על–פי הסכם זה נמנו במועד ההתקשרות בעסקה והשלמתה על הרוכשים על–פי ההסכם למכירת גרעין השליטה בבנק או קשורים אליהם (ר' ביאור 32 להלן).

ג. הסדרים בין חברות כרטיסי האשראי ובינן לבין הבנקים

1) בתחילת חודש ספטמבר 2001 הגישו כאל, הבנק הבינלאומי, הבנק, בנק לאומי ולאומי כארד (להלן: "הצדדים") לבית הדין להגבלים עסקיים, בקשות לאישור הסדר כובל ביניהן בנוגע לסליקה צולבת של כרטיסי ויזה, וכן בקשות ליתן להם היתר זמני לפעול לפי הסדר זה. בבקשות התבקש בית הדין לאשר את שיעורי עמלת המנפיק לפי מנגנון שיביא, בין היתר, להפחתה הדרגתית בשיעורי עמלת המנפיק בקטגוריות הגבוהות.

במסגרת ההליך בבית הדין הציגו המבקשים מתודולוגיה לקביעת שיעור העמלה הצולבת. הממונה על ההגבלים העסקיים התנגד למתודולוגיה שהציעו המבקשים והציע מתודולוגיה שונה.

34. פעילות בתחום כרטיסי אשראי (המשך)

ביום 31 באוגוסט 2006 נתן בית הדין להגבלים עסקיים החלטה בעניין המתודולוגיה לקביעת העמלה הצולבת, תוך שהוא מאמץ את עיקרי עמדת הממונה. בית הדין קבע, בין היתר, כי המתודולוגיה הראויה לחישוב עמלת הסליקה הצולבת מורכבת מעמלת אישור העסקה, עלות הבטחת התשלום ועלות מימון האשראי. עוד קבע בית הדין, כי הקטגוריות לעניין העמלה הצולבת, ייקבעו על פי עלויות הבטחת התשלום בעסקאות השונות, עלות אישור העסקה ועל פי הפקת התועלת מהבטחת התשלום.

בית הדין קבע כי שיעורי עלויות, אלה יקבעו על ידי מומחה חיצוני, ככל שהמבקשים יודיעו אם רצונם שימונה מומחה כזה. בית הדין ציין כי מאחר ותקופת ההסדר הכובל עומדת לפוג, על הצדדים להודיע האם ברצונם למנות מומחה שכזה. עוד ציין בית הדין כי בפני המבקשים פתוחה גם הדרך להפסיק את הסדר הסליקה הצולבת, תוך שבית הדין ממליץ ומקווה כי המבקשים לא יעשו כן. כאל, הבנק והבנק הבינלאומי הראשון הגישו ערעור על החלטת בית הדין.

במקביל להליכים בבית הדין, התקיים בחודשים שקדמו להחלטת בין הדין משא ומתן בין הממונה לבין חברות כרטיסי האשראי – כאל, לאומי קארד וישראכארט – בדבר הסכם להקמתה של מערכת סליקה צולבת בכרטיסי ויזה ו–MasterCard.

נוכח המשא ומתן האמור, פנו הצדדים לממונה בבקשה לקבל היתר זמני שיאפשר להם למצות את המו"מ בטרם יפקע ההסדר הזמני ביניהן.

ביום 6 בספטמבר 2006 נעתרה הממונה על ההגבלים העסקיים לבקשה והאריכה את הפטור להסדר הקיים בין הצדדים עד ליום 31 באוקטובר 2006.

2) **הסכם משולש לסליקה צולבת.** ביום 30 באוקטובר 2006 נחתם בין הממונה לבין חברות כרטיסי האשראי והבנקים בעלי המניות בחברות כרטיסי האשראי, הסכם לסליקה צולבת של כרטיסי ויזה ו–MasterCard (להלן: "ההסכם"). ההסכם נכנס לתוקף עם מתן היתר ארעי להסכם על ידי בית הדין להגבלים עסקיים, ביום 31 באוקטובר 2006, והוא יפקע ביום 1 ביולי 2013 (להלן: "תקופת ההסכם"), אלא אם יחליט בין הדין אחרת קודם לכן.

ההסדר הוגש לאישור בית הדין להגבלים עסקיים ובמסגרת זו הוגשו לבית הדין 5 התנגדויות. במסגרת הדיון המקדמי בהתנגדויות החליט בית הדין להגבלים עסקיים ביום 11 בנובמבר 2007, למנות מומחה שתפקידו יהא לבחון את שיעור העמלה הצולבת שנקבע בהסדר, ובין היתר להעריך אם את ההשלכות של עמלה זו על התחרותיות. על פי החלטת בין הדין, המומחה יבצע את הבדיקה על פי המתודולוגיה שנקבעה בהליך קודם לו היו צד הבנק וכאל, והוא ייבחר ויפוקח על ידי הרשות להגבלים עסקיים.

ההסכם קובע, בין היתר, את שיעורי העמלות הצולבות ואת מבנה הקטגוריות של העמלות הצולבות שיחולו על חברות כרטיסי האשראי למשך תקופת ההסכם. ההסכם מתווה ירידה הדרגתית של שיעורי העמלות הצולבות, עד לשיעור של 0.875% מיום 1 ביולי 2012, לצד צמצום מספר הקטגוריות לאורך תקופת ההסכם.

ההסכם קובע הוראות כלליות אשר אוסרות, בין היתר, על חברות כרטיסי האשראי לקשור בין סוגים שונים של כרטיסים הנסלקים על ידי כל אחת מהן כלפי בית עסק, ואוסרות על הרעה של תנאי הסליקה בעקבות צמצום מספר סוגי הכרטיסים אשר נסלקים על ידי בית עסק מסוים.

עוד קובע ההסכם הוראות האוסרות על הבנקים השולטים על חברות כרטיסי האשראי, בין היתר, לקשור בין שירות לבית עסק לבין תנאי התקשרות עם סולק, וכן הוראות אשר אוסרות על אפליה בין לקוחות המחזיקים בכרטיס אשראי שהונפק על ידי בנק לבין לקוחות שאינם מחזיקים כרטיסי אשראי של אותו בנק.

במסגרת ההסכם נקבעו הוראות לפיהן בהתקיים תנאים מסויימים תבטל הממונה את ההכרזה על ישראכרט כבעלת מונופולין בסליקת כרטיסי ישראכרט ו–MasterCard חיוב ישראכארט לקבוע, בתנאים מסויימים, שיעורי עמלות זהים לאותו בית עסק הסולק עמה עסקאות ישראכארט ו–MasterCard והתחייבות הצדדים לפנות לבית הדין לאישור עמלה צולבת לתקופה שלאחר תום ההסדר אם יבקשו להמשיך בסליקה צולבת. בהסכם נקבע עוד כי עד יום 30 במאי 2007 יוקם ויופעל ממשק משותף אשר יאפשר לשלוש חברות האשראי לבצע סליקה של עסקאות המבוצעות בכרטיסי אשראי מסוג "ויזה" ו–"MasterCard". בתחילת חודש יוני 2007 הופעל הממשק המשותף.

בשלב זה לא ניתן להעריך את מכלול השפעותיו של ההסכם. מחד צפויה כאמור ירידה הדרגתית בעמלת הסליקה הצלבת, אך מאידך, להערכת כאל והבנק, ההסכם יקדם את פתיחת השוק לתחרות והוא מצמצם את אי הוודאות בענף, בין היתר בשל יכולתה של כאל (וכן של לאומיקארד) לפעול בתחום סליקת כרטיסי MasterCard בישראל.

בעקבות חתימת ההסכם החדש, הצטרפה חברת ישראכרט להסכם המקומי לסליקה צולבת הקיים בין כאל לבין לאומיקארד ביחס למותג "ויזה", ובעקבות כך עתידה גם התחרות בתחום סליקת כרטיסי הויזה להתעצם.

34. פעילות בתחום כרטיסי אשראי (המשך)

3) **הסכם הנפקה משותפת בין כאל לבין הבנק הבינלאומי.** בין יתר הסכמי ההפצה שחתמה כאל (לרבות דיינרס) עם מספר בנקים, חתמה כאל עם הבנק הבינלאומי על הסכמי הנפקה משותפת של כרטיסי אשראי מסוג "ויזה" ו"דיינרס" ללקוחות הבנק הבינלאומי, לתקופה של שש שנים שתחילתה ביום 1 באוגוסט 2000, שלאחריה יתחדש ההסכם לתקופה נוספת של שלוש שנים. ואולם, מחודש פברואר 2006 רשאי היה כל צד להודיע, בכל עת, בהודעה מוקדמת של שישה חודשים, על סיום ההתקשרות.

ביום 17 באוגוסט 2006 הודיע הבנק הבינלאומי על ביטול ההסכמים האמורים במתכונתם הנוכחית בתום שישה חודשים ממועד ההודעה. בה בעת הודיע הבנק הבינלאומי לכאל על בקשתו לנהל בהקדם מו"מ מזורז להתקשרות מחודשת ביניהן, בהתבסס על ההסכמים הקיימים ונספחיהם, ללא מתן עדיפות לכרטיסים המונפקים על ידי כאל, ובשינויים נוספים שיועלו במסגרת המו"מ. הסכם ההנפקה המשותפת הקיים הוארך עד ליום 15 בנובמבר 2007. ביום 20 בנובמבר 2007 נחתם הסכם הנפקה משותפת לתקופה של שלוש שנים, שלאחריה יתחדש ההסכם לתקופה נוספת של שלוש שנים, אלא אם יודיע אחד מהצדדים בהודעה מוקדמת של ששה חודשים על סיום ההתקשרות.

4) **הסכם הנפקה משותפת בין הבנק לבין כאל.** הסכם דומה להסכם עם הבנק הבינלאומי יש לכאל עם הבנק. כאל והבנק מנהלים משא ומתן על שינוי תנאי ההסכם.

5) **הסדרים בין הבנק הבינלאומי לבין תשלובת ישראכרט.** בדיווחים של הבנק הבינלאומי אודות ההסכם שחתם בחודש ינואר 2006 עם בנק הפועלים, לרכישת אמצעי שליטה בבנק אוצר החייל בע"מ, נאמר, בין היתר, כי הצדדים להסכם קבעו "הסדרים להמשך ההתקשרות בין אוצר החייל לבין תשלובת ישראכרט ולשיתוף פעולה בין הבנק לבין תשלובת ישראכרט".

באישור המיזוג שנתנה הממונה על ההגבלים העסקיים לבנק הבינלאומי ולבנק אוצר החייל הותנה כי הבנקים האמורים לא יהיו צד להסדרי בלעדיות, אלא באישור מראש של הממונה. הבנקים האמורים ובנק הפועלים נדרשו לבטל כל הסדר בלעדיות שהם צד לו, באופן שלא תחול על הבנקים האמורים כל מגבלה בשיווק כרטיסי חיוב שאינם כרטיסי חיוב של בנק הפועלים או תאגיד בשליטתו.

הסדר בלעדיות הינו כל הסדר על פיו ניתנת התחייבות לפיה ישווק מי מהבנקים האמורים כרטיסי חיוב של בנק הפועלים או תאגידים בשליטתו, ובכלל זה כל התחייבות שעניינה מספר כרטיסי החיוב של קבוצת בנק הפועלים שישווקו על ידי הבנקים האמורים או אחוז כרטיסי החיוב של קבוצת בנק הפועלים מתוך כלל כרטיסי החיוב שישווקו על ידי הבנקים האמורים.

6) **התקשרות בין המזרחי–טפחות לבין ישראכרט.** בהתאם לדיווחי בנק המזרחי טפחות בע"מ, ביום 13 בנובמבר 2007 נחתם מזכר עקרונות בינו לבין ישראכרט בע"מ ויורופיי (יורוקרד) ישראל בע"מ על פיו, בין היתר, הצדדים ינהלו משא ומתן מואץ ביניהם לחתימת הסכם חדש (לתקופה של 10 שנים), שמטרתו הנפקת כרטיסי אשראי ממותגים "מזרחי–טפחות" וקביעת הסדרי תפעול ומתן שירותים על ידי ישראכרט ו/או יורופיי לכרטיסי חיוב שיונפקו על ידן ויופצו על ידי מזרחי–טפחות ללקוחותיו. כאל אינה יכולה להעריך בשלב זה מה תהיינה השלכות ההסכם, אם ייחתם, על התחרותיות בענף כרטיסי האשראי בכלל ועל פעילותה של כאל בפרט, אם בכלל.

35. יוזמות חקיקה

קיימים מספר דברי חקיקה (חוקים, תקנות והוראות נוהל) בשלבי חקיקה שונים, שלחלקם עלולה להיות השפעה שלילית על פעילות הבנק והחברות המאוחדות שלו ועל תוצאות פעולותיהם בעתיד. אין באפשרות הבנק להעריך את היקף ההשפעה האמורה.

36. חקיקה בנושא העמלות הבנקאיות

בראשית חודש יולי 2007 פורסם תיקון לחוק הבנקאות (שירות ללקוח) בנושא עמלות הבנקים. התיקון מקנה לנגיד בנק ישראל ולמפקח על הבנקים סמכויות פיקוח נרחבות על מחירי השירותים הבנקאיים, וכן סמכות לקבוע את רשימת השירותים שבגינם יוכלו בנקים לגבות עמלות ואת אופן חישובן ("התעריפונים").

סמכות הפיקוח על מחירי השירותים בעניין זה מחליפה את סמכות הפיקוח של המפקח על המחירים במשרד התמ"ת. סמכות הפיקוח חלה לגבי כלל הלקוחות ולא רק על מגזר מסויים.

36. חקיקה בנושא העמלות הבנקאיות (המשך)

הנגיד יוכל להכריז על שירותים מסויימים כבני פיקוח, אם מתקיימת לגביהם אחת העילות הקבועות בחוק (כמו שירות שניתן לקבלו רק בתאגיד הבנקאי בו מתנהל החשבון, שירות חיוני שטובת הציבור דורשת שיפוקח, העמלה בגין אותו שירות עלולה להפחית התחרות בין הבנקים). יצויין כי רשימת העילות איננה סגורה ובתנאים מסויימים רשאי הנגיד להוסיף עילות פיקוח נוספות.

אופן הפיקוח על מחירו של שירות, שהוכרז כבר פיקוח, הינו על ידי קביעת עמלה בגינו, קביעת סכום או שיעור מירבי של עמלה או איסור גביית עמלה בגינו.

העלאת מחיר שירות שהוכרז כבר פיקוח טעונה הגשת בקשה מנומקת למפקח על הבנקים, למתן אישור לכך. העלאת מחיר שירות שאינו בר פיקוח, טעונה מתן הודעה מראש למפקח.

סמכות קביעת התעריפונים, שנועדה בעיקר לצמצם מספר העמלות ולהפכן לקלות יותר להבנה ולהשוואה, חלה לגבי לקוחות שהם יחידים ולגבי תאגידים שהם עסק (כפי שיקבע על ידי הנגיד, בכללים שיפרסם, בשים לב למחזור העסקים שלהם).

לאחר התייעצות עם הוועדה המייעצת, יקבע הנגיד "תעריפון מלא", הכולל רשימה של שירותים שעבורם רשאי תאגיד בנקאי לגבות עמלות, כמו גם את אופן חישובן (בשיעור או בסכום מסויים). הנגיד רשאי להורות לגזור "תעריפונים מצומצמים", מן ה"תעריפון המלא", לפי סוגי שירותים. כמו כן יורה הנגיד, בכללים שיפרסם, על האופן בו יש ליידע את הלקוחות על התעריפונים.

תאגיד בנקאי לא יהא רשאי לגבות עמלה מלקוחותיו, אלא בעבור שירות המופיע בתעריפונים. תאגיד בנקאי יהא רשאי לפנות למפקח בבקשה להוסיף שירות לתעריפון. למפקח שיקול הדעת אם להיעתר לבקשה, להתנותה בתנאים או לדחותה.

במסגרת הכללים בהם יקבעו התעריפונים, על הנגיד לפעול לכך שהעמלות יוצגו ללקוחות, בדרך הוגנת ומובנת כדי שניתן יהא להשוות ביניהן. הנגיד יהא רשאי לקבוע סוגי שירותים שעליהם לא יחולו הוראות התעריפונים.

הדיווח הרבעוני שנשלח עד כה על ידי התאגידים הבנקאיים ללקוחותיהם בגין סכומי עמלות על שירותים עיקריים שנגבו מהם, יחול על כלל העמלות, אך תדירותו תהיה חצי שנתית במקום רבעונית עד כה.

תחולת החוק לעניין הפיקוח על המחירים, הינה מיידית, מיום פרסום החוק ברשומות (דהיינו, מיום 5 ביולי 2007).

תחילתו של הדיווח המרוכז החצי שנתי, על כלל העמלות, ביום 1 בינואר 2008.

לבנק ישראל ניתנה תקופה בת שלושה חודשים לקביעת התעריפונים, (אשר הוארכה באישור וועדת הכלכלה של הכנסת) בשלושה חודשים נוספים.

בעקבות אישור החוק, פרסם נגיד בנק ישראל ביום 8 בינואר 2008, את כללי הבנקאות (שירות ללקוח)(עמלות), התשס"ח–2008.

בתוספת לכללים פורסמו תעריפון העמלות המלא (החל על לקוחות שמקבלים שירות בנקאי מלא) ותעריפונים מצומצמים (אשר יחולו על מגזרי לקוחות שמקבלים שירותים בנקאיים חלקיים, כגון: שירותי ניהול חשבון עובר ושב, שירותים בגין הלוואות לדיור ושירותים בגין כרטיסי אשראי, בלבד). הלקוחות עליהם חלים התעריפונים האמורים כוללים שני פלחי לקוחות: יחידים, ותאגידים שמחזור הכנסותיהם השנתי אינו עולה על מליון ש"ח (להלן: "עסקים קטנים").

השינויים העיקריים שבאו לידי ביטוי בכללים ובתעריפונים שצורפו אליהם הינם:

- מספר העמלות הכוללות בתעריפונים החדשים הופחת משמעותית בהשוואה למספרן כיום (בשיעור של כ–66%) והובהר כי לא ניתן יהיה לגבות עמלות ממגזרי הלקוחות עליהם חלה ההוראה, שאינן כלולות בתעריפונים החדשים;
- יחיד יהיה פטור מתשלום דמי ניהול קבועים בגין חשבון עובר ושב, למעט תשלום בגין פעולות המבוצעות בחשבונו על ידי פקיד או באמצעות ערוצים ישירים, כמפורט להלן;
- ניתן יהיה לגבות עמלה בגין הקצאת מסגרת אשראי מלקוח יחיד, רק אם הלקוח לא ניצל כלל את מסגרת האשראי שהוקצתה לו. לקוח שניצל את מסגרת האשראי, בחלקה או במלואה, יחוייב בריבית או בעמלת הקצאת אשראי, הגבוה מביניהן;
- נאסר לגבות עמלה בגין טיפול באשראי מעסקים קטנים ומלקוחות יחידים, בגין הלוואות בהיקף שאינו עולה על 50,000 ש"ח. כמו כן, נאסר לגבות עמלה זו בעת חידוש מסגרת אשראי שאינו כרוך בשינוי או בהגדלת בטחונות. במקרה של הגדלת מסגרת אשראי, ניתן יהיה לגבות עמלה רק בגין תוספת האשראי;
- נערכה הבחנה בין עמלות שייגבו בגין שירותים בחשבון עובר ושב, אשר ניתנים על ידי פקיד (וכוללים רשימה סגורה של 8 סוגי פעולות), לבין עמלות שייגבו בגין שירותים כאמור, אשר ניתנים באמצעות ערוצים ישירים (וכוללים רשימה סגורה של 10 סוגי פעולות).

36. חקיקה בנושא העמלות הבנקאיות (המשך)

על התאגידים הבנקאיים הוטל להודיע ללקוחותיהם על תעריפי השירותים נשוא התעריפונים, עד ליום 5 באפריל 2008. נגיד בנק ישראל, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, רשאי לדחות בצו את מועד התחילה, לתקופה שלא תעלה על שלושה חודשים נוספים. לבקשת התאגידים הבנקאיים, פנה נגיד בנק ישראל לוועדת הכלכלה של הכנסת וביקש את אישורה לדחות את מועד התחילה לתקופה של שלושה חודשים, עד ליום 5 ביולי 2008. ועדת הכלכלה אישרה ארכה עד ליום 5 ביוני בלבד.

יישום הכללים החדשים כרוך בפילוח לקוחות הבנק על פי פרמטרים שונים, שחלקם אינו מצוי בידי הבנק בשלב זה. לפיכך ומכיוון שמחירי עמלות מסויימות שנכללו בתעריפון טרם נקבעו על ידי הבנק, קיים קושי להעריך במדוייק את השלכות הכללים על הכנסות הקבוצה בעתיד. להערכת הבנק, לאחר השלמת המהלך תיפגענה הכנסות הקבוצה מעמלות תפעוליות בסכום המוערך, בהערכה ראשונית, בכ–160 מיליון ש"ח לשנה. עם זאת, לאור גורמי אי הוודאות שצויינו לעיל, ייתכן שההשלכות בפועל תהיינה שונות מאומדן זה.

37. רווח למניה רגילה

	המאוחד		
	2007	2006	2005
רווח בסיסי[1] למניה בת 0.1 שקל חדש – בש"ח			
רווח נקי מפעולות רגילות	0.72	0.32	0.47
רווח נטו, מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים	0.57	0.53	–
רווח נקי	1.29	0.85	0.47
ממוצע משוקלל של מספר המניות (באלפים)	980,639	980,639	980,639

הערה:
(1) בחישוב הרווח למניה לא נכללו אופציות לנושאי משרה בבנק מאחר והיתה להם השפעה אנטי מדללת.

38. מידע על בסיס נתונים נומינליים לצרכי מס - הבנק

	ליום 31 בדצמבר	
	2007	2006
	במיליוני שקלים חדשים	
מאזן		
סך–הכל נכסים	114,229	106,450
סך–הכל התחייבויות	105,501	98,980
הון עצמי	8,728	7,470

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
	2007	2006
	במיליוני שקלים חדשים	
דוח רווח והפסד		
רווח נקי	1,285	713

המשרד הראשי **תל אביב**, רחוב יהודה הלוי 23, 03-5145555.

סניפים בחו"ל **London, United Kingdom:** 65 Curzon Street

נציגויות בחו"ל **Paris, France:** 33 Rue Galilee
Buenos Aires, Argentina: Corrientes 447 6°
Santiago, Chile: Av. Vitacura 2771 Of. 804

חברות בת בנקאיות בחו"ל **Israel Discount Bank of New York** website: http://www.idbbank.com
Main New York Office: 511 Fifth Avenue. **New York Branch:** 1350 Broadway
Beverly Hills, CA Branch: 9401 Wilshire Boulevard, Suite 600
Downtown Los Angeles, CA Branch: 888 South Figueroa Street, Suite 550
Aventura, FL Branch: Harbour Centre, 18851 NE 29th Avenue, Suite 600
Miami, FL Branch: 1000 Brickell Avenue
Grand Cayman (B.W.I.) Branch: P.O. Box 694GT, 11 Dr. Roy's Drive
International Banking Facility: 511 Fifth Avenue
נציגויות תל-אביב, ישראל / פריס, צרפת **/** סנטיאגו, צ'ילה / סאו פאולו, ברזיל / לימה, פרו.

Discount Bank Latin America, Uruguay
Montevideo Head Office: Rincon 390
סניפים באורוגוואי: מונטבידאו / פונטה דל אסטר.

Israel Discount Bank (Switzerland) SA
Geneva, Switzerland Head Office: 100 Rue du Rhone

חברות בת בישראל **בנקאיות** בנק מרכנתיל דיסקונט | בנק דיסקונט למשכנתאות **שוק ההון** דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות | תכלית בית השקעות **פיננסיות** כרטיסי אשראי לישראל - כאל | דיינרס קלוב ישראל | דיסקונט ליסינג | דיסקונט מנפיקים **נאמנות** דיסקונט נאמנות

Website: www.discountbank.co.il